

l Abor nutrit aios

m Agni viri obitus

Tabula Alphabetica

Tabula Alphabetica

Tabula distinctionum

ac sermonum presentis operis.
Distinctiones ipsius sunt septem.
Distinctio prima agit de contemptu mundi, et presentis vite.
Distinctio secunda agit de morte siue de morientibus et de mortis condictionibus.
Distinctio tertia agit simul de vita et morte et de conditionibus vtriusque.
Distinctio quarto agit de conditionibus hominis iam mortui et eius calamitosis miserijs
Distinctio quinta agit de diuersitate morientium in officijs dignitatibus etatibus scribentis fortunijs infortunijs vel meritis defunctorum
Distinctio sexta agit de mortuis secundum diuersitatem causarum modorum et locorum: quibus homines decedere contingit.
Distinctio septima et vltima agit de consolatione viuorum in fletu mortuorum.

Distinctionis prime sunt sermones septem

Distinctionis secunde sunt sermones. ix.

Distinctionis tertie sunt sermones octo.

Tabula Sermonum

¶ Finis vtriusqꝫ tabule.

¶ Incipiunt orationes funebres: siue ser-
monariū de mortuis ſm venerabilem pa-
trem fratrem Johannem de sancto Gemi-
niano. Et primum eiusdē in omnes sermo
nes proemium.

[C]Onsidera is-
rael pro his q̄ mortui
sūt. ij. Reg. .j. Quia ī
locis ꝛ ciuitatib⁹ pluri
mis consueuerūt ī de
functoꝝ funerib⁹ p̄di-
cationes ad populū fieri: que etsi pro mor
tuis occasionaliter fiāt. idest occasione ip-
sorū: magis tamē pro consolatione viuen-
tium ꝛ doctrina audientium eos fieri est
credendū. Oportet in predicatiōibus tali
bus que scȝ ad funera fiunt predicatorem
ad tria precipue intentionē habere: que in
verbis ꝓpositis breuiter innuūtur. Et pri-
mo quidē ad eruditionem ppl'i. Scd'o ad
honorē dei. Tertio quoq̄ si possit ad com-
mendationē defuncti. A Propter pri
mū ad considerandū inducitur qr dicit ei
considera: vt videlicȝ anteq̄ predicet que
dicere possit vel debeat magis vtilia po-
pulo diligenti cōsideratione disponat. Hu
iuscemodi sūt esse videntur que ipsius au
ditores ad mūdi contemptū inducunt pre
dicando videlicȝ eis et labores et dolores
mūdana diligentiū: ſm illud ps. ix. Tu la-
borem ꝛ dolorem cōsideras. Laborē scȝ vi
uentiū ꝛ mūdans querētiū: ꝛ dolorem mo
rientiū ꝛ ea deserentiū. Item talia esse vi-
dētur que debet etiā considerare vt predi
cet que peiōres ad compunctionem indu-
cunt: siue exaggerādo peccatoꝝ iniquita
tem. Job. xj. Uidens iniquitatē nonne cō-
siderat? scȝ q̄ sit increpāda. Siue ostendē
do peccati vilitatem. De qua ex ꝑsona aīe
peccatricis dr̄ Threū. j. Uide dn̄e ꝛ conside
ra q̄ vilis facta sum. Siue etiā declaran-
do peccati sterilitatē: ꝑpter quā peccato-
res inutiles nec mittunt semina operū nec
recolligūt manipulos fructuū. Un̄ Luce
xij. Cōsiderate coruos. i. in pctīs denigra-
tos: q̄m nō semināt scȝ merita: nec metūt
scȝ premia. Siue etiā p̄dicādo retributio
nis calamitatē. ps. xc. Oculis tuis conside
rabis: ꝛ retributionē peccatoꝝ videbis.
Sunt etiā in p̄dicationib⁹ talib⁹ non mo-
dicū vtilia ppl'o: que diuini iudicij pecca-
toribus timorem incutiunt: qr scȝ ex tali ti-
more ad contritionē ꝛ penitentiā magis
sollicitātur. Job. xxiij. Cōsiderans eum scȝ
diem iudicij timore sollicitor. B
Propter scd'm: vt dei scȝ honorē intēdat
qui predicat seu docet sub nōīe israel scri-
ptura ꝓposita p̄dicantem alloq̄r: conside
ra inquiēs israel. Israel enī videns deum
interpretatur. Et talis debet esse quilibet
p̄dicator vt contēplationis et intentionis
sue oculis deū iugiter intueatur ꝛ videat.
Intētiōis quippe oculo p̄dicator ad deū
aspicit q̄n in suis sermonib⁹ non laudem
vel gloriā ꝓpriā: sed honorē dei tantūmo-
do ꝑ doctrine ꝓfectū intendit. Alioquin si
gloriam ꝓpriā quereret. non deum sed se-
metipsum aspiceret: ꝛ tunc eterna bona q̄
sunt facto p̄dicatori ꝓmissa minime obti-
neret. De quibus videlȝ bonis dr̄ Nume-
ri. x. Dn̄s bona ꝓmisit israeli. i. recta inten
tione predicanti. Debet quoq̄ deum vide
re qui p̄dicat oculo contēplationis inter-
ne. Sed sicut btūs Augu. testat̄: humane
mētis acies inualida in tam excellenti lu-
ce nō figitur: nisi prius per iusticiam fidei
emundet̄. Unde si p̄dicator in fide errans
deū contēplet̄: quasi corrupto ꝛ non sano
oculo deū intuetur: ꝛ tunc vere nō cogno-
scit eū. ſm illō Esa. j. Israel aūt me non co
gnoscit. Et de heretico p̄dicatore scriptum
est. Ro. xj. Cecitas ex parte contingit in is-
rael. Ex parte quidē dicit: quia plerūq̄ do-
ctor hereticus licȝ erret in vno articulo: in
alio tamen non errat. Uere quoq̄ ꝛ israel
poterit p̄dicator vocari: si fuerit sanctus ꝛ
mundus in corde. ſm illud Hiere. ij. San-
ctus israel dn̄o. Item si fortis ꝛ laboriosus
in opere. secōm illud Numeri. xxiiij. Israel
aūt fortiter aget. Rursus si sit verax ꝛ non
dolosus in sermone. ſm illud Joh. j. ecce
vere israelita in quo dolus non est. Item
etiā si sit fertilis. i. multū faciens fructum
in peccatorum conuersione. ſm illud Osee
x. Uitis frondosa israel: fruct⁹ adequatus
est ei scȝ q: sicut p̄cedunt frondes verboꝝ
ita quoq̄ sequitur fructus in ꝓfectu audi
toꝝ. C Tertio aūt in p̄dicatore requiritur
vt scȝ in funeribus p̄dicet) ꝓ his qui mor-
tui sunt scȝ cōmendādis: vt videlȝ si bn̄ vi-
xerūt: eoꝝ laudata op̄a sint aliis ī exēpluȝ.
Et tutius quidē est laudare bonos viros
mortuos q̄ viuentes. ſm illud Eccl'o. iiij.
Laudaui magis mortuos q̄ viuētes. Du-
plici enim ex causa: vt dicit Maximus in

quodā sermone. utilius est hominem mortuū laudare ꝙ viuentē: vt illo potissimum tēpore laudē sanctitatis extollas quando nec laudantis adulatio nocet: ne laudatō tēptat elatio. Lauda post periculum: predica securū. Lauda nauigantis felicitatem sed cū peruenerit ad portum. Lauda ducis virtutes: sed cum perductus est ad triumphum. Si ꝟo ꝗ mortuus fuerit: horio non extiterit clore vite vel fame: magis est doctrine viuentiū ꝙ̄ solis defuncti laudibus insistēdum. immo si vite detestabilis fuerit: omnino est silendum a laude: ne apud eos qui eius vitā nouerunt scandalum potius ꝙ edificato oriaᷓ. Nisi forte de reconciliatione ⁊ finali eius penitētia clarū ⁊ notuz testimoniū habeatur. Qđ certe ad consolatione suorum ⁊ ad penitētie aliorū exemplum non reprehensibile erit populo recitare. Sed siue laudare siue vituperare oporteat: obseruandū est qđ seneca dicit. Lauda parce: vitupera parcius. ¶ Sed vt que de sermonibus funerum generaliter dicta sunt magis particulariter ⁊ clarius elucescant: visum est mihi fratri Johanni post sermones quos feci de tēpore ⁊ etiam festiuos: de mortuorū quoqꝫ sermonibus presens opusculuz edere ad multorum instantiaz fratrū. In quo primo ponent sermones de statu viuentiū ⁊ morientiū: seu de vita ⁊ morte hoīs generaliter loquentes. Scđo ꝟo sermones dignitatum ⁊ statuū aut officia seu etates vel euentus fortune ⁊ modos mortis varios hominuz: de quibus predicabitur specialiter exprimentes. Ultimo ꝟo ponētur sermones ad consolationē remanentiuz ⁊ mortuos suos lugentium pertinētes. Sed primo omnium ponētur sermones qui loquuntur generaliter de miseria humane vite. Secūdo subduntur ⁊ alij in quibus tractatur de mortuis ⁊ mortis conditione. Tertio sequūtur alij qui simul siue mixtim loquuntur de vtroqꝫ. Quarto ꝟo ponent nōnulli quī loquunt de statu post mortem. Ita ꝙ erit facile fratribus qui ad funera predicare debuerint sermonem prout eis videbitur vel generaliter vel specialiter vel etiam singulariter pro quocūqꝫ defuncto assumere congruentē. Studui autem sermones hos etiam multum breues facere: sed diffusos per plures tamen partes singulos eoꝝ distinctos; vt ex ipsa prolixitate sermonis predicator si necessariū fuerit possit predicare prolixius: ⁊ ex ipsa distinctione membrorū de vnoquoqꝫ sermone quantum sibi videbitur assumendo possint ⁊ cū voluerit etiā breuius predicare. Pluralitas autem partium vniuscuiusqꝫ sermonis ad hoc valere poterit predicanti: ꝙ de vno eodemqꝫ sermone si breuiter predicare voluerit plures poterit ꝑdicationes assumere. Ad laudem scilꝫ illius ⁊ gloriam in cuius manu sumus: vt in lib. Sap. ca. vij. dicitur nos ⁊ sermones nostri: qui cum sit dñs vite ⁊ mortis: nos in vita per gratiam dirigat: ⁊ ad gloriam post mortem perducat qui viuit ⁊ regnat deus in seculo benedictus et sup sydera gloriosus. Amen.

¶ Explicitum est proemiuz venerabilis patris fratris Johannis de sancto Geminiano: in sermōes suos funebres siue de mortuis.

¶ Sequitur distinctio prima agẽs de contemptu mundi et presentis vite: cuius sunt sermones septem.

¶ De breuitate humane vite. Sermo. j.

b

Breues dies hoīs sunt numer⁹ mensiũ ei⁹ apud te est. Cõstituisti terminos ei⁹ q̄ p̄teriri nõ poterũt. Job xiiij. A Diuina scriptura humano more loquẽs q̄dã eorũ q̄ sunt dicit habere dies eternos. sicut ea q̄ semper fuerunt sunt ⁊ erũt. Et hmõi dicim⁹ oīa q̄ p̄tinẽt ad diuinã naturã. Propterea de filio dei et eterna ei⁹ gñatiõe dr̃ Mich. v. Egressus eius ab initio a dieb⁹ eternitatis. q̄ videlicz dies sicut nunq̄ iceperũt: ita ⁊ nũq̄ deficiẽt. Dicunt̃ aũt dies a dyan qđ est claritas. q: scz in eternitate dei non est transmatatio necz vicissitudinis obumbratio. Quedaz alia sunt que dicunt̃ habere dies longos sicut sp̄ualia: q̄ ex q̄ inceperũt nũq̄ deficiẽt. Vñ Prouer. iij. Longitudo dierũ in dextera ei⁹: et in sinistra illi⁹ diuitie et glia. Ubi manifeste ostendit̃ q̄ sicut per sinistrã ītelligunt̃ tp̄alia vt diuitie et gloria mũdi ita per dexterã intelligunt̃ bona sp̄ualia. q̄ scz nunq̄ deficiunt. Et idcireo longitudinẽ dierũ dicit esse in eis. Quedam v̄o sunt q̄ dicuntur habere dies breues vel paucos: sicut sunt naturalia quedam corporalia. Quia igit̃ in hoīe est et vita sp̄ualis et grã et vita etiã corporalis ex natura: hinc est q̄ homini quãq̄ p̄mittũtur dies lõgi ex grã. Et q̃nq̄ dicuntur dies eius breues ex natura. De quo expressa figura hr̃ Esa. xxxviij. Ubi dr̃ q̄ in dieb⁹ illis egrotauit ezechias vsq̄ ad morte. Et venit ad euz Esaias fili⁹ amos p̄pheta dicens. Dispone domui tue q: morieris tu: et nõ viues. Et istud verum erat quãtũ ad sui naturã: q: iã moriturus erat. Sed post orationes eius ⁊ lachrymas subditur q̄ esaias iterũ dixit ei. Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audiui orationẽ tuam et vidi lachrymas tuas. Ecce ego adijciam super dies tuos quindecim annos. Et istõ fuit de gratia. Sic ergo ex natura vel ex culpa habere debebat dies breuiores: sed habuit et gratia dies longiores Beatus ergo Job loquens de hoīe in verbis p̄positis s̄m vitã naturalẽ ⁊ corporalẽ ipsi⁹ dies dicit esse breues. Breues inquit dies hoīs sunt ⁊c. In quibus verbis tria ostendit de vita hoīs corporali.

Primo describit eam vt notabiliter decurtatam: q: breues dies ⁊c.

Scđo insinuat stabiliter mensuratã. q: numer⁹ mensium ⁊c. s. stabilitat⁹ et certus

Tertio eã ostẽdit immutabiliter limitatam. q: cõstituisti terminos eius ⁊c. B

Ostenditur ergo primo hũana vita notabiliter breuiata seu decurtata: cũ dicit. breues dies ⁊c. Cui⁹ q̄dẽ rõ ẽ q: ante pctm̃ primoꝝ parentuz: sicut dicit Augu. lib. de. q. veteris et noui testamenti: deus hoīez fecit q̄ q̄diu nõ peccaret īmortalitate vigeret: vt ip̄e sibi auctor esset siue ad vitã siue ad morte. Non aũt corp⁹ hoīs erat indissolubile p̄ aliquem īmortalitatis vigorem in eo existentẽ: sed inerat aīe vis q̄dã supnaturalr̃ data p̄ quaz poterat corp⁹ ab oī corruptiõe: p̄seruare. q̄diu ipsa deo subiecta mãsisset. Et h̄ fuit rõnabilr̃ factuz q: ip̄a aīa rõnalis excedit p̄portionẽ materie corpalis. Cõueniens igit̃ fuit vt a p̄ncipio virt⁹ ei daret̃ p̄ quã corp⁹ p̄seruare posset supra naturã materie corporis. Sz postea p̄pter pctm̃ talis virt⁹ supernaturalis hoī subtracta ẽ: ⁊ relictuz est corp⁹ eius sue nature mortali. Et p̄pterea apl's dicit Roma. v. c. Per pctm̃ itrauit mors p̄ quã. s. vita hoīs q̄ semp manere potuisset breuiata fuit et decurtata. Et ex hoc p̄culdubio accidit q̄ vt verba p̄posita dicũt. Breues dies hoīs sunt. C In quo p̄fecto hoī peccãti misericorditer et vtiliter est p̄uisuz. Misericorditer q̄dẽ vt aduersa q̄b⁹ vita humana frequẽter in p̄nti p̄curit̃: p̄siderata vite breuitate facilius tolerent̃. Nam sicut dicit Tulli⁹. Oīa breuia tolerabilia esse debent etiaz si magna sint. Et hinc ẽ q̄ p̄secutionis vltime q̄ futura eẽ d̄r tpe antixpi ī q̄ mala et aduersa abũdabũt vehemẽtissime. vt electi nõ deficiant: dies breuiabunt̃. s̄m illud mat. xxiiij. Erit tunc tribulatio magna q̄lis nõ fuit ab initio vsq̄ mõ: necz fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi nõ fieret salua oīs caro. sz p̄pter electos breuiabũt̃ dies. Ex q̄ etiaz nũc misericorditer accidit q̄ de⁹ q̄sdã nimia calamitate opp̄ssos p̄ morẽ festinet subtrahere. Narrat eñi Ualerius maximus lib. ij. ca. j q̄ ī ciuitate marsiliensiũ tenebat̃ antiquitus in custodia publica venenũ q̄dã cicuta tẽperatũ: quod absumere vt sibi

histor

mortez inferre licebat: vel ijs q̄ essent in ni
mia aduersitate. vel qui vixissent et essent
in multū magna ꝓsperitate. Primi quidez
faciebāt vt ꝑ mortē aduersitatem finirent
Scōi vo ne ante mortē ꝓsperitatem amit
terent ꝛ in calamitatē inciderēt. Erant tñ
positi iudices ad iudicandum sup hoc. Et
ista consuetudo ꝓcessit a grecis. Sed tñ q꞉
non licet hoī ꝓpter quācūqꝫ aduersitatem
occidere seipm: sancti et fideles viri ꝓpter
q̄scūqꝫ calamitates q̄s habeāt nō sibi mor
tē inferūt. licz aliqñ optent mortē et petāt
a deo eā sibi dari. sicut Helias angustiat⁹
petiuit aīe sue. vt moreref et dixit. Sufficit
mihi dñe tolle aīam meā. iij. Re.. xix. Itē i
hoc ꝙ dies hoīs sunt breues ꝓuisuz ē vti
litati ei⁹ vt videlicet ꝓspera ꝛ delectabilia
mūdi q̄ aīam ligāt ne ad celestia tendat ex
ipsa vite breuitate despiciat. cōsiderādo. s.
illud Job. xx. Hoc scio a principio ex q̄ po/
situs est hō sup terrā ꝙ laus impiorūz bre
uis sit: ꝛ gaudiū hypochrite ad instar pūcti
Si ascēderit in celū supbia ei⁹: et caput ei⁹
nubes tetigerit q̄si sterquilinium in fine
perdef. Et qui viderāt eūz dicent. Ubi est?
D Sed notādū ꝙ dies hoīs dicunf esse
breues rōne paucitatis ex ea. scz ꝙ paucis
dieb⁹ vita humana ꝯtendif. Sūt eñ q̄dā
viuētia quorūz vita lōgissimo tpe durat: si
cut plāte vel aialia. q̄dā. Nā cerui vt dicit
plini⁹ nunq̄ patiunf febrē et diutissime vi
uūt. Uñ ꝛ q̄dā cerui alexādri viui capti sūt
ꝑ cētū ānos post mortē ei⁹ habētes adhuc
anulos aureos quos eis alexander fecerat
innecti. De palma aūt Arist. refert in libro
de causis lōgitudinis et breuitatis vite ꝙ
viuit q̄ngentis annis. Uñ hmōi tādiu viuē
tia dicūtur viuere ꝑ multos dies: sicut po/
nif exēplū de ipsis palmis. Job. xxix. Sicut
palma: inquit: multiplicabo dies. Sed hō
nat⁹ de muliere breui viuēs tpe dr habere
dies breues. i. paucos. Fm illō Job. x. pau
citas dierū meoꝝ finietur breui. E In
quibus quidem verbis de tpe humane vi/
te tres conditiones tanguntur.

Prima quidem. q꞉ est valde modicum:
ideo vocatur paucitas dieruz.

Scōa est: q꞉ habens terminum ideo di
citur finietur.

Tertia est: q꞉ valde curtuz: ideo dicitur
breui scz spacio temporis.

¶ Sed circa primū attendendū est ꝙ lz illi
veritatez hāc plurimos. dies sicut dicif. iij.
Re. j. Rex dauid senuerat: habebatqꝫ eta/
tis plurimos dies. Nihilominus ex duob⁹
ꝯtingit ꝙ etiam plurimi dies tpis videanf
hoīb⁹ pauci. Qñqꝫ eñ ꝯtingit ex vehemen
ti passione: qñqꝫ vo ex cōparatiōe. Ex pas/
sione quidem et precipue amoris. Nam qñ
aliquis vehemēti amore afficif ad aliquaz
rē: ꝓpter quā scz assequendā oportet eum
multis diebus laborare. illi multi dies la/
boris sibi videntur pauci ad tolerandum
ꝓpter vehemētiā amoris. et sic amatorib⁹
celestis glorie plerunqꝫ ex vehemētia affe/
ctus etiāz magnuz tpꝰ quo eos opz affligi
vt illā assequanf: videf esse modicuz ꝛ puū
etare. Sciūt eñ ꝙ in paucis vexati i mul/
tis bene disponenf. vij. j. Pe. j. Modicum
nūc si opz ꝯtristari in varijs tentationibus
De hoc aūt hr̄ figura Gen est. xxix. Ubi dr ꝙ
seruiuit iacob ꝓ rachel septē annis: et vide
banf illi dies pauci pre amoris magnitu/
dine. Nā rachel q̄ interpretaf videns pnci/
piū vitā eternā significat: q̄ i dei visione ꝯsi
stit q̄ est primū pncipiuz oīm. Cui⁹ amore
iacob elect⁹. s. q̄libet. de q̄ dr in ps. Qm ia/
cob elegit dñs: ꝓ ea assequendā dei seruitu
ti sesubiecit: in q̄ quātocunqꝫ dierū spacia
laboret et affligaf. dies tñ ei pauci vidētur
pre magnitudine amoris illius. Nā sicut di
cit beat⁹ Aug. Oīa seua et īmania tolerabi
lia ꝛ ꝓpe nulla efficit amor. F Qñqꝫ
vo ꝯtingit ꝙ multi dies dicuntur eē pauci
vel parui ex alioꝝ comparatione: sicut illi q̄
fuerūt post primā etatez mundi. s. post dilu
uiū seu in principio mundi. Et ꝓpterea ia/
cob Gen. xlvij. īterrogat⁹ a pharaone quot
sunt dies annoꝝ vite tue. Rñdit. Dies pe/
regrinationis vite mee centū viginti annorū
sunt parui ꝛ mali: et nondū ꝑuenerūt vsqꝫ ad
dies patrū meoꝝ. Ubi primo aduerte ꝙ ia
cob de vita sua tanq̄ de vita humana vo
cauit eā ꝑegrinatione. q꞉. s. solu⁹ hoīs dū vi
uit ꝓpriuz est ꝑegrinari seu ꝑegre proficī
sci. Angeli eñ nō ꝑegrinanf neqꝫ ꝑegre ꝓ
ficiscūf: q꞉ termino sunt ꝯiūcti. s. deo. Nec
btī cuz nō sunt ī via: sz in pria q̄ est termin⁹
vie. Dānati vo non pnt: q꞉ sunt ꝑpetuo exi
lio relegati. Bruta vo non pnt: q꞉ totū bo/
nū eoꝝ est ī appetitu sensitiuo q̄ īferius ter
minaf: vñ totū bonum eorū est hic inferius
Et iō solus hō viator est ꝛ ꝑegrin⁹ īter oēs
creaturas: q꞉ nō est vltimo fini coniunctus.

homini dici pōt tāq̄ toti h̄uane nature h̄ inferi⁹ existēti. Tu solus pegrin⁹ es in hierusalē. i. vt tēdas in hierl'm q̄ interp̄tat visio pacis: qr tūc i vidēdo deū appetit⁹ pacificabitur. Scd'o notā q̄ iacob dies suos dicit fuisse malos. siue ꝓpter euentum malorū q̄ sibi in eis acciderāt: siue etiā propter pctā q̄ hō viuens in eis quotidie ꝑpetrat. Tertio dies suos dixit fuisse paruos non respectu sui: qr. c. et. xx. annis vixerat: s; potius respectu patrū antiquorū: ad quorum dierū nōdū ꝑuenerat. Nō illorū antiquorum patrū q̄ fuerūt saltē an̄ diluuiū q̄si nullus legit i scripturs q̄ nō vixerit vltra septingētos annos. vt habet Gen̄. v. vbi plures eorū vltra nōgētos annos vixisse referunt Et iō iacob dixit q̄ dies sui respectu illorū erāt parui. i. pauci. B Scd'o ostēdit in aucte inducta q̄ vita humana est hn̄s terminum. Et iō dicit finiet. s. morte. Et hic finis sc; mortis est multū preuidēdus et formidandus. Nam qn̄ est aliqd' periculū vbi pauci periclitant et multi etiā euadūt: non est mirū si hoīes audaces et fortes non timeant nec preuideāt sibi. Sed qn̄ est talis passus ꝑ quē null⁹ trāsit quin dimittat robā. i. rem seu vestē et pellē. tunc est stulticia magna si nō ꝓuideat sibi vt transeat tut⁹ Ita certe si finis noster esset talis q̄ aliqs per vim vel per pacem posset euadere: non esset mirū q̄ hō non curaret de fine. Sed est talis passus q̄ nullus pōt euodere: vnd' iste est finis oīm. s. mors. Que sic h; potentiā i anglia sicut in frācia: sic in senibus sicut in iuuenib⁹: sic in paupib⁹ sicut in diuitib⁹. Et frequētius occidit porc⁹ pinguis q̄ macer. Sic morit bos sicut vitulus: sic ouis sicut asellus: et frequenter portat vn̄a corīū aselli ad forū. Et iuuenis portat a parentib⁹ et amicis ad sepulcrū. Licz aūt q̄ istū finē nō possit hō sibi ꝓuidere vt possit ipm euadere quoad corp⁹: d; tn̄ et prudēter pōt sibi quoad aīam ꝓuidere: ne vadat ad ꝑditionē ꝓpter qd' di. i. Petri. iiij. Finis oīū appropinq̄bit. sc; mors. Estote itaq; prudētes et vigilate. Itē iste finis est formidādus cū sit piculosus: est etiā incertus et propinqu⁹. Uidemus em̄ q̄ qn̄ latro est in carcere adiudicatus morti nōq̄ est securus: qr qn̄cunq; audit ostiū aperiri: credit q̄ debeat extrahi et duci ad suspendiū; In h' affligunt miseri pctōres: q̄ nolūt dimittere pctm̄: qr sciunt q̄ qn̄ aīa exibit de corpe: tn̄c suspēdetur in inferno. vnd' Ro. vj. Finis illorū mors est. D Tertio q;. ostēditur in aucte inducta q̄ ips humane vite est valde modicum: qr finiet in breui. Tēpus em̄ hoīs ante mortem valde breue est. Aristo. aūt in lib. de causis longitudis et breuitatis vite: ponit tres causas breuitatis vite: nō solū in hoīe sed etiam i aīalibus alijs. Et prima causa est nimius vsus veneris: qr emittit nutrimentū iō dispositū vt cōuertat in corp⁹. Propter quā causam dicit q̄ passeres masculi parū viuunt: qr sunt nimis luxuriosi. Et ecōtrario castitas confert ad diuti⁹ viuēdū: ꝓpter qd' dicit q̄ muli diutius viuūt q̄ equi. Scd'o cā est ꝓpter nimiū exercitiū laboris: qr labor exercitat calidum: et facit ipsum exhalare simul cū humido. Et sic aīalia exicantur et infrigidātur: qd' ꝑtinet ad senectutē. Licz labor cōferat habētibus humidū sup̄fluū et extraneū et paucū calidū: qr tunc calor ꝑ laborē excitat⁹ ꝯsumit tale humidū. Tertia causa est ꝓpter defectū nutritiōis. Et ista est causa accidentalis. Na; calor digerens non inueniēs nutrimētū cōuertit se super h̄idū subiectū sibi: et consumens ipm etiā per consequēs et ipse deficit. Et sic per accidens cōsumit seipm: sicut maior flāma cōsumit humidum qd' esset subiectū minoris flāme: per accidens consumit etiā se. Quicunq; igit his tribus grauatur: pōt dicere illud Job. xvij. Sp̄s meus attenuabitur dies mei breuiabuntur. Et sic etiam est de vita spūali: qr veneris vsus indebitus est ex luxuria: labor inordinatus frequenter est ex auaricia: defect⁹ spūalis nutrimenti frequenter est ex accidia: que retrahit a spiritualib⁹ opibus: quibus vita spūalis nutritur. Seneca. Generosos aīos labor nutrit: a quo retrahit accidia. Unde ista tria ꝑdicta vitia spūaliter faciunt deficere spiritualē vitam et dies virtutum. I

Secūdo ostēdit i aucto

ritate ꝑncipali quō vita h̄uana est stabiliter mēsurata: qr numer⁹ mēsiū ei⁹ apud te est. s. tibi not⁹ et a te stabilit⁹: sicut nūerus aliquorū dr̄ esse apd' eos a qb⁹ est stabilit⁹. Sed l; talis nūerus sit not⁹ apud deū: nō tn̄ not⁹ est hoī hic viuenti. Na; sicut deus quedā reseruauit sue potentie vt solus ipse possit ea facere vt creare: miracl'a vero facere et huiusmodi. Sic etia; q̄dam reserua

nit sue sciẽtie. vt ip̄e solꝰ sciat: sicut sibi soli cognitꝰ est electoꝝ nũerus in supna felicitate locãdꝰ. Item sicut dies futuri iudicij Unõ dñs dicit Mat. xxiiij. De die aũt illa ⁊ hora nemo scit: neqꝫ angeli celorum nisi solꝰ pater. Nec ꝓptereo excludit filius: qꝛ quecũqꝫ nouit pater: nouit ⁊ filiꝰ. Nec ob stat quod dicit Mat. xiij. ꝙ de die illa nemo scit: neqꝫ angeli in celo: neqꝫ filius nisi pater: qꝛ dꝛ filiꝰ illud nescire: in quantũ illud scire non fecit. Posset tñ deus si vellet ista reuelare. Et simile ē de fine. i. de morte hoīs: qꝛ horom ⁊ modum mortis future vniuscuiusqꝫ hoīs deus scit. Nã aũt mortis sue tp̄s nec numerũ dierũ vite sue scit nisi deꝰ ei reuelet. Qđ considerans dauid a deo sibi reuelari petebat dicens psalmo. xxxviij. Notũ fac mihi dñe finem meum: et numerum dierum meaꝝ quis est: vt sciam quid desit mihi. In quibus quidẽ verbis de tribus a deo certificari petebat.

Primo de mortis sue qualitate: cũ dicit Notã fac mihi dñe finem meum.

Scđo de vite quãtitate: cũ subdit: ⁊ numerum dierum meaꝝ quis est.

Tertio de sui defectꝰ necessitate: cũ dicit vt sciam quid desit mihi. R

Circa p̄mũ ottendendũ est ꝙ hõ de fine suo ⁊ de morte hꝫ quadruplicẽ ignorãtiam Qꝛ de morte sunt q̄tuor sibi ignota. s. status: tp̄s: locus: ⁊ modus. Stat uo qꝛ nescit hõ in quo statu morief: bona scꝫ an mala Et q̄lẽ mors inueniet talẽ in ꝑpetuum stabiliet hoīeꝫ. Itẽ tp̄s qꝛ nescit hõ qua hora moriturus sit. Et iõ oīs hora dꝫ esse ei suspecta vt semꝑ sit porotꝰ: sicut seruus expectãs dñm ⁊ nesciẽs qua hora debeat venire. Auis qñ videt arcũ tensum ⁊ sagittam paratã nõ differt auolare. Et sic hõ cum cogita mortis. i. dei hora sit parata: dꝫ volare ad pnīam. ⁊ non facere sicut auis stulta q̄ differt auolare quousqꝫ sit percussa: ⁊ tũc nõ põt. Et sic q̄ nõ cõuertif ante mortem postea non poterit. Tertia est ignota quoad locum: qꝛ nescit in quo loco mori debeat: siue in terra siue in mari siue in flumine: ꝑpter quod dic̄ Sen. Mors mihi insidiatur in oī loco: mors vbiqꝫ te expectat tu quoqꝫ si sapiens fueris vbiqꝫ eam expectabis. Quarta aũt est ignotꝰ mortꝫ modꝰ qꝛ nescit hõ vtrũ morte naturali an violenta moriturus sit. i. vtrũ mori debeat senio an egritudine: et si egritudine an egritudine febris an apostemat꜡ an alia: vl' vtrũ debeat mori gladio: an suspẽdio. an combustione ignis. an submersione aq̄ an quauis alia morte. propter qđ dꝛ Eccl's. ix. Nescit hõ finẽ suuꝫ. i. i qua statu vel tempore vel loco vel modo finire debeat dies suos. Aliquãdo tñ deus spẽliter volẽte vel concedẽte reuelaf homī finia vite sue ꝑ aliquẽ spm̄ angelicũ vel humanũ apparẽteꝫ. sicuti apparuit Sauli samuel q̄ iam mortuus fuerat ⁊ resuscitatus per phitanissam ⁊ reuelauit ei finẽ suum. sicut pꝫ Eccl'i. xlvj. vbi de samuele loquens dicit. Post hec dormiuit. Et notũ fecit regi. ⁊ ostendit illi finem vite sue. Et exaltauit vocem eius de terra in ꝓphetia delere impietateꝫ gẽtis. Et sicut dicit Aug. in ep'la ad simplicianum. Illa suscitatio samuelis non absurde p̄t intelligi esse facta miro modo. vt. s. non dũante arte magico vel potẽtia. sed potiꝰ dispositione dei occulto. que ⁊ phitanissam ⁊ samuelẽ forte latuerit. se ostenderet spũs iusti samuelis defuncti aspectibꝰ saulis regꝫ viuẽtis diuina sniã dicẽs eũ a deo percussum esse. Alio modo vt non ꝓe spũs iusti samuelis a requie sua fuerit excitatus. sed ꝑ operationẽ demonis aliqđ fantasma vl' visio illusio vl' imaginaria fuerit fctã. quã scriptura samuelem appellat. sicut solent imagines rerũ suarũ noībus appellari. Et si obijcief. qꝛ demones nesciũt futura contingẽtia. Dicendũ ẜm Aug. lib. de cura pro mortuis ogẽda. ꝙ deus ad vtilitatẽ eccl'ie non solũ vtif bonis angelis ⁊ ministris. sꝫ etiã malis. sicut pꝫ de balaaꝫ Nũeri. xxiij. ꝑ quẽ deꝰ multa vera ꝑdixit. cuꝫ tñ esset diuinus ⁊ magus. sicut habef ibidẽ ca. xxiiij. L

Scđo petebat dauid certificari de vite sue quantitate cũ dicebat. Et numerum dierũ meaꝝ q̄ est. supple notum fac mihi. Fuerunt autẽ quidã dicentes ꝙ numerus dierum vite cuiuscũqꝫ hoīs poterat sciri ꝑ astrologiã. Qꝛ quãtũ est ex ꝟtute celestium corpoꝝ. quãtũ est tp̄s profectus rei generate. tantũ est tp̄s defectꝰ eiꝰ ⁊ econuerso. Et hoc patꝫ i illo pisce qui dicif ephymera. in qua tp̄s diei est tẽpus ꝓfectus eiꝰ. qꝛ. s. in spacio. xxiiij. horarũ moritur scꝫ post diem ⁊ noctẽ. ⁊ simile dicunt esse in alijs. Unde si periodus. i. mensura durationis ꝓfectus alicuius rei sunt. xxx. anni. totidem erunt anni defectꝰ. ⁊ ito naturaliter viuet. lx. annis tm̃. Causa autẽ quare periodus vnius.

est maior vel minor q̄ periodus alterius ē qr non solus accessus vel recessus solis et stellarū facit periodū: qr sic nullius vita ꝓtenderet vltra annū in q̄ sol accedit et recedit ꝑ .xij. signa zodiaci. Sed periodum facit relatio signo ascēdentis sup orizōtem ad oīa alia signa et stellas in hora ɔceptionis et natiuitatis rei. hoc em̄ mō periodus vnius ē maior vel minor: sed effectus ⁊ fortitudines stellarū in signis positarū. qr planete cuz sunt in suo fortitudinibus dāt periodū fortiorē. Et ꝓfectus rei cōputat a primo signo ascēdēte vsqz ad septimuz signū eiusdez circuli. Et a septimo vsqz ad primū cōputat defectus. Et iō septimū signū dr domus mortis. et ascendens domus vite. et sic tps ꝓfectus et defectus equant. Et sic dicūt q̄ q̄ sciret vires planetarū in hora natiuitatis alicuius ꝑnosticaret de tota vita eius. Sed istud qđ dicūt nō est necessitatis imo frequēter talis ꝑnosticatio inuenit falsa: eo q̄ pōt multipliciter impediri. s. ꝓpter inequalitatez materie. i. ꝓpter accidētia diete. s. cibi: vel ꝑ mortem violentā et alia hmōi. Ideo diuersimode moriunt hoīes citius vel tardius q̄ ꝑ naturā depēdentez a celo mortales sint. Itē notandū q̄ scriptura videt alicui determinare numerū dierum vite hoīs. dicens Eccl'i xviij. Numerus dierū vite hoīs vt multum centū anni. Sed tn̄ ex hoc dicto non notificat numerus dierū cuiuscūqz hoīs particularis. qr licz q̄dā ꝑuenerint ad etatē centuz ānoꝝ: sicut Gen̄. xvij. dixit sara de abraham Putas ne cētenario nascetur filius. Tn̄ non oēs sed pauciores ꝑueniunt ad illā etatem. Sed q̄daz reperiunt q̄ etiā centenariū trāscēdunt. Sed vult scriptura dicere q̄ si qui hoīes ad hūc numerū dierum ꝑuenerāt certe multū est: lz in ɔspectu dei et in cōparatiōe eternitatis eius: q̄si nihil sit vel exiguum quid. Et ideo ꝓ appetitu eterne vite videt sanctis viris vita ista ꝑūs exigua et tediosa. ꝭm illud Sap. ij. Exiguuz ⁊ cū tedio est tēpus vite nostre. M. Tertio in auctoritate inducta petebat etiaz dauid hr̄e noticiam de sui defectus necessitate: cuz addidit. vt sciā qđ desit mihi. Glosa. i. quantū desit de pnīa peragenda ad plenā satisfactionez et remissionē pctōꝝ. Hoc em̄ eēt vtile scire vt suppleret hic. qr post hanc vitaz quicq̄d minus fuerit satisfactū: supplebit ī ignis purgatorij pena. De cuius magnitudine dicit Aug. in quodam sermone. q̄ q̄uis nō sit eternus. tamen durior erit q̄ quicquid in hoc seculo penarum: aut sentire aut videre aut cogitare quis pōt. Et ideo deberent penitētes in hac vita multū conari ad plenā satisfactionez. vt non oporteret postea illa pena cruciari. Et qr ꝑcipue per elemosynas fit satisfactio ⁊ pctōrum remissio: dixit dn̄s cuidā iuueni diuiti Lu. xviij. Uade ⁊ vēde oīa q̄ habes et da pauperibus. Sed notādū q̄ gn̄aliter loquēdo ad hoc q̄ aliquid non desit alicui: opz q̄ habeat oīa. Tunc aūt hz oīa qn̄ habet illum in quo cōtinent oīa scz xp̄m deum. Et ideo illo habito per gratiam habent in illo oīa que expediunt saluti humane: ita vt nihil desit. Et hinc est q̄ exeuntibus ex hac vita datur pro viatico ipse xp̄s sub sacramento vt nihil desit in vito: et in transitu mortis. Unde dixit apl's. j. Corin. j. In omnibus diuites facti estis in illo. i. in xp̄o. ⁊ subditur. Ita vt nihil vobis desit in vlla gratia. ¶

Tertio in auctoritate

principali ostenditur vita humana īmutabiliter limitata siue terminata: cū dr. Constituisti terminos eius qui preteriri non poterūt. s. nec in plus nec in minus. vt exponit sanctus Tho. de aquino. Dicit aūt constituisti terminos eius. s. hoīs. Qm̄ vita humana hz terminos naturales. casuales. et ꝓuidentiales. Termini naturales sunt ex naturali cōplexione: ⁊ sunt varij. quia ꝭm varias cōplexiones hoīm: q̄dā citius. et quidaz tardius moriūtur. Sed casuales termini sunt ex fortuitu accidente. et isti sunt q̄si infiniti: qr quasi ex infinitis casibus ⁊ accidētibus contingere pōt q̄ hoīes moriant: et terminet vita eoꝝ. Sed ꝓuidētiales termini sunt ex diuine ꝓuidentie dispositione: ⁊ isti sūt finiti qr. s. vita humana nec vlterius ꝓtēdi pōt: nec etiā citius deficere q̄ sit ex diuina dispositione stabilitū et determinatū. ps. ciij. Terminū posuisti quez nō transgredient. Sed notandum q̄ in morte vita hoīs pctōris terminat in magna amaritudine: siue ex eo qđ derelinq̄t. s. mundū siue ex eo ad qđ tendit. s. infernuz. siue ex eo qđ metuit. s. diuinū iudiciū. vn̄ Job. xv. Mare magnuz. i. amaritudo magna terminus eius lz iustus moriens hz duos terminos gl'iosos ⁊ firmos. i. eternos. Unū ī gl'ificatione aīe scz post mortem. aliū ī gl'ificatione corpis ī resurrectiōe. propter qđ dicit Prouer. xv.

Domū suꝑboꝝ demolief dn̄s: et firmos faciet terminos vidue. s. in eterna gloria. Ad quā nos perducat deus ⁊c.

¶ De multiplici defectu hūane vite. Ser. ij.

Homo natus de

muliere ⁊c. vsqꝫ ⁊ adducere eū tecū i iudiciū. Job. xiiij. Sicut hō bonū non diligit nisi aliqliter cognoscat qi i uisa diligere possum⁹: incognita nequaqꝫ. vt dicit aug. sic nec malū vitat aut spnit nisi cognoscendo aduertat. Et hinc est ꝙ vitā eternā q̄ summū bonū ē: sicut hō h̄ debilit agnoscit ita et debiliter diligit. Cōstr̄ ꝙ vitā mundi: q̄ miserrima est ⁊ maligna. io nō spernit qi ei⁹ miserias et angustias nō attēdit. Sic̄ si aliq̄s i rosario ꝯspiceret intantū ad rosas ꝙ nō attenderet spinas. ⁊ iō mag pūgeref. Uñ beat⁹ Job vt hāc vitā despiciamus: ⁊ de ei⁹ amissiōe ꝑ mortē min⁹ doleamus. gnaleo ipsius miserias describit nob in ꝟbis ꝓpositis dicēs. Homo nat⁹ de muliere breui viuēs tpe repletur multis miserijs q̄ quasi flos egredif ⁊c. In q̄b⁹ verbis vitam humanam tripliciter describit.

Prīo quātā ad sui ꝑncipiū oñdit ꝙ ipa est debilis et fastidiosa: cū dic̄. hō nat⁹ ⁊c.

Scdo quātū ad mediū ostēdit ꝙ ē flebilis ⁊ calamitosa. qꝛ breui viuens tpe ⁊c.

Tertio quātū ad exitū ē terribilis ⁊ formidolosa. cū addif. ⁊ dignū ducis ⁊c. A

Dico ergo ꝙ primo ostē

dif humane vite ꝑncipiū esse debile et putridū. qi hō nat⁹ de muliere: q̄ ē res fragilis et debilis. Et ꝯcipif ex ei⁹ mēstruali materia: q̄ est putrida ⁊ abominabilis. Et dixerūt q̄dā hoc ꝓpter pctm̄ ꝑmoꝝ parētū hoī euenire: qi in statu innocētie si hō non peccasset nō fuisset gn̄atio hoīs ex viro et muliere. vñ Greg. nazāz. i lib. quē fec̄ de hoīe dicit ꝙ i ꝑadiso alif fuisset multiplicatuꝫ gen⁹ hūanū: sic̄ multiplicati sūt angeli absqꝫ ꝯcubitu ꝑ opationeꝫ diuine ꝟtutis. Et dicit ꝙ de⁹ añ pctm̄ fecit masculū et feminam respiciēs ad modū gn̄atōis q̄ futur⁹ erat post pctm̄: cui⁹ ip̄e erat p̄sci⁹. Sꝫ hoc dictū sicut dicit sanct⁹ thomas nō rōnabile ē: qꝛ ea q̄ sunt naturalia hoī nō subtrahūf neqꝫ dāt hoī ꝑ pctm̄. Manifestū ē añt ꝙ hoī ꝑꝫ aīalē vitā quā habebat: etiā añ pctm̄ naturale est generari ex viro ⁊ muliere. Nā in oī gn̄atiōe naturali requirif ꝟt⁹ actiua et passiua. Uñ cū in oīb⁹ in q̄b⁹ est distictio sex⁹ virt⁹ actiua sit i mari. virt⁹ ꝟo passiua in femina naturalis ordo exigit. vt ꝯiūgauf mascul⁹ et femina. Et iō etiāꝫ si hō nō peccasset: fuisset gn̄atio hoīs ex viro et muliere. Et iō Gene. ij. legif fuisse fcā mulier i adiutoriuꝫ: sꝫ nō ad aliud nisi ad gn̄atiōeꝫ: qi ad q̄dlibet aliud op⁹ ꝯuenient⁹ adiuuari potuisset pvirū q̄ ꝑ mulierēꝫ. Sꝫ nō fuisset i statu innocētie deformitas iordinate ꝯcupiscentie q̄ nūc ē in actu gn̄atiōis. qꝛ iferiores vires oino rōni subiciebāf: sic̄ dicit btūs Aug. xiiij. de ci. dei. Et iō nō ex culpa: sꝫ poti⁹ ex aīali natura ꝯuenit hoī. ꝙ sit nat⁹ ex ꝑncipio fragili. s. ex muliere: et etiam ex materia corruptioni ⁊ putredine apta. ex eo ꝙ corruptio vni⁹ est gn̄atio alteri⁹. Et iō nō est mix si vita humani corporis ex tali gn̄ata principio fragilitateꝫ ⁊ immūdiciā habeat. Et de hac fragilitate et immundicia hūani principij dī Job. xxv. Nunquid iustificari pōt hō cōparatus deo. Aut apparere mūdus natus de muliere. Ecce eñ luna nō splendet: ⁊ stelle non sunt munde in conspectu ei⁹. quāto magis hō putredo et filius hoīs vermis.

B In quibus quidem verbis exprimuntur quīqꝫ humane et fragilis vite defectus.

Prim⁹. qi ē ad malū ꝓcliuis ⁊ iniusta iō dicit. Nūq̄d iustificari pōt hō cōpat⁹ deo.

Scōs qꝛ est coinquinabilis ⁊ impura. ideo dicit. aut appareret mundus.

Tertius qꝛ est fragilis ⁊ infirma. ideo additur. natus de muliere.

Quart⁹ qꝛ ē eclipsabilis et obscura. ꝓpf qḋ subiūxit. Ecce eñ luna nō splendet ⁊c.

Quint⁹ ꝟo ē. qꝛ ē putrefactibl' et corruptaꝫ: iō dicit. quantomagis hō putredo ⁊c.

¶ Prīo ergo ostēdif hūana vita eē ꝓcliuis ad malū ⁊ iniusta cū dī. Nunq̄d pōt hō ⁊c. Justicia eñ hūana in duob⁹ deficit a iusticia diuina. Primo qꝛ tāta ē rectitudo diuine iusticie ꝙ nullo mō pōt flecti ad maluꝫ. Sꝫ hō e ꝯtrio est flexibilis ad malū. Nam sicut dī. Geñ. viij. Sensus ⁊ cogitatio hūani cordis i malū ꝓna sūt ab adolescentia sua. Scdo qi tāta est diuine iusticie ꝟt⁹ ꝙ nullo mō pōt deficere a bono. Sed hō e ꝯtrio dificilis est ad bonū. Et ꝓpterea non est q̄ faciat bonū nō est vsqꝫ ad vnū. s. xp̄m deuꝫ Et ꝓpter ista duo ꝯtingit ꝙ humana iusticia diuine iusticie cōparata iniusticia videtur sicut baculus q̄ ad oculū videf rectus.

appositus ad rectissimā regulaꝫ videt̄ cur uus. Et hinc est ꝙ etiā sancti viri timēt ve nire ad regulā ⁊ ad rectitudinē diui ni iudi cij. Quia sicut dicit Augu. loquēs deo. Ve eti laudabili vite hoīm si remo'a miīa di scutias eō. s. ex sola iusticia. iō dicit ps. cxlij. Nō intres in iudiciū cū seruo tuo dñe: qr nō iustificabit̄ in ↄspectu tuo oīs viuens. Si ergo iust⁹ vix saluabit̄. ipius ⁊ pctōr vbi parebūt. s. pe. iiij. q. d. Si ille q̄ fuit iust⁹. i. purus sibi ⁊ innocēs alijs vix saluabit̄ in cōspectu diuini iudicij ille q̄ fuit ipi⁹ alijs vt raptor vsurari⁹ vel homicida vel hmōi: vbi parebit. s. impune. Oīs em̄ locus ⁊ oīs creatura ↄ̄ eū erit. C Scdō cū dicit bea tus Job aut apparere mūdus. vult osten dere ꝙ vita hūana est coinqnabil' ⁊ imun da. s. inquinamēto ⁊ immūdicia peccati. Et hoc dupliciter. s. respectu dei ⁊ respectu sui. Respectu dei sunt immūdi etiā illi q̄ vidē tur sancti. Naꝫ frequenter pānus q̄ oculo hoīs intuētis ipm solū videt̄ alb⁹: si ponat̄ iuxta rem albissimam videt̄ niger ⁊ immū dus. Sic est de mūdicia cuiuscūqꝫ bona respectu diuine puritatis. vnde Esa. lxiiij. Quasi pānus mēstruate vniuerse iusticie nostre. Quia oīs puritas siue corporalis siue spiritualis nihil ē respectu puritatis diuine. ⁊ ideo dr̄ Job. xv. Ecce inter sctōs eius nemo est immutabilis: ⁊ celi nō sunt mūdi in ↄspectu ei⁹. quātomagis abomi nabilis ⁊ inutilis homo. Ex quo p꞉ꝫ ꝙ nec spiritualis mūdicia sanctoꝝ. i. angeloꝝ. vt exponit sanctus thomas: nec mūdicia cor poralis celoꝝ est aliquid respectu diuine puritatis. Nā celū hꝫ materiā. ⁊ angeli et sancti habuerūt a principio saltē possibi litatē ad culpā: q̄ quidē in deo nō est vnde est oīno mūdus ab impuritate materie: et ab impuritate culpe. Sed homo est abo minabilis ꝓpter corruptionē mali ⁊ inuti lis ꝓpter defectū boni. D Tertio cū dr̄ i nuciaūtate inducta. nat⁹ de muliere vult ostēdere ꝙ vita humana est fragilis ⁊ in firma. Et rō est: qr vnū qdꝫ principiatū sa pit naturā sui principij. Sed principiū ex q̄ nascit̄ hō est fragile ⁊ debile: qr nascitur ex muliere. Et iteꝝ est putridū ⁊ abomina bile: qr nascit̄ ex mēstruo. Jo. iij. Qd natū est ex carne caro est. s. fragilis ⁊ putrefacti bilis. Et inde est ꝙ corp⁹ hoīs est valde fra gile ⁊ debile. Vn̄ Boeti⁹. Porro si corp⁹ spe cies q̄d imbecilli⁹ hoīe reperire queas. queꝫ

sepe morsus interfecit muscularū. Auget̄ etiā debilitas gñationis hoīs eo ꝙ viri ⁊ mulieres hodie in nimis tenera ⁊ debili etate qñqꝫ ↄ̄hūt matrimoniū. ⁊ iō generāt filios debiles ⁊ parū viuētes. Propter qd̄ dicit arist. ꝙ mulier q̄ nubit dꝫ esse ꝑfecte etatis ⁊ virtutis. s. xviij. annoꝝ. Vir aūt vt sit ꝑfecte virtutis ad generandū filios dꝫ hr̄e duplū ips videlꝫ. xxxvj. annos. vt ipse dicit: ⁊ tūc generarēt filios fortes ⁊ vtiles Et ideo in primo etate mūdi tarde filios genuisse legunt̄. sicut p꞉ꝫ Gen̄. v. Vbi legit̄ ꝙ Seth post centū qnqꝫ annos etatis ge nuit enos ante quē nō legit̄ aliū genuisse sed postea plures. Et vixit enos nōgentis qnqꝫ annis. Seth ꝟo nōgētis duodecim annis. Enos post. xc. annos genuit caynaꝫ ⁊ post plures. ⁊ caynā cepit generare post septuaginta annos etatis: tūc em̄ genuit malalehel. ⁊ vixit postqꝫ genuit octingen ta. xl. annis: genuitqꝫ filios ⁊ filias. ⁊ fa cti sunt oēs dies caynā nōgēti decē anni: ⁊ mortu⁹ ē. Et sil'e hr̄ ibidē de multis alijs Sed xp̄i eccl'ia magis attēdēs ad etatem aīe q̄ꝫ corpis: ⁊ magis curās de salute aīe q̄ꝫ de duratiōe vite corpalis: ordinauit ꝙ tps matrimonij possit esse i etate dilectio nis ⁊ pubertatis. sicut est in puella. xij. an noꝝ. ⁊ in masculo. xiiij. qr tūc cōiter icipit rō vtriusqꝫ vigere. ⁊ incipiūt insurgere mo tus ⁊ stimuli carnis. Propter qd̄ nō vxora ti frequēter incidūt in peccata carnis. E Est aūt aduertēdū ꝙ in natis ex muliere inuenit̄ triplex malū. Primū est infectiōis subiecti rōne. s. horribilis vt pote origina lis pcti. Cū em̄ duplex sit natiuitas. s. i vte ro ⁊ ex vtero. Quātū ad primā natiuitatē. scꝫ in vtero: sol⁹ xp̄s nat⁹ est sine infectione originalis pcti. Lu. j. dixit angel⁹ virgini marie. Qd em̄ ex te nascet̄ sanctū: vocabit̄ filius dei. Sed ꝙ quidā alij sancti ex spā li priuilegio gr̄e fuerūt sanctificati in vte ro ⁊ a pctō originali purgati in q̄ fuerunt ↄcepti. tales quātū ad scdm̄ natiuitatē ex vtero nati sunt sine pctō sicut legit̄ de hie remia ꝓpheta ⁊ de beata virgine maria. Etiā tenet eccl'ia de beato iohe baptista q̄ spū sancto replet⁹ fuit ex vtero mr̄is sue vt dr̄ Lu. j. Et de q̄ etiā dñs Mat. xj. dic. In ter natos mulierū non surrexit maior Jo hāne baptista. Scdō q̄dā ex mulierib⁹ nati subdunt̄ priuatiōi. ⁊ istud est scdm̄ malū. Cuiusmodi sūt illegitime nati: vt sūt nati

quoꝝ quidã sunt illegitimi ꝫ naturales vt nati ex simplici fornicatiõe. Alij illegitimi non naturales sicut spurij ex adulteria nati vel stupro. Oẽs em̃ sic illegitimi priuati sunt legitimis actib⁹: q2 nõ admittunt ad officia vel dignitates: q̃ requirunt quãdam honestatem i illis q̃ hec exercent. Itẽ sunt priuati successionib⁹: q2 nõ succedũt in hereditate p̃rna. Naturales tñ filij succedere possunt i sexta pte: spurij aũt in nulla pte: q̃uis de iure naturali parentes eis i necessarijs ꝓuidere tenent. Un̄ ptinet ad sollicitudinẽ epi vt vtrosq̃ parentes cogat ad hoc vt eis ꝓuideãt. Taliũ erga spurioꝝ gñatia: vocat natia iniq̃. Sapiẽ. iij. vbi dr. Filij adulteraꝝ in cõsummatiõe erũt: ꝛ ab iniqua thoro semẽ exterminabit. Et si q̃dẽ lange vite erũt in nihilum cõputabunt ꝛ sine honore erit nouissima senect⁹ illoꝝ. Et sequit. Nationes em̃ iniq̃ dire sunt cõsummatiõis. Tertiũ malũ est q2 q̃dã ex mulierib⁹ nati sũt abnarij subiectiõi. s. seruitutis. sicut ille q̃ nascit ex serua muliere seru⁹ ẽ: q2. s. b3 leges humanas partus sequit ventrẽ. Et hoc rõnabilr: q2 fili⁹ h3 a p̃re cõplemẽtũ formale. s3 a m̃re substãtiã corp̄is. Seruit⁹ aũt corporalis ꝯditio est: cũ seru⁹ sit q̃si instrumẽtũ dñi i ap̄erãdo. Et ideo ꝓles in libertate ꝛ seruitute sequit matrẽ. Sed in his q̃ ptinẽt ad dignitatẽ. s. q̃ est ex forma rei sequit patrem sicut i honorib⁹ ꝛ municipijs ꝛ hereditate ꝛ alijs hm̃oi. Et huic ꝯcordãt canones ꝛ lex moysi. vt p3 Exo. xxj q̃uis in q̃busdam locis de ꝯsuetudine aliã seruet: s3 nõ irrõnabilr. Figura hui⁹ rei habet in ysmaele q̃ fuit nat⁹ de ãcilla. i. de serua: Gal. iiij. Qui de ancilla ƀm carnem nat⁹ est. De q̃ postea subdit. In seruitutẽ generãs q̃ ẽ agar. ¶ Quart⁹ defect⁹ humane nature ꝛ vite est sc3 q2 est eclipsabilis ꝛ obscura. Et tãgit cũ dr in auctoritate superi⁹ inducta. Et luna nõ splẽdet in cõspectu ei⁹: ꝛ stelle nõ sunt mũde in ꝯspectu ei⁹. Per lunã em̃ intelligit natura humana: q2 h3 lumẽ sciẽtie cuius defectu ignorãtie vel obliuionis: ꝛ cũ vmbra alicui⁹ obscuritatis: sicut p3 de fide. Sz p stellas intelligunt angeli cũ lumine sciẽ creati: q2 sciẽtes creati sunt. qd̄ tñ habẽt a sole. i. a deo. Un̄ Apoca. vij. Stelle angeli sunt. Luna g̃ in ꝯspectu ei⁹. i. dei nõ splendet: q2. s. in ꝯspectu claritatis diuini iudicij ois hũane sciẽ splẽdor est tenebra. Un̄ corã dea iudicãte tãcebũt ꝛ nihil valebunt sillagismi logicoꝝ: ꝑsuasiones rhetoꝝ: rõnes p̄hoꝝ: ꝛ oẽs etiã allegatiões aduocatoꝝ. Et tũc etiã sicut dicit Hiero. adducet ꝛ stult⁹ plato cũ suis discipulis aristotelis argumẽta nõ ꝓderũt. vñ Mar. xiij. Luna nõ dabit splẽdarẽ suũ. Seq̃t. Et stelle. i. angeli nõ sunt mũdi a pctã. s. vel errore. Q2 lz a principio fuerint creati cũ lumine sciẽ ꝛ grẽ. tñ q̃dã eoꝝ peccauerũt. Et ꝑpterea dr Iob. iiij. In ãgelis suis repperit prauitatẽ. Et sic a vera lumie auersi obtenebrati sunt. Iob. iij. Obtenebrent stelle caligine ei⁹. s. peccati. ¶ Quint⁹ humane vite defectus. s. ꝙ est putrefactibilis ꝛ inmũda ostẽdit: cũ dr. Homo putredo ꝛ filius hoĩs vermis. Hõ em̃ dr putredo ꝑpter tria. Primo q̃dẽ q2 ex putredine generat: siue quãtũ ad id qd̄ ꝯcurrit ad generationẽ ex p̃te p̃ris vt est semẽ: siue quãtũ ad illud qd̄ est ex p̃te m̃ris vt est mẽstrualis materia. q̃r vtrũq̃ est putrefactiõi ꝓpinquũ. Un̄ Iob xvij. Putredini dixi. Pater me⁹ es: mater mea ꝛc. Scd̄a dr hõ putredo: q2 viuẽs putredine replet: siue putredine infirmitatũ siue putredine ferculi ex nutrimẽtoꝝ superfluitatib⁹. Iob. vij. Indura ẽ caro mea putredine. Tertia dr putredo: q2 corp⁹ ei⁹ per mortẽ i putredinẽ resoluit. Iob. xiij. Quasi putredo ꝯsumẽd⁹ su3. Seq̃t ꝛ subdit. Et fili⁹ hoĩs vermis: q2. s. vermis ex putrediẽ generat. Si ergo fili⁹ hoĩs ex hoĩe generatur: ꝛ hõ est putredo: ꝛ vermis generat ex putredine. sequit ꝙ fili⁹ hoĩs sit vermis. Un̄ corp⁹ hoĩs ꝛ viuẽs a vermib⁹ comedit ꝛ post mortẽ etiã vermib⁹ operit. ƀm illud Esa. xiiij. Subter te sternet tinea ꝛ operimẽtũ tuũ erũt vermes. Ita vt possit ex persona mortui veraciter dici illd̄ ps. xxj. Ego autem sum vermis ꝛ non homo ꝛc. ¶

Secundo principaliter

in ijsdẽ verbis includuntur quinq̃ ptinẽtia ad humane vite calamitatẽ ꝛ miseriã.

Primum est ipsius vite modicitas: cum dicitur. breui viuens tempore.

¶ Scd̄m est multiplex ipsius calamitas: q2 repletur multis miserijs.

Tertium est ipsius fragilitas. q2 quasi flos egreditur ꝛ conteritur

Quartum est ipsius vanitas. quia fugit velut vmbra.

Quintũ est ipsi⁹ mutabilitas. q2 nunq̃

in eodem statu permanet.

Primo ergo panit humane vite madicitas: q2 breui viuēs tpe. Notandū est enī φ nō solū tēpus quo hō viuit: sed etiā totum tps dr esse breue. Licz enī pha ponat primū motū esse sempiternū: et p ɔsequens etiā tps qd est mēsura ipsi9: tñ vitas fidei tenet φ motus celi cessabit: scz post diē iudicij: τ p ɔñs tpa ampli9 nō erit. Ƀm illd Apoc. x. Jurauit p viuentē in scla sclo℞ q̄ creauit celū τ ea τ in ea sunt: τ terram τ ea q̄ in ea sunt: τ mare τ ea q̄ in eo sunt: q2 tēpus nō erit ampli9. Vñ tpa sicuti habuit initiū; ita hēbit τ finem: Et q2 breue est aē qd fine clauditr: vt dicit Aug. sequitr φ totū tpa sit breue. s. Cap. vij. Tpa breue est τ pcipue respectu eternitatis: q̄ infinita ē τ tota simul absqz successione vel motu. Vñ cū totū tps sit finitū: sequitr φ sit q̄si momētū respectu eternitatis. vñ ps. lxxxix. Mille anni ante oculos tuos quasi scz in tuiti9 est etern9 τ vnic9 tanq̄ dies hesterna q̄ pterijt. Cuz ergo tps q̄ qsqz hō viuit sit parua portio tpis totius: sequitr φ tps hūane vite multomagis debeat dici breue. Assignatr autē triplex rō a q̄busdā q̄re deus vult hoīem viuere breui tpe. Prima q̄dē ad puniēdā culpā. Nā in humana natura vt ipsi dicūt: sicut augmētata ē culpa ita decurtata est vita. Nā in prima etate mūdi videlz añ diluuiū: q2 nōdū erat peccatū multiplicatū vt postea fuit: homies diutissime viuebāt. Nā vt hr Gen. v. Adaz vixit nōgētis .xxx. annis. Malalehel qui fuit diu postea in eadē etate vixit octingētis .xcv. Lamech q̄ fuit pater Noe: et q̄si finis illius prime etatis vixit septingentis lxxvij. annis. Tpe aūt noe: q2 pctm̄ erat nimis multiplicatū: volens de9 amplius abbreuiare tempus hūane vite dicit ad noe: Gen. vi. Nō permanebit spūs meus i hoīe in eternū. q2 caro est: erūtqz dies illi9 cētuz xx. annorum. Diu autez postea. s. tpe dauid q2 multū increuerat idolatria et alia pctā adhuc magi breuiata est vita homīs. ita vt diceret dauid. Dies anno℞ nrarum in ipsis lxx. āni. Si aūt in potentatib9. lxxx. āni τc. Job. xvij. Dies mei breuiabuntur. et spūs me9 attenuabitr. Quāta enī pctm̄ in hūana natura magi augmentatr; tāto spūs. i. spūalis vita magis attenuatr. s. deficienda: τ ad punitionez culpe Ƀm augmentū eius dies hūane vite breuiantr. Sed sctūs Tho. dicit φ ista decurtatio hūane vite non est ppter augmentū pctī aut ppter debilitatē nature: q2 nūc nō minori tpe viuūt hoīes q̄ tēpore dauid. Sed illa diuturnitas vite fuit a principio a diuina virtute vt genus hūanum multiplicaretr. Scda rō panitr ppter finiendā miseriaz. Naz si hō est ī magna miseria bonū est ei φ vita breuietr: q2 melior est mors q̄ vita amara. vt dr Eccli. xxx. Et ideo etiaz scti viri vidētes φ exiguuz et cuz tedio ē tps vite nre. vt dr Sap. ij. Optāt exire de vita siue de corpe mortali: sicut paulus Philip. j. desiderium hñs dissolui. Et Ro. vij. dicebat. Infelix ego hō q̄s me liberabit de corpe mortis huius. et ppheta Heu mihi q2 icolat9 me9 plōgat9 est. Si vo hō sit in vite psperitate adhuc pōt in miseriā cadere. qd est Ƀm Boetiū summuz ifelicitatis genus aliqn fuisse felicē. Sicut refert Valeri9 maximus lib. vi. ca. xi. de polycrate samiorum tyranno. q̄ diu vixit in magna felicitate. q2 fuit cōspicu9 abundātissimis bonis. q2 oēs conat9 ei9 psperū pcessuz τ exitū habebant. Spes ei9 de re quā cupet nunq̄ frustrabatr. φ oīa vota sua statim vt exprimebat ea īplebantr. φ velle τ posse eq̄ erāt in eo. semel tñ τ ad breue tps passus est aliqd damnū qñ. s. minimuz ānulū sibi valde gratum ex industria pīecit in mare. ne scz oīs incōmodi expers eēt. sz ɔtinuo recuparuit ipm. capto pisce. q̄ vorauerat illū. Et tñ post tātā vite felicitatem ignominiosam mortem recepit. q2 in summitate mytelenēsis mōtis ab aronthe pfecto regis darij fuit crucifixus. Et tādiu stetit ī cruce φ mēbra ei9 oīa tabido cruore manantia putrida facta sunt. Vnd q̄dā antiquo℞ elegerūt spōte mori venenū bibēdo sani. aut ppter aduersitatē quā habebāt. aut quaz timebāt. Sed viri scti nō inferūt sibi mortē ppt tediū vite quantūcūqz calamitose. sz vt dic Aug. habēt vitā i patientia. τ mortē in desiderio. Deus aūt ex sua singulari grā quiqz quosdaz festine subtrahit ex hac vita ne a sua bonitate recedant. τ in miseriam τ malitiam pctī corruāt. Et iō dr Sap. iiij. Rapt9 est ne malitia mutaret intellectum eius aūt ne fictio deciperet aīam illius. Et paulo post. Cōsummatus in breui expleuit tpa multa. Placita enī erat deo aīa illius Propter hoc festinauit educere illum de media iniq̄tatum. Tertia rō breuitatis vite homīs ponitr ppter repmēdā superbiam

q: hoīes ꝓpter modicā ptātē in superbiam eleuant. Ad quō superbiā reprimendā pre-
cipue eos q̄ sunt in maiori ptāte facit bre-
ui tpe viuere: sicut ptꝫ in alexandro magno
q̄ breui tpe vixit in dñij sui ptāte. Sm illud
j. Mach. j. Regnauit alexonder duodecim
annis: et post hec decidit in lectuluꝫ: et co-
gnouit q: morereẗ. Vn̄ etiā summi pontifi-
ces q̄ sunt in maxima potentia spirituali et
tpali cōiter videm⁹ ꝙ nō multo tpe viuūt
Ideo dr̄ Eccli. x. Ois potentatus breuis vi-
ta. ¶ Scdō describitur hūane vite mul-
tiplex calamitas: q: repletur multis mise-
rijs. Miseria em̄ importat defectū boni et
abūdantiā mali. Vn̄ btitudo sanctorum dr̄
ab oī miseria esse immunis: q: hꝫ carentiaꝫ
ois mali ⁊ abundantiaꝫ ois boni. Vn̄ illi q̄
sunt in celo sunt totaliter bti: sed q̄ in in-
ferno ꝓpter abūdantiā maloꝝ ⁊ defectum
bonoꝝ sunt oīno miseri. Nos qui in mun-
do viuim⁹: q: defecim⁹ in multis bonis et
abundamus in multis malis: idō replemur
multis miserijs. ps. lxviij. Improperium
expectauit cor meū ⁊ miseriam. Impropo-
riū ꝓpter defectū bonoꝝ. Miseriā propter
multitudinē maloꝝ. Sed aduertēdum ꝙ
illi q̄ in vita ista minus habent de miseria
siue de defectu: sicut hoīes diuites in alia
vita futura habebunt plus de miseria. Et
ecōtrario boni ⁊ patientes paupes: vt ptꝫ
Luc. xvj. in lazaro paupere ⁊ diuite epulo-
ne: cui dicit abraham. Recordare fili: q: re-
cepisti bona in vita tua ⁊c. Propterea Ja-
cobi. v. Agite nūc diuites vlulantes plora-
te in miserijs vestris q̄ supuenient vobis.
¶ Tertio describitur hoīs fragilitas: q:
q̄si flos egredit ⁊ cōteritur. Flos enim licꝫ
cū decore egrediaẗ cū odore ꝓgrediatur: ⁊
gratiose colligatur: ⁊ cum honore in sertis
ponatur: tñ finaliter ⁊ cito marcescit: ⁊ in
terram cū despectu ꝓijcitur. Sic hō q̄uis
habeat in pueritia pulchritudis decorem:
in iuuētute aliq̄n bone fame odoreꝫ: ⁊ q̄n-
qꝫ in virilitate grosam conuersationem: ⁊
q̄nqꝫ etiā ponaẗ in alicuius dignitatis ho-
nore: cito tñ postmortē marcescit: ⁊ in ter-
re hūilitate tanq̄ q̄d despectū abscōditur.
Egrediẗ ergo vt flos nascēdo: ⁊ conteritur
moriēdo. Vn̄. j. Pe. j. Oia caro fenū ⁊ ois
glīa eius q̄si flos feni. ps. lxxxix. Mane si-
cut herba transeat: mane floreat ⁊ trāseat.
⁊c. ¶ Quarto describitur humane vite
vanitas: q: dr̄. Fugit velut vmbra. Umbra
em̄ est in sequentiū fugitiua. ⁊ fugiētiā sē
insecutiua. Et sic ē de vita hūana. Illi em̄
fugiūt vmbrā. i. vitā qui mori desiderant:
Sed illi sequūtur eam qui mori fugiūt ⁊
viuere cupiūt. Frequēter aūt accidit ꝙ il-
li q̄ plus mori desiderāt diuti⁹ viuant. Sm
illud Apoc. ix. Desiderabunt mori ⁊ mors
fugiet ab eis. Et ecōtra illi q̄ plus viuere
cupiūt citius moriūtur. Propterea dicit:
Sap. ij. Umbre trāsitus est tps nostrum
ps. cj. Dies mei sicut vmbra declinauerūt
¶ Quinto ponit hūane vite instabili-
tas: q: nūq̄ in eodē statu ꝑmanet. Nā si-
cut fluui⁹ cōtinue decurrit ad mare: nec
aliqua hora desistit: sic vita hoīs continue
ad mortē. Et est subiecta hūani corpis cō-
tinue varietati. Et hec varietas aliq̄n est
in hoīe ex causa interiori: aliq̄n ex exterio-
ri. Ex interiori q̄deꝫ aliq̄n ex causa spūali
sicut ex accidentib⁹ aīe. Nā aliā dispositio-
nē hꝫ hō q̄n est irat⁹: q: in ira mouetur ca-
lor ab interiori pte ad supfaciē exteriorem
cū impetu. Et aliaꝫ hꝫ hō dispositionē q̄n
est amās aut cōcupiscēs: q: tales passio-
nes ad se caliditatē cōtrahūt ⁊ celant. Et
aliā dispositionē hꝫ timēs vl' territ⁹ vl' an-
gustiat⁹: q: trahūt he passiōes ad se ipe-
tuose calorē. Et aliā etiā habꝫ hō dispōnē
q̄n est trist': q: tristicia cōmouet naturaleꝫ
ꝟtutē int⁹ ⁊ extra. Quꝫ ꝟo accidit varie-
tas in hoīe ex causa intrinseca corporali:
puta ex hūore vel cholera vel sanguine vel
phlegmate: vn̄ varie egritudines in corpe
generant: ⁊ eoꝝ cōtēperamētū efficit sa-
nitatē. Aliq̄n ꝟo accidit varietas corpora-
lis in hoīe ex causis exteriorib⁹: siue ex va-
rietate tēpoꝝ: siue ex varietate etatuꝫ: siue
ex varietate aeris et locoꝝ: siue ex varieta-
te somni ⁊ vigiliarū. siue ex varietate ocij
et exercitioꝝ: siue ex varietate repletionuꝫ
⁊ exinanitionū. Hec oia si moderata sint
quantitate qualitate opere tpe ⁊ ordine: fa-
ciūt ad custodiā sanitatis: sꝫ si contrarium
fuerit accidūt infirmitates. Nihilominus
siue in sanitate siue in egritudine tanta est
varietas vt dicit phs: ꝙ nō est eadeꝫ sani-
tas in homine vespere que fuit mane Job
viij. Innitet sup domum suaꝫ scꝫ corpis q̄d
est vt domus aīe: et nō stabit supple in eo-
deꝫ statu permanēs. Sed post resurrectio-
nem gliosum manebit corpus et vita hoīs
semp in eodeꝫ statu: q: erūt corpa gloriosa
sicut stelle in ꝑpetuas eternitates. ¶

Tertio in auctoritate

principali ostendit vita hoīs quātū ad exitū.s.mortis esse terribilis & formidolosa.s. propter iudiciū. Vñ dicit. Et dignus ducis erigēte supple iusticia tua: sup huiuscemodi.s.hoīes apire oculos tuos.i.eius facts oīa denudādo & manifestādo: sicut in cōspectu solis latebre illustrant. Heb.iiij. Oīa nuda & apta sunt oculis eius. Boetius. Magna est vobis si dissimulare nō voltis indicta pbitatis necessitas cū oīa agatis ante oculos iudicis cuncta cernētis. Seqtur. Et adducere eū tecū in iudiciū.s.disceptādo. vt cum dicet illud Mat.xxv. Esuriui enī & nō dedistis mihi manducare &c. in iudiciū .s.retributiōis. Eccl's xii. Cūcto q̄ fiūt adducet deus ī iudiciū p oī errato siue bonū siue malū sit. Et tunc sicut dr Jo.v. Prodibunt qui bona egerūt in resurrectionē vite supple eterne. Ad quā nos perducat equissimus & iustissimus iudex iesus. Amen.

¶ De vanitate & mutabilitate humone vite. Sermo.iij.

Omo vanitati si

b milis factus est: dies eius sicut vmbra pretereūt. ps. cxliij. Naturaliter videmus q vna magna īfirmitas intantum q̄ꝫ īmutat corpus & faciē q persona q̄ erat pinguis & pulchra efficit macilēta & deformis: ita vt q̄si amisisse videat imaginē vel effigiē pristinā. Et talis īfirmitas est ī aīa pctm: qz ita trāsmutat aīaz & faciē eius.i.cōscientia q illa q̄ erat pinguis.i. plena pinguedine grē et colorata colore virtutū. eis pctm amissis efficit turpis & macilēta et discolorata et q̄si ī aliā imaginē et silitudinē transmutata. Et de hoc hr figura Dan iiij. ī nabuchodonosor rege sup quē ppter pctā sua venit snīa dei. ita vt cor eius ab humano cōmutaret et daret ei cor fere. i. bestie. qz saliꝫ videbat ei q ipse haberet figuraꝫ & imaginē sicut vnius bestie mōstruose.s. vt in pte anteriori esset factus sicut bos. & ī posteriori sicut leo. vn dr ibidē q sermo. i. snīa cōpletus est sup nabuchodonosor. et ex hoibus abiectus est: fenū vt bos comedit: et rore celi corpus eius īfectū est: donec capilli eius ī silitudinē aquilarū crescerēt & vngues eius q̄si auiū. Vdi attēde malas mutatiōes q̄s facit pctm mortale in hoīe. Naꝫ primo ab hoibus eiicit.i.a viris iustis. q̄ sunt vera mēbra ecclīe separat. qz.s. tollit ei charitatē q̄ vnit membra ecclīe. Scdo. vt bos feno vescit: qz p luxurie vitiū et gule carnalibus delectationibus pascit. Nā oīs caro fenū vt dr Esa.xl. Tertio rore celi inficit. i. suggestione diaboli decipitur. q̄ facit euꝫ intantū errare vt bona videantur ei mala & mala bona. Quarto semp in capillis.i.in cogitationibus et ambitionibus augetur. Quīto p rapacitateꝫ auaritie. vngues q̄si rapaciuꝫ auiuꝫ hrē videt. et sic pꝫ quō hō p pctm q̄si ī aliaꝫ figuraꝫ seu effigiē spūaliter immutatur. Et ista etiā facta est in hoīe. i. in humana natura .deformis et pessima mutatio p pctm primorū parētū. qz hō q creatus fuerat filius veritati. i. deo q̄ est prima et pura veritas factus est p peccatū filius vanitati. et hoc ē qd dr ī verbo pposito. Hō vanitati filis factus est.s.p peccatum q primo. vt dicit glo. filis erat veritati. In qbus q̄dē verbis hoīs p peccatū corrupti pditio ex tribus declaratur.

Primo quidem ex materie vilitate: cum dicitur: homo.

Scdo ex culpe mutabilitate. cum subditur. vanitati similis factus est.

Tertio ex vite instabilitate: qz dies eius sicut vmbra pretereunt.

A Innuitur ergo primo vilitas materie: de q̄ videlicet corpus hō formatus est ī eo qd dr hō qz hō dr ab humo.i.de terra humida: de q̄ scꝫ primo a deo corpus primi hoīs est formatū. Lꝫ enī hō creatus & formatus sit a nobilissimo artifice deo: tn̄ corpus hoīs formatuꝫ fuisse dr de vili & īfima materia.s.de limo terre. vt p hoc īducat hō ad cordis humilitatē. Deus enī sicut dicit apl's tēperauit qz ex vna pte dedit ei nobilissimā formā.s. aīam rōnalē p quā etiā pfert celesti corpi inquātū celeste corpus est inaīatū. Et ideo etiā supra celū locabitur ex gloria sūe eius post resurrectionē. Sed ex alia parte deus fecit hoīeꝫ de vilissima materia.s.de terra vt.s.ex nobilitate anime spretis īfimis ad supna tēdat & ex vilitate corpis ab humilitate non recedat. Et ideo dr Gen.ij. Formauit deus hoīem de limo terre. In quibus verbis tria considerare debemus.

Pmo artificis dignitatē. qz formauit deus.

Scdo operis proprietatē: qz hominem.

Tertio materie vilitatē: qz de limo terre.

B Circa primū attēdēdū ē q cū oē agens agat sibi sile: & deus bonus sit, imo summe bonus

nõ põt ab eo ꝓcedere: vel formari op⁹ nisi
bonũ. Vñ dr̃ Gen̄. j. Uidit de⁹ cũcta q̃ fece
rat et erãt valde bona. Et h̄ est ꝯ illos here
ticos q̃ dixerũt corp⁹ hoĩs vel q̃dcũq̃ aliud
corp⁹ eẽ malũ. Origenes aũt lꝫ diceret cor/
p⁹ hoĩs eẽ formatũ a vero et bono deo: tñ
posuit ip̄in ⁊ oẽs naturã corporalẽ eẽ malã
et a deo creataꝫ: nõ q̄ bona sit: sꝫ ĩ penã cre
ature sp̄ualis. Posuit eẽ origenes nõ solum
aĩam p̄mi hoĩs: sꝫ etiaꝫ aĩas oĩuꝫ hoĩm ante
corpa sil' cũ ãgelis creatas. Propt' h̄ q̄ cre
didit oẽs sp̄uales substantias tã ãgelos q̃
aĩas eẽ eq̃les ɓm nature sue ꝯditionẽ: sꝫ so
lũ distare merito vt q̃dã eaꝝ corpib⁹ alligẽ
tur q̄ sunt aĩe hoĩm vel celestiũ corpoꝝ: q̃
daꝫ ꝟo in sua puritate ɓm diuersos ordĩes
remaneant. Et sic q̄ aĩa sit ĩmissa corpi ɓm
eũ fuit ĩ penã ei⁹. Sꝫ ista positio ẽ erronea
q̄ ꝯtrař sacre scripture: q̄ enarrata produ/
ctõe cuiuslibet sp̄ei create: subiũgit. Uidit
de⁹ q̄ eẽt bonũ. q. d. q̄ vnũ q̃dq̃ iõ factũ ẽ
q̄ bonũ ẽ ip̄ꝫ eẽ ⁊ fore. sꝫ ɓꝫ originẽ cratu/
ra corpalis ẽ fc̄ã: nõ q̄ bonũ sit ip̄am eẽ: sꝫ
ĩ penã alteri⁹. Et ita pꝫ q̄ ꝯtrař sacre scri/
pture. Itẽ ꝯtrař vere ph̄ie arist. ɓꝫ cui⁹ opi
nionẽ ĩpossibile videť aĩam eẽ añ corpus
vel eꝫ: q̄ ɓꝫ eũ aĩa vniť corpi vt forma: ⁊ ẽ
naturalr̃ ps humane nature. ⁊ manifestuꝫ
est q̄ de⁹ primo eas instituit ĩ ꝑfecto statu
nature sue: ɓm q̄ vniuscuiusq̃ rei species
exigebat. Aĩa aũt cũ sit ps hũane nature:
nõ hꝫ naturalr̃ ꝑfectionẽ: nisi ɓm q̄ ẽ cor/
pori vnita. Vñ nõ fuisset ꝯueniẽs aĩam si
ne corpe creari. Et iõ cũ dr̃. Formauit deus
hoĩem ĩtelligiť: vt dicit q̃dã: ꝓductio cor/
poris simul cum aĩa. Uñ q̄ postea subdit
scriptura. Spirauit in faciẽ ei⁹ spiraculum
vite expositiuũ ei⁹ qd̄ dixit. formauit: quia
ꝑ spiraculũ vite intelligiť aĩa q̄ forma cor
poris est. Et dr̃ spirare sp̄m facere. Et q̄ fa/
cies hoĩs est id ĩ q̄ operatiões vite magis
manifestanť ꝓpter sensus ibi existẽtes: pro
pterea in faciem hoĩs dr̃ esse spiratũ spira/
culũ vite. Sic ergo q̄ corp⁹ hoĩs fuit a deo
ꝓductũ ⁊ aĩa informatũ. pꝫ q̄ corp⁹ nõ in
malũ aĩe: sꝫ in bonũ suũ sibi ẽ iũctũ. Et hic
ẽ q̄ creauit. i. formauit hoĩeꝫ. i. corp⁹ hoĩs
de terra. Eccli. xvij. De⁹ de terra creauit ho
minẽ: q̄ terra ẽ elemẽtũ fructiferuꝫ. vt ꝑ h̄
ip̄m dareť intelligi q̄ corp⁹ nõ ĩ malũ: sꝫ ĩ
fructũ ⁊ vtilitatẽ aĩe datũ ẽ. Acq̃rit eñi aĩa
cognitiõis augmẽtũ ꝑ sensus corpis. ⁊ etiã
meriti ꝑ corpis act⁹. Sꝫ sicut terra nõ fru/
ctificat bona sine cultura et custodia: sic ã
nec terra corpia: aĩe sine cultura ꝑueniť vl' bu
ni opis: ⁊ sine custodia rõnis vel tẽperan
tie. Sed prim⁹ hõ tale corp⁹ habebat añq̄
peccaret q̄ erat aĩe nõ solũ ad auxiliũ: sed
etiã ad solaciũ: q̄ tale corp⁹ dederat de⁹ ei
vt esset obtẽperans sine rebellione: esset ꝓ
pagabile sine libidine: esset vegetabile siñ
ne mortalitate: esset cõplexiõabile quãtuꝫ
ad ꝓportionẽ equalẽ: esset etiã aĩe ꝯforme
vt sicut aĩa erat innocẽs ⁊ tñ poterat pec/
care: sic corp⁹ taliter esset ĩpassibile q̄ tñ
posset mortalitatẽ ĩcurrere. Et iõ poterat
mori ⁊ nõ mori: poterat hr̃e sufficiẽtiã ⁊ ĩ
digentiã: poterat obtẽpare ⁊ rebellare. ⁊ h̄
fuit rõne defectiue nature ex nihilo create
nec ꝑ gr̃iam grãmq̃ ꝯfirmate. De dicta q̃
formatiõe hoĩs dr̃ Sap̄. x. Hec. s. sapiã illũ
q̄ prim⁹ format⁹ est a deo pr̄ orbis terrarũ
cũ sol⁹ esset creat⁹ custodiuit ⁊ eduxit illũ a
delicto suo. ¶ Scd̄o debem⁹ ĩ auctori
tate inducta cõsiderare opis ꝓprietatẽ: q̄
formauit. i. ꝓduxit: hoĩem. i. ptẽ hoĩs q̄ ẽ
corp⁹: sub forma sua q̄ est aĩa. quã. s. crean/
do infudit ⁊ infundendo creauit. Sed de
hoĩe notandũ q̄ scõs ph̄s interrogat⁹ ab
adriano impatore q̄d esset hõ: talẽ descri/
ptionẽ dedit. Hõ q̄d est mãcipiũ mortis:
hospes loci: viator trãsiẽs. Ubi breuiter tã
git tria q̄ ꝑtinẽt ad vitã hoĩs corpalẽ. Pri
mo corruptiõis necessitatẽ: ꝓpter quã dr̃
mãcipiũ. i. seru⁹ mortis. quã videlꝫ seruitu
tẽ mortis. i. moriẽdi necessitatẽ null⁹ effu/
gere põt. Vñ ps. lxxxviij. Quis est hõ q̄ vi
uet ⁊ nõ videbit mortẽ. Hãc etiã moriendi
necessitateꝫ incurrit hõ ꝓpter tres causas:
Una est ex parte nature: q̄. s. oĩn hũ ex ipsa
natura corpis est mortalis. Propter qd̄ di
cit Seneca q̄ mors ẽ hoĩs natura nõ pena
Nã oẽ cõpositũ ex ꝯtrijs necesse est resolui
et corrũpi: sicut sunt corpa mixta q̄ ꝯstãt ex
q̃tuor elemẽtis. q̄ nõ habent eandẽ ꝟtuteꝫ
sꝫ ꝯtrias q̃litates. et iõ sunt eã corruptionis
illis q̄ ex eis ꝯstant. Corpus aũt humanum
est corpus mixtũ ex quatuor elementis cõ/
trarijs. quare oꝫ ip̄m necessario corrumpi
ꝑ mortem. Scd̄a ratio est ex parte culpe. q̄
sicut dicit apl's Ro. v. Per vnũ hoĩem pec/
catũ in hunc mundũ intrauit. et ꝑ peccatũ
mors. Vñ sicut peccatũ ita et mors regnat
in omnes. Licꝫ eñ hoĩa vt dictuꝫ est. esset
ex natura mortalia tamen deus dederat e
⁊ gratie remediũ quo poterat nõ mori: sꝫ.

nõ peccasset. Et hoc remediũ erat ex trib⁹
Primo ſm Augu. in. q. v. ⁊ no. teſta. ex di-
uina gratia ꝟtutẽ aĩe cõferẽte ꝑ quã poſ-
ſet corp⁹ a corruptiõe ſeruare q̃diu ipſa
deo ſubiecta manſiſſet. Scd̃o ex eſu ligni
vite ꝟtute ſpẽi cõſeruãte ⁊ ſenectutẽ ꝓhi-
bẽte. Et iõ Aug. xiiij. de ciuitate dei capi.
xxvi. dicit ꝙ cib⁹ aderat homini ne eſuri-
ret: pot⁹ ne ſitiret: lignũ aũt vite ne illum
ſenect⁹ diſſolueret. Tertio ex eſu alioꝝ po-
moꝝ in ꝑditionẽ humidi radicalis a
calido reſtituente. Sed pctõ ſuperueniente
hmõi remedijs q̃ erant ex grã eſt puat⁹: ⁊
ſue nature mortali derelict⁹. Tertia cã ne-
ceſſitatꝫ mortis eſt ex parte diuine iuſticie
Nã ſicut nos videm⁹ ꝙ in ciuitatib⁹ fiunt
ſtatuta ⁊ leges manicipales: quib⁹ poſtea
ciues iudicant͛ a rectoribus ciuitatis: ita
de⁹ mãdo dedit ſtatuta ⁊ leges ſuas: que
ſuã iuſticiã cõtinẽt ſm quas hoĩes ab eo
iudicant͛. Inter q̃ ſtatuta vnũ gñale ⁊ im
mobile ſcꝫ ſtatutũ de morte: de quo apl's
dicit Heb. ix. Statutũ eſt oĩbus hoĩb⁹ ſe-
mel mori. poſt hoc aũt iudicium. Ubi ad-
uerte ꝙ ẽ ſtatutũ ita gñale ꝙ nullus hõ
ab ipſo eximit͛. Uñ ab eo eximi nõ potue-
rũt neq̃ alexãder ꝑ ſuã potentiam: imo de
cidit in lectulũ ⁊ cognouit q̃ moreret͛ i.
Mach. i. Neq̃ ſalomõ vel ali⁹ q̃cũq̃ ꝓbs
ꝓpter ſuã ſapientiã: q̃ morit͛ doct⁹ ſil'r ⁊
indoctus. Eccl' s. ij. Neq̃ ſanſon ꝓpt' forti
tudinẽ nimiã: imo dixit cũ ſe occidit. Mo-
riat͛ aĩa mea cũ philiſtijm. Judic. xvi. Ne-
q̃ diues epulo ꝓpter abũdãtiã ſuã: imo
mortu⁹ eſt diues ⁊ ſepult⁹ eſt in inferno.
Luc. xvi. Uñ null⁹ hõ cuiuſcũq̃ cõditiõis
a ũ ſtat⁹ fuerit: eximit͛ a morte: iõ dic̃ p̃s.
Quis eſt hõ q̃ viuet ⁊ nõ videbit mortẽ?
Et ſm iſtud ſtatutũ oĩs hõ iudicabit͛: q̃
qualis q̃ſq̃ hinc egredit͛: talis ĩ iudicio p̃
ſentat͛: vt Grego. dic̃. Ergo vt dicit Eccli.
xviij. Añ iudiciũ para iuſticiã. i. ĩ vita añ
mortẽ: vt videlꝫ ad modum citati ad iudi-
ciũ inſtrumẽta tecũ habeas. i. pnle ptes:
vt teſtes ꝓ te deponẽtes inuenias ⁊ con-
ſciẽtie bone atteſtatiões. aduocatũ ſapien
tẽ tecũ ducas. i. xp̃m ſuſcipiendo ipm̃ di-
gne ⁊ pure in fine cõicando: ⁊ ſic inuenies
ꝓpitiatiõnẽ. Inſap dicit ſcd̃s p̃ha in ſu-
pradicta rñſione ꝙ hõ ẽ hoſpes loci. I quo
voluit oñdere durationis breuitatẽ: q̃ ſi-
cut hoſpes manet puo tp̃e in hoſpitij lo-
co: ita quoq̃ modico tp̃e viuit hõ ĩ mũdo
Uñ Job. xiiij. Hõ natus de muliere breui
viuẽs tp̃e ⁊c. ⁊ Eccli. xxix. Tranſi hoſpes
q. d. Non h̃ ſiſtas: q̃ h̃ nõ eſt p̃ria: ſed via.
Uñ di ꝙ p̃res p̃me etatis nolebãt edifica
re domos ſꝫ hitabãt ſub arborib⁹: q̃ vide
bat͛ eis ꝙ modico tp̃e haberẽt hic viuere
cũ tñ reſpectu nr̃i diutiſſime viuerẽt q̃daꝫ
vltra ſeptingentos ⁊ quidã vltra nongen
tos annos. Heb. xi. Cõfitentes q̃ peregri
ni ⁊ hoſpites ſunt ſup terram: qui eñi hec
dicũt ſignificãt ſe patriã inq̃rere. Item dic̃
dict⁹ p̃hs ꝙ hõ eſt viator trãſiẽs. Stult⁹
aũt eſſet ille viator q̃ haberet facere lõgaꝫ
viaꝫ in modico tp̃e ſi ad quodlibet hoſpi-
tiũ vellet declinare ad manẽdum ibi. Hic
viator eſt hõ qui habꝫ facere longaꝫ viam
ſm illud Luce. xix. Homo quidaꝫ nobilis
abijt in regionẽ longinquaꝫ accipere ſibi
regnũ. Naꝫ cõpetit nobilitati hoĩs vt a
temporalibus abeat in regionem longin-
quã: vbi bona eterna ſunt: tẽdat: vt regnũ
celoꝝ acquirat. Sed quãdo infelix homo
ad iſtas creaturas declinat: vt in eis per
affectũ maneat: tũc eſt viator ſtultus. Hie-
re. xiiij. Quaſi viator declinãs ad manen-
dũ. D Tertio in auctoritate inducta con-
ſiderare debem⁹ materie vilitatem: q̃ for-
mauit hoĩem de limo terre. Ubi aduerte
ꝙ formauit deus corpus hoĩs de limo ter
re multiplici rõne. Primo rõne ſenſibili-
tatis: q̃ ſcriptura ſacra loq̃ẽs de princi-
pio ꝓductionis mũdi: nõ facit mentioneꝫ
niſi de illis elementis que magis perci-
piuntur ſenſu ſcilꝫ de terra ⁊ aqua. Unde
q̃uis corpus hoĩs cõpoſitũ ſit ex quattu-
or elemẽtis: tñ vt oſtẽdat͛ eſſe ex iſtis ele-
mentis magis ſenſibilib⁹ dicit ipm̃ eſſe de
limo terre: ĩ quo eſt mixtio aque et terre.
De aere aũtẽ ⁊ igne nõ facit ſcriptura men
tionẽ: q̃ ipſa non ꝑcipiunt͛ a rudibus: q̃
ipſa ſcriptura a p̃ncipio rudi ppl'o trade-
bat͛. In rei tñ veritate corp⁹ hũanũ ex oĩ-
bus q̃tuor cõſtat elementis. ſ. terra aqua
aere ⁊ igne: quorum ꝟtutes ⁊ ꝓprietates
manifeſtant͛ in q̃tuor humorib⁹. Nã virt⁹
ignis manifeſtat͛ in cholera que ad mo-
dum ignis calida eſt ⁊ ſicca. Uirtus aque
manifeſtatur in phlegmate: qđ frigidũ ⁊
humidũ eſt. Sed aeris ꝓprietas manife-
ſtatur in ſanguine qui calidus et humi-
dus eſt. Sed terre ꝓprietatẽ tenet melã-
cholia: que frigida ⁊ ſicca eſt. Hec aũt que
data ſunt corpori faciunt ad inſtructioneꝫ

ule: vt scz discat aia habere elemēta sua. s.
prudētie claritatē p aere: temperantie me
diocritatē p aq̄: iusticie puritatē p igne:
fortitudinis stabilitatē p terra. Uel sicut
alij dicūt. vtitur mens hoīs pro igne intelle-
ct⁹ subtilitate: p aere cōscie puritate; pro
aq̄ īgenij volubilitate; p terra animi sta-
bilitate. Debet etiā mēs humano ad sīlitu
dinē corpis hr̄e humores suos: vt pro san-
guine vtatur dulcedine; p cholera rubea
amaritudine; p cholera nigra q̄ melācho-
lia dr̄ cōtristatiōe: p phlegmate mētis cō-
positiōe. Dicūt enī physici sanguineos eē
dulces: cholericos auaros: melācholicos
tristes: ⁊ phlegmaticos corpe cōpositos.
Ut sit dulcedo in cōtēplatiōe: amaritudo
de petī recordatiōe: tristicia p cōpassione:
cōpositio p emēdatiōe. Scda rō q̄re cor
pus hūanū dr̄ de limo terre formatū plus-
q̄ de alijs elementis est pp̄ter eq̄litatē cō
plexiōis: ppt quā in corpe hoīs alia ele-
mēta minus abūdāt in cōpositiōe corpis
hūani s'm substātiā. Nā corp⁹ hūanū inter
oīa alia corpa est magis reductū ad mediū
⁊ ad eqalitatē cōplexiōis. Et necessarium
est qr hō cognitionē aīe colligit a sensibus
quarū aīni fundamentū est sensus tactus.
cuius organū opz esse remotū a cōtrarie-
tate qualitatum elementoꝝ: quoꝝ est per
ceptiuus in quantū scz pōt p reductionez
ad mediā: ⁊ p eq̄litatē cōplexionis per
quā est q̄si in potētia ad extremitates bi-
ctarū qualitatū vt possit esse ipoꝝ pceptī-
uū. Et ideo corp⁹ hoīs opz q̄ habeat equo
litatē cōplexiōis. Ad quā cōstituendaz su-
periora elemēta scz ignis ⁊ aer p̄dominā-
tur in eo s'm v̄tutē. qr vita p̄cipue cōsistit
in calido qd̄ ē ignis: ⁊ hūido qd̄ est aerio.
Inferiora v̄o elemēta. s. aqua ⁊ terra abū-
dant in ipso s'm substantiā: alr̄ non posset
ibi esse dicta eq̄litas mixtionis: nisi ipsa
inferiora elemēta q̄ sunt minoris virtutis
s'm substātiā in ipso abūdauerint. Et pro-
ptereo dr̄ corpus homis de limo terre for-
matū: qr lim⁹ vt dictū est terra est aq̄ pmi-
xta: vt scz ex his aīa discat q̄ sicut terra
corpis aliq̄ immūdicia contrahit p aquoz
penitētie continue abluat. Uñ ps. lxviij.
post q̄ dixit. Infixus suz in limo pfundi;
scz p peti coinquinationē: statim addidit
Ueni i altitudinē maris scz p ablutionez.
Tertia ratio propter quā formatus dr̄ hō
de limo terre: est ppt cōformitatez limose
terre ad hoiez. Nā terra limosa est immū
do. Et sic ipsum corp⁹ de limo formatū: ⁊
cū libidine cōceptū: inducit aīe pctī origi
nalis coinquinationē. Item terra limosa
est lubrica: ⁊ corpus ex ipso limo terre for-
matū inducit aīe peccādi lubricitatē. i. p-
niẽtatē ⁊ inclinationem in quo proni sunt
sensus hoīs ab adolescētia sua ad malum
Itē terra limosa est infectiua propter exha
latiōes corruptas: sicut pz in paludibus
Et sic corp⁹ inficit aīam multiplici passio
ne. Et ex oībus his hz hō hūilitatis mate
riā. Et pp̄ter hoc dr̄ Sap. x. Deus eduxit
illum scz hoīem de limo terre. ¶

Secūdo in auctoritate

p̄ncipali describit conditio hoīs ex culpe
mutabilitate: qr vanitati filis fact⁹ est sup
ple p pctm̄: Et rō est: qr vanū p̄prie dr̄ qd̄
nō pertingit ad finē suū: sicut medicina q̄
nō valet ad sanitatē dr̄ data i vanū: qr scz
sanitas est finis ad quē medicina daf. Fi-
nis aūt p̄pter quē hō cōditus est: est vita
eterna. Tobie. ij. Uitā illaz expectam⁹. scz
tanq̄ finē nostrū: quā de⁹ daturus est his
q̄ fidez suā nūq̄ mutāt ab eo. Sed ab isto
fine assequēdo īpeditur hō p pctm̄. qr ni-
hil inquinatū pctō intrabit in illā scz vitā
beatā. Et ideo p pctm̄ efficif hō filis vani
tati. i. rei oīno inutili quoniā ad vltimū fi
nē. Uñ homini in pctō viuenti nihil quod
facit valet ad illū finē cōsequenduz: Sed
iterū aduertēdū est q̄ qr vanitas plerūqz
in sacra scriptura p mutabilitate accipif
sicut patz Ro. viij. vbi dicit apl's q̄ vanita
ti creatura subiecta ē nō volēs. i. mutabi-
litati s'm Glo. cū oīs hō h' viuēs sit subie-
ctus mutabilitati s'm oēs spēs mot⁹ que
sunt generatio: corruptio: augmētatio: di
minutio: ⁊ s'm locū mutatio: et alteratio.
ideo oīs hō hic viuens dicitur esse vniuer
sa vanitas. ps. xxxviij. Uerūtn̄ vniuersa va
nitas oīa hō viuēs: qr scz in oīni hoīe hic
viuēte inuenif oīs modus vanitatꝫ. i. mu
tabilitatis. ¶ Consueuit etiaz distingui
quadruplex modus vanitatis in q̄bus cō
p̄rehēdi videf vniuersa vanitas mūdi hu-
ius. Nā vt dicit Hugo de scto victore.

	Mutabilitatis.
Est vanitas	Mortalitatis.
	Curiositatis.
	Iniquitatis.

Uanitas mutabilitatis inuenif in oībus

rebus naturalib⁹: q̄ sunt in eis mutatõẽs
ɔtrorie. Et illõ qd̃ p vnã mutationẽ pficit
p aliã mutationez cõtrariã inanescit: sicut
qd̃ acquirit rei p gñationẽ ĩanescit p eius
corruptionẽ. Et qd̃ per augmentũ proficit
per diminutionẽ cõtrariam deficit ⁊ inane
scit. Et qd̃ per vnã alterationẽ acquiritur:
puta per calefactionẽ p aliã cõtrariã tolli-
tur scʒ per frigefactionem. Et sĩr accidit in
motu locali: quia sicut res per accessum ad
locũ cõnaturalem conuolescit: sic accedẽs
ad locũ contrariũ deficit. Vñ vapores aliq̃
qui hic inferius multiplicant̃ ad regionez
ignis vel etheris ascendẽtes: deficiũt. ⁊ cõ
sumuntur. Quia ergo hmõi vanitatis mu-
tabilitatis cõtrarietas in oĩbus corporib⁹
naturalib⁹ reperit̃ que sunt sub celo: ideo
dı Eccľs. ij. Vidi in oĩbus vanitatẽ ⁊ affli-
ctionem animi ⁊ nihil permanere sub sole.
Vñ qı hõ hic viuẽs sub sole multum habet
de ista vanitate mutabilitatis: dı esse vni-
uersa vanitas. i. pertinere ad vniuersaz va-
nitatẽ qı scʒ participat illã vanitatez. i. mu-
tabilitatem: que in vniuersis reperit̃ rebus
sub sole. Sed aduertendũ est hic ꝙ hõ nõ
solũ ẜm vitã naturalẽ subijcitur huic vani
tati. i. mutabilitati ⁊ cõtrarietati: sed etioʒ
quodãmodo quoad vitam spũalem. Quia
sicut generat̃ per baptismi gratiam: ita cor
rũpitur per mortalẽ culpã: per quã scʒ ina-
nescit oĩs gr̃a que est per baptismũ acqui-
sita. Vñ ille qui post baptismũ se cõseruat
innocentez a pctõ mortali siue cordis siue
operis: dicitur nõ accipere in vanũ animã
suã. ẜm illud ps̃. xxiij. Innocens manib⁹ ⁊
mũdo corde qui nõ accepit in vano animã
suam ⁊c. Hic accipiet benedictionẽ a dño
⁊ misericordiã a deo salutari suo. Item si-
cut vita spũalis auget̃ per pfectum bono
rum operũ ⁊ pseuerantiam: ita immutatur
⁊ inanescit p ociositatẽ ⁊ negligentiaz. Vñ
ĩ via dei nõ pgredi. regredi est: sicut Berñ.
dicit. Et ideo de ociosis ⁊ negligẽtibus dı
in ps̃. lxxvij. Defecerunt scʒ in vanitate: scʒ
ociositatis dies eoꝝ. Itẽ sicut vita spũalis
alteratur in bonũ per pniam: ita in malum
per recidiuũ ĩ culpã: ⁊ tunc inanescit q̃cq̃d
boni homo fecit scʒ quãtũ ad ipm. Sed tñ
non propterea perditur: sed relinquit̃ alijs
iustis ꝙuis non laborauerint in illo. Un-
de dicitur Eccľs. ij. Homini ocioso que sita
dimittit: ⁊ hoc quoqʒ vanitas ⁊ magnum
malum. Similiter quãtũ ad similitudinez
motus localis: de quibusdam dicit̃ ps̃. cvj.
ꝙ ascẽdunt vsqʒ ad celos ⁊ descendũt vsqʒ
ad abyssos. Ascendũt ad celos scʒ per super
biam se inaniter extollẽdo: sed descendunt
vsqʒ ad abyssos scʒ in maximã abiectionez
vel infernalẽ dãnationem cadendo. Unde
dicere possunt illud Neemie. j. Vanitate
supple superbie seducti sumus. Scd̃o va-
nitas est mortalitatis: ⁊ hec inuenitur in
omnibus aĩalibus: quoꝝ scʒ vita finaliter
per mortem inanescit ⁊ deficit. Unde hec
vanitas est in homine: quia ẽ animal non
solũ rationale: sed etiam mortale. Et ideo
quãtũ ad mortem corporis non differt ho-
mo ab animalibus ceteris. Unde dicitur
Eccľs. iij. Sicut morit̃ homo sic ⁊ illa mo-
riuntur. Similiter spirant omnia ⁊ nihil
habet homo iumẽtis amplius. Cuncta scʒ
animalia subiacent vanitati. i. mortalitati
qı quãtũ ad vitã istã oĩa ĩanescere fac. scʒ
⁊ fortitudinem ⁊ pulchritudinẽ ⁊ diuitias
⁊ cetera temporalia omnia. Tertia est vani
tas curiositatis: ⁊ ista specialiter ĩuenitur
in hoĩb⁹: ⁊ hoc tripliciter: Primo quoad scie
studiũ: sicut qñ p studiũ minus vtile retra-
hunt̃ a studio qd̃ eis de necessitate incum
bit: sicut de quibusdam dicit Hiero. Sacer
dotes inquit dimissis euãgelijs ⁊ prophe-
tijs videmus comedias legere ⁊ amatoria
bucolicoꝝ versuũ verba cãtare. Itez quãdo
studet homo discere ab eo a quo non licet
sicut patet de his q̃ aliqua futura a demo-
nibus perquirunt: que est non soluz vana:
sed etiam supstitiosa curiositas: de qua dic̃
Aug. lib. de vera religione. Nescio an phi-
losophi impedirent̃ a fide: vitio curiosita-
tis ĩ pscrutãdis demonib⁹. Itẽ qñ appetit
cognoscere veritatez circa creaturas nõ re
ferendo ad debitum finem: scʒ ad cognitio
nẽ dei. Unde etiã Aug. dicit in lib. de vera
religione. In cõsideratione creaturarũ nõ
est vana ⁊ peritura curiositas exercẽda: sed
gradus ad immortalia ⁊ semper manentia
faciẽdus. Itẽ quando aliquis studet ad co
gnoscendũ veritatẽ supra ꝓprij ingenij fa-
cultatem: quia p hoc homines de facili in
errores labuntur. Vñ dicit̃ Eccľi. iij. Altio
ra te ne quesieris: ⁊ fortiora te ne scrutat⁹
fueris. Sequit̃. Et in pluribus operib⁹ ei⁹
nõ eris curiosus. Et subdit. Multos enĩ
supplantauit suspitio illorum: ⁊ in vanita-
te detinuit sensus illorũ. Scd̃o inuenitur
vanitas curiositatis in hominibus quoad

delectationes sensuũ: sicut ptz precipue in visu. Et hec curiositas aspiciendi delectabilia non solũ frequenter est vana ⁊ inutilis: immo etiã est nocia: quia facit perdere tempus: ⁊ impedit etiam a melioribus. Unde Aug. in lib. confessionũ. Canem currentem post leporem iam non specto: cum in circo fit aut in agro: si casu transeam: abstrahit me fortassis ab alia magna cogitatione: aut ad se conuertit illa venatio. Et nisi iam mihi demõstrata infirmitate mea cito amoneat vanus absedo. Et simile est de his q̃ diutius stant ad aspiciendũ ludũ scacorũ vel alearũ ⁊ similia. Sed maxime nocia est curiositas aspicientium mulieres ornatas ⁊ pulchras: quia qui viderit mulierem ad cõcupiscendum eã iam mechatus est eam in corde suo. Mat. v. Et etiam vana ⁊ nociua est curiositas inspectione spectaculorũ inquantũ per hanc homo fit pronus ad vicia: vel lasciuie vel crudelitatis per ea que ibi representant. Ubi Joh. chriso. dicit q̃ a adulteris ⁊ inuerecũdis constituũtur tales inspectiones. Itẽ vana ⁊ viciosa curiositas est q̃ aliquis intẽdat ad cõsideranda vicia proximorum ad despiciẽdũ vel detrahendũ: vel saltem inutiliter inquietando. Aug. Curiosũ genus ad discutiẽdũ vita aliena: ⁊ desidiosum ad corrigendũ suã. De omnibus ergo talibus curiosis dici põt illud Hiere. ij. Ambulauerũt post vanitatem: ⁊ vani facti sunt. Contra qd petebat psalmista dicens ps. cxviij. Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Tertio vanitas curiositatis est circa cultũ ornatus corporis: ⁊ curiosarum vestiũ sicut faciũt mulieres vt appareant pulchriores: cũ tñ dicat Prouerb. xxxi. Fallax gratia ⁊ vana est pulchritudo. Quarta vanitas est vanitas iniquitatis: que inuenit in pctõibus siue in cogitationibus. Sm illud ps. xciij. Dñs scit cogitationes hoĩm: qm̃ vane sunt. Siue in affectionibus: vt quando qs inordinate diligit temporalia q̃ vana sunt. Qd patet: quia illud dicit vanũ qd nõ prebet premiũ laboranti: qd non dat fulcimentũ innitenti: ⁊ qd nõ prestat plenitudinẽ cõtinenti. Et huiusmodi sunt tẽporalia: pro quibus acquirẽdis multũ laborat auarus ⁊ tamen nullũ bonũ premiũ assequit ex eis. Et de hac vanitate dicitur Eccl'ia. ij. Quid proderit homini de vniuerso labore suo: ⁊ afflictiõe spũs qua sub sole cruciatus est? Cuncti dies eius laboribus ⁊ erũnis pleni sunt: nec per noctem mente requiescit: ⁊ hoc nõne est vanitas? Et iterum in eodem cap. iiij. Unus est et scdm non habet non filium non fratrem: ⁊ tamen laborare non cessat: nec satiantur oculi eius diuitijs: nec recogitat dicens. Cui laboro ⁊ fraudo aĩaz meam bonis. In hoc quoq3 est vanitas et afflictio pessima. Scdo vana sunt temporalia: quia non dant fulcimentum innitenti. Unde Prouerb. xi. Qui confidit in diuitijs suis corruet. Et ratio ẽ: quia sicut dicit Grego. Qui labenti innititur: necesse est vt cum labente labatur. Unde temporalia decipiunt: quia eo tempore hominẽ deserunt quo maxime indiget fulcimento ps. iiij. Ut quid diligitis vanitatem supple temporalium: ⁊ queritis mendaciũ scz deceptionem eorum: sicut decipit dormiẽs in somno Job. xxvij. Diues cũ dormierit nihil secum afferet: aperiet oculos suos ⁊ nihil inueniet. Tertio temporalia vana sunt: quia non prestant plenitudinẽ cõtinẽti siue habenti ea. Unde Eccl'is. v. Auarus nõ implebit pecunia: ⁊ qui amat diuitias fructũ non capiet ex eis: ⁊ hoc ergo vanitas est. Item vani sunt peccatores in suis locutionibus. ps. xi. Uana locuti sunt vnusquisq3 ad proximum suũ. Itẽ habẽt vanitatẽ in suis operibus. Sm illud Hiere. li. Opera eorum vana sũt ⁊ risu digna. Quia ergo oẽs supradicte vanitates reperiũtur in hominibus hic viuentibus: recte ppheta dixit. ps. xxxviij. q̃ vniuersa vanitas oĩs hõ viuens: non quia in quolibet viuẽte sint vniuerse vanitates sed quia in oĩbus. i. inter oẽs sunt vniuerse vanitates. B

Tertio in auctoritate

principali describitur hũana conditio ex instabilitate: cũ dicit. Dies eius sicut vmbra pretereũt. Notandũ q̃ quanto dies ẽ maior: tanto vmbra corporis est minor. Qd fit quia tũc sol est in celo altior ⁊ capitibus nostris proximior: vnde corpus minus lumini opponitur: ⁊ ita fit vmbra minor: et si sol supra nos directe eẽt nulla vmbra penitus appareret. Ecõtra aũt quãto dies est minor: tanto fit vmbra maior. Qd fit: quia tũc sol est a nobis remotior: sicut qñ est in oriente vel in occidente. Sic etiam in hominibus accidit q̃ quãto dies prosperitatis vel dignitatis est altior: tanto vmbra vite fit breuior. Sm illud Eccl'i. x. Ois potẽ

tatus breuis vita. Qd accidit vel ex inuidia ambitiosorum: quia plures inuident magnis quam paruis. et ideo frequentius inuaduntur et occiduntur ab emulis. Uel ex immoderantia: quia scz alijs imoderatius diuitijs perfruantur quibus abūdare poscūt propter qd citius infirmantur et moriuntur. Uel etiam hoc contingit ex diuina prouidentia: vt ostendat dignitates et potētias mundi plus esse contēnēdas quam appetendas: sicut dicit Petrus rauennas de breui vita summorum pontificū reddens rationem quare parum viuūt communiter cū sint in summo gradu dignitatis. Unde tales precipue dicere possunt illud Sap. ij. Umbre transitus est tempus nostrum. Econtrario autē quibus deficit dies prosperitatis tēporalis prolixior vmbra videtur. Et tales dicere possunt illd Viere. vj. Ue nobis quia declinauit dies: quia longiores facte sunt vmbre vesperi. Sed tam incessabilis et breuis est cōmuniter humane vite decursus. quod omnes dicere possunt illud Job. viij. Sicut vmbra dies nostri sunt super terram. Sed tamē illi qui bene et virtuose vixerunt cum de ista vmbra exeunt ad eterne vite lucem domino perducente perueniūt. sm illud Job. xij. Producit in lucē vmbraz mortis. Ad quam lucez nos perducat lux vera que illuminat oēm hoīem venientē in hūc mūdum christus iesus benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ De calamitate humane vite presentis seculi. Sermo. iiij.

Antequam comedā suspiro et quasi inundātes aque: sic rugitus meus. Job iij. Nullus scit melius deplorare vel enarare calamitates vel dolores alicuius quam sciat ipse qui sustinet. Et rō est: quia ille scit melius et efficacius aliqua enarrare: qui magis expertus est illa. Ille enim qui solū audiuit vel legit et non per experientiā sensit: non ita plene vel efficaciter narrat. Unde dicitur Eccli. xxiiij. Qui nauigant mare enarrant pericula eius scz tanquam experti de illis. Quia ergo beatus Job expertus est maximas huius vite miserias et dolores: optime sciuit eas enarrare sicut patz in verbis propositio vbi enarrans amaritudines et miserias proprias: totius tamē humane vite cōmunes calamitates describit: cum dicit. Antequam comedam suspiro etc. Qd fecit Job ille beatus vt et nos huius vite miserias exemplo suo patiēter feramus. et vt de amissione tam calamitose vite minus doleamus. Ostendit ergo beatus Job quod quantū ad se pena sua cito incipiebat .s. mane antequam comederet et quod amaritudinem anime sue ingerebat. ideo dicit suspiro. Quia sicut risus est signum gaudij: sic suspirium est signum amaritudinis: sicut dicit sanctus Thomas sup loco isto Job. Sed quia ista pena sua continue augebatur assimilauit eam aque inundanti. Et quia finaliter vehementissima erat: faciebat eū rugire. Et ideo dicit: sic rugitus meus. ¶ Ostenditur ergo ex his verbis quod presens vita hominis ex tribus causis est multum calamitosa.

Primo propter defectum rei desiderate cum dicitur. antequam comedam.

Scdo propter affectū rei expectate: ideo dicitur. suspiro.

Tertio propter recessuz rei peramate: cū additur. et quasi inundantes aque etc.

Circa primū notandū

quod sicut nos videmus homo ieiunus vel habens defectum cibi antequam comedat fame cruciatur. Comestio autem totaliter in vita presenti satiatiua nō est. Ubi nō satiatur oculus visu: nec auris impletur auditu: et vbi auarus nō impletur pecunia. Erit aūt in vita futura scz in gloria vite eterne. sm illud ps. xvj. Satiabor cuz apparuerit gloria tua. Et ideo in vita ista presenti est homo quasi famelicus: et vt patiens cibi defectū. Cuius figura habetur in illo filio prodigo qui existens in aliena regione egens et famescens et defectū cibi patiens. sicut patet Luce. xv. dixit intra se. Quanti mercēnarij i domo patris mei abundant panibus etc. Mercenarij isti sunt sancti qui pro adipiscenda mercede eterna multū laborauerunt. quia vnusquisqz propriā mercedē accipiet sm suum laborē. Et isti nunc existētes in domo patris: vbi māsiones multe sunt: idest diuersi beatitudinis gradus abundant panibus: idest refectione et fruitione bonorum eternorum. Unde Lu. xiiij. dicitur. Beatus vir qui manducabit panez in regno dei. Sed illi qui hic viuunt antequam ad illam refectionez perueniant quasi

famē perire dicunt: qr scz desiderijs estuāt q̄ minime adimplent. Sm illud Osee. iiij. Comedent et nō saturabūtur scz in presenti. Sed aduertendū φ lz in p̄senti vita nō possit haberi refectio ad satietatem q̄ erit refectio glie: haberi tamen potest refectio que est ad necessitatē. que est refectio grē. Et in prima parte propositi thematis adhuc notant duo. Quia primo ponitur preuētio necessitatis: cū dicit. anteφ. Scđo subditur refectio satietatis cuz dicitur comedā. Refectio ergo gratie que potest haberi in presenti, licet non totaliter saciet. quia qui edūt me adhuc esurient. vt dicit Eccli. xxiiij. tamē bene reficit aīam quōiuz sufficit ad salutem. Et hec refectio desideranda et procuranda est anteφ homo moriat. Et ad hoc referri potest illud qđ dicit Luce. xxij. Desiderio desideraui hoc pasca mā ducore vobiscū anteφ patiar. B In quibus quidem verbis ostenditur φ refectio spiritualis gratie que nobis est necessaria in presenti quattuor reqrit in nobis.

Primo exigit appetitus auiditatem. cū dicit. desiderio desideraui.

Secūdo p̄supponit puritatis sinceritatem. cum dicit. hoc pasca.

Tertio reqrit pietatis cōmunitatē: cum dicit. manducare vobiscuz.

Quarto expetit tēporis celeritatē. ideo subiungit. anteφ patiar. i. moriar.

Reqrit ergo primo appetit⁹ auiditatē idest vt cum magna auiditate appetat. Ad qđ insinuandū ingeminat desideriū dicēs desiderio desideraui. Hoc em̄ exprimit desiderium ad insinuandum φ duplicem gratiam debet homo desiderare plusφ famelicus desideret refectionem scz gratiā bene viuēdi: ꝛ gratiam bene moriendi. et vnum desiderio debet esse ꝓpter alterum. Unde debet quilibet dicer. Desiderio scilicz bene moriendi. desideraui graz bene viuēdi. Sz quantū ad desideriū bene moriendi notandū φ ille dicit bene mori cui⁹ mors bonuz terminū hz. Est em̄ triplex terminus mortis. Un⁹ est ad penā iferni. et talis ē mors pessima vt vsurariorꝫ ꝛ aliorꝫ qui se nō būdisponūt in fine. sicut dicit Luc. xvj. de diuite epulone. Mortu⁹ est diues et sepult⁹ est i inferno. Tūc em̄ miser de palacio mūdi ducit ad carcerē diaboli. ꝛ de diuitiarū abūdātia venit ad eternā penuriā: et de delitijs carnis ad crudelia tormēta tortoris

Alius ꝛ scđs terminus mortis est ad penā purgatorij. ꝛ ista est mors bona. qr lz purgatorij pena sm Augu. ꝛ scm̄ Thom. excedat oēs penas huius vite. tū ponit hō in statu securo. vt. s. pdi nō possit aut debeat. sed habere vitā eternā. cū sit in grā et charitate. lz miro modo cruciet. Terti⁹ terminus est ad gliam padisi. et ista ē mors optima et maxime a nobis desideranda. Unde apl's dicit ad Philip. j. Desideriuz habens dissolui et esse cū xpo. Hoc em̄ est esse cum xpo. esse in gloria vite eterne. qr cū xp̄s apparuerit. vita vestra tunc et vos apparebitis cū ip̄o in glia. Collos. iij. Ubi videlz est abūdantia oīs. boni ꝛ carētia oīs mali. Sz quātū ad desideriū scđm scz bene viuēdi: sciendū φ sicut dicit beatus Bernar. Tunc em̄ homo bene viuit: qn viuit humiliter deo: ordinabiliter sibi: et sociabiliter proximo. Per hec em̄ tria ꝓhibet triplex pctm̄ scz in deū: in ꝓximū: ꝛ in seipsum. Un̄ et ab hoc triplici pctō oēm hoīem qui vult bene viuere opz esse iustificatū. Et ideo hoc debet prīo desiderare qui vult bene viuere. s. iustificationes. i. illa p̄ que apud deuz sit a peccato iustificatus. Et ideo psal. dicebat ps. cxviij. Cōcupiuit aīa mea desiderare iustificatiōes tuas in omni tēpore. vbi dicit glosa. Concupiscētia est semper rei habite sed desideriū potest etiam esse rei nō habite. Ostendit ergo glo. φ quadruplex ē gradus tendentiū ad iustificatiōes. Naz quidaz valde bene per rationē cōsiderāt et cognoscunt quō esset vtile ꝛ honestuz facere iustificationes. i. facere iusta et delectari in eis faciendis: sed nō procedūt vlteri⁹ vt habeāt affectū vel propositū faciendi. Un̄ in talibus preualet intellectus: et sequitur tardus aut nullus effectus. Quidā aūt alij sunt qui lz non desiderent aut proponant bona facere: tū de hoc ip̄o dolent φ voluntatē. i. desideriū nō habēt. Et cōcupiscūt ꝛ vellēt habere desideriū ꝛ volūtatē bona faciēdi: vt parcēdi inimico suo: vel dimittendi concubinā: vel restituēdi vsuras. ꝛ aliorum huiusmodi ad q̄ hoīes difficulter perueniūt ꝛ in hoc gradu erat q̄ dixit. Cōcupiuit aīa mea desiderare iustificatiōes tuas ꝛc. Sz terti⁹ grad⁹ est eorꝫ q̄ hn̄t desideriuz ꝛ ꝓpositū bono faciēdi: sed si nō vlteri⁹ ꝓcederēt: similes essent illis q̄ cōcipiunt sed nō pariūt: aborsū vel abortū patiētes. Sz istud non sufficit deo. qr de⁹ opa desiderat

idest vt bonū desideriū ope cōpleatur. Est ergo quadruplex gradus eorū qui habent desiderium. Sc3 ope implent iusta videlic3 opa feruēter ⁊ pseuerāter ⁊ cū delectatiōe animi faciēdo. Prouer. xi. Desideriū si cōpleat delectat aīam: ⁊ tunc est signū ꝙ hō est iustificat⁹. Sz aduertendū ꝙ non dicit propheta iustificatiōes meas sed tuas. Est eīn quedā iustificatio falsa que sc3 queritur ꝫm iudiciū hoīm: sicut hypocrite querunt. De qua dr̄ Luce. xvi. Uos estis q̄ iustificatis vos corā hoībus. Et est alia iustificatio dubia que est ꝫm iudiciū ꝓprium. De qua apl's. i. Cor. iiij. Nihil mihi cōscius sum: s3 nō in hoc iustificat⁹ sum. Sz tertia est iustificatio vera que est ꝫm iudiciū diuinum: quā sc3 assequit hō ex fide ⁊ bonis opib⁹. Un̄ apl's Gal. iij. Ex fide iustificata de⁹ gētes. Et intelligit de fide cū opib⁹. Unde Jacobi. ij. Uideris qm̄ ex operib⁹ iustificatur hō. Et hec iustificatio non ad tēpus esse d3 sicut pctōrum qd tēpus credunt: ⁊ in tpe tētationis recedūt: sed d3 esse omni tempore. Un̄ ps. cv. Beati qui faciūt iusticiam ī omni tēpore. ℂ Scdō notatur in auctoritate inducta ꝙ refectio spūalis grē presupponit puritatē ⁊ sinceritatē: in hoc qd dicit. hoc pascha: qr hoc pascha de quo loquebatur xpo agnus paschalis erat qd quidem ꝓpter innocentiā agni: q̄ sc3 manducabat cū azymis: puritatē mētis ⁊ sinceritatē designat: que sc3 debet esse in nobis vt cibo gratie refici valeamus. Et vt istā sinceritatē ⁊ puritatē. i. mūdiciā a pctō habere valeamus: pro nobis in cruce īmolat⁹ est xp̄s ꝫm illud apl'i. i. Cor. v. Pascha nostrū immolatus est xp̄s. Itaq3 epulemur ⁊c. sed in azymis sinceritatis ⁊ veritatis. ꝺ Tertio quoq3 gratie spūalis refectio requirit in nobis puritatis cōmunicationē: ad qd notandū dicit in auctoritate inducta: manducare vobiscū. Sunt eīn quidā ita auari qui cōmunicare cum alijs nō volunt bona sua: ita ꝙ etiā cibū corꝑalē nolunt cū alijs sumere: sed soli manducare. Neq3 aliquid de his que manducant volūt pauperibus erogare: sicut diues epulo qui etiam micas que de mensa cadebant lazaro pauperi negabat: sed tamen postea in morte velint nolint ea relinquent. ⁊ tunc frequēter pauperib⁹ erogātur. Unde accidit sicut de porco de quo dr̄ ꝙ nullus hō habet de eo bonū: nisi postq3 occisus ē. Unde Eccli. xi.

Est qui locupletat parce agendo: ⁊ hec est pars mercedis illius in eo qd dicit inueni requiem mihi: ⁊ nunc mādūcabo de bonis meis solus. Et nescit ꝙ tempus preterea illū: ⁊ mors appropinquet: ⁊ derelinquat omnia alijs ⁊ moriatur. Sed notandū ꝙ etiā peccatori indigenti non debet elemosyna subtrahi maxime de necessarijs cibis. Unde dicitur de xp̄o Luc. xv. Hic pctōres recipit ⁊ manducat cum illis. ℂ Quarto refectio spūalis gratie requirit temporis celeritatē. vnde dicit in auctoritate inducta: antequā patiar sc3 mortem. Notandū ꝙ quilibet xp̄ianus antequā veniat ad mortē debet generaliter ꝯfiteri ⁊ recipere corpus xp̄i: quia ꝑ penitentiā ⁊ confessionē a pctō purificatur: sed per eucharistie ꝑceptionē que est cibus spūalis gratie confortatur et roboratur contra pugnā mortis. Hoc figuratū est in ysaac senescente: qui dixit Gen. xxvij. filio suo. Affer mihi de venatione tua vt comedam antequā moriar. Ubi per ysaac senescentē intelligere possum⁹ hoīem morti appropinquantē: qr vt dicit Heb. viij. Qd antiquat ⁊ senescit ꝓpe interitū ē. Hic antequā moriatur refici desiderat d' cibis ex venatiōe factis. Per quā refectiōē intelligitur sacra cōmunio: quā ꝑmissa penitentia debet moriēs ante mortē requirere tanquā socium ⁊ viaticū terribilis itineris sui. Et recte dr̄ cib⁹ de venatiōe fact⁹: qr. s. ibi assumitur corp⁹ xp̄i qd dei verbum suscepit: vt in hūc mūdū exiret ad venationē aīaliū. i. pctōꝝ irrationabiliter viuētiū. Ad cuius venatiōis cōplementū misit xp̄s. q̄ fuit venator robustus corā dn̄o: alios venatores suos. i. ꝑdicatores multos: sicut ꝓmiserat Hiere. xvi. Mittā eis m̄ltos venatores ⁊ venabuntur eos. Sz dicit cibos ī pluralī: qr lic3 in sacramēto eucharistie ex vi sacramēti sit tm̄ xp̄i corpus: qd est cib⁹ viatorū: tn̄ ex reali cōcomitātia est etiā ibi de ꝟbum qd est cib⁹ beatoꝝ in celo: sed tūc factū est ꝟbū dei etiā cib⁹ hoīm in mūdo existentiū qn̄ verbū caro factū est: ⁊ habitauit in nobis. ℱ Scdō adhuc in pīa parte principalis auctoritatis post ꝑuentionē necessitatis: tangit refectio satietatis in eo. s. qd seqt: comedā. Ubi aduertēdū ꝙ illa comestio ē satietatis q̄ famem totaliter expellit. Inuenitur aūt in hoīe triplex fames. Una ꝫm mētē. Et hec est ꝫm īntellectū vehemēs desideriū sciendi: ex eo ꝙ oēs hoīes natura

scire desiderant. prout philosophus dicit
in principio metaphi. Et ideo desiderat ho-
mo panem vite et intellectus scz comede-
re. i. sciaz addiscere. Sed quātūcūqz homo
studeat ad sciendū: in vita tn̄ presenti non
poterit satiari ppter defectū cognitionis.
Ex eo qd̄ dicit Themisti9. Ea q̄ scim9 mini-
ma pars sunt eoꝝ que ignoram9. cū ipse in-
tellectus desideret oīa scire. Et ideo dicit
apl'a. j. Coꝝ. xiij. Nūc ex parte cognoscim9
Cuz em̄ oīs nostra cognitio a sensu oriatur
nō possum9 in hac vita p intellectū cogno-
scere nisi naturas eoꝝ que sensib9 sunt sub-
iecta. Ea autē que sunt supra sensibilia na-
turali cognitione cognoscere nō valemus.
ppter qd̄ s'm philosophū ita se hz ītellect9
noster ad eo q̄ sunt manifestissima s'm na-
turā suaz. sicut sunt p se intelligibilia. sicut
se hz oculus nicticoracis ad lumē solis. Et
si talia aliquo mō p fidez cognoscam9. s'm
illud Eccl'i. iij. Plurima supra sensuz hoīz
ostensa sunt tibi: tn̄ etiaz cognitio fidei est
impfecta et obscura. Et ppterea etiā cibus
sciē hoīem in hac vita nō satiat: et tn̄ aliqs
inflat. s'm illud. j. Coꝝ. viij. Scia inflat. i.
eos qui de suo scīo supbiūt et intumescunt.
Et tales sunt siles demonibus qui de suo
scīa supbierunt. Aliquos vo cruciat et fati-
gat. sicut eos q̄ querūt scire vt lucrentur. si-
cut medici et iuriste. et alij hmōi. Et quanto
plus sciūt tanto plura requirūtur. et amplı9
opz eos laborare et studere die ac nocte pro-
pter lucruz tpaliū. Et propter hoc dz Eccl's
j. Qui addit sciam addit et laborē: vel dolo-
rez s'm aliā litterā. qr dū de scia sua illicite
lucrant: doloreʒ sibi acquirūt eterne dāna-
tiōis. Nec tn̄ etiā ī hoc vita eoꝝ desiderium
satiat: siue de lucrando: siue de sciendo. ita
q possit ad eos referri illō Leuit. xxj. Come-
detis et non saturabimini. i. quātūcūqz
agatis eo q̄ cupitis: non tn̄ eritis satiati vt
nō ampli9 appetatis. Scdo est fomes. i. de-
sideriū ptinens ad carnē. que scz appetit et
desiderat suā delectationē scz gule vel luxu-
rie. Et iste appetit9 est insatiabilis. qr lz de
cibo possit ī pleri stomachus non tn̄ ppter
ea cessat gulose delectationis appetit9. pro-
pter qd̄ dr̄ Prouer. xiij. Venter impiorum in-
satiabilis. Et simile est de luxurioso. qui lz
lassetur in actu: non tn̄ satiat in appetitu.
Sicut legit de messalino vxore imperatoris
tyberij q̄ tāte libidinis fuit q aliqn̄ ad pro-
stibula ibat: vt oīb9 se supponeret. et inde
redibat potius lassata q̄ satiata. Propter
qd̄ dr̄ia est inter delectationes carnis et spi-
ritus. Quia delectationes spūs aīam spiri-
guant. sicut cū hō delectat facere que sunt
vere bona. Vnd' Esa. lv. Comedite bonum et
delectabit in crassitudine aīa vr̄a. Sed de-
lectationes carnis euacuāt aīam et non sa-
tiāt eius appetitū. Vn̄ Esa. ix. Comedet
ad sinistrū et nō satiabit. Ille comedit ad si-
nistram qui pascitur delectatione carnali
et tēporali. Et ille qui pascitur delectatione
spūali comedit ad dexteram. et iste impin-
guatur. Est etiā tertio fomes que pertinet
ad vtrūqz scz ad carnem et spm̄. et hec est ap-
petitus pacis et quietis. Sed iste etiam ap-
petitus in vita ista satiari nō potest qr hic
hō semper est in guerra. qr lz non habeat
guerram cū alio: habet tamen guerram a
seipso et proprio et continuaz scz repugnan-
tiam corporis et spiritus. quia caro cōcupi-
scit aduersus spiritū: spiritus autez aduer-
sus carnem. vt dicitur Gal. v. et Mat. xxvj.
Spiritus quidez promptus est: caro autē
infirma. Habet etiam preter hec multas
alias interminabiles discordias et lites. et
interdum etiam in domo suo sicut frequen-
ter vir cum vxore: pāter cū filio: frater cum
fratre: socrus cuz nuru: et ciuis cū ciue. Pro-
pter que aīo non est hic pax neqz requies:
immo ppter hec mordent seīuicē et quasi
comedunt homines. Vnde Galo. v. q si in-
uicem mordetis et comeditis. videte ne ab
inuicē consumamini. Qd̄ quidem dicit qr
vnus mordebat alium detrahēdo. et come-
debat alium de damno et nocumento eius
delectabiliter se pascendo. Iste ergo sunt
male comestiones que non satiant: sed po-
tius cruciant. Vnde Aggei. j. Comedistis
et nō estis saciati. Sed econtra in vita bea-
ta erit comestio oēm famē: idest inordina-
tum appetitum et defectuz excludens: quia
non esurient neqz sitient amplius. Apoc.
vij. Et erit omne desiderium implens. s'm
illud ps. cij. Qui replet in bonis desideriū
tuum. et ps. lxiiij. Replebimur in bonis
domus tue et c. Tunc ergo edent pauperes
et saturabuntur. B

Secūdo in auctorita-

te principali ostendit calamitas vite hoīs
per affectū siue desideriū rei expectate: cum
dicitur: suspiro. Nam absentia et lōga et in-
certa expectatio rei ad quam homo afficit

multum et vehementer desiderat: et affligit et suspirare facit. Unde iustus in hac vita existens ex longa expectatione et magno desideria patrie celestis vehementer et frequenter suspirat. Ubi sciendum quod ex duplici passione suspiria consueuit procedere. s. ex dolore: et amore. Homo quando si bene considerat calamitates et mala vite presentis prouocatur ad suspirium doloris. Sed si considerat gaudia et premia celestis patrie prouocatur et accendit ad suspirium amoris. Et de hoc habetur figura Judic. j. quod axa cum suspirosset sedens in asino dixit ei Caleph pater suus. Quid habes? At illa respondit. Da mihi benedictionem: quia terram arentem dedisti mihi: iunge et irriguam aquis. Deditque caleph irriguum superius et irriguum inferius. Axa significat animam que sedet in asino: idest in corpore. Hec compuncta suspirat: scz pre dolore presentis miserie: et pre amore celestis patrie. Et petit a patre benedictionem. scz misericordie et gratie. sciens suis meritis non posse vel mala presentia euadere vel bona celestia possidere. Unde et primo conqueritur de incolatu presentis miserie dicens. Terram arentem dedisti mihi. i. posuisti me in mundo: qui est vt terra arens pre modicitate aque. i. paucitate gratie Et hec ariditas precipue accidit propter multam ingratitudinem hominum. Quia ingratitudo secundum Bernardum est ventus vrens exiccans fontem pietatis diuine: rorem misericordie: et fluenta gratie. Sunt enim hodie homines secundum apostolum seipsos amantes: ingrati scelesti: sine federe: sine misericordia Hec ariditas gignit sterilitatem. i. defectum bonorum operum: quia non est qui faciat bonum non est vsque ad vnum. Deinde petit a deo pre abundantiam celestis glorie: dicens iunge et irriguam aquis. Quia enim terra firma est ipsa celestis patria. vbi non est generatio neque corruptio: sicut est in ista in qua habitamus. Unde Eccl's. j. Generatio preterit et generatio aduenit: terra autem in eternum stat. Unde hanc terram dauid petebat dicens ps. cxlj. Portio mea domine sit in terra viuentium. Hec est irrigua aquis: idest abundans bonis Gen. xiij. Uniuersa irrigabatur sicut paradisus domini. Hanc pater scz deus dedit et scz in fine irriguum superius et irriguum inferius: idest gloriam et perfectionem anime et corporis. V

Tertio in auctoritate

principali ostenditur vita humana esse calamitosa propter recessum rei peramate. i. valde amate: cum dicitur. et quasi inundantes aque: sic rugitus meus. Nam quando homo moritur et recedit de ista vita: illi qui multum amabant eum: remanent in calamitate luctus et tristicie. Ubi notandum quod in luctu qui fit super mortuos primo videmus humidam lachrimarum fletus: et ideo dicit quasi inundantes aque. s. lachrimarum. Item audit lamentantium rugitus ideo subdit sic rugitus meus. i. qui pro me moriente aut mortuo fiet ad ostendendum interiorem gemitum et dolorem. secundum illud ps. xxxvij. Rugiebam a gemitu cordis mei. Ubi sciendum quod aliqui antiquorum dixerunt quod pro morte hominis non debet fieri luctus: sed gaudij solennitas sicut narrat Valerius lib. ij. quod gens trachie prouincie celebrabat diem natiuitatis hominis cum fletu et diem mortis cum hilaritate. Et hoc vt dicit sapienter faciebant: quia remota dulcedine mundi que multa cogit homines turpiter facere et pati beatior inuenitur finis vite hominis quam eius initium Nam initium est venire ad miseriam: sed finis exire de miseria. Sed diuina scriptura indulget et concedit quod fiat luctus pro mortuis. Unde Hierem. ix. Quis dabit capiti meo aquam: et oculis meis fontem lachrimarum: Et plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Et concedit rationabiliter iste fletus. Primo quidem ad mitigationem doloris: ex eo quod lachrymarum effusio mitigat interiorem dolorem Nam dolor interius clausus magis augetur et cruciat: sed dum exterius exhalatur per lachrymas magis mitigatur. Unde beatus Aug. de se refert: quod cum esset de morte cuiusdam amici sui valde contristatus: in solis lachrymis inueniebat aliquantulam requiem. Secundo concedit lachrimarum fletus ad ostensionem compassionis: sicut dominus fleuit super lazarum mortuum. siue pro compassione sororum eius flentium: siue forte pro compassione ipsius lazari: cuius anima in inferno erat. vt quidam dicunt. Uult tamen scriptura quod fletus iste siue luctus debeat esse temperatus. vnde dicitur Eccli. xxij. Modicum plora super mortuum. Unde etiam narrat Valerius vbi sup. quod lycij. i. illi de prouincia lycie quando debebat facere luctum pro mortuo: etiam viri induebant vestes muliebres. vt ex deformitate habitus promoti citius vellent deponere stultum merorem. Sed maxime potest et debet dolor et luctus temperari quando ille qui mortuus est bene dispositus obijt: et de quo sperari possit quod bene secundum deum mortuus sit. Tunc enim secundum natiam erit

potius esset de eo gaudendū ꝙ lugendum. Unde dominus ad passionem vadēs dixit discipulis Jo. xiiij. Si diligeretis me gauderetis vti[que]. q[uia] vado ad patrē. sc[ilicet] eterne vite gaudia ⁊ gloriā possessurus. Quā nobis cōcedat: qui in altis habitat. iesus dominus benedictus. Amen.

¶ De tediositate humane vite presentis seculi. Sermo. v.

Tedet animā meam vite mee. vs[que] ibi. Indica mihi cur me ita iudices? Job. x.

Triplex opinio fuit apud antiquos d[e] hūane vite prolongatione. Et prima opinio fuit grecorum qui dixerunt ꝙ vita humana plongabatur ratione amoris. Et ratio eo[rum] erat talis. Nisi homo amaret nunꝙ operaret[ur]: et si non operaretur deficeret. ex quo cōcludebant ꝙ amor est causa prolongationis vite. Secunda opinio fuit egyptiorum q[ui] dixerūt ꝙ vita prolongabatur ratione delectatiōis. Et ratio eorum erat talis. Quia homo non potest viuere sine delectatione. sicut patet in melancholicis: qui nullam delectationem habentes interdū occidūt seipsos. Tertia opinio est xpianorum: qui dicunt ꝙ vita prolongatur ratione cōcordie et pacis: siue sit concordia naturalis ex temperantia elementorum et humorum in corpore quātum ad vitam humanam naturalem: siue sit concordia ciuilis ex vnitate ciuiū in ciuitate quātū ad vitā ciuilē: siue sit pax et concordia charitatis quātum ad vitam spiritualem. Patet ꝙ in omnib[us] his concordia est causa conseruationis et prolongationis vite: et discordia est causa contrarij. Unde quantū ad vitam corporalem videmus ꝙ in bellis et prelijs et guerris plurimi occiduntur ante tempus et terminū vite naturalis. Unde christus mandauit discipulis suis. In quācun[que] domū intraueritis primum offerte pacem. j. Petri. iij. Qui eñ vult diligere vitā ⁊ videre dies bonos ⁊c. sequitur. Inquirat pacem et sequat[ur] eā. Pleru[m]q[ue] tñ videmus ꝙ hoib[us] accidit ꝙ habent conditiones ita contrarias his predictis ꝙ vite prolongatio non est eis amabilis: sed potius eam optant ꝙ citius finiri. Et hoc in verbis propositis exemplo sui beatus Job ostendit de vita sua dicens. Tedet aīam meā vite mee ⁊c.

¶ Et ostendit primo ꝙ vita sua non erat sibi amabilis. s[ed] odiosa ppter tedium ⁊ ideo dicit. Tedet aīam meam vite mee.

Secundo ꝙ nō erat ei delectabilis. sed penosa ppter dolorē intrinsecū. ideo dicit Loquar in amaritudine ⁊c.

Tertio ꝙ non erat placabilis. sed timorosa sc[ilicet] propter diuinū iudiciū. ideo dicit Noli me condēnare.

Et quia hic raro inuenitur viuēs q[ui] non experiat[ur] similia. potest hic viuens cōmuniter dicere. Tedet aīam meam vite mee.

Et breuiter ī his verbis ostendit[ur] ꝙ p[rese]ns vita hoīs h[abet] quattuor conditiones: ppter quas magis contemptibilis ꝙ diligibilis esse videtur. ⁊ magis esse appetendū ꝙ cito finiatur ꝙ ꝙ diu conseruetur.

Prima quia propter miseriā est onerosa: ideo dicit. Tedet aīam meam. ⁊c.

Secūda q[uia] ppter culpā est q̄rulosa. ideo subdit. dimittā aduersū me eloquiū meū.

Tertia q[uia] ppter penā est dolorosa: ideo subiūgit. loquar in amaritudine ⁊c.

Quarta q[uia] ppter iusticiā ē formidolosa ideo subinfert. Dicā deo. Noli me cōdennare.

Circa primū aduertendum ꝙ frequenter accidere videm[us] ꝙ illud qd per se est appetibile ⁊ amabile: efficitur de per accidens aliquib[us] tediosū ⁊ odibile: sc[ilicet] ppter aliquid annexū. Sicut appetibile ⁊ amabile est hoibus discere ⁊ scire. ex eo ꝙ oēs hoīes natura scire desiderant. vt dicit philosophus. ⁊ tamen pigri ppter laborē studij: sine quo discere non possunt contemnunt et refugiūt sciētiā at[que] doctrinam. Unde Prouerb. j. Sapientiā: aīa sciētiam: at[que] doctrinam stulti despiciunt. Et merito vocātur stulti: q[ui] ppter modicā laborē refugiunt tantā bonā quātū est scia. Item griosus quādo[que] cibū sibi appetibilē: ⁊ de se delectabilem refugit et dimittit rōne pprietatis et infirmitatis: quā talis cibus induceret. Unū Job. vj. Nūquid pōt aliquis gustare qd gustatū affert mortem? et sic de mīris alijs. Similiter ergo q̄uis vita sit nō solū hoib[us]: sed etiā oib[us] aīalib[us] chara et amabilis. Propter qd boetius dicit ꝙ oē aīal vitā tueri laborat: mortē perniciē[que] deuitat: ppter miserias tñ quas h[abet] pleru[m]q[ue] annexas. efficit[ur] sapiētib[us] veris cōtēptibilis et tediosa. ppter qd d[icitur] Sap. ij. Exiguū et cum tedio est tempus vite nr̄e.

In quibus quidē verbis ostendit ꝙ tēpꝰ humane vite quadruplici rōne ipam vitaꝫ e ontemptibilem reddit.

Et primo quideꝫ ratione breuitatis: qꝛ exiguum est.

Scḋo rōne grauitatis: qꝛ cū tedio est.

Tertio ratione varietatis. qꝛ tēpus est.

Quarto ratiōe paupertatis: quia vite nostre est.

Habet ergo tēpus vite nostre breuitatē quia exiguum est. Tempus eñ aliquorum fiendorum etiam et si in se esset longuꝫ: tamen dicitur esse breue ꝛ exiguum respectu multorum ꝛ magnorum que fieri oportet in ipso. Et ita tempus humane vite quātūcūqꝫ ostendatur esse longum. exiguum tamen est respectu quottuor.

Primo respectu peragendi itineris.

Scḋo respectu diluendi criminis.

Tertio respectu expectandi muneris.

Quarto respectu vitande pigritudinis.

Que aīa cōcurrunt vel expedienda sunt in ipso decursu humane vite.

Primo dico respectu itineris. quia cum aliquis hꝫ facere longū iter. ꝛ assignat ei terminus breuis: dꝛ habere tp̄s exiguū. i. modicū. Iter aūt qḋ hꝫ hō facere longissimū ē: qꝛ de terra infima ad celuꝫ supmū. i. de vita tp̄ali ad eternā est puenire opꝫ. Cuius itineris tāta est lōgitudo: quāta est distātia meritoꝝ tp̄aliū ad p̄mia eterna. De quo claret ꝙ maxima est: qꝛ nō sunt condigne passiones huiꝰ tp̄is ad futurā gloriam q̄ reuelabit in nobis. Ro. viij. Propterea etiā dictuꝫ ē Helie. iij. Re. xix. Grādis tibi restat via. Terminꝰ aūt assignatꝰ huic itineri valde breuis est. qꝛ vsqꝫ ad fineꝫ vite hoīs quia breui tp̄e finit. Iuxta illud Iob xiiij. Breues dies hoīs sunt. Vñ Gen. dic. ꝙ tp̄s ē punctū quo viuimꝰ respectu eternitatis ad quā ꝑgimꝰ Eccli. xviij. Numerus dierū hoīm vt multū cētū. anni. quasi gutte aq̄ maris deputati sunt. Et sicut calculus arene: sic exigui anni in die eui. Ex quo ergo tā breuis est terminꝰ ꝛ tā longuꝫ iter. nō est ꝑ negligentiā seu ꝑ ociū stāduꝫ: sed sollicite ꝑ gressum boni operis sine intermissione currēdū. Sic currite vt cōprehēdatis inqt aplš. j. Cor. ix. Scḋo tēpus hoīs est exiguū respectu diluēdi criminis Nā qñ aliquis hō ex aliquo crimine vnum magnū dñm offendit. ꝑ longū tp̄s nitit eū placare ꝑ amicos vel cōsanguineos. cum multis precibus ꝛ cum multis muneribus ꝛ vix potest eum placare. etiam si solum semel ipsuꝫ offenderit. Unde absalon post occisionem fratris sui omon. post longum tēpus vix potuit placare regeꝫ dauid per Ioab. ꝛ per mulierē thecumē. vt habetur ij. Reg. xiiij. Quāto ergo magis requirit magnū tēpus ꝛ multū studiū. ꝛ multa sollicitudo ad placandū illū qui est rex regū ꝛ dñs dominantiū. et quē totiēs. ꝛ tā grauiter ꝛ in ꝑsona ꝓpria blasphemādo ipm ꝛ peierādo. ꝛ in seruis suis eū ledendo scꝫ detrahēdo. ꝛ in amicis suis. s. scīs eoꝝ festiuitates non colēdo ꝛ qḋ peius est ipsos blasphemādo ꝛ ī ecclesijs offendendo. ꝛ in alijs locꝭ notꝭ: ꝛ sacr̄m sui corꝑis ꝛ sanguinis īdigne ꝛ irreuerēter suscipiēdo. Et tm̄ tanta est stulticia nostra ꝙ nec vnaꝫ diem integrā volumꝰ mittere vel expendere ad satisfaciendū vel ad pacondū de tot offensis et tam grauibꝰ. Et nullū studiū ꝛ nulla sollicitudo nobis est ad hoc faciēdum. sed semꝑ expectamꝰ horā mortis. Et illud qḋ nos ligauimꝰ in multis annis soluere volumꝰ in ictu oculi. Et ideo q̄ hec faciūt omnes sunt vel ceci vel stulti. et nullo modo ex te sua habēt aliq̄d ꝑ qḋ veniā impetrare vel saluari possint nisi abūdātia diuine pietatis ꝛ miē suppleat. Que quidem diuina mīa tanto facilꝰ adest. quāto q̄s humilius penitet. ꝛ magis miseꝝ ꝛ exiguū se fatet ꝛ recognoscat. Et ꝓpterea dicit Sap. vj. ꝙ exiguo ꝛ humili concedit misericordia. Tertio dicit tempus hoīs esse breue si ue exiguum respectu expectādi muneris. si cōsideremus altitudineꝫ muneris. idest remunerationis celestis. Uidemus eñ tēporaliter ꝙ si aliquis vult vnam modicaꝫ ꝑbēdā vel redditū ab aliqua prelato vel dño impetrare. multo tp̄e seruit ꝛ ꝑ se ꝛ ꝑ amicos ꝛ ꝑ ꝯsanguineos. ꝛ aliqñ exponit se morti. vt possit seruire illi. ꝛ vt inclinet eum ad donādū sibi qḋ petit ꝛ querit. ꝛ tamen etiā si obtineat nescit quāto tp̄e debeat possidere. quia frequenter homo hm̄oi postqꝫ multū laborauit ꝛ multas expēsas fecit ad habēdā vnā ꝑbēdā: accepta vna possessione subito morit. ꝛ sic perdit laborem ꝛ expensas. Si ergo nititur homo multum tp̄s ad habendū vnā prebendam vel redditū sic trāsitauā. nos quāto magꝭ oportet ꝙ mittamꝰ multū tp̄o ad habendā ꝑbēdā celestē in qua sunt oīa bonaꝫ. ꝛ q̄ ē ꝑpetua

⁊ eternā que nunꝗ̄ deficit nec perdi pōt. Unde aliter facit deus ꝙ̄ dn̄i temporales quia quādoqꝫ pro longo seruitio dant exigua premia. Et sic dicitur Eccl'i. xx. Exigua dabit ⁊ multa improperabit. Sed de⁹ ecōtrario etiam pro seruitio exigui tp̄is. sicut dicitur Jaco. j. dat oībus affluēter et non improperat. Quarto dicitur tempus hoīs exiguū ratione vitāde pigritudinis. idest propter pigritiam ⁊ negligentiaꝫ nostram qꝛ hoī negligenti et pigro etiam multum tempus ad operandū videt̄ esse exiguum. Nos aūt pigri ⁊ negligentes sum⁹ ad operandū bene. ⁊ ambulandū in via dei. ⁊ ad ꝓficiendū de ꝟtute ī virtutē sicut opꝫ facere volentē ad regnū dei ꝑuenire. Et talis negligētia accidit ī nobis qn̄qꝫ ex infidelitate: ⁊ qn̄qꝫ ex tepiditate siue frigiditate qn̄qꝫ ex cupiditate: qn̄qꝫ ex malignitate seu infirmitate: qn̄qꝫ ex nostra stoliditate Et ideo dī Sap. ix. Homo infirmus. ⁊ exigui tp̄is. ⁊ minor ad intellectum. Et dr̄ homo infirm⁹ ꝓpter fragilitatē. ⁊ minor ad intellectū ꝓpter stoliditateꝫ. ⁊ exigui temporis. siue respectu itineris. siue respectu criminis: siue respectu munerꝫ: siue respectu pigritudinis. ℭ Secūdo vita humana ostendit̄ esse contēptibilis rōne grauitatis. qꝛ cum tedio est. Quia pn̄t assignari quattuor cause quare. s. vita hoīm ē eis penosa et tediosa. sicut corꝑaliter videm⁹ ꝙ quattuor genera hoīm vident̄ affici tedio siue pena. Primo qdeꝫ murmur vel clamorē innitū vel stridorē audiētes. sicut dicit glo. suꝑ Mat. xv. ꝙ discipuli dixerāt xp̄o scꝫ de muliere chananea. Dimitte eam: qꝛ clamat post nos tanꝗ̄ tedio clamoris eius carere cupiētes. Sic spūaliter tedio afficimur: qꝛ vndiqꝫ murmur audimus. Nam si homo bon⁹ esse appetit vel bene viuere conatur: audit murmur ⁊ sentit rebellioneꝫ a mūdo a carne ⁊ a demone. Si ꝟo malus ⁊ pctōr ē: remurmurat cōsciētia sua. Et frequēter etiā de se audit hoīes murmurātes. Et oēs hmōi murmuratiōes igerūt tedia hominib⁹. Eccl'i. xxix. Loquetur verba tedij ⁊ murmurationū scꝫ mūdus vel demon vel caro quoad bonos vel cōscientia siue primus quoad malos. Scd̄s afficiunt̄ tedio multa aduersa: ⁊ ꝯ̄ria patiētes: sꝫ homini quasi toto tp̄e vite sue cōtingūt aduersa siue ꝯ̄traria: siue sint infirmitates corꝑales siue sint filioꝝ vel cōsanguineoꝝ morteꝫ: siue sint hostiū persecutiones vel tyrannoꝝ ꝙ pressiōes: siue sint alij euent⁹ infortunati vel casuales vt de perditionibus rerum suarū ⁊ huiusmodi. Quia hec aduersa ita grauāt animā vt nō videatur ei: possibile eē ⁊ talia tolerare: Unde etiā apl's sic grauatus. ij. Cor. j. dicebat. Supra modū grauati sumus supra virtutem nostraꝫ: ita vt tederet nos etiam viuere. Tertio afficiunt̄ tedio nimis longum laborem tolerantes: siue sit labor longi ieiunij siue longi exercitij. vel longe expectationis: siue etiam sit longi itineris. Et significat spūaliter tedium accidiosi in labore pn̄ie. Cuius figura habetur Numeri. xxi. vbi dī ꝙ tedere cepit ppl'm itineris ac laboris. locutusqꝫ contra dn̄m ⁊ moysen ait. Cur eduxisti nos de egypto: vt moreremur in solitudine? deest panis. nō sunt aque. Sꝫ ad subleuationeꝫ hmōi tedij valet cōsideratio laboꝝ: quos patiunt̄ mūdani ꝓ assequēda aliq̄ mercede aut lucro tp̄ali. Unde Chrysosto. Sed viā laboriosaꝫ si existimat. sue desidie ē accusatio. Si eīm tēpestates pelagi nautis vulnera militib⁹: glacies ⁊ frigora agricultoribus leuia ⁊ portabilia sunt ꝓpter spem premij tēporalis: multo magis cū celū placet nullū dꝫ sentiri piculū. Maxime enim laborē mitigat ad benignū finē venire. Ne aspicias ergo ꝙ via aspera ē: sed quo ducit nec aliā aliqū ꝙ lata ē: sed vbi desinit. hec Chrysostom⁹. Quarto afficiunt̄ tedio multa displicētia vidētes: sicut vir iust⁹ qn̄ videt fieri iniusticiā ⁊ nō potest obuiare: ⁊ vir castus qn̄ sentit fieri turpia ⁊ inhonesta: ⁊ tn̄ nō valet cohibere: ⁊ vir sctūs qn̄ videt fieri multa pctā ⁊ nō pōt corrigere vel impedire: ⁊ vir sapiēs qn̄ videt multos errātes ⁊ non pōt eos dirigere. Hui⁹ figura habet̄ in salomone q̄ dicit Eccl's. ij. Teduit me vite mee vidētē vniuersa mala esse sub sole: ⁊ cunctā vanitatē ⁊ afflictionē spūs. Sic attediant̄ sancti viri ⁊ zelatores aīaꝝ cōsiderātes vniuersa mala ⁊ vitia clericorum. ⁊ cunctā vanitatē seculariū laicoꝝ. et afflictionē spūs hypocritarū hominū. D

Tertio ostēdit̄ in auctoritate inducta ꝙ vita humana cōtēptibilis est rōne varietatis. Et hoc ꝓpter tēpus cui. s. subiecta est qō scꝫ tempus continue ⁊ successiue variatur. Et sic etiā ipsa vita humana variatur per quattuor tempora que sunt quattuor tempora etatum ipsius hominis.

Prima est etas puerilis.
Secunda virilis.
Tertia senectus.
Quarta decrepita etas.

Et in qualibet harum etatum sunt multe varietates: et etiam multe miserie accidunt. Sed advertendum quod tempus datum est homini ad exercitium virtutum. Et ad hoc nos videntur inducere etiam ipsius temporis qualitates. Inducit enim nos tempus ad exercitium iusticie ex sua communitate. Pertinet enim ad iusticiam communitatem servare sine personarum acceptione. Hanc autem communitatem iusticie tempus precipue servat: quia nihil est eo communius: in omnibus equaliter est commune. Unde nequissimi sunt usurarii: quia illud quod deus fecit commune usurpare nituntur: dum tempus aliis vendunt. Sunt autem quidam qui nihil commune esse vellent ut cupidi. Alii vero et si communia quecunque distribuant: tamen amore pecunie vel persone distributionis et iusticie equalitatem non servant. Quos omnes redarguit temporis communitas et equalitas. Et ideo contra eos qui iusticias non servant dicit dominus in ps. lxxiiii. Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Et econtro de his qui iusticiam faciunt ipse ps. cv. dicit. Beati qui custodiunt iudicium et faciunt iusticiam in omni tempore. Secundo inducit nos tempus ad actus fortitudinis. Pertinet enim ad virum fortem non ocio vel ignavia torpescere: nec propter difficultatem aliquam ab opere virtutis desistere. Sed etsi aliquando remitti contingat continue reminiscere. Que omnia tempus ostendit. Nam tempus nunquam quiescit: sed continue et vicissim cursum suum peragit. In qua scilicet docet nos pigritiam et ociositatem vitare. Ad quam etiam nos sollicitat temporis preciositas: Nam sicut dicit Aug. Nihil est tempore preciosius. Quia ex omni possessione simul duo haberi possunt. sed duo momenta temporis simul haberi non possunt. unde tempus recuperationem non recipit. Et ideo perdi a nobis per ocium non debet. Unde apostolus Gal. vi. Dum tempus habemus operemur bonum. Ad quod etiam sollicitat nos ipsius temporis brevitas. quia licet de se sit longum. nobis tamen est valde curtum. Unde .i. Cor. vii. Tempus breve est. Et ideo sollicite et non pigre operandum est. Item tempus si in hyeme senescit. in vere reviviscit. Ut si homo quandoque remittitur. continuo renovetur. Ephe. v. Redimentes tempus etc.

Tertio tempus nos inducit ad actus prudentie. Est enim prudentia. ut in. vi. Ethicorum dicitur. recta ratio agibilium. Pertinet enim ad prudentem ea que agit agere mensurate secundum mensuram debite rationis. Et hoc instruit tempus. quia tempus est mensura rerum mutabilium: ut vult doctrina philosophorum. Unde quia omnis actio hominis est cum motu et tempore: debet prudens in operibus suis se tempori conformare. ut scilicet omnia faciat cum debita mensura. Ad quod significandum dicitur Luce. xii. Fidelis servus et prudens quem constituit dominus super familiam suam etc. Item prudens videtur ille qui tempora bene scit dispensare. Unde Seneca. Si prudens est animus tuus: tribus temporibus dispensetur. Presentia ordina: futura provide. preterita recordare. Item ex longevitate temporis videtur prudentia causari quia in multo tempore homo multa videt et experitur ex quibus prudens efficitur. Unde Job. xii. In antiquis est sapientia: et in multo tempore prudentia. Quarto tempus inducit nos ad usum temperantie: que maxime necessaria est ad conservationem salutis et gratie spiritualis. Quod etiam tempus indicat: quia moderato tempore in suis qualitatibus temperato corpori nihil est salubrius. Unde dicit Hypocrates in amphorismis. Temporibus moderatis si tempora temporaliter se habuerint: boni erunt status: et maxime bone enunciationis fiunt egritudines. et hoc quidem corporaliter et spiritualiter accidit de medio obtemperamento delectationum: quia confert temperantia ad salutem anime et corporis: et intemperantia nocet. Unde dicitur Eccl'e. iii. Tempus sanandi scilicet per temperantiam: et tempus occidendi scilicet per intemperantiam. E

Quarto ostenditur in auctoritate inducta vita humana esse contemptibilis ratione paupertatis unde subditur. vite nostre Pauperes enim in hoc mundo sunt contemptibiles. Sed vita nostra hic pauperrima est. Nam multum pauper est qui nihil a se habet: sed totum expectat ab alio. Homo autem a se nullum bonum habet: nec temporale nec spirituale: Unde .i. ad Timo. vi. Nihil enim intulimus in hunc mundum haud dubium: quia nec auferre quid possumus: scilicet de temporalibus. Unde homo totum temporale quod spirituale recipit a deo: nec est suum sed dei. Stultus autem est qui superbit vel gloriatur de eo quod non est suum. Unde apostolus .i. Cor. iiii. Quid habes

homo qd non accepisti? Si autem accepisti quid gloriaris quasi nō acceperis? Scz nota ꝙ multi pauperes si paterent lib'e ier fierent diuites. Sed homo quantumcūq3 habeat vitā pauperculam potest si vult effici diues: scz si timeat deū: abstinendo videlz ab eius offensis, et abediendo ipsius mandatis. Unde Tobias dicit Tob. iiij. Pauperem quidem vitam gerimus. sed multa bona habebimus si timuerimus deū. et recesserimus ab omni pctō et fecerimus bene. F.

Secūdo in autorita

te principali ostēdit ꝙ vita humana ppter culpā est querulosa, vñ ait. Dimittā aduersum me eloquium meū. Ille enī qui ex culpa sua patit. de seipo cōqueritur. Et sic hō q ex pctō suo incidit in passiōes et tribulatiōes dz dimittere aduersum se eloquiū suū. i. conqueri de seipo. et seipm accusare. i. culpam suā. Sed nota ꝙ in iudicio mūdi q seipm accusat et culpā suā cōfitetur, dānatur. Sed in iudicio dei qui culpā suam cōfitetur, absoluitur et liberatur. qr. s. apud piissimū iudicē est impetratio venie ipa recognitio culpe. Unū dz hō rupta frena verecundie, dimittere aduersum se eloquiū suū. s. in ꝯfessiōe de oībus se accusando, et remittetur ei et absoluetur a deo. sm illud ps. xxxj. Dixi confitebor aduersum me iniusticiā meā dño: et tu remisisti impietatem peccati mei. In quibus verbis aduerte quinq3 cōditiones qs debet habere confessio anteq3 consequatur quis remissionem peccatorum a deo.

Prima est vt sit pmeditata. vñ premittit Dixi. s. in corde meo. confitebor. s. ore. Unde debet hō prima confessionē dicere in corde scz pmeditādo et rememorando pctā que dz confiteri. Uñ Esa. xliij. sm aliā litterā. Dic tu prior iniquitates tuas vt iustificeris.

Scda est ꝙ sit patula. videlz alteri. s. sacerdoti. Et hac est quōdo confitetur verba et ideo dicit confitebor. Jacobi. v. Confitemini alterutrum peccata vestra xc.

Tertia est ꝙ sit accusatoria et nō excusatoria. ideo dicit: aduersum me. i. cōtra me. Ps. l. Peccatum meū contra me est semper.

Quarta ē vt sit ppria. et ideo dicit. iniusticiā meā non alienā. Et dz narrare iniusticiā nō iusticiā suā iactādo se de ea. ps. xxxj. Iniusticiam meam non abscondi.

Quinta est vt sit secreta. qr dz fieri dño idest vicario dñi, vñ sacerdos que per confessionem scit non scit vt homo sed vt deus. Uel debet fieri domino ad satisfactionem non mundo ad ostentationē. Ps. cviij. Cōfitebor domino nimis in ore meo. G

Tertio in auctoritate

principali ostenditur ꝙ vita humana propter penā est dolorosa. vnde subditur. Loquar in amaritudine anime mee. Et notāter dicit loquar. quia ille qui est in amaritudine anime debet loqui deo per deuotā orationē. et sic cōuertet ei amaritudinē in dulcedinem. Cuius figura apparet in anna j. Regum. j. que cum esset amara aīa orauit ad dñm flens largiter. Et postea exaudita fuit et dulcorata. vt ibi patet. Multū etiā valet ad dulcorādū amaritudinē aīe: memoria crucis et passionis dñi. Cuius figura patet Exo. xv. vbi dr ꝙ dñs ostendit illi scz moysi lignū qd cū misisset ī aquas amaras, in dulcedinē verse sunt. Istud lignum prefigurabat crucem xpi. Bern. Uidentes amaritudines dñi nostri: facilius portabitis vestras. Item nota ꝙ aīa in vita ista tāto plus sentit de mūdi amaritudine. quanto plus habet de terrena affectiōe. Et ecōtra tanto plus percipit de celesti dulcedine, quāto plus est purgata a terreno amore. Cuius exēplum est in aquo. Nam aqua marina que mixta est grassa terrea et combusta amara est et salsa. Sed aqua dulcis mixta ē aerea et purgata magis a puluere terrea. Quasi autem grossum terrenū et cōbustum est amor terrenus qui animā reddit terreā per assimilationem. Quia aīa vt dicit Hugo de sancto Victore in illius rei similitudinem quam diligit transformatur. Itē reddit eam grassam et habetem quoad contemplationem spūalium. et combustam quoad affectionem temporalium. vt scilz temporalia nimis ardenter diligat. Hoc ergo amore dum anima respergitur, afflictiōe multiplici frequenter amaricatur. Sed si fuerit aīa aeri: idest spirituali amori coniuncta. et a terreni amoris puluere purgata: tunc celesti et spirituali dulcedine ꝙ pluries erit plena. Et propterea dicitur Prouerbiorum. xxvij. Anima saturata scz terreno amore replera: calcabit fauum. i. spiritualium rerum dulcedinem. Anima vero esuriens scilicet iusticiam vel vehementer appetens celestia etiam amarum scz huius mundi cursum pro dulci sumet. H

Quarto in autoritate pricipali ostēdit vita hūana esse formidolosa precipue ꝑpter diuinā iusticiā: cuꝫ dꝛ dicam deo noli me condēnare. In quibus verbis tangunt duo que sunt etiam viris sanctis maxime formidabilia.

Scilꝫ sententia damnationis.

Et iudicium stricti examinis.

¶ Quantū aūt ad primū dicit. dicā deo scꝫ nō me excusando: nō exceptiones opponēdo sed hūiliter ⁊ pie supplicando. noli me cōdēnare. Est aūt sentētia vltime dānationis metuēda. quia postq̄ data esset: nullo posset iuris remedio releuari aut remoueri. Non eñ poterit per appellationē. quia ibi locū non habebit qꝛ crimen cuiuslibet notoriū erit. s. ꝑ cōfessionē ꝓpriā: qꝛ cuiuslibet conscientia cōfitebit̃ propriū scelus. Item per euidētiā facti: qꝛ oīa facta hoīs vt dicit Hiero. quasi ī quadā tabula picta demonstrabātur. Item erūt notoria ꝑ presumptionē violentā: qꝛ scꝫ eoipso q̄ stabāt ad sinistrā. Ex hoc eñ presumet̃ q̄ sint dānandi. sicut de bonis econuerso eoipso q̄ erunt ad dexterā presumet̃ q̄ sint saluādi. Nō etiā poterit subleuari ꝑ supplicatiōeꝫ In hūanis eñ iudicijs cū snīa fert̃ a principe nō licet appellare: sꝫ supplicare. Sꝫ supplicationes ibi ⁊ preces nō valerēt: etiā si btā virgo apostoli ⁊ martyres confessores virgines ⁊ oēs sancti celestis curie intercederēt. Prouer. vj. Nō acquiescet cuiusq̄ precib⁹. Itēꝫ nō poterit remoueri ꝑ q̄relā falsi. vt si dicat̃ q̄ illa snīa ē lata ꝑ falsa instrumenta iudice circūuento. qꝛ ille iudex nō poterit decipi neq̄ꝫ circūueniri: cū sit ꝟitas ⁊ sapientia dei. Unde ꝯtra ipsi⁹ sapiētiā nihil valebūt loquacitateo aduocatoꝝ aut sophismata philosophorum: aut argutio versutoꝝ. Nō etiā poterit releuari ꝑ in integrū restitutionē. vt. s. in pristinū statuꝫ restituant̃. Heb. vj. Impossibile est eos q̄ semel sunt illuminati ⁊c. ⁊ ꝓlapsi sunt rursus renouari ad pniāꝫ ⁊c. ꝓlapsi scꝫ ꝑ finalē impenitentiā. Ibi eñ cōcludit aduersus impios eterne dānationis snīam. Unā ibi nullus hō dānat⁹ poterit se iustificare aut diffiteri q̄ dānatio sua nō sit iusta. vn̄ Job ix. Si iustificare me voluero os meū cōdennabit me. Scōm aūt qd̄ ē valde formidabile est discussio districti examinis q̄ ipsam sententiā precedit. De qua subditur. Indica mihi cur me ita iudices. i. fac mihi notā culpā pro qua debeo iudicari. vt possim eā corrigere ante examen. Nā illa dicussio q̄ ibidē fiet erit ita exacta ⁊ de tot et talib⁹ q̄ nullus apparebit iust⁹. ꝑpter qd̄ dauid preueniēs rogabat deū dicēs ps. cxlij. Nō intres in iudiciū cū seruo tuo dn̄e: qꝛ non iustificabit̃ in cōspectu tuo oīs viuēs. Augustinus in libro ꝯfessionū. Ue etiā laudabili vite hoīm. si remota miā discutias eā Rogabimus ergo ⁊c.

¶ De fragilitate hūane vite. Sermo. vj.

q

Ue est vita vr̃a vapor ad modicū parens. Jaco. iiij. Sic dic̃ Ualeri⁹ maxim⁹ lib. ij. c. j. Natural̃ dulcedo vite multa hoīes turpiter facere ⁊ pati cogit. Et intelligit de dulcedine vite corꝑalis ⁊ carnalis. Propt̃ cuius scꝫ amorem hoīes inordinate appetūt delectabilia carnis. ⁊ refugiūt etiam difficilia penosa. Et ideo ꝑpter oppetitū delectabiliū cadūt in pctā luxurie ⁊ gule. In q̄bus hoīes multa turpiter agunt ⁊ patiūtur. ⁊ sic ꝑpter dulcedinem vite corporalis refugiūt hoīes difficilia ⁊ penosa. Et quia etiā virtutes circa ardua ⁊ difficilia sunt: ideo etiā ꝑ hꝰ retrahunt̃ ab opib⁹ ꝟtuosis. Et ꝑpterea talis dulcedo licꝫ delectabilis videat̃ dū habet̃: tn̄ cito trāsit: ⁊ ad amaritudinē ī fine ꝑducit. Cui⁹ figura hr̃ Apoc. x. vbi dꝛ. Accepi libꝛū de manu angeli ⁊ deuoraui illū: ⁊ erat in ore meo tanq̄ mel dulce. ⁊ cū deuorassem amaricat⁹ ē venter me⁹. Iste liber est vita carnalis siue voluptas carnis. ⁊ in hoc libro scripta ē lex concupiscētie: q̄ suadet delectabilia carnis. vn̄ primo dulcedinē ⁊ post amaritudinem. ⁊ ideo est illa meretrix: de q̄ dꝛ Prouer. v. Fau⁹ distillās labia meretricis: ⁊ nitidi⁹ oleo guttur ei⁹. Nouissima aūt ei⁹ amara q̄si absinthiū. Uolens ergo beat⁹ iacob⁹ nos a fallaci dulcedine carnalis vite retrahere ⁊ eam nobis ꝯtēptibileꝫ reddere: describit nobis ipsius vilitatē ⁊ fragilitatē in verbis ꝓpositis dicēs Que est vita vr̃a ⁊c. ¶ In q̄bus quidem verbis tria facit.

Nam primo inquirit humane vite proprietatem: cum petit. Que. idest qualis est vita vestra.

Scōo ostēdit ipsius fragilitatem: qꝛ vapor est. idest vapori similis.

Tertio subiungit ipsius breuitatē. q: ad modicum parens. i. apparens.

Circa primū aduertēdū est φ nō intendit inquirere de qualitate siue de proprietate vite spūalis grē vel glie. q: illa sicut est a nobili τ glorioso principio scʒ a xp̄o. ita etiam ipa facit nos apparere τ nobiles τ gloriosos. ſm illud Collos. iij. Cum autem xp̄s apparuerit vita vr̄a. tunc et vos apparebitis cuʒ ip̄o in gloria. Uita vestra idest causa vite vestre. apparebitis in gloria: sicut apparēte sole qui est causa illuminationis. apparent simul cū eo que cūqʒ ab ipsa illuminata sunt. Intēdit ergo beatus iacobus inquirere de qualitate vite nostre corporalis. Hoc ergo qđ beatus iacobus inquirit. s. φ talis sit vita nostra corporalis: inueniemus φ beatus Job per quādam similitudinem propriam ostendit scʒ Job. vij. ca. dicens. Memento quia vētus est vita mea. In qb⁹ verbis facit tria.

Primo implorat diuinā benignitatem: quia loquens deo dicit. Memento.

Scđo allegat vite breuitatem: q: vent⁹ est idest vento similis.

Tertio innuit mortalitatem: cum addit: vita mea.

Circa primum notādum φ φuis in deo non sit obliuio: nihilominus dicit memorari alicuius. quando euʒ benigne respicit faciendo ei misericordiam τ ei indulgendo commissa peccata. Unde glo. exponit hic. Memento. i. me transeuntem benigne respice. quasi dicat. ex quo vita mea est ventus: idest velociter transit vt ventus: ergo benigne respice me transeuntem: quia post trāsitum vite non erit amplius locus venie. Duab⁹ em̄ modis necessariū est hoīāre transitū hui⁹ vite φ dn̄s memor sit eius τ benigne respiciat ipm. Primo ad remouendū malū. s. dimittēdo culpā τ relaxādo penā. Quarū primū ptinet ad dei miaʒ. s. peccata dimittere. Scđm ∘o ad dei bonitateʒ τ clementiā. s. penas relaxare. Sʒ post huius vite trāsitū quātū ad eos qui ad infernū vadūt: nō hʒ locū mia. Unū de damnato hoīe dr̄ Job. xxiiij. Obliuiscaꝛ ei⁹ mia. Et de oīb⁹ dānatis dicitꝛ ex parte dei Osee. s. Obliuiscar obliuiscar eoꝝ. s. non faciendo miam vt remittaꝛ culpa neqʒ mortal' neqʒ venialis: q: venialis culpa q̄ē est cum mortali nunq̄ dimittitꝛ sine eo. Et ideo ita punientur dānati in eternuʒ pro peccatis venialibus sicut pro mortalibus quoad tempores durationem. lʒ nō quoad pene equalitatē τ acerbitatem. Similiter in inferno non habet locuʒ bonitatis dei elementa per quam illis pena aliquādo alleuieꝛ. vel interpoletur. vel terminetur. Et ideo nunc petendū est sicut petebat ps̄ dicēs. xxiiij. Scđm misericordiaʒ tuam memento mei tu ꝓpter bonitatē tuam domine. Naʒ ſm miam volebat sibi indulgeri pctā. Et propter bonitatē ei⁹ petebat sibi relaxari tormenta. Secūdo modo est necessarium homini φ dn̄s memor sit ei⁹ benigne respiciat ipm ad cōferendū ei bonū siue gratie siue glorie. Unde dicēdū ē deo illud Neemie. v. Memēto mei deus meus in bonū. Et posset etiam exponi in bonuʒ scʒ qđ est necessariū ad sustētationē vite. τ qđ etiaʒ est necessariū ad salutē aīe. Iteʒ adhuc dʒ petere φ dn̄o memor sit ei⁹. ad ꝑducendū ipʒ ad bonū glorie scʒ ad regnū celoꝝ. Ad qđ nullus ꝑduci potuit ante ipi⁹ xp̄i ascēsionē. Et ideo Luce. xxiij. vn⁹ ex latronib⁹ petiuit a xp̄o dicēs. Memēto mei dn̄e dū veneris in regnū tuū. scʒ vt ꝑducas me ad ipm cū ascenderis illuc. B Scđo beatus Job allegat in auctoritate inducta vite breuitatem. cū dicit. vent⁹ est vita mea. i. vento similis. quasi dicat sicut vētus cito transit et desinit. sic τ vita mea. Attendendum tn̄ est φ vita hūana assimilaꝛ vēto in q̄ttuor. Primo quoad motū. quia motus vēti non est rectus sed tortuosus. vel ꝑ modū ascensus vel descensus. Nam vna sufflatio ascēdit et alia descēdit et ideo nō est motus cōtinuus sed interruptus. q: in omni motu reflexo opʒ intercedere quietē: sicut ꝓbat philosophus in libro phisicorum. Item vna sufflatio est fortior scʒ descēdēs τ alia debilior scʒ ascēdēs. Et hec oīa cōpetunt hūane vite. Nā hō in corpe viuēs nūc ascendit per augmentū scʒ in iuuētute: nūc descēdit per diminutionē nature τ ∘tutis sicut in senectute. Et fortior est hōia ī iuuētute φ in senectute. Nam iste due etates inuicē non continuāꝛ: q: intercedit etas virilis. Item homo in corpe viuēs nūc ascēdit ꝑ ꝓsperitatē. nūc descēdit ꝑ aduersitatē: nūc ascendit ꝑ honorē et gliam: nūc descēdit ꝑ humiliationē et ignominiā. Itē nūc ascēdit viuens. nūc descēdit moriēs. Et idcirco non debet homo nec de sue iuuētutis flore: neq

de sue ꝓsperitatis favore: nec de sue exal-
tationis honore: nec de sue vite vigore vel
gloriari vel superbire. Sed dꝫ post ascen-
sum semp timere fortiorē descensum ꝛ vite
ꝛ fortune. Hūc motū variū ꝛ contrariū ad
modū vēti: expert⁹ erat Job ꝗ dixit. Eleua
sti me ꝛ q̄si sup ventū ponēs elisisti me val
de. Job. xxx. Scđo assimilaꝶ humana vita
vento quoad defectū. Sunt em̄ tres cause
defect⁹ sive abscissionis vēti: q̄ etiā suo mō
vitā humanā abscindūt. Prima est inten-
sum frig⁹ qr terra vehemēter ꝯstringēs va
porē: elevari vētū nō sinit. Scđa est inten
sus calor qui vaporē elevatū cōsumit. Ter
tia est magna pluuia q̄ aerē infrigidās va
porē generat ꝛ tantū descēdere facit ꝙ nō
pōt subito a calido elevari. Itē terrā ꝛ po
ros ꝯstringit superficiei vt nō possit ali⁹ va-
por elevari ad augendā vēti materiā: q̄ est
vapor siccus terrestris: ꝛ oīs vapor cito de
ficit: nisi ꝯtinuo aggenereꝶ. In istis aūt si
gnificanꝶ tres cause etiā mortis hoīs: qr i
intēso frigore intelligitur malitia trāsgres
sionis: qꝛ frigus signat malitiā peccati: vn̄
assimilaꝶ vēta frigido qui dr̄ aquilo: de q̄
Eccli. xliij. Frigid⁹ ventus aquilo flavit. ꝛ
gelavit crystallus. Naꝫ quasi flatus venti
frigidi aquilonaris est vita hoīs male ope
rātis in quo pcti malitia frigiditatē indu-
cit ꝛ dūi calorē charitatis excludit. Vn̄ Hie.
vj. Sicut frigidā fac cisterna aquā suā: sic
frigidam fecit malitiam suam. Et ab hoc
frigore crystallus gelatur: qꝛ pcti malitia
anima induratur. Hoc ergo frigus est pec-
cati malitia qđ mortē īduxit. ꝰm illđ apl'i
Ro. v. Per vnū hoīeꝫ peccatū in hūc mun
dum intrauit: ꝛ per peccatū mors. In intē
so ꝰo calore accipitur distemperātia com
plexionis que est naturalis cā humane in
firmitatis ꝛ mortis sicut pꝫ precipue in fe
bri b⁹. Vn̄ vita hōis sic distēperati assimi-
latur vento vrenti. Job. xxvij. Tollet eū vē
tus vrens. i. vita distemperata per febrem
ardentem vel aliaꝫ infirmitatē: tollet eū. s.
hoīem de numero viuentiuꝫ per mortem.
Sed per pluuiā desuper cadentē: intelli-
gitur iusticia diuine ordinatōis. Propter
quā dicit apl's Heb. ix. ꝙ statutū est oibus
hoībus semel mori. Et hoc est pondus. scꝫ
corruptionis corporis qꝛ corpus qđ corrū
pitur aggrauat animaꝫ: qđ pondus deus
imposuit ventis. i. in hac vita viuentibus
ꝰm illud Job. xxviij. Qui fecit ventis pon
dus. Vn̄ huic statuto dei opꝫ ꝙ oēs obe-
diant. Mat. viij. Venti ꝛ mare obediūt ei
vt p vētos intelligam⁹ vitā iustoꝝ: ꝛ p ma
re vitā pctōꝝ: qꝛ vtriqꝫ finaliter obediūt le
gi mortis. vn̄ Marci. iiij. Cōminat⁹ est vē-
to: ꝛ dixit mari. Tace: obmutesce. Et cessa-
uit vent⁹. Vel p pluuiā desup ꝑcutiētē ter
rā intellige occisionē hoīs violētā dū vn⁹
ab alio supat⁹ ꝑcutiꝶ ꝛ occidiꝶ. Qđ etiā ex
diuino iudicio licꝫ occulto multotiēs acci-
dere ꝓbaꝶ. Vn̄ ipse de⁹ dixit Hiere. xviij.
Sicut vētus vrēs dispergā eas corā inimi
co. ¶ Tertio in auctoritate inducta ostē
dit beat⁹ Job suā mortalitatē: cū dicit. vi
ta mea. s. mortal'. Vn̄ vita nihil est nisi con
tinu⁹ cursus ad mortem. Et ideo recte assi
milaꝶ tele que texitur: i qua filū filo addiꝶ
vt post texturā succidaꝶ. Et sic in vita hoīs
bies diei addiꝶ vt postea moriaꝶ. Et quan
to magis textura ꝓcedit: tāto successioni
ꝓpinquior existit. Et sic etiā quāto vita vl
teri⁹ procedit. tāto pl⁹ appropinquat mor
ti. Vn̄ Esa. xxxviij. Precisa est velut a texē-
te vita mea. Et i ū in hoc differt: qꝛ tela nō
succidiꝶ anteq̄ textura cōpleaꝶ. sꝫ vita fre
quēter in ipso principio tailiꝶ. Et iđ subiū
xit. Dum adhuc ordirer succidit me. ¶

Secūdo ī auctoritate principali ostēdit beatus Jacobus huma
na venite fragilitatē i eo qđ dic. vapor ē. i.
vapori similis. Vapor em̄ res fragilis est:
Sed attendendum ꝙ vita humana etiam
corporalis si cōsidereꝶ ex parte materie. i.
corporis est valde fragilis: sed si cōsidereꝶ
ex parte forme. i. ex parte aīe. aut ex parte
sue efficientis cause res est valde nobilis.
Et ad ista duo pōt referri qđ dr̄ Sap̄. vij.
Vapor inq̄t est ꝟtutis oīpotētis dei. Vbi
quidē ꝯsiderāda sunt tria que faciunt ad
vitā humanam. Apparet quidē in hoīe.

Primo quidem vaporis typus in corpo
ris conditione: ideo dicit: ꝙ vapor est.
Scđo ostēditur dei virtus in anime crea-
tione. vnde subdit. virtutis dei.

Tertio manifestaꝶ oīpotētie effectus in
vtriusqꝫ vniōe. iđ subiūgit. oīpotētis dei.

Quātū ad primū sciēdū ꝙ vita ex parte
corpis assimilaꝶ vapori triplici rōne. et pri
mo rōne durationis. qꝛ vapores parum du-
rāt in aere. ꝛ cito resoluunꝶ. sicut apparet
ꝓcipue in vaporib⁹ nebule. Itē hoīes par
viuunt in mūdo. ꝛ cito moriunꝶ. Eze. viij.

Uapor nebule de thure cõsurgebat. Per
thus qđ deo offertur. itelligitur cor hoĩs
qđ deo dari debet. Prouer. xxiij. Prebe mi
hi cor tuũ. de hoc ꝯsurgit vapor nebule. i.
ꝓfectus vite. Prouerb. iiij. Omni custo-
dia serua cor tuuz. qm̃ ex ipso vita ꝓcedit.
Sed tñ vapor nebulo faciliter et cito resol
uitur. quia scꝫ vita hoĩs faciliter finit. Un̄
Sap. ij. Trãsiet vita nostra tanq̃ꝫ vestigiũ
nubis. ⁊ sicut nebule dissoluet. que fuga-
ta est a radijs solis. Et isti diuersi radij so-
lis sunt diuerse occasiones mortis. Scđo
assimilatur vita humana vapori rõne ele-
uatiõis. Sicut em̃ ꝓbatur in libro de cre-
pusculis. Uapores nõ ascendũt in aere vl
tra tria miliaria. vel saltẽ distinguũt tres
regiones aeris in quib⁹ eleuãtur vapores.
Quarũ vna est calidissima scꝫ suprema ꝓ
pter ignis vicinitatẽ. alia frigidissima scꝫ
media. tertia tẽperata scꝫ infima. Tales
aũt sunt tres etates quibus humana vita
deducit. Quarũ prima est augmẽtatiua q̃
scꝫ durat vsq̃ꝫ ad. xxi. annũ ſm augmentuꝫ
longitudinis. simpliciter aũt vsq̃ꝫ ad. xxv.
⁊ hec ſm quosdã ẽ calidissima. Scđo etas
est statiua. ⁊ hec est a xxi. vel. xxv. anno
vsq̃ꝫ ad. xxxv. vel. xl. annũ si sit hõ bone cõ-
plexionis. Et hec ſm aliquos est magis tẽ-
perata etas q̃ prima q̃cq̃d aliq̃ in ꝯtrariũ
dicãt. Tertia est etas defectiua scꝫ senecꝰ.
abinde vsq̃ꝫ in finẽ. ⁊ hec etas est frigida.
Sed sicut q̃dã vapores resoluunt in pnci
pio sue eleuatiõis. sicut in principio aeris
scꝫ in tẽperato. sicut pꝫ in nebulis. q̃nq̃ꝫ in
medio sicut ptꝫ in nub̃ib⁹ ⁊ alijs vaporib⁹
humidis. q̃nq̃ꝫ ꝟo in supremo. sicut ptꝫ in
vaporibus siccis. Ita etiã de hoĩb⁹ accidit
q̃ q̃dã moriũtur in adolescẽtia. q̃dã ĩ viri
li etate. q̃dã ꝟo in senectute. vñ mors eta-
ti nõ parcit. et ideo Amb. dicit q̃ mors in
senibus est in ianuis. iuuenibus in solijs.
Uñ dicte tres etates velut tres bestie vapo
rem igneũ spirãtes sunt. i. cõsumptibilita
tẽ vite. Sap. xi. Ignotas bestias vaporem
igneũ spirãtes. Tertio assimilatur vapori
rõne distinctiõis. Distinguitur em̃ triplex
vapor scꝫ sicc⁹ ⁊ terreus humidus ⁊ aqũs
⁊ tertius ex vtroq̃ꝫ mixt⁹. Solũ em̃ terra ⁊
aq̃ sunt vaporabilia elementa. In hiis igi-
tur trib⁹ vaporibus tres modos accipere
possum⁹ hoĩm male viuentiũ. Quorũ scꝫ q̃
dã sunt terrei ꝑ auaritiã. quidã aquei ꝑ lu
xuriam. ⁊ quidã ex vtroq̃ꝫ permixti per su-
perbiã. Nã multi superbi sunt qui idcirco
status ⁊ dignitaten querũt vt terras possi
deant. ⁊ etiam voluptatibus affluant. Et
hinc ẽ q̃ in sacra scriptura tria genera va-
porum cõmemorãtur scꝫ vapor ignis qui
significat carnis luxuriã Eccli. xxxviij. Va-
por ignis vret carnes eius scꝫ per accẽsio-
nẽ libidinis. Itẽ vapor fumi qui designat
superbiam. quia vapor fumi ab igne cito
ascendit ⁊ cito deficit. Sic superb⁹ ab igne
ambitionis ascendit in altum dignitatis.
sed tamen cito deficit per mortem vel per
deiectionem. Johelis. ij. Dabo idest da-
ri permittã ignem scꝫ ambitionis. ⁊ vapo-
rem. fumi. i. ascensum superbie cito deficiẽ
tem. Unde ps. xxxvi. Inimici vero domini
mox vt honorificati fuerint ⁊ exaltati. de-
ficiẽtes quemadmodum fumus deficient.
Itẽ vapor nebule qui parũ a terra eleuat
⁊ terre cõtinuat. auaritiã significat ⁊ cupi
ditatem terrenoꝝ. que multum mentẽ hoĩs
occupat ⁊ retrahit a diuinis. In cui⁹ figu
ra Leuitici. xvi. Nebula ⁊ vapor eoꝝ ope-
riebat oraculũ. Oraculũ est mens hũana.
q̃ orationib⁹ et diuinis cõtẽplationib⁹ ẽ
mãcipari aliqñ intãtũ opit ⁊ offuscatur
auaritia ⁊ cupiditate terrenoꝝ. vt a diui-
nis ⁊ spũalibus totaliter retrahat. Quar-
to vita humana assimilat vapori rõne reso
lutiõis. Diuersi em̃ vapores diuersimode
resoluũtur. et silr̃ diuersi hoĩes diuersimo
de moriũtur. vel etiã spũaliter a vitijs di-
uersis absorbẽtur. Nam quidam vapores
sunt qui resoluũtur ⁊ cõuertunt in ignez.
sicut q̃ illi ascẽdũt ad supremã aeris regio
nem. que dr̃ regio estus. ⁊ ibi incendũtur
⁊ ab igne cõsumunt. Tales sunt multi qui
ad statũ dignitatis eleuati. qui vel incen-
dũtur igne ⁊ iracundie ⁊ seuitie. sicut Ne-
ro qui fuit crudelissimus ⁊ iracũdus. Uel
igne auaritie sicut de anthogono Seneca
dicit q̃ fuit rex auarissimus. Uel igne con
cupiscentie ⁊ luxurie sicut de sardanapa-
lo narrat Orosius q̃ fuit rex assyriorũ lu-
xuriosissimus. Quidam ꝟo vapores sunt q̃
resoluũtur in aerem siue ventũ. Et iste ven
tus quãdoq̃ꝫ eleuatur in altum. ⁊ generat
in aere vel in mari tempestatem. Et talis
est vita quorũdã inquietoꝝ qui semper in
iurgijs ⁊ litigijs ⁊ seditionibus delectant
⁊ pacem vident odio habere. Sicut dr̃ q̃
alexãder cuidam querenti quare mundum
ita infestaret, et in pace stare non posset,

Respondit. q̄n pax esse sibi guerra si adesset. Quādoqꝫ ꝟo ventus ꝑ foramina ꝛ cauernas terre ingressus: facit terremotus q̇ faciunt terrā tremere. Et sic quorūdaꝫ vita aliqñ ita tyrannica est ꝛ terribilis: ꝙ faciunt alios tremere ꝛ se timere. Et in h̄ quasi ponūt beatitudinē suā: vt potētes reputētur ꝛ terrori habeantᷣ: sicut dicit Sene. de alexādro in lib. de bñficijs: ꝙ summū bonum ducebat terrori esse: ignorans ꝙ igna uia quoqꝫ aīalia terrori habētur ob virus malū sicut scorpiones ꝛ serpentes ꝛ hmōi. Alij autēꝫ sunt vapores qui in altū eleuati efficiuntur nubes. Et talibus assimilatᷣ vita iustoꝝ: quia terrenis sunt per affectū eleuati ꝛ separati. Et ideo ad velociter eundū ad deum apti sunt ꝛ expediti. vnde Esa. lx. Qui sunt isti qui vt nubes volant? ꝛc. Et ideo sicut ex nubibus sunt pluuie ꝛ fulgura: siue sagitte tonitrua: ita ex talibus sunt doctrine correptiones aspere: ꝛ qñqꝫ manifesta miracula. Tales enī nubes habent intus igneū vaporē .i. feruorē spūs ex quo ꝓueniūt talia. Sed aduertēdū ꝙ quidam vapores nubiū sunt: qui qñ eleuantur trahunt qñqꝫ secum paleas pilos ligna vel lapides. Propter qd̄ postea qñ talia pluunt: non est: qr hec fuerint in nubibus generata: sed cū eis eleuata. Et similr̄ sunt quidam cupidi q̇ volunt oīa rapere: ꝛ secū trahere. Sed sicut nubibus resolutis omīa talia cadunt: ita qñ hmōi homīes ꝑ mortē resoluūtur: necesse est hec omīa decidere ꝛ hic remanere. Sed iterū notādum ꝙ vita scti viri assimilatᷣ vapori odorifero qualis est vapor incēsi: qr deo reddit odorē deuotionis ꝛ hoībus dat odorē bone opinionis. Unde Eccli. xxiiij. Quasi libanꝰ non incisus vaporaui habitationē meaꝫ. Libanꝰ grece vocatur arbor thuris: q̇ aliqñ ꝑ vim non incisa: sed sponte ex seipsa incēsum siue thus emittit. Et tale thus colligitᷣ in vere: ꝛ tale thus habꝫ vaporeꝫ magis odoriferū. Et iō libanus non incisus significat aīam scti viri et deuoti qui non coacte: sed spōte vult bñ viuere ꝛ virtuose opari. Hic ergo aīam .i. habitationem corpis sui vaporat .i. viuificat vapore odorifero .i. vita laudabili a deo et hoibꝰ. ¶ Scdo ostēditᷣ in auctoritate inducta ꝙ hūana vita est ex ꝟtute dei. vnd̄ dr esse vapor virtutis dei. Nā ipsa vita corporis est ab aīa: q̇ sola virtute dei creatur. Aīa enī rōnalis non est forma ex materia ꝟtute generātis educta: sed potiꝰ ꝟtute diuina creata ꝛ infusa. Un etiaꝫ pħs dicit ꝙ intellectus fit in hoīe iussu dei .i. aīa intellectiua in corpe. Et iō Eze. xviij. dixit deus. Oēs aīe mee sunt. s. iure creationis. et subdit. Ut aīa patris ita ꝛ aīa filij. Ad ostēdēdū videlꝫ ꝙ filiꝰ nō hꝫ aīam rōnalem a patre generāte: sꝫ a deo creāte. et sicut anima rōnalis a solo deo creatᷣ in vita naturali: ita ꝛ a solo deo saluatur in vita spūali: q̇ inchoatᷣ ꝑ fideꝫ: iō .j. Cor. j. dr. Uis q̇ salui fiunt .i. nob ꝟeꝰ dei est. Tertio ostenditᷣ ī auctoritate inducta ꝙ in hūana vita apparet opꝰ oīpotētie dei. iō dr esse vapor oīpotentis dei. Naꝫ vita hūana resultat ex vnione aīe ꝛ corpis: in qua videlꝫ vnione manifestatᷣ oīpotētia dei .i. ꝙ sup oēm naturā deposuit. Nā eo ipso ꝙ naturas tam distantes cōiūxit. s. aīe nobilis ꝛ rōnalis ꝛ corpis vilissimi ꝛ corruptibil': ostēditᷣ deus esse opꝰ idest sup oēꝫ naturā potētiā hñs tā. s. spūalē cuiusmodi est natura aīe rōnal': q̄ etiaꝫ corpalē sicut est natura hūani corpis. Und sicut dr Job. xxxij. Inspiratio oīpotentis dat intelligētiā: q̇ corpi vnitᷣ vt forma. Un ipe deꝰ oīpotens est. de quo dr Gen. ij. Formauit igitᷣ dñs deus hoīeꝫ de limo terre. ꝛ īspirauit ī faciē eiꝰ spiraculū vite: ꝛ factus est hō in aīaꝫ viuentē qr vtrūqꝫ hꝫ ab oīpotēte deo. s. aīaꝫ ꝛ corpus. Sicut. ij. Mach. vij. mater illoꝝ septem fratrū pie ꝯfessa est dicens. Filij nescio q̄liter ī vtero meo apparuistis: neqꝫ enī ego spm̄ donaui vob ꝛ vitā: ꝛ singuloꝝ mēbra nō ego ipa cōpegi: sed est mūdi creator qui formauit hoīs natiuitatē. Patet ḡ ꝙ de vtroqꝫ dꝫ oīpotēti deo fuire: vt eū ex tota aīa diligat: ꝛ corpꝰ hostiā deo viuētem exhibeat. Sed heu multi ꝯtrio ꝛ aīaꝫ ꝑ maliciā: ꝛ corpꝰ ꝑ luxuriaꝫ potiꝰ exhibent diabolo q̄ veline dare ei q̇ pōt ꝛ corpꝰ ꝛ aīam ꝑdere in gehennam. D

Tertio in auctoritate

principali ōndit btūs Jocobꝰ hūane vite breuitatē: q: est ad modicum parens. Ubi aduertēdū est ꝙ est quedā vita in homine q̇ non est apparens: ꝛ illa est vita aīe precipue post corpis mortem. Un aplꝯ Col. iij. Mortui enī estis ꝛ vita vr̄a abscondita est et rō est: qr sicut dr. j. Regū. xvj. Homines vidēt que foris parēt .i. q̇ apparēt exterioribꝰ sensibꝰ: qa oīs nostra cognitio oritur a sensu: sed aīa ꝑcipue separata nō subijci

tur sensib⁹ exterioribus: ꝛ ideo non est apparēs. Unde sicut dī in pūn cano. Job. ca. iij. Nōdū apparuit qd erim⁹ scz post separationē aīe a corpe. Sed alia est vita scz corporis. ꝛ isto est parēs. i. apparens exteriori bus sensibus. Et differūt iste due vite: quia pma est ppetua ꝭm illō Sap. v. Justi autē in ppetuum viuēt. Sed alia. s. corpalis durat ad modicū tps. ita vt poti⁹ debeat dici apparēs ꝙ exñs. Nā hō breui viuens tpe: ad modicū tpa videt: ꝛ postea morit: ꝛ vita ei⁹ amplius non apparet. Vñ Job. xiiij. Adhuc modicū ꝛ mōdus me iā non videt. Hypocrite etiaz q viuūt solū ad apparētiā qui extermināt facies suas vt hoib⁹ appareāt ieiunantes: ꝛ oīa opa sua faciūt vt videantur ab hoibus: ꝛ q similes sunt sepulcris dealbatis: que foris apparent hoibus speciosa ꝛ intus sunt plena cadaueribus mortuoꝝ. Mat. xxiij. Tales inquā quantūcūqz eleuent in mūdo i honorib⁹ vł dignitatib⁹: modico tū tēpore durant. ꝭm illud Job. xxiiij. Eleuati sunt ad modicuz ꝛ non subsistent. Sed notādū ꝙ ꝙuis vita hūana ad modicū tēp⁹ appareat: tū dei iuuante gr̃a in isto modico tpe pōt hō sic laborare ꝙ habebit eternā quietē. Formica enim modico tpe in estate congregat tm̄ ꝙ hyeme inde pascitur ꝛ viuit. Et sic dz hō facere in isto modico tpe q viuit: ita vt possit faciliter dicere illō Eccłi. li. Modicum laboraui ꝛ īueni mihi multam requiē. s. in vitā etnā. Ad quā nos pducat piissim⁹ iesus ꝛc.

¶ De labilitate eoꝝ que pertinent ad humanam vitam. Sermo. vij.

t

Ransierunt oīa

illa tanꝙ vmbra: et tanꝙ nūcius pcurrēs: ꝛ tāꝙ nauis q pertransit fluctuantē aquā: cui⁹ cū preterierit nō est vestigium inuenire. Sap. v. Seneca in qdā epła dicit ꝙ nihil est qd in transitu pficit. Et ponit de hoc tria exēplo. Primum in cibis. qꝛ non prodest cibus: nec accepit corpori: q statim sumpt⁹ emittit. Scdm exemplū ponit in plantis: qꝛ nō conualescit plāta q sepe ꝛ cito trāsfert. Tertium exēplū in libris: qꝛ ille scholaris qui nūc istū librum: nūc illū legere vult ꝛ in nullo ingenium figit: parū vel nihil cū difficultate addiscit. Sic bona psentia ꝛ tpalia: qui transitoria bona sunt; vt delitie diuitie ꝛ honores et similia ad eternā btitudinē psequēdā homini nō psunt: immo frequēter īpediunt. Unde dñs de diuitijs dicit Mat. xix. ꝙ facilius est camelū p foramen acus transire ꝙ diuitez intrare in regnū celoꝝ. De delitijs vo dicit. Luc. vi. Ve vobis diuitibus qui habetis cōsolationē vestrā. De honoribus vo dicit. Luc. xviij. Qui se exaltat humiliabit. Et iō volens nos sapiēs ad coꝝ contēptū inducere dixit ꝛ ostendit in vbis ppositis quō transitoria sunt ꝛ pene nullo dicēa. Transierūt oīa illa. s. tpalia bona tāꝙ vmbra ꝛc. ¶ In quibus quidem verbis ostenditur triplex humāe vite defect⁹ ꝭm tres circunstantias quas hoīes cōmuniter appetunt circa vitā suā: Appetunt quidem cōmuniter homines habere

Uitam quietam.

Uitam letam.

Et vitā plenā. i. abundantez bonis.

Sed ostenditur in verbis ppositis ꝙ econtrario contingit.

Primo quidē habēt hoīes de bonis tēporalib⁹ nullam quietē: ideo dicit. Transierunt oīa illa tanꝙ vmbra.

Scdo leticiam modicā: quia tanꝙ nuncius precurrens.

Tertio abundantiā nociuā sive periculosam: quia tanꝙ nauis ꝛc.

Primo dico ꝙ appetūt

hoīes habere vitā quietē: propter hoc enī conātur hoīes adimplere appetitus suos: qꝛ appetitus ꝙdiu non implet: impellit ꝛ inquietat animū. Et iō satiato ꝛ impleto appetitu: credunt hoīes in animo habere quietem. Sed ista bona psentia nō pūt satiare necz qetare appetitū quātūcūqz habeātur: ppt duas rationes q tangūtur in vbis ppositis. Primo quidē: qꝛ sunt transitoria: ideo dicit transierunt oīa illa. Scdo qꝛ sunt vana: qꝛ tanꝙ vmbra: que cum sit res vana non pōt satiare. Manifestum est enī ꝙ cib⁹ q non maneret in stomacho vel corpe: sz statim emitteret: non saciaret appetitū famis. Et sic ista bona cuz nō maneant sed trāseant. oīa nō satiāt appetitū cordis. qꝛ appetit hō illa non soluz attingere sz tenere ꝛ possidere. Itē cū mot⁹ opponatur quieti: in re mota ꝛ trāseunte non pōt esse quies. Sed posses dicere. verum est ꝙ ipsa res q mouet ꝛ trāsit: non pōt quiescere dū transit; vel mouet; sed bene pōt aliqs

sū ea quiescere. sicut pz de hoīe dormiente ī naui semp eunte. ꝛ de puero dormiente in cunabulis exagitatꝫ. Sic etiaꝫ ꝙ ꝙ ista bona sint trāsitoria tñ pōt nihilominꝰ hēre hō quietē in illis. Sꝫ dicendū ꝙ illud qđ est ī remota ꝑ seipm mouet. sꝫ si ꝑ se mouet nō quiescit. sicut si hō ambularet per nauem: tūc enī nō quiesceret. nō tm̄ ꝓpter motum nauis: sꝫ etiā ꝓpter ꝓpriū motū. Sic etiaꝫ est in ꝓposito: qꝛ. s. vita hoīs in istis tꝑalibus quieta esse nō pōt: nō solū qꝛ ista trāsitoria sūt et sicut vmbra. sꝫ etiaꝫ qꝛ vita trāsitoria est ꝛ velut vmbra. Et hoc rōne tꝑis cui subijcit. sicut et cetera naturalia: qꝛ scꝫ ipm vite humane tꝑs trāsitoriū ē velut vmbra. Et hoc est qđ dꝛ Sap. ij. Umbre transitꝰ est tꝑs nostrū. B In quibꝰ q̄dē verbꝭ ostendit ꝙ vita nostra ꝓpter tempus cui subijcitur hꝫ tres defectus.

Primo defectum vanitatis ratione vmbre. qꝛ vmbra est.

Scđo defectum instabilitatis rōne trāsitus. qꝛ transitus est.

Tertio defectū breuitatis ꝓpter tꝑs: qꝛ breue est scꝫ tempus nostruꝫ.

¶ Habet ergo primo humana vita vanitatē ad modū vmbre. qꝛ vmbra hꝫ apparentiā et nō existentiam: Umbra enī trāsiēs dū mouet ꝛ trāsit videt quasi esse q̄dā res viua. ꝛ tñ in rei veritate est res mortua: īmo nihil est nisi defectus luminis ex obstaculo corpis. Sic vita humana lꝫ dicat vita tñ potiꝰ est mors ꝙ vita: qꝛ plꝰ est illud qđ deest de vita. puta p̄teritū vel futurū ꝙ illud qđ adest scꝫ presens momentū. Et dicit eccłia. Media vita in morte sumꝰ: qꝛ cum mors sit priuatio vite. illud p̄sens qđ habemus de vita. est mediū īter duas priuationes vite. s. p̄terite et nōdū habite. s. future. ideo dꝛ ps. cxliij. Hō vanitati silis factꝰ est dies eiꝰ sicut vmbra p̄tereūt. Pōt etiā assignari alia q̄druplex rō q̄re scꝫ vita humana vmbre assimilat. Prima quidem est: qꝛ vmbra facit hoīem timidū. Naꝫ videmꝰ ꝙ hoīes q̄ sunt in obscuritate naturaliter timēt. Et ita cōtingit de vita hoīs duꝫ est in mūdo isto: qꝛ quātūcūqꝫ hō sit desperatꝰ ꝛ perdō: timet tñ mortē ꝛ iniaꝫ diuinam. Et idō dꝛ Prouer. x. Pauor his q̄ operant malum Itē si hō sit iustꝰ ꝛ sanctꝰ dū viuit semper timet ne ꝑdat grām quā habebat. Et idō dicebat ꝓpheta ps. liiij. timor et tremor venerūt sup me et cōtexerūt me tenebre. Unde timor talis assimilatur vmbre noctis: qꝛ de nocte timet hō de modica vmbra q̄ appet. Et sic sancti viri de modica culpa timēt ne ꝑdāt grāꝫ. Esa. xvi. Pone q̄si noctē vmbraꝫ Scđa rō est. qꝛ vmbra facit hoīem frigiduꝫ Un̄ videmꝰ ꝙ de nocte hō sentit maius frigus ꝙ de die. qꝛ in die lucet sol qui est cā caloris. Item in ardore estatis ponit se hō sub vmbra vt refrigescat. Esa. iiij. Erit tymbraculum diei ab estu. vn̄ vmbra infrigidat Et ita contingit spiritualiter de hoīe in vita ista p̄senti: qꝛ hꝫ paruꝫ de calore amoris diuini. Et hoc est qꝛ ponit nimis amorem suū in mūdo isto. Et qui diligit mundū non est charitas prīs in ipso. sicut dꝛ. i. Jo. ij. et ideo est totꝰ frigidus. Huiꝰ figure habetur Jon. iiij. qꝛ ionas ꝙ diu fuit sub vmbra hedere nō sentiebat estū. Et sic hō infrigidatus amore huius vite non sentit estuꝫ. i. feruorē charitatis diuine. Tertia rō quare vita p̄sens assimilat vmbre est. qꝛ facit hoīeꝫ somnolentū. qꝛ in vmbra faciliꝰ hoīes dormiunt. Job. iiij. Sub vmbra dormit. Sic hoīs in vita ista sunt somnolēti. i. negligenteo et pigri et tardi ad spiritualia oꝑa. De hoc hꝛ figura ī Helya. iij. Reg. xix. Qui obdormiuit in vmbra iuniperi. Et apparuit ei angelus dn̄i dicens. Surge comede. Grādis enī restat tibi via. Et surrexit. comedit et bibit ꝛ ambulauit in fortitudine cibi illius vsqꝫ ad monteꝫ dei oreb. Helias ergo qui dormit sub vmbra iuniperi significat hoīem negligentē pigrum ꝛ remissum. qui dormit quiescit ꝛ delectatur in vmbra rerū temporalium: que non refrigerant ab ardore auaricie sue a seueritate diuine iustitie sed mentem pungunt et lacerant eā. Arbor enim illa vmbram quasi nullam habet. et sic refrigerium non prestat sed est pungitiua. Sed tali homini sic dormienti. sic pigro: sic negligenti. tunc apparet angelus et excitat ꝛ solicitat eum vt ambulet quando inspirat et dat ei bonum propositum vt recedat a malo. ꝛ incipiat facere bonum et prosequatur. et sic tandem peruenit ad mōtem dei oreb. i. ad altitudinem paradisi et celestis regni. Quarta ratio quare vita presens assimilatur vmbre est. quia vmbra facit hominem ignarum. Sicut videmus ꝙ in vmbrositate noctis nō valet hō nec discernit colorea nec personas agnoscit. Ita etiā spūaliter hō viuēs in mundo isto qꝛ de deo vel de glijs rebꝰ cognitioneꝫ nō habet

falte perfectam. sed nec de statu sua pprio
q: nescit hō vtrū amore an odio dignus sit
vt dicit Eccl'a ix. Et nescit hō finē suuz. vt
ibidem dicit. q̄ dura est τ terribilis cecitas
hoīs τ tenebrositas q̄ quātācūq; bono sit
bonus: nescit tñ pp̄ter hoc an debeat ire ad
paradisum. Et ecōtra: quātūcūq; hō sit de
speratus τ malus: nescit tñ pp̄ter hoc an sit
iturus ad infernū. Propter hoc etiō pecca-
tor hz obliuionē τ ignorantiā suips̄i τ non
cōfitet: et ita vadit an infernū. Uñ sapiēs
loco preallegato subiūxit. Uñ et corda filio
rū hoīm replent malicio τ contēptu ī vita
sua et post hec ad inferos deducentur. Et
Greg. Hac asa duersione percutit peccator
vt moriens obliuiscat sui: qui dum viueret
oblitus est dei. Et hec est tenebra et vmbra
mortis. de quo dī Job. iij. Obscurēt euz te
nebre τ vmbra mortis. ¶ Scd̄a defe
ctus humane vite qui tangitur in autorita
te īducta: est defectus instabilitatis rōne. s.
trāsitus: q: dr̄ q̄ est vmbre transitus. Transi
tus em̄ temporis vite nostre velox est et cō
tinuus. Et q: tp̄s datuz est nobis ad bene-
operanduz: ideo iste transitus tp̄is monet
nos ad cōtinue τ sollicite bene operanduz
Consueuerunt em̄ tria genera hoīm conti-
nue et sollicite transire. videlicet.

Cursores quousq; veniant ad terminuz.
Hostem fugiētes quousq; inueniant tu
tum locū: in quo possent recipi secure.
Poma in naui portāteo quio. s. festināt
transire anteq̄ poma incurrant putrefa-
ctionis detrimentum.

¶ Est aūt homo in mundo vt cursor in via
vt ad patriā tēdat celestē. Sicut ergo cur-
sor ad terminū intentū tendens morā ī via
nō facit: sic et nos facere debemus. Ille em̄
velociter currit q̄ feruēter deū diligit. q: di
cit Bernar. Qui amat vehementius currit ve
locius et puenit citius. Sed ille in via morā
facit qui inordinate in istis tēporalibus affe-
ctum ponit: τ tūc non vadit q: deū nō dili-
git. s. Job. ij. Qui diligit mūdu3 nō est cha-
ritas pr̄is in eo. Ambro. Sicut nullus sine
via puenit ad qd̄ tendit: ita sine charitate:
que via dicta est: ambulare nō possunt ho
mines. s3 errare. Cursor etiā3 cū magno de
siderio expectat ab his q̄ sperant bonu no-
ua recipe. Sic illi q̄ sunt in patria deside-
rant bona noua audire de nobis q̄ sumus
in mūdo. Et qñ aliquis pcurrit τ preuenit.
alios ad vitā eternā; q: cum magno deside-
rio expectabat: cū magno gaudio recipit.
Nō vt dicat noua de nobis q: ipsi oīa sciūt
quecunq; scire volūt. Quio em̄ Aug. dicat
in lib. de cura p mortuis agēda. q̄ nesciūt
mortui quid faciūt viui et eoꝝ filij. Intelli-
gendū est hoc de cognitiōe naturali aīaꝝ
sepatarū. Sed beati cognoscunt eo in ver-
bo: in quo cognoscunt oīa q̄ ptinent ad per
fectionem beatitudinis eoꝝ. Et iō necessa-
riū ē q̄ oīa q̄ desiderāt scire cognoscont: s3
recipiāt ad se venientes cū gaudio: vt quie
scāt et letent cū eis. Ergo festinemus igredi ī
illa requiē. Scd̄o qui fugit hostē psequen
tē q̄diu nō videt bonū p̄sidiū vel locum se
curū τ tutū in quo recipiat vt sit defensus
et tutus ab hoste: oīa alia loca fugit τ hz ea
suspecta: nec sistit ī eis. Nos aūt habemus
hostes crudeliter nos psequentes. s. demo-
neo: qui nulli volūt parcere. s3 oēs qui se
perint volunt eternaliter pdere: et nō vide
mus in mūdo aliqd̄ bonū refugiū ī q̄ pos-
simus eē securi. Quia in oībus bonis tpalibus
diabolus conat nos cape. s. ī diuitijs p aua
ritiā: in delitijs p luxuriā: ī honoribus et po-
tentijs p supbiā. Et iō nō debemus in eis fi-
gere pedes affectionū: s3 potius fugere ad lo
ca celi tutiora. exēplo Dauid. q̄ licz esset in
locis firmissimis ī mōte ziph: q̄ mons opa
cus erat: vt habet. j. Reg. xxiij. tñ fugiens
saul: ascēdit de mōte ziph: τ habitauit in lo
cis tutissimis engaddi. vt habet in eodem
lib. cap̄. xxiiij. Tertio illi q̄ portāt poma
in mari in naui festināt transire. anteq̄ po
ma corrūpont vel putrescant. Naues sunt
aīe nostre. Poma q̄ portāt sunt bona ppo
sita et bone voluntates: q̄ cito deficiūt nisi
velociter trāseāt ad cōplementum opis. Et
istas tres silitudines pdictas ponit beatus
Job cap̄. ix. dicēs. Dies mei velociores fue
rūt cursore fugerūt et nō viderūt bonū. per
transierūt q̄si naues poma portantes. Sed
videte q: delatores pomoꝝ raro ex ipsis co-
medūt. sic de multis hñtibus bona pposita
et voluntates τc. Dicunt aūt dies vite hoīs
eē velociores cursore: q: cursor. aliqñ sistit
et aliqñ quietē īterponit. puta qñ quiescit
vel dormit: vel quando sistit in aliis locis
ad comedendū vel bibendū. Sed tempus
vite nostre sine interpolatione alicuius mo
re continue labitur. Job. vij. Dies mei ve-
locius transierunt q̄ a texante tela succi-
ditur. In succisione em̄ tele filū post filuz
succiditur. Et in decursu vite dies post diē.

elabit̃. Et q̃nq3 tota vita succiditur: ⁊ iõ ve
locius. Fugiũt aũt dies p̃cipue hoĩb⁹ ocio
sis qui nihil operant̃ boni. Et iõ de diebus
suis nõ videt aliqđ bonũ: licz etiam multo
tp̃e vixerint ociosi: nullũ tñ bonũ inde con
sequñtur. Vñ taliũ vita assimilat̃ terre ste
rili q̃ nullũ bonũ fructũ gignit: iõ Hiere.
xvij. di. Erit q̃si mirice in deserto: ⁊ non vi
debit cũ venerit bonuz, s3 habitabit in sicci
tate ĩ terra salsuginis. Naues aũt poma
portantea reddũt q̃dẽ ⁊ circũfundũt odorẽ
extern⁹: s3 tñ intus leue pondus portant: et
ideo a vẽto vl' fluctib⁹ iactant̃ facilius. Vñ
significãt vitã hypocritarũ: q̃ foris odorem
quidẽ sc̃titatis emittũt: sed int⁹ carẽt pon
dere v̓tutis ⁊ veritatis. Et iõ a vento sup
bie ⁊ fluctib⁹ vanitatum varie iactantur.
Mat. xiiij. Nauicula in medio maris iacta
bat̃ fluctib⁹. D Tertius defectus est q:
hũana vita in auctoritate inducta ostendi
tur h̃re breuitatez p̃pter temp⁹: q: sc3 tp̃a
nr̃m. i. ip̃s vite nostre breue est. Et h̃ fecit
de⁹ misericorditer. ⁊ ex cõpassiõe q̃daz hoĩ
Q: qñ aliq̃s est in multis miserijs vt pau
pertatis infirmitatis ⁊ aliaꝝ aduersitatum
magna gr̃a q̓ cito transeant. Vnđ Tullius
dicit: q̓ aĩa breuia tolerabilia esse debent
etiam si magna sint. Sed vita hoĩs in mun
do isto est subiecta mľtis miserijs maloꝝ
vt manifestum est. Et ideo de gr̃a dei est q̓
breui tp̃e duret. ƀm illud Job. xiiij. Homo
natus de muliere breui viuẽs tp̃e repletur
multis miserijs. Sap. ij. Exiguũ ⁊ cum te
dio est tempus vite nostre. E

Secũdo ostẽditur ĩ auctoritate

principali q̓ hõ in bonis vite pre
sentis hab3 leticiaz modicã: q: bona tẽpo
ralia sunt tanq̄ numerus p̃currens. Appe
tũt eñ hoĩes habere vitam letã: q: si hõ vi
ueret cũ tristicia ⁊ melancholia: vita eius
neq3 ess3 bona neq3 p̃fecta. Vnđ sicut dicit
sapiẽs. Hõ sine delectatione ⁊ leticia viue
re non põt: alioquin melior est mors q̄ vi
ta amara. Vñ videmus q̓ hoĩes tristes et
melãcholici desiderãt multotiẽs mortez: ⁊
nonnulli pre tristicia occidunt seipsos. Et
propterea di. Prouer. xvij. q̓ animus gau
dens etatem floridã facit. sp̃us tristis exic
cat ossa. Sed sapiẽs in auctoritate p̃posi
ta assimilat leticiã mũdi nñcio precurrenti
idest cursori velociter transeunti. Et rõ est.
q: qñ hõ expectat bona noua de aliq̃ cau
sa expectat ea cũ gaudio magno. Et qñ ille
cursor redijt ⁊ dicit sibi illa noua que expe
ctabat: tunc inde aliqđ gaudium ⁊ delecta
mẽtũ recipit. Sed postea illud gaudium ⁊
delectamentũ superueniẽtib⁹ alijs negocijs
cito transit. Ita est de leticia mundi. Vnđ
Aug. loquens de leticia mũdi dicit. q̓ non
habita ⁊ expectata animũ cruciat: habita
nõ satiat. ⁊ p̃dita non delectat. Ite3 leticia
mundi h3 admixtionẽ pene ⁊ tristicie: vnđ
non minus cruciat q̄ delectet. Sicut ap
petẽs delectationẽ carnis anteq̄ assequa
tur desiderio affligit̃ ⁊ labore habendi fati
gatur. Et dato q̓ assequat̃ non satiat: sed
amplius desiderat. ⁊ q̃nq3 ex zelo typia al
terius habẽtis eam plurimum torquet̃. Et
preter hec postq̄ delectatio transit hab3 re
morsum cõsciẽtie. ⁊ multotiẽs timorem ve
recũdie si sciretur. Et iõ dicit Boetius. Hu
mane felicitatis dulcedo multis amaritudĩ
nib⁹ respsa est. Hui⁹ figura habet̃. ij. Reg.
xviij. qñ sc3 occiso absalone ⁊ debellato ex
ercitu suo. achimaas precurrẽs ante chusi
fuit nũci⁹ primⁱ. Vñ speculator ait. Contẽ
plor cursum prioris q̃si cursum achimaas
filij sadoch. ⁊ ait rex. Uir bonus est et bo
nũ nunciũ portãs venit. Et postea veniens
ait. Bñdictus dñs de⁹ tuus. qui conclusit
hoĩes q̃ eleuauerũt manus suas cõtra dñz
meũ regem dauid. Sed post leticiam de vi
ctoria secutus est chusi q̃ annũciata morte
absalonis conuertit regez ad luctũ ⁊ tristi
ciã magnã. Vñ postea subdit̃ ibi. q̓ contri
status rex ascendit cenaculũ porte. ⁊ fleuit
Sic ƀe accidit delectatio mundi sicut dicit̃
Prouerb. xiiij. Risus dolore miscebitur ⁊ ex
trema gaudij luctus occupat. F

Tertio in auctoritate

principali ostẽdit̃ q̓ vita hũana h3 q̃nq3
abundantiã noxiam ⁊ periculosam. Deside
rãt eñ hoĩes in hoc mundo habere abun
dantiã diuitiaꝝ ⁊ propterea faciũt vsuras
furta ⁊ rapinas. ⁊ alia lucra illicita. de qui
bus contingit sicut de naui in fluctibus et
tẽpestate magna posita. q̃ si sit nimis one
rata. nisi alleuietur ex ipso onere submergi
tur. Sic etiã hõ onerat⁹ multis diuitijs et
lucris. nisi alleuietur p̃ restitutionem ⁊ ele
mosynaꝝ largitionẽ submergitur in infer
nũ. Unde dicit̃ in auctoritate principali q̓
est tanq̄ nauis que pertrãsit fluctuantem
aquã. cuius cũ3 pertransierit non est inue

nire vestigium. Ubi

In vase scz nauis poteo notare paupertatem quia tanq̄ nauis.

In itinere cōtrarietatem: quia ꝑtransit fluctuantem aquom.

In fine obliuiositatē: quia cum pertransierit non est inuenire vestigium.

Circo primū notādū est ꝙ qꝛ quedaz regiōes sunt q̄ haber̄t penurio de quibusdam reb⁹ necessarijs ꝛ p̄ciosis: q̄ abūdāt i transmarinis partib⁹. Cōtra hmōi pauptatez ꝛ indigentiaz inuente sunt naues: in quibus hmōi res possint ꝑ aquam. i. mare intermediū deferri. Regio ergo abūdans rebus necessarijs ꝛ preciosis est vita sctōꝝ: sed regio penuriosa ꝛ deficiens est vita pctōꝝ ꝛ imperfectoꝝ. Res aūt p̄ciose sunt virtutes et merita sctōꝝ: quas virtutes ꝑ studium sctē ɔtēplatiōis ꝛ imitationis transferre debemus ad nos in nauib⁹ operū nostrorūz vt abundet eis nr̄a regio. i. nostra vita defectuosa. Huius figura habet̄ .ij. Paral'. ix. vbi legit̄ ꝙ naues regis salomonis ibant in tharsis: ꝛ deferebant inde aurū ꝛ argentū: ꝛ ebur ꝛ symias ꝛ pauos. Naues regis xp̄i sunt aīe nostre. Tharsis aūt interpretatur exploratio gaudij: ꝛ significat contemplationē gaudij quam haber̄t sctī in celo ꝓ merito suarū virtutū: quas virtutes cōtēplādo ꝛ considerādo deferūt. Deferūt etiaz inde aurū. i. exēplū charitatis. quemadmodum enī aurū oē aliud metallum in ꝟtute excedit: ita charitas oēm aliā virtutem. Et aurum terre illius. i. charitas sctōꝝ q̄ sunt in celo optimū ē: qꝛ in summo gradu amoris diligūt deū ꝛ seinuicē: ꝛ propter hᵒ sunt ipsi in summa pace. Quia charitas que est inter beatos nō ꝑmittit aliquā discordiam nec aliquā irā vel aliud mortale vitium. Et cū sit amor purus spūalis excludit omnem amorē immūdū concupiscentie carnalis luxurie vel gule. vn̄ excludit oēm cām discordie. Hoc aurū aplo paulo ita charum fuit ꝙ pot⁹ voluisset omne malum sustinere q̄ ipsum perdere. Et ideo dicit Ro. viij. Quis nos separabit a charitate xp̄i? Tribulatio an angustia ꝛc. Et merito: qꝛ quicūqꝫ non habꝫ de isto auro est pauper ꝛ miser: ꝛ quicunqꝫ habꝫ est diues qꝛ d̄ oībus lucrat̄. diligētibus enī deū oīa cooperātur in bonuz. Propt̄ quod Apoc. iij. dicit xp̄s aīe fideli. Suadeo tibi emere a me. dando. s. quicq̄d habes: et exteriora ꝓ charitate proximi: et interiora pro charitate dei a me inquam ignitū q̄ habeo pfecte ꝛ ɔsumate charitatis exemplū auꝝ ignitū. i. charitatē feruētē vt locuples fias. i. plen⁹ oībus virtutib⁹ ꝛ bonis spūalib⁹: qꝛ charitas patiens est: benigna est ꝛc. j. Coꝝ. xiij. Scdo deferūt inde argentū. i. exēplū patientie. Quēadmodū enī argentum inter oīa alia metalla. i. inter oēs ꝟtutes hoc habꝫ ꝙ ꝑcussum dulci⁹ sonat. Sic hō patiens afflict⁹ ꝛ ꝑcussus dulciter sonat tm̄ laudes deo: ꝛ dulcia ꝟba proximo qꝛ verbum dulce multiplicat amicos ꝛ mitigat inimicos. Item ad modum argenti quāto asperius tractat̄ tāto magis resplendet. s. splēdore ꝟtutis: qꝛ virtus in infirmitate pficit̄. Vn̄ istud est argentum igne tribulationis examinatum: vt dicit ps. po. xi. Argētū igne exa. ꝛc. Tertio deferunt inde ebur. i. exēplum castitatis. Nā elephas de cui⁹ ossibus est ebur: dꝛ q̄si concupiscētiam nō habere. Et pānno superposit⁹ denti elephantis dꝛ non comburi si ab igne tangat̄. Et ita cōtinētie virt⁹ cōseruat aīam ab ardore libidinis: q̄ accenditur in carne. Et nota ꝙ ꝑ ɔtinētie mūdiciam efficit̄ aīa thronus dei. In cui⁹ figura Salomon: vt habetur. iij. Reg. x. fecit thronum de ebore grandē. Quarto deferūt symias: que imitantur nō solū figurā: sꝫ etiā opa hoīm gesticulando ea. Vn̄ significāt imitationem opeꝝ xp̄i vel sctōꝝ q̄ secuti sunt eū: sicut paulus q̄ dicebat. j. Coꝝ. xj. Imitatores mei estote: sicut ꝛ ego xp̄i. Quinto deferunt inde pauos. i. exēpla prudentie. Pauo enī p̄cipue femina prudenter occultat oua sua: vt non dissipentur ei. Sic dꝫ hō prudēter occultare bona sua: ne a supbia vel vanagl'ia dissipent̄. Itē xp̄o est pauo q̄ hꝫ terribilem vocē in cōminationib⁹ pctōꝝ dicens. Mat. xxiij. Ue vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite qui clauditis regnū celoꝝ ꝛc. Itē ve vobis diuitib⁹ q̄ habetis cōsolationem vestram. Luce. vj. Et terribiliorez habebit in iudicio quādo dicet Mat. xxv. Discedite a me maledicti ꝛc. Hui⁹ pauonis penna est pulcherrima p̄cipue in cauda: scz eius cōuersatio ꝟtuosa: quā scz imitari debemus. vn̄ Eze. x. Oē corp⁹ eoꝝ. t. omīs vita sanctoꝝ ad modū caude pauonis. i. ad modum exēpli cōuersationis xp̄i: qd̄ nobis post se imitandum reliquit. Sic ergo debemus nauigare in celum. debemus nauem bonis mercibus onerare; idest de quolibet sanctorum. ꝛ.

tu aliquid accipe: vt ab apostolis exemplũ patientie: a martyrib⁹ exẽpluz fortitudinis a doctoribus exẽplũ prudẽtie ⁊ a xp̃o ⁊ suis imitatorib⁹ exẽplũ conuersationis gratiose. Scd̃o in itinere nauis possum⁹ cõsiderare cõtrarietatez quã potitur humana vita in decursu p̃sentis vite: q̃r pertransit fluctuantez aquã. Tanq̃ aqua fluctuans est huius mũdi decursus. p quã opz trãsire nauẽ nostrã. i. vitã vel aĩam nostrã. Assimilatur aũt mund⁹ aque fluctuãti. Primo q̃r in tali aq̃ fluctus mutuo se collidũt. Et sic ĩ isto mundo superbi hoĩes et potẽtes mutuo se inuadunt et ledũt. Et hec est diuina sñia vt mutuo se eijciant et expellant Eccl'i. xxix. Commouit illos q̃si fluct⁹ maris. Uiros potentes gyrano migrare fecit: ⁊ vagati sunt in gẽtib⁹ alienis. Sicut multotiens accidit ĩ plerisq̃ locis p̃pter prĩalitates ⁊c. Scd̃o in tali aqua fluctus nũc sursum nũc deorsum. mutuo se impellunt. Quia in mundo aliq̃ñ homĩes exaltantur. ẜm illud p̃s. cvj. Exaltati sunt fluctus eius. Alij vero deijciunt psalmo eodẽ. Ascendũt vsq̃ ad celos et descendunt vsq̃ ad abyssos. Et aliq̃ñ confringunt. Job. xxxviij. Ibi ꝯfringes tumentes fluctus tuos. Quasi enĩ mare fluctus suos cõfringit cũ mũdus ipse seuiens potentes et superbos opprimit. Tertio aq̃ maris fluctuãs spumã ⁊ ventum gignit. Et similiter mund⁹ gignit spumã iniquitatis ⁊ vẽtũ vanitatis. Uñ dr̃ ĩ epistola iude. Hi sunt fluctus feri maris: despumantes suas confusiones. ⁊ Jaco. j. Similis est fluctui maris qui a vento scz vanitatis: mouetur et circumfertur. Quarto q̃r talis aque fluctus naues in p̃iculo ponit. Nauis enĩ vite nostre vel aĩe non sine magno periculo transit per fluctus tentationũ et tribulationũ. Job. xxx. Pedes meos subuerterũt et oppresserũt. s. demones vel homĩes p̃secutores: vel casus infortunati. q̃si fluctib⁹ tẽtationũ. s. vel p̃secutionũ vel infortunioꝝ: semitis suis. i. subtilibus vijs. Dissipauerunt itinera mea ⁊c. Sed nota q̃ naui inter tales fluctus periclitãti succurrendũ est. Primo per oneris peccatoꝝ depositionẽ. q̃d fit in vera ꝯtritione apostol⁹ Hebre. xij. Deponẽtes oẽ pond⁹: ⁊ circũstans nos peccatũ: par patiẽtiã curam⁹ sed multi miseri potius volũt submergi q̃ deponere onus aut pondus pctĩ. Sed contra hoc dicitur Jone. j. Miserũt vasa q̃ erãt in naui in mare vt alleuiaretur ab eis. Hec sunt vasa iniquitatis q̃ ꝓijcere opz. Scd̃o succurrendũ est per aque ꝓiectionẽ: q̃r aliq̃ñ fluctus ꝓijciunt aquã in nauim. quam euocuare ⁊ eijcere opz. ⁊ hec est pctoꝝ confessio. Thren. ij. Effunde sicut aquã cor tuũ ita q̃ nõ remaneat in vase cordis neq̃ color: sicut fit qñ effunditur lac. Color pctĩ est similitudo pctĩ et hoc ẽ cogitatio pctĩ. Itẽ neq̃ odor: sicut qñ effunditur vinuz: et hic odor est memoria peccati. Neq̃ sapor de substantia. i. de actu pctĩ: sicut remanet de oleo. p̃s. lxj. Effundite coraz illo corda vr̃a: sequitur effectus bonus. deus adiutor noster in eternũ. Tertio succurrenduz est per anchore fixionem. per firmã scz spem de diuino auxilio vel de celesti p̃mio. Hebre. vj. Firmissimũ solaciuz habem⁹ qui cõfugim⁹ ad tenẽdã ꝓpositã spem. quã sicut anchorã habem⁹ aĩe tutã ac firmaz. Hec enĩ spes est que facit deũ p orationez excitari dicendo. quare obdormis dñe. Et hoĩem periclitantez a mundi fluctib⁹ liberari. sicut dicitur Mat. viij. q̃ mot⁹ magn⁹ fact⁹ est in mari ita vt nauicula operiret fluctib⁹. ipse vero scz xp̃s dormiebat. Et cũ accessissẽt ad eum discipuli suscitauerũt eũ dicentes. Dñe salua nos perim⁹. Et tunc surgens imperauit vẽtis et mari. et facta est trãquillitas magna. B Tertio in fine nauigatiõis nota obliuiscibilitatẽ. q̃r. s. cũ p̃terierit nauis vite nr̃e. non est inuenire vestigiũ. i. memoriã. Nã postq̃ hõ mortu⁹ est. cito obliuioni traditur p̃s. xxx. Obliuioni dat⁹ sum tanq̃ mortu⁹ a corde. Eccl'es. j. Non ẽ prioꝝ memoria scz p hystorias et scripturas q̃ narrant gesta eorum. Sed dicendũ q̃ p̃dicte ille auctoritates loquũtur ẜm q̃ cõiter illud accidit q̃r. s. mortui cõiter cito obliuiõi tradũtur. Et h̃ accidit ob hoĩm ĩfidelitatẽ. ⁊ dilectionis fictionẽ. ⁊ p̃pter vehementẽ cupiditatẽ ad ea q̃ p̃ñtia sunt. q̃r ob vehemẽtiaz cupiditatis p̃ñtiũ obliuiscũtur absentium. Sap. v. Tanq̃ memoria hospitis vn⁹ diei p̃tereũtis. Itẽ accidit p̃pter opeꝝ illoꝝ q̃ mortui sunt vanitatẽ et vite breuitatẽ. Sap. ij. Nomen nr̃m obliuionẽ accipiet p tp̃s. et nemo memoriã habebit opeꝝ nr̃oꝝ. p̃s. ix. perijt memoria eoꝝ cũ sonitu. ⁊ sic ẜ cõiter accidit. Uñ illi mortui d̃ q̃b⁹ h̃r mẽoria p scriptores paucissimi sunt ⁊ q̃si nulli respectu eoꝝ de quorũ opib⁹ nõ ẽ mẽoria. Uel dicẽdũ ẽ q̃ nõ ẽ inuenire vestigiũ. i. memoriam vel nomen de eis quoꝝ vita preterijt scz q̃ eis profit

vel obsit. Nam quadiu vivebant in mundo. memoria vel nomē bonū poterat eis pdesse: vel malū obesse. vt dicit ph's.ſ. ethico℞. nūc aūt econuerso. Nā quicquid dicat̄ de ipsis siue bonū siue malū: co℞ stat⁹ vel odi tio ppterea in nullo mutat̄. qr non redundat ad eos prout sunt in seipsis. sed solum put viuunt in memorijs hoīm. Vñ siue in bonum siue in malū co℞ habeat̄ memoria. ppterea cōditio co℞ circa felicitatem non mutat̄. vt.ſ. ppterea felices sint vel infelices. vel ecōuerso. Vel possem⁹ intelligere φ vestigium vite homis sit occupatio vite sue. Et istud vestigiū inueni͂t et apporet dū hō viuit: qr apparet in quo homo occupat vitam suam: siue in faciendo egregie aliquam artē: siue in docēdo excellēter aliquā scientiā: siue in acquirendo lucro copiosa. et cetera talia. Sed postφ preterijt nauis. idest homo vel vita eius: nihil amplius apporet qr oīs eius operatio cessat circa talia Vñ amplius nō inuenit̄ in cathedra docēs vel in apotheca operans: vel mercationes vendens aut emēs. Ita vt ei morienti veraciter dici possit illud pphete. Vestigia tua nō cognoscent̄.ſ. post mortez. Vel posset intelligi de vestigio dei: qd̄ est creatura corporalis vel tpalis: ī quo vestigiū dei.i. quedā imperfecta ei⁹ representatio inuenit̄. Sz in creaturis spiritualibus et intellectualibus vbi est representatio dei pfectior: dicit̄ esse similitudo vel ymago diuina. Dū ergo hō manet in vita corporali: vestigiuz dei.i. creatura corporalis et tpalis inuenit̄ apud eū: inquātū ipse hz ꝛ possidet de bonis tpalibus. Sed postφ pterijt nauis.i. vita hominis: nihil taliū apud se inueniet: Vñ est hō similis dormiēti qui somniat se inuenire diuitias. Job.xxvij. Diues cum dormierit nihil secū afferet: apperiet oculos suos ꝛ nihil inueniet.ſ. post mortem. Et ps. lxxv. Dormierūt somnū suuz ꝛ nihil inuenerunt oēs viri diuitia℞ in manib⁹ suis. Sed ſm sniam btī Grego. Si diues res suas duz viueret dedisset misericorditer pauperibus etiā postφ per mortez pterijt eo℞ vestigia. scz eterna pmia inuenisset in celo. ſm illud Math.xix. Da pauperib⁹ et thesaurum habebis in celo. Ad quem thesaurū nos pducat pijssimus iesus christus q̄ diues est in misericordia. Amen.

¶ Explicit distinctio prima q̄ egit de contēptu presentis vite.

¶ Incipit scda distinctio: in qua agitur de morte siue de morientib⁹: et de mortis odi tionib⁹: cuius sunt sermones nouem.

¶ De mortis necessitate. Sermo. ſ.

s Tatutum est hominibus semel mori et post hoc iudicium. Apl'i pauli doctoris gentium ad Hebr.ix. sunt verba. Videmus in ciuilibus φ diuerse ciuitates habent diuersa statuta: que leges municipales dicunt̄. Deus aūt tres principales ciuitates dicit̄ habere in vniuerso. Vna est in supremo: q̄ ciuitas celestis nūcupat̄: q̄ sub noīe hierusalem in scriptura significat̄. de q̄ Gal'.iiij. Illa aūt que sursum est hierl'm. Alia vo est in infimo.i. īfernalis: que noīe babylonis designat̄. vñ Apoca.xviij. Ve ve ve ciuitas illa magna babylon. Tertia est media. scz terestris. q̄ est viato℞ et peregrinantiuz ad Heb.xiij. Non habem⁹ hic manētē ciuitatē sz futurā inq̄rim⁹. In istis ergo ciuitatib⁹ de⁹ diuersa statuta posuit. Nam in ciuitate celesti posuit. statutum vite. vt scz ciues ei⁹ semp viuāt: ꝛ nunφ moriant̄. ita scz φ vita co℞ sit gaudiosa et ppetua. Et rō est. qr videm⁹ naturaliter φ illud qd̄ esset cōiūctum soli. nunφ haberet defectuz luminis. Et illud qd̄ esset cōiūctum igni nunφ haberet defectū caloris. Et illud. qd̄ semp esset coniunctuz vene vel fonti nunφ haberet defectuz humoris. Silr. etiā in sanctis et bonis q̄ sunt in ciuitate celesti: qr eū semp coniūcti sunt deo: q̄ est fons ꝛ pricipiū vite ꝛ gaudij: ꝛ nunφ pnt separi ab ipo: nō pōt ī eis vite et gaudij vnφ esse defect⁹: vñ ps. xxxv. Torrente voluptatis tue potabis eos qm̄ apud te est fons vite. Et qr talis fons est fili⁹ de.ſ. xp̄s. iō ipse dixit de oībus beatis Ego vitā eternā do eis. Jo.x. Est ergo illa ciuitas eterna et gaudiosa. qr est soluz iusto℞ et amico℞ ꝛ familiariū.ſ. angelo℞ et hominū. Sed in ciuitate infernali. q̄ est ciuitas rebelliū.i. demonū: et pdito℞.i. malorum xp̄iano℞ nō seruātiuz fidē baptismi: et publico℞ hostiū.ſ. īfideliū et pagano℞: est aliud statutū a deo.ſ. vt semp viuāt et semper moriant̄. Semp eñ viuūt vita nature et semp moriuntur morte gehēne. Vñ ps. xlviij. Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos. q.d. sicut oues pascunt̄ herba: et herba pasta iterū reuiuiscit vt ite

rū pascat: sic peno dānatoꝝ mortaliter eos affliget: ⁊ afflicti adhuc semper viuent vt iterū affligant. In ista vero ciuitate terrestri est aliud statutū scʒ vt omnes hoīes q̄ hāc vitā ingrediunt soltē semel moriant. Et de hoc statuto siue lege loquit apl's in verbis ꝓpositis dicens. Statutum est ⁊c.

A In quibus verbis de morte hominuʒ quattuor insinuantur ⁊ ostenduntur.

Primū ꝙ mors est quedā punitio legalis notatur: cum dicitur. statutum est.

Scd̄m ꝙ mors est quedā corruptio naturalis que scʒ euenit hominibus.

Tertiū ꝙ mors est q̄dā priuatio irreiterabilis: iō dicit. semel mori. i. priuori vita.

Quartū ꝙ mors est q̄dā citatio iudicialis. ideo subditur. ⁊ post hoc iudiciū.

Ostenditur ergo primo

ꝙ mors est quedā punitio siue pena legalis. q̄ inflicta est a statuto siue a lege diuina. Nam diuina lex seu cōstitutio quā de⁹ haīb⁹ statuit. fuit illa lex seu cōstitutio preceptiua quā scʒ primo hoī promulgauit in paradiso. de qua dr̄ Geñ. ij. q̄ p̄cepit ei dicēs. Ex oī ligno paradisi comede: de ligno aūt scientie boni ⁊ mali ne comedas. In q̄cunqʒ eñi die comederis ex eo. morte morieris. In ista lege siue statuto duo continebant precepta. Unū nature qd̄ pertinebat ad ꝯseruationē naturalē indiuidui. cū dicit. ex oī ligno padisi comede. Aliud vero est p̄ceptū discipline ad ꝓmerendā gloriaʒ paradisi. q̄ hanc nō poterat melius mereri q̄ꝑ ꝑ merā obediētiā. q̄ tūc meru est qñ p̄ceptū ex se solū obligat ⁊ nō ex alia cā. Et dr̄ p̄ceptū discipline. q̄ ꝑ ipm̄ discit quanta sit virt⁹ obediētie. Un̄ ergo p̄ceptū dr̄ discipliē. q̄ vitare lignū sciētie nō suadebat natura. sʒ disciplina. Et nota ꝙ aliquid a deo ꝓhibet. q̄ malū. sicut Exo. xx. nō furtū facies. Aliq̄d vero. q̄ occasio mali. vt Mat. v. Nolite iurare oīno. Et sic p̄lat⁹ multa ꝓhibere pōt q̄ nō sunt exp̄ssa ī regula ad ꝓbationē obediētie. ⁊ tale fuit p̄ceptū de ligno vetito. Quia ergo adā in q̄ adhuc tota natura humana cōtinebat. p̄dictā legē trāsgressus est diabolo. s. ⁊ vxore suadente comedēdo de vetito ligno. iō non tm̄ ipse cū mulier. sʒ ⁊ oēs posteri ei⁹ penā dicte legis incurrerūt. s. moriēdi necessitatē. Ita ꝙ extūc sicut dicit apl's. statutū est hoībus semel mori. statuto. s. ꝑsone destitute. Naʒ anteq̄ꝑ p̄dicta trāsgrederent statuta. quādā immortalitatē habebāt. i. possibilitate nō moriendi q̄ꝑdiu deo obedirent. Et hec possibilitas principaliter erat ab aīa sicut ab influente. q̄ sicut ipa erat subiecta deo ita ⁊ corp⁹ ei⁹. Itē erat a corp'is eq̄litate sicut a disponēte. a ligno vero vite sicut a vegetāte ⁊ senectutē ꝓhibēte. a regimine vero diuine ꝓuidentie sicut ab interi⁹ cōseruāte ⁊ exteri⁹ ꝓtegēte. Sʒ trāsgrediēte hoīe diuinū p̄ceptū. destituta est natura talib⁹ auxilijs. ⁊ statutū est hoībus semel mori. Et illud est statutū nō solū generale. sʒ etiam immobile. Un̄ pōt ad ipm referri qd̄ dicit Dañ. vj. Nō immutet qd̄ statutū est nec p̄uaricari cuiq̄ꝑ liceat. In q̄b⁹ v'bis de mortis statuto ostenduntur breuiter tria.

Primuʒ est ꝙ hʒ stabilissimā firmitatem ita vt non immutetur.

Scd̄m est ꝙ hʒ iustissimam equitatem quia statutum est scʒ iustissimum

Tertiū est ꝙ habet immobilissimuʒ obseruabilitatem: ita vt nō preuaricari cuiq̄ꝑ liceat.

B Circa primū est aduertendū ꝙ constitutiones vel statuta humana faciliter immutant. scʒ. vel q̄ remouent ab his q̄ potestatem habēt leges cōdendi ⁊ tollēdi. Quia eñi res ꝑ quascūqʒ causas nascit. ꝑ easdeʒ dissoluit. extra de reg. iur. Vel q̄ tolluntur per legē vel constitutionē nouā sequenteʒ ⁊ contrariā. Sed tñ distinguendum est de statutis. Quia. s. sunt statuta localia ⁊ continent ius cōe: aut sunt singularia ⁊ in facto consistunt. Si continent ius cōe: tunc sicut sublatū est ius cōe ꝑ nouū ius contrariū: ita ⁊ illud statutū: q̄ simpl'r cōtinebat ius cōe. vt habet in decretali de etate ⁊ q̄litate ordinādoꝝ. Preterea. q̄ scʒ decretalis. quātū ad rep̄sentationeʒ patronoꝝ est hodie reuocata ꝑ decretalē de cōstitutionibus. ca. ij. lib. vj. Similiter ⁊ statutū ep̄i alicui⁹: q̄ illud simpliciter cauebat: est etiā reuocatū. ⁊ idē de oīb⁹ similib⁹. Sed si sint statuta singularia ⁊ in facto consistant: et sint rōnabilia: nec exp̄sse reuocent: non derogant ꝑ constitutionē nouā editū. Noua ergo cōstitutio principis tollit quidem prima cōtraria: etiā si illa nō exprimat. extra de cōsti. Licʒ Romā. li. vj. Possunt etiā statuta seu iura positiua ꝑ cōsuetudines contrarias abrogari: dūmodo tales consuetudines rōnabiles sint: ⁊ legitime prescripte:

ex de consti. Consuetudines. §. licz etiam
lõgeue. Sed diuinũ statutũ pdictã scz de
morte humano nullaten⁹ immutari põt.
Cũ enim inferior nõ possit legem supioris
remouere. ⁊ illud sit statutũ dei. q̃ oĩs crea
tura inferior est: mutari nõ põt p aliquom
rẽ creotã: vel fieri φ hõ nõ moriat. vñ nec
helias nec enoch q̃ in paradiso terrestri tã
diu viderũt: ⁊ adhuc pmãsuri sunt in vita
vsqz ad tps antixpi: finaliter tñ statutũ nõ
euadẽt: q2 morient. sicut pz Apoca. xi. vbi
di φ bestia q̃ ascendit de abysso faciet od
uersus eos bellum ⁊ vincet illos ⁊ occidet
eos. Vñ põt dicere q̃libet creatura illud
Nume. xxij. Nõ mutare potero verbuz dñi
Dei. Deus etiã cui⁹ est statutũ illud non ĩmuta
bit. q2 vt ibidẽ ca. iij. dr. Nõ ẽ de⁹ quasi hõ
vt mentiatur: nec vt fili⁹ hoĩs vt mutetur
Scdo ostendit φ ista lex moriẽdi hz iusti
cie equitatem: q2 statutũ est scz iustissimuz
⁊ equissimã. Statutã em̃ nõ obligat nisi
sit iustã ⁊ equã. Ostenditur aũt statutũ eẽ
iustũ ex tribus. Primo ex finis vtilitate. s.
si ordinatur ad bonũ cõe. Vñ si in ciuitate
vel regno fuerint statuta honesta: nõ tñ p
tinẽtia ad vtilitatẽ cõem sed magis ad cu
piditatẽ vel gloriã alicui⁹ vel aliquoz non
essent iusta statuta: ⁊ magis essent violen
tie φ leges. Scdo ostendit statutũ esse iu
stuz ex auctoris ptãte. puta qñ non excedit
potestatẽ auctoris. Vñ si cõdentes statuto
vltra potestatẽ sibi cõmissam facerent: illa
nõ essent statuta iusta. Tertio q2 cognosci
tur statutũ esse iustã ex pportionis equali
tate ⁊ cõitate qd ptinet ad formaz statuti.
vt scz talia sint statuta vt pprie sm equali
tatẽ pportionis imponãt subditis onera
in ordine ad bonũ cõe. Cũ enim vnusq̃sqz
hõ ps multitudinis sit: quilibet hõ h ipm
qd est ⁊ qd hz: est multitudinis. sicut quoli
bet parß illi⁹ qd est toti⁹. Vñ natura vt sal
uet totã: nõnunq̃ parti infert aliqd detri
mentã. Vñ leges cõmunes aut municipa
les que onera pportionabiliter inferũt iu
ste cẽsentur. Sed si inequaliter ⁊ impropor
tionabiliter etiã si ad bonuz cõe ordinari
viderẽtur. iniuste pfecto essent ⁊ ideo nõ
vere leges. q2 sm Augu. in libro de libero
arbitrio. Lex esse nõ videt q̃ iusta non fue
rit. Vñ leges iniuste nõ obligãt in foro cõ
scientie. Lex aũt ⁊ statutũ diuinũ de q̃ agi
m⁹ oĩmode est iustã ⁊ equũ. Primo q̃dẽ ex
parte finis. q2 facit ad bonum cõe. Primo

quidẽ toti⁹ vniuersi: ad cui⁹. s. pfectionẽ p
tinet φ oĩs creaturarũ grad⁹ inueniat i eo
⁊ nõ solũ extremi: sz etiã medij. Cũ ergo in
ueniantur in eo q̃dã substantie penitus in
corruptibiles vt sunt substãtie spirituales
vt angeli: siue corpales vt celi. ⁊ q̃daz econ
trario penitus corruptibiles vt videlicet
corpa mixta. ⁊ ex cõtrarijs cõposita. restat
ad pfectionẽ ipsi⁹ vt etiã inueniantur aliq̃
habẽtes esse cõpletã in specie. q̃ sint ptim
corruptibiles ⁊ partim incorruptibiles. et
tales pfecto sunt hoĩes. quoz licz p mortez
corpa corrũpantur. nõ tñ aĩe cũ q̃bus cõi
cant cũ substantijs sepatis. Facit etiã hoc
mortis statutũ ad cõe bonũ humane natu
re. q̃ ex peccato primoz parentũ expoliata
originali iusticia dñ i hoc vita manet mul
tis miserijs est subiecta. sm illud Job. xiiij.
Homo nat⁹ ẽ ⁊c. repletur multis miserijs
Sed ab istis miserijs p mortez eripitur et
ad eterne vite stabilitatẽ pducitur. Aduer
tẽdũ tñ est φ lz statutũ mortis oĩb⁹ hoĩb⁹
sit cõe. pdict⁹ tñ trãsit⁹ scz de miseria hui⁹
vite ad felicitatẽ beatitudinis nõ oĩ⁹ est
cõis. sed solã iustis ⁊ bonis. Et hoc in die
iudicij ex ipsa differentia positionis bono
rũ a dextris ⁊ maloz a sinistris. clarius ap
parebit. Quia tũc vt dr Mat. xxv. statuet
rex oues quidẽ p quas iusti significãtur a
dextris. ⁊ isti saluabũtur. hedos vo p q̃s
peccatores a sinistris. ⁊ isti dãnabuntur.
Et hoc nõ erit ex culpa hui⁹ statuti qd ma
gis inducit ad correctionẽ. sed ex male vi
te corruptiõe ipsoz peccatoz: vel ex igno
rãtia cecitatis ⁊ infidelitatis scz eoz: de q̃
bus di Roñ. x. Ignorantes dei iusticiaz ⁊
suam querẽtes statuere iusticie dei ⁊ non
sunt subiecti. Scdo ostẽditur esse iustuz ex
ponẽte statutũ siue condẽte. cui⁹ ptãs sup
oẽs est. ⁊ q̃ est dñs mortis ⁊ vite. j. Reg. ij.
Dñs mortificat ⁊ viuificat. vñ bñ potuit
facere statutũ de morte. Nec obstat qd dr
Sap. j. φ deus non fecit mortem. Vñ vi
detur φ nec debuerit facere legez de mor
te: q2 scz mors dupliciter potest considera
ri. Uno modo sm φ est quoddã malũ hu
mane nature. ⁊ sic nõ est a deo. sed est q̃dã
defect⁹ incidens humane nature ex culpa
sua ppria. Alio modo potest ɔsiderari sm
φ habet aliquaz rationẽ boni. puta scz est
quedoz iusta pena: sic est a deo. Unde Au
gustinus dicit in libro retractationum. φ
de⁹ non est auctor mortis nisi inquãtũ est

pena. Et sm̄ hoc includit in lege et statu
to oīno vt pena. s. transgressionis pcti. Et
ꝓptea dr Ro. v: ꝙ ꝑ vnū hoīem pctm̄ in
trauit in mūdū: ⁊ ꝑ pctm̄ mors. Sed hāc
rōnē huiꝰ legis siue statuti infideles qdā
pħi destruere volūt: q non credunt aīam
viuere post corpꝰ: ⁊ ipam mortē nō ex trans
gressionē culpe: sꝫ ex necessitate tm̄ ꝓcede
re nature: vñ mortē nullo modo bonam sꝫ
simplr malā esse dicūt. Nos aūt qui fidem
habemꝰ ecōtrario istā rationē ⁊ legē diui-
ne iusticie approbamꝰ. Vñ Ro. iij. Legem
destruimꝰ ꝑ fidē: Absit. Sed legem statui
mus. i. statutū approbamus ex eo ꝙ aīas
beatorū post mortē ad felicē vitam tendere
credimꝰ: ⁊ in ipsa etiā morti pena diuinā
iusticiā cōmendamus. Tertio istud statu-
tū ostendit esse iustū ex forma. i. ex equali
tate ꝓportiōis. Seruat em̄ in morte equa
litas inquātum scꝫ oēs moriunt: sm̄ illud
ij. Reg. xiiij. Omēs morimur ⁊ qsi aque di-
labimur ⁊c. Seruat tñ quedā proportiōis
diuersitas in eo ꝙ quidā citiꝰ ⁊ quidā tar
dius: qdā acerbiꝰ: ⁊ quidā dulciꝰ moriun-
tur: Sed ista ꝓportio nō attēditur penes
quātitatē culpe: q quantū od pctm̄ origi
nale nō videt esse differētia: q cōtrahitur
a ꝑmo parēte: a quo oēs equaliter descen
derūt: ⁊ sic oēs equaliter ⁊ cōsimiliter mo
ri debēt. Quantū ꝟo ad pctm̄ actuale: qd
est pctm̄ propriū ꝑsone nō attendit ratio
istiꝰ diuersitatis. q sm̄ hoc ꝗ plus essent
pctōres citius ⁊ acerbiꝰ morerent: qd non
est verū: sicut ptꝫ in morte martyrū ⁊ pctōꝝ
Itē nō videt posse accipi sm̄ quātitatem
nature ꝟtutis vniuscuiusqꝫ hoīs: nisi for-
te quātum ad illos qui moriunt morte na-
turali. quorū quidam citius vel tardius vel
acerbius forte aut dulciꝰ moriunt sm̄ for-
titudinem aut debilitatē cōplexiōis natu-
ralis. Sed multi nō moriunt morte natu-
rali: sed violēta vl casuali: et diuersimode
et diuersis causis vel euētibꝰ. Videt ergo
potiꝰ accipi rō ꝓportionis diuersorū tēpo-
rū et modorū mortis hoīm ex bñplacito di-
uine voluntatis. que sic disposuit vt oēs
hoīes moriātur. sicut et quo tpe vel modo
quisqꝫ moriat ꝓut melius ⁊ decentius esse
noluit: siue ad salutē ipsius morientis sm̄
illud Sap. iiij. Placita erat deo aīa illius
Propterea festinauit educere: ne malitia
īmutaret animū illius. Siue ad ostensio-
nem sue iusticie: sicut dr Gen. xxxviij. Fuit
her primogenitꝰ iude nequā in conspectu
dñi: ⁊ ꝓ adeo occisus est. Vel ad ostensio-
nē sue reuerentie: sicut ptꝫ de Oza ꝗ irreue
rēter tetigerat arcā dei. ij. Regū. vj: vbi dr
Iratus est indignatiōe dñs contra ozā. et
percussit eū sup temeritate: ꝗ mortuus est
ibi iuxta arcam dei. Quandoqꝫ ꝟo ad ostē
sionem sue misericordie: sicut Ezechie flen
ti et roganti qndecim annos vite donauit
Esaie. xxxviij. Iste tñ cause quibꝰ deꝰ vult
quosdam citius: quosdam tardius: vel hoc
vel in illo modo mori: nobis qdē frequēter
sunt occulte. Patet ergo ꝙ deꝰ iuste et im
mutabiliter. sicut statuit ꝙ oēs homines
moriātur. ita etiā iuste et imobiliter statu-
it. quo tpe vel qua morte vnusquisqꝫ mo-
riatur. Et hoc est qd dicit Job. xiiij. Consti
tuisti terminos eiꝰ qui preteriri non pote-
rūt. Tertio in auctoritate īducta ostendit:
ꝙ istud statutū in morte habet inuiolabi
lem obseruabilitatē: ita vt nec cuiqꝫ ꝑtere
rire liceat. Ubi aduertendum est ꝙ statuta
hūana qñ iusta sunt non licet ꝑterire de iu-
re: q lex iusta obligat nō solū quantum ad
forum iudiciale: sed etiā quantū ad forum
ꝯsciētie. Et ideo de tali lege nihil licet pre-
terire. sm̄ illud Matth. v. Iota vnum aut
vnus apex non preteribit a lege donec oia
fiant. Tamen de facto tam diuine leges ꝙ
hūane: ⁊ statuta quātūcūqꝫ iusta ꝑtereun
tur: ꝑcipue a potentibus ⁊ magnis. Unde
Anachar sicut refert Ualerius libro. iij. di-
xit leges humanas similes esse telis ara-
nearum: q sicut ille infirmiora aīalia reti-
nēt ⁊ valentiora trāsmittūt: ita humane le
ges humiles ⁊ pauperes constringūt: diui
tes ꝟo ⁊ potentes nō alligāt neqꝫ retinent.
Sed istā legem siue statutum de morte: nec
diuitem de iure preterire licet: cum sit ex iu
sticia dei positū: nec etiam de facto: cum sit
dei potentia vallatum. Et ea de causa bene
dicit propheta. ps. cxlviij. Preceptum po-
suit et non preteribit. Preceptum quidem
de morte posuit commune diuiti ⁊ paupe-
ri. Et non preteribit nec pauper nec diues
nec de iure nec de facto. ℭ

Secūdo quoqꝫ datur

intelligi in auctē ꝑncipali ꝙ mors ē qdam
corruptio naturalis in eo qd dicit aplus
hoīb. De natura em̄ hoīs est ꝙ corrūpat
⁊ moriat: qd qdē ptꝫ ex hoc ꝙ corpus hoīs
ex contrarijs componit. Est ergo homo ex

sua natura corruptibilis et mortalis: non quidem ex parte forme. i. anime rōnalis que de se inmortal' ē: sz ex pte sue materie que est corpus tale cōpositum ex cōtrarijs: od qd̄ sequit ex necessitate corruptibilitas. Oportebat enī corp⁹ hoīs esse tale vt sentire posset tangibilia vt aliqñ dictum est. Hinc senecs dicit ꝙ mors est homini natura non pena. Et h̄ pōt dupliciter intelligi. Uno mō: q2 nō inferat penā ipsi morienti. Et hoc videt esse verū. q2 qñ adest mors homo non sentit. τ sic mors nō affligit. Sed aduertendū circa h̄ ꝙ mors dupliciter occipi pōt. Uno modo ꝓ ipsa priuatione vite. Et sic mors sentiri nō pōt cum sit priuatio vite et sensus. et sic nō est pena sensus sz pena damni. Alio modo b̄m ꝙ nominat ipam corruptionem que terminat ad priuationem p̄dictā. Et sic adhuc dupl'r accipitur. Uno modo vt dicatur corruptio b̄m ꝙ est terminus alterationis Et sic in ipso instanti quo primo prius dr̄. inesse mors. Et b̄m h̄ etiā mors non est pena sensus. Alio modo corruptio pōt accipi cū alteratione p̄cedēte prout dr̄ aliqs mori dū mouet in mortē: sicut dr̄ generari dum mouet in generatum esse. Et sic mors pōt esse penalis τ afflictiua. Alio mō pōt intelligi ꝙ mors nō sit pena: sz ex petō sequens τ h̄ falsum est. q2 licz ex natura materie sue hō esset corruptibilis τ mortalis: tñ deus qui est oīpotens ademerat ab hoīe primitus instituto necessitatē moriendi ex tali materia consequentē. Fuit enī primo hoī collatū a deo: vt q̄zdiu mens eius esset subiecta deo: inferiores vires aīe subijcerent menti: τ corpus subijceret aīe. Et q2 vita τ incolumitas corporis consistit in hoc ꝙ subijciatur aīe: sicut perfectibile sue pfectioni: ideo q̄zdiu sic mansisset hō absq3 morte et egritudine pmansisset. Sed q2 mens homīs p peccatū a diuina subiectione recessit ꝯsecutum est vt nec inferiores vires totaliter rōni subijcerentur: vñ facta est rebellio carnalis appetitus ad rationē. Et factum est etiā ex hoc ꝙ nec corp⁹ totaliter subijceretur aīe. Et inde consecuta est mors: τ alij corpales defectus: q2 τ mors τ egritudo τ qlibet corporalis defect⁹ ptinet ad defectū corpalis subiectionis ad aīam. Et iō patz ex predictis ꝙ mors est natura. i. natural' ꝓpter ꝯditionē materie: τ etiā est pena. i. penal' ꝓpt amissionē diuini bñficij p̄seruantis a morte. Et iō nō tm̄ ex diuino statuto: sz etiaz ex natura cōtingit ꝙ null⁹ hō euādere pōt finaliter corruptionem corporis. Un̄ ps. lxxxviij. Quis ē hō q viuet τc. Eccs. ix. Nemo est q semp viuat τ q hui⁹ rei hēat fiduciā. D

Tertio quoq3 in auctoritate

ritate principali ostenditur ꝙ lex de morte posita est irreuerabilis: τ ideo dic̄. semel mori. s. b̄m corp⁹. Nā b̄m aīam homo pluries mori τ resurgere potest: q2 pl'es potest peccare mortaliter. Et aīa q peccauerit ipsa morief. Eze. xviij. Et plures etiam pōt p pniam resurgere: q2 septies in die cadit iustus τ resurgit: vt dicit Prouerb. xxiiij. B̄m autē corpus hō tm̄ semel morit Un̄ de xp̄o hoīe aplus dicit Ro. vj. qd̄ enī mortu⁹ est petō: nō suo, sed nr̄o mortuus est semel. Nec obstat de lazaro: q2 mortuus est bis: q2 illud fuit ex speciali causa τ dispensatione. Et priuilegia specialia non faciūt legē cōmunē nec frāgūt: sed ex cōmuni statuto est ꝙ semel hō moriatur. E

Quarto ostenditur in

auctoritate p̄ncipali ꝙ mors est q̄daz citatio iudicialis. Un̄ dicit. Et post hoc iudiciū. s. post mortē. Nā sicut post mortē oīm hoīz seq̄tur iudiciū gñale: ita post mortez cuiuslibz hoīs particularē sequit etiam iudiciū particulare. Sed gñale quidē iudiciū p̄cedet. Primo citatio monitoria. scōo citatio preceptoria. tertio peremptoria. s. Thessalo. iiij. Ipse dñs in iussu. ecce citatio preceptoria: de qua p̄s. vij. Exurge dn̄e. de. me. in pre. qd̄ mā. τ sy. po. cir. te. Et, propter hanc in al'ū. τc. Sequitur. In voce archangeli. ecce citatio monitoria: de q Johel'. iij. Cōsurgāt et ascendāt gentes in vallē iosaphat: q2 ibi sedebo vt iudicez omnes gētes. Et sequit in auctoritate apl'i. Et in tuba dei dascēdet de celo: et mortui qui in ipso sunt resurgēt p̄mi. Ecce citatio peremptoria. Apoca. x. Angelus quem vidi stantē supra mare et supra terrā leuauit manū suā ad celū et iurauit p viuentem in secula sc'lo⁊ q creauit celū et ea q in eo sūt: et terrā τ ea q in eo sunt et mare et eoq̄ in eo sūt q2 tp̄s nō erit ā plius: sz in dieb⁹ vocis septimi angeli cū cepit tuba canere consummabit mysteriū dei. Hec etiaz triplex citatio p̄cedit iudiciū pticulare cuiuscunq3 pticl'aris homīs. Citatio monitoria fit p paricatiões. Preceptoria p platos vl' p scripturas

precepta diuina cõtinentes: sed p̃emptorio p̃ mortẽ p̃ quã hõ ad iudiciũ vocat. Sz aduertendũ ꝙ iudiciũ ßm ꝙ scribũt iuriste est actus legitimus triũ p̃sonarũ: scilz iudicis qui reddit in inuitũ: actoris ⁊ rei: vt sic differat ab arbitrio: vt extra de verbo. signi. Forus. Sed si factum negetur quarta persona inducit̃. s. testis vt habetur. iiij. q. iiij. c. Nullus vnq̃ p̃sumat accusator simul esse: ⁊ iudex vel testis. q̃m in oĩ iudicio q̃tuor p̃sonas semp̃ necesse ẽ esse. i. iudices electos: accusatores idoneos: defensores cõgruos: atq̃ testes legitimos. ⁊. c. Nullus introducat̃. Et hec ßm quandã sĩlitudinez in vtroq̃ iudicio cõcurrũt: q̃ iudex ẽ xp̃s. qui vt dr̃ Actuũ. x. Cõstitutus est a deo iudex viuorũ ⁊ mortuoꝝ: actor diabolus: rei p̃ctõres: testes angeli: instrumẽta p̃sciẽtie vel diuine scripture: argumẽta peccata potẽtia vel in finali iudicio ipse creature p̃tra peccatores cõmote. Unde Eccl'e. xi. Letare iuuenis in adolescẽtia tua: ⁊ in bono sit cor tuũ in diebus iuuẽtutis tue. ⁊ ambula ĩ vijs cordis tui: ⁊ in intuitu oculoꝝ tuoꝝ. Et scito ꝙ p̃ oĩbus hiis adducet te deus ĩ iudiciũ. Et Eccl'e vlti. Cuncta que fiunt adducet deus in iudiciũ p̃ omni errato siue bonum siue malum fuerit. Si inueniatur malũ punietur pena eterna: si inueniatur bonum p̃miabit̃ eterna gl'ia. Ad quã nos p̃ducat iesus mĩe iudex pijssimus. Amen.

¶ De cõmunitate ⁊ vniuersalitate mortis. Sermo. ij.

C Ommunionez

mortis scito. Eccli. ix. Phs dicit ꝙ in cognitione humana tã sensitiua q̃ intellectiua p̃mo occurrit qd̃ est magis cõe: et postea descẽdendo gradatim deuenit ad ea q̃ sunt magis specialia. Ponit exemplũ philosophus primo phisicoꝝ de illo quẽ q̃s intuet̃ a longe. Prius em̃ cognoscit ꝙ est animal q̃ hoc animal. Et aliud exemplũ de pueris. Et quidem pueri omnẽ hoĩez patrem appellant primitus. postea vero singularius discernunt. Hinc est ꝙ sapiẽs: vt hõ facilius inducat̃ ad p̃sideratonẽ sue p̃prie mortis. primo admonet euz vt cõsiderare et scire studeat mortis cõmunitatẽ. Uñ ait in verbis p̃positis. Cõmunionẽ mortis scito. A. In quibus q̃dẽ verbis tanguntur tria.

Primo illud qd̃ ẽ magne generalitatis cum dicit: cõmunionem.

Scd̃o illud qd̃ est magne equitatis: cũ dicit. mortis.

Tertio illud qd̃ est magne vtilitatis: cũ additur. scito.

Primo ergo tangitur

illud qd̃ est multum generale. scz cõmunio mortis: q̃ scz ĩ moriendo cõicãt oẽs hoĩes. Nam sicut dr̃ Eccl'e. ix. Nemo est q̃ semper viuat. Ex quo sequitur ꝙ q̃libet hõ aliq̃n morit̃. immo etiã qd̃ generalius est. in moriendo cõicãt oĩa aĩalia. Propter qd̃ dicit̃ Eccl'e. iij. Unus est interitus hoĩm ⁊ iumentorũ ⁊ equalis vtriusq̃ cõditio. q̃ sicut homo morit̃ sic ⁊ illa moriunt̃ ⁊c. Sed aduertendũ est ꝙ ista sĩlitudo hoĩs ad alia aĩalia attenditur quantũ ad conditionem materie. i. quãtũ ad corpus ex cõtrarijs cõpositum. Non autem quantũ ad forma. Nam aĩa hoĩs que est forma eius immortalis est. Brutoꝝ vero aĩalium oĩe sunt mortales. Uñ morit̃ hõ ßm corpus: non aũt ßm animaz. Istius ergo cõmunionẽ mortis: nullus dz obliuisci: vt nullus super alium se extollat. ex quo quilibet pariter cum altero se agnoscit moriturũ. immo etiaz qd̃ vilius est pariter cũ iumentis. Und̃ illud qd̃ ap'ls dicit de alia cõione. pro nostra tamen instructione etiaz ad istã mortis communionẽ referri potest. de q̃ habet̃ Hebre. xiij. Beneficientie ⁊ cõmunionis nolite obliuisci. B In quibus verbis si referantur ad mortem trio breuiter ap'ls facit.

Primo cõmemorat moriendi profectũ: cum dicit. beneficientie.

Scd̃o commemorat mortis amplexum q̃ communiter oẽs amplectitur: cum dicit communionis.

Tertio excludit reminiscendi defectum: cum dicit. nolite obliuisci.

¶ Circa p̃mũ aduertẽdũ est ꝙ mors tanq̃ iusta regina quibusdam est malefica. i. quasi mala faciens: ⁊ quibusdaz benefica. i. bona faciens. Malefica q̃dẽ est p̃ctõribus: qui scz male vixerũt ⁊ moriunt̃ impenitentes. Nã tales priuat bonis p̃ñtibus ⁊ futuris et ad eterna mala inducit. Propter quod in p̃s. xxxiij. dr̃. Mors peccatorum pessima. Mala p̃fecto q̃ expoliat temporalibus bonis: peior q̃ copulat eternis supplicijs: sz pessima quia priuat eternis bonis. Ex quo

pfecto apparet q magna beneficentia est siue magnū beneficium. q homo ante mortē de suis malis puniatur: ita q non post mortem ad illa eterna supplicia seruet. Vñ dr. ij. Mach. vj. Multo tpe nō sinere petōribus ex sni agere. sz statim vltiones adhibere. magni beneficij est indicium. Nō em sicut in alijs nationibus dñs patiēter expectat. vt eas cū dies iudicij aduenerit in plenitudine petōz puniat. ita et in nobis statuit vt petīs nostris in finē deuolutis. ita demū et in nos vindicet. Propter qd nūq quidē miam suā amouet. corripiēs vo ī aduersis pplm suum non dereliquit. Sed iustis qui bene vixerunt mors valde benefica est. qr eripit eos a presentibus malis separat ipsos ab infernī supplicijs. et copulat illos eternis bonis. Tunc em ex psona hoīs iusti gaudēter dici pōt illō ps. cxiiij. Conuertere aīa mea in requiē tuā: qr dñs benefecit tibi. Sed īter alios quibus mors est benefica. sunt precipue hoīes misericordes: qr scz isti specialiter in morte. et post mortez p beneficentia beneficentiam recipiunt. s. vt in morte per impenitentiam nō pereant. Fm illud Ambrosij dictum. Summa christiane religionis perfectio est mīa quam qui secutus fuerit. etiam si carnis lubricū patiat: vapulabit quidē sed non peribit. Et vt etiā pro tpalibus bonis que proximis vivētes fecerūt eterna bona recipiant post mortem. Vñ Prouer. xj. Benefacit aīe sue vir misericors. ¶ Secūdo ostendit apls in auctoritate īducta. mortis amplexū: qr mors oēs amplectit hoīes: et oībus est cōis: et ideo dicit cōionis. Sed notandū q ē aliqua cōmunio siue cōicatio quā debemus vitare: qr non debemus habere cōionem cum excommunicatis. Propterea em dr excōmunicatus: qr extra communionez fideliū est adiudicatus. Vñ non dz aliqs fideliū participare cum excōmunicato. Primo quidē ī locutiōe: nec dz ei loqui: nisi iam loqueret ei de salute aīe sue: etiam si alia verba interponeret vt magis traheret nō peccaret. Item nō dz cōicare cū eo ī orōne: qr nō dz stare cū eo ad orādū nec ad audiendū vel dicendū officium. Ideo si manifeste excōicatus intrat eccliam: oēs debent exire vel pcurare q ipe exeat. īmo etiam sacerdos dicens missam dz eam dimittere, vi so eo vel sciens q ibi sit et exire nō velit si non inchoauit canonē, sed si inchoauit dz pficere. Item nō debet eū salutare nec verbo nec littera. Unde cū quis salutat ab excōicato dz dicere. deus emendet vos. Nec lz ei scribere nisi in casu in quo lz ei loqui: et tunc loco orōnis dz ei scribere spm consilij sanioris. Item non debet aliquis ei dare osculū pacis: nec pticipare cū eo ī sacramentis. Item nō dz aliquis comedere cuz eo. Et ideo si publice excōmunicatus ingerat se ad mēsaz in q sedeo: surgere teneor de mēsa nō obstante scandalo eius vel alterius. Sed si esset occulte excōmunicatus teneor nō surgere: si nō possuz surgere sine nota eius. Et de pdictis casibus dat versus talis. Si p delictis anathema qs efficiat Os orare: vale: cōmunio: mensa negatur. Quīcūqz ergo quis participat cū excōmunicato in aliquo dictoz casuum incurrit excōicationem minorē: sed nō peccat mortaliter: nisi qñ in crimine secū participat: vel in diuinis vel in contēptuz ecclie. vt dicit sanctus thomas. Ista ē ergo cōmunio q nobis phibet i. ij. Jo. ij. Nec aue ei dixeritis scz excōicato vl heretico. qui em dicit aue cōicat opibus eius malignis. Eccli. xiij. Que cōicatio sancto hoī ad canē. i. ad excōicatū qui est de ecclesia expellēdus vt canis: fm illud Apoca. xxij. Foris canes et venefici. Sed quedam est alia cōmunio que vitari nō potest. Et ista est cōmunio mortis quia oēs moriuntur. Et ista cōmunio potest commēdari ex eo q per eam triplex mala singularitas remouet. Naz pmo cōmunio mortis tollit singularitatez supbie. Superbus em vult esse singularis: qr vellet esse oībus maior et excellentior. Unde Aug. diffinit superbiā. q est peruerse celsitudinis appetitus: Sed communio mortis oēs parificat et adequat. qr ita moritur maior sicut minor. ita potentior sicut īfirmior. Vñ quidam metrice dicit. Est cōe mori mors nulli parcit honori. Debilis et fortis veniunt ad limina mortis. Vñ licet qui maior est excedat minorem in altitudine dignitatis. cōmunicat tū ei et parificatur illi in humilitate mortis. Et lz maior qñqz possit occideri minorem: tū etiā qñqz cōtingit q minor occidit maiorem. Et ideo dr Eccli. xiij. Quid cōicabit cacabus ad ollā. i. minor ad maiorē. Et posset respōderi. q mortem. Et postea subdit. Qñ em se colliserint confringetur. s. cacabus tanq scz minor et debilior sed aliquando econtrario, confringit olla a

caba .i. supb⁹ ab hūili. Vñ sicut poeta facit. A cane nō magno sepe tenetur aper Sḋo cōmunio mortꝫ remouet singularitatē auaricie. Auar⁹ enī vult esse singularis. qꝛ vult oīa sibi soli appropriare: ⁊ nollet alijs cōicare. Vñ differt a liberalitate q̄ faciliter ⁊ libēter facit hoīeꝫ sua tribuere ⁊ cōicare. j. Timo. vj. Diuitibus hui⁹ seculi p̄cipe non sublime sapere. neqꝫ sperare in incerto diuitiaꝝ: sed in deo viuo qui p̄stat nobis oīa abūde ad fruēdū. bñ agere. diuites fieri in oībus pauperibus. facile tribuere ⁊ cōicare. thesaurizare sibi fundamētū in bonuꝫ futuꝝ vt appꝛehendant vitā bonā. Differt etiā a charitate. qꝛ auaricia vult oīa facere ꝓpria. sꝫ charitas ecōuerso ꝓpria facit communia. Vñ de p̄mis fidelibus xp̄i q̄ fuerūt in charitate feruentes dī Actuū. iiij. ꝙ oēs q̄ credebāt erāt pariter ⁊ erāt illis oīa cōmunia. Sed istā ꝓprietatē ⁊ singularitatē auari ꝯgregantis ⁊ retinētis sibi soli. tollit cōmunio mortꝫ. qꝛ qñ auarus morit̄ ea que sibi cōgregonerat dispergūtur ⁊ alijs cōicant̄ ⁊ distribuuntur. Vñ Seneca dicit ꝙ auarus nihil bñ facit nisi qñ moritur. dū enī auarus viuit nec sibi de bonis q̄ habꝫ. nec alijs benefacit. Tertio cōmunio mortꝫ fugat tristiciā ⁊ dolorē inuidie. Inuidus enī tristatur et dolet aliū excedere se in bonis. que ipse appetit ⁊ diligit. Et ecōuerso ipse inuidus gaudet qñ aliū videt sua excellentia priuari ⁊ sibi parificari. Sed communio mortis hoc excludit. qꝛ omnē huius mundi excellētiā tollit. et ad paritatē quādā reducit. Vñ morꝫ in se cōmunicādo facit sicut sapiēs. ex cui⁹ ꝑsona dī Sap. vij. Sine inuidia cōmunico. D Tertio apl's in auctē inducta excludit reminiscēdi defectū. cum dicit. nolite obliuisci eius scꝫ cui⁹ memoria est sibi maxime vtilis ⁊ necessaria. Et talis est memoria mortis. que vtilis valde est. Primo quidē ad penitētie ꝯuersionē. Qḋ ꝓbatur. Esa. xxxviij. vbi legitur ꝙ cum audisset rex ezechias. Morieris tu et non viues. statim cōuersus est ad fletuꝫ et penitētiam. Et niniuite audiētes. Adhuc quadraginta dies ⁊ niniue subuertet̄. Ad quā cōuersionē sequebatur mors ipsoꝝ. solum ex ista cōminatione ad p̄niam sunt cōuersi. sicut pꝫ Ione ꝑ totū. Scḋo valet memoria mortis. quia ꝓuocat ad elemosynarū largitioneꝫ. Cuius figura habetur j. Machab. j. Vbi legitur ꝙ alexander vt cognouit ꝙ moreret̄ diuisit regnum pueris suis. Sic multi timore mortis cōdunt testamēta ⁊ elemosynas distribuēdas relinquūt. Quia dicit btūs Hierony. ꝙ non sunt bona hoīs que secū portare nō potest. sola mīa comes est defunctoꝝ. Unde si hō in morte obliuiscit̄ opeꝝ mīe. ⁊ mīa dei dicit̄ obliuisci illi⁹. ſm illḋ Job. xxiiij. Obliuiscat̄ illius mīa. Tertio valet memoria mortis ad toti⁹ vite directionē. Aues enī in volatu suo ⁊ pisces dirigunt se cauda sua. sic hoīes dirigūt vitā suā. ⁊ tentationes excutiunt cauda. i. mortis memoria. Job. xij. Interroga iumēta ⁊ docebūt te ⁊ volatilia celi ⁊ indicabūt tibi. Loquere terre ⁊ respondebit tibi ⁊ narrabunt pisces maris. Insup qui vult nauē suam bñ gubernare debet se ponere in fine nauis idest vite sue finē ⁊ mortē considerare. vt possit ad bonū exitū nauē suā. i. vitaꝫ dirigere. Seneca. Cōsidera ꝙ pulchra sit res ante mortē vitā cōsummare. deinde expectare secure reliquam tēporis partē. O q̄t sollicite lōge ante naute sibi prouident de nauis directione qñ habent malū passum transire. Sic quilibet debet sibi prouidere longe ante: quomodo possit periculosum mortis passuꝫ trāsire. ps. ciij. Illic naues ꝑtrāsibūt. scꝫ partā foramē mortis. Quia ergo tā vtilis est mortis memoria: multuꝫ debet homo cauere ne ipsius obliuiscatur. Deute. xxv. Caue ne obliuiscaris E

Secūdo in auctoritate

principali tāgit̄ illud qḋ est magne iusticie ⁊ equitatis scꝫ mors: vñ sequit̄ mortis Oīs enī rex in regno suo ad hoc ꝙ nihil inordinatū remaneat hꝫ iusticiariuꝫ suum ad puniēdū malos ⁊ remunerādū bonos. Pertinet aūt ad eq̄tatē iusticie nulli⁹ ꝑsonā accipe in iudicio suo. Et hāc equitatem mors seruat: ex eo ꝙ nemini parcit in die vindicte: nec acquiescit cuiusq̄ p̄cibus. nec recipit ꝓ redēptione dona plurima. Prouerb. vj. Talis iusticiarius eterni iudicis est mors. Et talis iusticiarius qui nemini parcit: consuenit multum timeri: ideo mors est multum timenda. ps. liiij. Formido mortis cecidit super me. Timor et tremor venerunt super me: ⁊ contexerunt me tenebre. Et dicitur formido propter recessum; timor propter occursum ⁊ tremor

ꝓpter iudiciū. Primo enī homo formidat mortē: qꝛ cōpellit eū recedere ab oībus de quibꝰ magis cōfidebat: ⁊ q̄ magis diligebat: siue fuerint diuitie: siue delitie: siue honores et potētie: siue mundane amicitie vl̄ quecūq̧ alia tp̄alia: qꝛ mors educit eū ab oībus tp̄alibus ⁊ oībus eum expoliat. Ps. lxxviij. Posuisti firmamentū eius formidinē. Firmamentum dꝛ illud in quo hō magis confidit qḋ hō maxime formidat amittere. Vñ nō mirū sꝫ mors formidoꝛ: q̄ oīe mūdi firmamētū tollit: siue sit firmamētū diuitiaꝝ: siue amicoꝝ: siue ꝯsanguineoꝝ totū tollitur p̄ mortē: ⁊ iō relinquit hō oīum hūano auxilio destitutus. Scḋo hō habet timorē mortis propter occursum scꝫ pctōꝝ ⁊ demonū. Pctōꝝ q̄deꝫ. qꝛ sicut iusti cōfidūt in morte ex memoria bonoꝝ q̄ egerūt: sic impij venient ad memoriā mala que egerūt: diabolo ꝓcurante vt desperent sicut occidit iude. Mat. xxv. Vñ dꝛ Dente. xxxj. Occurrent vobis mala in extremo tp̄e a quibꝰ nō poteritis exire. Vñ cōtingit pctōri moriēti: sicut ait. Tullius cōtra catilinā. Scelera tua q̄si q̄dam furie occurrent tibi. De occursu demonuꝫ dicit btūs Berū. O aīa mea qualis erit illic pauoꝛ: cū tibi cateruatim terrentia illa demonia occurrent. teterrimo monstra videbis. Sicut venatores irruunt sup̄ ferā cō pꝛehēsaꝫ que nō potest effugere: sic demones sup̄ aīos in morte. Vñ et in morte beati martini leguntur demones affuisse. Chrysost. Quis te tuebit aīa mea a rugientibus ꝓporatis ad escā: quis tibi in die tāte necessitatis succurret: quis consolabiꝛ: q̄s deducet: Tūc ergo erūt maxime angustie. qꝛ ex vna porte nō pmittet aīa remanere in corpe: ⁊ ex alia partes pctōꝝ non p̄mittet eā fugere ad deū. Threnoꝝ. j. Oēs persecutores eiꝰ cōpꝛehēderūt eō inter angustias. Sic ergo erunt peccata terrentia ab interiori: ⁊ demonia impugnantia ab exteriori. ij. Coꝝ. vij. Foris pugne intus timores. Tertio habebit hō tremorē ꝓpter iudiciū: qꝛ statiꝫ aīa egressa ducit ad iudiciū: ⁊ tremēs ⁊ pauēs statuitur corām iudice: vt pꝛo meritis suis sn̄iam recipiat. sicut tremit malefactoꝛ qn̄ de carcere ductus venit ad audiēdā sn̄iam. Si enī paulus audita voce iudicis redarguentis ⁊ interrogantis: saule saule q̄d me ꝑsequeris: tremēs ac stupēs dixit: dn̄e q̄d me vis facere: Quāto tremore ac stupore concutiet hō audiēdo vocē xp̄i cōdēnātis. Ergo illi qui sciūt se ostendisse iudicē deū cum magno tremore apporent oñ eū. ſm illud Judit. xj. Qm̄ sciunt se offendisse dn̄m deum suū: tremoꝛ eius super ipsos est. F

Tertio quoq̧ ostendi

tur in auctoritate principali aliq̄d qḋ est magne vtilitatis scꝫ illud qḋ pōt sciri de morte: iō dicit. cito. Vbi aduertēduꝫ est qꝛ de morte quedā sunt que homo certitudinaliter scire non potest. Et hec sunt quattuor. s. status: locus: tēpus: ⁊ modus. Status quidē qꝛ nescit hō in quo statu moretur bono an malo. ⁊ tn̄ qualem mors te inueniet talē tu inuenies eā. Vñ dꝛ in ps. cxv. Preciosa in cōspectu dn̄i mors sctōꝝ eiꝰ: qꝛ eos preciosos inuenit. Et mors peccatoꝝ pessima. ps. xxxiij. Quia eos pessimos inuenit Eccl'i. ix. Sunt iusti atq̧ sapientes. ⁊ post. Et nescit hō an amore an odio dignus sit sed oīa in futurū reseruantur incerta. Itē locus: qꝛ nescit hō in quo loco moriet Seneca. Insidiat tibi mors in omni loco. Nescis enī quo loco mors te expectet. Tu quoq̧ si sapiens fueris vbiq̧ eam expectabis. Itē tēpus mortis voluit dn̄s incertū esse: vt oīs hora habeatur suspecta. Luce. xij. Si sciret paterfamilias quo hora fur veniret vigilaret vtiq̧ ⁊c. vsq̧ filius hoīs veniet scꝫ ad educendum de vita. Itē nescit homo modū vel genus mortis vtrū gladio vel aqua vel igni moriatur. Eccl's. ix. Nescit homo finem suum. sed quēadmodū capiuntur pisces hamo: sic homines capiūtur tēpore malo. De his etiā superius dictū est dist. j. ser. vij. Sunt autem precipue tria ad que scienda debet homo studium adhibere: scꝫ

Suam vilitatem.
Suam mortalitatem
Suam felicitatem.

¶ Et de his tribus dꝛ. ij. Coꝝ. v. Scimus qm̄ si terrestris domꝰ nr̄a huius habitationis: ecce corpis vilitas: qꝛ vocat domꝰ terrestris: dissoluat scꝫ p̄ mortē: ecce mortalitas. qꝛ edificationē ex deo habemꝰ domū nō manufactā sed eternā in celis ecce felicitas. Sed quoad primū nota vilitatē humani corpis. Primo ex parte materie: q̄ est terra a qua dꝛ terrestris domus. Fuit enim terra: sicut patꝫ Geñ. j. primordialis

materia corpis humani. Et iō dicit apls. j. Cor. xv. Prim⁹ hō de terra terrenus. Non mirū si supbiuit angel⁹ cui⁹ natura est purissima ab oī corporeitate ꝛ materialitate separata. Sed mirū potius ꝙ supbiat hō de immūda ꝛ vili reformat⁹: ꝛ mox in cinerē ꝛ puluerē redigēdus. Vñ Eccli. x. Quid supbis terra ꝛ cinis: Scđo ex parte figure qꝛ cōfiguraꝛ domui. Habꝫ em̄ corpus hoīs inferi⁹ pedes q̄si ad modum fundamenti: ꝛ crura ꝛ tybias ad modū colūnarū super q̄s edificiū corpis sustentaꝛ: ꝛ superius caput ad modū tecti ꝛ fumarij. Sed ista domus est ruinosa: qꝛ quotidie aliquid de eo ruit q̄usqꝫ totalr̄ ꝑ mortez subuertaꝛ. Prouer. ij. Inclinata est ad mortē dom⁹ ei⁹. Nā ea die q̄ hō nascit̄: incipit vita diminui: ideo dr̄ Sap. v. Nati continuo desinim⁹ esse. Et qꝛ cito tp̄a vite dilabitur: cuilibet dici pōt. Cito subuertet̄ dom⁹ tua. Item est domus erūnosa: qꝛ erūnis ꝛ infirmitatibus est plena. Vnđ Sene. aū. Multa nos incōmoda exagitāt: ꝙ male nobis cōueniat h̄ corp⁹. Nūc de capite: nūc ho de vētre: nunc de pectore: nunc de faucib⁹ conquerimur. Aliqñ neruj: aliqñ pedes non vexant: aliqñ distractio: aliqñ distillatio: aliqñ supest sanguis aliqñ deest: hinc atqꝫ illinc tentamur. Hoc euenire solet in alieno habitātib⁹. hoc em̄ corpus non dom⁹ sed hospitiū. hec seneca. Sed cū etiā hospitium sit domus: si hospitiū est: q̄re dicit ꝙ nō dom⁹. Dicendū ꝙ hospitiū est q̄dā domus. sꝫ nō ꝓpria: imo verius aliena: de qua dꝫ hō cito exire: nec hꝫ ibi hō commoditates q̄s q̄dē in domo propria habere consueuit: ideo dr̄ Eccli. xxix. Vita nequā hospitādi de domo in domum ꝛ vbi hospitaliter non fiducialr̄ aget. nec apiet os. Et sic corpus dr̄ hospitium aīe et nō domus ꝓpria. Tū ꝓpter multas incōmoditates quas hō patitur in corpe. Tum etiā qꝛ aīa post modicū vite temp⁹ a corpe est exitura sed post resurrectionem corpoꝝ quando scꝫ corruptibile hoc induet incorruptionē ꝛ immortalitatē: tunc erit corp⁹ aīe quasi sua ꝓpria domus: ꝛ tūc prior erūna cōuertetur in gloriā: ꝛ penuria in abundantiam. ſm illud ps. cxj. Gloria ꝛ diuitie in domo ei⁹. Itē est domus aīe vt domus angustiosa qꝛ est domus carceris eius. In isto carcere aīa est conclusa q̄tū ad essentiā: qꝛ aīa ſm suā essentiā est in toto corpe tota ꝛ in qualibꝫ pte tota: ꝛ iō est vbilibet in ipsa ꝯclusa. Item in ea ligata ꝓpter īpotētiā: qꝛ īpediente corpe non pōt spūs facere q̄ vellet. vñ Mat. xxvj. Spūs q̄dem prōpt⁹ est: caro aūt īfirma. Item est ibi aīa tenebrosa quātū ad intellectū: qꝛ patit̄ in corpore tenebras multiplicis ignorātie. Nam ea q̄ scimus sicut dic̄ Themistius minima ps est eoꝝ q̄ ignoram⁹. Et quantū etiam ad ꝯsciam multi manēt ī tenebris culpe ꝓpt̄ qđ deberet esse gratū aīe ꝙ deus educeret eā de isto carcere. Esa. xlij. Educes de conclusiōe. s. corpis. vinctū. s. spm̄ de domo carceris sedentē ī tenebris. Tertio ostēdit̄ vilitas hoīs ex pte habitationis sſime. vñ dr̄ ī aucte inducta. Hui⁹ habitatōio q̄. s. est in infimo elemēto. s. ī terra. vbi est multiplex miseria. Apoc. viij. Ve ve ve habitātib⁹ in terra. Pīo ve ꝓpt̄ defectū nature. scđo ve ꝓpt̄ excessuꝫ culpe. tertio ve ꝓpt̄ tormētū pene. B Scđo ostēdit̄ in aucte inducta ꝙ hō dꝫ scire ꝛ attēdere suā mortalitatem qꝛ opꝫ ꝙ dissoluatur ꝑ mortē. qꝛ in morte. soluit̄ colligatio siue vnio copis ꝛ aīe: que vnio facilr̄ soluit̄ ꝓpt̄ corpis passibilitatē ꝓpt̄ quā etiā in scp̄tura vita corpis assimilat̄ nebule: q̄ faciliter ꝛ cito soluit̄ a radijs sol. Sap. ij. Transiet vita nr̄a tanꝙ vestigiū nubis: ꝛ sic nebula dissoluet̄. q̄ fugata est a radijs solis: ꝛ a calore illius aggrauata. Tertio dꝫ hō scire suā felicitatez. que oñdit̄ ī aucte apli inducta. cū dditur. Edificationē ex deo habem⁹ domum nō manufactā. Ubi celestis btitudo sub metaphora dom⁹ describit̄: ꝛ cōmendaꝛ ex q̄nqꝫ. Primo ex pte ꝑncipij. scꝫ actiui. i. ex artifice q̄ est de⁹. Solū em̄ de⁹ est q̄ nos btōs facit: ꝛ iō dic̄ ꝙ edificationē ex deo habem⁹. Et dicit edificationem: qꝛ ꝯstat ex duplici gñe lapidū. i. ex duplici natura. s. hoīꝫ ꝛ angeloꝝ. qꝛ solū iste due nature btificaꝛ ꝛ cōnectunt̄ ibi ad inuicem mediāte glutino validissime charitatis. Eph. ij. In q̄ ꝛ vos coedificamini in tabernaculum dei ī spū scto. Scđo cōmendaꝛ ex pte cōmodi: qꝛ domuꝫ Dom⁹ ei fit vt ꝓtegat a frigorib⁹ ꝛ ſbrib⁹ ꝛ calorib⁹. Sic ibi hō ꝓtegit̄ ab oī ꝯtrario et excludit̄ oē incōmodū. Propt̄ qđ ps. dicebat. ps. lxxxiij Bti q̄ habi. ī do. tua do. ꝛc. Tertio cōmēdaꝛ ex pte doni. qꝛ non daꝛ ex merito opeꝝ. s. ex cōdigno: ꝛ iō dr̄ non manufactā. Premiat eī de⁹ vltra ꝯdignuꝫ. sicut citra cōdignū īpios punit. Non enī sunt cōdigne passiōes hui⁹ tp̄is ad futuras glo

riaȝ q̄ reuelabit̄ i nob̄ sic aplus di. Roma. viij. Et ideo ex domo dei magis ꝙ̄ ex nr̄is meritis nobis edificat̄. Unde ps. Nisi dn̄s edificauerit do. in va. la. q̄ edifi. eam. Heb. ix. Tabernaculū non manufactuȝ. Quarto ex duratione edificij. q2 eterna a q̄ eius habitator nunꝙ̄ ejcief. Eccl'a. xij. Ibit hō in domū eternitatis sue. Quīto ex ꝑte loci: q2 in celis. vbi. s. cum angelis faciem dei videbunt: q2 angeli in celis semper vidēt facieȝ patris Mat. xviij. Et in hac visione vt dicit doctor angelicus sctūs Tho. habȝ perfectissimaȝ beatitudinem. Ad quā nou ꝛc.

¶ De mortis terribilitate ꝛ horrore. Ser. iij.

Formido mortis cecidit sup me ps. liiij. Naturale ī oīb⁹ aīalib⁹ est ꝙ videndo ꝯ se venire aliq̄d m̄ltū terribile ꝛ ꝑniciosum terreant̄ ꝛ timeāt sic ouis terret̄ qn̄ videt ꝯ se venire lupū. Figura hui⁹ quātū ad hoīes hr̄ Gen̄. xxxij. vbi hr̄ ꝙ cū nuncij iacob retulissent ei de esau frē suo quē. s. existimabat sibi esse terribileȝ inimicā. Et q̄n dixerūt ei. Uenim⁹ ad esau fratrē tuū: ꝛ ecce ꝑperat ī ocursuȝ tuū cū q̄dringentis viris timuit iacob valde: ꝛ perteritus diuisit ppl'ȝ q̄ secū erat. Sȝ nihil ē hoī terribiliuo naturalr' ipa morte. Un̄ dicit pħs in tertio Eth. ꝙ terribilissimū oīȝ terribiliū est mors. Et rōnē assignat: q2 mors ē termin⁹ p̄ntis vite: ꝛ nihil vt dic̄: videt̄ hoī post mortem esse vl' bonū vel malū de his q̄ ꝑtinent ad p̄ntē vitā q̄ nob̄ sūt nota. Ea enī q̄ ꝑtinent ad statū aīaꝝ post mortē non sunt visibilia nob̄ȝ: sȝ hō certissime videt ꝯ se ꝯtinue venire mortē ꝑ cōtinuū trāsitū vite. qui cito terminādus est ꝑ morteȝ. Et iō ipam mortē sic ꝯ se venire cōsiderans dauid magna formidine terrebat̄ dicēs. Formido mortis cecidit sup. me. ¶ In q̄b⁹ ꝟbis tria dat intelligere de morte. Primo ipsius potestatē scȝ ex formidine: cuȝ dicit. formido.

Scd̄o ipsius mordacitateȝ ex noīe. s. mortis: q2 dr̄ mors a mordendo vel morsu.

Tertio ipsi⁹ ineuitabilitatē: cū additur cecidit sup me. scȝ qui vitare nō possum.

Quātū ergo ad primū

dicem⁹ ꝙ aduersari⁹ tantomagis timetur quāto potētior est: vn̄ aduersarij ptās formidabilis est. Tāta aūt est ptās mortis ꝙ null⁹ eā pōt effugere: nec ab ei⁹ se virtute defēdere Et hui⁹ rō ē. q2 mors velut q̄ddaȝ iaculū siue tellū ē emissuȝ a fortissimo brachio dei: cui⁹ ictum null⁹ pōt effugere. Si eēt in aliq̄ acie aduersarioꝝ eēt aliq̄s iaculator fortissim⁹ q̄ mō teluȝ ipm emitteret ꝯ vnuȝ: mō ꝯ aliū: ꝛ null⁹ quē vellet ꝑfodere posset eius ictū effugere: q̄libet timeret de eo: ꝛ de fortitudine brachij sui. Talis iaculator est deus: q̄ telū seu iaculū mortis mō ꝯ istū mō ꝯ illū emittit: nec aliquis effugere pōt q̄n qn̄ voluerit ꝑfodiat̄ ab eo. Propterea dr̄ Exo. xv. d̄ hoīb⁹. Irruat sup eos formido ꝛ pauor in magnitudine brachij tui. Ubi aduertendū est ꝙ tpe mortis tria valde terribilia ꝯcurrūt: ex q̄bus tres effect⁹ eueniūt q̄ innunt̄ ī ꝟbis p̄dictiȝ induct̄ȝ.

Primū est destructio nature. s. ꝑ mortē. Et h̄ inducit formidinē: iō dr̄ p̄mo: irruat sup eos formido. Scd̄m est destructio iusticie: q2 in sta tī ducīt aīa ad diuinā iusticiam vbi ex diuina iusticia strictissime iudicatur ꝛ hoc inducit pauorē: ideo subdit. ꝛ pauor. Tertiū ē ostēsio potentie: q2 ī morte ondit̄ insupabilitas diuine potētie cui nemo resistere pōt. Et h̄ designat̄. cuȝ dr̄. in magnitudine brachij tui. vn̄ glo. exponit. i. insuperabili potētia. Et h̄ inducit nō tm̄ terroreȝ sed etiam desperationē effugiendi mortem

Sed q̄ad formidinē mortis notādū est ꝙ sicut hō multuȝ formidaret si occurreret ei vnū aīal seuū ꝛ magnū ꝛ m̄ltū mōstruosuȝ ita dȝ etiam formidare de morte. Pōt enīȝ mors ꝯgrue assimilari cuidaȝ aīali valde feroci ꝛ monstruoso. q̄d dr̄ hyena. De h̄ enīȝ ab auctorib⁹ fert̄ ꝙ hȝ vipe collū. elephāt̄ȝ dorsuȝ. fingit vocē hoīȝ. ī quātitate ꝛ voracitate repītat lupum. in pilis colli equū ꝛ variat vt dr̄ sexū. q2 nunc mascul⁹ nūc femī eadē inuenit̄. Sic mors assimilat̄ vipere ꝑpter celeritateȝ. q2 freq̄nter hoīes moriunt̄ inopinate ꝛ an̄ tps ꝑci pue per mortes violētas. sic accidit vipere cui cū tp̄s pariendi aduenerit. filij ꝯcepti non expectātes nature opatiōnē ei⁹ latera rodūt. ꝛ cum matris interitu exeūt. Et iō dr̄ vipera q̄si vi pariens. Sic ꝛ multi disrūpunt̄ ꝑpt mortē an̄ tp̄s senectut̄ȝ vel mort̄ȝ naturalis. Elephāti ꝟo assimilat̄ ꝑpter bellicositatem. q2 elephātes ducunt̄ ad bella: sed bellum vel pugna mortis est maxima. Est enī ibi pugna nature que per morbū dissoluit̄. Est ibi pugna aīe que exire de domo propria ꝛ in ro

giōnez sibi ignotaz ingredi compellit. Est ibi pugno consciētie: que cōtro se hz iudicē iratum si sit hō peccator: et intra se pctōꝝ remorsum: et sub se infernū pparatuz. et iuxta se aduersariū truculentū et formidabile valde est ad talē pugnā venire. Uocē autē hoīo fingit ꝑpter fallacitatez. fallit eniz mors hoīez ꝑpter icertitudinē. Nescit em̄ hō finē suū vt dr̄ Eccl's. ix. Lupo ꝟo assimilat ꝑpter voracitatem oēs em̄ hoīes deuorat et nunꝗ̄ satiat. Collū equi hz ꝑpter frenabilitatē. qr ponit frenū et terminuz necessitate humane. Sexū variat. qr nūc masculos nūc feminas asportat. Propter illa sex p̄dicta mors cōiter hoīb⁹ et maxime pctōib⁹ est in formidine et horrore maxio. Uñ Eze. xxxij. Horrore nimio formidabūt. B Secūdo debet inesse hoībus tpe mortis pauor ex seueritate diuine iusticie. qr quilibet iudicat post mortē. Quādo aliquis est capt⁹ et ad iudicium seueri iudicis tract⁹ si se sentit oīno innocentē min⁹ timet sz si sentit se malefactorē maxime pauet. Sic aliqn̄ aliqs est captus ꝑ mortē ⁊ trahit ad dei iudiciuz Prouer. xxj. Pauor operantib⁹ iniquitatē Tamen null⁹ inuenit omnino innocens. et scōo quilibet debet timere et pauere venire ad tale iudicium. Dicit Plinius ꝙ gallus timens aquilē ⁊ vulturē perdones terret. ⁊ cū sit acuti visus vnū oculū ad victū infer⁹ deprimit et alterū in aera dirigit: vt aduentū aquile et vulturis scire possit. Aqla significat xp̄m: vultur significat mortez. Et vtriusqꝫ aduentū scz mortis interitū: et xp̄i ad iudiciū vir sanct⁹ debet timere q̄ in gallo significat. Unde etiaz escam capiēs mortē corpis debet timere: ⁊ ad ipsius copis destructionē futurā ꝑ mortem debet oculum mentis intendere: et aduentū etiā districti iudicis pauida consideratiōe respicere. Dura est ergo mortis cōditio cui mors vastat corp⁹ exterius: ⁊ pauor diuini iudicij aīam ꝑturbat interi⁹ ꝫm illud Deut. xxxij. Foris scz in corpore vastabit eos gladius. i. mors diuidens aīam a corpore: et intus pauor diuini iudicij aīam cōdemnātis. Tertio apparet in morte magnitudo diuini brachij. idest ꝫm glosam insupabilitas diuine virtutis: que maxime manifestatur in morte: quam null⁹ rei virtus superare vel impedire potest qn̄ deus vult hoīem mori. Apparet ergo in morte potētia brachij dei. i. diuine virtutis, ex eo ꝙ per mortē oīs superbia dispergitur sicut cumulus pulueris dispergitur ad flatum venti. ps. Sicut pulUis quē pijcit ventus a facie terre. Item oīs potentia deijcitur sicut celsitudo tecti per ruinā edificij. Uñ beata Maria virgo dixit in cantico suo. Fecit potentiam ī brachio suo ⁊c. Et ita fit in morte. C

Secundo in auctorita

te p̄ncipali ostēdit ipsius mortis mordacitas ex nomine ipi⁹. qr vocat mors. s. a morsu. mordet em̄ mors hoīem. qr q̄si ad modū mordentis cibū partē aufert ⁊ partez relinquit: aufert em̄ vitā corporis sed vitam aīe derelinquit. Uñ per mortem corporis nō morit aīa hoīs. sicut morit aīa cū corpe cuiuslibet iumenti. Nec obstat qd̄ dr̄ Eccl's. iij. qr. vn⁹ est interit⁹ hoīm et iumentorū. et equa vtriusqꝫ cōditio. Sicut morit hō sic et illa moriunt. Silr̄ sperant oīa ⁊ nihil hz hō iumentis ampli⁹. Primo q̄dē qr ibidem loquit ex ꝑsona insipientiū q̄ ita existimāt sed nō est ita in rei veritate. nisi quātuz ad corp⁹ tantū: non aūt quantū ad aīam q̄ nō moritur sed remanet viuēo. Uñ Eccl's. vl. vbi loquitur ex persona sapientum dicit. Reuertotur puluis in terram suam vnde erat. et spiritus redeat ad deū q̄ dedit illū: Unde aīo humana immortalis et incorruptibilis est. Uñ et de aīab⁹ in inferno existētibus exponi pōt illud Apocal. ix. Desiderabunt mori et fugiet mors ab eis. Ubi duo dat intelligere de aīabus damnatis.

Primo supplicij acerbitatem propter quam desiderabunt mori.

Secundo deficiendi impossibilitatem. quia fugiet mors ab eis.

Circa primū aduertendū est ꝙ cū mors sit corruptio quedā siue priuatio vite: et viuere viuentibus sit esse. vt dicit phs. aīam desiderare mori: est desiderare priuationez sui esse. Tale aūt desideriū nō est impossibile inesse aīe in miseria dānatiōis existēti. lz em̄ nō esse ꝫm se nullo mō sit appetibile: cū nō habeat aliquā rōnē boni et sit pura boni priuatio: tū si cōsideret vt est ablatiuū penalis vel miserie vite. sic non esse accipit rōne boni. qr carere malo est quoddā bonū. vt dicit phs. v. Ethi. Et per hūc modū dānatoꝝ aīe appetūt nō esse. qr sic melius est eis non esse ꝙ in tōta miseria esse Unde Matth. xxvj. dicitur de iuda damnato. Bonum erat ei si natus non fuisset

homo ille. Et Hiere. xx. Maledicta dies in
qua nat⁹ sum. vbi dicit glo. Hiero. Mel. e
nō eē q̄ male esse. Vñ ſm hoc dānati ſm
deliberatiuā rōnē possunt p̄eligere nō esse
Et propterea dānatoꝝ miseria oēm mundi
huiꝰ miseriā excedit, sed ad vitādaꝫ miseriā
huiꝰ mūdi appetibile est aliquib⁹ mori. vñ
dr̄. Eccli. xli. O mors q̄ꝫ bonū est iudicium
tuum homini indigenti. ꝛ qui minor viri/
bus: defecto etate et cui de oīb⁹ cura ē ꝛ in
credibili q̄ pdit sapiētiam. Qꝛ si tali mors
appetit: ergo multo fortius est dānatis ap
petibile nō esse etiā ſm rōnē deliberatiuaꝫ

Scḋo est in dānatis impossibilitas
moriendi. vñ addit in auctoritate inducta.
qꝛ fugiet mors ab eis. qꝛ scꝫ impossibile est
aīam hoīs mori vel corrūpi. Non eñ inue/
nit corruptio nisi vbi est cōtrarietas. gene
ratiōes eñ et corruptiones ex cōtrarijs ꝛ i
contraria sunt. Vñ corpora celestis qꝛ non
habent materiā cōtrarietati subiectā incor
ruptibilia sunt. In aīa aūt intellectiua cu/
iusmodi est aīa hoīs nō pōt esse aliqua con
trarietas. recipit eñ ſm modū sui esse. Ea
ꝗ que in ipsa recipiunt sunt absqꝫ ꝯrieta
te. qꝛ etiam rōnes ꝯrioꝝ put sunt in intelle
ctu nō sunt cōtrarie: sed est vna sciētia con/
trarioꝝ. Impossibile est ergo q̄ aīa intelle
ctiua sit corruptibilis. vñ nūqꝫ luit esse sue
sua vita ꝯsumit in tormētis. Vñ btūs. Dio
ny. dič. iv. ca. de di. no. q̄ aīe hūane ex bo/
nitate diuina habēt q̄ sint intellectuales et
q̄ habeāt substātialē vitā ꝛ icōsumptibilē
Et iō etiā dr̄ de aīabus dānatoꝝ Apoc. ix.
Querēt mortē ꝛ non inuenient eam. E

Tertio in auctoritate

principali innuit mortis inevitabilitas in
eo q̄ dicit. cecidit sup me. q. d. sum hō mor/
talis et ideo eāvitare non possum. Sed ad
uertendū q̄ alia formido mortis cadit sup
eū. q̄ morit bene: et alis sup est q̄ morit ma
le. Nā ille q̄ morit bene. i. bene disposit⁹ lꝫ
deū lꝫ nō sine aliq̄ formidine vadat ad di/
uinā iusticiā. tñ multuꝫ cōfidit et sperat de
diuina mīa q̄ saltē nō dānabit eū ad penā
inferni: etsi forte credat purgari pena pur/
gatorij q̄ penalis est. Vñ ex psona illi⁹ q̄ ita
morit dicit ppheta in p̄s. lxxxv. Mīa tua
magna est sup me. et eruisti aīaꝫ meā ex in
ferno iferiori. q. d. ex. psona hominis q̄ be/
ne mortu⁹ est. Mīa tua magna ē. qꝛ non so
lū eruisti me a transitorijs. malis q̄ sunt in

mundo: sꝫ etiā ab eternis supplicijs q̄ sunt
in inferno. Et qꝛ q̄uis nō eripueris me ab
iferno superiori vbi est loc⁹ purgandoꝝ. tñ
eruisti me ab iferno iferiori vbi ē pena dam
natoꝝ. Et magna pfecto dei mīa est q̄ pe
na eterna in trāsitoriā cōmutet. Sed illi q̄
male ꝛ impenitētes moriunt terrent a mor
tis instātia: et formidant de diuina iusticia
et desperāt de diuina mīa. et ideo post mor
tē mittunt ad eterna supplicia. Vñ ex per
sona taliter mortui et iam in inferno locati
dicit p̄s. lxxxvij. Sup me confirmat⁹ est fu/
ror tu⁹ et oēs fluct⁹ tuos īduxisti sup me. F

In quibus q̄dē verbis possum⁹ notare q̄
hoīe dāmnato q̄ tria circa se deplorat.

Primo suam infelicitatem: cum dicit su
per me supple infelicem.

Secundo sue pene irremediabilitateꝫ
cum dicit. confirmatus est furor tuus:

Tertio penarū multiplicitatē sue gene
ralitatē. qꝛ oēs fluct⁹ tuos induxisti sup me

Circa pmū aduerte q̄ tota īfelicitas ho
minis dānati est ex eius impenitētia finali
scꝫ ppter defectū ꝯtritionis ꝛ cōtēptū vere
cōfessionis aut neglectū plene satisfactiōis
ppter hoc eñ est super eū eterna īdignatio
dei Vñ pōt dicere talis illud Job. iij. Non
ne dissimulaui. s. pctā mea. s. ipa non atten
dēdo. neqꝫ de eis dolēdo p ꝯtritionez. Nō
ne silui. s. a ꝯfessiōe pctī. Et iō supple venit
sup me indignatio tua. s. dei implacabilis:

Scḋo innuit pene irremediabilitatē: cū
dicit. ꝯfirmat⁹ est furor tu⁹. i. furiosa pena
a te inflicta sic ꝯfirmata est vt nunq̄ a me
valeat remoueri. ꝛ ideo irremediabilis: qꝛ
nullo remedio pōt remoueri. Sicut ꝙ btī
sūt ī eternū ꝯfirmati in glia: ita dānati ī pe
na et miseria. p̄s. xxxvij. Cōfirmasti sup me
manū tuā. i. ꝟtuteꝫ tuā punitiuā. de q̄ Job
xiij. Manū tuā longe fac a me. Et vocat pe
na inferni furor rōne immēsi ardoris. Esa.
xxx. Ardens furor ei⁹. Vel ppter seueritatē
qꝛ est iusticia sine mīa. Prouerbi. xxvij. Ira
nō hꝫ misericordiam: nec erumpens furor

Tertio innuit in eadē auctoritate indu
cta penarū generalitas. qꝛ oēs fluct⁹ tuos
induxisti sup me. i. oēs passus penaruꝫ ꝛ c.
Octo eñ genera penarū in legib⁹ esse scri/
psit Tulli⁹. que oīa possunt penis inferna/
libus adaptari. Quarū prima est damnum
siue pena damni: que est quia dānati ami/
serūt triplex bonū. et ideo patiūtur triplex
dānum. Est eñ bonū superi⁹ qḋ est species.

bonū eterni: quā. s. ipsi dānati eternaliter amiserūt: q2 scʒ sentiunt se esse p̄uatos eternaliter glīa eterne btītudinis quam consecuti fuissent si non fuisset culpa sua. Aliud est bonū exteri⁹ sicut oīa ista tp̄alia. quib⁹ iuuamur. quo bono carēt dānati. q2 vident se priuatas adiutoria ⁊ vtilitate aīm creaturaꝝ: siue eoruʒ refrigerio. Aliud est bonū interi⁹. sicut est grā ⁊ ꝟtutes: quib⁹ oībus carēt ipsi dānati: ⁊ habēt ꝓ eis habitus vitiosos q̄ eos cruciant ⁊ mordēt ad madum vermiū. Scd̄a pena legalis est vinculoꝝ: seu carceris. Sic damnati erūt inclusi in terra in loco inferni ꝑ modum carceris: vñ nunq̄ exibūt nisi in vltimo iudicio: qñ resurgēt cū corꝑibus suis vt recipiant sue dānatiōis cōplemētū. s. vt nō tm̄ in aīa: sʒ etiam in corꝑe affligātur. Et habebunt vincula in manibus ⁊ pedib⁹: q2 scilʒ ligatos habebūt pedes affectionum: ⁊ manus operum. vt nec ex affectu nec actu mereri possint: dicēte dño. Mat. xxij. Legatis manib⁹ ⁊ pedibus: mittite in tenebras exteriores. Et ps. cxlix. Ad alligādas reges eoꝝ in cōpedibus ⁊ nabile earum in manicis ferreis. Tertia pena legalis est verberum. Quasi eñi verberibus cedunt: q2 varijs penis affliguntur. Prouerb. xix. Parata sunt derisorib⁹ iudicia: ⁊ mallei ꝑcutientes stultorū corꝑibus. Istud eñi non intelligit de malleis corꝑalib⁹ sed de diuersitate penarū. vt iuxta quātitatē delicti sit ⁊ plagaruʒ modus. Quarta pena legalis est taliōis de qua Apoc. xviij. Quaatum glificauit se ⁊ in delitijs fuit tantū date illi tormentum ⁊ luctū. Quinta est pena iguaminie scʒ in deformitate corpoꝝ damnatoruʒ post resurrectionē. Propter quā aliqui dicant ꝙ tam ignominiosum erit corpus pctōris ꝙ aīa resumens ip̄m stupebit quādā videbit ⁊ vellet poti⁹ habere illō sicut fuit qñ erat in sepulcro comestū a vermibus. Sed sanctus Thamas dicit ꝙ de⁹ q̄ naturā condidit corꝑis: naturā etiaʒ in dānatis integre reparabit. Unde quicq̄d defectus vel turpitudinis ex corruptione vel debilitate nature siue principioꝝ naturalium in corpore fuit totū in resurrectiāe remouebitur sicut febris lipitudo ⁊c. Et iō gñaliter dicitur. j. Cor. xv. ꝙ martui resurgent incorrupti. glo. Mortui. i. pctōres vel gñaliter oēs mortui resurgēt incorrupti. i. sine aliqua diminutiōe mēbroꝝ. Defectus aūt qui naturaliter ex naturalib⁹ p̄ncipijs in corꝑe humano consequūtur. sicut pōderositas passibilitas obscuritas ⁊c. in corꝑibus damnatoꝝ erūt: quas defectus ab electoruʒ corꝑorib⁹ glīa resurrectionis excludet. Unō in hoc eritmagna ignominia dānatorum ꝙ videbūt se a sctōrum consortio expulsas ⁊ exclusos: ⁊ eoruʒ pulchritudine priuatos ⁊ indignos. Sexta pena legalis est exilij: q2 erūt perpetuo exclusi a ciuitate dei ⁊ sctōꝝ cōsortio: dicente dño ⁊ sup̄mo iudice Esa. xxvj. Tollat impius ne videat glīam dñi. Septima pena legalis est mortꝭ. de qua in ps. xlviij. Sicut oues in inferno positi sūt mors depascet eos. Nam sicut oues depascit herbā: ⁊ herba iterꝝ in pastum repullulat: vt iterꝝ ouis pascat: sic mors pene non nature illos depascit ⁊ nihilomin⁹ adhuc semꝑ viuūt vt iteruʒ semꝑ a morte pascantur. vñ semꝑ viuunt vita nature: ⁊ semper moriūtur morte pene. Octaua pena legalis est seruitutis. de q̄ Hiere. xvj. Seruietis dijs alienis die ac nocte. i. demonibus q̄ nō dabūt vobis requiē. Et Threñ. j. Princepa ꝓuinciaꝝ facta est sub tributo. Dānati eñi semꝑ sub tributo pene seruient: ⁊ tñ nūq̄ tributū ꝓsoluēt. Potest q̄ dicere deo ⁊ sup̄mo iudici ꝯgregatio damnataꝝ illō ps. xlj. Oīa excelsa tua. i. sm̄ glosas pene maiores: ⁊ fluct⁹ tui. i. pene minores super me transierunt. Erunt enim ibi pene maiores ⁊ minores sm̄ exigentiam culparum. Sicut ⁊ in celesti glīa diuersi gradus beatificationis ex exigentia meritoꝝ. Ab his ergo omnib⁹ penis liberabuntur electi in celesti gloria letificati: vna voce dicentes Replebimur in banis dom⁹ tue: ⁊ banum est nos hic esse. Ad quorū consortium nos perducat xp̄s rex celorum. Amen.

¶ De causa ⁊ origine mortis humane.

Sermo. iiij.

Ex vnū hominē

p

pctm̄ intrauit in mundum ⁊ ꝑ pctm̄ mors. apl'i Pauli. Roma. v. verba p̄missa ⁊c. Quaniam contrarij effect⁹ procedunt ex contrarijs causis. sicut videmus ꝙ a colore resoluitur illud qđ a frigore constringitur. Qđ etiā sp̄ualiter accidit quia cor pctōris quod pcti malitia stringit et claudit gratie calor aperit et dissoluit. Sic etiaʒ ꝓut vita corꝑis a vita aīe proce

dit: sic ⁊ mors etiaꝫ corporis que est ipsi vite opposita a morte aīe ꝓuenit. Moritur autē aīa nō quo ad vitā nature sed grē ꝑ culpaꝫ ⁊ pctm̄. ꝫm illud Eze. xviij. Aīa q̄ peccauerit ipa morietur. Unde mors corporis ex pctō ꝓcessit: ⁊ vtraqꝫ scꝫ pctm̄ ⁊ mors ob eādeꝫ originem habuerūt scꝫ ab hoīe pmo. Et hoc est qd̄ dr̄ in verbo ꝓposito: qr ꝑ vnum hominē peccatū intrauit in mundum ⁊c.

B In quibus quidem verbis apl's principaliter de tribus loquitur.

Primo de origine culpe. quia per vnum hominē peccatum intrauit ⁊c.

Scdo de infectiōe aīe scꝫ per peccatum

Tertio de corruptiōe vite: que est mors.

Circa primū aduertē-

dū est ꝙ ꝑ vnū hoīem scilꝫ primū adaꝫ: qui scilꝫ primo peccauit: pctm̄ intrauit in mundū. i. in hoīes q̄ in mūdo nascūtur ⁊ concipiūtur. qr oēs qui cōcipiūtur in mundo ex ipo pctū ade in ipsis sui ꝯceptione contrahunt originale pctm̄: excepto xp̄o qui non eodē modo quo alij est cōceptus. scꝫ non ex virili semine sed mystico spiramine carneꝫ sumens. Unde quod in ea natuꝫ est. scꝫ ex sanctissima matre eiꝰ de spūsancto est. Idem nunc sentit ecclesia de virgine Maria matre dn̄i intemerata ⁊ immoculata. Sed si aliquis diceret quō pōt hoc fieri ꝙ ex primi parentis pctō inficiuntur filij ab eo descendētes. Cum em̄ nos videamus ꝙ sepe patres pctōres generent filios iustos ⁊ bonos: ⁊ nullū prorsus pctm̄ suū eisdeꝫ transfundūt: quare pctm̄ ad magis transfunditur ꝙ alioꝝ parentū: ⁊ cō etiam pctm̄ sicut dicit Augu. adeo sit volūtariū ꝙ si non est voluntariū non est pctm̄. Et in pueris nullus vsus rationis sit: per cuiꝰ defectum est omne pctm̄. sicut btūs Dionysius dicit nec etiam voluntas peccandi in eis esse possit: quō ergo pctm̄ habent. Dicendū est ad hoc ꝙ licꝫ sit difficile hoc videre: pretermissis tn̄ ad pn̄s subtilitatibꝰ ⁊ subtilioribꝰ vijs qbꝰ hoc doctores ostendūt: sic tn̄ ondi pōt. Nos videmus ꝙ illud quod est principiuꝫ aliquoꝝ in ipso que ab ipo dependent ꝫm ꝓpriaꝫ dispositionem influit. sicut si radix arboris corrupta est de illius corruptione ⁊ truncus ⁊ radix ⁊ fructus sentiunt. Et similiter si virens sit ⁊ bene disposita idem accidit in recipiēdo: quia etiā de sua bona dispositione sentiunt que ab ea procedunt

Adā autē principiū fuit veriꝰ hūane naturē: ⁊ oēs hoīes ab ipso descēderūt: ⁊ omēs sumus respectu ipsiꝰ tanq̄ꝫ vnius corporis multa mēbra. Propterea qr ipse fuit principiū totiꝰ humane nature ⁊ in eo tanq̄ in principio hūana natura cōtinebat: omnes q̄ ab eo descēderūt de eius corruptione sentiūt ⁊ ea inficiuntur. Et ꝙuis istud non sit volūtariū ex pte pueri nati: est tn̄ voluntariū ex pte ade: in quo natura oīm continebat tanq̄ in ꝑncipio. Et est sile d̄ membro quo cōmittit aliqd indebitū. sicut hō manu cōmittit homicidiū. istud homicidium nō est volūtariū ex pte manus: sꝫ ex pte volūtatis ipsiꝰ mouētis manuꝫ ad hoc. Et nihilominꝰ punit hō i manu ⁊ in toto corpe. Si aūt cōsideret manꝰ ꝫm se diuiso a toto corpe ⁊ ab hoīe nō imputabit sibi homicidiū nec puniet: sꝫ qr est aliqd hoīs hoc facientis: et moti a suo principio motiuo qd̄ est volūtas. iō punit. Sic etiam oēs hoīes sunt aliqd ipsiꝰ ade inq̄ntū q̄si vnuꝫ sunt scꝫ inquātū cōueniūt in natura quaꝫ ab eo acceperūt. Pctā aūt alioꝝ parentū ideo nō traducuntur: qr sunt mere ꝑsonalia. Unde etiā adā inquantū erat hec singularis persona nō potuisset inficere descendentes ab eo: nisi in eo contenta fuisset tota natura hūana. Et sic ptꝫ quō pctm̄ pmi parentis transiuit ad alios. Et iō dr̄. Ro. v. ꝙ ꝑ vniꝰ hoīs in obediētiā pctōres constituti sunt multi. In qbꝰ vbis apl's tria tangit. Primo initiū hūane trāsgressionis ꝑ vnius hominis inobediētiam. Scdo ꝓgressum trāsfuse corruptiōis: qr pctōres constituti sunt. Tertio excessum corrupte ꝓpogationis: quia multi. B Initiū ḡ hūane transgressiōis fuit inobedientia viuꝰ hoīs scꝫ ade: qui de pomo sibi a deo vetito comedit. Nec obstat quod dr̄ Eccli. xxv. ꝙ a muliere initiuꝫ factum est pcti. qr mulier fuit initiū primū ⁊ incōpletum: sed vir fuit initiū primū ⁊ cōpletū. Aduertendum etiam ꝙ primū pctm̄ pmi parētis ex quo in oēs pctm̄ emanauit: nō fuit inobedientia ꝫm ꝙ inobediētia est pctm̄ spāle: sꝫ fuit superbia ex quo hō processit ad inobedientiam. Et propterea dr̄ Eccli. x. ꝙ initium oīs pcti est supbia. Unde apl's accipit hic inobedientiā ꝫm ꝙ gn̄aliter se hꝫ ad oē pctm̄. Sed iterū notādū est ꝙ inobedientia illa pmi hoīs aggrauatur multiplr. Primo ex pte pcipientis q̄ fuit deus vn̄ nō hoīs: sed dei.

pceptū trāsgressus ē q̄uis em̄ hō oēm cu⸗
rā apponere debeat ad hoc q cuilibet su⸗
pioꝝ obediat: tñ ē magꝭ debitꝰ q hō obe⸗
diat sapiori q̄ inferiori ptāti. Cuiꝰ figurā ē:
qꝛ pcepto īferioris ꝑtermittit̄. si sit pcepto
supioris ↄ̄uium. Vñ ↄ̄ns ē q quāto supior ē
ille q̄ ꝑcipit: tāto ei inobediētē eē sit grauiꝰ
et sic inobedientem esse deo ē grauiꝰ q̄ io⸗
bediētē eē hoī. vñ Act. v. Obedire oportet
deo magis q̄ hoīb: et iñ quidā ↄ̄uō faciūt
fīles sauli q̄ dixit samueli. i. Re. xv. Pecca⸗
ui qꝛ ꝑuaricatꝰ sū sermonē dñi et vbō tuū
timēs ppl'm et obediēs voci eoꝝ. Scdō ag
grauat̄ ex pte trāsgrediētis. s. ade. Primo
qꝛ nō peccauit ex ignorātia vel infirmitate
sꝫ ex supba elatione. ex ignorātia nō pecca⸗
uit: qꝛ sicut dicit apl's. j. Ti. ij. Adā nō ē se
ductꝰ sꝫ mulier seducta in ꝑuaricatiōe fuit
Ex q̄ appet q mulier peccauit ex ignoran⸗
tia. vir aūt ex certa sciētia. Pctm̄ aūt scien
ter cōmissū grauiꝰ ē eo qd cōmittit̄ ꝑ igno
rātia. fm illō Lu. xij. Ille seruꝰ q̄ cognouit
volūtatē dñi sui ⁊ non se ꝑpauit et nō fecit
fm volūtatē dñi sui: plagis vapulabit mul
tis. q̄ aūt nō cognouit ⁊ nō fecit digna pla
gis vapulabit paucis. Sed qꝛ ex hoc videt̄
seq̄ q grauiꝰ peccauit adā q̄ peccauit ex cer
ta scia: q̄ eua que peccauit ex ignorantia.
Sciendū ē q ista seductio q̄ eua seducta ē:
ex ꝑcedēte elatiōe ꝓcessit. Et iō talis igno
rātia non excusauit sꝫ aggrauauit pctm̄ in
quātū ignorādo ī maiorē elationē erecta ē
vñ maior fuit elatio eiꝰ q̄ ade: Credidit em̄
mulier verū esse qd serpens sua sit. s. discer
nēdo bonū et malū. Et ita bū ꝑ esum ligni
vetiti voluit ↄ̄seq̄ diuinā silitudinē supbia
ad h' se erexit q ↄ̄ dei volūtatē aliq̄d voluit
obtinere. Sꝫ vir nō credidit h' esse veꝝ. vñ
nō voluit ↄ̄sequi diuinā silitudinem ↄ̄ dei
volūtatē. sed in h' supbiuit q voluit eā cō⸗
seq̄ ꝑ seipm̄. Nō em̄ peccauit adā ex infir
mitate. qꝛ sic fortē ⁊ ꝑfectō creauit eū deus
vt leuiter et sine difficultate posset oē pctm̄
vitare: qꝛ non habebat intrinsecꝰ qd eū ad
peccandū īpelleret. Et iō sicut dicit Aug. in
xiiij. de ciui. dei. c. xv. Magna fuit ī peccan
do iniq̄tas: vbi tāta fuit in nō peccando fa
cilitas. Peccauit adā nō ex īfirmitate. sꝫ ex
elatione supbie. appetēs deo esse silis: non
quātū ad naturā: sꝫ quātū ad sciam boni ⁊
mali. put. s. suggesserat serpens. s. vt ꝑ vtu
tē ꝓpe nature sciret determinare q̄d bonū
eēt et q̄d malū ad agēdū: vl' etiā vt ꝑ seipm̄
ꝓcognosceret q̄d sibi boni vl' mali eēt futu⸗
rū. Et ex h' appetitu supbo ꝓcessit īobediē
tia eiꝰ vt d' ligno sibi vetito ipe sumeret. vt
dic̄ sctūs Tho: Ex q̄ etiā habemꝰ q supbia
īobediētia pit. Tertio aggrauat̄ īobediē
tia ꝑmi hoīs rōne nocumēti īde ꝓueniētꝫ
Qꝛ ex eiꝰ trāsgressiōe ⁊ pctō īterrupta ē ino
cētia ꝑmi statꝰ: q̄ subtracta deordinata est
tota natura hūana: et pctō originali īfecta
Pctm̄ em̄ originale ē q̄dā īordīatā dispōsi
tio ī hoīe q̄ ꝓcedit ex dissolutiōe armonie
et ↄ̄cordie q̄ erat ī ꝑmo parēte: qꝛ hō ī statu
innocentie ꝑfecte subditꝰ erat deo; et ps sēsi
tiua ꝑfecte erat subdita rōi et creature alie
subdite erāt ipi hoī. Vñ si hō nō peccasset
nlla creatura ei restitisset. Sꝫ qꝛ īobediens
fuit suo creatori. ↄ̄ueniens fuit eiꝰ vt resiste
rēt et ei īobediētes essent alie creature. Vñ
videmꝰ q hodie etiā h' uio dei q̄ s̄e obediūt
celestia ⁊ terrestria et ipi demones obediūt
in q̄bꝰ freq̄nt̄ miracula operant̄. Per ino
bediētiā etiā īsup ꝑmi hoīs īcurrimꝰ mor
tē et alias penalitates hūane nature: vt se
nectutē et debilitatē ⁊ egritudīes varias ⁊
defectꝰ. Est etiā ex eo vulnerata natura hu
mana. i. eiꝰ īclinatio ad vtutē q̄ est q̄ddam
bonū nature: qꝛ incurrimꝰ exīde ignorātiā
agēdoꝝ. ↄ̄cupiscētiā noxioꝝ. īfirmitatē et
debilitatē opandi: et etiā malitiā. i. ꝓmpti
tudinē ad malā. īcurrimꝰ etiā exīde inordi
natiōnē oīm passionū: amādo. s. q̄ nō sunt
amādo: ⁊ timēdo q̄ nō sunt timēda: exultā
do sepe ī his de q̄bꝰ esset dolēdū: et dolēdo
de his d' q̄bꝰ eēt exultādū. Et iō Aug. dic̄ q
malū rōnalis creature est ꝑuatio boni ex q̄
nascit̄ ignorātia rerū agēdaꝝ et ↄ̄cupiscen
tia noxiaꝝ q̄rū sunt cōiter labor ⁊ dolor. De
dit etiā adā ꝑmꝰ malū exēplū trāsgredien
di ꝑcepta dei ⁊ peccādi. sꝫ tñ nos q̄ eiꝰ īobe
diētiā scimꝰ tā grauit̄ esse punitā: ⁊ q̄ etiā
alios qui fuerūt īobedientes legimꝰ grauit̄
fuisse punitos: sic pꝫ de filijs isrl'. Nu. xiiij.
vbi dr̄. Oēs hoīes q̄ viderunt maiestatem
meā et signa q̄ feci ī egypto ⁊ ī solitudīe: ⁊
tētauerūt me iā ꝑ decē vices: nec obedirēt
voci mee nō videbūt terrā ꝑ q̄ iuraui pr̄ibꝰ
eoꝝ. Et etiā To. iij. dr̄ in ꝑsona ipsorū. Qm̄
nō obediuimꝰ ꝑceptis tuis iō traditi sumꝰ
in direptionē et captiuitatē ⁊ mortē ⁊ in fa
bulā ⁊ in īpropiū oībꝰ natōibꝰ ī q̄bꝰ dispsi
sti nos. Jō nos debemus cogitare q si nos
secuti fuerimꝰ exēplū inobediētie. nec nos
effugiemꝰ vltionē dei. Vñ dr̄ Hebre. ij. Si

ois p̄uaricatio et inobedictia accepit iustā
retributionem mercedis: quō nos effugie
mus. ℭ Scdo in auctoritate apl̄i indu
cta notaꝛ ꝓgressus trāsfuse corruptiōis .i.
infectio pcti originalis: q̄ trāsfundiꝛ a pri
ma parēte ī alios descēdētes ob e o. ꝑ quaꝫ
etiā ex eo ꝓpagati ꝑ carnalē ꝯnotionem
pctōres cōstituisti sūt. Dicit em̄ doct⁹ Gre.
ꝙ aliqn̄ pctm̄ sequēs est pena pcti p̄cedē
tis. Sicut de⁹ qnq̄ꝫ puniri permittit et pa
tiꝛ occultā mentis supbiā ꝑ manifestaꝫ car
nis ruinā. Et sic etiam pctm̄ primi parētis
puniꝛ: dū etiam ex ipso posteriores pctōres
ꝯstituunꝛ. Frequenter etiā ex iudicio dei ꝓ
uenit ꝙ hō pctōr subdaꝛ diabolo vel alte/
ri pctōri vt crudelius puniaꝛ. Bm illud ps.
cviij. Cōstitue sup eū pctōrē: ꝛ diabol⁹ stet
a dextris ei⁹. Cū iudicaꝛ exeat ꝯdēnat⁹ ꝛc.
Ubi nota ꝙ oēs pctōres sunt in statu pe/
riculoso. Ratio assignaꝛ ꝑ ps. cū dicit ps.
cxviij. Lōge a pctōrib⁹ salus. In quib⁹ ver
bis tāgiꝛ triplex rō: q̄re pctōres sunt in sta
tu periculoso. Et primo est: qꝛ sunt a salua
tore remoti: qō notaꝛ cū dꝛ. longe. sicut pe/
riculosum est egrotanti lōge esse a medico.
Ista aūt lōgitudo nō est bm localē distan/
tiā: qꝛ. de⁹ q̄ saluator est oim̄ vbiq̄ꝫ est: sꝫ po
ti⁹ attendiꝛ bm distātiā similitudinis sicut
albū dꝛ eē lōge a nigro. Quāto em̄ hō ma/
gis est pctōr tanto est magis deo dissilis si
cut quāto q̄d a ē nigrior tāto ē dissilior albo
Un̄ de btō augustino legiꝛ: ꝙ añ suā ꝯuer
siōnē inuenit se eē lōge a deo in regiōe dissi
militudinis. Qō de pctōrib⁹ pꝫ qꝛ de⁹ est to
tus largus et benign⁹ qꝛ dat affluēter ꝛ nō
īpiperat: sꝫ pctōres sunt auari ꝛ tenaces.
Itē de⁹ ē patientissim⁹ q̄ multo tpe tolerat
inimicū suū: cū posset eū statim submerge/
re. ꝛ qn̄ redit libentissime parcit Et pctōres
ecōtra: nō pn̄t modicā iniuriā tolerare q̄n
velint statim se vindicare si possint: ꝛ mul/
toties veniā petēti pcere nolūt. Itē de⁹ dat
et nō expectat retributionē ab hoīe. et hō
nō vult aliqn̄ mutuare hoī absq̄ꝫ vsura am
plissimo. Et sic ī multis et infinitis pctōres
sunt dissiles deo. iō dicit Sapiēs in ꝓuer/
bijs. xv. Longe est dn̄s ab īpijs. ℭ Scda
rō piculi ē. qꝛ scꝫ pctōres sunt pessime cor/
rupti. et iō nimis abominabiles deo. plusq̄
res fetida ꝛ corrupta vedeaꝛ abominabilis
hoī qō notaꝛ. cū dꝛ. pctōrib⁹. Et h̄ p̄cipue
pꝫ ī sodomitis: quoꝝ pctm̄ pessimū est ꝛ ni
mis abominabile deo. Un̄ dꝛ Gen̄. xiij. Ho/
mines aūt sodomite pessimi erant: et pctō
res corā dn̄o nimis. Dicunꝛ aūt sodomite
pessimi. qꝛ licet sit malū fornicari: tn̄ peius
adulterari et pessimā hāc turpitudinē opa
ri. s. sodomie. Un̄ Gen̄. xxxvij. dꝛ de ioseph
ꝙ accusauit fratres suos apō patreꝫ crimi
ne pessimo. i. de vitio sodomitico. bm vnaꝫ
expositionē. Diciꝛ etiā ꝙ erāt pctōres corā
dn̄o nimis. qꝛ lꝫ ille multū peccet: q̄ in oluꝫ
vult corde. tn̄ pl⁹ ille q̄ peccat ope: sꝫ nimis
ille q̄ pctm̄ ducit in ꝯsuetudinē. Sed illud
pctm̄ cū in ipm̄ hō cadit maxime trahit in
ꝯsuetudinē ꝓpter ꝯcupiscentie insatiabili
tatē: q̄ est sicut ignis ardens q̄ nunq̄ dicit
sufficit. Un̄ Ro. j. dꝛ de sodomitis ꝙ exar/
serūt in cōcupiscentijs suis. imo sic diabol⁹
huic vitio ita eos immergit ꝙ non curāt d̄
vxorib⁹. legiꝛ etiam Gen̄. xviij. ꝙ de⁹ dixit.
Clamor sodomoꝝ et gomorreorꝫ multiplica
t⁹ est: et pctm̄ eoꝝ aggrauatū ē nimis. Ubi
aduerte ꝙ de duobus pctīs legiꝛ ascēdisse
clamor ad deū. s. de homicidio: imo verius
fratricidio. Gen̄. iiij. dixit de⁹ ad cayn. Uox
sanguinis frīs tui clamat ad me de terra.
ꝛ d̄ vitio ꝯ naturā. qꝛ laborātes his duob⁹
vitijs sunt hostes dei et gn̄is humani. Naꝫ
vnū facit vt hō nō generet. ꝛ aliud vt geni
tus extinguaꝛ. ℭ Tertia rō q̄re pctōres
sunt in statu piculoso. ostēdiꝛ: qꝛ sunt salu
te priuati. s. qꝛ sal⁹ nō pōt haberi sine gr̄a:
q̄ pctōres carēt. qꝛ scꝫ sal⁹ lōge ē ab eis. Sꝫ
aduertēdū est ꝙ q̄dā aīalia sunt q̄ sine aq̄
saluari non pn̄t sicut pisces. Et sic pctōres
in pctō existētes si sint in pctō originali nō
pn̄t saluari sine aq̄ sacramētalis gr̄e: qꝛ non
purgaꝛ originale pctm̄ nisi per baptismuꝫ
actu susceptū vel voto actu vt ī pueris: vo
to vt in adultis. Un̄ si pueri portarenꝛ ad
baptizandū et morerenꝛ in vis anteq̄ꝫ pue
nirēt nō essent saluati: qꝛ nō habēt baptis/
mū nec actu nec voto. Sed si adult⁹ iret vt
baptizareꝛ ꝛ pri⁹ moreret saluꝰ esset: qꝛ sal
tē ī voto habuit baptismū. Ideo dꝛ Mar.
xvj. Qui crediderit ꝛ baptizat⁹ fuerit salu⁹
erit. Nec obstat de pueris q̄ non credūt. qꝛ
saluanꝛ in fide parētū. vel qꝛ alij ꝓmittūt
fidē ꝓ eis. Si aūt sit pctōr in pctō actuali
post baptismū cōmissum: nō pōt saluari si
ne aqua pnīe: q̄ abluiꝛ pctm̄ actuale mor/
tale. qō īpedit salutē. Un̄ aīe impenitenti
dꝛ Eze. xvj. Aqua non es lota ī salutē. Ter
tio in auctoritate apl̄i supius inducta tan
giꝛ excessus corrupte ꝓpagationis in eo qō

dicit. Multi. s. ɔstituti sunt pctōres. Vere enī pctōres sunt multi: ꝛ comparatiue iusti sunt pauci. Et rō est: qꝛ hoīes cōiter refugiūt difficilia ꝛ penoso. Et ɔ̄rio seauunt facilia ꝛ delectabilia. Via aūt pcti est facilis ꝛ delectabilis quātū od sensuz. Via aūt virtutū est difficilis ꝛ penosa ꝫm sensualitatē. ꝛ iō multi vadūt ꝑ viā pcti q̄ est via ꝑditiōis ꝛ pauci ꝑ viā ꝟtutū q̄ ē via salutis Et h est qꝛ nō attēdūt od terminū vie futurū. s; solū ad pn̄a delectabile vel penosum Et istā rōnē tāgit xp̄s Mat. vij. dicēs. Lata porta ꝛ spaciosa via est q̄ ducit ad perditionē. ꝛ multi intrant per eam ꝛc. F

Secundo in auctoritate

principali agiẜ de infectione aīe. s. ꝑ pctm̄ Et nota ꝙ pctm̄ est in oīa sicut sterilitas i terra. Si enī terra aliqui⁹ esset priuata vsu influctionis seu influxiōis celestiū corpoꝝ. vt non haberet pluuiā vel solē vel lunā vel stellos: multum doleret qꝛ nō ꝓdesset sibi terrā arare vel bene colere. qꝛ nullū fructū faceret. ꝛ tn̄ illud esset corruptibiliū rerum dānū. Ergo quanto magis dz pctōr dolere cu⁹ ꝑ pctm̄ mortale aīa sua sit priuata vsu celestiū bonoꝝ ꝛ auxilio btōꝝ. ꝛ ꝑ ɔn̄s sit facta sine fructu. Naz aīa ad hoc ꝙ fructificet merēdo opz ꝙ habeat suū aquam. s. gratiō dei. cui⁹ vsu indiget ad fructificondū ꝛ merendū. Item opz ꝙ habeat solem suū. i. amorē diuinū q̄ calefaciat eā. ꝛ lunā ꝛ stellas. i. suffragationes ꝛ orationes beate virginis marie q̄ est vt luna perfecta in eternū. ꝛ alioꝝ sanctoꝝ qui sunt vt stelle. Sed oib⁹ istis priuata est aīa rōnalis per mortale pctm̄. ꝛ iō sine fructu meriti. s; remoto per pniām pctō. oīa ista restituunẜ. ꝛ tūc efficiẜ vt terra fructifera: Et iō dicit Esa. xxvij. Hic est oīs fruct⁹ vt auferaẜ peccatū ex ea. G Ubi nota tria bona q̄ preueniunt homini penitenti.

Primū est restitutio glīe. cū dr: hic est.

Secundum est formidatio gratie. cum subditur: omnis fructus.

Tertium est expiatio malitie. cum subditur. vt auferatur peccatum ex ea.

Circa primum nota ꝙ sicut per pctm̄ homo priuatur celesti hereditate: ita per penitentiam homo restituitur od eam. Et iō de penitēte pōt dici illō Mat. xxi. Hic est heres. hic s; vere penitēs est heres. i. restitutus ad hereditatē s; vite eterne vt ꝑ gr̄e uerauerit habeat eā hic in spe ꝛ tādē in re.

Circa scōm nota ꝙ existēte magna ꝛ longo siccitate terra nō germinat: ꝛ arbores nō fructificāt ꝑpter defectū humoris. Sic hō diu viuēs in pctis magnis. i. mortalib⁹ ꝑpter defectum aq̄. i. gr̄e nō fructificat faciēdo germina bonoꝝ operū ꝛ fruct⁹ meritoꝝ. s; reddita infusiōe pluuie. i. infusione gr̄e ꝑ pniām in terre aīe: pullulant germina virtutū ꝛ fruct⁹. i. merita bonoꝝ operū Et iō redeūtib⁹ ad pniām ꝓmittiẜ. Ezech. xxxiiij. Pluuie bn̄dictionis erūt: ꝛ dabit lignū agri fructū suū: ꝛ terra gignet germē suū. Figura hui⁹ poniẜ Jac. v. vbi refertur quō tpe helie nō pluit super terraz annos tres ꝛ mēses sex. Sed helia orante celuz dedit pluuiē ꝛ terra dedit fructū suū. Nom ꝑ tres annos siccitatis ꝛ sterilitatis qb⁹ nō pluit intelligunẜ tres grad⁹ pctī s; pctm̄ cordis ꝛ opis: ꝛ ɔsuetudinis. od q̄s grad⁹ sequunẜ sex mēses ꝑpter carentiā sex operū mīe: ex quib⁹ impediẜ pluuia. i. gr̄e infusio. sed restituta pluuia. i. gratie infusione per pniām ꝛ orones sctōꝝ: terra aīe fructificat per meritū bonoꝝ operū. Tertio tangiẜ expiatio malitie vt auferaẜ peccatum. Deus enī requirit vas cordis mundū ꝛ purū: ol's nō ponit ibi gratiā suā. Sed pctm̄ est in aīa sicut rubigo in vase argēteo vel eneo consumens ꝛ deformās ipm̄. Vn̄ ad hoc vt efficiaẜ purū vt sit vas dei opz ꝙ auferaẜ per pniām rubigo peccati. ꝫm illud Prouer. xxv. Aufer s; per pniām rubigiē s; peccati. de argento. i. de conscientia. et egredietur vas purissimum. D

Tertio agitur in auctoritate

principali de corruptione vite que est mors q̄ s; secuta est in nobis ex pctō primi hoīs. Ubi nota ꝙ mors est magna regina ꝛ dn̄a nō solū in vno regno s; in toto mundo. i. in oībus hoīb⁹ mūdi. Et rō est. qꝛ retrāsit cū onere suo a parētib⁹ ad heredes. s; natura hūana pctō vitiata ꝛ debito mortis onerato trāsfundiẜ i oēs hoīes a ꝓmo parēte. Et iō oēs hoīes sunt onerati debito mortis. ꝛ opz necessario oēs hoīes ꝟ debitū soluere. Vn̄ dr Ro. v. ꝙ ꝑ vnū hoīem in oēs hoīes mors ꝑtrāsijt in q̄ oēs peccauerūt. Sed sicut dr ibidē. Si vni⁹ hoīs delicto mors regnauit ꝑ vnum: multo magis abūdātiā gratie ꝛ donatiōis ꝛ iusticie accipientes in vita regnabūt ꝑ vnū iesum xpm̄

q̄ cū patre ꝛ spiritusancto viuit ꝛ regnat
per infinita seculoꝝ secula. Amen.

¶ De separatione anime ꝛ resolutione cor
poris. Sermo. v.

Exibit spiritus

Ie eiꝰ ꝛ reuertet̄ i terrā suā: i il
lo die pibūt oēs cogitatio
nes eoꝝ. ps. cxlv. Opinio
siue error q̄rūdā antiquoꝝ
q̄ fuerūt in prima etate mundi d̄r fuisse ꝙ
crediderūt hoīem non debere mori. Et ad
hūc errorē adducti sunt ex ꝯsideratōe qua
rūdā creaturarū. Nā videbāt solē ꝛ lunā ꝛ
alia celestia corꝑa nunꝗ̄ deficere vel corrū
pi. q̄re cū illo p̄cipue videant̄ facta ꝑpter
seruitiū hoīm: ꝛ ipse hō fuisset q̄si dn̄s ꝯsti
tutꝰ oīm creaturarū: multomagis videbat̄
credibile ꝙ ipse hō mori vel deficere nō de
beret. Scd̄o adducebant̄ in p̄dictū errorē
ex ꝑte creatoris videlꝫ dei a q̄ sciebant ho
minē esse creatū ad imaginē ꝛ silitudinem
suā: q̄re cū ipse deꝰ imortalis sit videbatur
etiā ꝙ ipse hō deberet esse imortalis. Ter
tio q̄ꝫ errabāt ex hoc ꝙ hoīes p̄me etatis
vixerūt lōgissimo tp̄e. aliq̄ q̄dē septingētꝭ
annis, aliq̄ octingētis: ꝛ nōnulli nōgentis
annis. Vn̄ illi q̄ diu vixerāt ꝛ nōdum vide
rāt aliquē mori credebāt ꝛ existimabāt ꝙ
nullꝰ hō mori deberet. Et ex hac opinione
erronea ceperūt audaciꝰ mala ꝑpetrare et
multis se pctīs corrūpere. Quare vidēs deꝰ
ꝙ ex ꝑte vite imortalis multa malitia eēt i
terra: corripuit errorē p̄dictū. Primo per
snlam verbi dicēs ad noe Gen̄. vj. Non per
manebit sp̄s meꝰ in hoīe in eternū: q: ca
ro est. q. d. Nō decet eū viuere in eternum
neq̄ꝫ ex ꝑte sp̄s q̄ ē a corꝑe seꝑabilis: neq̄ꝫ
etiā ex ꝑte carnis: q: caro est corruptibilis
ꝛ in terrā resolubilis. Et iō etiā ꝑpheta da
uid vidēs ꝑ experiētiā p̄dictā snīoꝫ ipleri fre
quēter: h̄ ipꝫ de hoīe i ṽbis ꝑpositꝭ expsse
posuit dicens. Exibit sp̄s eiꝰ. s. hoīs a cor
pore ꝑ mortē: ꝛ reuertet̄. s. corpꝰ i terrā suā
in illa die. s. mortis peribūt. i. frustrabūtur
oēs cogitatiōes eoꝝ. ¶ In q̄bꝰ q̄dē ṽbis
tangunt̄ tria q̄ in morte hoībꝰ cōtingunt.

Primum est anime separatio: q: exibit
spiritus eius. i. anima eius a corpore.

Scd̄m est carnis resolutio: q: reuertet̄.
scꝫ post mortem in terram suam.

Tertiū ē caroꝝ seu intētionū frustratio
q: in illa die peribūt oēs cogitatiōes eoꝝ.

Circa primū attēdenduꝫ

est ꝙ exitꝰ sp̄us. i. seꝑatio aīe a corꝑe tāto
est amarior quāto aīo magis adhesit carni
ꝛ magis dilexit eā ꝛ opa eiꝰ. vn̄. j. Re. xv.
dixit Agag pinguissimus. Siccine separat
amara mors. Et h̄ iō q: dulcissima est vnio
aīe ad carnē. Vn̄ i vitis patrū dixit abbas
helias. Ego tres res timeo. vna ē qn̄ egres
sura aīa est a corꝑe. alia qn̄ occurrerit iudi
ci. tria est qn̄ ꝫ me ꝓferet̄ snīa. Nā qn̄ ali
q̄s mittit̄ ad ꝯfines: ꝛ cogit̄ ad tp̄s exire
de terra ꝛ domo sua; q: sperat cito reuerti
ꝛ reuocari: nō multū dolet. Sꝫ si exiret vt
exul in ꝑpetuū nunꝗ̄ reuersurꝰ: tūc maxie
affligeret̄. Sic accidit de exitu sp̄s i mor
te: q: nō sperat reuerti. s̄m illud Sap̄. xvj.
Hō ꝑ malitiā occidit aīaꝫ suā: ꝛ cū exierit
sp̄s eiꝰ nō reuertet̄. ¶ In quibꝰ quidē
verbis tangit̄ duplex mors hominis.

Quarū vna est sp̄ualis: q: homo ꝑ mali
tiam: scꝫ peccati occidit animam suam;

Scd̄a est carnalis: ideo subditur: ꝛ cuꝫ
exierit spiritus eius non reuertetur.

Quātū ad primā sciendū est ꝙ sicut ma
litia grauis īfirmitatis occidit corpꝰ. sic et
malitia pctī mortalis occidit aīam. Sꝫ q:
pctm̄ voluntariū ē: iō ille q̄ facit pctm̄ silis
est ei q̄ voluntarie seipm̄ occidit: ꝛ silis illi q̄
ꝑprio gladio se interimit. sicut fecit armi
ger saul irruēs in gladiū suū. j. Re. vl. Vn̄
tales ṽe sunt hostes aīe sue. vn̄ To. xij. d̄r.
Qui faciūt iniq̄tates ꝛ pctā hostes sūt aīe
sue. Propriū em̄ hostis est nō amare sꝫ odi
re. Sꝫ tales pctōres tanꝗ̄ ṽe hostes aīam
suā ṽe nō amāt. Qd̄ ꝓbat̄ ex ꝑh̄o. v. Eth̄. ꝑ
q̄nq̄ꝫ q̄ sunt amicitie ꝑprio. Uniuscuiusq̄ꝫ
em̄ amicꝰ p̄mo q̄dē vult amicū suū eē ꝛ vi
uere. Qd̄ q̄dē pctōres de aīa suo nō faciūt
q: nolūt eā ꝯseruare in integritate vite sp̄ua
lis q̄ est ꝑ grām. Scd̄o vult ei bona: sꝫ ta
les nō appetūt bona sp̄ualia q̄ sūt potiora
Tertio opat̄ bono ad ipsū: sꝫ mali nō opā
tur ad bonū aīe sue. Quarto cōuiuit ei de
lectabilr̄: sꝫ malꝰ nō est delectabilis secū. i.
cū aīa sua redeūdo ad cor. q: inuenit ibideꝫ
vitia preterita p̄ntia ꝛ futura q̄ abhorret.
Quīto ꝯcordat cū ipso q̄si i eisdē delectorꝰ
ꝛ ꝯtristatꝰ: sꝫ mali nō ꝯcordāt cū ꝯsciētia
sua ꝑpter ꝯscientiā remordētē: vn̄ iurgiū
hn̄t in seipsis. Propter que oīa d̄r in ps. x.
Qui diligit iniq̄tatē odit aīaꝫ suā. ꝛ vlteriꝰ
faciēdo iniq̄tatē occidit aīaꝫ suā. Ezt. xvi q̄

In iniusticia sua quã operat⁹ est morietur
Scđo ĩ auctẽ ĩducta tangit mors cornal.
cũ subdit. Cũ exierit spũs ei⁹ nõ reuertet.
¶ De q̃ morte inueniunt duo. Primuz ꝙ
est formidabil. s. ꝓpter exitũ spũs: cũ exie-
rit spũs ei⁹. Exitus enĩ spũs. i. aĩe a corpe
formidabilis est hoĩbuz triplici ratione;

Primo ꝓpter recessum.
Scđo ꝓpter ingressum.
Tertio ꝓpter occursum.

Primo inquã ꝓpter recessum. Cõpellit
enĩ recedere ꝛ a filijs ꝛ a cõsanguineis; et
a diuitijs ꝛ possessiõib⁹ suis: ꝛ ab oĩb⁹ tem
poralib⁹ bonis de q̃b⁹ nihil ipm concomi
tat. Vñ iste recessus tãto est amarior quan
to ista magis dilexit. Fert ꝙ q̃dã iuuenis
lothoringie cũ esset ĩ extremis respiciens
domos suas ꝛ castra dicebat. Dñe deus q̃z
cõtẽnẽd⁹ est mũd⁹ iste: qr ego q̃ tot habeo
castra ꝛ palacia: ꝛ tot potui hospitare ne-
scio adhuc q̃ in hac nocte debeo ire: ꝛ oĩb⁹
istis carere: aut q̃s vŭlt me hospitari. Et iõ
diuca mouẽa est filijs ribaldo somnianti
se esse diuitẽ: q̃ excitat⁹ inuenit se miseꝝ et
nudũ. Sicut dicit Job. xxvij. Diues cum
dormierit nihil secuz offerret: apiet ocłos
suos ꝛ nihil ĩueniet. Et p̃s. lxxv. Dormie-
rũt somnũ suũ ꝛ nihil ĩuenerũt oĩa viri di
uitioꝝ in manib⁹ suis. Vñ sicut nud⁹ exi-
uit de vtero: ita denudat⁹ exit de mundo.
Job. j. Nudus egressus suz de vtero ma-
tris mee: nud⁹ reuertar illuc. Scđa rõ est
ꝓpt ingressuz. qr exiẽs a corpe spũs hoĩs
cõpellit intrare nouã ꝛ ignotã regionem
Qđ figuratuz est in ioseph de q̃ dr in p̃s.
lxxx. Joseph cum exiret de terra egypti. i.
de mundo linguã quã nõ nouerat audiuit
Et si exeat spũs cũ pctõ ꝛ impenitens exit
de morte tpali ad regionem mortis eterne.
vñ perfodit gladio doloris vsq3 ad intima
penetrantis. Ubi patit famẽ ꝛ penuriã oĩz
bonoꝝ. vbi est carcer ꝓfundus et tenebro
sus. s. ĩferni loc⁹. vñ Biere. xv. Si dixerint
ad te q̃ egrediemur: dices. Qui ad mortem
ad mortẽ. et q̃ ad gladiũ ad gladiuz: ꝛ q̃ ad
famẽ ad famẽ ꝛ q̃ ad captiuitatẽ ad capti-
uitatẽ. De h̃ carcere et captiuitate. nunq̃
exire poterit q̃ ibi ĩclusus fuerit Matth. v.
Amen dico tibi: non exibis inde donec red
das nouissimũ q̃drantẽ. Per nouissimuz q̃
drãtẽ põt intelligi finalis pnĩa quã pctõr
dãnat⁹ in morte nõ hũit. ꝛ iõ nõ psoluit. s3
post mortem nunq̃ reddere aut psoluere po
terit: et iõ si donec psoluerit non exibit: et si
nunq̃ ibi psoluet penitẽdo poterit: seq̃t ꝙ
nunq̃ exibit. Vñ ẽm Aug. Per nouissimum
q̃drantez intelligunt terreno pctã. qr terra
in q̃ peccam⁹ est nouissimũ elementũ. Tunc
ergo reddit nouissim⁹ q̃drans qñ ꝓ q̃libet
pctõ vsq3 ad vltimuz ĩ terra cõmisso hõ pu
nit: sed in inferno q̃libet pctm̃ puniet pe
na eterna. Vñ semp reddet nouissimum q̃
drãtẽ. qr semp illic puniet ꝓ quolibet pctõ
h̃ cõmisso. Et iõ istud donec nunq̃ finiet
Sicut enĩ ĩ p̃s. cix. dixit de⁹ pat xpo. Se-
de a dextris meis: donec ponam inimicos
tuos sca. pe. tuoꝝ. Qđ nõ sic intelligit ꝙ
subiectis ei inimicis desinat regnare. sed
semp regnabit. Vñ miseri et dãnati nunq̃
poterunt exire vt ab illis penis liberentur.
Biere. xj. Inducã sup eos mala de quibus
exire nõ poterunt. Tertia rõ q̃re exit⁹ spũs
a corpe est formidabilis. est propter occur-
sum. s. demonũ ad rapiendũ ipam animaz
Deut. xxxj. Occurrent vobis mala. s. demo-
nia in extremo tpe. Ber. Quãt⁹ erit tibi pa
uor ꝛ oĩa misera: cũ dimissis oĩbus quoꝝ
est tã iocũdo p̃sentio: tam gratus aspect⁹:
tã familiaris habitatio ĩ alienam penitus
regionez ingredieris: ꝛ cateruatim tibi in
finita demonia obuiam exire videbis. Hec
tñ demonis licz electis exeuntibus nocere
nõ possint quin ad p̃miũ celeste pueniant:
reprobos tamẽ nõ solũ terrebũt: sed etiam
pertrahent ad eterna supplicia. Utrunq3
enim in exitu spũs diuino iudicio agit: vt
reus trahat ad penam: ꝛ iustus pducatur
ad gloriaz. Et hoc innuitur in p̃s. lxvij. vbi
dicitur. Dñi dñi exitus mortis. dñi scz pu-
nientis mala: ꝛ domini premiantis bona:
vtrunq3 fit in exitu mortis. ¶ Scđo
ostenditur de exitu mortis ꝙ est irreuoca
bilis: quia non reuertetur scilz ad corpus
postq̃ scilz exierit per mortez. Sed contra
iij. Reg. xvij. legitur cũ helias orauit super
filiũ vidue ꝙ exaudiuit dñs vocem helie:
ꝛ reuersa est anima pueri intra eum ꝛ re-
uixit. Et simile fuit de filio sunamitis quez
suscitauit heliseus: ꝛ de mortuis alijs su-
scitatis a xp̃o vel ab aplis suis. Sed dicen
duz ꝙ aliud est qđ fit cõmuni lege nature
ꝛ aliud qđ fit ex speciali priuilegio grẽ et
diuine omnipotẽtie. Quõtũ enĩ est ex com
muni lege nature humane: non est reuer-
sio finis nostri. vt dicitur Sapientie. ij. ꝛ
in p̃s. lxxvij. Spiritus vadẽs ꝛ non rediẽs.

Sed p̄dicti suscitati sunt et reuersi sunt ex sp̄ali priuilegio grē et oīpotētie et p̄ miraculū v̄tutis diuine. Sed posses dicere īmu gn̄al'r tota hūana natura resurget: et qlibet sp̄us reuertet ad corpus in generali resurrectione: quō oēs q̄ in monumentis sunt: audient vocē filij dei ꝛ qui audierint viuent. vt d̄r Job. v. Sed dicendū ꝙ cum dicit ꝙ sp̄us cū exierit ab hoīe non reuertetur: intelligitur ad eandē vitā corporalem nō v̄tute nature sed dei omnipotētis. Sed q̄ btūs Gregorius dicit. ꝙ qualis quisq̄ hinc exit talis in iudicio presentabitur: vt possit hinc homo exire secure debet se ante exitū opibus iusticie hac penitentie premunire. Propterea dicebat. Job x. Dimitte me vt plangā paulūlum dolorē meū anteq̄ vadā ꝛ nō reuertar ꝛc. E

Secundo in auctoritate

principali agit de corporis resolutione: q̄ scz post morte reuertet i terrā suā de qua primitus fuit formatū. Hoc eni cōiter ꝛ naturaliter videmꝰ in his que generātur ꝛ corrāputur ꝙ finaliter redeūt ad suum principium: sicut frumenta ꝛ alia q̄ oriūtur ex seminibꝰ: ꝛ final'r semina reddeūt: ꝛ vapores aquei finaliter resoluunt in aquam: sic corpora hūana in terrā vn̄ facta sunt. b̄m illō Gen̄. ij. Fecit deus hoīem. i. corpus hoīs de limo terre: ꝛ finaliter reuertet in terram secūdū illud Eccl's. iij. De terra facta sūt: ꝛ in terrā pariter reuertent. Sed notandum ꝙ q̄ hō componit ex sp̄u rōnali ꝛ corpore terrestri: vtraq̄ pars in morte ad p̄ncipiū suū reuertit. Nā sp̄us rōnalis creat a deo ex nihilo: ꝛ ideo nō habet principiū materiale: sed p̄ncipiū actiuū. s. ipsum deum creatorē: sed corpus habet materiale principium scilz terrā. Et inde est ꝙ in morte spiritus hoīs ad deū reducitur: ꝛ corpus in terram resoluitur. b̄m illud Eccl's vltimo. Reuertatur puluis in terrā suā vnde erat: ꝛ spiritus redeat ad deū qui dedit illū.

¶ In quibus verbis salomon duo breuiter describit que precipue occurrūt in morte.

Primo ex parte corporis ostendit hominis vilitatem: cū dicit. reuertatur puluis in terram suam vnde erat.

Scd̄o ex parte aīe hoīs nobilitatem: cū subditur. ꝛ sp̄us redeat ad deum ꝛc.

Quātū aūt ad primū describit vilitatē corporis humani tripl'r. s. ex parte termini ex parte medij ꝛ ex p̄te sui principij. Vocatur eni p̄mo corpus hoīs puluis. q̄ puluis est vltimus terminꝰ resolutiōis hūani corporis. vn̄ vocat puluis. q̄ . s. finaliter est in puluerē redigendū. Vocat etiā puluis vt ostendat eius vilitas: fragilitas ꝛ defectibilitas. Nā puluis est materia vilis: q̄ scz est terra humore desiccata: q̄ terra est fex elemētorū ꝛ ē puluis coadunatꝰ a modica vi distīguibilis ꝛ dissolubilis: ꝛ est etiam a fructu sterilis ꝛ lz cumulatꝰ parū tn̄ durabilis: ꝛ talis est hō ex p̄te corporis scz vilis ꝛ q̄si soccus fecis et a modica violentia vel infirmitatis vel percussionis occiditur ꝛ morit: ꝛ in senectute sterilis ꝛ inutilis efficit et modico tp̄e viuit quantūcūq̄ multas diuitias hēat cumulatas: Et ideo dictū est hoī post pctm̄. Gen̄. iij. Puluis es ꝛ i puluerem reuerteris. Et iō scti viri ad supbie exclusionē ꝛ hūilitatis conseruationem vocabāt se puluerē sicut abraham Gen̄. xviij. Loquar ad dn̄m deū meū cum sim puluis ꝛ cinis. vn̄ Grego. x. li. moraliū Quid abraham suos diuitias estimare nouerat q̄ semetipm̄ puluerē ꝛ cinerē pensabat. q. d. Pro nihilo estimabat. Principiū aūt hūani corporis est terra de qua erat formatū ꝛ assumptū. sed quasi medium inter hoc principiū ꝛ pulueris terminū est mors. i. reuersio corruptiōis in terrā. Primo ergo loquit de medio: cū dicit. reuertatur in terrā suā. Ubi aduertendū ꝙ in hac reuersiōe sunt plures gradus pertinētes ad ignominiā ex vilitatē hominis: ex quorum cōsideratiōe etiā multū debz hō humiliari. Primꝰ gradus est in accidentium mutatione. q̄ oīa accidentia que faciebāt ad honorē ꝛ perfectionē hūani corporis in p̄trariū p̄mutātur. Nā a sua pulchritudine mutatur in horribilem feditatem. vn̄ Ber. Cuius erat gratissimus amplexus fit post mortē horribilissimus aspectus. Vn̄ legitur i vitis patrum. ꝙ cum quidem heremita temptaretur de pulchritudine cuiusdam mulieris: audiens eam mortuā post paucos dies venit ad sepulchrum vt videret quid esset amor suus. Et aperto sepulchro abstergēs saniem de corpore eius cum pallio suo post q̄ tentabatur, opponebat saniem ac deformitatem eius tentationi sue dicens. Vide qualis est amor tuus. Item a sua potentia et fortitudine mutatur in impotentiam et in nullam possibilitatem. itavt

inullā mēbiā suū possit mou:re. Uñ ibi defecit fortitudo samsonis. ibi velocitas azahelis. Uñ Esa. j. Erit fortitudo eoꝝ q̄si fauilla stupe. Itē a sua ptāte ꝛ dignitate mutaꝛ in oīmodā humilitatē ꝛ pauitatē. Narrat petrꝰ alphōsus. ꝙ cū tūba Alexādri esset aurea ꝛ in patulo. multi philosophi cōuenerūt circa eā. Quoꝝ pmꝰ dixit. Alexāder heri ex auro fecit thesaurū: hodie aurū tenet eū īclusuz. Aliꝰ dixit. Heri sibi nō sufficiebat totus ↄ̄mūdus: hodie sibi sufficiūt sole q̄ttuoꝛ vlne. Aliꝰ dixit. Heri pplo īperabat: hodie ppl's ei. Aliꝰ intulit. Heri multos populos potuit liberare de morte: hodie nec iacula mortꝫ potuit deuitare. Aliꝰ heri ducebat exercitꝰ, hodie ab illis est ad sepulcruz deductꝰ ꝛ delatꝰ. Aliꝰ. heri pmiebat terrā hodie p̄mitꝛ ab ea. Aliꝰ. heri gentes ipm timebāt: hodie ipm vilē reputāt. Aliꝰ. heri habuit amicos ꝛ inimicos: hodie hꝫ oēs eq̄ īea. Itē a diuitiaꝝ copia ꝛ facultate mutaꝛ in nuditatē ꝛ paupertatem. Job xvj. Ego quōdā opulētꝰ repēte ↄtritꝰ sum Et primo. Nudus reuertar illuc scꝫ in terrā. Scđa gradꝰ est in corporis putrefactione. qꝛ. sicut hō a principio de putrefactiōe concipiꝛ ꝛ nutriꝛ. ita etiā in putredinē finaliter corpꝰ reuerteꝛ. Uñ Job. xv. Hō putredo ꝛ filiꝰ hoīs vermis. Et iō est hō filius glaciei. q̄ sicut ex aq̄ ꝛ frigore generaꝛ. ita etiā in aquā frigidā resoluiꝛ. Uñ q̄dem de hoc metrice dixit. Mater me genuit: eadē mox gignitur ex me. Et ideo de nobilitate carnali nihil remanet: nisi putredo. Job xvij. Putredini dixi. Pater meus es. Uane ergo gloriaꝛ peccator de sua nobilitate. j. Mach. ij. Gloria viri peccatoris stercus ꝛ vermis est. Legiꝛ in lib. de donis ꝙ cuidaꝫ dictā est in somnio. Diuide quicq̄d habes fies cito liuida tabes. Qđ cū ille fecisset volens illū diabolꝰ facere desperare vt peniteret de eo ꝙ bene fecerat, Respondit ei. Sōnia ne cures: nā fallūt somnia plures.

Tertiꝰ gradꝰ in vermiū corrosione. propterea đr filiꝰ hoīs vermis. qꝛ corpus hoīs de se generat vermes. Uñ Eccli. x. Cum em̄ moriꝛ hō hereditabit serpētes et bestias ꝛ vermes. Nam vt referꝛ de cerebro corporis hoīs bufo post mortē nasciꝛ de renibus serpens. de vētre lumbrici: de carne vermes: de lingua astalabus: et de pelle tinea. Hec de nobili corpe hoīs nascunꝛ ꝛ id cōsumūt Uñ Bernar. Quid prosunt diuitie. q̄d delitie: q̄d honores. Diuitie nō liberant hoīem a morte. delitie non liberāt a verme: honores nō liberant a fetore. Nā qui modo sedebat diues et gl'iosus in throno: modo iacet paupꝫ in tumulo. Qui parum prius delitijs vescebaꝛ: modo a vermibus cōsumiꝛ. Qui pauloante in aula gl'iosus astabat: mō in tumba ignominiosus iacet. Pꝫ ergo ex predictis quō est ignominiosa et vilis reuersio hoīs in terram suā. q̄ data est in penam peccati. sicut pꝫ Geñ. iij. vbi dictum est p̄mo homini post pctm̄. In sudore vultꝰ tui vesceris pane tuo. donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Tertio ī auctoritate allegata ostēdiꝛ vilitas humani corporis ex pte sui principij: cū đr. reuerti in terraz sub qua erat scꝫ formatū. In quo etiaꝫ pꝫ primo eiꝰ vilitas: qꝛ terra vilior est omni alio elemēto. Et lꝫ corpus humanū sit ex oībus elemētis. đr tñ hō spūaliter de terra factꝰ. ēm illō. j. coꝝ. xv. Primꝰ hō de terra terrenus. Et paulopost. Qualis terrenꝰ: tales ꝛ terreni. Scđo ex eo ꝙ elementum terre est in maiori quantitate in cōpositione corporis humani. ꝛ ideo graue est ꝛ pōderosuꝫ. Propterea đr Eccl'. x. Quid superbia terra ꝛ cinis. q. d. Nō de tua origine potes supbire qꝛ terra fuisti: nec de tuo fine. quia puluis eris ꝛ cinis. B Scđo salomō in p̄dicta auctoritate ostēdit ex pte anime hoīs nobilitatē: cū dicit. Spūs redeat ad deū qui dedit illū. Ubi ostēdit nobilitatē hoīs dupliciter. Primo ex parte finis. qꝛ spūs hominis in morte rediꝛ ad deum scꝫ vt ab eo iudiceꝛ ꝛ premieꝛ. Ubi aduerte ꝙ reditus spūs hoīs ad deū est duplex. Unꝰ q̄n peccator penitēs rediꝛ ad eius miām: ꝛ est sacrificiū deo spūs cōtribulatus. Est aūt modus redeundi vt primo reuertaꝛ peccator ad cor suū cōsiderādo ꝛ detestādo preuaricationes suas. Esa. xlvj. Redite preuaricatores ad cor. Postea v̄o a corde redeat ad deū cōtemplandū placandū ꝛ diligenduꝫ. Et debet penitens redire sicut sponsa ad spōsuꝫ. scꝫ cū munda puritate: cum decora venustate: ꝛ induta virtutū varietate: opulenta meritoꝝ fecūditate: que sunt thesauri spūales. Et quia pauce anime redeūt sic ad deū. ideo đr Lu. xvij. Non est inuentus qui rediret ꝛ daret ad gl'iam deo: nisi hic alienigena. Alius v̄o reditus spūa ad deūꝫ est post mortē ad suaꝫ iusticiā. s. q̄n aīa post mortē reduciꝛ ad dei iudicium. Et isto mō

oīs spūs humanꝰ redibit ad deū vt ponderet in statera iusticie sue. ⁊ ſm pondus meritoꝝ suoꝝ dānet vel saluet. Propter qḋ dr. Prouer. xvj. Spiritū pōderator est dominꝰ. Scḋo ostendit nobilitas spūs hūani ex pte originis. qꝛ deꝰ dedit illū scʒ creando ei corpori infundendo. Nō enim aīa hominis est ex traduce vel ex materia educta sed est forma a deo creata et corpori data Vn̄ .ij. Macha. vij. dixit mater septem fratrum filijs suis. Nec ego animam et spiritum donaui vobis et vitam et singuloꝝ membra non ego ipsa compegi: sed est mūdi creator qui formauit hominis natiuitatem quiqʒ oīm inuenit originē: et spiritum vobis iterū cū misericordia reddet. D

Tertio ostēditur ī auctoritate

principali quō in morte frustrontur oēs cure ⁊ intētiones hoīm quas habent circa mundana. Unde dicit ꝙ in illa die scʒ mortis peribūt. i. frustrabunt oēs cogitationes eoꝝ: quibꝰ scʒ circa mūdana inhiabant. Qn̄ aliquis īuenit thesaurū magnū aliqn̄ cogitat multa facere de eo sed si venit aliquis ⁊ furetur ei totū: tunc frustrant ⁊ pereunt oēs cogitationes sue. Sic homo credens habere thesaurū longe vite cogitat de diuitijs ꝯgregādis de honoribꝰ asseq̄uēdis: ⁊ de delitijs ꝑfruendis. Sed venit fur. i. dies mortis īopinate ⁊ aufert ei thesaurum vite. ⁊ tūc pereūt oēs cogitatiōes sue. j. Thessal. v. Dies dn̄i sicut fur ī nocte ita veniet. Tunc ergo peccator dicet illud Job. xvij. Cogitationes mee dissipate sunt Hoc autē sanctis viris nō ꝯtingit: qꝛ vt dr Sap. v. Cogitatio eoꝝ apud altissimū. A quo scʒ recipiunt ⁊ remunerant in glīa celesti. Ad quam nos perducat christus piissimus nostrum suscipiens spiritum suo sanguine redemptum. Amen.

¶ De generalitate mortis hūane. Sermo. vj.

Omnes mori-

mur ⁊ q̄ſi aque dilabimur in terrā. ij. Re. xiiij. Cū diuīa ꝙ humana iura volūt ꝙ pena ꝓportionet culpe siue pctō cuius est pena. Vn̄ Deut. xxv. dr. Pro mensura delicti erit ⁊ plagaꝝ modus. Mors aūt pena est originalis pctī. Unde de illo pctō dicit aplꝯ Ro. vj. Stipendia pctī mors. Et Ro. viij. Corpus mortuū est propter pctm̄. Pctm̄ aūt originale ab vno primo hoīe scʒ a primo parēte trāsit ī oēs alios ab eo descēdentes. Et idem siīr mors q̄ est illius peccati pena: ab ipso etiam primo hoīe in oēs pertransit. Et istā rationē tāgit aplꝯ Ro. v. dicens. Per vnū hoīem peccatum in hunc mundū intrauit. et per peccatū mors. Et inde est ꝙ sicut dicitur in auctoritate proposita. Omnes morimur. A In quibus quidem verbis de hominibus morientibus tria insinuātur.

Et primū est: qꝛ morimur gn̄aliter sine exceptione. cū dicit. omnes morimur.

Scḋo cōtinuabiliter sine interpolatione. quia quasi aque dilabimur.

Tertio humilr sine ambitiōe. qꝛ in terrā ⁊ ideo ꝑ mortē nō ad sublime aliq̄d eleuamur: sʒ deprimimur in infimū. s. in terram.

Circa primū aduertēdū

est ꝙ qn̄ venenū ingredit ad corda q̄ vite virtꝰ ī oīa mēbra ꝓcedit. exinde oīa mēbra corpis moriunt. Sic qn̄ venenū pctī intrauit in adā. a quo trāsfusa est humana natura in oēs hoīes: oīa mēbra humane nature. i. omnes hoīes moriūtur. Vn̄ dr Ro. v. In omnes homines mors pertransijt in quo omnes peccauerunt. In quibꝰ verbis tanguntur duo.

Primum est generalitas pene: qꝛ in oēs homines mors pertransijt.

Secundum est generalitas culpe: quia omnes peccauerunt.

Quātū ad primū attende. Primo pene terribilitatē: qꝛ mors. Scḋo generalitatē qꝛ in oēs pertrāsit. Nihil quippe in vita humana pūti videt terribiliꝰ morte: qꝛ ꝑ eam oīa mūdana gaudia terminant. ⁊ maximꝰ vnio et amor qui possit esse in mundo per eam etiā dissoluit. sicut est amor ⁊ vnio aīe ad corpus. Propterea philosophus dicit ꝙ terribilissimū oīm terribiliū est mors. Est em̄ terribilis hoī ꝓpter bonorum amissionē. ⁊ terribilior ꝓpter appetitus destructionē: ⁊ est terribilissima ꝓpter vnionis dissolutionē. B Primo dico ꝙ est terribilis ꝓpter bonoꝝ scʒ tpaliū amissionem. Scit em̄ hō ꝙ ꝑ mortē oportebit eū amittere oēs corpeas delitias: oēs mundi diuitias: oēs honores et glīas: qm̄ cū interierit non sumet oīa: neqʒ descēdet cū eo gloria eius. vt dr in ps. xlviij. Vn̄ non tantū ipsa mors imminens; sed etiā eiꝰ memoria ⁊ cō

ſideratio multū terret hoīes talis diligen
tes vel habētes. ⁊ etiā talis habere ſperan
tes: ſicut ſunt cupidi q̄ ſperant ſe lucratu-
ros multas pecunias ⁊ diuitias: et iuue-
nes laſciui q̄ ſperāt ſe aſſecuturos multos
honores ⁊ glīas: ſed qꝛ ꝑ mortē imminen
tē vidēt oēm ſpē ſuā eſſe ꝓſcindendā: val-
de terrent̄ ⁊ anxiant̄: ⁊ tūc dicere cōpellun
tur. Poſuim⁹ mendaciū ſpē nostrā. ſicut
dꝛ Eſa. xxviij. Item terribilioꝛ eſt moꝛs pro
pter naturalis appetitus deſtructionē: qꝛ
oē animal appetit ſe in eſſe ⁊ vitā conſer-
uare. vn̄ Boeti⁹ dicit. ꝙ oē aīal vitā tueri
laborat: moꝛtē ꝯo ꝑniciē q̄ȝ deuitat. Sed
qn̄ homo moritur eſſe et vita hoīs quoad
corpus deſtruūtur. ⁊ ſic appetitus natura-
lis fruſtratur et euaneſcit. et ideo moꝛs eſt
hoī valde terribilis tanq̄ꝫ appetui natu-
rali viteq̄ȝ ſue repugnans. Sed tn̄ qꝛ ſcm
pħm oīa agunt ꝓpter finē: ⁊ finis eſt qui
maxie appetit̄. Finis autē eſt vita eterna
q̄ in dei viſione. i. cognitiōe cōſiſtit. ſcm il-
lud Jo. xvij. Hec eſt vita eterna vt cogno-
ſcāt te ſolū deū verū ⁊c. Et ad hāc hō per-
uenire nō pōt niſi ꝑ moꝛtē coꝛpoꝛis. Pro-
pter qḋ dixit ipſe de⁹ Exo. xxxiij. Non vide
bit me hō ⁊ viuet. Inde eſt ꝙ nō debemus
timere moꝛtē coꝛꝑis. qꝛ ꝑ eā ad eternam ⁊
beatā vitā trāſimus. Alioquin ſicut dicit
Grego. ſtult⁹ viatoꝛ eſt q̄ amena in itinere
prato cōſpiciēs delectat⁹ in eis obliuiſcit̄
quo tendebat. Sic eſt ſtultus qui propter
amoꝛē vite p̄ntis nō vult tranſire ad eter-
nā vitam. Item videtur moꝛs terribiliſſi-
ma eſſe ꝓpter diſſolutionē amabilis vnio-
nis ſcȝ anime ⁊ carnis. Nam quando ſunt
duo ſocij plurimū ſe diligentes ⁊ inſimul
habitātes multū timent ſeparari abinui-
cē ⁊ maxime ſi alter eoꝝ ꝑ talem ſeparatio
nē deſtruatur. Sed aīa alligata eſt coꝛpo-
ri vinculo naturalis vnionis et maxie di-
lectiōis: nec pōt ſeparari ab ea niſi ꝑ moꝛ-
tē ⁊ cū deſtructiōe ipſius coꝛꝑis. Et ideo
ipa moꝛs terribiliſſimū q̄d eſt hoī ex tali
vnione cōſiſtenti. Sed tamen qꝛ ipſa aīa
nō poteſt creatoꝛi ſuo deo ꝓfecta vnione
vniri ꝑ quā ſcȝ beatificat̄: niſi poſt ſepara-
tionē a coꝛpoꝛe ꝑ ipſi⁹ coꝛꝑis moꝛtē. Pro
pter qḋ dꝛ Apoca. xiiij. Beati moꝛtui qui in
dn̄o moriunt̄. ideo nō timere ſed oppete-
re dȝ aīa talē ſeparationē ſiue diſſolutio-
nē a coꝛꝑe. vt ſcȝ cum apoſtolo dicat Phil.
j. Deſiderium habens diſſolui et eſſe cum

xp̄o. Sed tamē quia peccatoꝝ iſto nō conſi
derat: videtur ei moꝛs foꝛmidabiliſſimo:
ita vt dicat illud p̄s. liiij. Foꝛmido moꝛtis
cecidit ſuper me. timoꝛ et tremoꝛ venerunt
ſuꝑ me. Foꝛmido ſcȝ ꝓpter bonoꝝ tpaliū
amiſſionē: timoꝛ ꝓpter appetitus natura-
lis deſtructionē. timoꝛ ꝓpter vnionis na-
turalis ⁊ amabil' diſſolutionē. ¶ Scḋo
in auctē ꝓallegata oſtēdit̄ ipſi⁹ moꝛtis ge
neralitas ex eo ꝙ ipſa dicit ꝙ pertranſit in
omēs homines. Et iſta moꝛtis gn̄alitas ex
tribus ꝓuenit. Primo ex diuina eq̄tate: qꝛ
deus in p̄mo hoīe toti hūane nature que
tūc in eo ſolo erat: legē dedit de ligno pa-
radiſi in quo eum poſuerat dicēs Gene. ij.
Quacūq̄ȝ die comederitꝭ ex eo moꝛte mo-
riemini vn̄ qꝛ ipſe primus hō hmōi legis
dei p̄ceptū trāſgreſſus fuit. nō ſolū ei⁹ ꝑſo
na. ſȝ gn̄aliter oīs hūane nature particeps
ideſt oīs hō ex diuina iuſticia penam p̄di
cte legis. i. neceſſitatis moꝛtꝭ incurrit. Et
rō eſt. qꝛ p̄mi parentes ꝯſtituti ſunt a deo:
nō ſolū ſicut quedā ꝑſone ſingulares: ſed
ſicut q̄dam principia totius hūane nature.
ab eis in poſterū deriuande ſimul cū bn̄fi-
cio diuino ꝓſeruante a moꝛte. Et iō ꝑ eo-
rum pctm̄ tota hūana natura in poſteros
tali bn̄ficio deſtituta moꝛtem incurrit. Et
ideo dꝛ. j. coꝛ. xv. ꝙ in adā oēs moriuntur.
Scḋo ꝓuenit generalitas moꝛtis ex di-
uina pietate. Nullus eſt em̄ hō in hac vi-
ta q̄ nō viuat in aliqua miſeria culpe vel
pene. Nō em̄ ſolū pena: ſed etiā culpa ad
miſeriā pertinet. Propter qḋ dꝛ Prouer.
xiiij. ꝙ miſeros facit populos pctm̄. Vn̄
quia nullus homo viuit aut ſine culpa aut
ſine pena: ideo quilibet homo viuit in ali-
qua miſeria: immo ſicut dicitur Job. xiiij.
Hō nat⁹ de muliere breui viuēs tēpoꝛe re
pletur multis miſerijs Ex quo ptȝ ꝙ oīs
homo ſi ſemꝑ hic viueret ſemꝑ in miſeria
eſſet. Vn̄ ex magna dei pietate eſt: ꝙ quā
doq̄ȝ homo q̄libet ab hac miſeria ſubtra-
hatur: ⁊ ad beate vite requiē perducatur.
Et ideo dicitur Eccli. xxx. Melioꝛ eſt moꝛs
q̄ꝫ vita amara: et requies eterna q̄ꝫ lan-
guoꝛ perſeuerās. Tertio prouenit ge-
neralitas moꝛtis ex cōmuni defectibilita-
te. Eius autem defectibilitatis neceſſitas
in quolibet homīe ꝓuenit ex duobus. Pri
mo ex ꝯtrarioꝝ cōpoſitiōe: qꝛ coꝛpus hoīs
eſt cōpoſitū ex quattuoꝛ elemētꝭ ꝯtrarijs.
Et om̄e tale cōpoſitū neceſſe eſt aliquando

deficere ꝛ corrũpi. Scđo puenit ex insufficiēti restauratione: qm̄ cū vita hoīs ex calida cōseruetur ꝛ hūido: ꝛ calor continue ꝯsumat ip̄m humidū. opꝫ ꝙ fiat deperditi seu consumpti humidi restauratio p alimētū assumptū. Sed illud qđ ex alimento ꝯgeneraꝭ est quasi extraneū respectu eius in quo fundaꝭ ꝟtus speciei hūane. Unde sicut virtꝰ vini p admixtionē aque paulatim minoraꝭ ꝛ tandē deficit. sic in homine necesse est diminui ꝛ tandē mari: vt đr in p̄mo de ḡnatione. Propter qđ đr Eccl. viij. ꝙ oēs i corruptiōe sunꝰ. s. mortꝭ. D

Tertio in auctē inducta tangiꝭ ḡnalitas culpe: cū đr. In quo oēs peccauerunt. Et hec ḡnalitas veritatē hꝫ tā de pctō originali ꝙ de actuali. Quantū em̄ ad pctm̄ originale. Adā primus hō fuit ille in quo oēs peccauerūt: qr. s. oēs q̄ seminaliter ab adā ꝓpagātur: pctm̄ originale cōtrahunt ab ip̄o mox in ip̄s sua aiatione. Et iō est qr persona ade in qua includebaꭍ natura hūana: qm̄ peccauit infecit ip̄am naturam. Et qr a p̄sona p̄mi parētis p̄sone oēs que ab ip̄o seminaliter ꝓpagaꝭ naturā hūanā accipiūt: iō talis corruptio nature deriuaꝭ ad oēs. Sicut si aqua corrūpereꝭ in fonte: corruptio deueniret ad totā riuum deriuatū ex fonte. Et ad istā generalitatē pctī originalis referri pōt qđ đr ī p̄s. xiij. Om̄s declinauerunt simul inutiles facti sunt. Et pōt exponi, oēs scꝫ ab adā descendētes: declinauerūt. s. a rectitudine originalis iusticie. Originalis em̄ iusticia erat quaddā donū sup̄naturale p̄mo hoī diuinitꝰ datū in sua institutiōe p qđ rō subdebaꭍ deo: ꝛ īferiores vires rōni ꝛ corpus aīe. Hoc aūt donū nō fuerat datum p̄mo hoī vt singlari p̄sone: sꝫ vt cuidā p̄ncipio totiꝰ nature hūane. vt scꝫ ab eo p originē deriuareꝭ ī posteros. Hoc aūt donū acceptū p̄mꝰ hō p liberū arbitriū peccās amisit eo tenore quo sibi datū fuerat: scꝫ p se ꝛ tota sua posteritate: Un̄ defectus hm̄oi doni. i. originalis iusticie q̄ erat q̄dā hoīs rectitudo: tota ip̄ius hominis posteritatē consequiꭍ. i. oēs homīes: qr oēs ab eo descēderāt. Et sic pꝫ ꝙ oēs a rectitudine originalis iusticie p eū declinauerūt: simul ꝛ inutiles facti sunt ꝓpter carentiā visionis diuine q̄ est vita eterna ꝛ vltimus finis hoīs. Nā inutile diciꭍ qđ non ptingit ad finē suum sicut medicina đr inutilis. qr nō valet ad sanitatē q̄ est finis medicine Et sic hō inutilis đr qui ad finē vltimum nō puenit q̄ est vita eterna. Sed per pctm̄ originale p̄uati sunt hoīes visione diuine essentie. Un̄ Innocē. tertiꝰ dicit in quadā decretali ꝙ originale pctō p pena debetur carentia visiōis diuine. Et inde est ꝙ pueri q̄ moriūꭍ nō baptizati: qr nō fuit purgatū originale pctm̄ per baptismū: semp carebūt visione diuina: ꝛ erunt semp in limbo: ꝛ nō habebūt vitā eternā. Et ideo q̄a pctō originali oēs infecti sunt. pꝫ ꝙ quātū est ex eo oēs īutiles facti sūt. Hic attendat piꝰ lector ꝛ xp̄iane p̄itatis cultor. ꝙ ab vniuersali hac sn̄ia vti modernorū tenet ecclīa excipiꭍ ꝟgo maria ī ꝯceptiōe purissima: q̄ p grā puenientē p̄seruata crediꭍ et coliꭍ. Cōsequēter dicꝭ p̄s. ꝙ nō est q̄ faciat bonū ꝛ h' ꝓpter ꝓnitatē hoīm ad malū et difficultatē ad bonū: q̄ sunt ex pctō p̄mi parētis secuta. qr subtracta originali iusticia: īferiores vires rebellant rōni: sicut rō deo: ꝛ corpꝰ aīe Ex quo sequiꭍ difficultas ad bonū qđ est ꝟm̄ rōnē. ꝛ ꝓnitas ad malū qđ tm̄ sensualitati ꝛ carni videꭍ bonū. Uel subtracta grā ꝑ pctm̄ non est q̄ faciat bonū: qđ sit vite eterne meritoriū. Sed ne credaꭍ ꝙ in hac ḡnalitate xp̄s includatur. subdit p̄s. nō est vsqꝫ ad vnū. i. exclusiue p̄ter vnū scꝫ xp̄m qui non fuit in originali pctō cōceptus. Et iō neqꝫ ab originali iusticia declinauit, neqꝫ p p̄uationē diuine visionis inutilis factꝰ fuit: neqꝫ difficultatē ad bonū ꝛ ꝓnitatē ad malū habuit. et iō oīa bn̄ fecit. De p̄dicta etiam ḡnalitate originalis pctī dicit ap̄ls Rom̄. iij. ꝙ oēs peccauerūt ꝛ egēt glīa dei. Pōt etiā p̄dicta ḡnalitas q̄ dicit ꝙ oēs peccauerūt referri ad actualia pcta. quia sicut đr Jaco. iij. In multis scꝫ pctīs offendimꝰ oēs scꝫ vl' mortaliter vl' venialiter qr excepto xp̄o et beata virgine matre eius: de omnibus alijs đr. j. Joh. j. Si dixerimꝰ qr pctm̄ non habemus: ip̄si nos seducimus ꝛc.

Secundo ostēditur ī auctoritate p̄ncipali ꝙ morimur ꝯtinue sine interpolatiōe. ꝛ iō assimilat mortalitatem

hoīs aque labēti: cū dicit. quasi aque dilabimur. Aque em̄ que labunꭍ ꝛ decurrunt sup terrā. sunt aque fluminū vel torrētiū: Assimilaꭍ ergo hoīs mortalitas siue mortalis vita: P̄mo aq̄ fluuiali de qua ꝯtinue

pars post partem dilabitur et pertransit. Unde Gen. Quotidie aliqua pars vite nostre dirimitur: Et Greg. nostrum augmentum decrementū est. Et Sap. v. Nos non continue desinimus esse. Ouidius. Preterennt anni more fluentis aque. Fluuius autem terminatur ad mare. et vita etiaʒ hominis terminatur ad amaritudinē mortis. Job. iij. Aque inferiores: idest hoīes ī terra: q̄a aque superiores: idest angeli sunt: sʒ inferiores descēdūt in mare mortuuʒ. i. in amaritudinem mortis temporalis vel eterne si sint finaliter pctōres. Item mortalitas hominis assimilatur aq̄ torrētis, q̄r lʒ aliq̄n multū abūdet et cū īpetu ad saxa pcutiēs sonū faciat cito tn̄ siccat et deficit et nihil ibi reperit de ea. Sic q̄nq̄ hoīes hui⁹ mūdi licet frequēter multū abūdent de bonis tpalibus et diuitijs: et ad saxa superiora irruentes magnū sonū fame sue et noīs faciāt: tn̄ cito p mortē deficiūt et ad nihilū deueniūt Unde in ps. lvij. Ad nihilum deuenient tanq̄ aqua decurrens.

¶ In quib⁹ q̄dē verbis de oīb⁹ mortalib⁹ hoībus loquētib⁹ debemus attēdere duo.

Primo totalem defectionem: quia ad nihilum deuenient.

Secundo similitudinariā declarationē: quia tanq̄ aqua decurrens.

Circa primū aduertēdū est q̄ sicut dicūt doctores cōiter nec hō nec aliqua alia creatura pōt ſm rei veritatē redigi in pure nihil: q̄uis deus de sua potētia absoluto bene faceret posset: q̄r sicut oēʒ creaturā ex nihilo pduxit inesse: ita etiā potest illā reducere ab esse in nihilū: q̄r creatura nō soluʒ pducit a deo agente inesse: sed etiā per diuinā actionē cōseruat in esse. ſm illud Hebre. j. Portās oīa verbo virtutis sue. Ubi dicit Aug. et sumit de q̄rto sup Gen. Sicut a deo creata sunt oīa: itē p euʒ īmutabilia cōseruātur. Creatoris eñ dispositio causa subsistēdi ē omni creature: q̄ si ab eis tenēdis q̄ cōdidit aliq̄n cessaret: simul oīm reꝝ species et nature cōsiderent. Et propterea etiā beat⁹ Grego. dicit q̄ oīa in nihilū tenderent: nisi manu omnipotentis tenerent. Sed ſm ordinem a diuina sapiētia in ipsis rebus creatis institutum nunq̄ aliqua pura creatura in pure nihil redigit: nec etiam redigi potest. Unde homines p mortē ſm rei veritatem non deueniūt ad nihilū nec ex parte corporis q̄d in aliud corpus resoluitur nec etiam ex parte anime: que etiam separata a corpore remonet in sua substantia et esse intellectuali. Et ideo in auctoritate allegata dicūtur morientes hoīes ad nihilum deuenire quātū ad apparentiaʒ sensus: quia aīa separata inuisibilis est: et nō perceptibilis sensu. Unde resoluto corpore vel sub terra recōdito: nihil vlteri⁹ apparet de hoīe ac si esset redact⁹ in nihilum. Et ideo dicit Sap. ij. Nos ex nihilo nati sumus et post hoc erimus quasi non fuerimus scʒ quantū ad apparentiā sensus: vel quantū ad bona p̄sentis vite. Nota etiam q̄d dicit btūs Augu. q̄ pctm̄ nihil est. et nihil fiūt hoīes cū peccāt. Q̄d ideo dictū est q̄r in omni pctō includitur priuatio. Nā si est pctm̄ omissiōis. est pura priuatio si consideret illud soluʒ q̄d ad pctm̄ req̄rit sicut de essentia pcti existēs. quia p se loquendo omissio non est actus. sed cessatio ab actu. Sed in ipsa omissione vt quidaʒ dicūt semper sit aliq̄s act⁹ volūtatis. qui. s. est causa ipi⁹ omissionis. siue sit causa omissionis p se. vt quia est cum preuisione omissionis: sicut cum aliquis vult ludere cū debet ire ad ecclesiam sciens q̄ ad hoc cōcomitatur nō ire ad ecclesiā. et cū auarus vult retinere pecuniā vel aliud p se. et ideo omittit facere elemosynā. Siue etiā sit causa omissionis p accidens. sicut cum alicui voluntarie occupato circa aliquē actū nō venit in mentem illud q̄d facere tenet. et sic ex obliuione vel inaduertētia omittit illud. et talis actus volūtarius qui est causa omissionis siue p se siue p accidens quādoq̄ precedit omissionem. sicut quādo aliquis ex nimia occupatōe incipiēs tarde dormire impedit ne surgat matutinarū hora. Aliquādo vo est simul cū ipsa omissione: sicut cum aliquis volēs videre spectacl'a hora misse vel dormire. omittit ire ad ecclesiā. Sic ergo si cōsideret omissionis peccatū soluʒ vt priuatio quedam. i. vt cessatio ab actu. sic nihil est. et idem dici pōt de peccato transgressionis. scʒ q̄ dicatur nihil ratione priuationis quā includit. Nam peccatū transgressionis non est priuatio eñ. sed act⁹ priuatus ordine debito. et ſm ipsam priuationem dicitur nihil. sicut furtum vel adulteriuʒ est actus inordinatus. Eo ergo modo peccatū nihil est. quo nihil fiunt homines cū peccant. nō quidē ita q̄ sit ipsum nihil. sed quia inquātū peccant ex actus priuat⁹

ordine debito. Et ꝯm ipsam priuationē dicitur nihil: vel ꝯm cōmunē vsuꝫ loquendi: quando aliquis perditis magnis diuitijs venit ad magnā paupertatem: vel perdito magno statu deijcitur in magnam humilitatem: consueuit dici. iste deuenit ad nihilum. Et sic accidit peccatum: quia perditis diuitijs spūalibus scꝫ virtutum ꝛ merito rū ꝑ peccatum efficitur omnino pauper in anima: ꝛ de statu grē et charitatis in quo adnumerabatur inter filios dei. Deuenit ad statum miserrimum reproborum et damnatorum. Et ideo vere peccatum dicitur ad nihilum redigi ꝙuis miser hō dū peccat hoc nesciat: quia non attendit. Unde ps. lxxij. ex persona peccatoris dicitur: Ad nihilum redactus sum ꝛ nesciui.

B Scdō declarat in auctoritate allegata ꝙ hoīes mortales ad nihilū deueniūt per similitudinē aque fluētis. vnde dicit sicut aque decurrēs. Qḋ exponit glosa de aqua torrētis cui⁹ alue⁹ qñqꝫ ex multis pluuijs inundantibus multa aqua replet̄: ꝛ tūc decurrēs magnā sonitum facit: sed desinente pluuijs dilabit̄ aqua ꝛ cōtinue diminutus ita in breui siccatur: vt nihil ibi de illa inueniatur. Sic qñqꝫ hō mortalis multis fauoribus fortune vel mūdi ꝯcurrētibus repletur multis diuitijs ꝛ bonis tēporalib⁹: tūc habēs cursum fortune facit sonā ex auditu noīs ꝛ fame sue: sed cessantib⁹ fortune fauoribus ꝛ currēte vita sua ad mortē ꝛ extenuata aqua vite sue ꝑ senectutē vel infirmitatē: ita tandē per mortē consumitur vt ad nihilū redactus dicatur. iij. Regū: xvij. Post aliquāto dies siccatus est torrens: eo ꝙ nō essent pluuie. Nō solū aqua torrētꝫ: sed etiā si sit aqua maris. i. vita hoīs posita i magna amaritudine aduersitatis: vel aqua dulcis fluuij: idest vita posita in dulcedine prosperitatis: siue sint flumina magna. i. magni ꝛ potentes: siue riuuli. i. parui ꝛ humiles: oēs tandē siccabūtur. i. deficient per morteꝫ. Un̄ Esa. xix. Arescet aqua de mari: ꝛ fluuius desolabitur atqꝫ siccabitur: ꝛ deficient flumina: attenuabuntur et desiccabuntur riui aggerum.

Tertio in auctoritate

principali ostenditur ꝙ nos morimur humiliter sine ambitione: quia in terrā deijcimur: ꝛ non in sublime extollimur. Hec est ergo terra sepulture que ex cōmuni vi et nature cōditiōe oībus debetur. Unō quilibet pōt dicere alteri illud Ruth. j. Que te terra susceperit morientem: in ea moriar: ibiqꝫ locum accipiam sepulture. Nec refert ꝙ quidā sepeliunt̄ in petro: cū ꝛ ipa petra ex terra sit. i. ex luto terre. qꝛ dum fortiter ꝑ suarum partium coagulationē constringit̄ in lapideꝫ cōmutat̄. Un̄ Amb. dicit. Petre sunt ossa terre. Itē etiā quia corpus in petra sepultū in puluerē siue terrā tandeꝫ reuertit̄. Unde in hac terra corpa ꝛ sepulcri ōa dignitas ꝛ sublimitas ꝛ potestas hoīs humiliat̄ ꝛ deponit̄. Propterea legit̄ in gestis alexādri magni ꝙ lapis quidā missus fuit alexādro: qui posit⁹ in vna pte statere ponderabat plus ꝙ oīa quecūqꝫ poni potuissent in alia pte. Posito ṽo puluere sup eū minus ponderabat ꝙ quodcūqꝫ aliud qḋ poni posset in alia parte statere. Qḋ videntes multi sapiētes nimis mirabuntur: quoꝝ vn⁹ ait. Iste lapis dñe vobis demonstrat quid estis. Nūc eñ viuus plus ponderatis ꝙ totus mundus q̄ vos sustinere nō potest: sed posito super vos puluere i morte minus eritis ꝙ aliquis mūdi. Eccli. x. Quid superbis terra ꝛ cinis? Sed notādū ꝙ est alia terra per similitudinē dicta: non tamen infima sed summa: non morientiuꝫ sed viuentium: ad quā post mortem eleuat̄ anima sancta: in qua habitantes perfruuntur eterna gloria. Cuius habitationem desiderabat dauid dicens. ps. cxlj. Portio mea domine sit in terra viuentiuꝫ. Ad quā nos perducat iesus benedictus dei filius rex glorie. Amen

¶ De velocitate mortis hūane. Ser. vij.

M Emor est quoniam mors non tradat.

Eccli. xiiij. Uidemus naturaliter ꝙ vnum contrariū aliud expellit ꝛ tollit: sicut virt⁹ medicine: qꝛ ꝯtraria ꝯtrarijs curant̄. Unde nisi virtus medicine contrariaretur infirmitati: nequaꝙ̄ tolleret eaꝫ. Propter qḋ cōtra infirmitates calidas: frigida medicamēto exhibentur: ꝛ econtra. Maxima autem infirmitas anime est superbia: que est vt hydropisis tumens: vel auaritia que est vt febris ardens ꝛ fluens: ꝛ etiam luxuria que est vt lepra fedans ꝛ inficiens. In morte auteꝫ hominis est mundi derelictio que opponitur auaritie; ꝛ sepulture humi

liario q̃ opponitur superbie: corporis destructio que opponitur luxurie. Et idcirco ad has infirmitates tollendas maxime valet mortis memoria. Valet enim contra superbiam. Unde Antiochus. ij. Machabeorum. ix. Mortali infirmitate percussus et occupatum se sentiens mortis timor cepit graui superbia deductus ad agnitionem sui venire et se humiliare. Valet etiam contra auaritiam: quia facile contēnit oīa qui semper se cogitat esse moriturum: put beatus Hiero. dicit. Valet insup ad expellendam luxuriā: qr vt dr Eccli. xj. Malitia vnius hore obliuionē facit luxurie. s. recogitata et ad memoriam reducta. Et hinc est q̄ in ꝟbo ꝓposito nō inutiliter homo q̄libet viuēs inducit ad mortis reminiscentiā cū dicitur. Memor esto. A In quib⁹ verbis ostenduntur tria.

Primo q̄ debet in nobis ꝑuenire mortis reminiscentia: cū dicitur. memor esto.

Scḋo q̄ debet nobis exterrere ipsi⁹ mortis inimicitia. quoniam mors que scʒ est inimica vite et eius destructiua.

Tertio q̄ debet nos premunire mortis festinantia: quoniam nō tardat.

Inducitur ergo primo

homo ad mortis reminiscentiā: cum dicit. memor esto. Ubi aduertendū est q̄ prudēs homo q̃ habet ire ad aliam patriam primo habet in memoria et in consideratione sua terminum vite sue: deinde attēdit an habeat temp⁹ multū vel parū quantū sufficiat ad faciendū viam suam vt expedit. Et si videt se habere tēpus modicum: magis festinat se expedire de his que ptinent ad iter suum. Nos aūt oportet ire ad aliam patriā: qr non habem⁹ hic manentē ciuitatē sed futuram inquirimus. vt dicit apl's Hebre. xiij. Et ideo finaliter oportebit nos oīa hic relinquere et nihil asportare poterim⁹: sicut ille q̃ exit de hospitio alieno: relinquit hospiti q̃ sua sunt: et que in hospitio inuenit quando intrauit. Nos autem nihil intulimus in hūc mundū: nec dubiū qr nec auferre quid poterimus. vt dr. j. Timo. vj. Debemus ergo primo habere in memoria terminum vie. i. terminum vite nostre qui est ipsa mors et attendere q̄ ad debite faciendum iter nostrum tempus valde breue est. Quia sic habemus facere viā istam vt in termino eius idest in morte inueniamus quod optamus scʒ eternam vitam et requiem: ad qḋ est necessarium q̄ bene operemur et bene viuamus. Unde. Augu. dicit q̄ ad hoc prodest homini bene viuere vt detur ei semper viuere. Et ideo ex quo hoc tempus qḋ habemus breue est. s. in quo possumus bene viuere et bene operari: debemus multum festinare et sollicitari. vt dum tempus habemus operemur bonum. Gal'. vj. Et sic habemus duo. Primū est q̄ debemus festinare ad bene operandum ꝓpter temporis breuitatem. Secundū est q̄ debemus habere in memoria finem vite nostre. i. mortem. Et de istis duobus dicitur Eccli. xxxvj. Festina temp⁹ et memento finis. B In quibus quidem verbis facit tria.

Primo inducit ad accelerationem operis: cum dicit. festina.

Secundo ad preoccupationem temporis: vnde dicit. tēpus scʒ preueniendo.

Tertio ad preuisionem mortis: cū dicit memento finis.

Quantū ad primū nos videm⁹ q̄ illi q̃ veniūt ad ciuitatē de sero tardo hora: festinant venire cito antequā porta claudat: ne remaneant foris et habeāt malū hospitiū. Sed nos sum⁹ in tarda hora dei: qr nouissima hora est: et ciuitas ad quam debem⁹ venire est celestis hierusalem: in qua est pax et beatitudo eterna: et porta per quā ingredi oportet peccatoris est diuina mīa que aperitur peccatori per penitentiam. hec porta clauditur in nocte. i. in morte per iusticiam qr postea non est tempus pnīe vel misericordie. Ergo si volumus ingredi ciuitatē celestē opʒ nos ante mortem festinare ad penitentiā. Nam penitentia post mortē est oīno inutilis: qr iam clausa est ianua celestis glorie ipsi pctōri sine penitētia decedēti. Sed penitētia in hora mortis est valde dubitabilis. Primo q̄dē: qr talis pnīa nō videt voluntaria: cū tn̄ opa nr̄a bona vel mala: et meritoria vel demeritoria sint inquātum voluntaria sunt ſm Aug. Sʒ si q̄s ꝓponit penitere solū i morte: nō videt voluntarie penitere: qr si mors nūq̄ veniret nūq̄ peniteret. Et sic cū vellet mortē nūq̄ venire. nūq̄ vellet vere penitere. Et ideo si tunc totum pctā dimittit non videtur esse ex voluntate sed ex necessitate. Unde Augustinus dicit in libro de penitentia. q̄ si tunc tantum peccare desinis quando iam amplius peccare non potes: peccata te dimiserunt: et non tu illa

Item quia illa penitentia est nimio impedita. Uidemus enim ꝙ vna qualitas impedit ne alia sentiatur: sicut patet in saporibus. Cum enim gustus est infectus aliquo sapore amaro: non discernit alios sapores: quia omnia que gustat videntur sibi amara. Similiter in coloribus. Si pupilla oculi esset colorata aliquo determinato colore: non posset discernere inter alios colores: quia oīa que videret viderent sibi esse illi⁹ coloris: sicut in vase vitreo colorato aliquo colore determinato: liquor ꝗlibet īmissīo videt esse illius coloris. ita ꝙ vinū albū videt rubeū in vase vitreo rubeo. Sed sicut vnus color vel sapor īpedit aliā. ita et vna delectatio īpedit aliā. s. delectatio sensibilis intellectualē. Propter qḋ dr. j. Cor. ij. Animalis hō non percipit ea que sunt spūs dei. Et similiter dolor sensibilis impedit intellectualē: et tanto magis quāto intēsior est. sz oīs dolor sensibilis superat a morte vel a dolore qui mortē inducit: dolor autē cōtritiōis qui est ī volūtate: idest in displicētia voluntatis debet esse maximus. Naz vt dicit Augu. Oīs dolor in amore fundat: sed amor charitatis in quo fundatur dolor contritionis excedit oēs amores: ergo dolor contritionis debet excedere oēs dolores. Unde dicit Augu. in lib. de penitētia. Culpabiliter est damnandus qui potest flere damno corporis vel amici: ⁊ nō potest flere dānuz aīe de amissione dei. Non ergo potest hō simul ad tales duos dolores attendere. Et super hoc etiā additur impedimentuz ꝓpinquorū circūstantiū et expectantiū solū relicta temporalia: ⁊ frequenter molestantiuz ⁊ impedientiuz ne bene disponat que disponere debet ꝓ anima sua. Item talis penitentia ē nimis modica: q2 nimis habet breue tempus. Cuz nos frequēter videam⁹ ꝙ mala facilius et breuiori tempore inducantur ꝙ remoueant. Nam in modica hora dom⁹ succendit. sed nō in modica succensa extinguitur. In modico etiā tēpore sanus infirmat: sed nō in modico infirmus sanatur. Minimū filum cito potest in multis nexibus innodari. nō tamen cito solui. Sic homo peccator: ꝗ toto tempore vite sue se innodauit vinculis pctōꝝ ⁊ longo tēpore iacuit in peccatis: quomodo in tam modico spacio solui ⁊ liberari credit: Propter hec oīa hortat nos apl's Heb. iiij. dicēs. Festinemus ingredi in illā requiē. Festinemus scz ad penitentiam ante mortem ingredi: idest vt ingrediamur per diuinaz misericordiam in illam requiem scz eternam. Nota ꝙ quando aliquis est in loco nō tuto et est īmunitus: et sentit contra se venire hostez suum fortiorem se: festinat exire de loco illo: et fugere ad tutiorem locum ne comprehendatur ab hoste et pereat. Locus autem non tutus est mundus vel stat⁹ peccati. in quo homo stat semper in periculo: et non est munitus armis spūalis gratie dei et virtutū: et hostis validior: videlicet diabolus vel mors venit vt comprehēdat eum et ducat ad carcerē inferni ⁊ ad mortez eternam. Et ideo deb3 homo festinare ⁊ fugere ad penitētiā: vt fugiat a statu pctī anteꝙ mors supueniat: ⁊ fugere ad statum tutiorem scz gratie dei ī quo saluet. ij. Reg. xv. habetur de dauid. qui existens in hierl'm: et audiēs ꝙ vniuersus israel sequebat absalonez. ait seruis suis. Surgite ⁊ fugiamus: nō enim erit nobis effugiū a facie absolonis. Festinate egredi ne forte veniens occupet nos ⁊ impleat sup nos ruinā. Dauid ergo in hoc loco significat rationez et mentē hoīs: cui⁹ serui sunt mēbra corpis: vel vires aīe existenti in pctō. Absalō aūt significat mortē quē oīs populus sequit. qr oēs vadūt post mortez: ꝙuis vnus citius alio pertingat ad eam. Qḋ cōsiderans dauid. idest ratio hominis peccatoris: cōmonet oēs seruos suos. idest oēs potentias. dicens. Surgite scz a casu peccati per penitentiā. fugiam⁹ scz peccatū: q2 nō erit nobis effugium a facie absalōis. idest a morte. Festinate ergo exire scz a statu peccati per pnīam: ne forte veniēs absalō. idest mors occupet nos ex improuiso: ⁊ impleat super nos ruinā scz eterne damnationis. Nam ruina peccatoris inchoatur in morte: sed implet in eterna damnatione. Secundo in auctoritate allegata ecclesiastici inducitur hō ad preoccupationez temporis. cū dicit. festina tēpus. i. ante tempus. scz mortis vel iudicij. Agricola enim si nō coleret nec seminaret terram suaz ante tempus messis. nō recolligeret fructum. Sic qui ante mortem nō colit agrum anime sue. et non mittit semina elemosynarū ⁊ aliorum bonorū operuz ex quibus nascunt fructus meritoꝝ nō recolligit tēpore messis. idest mortis vel iudicij fructum mercedis eterne. Propter qḋ sollicitamur. Eccl'i. li. Operamini opus vestrū ante

tempus et recipietis mercedem vestram in tempore suo. Nota quod opera bona que facimus domini sunt et nostra. Domini quidem per gratiam preuenientem: sed nostra quando fiunt non ex coactione sed voluntarie ex nostra libera voluntate. Unde Gregorius. Opera bona que facimus et dei omnipotentis sunt et nostra. Dei per preuenientem gratiam: et nostra per subsequentem liberam voluntatem. Vult ergo ecclesiasticus dicere. Operamini non sitis ociosi: opus vestrum. i. voluntarie facite non coacti: ante tempus. s. mortis vel iudicii tunc enim non erit tempus operandi sed recipiendi Eccli. xviii. Ante iudicium para iusticiam. Nunc ergo ante illud est tempus operandi Apostolo Gal. vi. Dum tempus habemus operemur bonum. ¶ Tertio in auctoritate prefata inducitur homo ad prouisionem mortis: cum dicitur. memento finis. i. mortis. Aduerte differentiam inter bonos et malos: quia finis malorum est mors. Habent enim finem coniunctum: finem propinquum: et finem vltimum. Finis coniunctus est mors culpe: finis propinquus est mors nature: sed finis vltimus est mors gehenne. Unde Ro. vi. Finis illorum scilicet peccatorum est mors. Et ibidem. Stipendia peccati mors: sed finis bonorum non dicitur esse mors sed vita: non temporalis sed eterna. Et ad istum finem perueniunt per sanctificationem factorum et etiam per fructum idest per merita bonorum operum. Unde talibus dicit apostolus Ro. vi. habetis fructum vestrum in sanctificationem: finem vero vitam eternam. Patet ergo quod est triplex finis de quo vult dicere sapiens quod homo debeat habere memoriam cum dicit. memento finis.

Primus est communis bonis et malis. scilicet mors nature.

Secundus est proprius tantum malis: scilicet mors gehenne.

Tertius competit tantum bonis. s. gloria patrie

De his dicitur Eccli. vii. Memorare nouissima tua: et in eternum non peccabis. Nouissimum vite presentia est mors nature: nouissimum anime peccatricis est mors gehenne: sed nouissimum bene morientis est gloria vite eterne: quod si homo in memoria et in actu considerationis haberet: in eternum non peccaret: idest nunquam peccaret. D

Secundo ostenditur in au

ctoritate principali illud quod maxime debet terrere hominem scilicet mors. que est vite et nature inimica. Eccli. xxiii. Contra vitam mors.

Nota quando aliquis crudelis miles iret cum scutifero suo querendo inimicum suum: et inueniret eum in aliquo loco dormientem et inermem: tunc pro velle suo ipse et scutifer suus irruerent in eum et preualerent et occiderent si vellent. sed si talis ante habuisset oculos apertos et vigilasset et preuidisset eos venientes a remotis aut fugisset ad tutiorem locum: aut se armasset: et se preparasset. ita quod forte euasisset manus ipsorum. Miles iste diabolus est qui ex inuidia inimicatur hominis et semper vadit querendo quomodo possit eum capere: et animam eius spiritualiter extinguere. Sed quasi scutifer diaboli contra hominem peccatorem est mors: que scilicet preuenit ad occidendum corpus et diabolus sequitur ad rapiendum animam. Propter quod dicit Abachuc. iii. quod ante faciem eius ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes eius etc. Et si miser peccator habet oculos mentis tunc clausos et dormitat in lecto peccati: tunc mors preualet contra corpus: et diabolus contra animam rapiens eam et ducens eam secum in infernum. Sed si homo tunc vigilaret et haberet oculos aptos et illuminatos ad preuidendam mortem ante. et fugeret ad penitentiam. et prepararet animam suam et muniret eam cum armis sacramentorum scilicet penitentie et sacre communionis et extreme vnctionis et iuuaret se elemosynis et sanctis orationibus et similibus. in pugna mortis euaderet manum diaboli. et non preualeret contra eum. Propter quod petebat ps. ps. xii. a deo. Illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in morte. nequando dicat inimicus meus preualui aduersus eum. ¶ In quibus verbis aduerte quod quattuor petebat ab eo. contra quattuor modos male morientium. Nam quidam sunt qui moriuntur

Ut excecati.

Quidam vt soporati.

Quidam vt obstinati.

Quidam vt victi vel superati.

Moriuntur quidem vt excecati omnes qui moriuntur in cecitate infidelitatis. Unde apostolo. ii. Cor. iiii. Deus huius seculi excecauit mentes infidelium. Isti sunt similes Sansoni. qui cecus existens dixit. Moriatur anima mea cum philistiim. Judicum. xvi. qui taleo cum moriuntur in corpore morte temporali. moriuntur etiam in anima morte eternali. simul cum philistiim. i. cum ipsis demonibus. Unde etiam in hora mortis diabolus christianos maxime temptat de fide. vel quod non sit alia vita et anima non remaneat post corpus. vel quod peni

tentia nihil valeat: ꝛ de similibus. Subla
to ergo lumine fidei ab itellect⁹ oculo: fa
ciliter vincit eos in pugna mortis: faciens
obstinatos ꝛ impenitentes. Et hoc figura/
tum est. j. Regum. xj. in naas rege filiorum
amon: qui dixit viris iabea. In hoc feriam
vobiscum fedus vt eruam oim vestrū ocu/
los dextros. Hoc enī ex industria petiuit:
volēs eos facere inualidos ad pugnandū.
Unde cum homo portet scutum in sinistra
parte eleuando scutū in altum cōtra ictus
obturat oculuz sinistrum. vnde si tunc care
ret oculo dextro neutro oculo videret: et
ideo se defendere non valeret. Quasi enim
lumen sinistri oculi est noticia naturalis
q̄ʒ faciliter obscuratur ꝛ impeditur ex ali/
qua ignorantia vel fantasia: vel etiā ifirmi
tate: vt pꝫ in freneticis. Sed quasi lumen
oculi dextri est lumē fidei: quo sublato nō
vtitur hō armis sacramētoꝝ: ꝛ tunc diabo
lus vincit aiam sicut vult. Uñ ɔtra hoc pe
tebat ps. xij. Illumina oculos meos. scilꝫ
mētis. lumine vere fidei. Sꝫ nota q̄ sicut
oculi corpis excecantur qñqꝫ ex malitia cu
iusdā infirmitatis ex aliquo humore corru
pto defluēte i oculos: ita etiā oculi mentis
excecant̄ ex malitia pcti. ſm illud Sap. ij.
Excecauit illos malitia eorum. que cecitas
maxime ꝓuenit ex amore corruptionis cu/
piditatis vel etiaꝫ carnalitatis filioꝝ ꝛ ne
potū: sicut pꝫ in vsurarijs: ꝛ in ditatis de
illicito lucro: qꝛ etiā in morte nolūt cōfite/
ri: vel sufficient̄ cauere de restitutione. Sꝫ
excecati iteri⁹ ex cupiditate vel amore car/
nali filioꝝ ꝛ nepotū cadūt in baratrū eter/
ne dānatiōis. Ut ergo oculi pctōris i mor/
te illuminent̄ lumine grē ꝛ nō moriant̄ ex
cecati. opꝫ primo q̄ inungant̄ ꝛ mādentur
collyrio vere pnīe ſm illō Apoc. iij. Colly/
rio inunge oculos tuos vt videas. Et apl's
Ephe. v. exurge a mortuis. i. apctis mor/
talibus. s. p pniam: ꝛ illuminabit te xp̄us.
Quidā ṽo alij sunt q̄ moriunt̄ vt soporati
scꝫ sopore pctī. Et tales sunt q̄ moriunt̄ in
pctō, impenitentes ꝛ desperati. Et isti sunt
similes sysare: cui iahel infixit clauū p tem
p⁹ q̄ sopore morti socians defecit ꝛ mortu⁹
est vt dr̄ Judicū. iiij. Sic diabolus hoi nō
vigilāti sed dormiēti in pctō: infigit clauū
obstinatiōis ꝛ desperationis: ita q̄ sopor
mortis corpalis vel pctī sociat̄ pene mor/
tis eterne. Et ideo contra hoc petit ps. xij.
Ne vnq̄ꝫ obdormiam in morte. Sicut dicit
glo. Ille obdormit in morte qui moritur in
aliquo crimine inuolutus. Et talis est qui
tempore mortis nō excitatur: nec conuerti
tur vt surgat p penitentiā a somno pecca/
ti. Qō precipue ꝓuenire videt̄ ex defectu
timoris. Nam frequēter cōtingit q̄ pctōr
licꝫ grauiter infirmetur: tamen non credit
tunc mori: sed sperat euadere. Et medici ꝛ
alij amici licꝫ dubitent: nolūt sibi dicere ve
ritatē: siue faciant hoc ex cupiditate siue ex
timore qꝛ ergo nō credit mori: nō timet. et
ideo non curat facere pniam ꝛ ordinare fa
cta aīe sue. Ex quo accidit q̄ nonnunq̄ oc
cupat̄ a morte: ꝛ morit̄ in pctō sopit⁹. hoc
figuratū est. ij. Reg. iiij. in ysboseth. dr̄ enī
ibi: q̄ rechab ꝛ banaa igressi sunt feruenti
die domum ysboseth: qui dormiebat super
stratuꝫ suū ꝛ ācilla ostiaria dom⁹ purgās
triticū obdormiuit. Cūqꝫ ingressi fuissent
domū ꝑcutiētes interfecerūt eū. ysboseth
dormiēs in lecto significat pctōrē quiescē
tē ꝛ manenteꝫ in pctō: ad quem in feruore
diei. i. i feruore infirmitatis: intrāt ad vsu
rariū infirmū vel diuitem suarū rechab: q̄
interpretat̄ tenenitudo. i. consanguine⁹ q̄
eiusqꝫ vel ꝓpinquus ad assistēdū ꝛ seruien
dū ei, vt ostēdat erga eū tenenitudinē amo
ris: vt dimittat sibi de bonis suis ꝛ banaa
qui iterpretat̄ venit gratificatus: ꝛ signat
medicū cui⁹ medicatio ꝛ aduent⁹ est mul/
tū grat⁹ infirmo. Sed isti vidētes ifirmū
aggrauari ꝛ nō indicādo sibi: nec pmitten
do aliqñ q̄ ingrediant̄ religiosi qui sollici/
tēt eū de aīa sua: tollūt ei timorē mortis: q̄
intelligitur per ancillā ostiariā purgantem
triticum. Nam timor mortis ꝛ pene voca/
tur timor seruilis. Unde bene per ancillaꝫ
significat̄: qui tñ timor ad penitētiā indu/
cēdo purgat triticū. i. animā. qui si purga/
tus esset reponeret̄ i horreo celi. Sed hec
ancilla bene obdormit quādo talis timor
in infirmo moriēte nō cōsurgit. Et dicitur
ancilla ostiaria. qꝛ talis timor in domū aīe
introducit amorē. sicut seta itroducit filū
in consū. vt dicit Aug. Et sic oñ talia impe
nitens morit̄. pꝫ q̄ rechab ꝛ banaa. i. con
sanguinei seu domestici eius interfecerūt
eū quia inimici hoīs domestici eius. vt dr̄
Michee. vij. Quidam ṽo alij sunt qui mo
riuntur imp̄parati: quia scꝫ mors nō inue/
nit eos preparatos ad eundum ad iudiciū
dei ad redendam bonam rationem de vita
sua. Nā sicut dicitur Heb. ix. Statutuꝫ est

hominibus semel mori: post hoc autem iudicium. Et post mortem non est tempus preparādi se. Propter quod dicitur Eccli. xviij. Ante iudicium para iusticiam. Unde notanter dic. ne obdormiā in morte. Stultus esset qui iturus ad bellum differret procurare arma usqꝫ ad congressum belli. Sic qui differūt usqꝫ pugnam ⁊ tempus mortis ꝓcurare arma penitētie. Unde Eccli. xvij. Ante mortem cōfitere. Nam instante mortem homo graui occupatus īfirmitate male potest confiteri: quia male potest recordari peccatoꝝ suorum et male proferre. Et ideo subditur. Uiuus ⁊ sanus confitebe ris. Quidam ꝟo alij sunt qui moriūtur victi et superati a diabolo: ⁊ iñe diabol⁹ maxime insultat: quis si in morte vincit ee superat: nūꝗ̄ postea perdere potest. Et ideo dicit psal. in auctoritate inducta. Ne quando dicat inimicus meus scꝫ diabolus insultādo preualui aduersus eū. Si ꝗs vult ꝙ diabolus in morte nō preualeat aduersus eum sed potius ipse preualeat: opꝫ ꝙ bene armet se omnibus armis penitentie. Hoc figuratū est ī dauid de quo dr̄. j. Reg. xvij. ꝙ preualuit dauid in philistym in funda ⁊ lapide in nomine dn̄i. Funda est penitentia: lapis est christus in sacramento assumptus. quinqꝫ lapides in funda dauid fuerunt sicut patet ibidē: ⁊ sunt quinqꝫ penitentie opera quib⁹ philistei. i. diaboli virtus eneruatur scꝫ contritio: confessio: restitutio: oratio: ⁊ elemosyna. F

Tertio in auctoritate

principali ostendit ꝙ debem⁹ nos premunire ꝓpter mortis festinantiā: quia nō tardat. Qn̄ sunt duo veloces cursores quorū vnus cōtinue vadit versus alium; etiam si a principio multum distarent: non tamen eorum concursus tardaretur: sic cito cōuenirēt. Et isti duo cursores sunt vita ⁊ mors et vnus continue ⁊ velocissime currit ꝟsus alium. quia scꝫ vita nostra velociter et continue currit ad mortem: ⁊ mors continue appropinquat cōtra vitam. Unde propter continuū decursum vite versus mortē dicebat Job. Dies mei velociores fuerunt cursore. Job. ix. q̄a scꝫ continue dies hoīs currunt ad mortē comedendo: bibēdo: dormiendo: vigilando: ⁊ quicquid aliud faciēdo q̄d cursor nō facit. Et sequitur ibidem Pertransierunt quasi naues poma portantes de quibus nescitur ad quē portum perueniāt vel quando vel si euadent a periculo mortis. Item sequitur ibidem. Et sicut aquila volans ad escam: que licꝫ velociter volet. nescitur tamen si comprehendet q̄d sequitur. Ita ⁊ nos nescimus si ad salutis portum peruenient dies nostri: si a periculis mundi siue anime euadent: et si demū quē sequunt apprehendent. Itē mors velociter ⁊ cōtinue contra vitam venit vt eā succidat. Unde iam securis mortis ad radicem arboris posita est succidens hoīs vitam: et aliquādo succidit usqꝫ ad corticem senectutis ⁊ tunc arbor concutitur: necdū tamen timet ruinam. Seneca. Tenue interuallum quo mors a vita diuiditur vix est vnius digiti scꝫ aduersus vitam cordis aut corpis cuius domum suffodit. Unde de die mortis potest dici illud Abachuc. ij. Ueniens veniet ⁊ non tardabit. Si ergo tali die de congressu mortis contra vitam homo vult esse in certo vt animam saltem non perdat: non debet modo tardare conuersionem penitentie. ꝟm illud Ecclesiastici. v. Ne tardes conuerti ad dominum: et ne differas de die in diem. Subito em̄ veniet ira illius. ⁊ in tēpore vindicte disperdet te. Quomodo em̄ homini impenitenti ira dei et vindicta subito et insperato veniat et eū disperdat. patet per multa exempla sacre scripture. Naꝫ Pharao et egypcij diu credebant viuere ⁊ israelitico populo dn̄ari: et tamen in mari rubro subito sunt submersi. Exo. xiiij. Dathan ⁊ abyron summo sacerdotio diu gaudere crediderunt: et subito sunt absorpti. Numeri. xvj. Sodomite crediderunt diu viuere ī fecibus suis et subito sunt extincti et succensi. Genesis xix. Sennacherib cum assyrijs obtinere et possidere hierusalem crediderunt. et tamē eorum centum octogintaquinqꝫ milia ab angelo sunt incinerati. iiij. Regum. xix. Holofernes et Babylonij crediderunt sibi ⁊ domino suo mundum subiugare: et subito a femina sunt deuicti. Judith. xiij. Amā cum suis longum honorem et dignitatem possidere credentes: et de suspendio aduersariorum gaudere: ⁊ subito sunt cruci affixi. honore eorum ad inimicos translato Hester. vij. Similiter filij iombri credentes nuptias cum maxima ambitione celebrare: subito accisi sunt. j. Machab. ix. Et habet ibidē de subdita percussiōe alchimi

Ite.ij. Machā.ix. de subitonea percussione antiochi. Et Act.v. habet de saphira et anania: qui cum retenta peculio ogri diu viuere crediderāt et subito increpati a petro mortui sunt. Et propterea dr̄ Eccli.vij. Memēto ire. i. vindicte: quoniā nō tardobit. Et si aliqn̄ tardare videat deus contra aliquos vindictā vel irā suā: totuz redit in ꝑiudiciū eoꝝ: qr ex hoc accipiētes audaciā amplius peccādi: et diutius ad penitentiā expectati: accipient maius iudicium: ⁊ pariter grauiora supplicia. Vn̄ Valeri⁹ maximus dicit. ꝙ lento gradu ad vindictam sui diuino ꝓcedit ira. tarditatēq; supplicij pene grauitate cōpensat. Ro.ij. Scd̄m duriciaz tuaz ⁊ īpenitētē cor thesaurizas tibi iram in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei: sed si redeat cito ad penitentiā: effugit iram. recuperat grotiam: ⁊ tādem consequitur eternam gloriam. Ad quam nos perducat patris misericordiaruz filius ⁊c.

¶ De memoria mortis habenda continue. Sermo.viij.

In oībus ope

ribꝰ tuis memorare nouissima tua: ⁊ in eternū nō peccabis. Eccli.vij. Btūs dionysiꝰ dicit.iiij. de diuinis noībꝰ ꝙ nullus intēdēs ad malā operat. Cuiꝰ quidem rō esse pōt. qꝛ vnusquisq; mouet ad operandū ex intētiōe alicuiꝰ finis quem appetit: sicut mercator ex appetitu lucri: et bellator ex appetitu victorie. Maluz aūt vt malum non est appetibile: immo repugnat appetitui: sicut ecōtrario bonum est appetitui cōsonū et cōueniens ei. Et ideo vt dicit philosophus. antiq̄ bene enficiauerūt dicentes. Bonū est qd̄ oīa appetūt: nullus ergo mouet ad opandū nisi inquātū ex sua opatiōe intēdit cōseq̄ aliqd̄ bonū qd̄ est appetibile sibi. olꝰ si ꝯtrariū crederet seq̄. s. malum illi bono oppositum non oparet: sicut mercator nō negociaret: si crederet inde nō lucrum sed damnū reportare. Ex quo etiaz apparet ꝙ sicut appꝛehensio boni finis mouet ad opandum: ita apphēsio finis mali retrahit ab opatiōe. Naz latro qui tentat de aliquo furto faciendo: si appꝛehēderet in cogitatu suo: ꝙ in illo furto deberet cōpꝛehendi ⁊ suspendi. abstineret ꝓculdubio ab illo furto. Siliṫ ergo in oī ope suo si quis haberet in memoria et cōsideratiōe sua mala maxima ⁊ nouissima que sequūt ex pctīs: sicut sunt amissio eterne glie: et reatꝰ pene eterne. et etiaz mors corpalis: q̄ nō solū ex pctō secuta est. sm̄ illud apl̄i Ro.vj. Stipēdia pctī mors: s; etiā facꝰ pctm̄ irremediabile. ⁊ gl̄am eṫnaz irrecupabilē: ⁊ penā gehēne reddit interminabilē: qꝛ hoc ē hoībꝰ mors qd̄ angelis casus. put dicit Damascenꝰ. Dubiū nullū est ꝙ tolis in ope suo nunq̄ peccare vellet siue facere pctm̄ mortale per qd̄ talia dāna et mala se crederet incursurum Et istud est qd̄ sapiens i vero ꝓposito ostēdit: dicēs. In oībus operibꝰ tuis memorare nouissima tuo ⁊c. A In quibꝰ quidē ꝟbis intēdit nos inducere pcipue ad tria.

Primo quidez ad agēdoꝝ directionem: cum dicit. in oībus operibus tuis.

Secūdo ad vltimoꝝ cōsideratione cū subdit. memorare nouissima tua.

Tertio ad maloꝝ euitotionē: cū addit. ⁊ in eternum non peccabis.

Circa primū attenden

dū est. ꝙ sicut ille q̄ trahit arcū vt faciat sagittā ad signū. si vult recte sagitare opz ꝙ in oī actu respiciat ad signum. Sic q̄ vult opa suo dirigere et recte opari opz ꝙ in oī ope suo respiciat finem. sm̄ illud metriste. Quicq̄d agis prudenter agas et respice finē. Vn̄ qꝛ fides ostendit finalē finē ad quē tota vita nostra et oīa opera nostra debēt ordinari sicut ē beatitudo eterna. ideo sine fide opa nr̄a nō sunt recte facta. Vn̄ iusto et fideli viro cōpetit illd̄ ps.xxxij. Oīa opa eiꝰ i fide. Hec em̄ duo sic connexa sunt. s. fides et opa vt vnū sine altero nō valeat. vn̄ et opa debēt fieri i fide. ⁊ fides sine opibꝰ mortua est. Est etiā aduertēdū ꝙ qn̄ aliquis hz facere multa ⁊ magna negocia ⁊ hz modicuz de tpe. si est prudens nō pigritat. sed velociter et sollicite expedit quodlibet opꝰ suū. Nos habemꝰ multa et magna facere. nō habemꝰ facere opa quibus destruamus mala q̄ cōmisimus. et opa quibꝰ recōpensemus bona que omisimꝰ. et opa quibꝰ redimamus supplicia q̄ meruimꝰ et opa quibꝰ recupemꝰ p̄mia eterna q̄ omisimꝰ. ⁊ habemus ad oīa breuissimū vite tps. et ideo nō est pigritandū. s; velociṫ et sollicite q̄dlibet opus nr̄m expediendū. Et ideo bn̄ dr̄ Eccli.xxxi. In oībꝰ opibꝰ tuis esto velox. B In qbꝰ q̄dez ꝟbis tria p̄cipue debemꝰ attēdere.

Primo exercitij generalitatem: quia in omnibus operibus.

Secūdo meriti proprietatem: qꝛ tuis.

Tertio operandi celeritatē: qꝛ esto velox.

Circa primū aduertendū est ꝙ quedam cōditiones sunt q̄ ī opibꝰ nostris generalr̄ requirunt ad hoc vt bene ⁊ cōplete fiant. Nā primo debemus attendere vt operemur gratáter. Et tunc gratáter operamur cum ex charitate operamur: qꝛ hec est que facit opa nostra esse grata et accepta deo. Et rō est: quia opa que fiūt ex charitate fiūt ad gloriā dei. ꝫm illud. j. Coꝛ. x. Oīa in gl̄iā dei facite. Unde etiā hoībus tāto magis que pro eis facimꝰ grata sunt: quāto magis ex amore fiūt. Arboꝛ que multum obūdat in fructu bono est multū accepta dn̄o. Et sic est acceptꝰ deo qui obūdat in bonis operibus. Et istud facit charitas: quia nunꝗ̄ est amoꝛ dei ociosus. ij. Coꝛ. ix. Abundetis in omne opus bonū. Abūdantia ꝯtuosi hoīs ⁊ caloris facit hoīez in bonis fructibꝰ obūdare. Et sic abūdantia deuotionis ⁊ amoris spūalis. i. charitatis facit hoīem abundare in bonis opibꝰ. Propterea monebat apl's Philip. j. Charitas vr̄a magis ac magis abūdet. Magis scꝫ ad deū in opibꝰ cōtēplatiue: ⁊ magis ad ꝓximū in opibꝰ actiue scꝫ in opibꝰ mīe. Item debemꝰ attēdere vt operemur stabiliter. Requirit eīm stabilitas nō solū ex parte operis vt fiat opꝰ firmū ⁊ stabile. sicut est qđ fit in aīa nō in corpore corruptibili. ⁊ qđ fit ꝓ deo non ꝓ mūdo desiuēte. sicut faciūt pctōres hypocrite. Et ideo dr̄ Prouer. xj: ꝙ impiꝰ facit opus instabile. Sed etiā requirit stabilitas ex pte opantis. vt sit firmꝰ in bene operando. siue in bono ope. Et ad hāc firmitatem ⁊ stabilitatē sunt necessaria tria. Primū est ꝯstātia vt nō retrahat ab opibꝰ difficultate. Eccl'i. vij. Ne oderis laboriosa opa. Itē patiētia vt nō retrahat aduersitate qꝛ multo sunt obuersaria bn̄ opanti ꝯ q̄ reqrit patiētia. Et ideo dr̄ Jac. j. ꝙ patiētia opus ꝑfectū hꝫ. qꝛ nō dimittit opꝰ ꝑpt aduersarios. quousqꝫ perficiat. Itē reqrit perseuerātia vt nō attedietur nec remittatur ex operis ꝓlixitate. Ūn̄ aplus. j. Coꝛ. xv. Scitis imobiles in oī opere. ℭ Item debemus in operibꝰ nostris attendere vt operemur vtiliter. non solū pro nobis. sed etiam pro alijs. Unde Augustinus in regula. Oīa opera vestra in vnum fiant maiori studio ⁊c. Charitas eīm de qua scriptū est ꝙ nō querit que sua sunt ⁊c. vsqꝫ antepōit. Et ideo dicitur Colocen̄. j. In omi opere bono fructificātes scꝫ nō solū nobis sed etiā alijs. Nobis per meritū: alijs per auxiliū: vel saltem per exemplū: sicut apes nō solū pro se sed etiā ꝓ oībus mellificāt. Unde cū Uirgilius in laudē Augusti hos duos ꝟsiculos publice scripsisset clā tamē Nocte pluit toto redeūt spectacula mane. Diuisum imperiū cū ioue cesar hꝫ. Augustus iussit magnū premiū auctori cōferri: sed cum virgilius statim nō cōpareret pe tena premiū suū quidam versificatoꝛ vēdicauit sibi honoīē ⁊ premia. Qđ postea intelligens virgilius scripsit in eodē loco et eadem scriptura quater. Sic vos non vobis: sed cū ille qui premia abstulerat neqꝫ cōplere neqꝫ exponere posset: veni virgilius et scripsit in capite hūc versum. Hos ego ꝟsic'los feci: tulit alter honores. Et cōpleuit sic qđ prius scripserat. Sic vos nō vobis fertis aratra boues. Sic vos nō vobis vellera fertis oues. Sic vos nō vobis nidificatis aues. Sic vos nō vobis mellificatis apes. Per boues ītelligunt actiui: q̄ laborāt ꝓ alijs in elemosynis corꝑalibꝰ. Per ouen intelligunt māsueti corde. Per aues ītelligunt cōtēplatiui q̄ in nido mētis nutriūt cōceptꝰ suos pro alijs iuuādo eos scīs suis orōnibus. Sꝫ apes sunt doctores periti q̄ alijs mella cōponūt. i. doctrinas dulcisonas. Prouer. xvj. Fauꝰ mellis verba cōposita. Canti. iiij. Mel et lac sub lingua tua. Mel ꝓ ꝑfectꝫ. Lac ꝓ puulis. Sed ecōtra de pctōribꝰ dr̄ Sap. iij. Inutilia opa eoꝝ. Itē debemꝰ attendere vt operemur prudenter: sed nō operamur opera alicuius artis: si nō sumus instructi ī arte. Et sic qui nō est instructus ad bene operandū imprudēter operat. Instruimur autem ad bene opandū ex documētis scripturaꝝ ex cōsilijs peritoꝝ: ⁊ exemplis ꝑfectorū viroꝝ: ⁊ ex ipa frequētatione ⁊ consuetudine bonaꝝ operationū. Unde apl's. ij. ad Timo. iij. Ad omē opꝰ bonū instructꝰ. Scd̄o agitur in auctoritate inducta de meriti ꝓprietate: cū dr̄. tuis. Opa eīm bona que facis possunt esse tua et non tua sed aliena. Nam si facis ea non ad honorē dei vel ad edificationem ꝓximi: sed solum pro laude hoīm ⁊ gloria ꝓpria prosunt quidē alijs ad auxilium: sicut elemosyna prodest pau

peri. vel ad exéplũ sicut abstinẽtia: vel oĩo
ab ostentante se hoib⁹. Et sicut dr de hypo
crisia ꝙ oĩa opa sua faciũt vt videant ab
hoibus: ⁊ iñ op⁹ hmõi tibi faciẽt: ad meri
tũ nihil pdest. Et ideo poti⁹ dz dici opus
alienũ ꝙ tuũ. ƀm illud Esa. xxviij. Alienũ
est opus ei⁹ ab eo. Et rõ est: qꝛ talia opa hy
pocritarũ vacua sunt a mercede. Un sunt
silia qbusdã pomis q̃ extra videꝛ pulchra
⁊ int⁹ sunt vacua sine humore ⁊ sapore. et
ideo nihil valẽt ad esuz. Sic nec talia opa
valẽt ad meritũ. Apo. iij. Nõ inuenio opa
tua plena corã deo. Notãdũ etiã ꝙ opa q̃
fiunt ab hoie existẽte in pctõ mortali etiã
nõ psunt ei ad meritũ vite eterne: lz vale
re possint ad quedã alia bona: qꝛ caret ta
lis charitate: q̃ ẽ radix merẽdi. Propterea
dicit Greg. ꝙ nihil hz viriditatis ram⁹ bo
ni opis si nõ mãserit in radice charitatis.
Uñ solum in charitate existẽti dr Eccĩs. ix.
Uade et comede i leticia panẽ tuũ: ⁊ bibe
cũ gaudio vinũ tuũ: qꝛ placent deo opera
tua. vñ talis põt viuere let⁹ ⁊ secur⁹. Sed
pctõr nõ est dignus pane quo vescit vt di
cit Augustin⁹. ¶ Tertio agit in auctori
tate inducta de opandi celeritate: cũ dicit
esto velox. Multũ eñi placet regi vel dño
seruus q̃ velociter adimplet mãdata ⁊ opa
suo: ⁊ nõ est piger ⁊ negligẽs: sed velox in
suitio suo: ⁊ sic etiã ẽ de deo. Prouer. xxij.
Uidisti virũ velocẽ in ope suo: corã regib⁹
stabit: ⁊ nõ erit ante ignobiles. Et potest
exponi. Uidisti virũ velocẽ. i. strenuũ ⁊ sol
licitum: nihil de cõtingentib⁹ omittentem
corã regib⁹. i. oplĩa stabit in die iudicij: qꝛ
eoꝝ iussa strenue adimpleuit: nec erit an
te ignobiles. i. nõ erit in sinistra cũ ignobi
lib⁹ ⁊ reprobis. Hec est ergo velocitas stre
nuitatis q̃ bona est. Sz est alia velocitas
temeritatis que male ẽ. ij. Reg. ij. Azahel
cursor velocissimus fuit quasi vnus ex ca
preis q̃ morantur in siluis. ¶

Secũdo in auctorita

te principali inducimur ad vltimoꝝ ꝯside
rationẽ: cũ dr. Memorare nouissima tua.
Ubi aduertendum.

Qꝛ est nouissimum persone: et hoc est
hora mortis.

Est nouissimuz culpe: ⁊ hoc est pena in
fernalis.

Est nouissimũ nature ⁊ hoc mũdi finis
quia iste cursus nature tũc terminabitur

Est nouissimum gratie: ⁊ hoc est glorie
eterne beatitudinis.

De oĩbus eñi istis nouissimis dr Deut.
xxxij. Utinam saperent ⁊ intelligerent: ac
nouissima prouiderẽt. Qḋ sic exponi pos
set. Utinam saperẽt scz premia eterne bea
titudinis: ⁊ intelligerent scz supplicia eter
ne dãnationis: ac nouissima prouiderent
scz finez sui ⁊ finem mũdi precipue quoad
iudiciuz futurũ. Debemus ergo primo sa
pere premia superne beatitudinis. Si qs
eñi iret ad arborez vt reficeretur de fructi
bus eius: poma putrida ⁊ verminosa que
inueniret cecidisse sup terrã nõ colligeret
nec comederet: sed ad fructus q̃ essent i al
ta sup arborẽ solidos ⁊ sapidos respiceret
⁊ de eis refici ⁊ satiari procuraret. Tanꝗ̃
alta arbor est mũdus: in cui⁹ supremo. i. in
celo sunt fruct⁹ solidi q̃ nunꝗ̃ marcescunt
scz eterna bona. Itẽ fruct⁹ sapidi q̃ nunꝗ̃
fastidiũt scz delectabilia gaudia. Itẽ fru
ctus copiosi q̃ nunꝗ̃ deficiũt scz appetibi
lia oĩa. Itẽ fruct⁹ refectiui q̃ semp reficiũt
qꝛ semp illa glĩa satiat appetitũ. ƀm illud
ps. xvj. Satiabor cũ apparuerit glĩa tua.
Sed inferi⁹ sup terrã sunt q̃si poma putri
da poti⁹ relinquẽda bestijs ꝙ hoib⁹ assu
mẽda. i. bona corruptibilia et deficiẽtia si
cut bona tpalia. Bene ergo nos ammonet
aplũs Col. iij. dicẽs. Que sursum sunt sapi
te: non que super terram. ¶ Scḋo debe
mus intelligere supplicia eterne dãnatio
nis: q̃ scz crudelissima erũt: ⁊ ex oĩ pre in
stabũt cõtra miseros dãnatos. Nã instabũt
eis supplicia a parte supiori: qꝛ videbũt se
exclusos ab eterna felicitate: a sctõꝝ socie
tate: ⁊ a celestĩ loci sublimitate: ⁊ ab ame
nitate: ⁊ claritate: ⁊ erũt etiã derelicti tota
liter a brõꝝ pietate: qꝛ non cõpatient eis:
imo cõgaudẽtes diuine iusticie letabũtur
de eoꝝ penis: qꝛ letabit iust⁹ cũ viderit vin
dictã ps. lvij. Itẽ istabũt eis supplicia a p
te inferiori. i. ab ignis calore ardẽtissimo:
⁊ a frigore terre intẽsissimo. Propꝫ qḋ dr.
Job. xxiiij. Trãsibũt ab aqs niuiũ ad calo
rẽ nimiũ. Itẽ qꝛ videbũt se inclusos ⁊ in
carceratos ꝑpetuo i infimo ⁊ vilissimo lo
co: qꝛ introibũt i inferiora terre: ⁊ tradent
in man⁹ gladij. i. effectũ ⁊ executionẽ diui
ne iusti: ⁊ ptes vulpiũ erunt. i. demonũ qui
fraudulẽter deceperũt eas in mũdo. vnde
erũt socij ⁊ tortores eoꝝ i inferno. Itẽ in
stabũt eis supplicia a pte post: qꝛ post sup

plicij presens aiaꝝ expectabunt diuinuȝ
iudicium.i.resurrectionē corpoꝝ vt etiam
crucietur in eis. Item quia post sententiā
damnationis nō expectabūt postea aliqd
remediū in eternum. Itē instabūt eis sup
plicia a parte anti:qꝛ videbūt ante se hor
ribiles fantasias demanū. Itē vnus aliū
sicut pater filiū:ꝛ ecōuerso:ꝛ amicus ami-
cuȝ:ꝛ pctōr videbit oñ se pctōrem vel pec
catricē cū qua peccauit:ꝛ maledicēt sibi in
uiceȝ imponēdo vnus alteri causam dāna
tionis sue. Uel affligētur ab interiori: qꝛ
videbūt se i eternū priuatos oīb⁹ diuitijs
ꝛ honorib⁹ ꝛ delectationib⁹ que ante con
sueuerūt habere qñ erāt i mūdo:ꝛ memo-
rie ꝛ desideria mala taliū que adhuc remā
serūt in aīa cruciabunt eos. Itē instabunt
eis supplicia ab interiori: qꝛ bene cogno-
scēt ꝛ itelligēt oīa mala sua:ꝛ malū cogni
tū ꝛ apprehēsuȝ magis affligit. Itē habe-
būt inferius vermes ꝯtinue corrodētē.i.
remorsus peccatoꝝ ꝓpter que tantam pe
nā patiunt. vñ vermis eaꝝ non morietur
Esa.lxvi. Itē erūt in eis vitia que aīaȝ cru
ciant.s.odiū cōtra deū qui tanta pena eas
affligit. vñ blasphemabūt eū pre dolorib⁹
suis. Itē inuidia maxima de glīa beatoꝝ
quā ante diē iudicij saltēȝ in gñali cogno-
scūt.s.ꝙ sunt i magna felicitate:ꝗuis nō
cognoscāt in particulari que glīa sit hui⁹
vel illius. Sed post diē iudicij tollet im-
pius ne videat gloriā dei. Et hac ipm re-
putabūt sibi ad opprobriū ꝛ ex eo crucia-
būtur. Itē est in eis ira maxīa ꝛ ꝯ deū ꝛ cō
tra seipsos. Item instabūt eis supplicia a
pte exteriori:qꝛ videbūt se oīb⁹ bonis mū
di esse puatos:et ab oī creatura derelictos
in eternuȝ. Sed miseri pctōres hoc non in-
telligunt:qꝛ nō cogitāt nec ꝯsiderāt hec sȝ
continue tēdunt ad ea. Qd figuratū est in
filijs beniamin. de quib⁹ dī Iudicū.xx. ꝙ
nō intellexerunt ꝙ ex omni parte instaret
eis interit⁹.s.eterne dānationis. ps.lxxxi.
Nescierūt neqȝ intellexerūt in tenebris am
bulant. Et quidā excecati a diabolo non in
telligūt.qꝛ nō credūt hic: sed tūc intellige
re cogent qñ illa reperierūt. Uñ dicitur eis
Hiere.xxx. In nouissimo dierum intellige-
tis ea. Et tūc etiaȝ accidit eis qd dī Hiere.
xx. Confundent vehemēter.qꝛ nō intellexe-
rūt opprobriū sempiternuȝ qd nunꝗ dele-
bitur. Sed intelligenduȝ ꝙ dānati minus
affliguntur ꝗ meruerint, qꝛ ex diuina miā

affliguntur citra cōdignuȝ. ꝫm illd Job.xi.
Utinā de⁹ loqueretur tecum ꝛ aperiret la-
bia sua tibi:vt ostēderet tibi secreta sapien
tie:ꝛ ꝙ multiplex esset lex eius. Et intelli-
geres ꝙ multo minora exigaris ab eo ꝗ
mereatur iniquitas tua. Tertio ostenditur
in auctoritate inducta ꝙ debemus ꝓuide
re nouissima.i.finem nostri et finem mūdi.
Finis vite nr̄e presentis est mors: in qua
fit particulare iudicium dei de hoīe. in fi-
ne autem mūdi fiet de oībus. in vtroqȝ au
tem erit idem iudex. Sed qñ aliqs debet
vocari ad iudiciū et sentit iudiceȝ inimicū
sibi ꝛ iratū propter offensas sibi factas ab
ipso:anteꝗ vadat debet sibi ꝓuidere quō
euȝ placet.ita ꝙ inimicitia auferat. Sȝ iu
dex iste xpūs est tante pietatis ꝙ parcit ho
mini si solū peniteat ꝛ emēdet culpā suā ꝛ
desinat inimicari sibi abstinendo a pctīs. ꝛ
ideo dī Eccli.xxviij. Memēto nouissimoꝝ
ꝛ desine inimicari. Et dīc. Memēto nouis-
simoꝝ:qꝛ tā mortꝭ ꝗȝ iudicij memoria ē val
de vtilis. Si qdē memoria mortꝭ valet ad
vitādū culpam. Animal enim cum cauda
que vltimuȝ corpis ē abijcit muscas. Et sic
hō cum mortis memoria fugat peccata. Et
facit vitare pcipue tria pctā. Primo auari
tiam. qꝛ facile cōtemnit oīa qui semp cogi
tat se esse moriturū. ꝓut Hiero. Dicit. Itē
superbiā. pauo respiciēdo pedes in quib⁹
est finis sui corporis quos hȝ turpes depo
nit caudā. quia hō cōsiderādo mortē depo
nit superbiā. Itē carnis cōcupiscētiā. Gre
gori⁹. Nihil tātā valet ad edomādū carnis
desideria sicut cōsiderare qualis sit futura
post mortē. Itē mouet ad penitētiā. Augu
stin⁹. Multos video penitere timore mor
tis sicut patet in ezechia. Esa.xxxviij. Item
illuminat ad scientiā. Uñ plato ait ꝙ sum
ma philosophia ē mortis meditatio. facit
eñ hoīes venire ad cognitionē sui. vt itel
ligant se esse animal non solum rōnale. sed
etiā mortale. Itē ad cognitioneȝ dei. sicut
Antioch⁹ dixit. Iustū est subditū esse deo
ꝛ mortalē nō parin deo sentire. ij. Macha-
beorum. ix. Memoria etiā ꝛ ꝯsideratio vl-
timi iudicij multū valet ad corrigendum ꝛ
dirigendū, vitā suam vt non confundatur
postea hō de ipsa coraȝ deo ꝛ toto mūdo. ꝛ
non erit locus emende. Eccli.xxviij. Me
mento nouissimoꝝ. ꝛ noli oblitusci. Neqȝ
eñ est cōuersio scilȝ penitētie post mortem
vel post diem iudicij. ꝛ huic nihil proderit.

nnia etiaꝫ ſi penitéres rõne pene nihil pro deſſet tibi. Et ſubdit. Et reipm peſſima bis ſcꝫ in iudicio. quia tūc recipiena vindictaꝫ non ſalū i aīa. ſed etiā in corpore. Et ſequit. Memor eſto iudicij.

Tertio in auctoritate

principali intendit noa inducere ſapiens ad malorum euitationem. cuꝫ dicit. in eternum non peccabis. i. nunꝙ peccabis. Ubi notandū ꝙ illi qui habent cuſtodire terraꝫ ab hoſtibus multum vigilant ad cuſtodiaꝫ ne hoſtes ingrediantur ⁊ capiant terrā. Hoſtes autem anime ſunt peccata. vnde multū debet vigilare iuſtꝰ ad cuſtodiaꝫ aīe ſue. ne pctā ingrediant ⁊ occupēt eā. Un̄ dr. i. Corin. xv. Uigilate iuſti et nolite peccare. In quibus quidem verbis inducit ad tria

Primo ad diligentiam cuſtodie: cum dicit. vigilate.

Scđo ad obſuātiā iuſticie: cū dic. iuſti.

Tertio ad fugam malitie: cum addit. nolite peccare.

Dicit ergo primo vigilate ſcꝫ cōtra diaboli aſtutiā. ſicut vigilant ſpeculatores in caſtris contra hoſtiū inſidias. i. Petri. xv. Uigilate. quia aduerſarius veſter diabolꝰ tanꝙ leo ⁊c. Itē vigilate cōtra mūdi auaritiā: ſicut vigilat faber de nocte ꝯtra colorē diei. Color eni diei ardor ē auaritie mundi: ꝯtra quē debemꝰ vigilare. Eccli. xxxviij. Uigilis ſua mundabit fornacē. i. ardorem auaritie. Itē debet vigilari contra carnis laſciuiā: ſicut vigilatur ſuper infirmum ne aliqđ nocumentū ei accidat. Sic debemꝰ vigilare ad cuſtodiam carnis infirme: ne fiat aīe aliqđ nocumētū. Mat. xxvi. Uigilate ⁊ orate ne intretis i tētationē. Spūs quidem prōptus eſt: caro autem infirma. Scđo inducit ad obſeruantiam iuſticie: in eo qđ dicit iuſti. Nam videmꝰ cōiter ꝙ artifex denoīat ab vſu ⁊ ope artis ſue: ſicut illi qui faciunt calceos dicūtur calcifices: ⁊ illi qui ſcribūt libros vocant ſcriptores Simile eſt de virtutibꝰ: qꝛ ille q̄ frequēter facit opera charitatis dicit charitatiuus. ⁊ qui multas facit abſtinētias dr abſtinēs. Et eodē modo q̄ facit opa iuſticie dr iuſtꝰ. Unde. i. Joh. iij. Qui facit iuſticiaꝫ iuſtus eſt. Dicit tamen philoſophus in ethicia ꝙ iuſticia dr dupl'r. Uno mō prout eſt virtus particularis ordināa. ſ. hoīes vt recte ⁊ debite ſe habeāt vnꝰ ad alterū i opibꝰ ſuis. ⁊ negocijs q̄ hñt facere adinuiceꝫ. Alio mō iuſticia ē v̄tꝰ gnālis extēdēs ſe ad oēꝫ v̄tutē ī qnātū actꝰ oīm v̄tutū ordinat ad bonū cōe. Et ideo pħs dic. i. v. Ethi. ꝙ iuſticia ē oīs v̄tꝰ ⁊ ab hac gn̄ali iuſticia v̄tuoſi ⁊ boni noīant iuſti. Et qꝛ nos videmꝰ ꝙ cuilibꝫ eſt delectabil' opatio q̄ ꝯuenit ſibi ſm ꝓpriū habitū: ideo ſicut hō prauꝰ delectat ī opibꝰ prauis. ita hō iuſtꝰ delectat in opibꝰ iuſtis. Et ideo pħs dicit i. v. Ethi. ꝙ nō eſt iuſtꝰ q̄ nō gaudet iuſtis opibꝰ. Et ꝓpterea gn̄al'r loquēdo illi dicunt iuſti q̄ prōpte ⁊ gaudēter faciūt opa bona ⁊ v̄tuoſa: q̄ aūt cū negligētia ⁊ triſticia faciunt aliq̄ bona nō eſt ſignū ꝙ ſint iuſti. Un̄ Prouer. xxi. Gaudiū eſt iuſto facere iudiciū. i. iuſticiā. Tertio in auc̄te inducta īducit apl's ad fugā malitie. i. pctī: cuꝫ dicit. nolite peccare. Ubi notādū ꝙ aliā medicinā dat medicꝰ egrotāti: ⁊ aliā cōualeſcēti. Et ſic aliud remediū dari dꝫ pctōri ⁊ aliud iā penitenti. Egrotāti dat medicus medicinas digeſtiuas ſiue alteratiuas ⁊ expulſiuas. Et talia ſunt pctōri medicine pn̄ie. Nā q̄ſi medicinas alteratiua vel digeſtiua q̄ parat humorē ad expulſionē eſt īterior ꝯtritio q̄ ꝑpat ad ꝯfeſſionē: ſꝫ q̄ſi expulſiua eſt ipa ꝯfeſſio Sed ei q̄ iā ex īfirmitate cōualuit dat medicinā cōfortatiuā ſiue reſtauratiuam. Et iſtud ptinet ad ſatiſfactionē ꝑ quā repat ⁊ reſtaurat qđ ē ex pctō depditū. Et fortificat etiā penitēs ꝯ tētatōes: vt per ieiuniū elemoſynā ⁊ orōnē q̄ ſūt opa ſatiſfactiōis Itē ei q̄ ꝯualuit p̄cipue cōſulit medicus ꝙ adhuc caueat ſibi ab his q̄ poſſent īducere recidiuū ſeu recidiuationē. Et h̊ p̄cipue conſulendū eſt penitēti. ne. ſ. recidiuādo ī pctō fiāt nouiſſima eiꝰ peiora p̄oribꝰ. Et ſic ptꝫ ꝙ pctōri cōpetit remediū pn̄ie. ꝑ qđ. ſ. purgat a p̄teritꝭ. ſꝫ penitēti neceſſaria ē cautela vt p̄ſeruet ſe a futurꝭ. Et de iſtꝭ duobꝰ dr ī pſ. iiij. Iraſcimini ⁊ nolite peccare. Iraſcimini. ſ. ꝑ pn̄iaꝫ. i. ꝯturbemini d̉ pctō p̄terito. ⁊ nolite peccare amplꝰ decetero Et in v̄bis iſtis duo breuiter facit. Qꝛ primo dat medicinā expulſiuaꝫ. q̄ ē pn̄ia. cuꝫ dicit traſcimini. ſ. ꝯ pctā vr̄a. Scđo īponit dietā p̄ſeruatiuā: cū additur. nolite peccare.

Circa p̄mū attende ꝙ ira ī pro pn̄ie aſſimilatur pn̄ie. qꝛ hō penitens ad modum irati debet dolere. ⁊ feruere intus in cōtritione. et prorūpere in v̄ba exterius ꝑ ꝯfeſſionē et vīdicare ſe manu per opis ſatiſfactionē

Et tūc posset dicere illud Jane. iiij. Bñ irascor ego vsq; ad mortē. i. vsq; ad pctī mortificationē. Scđo inducit ad pctī abstinētiā: cū subdit. nolite peccare. Consueuit dici q recidiuū infirmitatis pl⁹ nocet ⁊ piculosi⁹ est q̄ fuerit prio infirmitas: qr inuenit naturā magis debilitatā ex pugna precedētis īfirmitatꝫ. Sic p recidiuū in pctm̄ efficit hō deterioris cōditionis. Et quātū ad deū ꝓpt īgratitudinē: ⁊ quātū ad seipz ꝓpter ꝯsuetudinē: ⁊ quātū ad diabolū q fortior redit ad ipm. Et ideo dictū fuit paralytico iā curato. Joh. v. Jam noli peccare ne deterius tibi aliqd ꝯtigat. Et sic abstinēdo a pctīs ꝯseruat homo in gratia: ⁊ tandē puenit ad gliam. Ad quā nos perducat iesus benignissimus. Amen.

¶ De vtilitate mortis hūane. Sermo. ix.

Mors bonum

est iudicium tuū. Ecclesiastici. xlj. Multa sunt q̄ cū eueniūt vident mala: q̄ tū inueniunt postea vtilia et bona sicut patz ī ioseph de quo malū fuisse videt q fr̄es sui ex inuidia vēdiderūt eum mercatorib⁹ alienigenis: qđ tū postea conuersū est in bonū: nō solū ipi⁹: qr fact⁹ est dn̄s egypti vbi vendit⁹ est sed etiā ī bonū ipoꝝ fratrū suoꝝ: ⁊ toti⁹ familie prīs sui. Et ideo dixit ioseph postea ipis fratribus suis. Nolite timere. Nū dei possumus resistere volūtati? Vos cogitastis de me malū sed de⁹ vertit illud in bonū. Geñ. l. Narrat etiā Valeri⁹ maxim⁹ lib. j. c. vj. de Jasone phereo q quidā inimicus su⁹ posuit insidias vt occideret eū. Et eo aduenīente surgens ex insidijs gladio eū pcussit. Sz accidit q pcussit eū ī illa pte corpis vbi habebat apostema qđ dr̄ vomica: qđ ē gen⁹ apostematꝫ quo egerēda intestina emittunt: et de hoc a nullo medicorū sanari potuerat Sz ictu gladij ita ruptum est apostema q hō a pestifero morbo liberat⁹ est. Et sic credendo ei nocere ꝓfuit: ⁊ credendo occidere liberauit eū a morte: ita qđ videbat malū ꝯuersū est illi in bonū. Itez dicūt somniorū interpretes q somnia q̄ maxime videntur mala significāt bonū euentum. Verbi grā. dicit Paschalis in libro de thesauris occultis. q si qs intuit⁹ fuerit p somniū q iudicia ei⁹q̄ pētēbꝫ suspensus sit p violentiā et necessitatē: talis ꝑ ꝓportionē altitudinis suspensionis exaltabitur in dignitate. Item dicit q si quis minatus fuerit per somniū q leprosus sit: dignitate honorabitur qua dictus multos ledet. Et sic patz q multa vident mala q̄ finaliter inueniuntur vtilia ⁊ bona. Et ita est de morte quia q̄uis mala videat ⁊ noxia: tū in verbis propositis dr̄ q iudicium ei⁹ bonū est. O mors inquit bonū est iudiciū tuū. A In quib⁹ quidem verbis ostēdunt de morte tria.

Prima q est penalis ex noīe: quia mors
Scđo q est vtilis ex bonitate. qr bonū
Tertio q est terribilis examine. qr iudicium: habet. vnde addit. iudicium tuum.

Circa primū aduertendū

est q illud qđ tollit hoīb⁹ ea q̄ maxime diligūt est eis valde penosum. Sed mors tollit ab hoībus q̄ sunt ab eis maxime dilecta ⁊ quesita sicut honores ⁊ delectationes ⁊ vite commoditates: q̄ oīa ex diuitijs habent: qr p diuitias ꝯsequunt hoīes honores ⁊ stat⁹. Itē delectatiōes corpales et cōmoditates vite. Et ideo p̄cipue hoī diuiti ⁊ diuitias suas pacifice possidenti mors amara est ⁊ penalis: nō solū ad experiēdū sed etiā ad imaginandū. Vñ dr̄ Eccli. xli. O mors q̄z amara est memoria tua hoī pacē habēti in substantijs suis. B In quib⁹ quidē verbis ostendit triplex rō: quare nō solū mortis experiētia sed etiā mortis memoria est aliquibus multum penosa.

Et prima est: qr mors offert detrimentū vnde dr̄ mors: qr mordēdo tollit vitam.

Scđa quia infert tormentum: vnde dicitur. amara.

Tertia rō est: quia aufert fulcimentū: scilz diuitiarū. vnde homini diuiti precipue est penosa.

Est ergo mors homini naturalr̄ in horrore ꝓpter detrimētū qđ infert. Nā maius detrimentū qđ possit inferri alicui hospitio siue domui est suffodere fundamentū eius: quia tūc domus ruit cum oībus suis partib⁹ ⁊ fulcimētis. Sz fundamētū oīm bonoꝝ que pertinēt ad domū corporis est vita. Et ideo mors auferēdo vitam aufert oīa alia bona que ptinēt ad corpus. ita q nec pōt ampli⁹ mereri: nec sentire: nec videre: nec audire: nec tangere: nec odorare: nec gustare: nec loq: nec appetere: nec delectari ī re aliq̄. Nihil ꝓsunt ei diuitie: cessāt oēs delitie: ⁊ oēs reuerētie: ⁊ honores. Et

propterea est mors formidabilis et horribilis. ps. liiij. Formida mortis cecidit super me. Sed notandum q sancti viri reputant mortem corporis nō ad detrimentum: sed potius ad lucrū ex eo q de morte ista transeunt ad meliorem vitā scʒ ad vitā eternā. & pro istis paruis bonis recipiunt maximo & eterna bona. Et preterhec expectant ipm corpus resurrecturum in gloria beatitudinis & immortalitatis. Propterea dicitur in ps. cxv. Preciosa in conspectu dñi mors sanctorū eius. Et dicit in conspectu dñi: qr quis in conspectu hic viuentiū predicta non appareāt: tamē in conspectu dei in rei veritate sic euenit. Et ideo mors sctōꝝ martyrum. lʒ in conspectu hoīm appareat ignominiosa: in conspectu tamen dei est ꝑciosa Et ꝑpterea dr̄ Prouerb. xiiij. Sperat iust⁹ in morte sua. Sed miseri pctōres recipiūt in morte maxima detrimēta: & ideo non est mirū si multū timēt eā. Nā nō solū ꝑuant vita nature. & oībus bonis hui⁹ mūdi: sed etiā priuātur vita grē & glorie. Uita quidem grē priuant si moriant impenitētes: qr in peccato existētes sunt priuati grā & charitate: ꝑ quā habet deus qui est anime vita. Possunt tñ dū viuūt resurgere ꝑ pniam. & recuperare grām & charitatē & deum. Sed post mortē nō est amplius locus penitentie vel resurgēdi ad vitam gratie. Et istud est longe ampli⁹ timendū q ipsa sit corpis mors: quia talis vt dicit Aug. in deteriorē mortē morte sclī incidit. vt nō ad cōmutationē: sʒ ad luenda eterna supplicia reuiuiscat: imo ƀm ipʒ augustinū. magis est plāgēdus peccator viuens q iustus moriēs. Et ideo ait. Plangis mortuū a quo recessit aīa: magis plāge viuū a quo recessit deus. Non sunt ibi viscera xpiani nūc vt plāgas mortuum & nō plāgas aīam a qua recessit deus. Item idem augustin⁹. Quid miserabilius misero nō miserāte seipm? Plangentem dydonis mortem que fiebat amando eneā. & nō plangentē mortē suā que fit nō amando deū. Multo ergo magis moriens in peccato ē plangēdus. qr nunq resurget a morte culpe. & ideo semꝑ erit in pena. qr nō poterit auferri pena si nō remittat culpa. Sed maximū & pessimū detrimentum est. quia priuat vita glīe. Deterius enī est hoc sicut dicit Origenes q cruciori gehenna ignis. Et rō est. qr ꝑ carentiā glīe priuant summo bono & increato. sed per cruciatus gehēne priuantur bono creato: sed delectatione quiete & huiusmodi. Et ideo dicitur in ps. xxxiij. Mors pctōꝝ pessima. Mala quidem inquantū priuantur vita nature. peior quia priuātur reparatione gratie: et affligūtur cruciatu eterne pene. sʒ pessima qr priuant felicitate eterne glīe. Scdā ratio quare mors ē penosa est: quia infert tormentum et nō solum ipsa mors sed etiā ei⁹ memoria: & hoc innuit in auctoritate inducta: cū dr̄. amara. Multo ergo magis amara esse dʒ ipi⁹ mortis experiētia ad quā hō festinare nō tardat. ƀm illō Eccli. xiiij. Memor esto qm̄ mors nō tardat. Dr̄ ergo quibusdā mors esse amara: aliqn̄ ꝑpt tormentū infirmitatis de qua moritur. sicut dr̄ ij. Macha. ix. de antiocho. q apprehendit eū dirus dolor viscerū: & amara interiorū tormēta. Et in his tormētis: vt īfra subdit miserabili obitu vita defunct⁹ est. Quibusdā vo mors amaritudinē prebet ꝑpt inordinatū affectū vitioꝝ. Unde ē amara auaro: amarior luxurioso: sʒ amarissima superbo. Amara quidē est auaro: ꝑpter amores diuitiarū quas opʒ eū relinquere. Unde Amos. viij. Ponā nouissima ei⁹ quasi diē amarū. Itē est amarior homini luxurioso Eccl's. vij. Inueni amariorē morte mulierem. Hec mulier est carnis voluptas que mortē amariorē reddit. Et si ducit ad mortem gehēne est amarior morte nature. Itē mors est amarissima hoī superbo & impio quē sequit durus iudiciū & terribilis occursus demonū: & ꝑfundiat vorago penarū. Deut. xxxij. Deuorabūt eos aues i. superbi demones morsu amarissimo. Hic morsus est mors q partē tollit. s. aīam. et partem in terra dimittit. s. cadauer. Sicut homo qui mordet pomū tollit solidū et dimittit putridū. vnde rōne hui⁹ amaritudinis mors assimilat colaqntide. qr sicut habetur. iiij. Reg. iiij. Filij. ꝑphetarū ꝑpter coloquintidas missas in olla cum gustassēt: et cibum amarissimū fuenissēt: clamauerunt ad heliseum. dicentes. Mors in olla vir dei. Et posset dici q mors in olla inclusa est mors in memoria habita: q peccatoribus amara videt. & ꝑpter bona q dimittunt: & ꝑpter mala q metuūt. Propter qd bis dixerunt. Mors in olla. Threnoꝝ. iij. Memoria memor ero: et tabescet in me aīa mea. s. ꝑpter timorē et amaritudinē mortis. ¶ Tertia rō quare mors formidat vt penosa & amar

ra: ostẽditur in auctoritate supra inducta scz quia tollit fulcimentũ scz diuitiarũ: et ideo dicit est amara eius memoria specialiter homini diuiti habẽti scz pacem in substãtijs suis. Mundus enim est velut subdolus hospes. qui in egressu hospitij letanter hominem recipit: et postea inuitat de multis et largissime subministrat: sed in egressu hospitij euocat bursam eius. Sic homo cũ leticia recipitur cũ nascitur in mũdo: et mũdus eũ inuitat dũ viuit ad diuitias delitias. et honores: et aliquĩ de talibus fortuna largissime dat: sed in egressu mortis nihil ei dimittitur vt secum portare possit ex omnibus diuitijs suis. Unde est sicut is qui somniat se inuenisse diuitias de quibus post somniũ nihil inuenit. ps. lxxv. Dormierũt somnũ suũ et nihil inuenerũt oẽs viri diuitiarũ in manibus suis. Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secũ afferret aperiet oculos suos et nihil inueniet. Dicit tñ beatus Greg. super auctoritate Job p̃allegata. diues cũ dormierit res suas secũ afferret: si ad vocẽ petẽtis inopis illi tribuisset. externa nãqz omnia que seruãdo amittimus largiendo seruamus. Patrimoniũ nostrum retentũ perditur manet erogatum. D

Secũdo in auctorita

te principali. s. in themate assumpto ostendit mors est bona et vtilis: et ideo dicit bonũ. Ubi aduertẽdũ aliqd põt esse sm se malũ: qd tñ in cõparatiõe ad maius malũ videtur habere rationẽ boni. sicut pijcere merces suas in mari sm se malũ est: et in cõparatione submersionis nauis et psonarũ bonũ reputat et vtile tpe tẽpestatis vt nauis alleuietur: et hoĩes euadãt. Et sic mors sm se sit mala: qz est priuatio vite tñ in cõparatiõe ad maius malũ sicut esset perdere gloriã vite eterne vel etiã pscie mori dicit esse bonũ. Et hoc est qd dicit apostolus. j. Cor. ix. Bonum est mihi magis mori. vt gloriam meam quis euacuet. In quibus quidẽ verbis possum de ipsa morte considerare tria.

Primo ipsius cõmẽdationẽ. quia dicit mori bonum est.

Scdo ipsius appropriationẽ: quia mihi:

Tertio vero ipsius comparationem: quia magis mori.

Circa primũ notandũ mori põt dici in bonũ pter tria. Primo quidẽ quia in eo humiliatur superbia propter duas causas. Primo quidẽ quia inequalitas hoĩm puta quia vnus excedit alium vel in diuitijs vel in sciẽtia et huiusmodi: est causa superbie et appetitus dominij et excellentie. Sed per mortem omnia adequãtur: quia licz diues dũ viuit sit inequalis pauperi et doctus indocto: et dñs seruo: in morte tñ oẽs adequãtur: qz morit doctus pariter et indoctus. et ita diues sicut mẽdicus: et ita dñs sicut seruus. Unde mors assimilatur porte multũ basse: in qua oportet oẽs trãseuntes se inclinent equaliter ad mensuram bassitudinis eius: et ideo tollit mors causam superbiẽdi. Alia vero causa est: qz alia mala mũdi potest homo interdum euadere: et in eis pter spem euadendi nõ humiliat totaliter cor superbum. Sed non sic est de morte quã nullus euadere potest. Et ideo ij. Machabeorum. ix. Antiochus ad mortem percussus ex graui superbia deductus cepit ad agnitionem sui venire. Et dixit. Justum est subditum esse deo: et mortalem non paria deo sentire. Et octouianus imperator considerans se esse mortalem noluit a romanis adorari. Et ideo dauid ps. cxviij. dicebat. Bonum mihi quia humiliasti me: scilz ex mea mortalitate. Unde ps. xliij. Idem dicit. Humiliata est in puluere anima nostra. Secundo mori dicitur vtile: quia in eo terminatur miseria. Nam sicut felix appetit vitam: ita infelix dicitur appetere mortem: quia melior est mors vita amara. Et ideo dicebat apostolus ad Roma. vij. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Et si dicas mors aliquibus auget miseriã: puta quia mittit ad damnationem. Dicendũ per se non est ex morte: sed ex ipsorum prauitate aut negligentia: sed bonis dicit esse requies a laboribus et miserijs suis. Unde dicitur Gen. xlix. Uidit requiem scz mortis esset bona. Tertio mori dicitur bonum esse: quia per ipsam certificatur ignorantia scz futuri euẽtus: de quo omnes in dubio sumus omnis status vite huius mortalis est: siue diuitis siue iusti siue domini. Et ideo nescit homo finẽ suum: sed omnia in futurum reseruantur incerta. Eccl's. ix. Sed mors ponit hominem in statu certo a quo nõ debeat vlterius mutari. Quãdiu enim hõ est in certamine vel in cursu non habetur certum iudicium de victoria vel de vi

sua: sed finito certamine ꝛ cursu completo. Et ita finito certamine. ꝛ cursu cōpleto vite presentis per mortem: tūc bonus miles xpi ꝛ bonus viator dicere potest illud ij. Timo. iiij. Bonum certamen certaui ꝛc.

Scḋo in auctoritate inducta ostendit vtilitas mortis quoad appropriationem cū dicitur. mihi. Nam sanctis viris ꝛ amicis xpi vita est vtilis: quia auget eoꝝ meritum: sed vtilior est illis mors per quā merentur premiū. Et ideo dicebat aplˢ Philip. j. Mihi viuere xp̄o est: ꝛ mori lucrum. Ubi nota meritū ꝓfectus ex amore xp̄i. Nā intēsus amor trāsformat amantem in amatū. Et ideo aplˢ qui xp̄m diligebat intense vitā suā reputabat vitā xp̄i. Uñ etiā dicit ad Galathas. ij. Uiuo autē iā nō ego viuit ṽo in me xp̄o. Et ex hoc amore semꝑ crescebat ī merito: q2 amor dei nō est ociosus. vñ semꝑ facit opari: ꝛ operādo ex charitate mereri: q2 charitas est radix merēdi.

Scḋo nota lucrū premij ꝑ mortē. q2 mori lucrū. Nā ꝑ mortē expectabat recipe gloriā vite eterne. in qua est eterna salus aīarū. Uñ sine hoc lucro omne aliud lucrum est damnū. Marci. viij. Quid ꝓderit hoī si lucretur mūdum totū ꝛ detrimentuꝫ aīe sue faciat. Et q2 illa gloria erit in visione diuinitatis ꝛ hūanitatis xp̄i. ideo apostolus omnia alia lucra spernebat vt christuꝫ posset lucrari. vñ ait Philip. iij. Oīa detrimentū feci ꝛ arbitror vt stercora vt christū lucrifacerē. Tertio in auctoritate inducta debemus cōsiderare cōparationē: cum dicit. magis mori. Ubi aduertendū est ꝙ duplex est gloria bone fame. Una in p̄senti. Et hec est testimoniū bone ꝛ pure ↄsciētie sicut aplˢ ip̄e ait. ij. Coꝝ. j. Gloria inquit nostra hec est testimoniū cōscientie nostre. Alia ṽo gloria est in futuro. de qua dicit in ps. cxlix. Exultabunt sancti in gloria. Et de prima gloria verū est ꝙ prius debet hō velle mori; seu occidi corꝑaliter ꝙ̄ ꝑdere eā. Et ratio est: quia talis gloria nō ꝑditur nisi per culpā scꝫ ꝑ petm̄ mortale. Et ideo euacuatio talis glorie est ꝑ peccatū mortale. ꝛ ex peccato mortali: mors aīe est pena quedā. Cū ergo maius sit malum culpe ꝙ̄ malū pene: potius debet hō sustinere mortem ꝙ̄ per mortalē culpā gloriā cōscientie euacuare vel ꝑdere. Sed ꝙ̄ ꝙ̄ ↄsciētie gloria nō perdat per peccatū veniale: nihilominus dicūt doctores ꝙ potius deberet homo eligere mori ꝙ̄ venialiter peccare: quia peccatum inquantū peccatū nunꝙ̄ est eligibile. Si em̄ esset eligibile inquantum peccatum: semper esset eligibile: ꝛ sic nunꝙ̄ esset peccatum ꝛ ita non peccaret si faceret qḋ est falsum. Multo ergo magis debet homo potius velle mori ꝙ̄ peccare mortaliter. ꝛ cōsciētie sue gloriam totaliter euacuare. De hoc habetur exemplū. ij. Macha. vj. in eleazaro qui potius voluit occidi ꝙ̄ contra preceptū diuine legis faciendo mortaliter peccare. Uñ dicitur ibi ꝙ ille gl'iosam mortem magis ꝙ̄ odibilem vitā eligēs volūtarie preibat ad supplicia. Multo ergo magis expedit mori ꝙ̄ ꝑdere gloriā futurā. Et ratio est: q2 neqꝫ mors neqꝫ oēs passiones mūdi sunt aliquid ad cōparationē glorie illius. Propterea dicebat aplˢ Ro. viij. Nō sunt cōdigne passiones huius temporis ad futurā gloriam q̄ reuelabitur in nobis.

Tertio in auctoritate

principali. i. in themate assumpto ostēdit mors esse terribilis ꝓpter examen iudicij qḋ sequitur ad mortē: cū dicitur. iudiciuꝫ tuū. Nā sicut dicitur Hebre. ix. Statutum est hoībus semel mori: ꝛ post hoc iudiciū. Naꝫ post mortē cuiuslibet hoīs particularis sequitur particulare iudiciū: ī quo aīa ꝭm suo merita iudicatur a deo ad gloriam vel ad penā: ꝛ post mortē generaleꝫ oīm sequet oīm resurrectio ꝛ etiā generale iudiciū. Utrūqꝫ iudiciuꝫ terribile est valde ex eo ꝙ vtrūqꝫ sic fiet: ꝙ ī eo nulla ṽitas poterit celari: ꝛ nulla falsitas poterit ꝓbari: ꝛ sñīa illi⁹ iudicij ꝑ appellationē vel aliaꝫ quācūqꝫ viā nō poterit reuelari seu mutari ꝛ pena finalit' iudicata q̄ personalis erit nullo p̄cio poterit redimi. Sꝫ stabit supi⁹ iudex iratus: inferi⁹ ad recipiendum infernus paratus: interius cōsciētia accusans extra demones ad capiendū parati: vt eaꝫ cito ad penā perducāt. Propter hoc territus propheta dicebat ps. cxlij. Non ītres in iudiciū cum seruo tuo domine ꝛc. Ille qui habet ire ad forū iudiciale primo prouidet sibi parando omnia illa que faciunt pro iusticia sua ꝓbanda vel defendenda: vnde portat secū suā instrumentā. studet ibi habere procuratorē bonū. Item aduocatū bonū vnum vel plures. Et prelati qui habent ꝓcuratores ī curia romana mittūt

eis munera. vt sint de factis eorum magis solliciti. Ergo tu si vis euadere duram sententiã illius iudicij studeas portare te cũ bonũ instrumentũ. i. bonã conscientiã. cuius littere sunt bona opa. sed caue ne sint falsa sicut sunt opa hypocritarũ. Itez pcuratorem bonũ & hic est pauper cui bñ fecisti. sicut xp̃s pro ipsis pauperib⁹. qz ipse dicet. Qđ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Mat. xxv. Cuius salariũ hui⁹ procuratorio est elemosyna paupib⁹ data. Stude etiã vt habeas bonũ aduocatum vnũ vel plures. i. aliquem sanctũ vel aliquos sanctos quos habueris in speciali deuotiõe. Et mũera eis missa erunt orones eis facte vel reuerẽtie vel quecũqz bona ad reuerentiã & honorez eoꝝ facta pcipue in festis eorũ. Et possunt esse aduocati pro te in curia celesti: nõ solũ viri put sunt in curijs mundi: sed etiã femine. i. nõ solũ sancti: sed etiã sancte. Hec ergo sunt illa que si tibi paraueris inuenies tibi iustam causam: & inuenies bonum iudicium. Unde dicit Eccli. xviij. Ante iudicium para iusticiam. Et sic recipies non sentẽtiam dãnationis: sed iudicium approbationis & remunerationis eterne glorie. Ad quam nos perducat iesus iudex misericordie. Amen.

¶ Explicit distinctio scđa que egit de morientibus & eoꝝ conditionibus.

¶ Incipit distinctio tertia in qua tractatur simul de vita & morte: & de cõditiõibus vtriusqz cuius sunt sermones octo.

¶ De necessitate moriendi que omnes tangit. Sermo. j.

Uis ẽ homo qui

viuet & non videbit mortem ps. lxxxviij. Sicut Boetius dicit in libro de consolatione philosophie. Omne aĩal vitam tueri laborat. Mortẽ ꝗo perniciemqz deuitat. Sed neqz homo aut aliqđ aĩal potest vitã suaz semp conseruare: neqz finaliter ipsam mortẽ vitare. Quãuis eñ hõ in statu innocentie non ex natura sed ex dei gratia esset immortalis. i. ꝙ poterat nõ mori: ꝓpter peccatũ tñ primi hominis ipse cum tota posteritate sua facti sunt mortales. i. necessitati mortis addicti. Propter quod apl's dicit Rom. v. ꝙ ꝑ vnũ hoĩem peccatũ intrauit in mundum: & per pctm̃ mors. i. moriendi necessitas. Et hoc qđ est propheta inquirit in verbis ꝓpositis dicens. Quis est homo qui viuet: scz semp: & nõ videbit. idest non experietur aliquando mortem: q. d. nullus Sic ergo de duobus inquirit.

Primo de vite perpetuitate: cum dicit quis est homo qui viuet.

Scđo de mortis euitabilitate: cuz ait & non videbit mortem.

Est ergo prima questio

vtrũ vita homĩs posset semp perpetuari. Ad qđ responderi potest ꝙ duplex est vita hominis. Una corporalis ẜm naturam et alia spũalis ẜm gratiã. Prima vita scz corporalis ẜm naturã perpetuari non potest Et ratio est: quia in quolibet aĩali est consumptio & restauratio. Consumptio per actionem calidi: & restauratio ꝑ acceptionem alimenti. Si eñ non esset ibi consumptio non posset corrumpi nisi ab agente exteriori per violentiam: & non ex pugna quã haberet in seipso. Et sic nõ esset necesse naturaliter ipsuz corrumpi. Rursus si posset tale restaurari: quale est illud qđ deperditur: posset semp perpetuari in vita aĩal. Sed his duobus concurrentibus: quia est ibi continua deperditio: & illud qđ restaurat per alimentũ non est ita purum sicut illud qđ deperdit: ideo necesse ẽ aĩal corrumpi. Nã si quis acciperet de vino qđ esset ĩ dolio & restauraret ibi de aqua: ad vltimum oporteret ꝙ esset vinum ita aquosum ꝙ esset ibi corruptio vini. Sed si restauretur ita purum vinuz sicut extrahitur inde: posset perpetuari huiusmodi doliũ vini. Sic quia quod deperdit in aĩali est magis purũ ꝙ̃ illud qđ restaurat: ad vltimum est caro ita impura ꝙ non potest facere carnis opus: ideo necesse est aĩal corrũpi. Et propterea đı Eccl's. ix. Nemo est qui semper viuat. Nec obstat qđ đr Sap̃. v. Iusti in perpetuum viuent: quia non loquitur de vita p̃senti: sed futura post resurrectionem: que quidem ꝑpetua erit & incorruptibilis tam in bonis ꝙ̃ in malis. Partim quidez ex natura: partim ex diuina iusticia. Ex natura quidem: quia cessante motu locali celi: qđ est per talem motũ qđ est primuz alterans nõ remanebit aliqđ aliud agens qđ possit per alterationez aliquã corpus hoĩs vel aliud a sua naturali qualitate remouere: cũ omnia alia agentia scđa virtute ipsius agãt. Et ideo post resurrectionem cessante

motu celi: nulla qualitas erit sufficiens vt corpus humanum altare possit a sua naturali qualitate: neqꝫ per cõsequẽs corrum pere: cũ corruptio sit terminus alterationis. Et ideo incorruptibilitas illa erit per naturã: sicut dicit sctũs Thomas nõ ꝙ sit aliqđ incorruptiõis principium ꝓpriue in corꝑibus dãnatoꝝ: sed propter defectum mouẽtis ad corruptionem. Alia ṽo causa erit diuina iusticia: cui etiã natura deseruiet: vt scꝫ ipsi dãnati nõ solum in aĩa: sed etiã in corporib⁹ possint perpetua puniri: sicut in vtroqꝫ peccauerunt: qꝛ hoc diuina iusticia requirit: sicut etiã in saluatis requirit vt etiã in vtroqꝫ ꝑpetuo ꝓmientur. In corporibus ergo sctõꝝ gꝉiosis erit duplex mod⁹ incorruptiõis ⁊ ꝑpetuitatis. Unus ꝑ naturã scꝫ ꝑpter defectum mouentis ad corruptionẽ vt dictũ est. Alius ꝑ gꝉiam qꝛ si corpus hoĩs in statu innocentie incorruptibile erat ex eo ꝙ ꝯtrarie qualitates in corꝑe hoĩs existentes continebanť per gratiã innocẽtie ne ad dissolutionem corporis ei⁹ agere possent: multo plus continebunť in corꝑib⁹ gꝉiosis que erunt aĩe subiecta spiritui. Et ideo ꝑ gloriam incorruptibilia ⁊ perpetua erũt. Unde sicut in vita ista nemo est qui semꝑ viuat: ita in illa futura nemo erit qui vnꝙ̃ moriatur. Ita ꝙ iusti in ꝑpetuũ viuẽt: ⁊ reprobi etiã dãnati: sicut dr Apocal. ix. Desiderabunt mori ⁊ fugiet mors ab eis. B Et si tu dicas damnati sunt in summa miseria: ꝙ̃ videtur ꝙ mors que summa penarum est ſm pħm in. iij. Ethi. non debeat subtrahi ab eis. Respondendũ est ꝙ ꝙ̃uis sit simpliciter maxima penarũ: ſm quid tñ nihil prohibet mortem esse in penaꝝ remediũ. ⁊ ꝑ cõsequẽs ablationẽ mortis in penaꝝ augmentum. Uiuere em̃ vt dr. ix. Ethi. videtur oĩbus delectabile esse: eo ꝙ aĩa esse appetunt. Nõ oportet aũt vt ibidẽ dicił accipere malam vitã neqꝫ corruptam: neqꝫ que in tristicijs est. Sic ergo viuere simpliciter est delectabile: non autẽ vita que est in tristicijs. Ita et mors q̃ est priuatio vite simpliciter est penalis ⁊ maxima penarum inquantũ subtrahit primũ bonum scꝫ esse cum quo oĩa alia subtrahũtur. Sed inquantũ priuat malam vitam ⁊ que est in tristicijs est in remedium penarũ quas terminat. Et per consequẽs mortis subtractio est in augmentum penarũ quas perpetuas facit. Si autẽ dicatur mors esse penalis ꝑpter corporalem dolorẽ quẽ sentiũt morientes: non ẽ dubiũ quin multo maiorẽ dolorẽ dãnati cõtinue sustinebunt. vnd̃ in ꝑpetuũ morte esse dicunť sicut scriptum est in ꝑs. xlviij. Mors depascet eos. Alia ṽo vita est spũalis qua aĩa viuit deo ꝑ gratiã ⁊ charitatẽ: sicut dicitur j. Joh. iij. Scim⁹ qm̃ translati sum⁹ de morte ad vitã: qm̃ diligamus. Et ista vita non ꝑditur nisi per pctm̃ mortale: ⁊ ista bñ potest perpetuari: sicut perpetuatur in innocentibus qui nunꝙ̃ mortaliter peccant: vt fuit beata virgo: beatus iohannes baptista ⁊ plures alij. Nã de btõ petro martyre de ordine fratrũ ꝑdicatoꝝ testať innocentius papa ꝙ nunꝙ̃ sensit contagiũ mortalis pcti. et tales vitã spũalem gratie nunꝙ̃ amiserunt per mortẽ culpe. Et ideo ex persona cuiuslibet talium dicebat propheta in ꝑs. cxvij. Non moriar sed viuã. In quibus quidem verbis duo multum desiderabilia sed habiturum promittit.

Primo preseruationem a defectu culpe quia inquit. non moriar.

Scdo conseruationem in statu gratie: cum ait; sed viuam. C

Circa ꝑmũ attendendũ est ꝙ quattuor accidentia sunt quibus corpora preseruantur a corruptione nature: que etiam spũali modo accepta ꝑseruant aĩam a corruptione siue morte culpe: Primum est em̃ calor siue caliditas ꝑcipue intẽsa. Res em̃ multũ calide nõ putrescũt ꝑcipue cũ siccantur. vt piper ⁊ galanga: zinziber autem putrescit propter innatum humidum. Similiter aqua q̃diu feruet non putrescit: quia calor ignis maior est in ea q̃ calor aeris: ĩdo non vincitur sed vincit. Similiter anima a corruptione ⁊ morte pcti que fit ꝑ tentationẽ preseruať per feruẽtẽ orationẽ. Uñ dñs hortabať discipulos suos Luce. xxij. dicens. Orate ne intretis in tentationem. Huius figura habeť Esaie. xxxviij. in Ezechia rege: cui propheta dixerat. Morieris tu ⁊ non viues. Sed post feruentem orationem quam Ezechias fecit: propheta dicit ei. Hec dicit dominus deus dauid patris tui. Audiui orationem tuam et vidi lachrymas tuas. Ecce ego adijciam super dies tuos annos. xv. Und̃ sicut vna oratio feruens preseruauit ezechiã a morte corporali ⁊ augmẽtauit vitã: ita orationes multe continue ⁊ ferventes preseruant semper

sanctos viros a spirituali morte peccati et augmentāt eis gratiam ex qua est spūalis vita. Scd̄m quo ꝯseruant̄ aliqua a corruptione putredinis est frigiditas siue sit ab intrinseco siue ab extrinseco. Nam si frigus sit extrinsecū precipue est īpediens. qꝛ per se repugnat calido alieno: ꝛ extrinseco. Vñ in hyeme ꝛ vniuersaliter ī aere frigido conseruant̄ corpora: qꝛ calidū extrinsecū ē paruum ꝛ frigus sibi cōtrariū est multum. Nec in talibus apparet mo₉ putrefactionis nisi recedēte frigore. Si aūt est frigus intrinsecū sic etiam impedit putrefactionē: quia coagulat nec permittit illud exhalare sicut est in omnib₉ metallis frigido coagulatis in quibus frigus claudit poros ꝛ vincit calidum extrinsecum: ne de humido aliquid exudet nisi parum vt qū generatur rubigo Et maior est in eo duratio. qꝛ eius humidū naturale magis constat. Tanq̄ frigus extrinsecuꝫ est tribulatio mundi seu afflictio carnis: que calorē extraneuꝫ. i. ardorem cōcupiscentie seu luxurie: que extraneam carnem cōcupiscit: mitigat vel extinguit. Naꝫ vt dicitur Eccli. xi. Malicia vni₉ hore obliuionem facit luxurie. Et ex hoc p̄seruat etiā a morte aīe. de qua dꝛ Ro. viij. Si ꝺm carnē vixeritis moriemini. si aūt spū facta carnis mortificaueritis viuetis. Sed tāq̄ intrinsecū frigus est intrinsecū refrigeriuꝫ cōtēplationis celestiū. Hec est eñ que potentias vel potius poros. i. corpis sensus claudit. hec ē q̄ deuotiōis humoreꝫ coagulat nec exhalare p̄mittit: hec insup est q̄ calorē extraneuꝫ. i. amore mūdi supat ꝛ vicit. Quia aīa: sicut dicit Grego. quanto maiori studio exercet̄ ad summa. tanto maiori fastidio frigescat ad infima. Vñ licꝫ talis contēplatio faciat videri hoīem mortuū mundo nō p̄mittit tñ hominē mori deo. Vñ talib₉ dicebat apl's Collos. iij. Mortui eñ estis ꝛ vita vestra abscondita est cuꝫ xp̄o in deo.

Tertiū quo ꝯseruat̄ res a corruptione ꝛ putrefactione est mobilitas. Nā aqua vel vinuꝫ qđ mouet̄ impedit̄ putrefieri. eo q̄ calor naturalis excitat̄ a motu: ꝛ nō preualet ei calor extrinsec₉. Vñ vinū potens efficit̄ melius ex motu: qꝛ calor naturalis magis digerit subtile humidū: ex quo etiaꝫ sapor melioꝛat̄. Et ledulū vinū ex motū etiaꝫ si sit corruptū q̄nq꜃ reuertit̄ et reparat̄. Et econtra vinū non motū ꝑpetue soli expositū corrūpit̄ et in acetū conuertit̄ qꝛ duꝫ calor exterior exinanit calidū interius ꝛ humidum subtile exhalat cū ipso ꝛ perit vinum Similiter mobilitas obediētie vel motus. frequens bonoꝝ operū ꝯseruat aīaꝫ a pctī putredine. ad quā pigricia et ociuꝫ inducit qꝛ multam maliciā docuit ociositas. vt dꝛ Eccli. xxxiij. Vñ Leuiter. xxij. Custodiāt precepta mea vt nō supiaceāt pctō ꝛ moriant̄

Quartū aūt putrefactionē impediēs est cōtinuitas. Nam mare totū nō putrefit sed diuisum per partes paludales putrscit. In naturalibus eñ multiplicato subiecto multiplicātur qualitas ꝛ virtus. Et ideo totuꝫ simul pl₉ pōt cōtinere q̄ calor aeris possit dissoluere: si tñ ipse partes sint in toto cōtinue: al's nō. qꝛ videm₉ q̄ grana multa et germina simul adunata citius putrescūt q̄ pauca: ꝓpter hoc qꝛ illa grana non sunt cōtinua: ꝛ cū sint parua egredit̄ naturale calidū ab vnoquoq꜃ eoꝝ et trahit secū humidū: ꝛ calidū exiens fit alienū: ꝛ cum exit a multis confortat̄ ꝛ corrūpit̄. Ita q̄ñ est cōtinuitas cōcordie ꝛ vnitas amoris īter bonos vn₉ cū alio ad cōseruādum se et p̄seruādū a malis: imo q̄cunq꜃ separāt se ab vnitate ꝛ cōtinuitate charitatis ꝛ dilectionis p quā mēbra eccl'ie inuicē cōnectunt̄ ꝛ vniunt̄ necesse est vt moriat̄ et corrumpat̄ sicut et mēbrū separatū a corpe: ꝓpter qđ dꝛ. i. Jo. iij. Qui nō diligit manet in morte. ¶ Scd̄o in auctoritate p̄s. superi₉ inducta agit̄ de cōseruatione in statu grē: cū dꝛ: sꝫ viuā. Ubi notandū q̄ sicut bona nutrimēta cōseruāt vitā corporalē. Nā sicut dicit ph's: tandiu viuit aīal q̄diu pōt suscipe nutrimentū. Sic q̄ꝫ bona opa ꝯseruāt vitā spūalem: sicut ignis ꝯseruat̄ p nutrimēta lignorū: qꝛ vita spūalis est ī amore charitatꝫ q̄ nutrit̄ p bona opa sicut ignis p ligna. Hmōi aūt sunt opa pnīe et opa obedientie ꝛ opa iusticie. ꝛ hoc est qđ dꝛ. Eze. xviij. Si egerit pniam ab oib₉ pctīs suis: ecce opa pnīe. Et custodierit oīa precepta mea: ecce opa obediētie. Et fecerit iudiciuꝫ et iusticiā. ecce opa iusticie. sequit̄. Uita viuet et non morietur. Siq̄dē opa pnīe defēdunt ab oī picl'o pctī. Et ideo dꝛ Lu. xiij. Nisi pniaꝫ egeritis oēs simul pibitis. Nota si aliq̄s esset script₉ in libro condēnationis alicuius dñi seu ciuitatis ꝓpter pctm̄ suū vt caperet̄ cū forbannitis seu exulib₉ ꝛ suspēderetur si posset teneri: multum gauderet si posset deleri de libro illo. et posset

esse securus in domo sua. Sic certe peccõr est scriptus in libro condemnationum dei cum forbannitis exulantibusq; a curia paradisi: iudicatus ad mortem: q2 stipendia peccati mors. Ro. vj. Et tñ si vult penitere ⁊ conuerti ad dñm per veram pñiam delebitur de libro condemnationum: et erit securus de sñia peti sui. Et ideo dr Act. iij. Penitemini et conuertimini vt deleantur peccata nostra. Opera aũt obediẽtie custodiunt ab incursu oĩs mali. Vñ Eccl's. viij. Qui custodit preceptuz non experietᷣ q̃cq̃ mali. Nota qñ fit preceptũ alicui qd non ĩportat magnam penam non multum curatur: sed qñ intimatur magna pena vite vel mortis: multum timetur. Sed de transgressione diuini precepti incurritur pena eterna: ⁊ nulla finaliter inuenitur vtilitas ⁊ ideo multuz debet vitari. ij. Paral'. xxiiij. Quare transgredimini preceptum dñi qd vobis non ꝓderit. Opera aũt iusticie protegunt ab omni calũnia et impugnatione aduersarij diaboli. Vñ in ps̃. cxviij. Feci iudiciũ ⁊ iusticiam: non tradas me calumniantib9 me. Nota ꝙ si aliquis esset in homicido deprehensus ⁊ coniunctus: nõ esset magnũ iudiciuz nec magna iusticia obscindere ei aurez: sz potius deberet adiudicari morti ⁊ ad supplicium trahi. Sic peccator debet trahinari in cõfessione: cõfitẽdo perfecte tatum ꝓcessum peccati ⁊ diuturnitatem ⁊ circũstantias: deinde debet suspendi per satisfactionez ligãdo oculos cõtra aspectus illicitos: et cor cantra inordinatas affectiones: et manus post tergum ne currat post peccata ꝑterita. Et chardo in collo debet esse cuz tribus chordonibus. scz ꝙ habeat puram conscientiam: asperaz penitentiam. ⁊ maturã campositionez. Et sic fieret verum iudicium ⁊ vera iusticia que sufficeret deo: ⁊ que ipm peccatorem iustificaret ⁊ beatificaret. Unde in ps̃. cv. Beati q̃ custodiunt iudicium et faciũt iusticiã in omni tempore. Sed post meritũ dictorum in auctoritate Ezechielis superi9 inducta adiungitur ⁊ premiũ: quia vita viuet. Nota qñ aliquis est ingressus aliquaz religionez debet si vult religiose viuere ⁊ se in sancta religione conseruare: custodire et obseruare statuta regule sue ⁊ sui ordinis: q2 in talibus obseruãtijs custaditur vita aĩe sue: et vitatur mors culpe. Vñ debet dicere illud Esa. xxxviij. Domine si sic viuitur: et in talibus vita spiritus mei.

Secundo in auctorita

te principali. i. in themate ꝓposito inquirit ꝓpheta de mortis euitabilitate. scz q̃s est homo qui viuet ⁊ non videbit mortem. Ubi aduertẽdũ est ꝙ si loquamur de morte corporali facilis est huius questionis solutio: q2 nullus est qui nõ videat mortez. i. qui nõ experiatur mortem. Eccl'i. viij. Oẽs morimur ⁊ in gaudiuz volumus venire scz eterne beatitudinis: quã quidez oẽs volũt sed non omnes ad eam perueniunt: q2 nan oẽs tenent rectam viam scz bene viuendi. Sed si loquamur de morte spirituali et finali que erit in priuatione vite eterne ⁊ in cruciatu gehenne: sic ista questio determinatur a Christo Jo. viij. vbi dixit ips̃. Si quis sermonem meum seruauerit mortem non videbit in eternum. In quibus quidẽ verbis duo de sua doctrina dominus noster ostendit.

Primũ est ꝙ inquirit obedientiam: cuz dicit. si quis sermonẽ meũ seruauerit.

Scd̃m est ꝙ hz infinitam efficaciam: q2 mortem non videbit in eternum.

Circa primũ notanduz ꝙ valde detestabile est ꝙ hoĩes multũ curant de salute corporis: et nihil de salute anime respectiue. Nam quando medicus dicit aliqua esse facienda ad salutem alicuius infirmi: statim festinant facere illi quibus dictuz est: ⁊ nihil pretermittũt de his que medicus dixit esse necessaria fieri. Et ecce tota die auditis verba ⁊ sermones medici celestis xp̃i de his q̃ necessaria sunt ad salutem anime vestre vt non moriotur in eternũ. Siue de medicina charitatis. vt cũ dicit iniuriatis. Lu. vj. Diligite inimicos vr̃os: benefacite his qui oderũt vos. Siue de medicina equitatis. vt cũ dicit vsurarijs vbi prius. Date mutuuz nihil inde sperãtes. Siue de medicina pietatis. vt cũ dicit Lu. xj.. Qd̃ superest date elemosynam. Et sic de alijs multis q̃ mandat fieri ad salutẽ animarũ vestrarum: qui tñ nihil hoꝝ facitis: ⁊ de seruando sermone nihil curatis. Sed ego dico vobis causaz vñ accidit vobis hoc maluz: q2 totũ ꝓcedet ex defectu amoris. Nã quando aliquis nõ diligit aliquẽ: solet dicere. Ego nihil facerẽ eorum que ipse diceret mihi. Et ista est causa quare homines non faciũt ea que spiritus dicit nec sermonẽ eius seruant.

quia nō diligūt eū. sicut ipse xp̄s dic̄ Joh.
xiiij. Qui nō diligit me sermōes meos nō
seruat. ⁊ econtrario qui multum diligit
amicuz facit illa que scit sibi placere. sicut
sunt illa que ipse mādat ꝙ faciat. qꝛ ꝓba-
tio dilectionis exhibitio est operis. sicut
Grego. dicit. Uñ etiā ipse dicit. Joh. xiiij.
Qui habet mandata mea ⁊ seruat ea. ille
est qui diligit me. Debemus aūt sermonē
idest doctrinā eius seruare. Primo ꝑ fidem
⁊ iugem meditationē. Prouer. xxij. Appone
cor tuū ad doctrinaz meā que pulchra erit
tibi cū seruaueris eam in corde tuo. Item
per operis īpletionē. ⁊ de talibus sic seruā-
tibus cōmendat se dn̄s. Johan. xv. dicēs.
Si sermonē meū seruauerunt. ⁊ vestrū ser-
uabunt. ¶ Scd̄o ostēdit dn̄s doctrine
sue efficatiam. quia si quis seruauerit eam
mortē nō videbit in eternū. i. non experiet̄
mortē eternam. Sicut em̄ hō ꝙdiu conser-
uat lucē non experitur tenebras: ita ꝙdiu
seruat vitā non videt mortem. Sed verba
xp̄i vita sunt. ꝫm illud Joh. vj. Uerba que
ego locutus sum vobis sp̄us et vita sunt:
⁊ ideo ꝙdiu hō seruat ea non experit̄ mor-
tem. Itē quia verba xp̄i seruata perducūt
ad vitam eternā: quā qui adipiscitur non
videt mortē in eternū. i. euadit mortē eter-
nam. Consistit enim vita eterna in visione
seu cognitiōe dei. ꝫm illud Joh. xvij. Hec
est autē vita eterna vt cognoscant te soluz
deum verū. Huius autē cognitiōis seu vi-
sionis quasi quoddā seminariū principiū
est verbum xp̄i: quia ipse dixit ꝙ semen est
verbū dei. Sicut ergo qui seruat semen ar-
boris aliquando ꝑuenit ad fructū: ita ille
qui seruat verbum dei peruenit ad visionē
dei: que est vita eterna. Unde petrus dixit
Joh. vj. Dn̄e ad quē ibimus? Uerba vite
eterne habes: i. vite eterne inchoatiua: vel
ad vitam eternam perductiua. Eccli. xxiiij.
Qui operantur in me non peccabūt: ⁊ qui
elucidāt me vitā eternam habebūt. Eluci-
dant me scꝫ nō tm̄ verbo docendo sed ma-
gis opere implendo. Nā sicut dicit Grego.
nazanzenus. Clara illa sapientia est non
que in verbis volebat: sed que in virtuti-
bus constat. Itē verba xp̄i audita causant
in nobis fidē: quia sicut dicitur Roma. x.
Fides ex auditu: ⁊ auditus per verbuz xp̄i
Sed seruata faciunt nos iuste viuere. Ti.
ij. Apparuit benignitas ⁊ humanitas sal-
uatoris nostri dei: omnibus hominibus
erudiens nos: vt abnegantes impietatem
⁊c. Et qui ita viuit ⁊ habet rectam xp̄i fi-
dem euadet mortez eternā. Unde Joh. xj.
Omnis q̄ viuit scꝫ iuste quoad proximuz.
pie quoad deum: ⁊ sobrie quoad seipsum
⁊ credit in me scꝫ vera ⁊ formata fide: non
morietur in eternū: idest non erit in morte
eterna pene infernalis: qꝛ erit in vite eter-
ne sempiternis gaudijs. Ad que eterne fe-
licitatis gaudia glīosus iesus eterni pa-
tris vnigenitus dilectissimus sua pietate
nos perducere dignetur. Amen.

¶ De cōparatiōe vite ad mortē. Ser. ij.

Melior ē dies mor-
tis die natiuitatis. Eccl'a.
vij. De his rebus q̄ in hoc
seculo ⁊ in mūdo accidunt
multi propter defectum co-
gnitiōis decipiūtur: quia q̄ dā videntur
interdum esse suis contrarijs meliora que
tm̄ sunt deteriora. et econtra Sicut sauli
⁊ populo expugnato amalech: visum est
melius reseruare meliora pecora ad sacri-
ficandū ea ꝙ occidere ⁊ ꝑijcere sicut man-
dauerat deus. Unde ait saul samueli. Pe-
percit ppl's melioribus ouibus ⁊ armen-
tis vt immolarentur dn̄o deo tuo: reliqua
vero occidim⁹. Et tm̄ samuel ondit ꝙ fuit
deterius dicens. j. Regū. xv. Nūquid vult
dn̄s holocausta ⁊ victimas ⁊ nō potius vt
obediat̄ voci dn̄i? Melior est em̄ obedien-
tia ꝙ victime: ⁊ auscultare magis ꝙ offer-
re adipē arietum. Item consiliū qd̄ dedit
chusi absaloni cōtra consiliuz achitofel: vi-
sum ē absalōi ⁊ suis ꝙ esse melius ⁊ vti-
lius ꝓ se. Uñ dr̄. ij. Reg. xvij. ꝙ dixit absa-
lon ⁊ oēs viri israel: melius est consilium
chusi arachite cōsilio achitofel. Et tm̄ ex fa-
cto postea ostensum est ꝯtrariū. scꝫ ꝙ fuit
periculosum ⁊ mortiferū. Unde dicitur ibi-
dem: ꝙ dn̄i nutu dissipatum est consilium
achitofel vtile vt induceret dn̄s sup absa-
lon malum. Sic videtur cōmuniter homi-
nibus ꝙ melius sit esse diuitez ꝙ paupe-
rem. ⁊ ꝙ melius sit habere multū ⁊ dete-
rius habere parū. Et tm̄ in ps. xxxvj. dicit̄
cōtrariū: ꝙ melius est modicum iusto sup
diuitias peccatoꝝ multas. Et etiam Pro-
uerb. xv. dicit̄ contrariū: ꝙ melius est pa-
rū cum timore dn̄i ꝙ thesauri magni ⁊ in-
satiabiles. Sic ergo similiter accidit de vi-
ta ⁊ de morte; quia quidā seculariter viuē

tes omnino dicunt vitã meliorem esse mor
te. Quorum ratio esse potest: quia nihil di
ligit nisi bonum: ⁊ magis bonõ magis di
ligitur et illud maxime diligit qḋ maxime
custoditur. Et hoc in plãtis ⁊ aĩalibus vi
detur esse. Unde planta radicẽ contiguaz
vbi est vita eı⁹ abscõdit sub terra vt meli⁹
custodiatur a cõtrarijs. Et serpens pcipue
custodit caput: et homo cor. Juxta illud
Prouer. iiij. Omni custodia serua cor tuuz
qm̃ ex ipso vita procedit. Sed sapientes
viri quedã altiora cõsiderãtes tenent con
trariã sententiam: sicut apparet in verbis
ppositis ex auctoritate salomonis q̃ ait:
ꝙ melior est dies mortis die natiuitatis.
A In quibus quidem verbis ad nostroz
instructionem loquitur de tribus.

Primo de humone vite terminatione:
qꝛ loquitur de die mortis.

Scḋo de eius inchoatiõe: quia de die
natiuitatis.

Tertio de vtriusqꝫ cõparatione: quia
vnus melior alio.

Loquitur ergo primo

de terminatione hũane vite: cũ dicit. dies
mortis. Qñ aliquis certus ẽ ꝙ debeat sibi
euenire aliquid infallibiliter: qḋ si non sit
premunit⁹ debeat sibi inferre maximũ pe
riculũ: sed ecõtrario si sit premunit⁹ possit
sibi nihil vel parum nocere: sed nescit qñ il
lud debeat contingere: semp talis est in ti
more: ⁊ est semp sollicit⁹ se premunire con
tra illud: sicut est de exercitu qui expectat
insultũ hostiũ potẽtiũ. Sic est de die mor
tis. qꝛ infallibiliter est vnicuiqꝫ venturus:
sed nescitur qñ: scꝫ qua septimana: vl' quo
mense vel quo anno. Et si inuenit mors im
paratũ: pducit ad eterna tormenta: p̃para
to aũt ⁊ armis penitẽtie premunito: paruz
vel nihil nocere potest. Et dico parum pro
pter priuationez vite corpalia: que parum
est respectu vite eterne. Et ideo diez illum
quilibet debet timere ⁊ ad ipsuz semper se
sollicite p̃munire. De quo habetur figura
Genesis. xxvij. in ysaac: ꝙ dixit esau filio
suo. Uides inquit ꝙ senuerim: ⁊ ignorem
diem mortis mee: sume arma tua ⁊ pharetram:
⁊ arcum: ⁊ egredere foras.
B In quib⁹ quidem verbis de die mor
tis quattuor cõditiones ostenduntur.

Primo ꝙ quibusdam est propinqu⁹: si
cut senibus: ⁊ hoc tangitur: cũ dicit. vides
ꝙ senuerim. Senes enĩ sm̃ cõem cursum
nature propinquiores sunt morti q̃ iuuen
tes. Frequẽter tamen accidit aliter ex im
petu fortune vel casus: quia mors aliquan
do citius inuadit iuuenẽ q̃ senem: inimo
forte plures moriuntur iuuenes q̃ senes:
sicut de aĩalibus accidit q̃ plures occidũ
tur agni q̃ pecudes. Et ita citius frangi
tur vas nouũ q̃ antiquum. Et similiter ci
tius scinditur arbor iuuenis q̃ antiqua.
Sed licꝫ ita accidat tñ sm̃ cõem cursum
nature quãto senior tanto morti propin
quior. Unde apl'a Heb. viij. Qḋ antiqua
tur ⁊ senescit: prope interitũ est. Et ideo se
nex est sicut castrũ expugnatum: cuius mu
ri partes continue corruũt: ⁊ ideo deberet
se reddere per penitentiam in manu boni
dñi scilꝫ dei misericordis q̃ diu durat ter
minus vite vt possit se reddere: vt ex dila
tione nõ capiat castrum corpis a morte: et
habitator eius: idest anima veniat in iroz
dñi: ⁊ tradat in manib⁹ hostis crudelis scꝫ
diaboli ⁊ ducatur ad carcerem inferni ad
perpetuũ cruciatũ. Job. xxj. Cuz autem se
nueris scꝫ in peccato: ali⁹ cinget te: scꝫ dia
bolus alligando cingulo pctĩ: ⁊ ducet te
quo tu nõ vis scꝫ ad infernũ. C Scḋo
ostenditur in auctoritate predicta ꝙ dies
mortis est occultus: ⁊ ideo dicit in auctori
tate predicta: ꝙ ignorẽ diez mortis mee ⁊
hec est communis ignorantia omniũ. quia
scꝫ ignorat homo quo tẽpore vel die mori
debeat. Et hec ignorantia bonis quidem
⁊ prudentibus viris est ad maiorẽ cautelã
quia ego ipo ꝙ ignorãt quãdo debeãt mo
ri. cogitãt ꝙ omni die ⁊ omni hora potest
mors aduenire eis. Et ideo magis vigilant
vt semper inueniãtur parati. secũduz illud
Mat. xxv. Uigilate qꝛ nescitis diem neqꝫ
horam. Sed imprudentes ⁊ peccatores
homines ex hoc ignorãtia accipiũt stultaz
spem. ⁊ periculosam audaciam. Nam quia
nesciunt quando debeant mori. sperant se
diutius viuere. ⁊ ex hoc accipiunt maiorez
audaciã peccandi. ⁊ in peccatis permanẽ
di. ita ꝙ frequẽter mors talibus ex īspato
superuenit subito preoccupans eos. Et sic
pctĩs alligatos ad eternuz interitũ mittit
sicut accidit illi diuiti. de quo Luce. xij.
dicitur. ꝙ dicebat aĩe sue. Anima habes
multa bona posita in annos plurimos. re
quiesce. comede. bibe. epulare. Dixit autez
illi deus. Stulte hac nocte animã tuaz re

petent a te: Que aūt parasti cuius erunt. Et hic tangitur alia ignorātio auari: qr nō solū ignorat diem mortis sue: sed etiā sicut dr in ps. xxxviij. Thesaurizat et ignorat cui congregabit ea. Aduerte ꝙ homo habet triplicem ignorantiā: ſm triplex tempus. Est eñ tempus ante mortem. et tempus mortis et tempus post mortem. In primo tempore ignorat homo quid sibi debeat contingere. De scḋo scȝ de tempore mortis nescit quando debeat esse. qr nescit numerū dierum vite sue. De tertia scȝ post mortē ignorat etiam quid sit futurum. Et ista triplex ignorantia deberet hoīes ab oī ambitione retrahere. Primo qr vñ credit exaltari frequenter contingit eū deprimi. Scḋo qr mors oēm dignitatē terminat et deprimit.

Tertio qr post mortē q̄ maiora ambierunt et habuerunt: magis punient. Vñ de his dicit Eccl's. vij. Quid necesse est homini maiora se querere: cū ignoret quid cōducat sibi in vita sua numero dierū peregrinationis sue. et tpe qḋ velut vmbra p̄terit. Aut q̄s ei poterit indicare quid post eū futurum sub sole sit. Que auctoritas breuiter sic exponitur. Quid necesse est etc. Et subdit pro causa triplicem ignorantiā. Prima quia nescit quid inde debeat sibi ꝯtingere ante mortē. Vñ subditur. Cum ignoret q̄d conducat sibi: scȝ ipsa dignitas vel ipsa ambitio in vita sua. qr forsitan conducet ei magnam deiectionem. Scḋa ignorantia est in numero dierum vite sue. qr ꝙuis dies hominis apud deum sint numerati: tamen homo nescit quot sint: nec quando debeāt terminari. Vñ ps. xxxviij. Notum mihi fac dñe finē meum. Et numerū dierū quis est. Et frequēter decipitur homo de tpe scȝ vite sue. quia velut vmbra preterit. ita ꝙ citius finitur ꝙ̄ homo credat. Et totum hoc debet hominem retrahere ab ambitione cum vita cito terminetur. et finis eius ignoretur. Tertia ignorantia est de eo quod vē turum est post mortem. qr quis ei poterit indicare quid post eum venturum sit: scȝ super eum an pene an glorie. ¶ Tertia conditio diei mortis est. quia est valde mirificus. quod tangitur in auctoritate inducta. eoipso ꝙ nominat diem mortis. Ex eo videlicet ꝙ ad mortem quattuor valde miranda consequunt. Primum est ꝙ stabilitur illud qḋ in vita hoīs nunꝙ̄ potuit stabiliri scȝ voluntas eius. Nam omnes mutationes que sunt in actibus humanis a voluntate procedunt quantū ad imperium et ipsa volūtas est maxime variabilis et instabilis. Et rō huius est. qr voluntas semꝑ inclinat et ordinatur ad bonum. Unde quicunꝙ vult aliquid. vult illud propter aliquod bonum. Et ideo etiam ille qui fornicatur vult bonum. qr vult delectationē et non peccatum: vel diuinam offensam. Et vsurarius non vult peccatum. sed lucrum Et homicida non vult peccatum. sed vult honorē vindicte. Et sic omnes isti claudūt cor ad pctm̄ et aperiūt ipsum ad bonū delectationis vel lucri vel honoris. Et sic ſm Dionysium semꝑ volūtas ꝑ se tendit ad bonū. qr nullus intēdens ad malū opat. Sed tū ꝓpterea pctōr non excusat a peccato. qr scit illud opus per quod vel in quo consequit illud bonū esse malū et pctm̄ puta fornicationē vel vsurā vel homicidiū. Et sic illud qḋ facit malū est. et nō sunt faciēda mala vt eueniant bona. sicut apl's dicit Ro. iij. verūtamen per se volūtas semꝑ tendit ad bonū. Sed in hoc mundo non est in tpalibus rebus aliquod purū bonū quin habeat admixtū aliquid mali. vel pene vel culpe. Nā scientia ſm pħm i primo de aīa est de genere bonoꝝ: sed tū habet cū labore studij q̄ est penalis: Vñ Eccl'e. j. dicitur. Qui addit scientiā addit et laborem. Silr dignitas et potestas est bonū honorabile et cōcupiscibile. et tū cōiter annectunt ei iniurie vel aliquoꝝ inuidie. Pulchritudo etiam est quoddam bonū delectabile ad qḋ plurimū sequit malū cōcupiscētie vel vane glie. Et ideo volūtas nō firmat in aliquo bono. qr inquantū est ibi bonū vult illud inquantū ꝟo est mixtū vel annexū ibi malū nollet illud. Et sic volūtas fluctuat īter diuersa bona et appetendo bonū post bonū et sic i nullo tali bono firmari potest. Sed aduenit mors et ita firmat volūtatem supremam hoīs ꝙ nūꝙ̄ postea mutat. Nam si morit homo in pctō: ita firmat in malo ꝙ nunꝙ̄ pōt resurgere ad bonum: sicut nec diabolus post casum suū: Vñ Damasce. dicit ꝙ hoc est hominibus mors qḋ fuit angelis casus. Si aūt morit in grā: ita firmat in bono ꝙ nunꝙ̄ pōt flecti ad malum ſm illud Eccli. xv. Firmabit in illo. s. in vltimo fine. s. volūtas in fruitiōe summi boni: et nō flectet. s. ad aliqḋ malū contrarium seu pctm̄. Et ideo dies mortis multū dz prequeriri sit bona: qḋ ē

quādo homo bene dispositus moritur: qꝛ tunc est vere bono: quia mittit ad fruitionem summi boni. ſm illud Eccl's. vij. In die bona fruere bonis. Sed si homo moritur in peccato tūc est ve mala: quia mittit ad eternū malū. Et ideo ibidem subditur. Et diem malom precaue. ¶ Scdm mirum quod facit mors est: quia satiat illud quod nunq̄ in vita potuit satiari. et hoc est cor hominis. Omnia enim bona huius mundi non possent satiare cor hominis. Et istud contingit ex tribus ¶ Primo ex eius capacitate. Nam nihil satiatur nisi repleatur. Oportet autem q illud quod replet sit ſm mensuram capacitatis illius quod repletur. quia si vos esset capax centum modiorum vini, non repleretur de viginti. Anima autem hominis est tante capocitatis q potest capere ꝛ continere in se deum Et ideo dicit Augustinus. animam dei capacem nil minus deo replere potest. ¶ Sed respectu dei qui est bonum infinitum ꝛ immensum. tota vniuersitas creaturarum cū sit finita ꝛ terminata et finiti ad infinitum nullo sit proportio. est sicut quid minimum ꝛ sicut gutta quedam bonitatis eius immense. Etiam si omnia bona mundi haberet homo non possent satiare cor eius.

¶ Scdo puenit hoc ex rerum diuersitate quia bona huius mundi vt pecunia et similia sunt bano corporalia: animo autem res spiritualis est. Tanta autem est diuersitas et improportionalitas rerum spiritualium a corporalibus q inuicem se replere non possunt. Unde sicut tota sapientia mundi non repleret minimam bursam: ita tota pecunia mundi non repleret vnam animam et ideo non satiat animam. Proptrerea dicitur Eccl's. v. q auarus. i. cor auari non implebit pecunia. Et ratio est satis euidens qꝛ sicut medicina nō sanat plagam nisi apponatur super plogam. Et tota aqua fontis non extingueret sitim: nisi biberetur et ingrederet illuc vbi est pruritus sitis. Sic est de pecunia et alijs rebus corporalibus qꝛ ardor cupiditatis qui est in anima non extinguitur per liquorem qui est in ere: vel per pecuniam que ponitur in anima sed in burso. Tertio prouenit hoc ex cupiditatis imensitate ꝛ infinitate. Nam sicut dicitur Eccli. xxiij. Anima calida q̄si ignis ardens: sed ignis nunq̄ dicit sufficit: sed quanto magis ligna apponuntur tanto magis ignis augetur: ꝛ non diminuitur. vnde ſm ligna illuc sic ignis exardescit. vt dicitur Eccli. xxviij. Et ito est de appositione diuitiarū. qꝛ vt inquit Juuenalis. Crescit amor nummi quantū ipsa pecunia crescit. Et hoc pfecto est valde miserabile ꝛ penosum q homo sit in aqua vsq ad guttur ꝛ semp bibat. et semper iterum sitiat. Et sic est auarus qui semp lucratur: ꝛ semper pl' cupit Sed mors est tante potētie q satiat aīam quia si homo moritur in pctō mortali anima vadit ad infernū vbi satiatur tota ꝛ repletur supplicijs ꝛ penis. ps. xxxvj. In diebus famis saturabunt: qꝛ peccatores peribunt. dies em̄ peccatorum qui pereunt et damnant dicunt esse famis ꝛ saturitatis. Famis pp̄ter carentiā bonorum: et saturitatis pp̄ter abundantiam malorum. Uel quia sicut fuerunt famelici in peccatis: ita saturantur supplicijs. Si hō mortuus sit ī gratia. tunc deus replet in bonis scꝫ eternis et summis desideriū suum. Et ideo pp̄heta dicebat ps. xvj. Satiabor cum apparuerit gloria tua. ¶ Tertium mirabile qd̄ facit mors siue dies mortis est: quia ordinat illud quod in mundo non potest ordinari. Nam ex hoc apparet ordo vniuersi: qꝛ deus ex suo sapientia in pp̄rijs locis oīa collocauit. Nam que a deo sunt ordinata sunt: vt dicit apostolus Ro. xiij. quia sapientis est ordinare prout philosophus dicit. Unde deus qui est sapiētissimus vnūquodq collocauit prout competit propria officio suo. Unde quia officium solis est illuminare: positus est in alto. Et qꝛ plantarum est fructificare ꝛ fructus ex humore generantur: posite sunt in terra a qua possint attrahere humorem: ꝛ vt possint fructum p̄stare animalibus in terra existentibus que ex eis nutriunt: ꝛ sic de olijs. Sed iste ordo non videtur seruari in hominibus dū sunt in mundo: qꝛ peccatores qui deberent esse in imo aduersitatis sunt frequenter in alto prosperitatis. ſm illud ps. xxxvj. Uidi impium superexaltatum et eleuatum sicut cedros libani. Et ideo Hieremias de hoc admirans dicebat. Quare via impiorum prosperatur. bene est oībus qui preuaricantur et inique agunt. Hiere. xij. Et contra boni qui deberēt esse in prosperitate sunt in aduersitate. ſm illud Eccl's. viij. Sunt iusti quibus mala proueniunt: quasi opera egerint impiorum. Sed ista inordinatio que

sic videtur esse in hominibus per mortem
reducitur ad ordinez. qz mors vnunquēqz
transmittit ad sibi congruum τ debituz lo
cum. qr morientes in originali peccato mit
tit ad limbum. morientem in mortali ad
infernum. in veniali ad purgatoriuz. τ mo
rientez in gratia τ charitate absqz veniali
mittit ad paradisi locum. Unde dicitur
in ps. cxviij. Ordinatione tua perseuerat
dies. Dies enī mortis. i. illud qđ fit in die
mortis. scz de collocatiōe anime in paradi
so vel inferno vel limbo perseuerat o deus
ordinatione tua. i. sm ordinationem tuaz
B Quartū mirabile quod fit in die mor
tis est. quia puniunt̄ ea que non possunt
in vita ista puniri. quia in hac vita sm iu-
sticiam humanam possunt puniri opera.
sed nō voluntas sola. nec omnia opera pu
niuntur vel puniri possunt. sed solum que
sciuntur τ punitur hic corpus sed non ani
ma. Sed ibi scz in morte omnia hic gesta
puniuntur. iudicantur. τ premiantur si bo
na sint. qr scz ista est dies retributionis in
qua vnicuiqz redditur sm opera sua. Un-
de Eccli. xi. Facile est coraz deo in die obi-
tus retribuere vnicuiqz sm vias suas. D
Quarta cōditio diei mortis que tangit̄ i
auctoritate allegata est. qr quibusdā mo-
rientibus est tutus τ securus. sicut his qui
armis penitentie bene se premunierunt. s.
ante mortem. Et de istis armis dicit ani-
me. Sume arma tua pharetram τ arcum
τ egredere foras. Per pharetram in qua
sunt sagitte acute ad pungendum intelli-
gitur contritio in qua sunt remorsus τ do
lores de pctīs cōmissis pungētes τ perfo-
rantes cor. Hiere. li. Acuite sagittas τ im-
plete pharetras. Sed per arcum qui emit
tit sagittas intelligitur cōfessio qua pecca
tū proditur qđ quasi sagitta in pharetra
conscientie latebat. ps. xi. Ecce peccatores
intenderunt arcum. parauerunt sagittas
suas in pharetra vt sagittēt in obscuro re-
ctos corde. Quando enim habetur in solo
proposito. tunc est quasi arcus extensus.
sed tunc emittitur sagitta quando actu
confitetur. Sed primo debent sagitte pec
catorum parari in pharetra. i. disponi in
memoria. Sed tunc penitēs foras exit qñ
ad opera satisfactionis procedit. ps. ciij.
Exibit homo ad opus suum. s. penitens qđ
est satisfacere τ restituere male ablata Uel
debet penitens egredi foras. i. totaliter a
peccato exire. Quod figuratum est in pe-
tro. de quo dicitur Luce. xxij. qꝫ egressus
foras fleuit amare. I

Secundo in themate

ꝓposito agit̄ de vite humane inchoatiōe
quia nominat̄ dies natiuitatis. Ubi ad-
uertenduz est qꝫ quidā astronomi dixerūt
qꝫ sm diem natiuitatis hominis disponit̄
τ statuitur tota vita hominis sequēs. sm
scz virtutem τ complexionem planete vel
stelle dominātis in hoīs natiuitate. Quo
rū errorē secuti sunt qdā heretici q̄ genea
tici dicti sunt. Dicebāt tamen dispositionē
humane vite esse a deo q̄ talem virtutem
dedit stelle vl̄ planete. Et huic errori faue
re videbatur qđ scribitur Osee. ij. vbi dicit
deus. Statuā eū sm diē natiuitatis eius.
Et intelligit eam scz vitam hominis: qr si-
cut vita hoīs est ab anima: sic ab ipsa etiā
anima disponitur τ regitur per eius actio
nes. Eorum aūt effectum q̄ sunt ad anima
corpora celestia non sunt cause nisi per ac-
cidens. Quod q̄dem quantum ad actiōes
virium sensitiuarū manifestuz est qꝫ in vi-
res sensitiuas q̄ sunt actus organoꝝ nō di
recte imprimūt: sed ꝑ accidēs rōne. s. orga
noꝝ corporeoꝝ in q̄ imprimere possunt q̄
bus organis impeditis necesse est impedi
ri actus ipsarū potentiaruz: sicut oculꝰ tur
batus non bene vidit. Quātū vo ad actio
nes q̄ sunt a libero arbitrio qđ est facul-
tas voluntatis τ rationis: adhuc est ma-
gis manifestū qꝫ corpora celestia non sunt
eorum cause: qr intellectꝰ siue rō sicut non
est corpus: ita nec actus organi corporei τ
per ꝯsequēs nec voluntas que est in ratio
ne. vt pꝫ per philosophū tertio de anima.
Uñ impossibile est qꝫ corpora celestia dire
cte imprimant in intellectū τ voluntatez.
Nullum enim corporeū pōt imprimere in
rem incorporeā. Unde corpora celestia nō
possunt esse cause per se operum liberi ar-
bitrij. Possunt tñ ad hoc dispositiue incli-
nare. inquātū imprimūt in corpus huma-
num. τ in vires sensitiuas que sunt actus
corporalium organorum que inclinant ad
humanos actus. Sed quia vires sensitiue
obediunt rationi. vt pꝫ per philosophuz
tertio de anima. τ. j. Ethicorum. nulla ne-
cessitas hinc libero arbitrio imponit̄. Et
idcirco erroneū est dicere qꝫ a stella q̄cūqꝫ
vel planeta dominātē in natiuitate hoīs

vita eius necessario disponatur: sic enim liberum arbitrium nihil valeret homini ad vitam suam. Cuius contrarium sentit aperte ptolomeus. Unde dicit in centiloquio suo ꝙ anima sapiens iuuat etiam celestem effectum. Et ex hoc acceptum est dictū cōmune: ꝙ sapiēs dominatur astris. De quo etiam ponit exemplā haly in cōmento suo super dicto verbo Ptolomei. de quodam rege in cuius natiuitate omnes significationes mali ⁊ immundi apparebant: ⁊ tamen natus in tali constellatione mundissime postea vixit fulgens vestitu ⁊ gloria ⁊ cum optimis conuersationem ducens. Cuius causam cum haly quereret. Respondit ꝙ quidem ad immunda ex desiderio trahebatur: sed videns ꝙ talis esset inhonesta conuersatio. vt dūs actuum suorum talia fugiēs: elegit honestatis cōuersationem. Est etiam contra dictum errorem ꝙ circa vitam hominis multi casus contingunt: qui faciūt ad ipsius vite dispositionem ⁊ mutationem: quorum celestia corpora cause esse non possūt: qr sicut ꝓbat philosophus in. vi. metaphisice. Ens per accidens non habet causam: precipue naturalem cuiusmodi est virtus celestis corporis qr tale ens non est ꝓprie ens neqȝ vnum. sicut ꝙ lapide cadēte transeat homo ⁊ occidatur ab eo: ⁊ ꝙ homine fodiente sepulcrum inueniat thesaurum. Huiusmodi em̄ non sunt vnum sed multa simpliciter cum operatio nature semper terminet ad vnā sicut ꝓcedit ab vno principio qd̄ est forma rei naturalis. Patet igitur ꝙ si quis ex natiuitate hominis vel ex constellatione hominis quecunqȝ futura hominū opera p certitudinem predicere velit: ꝙ ꝓcedat hoc ex vana ⁊ falsa opiniōe. Et si tu obijcias ꝙ astrologi frequēter de euentibus hominū ⁊ operibus multa vero predicant. Dico ꝙ hoc contingit ex duplici causa. Una est qr plures homines passiones corporales sequuntur. Et ideo actus eorum vt in pluribus disponunt ſm inclinationem corporum celestium: qr pauci sunt. i. soli sapientes q huiusmodi inclinationes non innitentur. Et hinc est ꝙ astrologi in multis vera pronunciant: ⁊ precipue in cōmunibus euētibus qui dependent ex multitudine. Alia vero causa est ꝓpter demones se immiscentes. Unde dicit Augustin⁹ in. scdo sup genesim ad litteram. Fatendū est quando a mathematicis vera dicunt instinctu quodam occultissimo dici: quod nescientes humane mentes patiuntur ꝙ causa ad decipiendum homines sit spirituū immundorum ⁊ seductorum operatio est: quib⁹ quedam vera de temporalibus rebus nosse permittitur. Unde cōcludit. Quapropter bono christiano siue mathematici siue quilibet ipsi ediuinantium: ⁊ maxime dicentes vera cauendi sunt: ne consortio demoniorum animam deceptam quodam pacto societatis irretiant. Est etiam contra dictos hereticos qui dicunt talem virtutem constellationis esse a deo: quia ex tali virtute vita hominis de necessitate disponitur vt videtur: sequitur ꝙ homo sit fur vel adulter vel homicida aut malus ⁊ ex hoc suspēdatur vel comburatur vel decapitetur: nō est culpa sua: sed dei qui tali dispositiōi eū de necessitate subiecit. Et sic iniuste patit talem penam: cum non ex suo sit libero arbitrio: sȝ ex deo ⁊ stella: quod dicere est hereticum. Auctoritas autem Osee non facit ad hoc: quia ipse non loquitur de vita humana: sed de gente hebraica siue iudaica cui ꝓpter sua peccata minatur ꝙ statuet eam ſm diem natiuitatis sue. i. ꝙ reducet eam ad statum miserum quem habuit in suo primordio: scilicet quando erat in egypto in seruitute et in oppressione. Potest tamen singulariter exponi etiam de vita humana dupliciter ſm ꝙ natiuitas hominis duplex est. Una spiritualis: alia corporalis. Natiuitas spiritualis est in baptismo. de qua dixit dominus Nicodemo Joh. iij. Nisi quis renatus fuerit denuo nō potest videre regnum dei. Et hec natiuitas est in puritate innocentie: quā si homo per peccatū perdiderit si redeat post ea per penitentiam: ita ꝙ restituatur ad primam gratiam vel ei cōsimilem ⁊ perseueret in ea: tunc statuitur a deo ſm diē natiuitatis sue. i. ad consimilem gratiam puritatem quam habuit in baptismo quādo fuit spiritualiter nat⁹. Et alter non posset intrare in gloriam regni dei: quia nihil inquinatum intrabit in illam. Uel potest exponi de natiuitate corporali ſm quam homo nascit nudus ⁊ cum luctu. Et sic etiam oportet ꝙ moriat scilicet cum luctu ⁊ nudus hinc exeat. ſm illud Job. i. Nudus egressus sum de vtero matris mee: et nudus reuertar illuc. scilicet in terram q est

iuxta omnium corporum'. Unde deus in morte statuit eam: scilicet vitam hūanom terminori sicut incepit scʒ ꝓm diem natiuitatis sue. Et sic ꝓm istum sensum in hac auctoritate loquit̄ de duob⁹.

Primo de necessitate moriendi: in eo ꝙ dicit statuit.

Scd̄o de qualitate nascendi: q̄ ꝓm diez natiuitatis sue.

Necessitas enim moriendi est ex statuto dei: idest ex lege quam deus generaliter statuit scilicʒ vt omnes qui nascuntur moriantur. Et propterea apostolus dicit ad Hebreos. ix. Statutuz est hominibus semel mori. ℞ Qualitas autem diei natiuitatis hominis est duplex. Prima est: quia dolorosus scilicet propter partum. ꝓm illud quod dictum est mulieri. Genesis. iij. In dolore paries. Et quedam propter dolores partus moriuntur sicut patet Genesis. xxxv. de rochel. Et. j. Regū iiij. de vxore filij hely: tamen post partum mulier obliuiscitur istius doloris si euadat propter gaudiuz quod habet de filio nato: precipue masculo. ꝓm illud Johannis. xvj. Mulier cum parit tristiciam habet: quia venit hora eius. Cum ꝯo peperit filium iam non meminit pressure propter gaudiuz: quia natus est homo in mūdum. Secundo dies natiuitatis hominis est laboriosus propter ingressum: quia tunc ingreditur homo ad vitam laboriosam. ꝓm illud Job. v. Homo nascit̄ ad laborem. Sed quidam assueti verbis impatientie et insipientie quando habent plus de labore et angustia ꝙ velint maledicunt diem natiuitatis sue. Quod prohibetur: Ecclesiastici. xxiij. vbi dicitur. In disciplinose loquele non assuescat os tuuz Et sequitur post. Ne forte assiduitate infatuatus improperiuz patioris: ⁊ maluisses non nasci: ⁊ diem natiuitatis tue maledicas. ℞

Tertio principaliter

agitur in themate de vtriusq; diei comparatione: quia melior est: scilicet dies mortis ꝙ natiuitatis. Sed videtur ꝙ istud nō sit verum. quia dies mortis tendit ad non esse: dies vero natiuitatis ad esse. sed melius est esse ꝙ non esse: ergo ⁊c. Ad quod dicendum ꝙ vita et mors possunt comparari adinuicē quoad tria. Primo quo ad entitatem. Et sic non est dubium quin vita melior est ꝙ mors: sicut argumentum factum dicit. et ideo dicitur Ecclesiastes. ix Melior est canis viuus leone mortuo.

Secundo quantum ad equalitatem: ⁊ quantum ad hoc dies mortis potest preferri diei natiuitatis. Quia ille qui nascitur. cum infectione peccati scʒ originalis nascitur. ⁊ etiam cū possibilitate peccandi actualiter: scʒ mortaliter vel venialiter. Sed ille qui moritur posset mori sine infectione alicuius peccati. puta si moreretur immediate post baptismum vel per martyrium vel perfecte penitentia. Item ꝑ mortem efficitur impossibilis ad peccandum. et idcirco quantum ad hoc melior est dies mortis die natiuitatis. Uñ de martyribus ⁊ alijs sanctis communibus qui nati sunt in originali peccato. celebramus quidem diem mortis sed non diem natiuitatis. Unde Augustinus in sermone de sancto Cypriano ait. Quid est hoc fratres quando sanctus iste natus est ignoramus. et quia hodie passus est natalem eius hodie celebramus. Sed quando natus sit etiam si sciremus nequaꝙ diem illum celebraremus. Illo nanq; die peccatum originale contraxit. hodie peccatum omne finiuit. Et ideo potest dicere talia illud Jone. iiij. capitulo. Melior est mihi mors ꝙ vita. In vita enim semper timet casus. ⁊ post mortem securus est. Tertio possunt dicti dies adinuicem comparari quantum ad consequentem vtilitatem. Et sic aliter se habet in reprobis ꝙ in electis quia in hominibus reprobis peior est dies mortis die natiuitatis. Quia ad diem natiuitatis sequitur vita in quo inficitur per culpam. sed ad diem mortis sequitur obstinatio in culpa ⁊ afflictio pene eterne. cui nulla pena hui⁹ vite potest comparari. Et ideo optant reprobi potius cū quacunq; pena presenti viuere ꝙ mori. Unde ad hoc referri potest illud quod dicitur Judith. iij. Melius est vt viuentes seruiamus ꝙ morientes cum interitu nostro ipsi seruitutis nostre damna patiamur. Item homo peccator curat de bonis que videt se habere dū viuit. sed post mortem nescit quid de se futurum sit. Et ideo dicit illud Eccl'e. vj. capl'o. Melius est videre quod cupias ꝙ desiderare quod nescias. Sed quantum ad electos melior est

dies mortis die natiuitatꝫ: q2 dies natiuitatis est ad vitā labariosam et amaraꝫ: sed dies mortꝫ ē ad requieꝫ et gaudiū ⁊ eternā beatitudinē. Propꝫ qđ dicit iustus illud Eccl'i. xxx. Melior est mors q̄ vita amara et requies eterno q̄ languor pseuerās. Ad quaꝫ gloriaꝫ eternā nos pducat iesus dñs noster qui est requies et gaudiū sempiternum. Amen.

De comparatione status viuorū ⁊ mortuorum. Sermo .iij.

l audaui magis

mortuos q̄ viuētes. Eccl's iiij. Illud a sapientibus magis laudatur quod melius a sapientibus esse putat. Sic salamon sapientissim⁹: quia putauit sapientiā preeligēdā esse pecunia dicens. Prouer. viij. Accipite disciplinam ⁊ non pecuniam: ⁊ doctrinā magis q̄ aurum eligite. Ideo postea sapientiam pre cunctis opibus cōmendauit: subdens ibidem. melior est sapientia cunctis opibus preciosissimis: ⁊ omne desiderabile ei non potest comparari. Eadem modo: quia putauit statum mortuoꝝ preeligendum esse statui viuorum: propter quod dicit Eccl's vij. ꝙ melior est dies mortis die natiuitatis. Ideo etiā ipse dicit in ꝟbo proposito. Laudaui magis mortuos q̄ viuentes.

Quidā tamē dixerūt ꝙ ipse dicit hoc verbum in ecclesiaste vbi loquitur cōcianan/da: aliquando in persona stultorum: aliqñ in persona sapientū. Et ideo predictuꝫ verbum non dixit ex persona sapientis: quia viuere dicit esse ꝺm philosophuꝫ qui dicit ꝙ viuere viuentibus est esse: mors aūt ducit ad nō esse. nō est autē melius non esse q̄ esse: ergo nō sunt magis laudandi a sapiēte mortui q̄ viuentes. Sed dictum est predictum verbum vt dicunt ex persona stultorū ⁊ errantiū qui non credunt aliam vitam q̄ istam esse. Et propter hoc visis malis mūdi hui⁹ dicūt feliciores esse mortuos q̄ viuentes: quia sicut per mortē ꝺm eos totaliter terminatur esse ⁊ vita: ita et omnia mala. Sed posset dici ꝙ verbum istud sit dictum ex persona sapientis: quia licꝫ esse ꝺm se preferatur non esse: tamen ꝺm aliquā conditionē non esse potest preferri ipsi esse. ⁊ importuna viuēti: sicut quantū ad hoc ꝙ non potest peccare nec videt mala huius mundi. Et Hieronymus dicit ⁊ habet hoc in glosa: ꝙ melius est nō esse q̄ male viuere. Et ideo etiā aliqui sapiētes viri appetebant mori propter penalitates vite hui⁹: sicut helyas dixit. iij. Regum. xix. Tolle animam meam: non enim melior suꝫ q̄ patres mei. Et ad Romanos. vij. apl's ait. Infelix ergo homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Et sub hac intentione salamon dixit. Laudaui magis mortuos ⁊c. A

In quibus quidem verbis debemus attendere tria.

Primo commendationem: quia dicit laudaui.

Secunda preelectionem: quia magis mortuos.

Tertia cōparationē: quia q̄ viuētes.

Circa primū attēdendū

ꝙ sicut arbores laudātur ex bonis fructibus: sic homines ex bonis operibus. Unde ad Roma. xiij. Bonum fac ⁊ habebis laudem ex illa. Et ideo laudandi sunt mortui ex bonis operibus que fecerunt viuentes. Et ad hac referri potest quod dicit Prouerbiorū vltimo. Laudent eam in portis opera eius. Et vult dicere. Laudent eam scilicꝫ vitam vel animam hominis defuncti in portis: idest in exitu vite: vel diuini iudicij opera eius. In quibus quidē verbis tria debemus attendere.

Primo laudande persone idoneitatem: cum dicit. laudent eam scilicꝫ animaꝫ: vel vitam virtuosam: quia anima vitiosa vel peccatrix non est laude digna.

Scđo loci cognitionem vel melius congruitatem: quia in portis.

Tertia materie laudis bonitatē. q2 opera eius scꝫ bona quia opa mala nō faciunt dignum laude sed vituperio. B

Circa primū attēdēduꝫ est ꝙ ille defunctus secure potest laudari cuius vita fuit bona et virtuosa. Aliud est enim laudari ab hominibus: et aliud laudari ab operibus. Nā ab hominibus frequenter laudatur qui nō est vere laudabilis. Et hoc contingit propter duo. Quandoqꝫ quideꝫ propter laudantis malitiam: scilicet vel quia vult adulari sicut quādo laudatur peccator i desiderijs aīe sue: quia homo laudat malitiaꝫ alterius vt et hoc cooperiat et excusetur malitia sua consimilis. Iob. xl. ca. Protegunt vmbre vmbraꝫ eius. Et iterum

qui diligunt similes sibi et placent eis. et ideo laudant. Prouer. xxviij. Qui derelinquunt legem scilicet dei transgrediendo precepta eius laudant impium. Alia causa potest esse propter ignorantiam: sicut simplex homo laudat hypocritam credens eum esse bonum quia ignorat eius occultam maliciam. Sed de talibus sic laudatis: quia ab hominibus laudantur: et a deo condemnantur. Aug. in libro confessionum. Qui laudari vult ab hominibus vituperante te: non defendit ab hominibus condemnante te. Unde Job. xx. Hoc scio ab initio quo positus est homo super terram: quod laus impiorum breuis sit: et gaudium hypocrite ad instar puncti. Sed iste laudatur ab operibus qui facit opera vere bona. scilicet vt non laudetur: sed vt laudabilis sit. ¶ Sunt autem plures pulchre rationes quare sapientes et virtuosi viri plus appetunt laudabiles esse quam laudari. Prima quidem licet regula philosophorum dicat quod melior est actus quam potentia. tamen in hoc casu aliter est: quia melior est potentia scilicet quod quis sit laudabilis. id est laude dignus quam actus scilicet quod quis laudetur. Unde deus laudabilis dicitur: cum tamen non digne laudetur: quia maior est omni laude. Item laus actualiter facta est in laudante et non in laudato: sed laudabilitas est in laudato: quia potentia est in eo cuius est potentia. Unde hec duo quandoque diuiduntur in iusto et peccatore: quia quandoque laudatur peccator et non est laudabilis: et iustus est laudabilis et non laudatur. Ex quo patet quod potentia talis scilicet quod tu es laudabilis est quasi tibi essentialis: quia est in te et tibi coniuncta in essentia tua siue persona tua: quia tu ipse es laudabilis. Sed laus que de te fit actu non est in te. scilicet in persona tua: sed est in ore laudantis et in audientia laudantium. quia honor est in honorante: quare cum melius sit tibi quod est tuum et in te quam alienum et extra te: patet quod melius sit tibi laudabilitas quam laudatio. Item quia laudabilem esse in paucis reperitur: scilicet solum in his qui sunt digni laude. et ideo est bonum nobile et preciosum. Laus autem quibuslibet datur. non solum dignis. sed multotiens indignis. et ideo est quid vile et paruo oppretiatum. Item bonum tanto melius quanto durabilius. sed laus actualis non durat: quia aliquando laudaris aliquando non: quia non est possibile quod semper lauderis. Et ideo laus actualis modica est et breuis: sed laudabilitas semper potest durare, quia siue vadas siue quiescas. siue vigiles: siue dormias. siue comedas. siue quid aliud facias semper eam habes tecum. et ideo melior et eligibilior. Item quia laus iustorum licet sit potentialis in mundo. est tamen actualis in celo. quia laudatur a deo ab angelis et a beatis. et tanto dignior et nobilior est. quanto a melioribus et nobilioribus agitur. sicut cum quis laudatur a papa vel imperatore vel rege. Sed maior immo maxima est laus iustorum. non solum propter dignitatem laudantium. scilicet dei angelorum et beatorum omnium sed etiam propter numerum, quia sunt quasi innumerabiles angeli et sancti. Cuius contrarium accidit de laude peccatorum. quia et sunt indigni etiam qui laudant quia non est speciosa laus in ore peccatoris. Unde Seneca. Tam turpe sit tibi laudari a turpibus quam si lauderis ob turpia. Et sunt pauci laudatores et plurimi detrahentes. Sunt ergo digni laude: non qui faciunt opera ficta vt laudentur sicut hypocrite: sed qui faciunt opera bona recto corde. id est recto intentione vt laudabiles sint. Unde in ps. lxiij. Laudabuntur omnes recti corde. id est recta intentione. Et dicit laudabuntur: quia etsi nunc non laudantur ab hominibus: laudabuntur tamen in iudicio a deo. Unde apostolus. j. Corinth. iiij. Tunc laus erit vnicuique a deo. ¶ Secundo sequitur in auctoritate inducta de loci congruitate scilicet in portis. Unde apud antiquos in portis iudicia reddebantur: et sic ibi malefactorum opera dampnabantur: et opera iusta approbabantur: et laudem consequebantur. Sed figuraliter aduertendum est quod alia est porta misericordie: et alia iusticie dei. Nam porta misericordie est prima: quia per penitentiam peccator recipit misericordiam dei et veniam peccati. Et per hanc portam egreditur a statu culpe peccator penitens. Hec porta ingredienti quidem videtur angusta: quia scilicet a principio penitens sentit amaritudinem timoris et laboris et doloris. Doloris propter commissum culpe. Et timoris propter reatum pene. Et laboris propter difficultatem penitentie: quia laboriosum sibi videtur relinquere consueta: et inchoare insolita. Sed post ingressum huius porte inuenit latitudinem amoris et dilectionis et quietis interioris scilicet conscientie sue. Et ideo suadet nobis dominus Lu. xiij. dicens. Contendite intrare per angustam portam. Serpens volens deponere pellem veterem et habere nouam ingreditur per artum foramen petre. Sic homo qui vult renouari a vetustate peccati: debet ingredi per angustam portam penitentie.

Unde Mat. vij. q̃ angusta porta et arta via que ducit ad vitam. Et ibidem paulo ante. Intrate per angustam portam. Sed per hanc portam scȝ penitentie ingrediuntur viuẽtes. qꝛ scȝ homo dum viuit habet locum penitentie. Sed alia est porta iusticie per quam ingrediuntur et egrediuntur morientes ad examen diuini iudicij. Sed sicut duplex est iudicium: ita et duplex est porta. Est enim iudicium particulare in q̃ vniuscuiusqȝ animo per se iudicoꝛ a deo. Et huius iudicij porta est mors: quia per mortem egreditur homo de vita ista ꝛ assistitur diuina iudicio vt recipiat sententiaȝ ſm opera sua. Aliud ꝟo iudicium fiet in fine mundi quod erit generale. Et hui⁹ porta erit resurrectio o morte: quia omnes resurgent et simul cum animo et corpore omnes comparebunt coram iudice vt ſm ea que gessit in corpore recipiat vnusquisqȝ. Et de his portis dicit vir iustus deo ꝛ angelis. Aperite mihi portas iusticie ꝛ ĩgressus in eas confitebor domino. In vtraqȝ ergo vir iustus accipiet laudem ſm opera sua. ¶ Tertio agitur in auctoritate adducta de bonitate eoꝝ que sunt materia laudis: ꝛ hec sunt bona opera hominis. et ideo dicit. laudent eam opera eius scȝ bona: qꝛ hec sola sunt laude digna. Sed quia opera intantũ sunt bona inquantũ fiunt ex virtute: quia sicut dicit philosophus in ethicis. Virtus est que bonum facit habẽtem ꝛ opus eius bonum reddit. ideo illa opera sunt laude digna que ex virtute procedunt. et ideo philosophus dicit in primo ethicorum. ꝙ laus est sermo elucidans magnitudinem virtutis. et quia virtuose actiones elucidant magnitudinem virtutis. ideo ex virtuosis actionibus redditur homo laudabilis. et hinc est ꝙ ea que peccatores ꝛ vitiosi homines faciunt de genere bonorum licȝ laudabilia quandoqȝ videãtur inquantum pretendunt aliquam similitudinem virtutis: tamen in rei veritate laudabilia nonsunt et maxime apud deum et hoc est: quia semper deficiunt vel a fine debito vel a modo: vel ab aliqua circũstãtia virtutis. Verbi gratia. Sunt aliq̃ tyranni q̃ aliq̃n faciunt valde pulchras iusticias siue punitiões malefactoꝝ siue malefactoꝝ sed tamẽ quia faciũt propter laudem ꝛ gloriam humanam deficiunt a fine virtutis ꝛ ideo nõ est opus iusticie sȝ vane glorie. Sicut patet de iusticia Tyti Manlij torquati. qui sicut refert Valerius maximus. lib. ij. ca. ij. Cum esset consul in latino bello. filium suuȝ qui prouocatus erat ad bellandum a Geminio metio tusculanorum duce: qui sine scitu sic dimicauerat: ꝙꝙ habuisset gloriosam victoriam et retulisset inde speciosa spolia: nihilominus iussit eum a lictore arripi ꝛ in modum hostie mactari. Licȝ enim de illa iusticia dicat idem Valerius ꝙ non poterat euȝ cum tanta laude laudare quanta dignus erat: tamen si quis aspiciat finem propter queȝ fecit hoc videbit eam deficere a virtute. Dicit enim poeta sexto eneidos sic. Vicit amor patrie laudumqȝ immensa cupido. Ecce testatur ꝙ immensa cupido laudum humanarum vicit in eo amorem naturalẽ Et iste fuit principalis finis propter queȝ fecit: qui certe non est finis iusticie: sed potius inanis glorie. Similiter si aliq̃s multa bona largiretur: laudaretur de liberalitate: ꝛ tamen si non seruaret modum debitum ꝛ mensuram in dando non esset act⁹ virtutis. Sicut patet in Alexandro q̃ multum laudatur de liberalitate siue de curialitate propter magnam largitionem donarum: ꝛ tamen non erat ex virtute: sed poti⁹ ex superbia. Vñ refert Seneca de eo in libro de beneficijs. ꝙ cũ donaret semel cuidam vnam ciuitatem: ꝛ ille tanꝗ indign⁹ refugeret tantum munus: dixit Alexãder. Non curo quid te deceat recipere: sed tm̃ quid competat mihi dare. Certe istud videbatur magnificum verbuȝ. ꝛ tamen in rei veritate vt dicit ibi. Seneca fuit verbũ superbum et stultum: ex eo ꝙ beneficiũ ꝛ donum debet esse proportionatum et cõgruũ non solum danti: sed etiã recipienti. Et ita est peccatum in excessu sicut etiam in defectu. Et simile est de operibus aliorum peccatoꝝ qui non sunt in charitate nec habẽt in se virtutes veras qui commendantur ab hystrionibus: non tñ a sapientibus. vnde Eccl's. viij. Vidi impios sepultos qui cum adhuc viuerent in loco sancto erant. Et laudabantur in ciuitate quasi iustorum operum: sed et hoc vanitas est. Et Sapien. iij. Vacua est spes illorum: et labores sine fructu: et inutilia opera eorum. Sed sancti q̃ habent omnes virtutes veras et sunt in charitate. faciũt opera vera laudabilia quia omnia opera virtutum ordinant ad

verum debitũ finẽ: sicut dicebat apl's prime ad Corinth. x. Omnia in gloriam dei facite. Et omnia faciũt debito modo ⁊ ordine: quia sunt ĩ charitate que ordĩat omnes virtutes. Vñ apl's. Omnia opera vestra in charitate fiant. E

Secundo in themate

considera preelectionẽ: quia magis laudat mortuos. Vñ dicit. Laudaui magis mortuos. quasi statũ eorũ preeligẽs magis q̃ viuorũ. Sed attẽdendũ est q̃ nõ oẽs mortui preferãtur viuẽtibus: sed solum saluati. de quibus dicit Apoc. xiiij. Beati mortui q̃ in dño moriunt. Amodo iã dicit spiritus vt requiescant a laboribus suis. In quibus quidẽ vbis tanguntur tres rõnes q̃re mortui tales preferãtur viuentibus.

Et prima quidẽ est: q: sunt omni bono dotati: ⁊ ppterea dicũtur beati.

Scd'a est: quia sunt ab omni periculo tuti: ⁊ hoc quia in dño moriuntur.

Tertia est: q: sunt ab om̃i malo liberati quia amodo iam dicit spũs ⁊c.

Ostẽdũtur ergo primo esse dotati om̃i bono ex eo q̃ dicuntur beati. Nam beatitudo sicut dicit Boetius est status omniũ bonorũ aggregatione perfectus. Omne autem bonum hominis aut est anime aut est corporis aut coniuncti. Et oĩbus istis bonis dotati sunt beati. Naz perfectum ⁊ summũ bonũ anime naturaliter deus est. inquantũ ipsi anime perfecte vnitus. Et ad hoc requiruntur tria ſm que tria assignãtur tres dotes anime beate: que velut sponsa deo cõiungitur in ipsa beatitudine. Primũ est ipsius dei presentia que quidem habetur per ipsius dei cognitionem siue visionem: quia scilicz deus in patria nõ mediãte aliqua specie seu similitudine sed immediate p seipsum: idest per suam essentiã cognoscetur, ⁊ videbitur. Et ideo per seipsum. idest per suã essentiã anime presens efficit in ipsa cognitione beata. Unde prima dos aĩe dicitur visio siue cognitio. Videbimus q̃ seu cognoscem⁹ deũ in se: ⁊ deũ in nobis: ⁊ nos in deo: ⁊ creaturas in deo: ⁊ deũ in creaturis. Cognoscere deũ in sua essentia est quasi visio meridiana. Cognoscere vbo creaturas in verbo est q̃si cognitio matutina. Sed cognoscere in se creaturas: idest in ppio genere: appellatur visio vespertina. Videbit etiã ibi vnusquisq̃ cogitationes alterius put volet: q: sicut dic. Greg. Uniuscuiusq̃ mentẽ ab alterius oculis corpulentia non abscõdit. Scd'o ad perfectã vnionẽ aĩe cũ deo requiritur eius cũ anima perfecta colligãtia: ⁊ hoc efficit perfecta dilectio. Et iõ dilectio ſm quosdaz est scd'a dos anime beate: p quaz anima sicut adheret deo ita colligatur deo vt efficiatur quasi vnus spũs cũ eo. Propter quod vocat charitas vinculũ perfectionis: ad Coll'. iij. Tertio requiritur ad perfectã vnionem vtriusq̃ vnibilis conuenientia. Et in hac perfecta cõuenientia dei cũ anima cui vnitur: fruitur ipsa anima deo. Et ideo tertia dos aĩe beate dicit a quibusdã fruitio que consequens est ad dilectionẽ: quia illud quod summe diligitur cõueniẽtissimũ iudicat: ⁊ eius fruitio summe delectat. Sic ergo totum bonũ anime quo efficit beata erit in deo ⁊ de deo. Unde in ps. cxliij. dicitur. Beatus populus cuius dñs deus eius.

F Scd'o erãt dotati illi mortui qui saluãdi sunt etiã in bonis corporis: quia in fine resuscitabũtur ⁊ recipient corpa sua cum quattuor dotibus gloriosis: que erũt claritas: subtilitas: impassibilitas: ⁊ agilitas. Cum em̃ totũ bonum corpis. sit ob animã: ideo ex redundantia glorie ipsius anime erit tota glorificatio corpis. Et ad hoc necessariũ est q̃ ipsum corpus sit aĩe pfecte subiectum. Erũt ergo in corpore respectu anime quattuor dotes gloriose predicte ratione subiectionis. Quia ad hoc vt corp⁹ sit perfecte anime subiectũ nec eam impediat in opibus glorie quattuor sunt necessaria: quorũ duo pertinẽt ad sensuz: ⁊ alia duo ad motuz. Quoad sensum duo requirunt. Unũ vt sit facile receptiuum specierũ sensibiliũ: aliud qd' disposuit claritas: in qua etiã cõprehendit corpis pulchritudo ⁊ oĩs bona dispositio cuilibz forme accidẽtalis in corpe. Scd'o reqrit q̃ nõ sit receptiuũ passionũ ignobiliũ: ⁊ hoc facit impassibilitas: in q̃ etiã intelligitur ppetua cõseruatio corpis ab aĩa sine om̃i lesiua vl' infectiua vel corruptiua passione vñ sub impassibilitate includit sanitas ⁊ diuturnitas. Quoad motuz vo reqruntur alia duo. Unũ vt est p ɔtrariã ĩclinationẽ nõ resistat suo motori sd' qd' disponit agilitas: sub qua etiã cõprehẽdunt velocitas libertas ⁊ fortitudo corporis ⁊ habilitas

ad omnes operationes aïe que per corpus
exercētur. Alia est fm quosdā vt corpa per
que mouetur nō resistāt ei: τ ad hoc facit
subtilitas. Sed sctūs Thomas dicit hoc
nō esse ex dote subtilitatis: sed ex diuina
ꝟtute miraculose fit vt ipsi corpi glorioso
aliud corpus non obstet: sed dicit ꝙ dos
subtilitatis est vt corpus totaliter aïe sub
ꝩciatur vt sue forme quantū ad esse substā
tiale. Uñ ex hoc corpus gloriosum subtile
dicitur ꝙ pfecte ab aïa informatur. Unde
ab aplo vocatur corpus spūale: qr totali/
ter est subiectum spiritui. Et ꝑ istas quat/
tuor dotes remouentur etiā quattuor im/
pedimēta que cōsueuerūt causari a quat/
tuor elemētis ex quibus corpus componit
scilꝫ per claritatē deformitas nigredinis
que consueuit causari ex adustione ignis
vel fumo: ꝑ subtilitatē grossities terre: per
agilitatem tarditas que ex frigiditate aq̄
est: τ per impassibilitatē passibilitas que
ab aere. tūc ergo poterit dici anime illud.
Luce. xi. Btūs vēter qui te portauit. Ter/
tio habebunt illi scti mortui etiam plura
bona que pertinēt ad cōuictū. τ sunt q̄nqꝫ
fm Boetiū in de cōsolatiōe phie: scꝫ suffi/
ciētia quā ꝓmittūt diuitie. iocūditas quā
ꝓmittit voluptas. celeritas quā ꝓmittit
fama. securitas quā ꝓmittit potētia. τ re/
uerentia quam ꝓmittit dignitas. et tunc
sic poterit dici illud ps. cxliij. Beatum di/
xerūt populū cui hec sunt. Ex oībus ergo
ꝓdictis bonis erunt in perpetua τ iocun/
da laude. fm illud ps. lxxxiij. Bti qui habi/
tāt in domo tua dñe in scla sc. τc. Scda
ratio quare mortui preferūtur viuentibus
est. qr sunt tuti ab oī periculo sicut ille qui
peruenit ad portuꝫ et iam exiuit nauēꝫ est
tutus a periculis maris. Tales sunt illi q̄
in dño moriūtur. qr tanq̄ mare procello/
sum est mūdus. sed tanq̄ nauis est corpus
Tanq̄ autē tutissimus portus est dñs de9
Ergo tanq̄ nauta egressus de naui est aïa
sancta egressa de corpore τ extra pericula
maris. i. extra ꝑicula mūdi in portu secu/
rissimo scꝫ in dño requiescens sicut de btō
Stephano lapidato moriēte di Actu. vij.
ꝙ obdormiuit in dño. ¶Nota q̄diu homo
est in terra latronum τ inimicoꝝ non dor/
mit securus. sed quando est in possessione
hereditatis sue τ in terra dñi sui. tūc dor/
mit securus. Sic homo non quiescit vere
in isto mūdo, quia est in terra inimicoꝝ,

quia mundus caro demonia diuersa mō/
uēt prelia. τ est in terra predonū. i. vitioꝝ
expoliantiū animas a vestibus τ diuitiis
virtutū. τ ideo amicus dei est semꝑ in ti/
more. Sed post mortē in celo erit in terra
dñi sui τ in propria hereditate a dño sibi
data. τ tūc erit ī perfecta quiete. ps. cxxvi.
Cum dederit dilectis suis somnū ecce he/
reditas dñi. Et preciosa in conspectu dñi
mors sanctoꝝ ei9 ps. cxv. Tertia rō quare
mortui qui saluātur preferūtur viuentib9
est: quia sunt liberati ab oīni malo. Infir/
mus enī qui habet infirmitatē laboriosaꝫ
τ penosam nō quiescit plene donec sit li/
beratus totaliter a malo: sed tūc quiescit
quādo est a malo totaliter liberatus. Sic
sancti q̄ꝫdiu sunt in mūdo patiūtur mul/
ta mala τ multas penas: sed post mortem
ab omni malo leberātur: τ tūc habēt per/
fectā quietē quaꝫ non possunt habere hic
viuentes: τ ideo dicit. Amodo iā dicit spi/
rit9 τc. τ dicit amodo. i. postq̄ꝫ cessauit ab
eis oē malū. Sunt enī liberi a triplici ma
lo scꝫ a malo innato qđ est peccatū: nō so/
lū a peccato originali qđ ex natura cōtra/
hitur: sed etiā ab actuali qđ dicit innatū
idest intus natū quia in voluntate cōcipi/
tur: τ sunt etiā liberi a possibilitate pecca/
di: τ sic quiescūt ab omni labore quem ha/
buerit in pugnādo cōtra tentationes vel
in custodiendo se a peccato vel in purgan
do peccata cōmissa. Item sunt liberi ab oī
malo illato, scilꝫ ab extra: quia ibi nullus
est hostis impugnans nec aliquid aliquo
modo ledere valēs vel in aliquo molesta/
re. Animal enim nō quiescit q̄diu mole/
statura nescit: τ sic homo in vita ista ha/
bet mltas molestias ꝓpter quas nō quie/
scit. Uñ dicit Michee. ij. Surgite et ite:
quia nō habetis hic requiē. Itē sunt libe/
ri a malo contracto: scilꝫ ex natura corru/
pta τ destituta siue respectu culpe sicut est
fames qua retrohimur a bono propter
difficultatē τ inclinamur ad malum pro/
pter concupiscentiā delectationis: siue re/
spectu pene sicut est passibilitas τ morta/
litas τ egritudines τ similia: in quoꝝ re/
sistētia vel tolerātia multū laborāt viuen/
tes. Sed postq̄ mortui sunt ab omnibus
sunt erepti: et ideo omnino quiescunt ab
oībus laboribus suis. Esa. xiiij. Et erit in
die illa cum requiē dederit tibi deus a la/
bore tuoꝝ a cōcussione tua: et a seruitute

dura qua ante seruisti ꝛc. B

Tertio in themate cōsiderāda ē cōporatio.i.ꝯsiderare debemus eos ad quos fit cōparatio: cum dicit. ꝙ viuentes scilꝫ in mūdo isto qui nun⁊ laudari possunt ꝙ mortui immo respectu eoꝝ videntur esse laudabiles. Et ratio hui⁊ est: quia bona de quibus possunt laudari viuentes sunt transitoria ⁊ vana: sed bona quibus fruunt mortui sunt immutabilia ⁊ vera: ⁊ ideo nō possunt viuentes in laude mortuis equari. Qḋ autē bona hic viuentium vana sint patet ex verbo ps. dicentis. ps. xxxviij. Uniuersa vanitas oīs hō viuens. Et potest intelligi sic ꝙ vniuersa.s. bona que omīs hō querit sunt vanitas.i.valde vana. Et ꝙ istud verū sit pōt fieri manifestū ex cōmuni descriptiōe vani. Uanū enī cōmuniter describitur: ꝙ vanū est qḋ non prebet fructū laboranti: nec fulcimentum innitenti nec plenitudinē continenti. Oīa ergo bona que querūt homines hic viuentes vana sunt. Primo quidē: quia nō prebēt fructum laboranti sicut agricola diceretur laborasse in vanum si et ipsa agricultura nullum recolliget fructū. fructum autē est vltimum qḋ expectatur de arbore: ⁊ signat vltimā ⁊ summū bonū qḋ debēt homines virtuosi expectare de laboribus suis: ⁊ hec est gloria eterne beatitudinis: quia bonoꝝ laborꝫ ē fruct⁊ gloriosus: sed talis fructus non habetur in vita ista: quia bona istius vite non sunt vltima bona que expectare debemus. eo ꝙ tale bonū erit in vita eterna quia illa est vltimus finis. Unde apl's Ro.vi. Habetis fructū vestrum in sanctificationē: finem vero vitā eternam. Quasi dicat. fructus quem potestis habere hic non est finale bonum qḋ est vita eterna: sed est sanctificatio disponens ad illā. Itē bona istius vite dicunt vana: quia non prestant fulcimentū innitēti: ⁊ hoc ideo: quia sunt oīo mutabilia ⁊ trāsitoria. Et qui labenti innititur necesse est vt cum labente labatur. et ideo nō fulciūt innitentem: sed potius faciunt ruere. Unde qui confidit in diuitijs suis corruet in malū. Prouerb.xi. Itē bona istius vite dicūtur vana quia nō dant plenitudinē continentis. Unde vanū dicit qḋ est vacuum: sed bona istius vite non replent neqꝫ satiant hominis appetitum. ⁊ ideo sunt homi vana scilꝫ quia nō repletiua sue satiatiua. Quia igitur bona hic viuentiū nō sunt bona vltima: neqꝫ bona stabilia. neqꝫ bona repletiua: dicunt vniuersa vanitas.i. valde vana Eccl's.i. Uanitas vanitatum ⁊ oīa vanitas. Nā si quodlibet bonū huius vite cōtinet aliquā vanitatē, sequit ꝙ vniuersitas bonoꝝ hui⁊ vite non solū sit vanitas: sed vanitas vanitatū: scꝫ respectu bonoꝝ alterius vite quibus beati mortui fruuntur: q̄ sunt bona vltima ⁊ in eternū stabilia ⁊ plene satiatiua. Et quia bona huius vite cūcta subiacent vanitati et hō efficit similis his q̄ diligit: et sequitur. cū oēs homīes hic viuētes hmōi bona sequātur ⁊ diligāt: ideo oēs efficiunt vani. Unde Hiere.ij. Ambulauerūt post vanitatē ⁊ vani facti sunt. ps.cxliij. Hō vanitati similis factus est. ⁊ ideo pōt dicere hō iustus hic viuens ⁊ tāte vanitati subiectus illud Jone.iiij. Melius est mihi mori ꝙ viuere. Precipue quia omīs hō viuēs expectat mortis periculū. ⁊ de statu salutis sue semp habz dubiū: nec potest etiam dū hic viuit habere beatitudinis premium que cōsistit in dei visione qui dixit Exo.xxxiij. Non videbit me homo ⁊ viuet. A quibus oībus erepti sunt mortui qui ad illam iam peruenerunt visionem. Ad quā nos perducat ꝛc.

¶ De vigilātia necessaria propter ignorantiam tēporis mortis. Sermo.iiij.

v

Vigilate quia nescitis diē neqꝫ horā. Mat.xxv. Sicut dicit beatus Grego. Jacula que preuidētur minus feriāt. Et ratio est. quia etsi hō nō possit aliquando ictum iaculi oīno vitare vt nō feriatur: tamen si ante preuideat pōt ictui clipeum vel aliā armaturam opponere vt saltē minus ledat. Unde apl's admonebat dicēs. Ephe.vi. In oībus assumētes scutum fidei in quo possitis oīa tela nequissimi ignea extinguere. Similiter ꝙuis hō iaculū mortis vitare nō possit: si tū sibi cōtra eius ictū preuideat assumendo vigilantiā cōtinuā ⁊ sollicitudinē bene viuēdi: ⁊ cauēdo sibi a peccatis: mortis iaculum parū sibi nocebit. et dico parū: quia dato ꝙ perforet scutū corporis ad aiam tamē lesio nō pertinget. Unde Sap.iij. Justoꝝ aīme in manu dei sunt: ⁊ nō tanget eas tormentum mortis. Sed tū quia dies vel hora qua homo iaculari per

mortẽ debet ignoratur: oportet omni tempore vigilare. i. sollicitum esse: ne eum mortis ictus inermẽ et imparatã inueniat vñ omni tempore oportet esse sub armis penitentie et esse sine somno torporis et negligentie. Et ad hoc hortat nos dñs in verbis propositis dicens: vigilate etc. In quibus quidem verbis dñs facit tria.

Quia primo hortatur ad diligentiam operis: dicẽs. vigilate.

Scdo allegat ignorantiã hominis: quia nescitis.

Tertio determinat circũstantiã temporis: scz diem et horam. A

Circa primũ aduerten

dum q̃ sm sniam btĩ Gregorij ille vigilat qui est absolutus a vinculo soporis. i. peccati: et sm hoc ille vigilat qui est in penitẽtia. Itẽ ille vigilat qui habet aptos oculos ad aspectũ veri luminis. Itẽ ille vigilat qui excutit a se somnum negligentie et torporis. Ad talẽ ergo vigilãtiã hortatur nos dñs Mat. xxvj. dicẽs. Vigilate et orate vt non intretis in tentationẽ: spũs quidem promptus est: caro autẽ infirma. In quibus quidem verbis tria facit

Quia primo inducit ad illud quo somni: idest peccati vinculum enodatur: cum dicit. vigilate.

Scdo scdo ad illud quo mẽtis oculus illuminatur. cum subdit. et orate etc.

Tertio scdo tangit illud ex quo negligentie et pigritie torpor generatur: cũ addit. caro autem infirma. B

Dicit ergo primo vigilate scz somnũ peccati per penitentiam expellẽdo. Notandũ q̃ quãdo aliqui sunt in infirmitate graui solẽt fieri vigilate circa eos: ne cibũ vl' potum sumãt q̃ sibi sint nociui scz que aggrauẽt infirmitatem; solẽt etiã pcurari remedia que alleuiant infirmitatẽ. Sic homo qui est in peccato est in graui infirmitate. ideo debet vigilare ne appetitus cibũ peccati sumat: quia istud aggrauat infirmitatem: et debz etiam procurare remedia que alleuiẽt scz pniam. Videmus etiam in corpore hũano nisi malũ humorem natura expellat vel per medicinam vel per sudorem vel p minutionẽ vl' per scabiem q̃ als morit. Ita certe q̃diu est malus humor peccati in cõscientia non debet homo dormire; sed vigilare donec purgata sit conscientia p medicinã pnie: que facit sudorẽ in cõtritione: minutionẽ in cõfessiõe: scabiẽ in satisfactiõe: alioqn morit: et si ista faciat euadit mortẽ. Apoc. iij. Esto vigilãs et cõfirma cetera que moritura erãt. Eccli. xxxj. Vigilia honestatis tabefaciet carnes. i. carnalitates. Scdo inducit ad illud quo mẽtis oculi illuminant scz ad orationem qua scz oculus intellect9 aperit et aspicit ad verum lumẽ scz deũ: et ideo dicit. orate etc. Et primo debet facere illud quo illuminamur: cum dicit orate.

Scdo docet vitare illud quo obtenebiamur scz tentationes; cum dicit. ne intretis in tentationem

Dicit ergo primo orate. Nota qñ aliqs est in infirmitate solet pcurare orationes et ad sctõs mittere oblatiões. Sic debz facere q̃ habet infirmitatẽ pctĩ Sed ad hoc q̃ oratio valeat opz q̃ infirmus peniteat aliter nihil valeret. Unde gladio euaginato pacẽ a deo petit. qui cũ peccandi pposito deũ sibi recõciliari intendit. Et sicut nihil pficit medicamẽtũ si adhuc sit in vulnere ferrũ: ita nihil pficit oratio illi9 cui9 adhuc odiũ remanet in pectore. Threno. iij. Nos inique egim9: iracũdiã prouocauimus. idcirco inexorabiles sumus. Ideo opz q̃ oratio fiat in amore dei; aliter esset cõtrariũ. vnde sicut feruor ignis facit ascẽdere aquã in olla: sic feruor charitatis orationẽ ante deũ. Et nisi ignis ponat incensũ fumus non ascendit. Sic nisi ignis charitatis sit in corde non ascẽdit oratio. Unde ps. cxl. Dirigat oratio mea sicut incensum in cõspectu tuo. Eccli. iij. Qui diligit deuz exorabit pro pctĩs. et continebit se ab illis. et in oratione dierũ exaudiet. Deinde tangit illud quo ocul9 mentis offuscat qd est tentatio: vnde dicit ne intretis in tentationẽ: et nõ dicit. vt nõ tentemini: sed non intretis in tentationẽ. Nã ille qui videt locũ piculosum non est in piculo: sed ille qui intrat. Sic qui tentat non est adhuc in loco periculi: sed qñ intrat tentationẽ. i. qñ consentit: quia iam habet ibi pedẽ affect9 ideo rogat ecclesia. Et ne nos inducas in tentationem. Qñ mulier rogat a ribaldis et cõsentit eis non est fidelis: sic qñ aĩa rogata cõsentit multis qui sunt aliqñ in bono statu: sed si consurgat tentatio statim pereãt. Vñ ad tps credunt et in tpe tentatiõis recedũt. Luc. iij. Eccli. xliij. In tem-

tatione inuentus est fidelis: qz beat⁹ vir q̄
suffert tētationē: Tertio cū dicit; spūs q̄dē
promptus est caro autem infirma.

Primo ponit illō ex quo vigilātia et sol
licitudo causat: cū dicit. spūs promp⁹ est.

Scdō ṅo illud vn̄ torpor et negligentia
causatur et generatur. scȝ qz caro infirma.

Si quidez spūs promptus est ad vigilā
dū ad bonuȝ sicut erat in antiq̄s xp̄ianis:
qz spm̄ habebāt feruentē ⁊ promptū ad bo
na: hodie habēt spiritū tardū ⁊ pigruȝ. Et
ratio est: qz homo in infirmitate grauatus
nō est promptus ad laborandū ⁊ operādū
sed hō sanus. Sic etiā spūs hoīs grauat⁹
in infirmitate pctī nō est prōpt⁹ ad laborā
duȝ ⁊ operandū. Et hoc figuratū est Luc.
xiij. vbi dr̄. Ecce mulier. i. aīa q̄ habebat spi
ritum infirmitatis. i. in infirmitate q̄ spūs
infirmat. i. pctm̄ ⁊ erat īclinata: qz nō pote
rat se erigere ad bene operanduȝ nec oīno
poterat sursum respicere ad celestia ꝯtem-
planduȝ. Vn̄ hodie oēs spūs vidēt ur pigri
qz oēs infirmati sunt in aliqua infirmita-
te pctī. ita vt videat impletū illud Eze. xxi.
Infirmabit oīs spūs. Sed spūs q̄ est san⁹
p innocentiā vel bene sanat⁹ p penitentiā
est promptuo ad opa bonu. Et nota q̄ non
sufficit pmmptitudo ad volēdū tm̄ nisi sit
etiā promptitudo ad bonā volūtatē pficiē
dā. Vn̄ dr̄. ij. Corinth. viij. Quēadmodum
pmpt⁹ est aīm⁹ volūtatis: ita sit ⁊ pficiēdi
Scdō in auctoritate inducta tāgit illō vn̄
pigredo ⁊ torpor generat. s. ex infirmitate
carnis. Vn̄ caro est īfirma: nō ergo ē ꝯcors
societas spūs et carnis: qz spūs pmpt⁹ est:
caro aūt īfirma. Qn̄ vn⁹ hō valēs et sapiēs
hȝ tenere societatē vni⁹ vilis ⁊ fatui male
accidit ⁊ vadit male negocium: sed si alius
obedit sapienti et valenti nū male pōt sibi
accidere. Sic est aūt qz spiritus ⁊ caro sūt
socij sȝ spūs ē nobilissim⁹ ⁊ valēs: caro aūt
vilissima. ⁊ iō spūs est prōpt⁹ ad bonuȝ: ca
ro aūt prompta ad malū. Gal. v. caro con-
cupiscit aduersus spm̄: ⁊ sps aduersus car
nē. Et iō si spūs sequit carnē. ⁊ obedit eius
concupiscentijs male accidit ei: si aūt caro
regit ⁊ obedit spiritui bene erit. Rom. viij.
Si sm̄ carnē vixeritis moriemini: si autem
spiritu facta carnis mortificaueritis viue-
tis. Et ideo dr̄ Ro. xiij. Curā carnis ne fe-
ceritis in desiderijs. ℭ

Secundo in themate

assumpto allegat ignorantia hoīs: cuȝ dr̄
nescitis diem ⁊c. Vbi aduertendū q̄ ideo
hō nescit diē ⁊ horā mortis sue: qz nō pōt
ex se scire mēsurā durotiōis vite sue: qz cū
mors sit terminus vite si sciret hō mensurā
durationis vite. sciret etiā diē ⁊ horā q̄ vita
sua terminari deberet. Sed q̄ homo scire
nō possit mensurā duratōis vite sue pȝ ex
testimonio libri btī Job. vbi dr̄. Job. xxxij.
Nescia q̄diu subsistam: ⁊ si post modicum
tollat me factor meus. In quib⁹ quidem
verbis tangunt due cause: quare scȝ hō ne
scit mensuram durationis vite sue.

Et prima quidē sumit ex viuentiū diuer
sitate: q̄ tāgit: cū dr̄. nescio q̄diu subsistaȝ.
Scdā sumitur ex dei potestate. cum subdi
tur. ⁊ si post modicum ⁊c.

Circa primam attendēdum est q̄ si om
nes homines haberent vniformē duratio
nem vite: tūc esset possibile scire q̄diu ho
mo deberet subsistere: sicut dicitur de pisce
qui dicitur ephimeron: qz omnis piscis il-
lius speciei non viuit nisi. xl. horas. Et iō
cito quando talis piscis natus est pōt sta-
tim sciri q̄diu in vita potest subsistere sm
cursum nature sue. Sed de hominib⁹ ma-
nifeste videmus q̄ nō habēt eādē duratio
nem vite: qm̄ quidaȝ longiori viuūt tpe: et
quidaȝ breuiori. Et hoc est quia quidā mo
riunt in etate puerili: quidaȝ in iuuenili: q̄
daȝ in virili: ⁊ quidā in senili: siue accidat
hoc ex varietate naturalis complexionis
qz quidā sunt melioris ⁊ durabilioris con-
plexionis q̄ quidaȝ alij: siue ex diuersitate
regiminis: qz quidā meliori ⁊ quidam de-
teriori regimine vtuntur: ⁊ ex hoc longiori
vel breuiori viuūt tpe: siue accidat ex diuer
sis casibus ⁊ incursibus fortuitis quib⁹ ho
mines occidūt ⁊ multotiēs innaturali mor
te: que oīa qz diuersis temporibus contin-
gunt ⁊ contingere possunt. ideo sicut dicit
Eccl's. ix. Nescit homo finem suum. i. vite
sue: nec quātum ad tempus nec quātū ad
modū mortis. Quāuis ergo sciat homo se
esse moriturū ⁊ in puluerē rediturū. nescit
tm̄ vtrum viuere vel subsistere debeat vsq̄
cras mane. Et iō dr̄ Job. vij. In puluere
dor. ⁊ si mo. me q̄sie. nō sub. q. d. Cert⁹ sū q̄
debeo dormire ī puluere. i. mori et in pulue
rem redigi ac si nūc pñtialr fieret: et tm̄ ne-
scio si vsq̄ cras mane debeā ī hac vita sub
sistere qz forte nocte ista moriar etsi mane
me q̄sieris nō subsistam. Sicut etiā accidit

illi diuiti, de quo dicit Luc. xij. ꝙ dicebat sibi. Anima mea habes multo bona reposita in annos plurimos ⁊c. sic est q̄ sibi thesaurizat ⁊ non est in deum diues, et ideo de his accidit sicut de vaporibus qui cito leuātur ⁊ cito cōsumānt. ⁊ h̄ est qd̄ dr̄ Job. xxiiij. Eleuati sunt ad modicum ⁊ nō subsistent. Stultū est ergo longa spacia vite sibi promittere ⁊ penitētiā procrastinare. Nam qui penitenti veniam pmittit: viuenti diem crastinum non spopondit. Secūda causa quare ignoratur ab homine mensura durationis vite hominis est ex dei potestate: quia in potestate dei est tollere hunc de vita ista post modicum vel post multum vite sue tempus ⁊ ideo dicit. ⁊ nescio supple si post modicū tollat me factor meus. q. d. Ipse q̄ fecit me pōt tollere qn̄ vult. Ratio ergo istius ignorantie est quia non est hominum scire ea q̄ deus sibi reseruauit ⁊ posuit in suo potestate. vn̄ ipse christus discipulis suis dixit Act. j. Non est vestrū nosse tempora vel momenta que pater posuit i sua potestate. Sed tempus ⁊ horam qua tollat vnūquēq3 de vita ista reseruauit ipse deus ⁊ posuit in sua ptāte. vt sicut dedit ipsi homini viuificantem corpus ita tollit qn̄ sibi bonū videt per mortem: ⁊ ppterea iob audita filiorū morte ait Job j. Dn̄s dedit dn̄s abstulit sicut dn̄o placuit ⁊c. Et ideo nō est hōis scire qn̄ deus eū debeat tollere de vita ista per mortem vtrum scz post modicū vel post multum tp̄s vite. Sed posset forte alicui videri ꝙ deus om̄es hoies in equali tempore seu etate deberet de hac vita tollere. Et ratio esse videtur ex ea ꝙ pena debet culpe pportionari. Propterea dicitur Deut. xxv. Scd̄m mensuram delicti erit ⁊ plagarū modus. Mors autem dicit esse pena peccati originalis. Et ideo dicit apl̄s Rom. viij. ꝙ corpus mortuum est ppter peccatum. sed peccatum originale oēs homines equaliter contrahunt: quia omnes a primo hoīe equaliter descendūt. de quo etiam apostolus dicit Roma. v. ꝙ per vnum hominem peccatum intrauit in mundum ⁊ per peccatum mors. ergo videtur ꝙ omnes equaliter deberent a deo subtrahi ex hac vita. Sed ad hoc dicendum est ꝙ pena ex peccato potest consequi dupliciter. Uno modo sicut taxata ⁊ a iudice cōstituta. ⁊ talis pena equalis debet esse in eis quos equaliter tangit culpa. Alio modo sicut defectus qui ex tali pena per accidens consequitur. sicut si aliquis cecatus ex sua culpa cadat in via: et talis pena non proportionatur culpe: nec ab homine nec a iudice pensat: quia non potest fortuitos euentus cognoscere. Pena ergo taxata p primo peccato hominis proportionabiliter ei respōdens fuit subtractio diuini beneficij quo rectitudo et integritas humane nature conseruabatur et hoc beneficium erat vt ꝙdiu mens hominis esset deo subiecta inferiores vires anime subderentur rationali menti ⁊ corpus subderetur anime. sed pena et defectus consequens subtractionem talis beneficij est mors: et consecute sunt etiam ad hoc alie penalitates equaliter esse in his ad quos equaliter pertinet primum peccatum. Uerum quia deus est prescius omnium futurorum euentuum ex dispensatione diuine prouidentie fit vt ipsa mors diuersimode fit in diuersis. et ꝙ quidam citius moriantur ⁊ tollantur de vita vel in penam paternorum peccatorum scz quando moriunt vel acciduntur pueri inquantum filius est quedam res pr̄is vnde frequenter parentes puniuntur in prole: vel punitione peccatorum eius qui moritur vt quādo moriuntur vel occiduntur peccatores adulti: vel in vtilitatem aliorum vt quando acciduntur vel moriuntur tyranni: vel in ipsorum qui moriuntur salutem vt quando moriunt in bono statu ne labantur in malum. sicut dicitur Sap. iiij. Placita erat deo anima illius propterea festinauit educere illam ne malitia immutaret animum illius. Et quosdam etiam peccatores deus diutius viuere facit expectans eos ad penitentiam. Et quosdam iustos ad augmentum meritorum vel ppter aliorum salutem. Unde xp̄s patrem rogās pro discipulis dixit Jo. xvij. Non rogo vt tollas eos de mundo: sed vt serues eos a malo. Sed nota ꝙ omnis peccator cōtradicit deo factori suo per culpam: ⁊ qui nō subditur ei finaliter per penitentiam tollitur ad penam ignis eterni. Propterea dicitur Esa. xlv. Ue qui contradicit factori suo. Et de tali dicitur Job. xxvij. Tollet eum ventus vrens. Iste ventus est mors subita veniens ⁊ ad eterni incendij adustionem perducens. D

Tertio in themate assumpto negatur circunstantia temporis,

tum dicitur. diem neq̃ horam. scȝ nescitis. Ubi notādum ꝙ quando aliquis seruus grauiter offendit dominum suum ⁊ recedit ab eo ⁊ secedit ad aliquem locū ubi credit morari securus. aliquādo dñs sciēs ubi ipse sit venit subito ⁊ latēter super eū quādo ipse nō credit ⁊ facit eum capi ⁊ ligari ⁊ ad supplicium trahi. Sed peccator offendit grauiter deum quādocūq̃ mortaliter peccat. sed tunc recedit a deo quando moratur in peccato. ⁊ tunc secedit mundum credens se posse secure viuere in diuitijs ⁊ delitijs vel honoribus mūdi. sed subito venit super eum deus ⁊ capit eum cū laqueo mortis ⁊ facit eum trahi ad supplicium inferni. Et ideo Mat. xxiiij. dicit. Ueniet dñs serui illius in die qua non sperat ⁊ hora qua ignorat ⁊ diuidet eū partemq̃ eius ponet cum hypocritis. ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. In quibus quidem verbis tria facit.

Primo cōminatur vindictam. q: veniet dominus scȝ contra peccatorem ad vindicandum offensam.

Scdo describit culpā que est cōtemptꝰ cōsiderationis diei vel hore mortis vel iudicij ⁊ negligētia ꝑparatiōis: ⁊ ideo subdit in die qua nō sperat ⁊ hora qua ignorat.

Tertio determinat penaȝ: quia diuidet eum ⁊c.

Dicit ergo ꝑmo veniet dña serui illius. Nota si aliquis fuisset alicui furatus aliq̃d ⁊ dominus rei veniret ad domuȝ furis vt quereret ibi rem suā si fur suspicaretur de aduentu eius preueniret ⁊ asportaret furtum de domo sua ⁊ reponeret alibi vt non inueniretur in domo suo ⁊ caperetur cum eo ⁊ suspēderetur. Sic debet homo eijcere furtum peccati de domo cōsciētie ⁊ asportare per penitentiā ⁊ ponere in aure cōfessoris: vt quando veniet dñs in morte non inueniatur in domo anime sue q̃ condēnetur ⁊ rapiatur ad patibulum inferni: ⁊ ita poterit euadere. Luce. xij. Beatus ille seruus quem cum venerit dominus eius inuenerit ita facientem ⁊c. Sed quidam faciunt sicut rachel. Geñ. xxxj. que veniente patre ad requirendū idola que furata fuerat abscondit ea et sedit super illa vt pater nō inueniret. Sic sunt quidā peccatores qui etiā veniente morte volūt occultare sacerdoti qui venit ad eos vice domini furta vel rapinas vel vsuras vel alia que libet peccata que fecerunt: ⁊ nolunt ea confiteri pure sicut debent: immo vel non dicunt se teneri vel non dicūt totam quantitatem vel celant aliquam aliam circūstantiam necessariam ⁊ sic occultant ⁊ sedent super ea qaia nolunt surgere per penitentiam. Sed licȝ tales aliquando decipiant sacerdotem: tamen dominuȝ non possunt decipere: quia omnia nuda ⁊ aperta sunt oculis eius: vnde ipse iudicando eos reuelabit ea nec poterāt abscōdere. Unde apostolus. j. Cor. iiij. Ueniet dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum ⁊ manifestabit consilia cordium. Sed sancti ⁊ prudentes viri sic se preparant ad aduentuȝ domini ꝙ quacūq̃ hora dies domini. idest mortis vel iudicij venerit semper sint parati: ⁊ ideo nō condēnabuntur sed beatificabuntur. ſm illud Luce. xij. Et si venerit in scda vigilia: ⁊ si in tertia vigilia venerit ⁊c. Ubi nota ꝙ tres vigilie significant tres etates hominis pricipales. Quarum prima est etas augmenti: secunda est etas status que dicitur etas virilis: tertia est etas declinationis que dicitur etas senilis. In quacūq̃ ergo haruȝ etatū mors eueniat hominibus si dominus inuenerit eos vigiles. i. sollicite preparatos saluabūtur ⁊ erunt beati. Scdo in auctoritate inducta describitur culpa hominis qui contemnit considerare diem mortis et qui negligit ad horam mortis se preparare. vnde dicit. in die qua non sperat: quia hanc considerare contemnit: ⁊ ideo subito ei ⁊ ex insperato superuenit: cum dixerunt pax ⁊ securitas: tunc repentinus eis superueniet interitꝰ. j. Thessaloñ. v. et Esaie. xxx. Subito dum non speratur veniet contritio eiꝰ. Et hoc accidit ex ignorantia ⁊ ex stultitia hominis. Ex ignorantia quidem: quia sicut dicitur Mat. xxiiij. De die illa nemo scit: scilȝ determinate quando debeat esse. Et licȝ hoc dicatur de die generalis iudicij: tamen sub tali die sicut dicit beatꝰ Augustinus comprehenditur etiaȝ dies mortis: quia qualis quisq̃ in die mortis egressus fuerit: tale tunc iudicium habebit scȝ in extremo iudicio mundi: ⁊ ideo qḋ de illa die dicitur etiam de die mortis verificatur: quia necistam diem potest homo scire etiam senex. Unde ysaac Gene∂. xxvij. Uidea inquit ꝙ senuerim ⁊ ignorem dieȝ mortis mee. Et ex hac ignorantia negligit

homo se preparare. ⁊ tamen deberet fieri
contrarium: quia quanto est magis igno/
ta tanto deberet ei esse magis suspecta: et
magis sollicite sese preparare ad eam. Et
ideo Gregorius dicit: ꝙ idcirco omnipotēs
deus extremā diem voluit nobis esse igno
tam: vt possit semper esse suspecta: vt dum
illam preuidere non possumus ad illam si
ne intermissione preparemur. Cōtingit au
tem hoc ꝙ non fiat etiam ex magna stul/
ticia ꝙ eoipso ꝙ homo ignorat qn̄ dies il
lo debeat esse nunꝗ̄ sperat eam adesse: q2
semper putat eam esse adhuc diferendam:
ita ꝙ etiam quantūcūꝗ̄ infirmus: sperat
tamē euadere pro tunc: ⁊ ex hac frequēter
accidit ꝙ nō curat se preparare: ⁊ mors ex
insperato superuenit ⁊ eā imparatuz edu
cit: ⁊ diuino iudicio ꝯdēnatur. Unde dn̄s
Mat. xxiiij. Sicut fuit in diebus noe: ita
erit ⁊ aduentus filij hominis. Sicut enim
erant in diebus noe ante diluuiū comedē
tes ⁊ bibētes nubētes ⁊ nuptui tradentes
vsꝗ ad eum diem in qua introiuit in arcā
noe: ⁊ non cognouerunt donec venit dilu/
uiū ⁊ tulit oēs: ita erit aduētus filij hoīs.
Sic ergo quia venit die qua non speratur
⁊ hora qua ignoratur debemus semp esse
parati. ꝑm illud Matth. xxiiij. Et vos esto
te parati: quia qua nescitis hora filiꝰ hoīs
venturus est. Et tūc si fuerimus parati in
trabimus cum eo ad nuptias celestes. Si
cut dicitur de virginibus prudentibꝰ per
quas significantur omnes electorum: ꝙ q̄
parate erant intrauerūt cū eo ad nuptias
scz celestis glorie.

¶ Tertia in auctoritate allegata determi
natur pena: cum dicitur. diuidet eum ⁊c.
Et tangitur triplex pena.

Prima erit separatio a consortio bono
rum quia diuidet eum.

Secunda erit applicatio ad consortiuz
malorum: quia partem eius ponet cum hy
pocritis.

Tertia erit afflictio eternoꝝ suppliciorū
quia ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū.

Primo ergo dicit ꝙ diuidet eū scz a cō
sortio beatorū: quia ꝗ̄diu z. zania sunt in
agro sunt mixta simul cū tritico: sed calle/
cta separātur vt purū triticū in horrea re/
ponatur. Sic in mūdo viuētes mixti sunt
simul boni cum malis: sed post mortē sepa
rantur ⁊ diuiduntur vt boni sint in celo ⁊
mali in inferno. ps. lxiij. Diuisi sunt ab ira
vultus eius: vel diuidet eū: quia animam
dabit demonibus corpus vermibus ⁊ di/
uitias heredibꝰ vel alijs hominibus. Lu.
xv. Diuisit illis substantiam. Secūda pe
na erit applicatio ad consortium maloruz
quia partem eius ponet cum hypocritis.
Hypocrita enim aliud apparet ⁊ aliud est
apparet bonꝰ ⁊ est malus. Tales sunt ma/
li christiani qui inquantum habent fidem
⁊ baptismū ⁊ vadunt ad ecclesias viden/
tur boni: inquantum ꝟo praue viuunt sūt
mali: ⁊ ideo habebunt duplicem penam. s.
quia priuabuntur bonis: ⁊ implebuntur
malis. Unde dicit Matthei. xxiij. Ue vo/
bis hypocrite qui similes estis sepulcris
dealbatis: que a foris parēt hoībꝰ specio/
sa ⁊c. ps. lxij. Partes vulpiū erunt: q̄ sunt
animalia fraudulēta: ⁊ hypocritas repre/
sentant. Tertia pena erit afflictio duplex.
Una ex ardenti calore q̄ designatur in fle/
tu. Alia ex intolerabili frigore qđ signatur
in stridore dentiū. Transibūt em̄ ab aquis
niuiū ad calorem nimium. Job. xxiiij. Uel
stridebūt dentibus pre ira ⁊ furore interio
ri: sicut iudei pre ira contra stephanum stri
debant dentibus in eum. Actuū. vij. Sed
flebunt pro tormenta exteriori. Esa. xxiij.
Amore flebunt. Sed ecōtra de sanctis di/
citur ꝙ exultabunt sancti in gl'ia. Ad quā
gloriā ꝑducat nos iesus christus dei filius
benedictus qui viuit ⁊ regnat cum deo pa
tre omnipotente ⁊ spiritusancto in secula
seculorum. Amen.

¶ De remissione peccatorum ante mortem
impetranda. Sermo. v.

Emitte mihi

r

vt refrigerer ꝑusꝗ̄ ab
eam ⁊ amplius nō ero
ps. xxxviij. Sic hō na
turaliter appetit habe
re bonum ita ⁊ carere
malo. Malū autē duplex est: scz culpe ⁊ pe
ne. Maluꝫ aūt culpe detestabiliꝰ est ꝗ̄ ma
lum pene: Prima quidem quia culpa facit
hoiem malum: nō autē pena. Unde btūs
Dionysius dicit. iiij. ca. de diuinis noībus
ꝙ puniri non est malum: sed fieri pena di
gnum. Deinde quia a deo qui est summuz
bonū magis est aliena culpa ꝗ̄ pena: nam
deus est auctor pene non aūt culpe. Item
qr deus inducit malum pene ad vitanduz
malum culpe; siue ab eo q̄ punitur; siue ab

Alijs: Malum autem culpe qđ separat hominem a deo: sicut est peccatum mortale ꝛ est in offensam dei: non potest tolli nisi remittatur a deo qui offensus est. Et remissio talis culpe non conceditur hoī a deo nisi in vita ista: scꝫ ante mortem. Nam sicut Damascenus dicit. qđ fuit angelis casus hoc est hominibus mors. Unde sicut angeli post casum nō recipiunt remissionem peccati: ita nec homines post mortem: lꝫ quedam leuiora peccata post mortem in purgatorio expientur: sed nunq̄ mortalia. Et ideo hoc attendens Dauid ex persona hominis in hac vita existentis: et ad mortem tendentis remissionem petebat a deo anteqū moreretur orans scꝫ et dicens. Remitte mihi vt refrigerer priusq̄ abeam et amplius ero. A

In quibus quidem verbis tria facit.

Nam primo postulat beneficium diuine pietatis in miseratione desiderabili: cuꝫ dicit. Remitte mihi scꝫ peccata ex tua pietate ꝛ misericordie immensitate.

Scđo optat remediū ignite ꝯcupiscibilitatis in mitigatione delectabili. vt refrigerer scꝫ a viciorum estuositate.

Tertio formidat iudiciū diuine equitatis in alteratione terribili: scꝫ anteq̄ abeā et amplius nō ero: scꝫ in vera entitate que scꝫ est esse cum deo vt dicit glosa.

Circa primum notandum

ꝙ ſm iusticie ordinem non debet remitti offensa nisi primo sit facta emenda. et propterea dicit beatus Augustinus ad macedonium: ꝙ non remittitur peccatum nisi restituatur ablatum. scilicꝫ quia offensa iniuste ablationis emendatur per equalitatem satisfactionis ꝛ restitutionis. Emenda autēꝫ quam deus requirit pro offensis peccatorum nostrorum est penitentia que precipue manifestatur in varietate et integritate confessionis. Quia vera et humilis confessio necessaria est ad remissionem peccati. Et dico necessaria vel in facto quando fieri potest: vel saltem in ꝓposito: quia licꝫ peccatum remitti possit in interiori contritione: tenetur tamen contritus habere propositum cōfitēdi; sine quo non fieret remissio. Et hoc ostendit Dauid ps. xxxi. dicens Dixi scꝫ in corde confitebor aduersum me iniusticiam meam domino: idest habui ꝓpositum confitendi. et sequitur: et tu scilicꝫ deus remisisti impietatem peccati mei. Sed queres: si remissum est iam peccatum ex contritione interiori et proposito confitendi: ad quid valet postea confessio exterius facta: scꝫ sacerdoti? Dicendum est ad hoc ꝙ valet primo vt si cōtritio fuisset minus sufficiens ex confessione suppleatur. Item quia post culpam remissam adhuc est peccator debitor pene temporalis. Sed per confessionem erubescentiam ꝛ vim clauium quibus se confitens subijcit et per satisfactionem iniunctā quam sacerdos moderatur ſm qualitatem criminum sibi per confessionem innotescentium: pena temporalis expiatur: vt sic habeat homo per confessionem pleniorem remissionēꝫ. Et ideo dicitur. j. Johānis. j. Si confiteamur peccata nostra: fidelis et iustus est deus vt remittat nobis pctā nostra et emundet nos ab omni iniquitate.

In quibus quidēꝫ verbis tria facit beatus Johannes.

Naꝫ primo presupponit necessitatis remedium: cum dicit. si confiteamur peccata nostra.

Scđo inducit securitatis preconiū. qꝛ fidelis ꝛ iustus est deus.

Tertio concludit pietatis beneficiū, vt remittat nobis peccata nostra

Remedium ergo qđ est peccatori necessarium ad salutem est penitentie sacramentum: idest confessio. et ideo dicit. Si confiteamur pctā nostra. Et rō est sicut dicit Boetius primo libro de consolatione philosophie. Si operam medicātis expectas opꝫ ꝙ vulnus tuū detegas. Ad qđ videtur inducere etiāꝫ natura non solū homines. sed etiam animalia bruta: sicut patet in vita beati Hieronymi de leone siluestri: q̄ monasterium ingrediens: lesum a sente plantam ostendit: quam beatus Hieronym⁹ extrahi fecit ꝛ pedem ablui ꝛ curari. vn̄ postea sicut gratus a monasterij obsequio non recessit. Est aūt de necessitate salutꝫ ꝙ homo de pctīs ablutionem accipiat. ergo et de necessitate salutis est ꝙ morbuꝫ peccati per confessionem detegat. Qđ testimonio btē pauli apostoli doctoris gentiū egregij euidenter comprobatur: vbi sic inqt ad Romanos. x. Corde creditur ad iusticiam. ore autem confessio fit ad salutem. Nota quando apostema cōuertitur ad exteriora indicium est ad sanitatē sed quādo cōuertitur

ad interiora ꝛ in eis erepat signum est mor
tis corporis. Sic peccatum absconditum
causa est mortis eterne: conuersum ꝰo ex-
terius et manifestatum per confessionem
specialis sanitatis est indicium. Augusti-
nus. Si vere fueris confessus saluaberis.
Prouerb. xxviij. Qui abscondit scelera sua
nō dirigetur: qui autem confessus fuerit ꝛ
reliquerit ea misericordiam consequetur.
B Scdo ponit securitatis preconium q2
scꝫ commendat deum de eo ꝙ valet ad se-
curitatez penitētis ī eo ꝙ est fidelis scilicꝫ
in seruando promissa. Et hoc facit ad secu-
ritatem penitētis cui scꝫ ipse deus veniam
promittit Ezechielis. xviij. dicens. Cū auer
terit se impius ab impietate sua quaz opa
tus est. ꝛ fecerit iudiciū et iusticiam: et ipse
aīam suaz viuificabit. Considerans enim ꝛ
auertens se ab omnibꝰ iniquitatibus suis.
quas operatus est vita viuet et nō morieẜ.
Quia ergo deus qui hoc promisit fidelis
est ꝛ displicet ei infidelis et stulta ꝓmissio
non est dubiā quin hoc adimplet ꝛ seruat
qđ promittit. Sed sicut ipse est fidelis in
seruando promissa penitentibus: sic etiam
iustus ī inferendo supplicia cōtemnentibꝰ
vnde de ipso dicitur Deuẜ. xxxij. Deus fi-
delis et absqꝫ vlla iniquitate iustus et re-
ctus. Et exponitur ꝙ est fidelis in promis-
sa reddendo: ꝛ absqꝫ vlla iniquitate scꝫ iu-
dicando. iustus in retribuēdo. ꝛ rectus in
rationez exigendo. Est primo fidelis: idest
verax in seruādo promissa. Deus enī mul
tis multa promittit. Nam promittit peni-
tentibus veniam. Hieremie. xviij. Repen-
te loquor aduersus gentem et aduersus re
gnum. vt eradicem ꝛ destruam et disperdā
illud. Si penitentiā egerit gens illa a ma-
lo suo propter quod locutus suz aduersus
eam: agā ꝛ ego penitētiā super malo quod
cogitaui vt facerē ei. Et loquitur more ho-
minū qui quādo penitent reuocāt vel non
implent qđ cōminati sunt. Unde aduerte
ꝙ prophetia cōminationis non semper im
pletur: sed ꝓphetia promissionis semper.
Quia deus pronior est ad miserandum ꝙ̄
ad vindicanduz. Nec tamen sequiẜ ꝙ talis
prophetia falsa sit: quis non eueniat. quia
in tali prophetia deus reuelat ꝓphete so-
lum illud qđ peccatoribus debetur ꝰm me
rita sua: sed aliquando non reuelat ei illđ
qđ dꝫ contingere postea scꝫ ꝙ debeat pe-
nitere ꝛ ꝰm merita mutari. Et ideo quando
deus loquitur per prophetā aduersus ali-
quam gentem ꝙ disperdet eā: intelligitur
ꝙ merita eius hoc exigunt vt dispdat eam
et hoc non est tunc falsum sed verum. Qđ
eis penitētibus deus dicitur penitere. di-
ctum est metaphorice inquantum ad mo-
duz penitentis se habet prout scꝫ mutat
sententiaz etsi non mutet cōsilium. Item ꝓ
mittit deus innocētibus supernā gloriaz:
dicens per prophetā dauid ps. xxiij. Quis
ascendet in montez dn̄i aut quis stabit ꝛc.
Et postea subdit. Innocens manibꝰ ꝛ mū-
do corde. Itez perseuerantibus salutē eter
nam. dicens Matthei. x. Qui perseuera-
uerit vsqꝫ in finem hic saluus erit. Itez ele
mosynam facientibus celestium diuitiaruz
abundantiam: dicens Matthei. xix. Da
pauperibus ꝛ habebis thesaurum in celo.
Omnia autē ista et quecūqꝫ alia bona deus
promittit fideliter: ꝛ infallibiliter tribuit
quia sicut in ps. cxliiij. dicitur. Fidelis do-
minus in oībus verbis suis. scꝫ promissio
nis. prout exponit glosa: quia omnia que
promittit fideliter reddit. Sed homines
vt plurimum infideles sunt: quia non tm̄
que promiserunt hominibus non exoluūt
immo nec ea que deo vouerunt aliquando
ei reddunt. Et ideo dicitur Prouer. xx. Ui-
rum autem fidelez quis inueniet: Hoc di-
cit quia raro inuenitur saltem qui seruet
pactuz deo in baptismo promissum: scilicꝫ
renunciare diabolo et pompis eius. Se-
cundo dicitur deus esse absqꝫ vlla iniqui-
tate in iudicando: Frequēter iudicium hu-
manum est iniquum. quia iudices in iudi-
cando sunt acceptores personaruz: siue fa-
ciant hoc propter amicitiam aut inimici-
tiaz: siue propter munera: siue propter aliā
causam. Et talis dicitur iudex iniquitatis.
ꝰm illud Luce. xviij. Et audite quid iudex
iniquitatis dicit. Et dicitur iniquitatis. i.
inequalitatis: quia scꝫ inter partes non ser
uat equalitatem iusticie. Et ideo dr̄ Pro-
uerb. xviij. Accipere personam viri in iudi-
cio non est bonuz vt declines a veritate iu-
dicij. Et ratio est: quia cōtingit de iudicio
iudicium sicut videmus in iudicio sensuuz.
Quādiu enī sensus est medio ꝓportio sen-
sibilium et non afficitur ꝰm alteruz contra
rioz. dat rectū iudicium de sensibilibus: vt
ꝙ̄diu lingua nō est infecta aliquo humo-
re: dat rectum iudicium et iudicat amarum
amarum. ꝛ dulce dulce; si ꝰo inficiaẜ chole-

ra vel phlegmate: tunc quasi non existens in medio sed cōtrocta ad aliud cōtrarium: perverse iudicat dicēs dulce esse amarum & ecōverso. Sic iudex debet esse in medio inter litigātes et non declinans ad alterā partem: & tunc quasi regula recta dicet iustum iustū & iniustū iniustū esse. Si vero ad alterā partem declinet p mīam & omiticiā ob altera vero recedat per iraz & odiū: quasi tortuosa regula dat perversum iudicium: dicēs iniustū iustum esse: & hoc est iniquitas. i. inequalitas. Et ideo phs dicit in tertio Ethicoꝝ. ꝙ nō opz iudicem provocare ad iram aut timorē aut inimicitiā: qr hoc esset simile ac si regulam qua homo debet uti faceret distortam. Sed deus semp iudicat sine personarū acceptione: quia non est personarū acceptio apud deū. vt dicit Roma. ij. & idcirco in ipsius iudicio nulla unꝙ invenitur iniqtas. Et ideo dicitur in ps. xcj. Quomā rectus dñs deus noster & nō est iniquitas in eo. Et ideo in ipsius iudicio nō habebit plus locum dives ꝙ pauper. Nec erūt ibi necessarij advocati vel procuratores: sed ipse solus iudex vnūquēqz ſm merita iudicabit. ps. xcv. Iudicabit orbem terre in eqtate & populos in veritate sua. Tertio deus dr esse iustus scz in retribuēdo. sicut dicit glosa reddens scz bonis bona & malis malo. Nunc em in foro mūdi frequēter accidunt & bonis mala & malis bona. ſm illud Eccls. viij. Sunt iusti q bus mala pveniāt quasi opa egerint impioꝝ: & sunt impij qui ita securi sunt quasi iustoꝝ facta habeāt. Non tamen etiaz hoc deus cuz semp iustus sit sine rōne pmittit qr mala q patiunt hic iusti semp ordinat ad eoꝝ pfectuz. Primo quidem vt eis valeant ad eorum purgationem. Nam sicut dicit Bernardus. Qd lima ferro qd fornax auro qd flagellum grano: hoc facit tribulatio viro iusto. scz quia purgat ipm a peccatis vel ab amore mūdi a quo separat eius mentem Item ad eorum eruditionez. Unde Augustinus. iij. de trinitate. Oportet hic erudiri flagellis vt cognoscamus supna. Itē ad tentationum exclusionem. Unde. Gregorius. xxxiij. moraliū. Si sancti qeti in tranquillitate persisterent tētatiōes adversarias ferre non volentes; prostrati mentis vulneribus iacerent. Sic ergo medicina interius curat: vnde exterius sauciat Ergo ꝙ iusti hic affligūtur est ex magna dei dispensatione. ꝙ autem mali hic prosperantur est ex misericordia & benignitate dei; qui impios prosperari permittit in potentie sue ostensionem: & ad eorum ad penitentiam attractionem: sed si hoc non fiat erit ad maiorem eorum damnationē. Unde Gregorius dicit. in. vj. moralium. Eo attrocius in tormentis obruetur quo in pctis elevatur: quia qui honorat in via in pvērsiōe dānabit. Sic ergo est nūc in foro mundi duz est tempus misericordie sed qñ erit forus dei erit tēpus iusticie. ſm illud ps. lxxiiij. Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Et dicit iusticias i plurali: qr vna iusticia erit reddere bonis tm bona: alia vero erit reddere malis tm mala Matthei. xxv. Ibunt hi scz mali in supplicium eternū: iusti aūt in vitam eternā. Et hoc ideo: qr vt dr ps. x. Iustus dñs & iusticias dilexit: equitatē vidit vultus eius. Quarto dñs erit rectus in rationē exigendo. Legitur ꝙ i arca dei erat māna & virga. Māna habebat dulcedinem: & virga rectitudinē. Et sic deus est dulcis per misericordiam pctā remittendo & rectus per iusticiā rōnez ab hoibus exigendo. ps. xxiiij. Dulcis & rectus dño. ¶ Tertio in auctoritate inducta concluditur pietatis beneficium: cū dicitur. vt remittat nobis pctā nostra & mundet nos ab oī iniquitate. Ubi advertendū ꝙ peccata sicut tribus modis fiunt. s. corde ore & ope: sic sunt tres partes penitētie quibus peccata & iniquitates nostre expiantur: scz contritio per quam peccata remittunt. & cōfessio per quā peccata teguntur: qr si tu in confessione detegis deus tegit. Item satisfactio per quā fit vt pctā ad penam nō imputent. Unde in ps. xxxj. Beati quoꝝ remisse sunt iniqtates. s. per cōtritionem: & quorum tecta sunt peccata p cōfessionem. Beatus vir cui non imputavit dñs peccatum per satisfactionem. D

Secūdo in proposito

themate optatur remedium ignite cōcupiscibilitatis: scz in mitigatione delectabilium cum dicit. vt refrigerer scz ab estu vitioꝝ quibus. scz cōcupiscētia inflāmatur. sicut folles faciunt ardere ignem. sed istum ardorem habet refrigerare ros divine grē. Unde Ecclesiastici. xviij. Nonne ardorem refrigerabit ros. In quibus quidem verbis possumus notare tria.

Primo culpe insatiabilitatē in ardore.

Secundo anime suauitatē in refrigeratione.

Tertio gratie vtilitatem in rore.

De ardore autē sciendū ꝙ sicut nos videmus ꝙ calefacta carne ab ardore febrili sequit̃ aliqñ sitis insatiabilis: sic calefacta aīa ex ardore vitiorꝝ: sequit̃ appetitus insatiabilis. Prouerb. xiij. Uenter impiorꝝ insatiabilis. Sic accidit de auaro qui non satiat̃ de pecunijs. Sic accidit de supbo q̄ nō satiatur de honoribus ⁊ dominijs. Sic accidit de luxurioso qui nō satiat̃ de delectationibus carnis. Narrat iuuenalis satyra. vj. de messalina vxore Claudij imperatoris. ꝙ tāte libidinis fuit vt in ꝓstibulis peccaret claꝫ postea publice oībus se exponeret nō satiata sed lassata recedēs. Unde sicut ignis semꝑ crescit ex appositione lignorꝝ: sic appetitus malus ex actib⁹ vitiorꝫ. Ecclesiastici. xxiij. Anima callida quasi ignis ardens. De refrigerio autem notandum ꝙ sicut remoto igne vel extincto refrigeratur aer circūstans. sic extincto pctō vel sublato per penitentiā refrigerat̃ aīa. Nota ꝙ qñ aliquis comedit cibum noxiū vel contrariuꝫ stomacho: stomach⁹ cruciatur ⁊ estuat et angustiatur donec euomat ipm. sed illo euomito refrigeratur ⁊ liberatur. Quasi cibus noxius ⁊ ꝯtrarius ꝯscientie est peccatū. Nam ꝙdiu manet in ꝯsciētia cruciat cor ex remorsu: ⁊ fac̃ estuare inflāmando concupiscentiā: ⁊ ex vtroqꝫ sequitur angustia: sed si euomatur ⁊ eijciat̃ peccatuꝫ ꝑ penitentiā: tunc cessat ardor male concupiscentie ⁊ conscientia ⁊ anima tota refrigerat̃. ⁊ ideo dicitur Eccli. xxxi. Surge de medio ⁊ euome illud ⁊ refrigerabit te. s. a peccato per pniaꝫ. de medio. i. de corde eijciendo peccatū per cōtritionē ⁊ euome illud per confessionē: ⁊ refrigerabit te propter pctī remissionem ⁊ concupiscētie sedationem. De rore aūt gratie est notandum ꝙ lꝫ in nobis nō totaliter extinguat ardorem fomitis: tamen multuꝫ restringit et mitigat ipm. Eccli. xliij. Ros obuians ab ardore venienti: scꝫ a fomite humilē efficiet eum. Ualet etiam iste ros gratie cōtra ardorem temptationum ⁊ cōtra feruoreꝫ tribulationum. Qđ figuratur Daniel. iij. in pueris missis in fornaceꝫ babylonicā: vbi angelus fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem. Et sicut superata fuit flamma ꝙ illos omnino nō tetigit ignis nec quicꝙ molestie intulit. Sic habentibus refrigerium roris diuine gratie non nocet ignis tribulationis aut attentationis. Iste est etiam ros qui in terra carnis nostre facit germinare liliū mundicie ⁊ castitatis. Osee. xiiij. Ero quasi ros: ⁊ israel germinabit sicut lilium. E

Tertio in themate pro

posito ostēdit ꝓpheta se formidare iudicium diuine equitatis in alteratiōe terribili. cū dicit. priusꝙ abeam ⁊ ampli⁹ non ero. Ubi tangit duo terribilia.

Primū est in separatiōe a mūdo ꝑ mortem. vnde dicit. priusꝙ abeam scꝫ de mundo per mortem.

Aliud est in separatione a deo ꝑ eternā damnationē. vñ addit. ⁊ ampli⁹ non ero: glosa. scꝫ. in vero esse cum deo.

Circa primū nota ꝙ mors cōpellit aīaꝫ abire a corpore. ⁊ cōpellit abire a mūdo: ⁊ istud est valde amarꝝ ei q̄ totū affectū suū posuit in rebus mūdanis de quibus nihil secū portare potest. Et qꝛ anima eius diligebat nimio amore delectatiōes ⁊ cōmoda corporis sui: ideo qñ compellitur abire ⁊ corpus deserere est ei magna amaritudo ⁊ indignatio. ita vt possit dicere illō Ezech. iij. Abij amarus in indignatiōe spūs mei. Eccli. xli. O mors ꝙ amara est memoria tua: homini diuiti ⁊ paceꝫ habēti in diuitijs suis: Notādū ꝙ ille q̄ hꝫ exire de terra sua et hꝫ facere longissimā viaꝫ nec spat se cito rediturꝫ: si habet satis de pecunia quā possit portare secum ⁊ facere sibi magnas expēsas ⁊ habere cōmoda sua: talis exit securus. Sed si esset pauper ⁊ nō haberet pecuniā quā posset portare secū: tūc iret tristis ⁊ tutꝰ: qꝛ sciret ꝙ quocūqꝫ ibit male recipietur: ⁊ magna etiā ⁊ multa incōmoda patiet̃. Sic ille qui abit de domo ⁊ de corpore per mortē hꝫ facere certe longam viam siue debeat ire supius ad celum siue inferi⁹ ad infernū aut ad cōmune purgatoriū. Pecunie aūt quas pōt secū portare sunt merita operꝝ que fecit: ⁊ si fuerunt bona opa sunt sicut monete bone q̄ bñ recipient̃ ⁊ bonū forꝝ inueniet. Sed si nihil boni fecit aut bene facta peccando cōsumpsit: tūc est sicut miser ⁊ pauper q̄ vbiqꝫ et ab omnib⁹ male recipietur ⁊ a deo iudicāte ⁊ angelo bono cōtra eum testificante ⁊

a demonibus qui trahent eum ad hospitium inferni. Unde dicitur Proverbiorum vij. Abijt via longissima sacculum pecunie secum tulit in die plene lune reversurus. In quibus quidem verbis possumus considerare tria.

Primo distantiã terminorũ: quia abijt via longissima.

Scdo abundantiã meritorum: quia sacculum pecunie secum tulit.

Tertio resurrectionem futurã mortuorum: quia in die plene lune etc.

Circa primũ notandũ q ille qui moritur dr abire viã longissimã: qr magna distãtia est eorum q sunt in hac vita ad eos q sunt in alia. Et illa distãtia attẽdit dupliciter. Scdm locũ scz: et sm statũ. Scdm locũ: quia finalis locus bonorum est in celo supremo qd est empyreũ: et a loco terre i quo habitãt mortales vsqz ad illũ locũ beatorum maxima est distantia. Nã sicut tradit Alfraganus decimo.xv. libri sui. A terra vsqz ad celum stellatum sunt. c. milia. xcix. milia. et. xxxvij. miliaria. Quantũ aũt sit abinde vsqz ad celũ empyreũ vbi sunt sctĩ sicut nõ est nobis visibile. sm illud Eccli. j. Altitudinẽ celi qs dimensus est? credibile tñ est q sit altitudo maxima: cũ etiã supra celũ stellarũ ponatur a doctoribus etiã celũ aqueũ siue crystallinũ. Et ideo figuraliter dictũ est Helie. iij. Reg. xix. Grãdis tibi restat via. Si autẽ vadit q moritur ad infernũ adhuc est distantia magna etiã localis: quia cõiter a doctoribus infernus dr esse in medio terre. i. infra terram in cẽtro eius vel circa: qr ille est infimus locus et maxime a celo remotus. et idõ cõgruens peccatoribus q infima dilexerũt et celestia spreuerũt. Distãtia aũt a superficie terre vsqz ad cẽtrũ terre est dimidium diametri terre. quãtitatis autem totius diametri terre vt dicit idem Alfraganus sunt sex milia et qngenta miliaria fere: cuius medietas sunt tria milia ducenta qnquaginta miliaria fere. et sic non est modica distantia a superficie terre vsqz ad profunduz inferni. Sz valde mirabile est q qũuis sit tã magna distantia adhuc ad pfunduz inferni. tantuz tñ est põdus peccati q petõres miseri eũ hinc exeunt. sicut dr Job. xxj. In puncto ad infernu descendunt. Scdo attẽditur magna distantia eorum qui sunt hic ad eos qui sunt in alia vita quantum ad statũ quia iste est status mortalitatis et temporalitatis. ille autem est status eternitatis quorum est tanta distantia vt fere non sit comparatio. propterea non immerito qui hinc exit et illuc vadit dicitur ire in longinquum. Qd figuratum est in illo. de quo dicitur Luce. xix. Homo quidaz nobilis abijt in regionez longinquam. Iste nobilis hõ est ipsa aĩa que ab aplo dr hõ interior: qui nobilitatem habet cũ sit de genere dei. qui vadit ad regionem longinquaz cum vadit ad aliã vitã que scz p differentiaz plurimũ longe est a vita ista. Scdo notatur in auctoritate allegata abundantia meritorum cũ dicitur. sacculũ pecunie secũ tulit. Sacculus iste pecunie est ɔgregatio meritoruz que quis ex operibus suis collegit et pcipue de elemosynis datis. quia dr Eccli. xxix. q elemosyna viri quasi saculus cuz ipo. Sed auaro q dare elemosynas noluit et multo magis vsurario qui non solũ sua nõ dedit: sed de laboribus pauperũ potius pecunias exegit et diuitias cõgregauit: dicetur illud Actuũ. viij. Pecunia tua tecũ sit in perditione. Tertio notatur in pdicta auctoritate resurrectio mortuorum: cum dicitur. in die plene lune reuersurus. Luna est ecclesia q tãc erit plena qñ cõpletus erit numerus electorum tunc enim erit: vt dr Eccli. l. quasi luna plena in diebus suis: et in diebus lune plene erit dies resurrectionis ad iudiciũ: tũc enim dies pleni inuenientur in eis. et tũc reuersurus est quilibet cũ anima: et quilibet suum corpus resumet lz immortale: et resurget quilibet in mũdo isto vbi iudiciũ fiet. Danielis. xij. Reuertimini ad iudicium.

¶ Scdo in vltima parte thematis ostendit pphეta se formidare dãnationez eternam in separatiõe a deo: cũ dicit. et amplius nõ ero: quia vt dictũ est glosa exponit non ero. s. in vero esse cũ deo. Nã damnati licz subsistant in esse nature: illud tñ est cũ tanta miseria q sicut dicit beatus Gregorius super Hiere. Melius esset eis nõ esse. Unde quia carent vero et beato esse scz deo in gloria: dicuntur non subsistere. sm illud ps. cxxxix. In ignem deijcies eos et in miserijs non subsistent. Unde etiã dicitur Prouer. xj. Uerte impios et nõ erunt scz cum sctis in celo. Apoca. xij. Non est inuentus locus eorum amplius in celo: nec etiam enim viuentibus hic in mũdo. ps. xxxvj. Uidi impium superexaltatũ et ele. sicut ce. li. Et trãsiui et ecce nõ erat et quesiui et nõ est inuẽtus locus

eius scz qz nō est cū hoībus in mūdo: sz cū
demonib⁹ in inferno exclusus in eternuz a
loco glorioso in quo sunt sancti in eterna
beatitudine. Ad quaz nos pducat deus ⁊c.

¶ De vili et miseria cōditione hominis vi/
uentis et morientis. Sermo. vj.

Omparatus suz

luto. et assimilatus sum fa/
uile ⁊ cineri. Job. xxx. Deus
cōdidit aliquā naturā pure
spūalem: scz naturam ange
licam: et aliquam pure corporalem vt na/
turā elementoꝝ ⁊ mineralium corpoꝝ ⁊ ali
quā ex vtroqꝫ cōpositā: scz ex substantia spi
rituali et corporali: et ista est natura huma
na: que licz ex parte nature spūalis. i. ani/
me habeat nobilitatē: ex parte tñ materie
corporalis habet quandam ignobilitatez. et
hoc prefigurauit illa statua quam somnia
uit Nabuchodonosor Daniel. ij. q̄ superi⁹
erat aurea: ⁊ inferius erat luctea. Sic eñ
hō habet nobilitatē auri ex parte mentis
sed vilitatem luti ex parte corporis. Et ex
hac parte beatus Job miseriā ⁊ vilitatem
hominis in persona sumet tripl'r descri/
bit. s. quātum ad principiū: ⁊ quantum ad
medium: ⁊ quantum ad terminum.

Primū accipitur a primo corporis for/
matione: ⁊ hoc describit: cū dicit. cōparat⁹
sum luto: quia corpus primi hoīs de luto
formatū est. Genes. ij. Formauit deus ho/
minem de limo terre.

Medium vero accipitur in vite duratio/
ne: ⁊ hoc describit. cum dicit. assimilatus
sum fauille.

Terminus attenditur in corpis resolu/
tione: ⁊ hāc describit: cū addit. ⁊ cineri. A

Circa primū attenden

duz est q̄ omne qđ generat̄ vel formatur
ex aliqua materia sequit̄ naturā ⁊ pprieta/
tea ipsius materie sue. vnde qđ natum est
ex carne caro est: ⁊ qui de terra est de terra
loquitur. Et sic qđ factū est de luto luto cō
paratur scz ipsum corpus humanū. Unde
Job. x. Memēto queso q̄ sicut lutum fece
ris me. Et dī hō ex parte corpis esse sicut
lutū: quia lutuz habet coinq̄nare. Nā pes
vel vestis hoīs adherēdo luto coinquinat̄
⁊ imūdiciā contrahit: sic animo ex vnione
ad corpus coinquinatur ⁊ inficit̄ origina/
li pctō. Et similiter q̄n pes anime adheret
luto corporis vt velit sequi desideria car/
nis tota pfecto vita hominis efficitur im
munda ⁊ vilis. Unde de huiusmodi hoīe
dicitur Sap. xv. Vilior luto vita eius. Et
dicitur vita luxuriosi qui sequitur deside/
ria carnis esse vilior luto: quia licz lutum
dicatur vile et impurum: tamē non inge/
rit aspectui hominū pudorem vel honorē.
Sed īpuritas ⁊ corruptio luxuriosi pudo/
rosa est ⁊ fetida ⁊ horenda: ⁊ ideo latibulā
querit ⁊ hominū abhorret aspectum. Itē
lutum habet aggrauare: quia lutum gra/
ue est. Fit eñ lutum ex mixtione aque et
terre que sunt grauiora elementa: in hoc
corp⁹ assimilatur luto: quia vt dicit̄ Sap.
ix. Corpus qđ corrumpitur aggrauat ani/
mam: et terrena inhabitatio deprimit sen
sum multa cogitantē. Et quanto plus ipsa
anima voluptatibus ipsius corporis dele
ctatur: tanto maiori sarcina vitiorum et
peccatorum grauatur. Unde Abachuc. ij.
Usqꝫ quo aggrauat̄ cōtra se densum lutū?
Item lutuz habet debilitare: quia vas qđ
ex luto fit ppter ipsi⁹ luti mollitiē ⁊ passi/
bilitatē est vas debile ⁊ de facili frāgibile.
Et ita est corpus humanū: quia valde fran
gibile ⁊ passibile est ⁊ de facili per mortez
frāgibile: ⁊ ideo significat̄ per illđ vas lu/
teum: de quo dicitur Hieremie. xviij. Dissi
patum est vas qđ ipse faciebat ex luto.
B In quibus quidē verbis de vase hūa/
ni corporis tria figuraliter tangit. s. ipsi⁹ fra
gilitatem: vtilitatem: ⁊ vilitatem.

Siquidē primo ipsius fragilitas ostēdi/
tur ex mortis violētia: quia dissipatuz est.

Secundo ipsius vtilitas ex virtutis con
tinentia: quia vas non solum anime sed
etiam dei.

Tertio ipsi⁹ vilitatē ostēdit primordia
lis materia qđ fecerat ex luto. s. ipse deus

Circa primū aduertendum est q̄ in hoc
ostenditur homo esse omni vase fictili seu
luto fragilior: quia vas fictile nisi percute
retur aut caderet, per se non frangeretur
neqꝫ dissiparetur et p longissima seculoꝝ
tempora solidum permanens: sed vas hu/
mani corporis per seipsuz ⁊ in breui corrū
pitur et consumitur. In hoc tamen corpus
humanum vasi luteo comparatur: qr vas
fictile duobus modis consueuit confrin/
gi et dissipari. Uno modo ex casu puta si
ab aliquo impleatur seu cadere dimitta/
tur: sicut etiam vas corporis nostri ex im/

pulsu tentationis ꝛ diaboli ꝛ casu hominis primi in peccatum cõfringit ꝛ dissipat per mortis corruptiones. ꝛ ideo apostolus ait Ro. viij. ꝙ corpus propter peccatum mortuum est. Nam ex peccato primi parentis omnes alij sunt infecti: ꝛ ex infectione hac corruũt in diuersa peccata: ꝛ oẽs confringunt ꝛ dissipant per mortem. Job. iiij. Catuli leonis dissipati sunt. quasi enim leo fuit primus homo. de quo dicit ps. viij. Omnia subiecisti sub pedibus eius oues ꝛ boues vniuersos insuper ꝛ pecora cãpi. sicut leo dicit esse vt rex bestiarum: cuius catuli sunt oẽs hoĩes ab eo descendẽtes: qꝛ ex eius pctõ oẽs dissipant per mortem. Scdo vas fictile confringit ꝛ dissipatur ex alicuius percussionis ictu. Et sic etiam aliqñ ex leui percussiõe ꝛ ictu corpus humanũ occiditur. Dicunt etiam infirmitates pestilẽtiales ꝛ casus moli q̃ hominibus eueniũt esse quedã percussiones ꝛ flagella dei: quibus scꝫ vasa hominũ idest corpora confringunt per mortem: qꝛ licꝫ talia nobis videant casualia: a deo tñ sunt preuisa ꝛ ordinata. qꝛ sicut dicit Amos iij. Si erit malũ in ciuitate qđ dñs nõ fecerit. Hoc enim intelligitur nõ de malo culpe: sed pene que modis varijs a deo infligitur ad dissipandum vas corporis nostri Et ideo dicit Esa. xxiiij. Ecce dñs dissipabit terram. i. corpus hoĩs de terra formatum. Confringunt etiam aliquãdo vasa ex collisione vnius ad alterũ. Et tunc vnuꝫ vas collidit ꝛ cõfringit ꝛ dissipat aliud qñ vnus homo aliũ percutit vel occidit. Lu. ix. Elidit ꝛ dissipat eum. Monet sapiens. i. ecclesiasticus ꝙ pauper et impotẽs caueat sibi ne habet aliquid commune vel aliquid ad diuidendam cum hoĩe diuite ꝛ potente: qꝛ si vellet litigare cum eo vel non consentire in eo qđ vellet: nihil aliud assequeret nisi ꝙ opprimeretur ab eo ꝛ confringeret. sicut cacabus debilis ꝛ paruus collideret se cum olla magna ꝛ forti ꝛ confrĩgeretur ab ea Unde Eccli. xiij. Ditiori te ne socias fueris Quid communicabit cacobus ad ollaꝫ: qñ enim se colliserint confringetur scꝫ cacabus. i. pauper et minor a ditiore et maiore. Scdo agit in auctoritate allegata de corporis vtilitate: que innuitur i similitudine vasis: cuꝫ dicitur vos. Licꝫ enim sit vas fictile: continentiuum tamen est thesauri preciosi scꝫ virtutis continentie seu virginitatis. Nota si aliquis haberet preciosissimum liquorem balsami in vase fictili ꝛ debili: multum diligenter custodiret illud vas: ne forte frangeretur ꝛ liquor effunderetur. Nullum balsamum est preciosus et deo odorabilius q̃ virtutis continẽtie virtus quia nõ digna ponderatio anime continentis: Sed sicut apostolus dicit. ij. Corinth. iiij. Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus. i. in fragilibus corporibus. ꝛ ideo debemus ipsũ vas corporis nostri omni diligentia custodire: ne corrumpatur per luxurie vitium et perdatur continẽtie thesauris. Nota ꝙ diu vas immundum est reputat omnino inutile qꝛ nullus vult ibi ponere aliq̃d vtile. sed qñ bene mundũ est. tunc est vtile et aptum ad ꝯtinenduꝫ omne preciosum. Sic ꝙ diu homo vas corporis sui tenet immunduꝫ ꝛ fedum in peccatis carnalibus non est vtile ad aliquid meriti locandum: quia nec ieiunia nec peregrinationes: nec alia q̃ per corpus facit: prosunt et ad meritũ vite eterne. Sed qñ aliquis habꝫ vas corporis mũdum per continentiam ꝛ vas cordis sanctificatum per mundiciam: tunc est vtile ad omne opus bonuꝫ: quia quicquid boni facit valꝫ ei. Et hoc ẽ qđ apostolus ait. ij. Timo. ij. Si quis emundauerit se ab his scꝫ peccatis erit vas in honorem sanctificatum ꝛ vtile dño ad omẽ opus bonũ. ¶ Tertio agit in auctoritate allegata de corporis humani vilitate: quã ostẽdit pmordialis materia de qua corpus fuit formatũ: qꝛ de luto. ꝛ ideo dicit ꝙ fecerat scꝫ deus de luto qđ scꝫ est materia vilis. Licꝫ enim corpus hominis sit ex quattuor elemẽtis cõpositum scꝫ ex igne aere aqua ꝛ terra: ꝛ apparet virtus ignis in cordis ꝛ stomachi calore: ꝛ virtus aeris i respiratiõe: qꝛ propter cõnaturalitatem aeris ad naturam cordis indiget aeris attractiõe ꝛ respiratiõe: ꝛ est virtus aque in corporis humiditate ꝛ fluxibilitate: tñ magis apparet terre proprietas. scꝫ ariditas in ossibus: grauitas in mẽbris oĩbus. ꝛ grossities in ipsa corpulentia eius. Et sic deus in cõpositione corporis humani multum posuit de luto siue terra ꝛ parũ respectiue de ceteris elementis. Parũ ergo posuit de igne vt homo parũ iñflãmaret igne ire vel auaritie vel carnalis concupiscẽtie. ꝛ tamen videnꝫ aliq̃ q̃si esse facti de igne: quia sunt in talibus vitijs nimiũ inflãmati. Et propterea dicitur. i. Job. v. ꝙ totus mundus in maligno positus est; idest in

malo igne dictoꝝ vitioꝝ. Item parum posuit ibi de aere: vt homo parū haberet de elatione supbie: tñ videntꝰ q̄dam totaliter esse aerei .i. elati et supbi. et isti quasi pascūtur vento vanitatis. Sm illud. Osee. xij. Effraym pascit ventū. Item parū posuit de aqua que molis et instabilis est vt homo parū habeat de mollitate incōstātie: et tñ aliqui videntꝰ de aqua facti: qꝛ leuitate nimia agitantꝰ. Job. xxiiij. Leuis est super faciem aque. Multū autē in cōpositione hūani corporis posuit deus de luto .i. elemēto terre: qꝛ terra est elementū frigidum et infimū et firmū vt homo habeat frigiditatē ꝯ ardorē iracūdie et auaritie et carnalis ꝯcupiscētie. Itē inferioritatē ꝯ tumorē supbie et infirmitatē ꝯ leuitatē incōstātie. Sicut ergo q̄uis homo ex parte aīe habeat similitudinem dei. ex pte tñ corporis ad sui eruditionem et humiliationē habet similitudinem luti. Unde debet dicere homo illud Esa. lxiiij. Nūc domine pater noster es tu nos vō lutum. D

Secundo in themate

assumpto notatꝰ miseria humane vite quātū ad mediū: qd̄ scꝫ attenditꝰ in vite duratione: que notatꝰ cum dicitur. assimilatus sum fauille. Nā fauilla sicut dicit Isidorus est cinis modicus ex instinctione scintillontis materie derelictꝰ. Unde sicut talis materia modica est et talis fauilla cito tollitꝰ a vento vel turbine: ita modica est vita hominis et cito tollitur a morte. Uñ dicitꝰ de hominibus Job. xxi. Erūt sicut palee ante faciē venti. et sicut fauilla quā turbo dispergit. In quibꝰ quidem verbis sm expositionē sancti Thome notatꝰ duplex humane vite fragilitas. Una quātum ad vitam corporalem que non potest resistere aduersitatibus. sicut nec palee ꝓpter sui leuitatē possunt resistere vēto. et ideo dicit. Erunt sicut palee ante faciem venti. Et hoc accidit ꝓpter duo. Aliquādo quidē ꝓpter aduersitatis magnitudinem seu multitudinē. q̄ aliq̄n sunt tot vel tam magne ꝙ tollunt et extinguunt etiā vitam hoīs corporalē. sm illud Job. xxvij. Tollet eū vētꝰ vrens .i. aduersitas et afflictio vehemēs. Quādoq̄ vo ꝓcedit hoc ꝓpter malam hominis dispositionem. qꝛ aliqui sunt ita male dispositi ꝙ aduersitates tollūt eis etiā vitā spiritualem vel eternam. quia non portant eas patienter ꝓpter iracundiam vel impatientiam et desperationem. Job. iiij. Uenit super te plaga et defecisti. Et nota ꝙ palea .i. malorum vita quemadmodum palee sicca est carēs humore deuotionis et vi ignite charitatis: et leuis etiā carens omni pōdere virtutis. Hic in mundo vento aduersitatis concutitur: sed in inferno in extinguibili igne exuritur. Sm illud Mat. iij. Congregabit triticum .i. bonos in horreū suum scꝫ celi paleas autem .i. malos comburet igne inextinguibili. Scd̄o fragilitas humane vite attenditur in auctoritate inducta quantum ad vitam spiritualē que scꝫ tam debilis est ꝙ non potest de se resistere tentationibus: sicut nec etiam fauilla potest resistere turbini. vñ ait: et tāq̄ fauilla quam tur. di. Ubi primo attende spūalis vite hoīs debilitatem in fauilla. et expugnabilitatē in turbine: diuisibilitatem in dispersione. Quantum ad primum nos videmus ꝙ inter oēs fauillas precipue fauilla stupe aduste est debilis et vilis: quia nec vento resistere potest: nec ad vsum alicuiꝰ operis valet. Et talis est fortitudo hominis circa spiritualia. qꝛ nec homo de se sine gratie dei auxilio est potens ad resistendum malo nec ad bonum faciendum sufficiens. Et si ille qui est sine gratia interdū aliqd̄ opꝰ facit qd̄ videtꝰ bonum erit q̄dē apparenter bonū apud hoīes: sed apud deū nihil erit cū nihil mereatur. Et ideo erit sicut scintilla ignis que splendendo apparet et apparēdo deficit. Et ideo bene dicitur Esa. i. Erit fortitudo vestra vt fauilla stupe: et opus vestrum quasi scintilla. Notandum est ꝙ fauilla corporalis vite multū humiliat spirituales viros siue sint spiritu feruentes: siue sint de nouo penitentes. Et de spiritualibus viris feruentibus est rō: qꝛ nos videmꝰ ꝙ fauilla inherēs carbo ignito fulgorem eius occultat: calorem attenuat: et ardorem minorat Tanq̄ aūt carbo ignitus est presens et feruens spūs. qui tñ ex fauille cinere .i. ex vite corporalis resolubilitate occultatur sub corporis humilitate: sicut spiritus feruēs apostoli pauli qui relucebat in eiꝰ scriptura non ostendebatur in corporali eius presentia. Uñ ipse ait. ij. Corinth. x. Graues sunt presentia aūt corporis infirma et sermo cōtēptibilis. Itē attenuatur ex carnis cōtrarietate. quia ex pugna carnis contra

spiritũ feruor spũs contonditur ⁊ remittitur. Job. xvij. Spiritus meꝰ attenuabitur. Gala. v. Caro cõcupiscit aduersus spiritũ ⁊c. Itẽ minoratur ex carnis corruptibilitate. Et ista minoratio fit tripliciter. Primo in cõtemplatione. Sap. ix. Infirmus ⁊ exigui tẽporis, ⁊ minor ad intellectũ. Scdo in dilectione i eodẽ co. Corpus qd corrumpitur aggrauat aĩam scz vt non possit p amorem ad supno eleuari. Tertio in operatione: qr spũs promptus est: caro aũt infirma. Matt. xxvj. Et per ista multũ humiliat homo spũalis quantũcunqȝ sit feruens qui recte videt se esse sicut fauillam: quia fauilla dum est ignita venti raptu sursũ tendit sed extincta proprio ponderead ima ruit. Sic anima hominis in hac vita posita calore charitatis inflammata ⁊ flatu spiritussãcti sursum rapta feruenter ad celestia tendere appetit: sed sibi relicto ⁊ ex proprie prauitatis pondere ⁊ corruptibilitatis corporis mole aggrauato semper ad ima descendit. Esa. xxix. Erit sicut fauilla pertransiens scz de feruore in torpore. Homo autẽ qui ad penitentiam cõuertitur ex duobꝰ pcipue timet ⁊ multum humiliat: scz ex consideratione proprie fragilitatis que designatur in fauilla: ⁊ insup ex consideratione mortis que repsentatur in cinere in quẽ corpus per mortẽ resoluitur. Unde Job. xlij. Ipse me reprehendo ⁊ ago penitentiã in fauilla ⁊ cinere, i. in corpore meo qd est fragille vt fauilla ⁊ resolubile in cinerẽ. ¶ Scdo ꝑ in parte auctoritatis supra allegate debemꝰ considerare expugnationem humane vite ex turbine: cum dicit ꝙ turba dispergit. A turbine enĩ fauilla percutitur qñ ipsa humana vita diabolica tentatiõe impugnatur. De hoc enĩ turbine dicitur Ezech. j. Uentus turbinis veniebat ab aquilone: ⁊ nubes magna ⁊ ignis inuoluens. Et i hac figura prophetico tangitur triplex tentatio qua vita humana precipue impugnatur. Prima pertinet ad vitiũ superbie cuȝ dicit. Uentus turbinis veniebat ab aquilone, Gregorius. Uentus est tentatio mentis. Propria autẽ tentatio mentis est supbia que habet cor eleuare, vnde assimilat vento: quia sicut ventus eleuat corpora leuia: ita quoqȝ superbia eleuat corda vana. Vñ Job. xj. Uir vanus in superbiaȝ erigitur. Sed notat ꝙ qui vẽto flante ascẽdũt: eo quiescente corruunt: quia superbia vel fortuna blandiente extolluntur ea cessante corruunt ⁊ eliduntur. Job. xxx. Eleuasti me ⁊ quasi super ventũ ponẽs elisisti me valde. Sed quia superbia nõ solũ mentẽ eleuat: sed etiã perturbat: ideo tẽtatio superbie vocatur ventus turbinis: quia sicut vẽtus turbinis obscurat ⁊ turbat aerem: sic supbia mentẽ. Job. iij. Noctẽ illã tenebrosus turbo possideat. Tenebrosus enĩ turbo possidet noctem cum superbie tentatio occupat certaȝ mentem: ⁊ dicitur tenebrosus: quia oculum mentis obscurat. Bernardus de duodecim gradibus humilitatis. Superbia oculum mentis obscurat: ⁊ veritatẽ obũbrat. Turbo aũt dicitur quia turbat superbientes animũ: quia facit ipsum amorũ rancorosum ⁊ inquietum. ps. xlv. Conturbati sunt montes: idest superbi. Sed quia tentatio superbie est quasi diaboli propria: scilȝ quia superbie vitiuȝ a diabolo cepit initium: ideo dicit ꝙ iste ventꝰ veniebat ab aqlone, idest a diabolo superbo: ipse enĩ superbiens dixit Esaie xiiij. Sedebo in monte testamenti, in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium ⁊ similis ero altissimo. vñ Hugo de sancto Uictore. Supbia in celo nata est: sed velut immemor qua via inde ceciderit illuc postea redire nõ potuit. Secunda tentatio pertinet ad vitium luxurie: ⁊ ista dicitur nubes magna. Nubes quia rationem offuscat: nam sicut nubes densa offuscat aerem lumen solis intercipiendo: sic concupiscentia carnis offuscat mentem lumen rationis obumbrando. Unde Gregorius nazanzenus dicit ꝙ caro velut nubes quedam grossa se anime obijciens considerare eam diuini luminis modos non sinit. Ezechielis. xxxij. ca. Solem idest rationis lumen nube tegaȝ. Sed ista nubes dicitur magna. Primo ratione generalitatis: quia omni homini inest pugna carnis. Gregorius. In hoc mũdo cum nostris tentationibꝰ nascimur: ⁊ caro aliquando nobis auctrix est in bono opere: aliquãdo seductrix in malo. Item est magna ratione continuitatis. Hieronymus in epistola. Quocunqȝ pergamus nobiscum inimicum: idest carnem portamus: ⁊ ideo eius pugna ineuitabilis est ⁊ cõtinua. Itẽ est magna difficultate. Augustinus in quodam sermõe ait, Inter omnia

certamina xpianorum: dubiosa sunt prelia castrata. Naz ibi continua pugna ⁊ raro est victoria. Tertia tentatio est auaricie. Et ista dr ignis pter insatiabilē ardorem cupiditatis hoīs. Prouer. xxx. Ignis nunꝗ̄ dicit sufficit: sed inuoluens propter implicatiōes qr multe sunt implicationes et inuolutiones hominū auarorū. quia inuoluūt se multis curis multis negocijs ⁊ multis pctīs. Job. vj. Inuolute sunt semite gressuū. F Tertio in fine auctoritatis Job superius allegate ostēdit humane mētis diuisio in dispersiōe: cū dicit. quez turbo di. Naz turbo tentationis diabolice dispgit mentē ⁊ diuidit p varia peccata ⁊ vitia. Num diuersis vitijs hominē tentat vt cor eius in diuersas partes diuidat ⁊ dispergat: ita ꝙ aliquaz partem occupet luxuria aliā supbiā aliam inuidia ⁊ sic de alijs. Et in hoc ē diabolus similis Euilmoradach. de quo legit in babylonica historia: ꝙ mortuo patre timens ne resurgeret ⁊ regnum ei auferret. de consilio doloris cor patris in multas partes diuisit. ⁊ diuersis vulturibus tradidit. Dixerūt em̄ ꝙ pater non resurgeret donec vultures in vnū cōuenirēt Sic diabolus timēs ne hō per penitētiaz resurgat ⁊ regnū celoꝝ acqrat: cor humanū diuidit diuersis vulturibus. i. vitijs dispergit. Abachuc. iij. Maledixisti sceptris eius. capiti bellatoꝝ eius venientibus vt turbo ad dispergendū me. Sceptra diaboli sunt pctā quibus in hoībus dn̄atur. Bellatores eius sunt praue suggestiones quoꝝ caput est diaboli malitia ⁊ fraudulentia: ⁊ hic veniunt ad dispergendū cor hominis tanꝗ̄ turbo scilz cū inuolutione ⁊ impetu. Sed tamen deus illis maledicit quando p auxiliū gratie sue ab eis hoīem defendit ⁊ eripit. Itez nota ꝙ per turbinē tentationū dispergit mens hominis per diuersas cogitationes. Nam a mūdo impellitur ad cogitationes curiosas sicut qn̄ mens incaute vagatur cogitando que ad se non pertinēt vel inutilia ⁊ vana: ⁊ tunc diabolus immittit malam suggestionem q̄ mentem corripit. Dicit enim Ambrosius in hexameron: ꝙ cancer qn̄ videt ꝙ ostrea se aperit vt suscipiat rorem: accipit lapillum paruum ⁊ ponit in apertura conche ipsius vt nō possit se claudere cum velit. et sic immittit os et deuorat carnem eius interiorem. Sic diabolus quando inuenit cor hominis apertum vanis cogitatiōnibus ⁊ inutilibus: immittit lapillū praue suggestionis ⁊ bonam interiorem dispositionem euacuat. A carne autē impellitur mens ad cogitationes libidinosas: vt cuz aliquis immoratur in cogitatione alicuius peccati carnalis cuz delectatione: vn̄ cū talibus cogitationibus nō debet hō ludere: qr cuz in animo ludunt: alij alludunt. A diabolo autē impellitur mens ad cogitationes malitiosas vt quādo ꝯ innocētes molitur fraudes. Sed a deo impellit aīa ad cogitationes gratiosas: vt qn̄ aliquis cogitat quō possit placere deo per contemplationē ⁊ primo p edificationez. Hec varietas ⁊ dispersio cogitationum figurata fuit in idolo siue statua quaz fecit Nabuchodonosor. Danielis. ij. cuius caput erat ex auro: pectus ⁊ brachia de argento: venter ex ere: tibie ferree: pedes de luto. Tūc em̄ mēs est aurea vel argētea qn̄ habet cogitatiōes gratiosas scz qn̄ fulget ⁊ coram deo per contemplationez ⁊ coram primo per conuersationem. Sed tunc est quasi enea quādo habet cogitationes curiosas: eā em̄ sonorum est. Sed tūc est ferrea qn̄ habet cogitationes maliciosas p quas ceteros opprimat. Sed tūc lutea est quando habet cogitationes immundas ⁊ libidinosas. Vn̄ de hac dispersiōe mētis in idolo significata dr Osee. ix. Dispgent excelsa idoli. Excelsa idoli sunt cogitationes cordis humani: que a diuersis impulsionibus diuersimode dispergunt. G

Tertio in themate pro

posito describit misera conditio hominis quantū ad terminū vite qui attenditur in corporis resolutione quod per mortem resoluitur in cinerē: ⁊ ideo dicit: ⁊ cineri scilz sum assimilatus. Nos videmus ꝙ omnis res iudicatur ꝫm finē suū: sicut medicina cuius finis est sanitas: iudicatur bona vl mala ꝫm ꝙ prodest vel obest ad sanitatez ⁊ arbor cuius finis est fructus iudicatur etiaz bona vel mala aut nobilis vel ignobilis ꝫm fructus quos producit. Unde qr vita humani corporis vili fine terminat scilicz ad mortem ⁊ resolutionem in cinerē: vilis iudicāda est ⁊ contēptibilis. Job xxxj. Homo in cinerē reuertet. In quibus quidez ꝟbis tangit duplex causa vilitatis cōtēptibilitatis vite hoīs corporalis.

Una ex vilitate pncipali in eo q̃ dr̃ homo: Nã em̃ denoiat ab huma.i.ab humida terra de qua pmo corpus ei' formatũ est. ꝭm illud Gen̄.ij. Formauit dñs de' hominem de limo terre: cũ em̃ terra sit vilissimũ ⁊ infimũ elementũ: ptꝫ plane q̃ corp' hoĩs ex vili pncipio ⁊ contẽptibili ẽ pductum: vt nullus gl'iari possit de sua origine vel nobilitate corporali. qr sicut dr̃ Eccli.xvij. Oẽs hoĩes terra ⁊ cinis. Scd̃a causa vilitatis cõtemptibilitatis vite hũani corpis est ex hũilitate termini: quã ostendit: cũ subdit. in cinerẽ reuertet. Quedã em̃ sunt q̃ lꝫ habeant vile pncipiũ: tñ habent nobilem terminum. sicut ptꝫ de gñatione auri: qr generat ex vili materia. s. ꝭm pħm ex sulphure ⁊ argẽto viuo q̃ satis vilia sunt: sed tñ generata ista terminat ad aurũ qđ est metallũ nobilissimũ. Sed corp' humanum sicut ẽ ex vili pncipio scꝫ ex terrestri materia ita redit in humilẽ terminum scꝫ in cinerem. ⁊ iđ ex neutra parte habet materiam superbie sꝫ solũ hũilitatis. Uñ dr̃ Eccli.x. Quid superbis terra cinis? Nota q̃ licꝫ homo ꝭꝫ corpus sit terra ⁊ cinis ⁊ ex vili principio qr formauit de' hoĩeꝫ de limo terre. vt dicitur Gen̄.ij. tamẽ p donũ grẽ possũt hoĩes mereri tantã gratiam vt angelis equentur ꝭm singulos angelorum gradus. qđ est hoĩes assumi ad angelorũ ordines. Unde Greg. super Ezech. dicit sic. sunt nõnulli q̃ parua capiũt: sed tñ hec annunciare fratrib' non desistũt. Isti enĩ in angelorum numerum currũt. Nã quidã simplices ⁊ illitterati ṽba et exẽpla quãtum possunt alios edificant. Et isti assummunt ad ordĩes angelorum. Quidã aũt magna intelligunt ⁊ sollicite alios admanẽt. ⁊ isti assumunt ad ordinem arcangelorum. Greg. Sũt q̃ secretorum celestiũ summa ⁊ capere pualẽt ⁊ nũciare. hi cũ archangelis. Quidã p vite pfectionem aliorum merita trãscẽdũt. Et isti assumunt ad ordinem pncipatuũ. Greg. Sũt qui electorum merita trãscendũt ⁊ electis fratrib' pncipantur. ⁊ hi cũ pncipatib' meritũ sortiunt. Simil'r illi qui bñ rexerũt psonã suã assumunt ad ordinẽ angelorum. Qui bñ rexerũt ciuitatem suã vel ecclesiã: ad ordinẽ archangelorum. Qui ṽo bene puinciã suã: ad ordinem principatuũ. Quidam aũt expellũt de corporibus ⁊ aĩabus aliorum demones ⁊ pctã. isti assumunt ad ordines potestatũ. Gre. Sunt q̃ malignos spũs ṽtute oronis ⁊ vi accepte potestatꝫ fugãt. ⁊ hi cum potestatibus. Quidam signa ⁊ miracula operant. Et isti assumunt ad ordinẽ ṽtutũ. Greg. Sunt q̃ mira faciũt signa ⁊ valẽter operant. ⁊ hi cũ ṽtutib'. Quidã aĩb' in se vitijs dñantur. Et isti assumunt ad ordinẽ dñotianũ. Grega. Sunt q̃ in semetipsis oĩb' vitijs dñantur vt ipa iure mũdicie dij inter hoĩes vocentur. Uñ ad moysen dr̃. Ecce constitui te dñm pharaõis. ⁊ hi cũ dñatiõib'. Quidaꝫ sunt valde spũales. et iđ de alijs iudicare pñt. j. Cor.ij. spũalis hõ iudicat omnia: ⁊ ipse a nemine iudicat. Isti assumuntur ad ordinẽ thronorum. Gre. Sũt in qb' velut in throno suo dñs psidens aliorum facta examinat p q̃s dũ scta ecclia regit plerumq̃ de quibusdã suis actib' infirmis. aẽs electi iudicant. ⁊ hi cũ thronis. Quidã dei ⁊ proximi charitate flagrãt. Isti assumunt ad ordinẽ cherubin. Greg. Sunt q̃ dei ⁊ pximi charitate amplius ceteris pleni sunt. ⁊ hi meritorum suorum sortẽ inter cherubin numerũ acceperũt qr cherubin plenitudo sciẽtie dr̃. Et iuxͣ paulum. Plenitudo legis est charitas. Quidã sunt ĩ igne amoris ꝯuersi: ⁊ in sola dei desiderio anhelãtes. Isti assumuntur ad ordinẽ seraphin. Gre. Sũt q̃ supne cõtẽplatiõis amore accẽsi in sola scõditoris sui desideria anhelãt: nihil in h' mũdo iã cupiũt: sola eternitatꝫ amore pascũtur: terrena queq̃ abijciunt: cũcta temporalia mẽte trãscendũt: amãt ⁊ ardẽt atq̃ in ipsa sua ardore requiescũt: amãdo ardent: loquendo accẽdũt: ⁊ q̃scũq̃ ṽba tãgũt: ardere protin' in dei amore faciũt. q̃ isti nisi intra seraphin numerum sortẽ sue vocatiõis acceperũt? hec ille. Iteꝫ nota q̃ duab' modis in puluerem reuertit. Una mõ corporaliter qñ p mortẽ in pulũerẽ reuertit siue resoluit. Et ex h' defectu hũiliabat se abrahaꝫ Gen̄. xviij. Coram dño dicens. Loquar ad dñm meũ cũ sim puluis ⁊ cinis scꝫ futur' vnde memoria mortis eũ humiliabat. Alio modo hõ in cinerem reuertitur spũaliter qñ hõ pcãi supbus ad humilitatẽ penitentie cõuertit. Uñ mos fuit antiquorum in signum doloris ⁊ pnie super caput cinerem spargere qđ erat signum humilis pnie. ps.cxlvij. Nebulã sicut cinerẽ spargit. i. caligineꝫ superbie ad humilitatem penitẽtie cõuertit. ⁊ h' cinere abluunt sordes pctorum. Nota q̃ sub frigido cinere ignis extinguitur et sub calido conseruatur. Sic ignis spiritualis

amoris ex torpore ꝛ negligentia pnie extinguitur. sed in feruore pnie cōseruatur ꝛ nutritur. ꝛ ꝓ tali cinere dabitur corona glorie. Esa. lxi. Darē eis coronā ꝓ cinere. ꝛ. pro humilitate penitētie dignitore eterne glie. Ad quam nos perducat iesus ꝛc.

¶ De vili conditione hois in vita et post mortem. Sermo. vij.

Puluis es ꝛ in pul

uerem reuerteris. Geñ. iij. Dicit ysaac de diffinitionibus ꝙ plato diffiniēs philosophiā dixit ꝙ pma phie diffinitio est cognitio sui ipsius. Propterea dicit btūs Bern. Stude teipꝫ cognoscere qꝛ multo melior ꝛ laudabilior ea ſi teipsuꝫ cognoscis. ꝙ ſi te neglecto cogſceres cursus syderū: vires herbarum: complexiones hominum: naturas aīaliū ꝛ oim̄ celestium et terrestriū haberes sciētiam. Sed in hoc apparet ignauia ꝛ maxima ignorantia hominū ꝙ minus de seipis cognoscunt ꝙ de alijs. ꝛ h̓ est ꝙ se neglectꝫ alia inq̄rūt: imo qᵈ mirabilꝰ est h̓ magis ignorare videntur qᵈ est magis malū in eis scꝫ suam corporalem vitā quid sit vel quid futura sit: et ideo diuina scriptura imo deꝰ in ipsis ostēdit tibi homo q̄a ſm corpus ſis ꝛ quid futurus ſis: dicēs in verbo ꝓposito. Puluis es ꝛ in puluerē. ꝛc. A In quibus quidem verbis vilem ꝛ miseram conditionem hominis dupliciter describit.

Pmo quātū ad defectū pñtē qꝛ puluis es

Scdo quātū ad exitū sequentē: qꝛ in puluerē reuerteris. Primum pertinet ad vite vilitatē, scdm ad mortis humilitatem.

Circa primū notādum

est ꝙ hō ſm corpus dr̄ esse puluis ratione varietatis qꝛ puluis a vento pcutit moue tur ꝛ eleuat ꝛ dispergit. sicut vigor humani corpis modo aduersitatis vēto percutitur: modo vento tētationis mouet: modo vēto ꝓsperitatis erigit: modo vento mortis dissipat. Uñ ps. xxxiij. ait. Fiant tanꝙ puluis añ faciē vēti. Hinc est ergo ꝙ deus cōsiderās varietatem ꝛ fragilitatem nostri pulueris: faciliter miseret nostri: quia etiā hō facilius miseretur infirmi ꝛ percussi et ꝓuentis ꝙ alterius qui sit in meliori ꝛ firmiori statu. Uñ ꝓpheta. ps. cij. dicit. Misertus est dñs timentibus se. qm̄ ipse cognouit figmentum nostrum, et recordatus est qm̄ puluis sumus homo sicut fe. di. eius tāꝙ flos agri, sic efflo. Qm̄ spi. pertransi. in il. et non subsistet et non cognoscet amplius locum suum. In quibus quidē verbis tria aguntur.

Pmo narratur effectus diuine pietatꝫ quia misertus est dñs timētibus se.

Scdo allegatur ꝓspectus humane fragilitatis. qm̄ ipse cogno. fi. no.

Tertio explicat defectus varie calamitatis. recordatus est quoniā ꝛc.

Sed circa pmū notādū ꝙ illi q̄ timētes diuinā iusticiā redeunt ad verā penitētiaꝫ recipiunt diuinam miam: qꝛ remittit deus eis oē pctm̄ actuale. originale eñ pctm̄ scꝫ qᵈ a pmis parentibꝰ est contractū ꝛ quo corrupta est hūana natura ꝛ cū quo q̄libet nascit: purgat ꝑ baptismū: sꝫ pctm̄ actuale qᵈ est maximū: ex sua mia remittit deus penitēti. Ubi aduertendū ꝙ licꝫ in oī ope dei reluceat iusticia ꝛ mia: tamē principalior est mia ꝓpt q̄ttuor. Pmo ꝓpter gloriosam pfectionē. Ná sicut forma est nobilior materia: puta aīa ꝙ corpus: ita ꝑs est nobilior ꝛ principalior. Uñ aīa est ꝑs principalis in hoīe. Eodē modo in naturalibꝰ pars q̄ tenet locū forme ad effectum ꝓducēdū est nobilior ꝛ principalior ꝙ sit pars q̄ tenet locū materie vt patet de sole qui in generalibꝰ rebus tenet locum forme quasi pater. terra vero tenet locum materie velut mater. vnde sicut pater ꝛ sol sunt nobiliores ad generationē: ita ꝛ principaliores. Nūc aūt deus est nobilissimꝰ actor ꝛ operator. hō vero est subiectum in quo sit qui tenet locū materie: et hinc homini conuenit diuina iusticia vt sibi proportionabiliter tribuat naturalia. Deꝰ aūt tenet locū forme scꝫ misericordie q̄ mouet aduersus hominem. Uñ sicut sol est principalior in gñatiōe: sic mia est principalior in diuina operatione eo ꝙ attendit penes deū inchoatiue: ꝙ sit diuina iusticia q̄ attenditur penes hoīem terminatiue. Unde Jac. ij. Misericordia superexaltat iudiciū. glo. i. preeminet in iudicio. qꝛ lꝫ deꝰ sit tātū iustꝰ quātū pius. tñ magis relucet in iudicio suo mia ꝙ iusticia: qꝛ est velut agens potentior ad agendū per miam: ꝙ sit hō velut patiens ad suscipiēdū iusticiā. Unde clamat. ps. cxliiij. Miserationes eiꝰ sup oīa opa eiꝰ. Nec mirum qꝛ qᵈ est ꝓpriū alicui excedit oīa alia minꝰ ꝓpria ꝛ accidētia, vt ptꝫ de hoīe

qui cū sit aīa rōnale: ei⁹ ꝓprie ꝓpriū est rōnale. Vñ magis ꝓprie cōuenit ei vti rōne ꝙ risibilitate ⁊ alijs ꝓprietatib⁹ et accidētibus. Silr lʒ de⁹ sit iust⁹ ⁊ misericors ⁊ multas alias habeat ꝓprietates optimas: tñ sup oīa opa sua vtit mīa. Vñ Greg. in oīone dicit. De⁹ cui ꝓpriū est misereri semp et pcere. Scđo ꝓpter miraculosam dei opatiōnē. Lʒ em̄ ī miraculis reluceat dei oīpotētia tñ magꝭ relucet diuina mīa q̄ monet ad miracula facienda. De⁹ em̄ ꝓuidēs ī nobis miseriam ignorantie infidelitatis atqꝫ malignitatis volēs nos reducere ad felicitatē ꝑ doctrinā ⁊ bonos mores: nobis ꝓposuit viros optimos veteris ac noui testamenti: quoꝝ doctrinā ⁊ exēpla vt acceptarem⁹ tanꝙ a deo trāsmissa: voluit ipsos facere diuinas opatiōes .i. miracula. qb⁹ moneremur ad acceptandū ipoꝝ doctrinā ⁊ ad imitādū exēpla. Qꝺ em̄ misericorditer de⁹ ostenderit suā oīpotētiā ꝑ miracula. vt educeret pplm suum de miseria seruitutis pʒ. Nā vt ppls hebre⁹ moysi credat. manus ei⁹ polluit ⁊ sanat. Vt ei⁹ vitā imitet: resplenduit facies eius sicut sol. Vt pharao pplm dimittat. dat ꝑ moysen decem principales plagas. Vt sciat viā eūdi ad terrā ꝓmissionis. dat colūna ignis. Vt nō videat ab inimicis nec estu affligat: dat columna nubis Exo. xiij. Vt non pereat fame dat māna de celo. Ex. xvj. Vt ei⁹ appetit⁹ delectet: pluit sup eos sic puluerē carnes. ibidē. Ne aq̄s deficientib⁹ siti affligat: educit ei aq̄ de petra abūdanter. Exo. xvij. Vt nō capiatur ab inimicis carēs nauib⁹ ad transfretādū. mare sibi diuiditur. Exo. xiiij. Vt ppls egypti ipm nō insequat et molestet mare ꝯiūgit ⁊ egypt⁹ submergit. ibidem. Vt nō ꝑueniat ad nuditatē. vestimēta ⁊ calciamēta. xl. annis non sunt vetustate attrita. Deut. xxix. Vt possit exire desertū iordanis ei diuidit Josue. xiij. Vt terra ꝓmissionis possit intrare et inhabitare. xxxij. reges debellauit. Josue. xij. Tādē vt gen⁹ humanū educeret de hoc seculo ꝑ miracula misericorditer sicut edurit pplm de egyito. multiplicauit miracula in nouo testamēto. Jn creaturis intellectualib⁹. demonia expellēdo. Jn creaturis celestib⁹ noctē illuminando nascens die obscurādo moriēs. Jn elemētis ventis īperādo. mare sedāda. Jn terra mortuos suscitādo. spm̄scm̄ ī specie ignis mittēdo. Jn creaturis rōnalib⁹ infirmos sanando ignaros doctorādo. impios conuertēdo. Jn creaturis irrōnabilib⁹ cuiuscūqꝫ gn̄is. Jn qb⁹ oīb⁹ miraculis. lʒ nobis manifestet suā oīpotētiā. tñ principalior est sua mīa. qua mot⁹ fuit ad faciendū miracula. s. vt nos misericorditer educeret ab ista miseria. Tertio ꝓpter virtuosam cōicationē. Lʒ em̄ de⁹ ōnderit suā oīpotētiā dando virtutes gratuitas sctis patrib⁹ veteris et noui testamēti. tñ h̄ fecit magis misericorditer propter nos. Vñ vt nobis ꝓponeret fidē sine q̄ impossibile est placere deo. Heb. xi. Dedit fidē q̄si fontē. Nā oēs fidei aquā biberunt. ⁊ eā reposuit ī prib⁹ veteris et noui testamenti. Vt aūt veluti ꝑ cōductū possem⁹ potare dedit eis sermonē sapīe. q̄ sapīa nos docerēt arcana diuina. Vt aūt ista diuina possem⁹ capere ⁊ intelligere. vasa tribuit ad bibēdū dū eis dedit sermonē scīe. ꝑ quā scientiā q̄ est cognitio creaturaruꝫ tanꝙ ꝑ visibilia dādo nobis exēpla ducerēt nos in cognitionē inuisibiliū vt aūt hāc aquaꝫ fidei sapse ⁊ sese possent oīb⁹ effūdere ⁊ oēs possent bibere aurib⁹ ⁊ mente dedit eis donū linguaꝝ q̄ dono oēs loquebāt linguā ⁊ idiomata ⁊ oēs intelligebāt ⁊ ītelligendo bibebāt. vt sic hāc aquā bibētes delectabili⁹ degustarēt. dedit eis īterp̄tationem sermonū q̄ interp̄tatiōe hoīes intelligerent clari⁹ et delectarent dulcius vt sic hoīes mūdi acceptarēt hāc doctrinā aquā clarissimā a deo nobis infusaꝫ. dedit eis testimōia diuīa. s. ꝓphetiaꝫ q̄ p̄dicebāt futura. discretionem spirituū. q̄ ꝓnūciabāt occulta cordiū. gr̄aꝫ sanitatū. q̄ curabāt insanabiles infirmitates. virtutū gr̄am q̄ operabant mira mortuos suscitādo et signa de celo danda: Et h̄ oīa de⁹ opat⁹ est b̄m suā oīpotētiā. nō aliūde mot⁹ nisi ꝑ mīam. q̄ vnicuiqꝫ dedit manifestationē spūs ad vtilitateꝫ miseraruꝫ. j. Coꝛ. xij. Et sic diuina mīa ē magꝭ nobis ad ꝯfidentiā ꝙ iusticia ad timorē. Quarto propter gratiosam ꝯuersationē. Nā Greg. ī quadā collecta dicit sic. De⁹ q̄ oīpotētiā tuā parcendo maxīe ⁊ miserādo manifestas. qr. s. dum pctā remittit ōndit se posse ⁊ magnā ostendit patētiā dū hoīeꝫ remouet a miseria culpe. ⁊ ipm ꝓmouet ad felicitatem. B Et etiā oduertendū ꝙ de⁹ q̄tuor facit penitenti in tali remissiōe pctī. Primū est qr remouet culpā maculantē. qr ꝑ pctm̄ aīa maculat ⁊ denigratur. Thren. iiij. Denigrata est sup carbones facies eoꝝ. vn̄ ꝑ remissioneꝫ

peccati reformat decor anime. Secundum est quia remittit penam. i. reatum gehenne a regno dei excludentem. unde removendo reatum efficit hominem dignum vita eterna. Tertium est quia infundit gratiam iustificantem: que gratia excedit omnes naturales virtutes: et hoc patet ex operatione: quia plus operatur. Nam virtus naturalis in operatione sua habet finitatem: quia facit operationes finitas: nam semper aliquid finitum facit. Magna enim est virtus solis. quia per eam generantur ista inferiora que tamen finita sunt: ergo multo magis hoc dici potest de virtutibus aliorum inferiorum corporum. Sed operationes procedentes ex virtute gratie sunt infinite: quia generant vitam eternam: ita quod est fructus infinitus. nam quando quis est in gratia minimus eius operatio fructificat plus quam operationes omnium creaturarum de mundo: quia omnia anime sine ista nihil valent. Quartum est quia dat vitam beatificantem et glorificantem scilicet vitam eternam quam dat nunc. pro promissis firmissimam nec quia nec angeli nec demones nec sancti nec homines possent sibi auferre si conservatur in gratia. Et hec omnia petebat David dicens: Miserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam. Et dicit magnam propter remissionem culpe. Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. propter obligationem gehenne. et dicit multitudinem propter infinitatem quasi penarum inferni. Amplius lava me scilicet propter infusionem gratie. q. d. non sufficit penitentia sine gratia: quia posset dare peccatori solum bonum nature. et ideo amplius addet. s. lavacrum gratie. et postea quantum ad promissionem glorie subditur infra. Auditui meo dabis gaudium et leticiam etc. Lu. i. Misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum. Eccli. xii. Misertus est penitentibus. ¶ Secundo in auctoritate adducta allegatur conspectus humane infirmitatis. cum dicitur. quoniam ipse cog. fi. no. glo. i. infirmitatem nostram: Novit enim quod lapsum sit: novit. quod sit reficiendum novit quod adoptandum sit: novit quod ditandum sit: quasi dicat novit quod lapsum sit per culpam reficiendum per penitentiam. adoptandum per gratiam: et ditandum per gloriam. Sed istud figmentum de se infirmum est et debile. infirmum: quia cadit ad modicum impulsum tentationis. Et nota quod vas vacuum ad modicum impulsum movetur et cadit. sed plenum firmius est: Sic homo vacuus presentia dei vel gratia dei cito movetur et cadit ad impulsionem alicuius tentationis; sed non ille qui est deo vel gratia eius plenus. Item est hoc figmentum nostrum debile et fragile: quia ad parvum ictum confringitur. et sic homo ad parvum vulnus moritur. Unde Sapi. xv. Fragilia vasa finxit. et talia vasa sunt corpora nostra. Sed attendendum quod circa figmentum corporis nostri aliqui deerraverunt. Nam quidam heretici dixerunt ut manichei quod deus ipsum non fecit: sed quod diabolus istud finxit. Fabulantur enim manichei quod postquam lucifer cum suis complicibus de celo eiectus est ipse lucifer terram aqua discooperuit et duo corpora hominum fabricavit. sed cum per triginta annos vitalem spiritum ipsis corporibus non posset infundere. accessit ad misericordiam altissimi: et duos angelos ab ipso quesivit. Astiterunt autem duo statim qui diabolum occulte diligebant. et rogaverunt altissimum. ut cum diabolo cito irent cito reversuri. Quorum fraudem deus cognoscens dixit. Ite sed cavete ne dormiatis: quia post soporem reverti non possetis et via oblivioni traderetis. Veniunt igitur ad predicta corpora que diabolus finxerat seu formaverat: intraverunt et in eis dormierunt: et obliti celestis patrie in ipsis corporibus inclusi sunt. Isti ut dicunt fuerunt adam et eva. Et sic patet quod corpora primorum parentum a quibus omnes descendimus non deum: sed diabolum finxisse dicunt et eorum spiritus non animas sed demones fuisse asserunt. Alius fuit error eorum qui dixerunt quod deus nostra corpora vel facta non cognoscit: quia cum simile a simili cognoscatur et deus sit immaterialis et incorporeus et intellectualis tantum spiritus intelligit quidem et cognoscit que immaterialia et incorporalia sunt sed materialia nostra corpora nec intelligit nec cognoscit. Isti ergo duo errores tanguntur Esa. xxix. Perversa est hec vestra cogitatio: quasi si lutum contra figulum suum cogitet: et dicat opus factori suo non fecisti me et figmentum dicat fictori suo: non intelligis. Unde contra primum errorem dicitur Esa. lxiiii. Nunc domine pater noster es tu: nos vero lutum. et fictor noster tu et opera manuum tuarum omnes nos. Contra secundum vero errorem dicitur in auctoritate. ps. inducta cii. Quoniam ipse cognovit figmentum nostrum: Et iterum idem ps. contra utrumque dicit. ps. xxxii. Qui finxit sigillatim corda eorum et si corda: ergo etiam corpora. Et sequitur contra secundum errorem. Qui intelligit omnia opera eorum. Et hec est contra il

los qui ita faciūt ac si crederēt q̄ deꝰ eorū facta nō videret nec intelligeret: qꝛ q̄ nullo modo in cōspectu hominū facere auderēt vt furta sodomias ⁊ multa alia: corā deo facere non verent. de quibus ps. xciij. Dixerūt nō videbit dn̄s nec intelliget deus iacob. Cōtra quos subdit. Intelligite insipiētes ī pplo ⁊ stulti aliquādo sapite. Qui plantauit aurē ⁊c. qui corripit gentes ⁊c. Et q̄uis p dissimilitudinem sit a corporibus lōginquꝰ: oīa tn̄ non solū intelligibilia sed etiā sensibilia ⁊ corpalia cognoscit. Vn̄ tales q̄ opinant eū cognoscere solū sibi similia ⁊ vicina nō aūt remota ⁊ dissimilia. ipse deꝰ redarguendo interrogat Hieremie xxiij. dicēs. Putas ne deꝰ e vicino ego sum dicit dn̄s: ⁊ non deꝰ delonge? Oīa cognosco: si occultabit vir in abscōditis ⁊ ego nō videbo eū? q̄si dicat nō sic est. Quamuis ergo sit dissimilis corporalibus ⁊ materialibus in natura: oīa tn̄ per intellectū cognoscit: etiam particularia corpa ⁊ materialia. quia sicut dicit btūs Dionysius. perfectiones q̄ in inferioribꝰ diuiduntur in deo simpliciter ⁊ mente existunt. Unde q̄uis per aliā virtutem cognoscas corpora materialia ⁊ corporalia scꝫ p sensum: ⁊ p aliam im materialia ⁊ incorporalia scꝫ p intellectum deus tamen per suū simplicē intellectum vtraqꝫ cognoscit: cū ipse oīm sit artifex: et ipsa sua essentia sit oīm exemplar ⁊ causa nō solū quātū ad formā sed etiā quātū ad materiā ⁊ particulares naturas. Et q̄uis materia sit dissimilis deo quantū ad suam potētialitatē: tn̄ inquantū vel sicut esse h̄: tenet quādam similitudinem esse diuini. ⁊ iō dicebat ps. cxxxviij. Tu cognouisti oīa nouissima ⁊ antiqua: tu formasti me ⁊c. D

Tertio in auctoritate allegata describitur defectus varie calamitatis hūane: cum subdit. ⁊ recordatꝰ est qm̄ puluis sumꝰ ⁊c. Ubi aduertendum q̄ deꝰ nō dicitur recordari quia in eo possit esse obliuio rei alicuius: cum eius scire sit inuariabile ⁊ eternam: sed loquitur ad similitudinem nostri qui quādo recordamur miserie ⁊ infirmitatis alicuius afflicti compatimur ⁊ miseremur. Unde deus noster calamitatis dicit recordari: quando eius miseretur. vnde q̄a nostrā infirmitatem ⁊ miseriā cognoscens faciliter miseretur nostri: dicitur. Recordatus est qm̄ puluis ⁊c. sic etiā in ps. lxxvij. Recordatus est qꝛ caro sunt. idest infirme ⁊ fragiles. Et tanguntur seu scribunt quattuor ptinētia ad humanam miseriam.

Primū pertinet ad nostram ariditatem quoniam puluis sumus qui est terra sicca ⁊ sine humore.

Scđm pertinet ad nostrā fragilitatem quia homo sicut fenum.

Tertiū ptinet ad nostrā vanitatē: quia dies eius tanq̄ flos agri sic eflo.

Quartū pertinet ad nostram mortalitatem: quia spiritus pertransibit ⁊c.

Circa primū aduertendū est q̄ nos dicimur esse puluis nō solū rōne corporis terrestris: sed etiam ratione aīe: qꝛ sicut dicit glosa sup isto verbo ps. Nos qui eramus figmentum idest factura dei: facti sumus puluis ariditate peccati. Puluis est terra leuis sine pōdere: arida sine humore. ⁊ sterilis sine fructꝰ pductione. Et talis profecto efficit aīa ex peccato. scꝫ leuis sine pondere v̄tutis. ⁊ ideo a quolibet vento tentationis mouetur ps. j. Impii tanq̄ puluis quē proiicit ventus scꝫ tētatiōis a facie terre. i. a firmitate iusticie. Itē arida sine humore cōpunctionis. Hieri. xj. Aīa nostra arida est scꝫ ex defectu cōpunctionis nō curās confiteri. ps. xxix. Nunq̄d confitebitur tibi puluis? Item est sterilis ⁊ sine fructu meritorij operis. ⁊ iō excluditur ab habitatione paradisi. Leui c. xiiij. Uniuersū puluerem pijcient extra vrbem in locū immūdum. i. deꝰ proiiciet extra paradisum in locum immūdum inferni. ⁊ ibi dabitur in cibum serpenti infernali idest diabolo. Esa. lxv. Serpēti puluis panis eiꝰ. quia pascetur de penis eius. ❡ Scđo ostendit humanā fragilitatē. qꝛ homo sicut fenū. Fenum em̄ nascendo habet virorē: crescendo decorē: ⁊ vltimo habet florem: sed tandem desiccatum solis ardore redigitur in puluerem. Itē fenū precissum ⁊ siccum nutrimento est animaliū deputatum. Similiter hō nascendo habet virorem vite: crescendo decorem forme: ⁊ post augmentū quandoqꝫ florem fortune ⁊ temporalis glorie. sed solis ardore. i. grauis infirmitatis vel tribulationis feruore siccatus idest adustus redigit in puluerem vel mortis vl' infime deiectionis. Itē corpus hoīs per mortē precissum ⁊ per totalem priuationē presentis vite siccatum sicut quando est in sepulcro clausum vel humatum: efficitur nutrimentū aīaliū. i. esca vermiū. Un̄ versus quidā

dicit. Post hoiem vermis: post vermem fetor τ horror. Sic in non hoiem vertit ois hō. Et q2 ista cōpetunt hoī ɓm carnē dicit Esa. xl. Ois caro fenū. Itē fenuz quanto altius stat τ min⁹ pfundā radices inferius deprimit tāto min⁹ crescit τ citius arescit: sicut ptz de feno qd nascit super tecta. Sic hō quanto est in altiori statu si radices cordis ei⁹ non pfundātur in hūilitate. i. in sui humili cognitiōe τ custodie sedulitate, potius pficit τ cito deficit. Unā in ps. cxxviij. Fiāt sicut fenum tectorū qd priusq̄ elleuat exaruit. Fenū tectorū est vita hoim in dignitate positoꝝ q̄ cito exarescunt. i. deficiunt aliq̄n p seipsos anteq̄ euellat per alios. Tertio ostēdit dauid hūsne glie vanitatē: cum subdit. dies ei⁹ tanq̄ flos agri sic efflo. Dies em̄ hoīs est pspeitas τ glia ei⁹ mūdana q̄ ƺ̄ dr vt flos agri. quia flos agri delectat sensum: facit ornatū τ h3 defectum τ iō representat eo in quib⁹ cōsistit psperitas τ glia mūdanoꝝ. Nam cōsistit in delectatiōe voluptatum: et talis delectatio pertinet ad sensum: τ iō representat in florib⁹. q̄ sua pulchritudine delectāt aspectuz: suo odore delectāt gustū. Unā in florib⁹ signant delectationes sensibiles delitiarū mundi: q2 flores q̄si fluores. s. q2 fluūt. Et sic etiā cito fluunt corporales delectationes. p q̄bus tū multi recipient tormēta q̄ nūq̄ deficient. sicut ptz in diuite epulone. Luc. xvj. ps. lxxix. Floreat τ transeat. floreat in mundo et postea trāseat ad infernū. Scđo cōsistit glia mūdi in possessiōe diuitioꝝ. Et hoc figuratur in florib⁹: q̄ sunt ad ornamentū et sicut diuitie q2 sicut paupes erūt ornantes celuz. ppter qd dr Mat. v. Beati paupes spū qm̄ ipsorū est regnū celoꝝ: ita diuites ad ornamentā mūdi. Sed sicut pauperes contemnunt in mundo: ita diuites in celo. Unā ad diuitem pōt referri illud Job. xiiij. Quasi flos egredit τ conterit. Quasi em̄ flos existens hō est in mundo viuendo: de mundo egreditur moriendo: τ conteritur in inferno patiendo. Item cōsistit gloria mundi in sublimitate dignitotū. τ hoc assimilat floribus qui sunt in alto in arborib⁹ qui cito cadunt et deficiūt. Sic cito homīes cadunt a dignitatibus aut per mortem aut p deiectionem Naū. j. Flos liboni elanguit. Libanus em̄ erat altitudo cedrorum τ significat sublimitatez dñoꝝ quoꝝ flos. i. glīa cito languescit τ deficit. Jac. j. Flos ejus decidit. Patet ergo q̄ ois glia mūdi assimilat flori. vñ dictum est. Dies ei⁹ tanq̄ flos feni eo q̄ ad moduz floris habet defectum. q2 cito deficit et cadit. Esa. xxviij. Erit flos decidens gloria exultationis ei⁹. ¶ Quarto ostendit dauid in auctē allegata superi⁹ hūonā mortalitatē: cū dicit. qm̄ spūs ptransibit ī illo τc.

Ubi breuiter ostendit dauid q̄ mors aufert hoī tria bona p q̄ videt odibilis. Nam pmo aufert vitalē spirationez. scz in separatiōe aīe. Aīa em̄ dr spūs. q2 vitaz corporis spirat: ɓm illud Job. vj. Spūs est qui viuificat. vñ trāseūte spiritu a corpore perdit ipa vita. τ quātum ad hoc dicit spūs qm̄ in illo existēs. scz ptransibit ab illo. et sic corpora amplius non viuent. ps. ciij. Auferes spm̄ eoꝝ τ deficient. scz a vita corpis. multum esset penosum hoī q̄n cōpelleret exire de domo ppria vbi libēter habitat: si exeunte illo dom⁹ deberet dirui τ ad solum deduci et deberet pdere oīa bona que possidebat in illa. Sic est penosum spiritui exire de domo pprij corpis. eo q̄ in ipso exitu corpus ruit in mortē: et redigit in pulueres: τ ipse spūs exeat nudus. et oīa bona pdat q̄ in ipo corpore possidebat sicut sunt potentie τ actus potentiaꝝ organis corpis affixarūz et delectatio etiam ipsarū vt generatiue nutritiue augmentatiue motiue τ sensitiue ꝟtutes. q̄ ois destruunt in morte nec remanēt in spiritu: nisi sicut in radice. Unde dr in ps. cl. Exibit spūs ei⁹. s. ab homīe τ reuertetur scz corp⁹ eius in terraz suā in illa die peribunt oēs cogitatiōes eorum. Sic etiā recedente spūsctō ab aīa per pctm̄ perditur vita gratie τ oēs virtutes gratuite τ omnes operationes meritorie: propter qd petebat. ps. dicens. ps. l. Spiritū sanctum tuuz ne auferas a me. Secundo mors aufert homini naturalem cōseruationem. quia non subsistet scilicet homo post sepationez spūs. Nā sicut tandiu conseruat lumen in aere q̄diu sol est presens. sic tandiu conseruatur vita in homīe q̄diu spiritus est presens in corpore: vñ separato spiritu a corpore per mortem: deficit esse compositi scilz hominis τ nō subsistit amplius homo. et insup ipsum corpus non est amplius corpus hominis Et si tu dicas. ergo corpora sanctorum defunctoꝝ non sunt amplius corpora eoꝝ q̄re ergo adoramus ea: quare ego debeo adorare ossa q̄ fuerāt beati petri si non sunt eius Dicendum q̄ licz ita sit ɓm naturaz: tamen

ppter spem future resurrectiōis quā vera fides p̄dicat scʒ q̄ ex illis eisdeʒ ossib⁹ vel pulueib⁹ resurgēt corpora eadeʒ numero ſm illud Job.xix. In nouissimō die de terra surrectur⁹ sum: τ in carne mea videbo deū τc. Adorādo sunt ossa vel corpora sanctorum: non solū quia ipsoꝝ fuerūt: sed qꝛ adhuc erūt. τ quecūqꝫ ptes vel cineres ad eoꝝ corpo redibūt. Et hoc nō erit ex inclinatiōe nature: qꝛ scʒ illi cineres pl⁹ q̄ olij habeāt inclinationē ad illi⁹ aīe cui⁹ fuerūt cōiūctionē sʒ erit solū ex ordine diuine puidentie: q̄ statuit illos cineres iterum isti aīe cōiungi τ nō alius nec alteri. Sic ergo ſm ordinē nature pʒ q̄ separata spū a corpore hō ampli⁹ nō subsistit: τ ip̄m corp⁹ per diuersos corruptiōis gradus tandem post somnū mortis in puluerē redit. Et iō dr̄ Job.vij. Ecce nūc ī puluere dormio τ si mane me q̄sieris non subsistā. ¶ Tertio mors aufert homini corporaleʒ habitorionem. τ ideo dicit. τ non cognoscet amplius lo.su. Qđ quidam sic intelligere volunt. qꝛ dicunt q̄ spiritus hominis defuncti siue sitia inferno siue in celo non cognoscit amplius locum suum in quo fuit. i. mundum istum. quia scʒ nescit de cetero ea que faciunt viuentes qui sunt in mundo isto. Quod quidem si loquamur de cognitione animarum separatarum naturali. verum est de his que de cetero hic aguntur. Et ratio est. qꝛ anima separata cognoscit singularia per species sibi influxas a superioribus substantijs: per hoc q̄ quodommodo determinata est ad illam: vel per vestigiū alicuius precedentis cognitionis seu affectiōis. vel ꝑ ordinationē diuinā. Sed ſm modū essendi ipse anime separate sunt segregate a cōuersatiōe viuentiuʒ τ cōiuncte conuersationi substantiaruʒ spiritualiuʒ q̄ sunt a corpore separato. vnde ea que apud nos agunt̄ ignorāt. sicut et nos hic ignoramus que apud ipsos aguntur. Et ideo dicit Gre.xij. moral. q̄ mortui vitaʒ in carne viuentiū post eos qualiter disponat̄ nesciunt quia vita spūs longe est a vita carnis. Nā sicut corporea τ incorporea sunt diuerso genere: ita sunt distincta cognitione. Augu. etiaʒ dicit in libro de cura pro mortuis agēda. q̄ anime mortuoruʒ ibi sunt vbi ea que hic fiūt scire non possunt. Et ſm hoc pōt dici ď spiritu hominis defuncti. illud p̄s. lxxij. Nos non cognoscet amplius. Unde anime q̄ sunt ī inferno vel ī purgatorio nesciunt hoc p̄ se neqꝫ etiā aīe sanctoꝝ q̄ fuerunt in limbo expectātes xp̄m. Et iō dr̄ Esa. lxiij. Abrahā nesciuit nos et isrl̄ ignorauit nos. Job.xiiij. dr̄ de diuite mortuo et dānato. Siue nobiles fuerit filij eius siue ignobiles nō intelliget. τ tū aīa ei⁹ super semetipsum lugebit. Et ſm hoc pōt dici de spū hoīs defuncti illud p̄s. lxxij. Nos non cogno.am.pli⁹. Possunt tū hmōi aīe aliq̄ scire ď his q̄ hic agunt̄: non p̄ seipsas. sed per aīas eoꝝ q̄ hinc ad eos accedūt: vel p̄ angelos seu demones vel etiam spū dei reuelante. De aīabus aūt sanctoꝝ q̄ sunt in paradiso assertiue dicit Gregori. vbi.s. dicto libro q̄ nullo modo credendū est q̄ aliq̄d eoruʒ q̄ hic agunt̄ ignorēt: non cognitione nature: sed glorie. Uñ ſm eius sniam oēs sanctorum deū vidētes oīa presentia que hic agūtur cognoscūt. sunt em̄ angelis equales de quibus etiam Aug. dicit q̄ non ignorāt q̄ apud nos agunt̄. Sed qꝛ sanctoꝝ aīe sunt perfectissime iusticie diuine coniuncte: nec de malis nostris tristantur: nec rebus viuentium se ingerunt: nisi ſm q̄ dispositio diuine iusticie exigit. Sed tamen p̄missum verbum auctoritatis allegate. s. q̄ non cognoscet amplius locum suum. exponitur ſm glosam. q̄ non reuertetur amplius ad locum huius mundi τ ad vitam corporalē istam. Qđ est contra illos hereticos vel paganos qui dixerunt aīas defunctoꝝ esse ad eandē vitā τ eadeʒ loco aliq̄n reuersuras. Contra qđ dr̄ in p̄s. lxxvij. Uadens τ non rediens. Sap.ij. Nō ē qui agnit⁹ sit reuersus ab inferis. Et hoc est verū ſm cōmunē legē q̄uis diuina virtute q̄dam fuerint resuscitati ex p̄uilegio speciali: vt lazar⁹ τ q̄dā alij. Unđ de hoīe defuncto. p̄s. xxxvj. dicit. Transiui τ ecce nō erat: q̄siui τ nō est inuentus loc⁹ eius. s. de cetero in mūdo isto. ¶

Secūdo describitur ī

themate pposito miseria humana quantū ad statū post obitum sequentem: cū dr̄. et ī puluerem reuertet̄. Ubi notandū q̄ sicut ē generalis sentētia diuine iusticie q̄ q̄libet homo moriatur: ita etiā q̄ quilibet homo ī puluerē reuertat̄. Dixerūt tū q̄dā q̄ aliq̄ ex speciali priuilegio gratie ab vtraqꝫ sniā erant exempti scʒ mortis τ resolutionis in puluerem. Dicunt em̄ q̄ illi qui in vltimo iudicio reperientur viui; non morient̄ sed

rapienẗ ⁊ viuẽtes trãsferenẗ ad immorta-
litatẽ. Sed alij maiores doctores rationa-
bili⁹ dicunt esse vt dicaẗ ꝙ illi q̄ in iudicio
inuenienẗ viui oẽs primo morienẗ: ⁊ ꝑ il-
lũ ignẽ qui faciẽ mundi purgabit oẽs in
cineres redigenẗ: vt postea resuscitẽẗ ⁊ eoꝝ
corpa reformenẗ. Unũ in psona cuiuslibet
hoĩs dicebat Job dicẽs deo. Memẽto q̄-
so ꝙ sicut lutũ feceris me: ⁊ in puluerẽ re-
duces. Job. x. A sniã ergo mortis nullus
vnq̄ hoim est except⁹ aut excipiend⁹: sed a
resolutiõe in puluerẽ quidã excepti sunt
ex gratia spāli sicut xp̄s. de quo fuerat scri-
ptũ ĩ ps. xv. Nõ dabis scm̃ tuũ videre cor-
ruptionẽ. Et hoc idẽ de btã virgine asserit
Augu. in sermone de assumptiõe. ⁊ de Jo-
hanne euãgelista nõnulli hoc idẽ dicunt.
Notãdũ ꝙ boni a malis quãtũ ad corpus
differũt quãdoq3 ĩ vita: qꝛ quidã sunt ma-
li qui vsq3 ad mortẽ pseuerant in ꝓsperita-
te: ⁊ quidã boni q̄ vsq3 ad mortẽ pseuerãt
in aduersitate: sed tñ postea cõueniunt in
morte ⁊ in corporis resolutione: que omni
homini sunt cões. Job. xxi. dr. Iste morit
robustus sanus diues ⁊ felix: viscera eius
plena sunt adipe: ⁊ medullis ossa illi⁹ irri-
ganẗ. ali⁹ aũt moriẗ in amaritudine aĩe et
absq3 vllis opib⁹: ⁊ tñ simul ĩ puluere dor-
mient. sic cõuenient simul in resurrectiõe.
Sed in aĩaꝝ vel corpoꝝ glificatiõe seu im-
mutatiõe nõ ꝯuenient: qꝛ mali resurgẽt ad
aĩaꝝ ⁊ corpoꝝ dãnationẽ: boni aũt resur-
gent cum anime ⁊ corporis glorificatiõe.
Unde sicut dr Matth. xxv. Mali ibunt in
supplicium eternum. iusti autem in vitam
eternam. Ad quam ⁊c.

¶ De vigilantia viuentis ⁊ nuditate mo-
rientis. Sermo. viij.

Beatus qui vigi-

lat et custodit vestimenta
b sua ne nud⁹ ambulare. Apo.
xvj. Cõe videẗ esse hoib⁹ rõ-
nis vsum habẽtib⁹ erubesce-
re de nuditate corpis sui in alioꝝ saltez ho-
minũ ꝯspectu. Et hec erubescẽtia fm sacre
scripture testimoniũ videẗ ꝓuenisse ex cul-
pa. qꝛ in statu innocẽtie dr de primis parẽ-
tib⁹. Geñ. ij. ꝙ erãt ambo nudi ⁊ nõ erube-
scebãt. ⁊ hoc ideo qꝛ puritas innocẽtie nõ
sinebat aliq̄d turpitudinis imaginari: sed
post culpã pdita innocẽtia cognouerũt se
nudos esse ⁊ de sua nuditate erubescere ce-
perũt. Sed multo magis erubescendũ est
hoĩ de aĩe sue nuditate: puta ꝙ sit sine ve-
stib⁹ grẽ ⁊ virtutũ. ⁊ rõ est qꝛ nuditas cor-
poralis põt esse sine culpa. puta vel ꝓpter
inopiã paupertatis. sicut dr Mat. xxv. Nu-
dus eraz: ⁊ cooperuistis me. vel ꝓpter vio-
lẽtiã predonũ: sicut dr Job. xxiiij. Nudos
dimiserũt homines indumentũ tollẽtes: q̄-
bus nõ est operimentũ in die frigoris. Sz
nuditas aĩe q̄ est priuatio gratie ⁊ virtutũ
semꝑ ĩcludit culpã vel originalẽ vel actua-
lẽ: ⁊ culpa sũme ẽ erubescibilis sicut pz ꝑ
pħm in. ij. Ethi. Nã ibi dicit ꝙ hoies non
solũ erubescũt vitia: sed etiã figurã vitioꝝ
vñ hoies q̄ timẽt verecũdiã nõ solũ absti-
nent ab his q̄ sunt vere mala: sed etiam ab
his q̄ habẽt speciẽ mali. Unñ si figura cul-
pe erubescibilis est multo magis ipsa cul-
pa. Nuditas ergo anime cũ vt dictũ est p̄-
supponat ⁊ includat culpã: pz ꝙ erubesci-
bilis est. ⁊ longe amplius q̄ nuditas cor-
poris: qꝛ ꝯfusio nuditatis corporis est so-
lũ in cõspectu hoim. cõfusio vero nuditatis
aĩe est in cõspectu dei ⁊ sctõꝝ angelorum
ad quoꝝ scz felicitatis cõsortiũ nullus ad-
mittiẗ sine grẽ vestimento. nullusq3 eo ve-
stitus excluditur. Et ideo bene diciẗ in ver-
bis ꝓpositis. Beatus qui vigilat ⁊c. A
In quibus quidẽ verbis tria cõtinentur.
Nam primo spondetur premium glorio-
sum. quia beatus.
Scdo suadetur studiũ fructuosum. cuz
subdiẗ. q̄ vigilat ⁊ custodit vestimẽta sua.
Tertio precauetur opprobrium ignomi-
niosum dum infertur. ne nudus ambulet.

Circa primũ notandum

est ꝙ premiũ gloriosum est p̄miũ beatorũ
qꝛ beatitudo est illud summũ bonũ ĩ quo
omnis boni ratio ꝯtinetur. vnde Boetius
dicit ꝙ beatitudo est stat⁹ oim bonoꝝ ag-
gregatiõe perfectus. Uidemus aũt natu-
raliter ꝙ ꝑ remotionẽ vnius contrarij ꝑ-
uenitur ad perfectionẽ alterius. sicut res
efficiẗ frigida ꝑ remotionẽ caloris. ⁊ illud
est albius quod est nigro impermixtius. ⁊
ideo ꝑ remotionem mali peruenitur ad per-
fectionem boni. Malũ autem culpe plus
habet de ratione mali q̄ malũ pene. vnde
culpa facit hoiem malum: non autẽ pena.
Et ideo nõ potest homo peruenire ad per-
fectissimũ bonum quod est beatitudo: nisi
ꝑ remotionem omnimodam peccati quod

est malū culpe. Et hoc ostēdit ps. cū dicit. Beatus vir q̄ nō abijt ⁊ ī ꝯsilio impioꝝ ⁊ ī via pctōꝝ nō stetit ⁊ in cathe. ⁊c. In quib9 q̄dē verbis ponit̄ triplex negatio q̄ ꝑfectā innocentiā cōprehēdit ⁊ oīmodā remotionē pctī. Cū em̄ loquēdo de pctīs omne qḋ est in mūdo sit ꝯcupiscētia carnis ⁊ cōcupiscētia oculoꝝ ⁊ supbia vite. .j. Jo. ij. Peccatū carnalis voluptatis ⁊ lascivie: pctm̄ cupiditatis ⁊ auaritie: pctm̄ elationis ⁊ superbie. Quoꝝ pmū carni, scḋm mundo tertiū diabolo appropriatur. Prima negatio q̄ est non abire in ꝯsilio impioꝝ excludit pctm̄ elationis ⁊ superbie. qḋ demonibus appropriat̄. ipsi em̄ sunt impij quoꝝ pctm̄ fuit cōsiliū post creationē a deo recedere ꝑ elationē. ſm illud Esa. xiiij. Quō cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Corruisti in terras q̄ vulnerabas gentes: q̄ dicebas in corde tuo. In celū cōscendā super astra dei exaltabo soliū meū: sedebo ī mōte testamēti in laterib9 aq̄lonis ꝯscēdā sup altitudinem nubiū: similis ero altissimo. ⁊ Gen. iij. Eritis sicut dij. Qui igit̄ supbia extollit̄ in cōcilio impioꝝ ambulat ⁊ a deo ⁊ a suo cōsilio recedit ⁊ hoc est fatuitas maxima: q2 ad bonū cōsiliarium requirutur ⁊ prudētia ⁊ beniuolentia. vñ qui ab inimico ⁊ maliuolo consiliū accipit ⁊ consiliū amici ⁊ prudētio relinq̄t: stultissim9 ē: Christus aūt amicus ⁊ prudentissimus est dās ꝯsiliū humilitatis dicēs. Mat. xi. Discite a me q2 mitis sum et humilis corde. Diabolus aūt hostis noster est maxim9 ⁊ est etiā fatu9: immo fatuissim9 vt patuit ī effectu: q2 ibi stare nesciuit vñ nunq̄ aliq̄s vt ipse cecidit. Si ergo elationē aut superbiā nobis cōsulat. spernat̄ ei9 ꝯsilium ⁊ adhereat̄ consilio xpi. Tob. iiij. Consiliū semp a sapiēte perquirere ⁊ oī tpe benedic deū ⁊ pete ab eo vt vias tuas dirigat. ⁊ oīa consilia tua in ipso ꝑmaneāt. B Scḋa negatio q̄ est in via pctōꝝ nō stare excludit peccatum cupiditatis et auaritie. qḋ mūdo appropriatur. Est em̄ mūdus via peccatorum q2 q̄diu in ipo sum9 peregrini sum9. Uitare pctm̄ totaliter nō possum9. caueat tñ quilibet ne ī eo stet. Quia sic est de arena seu sabulo viuo quod iuxta mare in locis pluribus inuenit̄. Hoc em̄ currentes ⁊ velociter transeuntes supportat: stantes ꝟo absorbet et deuorat. sicut mundus iste ꝑpter qḋ merito dici pōt, Terra q̄ deuorat habitatores suos. sic ut dī. Nume. xiij. ideo cauendū est hic per amorē stare. Gen. xix. Non stes in omni loco circa regiones. sed in monte saluum te fac. Tertia negatia scz ī cathedra pestilentie non sedere: excludit peccatum voluptatis et lasciuie. qḋ carni attribuit̄. Et signāter per cathedram pestilētie intelligitur. q2 em̄ caro locus est ipsius aīe. in q̄ quidē residet qñ in ea delectat̄, ideo ꝑ cathedrā intelligit̄ q̄ cōueniēter dī pestilentie. Est em̄ pestilentia ſm Isidoꝝ. iiij. Etymologiarū contagiū quoddā qḋ dū vnum apprehēdit celeriter trāsit ad plures. Dicitur aūt pestilētia q̄si pastulētia. i. a pastu. Sic fuit de infectione carnis. Ipsa em̄ in primo parēte inchoacta ad posteros deriuata est celeriter. Et bene a pastu hec pestilentia dī. q2 a pastu cibi vetiti originē ꝑsumpsit. vñ videt̄ dñs dixisse ipsi primo parēti illud Exo. ix. Percutiā te ⁊ ppl'm tuum peste. Sed cum ipsa caro pestilens sit: maxime q2 nō solū a parentib9 in filios transit infectio. sz etiā in eodē hoīe a carne in spiritū vt dicit Chryso. Nulla res sic precedit virtutē sicut corꝑalis voluptas. Et Augu. ad Maximū comitē. Nullū pnitiorem patior hostē q̄ corp9 in quo habito. ē em̄ quasi leo subuersor ī domo mea vndiq3 me pestifero morsu lacerādo cōsumēs. Sz cōtra hāc corpis pestilentiā remediū hri pōt ne spūs sibi contractus infectionem incurrat. Nā Auicēna in primo canonis docet. q2 si aer est pestilentialis obuiandum est ei exiccādo corp9. Et sunt ſm eundē in eodem libro exicātia mot9 vigilie ⁊ nutrimēti paucitas. Reuera ⁊ cōtra pestē carnis ne inficiat̄ spūs hec obseruāda sunt vt videlz corpus exicetur motu. i. laboribus ⁊ vigilijs ⁊ ieiunijs vt sic eius vis infectiua minuat̄. Eccli. xi. Attende tibi a pestifero. fabricat enim mala. C

Secundo in themate

ꝑposito suadet̄ studiū fructuosū. s. vigilandi ⁊ custodiēdi. Uñ primo cōuenit esse sollicitū sicut ē ille q̄ vigilat. scḋo cautū sicut est ille q̄ custodit vestimenta suo. Circa primū notandū q2 spāliter custodes portarū ciuitatis. q̄ debent custodire portas sibi cōmissas solent vigilare ne hostes ingrediantur ⁊ ꝑ eoꝝ negligentiā ⁊ soporem ciuitas mittat̄. Certe dñs noster iuic in parte longinqua ⁊ tradidit cuilibet custodiam sui. ⁊

ideo debꝫ qlibet vigillare: vt qn̄ dn̄s venerit possit reddere bonā rōnē ⁊ bonū cōputuꝫ de officia custadie sue. Et iā dr̄ Mat. xiij. Janieali p̄cepit vt vigilet. Vigilate ergo. Nescitis em̄ qn̄ dn̄s veniet. In quibꝰ qdeꝫ verbis debemꝰ artendere quattuor.

Primo cāmissam custodiā. qꝛ ianitori.

Secundo iniunctam obedientiam: qꝛ precepit vt vigilet.

Tertio sollicitam diligentiam. qꝛ vigilate ergo.

Quarto suspectam ignorantiam. qꝛ Nescitis enim quando dn̄s veniet. D

Circa primū attendendū est ꝙ iste ianitor est rō: q̄ dꝫ custodire et regere totuꝫ hominē. qn̄ em̄ fortolitiū est captum de facili aperiunt porte. Ita qn̄ ꝑ negligentiā hoīs eripit cor ꝑ cāsensum. de facili capiunt et aperiunt porte: ⁊ intrant hosteo. s. ⁊ os ad dicendū verba mala: ⁊ oculi ad male respiciendū: ⁊ aures ad male audiēdū: ⁊ manus ad male tāgēdū: ⁊ sic de alijs mēbris. Job. xxx. Quasi rupto muro ⁊ apta ianua irruerunt sup me. Et iō sicut inimici intrātes ꝑ negligētiā ianitoris destruūt edificiū ⁊ incēdūt ⁊ polluunt. sic certe pctā hoīem. ps. lxxiij. Exciderūt ianuas eiꝰ in idipm in securi ⁊ acia deiecerūt eam. Incēderunt igni sanctuariū tuū ī terra. pol. ta. no. tui. ij. Paral. xxviij. Clausit Achaz ianuas tēpli dn̄i Qn̄ aliqa suspectꝰ venit ad portam: priꝰ dꝫ inqri o portario qs sit. Sic qn̄ vna tētatio venit ⁊ pulsat: dꝫ hō dijudicare qd sit vtrū bona vel mala. ⁊ tunc repellere ⁊ claudere ianuā. i. consensum. ij. Paral. xxxv. Janitores ꝓ portas singulas obseruabant ita ꝙ nec in pūcto descenderēt a ministerio. Secūda in auctoritate adducta nota iniūctā obediētiā. qꝛ p̄cepit vt vigilet. Videmꝰ ꝙ tpe pacis hoīes dormiunt secure in lectis suis: ⁊ nā indigēt portare arma: sed potiꝰ vacant gaudijs ⁊ festiuitatibꝰ: sꝫ qn̄ sunt ī guerro tūc non dormiūt secure: sed necesse habēt vigilare: ⁊ p̄cipit custodibꝰ ⁊ hoībꝰ vt vigilēt nec audeāt incredere sine armis Sic hoīes q̄ habēt pacem cū diabolo ⁊ seruiūt ei in statu peccati: sunt in pace vacant gaudijs ⁊ dissalutionibꝰ ⁊ dormiūt in fecibus pctōꝝ suoꝝ. Sꝫ qn̄ aliqs est in bono statu ⁊ recedit a dn̄o diabolo ⁊ seruit deo opꝫ ꝙ sit paratus contra diaboluꝫ ⁊ ꝙ vigilet contra eius insidias. ideo dr̄ in figura. j. Macha. xij. Audiuit Jonathas. i. columba veniēs. i. hō q̄ vult ad aliqđ bonū ꝑuenire. qm̄ regressi sunt principes demetrij q̄ interpiat nimiū ꝑsequēs. s. diabolꝰ qui nunq̄ cessat ad ꝑsequēdū cū exercitu multo pugnore aduersus eū. s. diuersis pctīs. Et qd fecit. Et exijt ab hierusaleꝫ. i. a pace diaboli: ⁊ occurrit ei in amathiie regiōe. i. in indignatiāe. Non debꝫ hō expectare ꝙ diabolꝰ ꝑueniat eū. Nō em̄ dederat eis spaciū ꝙ ingrederent regionē eiꝰ. ⁊ sequitur. Et p̄cepit Jonathas suis vigilare ⁊ esse in armis paratos tota nocte ⁊ ꝓposuit custodes ꝑ circuitū castroꝝ: qꝛ nō debet esse in hoīe aliq̄ pars q̄ non caueat a pctō. Et audierūt aduersarij ꝙ paratꝰ ē ianathas cū suis in bello ⁊ timuerūt. Tertio ī auctaritate adducta nota sollicitā diligētiam ad quā īducit. dicēs. Vigilate ergo. Nota qn̄ aliqs dn̄s iuit ad aliqueꝫ locū ⁊ dꝫ redire familia ipm expectās solet vigilare ⁊ tenere lumē in domo: vt quacūq3 hora venerit sint parati ad apariēdū: aliter em̄ dn̄s turbaret. Sic certe dn̄s noster iuit ad regionē longinquā: ⁊ dꝫ redire nescio qn̄ vel ad iudiciū ꝑticulare ī morte: aut ad iudicium gn̄ale in fine mūdi: ⁊ iō debemꝰ esse parati ⁊ hr̄e lumē gr̄e dei: vt nō īueniat nos dormiētes in tenebris pctī. Vn̄ Lu. xij. Sint lūbi vr̄i p̄cincti. i. motꝰ carnaliū desideriorū refrenati. ⁊ lucerne ardētes in manibꝰ vr̄is. i. bona opa habeatis ī gr̄a dei ⁊ chastitate facta glosa. deo nō placet vnum sine altero: vt cū qs vel bona agit nōdū refrenata luxuria: vel caste viuit nō exercens se ad bona opa. seqt. Et vos siles hoībꝰ: non biutis: expectātibꝰ dn̄m suū vt remuneratorem: qn̄ reuertatur a nuptijs. Ad nuptias iuit in ascēsione. vt cū venerit ad iudicium vt dictū ē. ⁊ pulsauerit ꝑ infirmitatem mortē ꝓpinquā aſtēdenda: cōfestim operiāt ei. Beati serui illi quos cū venerit dn̄s inuenerit. ⁊ si ve. in se. vi. ⁊ si ī ter. vi. ve. ⁊ ita inue. beati sunt serui illi. Ubi loqt de vita hoīs ad modū vigilarū noctis: qꝛ vita hoīs non est nisi nax respectu vite future. E Sunt em̄ q̄ttuor vigilie. Prima dr̄ cōticiniū a vespere incipiēte vsq3 q̄ hoīes incipiāt ꝯticere. Scd̄a vocat intēpestiuū. s. ab illa hora vsq3 ad mediā noctē qn̄ hoīes nihil agunt nec est tp̄s agēdi. Tertia vocat gallicantꝰ qꝛ galli sunt q̄si nuncij diei. Quarta vocat antelucanū qđ est quasi ī tenebris ⁊ initiū auroze. Sed certe in vita hoīs sunt q̄ttuoꝛ

vigilie.i.q̃ttuor etates in quib⁹ opꝫ vigilare. Prima est pueritia siue adolescentia: scd̄a iuuenilis: tertia senect⁹: q̃rta etas decrepita. Si ergo inueniat dn̄s hoīem bn̄ vigilasse in adolescētia bene: sin autē non ꝛ in iuuētute bn̄ vigilauerit: adhuc bene sin autē nō: ꝛ in senectute bn̄ vigilauerit: adhuc bene sin autē nō ꝛ in decrepito etate bene vigilauerit: etiā de⁹ acceptat. Nō ergo desperet quisq̄: qꝛ pi⁹ iudex patienter expectat moras nr̄as: ꝛ iō in quacūq̄ vigilia istarū hō inuent⁹ fuerit bn̄ vigilasse. btī sūt illi. Quorto in auc̄te supius adducta nota suspectā ignorantiā. qꝛ nescit͂ eni͂ qn̄ ꝛc. Et iō vigilandū. Ideo eni͂ dn̄s tēpus mortis voluit occultari vt oī hora ipsa mors semꝑ habeat suspecta et semper parati sim⁹. Unde Sene. Sic viue q̄si cras moriturus quilibꝫ eni͂ dies vite nostre ordinādus est velut vltim⁹. Bern̄. Est cōmune mori mors nulli parci thonori. Debilis ꝛ fortis veniūt ad limina mortis. et ideo debꝫ homo semꝑ timere Hiero. Siue comedā siue bibā siue aliud q̄d faciā: semꝑ videt intonore in auribus meis illa vox. Surgite mortui venite ad iudiciū. Ideo dr̄ Mat.xxiiij. Et vos estote parati. quia qua hora nō putatis filius hoīs vēturus est. et Matth.xx. Que parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias. F

Sequitur in secūda par

te thematis ꝓpositi. ꝛ custodit vestimēta sua vbi docet hoīeꝫ esse cautū i custodiendo. Et nota ꝙ dic͂ vestimēta in plurali: qꝛ scꝫ triplex ē aīe vestimētū qd̄ diligēter custodiri opꝫ. scꝫ gn̄ale: ꝛ nuptiale et ministeriale. Gn̄ale eni͂ vestimētū quo oēs aīe induunt est corp⁹. ꝛ hoc custodiēdū est a luto ne inquinetur. Dicit eni͂ Apoc. iij. Habes pauca noīa in sardis qui nō inqnauerunt vestimēta sua. tn̄ subdit de p̄mio talū. Ambulabūt mecū in albis. i. in corporibus glorificat͂ qꝛ digni sunt. Un̄ de custodia talis vestimenti admonebat apl'us .j. Timo.v. dicēs Teip̄m castū custodi. Vestimētū vō nuptiale ꝛ festiuū est charitas qꝛ qui sine ipso inuētus fuerit excludet a nuptijs agni. i. a conuiuio celestis glorie qn̄ traducet. i. in morte quādo aīa que est sponsa xp̄i traducet ad celeste palaciū qd̄ est domus spōsi: vel quando tota electorū ecc͞lia que est sponsa sine macula traducetur ad nuptias sponsi. i. ad refectionem et solēnitatē paradisi post iudiciū. Hoc figuratur in nuptijs de quib⁹ habet Matth. xxij. vbi dr̄. ꝙ vidit ibi hoīem non vestitū veste nuptiali. i. non habenteꝫ charitatem que operit multitudinē pctōꝝ. et ait illi scꝫ dn̄s. Quomodo huc intrasti nō habēs vestē nuptialē. i. charitateꝫ. Et si tu q̄ras quō q̄ nō hꝫ charitateꝫ intrat ad nuptias celi? Dico ꝙ pctōr etiā habꝫ fidē lꝫ informē de gl'ia paradisi: ꝛ etiā sperat ipse venire ad vitā eternā. Sed si nō mutauerit vestē scꝫ vt exuat vestem vilē sacci. i. pctm̄ cū qua nō licꝫ intrare palaciū nuptiarum regalium. ſm illud Hester. iiij. Non eni͂ erat licitū indutū sacco aulam regis intrare: et non induerit vestē pulchrā ꝛ honorificam charitatis q̄ est vestis duplex scꝫ superior ꝛ inferior. i. amoris dei et ꝓximi. ſm illud Prouerb. xxxj. Oēs domestici eius vestiti sunt duplicib⁹. Talis ꝛnquā pctōr hoc nō faciens frustrabitur a spe sua vana. Et ideo de supradicto hoīe qui non habebat vestē nuptialē subdit. ꝙ dn̄s nuptiarum p̄cepit: ligatis manib⁹ ꝛ pedibus proijcite eum in tenebras exteriores ibi erit ꝛc. Et ideo pctōr charitate carens licꝫ intret aliquo modo ad nuptias celestes ꝑ fidem informē ꝛ ꝑ p̄sumptuosaꝫ spē nō tamē intrat realiter et vere: sed excluditur ab eis. Hoc ergo vestimentū nuptiale charitatis p̄cipue custodiendū est a sensibus auaricie ne laceret: qꝛ scꝫ amor mūdi et diuitiarum q̄ ꝑ spinas intelligunt dissipat amorē dei. j. Ioh. ij. Si q̄s diligit mūduꝫ non est charitas patris in eo. Nam sicut amor aliene mulieris dissipat amorē cōiugaleꝫ: ita amor auaritie ꝛ cupiditatis mūdane dissipat amorē sp̄ualē scꝫ charitatis. et iō cum magno sapiētia et prudētia debꝫ hō se custodire ab auaricio: ne tollat ei vesteꝫ charitatis. Un̄ Prouerb. vij. dr̄. Dic. sapiētie soror mea es: et prudentia voca amicaꝫ tuā: vt custodiat te a muliere extranea et ab aliena. Nā si sapienter amaueris deuꝫ et prudēter amaueris ꝓximum: custodieris a muliere extranea. i. ab auaricio que facit esse extra amorē dei: et etiā a muliere aliena. i. a rapina vel vsura que aliena cōcupiscit scꝫ bona ꝓximi: et qꝛ ad hec ordinātur omnia mādata dei dr̄. j. Iohā. v. Hec est charitas dei vt mādata ei⁹ custodiamus. Uestimētū aūt ministeriale quo

vestiunt oēs servi ꝛ ministri dei est meri/
tū bonorū operū qd ex variis virtutibus
ꝓgreditur. Hoc vestimentū pcipue custo/
diendū est a vermib⁹ ne corrodat. vermis
enī vestimentū rodens est tinea. Job. xiii.
Quasi vestimētū quod comeditur a tinea
Augu. in regula. Indumenta ne smemus
habere duo sub vno cubili: ne a tineo ledā
tur: Hec tinea de vestimento nascens est
supbia vel inanis gloria: q̄ ex bonis ope/
ribus oritur. Eccli. xlii. De vestimētis pro/
cedit tinea ꝛ tamen ipsa bona destruit et
eorū meritū prodit. Augu. in regula. Alia
quecūq; iniquitas in ma. ope. exer. vt fi.
supbia vero etiam bo. ope. insi. vt pereant.
Prouerb. xxv. Tinea nocet vestimento et
vermis ligno. i. supbia ꝛ vana gloria ope/
ri bono. Homo qui habet bonū diligēter
custodit ipsum ne surripiatur a furibus.
Sic debet homo custodire meritum suo/
rum operum ꝛ laborū ne surripiatur a va/
na gloria ꝛ superbia. ij. Timothe. i. Bonū
depositum custodi.

Tertio in themate pro

posito precauet opprobriū ignominiosum
cū dicitur. ne nudus ambulet: idest vadat
ad dei iudiciū. quia nō est minoris oppro/
brij: sed longe maioris ambulare animam
nudam ꝛ vestibus virtutū ꝛ bonorum ope
rum expoliatam coram oculis dei q̄ cor/
poraliter nudum incedere coram oculis
hominum. Et ista nuditas ꝛ opprobrium
ꝓuenit ex peccatis propter que expoliatur
anima ꝛ veste gratie ꝛ veste glorie ꝛ etiam
veste nature. idest corpore in morte: ꝛ ita
denudata ponitur in cruciatu gehenne. et
idcirco di Apoca. xvij. Desolatā faciēt illā
scz peccatoris animam ꝛ nudā: et carnes
manducabūt scz vermes ꝛ ipsam scz ani/
mā igne concremabunt: idest concremari
facient vel demones ipsam igne cremo/
būt. Ubi attende quomodo pctōribus ꝓ/
pter peccata sua omnia in contrariū con/
uertētur. Nam faciūt illā scz pctōris aīam
primo desolatam contra consolationē di/
gnitatū ꝛ honorū: ꝛ nudā cōtra possessio/
nes diuitiarū ꝛ bonorum: ꝛ manducabūt
vermes carnes eius cōtra fruitionem de/
litiarum ꝛ ciborum. ꝛ ipsam igne crema/
bunt contra scilz abusionem ꝛ libidinem
carnalium delectationum. Erit ergo pri/
mum desolata. i. destituta solacijs dignita

tum ꝛ honorum. Abierunt enī tunc turbe
ministrantiū: frequentie applaudentium:
leticie ludentiū: hastiludia militantium ꝛ
quecūq; consueuerūt dñis solaciū afferre.
Unde psalmista de subita desolatione ta/
liū admirans. dicebat. Quomō facti sunt
in desolatione subito defecerunt

Scdo erit nuda. i. expoliata et priuata
omni fulcimēto ꝛ opulētia diuitiarum et
possessionū. Ubi notandū q̄ est quedam
nuditas ignominiosa sicut nuditas vesti/
mentorū: ꝛ hāc in anima facit peccatum:
qr tollit vestimenta virtutum. vnde dicit
anime peccare volēti. Ezechielis. xvj. De/
relinquet te nudam plenāq; ignominia.
Quedam vero nuditas est periculosa sicut
nuditas armorum: qr expoliatus armis
iusticie faciliter vulneratur ab hoste: scilz
vulneribus tentationis que tñ vulnera sa
nari possunt si cito adhibeat medicamen/
tū penitentie. Et sic euadit homo qui vul/
neratus fuerat morte gehenne. ij. Macha/
beorū. xi. Plures vulnerati nudi euaserūt.
Quedā vero nuditas est angustiosa ꝛ odio/
sa sicut nuditas paupertatis non volun/
tarie sed coacte. Unde dixit Scōs philo/
sophus. q̄ paupertas est odibile bonum
illis autē qui in morte expoliātur ꝛ nudā
tur omnibus alijs temporalibus diuitijs
et bonis: ꝛ vadunt sicut nudi ad paupertā
tē inferni. est talis nuditas odibile malū.
Job. xiiij. Homo cum mortuus fuerit et
nudatus atq; consumptus vbi q̄so est? Et
vult dicere cū hō mortuus fuerit: idest se/
paratus a viuorum cōsortijs: nudatus a
terrenis diuitijs: ꝛ consumptus in substan
tia carnis vbi queso est. scz a nobis abscon
ditus. Si ergo nō fuerimus in morte in/
uenti nudi nuditate culpe: sed vestiti ve/
stimento gratie. introducemur in habita/
tionem celi vbi vestiemur vestimēto glo/
rie. scdm illud. ij. Corinth. v. Scimus qm̄ si
terrestris domus nostra huius habitatio/
nis dissoluatur ꝛc. et sequitur. Et inde hoc
ingemiscimus habitationē nostram que
de celo est semper indui cupientes. si ta/
men vestiti nō nudi inueniamur. Ad hanc
habitationē celestis glorie perducat nos
deus. Amen.

¶ Explicit distinctio tertia in qua
actū est simul de vita ꝛ morte.

¶ Incipit distinctio quarta: in qua agitur de conditionibus hominis iam mortui et eius calamitosis miserijs cogitandis: cuius sunt sermones decem.

¶ De adnihilatiōe mortui qualiter & qua re fiat per mortem. Sermo. j.

Ad nihilum redactus sum & nescivi ps. lxxij. a Uidemus qn̄ aliq̄s fuit in magno statu & in multis bonis abūdans q̄ postea qn̄ defectus est ab illo statu & oībus bonis priuatus: dr talis ad nihilū esse redactus: Et aliqn̄ dicit talis. Ego nescio q̄re sic ad nihilū redactus sum. Huius exēplū habet in Job q̄ expoliatus filijs & diuitijs multis dicebat Job. xvj. Ad nihilū redacti sunt oēs artus mei. Et post subdit. Ego ille quōdā opulentus repēte contritus sum. Quia igit homo mortuus. i. corpus: expoliatus ē oībus bonis q̄ habebat siue essent bona nature: vt vita sanitas fortitudo pulchritudo et cetera talia siue bona fortune vt sunt diuitie honores delitie & similia: idcirco ex persona hominis defuncti dicitur. Ad nihilū reda. &c. B In quibus quidem verbis conqueritur de duplici defectu.

Primo enī cōquerit de priuatione generali: quia ad nihilum redactus sum.

Scdo de offuscatiōe mētali: qr nesciui.

Circa primū aduertēdū est q̄ sicut spine aliqn̄ primo euelluntur cū ligone & euulse igne cōburunt & adnihilātur. Sic hō p mortē euellit de mundo vel aīa a terra corporis: & euulsa a corpe propter pctm̄ vadit ad ignē inferni: & tūc hō dr adnihilatus. Sm corpus q̄dem: qr recessit corpus illud a vero esse suo qd erat: esse hūanum. Itē aīa in gehēna existens priuata ē suo esse qd est esse beatū cū deo: & sic respectu hic viuētiū vel bto℞ in celo existentiuz pctōres dānati dicunt esse adnihilati. vñ dr. ij. Reg. xxiij. Preuaricatores aūt quasi spine euellētur vniuersi: q̄ non tollunt manibus. Et si q̄s tāgere eas voluerit armatur ferro & ligno lanceato igneq3 succense conburētur vsq3 ad nihilū. B In quibus vbis describit de pctōribus quattuor.

Primum est transgressio culpe. cum dicit. preuaricatores.

Scdm est destructio nature: quia quasi spine euellentur &c.

Tertium est defensio malitie. & si quis tāgere eas voluerit &c.

Quartum est cōminatio gehenne: quia igne succēse cōburentur &c.

Circa pmū aduertēdū est q̄ sm leges ciuiles preuaricator vocat ille qui accusat si fraudē adhibet in accusatione. Pōt enī in accusatiōe cōmitti triplex pctm̄. Primum est si accusatio sit falsa: & si h̄ pcedit ex malitio est pctm̄ calūnie. Si vo pcedit ex leuitore animi: puta q̄ hō nimis cito credidit qd audiuit ē pctm̄ temeritatz. Nō enī dz hō ad accusationē pcedere nisi de re aliquo sibi certa: i q̄ ignorātia facti locū nō habeat. Si vo pcedit ex iusto terrore q̄ aliq̄s in falsaz accusationē prorūpat: tūc iudex nō dz pnunciare eū calūniatū fuisse: neq3 etiā si pcessit ex animi leuitate: neq3 debz tūc imponere penā talionis. Scōm pctm̄ qd pōt cōmitti in accusatione est tergiuersatio: sic qn̄ aliq̄s ab accusatione retrocedit & totalit̄ desistit: ex h̄ enī q̄ ab eo qd ceperat desistit: videt terga vertere. s. si accusandi aīom oīno deponat nō q̄litercūq3 s3 inordinate. Contingit enī qn̄q3 aliquē ab accusatione desistere ordinate absq3 vitio dupl'r. Uno mō si in ipo accusatiōis pcessu cognouerit falsum esse illū de quo accusauit: & sic pari consensu se absoluūt actor & reus. Alio mō si princeps ad quē ptinet boni cōis cura qd p accusationē ipeditur accusationē aboleuit. Tertiū pctm̄ qd pōt in accusatore ptingere est preuaricatio. Et hoc est qn̄ q̄s in accusatione adhibet fraudē maliciose punitionē pctī impediēdo & h̄ vocat̄ puaricatio: q2 puaricator q̄si varicator est q̄ aduersam ptē iuuat pdita causa sua vel abscōdendo aduersarij crimen. Nō tn̄ quicūq3 abscōdit vera crimina preuaricat̄: sed solum q̄ fraudulēter abscōdit ea de q̄bus accusationē pponit colludens cū eo pprias pbationes dissimulādo & falsas accusatiōes admittēdo. Quicūq3 q̄ se sentiūt in h̄ offendisse redeant ad cor suū & peniteāt q2 puaricatores fuerūt. Esa. xlvj. Reddite preuaricatores ad cor. Sed in sacro scriptura cōmuniter vocātur puaricatores ille q̄ trāsgrediuntur legū decreta siue pcepta. Et si tales leges iuste sunt mortaliter peccant subiecti eis si eos transgrediuntur. Unī scti viri potius eligūt mortē corpis q̄3 transgredi tales leges: sicut pz

ij. Machã. vij. Ubi vnus ex illis septem fratribus dixit tyranno quid vis discere a nobis: Parati sumus magis mori ꝙ patrias dei leges preuaricari. Et signãter dicit patrias dei leges: quia leges patrie siue ciuiles ꝛ cões siue ꝓprie ꝛ municipales nõ sunt obligatorie quoad cõscientiã: nisi sint dei leges. Tunc aũt sunt leges dei quã sunt iuste: ꝛ tunc dicunt esse dei: qꝛ deriuate sunt a diuina sapiã: q̃ ait Prouerb. viij. Per me reges regnãt: ꝛ legũ cõditores iusta discernunt. Vocant etiã ꝓuaricatores illi q̃ post pniam pctõꝝ iterũ recidiuãt in pctã. Error est: qꝛ tales q̃ prius destruxerunt reedificãt. vñ dꝛ Gal. ij. Si q̃ destruxi iterũ hec reedifico: preuaricatorẽ me constituo.

¶ Secũdo in aucte inducta tãgit destructio nature seu vite. cũ dꝛ q̃si spine euellentur q̃ nõ tollũtur manibus. q. d. qꝛ ꝓuaricatores ꝛ pctõres neqꝫ manu dei bñfacientis: neqꝫ manu dei flagellãtis ꝑmiserũt se capi ꝛ euelli a pctĩs in quibꝰ radices cordis habebãt infixã: saltẽ hoc effugere nõ poterũt quin ꝑ ligationẽ mortis a mũdo euellãtur. Vñ cõtra pctõrẽ impenitẽtẽ dĩc ps. lj. Deus destruet te in finem euellet te et emigra. te. ta. tu. ꝛ ra. tu. de ter. vi. Assimilãtur autẽ pctõres spinis. qꝛ etiã sub flore sunt carpentium pungitiue: ꝛ iõ dꝛ hic ꝙ nõ tollũtur manu: ꝛ sicut pctõres etiã sub flore mundane ꝓsperitatis hñt pũctiones sollicitudinũ ꝛ timorꝫ ꝛ dolorꝫ ꝛ etiam punctiões cõscientiarũ: quas q̃dã nõ attẽdentes esse sub sensu dua delitias cõputabant. Item qꝛ in pctõribꝰ exardescit ignis auaricie cõcupiscentie ꝛ iracũdie in pñti. ps. cxvij. Exarserunt sicut ignis in spinis scꝫ in futuro exardescet in eis ignis gehenne. Esa. xxxiij. Spine cõgregate igni cõburent. Nota ꝙ rusticꝰ ventẽs aliq̃n ad locũ vel sepẽ plenã vepribꝰ ꝛ spinis: licꝫ nõ tollat eas manu tñ succidit cum falcastro suo ꝛ tollit eas cum furca sua ꝛ cõgregat ꝛ succẽdit igne. Sic pctõr plenus spinis diuitiarũ qs illicite acq̃siuit: vel ꝑ violentiam rapuit: licꝫ in vita iste nõ tollat manu hominis: tamẽ nõ poterit euadere quin etiaꝫ absqꝫ manu hoĩs falcastro mortis succidatur ꝛ furca diuine iusticie: que q̃si duplici ramo. i. duplici punitione. s. aie ꝛ corporis vel ꝑ cõmissis ꝛ omissis damnat: tollatur ad penaꝫ ignis eterni. Job. xxiiij. Auferet scꝫ diuina iusticia. violentũ. s. pctõrem qui deserta iusticia aliena rapuit: absqꝫ manu idest absqꝫ oppositiõe seu percussione hũana. Tertiũ malũ qd̃ ostenditur in auctoritate adducta esse in pctõribus est defensio malicie sue: de quo dꝛ. si quis tangere eas volue. ꝛc. q. d. si quis tãgere voluerit spinas et pctõꝝ vitia corrigere ꝛ maxime diuitũ ꝛ potentũ nõ poterit hoc facere: quia non sustinebũt sed resistent ei noli me tangere dicẽtes: vbi corrector sit armatus ferro. i. vbi sit potẽs ad sui defensionem. Sap. v. Accipiet armaturã zelus illiꝰ. Et sit etiam armatꝰ lancea. i. potẽs ad subiugandum ꝛ feriendum cũ lancea. i. cũ rectitudine ꝛ fortitudine iuste sentẽtie. Nã lignũ lancee hꝫ rectitudinẽ ꝛ ferrum eiꝰ hꝫ fortitudinẽ. Et hec duo sunt necessaria ad corrigẽdũ potentes ꝛ diuites. s. rectitudo iusticie ꝛ fortitudo potẽtie. Sap. v. Induet ꝓ thorace iusticiã ꝛ accipiet ꝓ galea iudiciũ certum sumet scutũ inexpugnabile equitatem: acuet autẽ irã oĩa in lanceã ꝛ pugnabit cuꝫ illo. Vel possent ꝑdicta exponi tñ de pctõribꝰ quia si quis eos tãgere. idest corrigere voluerit: tũc pctõr nõ sustinet correctionem: sed armatur ferro obstinate defensiõis: qꝛ nõ vult culpã suam confiteri sed defendit eã cum obstinatione incorrigibilitatis. Armatur etiã ligno lanceato. i. lingua detractoria q̃ percutit vitã ꝛ famã corripientis. j. Regũ. xix. Nisus est saul lancea ꝑcutere dauid. Quartũ malum qd̃ ponitur contra pctõres est cõminatio gehẽne: qꝛ igne succense cõburentur ꝛc. qꝛ licꝫ in inferno cõburẽtur eterno incendio licꝫ eĩs in inferno non sit sola pena ignis qd̃ ostenditur. Job xxiiij. vbi dicit ꝙ transibunt ab aquis niuiũ ad calorem nimiũ. i. a vehementissimo frigore ad vehementissimum calorẽ. Et in ps. x. dꝛ. Ignis sulphur ꝛ sp̃s ꝓcel. pars calicis eoꝝ. Nam in igne ardor: in sulphure fetor: in sp̃u ꝓcellarũ: incessabilis tortor: scꝫ diabolus accipi põt. In ꝓposita tamẽ auctoritate fit mentio solũ de pena ignis: qꝛ cũ ignis sit maxime afflictiuus ꝓpter hoc ꝙ abũdat in virtute actiua. ideo nomine ignis oĩs vehemens afflictio seu pena dãnatorũ designatur. Qd̃ autem dicit despicia. i. de peccatoribus ꝙ igne succense cõburentur: non est cõtrarium ei qd̃ dicitur Job. xx. Deuorabit eos ignis q̃ nõ succenditur. Et Gregoriꝰ etiam dicit ꝙ ignis ille durat inextinguibilis: qui succẽsione non

indiget ⁊ ardore non caret: qꝛ reuera ignis ille non succendit eo mõ q̄ succendit iste q̄ est apud nos. Ne ignis iste lignis nutritur ⁊ ab hoīe succendit: qꝛ est artificialiter ⁊ ꝑ violentiā in alienā materiā introduct⁹. Et ignis ille lignis non īdiget q̄b⁹ faueat: qꝛ vel est in ꝓpria materia existēs vel ē in alie na nā ꝑ violentiā: sed ꝑ naturā a p̄ncipio ītrinseco ⁊ iō nõ est accensus ab hoīe succē dit tm̄ a deo q̄ naturaꝫ illā instituit. Et hoc est qḋ dicit Esa. xxx. Flat⁹ dñi quasi torrēs sulphurio succendēs eā: Qḋ aūt addit ī auctoritate adducta ꝙ cõburentur vsqꝫ ad nihilũ. Nõ est intelligendū ꝙ ꝑ cõbustionez redigant ī nõ esse simplr: qꝛ deus de sua iusticia lꝫ damnat hoīem q̄ ꝯ se peccauit posset esse subtrahere ⁊ eā in nihilū redigere: conuenientior tñ iusticie est vt eū semꝑ ad illā penam in esse reseruet. Et rõ est. qꝛ semꝑ dei iustitia hꝫ aliq̄d mīe admixtū: non solum in numeratiõe bonorum q̄s remunerat supra ꝯdignū. sꝫ etiā in punitiõe malorū quos citra cādignū punit. vñ in p̄s. cij. dr̄. Nõ ꝭm pctā nr̄a fecit nobis: neqꝫ ꝭm ini. no. re. na. Si aūt dānati redigerent ī nihilū: tūc iusticia dei non haberet aliq̄d misericordie admixtū. qꝛ nihil remaneret de eis: cui posset mīam exhibere: ⁊ sic esset furor iusticie sine mitigatione misericordie. Propterea dr̄ Hiere. x. Corripe me dñe. verūtamen in iudicio ⁊ nõ in furore tuo. ne forte ad nihilū redigas me. q. d. Si corriperes me in solo furore iusticie: ita ꝙ iudiciū tuū mīe tē peramentū excluderet ad nihilū redigeres me. Dicūt ergo dānati ī gehēne combustione ad nihilū redigi. Primo q̄dez: qꝛ nihil ē qḋ eis ꝓdesse possit. Itē qꝛ de bonis amabilib⁹ ⁊ appetibilibus eis nihil remansit. Nam q̄diu viuebant in mūdo habebāt bona tp̄alia in re: sꝫ nec a spe futurorꝫ bonorū erant adhuc exclusi: sꝫ in gehēne existentes oībus priuati sunt ⁊ bonis supernis siue eternis. quib⁹ fruunt beati. ⁊ bonis internis. s. grā ⁊ virtutib⁹: quib⁹ abūdāt iusti et etiā externis. i. tp̄alib⁹: quib⁹ abūdāt viui. Nihil ergo boni remanet in eis nisi tm̄ esse nature: qḋ tñ est ita miserū vt patr⁹ detestentur ipsum vt malum q̄ diligant vt bonū. Unde ꝭm ꝓbatos doctores potius vellent nõ esse q̄ in tanta miseria esse. Ad nihiluꝫ ergo bonorꝫ redacti sunt: quia sic omni bono priuati sunt. Unde Esa. xxx. Spūs ei⁹ velut torrēs inundās vsqꝫ ad medium colli ad ꝑdendas gētes in nihilū.

Secundo in themate

proposito agitur de effuscatione mentis: cū dr̄: ⁊ nesciui. Maxima em̄ mentis offuscatio est nõ videre pctā sua. vñ glosa exponit nesciui. s. pctm̄ meum. Ista est periculosa ignorantia qꝛ sicut ille qui nescit se esse infirmum nõ querit medicine remedium ⁊ ideo tendit ad mortez. Sic ille q̄ suuꝫ nõ cognoscit pctm̄ non querit remedium penitentie: ⁊ sic tendit ad mortem eternam. Et ideo Seneca dicit ꝙ initium salutis est noticia peccati: qm̄ qui peccare se nescit corrigi nõ vult. Et idcirco de pctõribus talibus dr̄ in p̄s. lxxxi. Nescierunt neqꝫ intellexerunt qui in tenebris ambulant. In quibus quidem verbis tangit triplex ignorantia que in peccatoribus inuenitur.

Una est que causat ex auaritie affectu: ⁊ de hac dicit. nescierunt.

Scd̄a est que causat ex supbie ꝯtēptu: ⁊ ꝓpter hāc dicit: neqꝫ intellexerunt.

Tertia est ex cõcupiscentie dñatu et propter hanc dicit. in tenebris ambulant.

Circa primum attendendum est ꝙ diuites auari tantū afficiunt ad ista bona q̄ querunt vel possident exterius ꝙ nesciunt nec attendunt damna et mala que patiuntur interius. De quo habetur figura Josue viij. in viris vrbis hay. qui egressi ad querendum israel exterius perdiderunt vrbem interius. Sic tales auari ignorant quomodo propter ista bona exteriora perdunt bona interiora et incidunt in mirabilem ignorantiam. Mirabilis enim ignorantia esset si aliquis quando esset miser crederet se esse felicem ⁊ vnde esset pauper crederet se esse locupletem et si unde cecaretur putaret se esse illuminandum. et si etiam quando esset nudus putaret se esse vestitum. Sic accidit per omnia diuiti peccatori. s. ꝭm illud Apoc. iij. Dicis diues sum et locupletatus et nullius egeo. ⁊ nescis quia tu es miser ⁊ miserabilis ⁊ pauper ⁊ cecus et nudus. Quod breuiter sic exponit. Tu dicis. idest videris posse dicere. diues sum scꝫ in possessionibus ⁊ locupletatus etiam in rebus mobilibus. et nulli⁹ egeo quantum ad corpus. quia sufficientia habeo ad victū. ⁊ nescis. ꝙ quantuꝫ ad aīam tu es miser ꝓpter infirmitatē culpe: et miserabilis ꝓpter reatū pene, et paup. qꝛ priuat⁹ virtutib⁹. Gre:

Ille ẜ diuitie sunt q̃ nos virtutib⁹ diuites
faciũt. Sequit̃ ⁊ cecus.i. ꝑ ignoꝛãtiã ⁊ ma
litiã offuscat⁹ ⁊ nud⁹ a bonis opib⁹. Scḋa
ignoꝛãtia est in pctõib⁹ ex cõtẽptu ſupbie
⁊ iõ dixit: nec intellexerunt.i. nec scire cura
uerũt.s. ex ɔtẽptu ſupbie. Job.xxi. Dixerũt
deo: recede a nobis sciẽtiã viaꝝ tuaꝝ no
lum⁹. Et sic eɴꝝ ignoꝛantia affectato ẽ siue
volũtaria. Põt eñ ignoꝛãtia esse volunta/
ria. vel directe vel indirecte vel ꝑ accidens
Directe q̃dez qñ aliq̃s directe vult ignoꝛa/
re sciãm salutis vt non retrahat̃ a pctõ qḋ
amat. ps.xxxv. Noluit itelligere vt bñ age/
ret. Talis ergo ignoꝛantia affectata est gra
uissima: q̃ȝ videt̃ ꝓcedere ex magno amore
peccãdi ꝙ aliq̃s detrimentũ scie patiat̃ ad
hoc ꝙ libere vacet pctõ. Vñ talis ignoꝛan
tia nõ excusat pctm̃: nec in totu nec in pte
imo magis auget. Itẽ põt esse ignoꝛantia
volũtaria idirecte: vt cũ aliq̃s nõ adhibet
studiũ ad cognoscendũ ea q̃ scire tenet̃: ⁊ h
est ignoꝛantia negligẽtie. Et intelligit̃ esse
negligentia cõ nõ applicat animũ ad scien
dũ ea q̃ cognuscere dȝ vel simpl'r vel ẜm ne
tps. Vñ ignoꝛãtia iuris ad negligentiã re/
putat̃. Sicut si aliq̃s ignoꝛaret furtum vel
adulteriũ esse ꝓhibitũ a deo. Vel etiã ĩ ali/
quo casu: sicut si aliq̃s emitteret sagittã in
aliq̃ loco vbi solent hoĩes trãsire. Ad negli
gentiã sibi reputat̃ si scire non studeat: an
tũc aliq̃s trãseat: ⁊ sic talis ignoꝛãtia ꝑ ne
gligentiã ɔtingẽs volũtaria iudicat̃ ⁊ ẽ pi
culosa. Et de hac ignoꝛãtia ḋi Hiere.x. Nõ
q̃sierũt: ꝓpterea nõ intellexerunt. Vñ talis
ignoꝛãtia nõ excusat actũ sequentẽ a toto
ſȝ a tãto. inquantũ act⁹ sequẽs ex eo min⁹ ẽ
volũtari⁹: ꝙ si scienter talẽ actũ aliq̃s elige
ret absq̃ oĩ ignoꝛãtia. Itẽ est ignoꝛãtia vo
lũtaria ꝑ accidẽs ex eo scȝ ꝙ aliq̃s directe
vel indirecte vult aliq̃d ad qḋ sequit̃ ipm
ignoꝛare. Directe q̃dez sicut pȝ in ebrio qui
vult supflue potare ꝑ qḋ priuat̃ vsu rõnis
Esa.xxviij. Hi q̃ȝ pre vino nescierunt. ⁊ pre
ebrietate errauerunt. Sacerdos ⁊ ꝓpheta
nescierunt pre ebrietate absoꝛpti sunt a vi/
no ⁊c. Et nota ꝙ si aliq̃s ꝓpter ebrietatem
faceret homicidiũ vel aliud malũ: mereret̃
duplices maledictiões. vt dicit phs tertio
Ethy. q̃ȝ scȝ duo pctã facit: min⁹ tñ peccat
in homicidio ꝙ si non ebri⁹ occideret. Indi
recte ẜo est ignoꝛantia ꝑ accidẽs: cum ali/
quis negligit repellere insurgentes motus
passionum: qui postea crescentes ligãt ra/
tionis vsuȝ in particulari eligibili. ẜm qḋ
ḋr ꝙ omnis malus est ignoꝛans. Vñ talis
ignoꝛantia siłr non excusat a toto. sed a tã
to ipsuȝ actum sequentẽ: Vñ q̃ȝ motus paſ
sionum inflãmant ⁊ ligant rõnis vsum et
impediunt intellectum: ḋr de tali passione
Esa.xlij. Cõbussit eũ in circũitu et non co/
gnouit. succẽdit eũ et non intellexit. Talib⁹
ergo ignoꝛantijs offuscati pctõres non co/
gnoscũt mala vndiq̃ȝ sibi ĩstãtia. Cui⁹ figu
ra hr̃ Judi.xx. in filijs bẽiamin: de q̃b⁹ ḋr
ꝙ non intellexerũt q̃ex oĩ pte instaret illis
interi⁹.s. a superioꝛi ex dei sñia. ab inferioꝛi
ab inferni gehenna: a pte ante ex vita male
acta: a pte post ex moꝛte pctõꝝ pessima ex
pte dextera ex ꝓsperitate male habita: ex si
nistra.i. ex aduersitate ĩpatienter tolerata.
Tertio q̃ȝ ignoꝛantia ẽ in pctõrib⁹ ex ɔcupi
scẽtie dominatu: et ꝓpter hñc ḋi ꝙ in tene
bris ambulãt. Ille eñ qui ambulat in tene
bris ⁊ hȝ viã lubricã frequẽter cadit. Sic il
le cui carnis ɔcupiscẽtia dominat̃ ambu/
lat in tenebris: q̃ȝ passio ɔcupiscentie offu/
scat lumẽ rõnis sicut nebula multuȝ densa
intercipit lumen solis. Vñ Aug. in lib. con
fessionũ. Exhalabãt ĩquit nebule de limosa
ɔcupiscẽtia carnis et scatebra pubertatis ⁊
offuscabant et obnubilabãt coꝛ meũ. ita vt
nõ discerneret̃ serenitas dilectionis a cali
gine libidinis. Itẽ hñt lubricũ carnis: et su
per hoc diabol⁹ ĩpellit eũ tentationib⁹ suis
et ideo nõ mirũ si frequẽter in pctm̃ cadit.
ps.xxxiiij. Fiãt vie eoꝝ tene. ⁊ lub. ⁊ ange.
dñi pse. eos. Et ḋi diabolus angelus dñi:
non solũ q̃ȝ a dño fuit creat⁹ non quidẽ ma
lus ſȝ bonus: tñ etiaȝ q̃ȝ nihil põt facere ɔ
nos nisi dño ꝑmittẽte ⁊ iuste cõcedẽte. Ab
his ergo tenebris dñs nos eripiat et ꝑdu/
cat ad luceȝ eterne claritatis. Qui viuit et
regnat in secula seculoꝝ Amen.

¶ De vilitate hoĩs moꝛtui. Sermo.ij.

Ego aũt sum ver

mis ⁊ non hõ opprobriũ ho
minuȝ et abiectio plebis. in
ps.xxi. De⁹ ab initio dotas/
uit hominem in tribus.

Primo in rõne: q̃ȝ fecit ipm aĩal rõnale.

Scḋo in honoꝛe: q̃ȝ insigniuit ipm sua
imagine. Gen.j. Creauit de⁹ hominem ad
imaginem ⁊ similitudinem suam.

Tertio in ꝑlatiõe: q̃ȝ prefecit ipm alijs
creaturis. Gen.j. Presit piscib⁹ ma. et vo.

te. ꝛc. Creauit ꝗ eū cū facultate rōnis. cuꝫ nobilitate sue imaginis. ꝛ cum dignitate dn̄atiōis. Sed heu ondit̃ in v̄bis ꝓpositꝫ ꝙ ꝓpt̃ ipsi⁹ hoīs pctm̄ oīa v̄tunt̃ i ꝯriuꝫ. Qm̄ rōnal' hō ꝑ pctm̄ trāsformat̃ in brutū vn̄ dicit. Ego suꝫ v̄mis ꝛ nō hō. Honor nobilitatiꝫ imaginis cōmutat̃ in opprobrium vn̄ subdit. opprobriū hoīeꝫ. Et dignitas ꝓlatiōis cōuertit̃ in obiectiōis cōtemptum: vn̄ addit. ꝛ abiectio plebis. Sed si sumantur v̄ba ꝓposita ex ꝑsona hoīs mortui continentur tria que per mortē cōtingunt.

Et primū est: q꞉ transformat̃ ex corruptibilitate corpali: vn̄ dicit: ego sum vermis.

Scd̄m est: quia priuatur nobilitate naturali: quia non est homo.

Tertiū est. q꞉ repudiatur a cōmunitate sociali: quia opprobriū hoīm. A

Circa primū attēdēdū

est ꝙ corp⁹ hūanū post mortē in putredinis corruptionē resoluit̃: ꝛ ex ei⁹ putredine v̄mes generātur: ꝛ iō dicere pōt homo Ego sum v̄mis. s. futur⁹: q꞉ in v̄mē resoluēdus. Et ista est mirabilis transmutatio. scꝫ de hoīe in vermē. Nō em̄ sil'is est ꝓcessus in hoīs corruptiōe sic in ei⁹ gn̄atiōe: q꞉ videlꝫ in gn̄atiōe hoīs est ꝓcessus ab ignobiliori ad nobilius esse: q꞉ embrio sic dicit phs prius viuit vita plāte: deinde vita aīalis: ꝛ vltio vita hoīs. Sed i morte ꝛ corruptiōe hoīs a nobiliori ꝓcedit̃ ad ignobili⁹ q꞉ pri⁹ resoluit̃ i cadauer ex aīe deinde ī cadauer putridū: deīde corrūpit in v̄mes ꝛ eoꝝ nutrimentū. Propter qd̄ dꝛ Job. xxv. Hō putredo ꝛ fili⁹ hoīs v̄mis. B In q̄bus q̄dē v̄bis p̄mo describitur corruptio abominabil': q꞉ hō putredo. Scd̄o gn̄atiō vil': q꞉ fili⁹ hoīs v̄mis. Ex p̄mo aūt istoruꝫ tollit̃ triplex gl'iatio q̄ ꝯsueuerāt homīes gl'iari ꝭm carnē. Dr̃ em̄ hō putredo: tū q꞉ est ꝭm corp⁹ ex putredīe gn̄at⁹: tū etiā q꞉ ē intra corp⁹ putredīs cōtētiu⁹: tū etiō q꞉ est facil'r ī putredinē resoluēd⁹. Cōsueuit aūt hō aliqū gl'iari de originis nobilitate: sic de q̄busdā dꝛ Osee. ix. Gl'ia eoꝝ a partu et ab vtero ꝛ a cōceptu. Sed dn̄s ad hāc gloriā tollendā dedit partū hoīs cū aptionis dolore: ꝛ vterū cū corruptiōis fetore: ꝛ conceptū ex humoris putredīe ꝛ cū libidinis pudore ergo gl'iatio vere nobilitatis non dꝫ sumi a carnis gn̄atiōe q꞉ a q̄cūqꝫ parente hō sit nat⁹: semꝑ genitus est ex putredine. Vn̄ v̄a nobilitas homīs nō attēdit̃ ex origine carnis: sꝫ ex origine v̄tutis. Unde pħs dic̄ in. ij. Rheto. ꝙ nobile ē ꝭm v̄tutē generis. scꝫ q꞉ illi sunt nobiles q̄ sunt nati ex gn̄e digno ꝛ v̄tuoso. Sed si nat⁹ ex gn̄e nobili ꝛ virtuoso degenerat: puta ꝙ sit vilis ꝛ vitiosus: sicut etiā videmus in q̄busdā terris naturalr̃ accidere ꝙ ex bono. frumento nascit̃ malū bladū. Et sil'r plerūqꝫ ꝯtingit ꝙ ex nobili ꝛ virtuoso gn̄e: nascit̃ hō inutilis vel mal⁹: tūc si talis velit se iactare de nobilitate gn̄tis: poti⁹ est ei talis iactātia ad ignominiā q̄ ad gloriā: cū non sit generosus: quia degenerat a nobilitate parētū. Et sic ptꝫ ꝙ gl'iari de carnis origine est gl'iari de putredine. Unde dꝛ Job. xvij. Putredini dixi pr̃ meus es. Qn̄qꝫ v̄o hō cōsueuit gl'iari de carnis pulchritudīe siue formositate. Sed etiam h̄ gl'ia inanis est: q꞉ cum corp⁹ hoīs sit plenū putredine sil'e est sepulcro dealbato: qd̄ deforis apparet hoīb⁹ speciosum: ꝛ int⁹ plenū ē spurcitiis ꝛ cadaueris putredine. Et sic refert Boetius Aristo. dixisse. Si linceis oculis hoīes vterētur: none illud pulcherrimum alcibiadis corp⁹ introspectꝫ viscerib⁹ feri dissimū videret̃: Sil'e est corp⁹ hoīs quantūcūqꝫ pulchrū appeat cumulo sterq̄lini⁹ qū est niue coopert⁹ q꞉ extra hꝫ niuis candorē: ꝛ desubter sterq̄linij fetorē: ꝗ gl'iari de pulchritudine carnis est gl'iari de coopertura putredinis. Et iō dꝛ Prouerb. xxxi. ꝙ fallax gr̄a ꝛ vana ē pulchritudo. Vn̄ etiam exterior pulchritudo corpis ex modica infirmitate putrescit. Job. vij. Induta est caro mea putredīe. Qn̄qꝫ vero gl'iant̃ hoīes de sepulture solennitate. Vn̄ q̄dā an̄ mortē faciūt fieri sepulcra sumptuosa: ꝛ iubēt fieri solēnia funeralia. Sꝫ q̄d ꝓsunt ista: vel aīe defuncti vl' corpi: certe corpi nihil facit pl⁹ esse ī alto q̄ ī imo sepulcrū. Sicut narrat Valeri⁹ maximus dixisse theodorū cyreneū qn̄ iussus est a lisimacho rege cruci affigi. Tūc em̄ dict⁹ theodorus dixit ei. Hec crux purpuratis tuis terribil' est mea aūt nihil interest an humi an ī sublimi putrescā. Vn̄ siue sepeliat̃ ī alto siue sepeliat̃ in humo siue in marmore siue ī muro: opꝫ nihilominus ꝙ putrescat ꝛ corrodat̃ a v̄mibus. Job. xiij. Quasi putredo cōsumēdus sum: ꝛ q̄si vestimentū qd̄ comedit̃ a tinea. Quātū v̄o ad aīaꝫ si talē sepulturaꝫ pōposaꝫ hō sibi fieri ꝓpt̃ hoīm gl'iaꝫ ꝓcurasset

dico ꝙ sibi abesset: ꝛ ꝺr ista vana glia acriter puniret. Et iō sepultura cadaueris nō est op⁹ ostētatiōis ꝛ elatiōis: sꝫ poti⁹ deiectiōis ꝛ hūiliatiōis ꝛ detestatiōis. Qḋ pꝫ qꝛ lꝫ mlˀti deducāt ipꝫ et sociēt vsqꝫ ad sepulcrū: null⁹ tñ vellet eum sociare in sepulcro. vñ Esa. xiiij. ꝺr morienti. Quasi cadauer putridū nō habebꝰ ꝯsortiū. Scḋo ꝯsiderāda est in aucte pallegata gnātio vilˀꝗ̄ pcedit ex corruptiōe: qꝛ fili⁹ hoīs ꝟmis. Et pt hͦ intelligi tā de ꝟme spūali ꝙ de ꝟme corporali qꝛ enim corruptio vni⁹ est gnātio alteri⁹: sic in hoīe fit duplex corruptio: ita et duplex gnātio. Fit eī in aīa corruptio spiritualis p pctm̄. vñ in ṗs. xiij. de pctōib⁹ ꝺr. Corrupti sūt ꝛ aboīn. fcti sunt ī stu. su. Et de tali corruptiōe orit ꝟmis spūalis. s. ꝯscīe remorsus. Qꝛ ꝺr ꝟmis inquātū orit ex putredine pcti ꝛ aīam affligit: sic ꝟmis corpalis ex putredine ort⁹ affligit pungendo. et iste ꝟmis in dānatꝫ erit imortalis. i. indeficiēs. ꝭm illḋ Esa. lxvj. Uermis eorū nō morieẗ. Scḋo fit in hoīe corruptio carporalˀ: sicut qñ corp⁹ ei⁹ putrescit post mortē. Et tūc ex eo siue in eo vermes generantur: q etiam ex ipo pascunt. vnde Esa. xiiij. Subter te sterneẗ tinea ꝛ opimētū tuam erūt ꝟmes. Ergo ꝗ corpus suū delitijs impinguat: bonā escā ꝟmibus preparat. ℭ

Secūdo ostēditnr ī thęmate

mate assūpto ꝙ hō p mortē priuaẗ nobilitate naturali. cū ꝺr. ex ꝑsona defūcti: ꝛ nō hō sup. liij. Et rō est: qꝛ hō dicit q̄d cōpositū ex aīa rōnali ꝛ corpe. Et iō ꝓprie loqndo aīa sola nō est: hō: sed ps hoīs: ꝛ multo magꝭ corp⁹ qḋ est ps min⁹ pncipalis: ꝛ de hͦ pncipalˀr ꝺr. nō hō. s. de corpe mortuo. Sed attēdendū est ꝙ duob⁹ modis ꝺr aliq̄s ab esse hūano deficere. s. p mortē spūalē ꝛ naturalē. Nā p mortē spūalē culpe siue pcti deficit ab hūana dignitate: q ꝑdita assimilaẗ bestijs: ꝛ ꝺr q̄si non esse vt hō. Sed p mortē naturalē ꝺr nō esse hō qꝛ deficit ab hūana integritate. Sciēdū est aūt ꝙ pncipalis dignitas hoīs in rōne ꝯsistit qꝛ in hͦ ab alijs aīalibus hō differt qḋ est aīal rōnale Sed sicut ꝺr btūs Ber. Quid bestialius hoīe rōnē habēte ꝛ rōne nō vtēte: Uñ etiā ṗhus in primo meta. inter hominē ꝛ aīalia cetera hāc differētiā ponit: qꝛ alia aīalia aīa memorijs ꝛ imaginationib⁹ viuūt; hoīm ꝟo genus arte ꝛ rationibus viuit ꝗ̄ ꝗ ꝭm rationē nō viuit sꝫ ꝯ rōnē facit: sequiẗ ꝙ nō inter hoīes: sꝫ poti⁹ inter bestias debeat computari. Et ideo dicit ṗs. xlviij. Hō cū honore esset. s. ratiōis non intellexit: ꝛ ideo cōparat⁹ est iumētis insipiētib⁹ ꝛ sīlis factus est illis. ℗ In quib⁹ q̄dē ꝟbis possumus ꝯsiderare tria.

Pimo quidē hominis dignitatē: cū dicitur. homo cum in honore esset.

Scḋo eius cecitatē: quia non intellexit.

Tertio ei⁹ vilitatē: qꝛ ꝯparat⁹ ē iumē ꝛc.

Circa pmā nota ꝙ ī magno honore posuit deus hoīem qñ posuit ī eo imaginē ꝛ sīlˀitudinē suā ꝛ fecit eū dñꝫ oīs creature. Est eīn in hoīe magno dei. i. toti⁹ trinitatis ꝛ hͦ imago attēdiẗ in hoīe: sꝫ actus intellect⁹ ꝛ volūtatis ꝓut ex noticia rei quā habem⁹ ꝗ representat patrē: cogitādo interius ꝯcipim⁹ verbū qḋ ꝑsonā filij repꝛ̄sentāt: ꝛ ex hͦ in amorē ꝓrūpimus in quo spiritussancti ꝑsona repꝛesentaẗ. Sed hͦ tria sunt ī vna mētis essentia: qꝛ vna est essentia triū ꝑsonarū. Non eīm poterat hō fieri ad pulchri⁹ exēplū ꝙ ad exēplū imaginis diuine. Sup hoc fecit de⁹ hoī aliū honorē: qꝛ ꝑposuit eū oībus creaturis: ꝛ iō dixit scā trinitas Geñ. j. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ꝛ sīlˀitudinē nostrā: ꝛ p̄sit piscibus maris ꝛc. Sed tñ pctōres pro honore reddūt deo iniuriā: ꝛ dñicium dñationis sibi date cōtēnūt. Primo quidē qꝛ imaginem dei in se fedare non verentur ꝛ deformare: siue p pctm̄ superbie siue luxurie siue auaricie: q est triplex imago imaginantis imagini ꝯtraria. Nam supbia oponiẗ pr̄is potentie: luxuria filij sapientie: ꝛ auaricia spūs sctī bonitati ꝛ edificationi. Propterea ꝺr Ro. j. mutauerūt gloriaꝫ incorruptibilˀ dei in sīlˀitudinem imaginia corruptibilis hoīs ꝛ volucrū ꝛ q̄drupedū ꝛ serpētū. Nā in volucrib⁹ ꝗ alte volāt intelligunẗ superbi in q̄drupedib⁹ luxuriosi ꝓpter corp⁹ ex q̄tuor elemētis cōpositū in q eterceẗ luxuria. Per serpentes ꝟo terre inherētes ꝛ de puluere terre viuētes significantur auari terrenoꝝ cupiditate occupati. Legitur ꝙ theodosius imꝑator multos occidit ꝓpter imaginē siue statuā vxoris sue fedatā siue destructā. Uñ multo magis digni sūt morte ꝗ fedāt imaginē diuinam. In eo aūt ꝙ de⁹ ꝑposuit hoīem piscib⁹ ꝛ volatilibus ꝛ bestijs: ostēdiẗ quale dꝫ esse dominium rationis in homine; quia debet preesse piscib⁹

bus.i.passionibus cōcupiscibilis: vt sunt amor gaudiuz delectatio.ꝛ hmōi q̄ diligūt aquas delitiarum. Item volatilibus idest passionibus irascibilis: vt sunt ira: timor: audacia ꝛ similia. Itē debet dominari bestijs.i.exterioribus sensibus quos habem⁹ cōmunes cum bestijs. Qui ergo imaginem dei deformāt ꝛ a passionibus superati deū offendunt: pꝫ ꝙ ꝓ honore ꝛ beneficio recepto iniuriā rependunt. Un̄ de quocūqꝫ tali dr̄ Eccli. xxix. Pro honore et beneficio reddit illi contumeliam. ¶ Secundo in auctoritate allegata ostendit ps̄. hominis cecitatem: qr non intellexit.glosa.suam dignitatem que quidez dignitas apparet in quibusdaꝫ nobilib⁹ ꝓprietatib⁹: quas de⁹ dedit homini sup̄ oīa alia aīalia sicut est ꝙ est aīal intellectuale.i. ꝙ pōt intellectualibus cōsiderationibus speculari et in eis delectari: qđ est quasi pasci pane angelorum. Et ꝓpterea dr̄ in ps̄.lxxvij. ꝙ panem angelorum mādu cauit hō Un̄ qn̄ hō ꝑtermissio studio cōsiderationis spiritualiū solū circa sensibilia occupat̄: nō intelligit dignitatez suam: qr ꝑtermissio cibo angeloꝝ.i.delectatione intellectuali. vtit̄ quasi cibo bestiali idest delectatione sensuali. Maxime aūt h̄ facit ad dignitatez hoīs vt per intellectum eleuari possit vsqꝫ ad contēplationem diuinoꝝ. Quia lꝫ de diuinis hō possit parum capere in vita ista: tn̄ sicut dicit ph̄s in de partibus aīaliuz. illud modicuz qđ capere possum⁹ delectabili⁹ est ꝙ oīa alia q̄ sunt apud nos. Et ideo dicit Greg. ꝙ qn̄ aliquid eternum mente capimus: iam non in hoc mundo sumus. Et ideo interduz sancti homines ex tali delectatione ita rapiunt̄. vt quasi nō aduertant si sint in corpe an extra corpus. s̄m illud apl̄i.ij. Coꝝ. xij. Scio hominē siue in corpe siue extra corpus nescio de⁹ scit raptum hmōi vsqꝫ ad tertiū celuꝫ. Quando ergo aliquis homo spreta contēplatione dei: occupat̄ tantūmodo circa cōtemplationē mūdi nec in istis recognoscit deum: talis non intelligit suā dignitatez. ꝛ ideo quasi in vanū eam habet. Propter qđ dr̄ Sap. xiij. Uani sunt omnes homines in quibus nō subest sciētia dei. Nā ex his que vident̄ bona non potuerunt intelligere eum qui est. neqꝫ operibus attēdentes cognouerūt quis esset artifex. Item facit ad dignitatez hoīs. ꝙ est aīal disciplinē perceptibile ꝓpter rōnis vsum. Un̄ hō qui non vult discere aliquā scientiā nec facit filios suos studere, nō intelligit suaꝫ dignitatem nec aduertit illud qđ dicit. Seneca ꝙ ociū sine litteris mors est ꝛ viui hoīs sepultura. Et Ptolo. dicit almagesti. ꝙ non est mortuus qui sciāꝫ viuificauit: nec fuit pauper qui intellectū possedit. vn̄ de his qui nihil addiscūt dr̄ in ps̄.lxxxi. Nescierūt neqꝫ intellexerūt in te.am. Itē facit ad dignitatez hoīs ꝙ est aīal amicabile s̄m oē gen⁹ amicitie. eo.s. ꝙ amicitia tm̄ sola cum est ꝙ vt ph̄s dicit in. viij. Ethi. sine amicie nullus eligeret viuere. etiam reliqua bona habēs. Et in hoc differt etiā homo a brutis. q̄ non habent amicitie speciē. lꝫ sit in eis amor alicui⁹ cōplacentie ꝓpter connutritionē vel cōcupiscentiā: sꝫ non est in eis amicitie delectatio s̄m electionez. Ille ergo q̄ nescit aliquē amicū habere vel tenere sicut est hō vl̄ nimis iracūd⁹ vel nimis cupid⁹ vel nimis suspitiosus. talis etiā non intelligit suā dignitatē: ꝛ sicut ille q̄ hꝫ amicitias turpes ꝛ inhonestas: Et iō dicit Tulli⁹ lib. de amicitia. Hec primo lex in amicitia sanciat̄. vt neqꝫ rogem⁹ res turpes neqꝫ faciam⁹ rogati. Qui ergo ꝯtra faciūt nō intelligūt suam dignitatez. Eze. xxij. Inter pollutū ꝛ mūdū non intellexerūt. Itē facit ad dignitatē hominis ꝙ est aīal cōiugabile. eo ꝙ legibus ordinatis faciat honestas nuptias. Illi ergo miserrimi hoīm q̄ occupati vel infecti sodomitico vitio nolūt ꝯhere mrīmonium et illi q̄ nō legitime matrimonia contrahūt vl̄ qui ꝯtracto matrimonio i adulteria cadūt vel qui etiaꝫ mrīmonio ipso bestialiter vtūtur oēs inquā isti nō intellexerunt suam dignitatē. sꝫ bestijs cōparant̄. Un̄ in ps̄. xxxi. Nolite fieri sicut equ⁹ ꝛ mu.q̄. nō est intel. Un̄ exponēs hoc angelus To b. vi. ait. Hi eos q̄ ꝯiugia ita suscipiūt vt deum a se ꝛ a sua mēte excludāt. ꝛ sue libidini ita vacent sicut equ⁹ ꝛ mul⁹ q̄b⁹ nō est intellect⁹ hꝫ sup eos demoniū ꝑtātez. ¶ Tertio possumus ꝯsiderare i aucte ps̄. supius allegata hoīs vilitatē. cū dr̄. cōparat⁹ est. s̄. nō ex natura a deo data. sꝫ ex culpa cōtracta iumentis i. insipienti b⁹ ꝛc. Nā s̄m Boe. Cū hō sit medius inter deū ꝛ bestias: cū dimittit dignitatem humanā s̄. nō viuendo s̄m rōnem. sꝫ s̄m aliquā inordinatā passionem: cuꝫ i diuinā naturam transire nō possit. restat vt in bestias redigat̄. Unde s̄m diuersas passiones diuersis bestijs efficitur similis. vt dicat̄ fieri per

concupiſcentiā porcus: per iraꝫ carnis per fraudulentiā vulpes: ꝑ rapinā leo: ⁊ ſic de alijs: qđ ꝑloto vocauit ſecundaꝫ aīarum in corporationeꝫ. Vñ Eccl's. iij. Dixi in corde meo de filijs hoīm vt ꝓbaret eos dñs et oſtenderet ſimiles eſſe beſtijs. B

Tertiū malū quod cō

tingit ex morte eſt qꝛ hō mortuꝰ repudiat a communitate ſociali. vñ dicit ex ꝑſona defuncti, opprobriū hoīm ſupple ſum ⁊ abiectio plebis. Ubi notandum ꝙ corpꝰ hoīs mortui efficit putridū ⁊ fetidū: ⁊ rōne putredinis eſt i opprobriū. Vñ dicit Augu. ꝙ putredo ⁊ vermis eſt opprobriū hūane conditiōis. Vñ cōperit defuncto illud ps. xxx. Factꝰ ſum opprobriū vicinis meis valde: ⁊ timor notis meis. Qui. vi. me. fo. fu. a me ob. da. ſum. tā. mor. a corde. Vbi attēde mirabiles ⁊ duas mutationes. Naꝫ ille q̄ erat viuꝰ honorabilis. poſt mortē efficit opprobriū putredinis. Ille cuiꝰ ſocietas dū viuebat, ꝓſtabat ſecuritatē cū eſt mortuꝰ incurrit timorē etiā notis ſuis. Dū viuebat cū deſiderio videbat ab his q̄ fugiūt ne mortuū videāt. Et qui erat celebris in hoīm fama ⁊ recordatiōe: poſtq̄ defunctꝰ eſt obliuiōi datur a corde et ſuoꝝ charoꝝ. Uel poſſunt predicta verba exponi de conditiōe flebili cuiuſlibet peccatoris qñ erit in vltimo iudicio. Tunc enim dicere poterit quilibet peccator factus ſum opprobrium.

In quibus quidē verbis primo oſtēdit ꝯditionē ſuā eſſe vituperabilē ꝓpter maledictū: cum dicit. factus ſum opprobrium.

Scđo formidabilem ꝓpter tormentum cum ſubdit. et timor notis meis.

Tertio deteſtabilem ꝓpter delictum. cum addit: qui vi. me. fo. fu. a me.

Quarto miſerabilem ꝓpter deſpectuꝫ qꝛ ob. da. ſum tā. mor. a corde.

Oſtendit ergo primo ꝯditionē ſuā vituperabilē: cū dicit factꝰ ſum opprobriū. Opprobriū em̄ ſicut dicit papias dr̄ crimen vl' maledictum. Et vtroqꝫ mō pctōres ſuſtinebūt opprobriū. ſ. ex crimine. ſ. qꝛ oē crimen eoꝝ efficiet oībꝰ manifeſtū ⁊ tūc oēs erunt vicini et preſentes. Itē ex maledictiōe: cuꝫ dicet eis iudex illud Mat. xxv. Diſcedite a me maledicti in ignē eternum. ps. lxxvij. Percuſſit inimicos eoꝝ in poſteriora: opprobriū ſempi. de. eis. Priora nāqꝫ xpi fuerūt beneficio grē ⁊ mīe q̄ exhibuit i primo aduentu. Sed poſteriora erunt iudicia iuſticie. que faciet in ſcđo aduentu: et tunc ꝑcutiet inimicos gladio ſnīe ſue: ⁊ dabit opprobrium eis maledictiōis eterne. Scđo erit eoꝝ ꝯditio formidabilis ꝓpter tormētum: qꝛ ibunt in ignem eternuꝫ. et ideo dicit. timor no. meis. Illi non erunt ſancti: qꝛ tunc. ſ. in iudicio erūt noti boni malis ⁊ mali bonis. Non aūt hoc nunc eſt notum qui ſunt dānandi vel ſaluādi: ſꝫ in iudicio notum erit: et ideo notis meis. ſ. ſanctis q̄ noſcent ⁊ videbunt dānationem meaꝫ. De ipa dānatiōe meo erit timor. ſ. qꝛ tūc maxime erit eis notū q̄ timēda fuerit illo dānatio quā recipiet tunc q̄libet malus. Apoc. xviij. Lōge ſtabūt ꝓpter timorē tormētoꝝ idest ꝓpter timēda tormēto. Tertio oñdit eoꝝ ꝯditio eē deteſtabilis ꝓpter delictum cū dī. q̄ videbāt me. fo. fu. a me. Notanduꝫ ꝙ ſicut ſctī viri vidētes in mundo pctōres male agere fugiūt eoꝝ pctā ita i iudicio qñ videbunt ipſꝰ tormenta. vñ Viere. lj. Fugite de medio babylonis. i. a pticipatiōe vite ꝯfuſibilis hoīs pctōꝛis. vt ſaluet vnuſq̄ſqꝫ aīam ſuā. Nolite cadere ſup iniquitatē eiꝰ qm̄ tp̄s vltionis eius eſt dnō: ⁊ viciſſitudinē ipſe retribuet ei. Quarto oſtendit pctōris dānandi ꝯditio eſſe miſerabilis ꝓpter deſpectū. Ita em̄ deſpiciet a deo ⁊ ſctīs eiꝰ ꝙ videbit ab eis eſſe ꝑpetue obliuioni traditꝰ. ⁊ ideo dicit obliuioni datꝰ ſum a corde. ſ. dei ⁊ ſctōꝝ tanq̄ mortuꝰ. ſ. eterna morte. Oſee. j. Non addā vltero miſereri ſꝫ obliuiōi obliuiſcar eoꝝ. Job. xxiiij. Obliuiſcatur illius miſericordia. Sed iteruꝫ corpus hoīs mortui rōne fetoris obijcit a plebe et a ꝯſortio hoīm. ſ. duꝫ ſepelit ne ſuo fetore inficiat. Et ideo vltimo dicit in themate ex ꝑſona defuncti. ⁊ abiectio plebis. ſup. ſuꝫ. Vñ qui olim ſequebant eum nūc abijciūt tanq̄ quid abominabile ⁊ inutile ⁊ abſcondunt in ſepulchro ne amplꝰ videant ipm. Vñ cōperit ei illud Jone. ij. Abiectꝰ ſum a ꝯſpectu oculoꝝ. Sed talis abiectio hoīm nihil obeſt his qui nō abijciunt ſꝫ recolligunt a deo in celo. Nā in talibꝰ deus inhabitat per gloriā ⁊ non abijciet eos ad penā Vñ talibꝰ dicit deus. Leuit. xxvj. Ponā tabernaculū meū in medio veſtri et non abijciet vos aīa mea. Hoc aūt erit in celo i gloria paradiſi. Ad quā deus ⁊c.

¶ De bonis quibus priuati ſunt mortui. Sermo. iij.

Mortui nihil nouerūt ampli⁹: nec habent vltra mercedē: q̄ obliuioni tradita ē memoria eoꝝ. Eccl's. ix. Nihil videtur esse qđ ita reddat contēptibilia hoī bona p̄sentis vite sicut ꝓfunda cōsideratio mortis. Un̄ beat⁹ Hiero. dicit q̄ facile cōtēnit oīa qui semp cogitat se eē moriturū. Et hui⁹ rō eē pōt: q̄ tāto aliquid redditur magis ꝯtēptibile quāto magis ei⁹ defect⁹ appet. Sz mors maxime facit hoī appere defectū bonorū p̄sentiū ex eo q̄ patenter ostēdit q̄ illa bona ꝓ quib⁹ habēdis hoīes magis laborāt dū hic viuūt: illa oīno tollunt ꝑ mortem. Nā quidā maxime laborant ꝓ vita sustentāda ⁊ ꝯseruāda: quidā aūt ꝓ sciā addiscēda vel vrenda: ⁊ quidam ꝓ mercede pecunie ꝯgregāda. ⁊ nōnulli ꝓ fama sui ⁊ memoria extēdēda. Sz oīa hec salomō i v̄bis ꝓpositis oñdit q̄ totaliter tollunt ꝑ mortē. s. ⁊ vita. q̄ mortui. ⁊ sciā. q̄ nihil nouerunt ampli⁹. ⁊ merces seu lucrū. q̄ nō hn̄t vltra mercedē. ⁊ fama siue memoria. q̄ obli. tradi. est me. ⁊c. A Tāguntur ergo q̄tuor bona quib⁹ hoīes priuantur per mortez.

Nā p̄mo priuant actu vite. q̄ mortui sūt

Scōo visu scientie. q̄ nihil no. am.

Tertio augmēto pecunie. q̄ nō hn̄t amplius mercedē. i. lucrum de aliquo ope suo:

Itē affectu amicitie. q̄ obli. tradi. ē me.

Circa primū aduertēdū est q̄ plāte siue arbores tpe veris ⁊ estatis habēt vitā manifestā ⁊ amabilē ⁊ decoraz q̄ frōdib⁹ vestiuntur. florib⁹ adornantur. ⁊ fructibus sapidissimis adimplentur. sz tpe hyemis qn̄ sunt oīno spoliate oīb⁹ predictis videntur esse vt mortue ⁊ habēt vitā abscōditā intra se. Sic etiā hoīes dū in mūdo existētes adornantur frōdib⁹ diuitiarū ⁊ florib⁹ deliciarū ⁊ fructib⁹ honoꝝ. videntur habere vitam amabilē ⁊ notā. Sed postq̄ ꝑ mortez sūt oīb⁹ expoliati ⁊ remanet cadauer exaīe videntur esse oīno mortui. ⁊ tn̄ remanet vita ī aīa q̄ tn̄ abscōdita est lz deo sit nota. Un̄ posset dici mortuis qđ dicitur Colloss. iij. Mortui enī estis ⁊ vi. ve. absc̄o. est cū xp̄o in deo. B In quib⁹ q̄dē verbis s̄m quandā allegoriā sumptis agitur de tribus.

Primo de hoīm corruptibilitate. s. per mortem. cum dicit mortui estis

Secōdo dr aiaꝝ imortalitate. quaruz vita remanet ⁊ post mortē corpis lz sit abscōdita nobis: vt sudditur. ⁊ vita ve. abscon.

Tertio d̄ sctōꝝ felicitate q̄ ē cū xp̄o i deo

Circa primū aduertēdū est q̄ illi dicūt mortui q̄ sunt vita priuati. Est aūt triplex vita q̄ hō priuari pōt. s. nature: grē: ⁊ glie. Quidā ergo dicunt mortui: q̄ priuati sunt vita nature. Et hanc priuationē ⁊ mortem null⁹ hoīm euadere pōt. q̄ q̄diu hō viuit semp ad mortē tēdit. sicut nauta nauigās semp mouetur ⁊ nauis semp vadit etiā si dormiat. Sic est de hoīe ⁊ de morte. vn̄ puer qn̄ nascitur statiz vocē doloris emittit q̄si iā sentire incipiat calces mortis. Mors enī cuilibet facit suas monitiōes vt cōpareat corā ipsa ⁊ recipiat iudiciū sue curie. Quid enī est canicies in capite. pallor ⁊ ruge i facie: turbatio oculoꝝ. amissio dētiū. nisi monitiones mortis. Unde pōt dici cuilibet. Mors salutat vos. Et iō dr Eccli. xiiij. Bene facte cū ⁊ deo dignas oblatiōes offer: Memor esto q̄m mors nō tardat. Ipsa enī nec ꝑpter regē nec ꝑpter papā differet ꝑ vnā diē. Un̄ nec rōne dignitatis nec rōne scientiaꝫ parcit alicui. Et iō iudei arguētes ꝯ xp̄m dixerūt. Jo. viij. Abraham mortu⁹ ē ⁊ ꝓphete mortui sūt. ⁊ tu dicis. si q̄s sermonem meū seruauerit mortez nō gustabit in eternū. Sz xp̄s nō loq̄batur de morte corpali. sz de spūali qđ illi nō intelligebāt. Quidā vero dicunt mortui: q̄ sunt priuati vita grē. s. ꝑpter culpā. Et ista mors q̄ dr mors culpe hz silitudinē cū morte nature: q̄ aliq̄n ex diuersis egritudinib⁹ causatur s̄m illō Hiere. xvi. Mortib⁹ egrotātium morientur. Sunt enī diuersa pctā q̄si diuerse egritudines qb⁹ spūalr hoīes moriuntur. Et sunt aliq̄n intra vterū q̄dā egritudines dolorose q̄ multū affligūt. ⁊ sic pctā intra ꝯsciam Qđ figuratur. ij. Paral. xxi. Ubi dicitur ē Joras q̄ fecerat multa mala nec secut⁹ fuerit dn̄m sicut Josaphat. Tu egrotabis pessimo languore vteri. Pessimo lāguore vteri laborat q̄ hz venenū pctī. vn̄ sequitur q̄ languore egrotauit ⁊ vita caruit. languore q̄ delectatio pctī trāsit vita. q̄ vitaz grē amittit. Et mortu⁹ ē infirmitate pessima. s. morte culpe. ij. Paral. xvi. Egrotauit asa dolore pedū vehementissimo. Asa interptatur extollēs. i. pctōi. q̄ tn̄ extollit q̄ non obedit deo. Talis egrotat dolore pedū. i. affectionū hz tn̄ malā affectionē carnalitatꝫ cupi

ditatis ⁊ vanitatis. Nec in infirmitate sua q̄sivit dn̄m p̱ pniam: ⁊ mortu⁹ ē nō solū. s. ī corpe s; etiā in aīa. Quidā āⁿ o dicunt mortui q: sunt priuati vita glie: sicut dānati q̄ sunt in inferno. Et illa mors inferni h; silitudinē vmbre: h; em̄ silitudinē vmbra cu; illo cui⁹ est vmbra: ⁊ tamē nō est illud: Sic mors iferni h; silitudinē cū morte corpali ⁊ tm̄ nō est illa. In hoc em̄ assimilaᷣ ꝙ nulla pena ē maior es. In h̄ aūt discōueniunt ꝙ mortu⁹ quātū ad corp⁹ nullā penā sentit vel lesionē. S; isti nō sic: bene em̄ esset eis si ita mortui essent in iferno ꝙ de amissione glie nō dolerēt vel penā iferni nō sentirēt. S; nō ē sic: q: post mortē corpis viuūt in oīa: sed tm̄ mortui sunt. ps. liiij. Ueniat mors sup il. ⁊ descen. in infer. vi. Uñ mors depascet eos herba em̄ pscit: ⁊ iterū crescit vt iterū pascaᷣ. Sic quātūcūq; puniāᷣ adhuc viuūt vt semp puniāᷣ. Et iō dr̄ Apo. ix. Desiderabūt mortē ⁊ fugiet mors ab eis

Scdo in auctē allegata agiᷣ de aīaꝝ immortalitate: q̄ innuiᷣ: cū dr̄. vita vr̄a. i. aīaꝝ vr̄arū abscōdita est. s. a vobis hic viuētib⁹ Job. xxviij. Abscōdita ē ab oculis oī; viuētiū. Hoc aūt facit de⁹ vt maneat meritu; fidei nr̄e dū. s. credim⁹ qd̄ nō videm⁹. s. vitā ⁊ statū aīaꝝ post mortē: q: btī q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. vñ p̄s. xxx. Abscōde eos ī abs. fa. tue. In hoc abscōdito aīe sctōꝝ marfa dulcedine pfruunᷣ. s. diuine visionis. de q̄ p̄s. xxx. q̄; magna mltitudo dul. tue do. quā ab tim. te. Sic ergo ꝙ vīa mortui deo tm̄ viuūt: q: nō est de⁹ mortuoꝝ sed viuētiū. Uñ adhuc in viuentib⁹ vita coꝝ. vt dr̄ Eze. vij Aīa em̄ hoīs incorruptibilis est hñs in se imaginē incorruptibilis dei. Et p; etiā incorruptibilitas aīe intellectiue. ſm Aug. ex ea ꝙ susceptibilis est incorruptibilis veritatis. Nā sicut dicit pħs in. vj. Ethi. Oē qd̄ recipiᷣ in aliquo est in eo ſm ptātē ei⁹ in q̄ recipiᷣ: ⁊ nō ſm ptātē; ei⁹ qd̄ recipiᷣ. Et iō si incorruptibilis vitas recipiᷣ ⁊ est in intellectu aīe q̄ vocaᷣ adept⁹: op; ꝙ ip̄e incorruptibilis sit. Et iō dicit Alfragan⁹ ī lib. de intellectu ⁊ intelligibili: ꝙ aēs pħi radicē imortalitatis aīe posuerūt in itellectu adepto. vñ p̄s. cxviij. Intellectū da mihi ⁊ viuā. Et iteꝝ. Aīa mea illi viuet. s. deo

Tertio agiᷣ in auctē p̄dicta de sctōꝝ felicitate. q̄. s. est cū xp̄o in deo: q: si sunt heredes dei: coheredes aūt xp̄i sicut apl̄s dicit Ro. viij. Habēt em̄ btī simul cū xp̄o vitam eternā in visiōe diuinitatis. i. in cognitiōe beatissime trinitatis ⁊ vnitatis diuine essentie. ſm illō Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū ⁊ quē misisti iesum xp̄m. Sic p̄sentari pōt vt cognoscat te. s. patrē ⁊ filiū tuū. s. iesum xp̄m quē misisti esse solū in vnū verū deū: s; cū his itelligiᷣ etiā spūsctūs: q̄ est vtriusq; cōnexio ⁊ Xp̄s ergo in quātū de⁹ est simul cū p̄re btificās eos i sui cognitiōe: s; inquātū hō est simul btificat⁹ cū eis in dei visiōe. Et sic p; q̄si q̄dā allegorica expositio p̄dicte auctoritatis apl̄i. Sed lr̄alis expositio est: mortui em̄ estis. s. pctō p̱ baptismu; vel pniām; vita vr̄o. s. futura eterna ⁊ imortalis: abscōdita est vobis nunc q̄ est cū xp̄o: q: iā imortalis vite resurrectio quē vos habetis cu; xp̄o inchoata est vobis in xp̄o capite et sic in deo: id est in virtute dei. ¶

Secundo in themate

assumpto ostendiᷣ scōm boni quo mortui sunt priuati. s. pfecta scīe. vñ subdit ꝙ nihil nouerōt ampli⁹. s. post mortē. Qd̄ q̄da; sic intellexerūt ꝙ nihil de scīs hic acq̄sita remonet post mortē in aīa sepata: q̄b⁹ etiā dictā apl̄i. j. Coꝝ. xiij. fauere videᷣ dicētis: Siue sciētia destrueᷣ. ⁊ ſm illud nō est verū ꝙ cū itellectus sit corruptibilis ⁊ remaneat in oīa separata. sicut p; per pħm. l. ij. Metaphisice. vbi dicit ꝙ aīa est talis dispositiōis vt possit separari nō tota sed intellectus Et quo p; ꝙ intellect⁹ q̄ est pars aīe cū ea separaᷣ. Remanēte ergo intellectu op; ꝙ remaneāt etiā scīa. i. scīe habit⁹, qui est in eo acq̄sit⁹ Uñ Hiero. dicit. Discamus in terris quoꝝ scīa nobis pseueret in celis. Illud aūt qd̄ dicit apl̄s non sic itelligiᷣ ꝙ destruaᷣ scīa quātō ad habitū scīe. q̄ est in itellectu. s; quātū ad modum sciendi q̄ nūc est: q: neq; p̱ sensu; acq̄rem⁹ scīa; sicut nūc facim⁹: nec act⁹ ꝯsiderādi siue itelligēdi erit p̱ ꝯuersionē ad fātasmata sicut nūc est. Et iō quidā alij exposuerūt p̄dictū verbu; ꝙ nihil nouerunt amplius. i. ꝙ nihil actu recordabuntur amplius eorum q̄ hic sciuerunt, i. ꝙ nullo modo vtenᷣ scientis acquisita hic. Sed cōtra istud est quia Lu. xvj. diciᷣ ad diuite; positū in inferno. Recordare q: recepisti bona ī vita tua: ergo aīa sepata poterit recordari eoꝝ q̄ hic sciuit: ⁊ poterit vti scīa h̄ acq̄sita. ⁊ poterit intelligere q̄. pri⁹ intellexit; nō tm̄ eodē mō

scz p ꝯuersionē ad fantasmata: sz p moduz
ꝯuenientē aīe separate: qz modus operādi
est ʒm modū essendi. Et iō dicūt doctores
ꝙ aīa separata trib⁹ modis ītelligit. Uno
mō p sciētiā infusaz. i. p spēs q̄ infundun-
tur sibi diuinit⁹ in ipa sua sepatiōe o cor-
pore: quaꝝ tūc aīa fit particeps sicˀ ꝛ alie
substātie sepate ꝯuis in inferiori mō. Et
qz talis infusio specieꝝ ꝑtinet ad ꝯditio-
nē nature aīe sepate ꝛ natura nō subtrahi
tur etiā malis ꝛ dānatis lz subtrahanᵗ do
na gratuita: iō nō solū aīe pueroꝝ q̄ sunt
in limbo: sz nec etiā aīe dānatoꝝ q̄ sunt
in inferno tali infusione puuanᵗ. Et ideo
per talē influxum multa scire ꝛ intelligere
possunt etiā ꝑticularia: nō tn̄ oīa ad q̄ quo
dāmodo determinanᵗ vel p ꝑcedentē co-
gnitionē: vel p aliquā affectionē: vel natu
ralē aut diuinā ordinationē. Scđo intelli
git aīa sepata p scientiā ħ acq̄sitā. i. p spēs
quas acq̄siuit in corpe. Sed qz tales spēs
put sunt in intellectu repsentāt solū natu
rā cōem: non possunt p illas cognosci sin-
gularia. nec directe nec per ꝯuersionē ad
fantasmata q̄ ibi nō sunt: pñt tn̄ hmōi na
turalia applicare ad singlaria quoꝝ noti
ciā p aliā cognitionē habēt. Tertio mō in-
telligūt aīe sepate inquātū vidēt angelos
vel demones spēs rerū in eis intuēdo: sed
ħ nō est in arbitrio ipsi⁹ aīe: sed est in arbi
trio ipsi⁹ angeli vel demonis q̄ suā intelli
gētiā aperiēdo dr loqui aīe vel claudendo
eā dr tacere. Fuerūt em̄ olī qui ꝑdictū ver-
bū thematis aliter exposuerūt. scz ꝙ mor-
tui nihil nouerūt ampli⁹. i. de cetero eoꝝ
s. q̄ fiūt in vita ista: ʒm illđ ꝑs. lxxiij. Nos
non cognoscet amplius. Qđ q̄dē ʒm natu-
ralē cognitionē verū est. s. ꝙ aīe mortuoꝝ
nesciūt q̄ hic aguntur. Un̄ Job. xiij. Siue
nobiles fuerit filij ejus siue ignobiles non
intelligent. Et ʒm ħ dicit Augu. in libro de
cura p mortuis habēda siue agenda ꝙ ne
sciūt scti eriā mortui q̄d agūt viui ꝛ eoꝝ
filij. Et ponitᵘ hoc in glosa sup illud Esaie
lxiij. Abrahā nesciuit nos. qđ verū est quā
tū ad naturalē cognitionē tm̄. Sed ʒm co
gnitionē beatā quaz habēt scti in cognitio
ne dei dicit Greg. ħ nō esse sentiendū: qz q̄
intus dei claritorē vidēt nullo modo cre-
dēdum est ꝙ sit foris aliq̄d qđ ignorēt. Et
ideo aīe sctoꝝ deuz videntes oīa ꝑsētia q̄
hic aguntur agnoscunt. Sunt em̄ angelis
eq̄les de q̄bus etiam Augu. dicit ꝙ ea que
apud viuos agunᵗ non ignorāt. Un̄ dicūt
q̄daz ꝙ etiā de sctis. Augusti. dicit ꝙ ne-
sciūt eo poti⁹ dubitando q̄ asserendo: ꝛ iō
pmittit illi vt volet accipiat quisq3. Pos-
sunt etiā scire mortui q̄ hinc ad eos acce-
dāt: vel p angelos seu demones vel etiam
spū dei reuelante: sicut Augu. in eodē libro
dicit. Et ideo glosa q̄daz ꝑdictū vbū thema
tis exponit dicēs: ꝙ iō nihil nouerunt am
pli⁹: qz nō ꝑficiūt ampli⁹. Sed si ħ intelli-
gatᵘ de ꝑfectu cognitionis. s. ꝙ non possīt
ꝑficere ampli⁹ in cognoscendo: tūc sequitᵘ
ꝙ mortui nihil possunt intelligere eoꝝ q̄
pri⁹ non intellexerūt: qz sic iā ꝑficerēt in co
gnitione. Sed ħ falsuz est: qz constat ꝙ pe
nas inferni q̄s nūc non cognoscunt tūc co
gnoscent. Et iō sicut dicit sctūs. Tho. i que
stionibus de mortuis dicēdū est ꝙ loquitᵘ
de ꝑfectu meriti. Qđ ptz ex alia glo. q̄ ibi
dicit ꝙ quidā asserūt post mortem crescere
ꝛ decrescere merita. Unđ dz intelligi ꝙ ni
hil ꝑficiūt amplius in cognoscēdo: ita vt
ex ħ sint maioris meriti vel ꝑmij: vel ꝙ le-
pidior cognitio eis debeatᵘ non autē sic ꝙ
nihil pus ignotā postea cognoscāt. Meri
to aūt dānati hāc itā dei merenᵗ vt ꝑuati
sint omni noticia vtili: ex eo ꝙ ipsi deum
creatorem suuz non cognouerunt sicut de
buerāt. Unde in ꝑs. lxxviij. Effunde iram
tuā in gētes que te non nouerunt. D

Tertiū bonū quo pri

uati sunt mortui est augmentū pecunie si
ue diuitiarum: vn̄ dicit ꝙ non habēt vltra
mercedē. Nā q̄diu fuerunt in mūdo de di
uersis opibus suis potuerūt lucrari ꝛ di-
uitias suas augere etiam licite: qz dignus
est operarius mercede sua sicut dn̄s dixit Lu
ce. x. Un̄ Mat. xx. Uoca operarios et redde
illis mercedē. Sed postq̄ mortui sūt nul-
lū tale op⁹ agūt: vn̄ vlteri⁹ cōseq̄rentᵘ mer
cedē. i. lucrum. Un̄ Eze. xvj. Mercedes vl
tra nō dabis. Uel pōt vbū ꝑdictū thema-
tis intelligi de mercede spūali: q̄. s. redditᵘ
a deo hoībus p laborib⁹ ꝛ opib⁹ eoꝝ. ʒm
illud apli. j. Coꝝ. iij. Unusquisq3 propriaz
mercedē accipiet ʒm suū laborē. Un̄ mor-
tui ʒm glosam nō habēt vltra mercedē. qz
scz nō ꝑficiunt in merito vel in ꝑmio. Qđ
quidē post diem iudicij de oībus mortuis
tum de damnatis q̄ de saluatis ab oībus
doctoribus catholicis verum esse conce-
ditur. quia tunc erit vltima consummatio

bonoꝝ ⁊ maloꝝ, ita ꝙ nihil erit vlterius nō dēdū de bono vl' de malo. Vñ et bona volūtas in btīs nō erit meritū. sꝫ p̄miuꝫ. Et sic mala volūtas nō erit ī dānatis demeritū sed pena tm̄. Operatiōes em̄ ꝟtutꝫ sunt p̄cipue in felicitate: ⁊ eoꝝ ꝯtrarie sunt precipue in miseria: vt d̄r. s. Et h̄ Sed añ diē iudicij dixerūt quidā ⁊ btōs mereri et dānatos demereri: sed h̄ non pōt esse nisi respectu p̄mij accidentalis vel pene. Sed aīe possunt augeri vsqꝫ ad diē iudicij. ⁊ h̄ p̄cipue in demonib⁹ vl' angelis bonis: quoꝝ officio aliq̄ trahunt ad saluationē ex quo btōꝝ āgeloꝝ gaudiū crescit: vel ad dānationem ex q̄ crescat pena demonum. Sed de hoībus nō est sic: q̄ ad dānatoꝝ hoīm officiū nō ptinet aliquos ad dānationē pertrahere: sicut ptinet ad officiuꝫ demonum: rōne cui⁹ demerent quātū ad aīam ꝫm penā. Et dato ꝙ postea ex doctrina hereticoꝝ dānatoꝝ multi trahāt ad dānationē Dicūt q̄dā ꝙ totū demeritū sequens pertinet ad p̄mā culpam p̄ntis vite: vñ pōt dici de mortuis illud Sap. ij. Neqꝫ mercedem sperauerūt iusticie. s. aliam essentialiter ꝙ habeāt. s. post mortē nequeūt merita mutari: sic dicit glo. sup Lucā. xvj. Inter nos ⁊ vos chaos magnū firmatū est ⁊c.

Quartū bonū quo mor

tui ostēdunt eē p̄uati est affectus amicitie qr etiā ab his q̄ fuerūt amici ⁊ chari obliuioni tradita est mēoria eoꝝ. Et rō huius est: qr amicitia talium erat ꝓpt' vtile qd̄ ex eo habebāt vel gr̄e sꝑabant. Sꝫ sicut dicit Sen. Amic⁹ q̄ vtilitatꝫ cā assumpt⁹ fuerit sicut carnis amplectit' os ꝙ diu fuerit qd̄ rodat de eo postea dimittit. Sic tal' amicus tādiu durat quātū vtilis ei fuerit. Vñ post mortē qr nō sꝑat ampli⁹ vtilitatē ab eo deficit amicitia ⁊ obliuiscit' eius. Unde p̄s. xxx. Obliuiōi dat⁹ suꝫ tanꝙ mor. a corde. Sꝫ nota drīam inter iustos ⁊ iniquos qr. s. de iustis apd̄ h̄ viuentes remanet memoria laudabilis. Sed de ip̄is si aliq̄ memoria ē: est vitupabil'. ꝫm illud Prouer. x. Memoria iusti cū laudib⁹: nomē impioꝝ putrescet. Itē apud deū iusti sūt in eterna recordatione. ꝫm illd̄. In memoria eterna erūt iusti. s. dei ⁊ beatoꝝ. Sed iniqui sunt apud deū in eterna obliuiōe. ꝫm illd̄ p̄s. lxxxvij. Sicut vulnerati dormi. in se. quoꝝ nō est me. ampli. ipsi de ma. tu. re. sunt. In quib⁹ ꝟbis primo nota ip̄oꝝ afflictionē sꝫ qr sūt sicut vulnerati. Nā in inferno habēt vulnera ī sanabilia pctōꝝ: qr vt d̄r Esa. j. Vulnus. s. luxurie ⁊ liuor auaricie ⁊ plaga tumēs supbie nō est circūligata. sꝫ fascia ꝯtritiōis q̄ restringit a pctō ⁊ astringit saniē culpe: neqꝫ lota oleo pietatꝫ p satisfactionē elemosynarū. neqꝫ curata medicamine. s. ꝯfessiōis. Itē hn̄t vulnera affligētis tormētoꝝ. Gene. xxxiiij. Grauissimus dolor vulneꝝ est. Scd̄o nota ip̄soꝝ hūiliationē: qr dormierūt in sepulcris: h̄ sunt palacia ip̄oꝝ. p̄s. xlviij. Sepulcra eorū dom⁹ eoꝝ. Sꝫ dicit dormiētes: qr iterū excitādi sūt vt resurgāt ī die iudicij: vt sic in corpe peccauerunt: ita ⁊ in corpe dānationē accipiāt p̄s. xl. Nunq̄d q̄ dormit non adijciet vt resurgat. Tertio nota ip̄oꝝ desperationē. Primo quātū ad penaꝫ sensus qr nō est memor. s. de⁹ ampli⁹ eoꝝ. s. vt liberet eos de penis. Et hoc merito: quia ipsi nec in morte fuerūt mēores dei vt penitērēt. ꝫm illd̄ p̄s. vj. Non est in morte q̄ memor sit tui: in inferno aūt q̄s ꝯfitebit' tibi q. d. nō hꝫ ibi locū cōfessio vel pnīa. Item nota desꝑationē quantū ad penā dāni: qr de manu tua repulsi sunt. ꝑ quaꝫ nūꝙ deducent' ad gl'iaꝫ. sicut dicebat p̄s. cxxxviij. Etenī illuc ma. tua dedu. me ⁊ te. me. dex. tua. Repulsi sunt ḡ a te dicēte. Discedite a me maledicti. ⁊ ab illa manu. de qua d̄r. Sap. iij. Iustoꝝ aūt aīe in manu dei sunt Et in p̄s. cxliiij. Apis tu ma. tuā ⁊ iples oē aīal. i. hoīem ob cui⁹ ꝟtutē factū est oē aīal: bn̄dictiōe. s. q̄ dicet Mat. xxv. Venite bn̄dicti p̄ris mei possidere paratū vob regnum. Ad qd̄ nos perducat deus ⁊c.

De loco eternitatꝫ ad quē hō vadit. Ser. iiij.

Bit homo ĩ do

mū eternitatꝫ sue. Eccl's. xij. Vos exeūti de terra sua et eūti ad aliū locū multū expedit scire quāto tp̄e debeat ibi stare. Et hīc ē ꝙ angel⁹ qn̄ mandauit ioseph ꝙ acciperet pueꝝ ⁊ matrē ei⁹ ⁊ fugeret ī egyptū: et īdicauit ei quanto tp̄e deberet ibi stare: dicens Mat. ij. Et esto ibi vsqꝫ dū dicā tibi. Et ꝙuis nō determinauerit sibi tp̄s: qr ip̄e curā ei⁹ gerebat: iō voluit eū stare ad ꝓuidentiā suā. Ī alijs hoīb⁹ ē cōit' necessariū scire ⁊ determiare qn̄ sciri pōt ⁊ rō est: qr ꝫm ꝙ dīu stare pl⁹ vel min⁹: sic op

plus vel min⁹ ꝓuidere de necessarijs sibi. Et ideo Prouer. vij. dr de eo q̄ abijt viā lōgissimā: in die plene lune reuersur⁹. i. quo usqꝫ luna esset plena moiatur⁹: ꝙ sacculū pecunie secū tulit. Multo ergo magis expedit aīe de terra sui corpis ꝑ morte͂ exeūti ꝛ viā lōgissimā. s. ꝓpter distātiā stat⁹ abeūti sacculū pecunie. i. thesaurū bone ꝯscie ꝛ bonoꝝ operū cumulū secū ferre: cum debeat nō ꝑ mēse͂ vel ānū: sꝫ ī regiōe ad quā vadit ī eternū manere: ꝛ inde ad hāc vitā nūqꝫ redire. Et hoc ostēdit in ꝟbo ꝓposito: cū dr. Ibit hō ꝛc. A In quib⁹ quidē verbis tria breuiter describunt.

Nam primo describitur transitus mortalitatis. qꝛ ibit scꝫ moriendo.

Scđo excessus nobilitatis: qꝛ homo q̄ oīa aīalia excedit in nature nobilitate.

Tertio terminus stabilitatis. qꝛ in domum eternitatis sue.

Circa primū aduertēdū

est ꝙ licet mori sit cōe bonis et malis: tn̄ post morte͂ ad aliū locū vadunt iusti: ꝛ ad aliū pctōres. Et rō est: qꝛ ꝯꝫ diuersas q̄litates ꝑdominātes res hn̄t diuersos mot⁹: ꝛ diuersi mot⁹ hn̄t diuersos terminos. Nam ea in q̄b⁹ ꝑdominat leuitas ascēdūt: ea ꝟo in quib⁹ grauitas descendūt. termin⁹ aūt ascēsus est locus sursum: sed descensus est locus deorsum. Sic ergo accidit de aīab⁹ hoim de corporibus post morte͂ egredientib⁹: qꝛ ille q̄ sūt alleuiate siue ꝑ baptismū siue ꝑ pniam perfectā ascēdūt sursū ad celū ꝛ eunt ad vitā eternā. q̄ꝟo sunt grauate pctīs descēdūt inferi⁹ ad infernū ꝛ eūt ad eternū suppliciū. qđ magis euidēter et generalr̄ cōplebit. in die iudicij. vn̄ dr Mat. xxv. Ibunt hi. s. mali in supplicium eternū iusti aūt in vitam eternam. B In quib⁹ quidem verbis agitur de duobus.

Primo de damnatione ipiorum.

Scđo de retributione iustoꝝ. Dānatio aūt ipioꝝ oñdit miserabilis triplici rōne.

Primo rōne recessus vitupabilis: q̄ notat: cū dr. ibūt. s. recedētes a ꝯspectu dei ꝛ ꝯsortio sctōrum tanq̄ vitupabiliter expulsi. s. cum dicet eis xp̄s. Discedite a me maledicti in igne͂ eternū ꝛc. Sed quō poterūt discedere a deo cū ipse sit vbiqꝫ. Dicendū ꝙ sicut aīa ꝯm suā essentiā est in toto corpe tota ꝛ in q̄libet pte ei⁹ ꝯm ꝟo diuersas potentias et act⁹ eoꝝ est in diuersis ptib⁹ corpis qꝛ ꝯm potentias ī snsa ꝛ actu videndi ē tm̄ in oculis: ꝛ ꝯm audiētiā ꝛ actū audit⁹ ē tm̄ ī aurib⁹: ꝛ sic de alijs. Sic de⁹ est q̄dē vbiqꝫ ī toto mūdo ꝛ ꝑ suā essentiā ꝛ p̄sentiā ꝛ et potentiā: ꝯm tn̄ aliq̄s effect⁹ determinatos dr esse in determinatis locis: sꝫ magis congruentib⁹ illis effectib⁹: sicut ꝑ actū glificatiōis dr esse in celo siue sup celos. ꝯm illud ps. cxij. sup celos glīa ei⁹: ꝛ xviij. celi enarrant gliā dei. Scđꝫ ꝟo actū vltime ꝛ eterne punitiōis iusticie dr eē in iferno: Et ꝯm h° dānati lꝫ sint sepati a deo glificāte: nō tn̄ pn̄t discedere a deo iuste ꝛ eternalr̄ puniente. Et rō ignis iferni dr eē instrm̄ diuine iusticie. Vn̄ licꝫ ex natura sua ignis non habeat ꝙ possit affliger spm̄: hꝫ tn̄ ex ꝟtute dei cuius est instrm̄. sicut dolabra non ex ꝟtute forme sue sꝫ artificis hꝫ ꝙ faciat scānū. Oꝛ igit diuine iusticie ꝛ ꝟtutis nō pn̄t effugere p̄sentiā dicebat ps. deo. cxxxviij. Quo ibo a spū tuo ꝛ q̄ fa. tua fugiā. Si ascendero in celū tu illic es ꝛc. Scđo oñditur miserabilis ꝯditio impioꝝ rōne reat⁹ inexpiabilis cū q̄ recesserūt hi. s. q̄ nō fuerūt ī vita ista purgati a pctīs ꝑ eccl'ie sacra: quoꝝ reat⁹ post vitā istā nō pōt expiari: sicut nec macule vitioꝝ q̄b⁹ fuerūt maculati: siue maculati fuerint vitio gule: siue supbie siue auaritie siue accidie siue ire siue luxurie siue inuidie. Vn̄ de ipsis dr ī epl'a iude. Hi sunt ī epulis suis macule cōuiuātes sine timore semetipos pascētes: nubes sine aq̄ q̄ a vētis circūferūt: arbores autūnales ifructuose bis mortue eradicate: fruct⁹ feri maris dispumātes suas ꝯfusiōes: sydera errantia q̄b⁹ ꝓcella tenebraꝝ reseruata est. In hac em̄ auctoritate ipij dānati. pmo ostēdunt fuisse maculati vitio gule: cū dr. Hi sunt in epul' suis. s. gule vltra modū studētes: macule ꝯuiuātes. i. ī ꝯuiuijs suis se ꝛ alios maculātes sine tiore dei ꝛ maioꝝ: semetipsos pascētes. nō pauperes xp̄i. Scđo oñdunt fuisse elati vitio supbie. cū subdit nubes. s. supbi ī altitudine͂ extollētia ꝑ appetitum tēdētes. sicut vapores nubiū eleuāt: sꝫ parū durāt ꝛ dispgūt a vēto. Lu. s. Dispsit supbos sine aq̄ gre: qꝛ supbis deus resistit et hūilib⁹ dat graꝫ. Jac. iiij. q̄ a vēto vanitatis circūferūt stabilitate͂ nō hn̄tes. Tertio oñdunt ifructuosi fuisse ꝑ vitiū accidie: sic arbores autūnales. s. carētes hūore deuotiōis ꝛ gre: sic eī arbores ī autūno ifructuose sūt sibi ꝛ alijs: qꝛ nō faciūt fruct⁹ nisi fo ꝛ

te malos: bis mortue q̃ ĩ ramis ꝛ ĩ radice
idest in volũtate ꝛ ope: Quarto ostẽdit ꝙ
fuerunt feruidi per vitium ire sicut fluct⁹
feri maris. s. crudeliter ꝛ amare alios ꝑcu
tiẽtes ꝛ inq̃etãtes. Quinto oñdit ꝙ fuerãt
ĩmũdi ꝑ luxuriã: q: dispumantes suas ꝯfu
siões. i. ĩ spuma luxurie suã ꝯfusionez osten
dẽtes. Sexto oñdit ꝙ fuerũt ꝑuersi ꝑ inui
diã: q: sydera errãtiu q̃b⁹ claritas ꝓsperita
tis aliene vertit in errorez affect⁹: q: odiũt
q̃d deberẽt amare. s. donũ ꝓximi et dolent
vñ deberent gaudere. s. de alioꝝ felicitate.
Septimo ostendit ꝙ fuerũt tenebrosi pro
pter vitiũ auaritie. Naz sicut dicit Chryso.
Tenebra aĩe est diuitiarũ cupido. et iõ eis
ꝓcella tenebraꝝ reseruata. ẽ: ꝓcella ꝓpter
inq̃etudinẽ mẽtis: et tenebra ꝓpter amorẽ
terrenoꝝ. sicut terra ĩterposita inter nos et
solez causat tenebras noctis. Tertio oñdi
tur miserabilis ꝯditio ĩpioꝝ rõne cruciat⁹
ĩterminabilis: q: in suppliciũ eternũ. vbi
notãdũ ꝙ suppliciũ lꝫ oĩm dãnatoꝝ sit eq̃
le quãtũ ad extẽsionẽ. q: oĩz suppliciũ erit
eternũ. tñ nõ erit eq̃le quãtũ ad intẽsionez
q: q̃ plura vel maiora cõmiserãt crimĩa pa
tient acriora supplicia. Sicut illi q̃ direc
te peccãt ĩ deũ ꝛ sic illi q̃ blasphemãt seu cõ
tẽnãt xp̃z ꝛ quãtũ ad diuĩitatẽ ꝛ quãtũ ad
hũanitatẽ. ꝛ q̃ peccãt ꝯ spm̃sctm̃. habebũt
deteriora supplicia ꝙ illi qui directe pec
cãt ĩ ꝓximũ. Vñ Heb. x. Quãto magis pu
tatis deteriora mereri supplicia q̃ filiũ dei
ꝯculcauerit ꝛ sanguinẽ testi polutum dire
rit ĩ q̃ sctificat⁹ ẽ: ꝛ spũi grẽ ꝯtumeliã fece
rit. durnuõe tñ oĩm suppliciũ erit eternuz
vñ. ij. Thes. j. Penos dabũt ĩ iteritu etnas
¶ Et si tu forte dicas quõ hoc ptĩet ad iu
sticiã dei. vt ꝑ pctõ tpali ꝛ finito penã ĩfe
rat infinitã ꝛ eternã. Dicẽdũ ẽ ad hoc ꝙ h̃
nõ est ꝯ rõnẽ diuine iusticie ꝙ aliq̃s penã
ꝑpetuã patiat. q: nec ẽm leges hũanas h̃
exigit vt pena cõmẽsuret culpe in tpe. Nã
ꝑ pctõ adulterij vl' homicidij q̃d ĩ tpe bre
ui cõmittit. lex hũana infert q̃nq̃z ꝑpetuũ
exiliũ aut etiã mortẽ ꝑ q̃ aliq̃s in. ꝑpetuã
a ꝯsortio ciuitatꝫ excludit. Et ꝙ exiliũ nõ ĩ
ꝑpetuũ dat hoĩ ꝑ accidẽs ꝯtingit q: vita
hoĩs nõ est ꝑpetua. sꝫ intẽtio iudicis ad h̃
esse videt. vt euz sicut põt ꝑpetuo puniat.
Vñ etiam nõ est iniustũ si ꝑ momẽtaneo
pctõ ꝛ tpali de⁹ penã eternã ĩferat. Sic ẽt
ꝯsiderãdũ ꝙ pctõri pena eterna ĩfert q̃ de
pctõ non ptĩitet ꝛ sic in ipso ꝑdurat vsq̃z
ad mortem: ꝛ quia in suo eterno peccauit
rationabiliter a deo in eternum punitur.
Habet etiam quodlibet peccatum in deuz
commissum quondam infinitatem ex par
te dei cõtra quẽ cõmittit malũ. Quia quã
to maior ẽ ꝯ quẽ peccat tãto pctm̃ est gra
ui⁹. sicut q̃ dat alapã eq̃ti aurato graui⁹ re
putat ꝙ qui daret rustico: ꝛ adhuc multo
graui⁹ si principi vel regi. Et sic cuz de⁹ sit
infinite magn⁹: offensa ꝯ ipm̃ cõmissa est
quodãmõ infinita. vñ ꝛ aliq̃liter ei peno ĩ
finita debet: nõ aũt põt esse pena infinita
intẽsiue: q: nihil creatũ sic ĩfinitũ esse põt.
Vñ relinquit ꝙ pctõ mortali debet pena
infinita duratiõe. Itẽ in eo q̃ corrigi potest
pena tpalis ĩfert ad ei⁹ correctionẽ vl' pur
gationẽ. Si igit aliq̃s a pctõ corrigi non
põt peno tpali. sꝫ voluntas ei⁹ obstinore
firma est in pctõ sicut est in dãnatis eius
pena terminari nõ dꝫ. vñ claret iusticia dei
eterna in eterna dãnatoꝝ pena: ꝛ sic imple
tur illud ps. cxviij. Justicia tua iusticia in
eternũ. ¶ Tertio in auctoritate allegata
agit de iustoꝝ retributione: cum dr̃. iusti
aũt in vitã eternã. sup. ibũt. Siq̃dẽ vltima
retributio iustoꝝ ꝯsistit in visiõe dei q̃ est
ꝑfecta ei⁹ cognitio. Vñ Aug. dicit ꝙ visio
est tota merces. Et hec visio est rãte ꝟtutis
ꝙ a vidẽte excludit oẽ nociuũ. Cui⁹ figura
hr̃ Nu. xxj. in serpẽte eneo: quẽ aspicientes
ab oĩ nocumẽto serpẽtũ liberi efficiebant
Itẽ est tãte ꝟtutis ꝙ implet aẽ desideriũ
Cuius figura hr̃. iiij. Reg. ij. in helisco cui
helias dixit. Si videris q̃ñ tollar a te erit
q̃d petisti. Vñ si visio helie dedit helisco
q̃d appetiuit et petiuit. multomagis visio
dei impledit appetitum videntis. Visio
autem illa siue cognitio dei est idem quod
vita eterna. ẽm illud Joh. xvij. Hec ẽ vita
eterna et cognoscãt te solũ verũ deuz. Et h̃
solum iustis reddit ꝑ mercede. ideo dicit
Sap. v. Justi autem in perpetuũ viuent:
ꝛ apud dñm est merces eorum. ¶

Secũdo in auctoritate

principali ponitur excessus nobilitatis:
cum subditur homo. quo homo oĩa ani
malia et naturalia ĩ natura nobilitate trã
scendit. Et hoc pꝫ q: tanto creatura est no
bilior quanto est deo creatori similior: sed
hõ inter oĩa aĩalia et naturalia magis est
silis deo. vñ magis representat in se simi
litudinẽ sancte trinitatis. s. patris ꝛ filij. ꝛ

spūsscti. Dicit enī Adam⁹: φ hō est aīal intellectuale arbitrio liberū: ⁊ pceptoriuuz. Jnquātū ẽ est aīal itellectuale. hz silitudinē filij: q̄ est v̄bū intellect⁹ diuini. Jnquātū v̄o est arbitrio liber: hz silitudinem spiritussctī qꝛ sicut dicit apl's. ij. Cor. iij. Ubi spūs dn̄i: ibi libertas. Jnquātū v̄o est pceptatiuū: hz silitudinē pr̄is cui appropriatur potētia. Un̄ Gen. j. dr: φ creauit deus hoiem ad imaginē ⁊ silitudinē suā: qd̄ de nullo alioꝝ aīaliū dr. Sed m̄lti miseri ingrati deo de tāto nobilitatꝫ honore. hanc dei silitudinē depiauāt. Nā nobilitatez intellect⁹ depiauāt per prauas cogitatiōes: nobilitatē liberi arbitrij depiauāt per indebitas electiōes p̄eligēdo mala bonis. sed nobilitatē potestatis ⁊ dignitatis depiauāt p illicitas opatiōes. Et de hm̄oi hoīe dr in ps̄. xlviij. Hō cum in honore esset nō intellexit cōparatus est iumētio inspientibus ⁊ similis factus est illis. F

Tertio ponitur ī aucto

ritate p̄ncipali termin⁹ stabilitatis: qꝛ in domū eternitatꝫ sue. Est enī duplex dom⁹ hoīs post mortē. Una ad recipiēdū corp⁹ ⁊ ista est sepulcrū. ⁊ dr esse dom⁹ eterna sine eternitatꝫ. scḋm illū p̄s. xlviij. Sepulcra eoꝝ dom⁹ illoꝝ in eternū. Qd̄ pōt intelligi esse dictū vel scḋm errorē gētiliū seu saduceoꝝ. qui negauerūt esse futuram resurrectionem corpoꝝ. ⁊ sic semp in sepulcris manebūt. vel dr ꝓpter illos q̄ ad ꝑpetuandū nomen suū faciunt fieri sepulcra sumptuosa ⁊ lapidea. ac si deberet esse domus eoꝝ in eternū. Sꝫ tn̄ nec corp⁹ de h̄ aliqd̄ cōmodū sentit: ⁊ aīa manet ī inferni supplicijs. Un̄ de tali dr Esa. xxij. Quid tu hic aut q̄si qs hic: qꝛ excidisti tibi h̄ sepulcruz excidisti in excelso memoriale: diligenter in petra tabernaculū tibi. Ecce dn̄s asportari te faciet sicut aportaᵗ gallus gallinaceus. Alia dom⁹ est ad recipiēdū aīam: de qua apl's dicit. ij. Cor. v. Scim⁹ aūt qm̄ si terrestris dom⁹ nostra huius habitationis dissoluaᵗ: φ edificationē ex deo habemus domū nō manufactā: sꝫ eternā in celis. Ubi facit mentionē de duab⁹ habitationib⁹ aīe que habēt cōditiones oppositas. Una est terrestris ⁊ ruinosa: de qua dicit: si terrestris domus nr̄a dissoluaᵗ. Alia est celestis ⁊ ꝑpetua: de qua subdiᵗ: φ edificatiōnē ex deo habem⁹ ⁊c. De prima describit primo ei⁹ vilitatem: qꝛ terrestris est scꝫ vel qꝛ de terra facta: vel qꝛ ꝓclivis ad terrā. Job. iiij. Qui habitāt domos luteas et terrenū hn̄t fundamētū. Scḋo ei⁹ incōmoditatē scꝫ ex inq̄etudine: qꝛ hui⁹ habitatiōis vbi semp inq̄etaᵗ aīa: caro enī concupiscit aduersus spm̄. et in. p̄s. cxix. dicit aīa. Habitaui cū habitantib⁹ cedar. cedar enī iterp̄taᵗ meror: qꝛ pugna carnis ꝯtra spm̄ est ei cā merोris ⁊ doloris. Et iō dr. ij. Cor. v. Jngemiscim⁹ habitationē nostrā. Tertio ondit ei⁹ corruptibilitatē: cū dicit dissoluaᵗ. s. p mortē: quā dissolutionez sctī viri valde appetūt vt ad meliorē veniant habitationē: sicut hō vult φ destruaᵗ dom⁹ antiq̄ ⁊ vetusta vt edificeᵗ noua ⁊ pulchra vn̄ apl's Phil. j. Desideriū hn̄s dissolui ⁊ esse cū xp̄o. Sic ẽ dom⁹ corpis nr̄i hꝫ vilitatē in igressu: incōmoditatē in ꝓgressu: ⁊ corruptiuitatē in egressu. Scḋa habitatio aīe est celestis ⁊ ꝑpetua: de q̄ subdiᵗ edifi. habi. ⁊c. Ubi ponuntur tres cōditiones opposite p̄me habitationi. Naꝫ cōtra vilitatē poniᵗ ei⁹ nobilitatē: qꝛ habemus scꝫ nūc ī spe postea in reedificationē. i. mānsionē edificatā ex deo opifice: nō enī hūani labores sufficerēt ad eā edificādaꝫ. p̄s. cxxvj. Nisi dn̄s edifica. do. in. va. la. q̄ edi. eā. Scḋo ꝯtra corruptiuitatē ponit ei⁹ ꝑpetuitatē: qꝛ domū nō manu. i. nō ope humano factā: sed eternā. i. ꝑpetuā sine fine duraturam. Sed aduerte q̄lis est dom⁹ celestis qꝛ est alta localitate. Esa. ij. Erit domus dn̄i mōs in v̄tice mōtiū. Per istum mōtē pōt itelligi loc⁹ celestis glīe. s. celum empyreū qd̄ est sup oēs celos: de q̄ in p̄s. xxiij. Quis ascendet in mōtē dn̄i aut quis stabit in loco sctō ei⁹? Et subdiᵗ. Jnnocēs manib⁹ ⁊ mundo corde ⁊c. Uel iste mons dn̄i est xp̄s. in cui⁹ diuinitatꝫ ⁊ hūanitatis visiōe fundata est btītudo sctōꝝ: ⁊ ip̄e est in v̄tice mōtiū. i. angelis ⁊ hoīb⁹ presidēs G Jtē est ampla spaciositate capiēs sine angustia oēs āgelos ⁊ hoīes btōs. Baruch. iij. O israel φ magna est domus dei: ⁊ ingēs loc⁹ possessionis ei⁹. Est etiā distincta mānsionū varietate. Joh. xiiij. Jn domo patris mei mānsiones multe sunt. Jste mānsiones sunt diuersi grad⁹ btītudinis sctōꝝ. vn̄ sic ī vna domo sūt diuerse mānsiōes: ita in vna btītudīe sunt diuersi gradus: ⁊ isti grad⁹ attēduntᵗ scḋm grad⁹ ꝑfectionis ī operādo. Nā ꝑfectio opatiōis in qua btītudo

consistit ex duob⁹ pensat̄. s. ex pte opantis ⁊ ex pte obiecti. Obiectū autē opatio nisi in qua btitudo cōsistit est oīno vnū ⁊ idem scz diuīa essētia: ex cui⁹ visiōe oēs erūt btī. Vñ ex hac pte nō erit aliq̄s grad⁹ in btitudine: sz ex pte operantiū opatio btitudīs nō erit eodē mō pfecto: qr bm q̄ habitus pficiēs ad opationē pdictā: scz lumen glīe erit pfectior ī vno q̄ in alio. bm h opatio erit perfectior ⁊ delectatio maior. Et sicut ex ista pte erunt diuersi grad⁹ q̄ dicunt diuerse mansiōes in eadē domo: vt sic vnitas dom⁹ rñdeat veritati beatitudinis q̄ est ex pte obiecti: ⁊ pluralitas mansionū respondeat differētie q̄ est in btitudine ex parte btōꝝ. Sic etiaz videm⁹ in naturalibus q̄ est idē loc⁹ sursuz ad quē tēdunt oīa leuia sz vnūquodq̄ ptinet ꝓpinqui⁹ bm q̄ est leui⁹: ⁊ ita habēt diuersas mōsiōes bm differētiā leuitatis. Itē illa dom⁹ celestis est plena bonoꝝ copiositate ps. cxi. Glīa ⁊ diuitie in domo ei⁹. Sed ad istā gloriaz non admittūtur supbi. ps. c. Non habitabit in medio do. mee qui fa. sup. Vñ solū hūiles ibi erūt. bm illud Iob. xxij. Qui hūiliatus fuerit erit in glīa. Ad illas aūt eternas diuitias nō admittit aliquis auarus qr auari regnū dei nō possidebūt. Itē nec piger aut ociosus: sed solum fortis ⁊ operosus. Prouer. x. Manus fortiū diuitias parat. Tertio ꝯtra incōmoditatem inq̄etudinis ponit loci trāquillitatē: qr in celis: vbi est q̄es pfecta ⁊ tranq̄llitas eterna: et iō celū empyreū in q̄ sunt btī est celū oīno imobile: vt sit cōforme eis q̄ sūt in oīmodo q̄ete ex eo q̄ nō est ibi aliq̄d impediēs aut perturbās aut repugnans. Vñ Augu. O vita vita dulcis ⁊ amabilis ⁊ semper memorabilis. vbi nō est hostis īpugnās. vbi nulla illecebra: sz summa ⁊ certa securitas: secura tranq̄llitas: trāquilla iocūditas: ⁊ iocūda tui visio atq̄ laudatio de⁹. Propterea dr̄ Esa. xxxij. Sedebit ppl's me⁹ in pulchritudine pacis: in tabernaculis fiducie: et in requie opulenta. Ad quā nos ⁊c.

¶ De gratie ⁊ cura mortuis impendenda Sermo. v.

Mortuo nō prohibeas gratiaz. Eccli. vij. Quāto aliq̄s est in maiori indigentia: tāto est maior crudelitas negare vel ꝓhibere ei subuētionē. Et rō est sicut crudelitas venit defectu ignis siue caloris: ita crudelitas ex defectu amoris. Sed maxime ostēditur defect⁹ amoris ⁊ charitatis qñ non compatit neq̄ subuenit indigenti. bm illud. j. Ioh. iij. Qui viderit fratrem suū necessitatez habere ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quō charitas dei in eo manet? Et ideo crudelitatis indiciū est nō subuenire indigenti: ⁊ maior crudelitas est ꝓhibere subuētionez: ⁊ maxima crudelitas est si istud fiat maxie indigēti. Mortui autez sunt maxime indigentes: qr iuuare se non possunt per seipsos neq̄ in sua indigentia sibimet subuenire. Ne ergo circa mortuuz crudelis sit hō viuens: admonetur in verbo ꝓposito: cum dr̄. mortuo ⁊c. A

In quib⁹ quidē vbis continentur tria:

Nam primo presupponitur necessitas scz in homine mortuo.

Scdo dissuadetur crudelitas scz homini viuo: cū subditur. nō ꝓhibeas.

Tertio psuadet pietas scz in grē suffragio: in eo qd̄ dicit gratiam.

Circa primū aduertēdū est q̄ quādo hō mortuus est hbz duplicē indigētiā siue necessitatē. Vnā quantū ad carnē mortuā. Aliam quantū ad aīam separatā. Quantū quidē ad carnez mortuoꝝ est necessaria sepultura: qr nō dicunt hūana corpa remanere inhumata: sicut corpa brutoꝝ: sed pie sepeliēda sunt. Vñ dr̄ Tobie. iiij. Cū acceperit deus animaz meā corpus meū sepeli. Et debet sepultura corporibus mortuis triplici rōne. Primo ꝓpter exercitiū. Nam sepelire mortuos inter pietatis opa cōputat. de quo ⁊ Tobias laudat Tob. j. vbi dr̄. Esurientes alebat nudisq̄ vestimēto pbebat: ⁊ mortuis atq̄ occisis sepulturam sollicit⁹ exhibebat. Et hec exhibitio sepulture erat opus deo tā gratū q̄ reddebat ei orōnes acceptas: sicut dr̄ Tobie. xij. q̄ dixit angelus ei. Qñ orabas cū lachrymis: ⁊ sepeliebas mortuos: ⁊ derelinquebas prādiū tuū: ⁊ mortuos abscōdebas p diē in domo tua ⁊ nocte sepeliebas: eos ego obtuli orōnē tuā dño. Scdo debetur sepultura corpori mortuo ꝓpter testimonium vtutis morientiū: sicut ecōtra dictū fuit viro dei q̄ nō obediuit domino. iij. Reg. xiij. Nō inferet cadauer tuū in sepulchrum patrū tuoꝝ. Propter qd̄ de rege

ioas qui verbis dñi obediēs fuit in ꝑncipio sed non in fine dicitur .ij. Paral. xxiiij. Mortuus est ioas ⁊ sepelierunt eum in ciuitate dauid sed nõ ĩ sepulcro regũ. Quia enĩ benefecerat in principio sepultus est. sed qꝛ male cõsummauerat sepulturã nõ habuit in sepulcris regũ. Et de iosia rege iusto ⁊ sctõ dicit̃ .ij. Paral. xxxv. Mortuꝰ est iosias ⁊ sepultꝰ est in mausoleo patruꝫ suoꝝ. Tertio debet̃ sepultura corporibus defunctoꝝ ꝓpter articulũ resurrectionis cꝑoꝝ. Propter qđ ⁊ patriarche mãdauert̃ sua corpora sepeliri in terrã ꝓmissionis. sicut ptꝫ Gen̄. l. vbi ioseph dixit. Pater meꝰ adiurauit me dicēs. En morior ĩ sepulcro meo qđ fodi mihi in terram chanaam sepelies me. vñ Aug. dicit ĩ lib. de. ci. dei. Antiquoꝝ iustoꝝ funera officiosa pietate curata sunt: ⁊ exeq̄ celebrate. ⁊ sepulcra ꝓuisa ipsiq̃ꝫ dũ viuerēt de sepeliēdis ⁊ trãsferendis suis corꝑibꝰ filijs mãdauerũt. Et sicut etiã ip̃e Aug. dicit in li. de cura ꝓ mortuis agenda. Hec fecerũt ad resurrectionē mortuoꝝ astruēdã: cuiꝰ fidē in hoc astruebant ꝙ curã se habere ostēdebãt de carnis mortue sepultura. Vñ dr̃ Heb. xi. Fide ioseph moriēs de ꝓfectiõe filioꝝ israel memoratꝰ ē: ⁊ de ossibꝰ suis mãdauit. Et ĩ signũ etiã huiꝰ dr̃ Eccli. xlix. ꝙ ossa ipsiꝰ visitata sunt ⁊ post mortē ꝓphetauert̃. Et de helizeo dr̃ Eccli. xlij. ꝙ mortuũ ꝓphetauit corpꝰ eiꝰ. Qđ quidē dr̃: q̄a sicut narrat historia .iiij. Regũ. xiij. Qñ cadauer cuiusdã mortui sepultũ est ⁊ tetigit ossa helisei a mortuis resurrexit. Alia necessitas hoĩs mortui est quoad aĩam separatã. Nã quedã aĩe separate a corꝑibꝰ recepte sunt ĩ celo: ⁊ iste nõ indigēt adiuuari: qꝛ ibi nulla ē indigentia vel defectꝰ: qꝛ taliũ mortuoꝝ aĩe. s. iustorũ sunt in plena btĩtudine: q̄ oēs indigētiã excludit. vñ Apoc. xiiij. Btĩ mortui q̄ in dño moriunt̃. Quorũdã ṽo aĩe recipiunt̃ in inferno: sicut dr̃ Luce. xvj. de diuite epulone scꝫ ꝙ mortuꝰ ē diues ⁊ sepultꝰ ē ĩ inferno idest positꝰ in ꝓfunditate penarũ. Isti ꝗ̃ ĩdigēt: sꝫ tñ nõ pñt iuuari: sicut de p̄dicto diuite ptꝫ: q̄ non potuit impetrare guttam aq̄ ad refrigeriũ gehēne: qꝛ in inferno nulla est redēptio. Quorũdã ṽo defunctorum aĩe siue ꝓ venialibꝰ siue qꝛ hic nõ plene de pctĩs suis satisfecerãt nec cõpleuerunt penitētiã debitã: recipiunt̃ ĩ purgatorio vbi ĩ pena lꝫ nõ eterna: tñ valde afflictiua purgãtur: qꝛ illa pena sicut Aug. dicit excedit oēm penã istiꝰ vite p̄ntis. Et iõ tales mortui multũ ĩdigēt adiuuari vt exeãt de illa pena. et. pñt tales a nobis adiuuari dupliciter. Primo per ꝓcamina intercessionis. Scđo ꝑ suffragia satisfactiõis. Et rõ huiꝰ est: qꝛ suffragia viuoꝝ ꝓsunt defunctis sꝫ ꝙ intētio viuētiũ refert̃ in mortuos: ⁊ sm̃ ꝙ ipsi mortui vniunt̃ viuētibꝰ in charitate. Et sic põt vnꝰ ꝓ alio satisfacere: sic vnũ mēbrũ ꝓ alio dũ sunt ĩ vnitate corꝑis. Sꝫ ex ꝑte intētiõis directe ĩ mortuos p̄cipue valēt orones ⁊ p̄ces ꝓ eis facte. Quia orõ sm̃ suã rõnē nõ solum dicit respectum ad orãtē. sꝫ directiꝰ ad illũ ꝓ q̄ orat̃. Et iõ dr̃ ij. Mach. xij. ꝙ sctã ⁊ salubris ē cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a pctĩs soluantur. Sed sm̃ vnionē charitatis qua illi q̄ sunt in purgatorio q̄ cũ charitate decesserãt adhuc sunt ꝯiũcti nobis: valent ad satisfaciēdũ ꝓ eis opa charitatis. Vñ qꝛ sacramētũ eucharistie p̄cipue ad charitatē ꝑtinet: cũ sit sacramētũ ecclĩastice vnionis cõtinens illũ in quo tota ecclĩa vnitur ⁊ solidat̃ scꝫ xp̃m: ideo qꝛ eucharistia q̄ celebrat̃ ⁊ offertur in missa est q̄si quedã charitatis origo p̄cipue valet defũctis. Et qꝛ etiã elemosyna ē p̄cipuꝰ charitatis effectꝰ post eucharistie oblationē p̄cipue suffragat̃ defunctis: ⁊ ꝯsequēter oĩa alia charitatis opa que ꝓ eis fiũt siue ieiunia siue oblatiões siue q̄cũq̄ꝫ alia: eis ꝓsũt. Propterea .ij. Mach. xij. dr̃ de iuda macabeo. ꝙ duodecim milia drachmas argenti misit hierosolymam offerre eas ibi ꝓ pctĩs mortuoꝝ. B

Secũdo dissuadetur

crudelitas hoĩ viuo: cũ dicit̃. nõ ꝓhibeas. Ubi aduertendum est ꝙ si crudele est non benefacere indigēti quãdo hõ põt: multo crudelius est prohibere vel impedire benefacere volētem. Et ideo dr̃ Prouer. iij. Noli ꝓhibere benefacere eum q̄ põt: sed si potes ⁊ ip̃e benefac. In quibꝰ q̄dē verbis si referant̃ ad bñficiētiã q̄ dꝫ exhiberi defunctis duo salomon facit: qꝛ primo dissuadet crudelitatē: cũ dicit. noli ꝓhibere benefacē q̄ po. Scđo ꝑsuadet pietatē: cũ addit sed si potes ⁊ ip̃e bñfac. Circa primum aduertēdũ est ꝙ illi q̄ ĩpediũt elemosynas dĩ missas ꝓ aĩa defuncti vt nõ dent̃: ⁊ q̄ ĩpediũt executionē testamēti ab hmõi legati vel restitutiõibꝰ fiēdis ꝓ aĩa defuncti: illi

sunt q̄ phibent bn̄facere ipi defunto eū q̄
pōt τ dʒ deiure. Sʒ querit qn̄ talea elemo
syne negligunt vel īpediunt q̄s ipe defun
ctus fieri mandauit dū viuebat. an ip̄e de
functus ex hoc patiat̄ aliqd̄ detrimentuʒ.
Ad qd̄ dicēdū ꝙ quantū ad meritū elemo
syne nullū detrimentū patitur defunctus
ex retardatione vel impeditione taliuʒ ele
mosynarum. maxime si quantū in ipo fuit
causam adhibuit vt hmōi elemosyne cito
darētur. Quia meritū principaliter ex vo
lūtate τ intētione depēdet. τ iō ꝙ cito mo
riēs disponit aliq̄ suffragia sibi fieri p̄miū
suffragiorꝫ plene ꝯsequit̄ ante etiā ꝙ̄ fiāt
Sʒ quātū ad effectū elemosyne defunctus
patit̄ detrimētū si elemosyne nō fiāt vel re
tardēt̄: nō q̄dē vt p huiꝰ tardiate puniat̄
sed qꝛ remediū nō adhibet̄ dū suffragia re
tardant̄ vel nō fiūt q̄bꝰ plurimū iuuaret̄.
Et si piusq̄ꝫ fiāt cōtingat eū a pena libera
ri: quātū ad h̄ priuabit̄ suffragiorꝫ fructu:
qd̄ redūdabit ad illos quoꝛuʒ culpa defrau
datus fuit. Nō em̄ est incōueniēs ꝙ aliq̄s
fraudet̄ per culpā alteriꝰ i tp̄alibus: pena
aūt purgatorij tp̄alis est: ꝙuis ad eternaʒ
retributionē nullꝰ defraudari possit: nisi p
ꝓpriā culpā. Patʒ igit̄ ꝙ tales q̄ phibēt vl̄
impediūt bn̄facere defūctis: non h̄nt in se
sp̄m sapiētie: sʒ sp̄m insipiētie τ erroris: qꝛ
de sp̄ū sapiētie dr̄ Sap. vij. ꝙ est amās bo
nū acrū τ nihil vetat benefacere. Scd̄o in
aucte allegato ꝑsuadet̄ pietas subueniēdi
defunctis: cū dr̄. si potes τ ip̄e bn̄fac. Et di
cit si potes: qꝛ nō oīmodo pōt q̄libʒ defun
ctis bn̄facere: sʒ eo mō q̄ pōt dʒ q̄liber sub
uenire p̄cipue choris suis defūctis. Thob.
iiij. Quō potueris ita esto misericors. Naʒ
q̄ nō pōt celebrare missam p eis: faciat ele
mosynas: τ si non pt̄ elemosynas dare, fa ci
at p eis orōnes vel alia pia opa q̄ pōt. Et
si hō fuit sollicitus seruire amico suo hic vi
uenti: multo magis dʒ sollicitari vt subue
niat ei defuncto: cum magis indigeat. Vn̄
Eccli. xiiij. Benefac amico tuo. Et ideo exi
stens in purgatorij pena affectuose τ dolē
ter amicos viuētes req̄rit dicens Job. xix.
Miseremini mei miseremini mei. τc. C

Tertio etiā in auctori

tate principali ad pietatē inuitamur: vt. s.
hoi defuncto suffragiorꝫ grāꝫ non impedia
mus: sʒ impedamus: τ ideo nosat gratiaʒ.
Rō aūt huiꝰ est; qꝛ nos videmꝰ in corpe ꝙ
vnū membrum gratis seruit alteri dum ē
vniū corpori: sicut oculus seruit pedi ip̄m
dirigendo: τ manus ori cibum porrigēdo
τ os stomacho ei cibum preparando. Sed
oēs qui sunt in purgatorio sunt in charita
te: per quā membra ecclesie adinuicē vniū
tur τ nondū peruenerūt ad terminū τ vlti
mū finē suū qui est beatitudo ecclesie triū
phātis: τ ideo adhuc cēsentur vt membra
eccl'ie militātis: τ ideo a fidelibꝰ viuētibꝰ
q̄ sunt huiꝰ eccl'ie membra recipe pn̄t τ de
bēt grāꝫ subuētiōis sicut poterāt τ debebāt
etiā h̄ viuētes. Cuiꝰ figura habet̄ Ruth. ij
vbi noemi dixit de booʒ. Bn̄dictꝰ sit a dn̄o
qm̄ eandē grām quam prebuerat viuis ser
uauit τ mortuis. In quibus q̄dem verbis
duo facit. Quia primo imprecat̄ p̄miū: cū
dicit. benedictus sit a dn̄o. Scd̄o cōmēdat
suffragiū: cū subdit. qm̄ eandem grām τc.

Circa primū notādū ꝙ misericordibꝰ de
bet̄ p p̄mio diuina bn̄dictio: sicut patʒ Mat.
xxv. vbi xp̄s dicet in iudicio. Venite bn̄di
cti patris mei τc. Esuriui em̄ τ dedistis mi
hi manducare: τ alia mīe opa enumerātur
ibi. Et ideo in ps. xxxvj. Tota die miseret̄ τ
cō. τ semē. il. i bene. erit Sed mīa est mor
tuis subuenire q̄ sunt in pena maxima τ se
iuuare non pn̄t: τ ideo q̄ eis subuenit erit
a deo bn̄dictꝰ. Nā si ille bn̄dicit̄ a deo q̄ est
pius i mortuū corpꝰ sepeliēdo: sicut dauid
dixit viris iabes galaad. ij. Reg. ij. Benedi
cti vos a dn̄o q̄ fecistis miam hanc in dn̄o
vestro saul: τ sepelistiꝫ eū. Et nūc retribuet
vobis dn̄s miam τ veritatē τ ego reddam
grām: qꝛ fecistis verbū istud: cōstat qꝛ ma
gis benedicet̄ q̄ piꝰ fuerit ad aīam viuētez
a pena liberādo. Et ideo ad aīam sicut ad
viuā pōt referri illd̄ Ruth. ij. Sit bn̄dictus
q̄ misertꝰ est tui. Scd̄o i aucte allegata cō
mēdat̄ suffragiū: qꝛ eādē grām qua p̄bue
vi. ser. τ mor. Notādū est ꝙ viuentibꝰ pōt
exhiberi grā τ bn̄ficiū: vel in corpalibus. i.
in his q̄ ptinēt ad aīaʒ: vel in accidētibꝰ. i.
in his q̄ ptinēt ad cōsanguineos attinen
tes eis. Et hec eadē grā dʒ conseruari mor
tuis vt subueniat̄ eis. Primo de corpalibꝰ
scʒ i exeq̄js τ sepulturis corporꝫ suorꝫ. Ad
q̄s libēter hoīes debēt ꝯuenire duplici rō
ne. Prio ꝓpter sumer edificationeʒ: vt scʒ
intuētes mortuū cogitet q̄libʒ ꝙ cito futu
rum est ipē talis. vn̄ dr̄ Eccl'a. vij. Meliꝰ est
ire ad domū luctꝰ ꝙ ad domū conuiuij. In
illa ei finis cūctorꝫ admonet̄ hoīʒ: τ viuēs

cogitat quid futurū sit. Grego. viij. mora. Pene mortuū se cōsiderat q̄ se moriturū mi nime ignorat. Scḋo ppt cōpassionē. Nō nō cū risu sponsi? cū fletu debem? iteresse funerib?. sue ppt cōpassionem ipi? mortui quē videm? ſm carnē deuenisse ad tantam inopiā z miseriā. Propt qḋ dr. Eccli. xxxviij. Fili in mortuum pduc lachrymas. et quasi dira passus icipe plorare. Siue pꝑter com passionē suoꝝ charoꝝ afflictoꝝ z lugentiū vt simul pdolēdo psolemur eos. Unde dr Eccli. vij. Nō desis plorantib? in cōsolatiōe Scḋo ds exhiberi grā mortuis vt subue niat eis de spūalib?. s. de suffragiis. ac. spci pue p orones et elemosynas. Debet enim nos mouere ad libēter orandū p defūctis non solū pietas et charitas quā debem? ad eos hre q̄ in penis purgatorij detinenē: sz etiā nra vtilitas: ex eo q̄ ipi defūcti postq̄ purgati sunt z ad celū euolauerūt orāt ipi p nobis viuētib?. Uñ de hieremia iam de functo dr. ij. Mach. xv. q̄ apparuit iude si mul cū onia summo pōtifice z defuncto et dictū est inde. Hic ē q̄ multū orat p pplo et vniuersa sctā ciuitate hieremias pꝑha dei. Et Apoc. viij. q̄ ascēdit fum? incensoꝝ de orōnib? sctōꝝ de manu āgeli coraꝫ deo. Ergo viuēres orare debēt p mortuis pur gādis: vt ipi versa vice ab ipis valeāt iuua ri: ſm illud Iaco. vlti. Orate p inuicem vt saluemini: multū eñ valet depcatio iusti assidua. Si eñ tantū valuerūt orones san ctoꝝ vt possent otra naturam aīas ad sua corpora reducere multo poti? poterūt af flictis z indigentib? diuinā miam impetrare Est eñ suffragiū elemosynarum defunctis ipēdēdu: q: elemosyne sicut multū psunt viuis: sic etiā z defunctis. Uñ Tob. iiij. dt. Elemosyna ab oī pctō et a morte liberat. z nō patiet aīam ire i tenebras. Et in eodes ca. xij. dt. Elemosyna a morte liberat. z ipa ē q̄ purgat pctā: z faciat inuenire vitā eter nā. Tertio ds grā mortuis seruari in suis ppinquis et successorib?: in quibus ipi de functi quodāmodo adhuc viuunt. et ideo debēt reddi ppinquis viuis que debebant tur mortuo. Unde in lege dei statutū ēst vt ppinqui succedāt mortuis in hereditate. sicut pz Numeri. xxvij. vbi dr q̄ filie sal phaad dixerūt. Pr noster mortu? ē i desert to zc. Date nob possessiōe3 iter cognatos patris mei. Et sequit q̄ dñs dixit. Iustam rē petūt filie salphaad. Dō cuꝫ mortu? fue

rit absq̄ filio ad filiā ei? trāsībit hereditas. In quo satis innuit q̄ illud qḋ debebatur viueti post mortē ei? reddit ds ei? ppin quitati. Debet ergo ppinquitati mortui tri plex grā. Prima est grā dilectiōis. de q dr Eccli. xxx. Mortuus est pr ei? et q̄si non est mortu?: reliquit eñ simile sibi. Ideo amor et dilectio q̄ habebat ad eū qui mortu? est haberi ds ad eū qui viuit. Uñ Geñ. l. dixe rūt filij iacob ad ioseph. Pater nr̄ pcepit nobis anteq̄ moreret vt tibi v̄bis illis di ceremus. Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratruꝫ tuoꝝ: et pctī atq̄ malitie quas erer cuerūt i te. Nos q3 oram? vt seruo dei pri tuo dimittas iniq̄tatē hāc. Quasi dicāt q̄ nobis dimittas z pri. Scḋo debet ppinq tati mortui grā cōpassionis: q: nō solū de bemus cōpati amicis sed etiam inimicis. Eccl. viij. Noli de mortuo inimico tuo gau dere. sciēs qm̄ oēs morimur: z i gaudiū vo lum? venire. Min? dicit z plus signat: q: non tm̄ nō ē gaudēdū sz etiā lugendū. Exē plo dauid ij. Regu3. i. de quo dr q̄ audita morte saul apprehēdēs vestimēta sua sci dit: z oēs viri q̄ erant cum eo: z plāxerūt et fleuerūt z ieiunauerūt vsq̄ ad vesperā. Nec tm̄ dauid cōpassus ē mortuis: sz etiā ppinqs viuis. put dicit. ij. Regū. ix. q̄ ait dauid. Nunquid supest aliq̄s de domo sau. vt faciā cū eo miam? Tertio debetur mor tuo in suis ppinqs grā subuentionis: de quo etiā exēplū habem? in dauid. ij. Reg. x. vbi dr. Factū est aūt vt moreret naas rex filioꝝ amon. Dixitq̄ dauid. Faciā miaꝫ cū amon filio naas sicut fecit pater ei? mecū miam. Uñ voluit p recepta gratia eandē gratiā reddere. ſm illud Zach. iiij. Gratiā exequabit gratie. Et qui talia facit acqrit gratiam dei per quas perueniūtur ad gl'iam eternam. Ad quam nos perducat deus qui viuit z regnat zc.

¶ De retributione bonorum operum post mortem. Sermo. vj

Pera illoꝝ ſe quuntur illos. Apoc. xiiij. Cōiter videm? q̄ spes mer cedis reddit hoīem sollici tum ad operandum. z ide est q̄ preciū non soluitur communiter ante operis cōpletionem: ne sꝫ soluto pre cio et cessante spe vltra recipiendi negligē tior operarius fiat ad opus psequendū

Unde etiaꝫ deus iustis ꝓ laboribꝰ et operibus eoꝝ nō reddit mercedem in p̄nti tpe qḋ est tp̄s laboris et opis: sꝫ in futuro reseruat: vt sp̄ hoc durante spe p̄mij sollicitent̄ magis. Et iō dr̄ Eccl'i. li. Opamini opus vestruꝫ an̄ tp̄s ⁊ recipietis mercedē vestrā in tpe suo. Figura huiꝰ hr̄ Mat. xx. vbi cuꝫ sero factuꝫ esset. s. cōpleto cursu diei ⁊ opis: dixit dn̄s ꝓcuratori suo: Uoca operarios et redde illis mercedeꝫ. Hinc est ergo ꝙ de iustis dr̄ in ṽbo ꝓposito ꝙ opa eoꝝ. i. merces opeꝝ non dant̄ in p̄nti sicut hypocrite in p̄nti recipiūt mercedē suā. sꝫ sequunt̄. s. in futuro vita: ꝗ opa illoꝝ ⁊c. ¶ In quibꝰ ꝗdeꝫ ṽbis cōmēdant̄ boni viri ex duobus: Primo de excitatiōe meriti: cū dr̄ opa illoꝝ. Secundo ex consecutione premij: quia sequuntur illos.

Circa primū attendendum

dum ꝙ si homo vult bene mori: ita ꝙ post mortē recipiat eterne vite mercedē: opꝫ eū insistere ad faciēdū bona opa: ⁊ ad hoc eū inducit ip̄a natura sua. Generalr̄ em̄ videmꝰ ꝙ q̄libet res naturalis hꝫ suā ꝓpriā opationeꝫ. ꝓpria aūt opatio q̄ naturalr̄ ꝯpetit hoi est opatio bona. Naꝫ sicut ꝓpa opatio rei artificialis dr̄ esse illa ad quam est facta sicut ꝓpa opatio securis est scindere: sic et hois ⁊ cuiuslibet rei create illa est propria opatio ad quā ē facta et creata: sꝫ ad bñ hō est factꝰ ⁊ creatꝰ vt bñ opet̄. Sꝫ qr̄ sola natura ad hoc nō sufficit: additur ei auxiliū gratie ꝑ xp̄i sacramento. et idcirco ad bona opa dꝫ ītēdere. Et hoc est qḋ ostendit ap̄ls Ephe. ij. vbi dicit. Factura dei sumus creati in xp̄o iesu in opibꝰ bonis. In quibꝰ ṽbis ap̄ls tria de nobis ostendit.

Et primo quidē ostendit nobilitatē originis: quia factura dei sumus.

Scḋo ostendit dignitatem muneris: qr̄ creati in christi iesu.

Tertio necessitatē finis. qr̄ ī operibꝰ bonis. Primū ꝑtinet ad ꝑfectioneꝫ nature. scḋm ad refectionē gr̄e. tertiū ad executionē glorie. Dicit ꝗ quātū ad primū: dei factura sumus. Qn̄ aliq̄ faciūt aliquē episcopū ꝑ electionem: solet dici. ipse est eoꝝ factura. Et certe deꝰ fecit honorē hoi: qr̄ fecit eū regeꝫ Qḋ patꝫ: qr̄ facto mūdo deꝰ voluit ponere regē: ⁊ dixit: Faciamꝰ hoiem ad imaginē ⁊ silitudineꝫ nostrā et p̄sit piscibꝰ maris ⁊c. Gen. j. In hoc patꝫ ꝙ fuit ibi ꝑsona electio quia nō solū pater habuit ibi vocē: sed et filius ⁊ sp̄ūssanctꝰ. Et ideo dr̄. Faciamus ad ima. ⁊ si. no. sicut si imago q̄ est in sigillo regis viueret. diceret̄ ꝙ esset rex. Itē deꝰ q̄si hoiem inūxit regē quādo eū benedixit. vn̄ in benedictione attendit̄ cōsecratio. Itē ei dedit dn̄ationeꝫ: cū dixit presit piscibꝰ maris ⁊c. Hoc ideꝫ facit deus cuilibet quia in creatiōe aīe hō est ad silitudinē diuinaꝫ in baptismo inūgit̄ et consecrat̄ et ꝑ grām hꝫ dominiū sup volucres celi. i. super sp̄ūalia pctā. ⁊ sup pisces maris. i. sup pctā carnis et sup bestias terre quātū ad demones. Et ideo pctōr rusticitatē deo facit qn̄ peccat: qr̄ ꝯculcat in se imaginē suā. sicut si aliq̄s ꝯculcaret sigillū regis. vn̄ Esa. xlv. Ue q̄ ꝯ dicit factori suo. Cuiꝰ ꝯtrariū faciūt multi Sap. xvj. Creatura em̄ tibi factori deseruiēs. Et Esa. xvij. Inclinabit̄ hō ad factorē suū. Scḋo ī auc̄te allegata ostēdit ap̄ls dignitatē muneris gr̄e ꝑ quā creati sumus in xp̄o iesu. Creare em̄ ē de nihilo aliq̄d facere: hō aūt ꝑ pctm̄ fit q̄si nihil: sꝫ ꝑ xp̄ꝫ est creatꝰ. i. de nihilo ad aliq̄d adductꝰ. ṽ mō qr̄ deꝰ fecit p̄mū hoieꝫ de limo t̄re: et ēoīs hō de semīe t̄reno quātuꝫ ad corpꝰ. Deīde aīaꝫ creauit ex nihilo: qḋ tūc accidit ī p̄rio hoīe et accidit q̄tidie ī pctōre: qr̄ sicut caro ade q̄ priꝰ fuit tpe ꝙ aīa eiꝰ ⁊ etiā nr̄a: superauit aīaꝫ eiꝰ et supat in pctōre. Un̄ ne ꝯtristaret vxorē suā comedit ⁊ fuit vicꝰ carnalitate: ⁊ vincit̄ hō a carne. Et sicut ad nihilū adductꝰ fuit: silr̄ ⁊ pctōr. sꝫ creati sumꝰ in xp̄o iesu. Dn̄s enim cogitauit vt faceret hoiem in quo illud qḋ priꝰ esset: suparet illud qḋ eēt posteriꝰ. Iste fuit xp̄s cui diuinitas prior existens ꝙ hūanitas. sibi subiecit hūanitatē. vn̄ sic fuit ꝯuersum respectu p̄mi hois. qr̄ ibi carnalitas vicerat aīaꝫ ṽ aīa ꝑ diuinitatē vicit carnē. Un̄ sicut ꝑ carnē ade q̄ fuit causa culpe et vicit aīoꝫ sumꝰ dissipati: ita ꝑ carneꝫ xp̄i diuinitati vnitaꝫ sumꝰ recreati. vn̄ altissimus ḋ terra creauit medicinā. Et iō. ij. Coꝝ. v. dr̄. Si q̄ ergo in xp̄o noua creatura vetera trāsierūt: et ecce noua facta oīa. Et iō dr̄ ꝙ xp̄s venit ī hūc mundū pctōres saluos facere. j. Timo. j.

Tertio ī auc̄te allegata ostēdit̄ necessitas finis: cū dr̄ in opibꝰ bonis: q̄si dicat ad hoc facti sumꝰ et creati vt bene opemur. vn̄ si finem ad quē facti et creati sumꝰ volumꝰ habere: opꝫ nos bona opa facere. Unde nota ꝙ de qualibet arbore q̄ est ī horto hois

vult homo habere fructus. τ si est sicca succidit eam τ comburit. Sic deus de quolibet quem posuit in mūdo vult fructum bonorū operum. aut si sit hō siccus in ignem mittitur. Eccl'i. iij. Cor sapiēs τ intelligibile abstinebit se a peccatis. τ in operibus iusticie successus habebit. ij. Cor. ix. Abundetis in omne opus bonū. Sed heu dicit de multis Tit. j. Ad omne opus bonum reprobi. B Et si petat quare? Respōderi pōt. q2 oē opus qđ faciūt de genere bonorū faciūt ī debito mō. s. aut ficte aut tarde aut parce aut diminute aut imꝑfecte. Ficte qdē sicut hypocrite qui ostendūt se bona facere ꝓpter deū. τ faciūt ꝓpter mūdū τ ꝓpter fauores humanū. Tales siles sunt nūcijs q portāt arma regis picta in pixide nec intus habēt l'ras dn̄i sui: τ ideo nō creditur eis. Isti sunt hypocrite quib9 nō credetur ī iudicio qn̄ libri apti erūt. τ tunc l're eor. i. opera falsa apparebūt τ dicetur eis. Nescio vos. q2 signū non habetis meū. i. intentionē rectā. ideo vt falsarij cōburent in eternū. Propterea admonet qlibet Gala. vj. Opus suū probet vnusquisq3. i. diligenter inspiciat qua intētione fiat. τ sic in semetipso. i. in dn̄o q est in ipso gloriā habebit. τ nō in altero. Hypocritarū opa inutilia sunt. sicut poma vacua q exteri9 vident pulchra τ interi9 vacua sunt ꝑpt defectum intētiōis bone τ charitatis vere. Apoc. iij. Scio opa tua. glo. q2 q̄ris hoim laudem. τ parū post. Nō īuenio opa tua plena coram deo meo. Itē quorūdā opa reprobant. qa fiunt tarde. puta in morte. vel si credat ꝙ post mortē faceret. Irridendus esset q tūc surgeret ad opandū qn̄ redeundū esset ab ope. τ tūc vellet seminare qn̄ esset metēdū. Propterea dr Eccl's. ix. Quodcunq3 facere pōt man9 tua instāter opare. q2 nec op9. i. tps operādi. nec rō excusandi. nec sapiētia allegādi. nec sciā defendēdi. erūt apud inferos quo tu ꝑperas. i. ista nō valebūt post mortē. Itē quorūdā opa reprobant. q2 tepide sunt facta. Materia mollis cito dissoluit τ parū pficit. Sic op9 molliū τ tepidor cito deficit: τ parū pdest. vn̄ Prouer. xviij. Qui mollis τ dissolut9 est in ope suo: frater est sua opa dissipātis. Nota ꝙ feruēter τ ꝯ sollicite laborāt hoies in opib9 de qbus expectāt magnū lucrū tpale: τ ita negligētes τ remissi sunt in opib9 spūalibus p quibus merces eterna datur. Contra qđ dicitur Joh. vj. Opamini nō cibum qui perit: sed qui permanet in vitā eternam. Hiere xlviij. Maledictus q opus dn̄i facit negligēter: al's fraudulēter. Item quorūdam opera reprobantur: quia fiunt nimis pce: qui eñ nimis paruum τ vile encениū mitteret vni magno dn̄o non esset acceptū: sic qui parū boni deo. j. Cor. xv. Abundantes estote in oī ope dn̄i. Itē quedā reprobant opa: q2 incōpleta ꝓpter imꝑseuerantiam. Si eñ opari9 aliqs dimitteret op9 suū statim hora pria vel tertia nō reportaret mercedē de ope suo: vn̄ oƺ eū vsq3 ad finez diei ab opere nō desistere. Et sic in bono opere nō dz hō vsq3 ad finē desistere si vult remunerari. Gal'. vj. Bonū facientes non deficiamus: tpe eñ suo metemus nō deficientes glo. Si hō nō imposuerit finem bono opi nec deus imponet finē remunerationi. C

Secūdo in auctoritate

pricipali agit de cōsecutiōe ꝑmij: cū dr: sequunt illos. Ubi aduertēdū ꝙ ad mala opa consequit gn̄aliter duplex pena. Una stati in pn̄ti. s. ꝑturbatio τ remorsus ꝯscie. Alia in futuro. s. dānatio pene eterne. Ecōtra aūt ad bona opa ꝯsequitur duplex fructus. Primus est ꝯscīe qetatio: tenetur eñ hō nō solū abstinere a malo: sed etiā opari bonū. Et iō sicut inqetat cōscīa ex ꝑpetratiōe mali: ita ex omissiōe boni. Et econtrario. sicut inqetat τ pacificat ex remotione mali. i. pctī: ita quietat τ cōsolat in impletione boni. Scđs fructus erit in futuro sc3 gaudiosa retributio. Et de his duobus dr Prouer. xij. Qui pacis ineūt consilia: sequitur eos gaudiū. In quib9 qdē ꝯbis tangūtur tria que pertinent ad bene operantes.

Nā primo qdem bona opa debet ꝑcedere ꝓuida deliberatio: τ hoc intelligitur ꝑ consiliū: cum dr. qui ineūt consilia.

Scđo sequitur ad ea ꝯsciētie quietatio que intelligitur in nomine pacis.

Tertio recipiet ꝓpterea gaudiosa retributio: τ ideo subiūgitur ꝙ sequit eos gaudium. s. bene operātes gaudiū vite eterne.

Circa pmū attendēdū est ꝙ hoies ineūt ꝯsilia vt deliberēt τ ꝓuideāt de his q sunt agenda ad aliquē finem exequendū. Unde ij. Reg. xvj dixit absalon ad achitofel. Inite cōsiliū qd agere debeam9. Siue aūt hō ineat consiliū in semetipso siue cū alio: ita debet in inqrendo ꝓcedere: q2 supposito si

ne quem intēdit de quo non est consilium: debet primo discutere que sit via perueniendi ad talem finem. Et quia plures possunt esse vie ad illū: debet discutere que sit efficatior et expeditior: qua electa debet videre a qua sit incipiendū et quādo et qualiter et quō: et sic postea ad actum procedere. Sꝫ notādū ꝙ circa cōsilia cōtingit multipliciter errare. Aliqñ q̄dē ꝑpter iniusticiā puta qñ aliq̄s cōsulit alicui ꝙ faciat rē iniustaꝫ vel iniquā: puta ꝙ capiat aliena vel furet̄ qñ ex tali consilio seq̄t̄ furtū vel rapina vel dānū aliud vel ꝓbabiliter credit̄ esse secutū tenet̄ i solidū: al's nō tenet̄ lꝫ peccet grauiter. Et dicit Innocētiꝰ ꝙ ſm ꝯsiliū aīe si dānificatꝰ haberet actiōes ꝯtra alios: sed eas nollet exercere siue ex iusta siue ex iniusta causa: ꝙ cōsiliarius in hoc casu satisfacere dꝫ: nisi spoliatꝰ liberaliter dimitteret raptori: tūc eñ nō tenet̄ ꝯsiliarius si nihil ad eū de rapina puenit. Sꝫ si q̄d ad eū de rapina puenit etiaꝫ si liberaliter liberaret̄ principalia rapeor: non ꝓpterea liberaret̄ ꝯsiliarius quin debeat restituere: nisi alius ꝓ eo satisfecisset. Uñ in hoc casu dicēdum ꝯsiliario ꝙ satisfaciat illi pricipali q̄ pro eo satisfecit nō aūe offenso: qꝛ ei iā satisfactuꝫ est. Est etiaꝫ magis iniquū ꝯsiliū qñ aliq̄d cōsulit alicui ꝙ offendat proximū in ꝑsona preter ordinē iuris: et inique etiā ꝯsulit alicui ꝙ faciat aliqđ pctm̄: sicut achitofel cōsuluit absaloni: ꝙ peccaret cū concubinis patris sui dauid. ij. Regū. xvj. Et ionadab ꝯsuluit amon quō violaret thamar sororē suā: vñ secuta est occisio ipiꝰ amō. ij. Reg. xiij. Illi etiā consiliarij ciuitatū vel dñoꝝ q̄ audiūt ꝓpani aliqua iniqua ꝯtra deū. vel ecclīe libertatē. nō solū nō debēt ꝯsentire: sed etiāꝫ de bono et equo: et ꝑ seculo ipre tenent̄ publice contradicere: maxime si est malum qđ possit multos ledere et grauare. Si aūt pusillanimis est q̄ hoc audie proponi et nō vult votū suuꝫ publice dicere ne incurrat suspitionem infidelitatis et hmōi: si non est de numero ꝯsentiētiū et aliq̄ mala fiūt ꝑ inualentiā maiorē alteriꝰ ꝑtis: dicūe quidā istū non teneri de damno dato ꝑ illud ꝯsiliū: lꝫ pctō omissiōis peccet non resistēdo huic et illi malo aut nō impediendo. De talibꝰ ergo iniq̄s cōsilijs ꝙ hō non debeat ꝯsentire: habetur figura Geñ. xlix. vbi dixit iacob. Symeon et leui vasa iniquitatis bellantia: in ꝯsiliū eoꝝ nō veniat aīa mea. ¶ Scđo erratur in consilijs ꝓpter insipientiam et ignoranciam consulentium sicut dicitur Esa. xix. Stulti principes thaneos: sapiētes consiliarij pharaonis dederunt consilium insipiens. Stulti cōsiliarij sunt qui non respiciunt an liceat et an deceat et an expediat: et si respiciunt nesciunt eligere. Sed si sapientes erant consiliarij pharaonis: quare dederunt consilium insipiens? Dicendum ꝙ erāt sapiētes ſm opinionē pharaonis aut alioꝝ: sed nō erāt sapientes ſm deū vel ſm veritatem. Dicit̄ in fabula ꝙ qñ vulpes petiuit a formica cuiꝰ cōsilijs credere deberet: formica respondit ei: credere debes ꝯsilio sapientis scientis et magnanimi deūq̄ꝫ timētis. Nā nō pōt bene cōsulere qui nō est sapiens: neq̄ꝫ etiā sapiens si non sit sciens. i. expertus: neq̄ꝫ expertus nisi sit magnanimus qui ex timore veritatē dicere nō refugiat; vel bonum ꝯsiliū qđ nouit dare. Sꝫ nec adhuc istud sufficit: nisi sit timens deū; qui nullo mō contra iusticiam ꝯsulat. ps. cx. Magna opera dñi in consilio iustoꝝ. Tob. iiij. Consilium semper a sapiēte perquirere. Aliquādo vo cōtra cōsilia erratur propter superbiā. sicut narrat Ualerius de xerxe rege persarum ꝙ indicēs bellū grecis: cōgregatis pricipibꝰ ꝯsiliarijs suis: dixit eis ꝙ vocabat eos ne nō crederet vulgus ꝙ faceret hoc sine cōsilio alioꝝ. sed nūc preparate vos magis ad obediendū q̄ȝ ad ꝯsulendū. Et sic ex superbia despexit eoꝝ cōsilia nec voluit etiā audire: et ideo de guerra illa male cessit ei postea: qꝛ fuit turpiter debellatus et victus. Cantra hoc dr̄ Prouer. xiij. ꝙ qui agūt oīa cū ꝯsilio regūtur sapiētia. Aliq̄ vo errāt ꝓpter inobediētiā: quia quidā bonis ꝯsilijs sibi datis nolunt obedire: sicut roboā filiꝰ salomonis noluit obedire consilio seniorū iij. Regum. xij. Tales ergo sicut dicit pħs sunt similes infirmis qui audiunt ꝯsilium medici: sed nolunt facere: ideo frequenter moriuntur. Unde contra hoc dicitur Geñ. xxvij. Nunc fili mi aquiesce consilijs meis. ¶ Scđo in ancte allegato tāgit̄ primꝰ fructus q̄ sequit̄ ex bonis opibꝰ cū debito ꝯsilio fact. s. quietatio ꝯscie: q̄ designat̄ noīe pacis. Ubi aduertēdū ꝙ est triplex pax q̄ cōsequitur ex bonis operibus. Nā est quedam pax interior: que dicitur pax pectoris .i. est ꝯsciētie. Et ista reformatur ꝑ opa penitentie; que sunt deflere mala commissa.

Item eandem emũdare. Item mandatis dei incessanter insistere. Isto est pax in q̄ post penitentiã remisit dominus magdalenam. Luce. vij. dicens. Uade in pace scz conscientie. Secũda pax est exterior scz inter proximos. que dicitur pax temporis. Et ista sequitur ex operibus iusticie quando vnusquisqz reddit alteri qđ sui iuris est de quo dicitur Esa. xxxij. Opus iusticie pax. Perfecti temen viri assequuntur pacem tẽporis per tres alios virtutes scz per abdicationez temporaliũ: pro quibus mundus pugnat lingat et inquietat. Item per paciẽtiã: que non repercutit immo cedendo pacem sibi facit. Itez per humilitatem que nulli molesta est et neminem angustiat aut comprimit immo etiam comprimentes se velut in one quoddam et vacuum et sine resistentia infra se receptat. Qui ergo tales sunt implent illud ps. cxix. Cuz his q̄ oderunt pacem eram pacificus. Tertia est pax superior q̄ đr pax eternitatis: que acquirit̃ per opa gratie et charitatis. ps. cxviij. Pax multa diligentibus legẽ tuã ⁊c. Sic ergo potet quđ ex bonis operib⁹ sequit̃ fructus pacis. Unde Roma. ij. Gloria honor et pax oĩ operanti bonũ. gloria scz apud deuz: honor apud hoĩes. et pax in ꝯsciẽtio ꝓpa omnĩ oparanti bonũ ❡ Tertio in auctoritate allegata ponit̃ leta retributio bene operãtium: cũ dicitur: seq̄tur eos. s. post mortem gaudiũ eternum. Ubi aduertendũ ꝙ istud gaudiũ nõ post dare mũdus sed solus de⁹: Primũ hoꝝ scz ꝙ mũdus dare non possit tale gaudiũ apporet quadruplici ratione. Prima rõ est: q̄ illud gaudiũ de quo loquitur est gaudiũ verum. Uñ beat⁹ Augu. dicit ꝙ beatitudo est gaudium de veritate: sed gaudiũ mũdi est gaudiũ falsum. Nã verũ gaudiũ non est nisi de bono: sed hoĩes mũdi frequenter gaudẽt de malo. ẜm illđ Prouer. ij. Letantur cũ malefecerint ⁊ exultant in rebus pessimis. Ulterius etiã patet ꝙ verum gaudiũ est de vero bono. sz bona illa p̄sentia de q̄b⁹ mũdani gaudent sunt bona apparẽtia poti⁹ q̄ existẽtia. Uñ de talibus parũ et falsuz gaudiũ haberi põt. Qđ etiã ꝓbat̃. q̄ illđ qđ est falsũ non est: q̄ de non ente nõ est scientia. ergo nec gaudiũ. ⁊ sic qđ est. verũ est q̄ entia verã ꝯuertuntur ⁊ ideo bonũ falsuz. i. apparẽs est pũũ ⁊ nõ magnũ: sz in eo qđ non est magnum et est falsuz habetur fragile gaudiũ. Et hinc est ꝙ gaudiuz mundi non durat: quia modo gaudes modo tristaris ⁊ nunq̄ ĩ eodẽ statu ꝑmanes. vt dicit̃ Job. xiiij. Ex hoc etiaz patz ꝙ non est gaudium verum: quia veritas est res fortissima ⁊ firmissima. quia super oĩa vincit ꝟitas. vt dicit̃. ij. Esdre. iij. Sed econtrario res falsa fragilis est et cito permutabilis. vnde gaudiũ mundi fragile est et cito corrumpit̃ scz per vnũ verbum iniuriosuz. Et ideo dicit̃ Job. xx. Et gaudium hypocrite ad instar pũcti Scđa rõ ẽ: quia illud gaudiũ ẽ gaudiũ plenũ. ẜm illđ Johan. xvj. Petite ⁊ accipietis vt gaudiũ vestrum sit plenũ. Sed gaudiũ mũdi est vacuũ: q̄ quasi nihil boni hz in se: sed est de tribulatione alioꝝ. Item de paruis rebus que nihil sunt. vñ vacuum est: q̄ vacuum dicitur illud ẜm pħm qđ nõ includit finez intentum. Et sic est de gaudio mundi quia inducit finaliter tribulationem magnam Unde đr Prouerb. xiiij. ꝙ extrema gaudij luctus occupat. Tertio rõ est: q̄ illud gaudiũ est stabile ⁊ firmũ. vñ Joh. xvj. Gaudebit cor ve. ⁊ gau. ve. ne. tol. a vob. Sz gaudiũ mũdi nõ est firmũ: q̄ modo est mõ non est. Job. xviij. Nonne lux impij extinguet̃? Et vocat lucẽ gaudium mũdi: q̄ lux inter alias qualitates min⁹ hz de esse firo. Nam sicut dicũt philosophi. Non est qđ taz cito deficiat sicut lux. vnde remoto sole statim remouet̃ lux: ⁊ vnõ cãdelam accensam statim extinguere potes: ⁊ sic gaudiuz mundi cito extinguitur. vñ Job. xxvj. Gaudent ad sonitũ organi ⁊ post. Ducunt in bonis dies suos et in pũcto ad inferno descẽdunt. Sicut cito extinctum est gaudiũ alexandri magni: qui post multos victorias quibus sibi orientem subiugauerat rediẽs ĩ babyloniã que erat in caldea: recepit ibi simul de diuersis partib⁹ mũdi tria milia ambasiatorũ: ⁊ dũ celebraret conuiuiũ in maxima gloria: datum est ei venenum et cognouit mortem suã: et defecit gaudiũ suũ. Quarta rõ est. q̄ illud gaudium est cõtinuum: apostolus Philip. iiij. Gaudete in domino semper. Sed gaudium mundi nõ est continuum: q̄ interrũpitur occupationib⁹ ⁊ accidẽtibus varijs et interdum tristabilibus. ita vt risus dolore misceatur ⁊ interrumpatur gaudium. Tobie. v. Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo ⁊ lumẽ celi nõ video. Secundum autem quod dictum est scz ꝙ gaudium eternum nõ possit haberi

nisi in deo: patet triplici ratione. Primo quia tale gaudium est gaudiuz originale: quia ab illo omnia alia gaudia debēt originem sumere. Nam sicut motus sempiternus celi est principiū oīs motus ſm phm ita gaudium sempiternū et superceleste est principiū omnis gaudij: sed tale gaudium est diuinum gaudiū. Naz illud qd est essentiale de necessitate hz esse pncipiuz alioꝝ sicut lux q̄ est essentialis ꝑpetas solis: est principiū alioꝝ luminum. ⁊ calor ignis est pncipiū alioꝝ calidoꝝ. Uñ cū diuinuz gaudiū sit essentiale. qꝛ ipe est deꝰ: q̄ hz deū hz gaudiū eēntiale. Uñ de necessitate diuinū gaudiū est regula oīm gaudioꝝ. Et ideo si nō habeas illud gaudiū saltē ipfecte participando aliqd in vita ista: nō potes recte gaudere: qꝛ non habes regulā gaudij. Uñ si vis gaudere de creaturis habeas de isto gaudio. qꝛ oīa gaudia ordinabit ad deuz ⁊ licz sic malā sumere gaudiū extra diuinum gaudiū: qd est regula et rectitudo oīs. gaudij tñ adhuc peius est sumere ꝯtra istaz directione gaudij. Et hoc faciūt q̄ mortaliter peccant: qꝛ recedūt ab isto gaudio: qd est nobilissimū cū sit originale: qꝛ virtꝰ semper nobiliori mō est in sua causa q̄ i suis effectibus. Et ꝑpterea dicebat Abachuc. iij. Ego aūt in dño gaudebo: et exultabo i deo iesu meo. Secūda ratio est: qꝛ gaudiū istud eternum est gaudiuz finale. de quo dicitur Eccli. viij. q̄ oēs in gaudiū volumus venire. Sed finale gaudiū est gaudiū diuinum et ideo summuz qꝛ finis hz rationez optimi eo q̄ ꝯtinet in se pfectionez oīm q̄ sunt ad finē. Et ideo oīa gaudia q̄si nihil sunt: qꝛ non sunt finalia: ⁊ ideo de eis nō ē curādū: imo q̄ ponit finē in eis mortaliter peccat: qꝛ facit creaturā finē. vñ si vis hr̄e summuz gaudiū procura habere diuinū: qꝛ cuz sit finale habēdo finē: non curabis de his que sunt ad finē. vt gaudiū filioꝝ et diuitiaꝝ et hmōi similiū. Sicut si aliqs vellet habere equū vt iret romaz. si eēt ibi nō curaret habere equū qꝛ haberet illud ꝑpter qd volebat equū: ⁊ si morereť equꝰ et non recipet inde dānum postq̄ ꝑuenisset romā non curaret: sz si morereť i via nūc doleret: qꝛ non dū esset in fine. Et iterū si haberes medicinas ⁊ ante sanitatē q̄ est finis pderes. doleres et si haberes finē. s. ⁊ sanitatē pderes ita tñ q̄ nihil valeret alteri illa medicina: nisi tibi et ꝓ infirmitate tm̄ de qua sanitatē recepisses. certe non curares si pderes ex quo haberes finē scz sanitatē. Sic ergo iusti et in mundo isto participātes aliquid de gaudio diuino: nō curant de amissione cuiuscunq; rei et gaudij mundani vt ꝑuenire possint ad perfectū gaudiuz futurū. Unde ps. lxxvj. dicebat. Renuit consolari anima mea. et subdit causam. qꝛ memor fui dei et delectatꝰ sum. Unde sup illud Jac. j. Omne gaudiū existimate fratres mei dū in tētationes varias incideritis. Dicit beatus Augustinꝰ. Spe illius boni ad qd tēditis quicquid vobis in vita contingerit gaudere debetis. Unde habendo illud vltimum gaudium diuinum habebiſ pfectio oīa gaudij. Et ideo sicut dr̄ Esaie. xxxv. Gaudiū et leticiā obtinebūt et fugiet dolor ⁊ gemitus Tertia rō est. qꝛ gaudium vltimū est in conparatione de quo dr̄ Eccli. xxx. Nō est oblectamentū super cordis gaudiū. Et tale est gaudium diuinū: qꝛ nullum aliud gaudiū sibi potest assimilari: qꝛ omnia alia accidentalia sunt ideo parua ⁊ quasi nulla: quia illud vt dictum est: est gaudium finale: et finis cōtinet in se effectum eoꝝ que sunt ad finem. Unde tale gaudiū erit perfectū qd faciet cessare omnē tristiciam. Jobis. xvj. Tristicia vestra vertetur in gaudium scilz eternum. Ad quod nos deus perducat qui viuit ⁊ regnat ⁊c.

¶ In anniuersario vel translatione diu ante mortui. Sermo. vij

Homo cum mortuus fuerit nudatus atq; cōsumptꝰ vbi queso est. Job xiiij.

Cū in hoīe sit sensus ⁊ intellectus. In quoꝝ pmo cōuenit cū brutis. in secundo cum angelis et sensus non reflectatur supra se vt scz cognoscat se sicut alia: quia oculus videt alia sed nō se. sed intellectus reflectitur. quia intelligit se sicut et alia. ſm philosophū i tertio de anima: et quilibet homo debeat: viuere ſm rationē ⁊ intellectū. quilibet dz conari vt dum alijs intendit intendat etiam sibi. Propterea Seneca dicit. Ita alijs ꝑdesto vt tibi non noceas. age sic alienum vt tuuz non obliuiscaris negocium. Et hic est q̄ memorias et anniuersaria mortuoꝝ facimus. Primo quidez propter eos. i. ad eorū vtilitatem vt eos per suffragia missarum ⁊ orationum et elemosynarum iuue

nua. Et fiunt mortuorum memorie in diversis locis diversis tēporibus. Nā aliqui faciunt die secūda: vt. s. ipse defunctus scdām mortē euadat que est damnatiōis eterne. Quidā vero die tertia vt cum illo beatitudinem habeat qui die tertia resurrexit. Alij aūt die. vij. vt scz quiescat a penis: qr dies vij. fuit dies quietis: et qr. vij. est etas. Alij vero die. xxx. vt scz regnet cum illis q̄ habuerūt fidem trinitatis cū decalogi pceptis. Quidā aūt die. xl. vt p merita pnie veniaz habeat īdulgētie: vt de sinistro perueniat ad dexterā. Alij vero faciūt āniuersaria. vt perueniant ad pfectam et eternam gloriam: que designat in circulo anni q̄ dr corona. Sm illud ps. lxiiij. Benedices corone anni benignitatis tue. Scdo hmōi mortuorum memorie fiūt etiaz ppter nos. i. ppter nostram informationez vt memores simus similiter nos esse morituros: et ideo nosmetipsos ad mortē preparemus. Et idcirco ī verbis ppositis cōditio hoīs iamdiu mortui nobis ↄsiderāda pponitur: cū dr. hō cum mortuus rc. ¶ In quibus quidē verbis de homine iamdiu mortua ad nostram instructionem quattuor describuntur.

Primū est preterita corruptio: cū dicit. homo cum mor. rc.

Scdm est oimoda expoliatio: cum subditur: nudatus.

Tertium est completa defectio: qr consumptus.

Quartum est incerta locatio: cum infertur. vbi queso.

Circa primum cū dicitur.

homo cū mor. fuerit. Est notandum q dū hō viuit videt esse magni valoris et ponderis: sed cū mortuus fuerit tanq nihil q̄si valens tradit obliuioni. Sm illud ps. xxx. Obliuioni datus sum tanq mortuus a corde.

In quibus quidez verbis tangit triplex defectus q̄ occidit erga hoiem mortuum.

Primus est defectus hūane ↄsiderariōis cū dr. obliuioni datus sum. i. ab his q̄ non considerant amplius de me.

Scds est defectus humane corruptionis. cum dicitur. mortuus.

Tertius est defectus humane dilectionis. cum dicitur a corde.

Circa primū aduertēdū q hō cito obliuiscit eorum q̄ nō ↄsiderat et de qbus nō cogitat. Vñ qr hō nan cogitat de mortuis nec cōsiderat que pertinēt ad eos. faciliter obliuiscitur eorum. sed dato q ppter eos non curemus recordari eorum. saltem propter nosipsos non debemus obliuisci. quia dū hominis mortui recordamur et ipsius morte admonemur vt de nr̄a morte futura cogitemus. Qui quidem si sepe haberet valeret nobis ad tria. Primo quidē ad nr̄e vite directionē. Et rō est, qr ea q̄ sunt ad finē ordinant sm rōnē finis sicut pz in artificialibus et naturalibus et ciuilibus. In artificialibus qdē. qr domus est ppter habitationē. Et ideo sic ordinat et disponit vt ī eo possit ↄuenienter habitari. Pz etiā ī naturalibus. nā arbor ē ppter pductionē fructuū. et iō taliter disponit a natura vt possit fructus pducere et eos ↄseruare. et iō hz radices in terra ad sugēdū humorē ad fructuū gnationē et nutritiōez et folia sursuz ad fructuū defensionē. Pz etiā in ciuilibus: nā pugna est ppt victoriā. et iō acies militū ordināt et disponunt vt possint ad victoriā peruenire: sicut docet Vegetius ī libro de arte militari. Et sm hūc modū ex ↄsideratōe mortis q̄ est finis vite hoīs: tota vita hoīs dirigit qō est qn̄ hō bene viuit: vt bn̄ moriat. Nā sicut dicit dtūs Aug. Malo mors putāda nō est quā bona vita pcessit. Hāc vite nr̄e directionē p ↄsiderationē finis etiā volatilia nos docet q. s. ī suo volatu cauda sua se dirigūt q̄ finis corpis est. Vñ Iob. xij. Interroga volatilia celi et indicabūt tibi. Scdo valet ↄsideratio mortis et memorie ad aīe sanationē. Sicut eīm ī corpe sunt diuerse infirmitates: ita reqrunt diuerse medicine: qr ↄria ↄrijs curant. Sz infirmitates aīe sunt passiones vitiorum sicut dic Tullius: piculosissima autē infirmitas aīe est pctm̄ mortale. ↄtra qō ē ordinata pnīe medicina: q̄ vz Amb. ē virtus pfecta q̄ oē īpfectū reducit ad pfectū. Ad pniam aūt sumēdā inducit potissime mortis memoria: et frequēs ↄsideratio eius. Qō pcipue appet exēplo niniuitorum ī lib. Ione: q̄ ex cōminatiōe mortis ad pniaz moti sunt. vñ dr Ione. iij. q cū Ionas pdicaret adhuc quadraginta dies et niniue subuertetur. Rex surrexit de solio suo et abiecit vestimētū suū a se: et indutus socco sedit in cinere rc. Vñ dns Ma. xij. ↄtra iudeos īpenitētes eorum exēplū idu|xit dicēs. Viri niniuite surgēt ī iudicio cū gnatione ista et cōdēnabunt eā: qr in predicatiōe Ione pniam egerūt. Et ecce plusq

Jonas hic. Tertio valet memoria siue con
sideratio mortis ad proprie fragilitatis re
cognitionē. Valde enim vtile est ꝙ homo
seipm cognoscat. quia sicut dicit Ber. mul
ti multa sciūt ⁊ seipsos nesciunt. Nam qui
dam habent noticiā elemētorū sicut philo
sophi: quidam noticiam complexionū si/
cut medici: quidam corporum celestium si
cut astrologi: quidam operationum ciui/
lium sicut iurisperiti: sed suipsorum noti/
ciā nō habent. Sed vtilis sui noticia ma/
gis haberet ex ꝯsideratōe mortis ꝙ̄ ex in
spectiōe librorum. Et rō est: qꝛ tale est cōposi/
tum qualia sunt cōponentia: sꝫ per mortē
homo resoluit in cōponentia: ⁊ in hac re/
solutione apparet euidenter quot fetores
quot putredines quot abōīat: ōes sunt ex
quib⁹ homo cōponit. Propter quod dicit
Ber. Quid fetidi⁹ humano cadauere: q̄d
horribilius hoīe mortuo: cuius erat ī vita
gratiasus amplexus sicut in morte horri/
bilis aspect⁹. Quid ergo prosunt diuitie:
q̄d delitie q̄d honores. Diuitie nō liberāt
a morte: nec delitie a verme: nec honores
a fetore. Et sic ī noticiā sue vilitatis venit
homo per mortē. Propter qd̄ Alexander
vulneratus sagitta dixit. Vos vocatis me
Jouis filiū: sed hoc vuln⁹ mōstrat me esse
hoīem. Sꝫ hoc magis demōstrat p mortē.
Est enī homo aīal mortale. Et hoc attēde/
re ē valde vtile vt homo de se nō p̄sumat.
Propter qd̄ dicitur in p̄s. ix. Sciant gen/
tes q̄m hoīes sunt. Sed notādū ꝙ mulis
accidit de mortuo siue de morte sicut acci/
dit de speculo. Naꝫ ꝙ̄diu aliq̄s inspicit se
in speculo videt qualis est: sed postea rece
dēs a speculo obliuiscitur figure sue. Sic
hō aspiciēs aliū mori vel iā mortuū ꝯcuti/
tur in corde ⁊ cogitat de morte sua ⁊ ꝯside
rat mortalitatem ⁊ vilitatē suā: sed postea
recedens a mortuo ⁊ tendens ad fauorem
mūdi obliuiscitur mortalitatis sue extol/
litur in superbiam. Vñ Jaco. j. Compara/
bit viro cōsideranti vultū natiuitatis sue
in speculo. s. mortis. Cōsiderauit enim se ⁊
abijt: ⁊ statim oblit⁹ est qualis fuerit. B

Scd̄o ī auctoritate allegata describit de
fectus humane corruptiōis. s. per mortē.
cū dicit: tanꝙ̄ mortu⁹. Sed aduertēdū est
ꝙ corruptio mortis licꝫ dissoluat corpus:
aīe tamen hominis qui bene morit valde
proficua est. Et ratio ē: qꝛ perducit de pe/
na ad perfectam tranquillitatē: ad supnā
ciuitatem: ad sanctorum iocūditatem: ⁊ ad
eternam felicitatem. Primo dico ad perfe
ctam tranquillitatem. Nam vita hominis
sicut dicit Job est militia super terrā. Job
vij. ex eo ꝙ a multis impugnatur. Impu/
gnatur enim a componentibus corpus: ex
quorum actione et passione corpus corrū/
pitur. Impugnatur a complexionibus: ex
quarum dissolutione corpus infirmatur.
Impugnatur a sensibus: ex quorū incau/
ta relaxatione aīa inficitur. Impugnatur
ab exterioribus: quia a vaporibus infici/
mur: a delectationib⁹ decipimur: ⁊ a demo
nibus seducimur. Quia sm̄ aplꝫ Eph. vj.
Nō est nobis colluctatio aduersus carnem
⁊ sanguinē tm̄: sꝫ aduersus p̄ricipes ⁊ ptā
tes aduersus mūdi rectores tenebrarum harum
idest hui⁹ aeris obscuri. Sꝫ p mortē ab his
oīb⁹ liberant q̄ bene moriunt. Vñ de laza
ro paupere ⁊ iusto dicit Luce xvj. Factum
est vt moreret mendicus ⁊ por. ob ang. in
si. abra. p quē sinū intelligit requies ⁊ secu
ritas iustorum ab omnib⁹ impugnationib⁹
⁊ pugnātib⁹. Item perducitur per mortē
ad supernā ciuitatem. Nā in hoc mūdo pe
regrini sum⁹. sm̄ illud apli. ij. Cor. v. Dum
sumus in hoc corpe peregrinamur a dn̄o.
Nam vt habet Heb. xiij. Non habem⁹ hic
manētē ciuitatē sed futurā inquirimus.
Et hec est supna ciuitas celestis: que p hie
rusalē figurata est: ad quā per mortē ascē
dimus. Hoc bene figuratū ē. Mat. xx. vbi
dn̄s noster dixit. Ecce ascendimus hieroso
lymā ⁊ fi. ho. tra. ⁊c. p hoc figurare volens
ꝙ sine morte nō ascendit ad celestē hieru/
salem. Item per mortē puenit ad sctōrum
societatem. Nam in hoc mūdo non est io/
cunda societas: quia mali sunt mixti cum
bonis ⁊ est hic dissilitudo et discordia in
opinionib⁹ ⁊ in affectionib⁹ ⁊ in operatio
nibus. Sꝫ in celo est societas oīno cōcors
⁊ leta sine discordia sine īuidia siue contra
rietate sine varietate ⁊ semp sunt in leti/
tia. sm̄ illud Esa. lj. Gaudiū ⁊ letitiā tene/
bunt: ⁊ fugiet dolor ⁊ gemit⁹. Sꝫ ad istud
gaudiū puenire nō possumus nisi moria/
mur. ⁊ ideo dr̄ Eccle. viij. Oēs morimur et
in gaudiā volum⁹ venire. quasi dicat non
possum⁹ ad gaudiū pfectū venire nisi mo/
riamur. Item peruenit homo per mortem
ad eternā felicitatē siue beatitudinē: que/
quidem beatitudo in hoc mūdo inueniri
non potest: quia beatitudo est status oim

bonorũ aggregatione pfectus: sicut Boetius dicit. Mũdus aũt iste non est plenus bonis: sed potius multis miserijs: quia hic est defectus multiplex et in bonis nature et in bonis fortune et in bonis anime: vnde hic homo breui viuẽs tpe repletur multis miserijs: sicut dr Job. xiiij. Sed p mortẽ homo absoluit ab istis miserijs si bene moriat et perducit ad fruitionem bonorum eternorum: vbi perfecte satisbitur omnis eius appetit9. Et ideo dicit Grego. loquens deo. Cum peruenerimus ad te fã tez vite et dulcissimam speciem erit nobis ex visione tua impressa sitis simulqz saties tas: sed longe aberit a siti necessitas et a sacietate fastidiũ: quia sitiẽtes satiabimur et satiati sitiemus. Quis igitur ad hanc bea titudinem per mortez peruenitur: dicitur Apoca. xiiij. Beati mortui q in dño moriũtur. Tertio in auctoritate supius allegata tangit defectus dilectionis in eo qd dicit a corde. Nam homines in mundo isto vt plurimum diligunt se propter vtile: sed sicut Seneca dicit. Amicus q vtilitatis cau sa assumptus fuerit: tãdiu manebit qzdiu vtilis erit. Unde quia homo mortuus nõ videtur amplius esse vtilis: sicut recessit ab aspectu hoĩs: ita ab amore cordis. vñ posset dicere mortuus de amicis et consanguineus suis illud Esa. xxix. Cor eoruz longe est a me. C

Secũdo in auctorita

te principali describit omnimoda expoliatio. s. ipsius hominis mortui. cũ dicit. nudatus. Ubi aduertendum est qp defunctaz anime nudate recedunt duplici nuditate. Primo est quia per mortẽ nudãtur a suis corporibus. Scda quia expoliantur oibus bonis tẽporalibus. Et de ista duplici nuditate dicit Johelis. s. vbi ait de anima migrãte: Nudans expoliauit eaz. quosi dicat: mos nudans animã a corpis indumento expoliauit eaz a tẽporaliũ ornamento. Unde in verbis predictis notatur duplex defectus qui accidit anime per mortem.

Primus est in bonis nature: qr nudat a corporis veste.

Scds est in bonis fortune. qua expoliatur temporalium ope.

Sed circa primõ notandũ est qp in angela esse nudã a materiali corpe ptinet ad nature perfectionez: quia angelus est naturaliter substantia in corporea et inmaterialis p se subsistens in esse speciei completo. Et ideo apud antiquos angeli figurabantur nudi. Sed anima intellectiua lz remaneat perse subsistens et sit substantia imaterialis: tamen non habet sine corpore esse completom in humana specie. Quia sm pbm in his que sunt cõposita ex materia et forma vtrũqz pertinet ad essentiam speciei. Unde nec aĩa nec corpus per se est homo completus: sed diminutus. Et inde est qp sicut dicit apostolus. ij. Cor. v. Nolum9 scz naturali voluntate siue appetitu expoliari scz a corpore. sed superuestiri scz imortalite vt absorbeatur qd mortale est a vita. Unde etiã in anima separata remanet desideriam resumendi corpus. per quod sm Hiero. etiaz anime beate ex tali desiderio aliqoantulũ retardãtur ne totaliter ferantur in deum. Et ideo postqp reassumpserint corpa post resurrectionẽ: tũc habebũt totaliter perfectam beatitudinẽ. Sed aduertendum est qp anime damnatorum non solũ recedunt nudate a corporib9: sed etiaz nudat e omnibus virtutibus. Et de hac nuditate habetur figura. j. Paral. x. Ubi dicitur de Saul qp philistei. i. demones vel pctã: cum expoliassent eum. s. animam ei9 a corpe educẽdo: et amputassent caput eius idest bonum ppositũ: et abstulissent. s. per finalem impenitentiam: et nudassent eum armis. s. virtutum que quidem dicunt arma: quia protegunt contra vitia: vt charitas cõtra auaritiã: castitas cõtra luxuriaz: humilitas cõtra superbiã: et sic de alijs. sequitur qp miseruat in terrã suã. s. in infernum. Et noto qp anima sic denudata incurrit triplex incõmodum sm qp vestis ad tria valere potest. s. ad tegendum: ad ornãdum et ad protegendum a frigore et calore. Sed talis anima misera denudata veste Ututuz nõ habebit vestimentuz quo protegatur a sua cõfusione in iudicio. Et tunc implebit in ea qd dr Naũ. iij. Ostendã gentib9 nuditatẽ tuõ et regnis ignominiõ tuã. et piciam super te abominatiões tuas. et cõtumelijs te afficiã. Itẽ nã habebit vestimentũ quo ornata recipiat in celo. hoc est vestimentũ charitatis. quo qui indutus non fuerit excludet a cõuiuio celi. sicut dr Mat. xxij. de eo q intrauit ad nuptias nõ hñs vestẽ nuptialẽ. s. charitatẽ. exclusus est et dictã ẽ de ipo. Proijcite eũ i tenebras exteriores &c.

Item non habebit vestimentuz quo protegatur a passione in inferno: que erit in frigore ⁊ calore. quia transibunt ab aquis niuium ad calorem nimium: vt dicitur Job xxiiij. Et ideo Apoco. xvij. dr̄ Desolatam faciet eaz et nudā. ⁊ carnes eius mãducabũt et ipsam in igne concremabũt. Sc̄do in auctoritate superius allegata tangit defectu persone mortue quãtũ ad bono fortune qꝛ mors expoliouit eam oībus tpalibꝰ bonis que bona fortune vocant. Uidemus in seminibꝰ ꝙ finis correspondet pn̄cipio: sicut enī a pn̄cipio seminat granũ nudũ ⁊ expoliotũ sic in fine recolligitur et recondit granũ expoliatū et nudũ. Et ita est de hoīe: qꝛ sicut pn̄cipio nudus nascitur: sic nudus ꝑ morrē egreditur in fine. Osee. ij. Expoliem eam nudã ⁊ statuam ſm diem natiuitatis sue. Ex quo appet ꝙ temporalia bona sunt homini accidentolia. Qđ apparet qꝛ nec affert ea secũ nascẽdo: nec ospoitat morien do: vñ aplus. j. Timo. vj. Nihil intulimus in hũc mũdum haud dubium: quia nec auferre quid possumus. Et ideo si etiã in vita cõtingat perdere ista accidentia remonente substãtiali bono aīe: nõ debet homo tristari. Sic fecit Job: qui dixit Job. j. perditis bonis suis. Nudꝰ egressus sum de vtero ma. mee ⁊ nu. re. il. dñs dedit ⁊c.

Tertio in themate tangitur cõpleto defectio: cũ dr̄ consumptus.

Ubi notãdũ ꝙ aliter cõsumitur corpus defuncti ⁊ aliter aīa. Nõ corpus cõsumit per putrefactionē ⁊ corrosionem vermiũ: sicut vestimentũ vetustate cõsumptũ comedit a tineis. Uñ. Job. xiij. Quasi putredo consumendus sum: ⁊ quasi ve. qđ come. a tinea. Aīalia enī ſm phm ex eisdē nutriuntur ex quibꝰ sunt: vñ vermes dē putrida carne generati ⁊ de ipsa viuũt ipsam comedendo ⁊ cõsumendo. Uñ antiqui ne istud fieret condiebãt corpora mortuoꝝ aromatibꝰ ne putrescerẽt aut vermes generarẽt. Uñ ex corporibus sic cõditis pcipue balsamo ⁊ myrrha: sicut adhuc apđ paganos fit circa babyloniã. vbi multa est copia balsami: egreditur quedaz species medicinalis que dicitur mũmia: que ſm cõstantinũ est calida ⁊ sicca in quarto gradu: ⁊ precipue inuenit circo cerebrũ: qꝛ sanguis ad cerebrũ calore balsami maxime ottrohitur ⁊ excoquitur: sic vt cerebrum adiuritur ⁊ desiccatur ⁊ in mũmiam transmutatur. Inuenitur etiam mũmia circa spinam. Illo autem mũmia est melior q̃ nigra ⁊ lucida ⁊ fetida: ⁊ habet virtutes medicinales: quia puluis eiꝰ cuz succo sanguinarie naribus appositus sanguinē sistit. Ualet etiã ꝯtra disynteriã que fit vitio intestini supioris: si detur puluis eius cũ puluere gũmi arabici exusto ⁊ cõfecto cũ aqua rosacea ⁊ cũ succo plãtaginis. Si vō fit dissynteria vitio inferioruz: tūc ꝑ clystere inmittatur puluis mũmie cũ aqua infusionis de gra. Sed licz corpꝰ mortuũ ex v̄tute balsami ⁊ myrrhe tale qđ generet: ꝑ se tñ solũ generat putredinem ⁊ vermes. vñ Job. xxv. Hõ putredo ⁊ filius hoīs vermis. Anime vō damnotoꝝ q̃uis cõsumi nõ possint vt deficiãt ob esse naturę: metaphorice tñ dicuntur cõsumi dupliciter. Primo ex famis cruciatu. Nam sicut corpus quãdo habet vehementē oppetitũ cibi ⁊ nõ potest ipm habere: dicitur fame consumi. Sic anime que sunt in gehenna habentes vehemens desideriũ habẽdi aliqua bona ad pene sue refrigeriũ ⁊ nõ valẽtes habere: dicũtur fame cõsumi: idest vehementia desiderij affligi: sicut Luce. xvj. diues epulo ait abrahe. Mitte lazaꝝ vt intin. extre. di. sui in aquõ ⁊c. nec vnq̃ qđ petiuit potuit habere. Dicũtur etiam ꝯsumi a deuoratiõe auiũ ⁊ morsu eaꝝ. Per aues enī celi intelligũtur sancti qui sunt in celo quos dãnati vidẽtes esse in maxima gloria ⁊ se esse in maxima pena mordentur in seipis morsu amarissimo: idest dolore maxime amaritudinis. vñ Deutero. xxxij. Cõsumẽtur fame deuorabunt eos aues morsu amarissimo.

E

Quarto inquiritur in pposito themate de locatione q̃ ē īcerta cũ dr̄. vbi q̄so ē. Nõ eī ꝓ certo de aīa defuncti possumꝰ scire determiate vbi sit. Uñ ad dictã q̃onē nõ passumꝰ rñdere nisi ex suppositiõe: qꝛ q̄stio de vbi: ē q̄stio de loco.

Uidemus aũt ī corpibꝰ ꝙ corpo ſm diuersa põdera fortiunt diuersa loca. Nõ iter elementa ea q̃ sunt simplr̄ grauia hñt locũ īfimuz vt terra. que vō simplr̄ leuia habent locuz supremũ vt ignis: que vō habent aliq̃d de leuitate et aliquid de grauitate tenẽt locũ medium sicut aqua ⁊ aer: qꝛ aqua respectu terre est leuis. respectu vō aeris est grauis: ⁊ sic ē de aere respectu extremoꝝ. Et ſi

militer potest dici de aīabus decedentiuȝ quibus ex quadā congruētia deputantur specialia loca: quia ille que decedāt pecca tis mortalibus grauate sunt in inferno. s. in īfimo: que vo ī pctō totaliter alleuiate sunt in supremo. scȝ in celo: que vo ħm aliquid alleuiate vt que sine mortali decedūt et ħm aliquid grauate vt que decedūt cuȝ venialibus vel cuȝ debito pene tēparalis ꝓpter penitētiam hic nō cā pletā: iste sunt in purgatorio. cui⁹ cōmunis locus dicitur esse supra lacum inferni sed remotus a celo. Sed primo vbi. i. de loco inferni dicit. Job. x. Uadā ꞇ nō reuertar ad ter. te. ꞇ op. mot. ꝛc. In q̄bus v̄bis tāgunt octo ꝯditio nes pessime pene infernalis. Quarū pria est q: est irreuocabilis. vnde dicit vadā. s. ad infernū ꞇ nō reuertar. s. ad statū istum. Unū Sap. ij. Non est q̄ agnit⁹ sit reuersus ab inferis. Et si obijciat de lazaro ꞇ q̄busdam infidelibus a sanctis resuscitatis q̄ redierūt inde ad istam vitā. Dicendū est ad hoc ꝙ deus nō alligauit potentiā suā aliᷓ cui legi. Et ideo licȝ ita fit de cōmuni lege: tamē ex speciali priuilegio de⁹ ꝯcessit aliq̄ bus ꝙ inde reuocarent: sed tn̄ priuilegiū paucoꝝ nō facit legem cōeȝ. sicut Diero: dicit. Unde nō ex cōi lege hoc fuit: sed de grā speciali. Et ideo Sap. ij. ħm legē cōeȝ loquens sapiens dicit. Non est reuersio finis nostri. Scd̄a cōditio illius pene est: q: est odibilis ex eo ꝙ ē terra tenebrosa. Naȝ sicut lumen est amabile: ita tenebra odibilis. Dicit autem infern⁹ terra tenebrosa ꝓ pter carētiā diuine visionis: sicut exponit sanctus Thomas: q̄uis sint ibi infra terrā vbi infernus esse dicit etiam tenebre corporales: q: ex opacitate terre nō sgredit illuc lumen celeste: et ignis q̄ est ibi plurimū ardet ꞇ minime lucet: sicut Basilius dicit. vn̄ Esa. lx. Ecce tenebre operient terrā. Tertia cōditio est q: est inexpiabilis: q: oper. mot. cali. i. petm̄ origiāle qd̄ fuit causa obscuritatis et mortis. qd̄. s. post mortē ē inexpiabile. ꞇ multi sunt ibi cum pctō originali: sicut infideles q̄ nullo fidei sacramento hoc petm̄ expiauerūt: ꞇ pueri etiaȝ q̄ sunt in limbo q̄ sine baptismo decesserūt: quilȝ nō habeant penas sensibiles: carent tamē diuina visione. Job. iij. Obtenebrient stelle caligine ei⁹. Quarta ꝯditia ē: q: est valde grauia rōne magne miserie penaꝝ in q̄ sunt, ꞇ idro dr̄ terra miserie. ps. cxxix. In miserijs non subsistent. idest vix subsistent Quinta conditio est quia irremediabilis: quia lumen diuine misericordie vel gratie non habet ibi locuȝ: ex eo ꝙ est terra tenebrarum scȝ propter obscuritateȝ peccatorū actualiū: a quibus purgari non possunt. et manente culpa non potest auferri pena: vnde quilibet eoꝝ potest dicere illud ps. liiij. Contexerunt me tenebre. Sexta cōditia est. quia summe terribilia: quia scȝ ibi est vmbra mortis: et mors est finis terribilium. Dicitur aūt vmbra mortis ħm Thomam sup Job. quia sic patiunt ac si semp morerent. Luc. j. In vmbra mortis. sedent Septima ꝯditia est. q: est ꝯfusibilis: quia ibi nullus ordo.. oīmoda cōfusio. Et si tu obijcias illud apostoli Roma. xiij. Que a deo sunt ordinata sunt ꞇ illa pena a deo est statuta: ergo ꞇ ordinata. Dicendum est ad hoc ꝙ ħm aliq̄d est ibi ordo et ħm aliquid non. Erit em̄ ibi ordo triplex. Pmo diuine iusticie: q: sicut dicit Aug. pctōres in supplicijs ordinātur vt nunꝙ sit dedecus, culpe sine decore iusticie. Unde ita pulchre et ordinate stat pctō: ī inferno sicut ī anulo gēma: sicut latro ī furca: ꞇ sicut seruus in cloaca. Secūdo ordo culpe. q: illi qui fuerūt similes in culpa saciabūtur ī pena. vn̄ super illud Mat. xiij. Alligate ea in fasciculos ad comburendū. dicit Greg. Fasciculos ad comburendū ligare ē hos q̄ eterno igni tradendi sunt pares paribus associare. ꞇ quos similis culpa inq̄nat par etiam pena constringat. Tertio etiā erit ibi ordo pene: q: non oēs equaliter punient. sed iuxta mensurā peccati datur mēsura supplicij. Deutero. xxv. Pro mensura pcti erit et plagarū modus. Dicit aūt ibi nō esse ordo quoad tria. s. quoad elemēta q̄ ibi nō erūt distincta sȝ cōmixta ꞇ ꝯfusa. vn̄ infern⁹ vocat cahos. Luce. xvj. q̄st q̄d cāfusum. Itē elemēta nō seruabūt ibi ꝓprietates suas. Nam ꝓprietas ignis est niuē ꞇ glacieȝ resoluere. tūc aūt nō resaluet ħm illd̄ Sap. xvj. Nix ꞇ glacies sustinebant vim ignis ꞇ non tabescebant. Proprietas autem aqae est ignē extinguere: tūc aūt non extinguet ħm illud Sap. xix. Ignis in aqua valebat supra suam virtutem: ꞇ aqua extinguētis nature obliuiscebat. Proprietas aeris est lumen recipere: tunc autem nō recipiet: sȝ erit tenebrosus. Sap. xvij. Nec syderum lympide flāme illumināre poterant illā no

ctem horrendam. Proprietas terre est infimum locum tenere. tunc autez peccator habebit terram sursum et deorsum a dextris et a sinistris. Job. xx. Terra consurget aduersus eum scz peccatorem quia scz eum tenebit vndiqz cōclusum. Secūdo non erit ibi ordo quoad loca. res enim inordinata dicitur vel quādo non tenet locum suum vel quando frequenter locuz mutat: sed ibi homo qui deberet esse super omnia. scdm illud ps. viij. Omnia subiecisti etc. erit locatus infra omnia. Item dānati frequenter mutabūt locuz. Job. xxiiij. Transibunt ab aqua niuiam etc. Tertio nō erit ibi ordo quoad actiua et passiua. Nam ordine nature ignobilia et debilia patiūtur a nobilioribus et fortioribus et non econuerso. qz scdm Aug. Omne agēs est p̄stātius patiente. Sed ibi ecōtrario spiritualia vt anime et demones patiunt ab igne corporeo. Item ordine nature corpora mixta dissoluūtur ab excellētia contrarior sicut lignum ab igne. sz ibi humana corpora ab igne nō corrūpētur neqz cōsumenf. Octaua cōditio pene infernalis est: qz est horribilis. Nam ibi sempiternus horror ihabitat: qz scz post penas p̄sentes semp timēt futuras quia nunq̄ terminantur: vel qz damnati sunt i sēpiterno horrore dei et sanctor: et vn⁹ horret alium et quilibet seipsum. Unde horrendū est incidere in manus dei viuentis: sicut dr Heb. x. De vbi aūt siue de loco purgatorij sciendum q̄ sz aīe que sunt ibi a corporibus exute non habeāt sensum corporalē. nihilominus sūt in amaritudine et aflictione magna. Tum propter retardationem a gloria quā summe desiderāt: tū propter afflictionem ignis cui ex diuina iusticia alligate detinētur fuite. vñ ad eas referri pōt qd dr Eccli. xxj. Nō est sensus vbi amaritudo aīe. q̄si dicat non est ibi sensus corpalis. sed tñ est ibi amaritudo aīe in pena detētē: De vbi xo siue de loco paradisi sciendum q̄ est ibi cognitio clara: virtus pfecta: et contemplatio alta: duratio eterna: refectio sapida: mānsio lucida et habitatio pacifica. Et de his oībus dicit Baruch. iij. Disce vbi sit prudētia. et accipitur prudentia pro scientia beata. scdm illud Prouerb. ix. Scientia sanctor prudentia. Et sequif in auctoritate Baruch. vbi sit intellectus vt scias simul vbi sit longiturnitas vite et victus. vbi sit lumen oculorum et pax. Ad quam nos deus etc.

¶ In anniuersario de oblationibus faciendis. Sermo. viij.

Iudas collatione facta. xij. milia dragmas argenti misit hierosolymā offerri pro peccatis mortuor. ij. Macha. xij. Sicut nos videmus in mūdo corpali inferiora corpa imitant supior corpor motū: sic elemēta motū corpor celestiū. Nā mare sequif motuz lune. Sicut eñi adamas trahit ferrā post se: sic luna mouet et trahit post se mare oceanū. et ideo i ortu lune intumescit et crescit mare ex pte oriētali: et decrescit ex pte occidētali: et ecōuerso qñ luna est in occasu scdm aūt q̄ luna pl⁹ vel min⁹ pficit i lumine: ita plus vel min⁹ in suo fluxu excēdit vel retrahit ipz mare. Et sicut dicit Maurus in libro ciceronis. Occean⁹ i incremento lune retinet istū modū. Primo eñi die crescētis lune fit copiosior solito et abūdat in summo: sz scdo minuif et sic decrescit vsqz ad diē septimū: deinde iterz crescit p septez dies: ita q̄ in quarto die iterz est plenū in summo vñ i nouilunio non semp est mare plenū et etiā in plenilunio. Silr sphere celestes inferiores sequunf motuz supioris sphere. s. primi mobilis. Sic ergo accidit etiā in hoībus: qz minores et inferiores sequātur faciliter exemplū superiorū et maiorū. Uñ q̄dā decretalis dicit q̄ illud qd a supiorib⁹ agif facile trahif a subditis in exemplā. Uñ dñs discipulis ait Job. xiij. Si ergo laui pedes vros dñs et magr etc. Et ideo sancta eccl'ia in propositis verbis q̄ legi cōsueuerūt in anniuersarijs defunctorum volens nos monere ad pietatem erga mortuos nostros vt eos p nostra suffragia iuuemus: recitat nobis exemplū hui⁹ magni et fortissimi pricipis. scz Jude machabei: q̄ de mortuis ppli et exercit⁹ sui iuuandis magnā curā et sollicitudinē ostēdit largā p eis oblationez faciendo. vñ ait q̄ iudas collatione facta etc. A In q̄b⁹ quidē xbis exemplo. Jude ostendif q̄ circa suffragia q̄ fiūt p mortuis. v. sunt obseruanda:

Eē primū est vt fiāt cū cordia puritate. qd signat Judas.

Scdm vt fiant ex cōi charitate: et ideo dicit: collatione facta.

Tertiū vt fiāt cum muneris largitate: et

ideo dicit ꝙ.xij.milia dra.ar.mi.

Quartū est ꝙ fiant cū discretionis sagacitate. vnde misit hieroso.

Quintū vt fiant pro expiationis necessitate: ⁊ ideo dicit. offerri ⁊c.

Circa primū aduertendū

ꝙ suffragia que fiunt a bonis q̄ sunt a pctō mortali purificati: puta orōnes et elemosyne ⁊ hmōi sunt validiora ⁊ vtiliora ꝙ̄ illa que fiunt a pctōribus: imo si peccatori a seipso tm̄ motus: ⁊ per seipm̄ facit aliquid talium nec sibi nec alteri per talia meretur. secus autem est si aliquis qui bonus est facit talia per peccatorē. Unde valida suffragia sunt que fiunt pro his qui boni sunt ⁊e purgati a pctīs mortalibus. Purificaṫ aūt hō a pctō p pniām ⁊ confessionē ⁊ hāc purificationē signat Judas q̄ interpretaṫ cōfitēs. Et ideo etiā ad litterā Judas q: ipse purus erat a peccato: etiā alios hortabaṫ ad illud. Unde.ij. Mach. xij. dr ꝙ fortissimus Judas hortabaṫ populū vt cōseruorent se sine peccato. Et ideo iudas signat hominē per penitētiam ⁊ cōfessionem a pctō purificatū: cui⁹ suffragia valida sunt p defunctis. Uñ cū quidā defunct⁹ apparuisset post mortē cuidā amico suo ⁊ reuelasset ei ꝙ esset ī grauib⁹ purgatorij penis ⁊ rogasset p se orōnes fieri: petiuit ille vtrū vellet ꝙ faceret eos fieri a tali vel a tali sacerdote: ⁊ defunct⁹ ad hoc nihil respōdēs caput more renuētis concussit: deinde permit; pvuēs an vellet ꝙ talis heremita p se oraret: cui ille. Utinā p me oraret. Et cū ille pmisisset ꝙ procuraret hoc fieri. Respōdit defunct⁹. Et ego dico tibi ꝙ ab hac die vsq; ad duos annos tu etiā morieris. Et hoc dicto disparuit. Et ille viuens vitā suam in melius mutauit: ⁊ tpe sibi predicto in dn̄o obdormiuit. B

Secūdo debēt suffragia

fieri ex charitate cōi. vñ dicit collatōe facta. Nā aliqua collatio facta fuit ad quā multi ex charitate ⁊ pietate contulerūt de pecunijs suis: vñ ⁊ aliqui textus habēt collatione facta. Sic qlibet debet libēter offerre elemosynas ⁊ oblatōes p suffragijs defunctoꝝ ⁊ maxime ad imperādū missas ⁊ orōnes sanctoꝝ viroꝝ. Et sic dr.ij. Mach. xij. Sancta ⁊ salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a peccatis soluātur. Nā si opus magne pietatis est collationem facere ad subueniendum pauperibus viuis in mūdo: maioris adhuc est facere ad subueniēdum indigētibus qui affligūtur in purgatorio. Unde ad hoc posset referri illud de quo apostolus cōmendat macedones ad Romanos.xv. Probauerūt etiā inquit macedonia ⁊ achaia collationem aliquā facere in pauperes sanctoꝝ. Ubi ostendit ꝙ suffragia pro defunctis indigentib⁹ debent fieri quadrupliciter. Primo libenter: vnde dicit ꝙ probauerunt: idest approbauerunt. Secūdo vnanimiter: quia collatione facta. Tertio misericorditer: quia in pauperes. Quarto vtiliter: quia sanctorū. Ostēdit ergo primo exēplo macedonū ⁊ achaicoꝝ ꝙ talia suffragia debent fieri libēter: q: isti pbauerūt. i. placuit eis ⁊ iudicauerūt bonū esse ꝙ fierēt. Et sic p3 ꝙ nō coacte sed voluntarie ⁊ libenter fecerunt. Quādo vxor vel dispensator alicuius facit elemosynā pro viuis vel etiam p mortuis vir vel dn̄s qui est pi⁹ ⁊ misericors approbat ⁊ gaudet ꝙ tales elemosyne facte sūt. Et tales quia pij ⁊ misericordes sunt approbātur a deo: qui est pater pauperum ⁊ dn̄s viuoꝝ ⁊ defunctoꝝ. Sed viri siue dn̄i qui sunt duri ⁊ crudeles nō gaudēt de talibus elemosynis nec approbāt: immo dolent ⁊ cōquerunṫ ⁊ cōtradicūt. Ideo tales tanꝙ̄ crudeles nō approbabit de⁹ sed cōdēnabit. Unde dicitur Sap.xf. Vos quidē. s. misericordes tanꝙ̄ pater monēs probasti. idest approbasti: illos aūt. s. immisericordes tanꝙ̄ rex durus interrogās condemnasti. Scd̄o ostendunt isti exēplo suo ꝙ debet fieri vnanimiter. vnde collationē aliquam fecerūt: idest collectam de concordia. Sed aliqui crudelissimi sunt q̄ nihil volūt cōferre vel dare pro suis defunctis de quib⁹ quilibet postꝙ̄ purgatus fuerit cōqueri poterit deo dicens Gala.ij. Nihil mihi contulerunt. Et multi faciunt pei⁹: quia nec elemosynas nec restitutiones q̄s ipsi defuncti in testamento reliquerunt persoluere volunt. ps.lxxvij. Nec fideles habiti in testamento. s. defuncti sui. C

Tertio ostēditur ꝙ debēt fieri suffragia misericorditer: vñ dicit. i

paupes. multū ei ē paup q̄ īdiget auxilio nec pōt se ī aliq̄ p seipm̄ iuuare: tales sunt exītes ī purgatorio q̄ multū īdigēt auxilio

quia sunt i maximis penis: nec per seipos iuuare se possunt. Nota si aliquis esset in profundo carcere detēt⁹ grauissime infirmitatibus ⁊ doloribus afflict⁹ magno debito oneratus ⁊ ad ipm debitum persoluēdum ex se facultate priuatus: ⁊ tamen pro modico precio posset redimi ⁊ ab oībus dictis malis liberari: ⁊ post liberationē statim esset potētissimus ad retribuendū his q̄ sibi tribuissent ⁊ subuenissent: crudelissimus esset ille saltē cōsanguineus vel amicus qui nollet conferre aliquid ad eius liberationem. In tali ergo statu sunt illi q̄ in purgatorio detinētur. Sunt enī primo in ꝓfundissimo carcere inclusi: quia locus cōis purgatorij est ibi vbi ē locus inferni. vn̄ ⁊ eodē igne affligi dicunt̄ q̄ sunt in inferno ⁊ illi q̄ sunt in purgatorio: Nam ꝫm Greg. Sicut sub eodē igne aurū rutilat ⁊ palea fumat: ita sub eodem igne pctōr cremātur ⁊ elect⁹ purgatur: ergo sunt in eodē loco inferiore ordinandi. Cū ergo locus inferni sit infra terrā ꝓfundissim⁹. ꝫm illud Iob. xvij. In ꝓfundissimū infernū descendent oīa mea: sequit̄ ꝙ loc⁹ purgatorij etiā sit ꝓfundissimus ⁊ ad modū carceris vndiq̄ cōclusus: ⁊ ita qui in purgatorio sunt in ꝓfundissimo carcere sunt. Itē sunt grauissimis penis afflicti. Habēt enim q̄ sunt in purgatorio duplicē penā. Unā dāni inquātū retardant a diuina visione. Aliam sensus ꝫm ꝙ ab igne corꝑali puniunt̄. Et quātū ad vtrāq̄ penā minima purgatorij pena excedit maximā penā hui⁹ vite. Naꝫ quātū ad penā dāni ostēdit̄ ex hoc: qꝛ quāto aliq̄d magis desiderat̄ tāto eius absentia molestior est: ⁊ qꝛ affect⁹ quo desiderat̄ summū bonū post hanc vitā in oībus sanctis est intensiua: qꝛ nō retardat̄ affectus mole corꝑis: ⁊ est qꝛ terminus fruēdi summo bono iā aduenisset nisi aliq̄d īpediret ideo de tardatione maxime dolent. De pena aūt sensus. i. ignis purgatorij dicit Augu. in quodā sermone ꝙ ille ignis purgatorij durior erit q̄ quicq̄d ī hoc sclo pena rū aut sentire aut videre aut cogitare quis pōt: ⁊ sic sunt maximis penis afflicti. Iteꝫ sunt graui debito onerati. Qd̄ ptꝫ: qꝛ vbi exigit̄ grauis satisfactio ꝓsupponit̄ ꝙ sit graue debituꝫ. vn̄ cū in purgatorio exigat̄ satisfactio ꝑ grauissimas penas: sequitur ꝙ graue sit debitū ⁊ reatus purgandorū. Sed aduertendū ꝙ grauitas penarū purgatorij non est tantū ex quātitate peccati quantū est ex dispositione puniti: quia idē peccatū grauius punitur ibi q̄ hic. Sicut ille q̄ est melioris complexiōis magis punitur eisdem plagis impositis q̄ alius: et ideo ex leuibus culpis grauior est ibi pena q̄ hic. Sunt etiaꝫ per se impotentes ad remouēdum vel minuēdum illam penam per aliqua opa satisfactoria: quia illa pena taxata est eis ad expiandum reatū suū. reatus enī nihil est aliud q̄ debituꝫ pene quam quis meruit accipere: ⁊ ꝑ hoc aliq̄s a debito absoluitur ꝙ ipm debitū exoluit ⁊ ideo ex hoc a reatu absoluit̄ ꝙ penam sustinet quā debebat. Possunt tamē a nobis hic viuentib⁹ ab illa pena subleuari in pte vel ex toto liberari ꝑ suffragia que ꝓ ipis facimus ꝓpter duo. Primo propter cōicationē in radice opis que est charitas et in operib⁹ meritorijs: ⁊ ideo oēs qui inuiceꝫ charitate cōnectūtur aliqd̄ emolimentum ex mutuis operibus reportant. Charitas autē que est vinculuꝫ vniens mēbra ecclesie nō soluꝫ ad viuos se extēdit: sed etiā ad mortuos qui in charitate decedunt: quia charitas vita corꝑis non finit̄. vn̄. j. Cor. xiij. Charitas nunq̄ excidit. Et ideo possunt mortui qui in charitate decesserūt sicut fuerūt qui in purgatorio detinētur: qꝛ illi q̄ sine charitate decesserunt oēs sunt in inferno: ꝑ opa viuoꝝ iuuari. Scd̄o ꝓpter intentionē ad eos directam. s. eius qui aliquis opera ad hoc facit vt talib⁹ ꝓsint: vn̄ talia opera quodāmodo efficiūtur eoꝝ ꝓ quib⁹ fiunt: quasi eis a faciēte collata. Un̄ cū mortui adhuc viuāt in memorijs hic viuentium: intentio ad eos dirigi pōt. Et sic suffragia viuoꝝ possunt valere mortuis: tū ꝓpter charitatis vnionē: tū ꝓpter intētionē ad eos directā. Sed mortuis q̄ sunt in inferno suffragia ꝓdesse nō pn̄t. tum qꝛ sunt extra vinculuꝫ charitatis ꝫm ꝙ opa viuoꝝ cōtinuant̄ defunctis: tū quia totaliter ad vie terminū ꝑuenerūt recipientes vltimā ꝓ meritis retributioneꝫ: vn̄ nostra suffragia nō ꝓsunt dānatis nec ꝓ eis ecclesia orare intendit. Pro mortuis auteꝫ q̄ sunt in patria nō est cōpetēs suffragia facere: qꝛ suffragiū de sui rōne importat quandam auxiliationē: que nō competit ei qui defectum nō patitur. Nulli enī iuuari cōpetit nisi ei q̄ indigens est. Unde cū sancti qui sunt in patria sint ab omni indigentia

Immunes inebriati ab vbertate dom⁹ dei non cōpetit eis ꝑ suffragia iuuari. Restat ergo ꝙ suffragia fieri debeāt salum ꝓ illis mortuis q̄ sunt in porgatorio. qꝛ tales iuuari passunt. qꝛ ⁊ ī charitate decesserūt. ⁊ ad vltimū vite terminū adhuc non ꝑuenerūt. ⁊ intētio viuētiū ad eos dirigi potest. Itē taleo adiutorio indigēt. qꝛ sunt in pena ē supplemētō satisfactiōis q̄ nō fuerat plene in corpore ꝯsumata. vnde cuȝ suffragia ꝓ eis facim⁹ ꝓ eis satisfacimus. Et iō ꝑ nr̄a suffragia pena eoꝝ minuit. et tātū possꝫ mltiplicari ꝙ pati⁹ pene satisfactionē īpleret ⁊ sic a penu totalit̄ liberare tur. Ptȝ ꝙ ꝙ piū est eoꝝ pauꝑtati. i. necessitati subuenire. Vn̄ ex ꝑsona eaꝝ dr̄ cuilibet charaꝝ siue cāsanguineaꝝ suaꝝ. Animas paoperum tuaꝝ ne abliuiscaris. Et abliuiscēti ⁊ nō subueniēti dicit. qꝛ obliuiscerīs inapie nr̄e ⁊ tri. na. Et maxīe debet nos ad eos iuuandū sollicitare. qꝛ statim postꝙ liberati sunt ꝑueniunt ad regnu m celoꝝ in q̄ copiose retribuere pn̄t illio qui eos iuuerūt. Propterea btūs q̄ intelligit sup egenū ⁊ pauperē. nā merito ipi⁹ pauperio adiuti ⁊ de purgatoria eruti in die mala liberabit eū dn̄o. Quarta debent suffragia fieri vtilit̄. qđ ondit̄ ī aucte superi⁹ allegata: eū dixit. sctōꝝ. Tāta autē elemosyna est vtiliat faciēti ⁊ tanto maioris meriti: quanta ille cui fit est melior ⁊ magis indigēs. Sed illi q̄ in purgatorio sūt lꝫ pro aliq̄b⁹ leuibus offensis in purgatario sint deteti ad tēpus: melioris tn̄ ꝯditiōis sunt ꝙ illi q̄ sunt hic viuentes. qꝛ iā de sua salute securi sunt: ⁊ magis sua fini. s. eterne btitudini propinqui. Et sunt etiā magis indigētes: qꝛ sua necessitate magis affligun tur: ⁊ iā maioris meriti videt̄ esse subuenire eis mortuis ꝙ viuis. Vn̄ circa eos p̄cipue est adimplendū illud apl̄i Roma. xij. Necessitatib⁹ sctōꝝ communicantes. D

Tertio in auctoritate

principali innuit̄ ꝙ debent suffragia fieri ꝓ defunctꝫ cū mūeris largitate. Qđ ōndit̄ exēplo iude. q̄ magna argēti quātitatē pro mortuis afferendā misit. s. duodecim milia drachmas argēti. Apparet aūt magnificētia hui⁹ mūeris ex trib⁹. Prīa ex ablatiōis quantitate. qꝛ duodecī milia. Scđa ex mo nete qlitate. qꝛ drachmas. Tertio ex monete nobilitate qꝛ argēti. Que etiā in se cōtinēt mysticā rōnē ex eo ꝙ per huiusmōi drachmas intelligunt̄ aīe in purgatorio detēte: q̄ ꝟtute suffragioꝝ citius mittunt̄ ad vitā eternam. Ratio aūt q̄re iste drachme argēti significant alas in purgatorio cruciatas ē tripler. Prīu est. qꝛ ibi sunt tm̄ aīe fideliū ⁊ vitā xp̄i sequentiū. ⁊ iā significantur ꝑ drachmas. qꝛ drachma erat moneta pōderis triū scrupuloꝝ in q̄ pondere signatur fides sctē trinitatis quā ille aīe tenuerūt. Itē drachma habebat in se imaginem ⁊ figuraȝ regis. Xp̄s aūt est rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū. sicut dr̄ in Apoc. cui⁹ imagineȝ. ⁊ figurā tenet q̄cūq̄ ei⁹ vitā ⁊ ꝯuersation eȝ seqtur. Vnđ apl̄us. j. Coꝝ. xv. Prim⁹ hō de terra terrenus. scđs ꝟo. i. xp̄s de celo celestis. sicut portauimus imaginem terreni portemus ⁊ imaginē celestꝫ. Vel iō dicunt̄ drachme: qꝛ post purgationē colla cāde sūt in collegia angeloꝝ ⁊ hoīm btōrū: q̄ ꝑ decem drachmas figurant̄: quaꝝ nouē significāt nouē ordines angeloꝝ: decima ꝟo naturaȝ hūanā: q̄ ꝑ pctm̄ ꝑdita fuit: sed ꝑ xp̄m reinuento ⁊ saluata. vnde Luc. xv. Que mulier habēs drachmas decē ⁊c. Scđa rō q̄re per istas drachmas significant̄ aīe purgande est. qꝛ ille aīe sunt de nūero p̄destinatoruȝ: ad q̄s refert̄ nūer⁹ signatoꝝ de vnaquaq̄ tribu filioꝝ isrl̄: q̄ intelliguntur hic duodecim milia drachme: ꝓpterea qꝛ cōputant̄ Apoc. vij. de vnaq̄q̄ tribu duodeciȝ milia signati ⁊c. scꝫ signa seu sigillo diuine ꝑdestinatiōis. de q. dr̄. j. Timo. ij. Fundamētū dei stat habens signaculū h̄ cognouit dn̄s q̄ sunt ei⁹. Hac erga signaculo signati sunt de quib⁹ dr̄ Apoc. vij. De tribu iuda duodecī milia signati ⁊c. Et iō qꝛ aīe q̄ in purgatorio sunt de nūero p̄destinatoꝝ sunt et inter btōs futuri sunt in nūero duodecim milium drachmaꝝ cōgrue designant̄: qui nūerus etiā eoꝝ ꝑfectionē ostēdit. qꝛ continet decē ⁊ duo ⁊ mille siue milia decē q̄dē qꝛ decēȝ preceptoꝝ legis dei obseruatores fuerūt: quib⁹ addunt̄ duo ꝓpter duplicēȝ charitatē quā habuerūt. s. dei ⁊ ꝓximi: sed millenari⁹ nūerus cōpetit ꝑseuerantibus qꝛ est vltim⁹ limes vltra quē nō progredit̄ nisi reincipiat̄ a capite. vn̄ signat ꝑseuerātiā vsq̄ ad vltimum: quā tales tenuerunt. vnde etiā ipsi sunt significati ꝑ equites salamonis. de quib⁹ dr̄. iij. Reg. x. ꝙ congregauit saloman eq̄tes ⁊ facti sunt ei duodecim milia equitū. Tertia rō dicte signi

ficatiõis est. q2 dicte aie sunt in afflictione tormẽtorum. s. ad sui purgationem. et id circo predicte drachme dicunt fuisse argenti. q2 scz ꝑ madum argenti in igne purificantur ps. xi. Argẽtũ igne examinatũ ⁊c. E

Quarto ostenditur in

auctoritate principali q debent suffragio fieri cũ discretionis sagacitate: sicut iudas discret⁹ fuit ⁊ sagax i eligẽdo locũ debitum ad suffragia mortuorum. vñ misit hierosolymã vbi erat eccl'ia siue tẽplũ qd erat locus debit⁹ sacrificiorum ⁊ oblationũ ⁊ etiam orationũ. Joh. iiij. Hierosolym⁹ est locus vbi adorare opz. Signat aũt hierosolyma ecclesiã catholicã: extra quaz sicut dic Augu. nõ est loc⁹ veri sacrificij Sacrificiũ autem qd offert in missa potissimũ suffragium est qd possit ꝑ mortuis fieri. deinde elemosyna: deinde oratio: deinde ieiunium: deinde oblatiões fideliũ q̃ pro defunctis fiũt: siue offerat cera siue oleũ siue etiaz pecunia vel quicq̃d aliud vtile. Vñ dr in decre. xiij. q. ij. Aie defunctorum soluunt quattuor modis aut oblatiõib⁹ sacerdotũ: aut ꝑcib⁹ sctõrum aut charorum elemosynis: aut ieiunio cognatorum. Et Damas. in sermõe de dormientib⁹ docet ceras ⁊ oleã ⁊ huiusmodi ꝑ defunctis offerri. Ratio aũt dictorum est. quia suffragia viuorum prosunt defunctis ſm q vniunt viuentib⁹ charitate ⁊ ſm q intentio viuorum refert in mortuos. Et illa opera precipue nata sunt mortuos suffragari: q̃ maxime ad cõiunctionem charitatis pertinent vel ad directionẽ intẽtiõis in alterũ. Ad charitatẽ aũt sacramentũ eucharistie precipue ptinet: cũ sit sacramentũ ecclesie vnionis: continens illũ in quo tota eccl'ia vnitur ⁊ consolidat scz xpm. Vñ eucharistia est q̃si q̃dã charitatis origo siue vinculũ: sed inter charitatꝫ effectus precipue est elemosynarum opus. Et id ista duo ex parte charitatis precipue suffragantur mortuis scilz sacrificiũ ecclesie ⁊ elemosyne. Unde etiã oblatio candellarũ vel olei ⁊ alie oblatiões possunt ꝓdesse defuncto inquantum sunt elemosyne quedam dant eñi ad cultũ ecclesie: licz etiã in vsum fidelium. Sed ex parte intentiõis directe in mortuos precipue valet oratio. qr oratio ſm suã rõnẽ nõ solũ dicit respectũ ad orãtem sicut ⁊ cetera opa. sed directi⁹ ad illud pro quo orat. Et ideo illa tria ponunt q̃si precipua subsidia mortuorum. s. sacrificium eccl'ie elemosyne: et oratio: q̃uis quecunq3 alia dona ex charitate fiãt ꝑ defunctis: eis valere credenda sunt. vñ. Greg. Addit ieiuniũ: qr eius ꝓdesse põt ⁊ rõne charitatis ⁊ rõne intentiõis in defunctis directe. Pro oĩbus ergo his remittunt debita pctõrum: non solũ viuis: sed etiã defunctis: ⁊ precipue ꝑ sacrificium qd in hierosolyma. i. in eccl'ia quotidie offertur. In cuius figura. j. Machab. xi. sacrificantibus hierosolymis remisit rex demetrius alia debita qõe sibi debebãtur. Et sic deus per sacrificium qd in ecclesia offertur remittit debita peccatorum. F

Quinto ostenditur in

themate assumpto q debẽt suffragia fieri pro expiatiõis necessitate. qr scz necessaria sunt ad expiandũ debita pctõrum eorum qui in purgatorio detinent. ⁊ id dixit offerri eas ibi ꝑ pctĩs mortuorum. Ubi aduertendũ q q̃ñ aliqs offendit aliquẽ dñm ⁊ pro offensa facta fit obnoxi⁹ pene si vult remouere offensam ⁊ absolui o pena: opz ꝑmo q offerat dignã emendã. Vñ suffragia q̃ fiũt pro mortuis sunt sicut q̃dam emende vl' satisfactiões: q̃ deo offerunt ad expiandũ reatuz pene: quã patiunt ex pctĩs p̃teritis. Heb. v. Offerat dona ⁊ sacrificia pro pctĩs. Per dona intelliguntur elemosyne. qr donũ ſm pħm est datio irredibilis. Et elemosyne debẽt dari non diuitib⁹ q̃ possunt reddere si ue retribuere: sz poti⁹ pauperib⁹ q̃ non habent vñ retribuãt. sicut dr Luc. xiiij. Cũ facis prandiũ aut cenam noli vocare amicos tuos ⁊c. sequitur neq3 diuites ⁊c. Nec propterea ꝑdunt. qr de⁹ retribuet ꝓ eis. Nam fenerat dño qui miseret pauperi. Sed sacrificiũ altaris p̃cipue valet ad expianduz pctã ⁊ viuorũ ⁊ mortuorũ: ⁊ etiam orõnes deuote. vnd Baruch. j. Holocausta et thus offerte ꝓ pctõ. Holocaustũ erat sacrificium qd totum incendebat igne ⁊ signat sacrificiũ eucharistie: in quo continet xpus: qui fuit tot⁹ incensus igne passiõis. Thus aũt est deuota oratio. Et dicta tria sunt dona elemosynarũ ⁊ holocausta sacrificiorum: ⁊ thus deuotarũ orationũ p̃cipue videntur offerri. qr p̃cipue satisfaciũt deo pro pctĩs: nõ tm̃ viuentium: sed etiã mortuorum. Et de oratione etiam dr. ij. Macha. xij. Sancta ⁊ salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a pctĩs soluant. a quibus postq̃

absoluti ⁊ expiati sunt defuncti statim euolant ad gloriam. Ad quam ⁊c.

¶ In die animarum: de orationibus pro mortuis faciendis. Sermo. ix.

Sancta ⁊ salubris

est cogitatio pro defunctis exorare vt a peccatis soluantur. ij. Macha. xij. Secundum beatum. Aug. tria sunt genera defunctorum. Quia quidam sunt valde mali ⁊ damnati. ⁊ istis suffragia non valent. Quidam vero sunt valde boni ⁊ beati ⁊ isti suffragijs non indigent. Quidam vero mali sunt malicia veniali et non damnabili. ⁊ isti per suffragia iuuari possunt ⁊ necessitatem habent sicut hi qui sunt in purgatorij pena. Et de istis dicitur quod sancta ⁊ salubris est cogitatio ⁊c. A

In quibus quidem verbis quattuor continentur de auxilijs talibus mortuis impendendis.

Primum est iuuantis vtilitas. quia sancta et salubris est cogitatio.

Secundum est adiuti necessitas: quia pro defunctis

Tertium est iuuanti facilitas. quia exorare. de quo nullus compos mentis excusare se potest.

Quartum est adiutorij opportunitas: quia vt a peccatis soluantur.

Circa primum nota quod

cogitatio orandi pro defunctis ostenditur multum vtilis triplici ratione. Prima est quia multum pia. vnde dicitur esse sancta. Nam pietas annexa est sanctitati. quia proprium est sanctis viris habere pietatem Cuius figura habetur Exo. xxx. vbi dicitur. Aaron ⁊ filios eius vngues sanctificabisque eos: vnde non fuissent sanctificati: nisi fuissent vncti. i. non potuissent habere munus sanctitatis sine vnctione pietatis. Unde xpus sicut fuit singulariter sanctus ita fuit singulariter pius: immo ipse est fons et origo pietatis. vnde. j. Jo. ij. dicitur. Uos vnctionem pietatis habetis a sancto. i. a xpo. Hec pietas maxime debet esse inter membra xpi ex corporis sui quod est ecclesia: sicut etiam in corpore naturali vnum membrum compatitur alteri: ⁊ quanto membrum est magis afflictum. tanto magis compatiuntur alia. Unde pro vehementi dolore alicuius membri oculi lachrimantur: os conqueritur. pes festinat ad medicum: ⁊ omnia alia compatiuntur aut coadiuuare conantur. Cum ergo illi qui sunt in purgatorio adhuc sint in via ⁊ inter membra militantis ecclesie computantur propter charitatis coniunctionem: ⁊ maxima pena sint afflicti: quia ignis purgatorij sicut dicit Augu. licet eis eternus non sit: miro tamen modo est grauis ⁊ afflictiuus: ita quod excedit omnem penam quam vnquam aliquis in carne viuens passus est vel pati possit. Patet quod valde pium ⁊ sanctum est quod nos qui sumus membra ipsorum: eis compatiamur. et subuenire curemus. ⁊ ex hac pietate proueniet nobis vtilitas de qua apostolus dicit. j. Ti. iiij. Exerce teipsum ad pietatem. ⁊ post. Pietas ad omnia vtilis est promissionem habens vite que nunc est et future. Secunda ratio est quia cogitatio orandi pro defunctis est valde salutifera ⁊ ideo dicitur salubris. quia. i. prodest ad salutem: non solum ipsius defuncti pro quo oratur sed etiam ipsius qui orat. Nam defuncto pro quo oratur ipsa oratio vel alia suffragia que fiunt prosunt ad salutis acceleratione. Et ratio est. quia ille qui in purgatorio detinetur post purgationem consequitur eternam salutem: sed ante non: apostolus quod tamdiu cruciatur in igne quamdiu sit illa satisfactio pro se sue quam in mundo non perfecit per illam penam purgatorij sit suppleta et a leuioribus ⁊ venialibus maculis per ipsum ignem totaliter sit purgatus. Et hoc est quod apostolus dicit. j. Cor. iij. Quia si quis supra fundamentum xpi. i. fidei ⁊ dilectionis xpi superedificauerit lignum fenum ⁊ stipulas detrimentum patietur: ipse autem saluus erit: sic tamen quasi per ignem. Ubi secundum Aug: per lignum fenum et stipulam intelliguntur peccata venialia: quorum quedam sunt grauissima in genere peccatorum venialium ⁊ difficile purgabilia et hec per lignum significantur quedam minima que per stipulam. quedam media que per fenum significantur. Talis ergo in purgatorio patietur detrimentum pene ignis ⁊ etiam retardationis a gloria. que pena in vno erit intensior quam in alio secundum quod plus vel minus peccauit venialiter ⁊ erit etiam in vno prolixior quam in alio secundum quod quedam venialia sunt maioris adherentie quam alia hoc est quod affectus magis ad ea inclinatur et fortius in eis figitur. Unde qui ea que sunt maioris adherentie tardius purgantur. ideo quidam in purgatorio diutius quam alij torquentur secundum quod affectus eorum ad venialia fuit magis immersus Unde patet quod acerbitas pene purgatorij respondet quantitati culpe. sed diuturnitas respondet radicationi culpe. i. subiecto. vnde potest contingere quod aliquis in purgatorio diutius moretur qui minus affligitur ⁊ econuerso: sed quilibet post purgationem saluus erit sic tamen quasi per ignem. i. ac si ille ignis cremasset peccata sua. Quia igitur per orationes ⁊ alia suffragia que fiunt pro defuncto predicta pena minuitur vel totaliter aufertur. patet quod per ipsa suffragia citius inde exitur ⁊ ad salutis eterne requiem celerius peruenitur. vnde quanto multiplicantur suffragia pro aliquo posset dice-

re illud Esa. xlvi. Salus mea nō morabit.
Prosunt insup orationes et alia suffragia
q̄ fiunt ꝑ defuncto etiā ad salutē ipsius fa-
cientis: q2 ratione charitatis ex qua fiunt
valent ipsi facienti ad meritū vite eterne.
Licꝫ eīm nō valeāt ei q̄ facit ꝑ defuncto ad
satisfactionē delicti. s. inquātū sunt expia-
tiue pene q2 solutio q̄ fit pro debito vnius
nō absoluit aliū. vñ si fit ꝑ alio non absol
uit facientē a reatu pene. q2 maiorem satis
factionē reqrit reatꝰ duoꝝ q̄ vniꝰ tm̄. In
quantū aūt sunt meritoria vite eterne scꝫ
inquantū ꝓcedūt ex radice charitatis ma
gis ꝓsunt facienti et quantū ad hoc faciē
do ꝑ alijs salutē suā operat̄. Fm illd̄ Phi-
lip. ij. Salutē vestrā operamini. Tertia
ratio quare predicta cogitatio est vtilis:
q2 est in futurū ꝓuisiua: Naz ille q̄ cogitat
pro defuncto q̄ est pena purgatorij: dꝫ ali-
q̄d futurū cogitare q̄ sicut ipse pōt mō iu-
uare ipm̄ ita cito veniet tp̄s q̄ ille poterit
iuuare eū. s. cū fuerit liberatꝰ a pena ⁊ vola
uerit ad gl'iam. ⁊ credendū est q̄ repēdet ei
vicē. vñ o his dicit Mat. vij. In qua mensu
ra mensi fueritis remetiet̄ vobis. Itē dꝫ pro
seipso cogitare q̄ sicut videt illū esse desti-
tutū ⁊ parū iuuari etiā a suis charis: ita cō
tinget ei nisi etiā ipse sibi ꝓuideat. s. vel q̄
ita viuat q̄ hinc liber exeat et ad p̄dictam
penaz nō vadat: q2 sicut dicit Greg. Meliꝰ
est liberū exire q̄ post vincula libertatem
q̄rere. vel saltem dꝫ ipse viuēs sic ꝓuidere
⁊ ordinare de suffragijs fiendis pro se post
mortē q̄ bene ⁊ copiose fiant. Pro defūcto
aūt cogitare dꝫ q2 adhuc ipse forte erit vbi
ille est. s. in penis. et iō gaudebit tūc q̄ ha
beatur memoria de eo ⁊ iuuet̄. Sic dꝫ ipse
modo memoriam hr̄e de illo ⁊ iuuare ipm̄
Vñ ex ꝑsona defuncti i purgatorio existen
tis dr̄ consanguineo vel amico suo viuēti.
Memor esto iudicij mei. sic enim erit ⁊ tuū
Talis enim dum cogitat homo viuens de
mortuo. implet illud Eccl's. vij. Uiuens co
giter quid futurum sit. B

Secundo in themate

assumpto tangit̄ adiuti necessitas. cum dr̄
pro defunctis. qui scꝫ se non possant per se
ipsos iuuare. ⁊ ideo maioris charitas est
iuuare defūctos q̄ viuos. sicut maior cha-
ritas est iuuare pauperē manibꝰ priuatum
q̄ enim qui manus habꝫ ⁊ se iuuare potest
Sed notandum q̄ quidam defuncti sūt
quorum dānatio est ita manifesta q̄ ecclia
nō orat ꝑ eis: sicut sunt illi defuncti q̄ sine
fide decesserāt. Io. iij. Qui nō credit iaꝫ iu
dicatus est. Sed eoꝝ defunctoꝝ qui in fide
mortui sunt ⁊ sacramētis fidei vsi sunt. nō
est ita certa ⁊ manifesta dānatio. imo etiaꝫ
supposito q̄ tales essent in inferno dixerūt
quidā doctores q̄ poterāt eis orationes ⁊
suffragia eccl'ie valere. Cuiꝰ rō poterat vi-
deri q̄ suffragia magis vident̄ ꝓdesse mor
tuis q̄ viuis. Vñ dyonisius dicit vlt. c. ce-
lest. hierar. q̄ iustoꝝ orationes fm hanc vi
tam magis post mortē i his qui digni sunt
sanctis orationibus operant̄. Ex quo potest
accipi sicut dictū est q̄ suffragia magis pro
sunt mortuis q̄ viuis: sed viuis ꝓsunt etiā
in pctō mortali existentibꝰ cū quotidie oret
ecclesia pro pctōribus vt conuertantur ad
deum. ergo et mortuis in peccato mortali
quia in inferno sunt orationes et suffragia
valent. Sed illud non approbat̄ a maiori-
bus doctoribꝰ: q2 cū pena inferni sit finita
fm intēsionē: q̄uis duratione infinita exi-
stat: sequeret̄ si suffragia cōtra illam penaꝫ
valere possent: q̄ multiplicatis suffragijs
pena ista totaliter auferret̄: qd̄ ē error. Ori
geñ. Nec fieri pōt q̄ auferat̄ penna illa vel
interpolet̄ vel diminuat̄. q2 eterna ꝓuidē
tia nihil inordinatū in rebꝰ dimittit. Cul-
pa aūt non pōt ordinari nisi ad penam. vñ
nō potest esse q̄ pena tollat̄: nisi prius cul
pa expietur. Et ideo cū culpa continue ma
neat in dānatis nec minuatur eorum pe
na nullatenus tolli vel interrumpi vel mi-
nui potest. Unde defunctis qui sunt in in-
ferno nullo modo valent suffragia siue fi-
deles fuerint siue infideles. Nec obstat ra-
tio superiꝰ adducta. que dicit q̄ suffragia
magis ꝓsunt mortuis: q2 q̄uis magis ac-
ceptet̄ suffragiū ꝑ mortuis quātuꝫ ad hoc
q̄ magis indigent q̄ viui: cuꝫ non possent
sibi auxiliari sicut viuus: et tñ quantum ad
hoc viuus est melioris conditiōis: q2 pōt
transferri de statu culpe mortali ad statum
gratie: qd̄ de mortuis dici nō pōt. Et ideo
non est eadē causa orādi ꝑ viuis ⁊ pro mor
tuis. Solis ergo illis defūctis ꝓdesse pñt
qui in purgatorio sunt. De q̄bꝰ defunctis
etiā exponi posset qd̄ dr̄ Heb. xi. Iuxta fi-
dem defuncti sunt omēs nō acceptis repro
missionibꝰ: sed a lōge eas aspicientes. C
In quibus quidē verbis de defunctis q̄
sunt in purgatorio tria describit apostolus

Primo finalem dispositionem. qr mortui sunt fideles. vnde ait iuxta fidem.

Scđo generalem migrationem. quia defuncti sunt omnes.

Tertio penalem retardationem. qr non acceptis ₇c.

Circa pmū notandum φ ille morit iuxta fidē qui moriendo fidei inheret sine dubitatione. Et hᷓ necessarium est. qr diabol⁹ in morte morime tentot hoīem de fide. Et ratio est. qr si posset ei tollere fidem toleret sibi dei timorē ₇ dei amorem ₇ dei subiectionē. ₇ sine istis nō posset saluari. Qđ autem tollendo fidē tolleret dei timorē ptꝫ. qr ille q̇ nō credit nō timet illud qđ nō credit. vñ si non crederet aliā vitā nō timeret penam inferni: ₇ si nō crederet dei ꝓuidentiā nō timeret dei iudicium. ₇ si non crederet aliq̄ esse pctā puta vsurā vel rapinā nō timeret offendere deū in eis nec curoret penitere vel satisfacere de eis. Sed ecōtrario. si hō hꝫ verā fidē sup oīa timet deū ₇ ei⁹ offensam. Et rō. est: qr nos videmus φ hō timet fere de q̄libet creatura. quis timet pulices muscas vespas: sed forti⁹ timet lupū viperā vel leonem vel vrsum ₇ sic de aliis feris ₇ etiā timet homo hoīem ne ledat eum. Et iste timor creaturarū ꝓcedit ex aliq̄ potentia quā creature hobēt qr oē qđ timet propter potētiam suā timet: ₇ si oīs potentia inimicoꝝ suoꝝ ₇ oīm creaturarum esset in vnū collecta: tūc timeret hō q̄si in imēsum. Sed fides testificat tibi φ de⁹ omps est. Vñ prim⁹ articulus fidei est credere i vnū deū oīpotentē. ₇ ali⁹ φ ipse est creator celi ₇ terre visibiliū ₇ inuisibilium. Ex quo sequit φ oīs potentia creature sit ab eo. vñ ipse potest occidere ₇ viuificare sicut placet ei. ₇ oīs potentia creature quasi nihil ē in conspectu eius. Si ergo fides vera esset in te φ tu bñ crederes hoc: tu plus timeres eum q̄ oēs creaturas: ₇ nō offenderes eū in pctīs tuis: sicut non offendis vnicornē vel leonē ꝓpter timorē: qr al's bene offenderes ₇ caperes eos si nō timeres. ergo multo plus timeres deū offendere ₇ contra eū facere. Et ideo xp̄s dicebat Matth. x. Nolite timere eos q̇ occidunt corp⁹: aīam aūt nō possunt occidere: sed potius timete eum ₇c. Si autē tu dicas. ego bene credo dei oīpotentiā ₇ bene timeo eā: ₇ facis contra mandata eius ₇ freq̄ēter offendis eum peccādo: tunc dico φ tu assimilas te demonibus: qui credunt deū esse oīpotentē et timent eū: sed tamē propter hoc malo facere nō cessant sicut ille qui hꝫ fidē sine opib⁹. qr talis fides mortua est: ₇ ergo non est fides: sicut hō mortuus non est hō. Et hᷓ est qđ di Iac. ii. Fides si nō habeat opa mortua est in semetipa. Et post. Tu credis qm̄ vn⁹ est de⁹: ₇ bene facis: sed supple nō sufficienter: ₇ subdit. Et demones credunt ₇ contremiscūt. Et iđ talis fides non saluat. Itē si diabolus posset hoī morienti vel etiā viuēti tollere fidē: toleret etiam ei dei dilectionē. qr si tu nō credis nō amas. Nos credere est quidā mod⁹ cognoscēdi ea que videri nō possunt. ea aūt que sunt oīno incognito non possum⁹ amare. Vñ Augu. dic. φ inuisa diligere possumus: sed incognita nequaq̄. Et iđ de eternis ₇ inuisibilibus bonis q̄ habent in deo ₇ que transcendunt naturalē cognitionē sensus ₇ intellectus: cognitionē hic hr̄e nō possumus: nisi p fidē quā habem⁹ ab ipso deo. Et si nō credimus nec habem⁹ fidē nō possumus ea diligere: ₇ si non diligim⁹ ea scꝫ bona vite eterne nō curam⁹ facere opa bona p q̄ pueniamus ad ea. Vñ diabol⁹ tollēdo fidē tollit dilectionē: ₇ tollendo tibi dilectionē tollit etiā bonā operationē: ₇ p cōsequens salutē. Vñ aplꝰs dicit Galo. v. φ fides opat p dilectionē. Et rō est: qr vnūquodq̄ sicut se habet ad esse: ita ₇ ad operari. vnđ sicut res per formā suā hꝫ esse: ita ₇ moueri vel operari. Dilectio aūt siue charitas est forma fidei inquantū scꝫ fidei actus p ipsam charitatē pficitur ₇ formatur. Nam ex eo solum φ ego cognosco hoīem non moueor ad operandū aliq̄d ꝓpter ipm̄: sed si cognosco ₇ diligo tunc efficaciter operor propter ipm̄. ₇ sic sola fides sine charitate non mouet pfecte ₇ efficaciter ad operādū propter deū vel beatitudinē quam credim⁹. Et propterea dicit aplꝰs. i. Cor. xiii. Si habuero omnē fidē: ita vt montes transferam: charitatē aūt nō habuero nihil sum. Item si diabol⁹ posset tollere hoī morienti vel viuenti fidē: tolleret ei subiectionem dei. qr non obediret deo ₇ p̄ceptis eius. Nā homo nō vult obedire ei nec eius legi subesse quem nō credit esse dn̄m suum: immo dicit lex φ extra territoriū ius dicenti non paret impune. Vñ miseri manichei qui dicūt ista visibilia non esse a deo sed a diabolo: non obediunt deo vel legi eius. qr nolūt recipe

sacramenta que sunt a deo instituta. quia
fiunt in materia corpali ⁊ visibili. quam di-
cūt esse a diabolo: nec volunt subesse pote-
stati vicarioꝝ dei: quibꝰ filiꝰ dei dixit Lu.
x. Qui vos audit me audit: ⁊ q̄ vos spernit
me spnit. et Rom. xiij. dicit apl's. Non est
potestas nisi a deo. Itaqꝫ q̄ potestati resi-
stit dei ordinatiōi resistit. Est ergo necessa-
rium morienti ⁊ viuenti si non vult decipi a
diabolo ꝙ fortiter ⁊ indubitanter inhere-
at fidei vere: nec in aliquo trepidet. quia fi-
des innitit̄ testimonio dei: quod nec falli
nec fallere potest. ⁊ si hoc fecerit non pote-
rit diabolus contra eū preualere in pugna
temptationis vite vel mortis. vnde apl's
Eph. vj. monet dicens. In oībꝰ assumētes
scutum fidei ī quo possitis oīa tela nequis-
simi ignea extinguere. Et .j. Pe. v. Aduersa-
rius vester diabolus tanq̄ leo rugiens cir-
cuit ⁊c. D Scdo describit apl's in
auctoritate inducta generalē migrationez
q̄ defuncti sunt oēs. Sed aduertendum ē
ꝙ si laquamur de defūctis de quibus agi-
tur in themate assumpto non videtur con-
ueniens ꝙ ꝓ talibus fierent orationes: si-
cut Judas fieri fecit. Et ratio est. q̄ pro his
defunctis de quibꝰ certū esset ꝙ essent dā-
nati nō esset orandū: sicut nec pro demoni-
bus. sed de illis defunctis pro quibus Ju-
das machabeus misit oblationes hieroso-
lymam vt oraret pro eis: apparuerūt certa
signa dānationis: quia illi fuerōt interfe-
cti in bello. Et de ipso dī. ij. Macha. xij. ꝙ
inuenerunt sub tunicis interfectoꝝ de do-
narijs idoloꝝ a quibus lex prohibet iude-
os. ⁊ ideo constat eos mortaliter peccasse
contra legē agentes: ⁊ itē in peccato mor-
tali decessisse ⁊ ad infernum esse transla-
tos. ⁊ sic nō debuerūt fieri oblationes vel
oratiōes pro eis. Sed ad hoc dicendū ē ꝙ
donaria idoloꝝ non fuerunt inuenta apud
illos defunctos vt ex eis signum accipi pos-
set ꝙ in reuerētiā idoloꝝ ea deferrent: sed
ea acceperunt vt victores q̄ eis iure belli
debebantur: ⁊ inde per auariciam veniali-
ter peccauerunt: vnde nō fuerunt in infer-
no damnati: ⁊ sic suffragia eis prodesse po-
terant. Quidā autem dixerūt ꝙ in ipa pu-
gna videntes sibi periculum imminere de
peccato penituerunt. ſm illud ps̄. lxxvij.
Cū occideret eos querebāt eū ⁊c. Et hͦ pro-
babiliter pōt estimari. ⁊ ideo pro eis fuit
oblatio facta. Pro solis ergo defunctis il-
lis intendit ecclesia orare q̄ sunt in purga-
torij pena. Et tales sunt triū modoꝝ. Pri-
mus est eoꝝ qui decesserūt cuꝫ venialibus
pctis. Uenialia em̄ peccata sunt vt si quis
plus debito afficiatur ad temporalia: puta
diuitias vel filios ⁊ huiusmodi dummodo
infra deum: vel si quis vtatur matrimonio
magis ad delectatiōis ⁊ cōcupiscentie sa-
tisfactionē q̄ ad prolis generationem: sed
tñ infra deum q̄ non propterea adultera-
retur vel fornicaretur vel aliquid aliud fa-
ceret vbi crederet eē mortale. Qui ergo de
talibus aut similibus recedit non purgatꝰ
purgabitur in purgatorio. q̄ non incurrit
in illam. i. in vitam eternam aliquid coin-
quinatū. Secūdus modus est eoꝝ qui
satisfactione sibi iniuncta modum comple-
ta decedūt: verōtamē si anteq̄ exirent iā-
tam haberent cordis contritionez que suffi-
ceret ad delendum peccatum liberi trans-
irent ad vitam etiā si satisfactionē minime
cōplessent. quia vehemens contritio maxi-
ma est apud deū peccati satisfactio ⁊ ma-
xima peccatoꝝ deletio. Et ideo Hiero. di-
cit ꝙ apud deū non tantuꝫ valet mensura
temporis quantū doloris: nec abstinentia
tantū ciborum quantū mortificatio vicio-
rū. Sed qui non adeo cōteruntur et ante
completionem penitentie moriuntur. isti
igne purgatorij grauissime puniuntur. nisi
forte eoꝝ satisfactio ab alio sibi charo as-
sumatur. ⁊ hoc fieri debet sacerdotis au-
ctoritate. ⁊ oportet etiaꝫ eum qui assumit
esse in charitate vt satisfactio eius possit
esse meritoria ⁊ satisfactaria. Tertius mo-
dus est eoꝝ qui satisfactionē quidē iniun-
ctam compleuerunt: sed tñ illa pro ignorā-
tia vel negligentia sacerdotis sufficiens
nō fuit. Hi em̄ nisi magnitudo cōtritionis
cōpleat totū in purgatorio complebūt qd̄
minus in hac vita fecerunt. Deus em̄ qui
modus ⁊ mensura peccatoꝝ ⁊ penarum
nouit addit penā sufficientem ne aliquod
peccatum impunitum remaneat. Unde pe-
nitentia iniuncta aut est maior q̄ sit neces-
sarium ad mensuram culpe expiande: aut
equalis: aut minor. Si maior tunc illud
quod plus fecerat cedit ei ad augmentum
meriti si equalis: tunc sufficit ei ad dele-
tionem totius culpe ⁊ pene. si aūt minor
tunc in purgatorio post mortē illud quod
restat suppletur ex virtute diuine iusticie.
Quomodocunqꝫ aūt sit defuncti in pur-

gatorio grauissime affliguntur. Et ideo debemus eorum misereri et exaudire eorum locutionem et precem qua dolorose suā penam exprimentes a nobis auxilia petunt. E Sciendum est enim φ defuncti tribus modis nobis loquuntur. s. exemplo: et hoc modo nobis loquuntur sancti viri prout viuunt in nostris memorijs. vnde tunc eorum locutiones audimus quando recordamur bonorum que fecerunt et exemplorum que nobis relinquerunt sicut dicitur de Antiocho rege. ij. Mach. iiij. φ flexus ad misericordiam lachrymas fudit recordatus defuncti. s. omnem sobrietatem et modestiam. Secundo loquuntur nobis verba scilicet deo permittente aliquando in aliq corpore assumpta apparendo. sicut in transfiguratione domini apparuerunt ei Moyses et Helias loquentes cū eo: vt dicitur Mat. xvij. quorum moyses defunctus erat. Hoc etiā modo qui sunt in purgatorio permittunt apparere: vt possint a viuentibus suffragia impetrare. Sicut narrauit mihi quidam magnus aduocatus curie romane: qui fuit doctor vtriusque iuris et dictus est dominus Poirina de casub. qui dum esset ipse in curia tempore bonifacij pape: dum quoddam sero vigilaret: ad studium suum apparuit ei quidā famulus suus: q paucis ante diebus fuerat defunctus: et asseruit se grauiter in purgatorio pro culpis suis torqueri: sed precipue pro debito cuiusdam pecunie quam dare cuidā alteri tenebat. et expressit ei quantitatem et nomen creditoris: dicēs se in morte illius debiti non habuisse memoriam. Vn dixit dicto domino φ poterat eum liberare a pena si predictum debitum pro eo exolueret: et elemosynas alias faceret pro eo: et missas celebrari. Quod ille promisit facere et statim ille inclinauit ei et disparuit. Et dictus aduocatus inueniēs verum esse qđ de debito dixerat: satisfecit creditori: et alia suffragia addidit secundum promissum factum. Tertio defuncti qui in purgatorio cruciantur loquuntur nobis et clamant desiderio. quia multum a nobis in illa pena desiderāt adiuuari. Et clamat ad nos quilibet eorum dicens. et si non verbo: tamen desiderio: illud Job. xix. Miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei. Predictis ergo modis verificatur de hoīe defuncto illud quod de Abel dicit apl's Hebre. xj. s. φ defunctus adhuc loquitur. Tertio describit apl's in auctoritate allegata penalem retardationem. i. qui non acceptis repromissionibus de premijs. s. vite eterne. q scilicet ab antiquo multotiēs promissa sunt sanctis: et propter repromissa. i. iterato promissa. quas repromissiones qui in purgatorio detinentur adhuc non sunt assecuti. et maxime qui eas desiderant ex ipsa retardatione maxime affliguntur adhuc eas contemplando delonge aspicientes et ad eas inhiantes. Sed sancti qui sunt in celo iā eos sunt adepti merito iusticie sue: et in eis faciliter letantur. secundum illud Hebre. xj. Operati sunt iusticiam. adepti sunt repromissiones. Sed tamen qui sunt in purgatorio magis facti sunt propinqui ad eas. φ essent hic viuentes. secundum illud apostoli Ephe. ij. Qui eratis longe facti estis prope. F

Tertio in themate as

sumpto tangitur iuuandi facilitas: cum dicitur exorare. qđ quilibet potest pro eis faciliter facere. Nos videmus φ auis quando vult surgere ab imo et sursum ascēdere eleuat se et ascendit virtute duarū alarum. Sic duo sunt precipue quorū virtute anima potest euolare ab imo purgatorij et ascendere ad gloriam paradisi. scilicet elemosyna et oratio. Unde qui volunt iuuare defunctos qui sunt in purgatorio nō debent ista duo despicere: sed multiplicare. Unde dicitur Eccli. vij. Exorare et facere elemosynam ne despicias. Et quia religiosi et alij pauperes per elemosynas sibi datas excitantur ad orandum et celebrandum missas. Et pro dantibus et etiam pro animabus defunctorum pro quibus eis etiam dantur dicitur Eccli. xxix. Conclude elemosynam in sinu pauperis. et hec pro te exorabit. i. ad orandum excitabit. G

Quartū quod tāgitur

in themate assumpto ē auxilij. opportunitas: scilicet vt a peccatis soluantur. i. debitis penis pro peccatis. Sed nota φ a penis debitis pro peccatis absoluuntur anime defunctorum. non solum per orationes et elemosynas vt dictum est: sed etiam per indulgentias. Indulgentie enim possunt valere defunctis: non quidem directe quia sic non valent indulgentie nisi facientibus illud pro quo indulgentia datur. puta qui visitare limina alicuius sancti. qđ non possunt;

facere mortui: sed possunt valere indirecte inquantū ꝑ eis fit illud ꝑ quo indulgētia datur dūmodo forma sud qua data est, indulgentia extendat se vsq; ad defunctos. Ut si dicat. q̄cūq; fecerit hoc vel illud ipe et pater eius: ꝛ quicūq; ei adiunct⁹ i purgatorio detētus: tātū de indulgentia habebit talis, i. indulgentia nō solū viuo sꝫ etiā mortuo ꝓderit. Nō eṁ est aliqua rō q̄re ecclīa possit trāsferre merita cōia quibus indulgentie innitunᷓ in viuos ꝛ nō ī mortuos. Prelatis aūt eccl'ie dictū est a xp̄o Jo. ꝛc. Quoꝝ remiseritis pctā remittunᷓ eis. Remittūᷓ aūt pcā quo ad culpā ꝛ penā eternā per penitentiā. sꝫ quo ad penā tpalē ad quā post penitentiam remanent ligati: remittunᷓ ꝛ viuis ꝛ defunctis ꝑ indulgētiā. Nec tñ ꝓpterea ꝓlatus ecclesie pōt ꝓ suo arbitrio aīas a purgatorio liberare ꝛ ꝑ indulgentias. qꝛ ad hoc ꝙ indulgētie valeāt requiritur causa cōueniens indulgētias faciēdi. Et talis causa est qñ datur indulgentia ꝓpter aliquid qḋ vergit in honorem et vtilitatē ecclesie. Si aūt forma indulgentie non includat defunctos. puta ꝙ tm̄ dicat. quicunq; faciet hoc vel illud habebit tantuꝫ de indulgentia; tūc ille qui hoc facit non potest ipm̄ fructū indulgētie in alios transferre: qꝛ non est eius applicare intentionē ecclesie ad aliquē per que cōmunicātur cōmunia suffragia ex q̇b⁹ indulgentie valent. Quocunq; aūt modo homo possit soluere a peccatis. i. a penis ꝑ peccatis debitis in purgatorio que sunt sicut fasciculi deprimentes ꝛ impediētes ne possint ascēdere debet facere hō viuēs ſm̄ illud Esa. lviij. Solue fasciculos deprimentes ꝛ omne on⁹ dirumpe. s. pene vt tali onere remoto possit ad gl'iam scādere. Ad quā de⁹ ꝛc.

¶ De misericordia quam petūt defuncti in anniuersario facienda. Sermo. x.

[m] Iseremini mei

miseremini mei; saltē vos amici mñ qꝛ man⁹ dñi tetigit me. Job. xix. Uulgo dr ꝙ q̄ sētit dolores magnos emittit magnos clamores. Sic illi q̄ sunt in purgatorio qꝛ magnas patiuntur penas magnos querelarū clamores nō vocis sono. sꝫ mentis desiderio ad nos q̄ eos iuuare possum⁹ emittere nō desistūt. Uñ ex psona cuiuslibet eoꝝ clamat scriptura diuina in verbis propositis dicens. miseremini. mei miseremini ꝛc. ¶ In quibus quidē verbis anima ibi afflicta petit sibi m̄iam fieri a charis saltem et amicis suis triplici ratione: que multum nos mouere deberet ad eis subueniendum.

Et pmo rōne maxime īdigētie. q̄ īsinuaᷓ cū dr. miseremini mei miseremini mei.

Scdo rōne mutue beniuolētie; cū subditur. saltem vos amici mei.

Tertio ratione punitiue iusticie: qꝛ manus domini tetigit me.

Petit ergo a suis cha

ris primo misericordiā. et ex ipsa īgeminatione petitionis ostendit suā magnam misericordiāꝫ ꝛ indigentiam. Ad cuius euidētiam considerandum est ꝙ non quilibet defunctus in pena vel indigentia existens pōt a nobis misericordiā petere. Sunt eṁ cōiter defunctis quattuor receptacula deputata. s. celuꝫ: infernus: limbus: et purgatorium. Et ſm̄ hoc sunt quattuor modi defunctorum. Nam quidam sunt ita boni ꝙ statim egressi de corpore aperitur porta celi sicut pueris baptizatus. vñ Math. iij. super xp̄m baptizatū aperti sunt celi. Item fidelibus pro xp̄o in martyrio baptizatis: qꝛ martyrium purgat a culpa ꝛ a pena. qꝛ falce martyrij omnia vitia resecantur. vt Aug. dicit. et ideo apertum est celum Stephano lapidato. Act. vij. Item his qui per factam satisfactionem et penitētiam egerunt de peccatis. In cuius figura aperti sunt celi ezechieli iuxta flumē chobar. Eze. j. Chobar enim interpretatur grauedo vel grauitas: et signat grauedinem satisfactionis: quam tolerare opꝫ perfecte penitentes. Isti ergo non sunt de numero defunctorum qui a nobis m̄iam petunt: ex eo ꝙ nullā miseriam seu indigentiam patiunᷓ et ideo qui pro eis oraret vel aliqḋ suffragiuꝫ faceret iniuriaretur eis. vñ dicit Aug. ꝙ iniuria est in ecclesia pro martyre orare: cuius o non debemus orationibus commendare. Alij vō sunt tam mali ꝙ statim vt de corpore exeunt aperitur eis porta inferni. sicut his qui decedunt impenitentes cuꝫ aliquo peccato mortali. De quibus dr Job. xxj. Ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. Et de his dixerunt quidam ꝙ saltem fideles qui fuerunt mēbra ecclesie ꝛ habuerunt fidē ꝛ vñ

sunt sacramentis τ plura de genere bono⸗
rũ egerant: possunt ad minꝰ vsqꝫ ad diem
iudicij a nobis misericordiam recipere et
valent eis suffragia nostra: vel ad totiꝰ pe
ne vsqꝫ ad diem iudicij suspensionem: vel
ad aliquã ipsius diminutionẽ. vt saltẽ ad
nature confortationẽ vt penam illam faci
liꝰ ferre possint. Sed illa falsa sunt. q: pe⸗
namillam habent propter culpam tm̃: et
ideo nisi tollat culpa nã potest tolli pena
sed pena eoꝝ semp manet eodẽ modo nec
vnq̃ expiat vel interrũpitur vel alleuiat
ꝓpter qd ps ait. ps. vi. In inferno autẽ qs
confitebitur tibi. Ergo nec pena eoꝝ vnqꝫ
suspenditur vel minuit vel aliquo modo
mitigatur. τ ideo in inferno nulla est redẽ
ptio. Etiã dicit beatꝰ Dyonisiꝰ. vij. c. cele.
hierar. Summus sacerdos ꝓ immũdis non
orat: q: in hoc auerteret a diuino ordine.
Et cõmẽtator ibi dicit ꝙ pctõribꝰ nõ orat
remissionẽ: q: nõ audiret ꝓ illis. τ Greg. i
xxxiij. lib. mora. dicit ꝙ nõ orãt sancti pro
hoibus infidelibꝰ impijsqꝫ defunctis. q: de
eis vtiqꝫ quos eterno dãnatos supplicio
iam nouerũt ante illũ q eos damnauit fru
stra fieret oratio. Alij vo defuncti vadunt
ad limbũ: q est locus iuxta infernũ: vt pue
ri decedẽtes sine baptismo: q nõ vadũt ad
celũ: q: si irent nõ possent hre paradisum.
q: paradisus consistit in visione dei. Ipsi
aũt cũ decedũt sine gratia sũt vt ceci q nã
possunt videre lucẽ diuinã: sicut cecus cor
poraliter nõ potest videre lucẽ corpalem
Non etiã vadunt ad infernũ dãnatoꝝ: q:
ibi non puniũt qs nisi ꝓpter peccata ꝓpria
sed hi adhuc non peccauerãt. Nam pecca
tũ originale non est peccatum personale
sed cõmune totiꝰ humane natare. vñ bm
quosdam tales etiam si per infernũ transi
rent ignes nõ sentirent. Vñ etiaꝫ isti non
sunt qui misericordiã petũt: q: eorum sta⸗
tus immutabilis est. Quidam vo cum mo⸗
riunt vadunt ad purgatoriũ: sicut q dece⸗
dũt cũ venialibus pctis vel nõ cõpleta pe
nitentia siue satisfactione debita suis pec
catis. Nam lꝫ per contritionẽ tollat culpa
non tñ ex toto tollitur reatꝰ pene: nec etiã
semper venialia dimissis mortalibꝰ tollũ⸗
tur: q: iusticia dei hoc exigit vt peccatum
per penam debitaꝫ ordinetur. Et ideo opꝫ
ꝙ ille qui post contritionem de peccato et
absolutionẽ decedit ante satisfactionẽ de
bitam. ꝙ post hanc vitam puniat. Et hoc

fit in purgatorio: vbi per penam quaꝫ su⸗
stinet ad tempus: a reatu pene satisfacto⸗
rie que debebatur post penitentiaꝫ totali⸗
ter absoluitur: τ a venialibꝰ maculis etiaꝫ
expiatur. Et pro talibus defunctis orat ec
clesia quia iuuari possunt. vñ Greg. Nazã⸗
zenus dicit. Si aliquis xp̃o amico consen
tiens in hac vita purgate peccata minus
potuerit post transitum hic per purgato⸗
rij cõflationẽ expeditur. Hoc predicamus
dogmis veritatis seruãtes. Hoc etiã eccle⸗
sia vniuersalis tenet pro defunctis exorãs
vt a peccatis soluant. Et beatꝰ Dyonisius
dicit in. vij. c. ce. hierar. ꝙ diuinꝰ sacerdos
ꝓ mortuis orans pro illis orat q sancte vi
xerunt: τ tñ aliqsmaculas habuerũt ex in
firmitate humana cõtractas. Tales ergo
defuncti sunt q a nobis m̃iam petãt: itavt
quilibet eoꝝ dicat miseremini mei misere⸗
mini mei τc. Bis aũt dicit miseremini mei
duplici rõne. Primo propter duplicẽ cau⸗
sam qua affligitur. Prima põt esse vt dictũ
est propter aliquam venialẽ culpã. s. cuꝫ q
decessit. a qua opꝫ ꝙ purificet anteqꝫ vita
eternã ingrediat. q: nihil inquinatu icur⸗
rit in illã. vt dr Sap. vij. Culpa aũt venia⸗
lis in eo qui decedit cam gratia post hanc
vitam dimittitur per ignem purgatorij: q:
pena ista aliquãtulã est voluntaria inquã
tũ scꝫ sciunt ꝙ nõ possunt puenire ad glo
riã nisi per illam penã. Et ideo lꝫ appetãe
ab ea liberari nec sit ab eis voluntarie as⸗
sumpta: tamen supportant eam: τ quãtuꝫ
ad hoc volũtaria dicitur: sicut infirmitas
immissa a deo alicui bono viro ꝙ volũta⸗
rie sustinet ex quo deus vult: τ nihilomi⸗
nus vult ab ea liberari. Et sic q: pena illa
aliqliter est volũtaria virtute grẽ: hꝫ vim
expiandi culpam oẽm cum qua cũ gratia
stare potest. Sed quia etiaꝫ ab ea appetit
liberari τ ad hoc per suffragia hic viuẽtiũ
adiuuari potest vt citiꝰ liberet: propterea
clamat dicẽs miseremini mei. quasi dicat.
si misereamini mei impendendo suffragia
citiusqꝫ purgabor τ liberabor. Prouerb. xv:
Permiam τ fidem purgantur peccata.

Scda causa quare cruciatur in purgato
rio aĩa est propter penitentiaꝫ hic non cõ⸗
pletam: siue quia preueñꝰ sit morte anteqꝫ
compleuerit: siue q: iniuncta sibi peniten⸗
tia sufficiẽs nõ fuit bm iudiciũ dei. Peni⸗
tentie eñ iniuncte tripliciter taxant. Naꝫ
quedã taxantur a canone: τ quedã a sacer

dote cui peccator confitetur. A canone enim
taxatum est regulariter quod pro quolibet pec-
cato mortali septennis penitentia peraga
tur: vt sicut propter peccatum septiformē
gratiam amisit: ita et per septennem peni
tentiā recuperet eam. xxxiij. q. ij. Hoc ipm
xxiij. q. j. Predicandus. Sed in speciali in
canonibus apostolorum secundum diuersa crimi
na et diuersas cōditiones hominum diuer
se penitentie iniungūtur. Verbigratia de
aliquibus paucis. Nam dicitur ibi quod per
iurus per. xl. dies in pane et aqua peniteat
per. vij. annos et semper debet esse in peni
tentia. s. interiori. vj. q. j. Quicunque. Falsi-
ficans mēsurā. xxx. diebus in pane et aqua
peniteat. ex. de emp. et vē. Ut mēsure et pō
dera. Itē qui contra naturā peccauerit si est
clericus deponi debet vel religiōi tradi si cor-
rigibilis appareat ad perpetuam penitētiam
peragendā. Si laicus excōicari et a cetu fi-
delium vsque ad cōdignā satisfactionē fieri
alienus. ex. de excessi. prela. Clerici. Itē si quis
votū simpliciter violauerit tribus annis pe
nitere debet. xxvij. Si vir. Itē quod qui alium in
iuste accusat ad mortē. xl. dies in pane et aqua
peniteat per. vij. annos si accusatus occisus sit
si membrā perdidit per trienniū. ex. de accu.
Accusasti. Item si parentes frangunt spō-
salia filiorum triennio separent a commu
nione et filij sic si in culpa sint. si autem filij
post promissionem factam contraxerint libe
ratur vterque. Intelligas quoad penā eccle
sie: nō quoad reatū: ex quo dederāt operam
in cōtrariū. xxxj. q. iij. Si qui parentes. Et
similiter taxantur ibi penitētie de multis
alijs peccatis. Ergo semper septennis peni
tentia imponēda est nisi maior vel minor
inueniatur a canone expressa. In quo casu
si crimen publicum sit publica nō minor vel
maior quam scripta sit est penitentia imponē
da nisi ex magna causa dispenset. Si autem
est occultū tunc indistincte arbitrarie ipona-
tur. Et ideo tenetur hodie quod penitentie que
a sacerdotibus confitentibus imponuntur
arbitrarie sunt: et arbitrio sacerdotis taxā
de relinquuntur etiam ille que sunt per ca
nones diffinite et patet hoc ex. de pent. Deus
qui. Ubi pro homicidio et fornicatione man
datur penitentia impont secundum arbitrium sa-
cerdotis: cū tamen sit a canonibus diffini
ta. Ergo sacerdos penitēntias taxare potest
et debet consideratis circūstātijs criminis
qualitate et quātitate. Item persone dignita

te officio et paupertate infirmitate seu de-
bilitate complexione consuetudine socie-
tate lachrymis et deuotione. Item regio-
nis et temporis qualitate nec non et alijs
circunstātijs. xxvj. q. vij. Tempora. et de pe
ni. di. j. Mensuram. Sed sive quantum ad
penitentias que iniunguntur a canone si
ue quantum ad eas que a sacerdote scien-
dum quod duplex est forum iudicij animarum
scilicet dei et ecclesie. Contingit ergo aliquādo
peccatorem esse absolutum in vno et nō in
altero foro. Nam aliquando absolutus in
foro ecclesie non est absolutus in foro dei
et aliquando ecōuerso. Ergo si alicui sit in-
iuncta in foro ecclesie penitentia maior quam
sit condigna in foro dei: in foro ecclesie te-
netur ad eam totam: sed in foro dei non te
netur nisi ad condignā. ideo quamdiu est in fo-
ro ecclesie debitor pene est quousque totam
eam compleuerit: sed si transeat ad forum
dei peracta cōdigna nullā penā sustinebit
Sed si minor fuerit iniuncta quam fuerit cōdi
gna cum transierit ad forum dei. s. ad pur
gatoriū: supplebit per illā penā quicquid
minus fuit iniunctum: erit tamen acerbior illa
pena fere incōparabiliter quam fuisset illa pe
nitētia: quia in diuino iudicio plus ponde
ratur in valore vna modica pena presens volū
taria quam multa in purgatorio que nō est sic
voluntaria sicut plus valet modicum auri
quam multū plumbi. Unde fit quedam equa
litas et iusticie recompensatio: quia pena pre
sens est minor in acerbitate et maior in va-
lore: illa autem minor in valore et maior in
acerbitate: propter quā acerbitatē iterū ait
ibidē afflicta clamat miseremini mei. qua
si dicat si mihi misereamini et suffragia im
pendatis: liberabor ab hac acerbissimo pe
na. Et io. iiij. Reg. j. dicit defunctus ibi af
flictus consanguineo vel amico suo. Obsecro
vt miserearis anime mee. Secūda rō quare bis
dicit miseremini mei est propter duplicem pe
nā quā patitur. s. penā dāni de carentia visio
nis diuine: et pena sensus de afflictiōe ignis
Et quantū ad vtrāque minima pena purga
torij est maior maxima pena mūdi. Quantū
ad penā dāni patet: quia quanto aliquid magis
desideratur tāto etiam absentia molestius tole
ratur. Et quia affectus quo desideratur summum
bonū post vitā istā ab omnibus sanctis est in
tēsior quam aliquis affectus rei temporalis in
vita maxime cum tempus habendi eos ad
uenerit: ideo afflictio de carētia est maior.

Quãtũ autem ad penã sensus patet: quia cum dolor nõ sit essentialiter ipa lesio sed lesiõis sensus: tãto magis dolet aĩa quãto magis sentit lesiuã aliquod. ideo ab igne immediate in ipsam agente que est origo sensus maxime affligitur. Et clamore possunt anime que tali pena affliguntur ad quẽlibet cõsanguineũ vel amicum hic viuentem ⁊ dicere illud Marci. ix. Si quid potes adiuua nos misertus nostri.

B In quib⁹ quidem verbis petunt suffragia pro se fieri tripliciter.

Primo ex facultate. si quid potes.

Scđo ex charitate. adiuua nos.

Tertio ex pietate. misertus nostri.

Dicit ergo quãtũ ad primũ. si q̃d potes. Nam quilibet aliq̃ modo põt. scʒ qr aliqui sunt qui possunt ꝓ eis missas celebrare sicut sacerdotes: aliqui q̃ possunt ꝓ eis elemosynas dare sicut seculares diuites. oẽs aũt generaliter possunt ꝓ eis orare etiam si sint paupes vel infirmi. vñ Tobie. iiij. Quõ potueris ito esto misericors. Quãtũ ad scđm debem⁹ eos ex charitate iuuare: sicut frater debet iuuare fratrẽ. Nõ frater q̃ iuuatur a fratre quasi ciuitas firma ⁊ ideo dicunt adiuua nos. Vñ si sit aliq̃s frater ipsius defuncti cognatiõe sicut consanguinei dicuntur fratres: siue charitatis dilectione. sicut oẽs qui sunt in charitate dicunt̃ fratres de qua fraternitate dr̃ Roma. xij. Charitatẽ fraternitatis inuicem diligẽtes: debent defunctos fratres ꝑ suffragia iuuare. In cuius figura dr̃. j. Machab. iij. ꝙ adiuuabãt eũ oẽs fratres sui.

Tertio petunt sibi subueniri ex pietate cum dicunt. misertus nostri. Ubi est maior miseria ibi hõ qui pius est magis compatitur ⁊ magis miseretur: sed in purgatorio est miseria maioris inopie ꝙ sit in mundo quia si possent pro vno denario liberari ab illa pena nõ habẽt vnde soluant et sunt in tanta impotentia ꝙ si per vnum pater noster possent ab illa pena erui: dicere illud non possunt. et ideo dicere flagitant cuilibet homini per illud Judith vij. Tu qui pius es miserere nostri.

Secundo defunctus

in purgatorio existens petit m̃iam a nobis ratione mutue beniuolentie quam habent nobiscum: quã allegat dicens. saltem vos amici mei. Tria enĩ sunt que consueuit verus amicus ĩpẽdere amico suo. Primo dilectionẽ et hoc debetur omĩ tempore Prouerb. xvij. Omni tempore diligit qui amic⁹ est. Et si omĩ tpe ergo nõ solum ante morte scʒ etiã post morte. Itẽ cõpassionẽ. scʒ in aduersitate. Eccli. xij. In malicia scʒ aduersitatʒ amicus est. Et si compatitur viuo magis debet compati mortuo q̃ est in maiori pena. Itẽ cõsueuit impendere subuentionẽ. s. in necessitate: alis non esset verus amic⁹. Eccli. vj. Est amic⁹ socius mense et nõ ꝑmanebit in die necessitatʒ. Talis est q̃ amico suo vel consanguineo defuncto in tanta necessitate existẽti sicut est in purgatorio nõ subuenit per suffragia. Et de tali põt dici illud Job. vj. Qui tollit ab amico suo m̃iam: timorẽ dñi derelinquit. In q̃b⁹ quidẽ verbis tãgitur triplex culpa que plerũqʒ circa defunctum amicũ committitur.

Primo est culpa crudelitatis in eo qui tollit misericordiam.

Scđa ẽ peruersitatis. scilicet tollere ab amico suo.

Tertia est fatuitatis in eo qui timorem dñi derelinquit.

Circa ꝑmũ notandũ ꝙ tollere m̃iam ab eo q̃ est ĩ miseria ẽ culpa crudelitatis. Vñ cũ illi q̃ sunt in purgatorio sint in maiori miseria ꝙ viuẽtes: iõ maior crudelitas est m̃iam eis nõ facere. ꝓpterea dr̃ Jac. ij. ꝙ iudiciũ sine m̃ia fiet ei q̃ non fecerit m̃iam. Ad cui⁹ euidẽtiã est notãdũ: ꝙ subuenientes defunctis q̃ sunt in purgatorio implẽtur oẽ opus m̃ie. Nã vnũ opus m̃ie est pascere esuriẽtẽ ⁊ aliud potare sitientem. ipsi oũt vehemẽter esuriunt illũ cibũ ⁊ sitiunt illũ potũ: de quo dr̃ Luc. xxij. Dispono vobis sicut disposuit mihi pater me. reg. vt edã. et bibã. super mẽsã meã ĩ regno meo. Sed nõ possunt ad illi⁹ cibi vel pot⁹ saciatẽ peruenire: nisi prius soluat̃ debitum quo in purgatorio detinent̃. vñ qui ꝓ eis tale debitum soluit eos ad hui⁹ quodãmõ societatẽ ꝑducit. Aliud opus pietatis est vestire nudũ. sʒ q̃ in purgatorio detinent̃ habẽt aĩas nudas. nõ solũ a veste corporis: sed etiã a veste siue stolla gloriose dotitudinis. de quo dr̃ Eccli. xlv. Induit eum stola glorie. quã induere non possunt quousqʒ nõ sint purgati ⁊ a reato illius pene absoluti. Qui ergo eis vt absoluant̃ operat̃ auxiliũ eis ꝑstat vt stolla glorie saltem citius induant̃. Aliud op⁹ misericordie est pere-

grinum et hospitem in domo sua colligere. Sed illi nō recipiunt in domo dn̄i in qua mansiones multe sunt quousq; sunt a reatu illis pene detenti. vn̄ q̄ eos iuuat vt deinde liberent̄ q̄si peregrinuz ꝛ hospitez in hospitio celestis mansionis colligi ac recipi facit. Aliud opus pietatis est infirmum visitare vel iuuare. Illi aūt tanq̄ infirmi sunt grauibus doloribus afflicti et viribꝰ destituti quibus se iuuare possunt. vn̄ qui eis suis suffragijs auxiliū impendit: infirmū q̄si p̄ affectū visitat et liberationis sue medelam propinat. Aliud opus mīe est ad carceratū ire et eū pietatis auxilijs consolari. Sed illi q̄ sunt in communi purgatorio qd̄ iuxta infernū in terre visceribꝰ esse creditꝰ q̄si in centro et profundo carcere detinentur. ꝛ q̄ tali impēdit suffragium ille est qui carcerato prebet consolationis ꝛ liberationis auxiliuz. Qui autem eis suffragia mīe non impendunt hi sunt qui iudicium sine mīa recepturi sunt: scz a xp̄o dicente pro eis tanq̄ pro membris suis: vt habetur Matth. xxv. Discedite a me maledicti in ignem eternum ꝛc. Et post. q̄diu non fecistis vni de minoribꝰ his nec mihi fecistis. Et sic iudiciuz sine misericordia fiet ei qui nō fecerit misericordiā. Unde in p̄s. cviij. Pro eo q̄ nō est recor. fa. mi. Et post. Dilexit maledictionē ꝛ veniet ei. scz cum dicitur: Discedite a me male. ꝛc. ℭ Scd̄o in auctoritate inducta tangitur culpa magne puersitatis: cum dicitur. ab amico suo. Nam sicut inimico suo gratiaz impēdere est magne charitatis: ita ab amico mīam subtrahere ē magne peruersitatis ꝛ iniquitatis. Et quia multi sunt quid defunctis amicis ꝛ consanguineis defunctis quasi nihil curant ꝛ eoꝝ miserie non subueniunt: dicitur ex persona defuncti in p̄s. lxxxvij. Elongasti a me amicam ꝛ proximum et no. me. a mi. Multi em̄ amicū in miseria ꝛ aduersitate dereliquūt: qui ei in prosperitate adherebant ꝛ fauebant. Et tales faciūt sicut fecerunt xp̄o discipuli sui, qui eum ad nuptias comitati sunt: ꝛ in passione relicto eo fugerunt. Sine Mel musce: cadauera lupi: formice grana sequūtur: predaz sequitur turba ista non hominem. Et ideo Gregꝰ. ait. Cū quis positus in prosperitate diligitur: incertum est valde vtrum possessor vel prosperitas diligatur: amissio felicitatis vim interrogat dilectionis. Qui enim in aduersitate proximū deserit. aperte cognoscitur q̄ hūc in prosperitate nō amauit. Sed adhuc quidaz alij sunt qui erga amicos vel cōsanguineos defunctos crudelius ꝛ nequus se habēt. q2 non solum tollunt ab eis mīam: scz elemosynas de proprio p̄ eis non faciēdo: sed etiaz auferunt ab eis iusticiam: legata ꝛ elemosynas q̄s pro se fieri ipsi defuncti indicauerūt diripiēdo vel impediēdo vel sibi retinēdo. Et de tali conquerit̄ ipse defunctus dicens illud Job. xxvij. Abstulit iudiciū meuz: et ad amaritudinē p̄duxit aīam meam. Tales non sunt amici sed verius inimici. De quibꝰ dr̄ Matth. x. Inimici homīs domestici eiꝰ. ¶ Tertio in auctoritate inducta tāgitur culpa magne fatuitatis. q2 timorē dn̄i talis derelinquit. i. dei reuerentiā: in quo ꝛ propter quem p̄ximū diligere debet ꝛ ipsi in necessitate subuenire: sz qui timorē dn̄i derelinquit fatuꝰ est. Stultus em̄ valde esset qui derelinqueret illud quod excluderet ab eo om̄e malum ꝛ conferret sibi om̄e bonū. ꝛ talis est qui timorem dn̄i derelinquit. Omne enim malum qd̄ habemus aut est malum culpe. idest peccatum quo inficimur: aut malum pene quo affligimur. Sed vtrunq; malum excludit a nobis timor dn̄i. Primo malum peccati. Eccli. j. Timor dn̄i expellit peccatum. Quilibet enim illud quod odit a se conatur expellere. Prouer. viij. dicitur q̄ timor dn̄i odit malū. scz culpe: ꝛ ideo non permittit illud intrare in domum cordis. Iterū custodit. a malis pene. vnde. Eccli. xxxiij. Timenti deum non occurrent mala. sed in tentatione deus illum conseruabit et liberabit a malis. Augu. in senten. prosperi. Custodit nos dn̄s ab oī malo. non vt nihil patiamur aduersi: sed vt ipsis aduersitatibus anima non ledatur. Item timor domini confert homini omne genus boni. Quod est triplex s̄m philosophum. scilicet bonum vtile: delectabile: ꝛ honestum. sed per timorem domini habentur bona vtilia ꝛ tēporalia sicut ait p̄s. xxxiij. Timete deum oēs scti eius q̄m nō est ino. ti. eum. Item bonum delectabile. s̄m illud Eccli. j. Timor dn̄i delectabit coꝛ. Et ī p̄s. xxx. q̄ magna multitudo dulcedinis tue dn̄e quam ab. ti. te. Glosa. quam impius non sentit. q2 de sebic iniquitatis placatum cordis amisit. Itē bonū honestum. sicut est lumen

gratie in trinsecū. Quia vt dr̄ Eccl'i. xxxiiij.
Timentis dñm beota est anima eius. i. ha
bebit beatitudinem eternam. E

Tertio in themate as

sumpto petit defunct⁹ miam rōne iusticie
punitiue: quā allegat cū dicit: q2 man⁹ dñi
tetigit me Ubi aduertēdū ꝙ man⁹ dñi est
iusticia dñi. q̄ existētes in purgatorio non
occidit: sed tāgit grauiter q̄nqꝫ digitis. i.
affligit eos q̄nqꝫ modis siue q̄nqꝫ penis.
Nāp̄ma pena est ex glīe retardōe: ide quā
aīa a corpe eruta ⁊ ad eā habēdā disposita
vehemētissime desiderat hr̄e. ⁊ ideo impe-
dita ex sui culpa grauissime affligitur cla-
māā die ac nocte illud ps̄. xlj. Qñ veniaꝫ ⁊
apparebo ante faciē dñi. Scd̄us digit⁹. i.
scd̄a pena affligēs est ex ordore ignis cru-
delissimi. de quo dicit Augu. in quodā ser
mone ꝙ ignis ille durior erit ꝙ̄ quicquid
in hoc seculo penaꝝ videre aut sentire aut
cogitar̄ q̄s poterit. Et pꝫ etiā rōne: q2 sicut
dr̄ Sap. vj. Fortioribꝰ fortior instat crucia
tio: sp̄ūs ꝯo separatus fortior est cōiuncto
ergo fort⁹ cruciat̄. Et preterea maior est
pena passionis ꝙ̄ cō passiōis: ꝗ maior est
pena ꝙ̄ aīa in purgatorio per seipsam pa-
titur ꝙ̄ pena quā hic sustinet corpi cōpa-
tiendo. Terti⁹ digit⁹. i. pena est ex expecta-
tione. quia a nobis expectāt suffragia cuꝫ
ex se nihil possint. ⁊ nos parū vel quasi ni-
hil suffragij eis mittim⁹. ⁊ ex hoc multum
affligāt̄ quia spes que differt̄ affligit ani-
mā. Prouer. xiij. Quartus digitus. i. pene
modus est ex penitentie omissione consi-
derans enī ꝙ ꝓpter modicaꝫ penitentiam
in hac vita volūtarie factā potuisset euade
re tam crudele penā multum dolet ꝙ omi
sit eam. Quint⁹ digitus. i. modus pene est
ex aduersarij irrisione. q2 licꝫ demones sup
aīas existentes in purgatorio non habent
potestateꝫ: tn̄ sequunt̄ eas ad purgatoriuꝫ
deductas de earū penis gaudiū ostēdētes
⁊ irrisio ⁊ exultatio aduersarij dolorosa est
in miseria existenti. De hac ergo manu dr̄
Jo. xiij. Manum tuaꝫ lōge fac a me. Sed
post hoc est alia manus de dextera ad glo
riam deducens. De qua ps̄. ait. cxxxviij. Et
enim illuc manus tua deducet me: et tene
bit me dextera tua. s. in eternitate glorie.
Ad quā nos perducat deus Amen.

¶ Explicit distinctio quarta: q̄ egit de con-
ditionibus hoīs iam mortu

¶ Sequitur distinctio q̄nta. in qua agitur
de diuersitate morientiū in officijs dignita
tibus: etatibꝰ: sexibꝰ: fortunijs: i fortunijs
vel merita defunctorum cuius sunt ser-
mones. xlviij.

¶ Jn funere dñi pape. Sermo prim⁹

Summus pō-

tifex de hierl'm venit in
bethul'iā. Judith. xv. vi
dem⁹ ad sensuū i corpa
libꝰ rebꝰ ꝙ vn⁹ ⁊ idē mo
tus ꝓpter duos opposi
tos terminos duoꝝ ꝯ̄rioꝝ cā esse pōt. Sic
pꝫ de occubitu solis. in q̄ sol a nobis rece-
dēs in nr̄o hemispherio relinq̄t tenebrosi-
tateꝫ. sꝫ descendēs ad locū oppositū i ducit
ibi luminositateꝫ. ⁊ ita occubit⁹ solis licꝫ i
locis diuersis: ⁊ lumen ⁊ tenebras facit Jn
q̄ recte rep̄sentat̄ occubit⁹. i. pñs trāsitus
mortis sanctissimi pr̄is nr̄i ⁊ dñi sūmi pō-
tificis. Jpse enī velut sol nr̄ i celo siue cul-
mine posit⁹ eccl'ie militātis. nō n obis tm̄:
sꝫ etiā toti eccl'ie siue mundo tā scie ꝙ̄ grē
lumīe p̄fulgebat: Qui lꝫ nobis ꝓpter suuꝫ
decessum magnoꝫ tristicie tenebrositatem
reliq̄rit: ip̄e tn̄ ad lumē vite atqꝫ fruitionē
leticie transijt sempiterne. Jn q̄ etiam felix
trāsit⁹ ei⁹ ascēsioni saluatoris nr̄i assimila
ri potuit: q̄ lꝫ rōne recessus sui q̄s relinq̄s
bat apl'is fuerit luctuosa. Sicut enī in suo
sermone beat⁹ Ber. dicit. Quantus putatꝫ
ferēs dolor ⁊ timor irrupit ap̄lica peccato
ra cū viderūt dñm a se tolli ⁊ a tolli ī aera
et post subdit. dolor nimi⁹ erat: q2 videbāt
illū ꝓpter quem oīa reliquerāt a suis aspe
ctibus tolli vt nō possent ablato spōso spō
si filij nō lugere. Timor ꝯo: q2 orphani re-
linquebant in medio iudeoꝝ. Verūtamen
si cōsiderassent apostoli ꝙ ad paterne glo-
rie dexterā cōscendebāt: vnde inde oēs ad
uersorij sui subderent̄ scabello. securitatis
⁊ gaudij materiaꝫ inuenissent. vnde ⁊ ipse
dñs dixit eis. Joh. xiiij. Si diligeretis me
gauderetꝫ vtiqꝫ. q2 vado ad p̄reꝫ. Sic etiā
trāsit⁹ beatissimi patris nr̄i. lꝫ respectu no
stri q̄s reliq̄t sit plurimū luctuosus. respe-
ctu tn̄ sui q̄ ad felicē vitam trāsijt pōt esse
gaudiosus. Fuit ergo trāsit⁹ hui⁹ sanctissi
mi patris nostri p aduētū summi pontifi-
cis de hierl'm in bethuliā. de q̄ i assumpto
themate agit̄. ꝓpe figurat⁹. cū dr̄. summ⁹
pontifex de hierl'm venit in bethuliā. A

In quibꝰ quidē verbis de quodā potre nostro et dño: in cuiꝰ nunc funere sumꝰ ad exhortationē et cõsolationē nostrā describuntur per ordinem tria.

Nam primo quidem predicta figura describit nobis quoad preteritum excessum dignitatis: quia summus.

Secundo officium sanctitatis. quia põtifex.

Tertio quoad ꝑsens transitū felicitatis qꝛ venit de hierusalē in betuliā. i. de ecclesia militante ad ecc̃liam triumphantem.

Quantū ad primū sciendū est ꝙ papa dicitur summus et respectu xp̃ianoꝝ ⁊ respectu potētū siue iurisdictionū.

Respectu quidē ꝑlatorū: qꝛ ipse est vertex et caput oīm. tam patriarcharum ꝗ archiep̃oꝝ vel ep̃orum vel quorūcunqꝫ aliorum. vnde Jo. j. dominus dixit petro cuiꝰ vicem sumus pontifex gerit. Tu vocaberis cephas quod interꝑtatur caput. Et idō sicut petrus caput erat omniū apostoloꝝ: ita papa caput est omniuꝫ prelatoꝝ: ⁊ oēs debent subesse sibi sicut ⁊ membra capiti. Ex quo etiā apparet vlteriusꝙ cū prelatorū officiuꝫ sit res ecclesiasticas administrare: in administratiōe ecclesiasticarū rerum magis obediendū est pape ꝗ cuilibet alteri prelato: immo etiā si viueret paulꝰ apl's vel quicunqꝫ apl's alius preter. Petrū magis in administratione predicta obediendum est pape ꝗ ei. Quod patet etiam nūc. Nam paulus dixit ꝙ ep̃s ordinandum sine crimine esse. vt. xxv. d. §. Nunc autem. ⁊ tamen auctoritate pontificum episcopi dispensare possunt in crimine adulterij ⁊ in minoribꝰ. ⁊ hoc quia papa maior est Paulo in administratione. vt. xxiiij. di. §. j. Nāꝫ papa est loco petri. vt dictū est. ⁊ habetur xxiij. q. j. qm̃ vnciꝰ ⁊ sicut etiā vicariꝰ iesu xp̃i. vt ex̃ de transla. inter corꝑalis. ⁊ ex̃ de benefi. eccle. si non di. cõfe. vt nostrū. ⁊ petrus in administratione maior fuit Paulo vel quolibet aplo. vt. ij. q. vij. Puto. xxj. di. In nouo. Scd̃o papa ē summꝰ respectu xp̃ianoꝝ. Nā ī quolibet ordine ille dr̃ summus cui oēs alij subsunt ⁊ ipse nulli subest eoꝝ: sed oēs xp̃iani subsunt pape saltēꝫ rōne pctī. Vn̄ dñs dixit petro ⁊ in petro successoribus suis. Quodcunqꝫ ligaueris super terrā erit ligatū ⁊ in celis. ⁊ quodcūqꝫ sol. su. ter. erit so. ⁊ ī ce. ⁊ nihil excipit q̃ dixit quodcunqꝫ: vt ex̃ de maiori. ⁊ obe. ca. Solite. Papa aūt nulli alteri subest viuēti. In casu tñ põt subesse tripliciter alteri. Vno modo ꝓpter heresim. Sic em̃ ab aliis accusari ⁊ iudicari põt al's aūt nō. xl. di. Si papa. ix. q. iij. Aliorꝫ. Scd̃o si ipe se submittat iurisdictiōi alteriꝰ. ij. q. vij. Nos si incompetēter. ff. de iurisdi. om. iu. l. est receptus. Tertio si ipsemet se deponat. vt. xxj. di. Nūc aūt. Tertio papa dicitur summꝰ respectu potestatum siue iurisdictionum. Nam ille maior est dignitate quiꝫ est vniuersalior ī potestate. Quod apparet ex naturali: qꝛ sol sicut hꝫ virtutem vniuersaliorem ꝗ luna: ita etiam habet naturam digniorem ⁊ altiorem vnde ⁊ in altiori loco est positus. quia ordo situum correspōdet ordini naturarum. Papa autem habꝫ potestatem magis vniuersalē ꝗ aliquis aliorū. Nam imperator lꝫ habeat ꝑtātem sup laicos in temporalibus non tñ habet in sp̃ualibus. Sed papa hꝫ vtrāqꝫ potestatē ⁊ vtrūqꝫ gladiuꝫ habet. lxiij. di. Tibi dño. Unde ⁊ reges deponit. xv. q. vj. Aliꝰ ⁊ ca. Nos sanctoꝝ. ⁊ ca. Juratos. j. q. iij. Quia presulatus. xcvj. di. Duo sunt. ⁊ non soluꝫ regnum constituit immo transfert. ex̃ de elec. Venerabilē: imo etiā imperatorē electū papa hꝫ approbare electionē cõfirmare vel infirmare ⁊ ip̃m cõfirmatū etiā consecrare. Et hec oīa ꝓbant ī predicta decretali. Venerabilē. Item etiam papa imperatoreꝫ deponere potest. Si em̃ zacharias papa regem francoꝝ qui a romano pontifice coronā non recipit nec ꝑ eū examinat nec approbatur ab eo vel reprobatur non tam ꝓ suis iniquitatibus ꝗ ꝓ eo ꝙ tante potestati erat inutilis a regno deposuit et aliū loco eius instituit. xv. q. vj. Aliꝰ multo fortius imperatorē qui specialiꝰ subest ei poterit remouere. xcvj. di. Duo sūt. et ca. Si imperator. Ad talē ergo summū apicē dignitatis ꝑ legitime electionis ꝯsensum iste noster defunctꝰ pater ꝑuenit: ⁊ summi põtificatꝰ cathedrā tot annis laudabiliter tenuit: cū vigilanti cura cõmissum sibi ex diuina ꝓuidentia regimine exercendo: ita vt ad ip̃m referri possit qd̃ dr̃. j. Machab. xiiij. Consenserunt eū esse summū sacerdotem ⁊ vt constitueret prepositos. ¶ In quibus verbis pontificatus ex tribus commendatur.

Primo ex legitima electiōe cui ꝯsēserūt

scz veri ⁊ legitimi electores.

Scḋo ex sublimissima platione. scz esse summum sacerdotem.

Tertio ex prouiso gubernatione. quis prouiderunt de gubernatore idoneo. cui scz cura esset ⁊c.

Ostendit ergo pmo ad summi pontificat⁹ apicē puenisse p legitimā electionez. qz cōsenserūt veri ⁊ legitimi electores. scz dñi cardinales. Cōsenserūt inquā liberaliter adscz numeris cuiuscꝙ receptione vt excluderet oīs simonia: ppterea ꝙ simoniocus consensus in electionib⁹ inducierea. tñ magnū nō tā in dantibus cōsensum ꝙ etiā in recipiente. Uñ de sic electo vel eligētib⁹ dicit de⁹ Leui.xx. Succidaz ipm et oēs q cōsenserūt. Itē consenserūt vnanimiter sine dissensione vt excluderet ptinax discordia: q tñ sicut scitis electionem non impedit dūmodo due ptes consentiāt electoꝝ scz dominoꝝ cardinaliū oīs non valeret electio. vt extra de electio. Sz elegerūt quoqz prudēter ⁊ cuz discretione vt excluderet. s. inde liberata īprouidentia. ⁊ h q ɂ cōsenserūt in hoīem pbū iustā litteratū ⁊ vndequaqz idoneū ad summā dignitatem. ita vt dē poterint dicere illud ps. liiij. In domo dei ambulauim⁹ cū consensu. s. liberali cōcordi ⁊ prudēti. Scḋo. q̄r in auctoritate inducta cōmendatur status preteritus sctissimi patris nostri ex sublimissimo platione. qz constat eū fuisse summū sacerdotē. Circa qḋ aduertendū ꝙ sacerdotes dicūt q̄si sacra dātes. i. dispensantes. sunt eñ dispēsatores sacramentorum Unde ⁊ ille q est pncipalis ⁊ summus sacromētoꝝ dispensator hic dr summus sacerdos. ⁊ hic inter fideles est vnus tm̄ scz papa. Qḋ eñ psuperabūdantiā dr vni soli cōuenit. put phus dicit summus aūt dicit supabundātiā. et iḋ tm̄ vn⁹ est summ⁹ sacerdos sup oēs sacerdotes q sunt in terris: qui. s. est vicarius xpi qui fuit sacroꝝ dñs. Papa autē qui est eius vicarius non dñs est vt xps: sed principalis dispensator ipsius. Et eñ quodāmodo maior hoīe sed minor deo. extra de transla. Inter. Uñ ipse summus est inter omnes sacerdos hobēs plenitudinē potestatis. Alij vo in partē sollicitudīs. ij q. vj. Decreto. ⁊. cs. Qui se scit. Qḋ aūt papa sit principalis ⁊ summus dispensator sacramentorum ex hoc euidenter apparet: qz in omni sacramentorum genere sunt aliqua sibi soli reseruata ad q nulla alioꝝ sacerdotum potestas aliquatenus se extēdit. Ad cuius euidentiā est notandū ꝙ tria dicūtur esse genera sacrorum. Sunt enim sacra signa: sacra mysteria ⁊ sacra opera. Sacra nāqz signa dicūtur sacramēta. quia sacramentum est sacre rei signuz. In sacramentis autē aliquid potest papa qḋ nullus alius potest. Uerbi gratia. primo quoad sacramentum ordinis. qr ipe solus ordinat diaconū quē ordinauit subdiaconū. extra de tēpo. ordi. ⁊ quali. or. Cum in distribuēdis. Itez ordinat eodē die quo consecrat. extra de elec. Nō sicut. §. Sup eo. ⁊ ipse solus dispensat cum eo qui excōmunicatus celebrauit vel recepit ordines. xj. q. iij. Si quis episcopus. Item solus pōt conferre ordinem diaconatus die dñico ⁊ alijs precipuis festis. Item quoad sacramentum confirmationis: qr solus potest cōmittere sacerdoti ꝙ chrismet siue cōfirmet. qr hoc pertinet ad perfectionem ordinis mystici super qḋ habet papa plenissimam potestatem vt sanctus Thomas de aquino dicit. Item quoad sacramentum matrimonij. quia quoad multos casus dispensare potest et potest artare ⁊ laxare impedimenta. ex de cōsangui. Nō debet. Item sunt sacro mysteria sicut mysteria fidei vel sacre scripture. Nam sacra scriptura est scriptura fidei. Determinare autem vel declarare ea que sunt fidei vt ab omnibus inconcussa fide teneātur: hoc pertinet ad auctoritatē summi pōtificis: ad quē maiores ⁊ difficiliores questiones ecclesie referuntur prout dicitur in decre. Unde et dominus. Luce. xxij. petro dixi quē summū pontificem constituit. Ego pro te rogaui petre vt non deficiat fides tua: ⁊ tu aliquādo conuersus confir. fra. tu. Et ideo pprie ad ipsum summum sacerdotem referri potest quod dicitur Mala. ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiam. et legem requirent ex ore eius: quia angelus domini exercituū est. Item sunt sacra opera sicut vota peregrinationes animoruz absolutiones religiosoꝝ pfessiones ⁊ sanctoruz canonizatiōes ⁊ similia. In quibus oībus habet papa super oēs sacerdotes singularēz potestatē. Naz ipse solus potest votū hierosolymitanū cōmutare: ⁊ solus potest cōcedere vt quis veniat contra votum licitum

vel de quo dubitat an sit licitũ. Primũ pro-
bat. extra de rescriptis. ⁊ extra de iureiu-
rãdo. Veniẽs. Scdʒ pbat. extra de ele-
ctio. Venerobilem. Ipse qʒ solus põt dare
absolutionẽ ⁊ dispensationẽ cũ eis q̃ inci-
derũt in canonẽ. in quibꝫ pape reseruata
est auctoritas ⁊ solũ excõmunicatum a se
absoluere. extra de electio. Venerabilem.
Ipse solꝫ phibet pfessionẽ i religiõe infra
xviij. ãnos. extra de regularibꝫ. C in insu-
lis. qꝫ tñ ibi speciale est pter loci aduersi-
tatẽ. secus est alibi qꝛ pfiteri põt post tẽ-
pus pubertatꝫ tã masculi q̃ femine. x. q. s.
ca. s. x. q. ij. Si quilibet. ⁊ ca. Puella. et q̃
intrãs põt exire libere ĩfra annũ. extra de
regu. Statuimꝫ. et si interim fiat pfessio
nõ valet vt i nouella ĩno. extra de regula.
Nõ solũ. Ipse qʒ solus ascribi facit cano-
nizatos cathalogo sctõꝝ: Et ita patʒ quõ
est pncipalis ⁊ summꝫ dispẽsator sacrorũ
⁊ datorum. Et iõ non immerito summꝫ sacer-
dos vocat tanq̃ successor symonis. i. petri
Et figuratꝫ est i illo symone machabeo. de
quo dr. s. Mach. xiiij. Audierũt q̃ symon
factꝫ esset summus sacerdos, Sed videte
mutationẽ mirabilẽ: qꝛ iste q̃ heri viuens
erat summꝫ. hodie mortuus factꝫ est infi-
mus. ⁊ q̃ heri regebat orbẽ. hodie factꝫ est
vt redigat in vilissimã puluerẽ. vñ btũs.
Bernar. bene monebat Eugeniũ papã di-
cẽs in libro de cõsideratiõe. Vidẽs te esse
summũ sacerdotẽ. cogita pariter te futu-
rum in vilissimã puluerẽ. Sed adhuc ter-
tio in auctoritate inducta cõmẽdatur pre
sulatꝫ ipsius ex puisa gubernatione. quia
puide electꝫ est ad summũ pontificatũ. vt
esset illi cura pro sctis. vt cõstitueret ppo-
sitos. Quia enĩ salus populoꝝ fideliũ ex
manu ecclesiorũ dependet seu ministrorũ
eccle: ⁊ ministrorum salus ex sufficientia
prelatoꝝ: ideo summo pontifici specialior
cura debet esse de sctis. i. de clericis: ⁊ mi-
nistris ecclesie: qui sancti esse debẽt: quia
ipsi spãliter sunt electi vt diuino sint mi-
nisterijs mãcipati. vñ Numeri. xvi. dicit
de leuitis qui clericoꝝ gerebant figuram.
Sctõs applicabit sibi: ⁊ quos elegerit ap
propinquabũt ei. Et tales clericos ⁊ mini
stros debet etiã summꝫ põtifex suo colle-
gio ⁊ psortio seu ministerio applicare. non
simoniacos: nõ fornicarios ⁊ nõ immun-
dos ⁊ pctõres: sed sctõs. Debet etiaʒ eidẽ
summo põtifici specialior esse cura ad pre
positos. i. episcopos. de quibꝫ dr. s. Ti. iij.
q̃ opꝫ episcopũ esse modestum nõ litigio
sum nõ cupidũ sed sue domui bene ppositum.
Debet enĩ tales instituere ppositos
in ecclesijs. i. epõs vel prelatos. de quibꝫ
nõ posset dici illud. ij. Esdre. viij. Prepositi
⁊ magistratus pncipes erant iniquita-
tis. Sed potius tales debet instituere vt
possit dicere ecclesijs vel ciuitatibus qui-
bus concedit epõs illud Esa. lx. Ponã vi-
sitationẽ tuã pacem: ⁊ prepositos tuos iu-
sticiam. Non audietur vltra iniquitas in
terra tua: vastitas ⁊ contritio in terminis
tuis. Et talis pfecto fuit cura ⁊ sollicitu-
do istius peruigil quãtũ in eo fuit. D

Secũdo quod descri

bit in themate assumpto est officiũ sctita-
tis qꝫ habuit dñs noster dum viueret scʒ
qꝛ pontifex fuit. Pontificatꝫ enĩ requirit
oĩmodã sctitatẽ. Et ratio huius est: qꝛ oẽ
agẽs agit sibi simile put phus dicit. Hoc
enĩ in naturalibꝫ presupponit pfectionem
nature qꝛ tunc vnũquodqʒ perfectũ dici-
mus: qñ potest tale alterũ facere quale ip-
sum est. sicut dicimꝫ pfectũ esse hoiem qñ
hoĩeʒ generare potest. Hoc ergo qꝫ in na
turalibus videtur esse necessitatis. scilʒ q̃
agens agat sibi simile. in moralibꝫ ⁊ spiri-
tualibꝫ est cõgruitatis. Licʒ enĩ sacerdos
immũduo pctõreo possit mundare adhibẽ-
do sacramẽta q̃ mũdant vt est baptismus
vel penitẽtia: q̃ non in virtute sacerdotis
immũdi: sed ex vtute dei q̃ mundissimus
est: habent purificare. Propter qꝫ etiam
Augusti. dicit q̃ in ipsis sacramẽtis nihil
minꝫ a malo ⁊ nihil amplꝫ a bono perci-
pit sacerdote. Ex debito tamẽ congruita-
tia est vt studeat ipse mundus esse q̃ alios
debʒ mũdare: alioquin mortaliter peccat
qñ actum sibi incongruũ agere presumit.
Et idcirco congruũ est ⁊ debitũ vt ponti-
fex qui alios habʒ consecrare ⁊ sanctifica-
re sit ipse sctãs perfecte. Et hoc est quod
apls Hebre. vij. dicit. Talis decebat vt no
bis esset pontifex sanctus innocẽs impol
lutus segregatus a peccatoribꝫ. Sanctus
in mente: innocens in opere: impolutus
in carne: ⁊ segregatus a peccatoribus ex
munda conuersatione. E

Tertio describitur ĩ the

mate de ista parte nostro defuncto trãsitꝫ

felicitatẽ.qꝛ de hierusolẽ venit ĩ bethuliã. De isto aũt transitu tria ꝯsiderari possunt.

Primo terminus recessus: quia de hierusalem.

Scdo terminꝰ motus medius: qꝛ venit

Tertio terminꝰ accessus: qꝛ in bethuliã Terminus ergo recessus fuit hierlm: per quã ꝑsens ecclesia designat. Primo rõne veritatis: qꝛ videlꝫ veritas fidei non inuenit extra catholicã ecclesiam. Et iõ dꝛ zacharie.viij. vocabit hierlm ciuitas veritatis que veritas introducta est ꝑ scõꝝ apostoloꝝ doctrinã. vnde eis dictũ est Actuũ.v. Replestis hierlm doctrina vestra. Et ideo ista est doctrina veritatꝫ: a qua qui discordat a veritate discordat ꝛ errat. Secundo ratiõe sanctitatis: qꝛ sacramenta per que homo purificari ꝛ sctificari debꝫ non sunt nisi in ecclesia xpi. vñ Apoc.xxi. Uidi ciuitatem sanctã hierlm. Tertio ratione libertatis: qꝛ qui facit peccatũ seruus est peccati ꝛ vlterius seruus diaboli: vnde expulso pctõ efficitur homo liber ab vtraqꝫ seruitute. Sed nõ sunt remedia ad expellendũ pctm̃ nisi in ecclesia xpi. i. Maccha.x. Hierusalẽ sit sctã ꝛ libera. In hac ergo hierusalem habebat iste pater noster summam potestatẽ. ꝭm illud Eccli.xxiiij. In hierusalem potestas mea. Sed videte ꝙ ista potestas breui tp̃e durauit: qꝛ oĩs potentatꝰ breuis vita. vt dicit Eccli.x. ꝛ nunc ex toto ꝑ mortem annihilata est ꝛ quãtũ ad honores. ꝛ quantũ ad diuitias: ꝛ quantũ etiam ad delitias. et qui primo videbatur oĩum habere potestatẽ: nullã. potuit cõtra mortem habere defensionem. ꝭm illud Eccls viij. Nõ est in hominis ditione prohibere spm̃: nec habet potestatem in die mortis: nec sinitur quiescere ingruente bello: neqꝫ saluabit impietas impiũ. Scdã tangitur ꝭm ordinem auctoritatis. i. thematis motus mediꝰ qꝛ venit. Nos videmus in igne ꝙ durante materia combustibili durat ardor eiꝰ ꝛ flãme splẽdor: sed deficiente materia et ardore deficit lumen et splendor. Sic fuit in isto patre nostro: qꝛ durante valitudine corporis et vita splendebat tãti mundo gloria ꝛ honore: nunc autẽ de sctõ corpore extincta corporali vita: oĩs splendor deficit pariter glorie mũdane. Ezech. vij. Finis venit venit finis. Finis venit scilꝫ vite. venit finis oĩs mundane glorie: sed qꝛ homo ignorat finem vite sue, idest mortis sue tẽpus: ideo frequenter ex insperato mortis superuenit ꝛ imparatum inueniens ad inferni supplicio ducit. ꝭm illud Thessalo.v. Dies dñi sicut fur in nocte ita veniet. Tertio tangit terminus accessus qꝛ venit in bethuliam. Bethulia enim ꝭm Hiero. interpretat vno modo domus dolens dño: ꝛ quãtũ ad hoc signat statum penalem purgatorij. qꝛ qui ibi sunt: in doloribus quippe sũt ꝙdiu sint purgati. In doloribus dico sunt tam grauis ꝛ afflictiue pene. vt btũs Grego. testatur ꝙ excedit in acerbitate quicqd in hoc seculo penarum videre aut sentire aut cogitare quis possit. Uñ de potest dicere aĩa que illa pena purgatur nobis qui viatores sumus illud Threno.i. O vos oẽs qui transitis ꝑ viam attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Et dicitur esse dolens dño: quia propterea est dolor ille seu pena vt dño satisfaciat de penitentia hic non completa: aut certe pro venialibus culpis: sed tamen secura est anima que cruciatur in illa pena postqꝫ purgata fuerit ꝙ ibit ad vitam eternam. Possunt tamen nostris suffragijs scꝫ elemosynarum. missarum ꝛ orationum ab illa qui ibi sunt citius liberari. Uñ si forte aĩa istius nostri patris defuncti ꝓ aliqua dictarũ causarum venisset ad istam bethuliã. i. ad illam penam vt ibi purgaretur certe debemus sibi compati: ꝛ eã aliqua suffragio quilibꝫ adiuuare. vt ipse postea adiuuet nos versa vice cum peruenerit ad vitam eternam. Sed heu ꝙ multi frequẽter qui deberent esse pleni aqua compassionis ꝛ pietatis deficiunt: ꝛ non curant iuuare eos qui in tali bethulia. i. qui in talibus purgatorij penis ꝛ doloribus cõmorãtur. In cuius figura dicit Judith.vij. ꝙ defecerunt cisterne ꝛ collectiones aquarum oĩbus inhabitantibus bethuliam. Sed adhuc alio modo bethulia ꝭm Hiero. interpretatur manens in deo. ꝛ quantũ ad hoc signat statũ beatorũ qui sunt in paradiso: qui semp in deo manent eius visione beata atqꝫ fruitione gaudentes. ꝛ hec est vita eterna. Uñ. i. Jo.ij. Uos in filio ꝛ patre manebitis. Et hec est repromissio quam ipse policitus est nobis vitam eternam. Considerata igitur vita virtuosa et laudabili: quam hic sanctissimus pater noster duxit: insuꝑ laudabili ꝛ deuotissimo fine quem nũc in obitu habuit; pie satis estimari po

test ꝙ aut iam ad bethuliã predictã peruenerit: aut cito sit peructurus. Ad quã etiaʒ nos si tandem peruenire appetitus victores nos esse oportet vitiorum ⁊ tẽtationũ malorum: ⁊ impiaruʒ cupiditatum etiam mundanarum. In cuius figuram scriptuʒ est Judith.xv. ꝙ hi qui victores extiterãt reuersi sunt ad bethuliam: idest ad vitam eternam a qua per peccatum receditur ⁊ ꝑ victoriam peccati reditur. Ad quam deus nos perducat ⁊c.

¶ In funere summi pontificis de eius abitu. Sermo.ij.

Pater noster mortuus est.

Pater noster mortuus est. Nũeri.xxvij. Plerãqꝫ videmus ꝙ vis amoris est hoĩbus causa doloris. quia quãto quis plus qđ habet diligit: tanto de eius amissione plus dolet. sed pater plus diligit vnigenitũ ꝙ̃ si plures haberet: idea de eius morte amplius dolet ⁊ amarius luget. Propterea dauid amare plorans mortem ionathe queʒ multũ diligebat dicebat.ij. Reg.j. Doleo super te frater mi ionatha decore nimis ⁊ amabilis sup amore mulieruʒ. Sicut mater vnicũ amat filiũ suuʒ: ita te diligebam. Propterea etiam đr Hiere.vj. Luctũ vnigeniti fac tibi planctum amarũ vñ amor est causa doloris. Debẽt oñt filij patrẽ suum naturaliter amare. Unde dicitur Mala.j. Si ego pater vbi est amor meus idest quo me debena diligere. Et ideo etiã naturale est ꝙ de morte patris filij doleãt ⁊ luctum faciant. Sed sicut ad dolendum ⁊ lugendum de morte patris carnalis mouet amor naturalis: ita ad dolenduʒ ⁊ flendum de morte patris spiritualis mouere debet amor charitatis. Et de vtriusqꝫ patris luctu ⁊ dolore exempla patent in scriptura diuina. Nã quantũ ad patrẽ carnalem prout legitur Geñ.l. Mortuo iacob in egypto fleuerunt eũ filij eius simul cũ egyptijs.lxx. dieb9. ⁊ in exequijs suis in terra chanaam vbi sepultus est planxerunt eum ploratu magno septẽ dieb9. De patre vero spirituali ptʒ exemplo Moysi vel aaron quia mortem maysi fleuerunt filij israel in campestribus moab triginta diebus sicut legitur Deuter. vltimo. Et in morte Aaron qui erat summus sacerdos et pater spiritualis legitur Numeri.xx. ꝙ fleuit euʒ oĩs multitudo filiorum israel triginta diebus. Et idcirco thema propositum annuncians nobis mortẽ sanctissimi ⁊ spiritualis patris nostri summi pontificis: excitat nos ad effectum amoris ex eo ꝙ commemorat ipsi9 paternitateʒ: cũ dicitur. pater noster. ⁊ prebet insuper occasionem doloris ex eo ꝙ annunciat eius mortem dicens: qꝛ mortuus est. ergo pater noster mortuus est.

A In quibus quidem verbis scriptura sacra tria insinuat de ipso.

Nam primo quidem innuitur officiũ dignitatis in eo ꝙ dicitur: pater

Scđo o₰o exprimit affectus charitatis in eo ꝙ dicitur noster.

Tertio ₰o pandit defectum corruptibilitatis qꝛ dicit ꝙ mortuus est.

Circa primũ attendendũ

Circa primũ attendendũ est ꝙ tanta est excellentia dignitatis in ecclesie romane põtifice ꝙ nõ solum pater vacat: sed etiam dicitur papa: quasi pater patrũ. Et ratio est: quia est vicarius dei: a quo omĩs paternitas in celo ⁊ in terra nominat. sicut dicitur Ephe.iij. Uerũtamen quia pape paternitas nõ est per carnalem generationem: sed ꝑ prelatiõis iurisdictionem: illoꝝ papa proprie dicitur pater qui eius iurisdictioni subduntur. i. eorum qui sunt de ecclesia iesu xpi. Sicut ergo abraham fuit pater generalis totius ppl'i israelitici: ita papa est pater generalis: sed tamen specialiter ppl'i xpiani: qui fuit in ipso populo israelitico figurat9. Et ideo potest dicere papa illud Hiere.xxxj. Factus sum israeli pater. In quibus quidẽ verbis nota tria de romano pontifice.

Primo ꝑsone promotionem. qꝛ fact9 suʒ

Secundo ecclesie prefigurationeʒ: in ea ꝙ subditur israeli.

Tertio cure dispensationem: qꝛ pater.

Nam sicut ad patreʒ carnalem pertinet cura totius familie et dispensatio rerum domesticarum: ita ad papaʒ pertinet cura totius ecclesie ⁊ dispensatio ecclesiasticarũ rerum. Dicit ergo quoad primum. factus sum. Utinam possit dicere qui electus erit in summum pontificeʒ sicut poterat in primitiua ecclesia. Fact9 sum scilicet ex inspiratione diuina. In primitiua nãqꝫ ecclesia quando fieri debebat electio conueniebant electores ad eligendum põtificẽ. non ambitiõe nõ ex emulatiõe nõ ex coactione

ut oporteret eos violenter intrudi: sicut oportet modo propter dissensionem. sz solum ex zelo dei et conscientie bone impulsione. idcirco inspirabantur a deo. immo nonnunquam visibiliter apparebat spiritussanctus in specie columbe: ad ostendendum eum qui erat eligendus. sicut legitur in chronicis de beato fabiano. Unde fiebant pontifices homines discreti: homines conscientiati et homines mirabilium operativi. Quod quidem quandocunque accideret: posset dici de tali electo pontifice illud Gen. ij. Spirauit in faciem eius spiraculum vite: et factus est homo in animam viventem. Spirauit. s. deus in faciem eius scz ecclesie. i. in collegium electorum summi pontificis. s. cardinalium. Quorum collegium recte facies dicitur: ex eo quod facies est eminentior. et nobilior pars corporis: et sic eminentior pars ecclesie et etiam nobilior est ipsum collegium cardinalium. Unde in ista facie deber esse visus prudentie. auditus obedientie: olfatus prudentie: os eloquentie: dicentes iusticie: et gustus etiam sapientie. Debet etiam esse mundo hec facies a macula auaritie: luxurie et superbie. Alioquin dicetur ecclesie faciem tuam laua. Nec dubium quod si bene esset mundo hec facies quod susciperet ad eligendum pastorem idoneum a deo spiraculum vite: ita quod fieret pastor qui esset homo in animam viventem. qui esset inquam homo non brutum per insipientiam et habens animam. i. conscientiam. et esset viuens non mortuus. Et talis esset idoneus et dignus ecclesie pontifex scz qui esset discretus: qui esset conscientiatus: qui esset viuus quia vita enim probatur ex motu manifestatur et sensu. Et sic viventem oportet esse pontificem quod sentiat subditorum defectus et moueatur ad eorum profectus. Secundo nota in auctoritate inducta ecclesie prefigurationem: cum dicitur israeli. quia per israelem significatur ecclesia idest fidelium xpi populus cui iste noster dominus defunctus hactenus fuit pater et pastor.

B Est autem triplex ratio quare israel significat statum ecclesie. Primo ratione pugne. Secundo ratione victorie. Tertio ratione hereditatis promisse. Hoc enim nomen israel impositum fuit iacob post luctam et victoriam quam habuit de angelo in itinere existens quando ipse angelus dixit ei. Gen. xxxij. Nequaquam iacob appellabit nomen tuum: sed israel. Quoniam si contra deum fortis fuisti: quanto magis contra homines preualebis. Et in hac lucta et victoria figuratur impugnatio quam debebat habere populus israel ne ingrederetur terram promissionis et etiam victoria quam debebat contra hostes habere. Et ulterius figurabat in hoc impugnatio ecclesie xpi et victoria de inimicis. Primo ergo de impugnatione unum exemplum figurale ponamus. Dicitur enim Exod. xvij. sic. Venit amalech et pugnauit contra israel in valle raphidim. Ista est figura impugnationis ecclesie. qua impugnata est a mundo persequente. vel quam nunc quotidie patitur in suis fidelibus a diabolo tentante. Nam amalech interpretatur lambens sanguinem et significat infideles et tyrannos mundi: qui sitientes sanguinem fidelium et qui fidem ecclesie persequentes: multorum martyrum sanguinem effuderunt. Nunc autem signat diabolum: quia canis quando lambit parapsidem vel incisorium vacuum: ostendit quod ardenter desideret cibum. Unde qui nimis ardenter cibum appetit et querit: dicitur esse leccator. Sic ergo quia diabolus damnationem nostram: quasi cibum ardenter desiderat: leccator seu lambens vocatur: quia ipse totus ardet desiderio mortis nostre: et ideo modum aquile habet. De qua dicitur Job. xxxix. quod pulli eius lambunt sanguinem. Habent etiam modum canum. De quibus. iij. Regum. xxij. Linxerunt canes sanguinem eius. Unde potest dici de diabolo quod sanguinem sanctorum sine intermissione sitiebat. Sed sequitur in isto Amalech quod impugnabat israel. Israel interpretatur vir videns deum. quod signat fideles ecclesie qui vident deum per fidem: et qui sunt de parte dei. et idcirco a diabolo acrius impugnantur. quam qui sunt de parte diaboli. Nam rex non pugnat contra homines suos: sed contra homines aduersarij sui. Sic nec diabolus contra infideles vel malos qui sunt in dominio suo. quia illos oppugnare negligit: quos quieto iure possidere se sentit. ut dicit Grego. sz contra illos pugnat qui sunt de parte dei et qui non curant de regno diaboli. iij. Regum. xxij. Rex autem syrie: scz diabolus precepit principibus curruum dicens. Non pugnabis contra maiorem vel minorem quempiam nisi contra regem israel solum. Numeri. xxj. Chananeus qui interpretatur emularei: idest

diabolus qui inuidet homini pugnauit contra regem israel. Sed sequitur in vale raphidim qui interpretatur dissolutio fortium. Hac enim intentione impugnat diabolus vt dissoluat fortitudinem hominis et eum prosternat. Solet dici quando vnus luctatur cum multis et plures fortes prosternit: iste est bonus luctator. Sic diabolus multos prosternit: qui tamen essent fortes si vellent: sed ipsi cadunt propter suam miseriam: et pauci fortes inueniuntur hodie. Ideo diabolus multos eleuauit in solio superbie: alios prostrauit caro in luctum luxurie alios inclusit mundus in foueam auaritie. ij. Reg. j. Incliti tui israel super montes tuos interfecti sunt. Et sequitur. Ceciderunt fortes in prelio. Unde diabolus habet fortissimum luctatorem. s. mulierum concupiscentiam. que etiam fortissimos prosternunt et occidunt. Prouerb. vij. Multos vulneratos scilicet per consensum deiecit scilicet in peccatum actuale: et fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Et fortissimus corpore vt sanson. et fortissimus animo vt dauid. et sapientissimus etiam salomon. Secundo israel significat ecclesiam christi ratione victorie: quia solis fidelibus qui sunt in ecclesia: data sunt arma potentia ad expugnandum et vincendum diabolum et peccatum. Et hec figura tangitur. Exo. xvij. vbi dicitur Cum eleuaret Moyses manus vincebat israel. Ubi tangitur triplex armatura: que facit hominem potentem ad diabolum vincendum. Prima est fidei firmitas: quam significat israel. qui interpretatur videns deum scilicet per fidem. Petri. v. Aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens. etc. Alia armatura est sacramentalis gratie: puritas quam significat moyses qui interpretatur sumptus ex aquis. s. baptismi vel penitentie quibus purgantur peccata. Tertia armatura est boni operis assiduitas: quam significat manuum. Ubi nota quod in manu sunt quinque digiti. Primus est pollex. qui potest dici a pollicendo. et significat spem que eleuat rectu supernorum. Secundus est index: et significat mortem que nos facit resilire a peccatis propter penam eternorum suppliciorum: Tertius dicitur medius: qui est elemosyna data pauperibus: que est mediatrix inter nos et deum. Quartus est medicus: qui significat ieiunium quod carnem domat animam conseruat. et peste o anime euenerat. Quintus est auricularius, qui ponitur in aure. et significat orationem que in aures domini intrat. Tenemus ergo digitos istos et ita vincemus diabolum. ps. cxliiij. Qui docet manus meas ad prelium. et digitos meos ad bellum. Tertio nota in auctoritate inducta et diuisa superius: cure dispensationem: quia pater est ad quem principaliter pertinet cura et dispensatio totius domus idest totius ecclesie. Sed aduertendum est quod paternitas siue pater tria importare videtur: scilicet prioritatem: vnitatem: et communicabilitatem. Prioritatem quidem: quia pater est natura prior filio immo etiam tempore in hominibus: quia sicut precedit filium ordine nature: ita debet precedere etiam exemplo vite. vnde debet esse talis quod opera eius virtuosa sint filijs in exemplum. Propter quod dominus dixit iudeis. Jo. viij. Si filij abrahe estis: opera abrahe facite. Hoc autem precipue competit patri spirituali: et maxime summo pontifici qui omnium pater est et ideo omnibus dare debet exempla bene viuendi ita quod mereatur dicere cuilibet christiano illud Hierem. iij. Patrem vocabis me: et post me ingredi non cessabis: Item pater importat vnitatem quia bene potest vnus pater plures filios habere: sed non potest vnus filius habere plures patres. scilicet naturale: sicut etiam ecclesie filij vnum tantum habent patrem generalem et spiritualem in terris: scilicet summum pastorem scilicet quia christus dixit iudeis. Jo. x. Alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili: et illas oportet me adducere. et vocem meam audient: et fiet vnum ouile et vnus pastor: et ille pastor est pastor omnium. Unde dicitur Mat. xxiij. Unus est pater vester. Et sicut iste est pastor et pater vnus. ita etiam debet filiorum. i. christianorum non diuisiuus esse: sed iunctiuus et pacificatiuus vt sequatur exemplum christi: qui etiam mori voluit vt filios dei qui erant dispersi congregaret in vnum prout dicitur Jo. xj. Item pater importat communicabilitatem. quia scilicet per generationem communicat filio suum esse: et insuper per gubernationem communicat bona sua: dando alimenta: vestimenta et alia necessaria. Sic summus pastor et pater esse spirituale et virtuosum quod in se habere debet etiam filijs suis et subditis communicare debet per doctrinam et bona exempla: et insuper prouidere pauperibus abundanter et alimenta et vestimenta et alia necessaria: sicut faciebat beatus Gregorius. ita vt possit dicere finaliter illud Job, xxix. Pater eram pauperum

Secundo in themate

assumpto potest notari de isto sanctissimo patre affectus charitatis, quia noster. scz ppter affectū charitatis ad nos: ita vt rõe dicere sibi potuerim⁹ illō Esa. lxiij. Tu enī pater noster es. pater scz plātione: sed noster affectione ⁊ etiā hūilitatis subiectione. Fuit ergo nobis pater paternitate prelationis. Unde Deut. xxxij. Ipse est pater tu⁹ q̄ possedit te. scz iure prelature. Et iō si obedire tenemur parētib⁹ carnalib⁹: multo magis summo patri spūali. Hebre. xij. patres carnis nr̄e habuimus eruditores ⁊ obediebamus eis: al's reuerebamur eos. Non multo magis obtēperabimus patri spirituū. i. spiritualium filiorū. Sed vlterius iste pater dicit̃ esse noster ex spūali affectione in qua nō solū erat vt pat̃: sed etiā vt amicus, ita vt dici possit de ipso illud Ioh. xi. Amicus noster dormit. scz dormitione mortis: que assimilat̃ dormitioni propter quietem a labore: ⁊ ppt̃ spē excitationis. i. future resurrectiōis a mortuis. Potuit etiā dici noster ex humilitatis reputatione: qr q̄uis esset dn̄s: tamen reputabat se seruū omniū seruorū dei. ⁊ hic est cōmunis titulus in litteris summorū pontificū et quātū ad hoc non differt a seruo cum sit dn̄s omnium. Sic ergo summi pontifices debent esse vt serui in sui reputatione: sed tamen dn̄i sunt dignitatis prelatione. Iuxta illud Threnorū. v. Serui dominati sūt nostri. Unde ⁊ quidā dixit. Erant tibi roma olim domini dominorū: serui seruorum nunc dominantur tibi. Unde debent esse solliciti pro subditis sicut serui pro dominis. Marci. x. Quicūq̄ voluerit inter vos primus esse: erit omnium seruus. i. Corī. ix. Omnium seruum me feci. D

Tertio quoq̄ ī thema

te assumpto notat̃ defectus corruptibilitatis: qr mortuus est. Ubi notādū q̄ sicut medicina amarissima de se non est appetibilis: nisi inquantum perducit ad sanitatē; nec pugna nisi pducat ad victoriam: sic nec mors est appetibilis: cū sit malū nature ⁊ priuatio vite: nisi solū quantū perducit ad meliorē vitā. ⁊ hec est vita btā que in solo deo habetur. Et qr pie credere possumus q̄ hic pater noster sanctissimus qui nūc defunctus est: ad illā beatā vitā vel iā transierit: vel saltē cito sit trāsiturus: ideo possit nobis lugentib⁹ dicere illud Gal. ij. Mortuus sum vt deo viuā. In quibus q̄dē verbis duo nobis de suo statu insinuat.

Nam primo quidē ostendit se pertransisse terminū vite temporalis siue naturalis: cum dicit. mortuus sum.

Scd̄o v̄o insinuat se peruenisse ad premia vite immortalis: cū subdit. vt deo viuā.

Circa primum notandū est ad h̄ q̄ ex eo q̄ est mortuus assecutus esse credit̃ triplicem libertatem. Primo quidē libertatem a pctō: qr non potest a peccato de cetero maculari. Nam q̄diu aīa est in corpore corruptibili. habz volūtatem vertibilē ad bonū ⁊ ad malum: nec est aliq̄s in carne viuens qui possit ex toto absolui a peccato: nisi p gram specialē sicut beata v̄go maria fuit. Et ratio huius est. qr licz volūtas non possit cogi a carne. tn̄ qr multum inclinat̃ ab ea ppter vehementes passiones quas homo a corpe patitur: volūtas ad malum impellitur. Propter qd̄ dicit aplūs Roma. vij. Infelix ego homo quis me liberabit de corpe mortis hui⁹. i. peccati. ⁊ propter tales impulsum nullus est q̄ possit carere peccato. Unde. i. Ioh. i. Si dixerimus q̄a peccatum non habemus. ipsi nos seducimus ⁊ veritas in nobis non est. Sed ab hoc liberamur per mortē. qr si homo sine pctō decedit: ita confirmatur ī bono q̄ nō potest flecti ad malum. Illi enim qui moriuntur aut sunt boni aut mali. Sed post mortem sicut dicit Augu. bonis voluntas: malis v̄o facultas non potest esse peccandi ⁊ ita mortui amplius peccare nō possunt. ⁊ ideo etiā in dānatis mala voluntas ponitur esse pena non culpa. Unde iste pater noster qui per penitentie sacramentum ⁊ p alia sacramenta que deuote assumpsit purgatus a pctō recessit ⁊ p mortem ipsā hanc libertatem accepit vt amplius non possit a peccato maculari: Unde Ro. vi. Qui mortuus est iustificatus est a peccato: Scd̄o ex eo q̄ est mortuus liberatus est a mundo vt non possit de cetero vel ab eius prosperitate decipi. vel ab eius aduersitate turbari. Nā sicut in mundo est varietas ⁊ mutabilitas nature: ita et fortune. Mutabilitas nature apparet in elementorum qualitatibus. quia vno tēpore dominantur elementa inferiora scz quando sol vadit versus capricornū: ⁊ alio tēpore do

minãtur elementa superiora. vt qñ sol va-
dis versus cancrũ: et tũc incipit fieri gene-
ratio. et ſm hanc mutationẽ generanť fri-
gora et calores venti et pluuie. Item appa-
ret mutabilitas nature in tpoꝝ vicissitu-
dinib9 ſm quattuor tempora anni qb9 di
stinguitur tẽpus. scz ver: estas: autumnus:
et hyems. qr sol in duabus tropicis scz can
cro et capricorno facit estatẽ et hyemẽ: et in
duab9 eqnoctialib9 punctis que sũt aries
et libra facit ver et autumnũ. Apparet etiaȝ
mutabilitas nature in hominibus ex va-
rietate etatũ et complexionũ et diuersorum
accidentiũ. Sic est in hominibus mutabi
litas fortune ſm pſperitates et aduersita-
tes quas patiũtur diuersimode ſm diuer
sas miserias. Propter qđ dicebat Boetius
in pmo libro de consolatione pħie. Quid
me felicẽ totiens iactastis amici. Qui ce-
cidit stabili nõ erat ille gradu. Nec est ali-
quis tã magn9 aut felix q̃ frequenter non
patiať aduersa et animã suũ perturbatiua
siue sit papa siue quicũqȝ alius. Vñ vale-
rius maxim9 dicit ꝙ nulla est prorsus tan-
ta felicitas que dẽtes malignitatis euade
re possit. Et boetius quoqȝ dicit ꝙ hũane
felicitatis dulcedo multis amaritudinib9
est respersa. Sed ꝑ mortem ereptus est pa
ter noster defunctus ab oĩbus huius mũ-
di laboribus: et varietatib9 et anxietatib9.
Et ex ista parte mors videť quibusdam ho
minibus esse melior ꝙ̃ vita. vñ Tobie. iij.
Expedit mihi mori magis ꝙ̃ viuere. Et
Eccl's. iiij. Laudaui magis mori ꝙ̃ viue-
re. Tertio qr mortuus est liberatus a pra-
uorũ consortio. Maloꝝ em̃ collegiũ et con
sortium periculosum est et subditis et pre-
latis. Subditis quidem est frequẽtius ad
magnũ impedimẽtũ salutis. Propter qđ
beato Arsenio querẽti viã salutis: vox de
celo dixit. Arseni fuge hoĩes et saluaberis
Nã sicut nos videmus ꝙ elementa vbi se
contingunt alterantur et corrumpuntur a
ꝓprietatibus suis: sicut terra ab aqua hu
mectať: et aer infrigidať: et ab igne inflam-
matur: ita hõ a prauo consortio cui adhe-
ret inficiť aut in vita: aut saltem in fama.
Vñ vnus prauus homo inficit vnã totam
cõgregationẽ: et vna ouis morbida corrũ-
pit totũ gregem: et vnus malus humor to-
tũ corpus. Et sicut etiaȝ dicit apls. j. Coꝝ.
v. Modicũ fermentũ totã massam corrũ-
pit. Propter qđ et Aug. in regula iubet ta-
les eijci de monasterio: ne cõtagione pesti-
fera plurimos ꝑdant. sicut medicus putri-
dũ mẽbrũ abscindit et malũ dentem extra-
hit de maxilla. Vñ diligẽter debȝ se qlibȝ
custodire a praua societate: qa q̃ tetigerit
picẽ inqnabiť ab ea. Eccli. xiij. Est etiaȝ pe
riculosum ꝑlatis habere maloꝝ hoĩm con
tuberniũ: qr qñqȝ prelat9 decipiť eoꝝ con
silijs. Item qr ex maloꝝ familiaritate et ad
herẽtia crediť ipe min9 bonus. Vñ Berñ.
ad Eugeniũ dixit. Tu ne sanum dixeris do
lẽtem latera: neqȝ bonũ innitentẽ malis.
Preterea si ꝑlatus sentit in colegio malos
viros si corrigit eos hȝ implacabile belluȝ
si sustinet et non corrigit fit particeps pra-
uitatis eoꝝ. sed meli9 est bellare ꝙ̃ prauũ
fieri. sȝ illud ampli9 molestũ. Sed ab his
hõ bon9 ꝑ mortẽ liberatur. qr si bñ moriť
exit de consortio prauorũ et transit ad con-
sortiũ sctõꝝ angeloꝝ. qr scz sctĩ in celo ſm
Grego. ad angelorũ ordines assumuntur.
In cuius signũ dr Luce. xvj. Factum est vt
moreretur mendicus et portareť ab ange-
lis in sinũ abrahe. ꝑ quẽ sinum intelligiť
requies beatoꝝ. Scđo in auctoritate in-
ducta ostenditur hic pater noster defun-
ctus ꝑuenisse ad premiũ vite immortali-
tatis: cũ dicit. vt deo viuat. Nã licȝ sit mor
tuus mundo viuit cũ deo. et mors quidem
fuit transitoria et vita est ꝑpetua. quia sicut
dicitur de xpo Roma. vj. Mors illi vltra
non dñabiť ꝙ em̃ mori. etc. Et hec est vita
gaudiosa quam scz habet in deo. ſm illud
Abachuc. iij. Ego autẽ dño gaudebo: scilȝ
gaudeo interiori videndo diuinitatẽ. et ex
ultabo in deo iesu meo scilicȝ exultatione
etiam exteriori videndo iesu humanitateȝ
Ad quam nos perducat etc.

¶ In funere vni9 cardinalis. Sermo. iij.

Vidi dñm stan-
rẽ sup altare: et dixit. Per-
cute cardinẽ et commoueã
tur superliminaria. Amos
ix. Nos videm9 i bellis ac
cidere ꝙ qñ illi qui fortiores sũt et probio
res ꝑcutiunť et ꝓsternunť et nõ valent resi
stere hostibus ꝙ alij terrenť et fugiũt. Vñ
dicitur. j. Regũ. xvij. ꝙ videntes philistei
ꝙ mortuus esset fortissimus eorum: scilȝ
Goliath: fugerunt. Et in codẽ caplo. xxxj.
dicitur ꝙ vidẽtes filij israel q̃ erant trans
vallẽ et trans iordanem ꝙ mortuus esset

saul ⁊ tres filij eius reliquerunt ciuitates suas et fugerūt. Cōstat aūt ꝙ post summū pontifices potentiores ⁊ maiores sunt ī romana ecclīa dn̄i cardinales. Et iō qn̄ aliquis eoꝝ a morte ꝑcutit̄. ⁊ ꝓsterniẗ: ⁊ velit nolit excit̄ ab oī glīa sua: nec morti resistere pōt quin priuet eum capello: inferiores ꝑlati ac minores clerici magis terreri. et cōmoueri debent: ad cōpunctionem ⁊ fugam pctī: et ad cōtemptū mūdi: ⁊ ad ꝑparatiōe sui. et hoc est qd̄ licz figuratiue: innuit̄ in verbis ꝓpositis. vbi dicit ꝙ dn̄s dixit sciłz morti ꝑcute. i. fecit vt ꝑcuteret: qꝛ dei dicere est facere: cardinem. i. cardinalē. ⁊ sequitur. ⁊ cōmoueant̄ supliminaria. i. ceteri ꝑlati. Dicit ergo meū thema. Uidi dn̄m stantem ⁊c. A In quibus verbis de isto reuerendo dn̄o cardinale defuncto quattuor Amos propheta describit.

Et primo quidem officium sanctitatis cum dicit. vidi dūm stantem super altare.

Secundo statum dignitatis: cū subdit. cardinem. i. cardinalem.

Tertio obitū hūilitatꝫ. cū addit̄ percute.

Et quarto exemplum vtilitatis: qꝛ commoueantur superliminaria.

Circa primū attendēdū

est ꝙ dominus quem vidit christus est: qui stare super altare dicitur. quando super altare offertur siue sacrificatur in missa. Et in hoc innuitur precipuum officium ipsorum cardinalium quod est officium sanctitatis: quia omnium cardinalium officium precipuum est sicut scitis circa altaris ministerium siue sacrificium deseruire. Nam quidam eorum sunt episcopi: quidam presbiteri: quidam vero diaconi. Eposcopi q̄dez quorum tituli sunt septem. vt ostiensis: pontuensis. albanensis. penestrin⁹: sancte ruffine: ⁊ tusculanus. Presbiteri vero cardinales. xxviij. numero diuisi per numerū septenariū residuis q̄ttuor patriarchalibus ecclesijs sunt intitulati ad celebrandum. Diaconi vero cardinales ad ministerium domini pape deputati sunt. xvj. Sed attendite quales ministros oporter esse dominos cardinales vt circa altare dn̄i ⁊ circa etiam ecclīe dei regnū dignū posset ministeriuz ⁊ obsequiuz exhibere. Hoc em̄ ꝓpħa in ps. xxv. ostendit breuiter dicēs. Lauabo inter innocentes ⁊c. vt audiā vocem laudis ⁊c. In quib⁹ quidē verbis ostendit eis quinqꝫ

Primo quales debeant esse in operatione qꝛ debent habere opa mūda. ⁊ iō dicit. Lauabo man⁹ meas. glosa. i. mūda faciā opa mea. Et si queris quō respōdet glosa penitendo ⁊ confitēdo. q. d. etsi non possit fieri quin aliqn̄ inquinent̄. frequēti tn̄ penitudine et cōfessione lauentur. Sed ne periculosa lepra inficiant̄. i. symonie attendendū est illud Esa. xxxiij. Qui ꝓijcit auariciam et calumnia excutit manus suas ab omni munere. ⁊ subdit. Hic ī excelsis habitabit Debet ergo sic manus excutere vt ex acceptis muneribus nō efficiatur symoniac⁹. Uñ Job. xv. di ꝙ ignis. i. dei deuorabit tabernacula eorum. i. animus vel etiam corpora qui munera libenter accipiunt. De q̄ bus etiam dicitur. j. Reg. viij. Acceperunt munera ⁊ peruerterunt iudicium. Et ideo faciendum est sicut legitur Jaco. iiij. Emōdate manus peccatores ⁊ purificate corda duplices animo. Secundo ostendit propheta qualis debeat esse cardinalis minister domini in conuersatione. quia inter innocentes sciꝫ conuersari debet sed hoc non potest facere si habꝫ malos familiares malos amicos cōsiliarios aut domesticos cupidos blandiētes. deceptores aut iniquos. Dicunt ergo astrologi ꝙ planete qui de se sunt beniuoli ex cōiunctione malorum efficiuntur maliuoli. Sicut iuppiter est planeta beniuolus: et tamen dicunt ꝙ si coniungitur marti qui dicitur planeta maliuolus: efficitur non bonus. quia causabitur vt dicunt ex tali coniunctione: que dicitur coniunctio media: corruptio aeris et guerrarum. De luna etiam dicūt ꝙ quando coniungitur bonis est bona: et cum malis est mala. verbi gratia. dicunt enim ꝙ si luna coniungatur cum saturno. qui propter excessum frigiditatis ⁊ tarditatis motus dicitur planeta maliuolus: tunc luna ei coniuncta dicit̄ infortunata ita ꝙ tūc nō est bonū dare medicinas nec aliqd̄ opus ī cipere corporale cuius q̄rit̄ bonitas finis Si vero cōiungat̄ luna ioui qui dr̄ planeta beniuolus tūc est fortunata et tūc est bonū īcipe opa quoꝝ querit̄ bonitas finis. Sic ergo accidit in hoīb us testante ps. qui ait. Cum sancto sanct⁹ eris ⁊ cū innocente ⁊c. Tertio ostendit̄ qualis dꝫ esse in interiori cōpositione: cū dr̄. circūdabo altare tuum qd̄ glo. exponit de altari interiori. i. cordis qd̄ dꝫ circūdari. i. ornari virtutib⁹: alioquin

non digne ministraret ad altare christi: exterius. Non enim sine mysterio cum preciosis et varijs vestibus ministrat ad altare: quia ille vestes preciose et varie exteriores significant interiores vestes et habitus diuersarum virtutum quibus mentes eorum debēt circūdari et ornari. Fm illō ps. xliiij. Astitit regina. scz altari. tibi ministrando. Regina .i. anima cuiuslibet ministri q̄ in libertate arbitrij creata facta est vt dominetur omnibus passionibus corporis et omnibus que mūdi sunt tanq̄ regina quedaz et spōsa regis eterni. Sed astitit a dextris tuis. i. in intentione eternorum bonorum vel q2 corpus christi ad quod ordinat̄ omne ministerium altaris modo est a dextris. i. ī vita immortali: quod tamen primo fuit. a sinistris scz dum fuit in carne mortali. Sequitur. in vestitu deaurato. i. in ornamēto bonorum operum: que debent esse deaurata. i. auro charitatis informata circundata. i. adornata etiam varietate aliarum virtutuz. Quarto ostenditur in auctoritate allegata et diuisa superius qualis debeat esse in dei veneratione. cum subdit. vt audiā vocem laudis tue. non mee. Non enim debet delectari in vocibus et verbis blanditorum neqz in vocibus vanorum cantilenarū aut in sono viellarū et musicorum: sed in vocibus diuine laudis et officij in quo deus laudatur. et hoc est quando diuinū officiū quotidie et audiunt et dicunt integraliter. vñ dicebat ps. xxxiij. Benedicam dñm in omni tpe semper laus eius in ore meo. Et idē. cxviij. Septies ī die laudez dixi tibi &c. Quinto ostenditur q̄lem debēt esse in p̄dicatione: cū subinfertur. et enarrez vniuersa mirabilia tua. glosa non mea. Debet ergo enarrare predicādo verba et opa dei: q̄ vniuersa sūt mirabilia: Nam sicut summus pontifex hz officiū xp̄i cuius ipse est vicarius. ita domini cardinales habent officium aplorum. de quibus in ps. xviij. dr Celi enarrāt gloriā dei. et dicuntur celi propter altitudinē dignitatis et conuersationis. de quo apl's Philippē. iij. Nostra conuersatio in celis est. B

Secūdo ī assumpto themate

de isto dño defuncto describit̄ status dignitatis quem habuit in ista eccl'ia in eo q noiat cardinem. Fuit enī cardinalis sacrosancte romane eccl'ie. Status aūt cardinaliū factus et ordinatus est nō ad pōpā seculi vanitatis. sz ad amorē et officiū eterne felicitatis: qd ostendit capellum rubeuz qd portāt super caput. Quid enī est capellum rubeū et ignei coloris: nisi cor inflāmatum et feruiduz flamma diuini amoris: qd quidem cappellū eleuatur in medio et ad latera demittit: qr scz eorum charitas feruens et eleuari dz p timorē dei: et demitti siue deflecti ab amorē et obsequiū proximi. Et de talibus cardinibus. i. cardinalibus dr Deute. xxx. Si ad cardines celi fueris dissipatus inde te retrahet dñs deus tuus: et assumet atqz introducet in terram quaz possederūt patres tui. In quibus quidē verbis de dñis cardinalibus tria breuiter describuntur.

Nā primo de eis moyses describit dignitatis sublimitatē: qr vocat eos cardīes celi.

Secundo vero describit morū humilitatem: cum subdit. fueris dissipatus.

Tertio beatitudinis felicitatem: cuz additur. inde te retrahet &c.

Dicit ergo quoad primū. Si ad cardines celi. i. ad cardinales. fueris supple assumptus. i. ad cardinalatus dignitatē. Sed hic notandū est q vocat eos cardines celi alij enī sunt cardines celi et alij cardīes terre. cardines enī terre dicunt̄ q totū statum cardinalatus sui et studiū nō ordinant nisi ad terrena vel ad terrenas diuitias acquirendas vel ad terrenas pōpas ostēdendas. vel ad terrenas cōsanguineitates magnificandas. Et de talibus dr. j. Reg. ij. Dñi enī sunt cardines terre: et posuit sup eos orbez. dñi inq̄t sunt tales. etsi non p gram tū subiecti p potētiaz. qr. s. quātūcūqz sint magni: subiecti tū sūt omnipotentie dei. et posuit sup eos orbē. dū viuūt cardinales sunt q̄si positi supra orbē: sed ex q̄ se demergunt ad infima et terrena demerget illos merito vt sint sub toto orbe idez enī est dicere poni sub orbe et ponere super eos orbē. certe si infernus infra terrā est sub toto orbe est qr oīa sup se hz et terrā et aquā et ignē et aerē et celū. Idē ergo est poni sub orbe qd poni in inferni gehenna. vt pugnet orbis terrarum contra insensatos. Sed cardines celi dicuntur illi qui habēt affectū et studiuz suū totū ad celestia directuz et circa tales deus pambulare dr. Nā sicut de diabolo scriptū est Job. j. q dixit Circuiui terram et perambulaui eam. Ita ecōtrario de deo dicit̄ Job. xxij. Circa cardinales celi perambulat. idest circa cardinales celestes perambulat eos protegen-

do eos dirigendo ⁊ eos perficiendo. Pro-
tegit vt maneant: dirigit vt perficiant: per
ficit: vt gaudeant. Scđo aūt in auctorita-
te inducta describitur humilitas mortis
cuiuslibet cardinalis: cū dr̄. fuerin dissipa-
tus. Ubi aduerte q̄ quilibet hō dr̄ duplici
ter dissipari. Uno mō quantuȝ ad aīam p
peccm̄. sed pōt hic p pniaȝ reparari: alś nū.
Uñ in ps̄. xxxiij. dr̄ de impenitētib⁹. Dissi-
pati sunt nec cōpūcti. ⁊ tales pereunt per
eternū interitū ɓm illud Job. vj. Tpe quo
fuerint dissipati pibunt. Alio mō dissipat
hō ɓm corp⁹. s. p obitū vel iteritū mortis ī
qua dissipat corpis vita ⁊ valitudo ⁊ pul-
chritudo ⁊ tollit oīs sensus ⁊ motus ⁊ dissi
pat tota carnis substātia ī putredinē ⁊ in
vermē ⁊ in puluerē resoluta. vñ Esa. xxiiij.
Dissipatōe. s. mortis dissipabit terra. i. hu
manū corpus de terra factū ⁊ in terra reso
lutum. ¶ Tertio in auctoritate inducta
describit moyses beatitudinis felicitatem
ad quā p mortē mediam pducit hō iustus
cū dr̄. inde te retrahet ⁊c. Ubi aduertēduȝ
q̄ aīa iusti viri recipit in morte triplicem
grām. s. eductiōis deductiōis ⁊ ītroductio
nis. Primo educit a miserijs. s. corporis ⁊
mūdi. ⁊ quātum ad hoc dicit inde. s. a loco
dissipationis ⁊ mortis te retrahet. Primo
scȝ quātū ad aīam in morte: ⁊ quātum ad
corp⁹ in resurrectiōe qñ ipsa creatura. s. hu
mana liberabit a seruitute corruptionis.
Ubi nota q̄ in hoīe iusto mortēte fit retra
ctio a seruitute ī libertatē. vñ postq̄ dixit
apl's Ro. viij. Liberabit a seruitute corru-
ptionis: subdit in libertatē glorie filiorū
dei. Sed ī hoīe pctōre fit retractio a liber
tate in seruitutē. Nā ille q̄ baptizat vel pe
nitet dimittit liber a seruitute diaboli vel
pcti: sed qñ postea peccat retrahit ad ser-
uitutē. vñ. Hiere. xxxiiij. Retraxerunt ser-
uos suos ⁊ ancillas quos dimiserunt libe
ros. Scđa gratia q̄ fit iusto morieti est de
ductiōis. Ideo dicit ⁊ assumet. q: qñ assu
mi dȝ ad gloriā deducit cū honore ab an-
gelis. tunc eñ deducit aīa tanq̄ spōsa ad
nuptias viri. vñ dñs dicit Sap. vij. Que-
siui sponsam mihi eā assumere. De ista as-
sumptione dr̄ Deut. xxix. Assumet ebria si
tientē. ebria est ecclia triumphans vbi in
ebriat ab vbertate dom⁹ dei: q̄ assumit ad
se aīam iusti sitientē. sic dr̄ in ps̄. xlj. Siti-
uit aīa mea ad deū fontē viuū ⁊c. Tertia q̄
fit iusto morienti est introductiōis in gau

dium dñi sui in gloriam: dñi sui in gloria
paradisi. ⁊ ideo dicit in auctoritate indu-
cta. Introducet in terram quam possede-
rūt patres tui. Patres nostri sunt aposto-
li: qui iam possederunt ⁊ possident terram
viuentium. Nota si aliqui heredes habe-
rent diuidere possessionem nullus vellet
habere partem suam in loco in quo citu
morerentur homines: sed in loco sano vbi
diu viuerēt. Et in tali loco portionem suaȝ
petebat ps̄. dicēs. cxlj. Portio mea domine
sit in terra viuentium. Et in talem terram
introducit aīa iusti post mortē: vbi nunq̄
est infirmitas nec mors nec penuria, nec
molestia nec aliquid mali: sed est ibi abun
dātia omnis boni. Uñ Deut. viij. Dñs de⁹
tuus introducet te in terrā bonā: terraȝ ri
uor aquarūq; ⁊ fontiū. Et post. Ubi absq;
vlla penuria comedes panem tuū: ⁊ rerū
oīm abūdantia pfrueris. ⁊ sequit. Ut cuȝ
comederis ⁊ saturat⁹ fueris benedicas do
mino deo tuo p terra optima quā dedit ti
bi. ¶ Tertio in themate assumpto nota
tur obit⁹ humilitatis: qr dixit. s. dñs mor-
ti: pcute. s. eū. Nō est arbor ita alta ⁊ tā for
tis q̄ a radicib⁹ pcussa ⁊ succisa non pster
natur ⁊ humilief: sic nullus est tam potēs
aut magnus quem non prosternat securis
mortis pcutiens ipm in radicibus vite. sȝ
ecce iaȝ securis ad radicem arboris posita
est. Mat. iij. Sed nota q̄ de⁹ percutit ho-
minē aliqñ leuiter ad correctionem: aliqñ
fortiter ad occisionem: aliqñ fortissime ad
dānationē. De pma pcussione dr̄ Osee. vj.
Ipse percutiet ⁊ curabit nos. Ista pcussio
est aliq̄ tribulatio vel infirmitas qua deus
percutit nos ⁊ hoc facit ad curationeȝ: qñ
eñ est apostema in interiorib⁹ tūc indiget
magna cautela: ⁊ certe istō apostema opȝ
pcutere ⁊ cōprimere aliquotiens ⁊ cū rasu
rio incidere: ⁊ hoc nō fit ad mortē sȝ ad cu
rationē. ita certe apostema pcti est piculo
sa infirmitas. ⁊ ideo ipum dñs aliqñ pmit
īmittēdo aliquā infirmitatē aliqñ icindit
cū rasorio immitēdo aliquā tribulationeȝ
⁊ multi curati sunt a pctō pter infirmita
tes ⁊ tribulatiōes ⁊ emendauerūt vitā suā
⁊ hoc nō facit dñs pter mortē sed pter
curationem: vel ad maiorē glorie cumula
tionē. sicut in Job ⁊ Tobia, vel ad maiorē
humiliationeȝ. Prouer. xxiij. Noli subtra-
here a puero disciplinā: si eñ percusseris
eū virga nō moriet. Tu virga pcuties eum

et aīam eius de inferno liberasti. Unde si/
cut falx percutit fenum ⁊ facit ipsum are/
scere: sic tribulatio vel infirmitas siccat in
homine humorem peccati iuxta illud ps.
cj. Percussus sum vt fenū ⁊ aruit cor meū
Job. v. Uulnerat ⁊ medetur: pcutit ⁊ ma/
nus ei⁹ sanabūt. Secundo percutit dñs
fortiter ad occisionez. s. qñ facit hoīem mo
ri. ⁊ aliqñ percutit dñs morte subita ⁊ im/
prouisa sicut legitur. ij. Reg. vj. de Oza: ꝙ
iratus est indignatione dñs contra ozam:
⁊ percussit euz super temeritate. qui mor/
tuus est ibi iuxta arcam dei Iste percussus
est morte: qꝛ indebite ⁊ irreuerenter tetigit
arcā dñi. ⁊ arca illa signabat ecclīam. Uñ
cuz figuratū sit potius ꝙꝫ figura: si ille ira
dei ⁊ pcussione mortis dign⁹ fuit q̄ indebi
te cōtractauit arcā: ampliori ira dei ⁊ per/
cussione rei erūt qui indebite ⁊ indigne re
xerint ecclīas dei. vel ſm glosam illa arca
figurabat dñicum corpus. Uñ si ille q̄ irre
uerenter tetigit arcaz immatura morte pu
nitus fuit: multo magis est dignus puniri
qui irreuerēter ꝯtingit corpus dñi. Aliqñ
ſo pcutit dñs hoīem ad mortē p aliquam
infirmitatem seu lesionem p̄cedentem. si/
cut dicitur de Antiocho rege supbo ⁊ tyrā
no. ij. Macha. ix. ꝙ qui vniuersa conspicit
dominus deus israel percussit eum insana
bili ⁊ inuisibili plaga. Et infra dr̄ de ipso.
Igit homicida ⁊ blasphemus pessime per
cussus. ⁊ vt ipse alios tractauerat peregre
in mōtib⁹ miserabili obitu vita funct⁹ est.
Quāqꝫ ſo pcutit dñs fortissime gladio mor
tis vel sententie sue ad dānationē eternā.
Hiere. xxx. Plaga inimici percussi te casti/
gatione crudeli: ꝑpter multitudinē iniq̄/
tatis tue dura facta sunt pctā tua. Quid
clamas sup ꝯtritione tua. Insanabilis est
dolor tuus. Ubi aperte ostendit homini
damnato loquēs ꝙ est sup eū ita implaca
bilis ꝙ culpa eius est inexpiabilis: ꝙ pe/
na eius est irremediabilis. Sed iste vene/
rabilis domin⁹ lꝫ fuerit percussus ad mor
tem corporis: nō tñ ad mortē aīe: sed poti⁹
ad soluiē. ſm illud Nume. xxi. Qui percus
sus fuerit ⁊ aspexerit viuet. D

Quarto in themate as

sumpto subditur exemplum vtilitatis. qꝛ
cōmota sunt superliminaria. Ubi suplimi
naria possunt intelligi prelati: qꝛ vt limi/
naria sunt subditis sup quos sunt prelati.
Unde superliminaria dicuntur prelati q̄
videntes tantum virum ⁊ tam magnū pre
latum mortuum: admirari possunt de tam
contraria mutatione. de viuo in mortuū
de diuite in pauperem. de honorato in ab
iectum. Et in super commouentur ex hor/
rore ⁊ terrore mortis ad suipsius directio
nem. Et ideo dicitur in ps. xlvij. Ipsi vidē
tes sic admirati sunt: conturbati sunt: com
moti sunt: tremor apprehēdit eos. In qui
bus verbis tanguntur quattuor effectus
qui sequūtur ex morte istius dñi. Primus
est admiratio. Nā ex visione istius pñt ad/
mirari ⁊ prelati ⁊ alij videntes oīa magna
lia ei⁹ esse penit⁹ annihilata. s. ⁊ ei⁹ gliam
⁊ eius potētiā: ⁊ ei⁹ sapientiā: ⁊ ei⁹ reuerē
tiam: ⁊ ei⁹ abūdantiam: ⁊ ei⁹ eloquentiaz
⁊ ei⁹ apparētiā. ⁊ sic de alijs. Sap. xi. Com
memorati sunt dñm admirantes in finem
exitus. Cōmemorati inquit sunt dñm istū
scꝫ istum cardinalem quō erat scꝫ inclytus
⁊ gloriosus sapiens eloquens ⁊ honorat⁹
admirantes in finē exitus: scꝫ mortis oīa
annihilantis. Secundus effectus est per
turbatio: qꝛ ꝯturbati sunt: scꝫ familiores ⁊
consanguinei ⁊ amici lugentes eū siue ꝓ/
pter dilectiōis affectum. qꝛ quāto plus qꝰ
aliquem diligit tanto plus conturbaꝛ qñ
ipsum perdit. Sed in hoc debet eos cōso/
lari spes melioris vite: ad quam vadit pro
pter qꝺ dominus dicebat Jo. xiiij. Si di/
ligeretis me gauderetis vtiqꝫ: qꝛ vado ad
patrem. Et apostolus. j. Thessa. iiij. Nolu/
mus vos ignorare de dormiētibus. vt non
contristemini sicut ⁊ ceteri qui spez nō ha
bent. Quidam ſo ꝯturbati sunt ꝑpter dā
nū ꝓpriū qꝺ ex morte eius consequunꝛ: sꝫ
ista conturbatio mitigaꝛ de hoīe qui bene
moriꝛ. sicut beat⁹ Dominicus cōsolatus ē
fratres qui lugebant videntes eū mori di/
cens. Non me lugeatis morientem: qꝛ vti/
liorem me habebitis mortuū ꝙꝫ viuū. Uñ
immoderata turbatio videtur ꝓcedere ex
insipientia hominis non recte consideran
tis ps. lxxv. Turbati sunt oēs insipientes
corde. Terti⁹ effect⁹ est cōmotio. ⁊ ideo di
cit cōmoti sunt. scꝫ ad cōpunctionem qꝛ vi/
dēdo mortem alterius inducunꝛ ad consi/
derationem mortis ꝓprie ex qua conside/
ratiōe sequitur timor ⁊ ex timore sequitur
cōpunctio de peccatis ꝑpter q̄ hō magis
timet mori: ⁊ talis cōmotio valet ad sanc/
titatez aīe, ſꝫ illud ps. lix. Sana cō tritiōes

tius q2 cōmota est. Quart9 effect9 est trepidatio. vnde dicit. tremor apphēdit eos. Ubi nota ꝙ natura inducit ad mortis horrorē ꝛ timorē: sed fides inducit ad tremorē. Naturaliter aīal timet et horret illud qḋ est destructiuum sui esse: sed mors destruit vitā hoīs: ꝛ ꝑ cōsequēs esse: q2 sicut philosophus dicit. viuere est viuentibus esse. Vñ de xp̄o dr̄. Mar. xiiij. ꝙ circa passiones cepit pauere ꝛ tedere. Sed fides q̄ tenet ꝙ post mortē sequit̄ districtū dei iudiciū. sicut dr̄ Heb. ix. ꝙ statutū est hominꝫ semel mori ꝛ post hoc iudiciū. in quo si hō condemnabit̄ nunq̄ liberabit̄: inducit hoīem nō tm̄ ad timorē sed etiā ad tremorē. ꝓpter qḋ dr̄ in ps. liiij. Timor ꝛ tremor venerūt sup me: s3 si iste timor et tremor tātus sit ꝙ inducit ad veraꝫ pn̄iam ꝑ penitentiam postea consequemur gratiaꝫ que si perseuerauerit ꝑducet nos ad gloriam. Ad quam nos ꝛc.

In funere alicuius episcopi vel archiepiscopi. Sermo. iiij.

P

Pontifex ex hominib9 assumpt9 ꝓ hoīb9 constituit̄ in his q̄ sunt ad deū. Hebre. v. Status ꝛ dignitas epi q̄diu ipe viuit est m̄tū honorabilis: sed in morte ē valde formidabilis. Et rō est: q2 q̄diu ep̄us siue pōtifex viuit: ipse preest oīb9 ꝛ habet eos iudicare. s3 quādo morit̄ hab3 ipe iudicari a deo: ꝛ ꝓ hoībus rationeꝫ reddere. Et id ipse est similis peregrino seu hospiti dño q̄ hospitatur in aliquo hospitio. q2 q̄diu in hospitio manet amicabiliter tractat: et tota familia hospitis eū reueret̄: s3 quando deb3 exire districta ratio exigitur: et de oībus perceptis solutio et satisfactio expetitur. Na3 q̄diu pontifex siue ep̄s viuit in mūdo: hab3 multos q̄ amicātur ei: ꝛ q̄ ei reuerentiā impendunt. Sed in morte quando assumit̄ ex hoīb9 statuitur ante iudiciū dei ad reddēdā rationē: non solum ꝑ se: sed etiā pro aīabus sibi commissis. Et hoc est qḋ innuitur et tangitur in verbis ꝓpositis. cū dicit̄. pontifex ex hoībus ꝛc.

In quibus quidem verbis de ep̄o nostro pōtifice seu episcopo defuncto describuntur precipue tria.

Nā primo q̄de3 ostenditur ꝙ ipse tenuit venerabile officium. q2 pontifex. i. ep̄s fuit

Scd̄o ꝙ habuit ineuitabilem exitu3 q2 ex hominibus assumptus est sc3 per mortem ad aliam vitam.

Tertio ꝙ ꝑuenit ad formidabile iudiciū q2 ꝓ hoīb9 sc3 q̄s habuit regere cōstituitur ante deū ad reddendū rationē i his q̄ sunt ad deum. i. que pertinent ad dei iudicium.

Circa primū ergo attēdendum ꝙ officiū qḋ habuit viuēs fuit sacrū et venerabile. q2 fuit pōtifex. Pontifex enī siue ep̄s medius est inter deū ꝛ populū et ideo aliquid debet populo et aliq̄d deo. Populo quidē debet vt sciat ad oēs debite se habere. ꝛ vt studeat indigentibus misericorditer subuenire. et vt nouerit sibi cōmissa fideliter custodire. Quo aūt ad deu3 d3 esse tot9 deuot9. et ad ei9 bn̄placita feruenter intent9. Et de his oīb9 dicit ap̄lus Heb. ij. loquendo. s. ꝓprie de xp̄o: cui9 precipue pontifices ꝛ pastores ecclesiaꝝ suarum debēt esse imitatores in istis. Debuit inquit ꝑ oīa fratribus assimilari vt misericors fieret ꝛ fidelis pontifex ad deum. In quib9 q̄dē v̄bis breuiter tāgit. v. q̄ debent in pontificibus esse vt xp̄m imitentur.

Nam primo quidē ostenditur qualis debeat esse ep̄s in cōi cōuersatione: cū dicit. ꝙ debuit ꝑ oīa fratribus assimilari.

Scd̄o qualis debeat esse in miserorum subuētione. q2 misericors.

Tertio qualis debeat esse in cōmissoru3 conseruatione, quia fidelis.

Quarto qualis debeat esse in gregis sui deductione. q2 pontifex.

Quinto qualis debeat esse i dei veneratione. q2 ad deum.

Circa primū attēdendū est ꝙ ep̄s debet om̄es subditos suos siue clericos siue laicos ꝑ humilitate3 non vt seruos sed velut frēs reputare exēplo. sc3 xp̄i. De quo dicit̄ Hebre. ij. ꝙ nō ꝯfunditur frēs vocare eos sc3 xp̄ianos: et etiā ꝑ charitatē debet om̄s tanq̄ frēs diligere. Et quia amor siue dilectio ɓm dionysiū hab3 v̄tutē assimilatiua3 q2 assimilat amantē rei amate. propter qḋ dicit etiam Hugo de sctō victore. Scio aīa mea q2 in illius rei quā diligis similitudinē trāsformaris. Idcirco dicit ꝙ pōtifex debet ꝑ oīa fratribus assimilari. Et h̄ facit qn̄ scit ad oēs debite se habere: ꝛ cū oībus honeste cōuersari. ita ꝙ om̄ibus prosit. Et rō hui9 est. q2 illud qḋ est cōe multoꝝ deb3

ita haberi vt ad eorum vtilitatem applicetur Episcopus aūt est psona cōis. et ideo dz se ad oīa hr̄e vt omēs edificet et oībus prosit Hoc aūt exēplo suo ostendit apl's dicēs. j. Cor.ix. Omnibus oīa factus sum vt oēs facerē saluos: Ubi dicit glosa ꝙ prudens et diuinꝰ apl's ita oībus cessit ꝙ formam vere honestatis nunꝗ̄ excessit. j. Cor.x. dicebat idem apl's. Sine offensione estote. et post sicut ego p oīa omnibus placeo nō querēs qd̄ mihi vtile est: sed qd̄ multis vt salui fiant. Uel p fratres ipsius epi debent intelligi alij sancti epi. q̄ iam obierūt ante eum: quibus fratribꝰ debuit eps viuēs per oīa bona q̄ fecerunt assimilari. eorum sanctitatē p oīa imitando. qꝛ si fuisset eis assimilatus in vita esset nunc similis eis in gloria ꝟm illud Eccli. xlvj. Similem illū fecit in gloria sctōꝝ. Scd̄o ostēdit qualis debeat esse epus in miserorū cōpassione ꝛ subuentione q̄a misericors. Misericors em̄ dicit quasi miserū cor habēs. scꝫ per cōpassionē afflictorum: vel misericors dicit qui misereretur corde scꝫ cum multo cordis affectu idigētibus subueniēdo. Sed quid dicemꝰ de illis epis qui de his que habere possūt nō pauperibus subueniūt: sed potius consanguineos suos ditare ꝛ magnificare contendunt. Caueant eorum consanguinei ne dicat eis deus illud Esa. iij. Rapina pauperum in domo vestra. Et reddit ibi rationē Hiero. eo ꝙ bona ecclesiastica pauperū sunt. Aduertendū tū est hic ꝙ bona ecclesiarū sicut dicit sanctus Tho. non sunt solum expendenda in vsus pauperum: sed etiā in alios vsus ve ad cultum diuinū ꝛ necessitates ministrorum. Et iō si de eo qd̄ vsui episcopi vel alterius clerici deputatū est: ipse vellit sibi subtrahere ꝛ consanguineis vel alijs dare nō peccat: dūmodo illud faciat tēperate. i. vt nō indigeāt: non aūt vt ditiores inde fiant. vnd̄ Ambrosius dicit in libro de officijs. Est approbāda liberalitas vt proximos seminis tui ne despicias si egere cognoscas: non tū vt illi diuites se velint esse ex eo qd̄ tu conferre potes inopibꝰ Sed q̄d rursus dicemus de illis q̄ pauperibus ꝛ indigētibꝰ subtrahūt vt thesaurū possint facere vel possessiones ecclesie sue amplius augmētare. Certe dicit sctūs Thomas de aquino ꝙ bona ecclesiarū vsibus pauperū deseruire debent. Et ideo si quis necessitate nō imminente pro uidendi pauperibus de his q̄ superfluunt ex puentibus ecclesie possessiones emat: vel in thesauro repōnat in futurū vtilitati eccl'ie ꝛ necessitatibꝰ pauperū laudabiliter facit. Si ꝟo necessitas īmineat pauperibꝰ erogādi supflua cura est ꝛ inordinata vt aliq̄s in futurū cōseruet qd̄ dn̄s phibet Mat. vj. Nolite solliciti esse in crastinū. i. in futurū. Ergo imminēte necessitate pauperū debet eps ꝛ clericus facere vt scribitur Tobie. iiij. Quō potueris ita esto misericors. Tertio quoqꝫ ostendit qualis debeat esse epus in cōmissorū cōseruatione vel etiā dispēsatione. qꝛ scꝫ debꝫ esse fidelis. Est em̄ sibi cōmissa cura gregis sui ꝛ animarū subditoꝝ suorū. Et ideo in custodiēdis illis dꝫ esse fidelis. vt plus curet de ouibus q̄ꝫ de lana: ꝛ plus de salute aīarum ꝙ̄ de acq̄sitione pecuniarum. Dixit em̄ dn̄s petro. Pasce oues meas. nō dixit emulge aut tonde oues meas. Unū si aliter facit infidelis est. Prouer. xij. Qui fideliter agūt placēt ei. scꝫ deo. Est etiā cōmissa episcopis dispensatio bonorū ecclesiasticorū: non solū bonorū spiritualiū: sed etiam temporaliū. Hic ergo vt dicit apl's. j. Cor. iiij. Jam queritur inter dispēsatores vt fidelis quis inueniat. Ubi aduertendum ꝙ aliter est dicendum de proprijs bonis que epi possidere possunt: ꝛ aliter de bonis ecclesiasticis. Nam propriorum bonorum verum dominiū habent. vnde ex ipsarum rerum conditione non obligantur vt talia dispēsent vel conferant alijs: sed possunt ea vel sibi retinere vel alijs p libito elargiri: possunt tamen in eorum dispensatione peccare. vel propter inordinationē effectus p quē contingit vt vl' sibi plura cōseruent ꝙ̄ oporteat: vel ꝙ etiam alijs nō subueniant. ꝟm ꝙ requirit debitū charitatis: nō tamē tenentur ad restitutionem ex eo ꝙ huiusmodi res sunt eorum dominio deputate. Sed ecclesiasticorū bonorū sunt epi dispēsatores vel pcuratores. Dixit em̄ Augustinus ad bonifaciū. Si priuatū possidemus qd̄ nobis sufficiat non illa nostra sunt: sꝫ illorum quorū pcurationē gerimus non proprietatē nobis vsurpatione dānabili vendicemꝰ Ad dispensationē autem requiritur bona fides. Unde Luc. xij. Quis putas est fidelis dispensator. Bona autem ecclesiastica ad diuersos vsus debent dispensari. Unde dicitur. xij. q. ij. De redditibus ecclesie

vel oblatione fideliu; solo epo ex his vna portio remittatur. due ecclesiasticis fabricis et erogationi pauperu; a psbytero sub periculo sui ordinis ministref. vltima clericis p singulo; meritis diuidaf. Si ergo distincta sint bona que debent vsui epi cedere ab his que sunt pauperib9 et ministris et cultui ecclesie eroganda: et eps sibi aliquid retinuerit de his q sunt pauperibus eroganda vel in vsus ministro; aut in cultum diuinum expendedu: no est dubiu quin contra fidem dispensationis agat et mortaliter peccet et ad restitutione; tenef. De his aut q sunt spaliter suo vsui deputato videf esse eade ratio q de ppriis bonis vt sc; pter imoderatu affectu et vsu; peccet quide si imoderata sibi retineat et aliis no subueniat sicut requirit debitu charitatis. Si vo no sint pdicta bona disticta eorum distributio fidei eius comittif. Et si quide in modico deficiat et superabundet: pot hoc fieri absq; bone fidei detrimento q: non pot ho in talibus punctaliter accipere illud qd fieri op;. si vo sit multus excessus non pot latere. vn videtur bone fidei repugnare. et ideo no est sine pcto mortali. Debet ergo ita fideliter et prudeter dispensare vt possit de ipso dici illud Matt. xxiiij. Fidelis seruus &c. Quarto ostendif qualis debeat esse epus in sui gregis deductione. quia debet esse pontifex. i. pontem ei faciens ad transeundum per hanc vallem lachrymarum et mundi fluuium a bonis presentibus ad bona futura. Heb. ix. Assistens pontifex futurorum bonoru;. Debet em deo assistere p grege suo orando et sacrificium offerendo. et debet esse pontifex futurorum bonoru;. i. pontem. hoc est viam faciens ad bona futura. sc; exempla bene viuendi et contemnendi mundum eis exhibendo. Quinto ostendif qualiter eps habere se debeat ad deum: qi debet esse ad deum deuotus et attent9 Debet ergo se hre ad deu obedienter vt sc; deo magis q hoibus in omnibus obediat. Item fideliter vt in oib9 suis opibus ad ipm intetione; dirigat. Ite familiariter vt orando et coteplando ei frequentius assistat. vt cu ps. dicat. lxxii. Mihi adherere deo bonum est. B

Secundo ostenditur in

themate assumpto q iste dns defunct9 habuit ineuitabile exitum sc; mortis: p quem sc; est ex hoibus assumptus. s. ad aliam vita. separat em mors ab hoibus hic viuentibus. ita vt neq; filios neq; parétes aut fratres aut consanguineos alios quoscuq; debeat ampli9 hic videre. Ecce iste q heri habebat domicellos et famulos et clericos et familiares multos sibi seruientes de cetero nullu habebit q sibi seruiat in aliquo ministerio. Dan. iiij. Eijcient te ab hoib9. Ite; mors assumit. i. aliud sumit. s. ad aliu statu Est ergo mors sicut aquila. de qua dr Deutero. xxxij. Sicut aquila puocans ad volandum pullos suos et sup eos volitas expandit alas suas et assumpsit eos. In quibus verbis quinq; describuntur de morte.

Et primum est ipsius officium: quia est sicut aquila.

Scdm vo est ipsius beneficiu. quia prouocat ad volandum pullos suos.

Tertium ipsius iudicium: quia sup eos volitat.

Quartum est ipsius instrumentu;: quia expandit alas suas.

Quintum est morientium premium. qr assumpsit eos.

Assimulatur ergo primo mors aqle propter officiu. Na officium mortis est educere vinctu de carcere. i. spm de corpe: et istu; exitu exoptant sancti viri sicut dauid dicebat. Educ de custodia. i. de carcere de9 aia; mea. Et apls Phil. i. Desiderium habens dissolui et esse cum xpo. Sed mali istum exitum expauescunt: ne post exitum deducantur ad supplicium. vnde nolunt egredi sicut Joab nolebat egredi de tabernaculo vt non occideretur. iij. Regu. ij. Istud officium mortis sc; educere spm de corpe representat figuratiue aquila illa grandis. de qua dr Eze. xvij. q volauit ad cedrum et tulit medulla cedri. qd est altitudo cedro; nisi supereminés dignitas ordinis eporu. Eze. xxxi. Cedri non fuerunt altiores eo. s. eporum ordine. Sed medulla latens interi9 est spus in corpe inclusus. grandis aut aquila e mors que tante magnitudinis et potentie est vt nullus ei possit resistere: et aquile volat9 est mortis inopinat9 euent9. Modo ergo aquila volauit ad cedrum qn inuasit epm istu et dnm. et medullo; ei9 tulit: qr ipsius anima a corpe eduxit. Ezech. xvij. dicit mors. Sumam ego de medulla cedri sublimis. Et signater no dicit medullam sed de medulla: qr aia no est separabi-

lis a corpore nisi ſm partem intellectiuam
q2 alie parcētie eius que dicunt partes ei9
vt sensitiuum vel vegetatiuum non rema/
nent actu in aīa separata: sȝ virtualiter tm̄
sicut in radice nō sicut intellect9 q̄ nullius
partis corpis est actus. Scđo sub similitu/
dine aquile tangit beneficium mortis: q2
ꝓuocat od volādū pullos suos. Pulli mor
tis dicunt pctōres qui sunt filij mortis si/
ue mortis tpalis siue eterne. q2 vtraqȝ pro
pter pctm̄ debet. vñ aīa q̄ peccauerit ipsa
morietur. Eze. xviij. et stipēdio peccati mors
Ro. vj. Quasi ergo volatus pullorum est
velox cōuersio pctōꝝ ergo aquila. i. mors
per sui consideratonem et terrorem ꝓuo/
cat pullos suos. i. hoīes pctōres od volan
dū. i. vt velociter conuertant et nō differāt
quia tempus eius aduentus incertus est.
Eccli. v. Ne tardes cōuerti ad dn̄m ⁊ ne dif
feras de die in diem. Subito em̄ venit ira
illi9. ⁊ in tpe vindicte disꝑdet te. Auis stul/
ta qn̄ videt arcum paratum ad sagitādum
tantum differt surgere ⁊ volare a loco ꝙ
percutitur ⁊ occiditur. Et sic hō qui videt
contra se arcum mortis tensum precipue
si sit infirmus aut senex non debet differre
a uolare a peccatis ad pnīam: ne forte per
cutiatur a sagitta mortis ⁊ cadat in mortē
eternam. Apoc. xij. Date sunt mulieri. i. aīe
due ale. s. timor mortis ⁊ timor gehenne vt
volaret in desertum. i. ad penitentiā. Sed
cogitatiōes stultoꝝ ⁊ vane spes ⁊ qn̄qȝ va
na somnia ꝓmittunt eis longa spacia vite
ne ad pnīam prouocentur. Unde Thre. ij.
Prophete tui viderunt tibi falsa ⁊ stulta
nec apiebāt iniquitatē tuā vt te ad pnīam
ꝓuocarent. De hīs autem qui velociter cō
uertunt dr̄ Esa. xvj. Erit sicut auis fugiens
⁊ sicut pulli de nido auolantes. Tertio in
ꝑdicto figura aquile tangitur mortis iudi
cium: cū dicitur. sup eos volitans. Quādo
miluus diu volitat sup locū vbi sunt pul/
li gallinaꝝ signū est ꝙ se ꝓijciet ad aliquē
capiendum: sed nescitur sup quem nisi qn̄
descendit ⁊ rapit eum. Sed mors cōtinue
volitat sup capita nostra vt capiat nūc istū
nunc illum: sed nescitur quis primus sit ra
piendus a morte: quia multotiēs citius
morit iunior ꝙ senior: ⁊ ille qui videtur sa
nus citius morit ꝙ egrotāa. Sed pulli ti/
mentes miluū fugiūt ad matrē. i. ad galli/
nam: ⁊ ista ꝓtegit eos sub alis suis. sic ho
mies ⁊ ꝑcipue pctōres vt sint securi a lesio

ne mortis debent fugere ad penitentiā: vt
sub alis suis q̄ sunt remissio culpe ⁊ pene
ꝓtegant ⁊ saluēt. Uel gallina est ecclesia
⁊ eius ale sunt sacramenta ad quas debēt
refugere pulli. i. ecclesie filij quādo timent
miluū. i. mortē vel diabolū: qđ dum face/
re nolunt tūc potest dicere diuina mīa ma
licie ⁊ obstinationi eoꝝ illud Mat. xxiij.
Quotiens volui congregare filios tuos
quēadmodū gallina cōgregat pullos suos
sub alis ⁊ noluisti. Debet ergo quilibet ti/
mere mortē cuȝ ab oībus dicat ⁊ per expe
rientiam apparent ꝙ cōtinue ipsa volitet
sup nos: vt rapiat ⁊ nō sit qui eripiat. He/
ster. ix. Fama nois eius sȝ mortis ꝑ cun/
ctorū ora volitabat. Quarto tanguntur in
strumenta mortis q̄ sunt illatio violētie ⁊
defect9 nature: q2 expandit alas suas. Due
enim ale mortis sunt duo modi moriendi
sȝ vel per mortē naturalē q̄ est ab interio/
ri vel per mortem violentam que est ab ex
teriori. Nam violentum dr̄ ſm pħm cuius
principiū est extraneum inferens vim paſ
so. Quelibet istarum alaruȝ hȝ multas pē
nas. i. multas causas ⁊ varios modos. Et
extendūt se iste ale mortis super oēs viuen
tes in terra. ſm illud Esa. viij. Et erit exten
sio alarum eius implens latitudinē terre
Job. xxxix. Plumescit accipiter extendens
alas suas ad austrū. Accipit q̄ rapit aues
signat mortē que rapit hoīes: qui plume/
scit qn̄ hō canescit ⁊ senescit vel qn̄ egrota
re icipit: sed alas expādit qn̄ hoīem extin/
guit siue ꝑ mortē naturalē siue ꝑ violētā:
Sed ista extensio fit ad austrum per quem
significat diuinū iudiciū: q2 de9 ab austro
veniet vt dr̄ Abachuc. iij. Unde mors expā
dit alas ad austrum: q2 ducit ad diuinū iu
dicium. q2 statutū est hoībus semel mori
post hoc autem iudiciū sicut dr̄ Hebre. ix.
Quinto quoqȝ in suprodicta figura tangi/
tur bene morientium premium. q2 assum/
psit eos. s. quos inuenit bonos ad gloriam
Aliquando qn̄ est cōmissum aliqđ malefi/
cium capiunt oēs qui inueniuntur in loco
et ponunt i carcere. Sed postea qui inue/
niuntur innocētes extrahunt ⁊ liberantur
cū honore. q̄ vo inueniūtur culpabiles re/
linquunt in carcere vt puniant. Sic oēs
q̄ sunt in mūdo isto rapiunt a morte et in
cluduntur in sepulchris. sed aīa illius quē
mors reperit innocentē ⁊ purgatū assumit
ad libertatē glorie: aīa vo illius qui inue

nitur malus relinquitur eterno supplicio. Math. xxiiij. Tūc duo erunt in agro. scz mūdi vn⁹ assumetur scz ad gloriam et vnus relinquetur scz ad penam. E

Tertio ostenditur ī the

mate assumpto φ iste pontifer defunctus puenit ad formidabile iudiciuz. s. dei vbi cōstituit oīo defunct⁹ past mortez: sed iste spāliter opz φ reddat rānem p aībus sibi cōmissis in his q̄ sunt ptinentia ad deum idest ad diuinū iudiciū. Et hec videntur esse pcipue tria de quibus in iudicio diuino examinandi sunt epi ad curā aīarū specialiter spectātia. Naz pmo reqretur quō intrauerūt. s. ad ecclesiasticaz dignitatē ⁊ curam aīaꝝ scz an simoniace an canonice. ⁊ si q̄s nō inuenietur canonice intrasse dicetur ei illō. Mat. xxij. Amice quā huc intrasti nō habens vestē nuptialē. Et cum ille obmutuerit dicet rex ministris vt ibi subditur: Ligatis manib⁹ eius ⁊ pedibus mittite eū in tenebras exteriores: ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dentiū. Scdo examinabunt quā gregem suū custodierint. ⁊ dicet vnicuiqꝫ eorū ipse iudex illud Iere. xiij. Ubi est grex q̄ datum est tibi, pecus inclytū. Et tunc de his q̄ malam curā habuerūt de grege suo implebitur illud Eze. xxxiiij. Ue pastoribus israel. i. ppli fidelis scz xpiani. Et hoc ppter duo. s. ppter amissa circa gregē. et ppter cōmissa. Naz quantū ad omissa dicet eis iudex qō subdit ibidem. Qō infirmum fuit nō cōsolidastis: ⁊ egrotū non sanastis: qō cōfractū est nā alligastis qō abiecth est nō reduxistis. Itē quoad cōmissa examinabit eos si malo exemplo suos subditos corruperūt aut scādalizauerunt si iniustas exactiões ī clericos vel laicos fecerunt: si simoniace spūalia vel eis annexa ptulerunt: ⁊ oīa alia iniq̄ q̄ erga gregē sibi cōmissum aliqñ exercuerūt. Tertio quoqꝫ examiabunt quā se ⁊ alios rexerūt Uñ nūc puideant sibi epi vt ita se regant ⁊ alios φ bonā rōnē tunc redderet ⁊ rūdere possint. Et iō abachuc ex psona prudentis epi loquēs dic. Abachuc. ij. Cōtemplabor vt videā quid dicat mihi: et qd rūdeā ad arguentez me. Iste arguens erit ille de quo dr Act. x. φ constitut⁹ est a deo iudex viuoruz ⁊ mortuaꝝ. Felix ergo erit epus q̄ in ejus iudicio inuenietur. vt dicitur. Luce xij. Fidelis dispensator et prudens ⁊c. Et sequitur. Ue dico vobis quia super omnia bona que possidet constituet eū. scz in vita eterna. Ad quam nos perducat ⁊c.

¶ In funere alicuius prepositi vel plebani. Sermo. v.

Percussit domi

nus plebē plaga magna. j. Reg. vj. Si aliqs tāvalido ictu pcuteret cū ense φ caput eius abscinderet a corpore bene posset p certo dici magno ictu seu plaga percussus. Sic accidit nunc isti plebi. i. huic ecclesie siue etiaz pplo ei⁹. Nā ista ecclesia quoddā corp⁹ est: cui⁹ mēbra certe sunt singuli q̄ sunt de ipsi⁹ plebatu. caput aūt ei⁹ dī ipsius pleban⁹. Sed heu hodie cū ense mortis huic plebi. i. ecclie vel pplo ei⁹ abscidit dñs caput ei⁹ qr scilz abstulit ab ea venerabilē hūc patrē dñm plebanum: quí erat vir toti⁹ prudētie: ⁊ caput sanū oī virtute preditū. Uñ ẜe accidit nunc qō dicitur in ẜbo pposito. qr pcussit dñs plebem scz istā plaga magna. A In quibus quidem ẜbis describūtur tria.

Nā primo premittitur aliquid qō inducit ad patientiā. cū dī. percussit dñs.

Scdo ponitur aliquid qō exigit prouidētiam cū subditur. plebem.

Tertio ẜo subditur aliqd qō prouocat ad tristiciā, quia plaga magna.

Circa primū aduerten

dum est φ qr percussio ista de morte istius reuerendi patris nō est ab hoīe sed a dño patiēter ferenda est. Et ratio est: qr aliter percutit deus malos ⁊ aliter bonos. Malos quidem deus aut pcutit ad correctionem sicut chirurgicus vlcus infirmi vt sanetur. ⁊ hac est mīe: sicut dicitur Esa. xix: Percutiet dño egyptum: idest peccatorem plaga ⁊ sanabit eaz. ⁊ reuertentur egyptij ad dñm: et placabitur eis. Aut percutit dñs malos ad eorum dānationē: sicut iusticiarius pcutit ⁊ accidit malefactorem: et hoc iuste Threnoꝝ. iij. Percussisti nos occidisti nec pepercisti. Hoc dī ex persona dānatoꝝ: quos dñs percussit viuentes: ⁊ occidit manētes: ⁊ non pepercit ab eternis supplicijs. Signū aūt φ pcussio pñs sit initiū dānationis eterne est qñ pcussionibus presentibus non corriguntur pcussi sicut dicitur. Iere. ij. Frustra percussi filios

vestros disciplinā nō receperūt. Sed boni viri pcutiunt interdum non ex odio sed amore. sic filius percutit a pre. qr meliora sunt vulnera diligentis ꝙ fraudulenta oscula odiētis. Prouer. xxvij. Vñ nō pcutit eos de⁹ ad interitū sed ad virtutis profectū sicut miles viget ⁊ pcutit calcarib⁹ equum suū quē amat vt melius ambulet. Quia igit ista pcussio quam patimur de morte isti⁹ patris nr̄i a dño est: q̄ ex amore ⁊ charitate hoc fecit vt ip̄m ad meliorē vitā pduceret. debem⁹ nos patienter portare. vñ ad h̄ pōt referri qd̓ dr̄ Judith. ix. Percuties eū ex labijs charitatꝫ mee. In quib⁹ quidē v̄bis dat intelligi triplex ratio quare mortē isti⁹ patris nostri patienter ferre debem⁹. Prima attenditur respectu dei a quo scꝫ est percussio ista. vñ dixit. Percuties. scꝫ tu deus tales em̄ percussiones q̄ dantur in vita p̄senti a deo sunt. vñ Ezech. vij. Scietis qr ego sum dñs percutiens. Et iō debem⁹ dicere illud Job. j. Dñs dedit dñs abstulit ⁊c. Scd̓a ratio attēditur respectu sui. qr eū pcussit. granum em̄ nisi sit triturarū ⁊ pcussum a paleis ⁊ a theca exutū fuerit non portat ad horreuꝫ: nec homo nisi pcutiat morte ⁊ exuat a corpore pōt ire ad celū. Unde deus hūc patrē nostrū voluit mori vt remuneraret eū de laboribus suis in celis: vnde pter bonū suū magis letari ꝙ de ei⁹ morte dolere debemus. Vñ ipse possit dicere illud. Johan. xiiij. Si diligeretis me gauderetis vtiqꝫ: qr vado ad patrem. Certe ipse responderet nobis ꝙ magis sit attēdendū ad amici bonū ꝙ ad dānū pprīū. Et ideo dr̄ Prouerb. xij. ꝙ q̄ negligit dānū pter amicū iustus est. Unde ⁊ consanguinei ⁊ amici ⁊ quicūqꝫ alij debent congratulari aīe eius b̄m illud Luc. j. Vicini ⁊ cognati eius congratulamini ei. qr magnificauit dñs facere miam suā cum illa. Tertia ratio ester parte nostri. i. cuiuslibet nostruꝫ. ⁊ ideo dicit ex labijs charitatis. labiū. scꝫ supius ⁊ inferius. i. duplex charitatis preceptū. vnū de dilectiōe dei ⁊ hoc est labiū superius. aliud de dilectione pximi qd̓ est labium inferius. Utraqꝫ ergo dilectio ad habendā in hoc casu patientiā nos inducit. Vñ patientia habēda est pter charitatem dei. Charitas em̄ dei est amicitia q̄dam ad deū. Amicorū autem est concordare in eodē volito. vt Tullius dic ꝙ amicitia est idē velle ⁊ idē nolle in reb⁹ honestis. Cū ergo ex volūtate dei iste casus prouenerit: nō haberet homo charitatē si ab eius volūtate discordaret. Item propter charitateꝫ pximi. i. ipsius plebani defuncti qui etiā pter mortē desinere non debet. qr charitas nunꝙ excidit vt dicit. j. Cor. xiij. Unde etiaꝫ post morteꝫ bona aīe sue diligere ex charitate tenemur. Et non dubiū quin pter bonū suū de⁹ subtraxit eū. vnde vtroqꝫ modo charitas exigit patientiā. Vñ. j. Cor. xiij. Charitas patiens est. i. ad patientiā inducit. B

Secundo in themate

assumpto ponitur aliq̄d qd̓ exigit prouidentiaꝫ: scꝫ ex pte plebis in eo ꝙ nominat plebem: qr remoto pastore suo opꝫ habere curā ⁊ puidentiā de habendo alio idoneo successore in patrē ⁊ plebanum: q̄ sit talis vite ⁊ prudentie et doctrine ꝙ possit dici illud Eccl'i. xxx. Mortuus est pater eius ⁊ q̄si nō est mortu⁹: reliq̄t em̄ similē sibi. immo si fieri poterit etiā meliorem. Qualis aūt pleban⁹ ⁊ oat necessarius sit isti plebi ostenditur Eccl'i. xxxvij. vbi dr̄ Est sapiens aīe sue: ⁊ fructus sensus illius laudabiles sunt. vir sapiens plebē suam erudit.

In quibus quideꝫ verbis quattuor continentur que multum necessaria essent in istius plebis rectore

Primo quidē vt esset hō ordinate ɔsciētie. ⁊ talis est q̄ est sapiens aīe sue.

Scd̓o vt esset hō laudabilis vite. ⁊ talis est cuius sensus laudabiles fructus.

Tertio vt esset hō sufficientis scientie. ⁊ talis est vir sapiens.

Quarto aūt ꝙ esset hō sane ⁊ fructuose doctrine. ⁊ talis est: q̄ erudit plebeꝫ suam.

Circa primū aduertēdū est ꝙ sicut ph̓s dicit sapiētis est ordinare. ⁊ iō ille est sapiens aīe sue q̄ scit animā suā debite ordinare scꝫ respectu sui p cōsciētie puritateꝫ: ⁊ respectu dei p obedientie hūilitatem: ⁊ etiā respectu pximi per iusticie equitateꝫ. Tunc em̄ ostēditur aīa respectu sui: idest in seipsa ordinata: cū habet conscientiam mūdam: que nō remordeat eam de aliquo pctō. qr vbicūqꝫ est peccatum semp est ibi aliquid inordinatū. Nā sicut dicit Augu. Pctm̄ non est natura sed vitiū nature appetētis illud qd̓ nō est sui ordinis. ⁊ ideo nō est pax in anima: qr non est ibi debitus

ordo. qꝛ tunc est pax ⁊ trāquillitas quādo oīa tenent ordinē suū. sicut qn̄ mens hoīs idest ratio volūtas ⁊ que sunt vires superiores in hoīe manent subiecte diuine legi ⁊ inferiores vires aīe vt irascibilis ⁊ concupiscibilis subijciunt rationi: tunc est in aīa pax ⁊ tranqllitas: ⁊ non dn̄atur ibi appetitus pctī: et tunc cōscientia hꝫ pacē: qꝛ manet mūda a pctō. Propterea dicit Grego. nazāzenus ꝙ primo sapientia est vita laudabilis ⁊ apud deū pura mens ꝑ quaꝫ puri puro coniungunt: ⁊ scti sctō sociātur Et qꝛ mens ⁊ conscientia ꝑ confessionem peccatorum purgat: ille est sapiens aīe sue qui pure pctā suo confitetur. Unde Job. xv. Sapiētes confitentur ⁊ non abscōdūt peccata sua. Itē pertinet ad sapientem ꝙ post confessionē a peccatis abstineat: ne ꝑ recidiuum pctī fiant nouissima eius deteriora priorib⁹. Ideo dꝛ Eccli. iij. ꝙ cor sapiens ⁊ intelligibile abstinebit se a pctīs Itē qui est sapiens aīe sue ordinat eam ad deum ꝑ obedientie humilitatem. Deus sicut instituit primū hominem ꝙ q̄diu ipse esset subiectus deo ⁊ sibi obediens: ꝙ aīalia ⁊ alie creature inferiores essent sibi subiecto ⁊ obedirent ⁊ seruirēt ei: sed rebellante eo dea ⁊ transgrediēte diuinā preceptā creature, mulee facte sunt ei rebelles et in stimulū ⁊ nocumentū. Sic accidit frequēter p̄latis qꝛ deū ipm cōtēnunt ⁊ male viuēdo ipsi cōtradicūt: ꝙ deus de subiectis suis ⁊ de alijs suscitat eis aduersarios et emulos qui persequunt eos. sicut accidit salomoni: qui q̄diu bene vixit ⁊ obediuit deo deus dedit sibi pacem cum oībus: sed quādo incepit male viuere: de⁹ suscitauit sibi aduersarios. sicut dꝛ. iij. Regum. xi. Et ideo sapiens p̄latus si vult plebem sibi subditā habere pacificam: debet humilis ⁊ reuerēs ⁊ obediens esse deo. Eccli. xxxv. Quis vestrum sapiens est veniat et faciat quod dn̄s imperauit. Matth. vij. Qui audit verba mea ⁊ facit ea assimilabitur viro sapienti. Itē qui est sapiens anime sue ordinat eam ad proximū per iusticie equitatem. Iusticia eīm vt dicit tullius est constans ⁊ perpetua voluntas ius suum vnicuiqꝫ tribuēs. Et talis debet esse volūtas in animo p̄lati. nō solū vt aliena non rapiat: sed vt iua suā vnicuiqꝫ reddat. est eīm de iure subditorum vt a p̄lato suo recipiant nō precio: sed gratis spiritualia sacramenta. Itē salutifera verba ⁊ exempla. ⁊ etiam si assit facultas temporaliū rerū qꝛ egent subsidia. Et q̄ talia facere cōtemnit non est iustus ⁊ ledit aīam suā ⁊ ideo non est sapiens aīe sue qꝛ non diligit eam. Contra illud Prouerb. xxiij. Esto sapiēs ⁊ dilige aīam tuā. al's. ⁊ dirige in via animum tuum. Scd̄m qd̄ ostenditur in auctoritate inducta esse necessarium in rectore plebis: est vt sit hō vite laudabil'. ⁊ de tali subdit ꝙ fruct⁹ sensus illi⁹ laudabiles sunt. Ubi aduertenduꝫ ꝙ accidit de sensu hoīs sicut de arbore. Nā sicut est arbor mala ⁊ bona ita ⁊ sensus hoīs malus ⁊ bonus est. Et sicut ex arbore mala prodit fructus malus. qꝛ nō potest arbor mala fruct⁹ bonos facere: ita ⁊ ex hoīe malo opus malum prodit. sed sicut bona arbor facit fruct⁹ bonos sic sensus bon⁹ facit opa bona. Est ergo sensus aliqs malus a quo procedunt fructus illaudabiles. i. opera incōuenientis. Et de hoc dꝛ Roma. j. Tradidit illos de⁹. i. tradi permisit in reprobū sensum vt faciant illa que non conueniūt. Talia eīm opera q̄ nō conueniunt sunt opera vitiosa. ⁊ ista opa sunt sicut fructus illaudabiles. Fructus illaudabiles quoad arbores dicuntur fructus qui sunt insipidi vel amari vel pontici indigesti frigidi crudi ⁊ duri ⁊ qui etiam sunt corrupti ⁊ putridi. Fructus ergo insipidi referunt ad accidiosos: qui scꝫ spūalia opera nō faciunt cū sapore delectationis sed cum tristicia ⁊ grauedine cordis: Habent eīm infectū palatū cordis de febre iniquitatis. sicut Bernar. dicit. Und̄ Prouer. xv. In fructibus impij conturbatia. Econtra autem fructus laudabiles sunt fructus sapidi. i. opa bona: que fiant cuꝫ suauitate deuotiōis ⁊ cū dulcedine ⁊ sapore delectationis spiritualis. Cātic. ij. Fructus illius dulces gutturi meo. Fructus autem q̄ sunt amari referuntur ad inuidos: quia in inuidia ē zelus amarus. De quo Iaco. iij ꝙ si zelum amarū habetis inter vos. vn̄ et iudei qui xp̄m ex inuidia tradiderunt felle amaritudinis potauerūt eū. Sed econtra vir sctūs qui nō habet animū erga aliquē amarū ꝑ inuidie liuorē: sꝫ dulcorosum ꝑ charitatis amoreꝫ: facit fruct⁹ suaues et vtiles. i. opa vtilis ⁊ grata et laudabilia Eccli. xi. Initium dulcoris habet fructus illius: qꝛ scꝫ initiat dulcedine charitatis. Fruct⁹ auteꝫ acetosi ⁊ pontici referuntur

ad iracãdos.qꝛ ira coꝛ pũgit ⁊ alios pun/
gere facit sicut pontica ⁊ acetosa pungũt.
Dicũẽ aũt tales fructus pontici saporis ⁊ il
laudabiles:quia sunt duri ⁊ stiptici.Et sic
hominum iracundoꝝ quidã sunt stiptici:q
fecem iracundie de ventre memorie non
emittunt:vnđ stiptici sunt q sant difficiles
ad iniurias obliuiscendã ⁊ duri ad parcen
dum.Sunt tñ fructus pontici appetitus
excitatiui:sic ire motꝰ excitant seu incitant
appetitũ ad vindicandã.Sed econtra fru
ctus laudabiles sunt fructꝰ mansuetoꝝ.i.
qui non ex iracũdia:sed in suauitate man/
suetudinis opa sua pficiunt.Isti sunt ve/
lut ficus q non pducunt fructꝰ asperos et
ponticos:sed mites ⁊ suauissimos.Unde
Judicũ.ix.Dixit ficus ad arboꝛes.Nunqđ
possum deserere dulcedinẽ meã fructusqꝫ
suauissimos:ita dicit hõ mitis ⁊ mansue/
tus.Fructꝰ aũt indigesti referũtur ad gu/
losos:qꝛ vt plurimũ indigestio pueniit ex
cibi supfluitate.cuius causa esse consueuit
gule appetitus.Itẽ cibus indigestꝰ est im
purus:qꝛ per digestionẽ humoꝛis purum
ab impuro separatur:⁊ gule satietas im/
mũdiciã ⁊ impuritatẽ generat coꝛpoꝛis ⁊
anime.Econtra autem fructus mundos ⁊
laudabiles facit tẽperantia ⁊ abstinentia
que ⁊ valet ad purgandũ immũdiciã pec/
catoꝝ coꝛpoꝛis ⁊ anime.Un̄ Micchee.vi.
Dabo fructum vẽtris mei pꝛo pctõ anime
mee.Fructus autẽ frigidi ⁊ etiam crudi re
feruntur ad auariciam que extingẽs calo/
rẽ charitatis in anima frigidam eam red/
dit in amoꝛe tam dei ꝙ pximi.Unde bici
tur.j.Job.ij.ꝙ qui diligit mundum non ẽ
charitas pris in eo.Et iđ Aug.dicit ꝙ ve/
nenũ charitatis est cupiditas rerũ tempo/
raliũ:augmentum ꝟo eius cupiditatis di/
minutio:pfectio ꝟo nulla cupiditas.Fa/
cit etiã auaricia fructꝰ crudos ⁊ acerbos.
quia auari sunt alijs crudeles ⁊ asperi ⁊ ĩ
cõpassibiles erga paupes.Et nota ꝙ fru/
ctus crudi sunt maloꝝ humoꝛuꝫ nutritiui
⁊ gustus coꝛruptiui:⁊ pcipue pueris ⁊ de
bilibus sunt nociui.Sic auaricie lucra ⁊
opera malos humoꝛes:idest malas affe/
ctiones interioꝛes ⁊ desideria nutriunt.qꝛ
sicut dicit aplꝰs.j.Timoth.vi.Qui volũt
diuites fieri incidunt in tentationes ⁊ in
laqueum diaboli:⁊ in desideria multa et
inutilia ⁊c.Item appetitus auaricie coꝛ/
rũpunt gustus anime vt non sapiant aua/
ri spiritualia:sed solum terrena lucra.Con
tra illud aplĩ.Coll.iij.Que sursum sunt sa
pite:non q super terram.Itẽ debilibus et
imperfectis maxime nocent occupationes
tẽpoꝛalium quas auaricia multiplicat.De
talibus ergo fructibꝰ.i.opibus auaroꝛum
dicitur Sap.iiij.Fructus illoꝝ inutiles ⁊
acerbi.Sed econtra fructus laudabiles
sunt fructꝰ liberalitatiꝫ ⁊ pietatis.Prouer.
vltimo.Date ei de fructu manuũ suarũ:et
laudabunt eũ in poꝛtis opera eiꝰ.Fructus
autẽ duri referuntur ad superbos:quoꝛuꝫ
coꝛda pꝛopter defectum pietatis ⁊ gratie
sunt arida ⁊ dura.eis enĩ sub typo montiũ
dicitur.ij.Regnum.j.Nec roꝛ nec pluuia
veniat sup vos.Et ideo sunt fructus eoꝛuꝫ
illaudabiles.i.opa cũ superbia facta.Sed
ecõtra fructus humilium laudabiles sunt
Eccli.xxiiij.Floꝛes mei fructꝰ honoꝛis:di/
cit humilis.Floꝛes sunt cogitationes hu/
miles:sed fructus humiliũ opera ad q se/
quitur exaltatio honoꝛis.qꝛ q se humiliat
exaltabitur.Sed fructus coꝛrupti et pu/
tridi sunt peccata luxurie:que pꝛopter sui
turpitudinẽ inducũt erubescentiam ⁊ con/
fusionem.Hiere.xij.Confundimini a fructi
bus vestris.Sed fructus cotinentie ⁊ ca/
stitatis sunt fructus laudabiles.Pꝛopter
qđ dicit Malach.iij.Non coꝛrumpet:sup
ple luxuria:fructus terre vestre:idest coꝛ/
poꝛis vestri.Isti ergo sunt fructꝰ laudabi/
les homĩs vere sensati.pꝛopterea đr alibi.
Fructus sensus illius fideles. ¶ Tertio
requiritur in plebano ⁊ rectoꝛe vt ostendi/
tur in auctoꝛitate inducta:vt sit sufficiens
scientie seu litterature.⁊ talis largo noĩe
vocatur hic sapiens vir sicut apud vulgus
homĩes litterati vocantur sapiẽtes.Tole/
ratur tamen in pꝛelato ꝙ habeat etsi non
eminentẽ tamen competentem scientiam.
Sed videtur ꝙ si quis vult habere copiaꝫ
aque debet ire ad fonteꝫ siue venam.⁊ ita
si clericus vel pꝛelatus vult habere de aq̄
sapientie debet ire ad fontem:idest ad sa/
cram scripturam.quia inde oꝛiũtur omnia
flumina.Sicitis ꝙ viatoꝛ calefactus ⁊ si/
tibũdus veniens ad fontẽ auide bibit de
aqua eius vt potetur ⁊ refrigeretur.sic qui
de ⁊ affectuose debet clericus ad studium
diuine scripture intendere vt potetur aq̄
sapientie salutaris.Hm illad Eccliasti.v.
Aqua sapiẽtie salutaris potabit illum.Hu
ius eniꝫ aque fons diuina scriptura est de

quo Damascenus. Si erim⁹ affectuose di/
scentes: erim⁹ multa discentes. Eccli. xxvi.
Sicat viator sitiēs ad fontem os aperiet.
Sed conqueritur scriptura de clericis qui
relinquunt studium suum. et student ī qui
busdam alijs scripturis vel scientijs que
nihil valēt p anima per Hieremiā dicēte
Hiere. ij. Me dereliquerunt fontem aque
viue ⁊ foderūt sibi cisternas dissipatas que
continere non valent aquas scꝫ salutares.
Sed qualiter possit haberi de fonte scri/
pture aqua sapientie. ostenditur figurate
Numeri. xx. vbi legitur ꝙ populus vadens
ad terram promissionis sitiuit in deserto
propter calorem ⁊ laborem vie tunc moy/
ses et aaron rogauerunt dūm dicentes. Do
mine aperi eis thesaurum tuum fontem
aque viue Tunc de mandato domini per/
cussit virga bis silicem et scaturiuit fons vt
habundanter biberet populus et iumenta.
Iste populus vadens ad terram promis/
sionis est populus christianus tendens ad
terraꝫ paradisi: que est terra viuentiū quā
repromisit deus diligentibus se. hoc est ad
refrigerandū estuꝫ tribulationuꝫ et releuan
dum tediuꝫ laborum que patimur in via. i.
in mundo: desiderare debet aquā sapientie
ad quā impetrandā a deo multū valēt ora
tiones iustoꝝ. vnde Sap. vij. Inuocaui et
venit in me spiritus sapientie. Unde debet
orare cū samaritana. Domine da mihi hāc
aquā. sed debet etiā virga. i. rectitudine et
subtilitate intellectus silicem. i. textū et lit
terā diuine scripture: qui fortis ⁊ difficilis
est ad impetrādā ⁊ intelligendū: bis percu
tere. i. bis studere. s. primo ad habendū sen
sum litteraleꝫ. secundo ad percipiendū sen
sum mysticum et spiritualem. Uel quia du/
pliciter debet homo studere in ipsa scriptu
ra diuina. Primo speculatiue ad intelligen
dū et sciendā. Scdo practice ad faciendum
⁊ seruandam ⁊ tunc habebit aquaꝫ sapien
tie. vnde Mat. vij. Omnis qui audit ver/
ba mea: scꝫ ad intelligendum ⁊ sciendum:
et facit ea. i. studet ad ea faciendum assimi
labitur viro sapienti. Et de hac aqua sapiē
tie potantur homines ⁊ iumenta. i. subti/
liores ⁊ simpliciores. D Quarto requiri/
tur in plebano ⁊ rectore ꝙ sit homo sane ⁊
fructuose doctrine. ⁊ ideo dicitur in aucto/
ritate inducta ꝙ erudit plebem suam. Ista
eruditio fit duobus modis sicut dicit glosa
scꝫ verbo et exemplo. et plus ad bene agen
dum erudit homo exemplo ꝙ̄ verbo. Et ra/
tio est. qr simile generatur a simili sicut ho/
mo ex homine; et equus ex equo. sꝫ magis
simile est operi factū siue facti exemplū ꝙ̄
verbū. et ideo magis inducit homo ad bo/
na opera per exemplū operis ꝙ̄ per verba
tm̄. et ideo vtroqꝫ modo debet erudire ple
bem suam. Eccli. xviij. Docet ⁊ erudit qua
si pastor gregem suum. E

Tertio ī themate assum
pto ponitur aliud quoad tristiciam scꝫ pla
ga magna. qua percussi summus in pcussio
ne mortis isti⁹ patris nostri. Legit enī ī ve
teri testamēto ꝙ qn̄ moriebatur aliqs re/
ctor seu princeps multitudinis q̄ bene ⁊ vti
liter rexisset pplꝫ: ꝙ tota multitudo trista/
bat et plāgebat. qr. s. in plaga mortis ei⁹ to
tus ppls reputabat se pcussum pter ma/
gnum damnū suū ex carētia ei⁹. sicut mor/
tuo moyse eū planxerūt omnes filij israel
triginta diebus. Deut. vlt. Item mortuo sa/
muele qui fuerat iudex ppli cōgregatus est
ois israel ⁊ plāxerūt euꝫ nimis. j. Reg. xxv.
Et mortuo iuda machabeo in plio: q̄ fue
rat dux inclyt⁹ ppli sui. fleuit euꝫ ois ppls
israel planctu magno: ⁊ lugebant dies mul
tos. j. Mach. ix. In pcussura ergo ⁊ plaga
mortis istius patris spiritualis: q̄ sua mi/
sericordia erat sustentator egenoꝝ. sua sa/
pientia eruditor indoctorum: sua potentia
defensor oppressorum: sua prudentia dire/
ctor deuiatorū: sua iusticia corrector vitio/
rum: sua gratia et beniuolētia cōcordator
inimicoꝝ: vere ecclesia ista ⁊ plebs ei⁹ tota
pcussa est plaga magna. et idcirco ois po/
pulus e⁹ habet lugendi materiā. Uū vide
tur hodie hic impletū qd̄ dicit. j. Reg. vj.
Luxit populus eo ꝙ percussisset dn̄s ple/
beꝫ plaga magna nimis. Rogemus tamen
eum qui vulnerat et medetur pcutit et ma
nus eius sanabunt: ꝙ ipse sanet plagaꝫ no
stram animaꝫ istius patris nostri in gl'iam
suā recipiendo: et de alio nobis idoneo pa
tre et rectore bono puidendo. cum quo hic
consolemur in gratia ⁊ tandem beatifice/
mur in gloria. Ad quam ⁊c.

¶ In funere alicuius sacer/
dotis. Sermo. vij.

Tet ante iudiciū
causā reddēs facti sui ⁊ mo
riat sacerdos. Iosue. x. Con

suetudo dñorum est exigere ratioñe ab officialib9 suis. et quib9 maioro facto ptrocāda cōmiserūt ab his districtiorē rationem exigūt. Sacerdos aūt est precipuus officialis dei; cui deus maximum officiuz cammisit. sicut est pertractare corpus ⁊ sanguinem suū. et aīas hoim posse saluere et ligore: quss ita charas habet. vt pro eis suum corp9 tradiderit. vñ deus citat eū per mortē ad iudiciū suuz vt reddat causam sine rōnem factoꝝ suoꝝ. Et ita nūc occidit de isto nostro sacerdote defuncto: de quo ex persona dei dr. Stet ante iudiciū ⁊c. ¶ In quibus quidem verbis tria describuntur.

Naȝ pmo pmittit citatio hoīs. cū dicit. Stet ante iudiciū cousaȝ reddēs facti sui.

Secūdo subditur sententia iudicis cū dicitur: Et moriatur.

Tertia exprimitur dignitas ordinis in eo quod subinfertur. sacerdos.

Circa primū notandū

ꝙ citatio fit ad duo. Primo em̄ citatur vt coram iudice cōpareat. vñ dicit. Stet ante iudicium. Scđo vt rationē reddat: et ideo subdit. causaȝ reddēs facti sui. Quoad personā citationē est sciendu ꝙ ille q̄ vult corā deo iudicāte securus cōparere et ante eius iudicium sine suo preiudicio stare: dȝ primo iura sua discutere ⁊ preparare. vt ea corā iudice possit secure pducere. Nam vt apl's ait. j. Corīth. xj. Si nosemetipsos diiudicarem9. i. diligenter ad iudiciā ppararemus non vtiq; a dñā iudicaremur. i. iudicia cōdēnationis. Et idcirca tenere dȝ hāc cōsiliū sapientis qđ scribit. Eccli. xviij. Ante languorē adhibe medicinā: et ante iudicium interroga teipsum ⁊c. In quibus quidem verbis dat nobis duplex consilium.

Unum contra culpam qū dicit. ante lāguorem adhibe medicinam.

Et aliud contra penam. cum subdit. et ante iudicium ⁊c.

Primo erga dat nobis consilium de remedio contra culpam: cum dicit. ante languarem adhibe medicinam. Nam quando aliquis videt aliquem malis humoribus plenū et ad maximam infirmitatem dispositum dicere cōsueuit. Oportet vos aliquā accipere medicinam. Sic hō plenus malis humorib9. i. malis affectionib9 ⁊ sanguine corrupto peccati: curari nequaꝙ pōt nisi p pnīe medicinam expellant: et in medicinis quidem corporolibus ita est ꝙ non omnes possunt eas habere: sȝ tñ in spiritualibus bene possunt. ea ꝙ summus medicus vnam nobis medicinam fecit multum charam: et que ipsum multum grauauit. i. de sanguine suo: quem tñ ex sua grō exhibuit nobis gratis. et ideo qui recurrit ad pnīe medicinam curat: qȝ virtutē hȝa passione xpi vnde altissimus de terra. i. de carne sua creouit medicinam: et vir prudens non abhorrebit eam. Eccli. xxxviij. Et videmus ꝙ quanto lāguor seu infirmitas est prolixior ⁊ magis radicata. tanto plus hȝ facere medic9. Incepit aūt languor petī ab ipso pncipio mūdi. et durobit vsq; in finē. nō ergo sine magna grauamine fieri potuit vt talē medicus xps medicinam pficeret q̄ aīa petā curaret pterita psentia ⁊ futuro sicut facit passio xpi. Eccli. x. Languor prolixior grauat medicum. Magnus dolor est qū mater morit in partu ⁊ opȝ filios extrahi p lot9. et sic accidit de carne xpi. Itē mater maiorē dolorē sustinet qū parit plures natas ꝙ qū vnū. Esa. liij. Vere languores nostros ipse tulit. Et idea ad pnīam q̄ medicina est dȝ recurrere infirmus: qȝ mediante pnīa applicat nobis virtus passionis xpi. Et iā sicut xps passus est in aīo tristiciaȝ ⁊ in corpe penam. ita et in aīa et in corpe apȝ petōiē: qui vult curari a languare petī facere pnīam. Scđm ħo sapientis consilium est de remedio contra penam: cuȝ subditur et ante iudiciuȝ interroga teipm ⁊c. Si em̄ aliquis iniustaȝ habens cusam esset a iudice aut a potestate citatus certissime sciens ꝙ si cōparuerit cuȝ tali causa ad suspendiū condemnabitur: libenter talis sit posset ante iudiciū placaret dñm et iudicē vt euadere posset suspēdiū. Sic certe petōr citabit immo iam citat ad diuinuȝ iudiciuȝ p infirmitates vel senectutem: ⁊ hȝ malaȝ causaȝ cū qua si ad iudiciuȝ venerit suspendetur et ideo debet libenter ante pacificare deuȝ et videre peccata sua et interrogare seipm et emendam facere deo. Sapien. j. In cogitationibus impij interrogatio erit. Et idea dicitur Eccli. xviij. Ante iudicium para iusticiam. et sequitur illic. et inuenies ppiciationem. Eccli. xvij. Magna misericordia domini et propiciatio illius conuertentibus ad se. ¶ Scđa citatio ad diuinuȝ iudicium est ad reddendam rōnem factorum suorum, ⁊ ideo subditur in themate.

causam.i.rationez reddens facti sui. Sed
nota hic in ista ratione reddenda triplicez
differentiã. Primõ ex parte cause. In hoc
enim differt iudicium particulare qd fit in
morte τ iudicium generale qd fiet in fine
mũdi de vnoquoqz hoīe:qr ĩ iudicio post
mortem agit solũ causa anime:qr sola oĩa
iudicatur. Threnoꝝ.iij. Iudicasti dñe cau
sam anime mee. Sed in finali iudicio ven
tilabitur non solum causa anime:sed etiaz
corporis. Aplus.ij. Cor.v. Omnes nos
manifestari oportet ãte tribunal xpi:vt re
ferat vnusquisqz propria corpis prout ges
sit siue bonũ siue maluz. Scđa differentia
sumitur ex modo rationis redde:qr in iu
dicio particulari post mortem redditur ra
tio.nõ voce sed mente. Unde quidam fra
ter predicator apparuit post mortez alteri
fratri suo dicens ꝙ tunc astiterat diuino
iudicio τ receperat sententiã ꝙ ꝑ quibus
dam culpis τ negligẽtijs suis deberet ire
ad penas purgatorij. Sed anteꝙ iret ad
locum purgatorij ꝑmissum erat sibi a deo
vt appareret ei ad petendum suffragia ab
eo. Et ipse petiuit a defuncto qualiter fit
illud oĩe iudiciuz:τ qualiter reddit ratio.
Et ille respondit ꝙ fiebat mẽtaliter τ subi
to.qr ex presentia dei illuminata erat aĩa
eius ꝙ subito vidit in mente eius oĩa fa
cta sua bona τ mala:ita ꝙ ipsemet cogno
uit τ iudicauit quali pena vel premio di
gnus esset. Et post promissa suffragia dis
paruit. Sic etiam dicit aplus.j. Cor.iiij.
ꝙ dñs illuminabit ab.cõdita tenebrarum
τ manifestabit cõsilia cordium. Sed in iu
dicio generali τ finali vbi erunt tam boni
ꝙ̃ mali cũ corporibus suis dicunt quidam
ꝙ reddetur ista ratio.voce corporali τ non
tm̃ examinatione mentali. Et ratio est:qr
xpus non iudicabit tm̃ vt deus.sed etiam
vt homo vnde eius iudiciuz fiet vt dicunt
non tm̃ modo diuino:sed etiam modo hu
mano. Et ex hoc maius erit gaudium sensi
bile bonorũ:τ maior dolor τ confusio sen
sibilis reproborꝝ. vnde vt dicunt non erit
hoc frustra:sed vtiliter.sicut τ corporalis
apparitio xpi iudicis. Sed sanctus Tho
mas de aquino dicit ꝙ probabilius existi
mat ꝙ totũ illud iudiciuz τ quoad discus
sionẽ meritorꝝ quod est rationez exigere:et
quoad accusationẽ malorum τ commẽda
tionẽ bonorꝝ:quod est rationem approba
re vel reprobare:τ quoad sententiam vtro
rũqz quod est penã vl' mercedẽ determina
re:mentaliter tm̃ perficitur. Si eñ vocali
ter facta singulorꝝ narrarent: inestimabi
lis magnitudo tẽporis ad hoc requireret
sicut etiam Augustinus dicit.xx. de ciuitate
dei.ꝙ si liber ex cuius scriptura oẽs iudica
bũtur.vt dicit Apocal.xx. carnaliter cogi
tetur quis eius magnitudinẽ aut longitu
dinẽ valeat estimare:aut quanto tẽpore le
gi poterit liber in quo scripte sunt vniuer
se vite vniuersorꝝ. Nõ aũt minus tẽpus req
ritur ad narrandũ oretenus singulorꝝ facta
ꝙ̃ ad legendum si essent in libro materiali
scripta. Unde probabile est ꝙ illa q̃ dicunt
Matt.xxv.ꝙ dicet rex. Esuriui τc. non vo
caliter sed mẽtaliter intelligendo sunt esse
proferenda. Tunc ergo hoĩes:sicut dicit.j.
Petri.iiij. reddent rationẽ ei qui paratus
est iudicare viuos τ mortuos. Tertio diffe
rentia est ex parte persone iudicande. quia
sacerdos non curatus habebit reddere ra
tionem solum de factis proprijs. sicut τ q̃
libet aliorum hominuz. Unde. Rom.xiiij.
Unusquisqz nostrũ pro se rationez reddet
deo. Et ideo dicit in themate. reddens ra
tionẽ facti sui; scilz a se cõmissi vel omissi.
Reprobi eñ duplici de causa dãnabuntur
Primo quia peccauerunt contra iusticiam
trãsgrediẽdo scz precepto iusticie. Et ideo
per iusticie sententiam iusticie τ digne dã
nabuntur ad penã inferni. Unde tunc co
gẽtur dicere illud Luce.xxiij. Nos quidem
iuste supple patimur. Nam digna factis
recipimus. Scđo damnabuntur reprobi:qr
peccata non redemerunt per opera miseri
cordie. quia iudiciuz sine misericordia fiet
illi qui non fecit mĩam. sicut dicit Jacobi
ij. Scti ergo in aliquo modo cuz reprobis
conueniunt. primo qr oẽs vel fere oẽs pec
cauerunt. sed in hoc differunt:quia pecca
ta sua ꝑ opera mĩe redemerũt:τ propterea
saluabuntur. Propter qđ Tobie.iiij. dr:ꝙ
fiducia magna erit coram summo deo ele
mosyna oĩbus facientibus eã. Sed sacer
dos curatus cui aĩaꝝ cura cõmissa est:non
solum de factis suis proprijs oportebit ꝙ
reddat rationẽ:sed etiaz pro factis alienis
scz parochialium suorum τ animorꝝ sibi cõ
missarũ. Propter qđ dicebat apłs Hebre.
xiij. Obedite prepositis vestris τ subiacete
eis. Ipsi eñ peruigilant quasi rationem pro
aĩabus vestris reddituri:vt cum gaudio
hoc faciant;τ non gementes. E

Secūdo in assumpto

themate subdit̄ sentētia iudicis: qui dixit moriatur. Consueuerāt em̄ iudices condēnare reos ad mortē s̄m formam statutaȝ in lege. Natura aūt humana in primis parentibus incurrit reatū mortꝭ. q2 camederunt cibum vetitum a deo sub pena mortis. De quo Gen̄. ij. Quacunqȝ die comederitis ex eo morte moriemini. Et ideo factum est a deo statutum generalis legis: ꝙ oīs homo moriat̄. Et de hoc ait aplūs Heb. ix. Statutū est homini semel mori. Sed aduertendum ꝙ sctī viri cupiētes exire a malis huius mūdi ad huius statuti seu legis debito spante se exonerare expetūt scȝ mori appetēdo ꝛ hoc a deo postulādo. Cuius figura habet̄ Jone. iiij. vbi dicit̄. Percussit sol super caput ione ꝛ estuabat. et petiuit aīe sue vt moreretur. In quibus quidē verbis tangitur triplex ratio: quare sancti viri libēter moriātur. Primo quidem vt liberentur a mundi corruptione: que corruptio significat̄ in eo qꝺ dicit. Percussit sol super caput ione ꝛc. Sol em̄ est prosperitas mūdi que caput. i. mentem hominis percutit vulnere inordinati amoris ꝛ tunc estuare facit ardore auaricie vel ambitiōis. Sciendū est igit̄ ꝙ mundus duobus modis homines corrūpit. vel in prosperis per superbiā. vel in aduersis per impatientiam. sed exiens a mundo per mortem liberatur ab vtroqȝ. Unde tunc accidit sicut dicit ps. cxx. Per diem sol nō vret te: neqȝ luna per noctem. qꝺ exponit glosa dicens. Neqȝ per diē prosperitatis vret te sol elatiōis: neqȝ per noctem aduersitatis vret te luna detractionis. Scdo appetunt mortem sancti viri vt securentur a periculoruȝ trepidatione Et ideo dicit in auctoritate inducta ꝙ petiuit aīe sue: idest pro securitate anime sue. Naȝ q̄diu viuunt sancti viri semper timēt pericula mundi: quia q̄diu sunt in carne sunt in domo ruinosa: ꝛ q̄diu sunt in mundo sunt in domo ab incendio occupata. q̄a totus mūdus in maligno positus est. idest in malo igne. s. Job. v. vnde appetunt exire ꝑ mortem sicut homo de domo ruinosa aut de incēdio. Hinc est ꝙ helias territ⁹ ex ꝑsecutione iezabel fugiēs per desertum petiuit aīe sue vt moreretur: et dixit. Sufficit mihi dn̄e tolle animā meam: vt dicitur. iij. Regum. xix. Nam iezabel non permittebat prophetas dn̄i ꝓphetizare aut veritateȝ annūciare. Tertio appetunt sancti viri mortē pro p̄mioꝝ assecutiōe. sicut operarius appetit finem diei vt mercedeȝ recipiat. sancti aūt q̄diu viuunt laborant ꝛ operantur vt eterne btītudinis mercedē assequantur quā esse qui nō possunt nisi moriant̄. Unde Jonas petiuit vt moreret̄. sic sctī mortem appetāt scientes quia beati mortui qui in dn̄o moriuntur. Apoca. xiiij. D

Tertio ī themate assumpto

tangit̄ dignitas ordinis: q̄a sacerdos Tanta em̄ est dignitas sacerdotalis ordinis vt in sacra scriptura sacerdos angelus nominet̄. Malach. ij. Labia inquit sacerdotis custodiāt scientiā: ꝛ legē requirēt ex ore eius: q2 angelus dn̄i exercituum est. In quib⁹ q̄deȝ verbis describitur quadruplex debitū ordinis siue officij sacerdotalis.

Nā primo quidē sacerdos debȝ esse cautus in verboꝝ ꝓlatione: qꝺ notatur cū dr̄ ꝙ labia eius custodiant scientiam.

Scdo dȝ eē idone⁹ ī sui officij executiōe qꝺ aūdit̄ cōuenienter ex noīe sacerdotis.

Tertio dȝ esse perit⁹ ꝓpter alioꝝ instructionē: q2 legē requirent ex ore eius.

Quarta debȝ esse mūdus in sua cōuersatione: q2 angelus dn̄i exercituum est.

Debet ergo primo sacerdos esse caut⁹ in verbi ꝓlatiōe ꝛ iō dicit ꝙ labia eius custodiunt sciām. glosa Hieronymi. vt congruo tp̄e verbū enunciet. sicut ioseph custodiuit frumentū vt proferret illud in tp̄e opportuno. ꝛ hoc ad sapienciā ptinet. Sed considera in dicta pte auctoritatis tria. Primo locutiōis instrumentū: q2 labia. q̄ quidem ex ipsis officijs ad q̄ deputata sunt ꝛ sacerdotē ꝛ alios instruūt q̄liter debent loq̄. Nam p̄mo q̄dē labia sunt duriciei dentiū tēperatiua. ꝛ iō facta sunt mollia ꝛ carnosa. sic verba sacerdotꝫ debēt esse talia vt mollificent ꝛ tēperent duriciem pctōris. Uel ideo sunt labia mollia vt oñdant ꝙ r̄nsio mollis frangit iraȝ. nā v̄bū dulce multiplicat amicos ꝛ mitigat inimicos. Iteȝ labia sunt vocis articulate formatiua. ꝛ vox articulata est vox significatiua exprimens aliquē sensum In quo ostēdit̄ ꝙ labia sacerdotꝫ ꝛ cuiusli bet alteri⁹ loqui debent v̄ba sensata: ꝛ non insensata vel stulta. Item labia sunt aeris frigidi ꝛ calidi interceptiua. Nam labia aeri frigido siue calido se opponunt, et

ipsuz retinendo depuratum interi⁹ reddūt. Ex quo instruit sacerdos et quilibet ali⁹ ꝙ verba inflāmantia ad iram vel inducentia frigus malitie qua homo a bonis retrahatur. etiam si audierint referre non debent sed potius se opponere dicenti. et si referre opz puriora ea ꝛ placabiliora reportare. Item labia sunt virtutis interpretatiue ꝓprie organa. ꝛ tales esse deberent labia sacerdotum vt scirent scripturaz exponendo interpretari. Qñ ergo sacerdos talis talia hƀet labia vere dici posset ei illud ps. xliiij. Diffusa est gratia in labijs tuis. Secūdo in ipsa parte auctoritatis inducte considera depositum: qꝫ custodiunt. Sunt enī labia velut ostia oris ad custodiaz interioris cordis. Et qñ ostia domus nō bene custodiuntur aliqñ intrat hostis: qui interius habitātem vel expoliat vel vulnerat vel occidit: sicut accidit isboseth. ij. Reg. iiij. Et sic etiaz plerunqꝫ qñ homo non custodit labia sua sine linguam intrat hostis. i. peccatum: qđ occidit animam. Propterea dicitur Prouer. xxj. Qui custodit os suum et linguam suam: custodit ab angustia animam suam. Tertio in parte auctoritatis inducte considera thesaurum. i. scientiam. Iste thesaurus debet in archa memorie recōdi vt non deficiat: et iterum ꝓferre alijs vt ꝓficiant. Dicit aūt anticlaudianus ꝙ scientia est nobilis possessio animi: q̄ distributa suscipit incrementum: ꝛ auaro dedignata possessorem: nisi publicet elabitur. Eccli. xx. Scientia inuisa ꝛ thesaurus absconditus q̄ vtilitas in vtrisqꝫ. ꝛ Prouer. xv. Labia sapiētū disseminabunt scientiam. E

Secūdo ostenditur in auctoritate inducta ꝙ sacerdos debet esse idoneus in sui officij executione. Quod specialiter ostenditur ex noīe sacerdotis qđ scilicz est nomen officij summi ministerij dei et quanto est altius ministeriuz: tanto quoqꝫ ministrum suū requirit magis idoneuz. Est enī duplex officium siue actus ipsius sacerdotis. Unus principalis respectu capitis scz christi consecrare. scz dñicum corpus: ꝛ quoad hunc actum est summus minister: qꝛ non dependet a potestate superiori nisi diuina. Alius est actus secundarius. s. respectu membroꝝ et hoc est preparare fideles ad dignā sacramenti ꝑceptionē: nō preparatione remota sicut faciūt minores ordines: quoꝝ q̄dā ꝑparant fideles ad dignā perceptionē sacramenti remouēdo ꝓhibē scz aut excludendo malū hostem: qđ ꝑtinet ad ostiariū: aut maluz angeluz. i. demonem qđ ptinet ad exorcistas. Quidā vero ad hec preparāt cōferendo aliqđ disponēs siue illuminando itellectū qđ fit ꝑ lectorē: aut inflāmando affectuz. qđ fit ꝑ acholytum: cereū ad excitationē deuotionis portantem. Alij vero deseruiunt circa misteriuz sacramenti. qꝛ subdiaconus materiam accipit a populo et offert dyacono: ꝛ dyacon⁹ offert ea sacerdoti cōsecrandā. Sed sacerdos habet ꝑparare ad ꝑceptionem eucharistie ipsos fideles ꝑparatione propinqua scz ligando et soluēdo. Et quod ad hunc actū potestas eius dependet a potestate superiori: qꝛ ordinatum regimen multitudinis dꝫ procedere ab vno vniuersali rectore ꝑ multos medios ḡnales vsqꝫ ad plurimos immediatos ꝛ particulares. Et ideo Hieronym⁹ dicit ꝛ habef. xcv. di. Olim idem erat presbyter qui ꝛ epus. ꝛ anteq̄ diaboli instinctu in ecclia partiuz dissidia fierent: cōi cōsilio p̄sbyteroꝝ ecclesie gubernabātur. postq̄ vero eos qs vnusq̄sqꝫ baptizauerat: suos putabat nō xpi in tota orbe decretū est vt vnus de p̄sbyteris ꝓponeref vt scismatuz semina tollerent. Et ito epi nouerint se magis consuetudine q̄ dispensationis dñice veritate p̄sbyteros esse maiores. Qꝛ igit̃ sacerdos quoad suū principalē actū seu officium. qđ est ꝯsecrare dñicum corpus est summ⁹ minister dei: ideo requirit summam idoneitatem. Et in huius signū qñ vadit ad altare ad consecrandum: spiritualibus ꝛ ꝓciosis vtitur vestimentis ad significandū idoneitatē virtutis que debet eē in eo. Nā primo induit albā camisiā totū corp⁹ cooperiens q̄ significat mūditiaz a macula maloꝝ operū: deinde ponit amictū in humeris: q̄ significat fortitudinē bonoꝝ: ꝛ cingulo renes accingit: qđ cōtinētiā significat corporis accipit etiam manipuluz qui est quasi sudarium ad extergendā lippitudines oculorum. i. omnem negligentiam circa diuinū ministerium. stola vero super vtrūqꝫ humeruz ponit ad significandū arma iusticie a dextris et a sinistris. in susceptiōe aduersoꝝ ꝛ ꝓsperoꝝ. his superaddit planeta rotūda ad significandā charitatē que est supiema omnium virtutū. Et propter ista di in ps. cxxxj. Sacerdotes tui induant iusticiā ꝑ

quā vt dicit phs intelligit oīs virtus. F

Tertio ostēdit in auctoritate allegata ꝙ sacerdos dꝫ esse perit⁹ ꝓpter alioꝝ instructionē. qꝛ legē requirēt ex ore eius. Ubi aduertendū ꝙ sicut dictū est, sacerdos habet duos act⁹. Unū principalē sup corp⁹ xpi verū. Et aliū secūdariū sup corpus xpi mysticum. Scōs aūt actus dependet a primo: sꝫ nō ecōtrario. Et ideo aliq̄ ad sacerdotiū ꝓmouent q̄bus cōmittit primus actus tm̄ scꝫ consecrare corpus xpi: sicut religiosis q̄bus celebratio cōmittit: sed cura aīarū eis nō cōmittit. et ex taliū sacerdotum ore non requiritur lex: sed ꝙ sacramenta conficiant. et ideo talib⁹ sufficit si tantū de scīa habeant ꝙ ea que ad ꝑficiendū sacramentū spectant rite seruare possint. alij autem ꝓmouentur ad aliū actū qui est supra corpus xpi mysticū. Et a talium ore ppl's requirit legē. Unde scientia legis in eis esse debet. non quidem vt sciant omnes difficiles questiones legis. quia in his debēt ad superiores habere recursus. sed vt sciant ea que populus debet credere ⁊ obseruare de lege. Sed ad superiores sacerdotes. s. episcopos pertinet vt etiā ea que difficultatē in lege facere possunt sciant: et tāto magis quāto in maiori gradu collocantur. Et ideo debent esse sic periti et iusti, vt de quolꝫ eorū dici possit. Lex veritatis fuit ī ore ei⁹ ⁊c. Malach. ij. Quarto ostenditur in auctoritate inducta ꝙ sacerdos debet esse mund⁹ in conuersatione. quia angelus dñi exercituū est. De angelo enī Dionysius dicit ꝙ ē speculū mundū. et ita sacerdos habere dꝫ per mundiciā mentis et corporis aspectum ꝯuersationē angelicā. Act. vj. Uiderunt faciē eius tanq̄ faciē angeli. j. Reg. xxix. Bonus es tu sicut angelus dei. Et q̄ talis fuerit ꝑueniet finaliter ad consortium angeloꝝ dñoꝝ: qđ est in vita eterna. Ad quā ⁊c.

¶ In funere vnius abbatis. Sermo. vij.

Clamamus ab-

e ba pater. Ro. viij. Cōiter dicit ꝙ vbi sunt magni dolores ibi sunt magni clamores. sicut mulieres parientes sicut sentiūt magnos dolores. ita emittunt magnos clamores. Esa. xxvj. Que concepit cum appropinquauerit ad partum dolens clamat in doloribus suis. Quia igitur de morte istius venerabilis patris habemus materiam magni doloris. idcirco emittim⁹ voces eiulatus et clamores. Et hīc dr in verbo ꝓposito. Clamam⁹ abba pater. A In quibus quidē verbis tria apl's insinuit de isto patre nostro defuncto.

Primo iudicium doloris: qꝛ clamamus
Secundo officiū honoris quia abba.
Tertio affectū dilectionis quia pater.

Circa primū notandū

est ꝙ hoīes in morte charorū suoꝝ ꝯsueuerūt eiulando clamare ad indicandū interiorem dolorē. Dolor aūt de aliquo defuncto tanto sentit acrior: quāto ille q̄ defunct⁹ ē dū viueret erat vtilior. Sed quattuor cōiter sunt que reddūt hoīem alijs magis vtilem. s. sapīa: potētia: amicitia ⁊ mīa. Nam sapientia facit hominem esse vtilem in consilijs potentia in auxilijs: amicitia in aduersis: misericordia in indigentijs. Et qꝛ abbas ⁊ quilibet prelatus est persona communis: qui debet non sibi tm̄ esse vtilis sꝫ etiam multis ꝓdesse: sicut apostolus dicebat. j. Cor. x. Non querens quod mihi vtile est: sed quod multis. Ita predicta sūt multum ei necessaria: scꝫ ꝙ sit sapiens in consulendo: potens in defendendo. amic⁹ in auxiliando. et misericors in subueniendo. Quando igitur moritur aliquis abbas aut prelatus qui talis fuerit merito dolere possunt ⁊ vlulare omnes. Nam possunt clamare ⁊ vlulare homines imperiti: quia perdiderunt suum consiliatorem ⁊ instructorem: possunt dolere ⁊ clamare oppressi: quia perdiderunt suum protectorem. possunt clamare ⁊ vlulare amici: quia perdiderunt suum adiutorem, possunt etiam dolere ⁊ clamare egeni. quia perdiderunt suum benefactorem. Unde Hiere. xvij. Clamabūt homines ⁊ vlulabunt. Sed licꝫ in talibus toleretur clamor doloris: est tamen magis laudabilis clamor officij. diuini et sacre orationis. que scꝫ fieri debet ad deum. vt animam istius patris defuncti misericorditer suscipiat: et vt lugentibus ⁊ tribulatis de morte ipsius summum auxilium et consolationem infundat. Scriptum est enim in ps. cvj. Clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de necessitatibus eorum liberauit eos: In quibus quidem verbis de clamoribus orationum de ipsis orationibus ostēdit quattuor. Primo ꝙ debent esse auidꝫ: et ideo dicit clamauerunt, Nam

magni clamores ſcḋm Aug. magna ſunt de
ſideria. vñ ps. cxviij. Clamaui in toto cor
de. i. in toto deſiderio cordis. Scḋo oſten/
ditur ꝙ debent eſſe alte: qꝛ ad dominum
Damaſcenus. Oratio eſt aſcenſio intelle/
ctua in deum. ps. liiij. Ego autem ad dñm
clamaui: ⁊ dñs ſaluauit me. Tertio oſtēdit
ꝙ debent eſſe opportune: ⁊ tunc maxime
opportunū eſt orare qñ homo tribulat. et
ideo ḋr in auctoritate inducta. cū tribula/
ret. ps. cxix. Ad dñm cū tribu. cla. ⁊ exau.
me. Quarto oſtendit ꝙ tales orōnes ſunt
impetratiue. qꝛ de neceſſitatibus eoꝝ libe
rauit eos. ps. xxx. Saluaſti de neceſſitati/
bus animam meam. ſ. Macha. ix. Clama/
te in celum vt liberemini. B

Secundo in themate

aſſumpto ponitur officiū honoris: cuꝫ ḋi.
abba. Sic em̄ hodie vocant prelati maio
res in quibuſdam religiōibus. ſ. abbates.
Quante autem dignitatis ⁊ poteſtatis ſit
officiū abbatis oſtenditur tripliciter. Pri
mo reſpectu ſacramēti ordinis. qꝛ. ſ. abba
tes poſſunt tres minores ordines confer/
re. ſ. pſalmiſtriatum oſtiariatum ⁊ lectora
tum. di. lxix. ca. ſ. ⁊. ij. Et dicunt quidam ꝙ
hos ordines pōt abbas monachis ſuis et
alijs pleno iure ſibi ſubiectis ꝯferre ⁊ hoc
in ſuo monaſterio: alijs aūt aut ī alio loco
nō debēt abbates huiuſmodi ordines con
ferre arg. lxix. di. ca. ſ. Si tñ ꝯtulerint cōfe
runt characterem. Et hoc eſt intelligēduꝫ
de abbatibus qui ſunt preſbyteri ⁊ quib⁹
impoſita eſt man⁹ ab ep̄o ſcḋm morē pficien
doꝝ abbatuꝫ ꝓut dicitur in eodem ca. glo
ſo tamen ſuper idē decretū dicit ꝙ etiam
monacho alteri⁹ monaſterij pōt ordina/
re ſi inuitat⁹ fuerit. ix. q. ij. Lugdunē. Sed
innocentius dicit ꝙ abbas exorciſtatum
⁊ ocholytatū conferre non pōt niſi hoc ex
priuilegio habeat. Sꝫ aduerte ꝙ ſcḋm theo
logos pſalmiſtat⁹ nō eſt ꝓprie ordo. ſ. ꝓut
ordo dicitur ſacramentum vocatur tamen
alicubi ordo: vt. xxiij. di. pſalmiſta. ꝓut or
do eſt nihil officij: qꝛ. ſ. ipſe pſalmiſtotus
officium quoddam eſt annexum ordini le/
ctoris. Nam lector legendo excitat intelle
ctum. ſed cantando deuotionē affect⁹. Itē
apparet dignitas ⁊ poteſtas abbatis etiā
reſpectu epiſcopi ex eo ſcꝫ ꝙ aliquādo mi/
nus eſt deferendū ſeu obediendum epiſco
po ꝙ̄ abbati. Verbi gratia. Si epiſcopus
vellet monachum prelatū inſtituere in ec/
cleſia ſeculari: abbas aūt noluerit: dꝫ mo/
nachum obedire non ep̄o: ſed abbati. xvj.
q. ſ. Cum ꝓ vtilitate. ⁊ ca. Monachi. lviij.
di. co. ſ. ⁊. ij. Dicit tamen Hoſtieñ. ꝙ ſi exi/
geret hoc vtilitas eccleſie cogendus eſſet
abbas conſentire ⁊ monachum licentiare
vt in ca. ꝓ vtilitate. ⁊ hec compulſio fieret
per ſuperiorem. Item ſi epiſcopus vellet
vocare monachum ad officium cubicula/
riatus inuito abbate non poſſet: quia hoc
eſt priuilegium ſolius pape quemlibet ad
ſe vocare clericum vel monachuꝫ. ir. q. iij.
Per principalē quia pape ſine dubio pl⁹
eſt obediendum ꝙ̄ abbati. viij. di. Que cō
tra mores. xj. q. iij. Qui reſiſtit. Iteꝫ dicūt
quidā ꝙ ſi monachus cōfeſſus fuerit pec
cata ſua ep̄o vel penitentiario eius: qḋ q̄/
dem facere poteſt cum epiſcopus ſit ordi/
narius ſingulorum qui ſunt in ſua dioceſi
niſi forte in ſuis conſtitutionibus confir/
matis a papa contrariū ſit expreſſum: vel
niſi hoc ex priuilegio habeat ſpeciali: ſicut
fratribus predicatorib⁹ ꝓhibetur a papa
ne peccata ſua alicui confiteri preſumant
niſi prelatis ſuis vel alteri fratri de prela/
toꝝ licentia: nihilomin⁹ vt dicunt etiā ī eo
caſu in quo potuit epiſcopo vel eius peni
tentiario confiteri tenet etiam abbati ſuo
vel de mandato eius iterato confiteri ſi hō
precipiat. Sed in hoc cōtradicunt theolo
gi ꝯmuniter quia confeſſionē ſemel bo/
na fide factā ei qui poteſt abſoluere nūꝗ̄
tenetur homo reiterare niſi velit. vñ ſcḋm
ſanctū Thomā de aq̄no. nō poteſt aliquis
auctoritate cuiuſcūꝗ hoīs compellere ad
confitendū peccatū qḋ alteri confeſſus eſt
qui abſoluere potuit: qꝛ confeſſio ſacramē
toꝝ eſt quoddā ſacramētale diuino impe/
rio ſubiacens non humano. Itē apparet
dignitas abbatis reſpectu vocabuli. qꝛ cō
uenit ei nomē dei patris quia abba eſt no
men dei patris in hebreo ſiue ſyro ſermo/
ne ⁊ inuocam⁹ eū abba ex inſpiratiōe ſpūs
ſancti. ſcḋm illud Gal. iiij. Miſit de⁹ ſpiritū
filij ſui in corda noſtra clamantē abba pa/
ter. i. facientē nos clamare. C In quib⁹
quidem verbis notantur precipue tria.

Primum eſt diuina proceſſio: cum dicit
miſit deus ſpiritum filij ſui.

Secundum eſt humana inſpiratio: qꝛ
in noſtra corda.

Tertiū eſt effectiua inuocatio: qꝛ clamā.

tem.i.clamare facientem abba pater.

Quoad primū ergo dicit ꝙ misit de⁹.scꝫ pater spm̄. Nā spūssanctus ab eo mitti dr a q̄ ꝓcedit. Quia missio duo ĩportat. Primo habitudinē missi ad eum a quo mittit̄ Scdo habitudinē missi ad finimū ad quē mittit̄. Sed rōne primi p hoc ꝙ aliqs mittitur ostendit̄ ꝓcessio quedā missi a mittēte. Processio aūt in diuinis ꝑsonis attēditur ſm originē vnius ꝑsone ab alia. Et iō solū ille ꝑsone diuine mitti dicuntur: q̄ ab alio ꝓcedunt. sicut fili⁹ ⁊ spūsſctūs. Pater aūt qr a nullo alio ꝓcedit: mitti non dicit̄ igitur missio alicui⁹ diuine persone ĩmportat ꝓcessionem originis. Ab eo mitti dicit̄ aliqua ꝑsona diuina a quo ſm originē ꝓcedit. sicut fili⁹ q̄ a patre est genit⁹ a patre missus dicitur. ſm illud Jo.x. Quem pater sanctificauit ⁊ misit in mundū Gala. iiij. Misit deus filium suum ⁊c. Unde qr spiritussanctus a patre procedit. ſm illud Jo.xv. Spiritum veritatis qui a patre ꝓcedit. ideo a patre mitti dicitur. Sed quia procedit etiam a filio ꝓpter qd̄ in auctoritate inducta dicitur spiritus filij.s. qr etiā ab ipso procedit: ſm illud athanasij. Spiritussanctus a patre ⁊ filio non factus nec creatus nec genitus sed ꝓcedens. Quod est contra errorem nestorianorum ⁊ theodori ⁊ Jo. damasceni. qui dixerunt spiritū sanctum spiritum filij: sed non a filio. qr a nestorianis fuit iste error primo introductus ꝙ spiritussanctus tm̄ a patre ꝓcedit ⁊ non a filio. sicut pꝫ in quodam symbolo nestorianorum damnato in synodo ephesina. hinc est etiam ꝙ dicitur ipse spiritussanctus ab ipso filio mitti: sicut ipse filius dixit Jo.xv. Cum venerit paraclytus quē ego mittam vobis a patre. Et qr etiā a patre procedit ⁊ mittitur dixit Jo.xiiij. Paraclytus autem spūssanctus quem pater ⁊c.

Secundo ſo in auctoritate inducta ponitur humana inspiratio. cum dicitur. In corda nostra.i. in mentes nostras per inuisibilem inspirationē siue per gratie sue infusionē. Verū quia omne agens assimilat sibi passum. sicut ignis agēdo in lignū vel in ferrū assimilat illud sibi ip̄m calefaciēdo ⁊ igniendo. Ideo etiam qn̄ aliqua diuina persona inuisibiliter mittit̄ ad aliquē immutandū: opꝫ ꝙ fiat assimilatio illius ad ipsam diuinā personā que mittitur ad eum per aliquod gratie donū. Unde quia filius dei est verbū spirans amorē. vt Augu. dicit in.x. de trinitate: ideo qn̄ ipse mittitur ad aliquē assimilat sibi intellectū ei⁹ p instructionem ad cognitionem inducentem ad dilectionē sui. Et ideo dicit Augu. ꝙ filius mittit̄ cū a quocūqꝫ cognoscitur atqꝫ ꝑcipit̄. q̄ scꝫ ꝑceptio p affectū amoris que ꝓprie dr sapiētia.i. sapida scientia fit: ergo qr spūsſctūs amor ē siue charitas. qn̄ mittit̄ in corda nr̄a assimilat sibi ea p donū charitatis. Et ideo apl's dicit Ro.v. ꝙ charitas dei diffusa est in corda nostra per spiritūsanctum qui dat⁹ est nobis. Tertio quoqꝫ in auctoritate inducta ponit̄ effectiua inuocatio. quia clamantem.i. facientē clamare.i. cum affectu inuocare. abba pater. Ubi aduerte ꝙ hoc quod dicit pater. ē expositiuū eius quod dixit abba. quia abba est nomen hebreum vel ſm aliquos nomen syrum. alij ſo dicunt est hebreum et syrum. ⁊ idē est qd̄ pater. Attribuit̄ autē hoc nomen abbas platis maiorib⁹ monachorum: quia aliquid participāt de dei potestate. Nam deo patri appropriatur potentia. vnde ⁊ Christus dixit Marci.xiiij. Abba pater. omnia possibilia sunt tibi. ergo quia talis prelatus participat aliquid de dei potestate ratiōe prelationis. ⁊ ideo ſm regulam beati Benedicti ea q̄ sunt dispensabilia ſm regulam oīa posita sunt in potestate abbatis. Ideo dicit̄ abbas quasi ad similitudinem dei patris. D

Tertio ponit in themate

assum pro affectū dilectionis. cū dicit pater. Quia enī pater est amantissimus filiorum ratione etiā charitatis qua dꝫ subditos velut filios diligere: rōnabiliter vocatur pater. Jo.xvi. Ipse enī pater amat vos. Sed aduertendum est ꝙ alia ratiōe dicitur deus pater noster: ⁊ alia ratione abbas dicitur pater. Nā deus dicitur pater noster ratione creationis: quia.s. creauit nos ad imaginem ⁊ similitudinem suā quam alijs creaturis inferioribus nō impressit. Unde Deutero.xxxij. Ipse est pater tuus qui possedit te ⁊ fecit ⁊ creauit te. Et ista de causa nos debem⁹ ei honorē. vn̄ ipse dixit. Exo.xx. Honora patrem tuū. Et iste honor consistit in tribus. Primo ĩ laudis deuotione quoad ipsum deum qui dicit in ps.xlix. Sacrificium laudis honorificabit me. Et ista laus non solum debet

esse in ore: sed etiaz in corde: ne dicat illud
Esaie. xxix. Populus hic labijs me hono-
rat: cor autē eorū longe est a me. Itē cōu-
stit in corporis puritate quoad seipsum. j.
Cor. vj. Glorificate et portate deuz in cor-
pore vestro. Itē in iudicij equitate ad proxi-
mū. ps. xcviij. Honor regis iudiciū diligit.
Itē oes dicit pater noster ratiōe guberna-
tionis. Sapiē. xiiij. Tu pater omnia guber-
nas prudētia. Et q̄uis oīa alia gubernet
tā nos nobiliori modo gubernat: q: alio
vt seruos nos autez quasi dn̄os: et ideo di-
citur Sap. xij. Tu autē dn̄ator virtutis cū
tranquillitate iudicas: et cū magna reue-
rētia disponis nos. Hac aūt ratione debe-
mus deo tria. Primo subiectionē: scz obe-
dientie. Nam si homo debet obedire patri
carnali multomagis deo qui est pater et
spūs noster. vnde Hebre. xij. Patres car-
nis nostre eruditores habuim⁹ et reuere-
bamur eos. Nō multomagis obtēperabi-
mus patri spirituū et viuemus? Scdo de-
bemus ei imitationē. Patrē vocabis me:
et post me ingredi non cessabis. Hiere. iij.
Et debem⁹ ipm patrē deū in duobus imi-
tari. Primo in mūdicia p̄cipue continen-
tie. Unde ibidē. j. Hiere. iij. Amodo voca
me pater me⁹ dux virginitatis mee. Se-
cūdo in mīa. Luc. vj. Estote misericordes
sicut tc. Tertio debemus ei humiliatio-
nē vt humiliter recipiamus et portemus
ipsius castigationem. Hebre. xij. Quis enī
filius quē non corripit pater tc. Itez de⁹
dicit pater noster ratiōe adoptiōis: quia
alijs dedit q̄si munuscula: nobis autē he-
reditatē: q: sumus filij et heredes. heredes qui-
dem dei coheredes autē xpi. de quo Heb.
j. Quē constituit heredem vniuersorum tc.
Et post. Ego ero illi in patrem et ipse erit
mihi in filiuz. Ex hoc autem sequit̄ q̄ proxi-
mos nostros debeamus intime diligere scz
q: fratres nostri et coheredes sunt. Ma-
lach. ij. Nunquid nō pater vnus omnium
nostruz? Sed iste abbas noster qui modo
defunctus est quibusdaz erat pater spūali
prelatione. scz monachis suis. qui nunc eo
subtracto dicere possunt illud Threū. v.
Pupilli facti sum⁹ absq3 patre. Quibus-
dam erat pater spirituali affectione. sicut
de quodaz dicitur. ij. Macha. xiiij. q̄ p af-
fectu pater iudeorū appellabat̄. Quibus-
dam vero erat pater beneficiorū collatione
vt pauperibus, religiosis et miserabilibus
p̄sonis eo modo quo dicit̄ Eccli. iiij. Esto
pupillis vt pater. et Job. xxix. Pater eram
pauperum. Unde modo tales nō debent
obliuisci ei⁹: sed pro aīa eius orare. ne for-
te dicat̄ de eis illud ps. lxxvij. Obliti sunt
beneficiorū eius. Contra qđ aplūs Hebre.
xiij. Beneficientie nolite obliuisci. Ingra-
tis enī accidit illud Sapien. xvj. Ingrati
spes tanq̄ hybernalis glacies tabescet et
disperiet tanq̄ aqua superuacua. Sed gratis
augetur in p̄senti gratia et in futuro glo-
ria conferetur. Ad quam nos tc.

¶ In funere vni⁹ prioris. Sermo. viij.

Venit prior ad

monumentū. Job. xx. Licz de iure naturali ille q̄ est prior alio ēpe. i. antiquior in etate p̄us debeat mori: q: qđ antiquat̄ et senescit prope interitum est vt habetur Hebre. viij. tn̄ ex alijs causis frequēter contingit q̄ citius morit̄ q̄ iuuenis est q̄ q̄ antiqor. Et h̄ est qđ figuratiue ostendit̄ Job. xx. Ubi ad ostēdēdū q̄ q̄nq3 q̄ iunior est citi⁹ moritur. dicitur q̄ iohannes q̄ iunior erat prior venit ad monumentū q̄ petr⁹ q̄ erat eo antiqor. Sed rursus ad ostendēdū ordinē et debitū nature dicit̄ etiā ibi q̄ in ipm monumentum xpi prius Petrus q̄ Johānes intrauit. Sed quoniā iste noster defunctus q̄ modo est ad monumētū portandus p̄oris fūgebat̄ officio: eo scz modo q̄ hodie in q̄busdam ecclesijs p̄lati vocantur priores: possumus etiam v̄ba p̄posita ad ipsi⁹ mortē et sepulturam transferre vt. s. de ipo dicamus. venit prior tc. A In quibus quidem verbis de ipso tria principaliter describuntur.

Et primū est officij p̄eminentia. q: prior.
Scdm est mortis ipsi⁹ instantia. q: venit.
Tertium est loci cōgruētio: quia ad monumentum.

Circa primū attēdēdū

est q̄ prior et quicunq3 alius prelatus cui animarum cura incumbit: sicut excedit alios in dignitate et prelatione: ita quoq3 deberet precedere in virtutum p̄fectiōe. sicut pastor excedit gregem non solum vite gubernatione: sed etiam nature p̄fectione. Et hoc btūs Grego. dicit in pastorali. Tantuz debet actionem populi actio transcendere presulis: quantū distare solet a grege vita

pastori. Oportet nãq ut mereri tãta sollicitate studeat: quãta rectitudinis tenende necessitate cõstringit sub cuius estimatione pplus grex vocat. Sit ergo cogitatione mũdus. actione pcipuus: discretus silentio vtilis in verbo: singulis cõpassione proximus: pre cũctis cõtẽplatiõe suspensus bene agentibus p hũilitatem socius: contra delinquentes per zelum iusticie erectus: internoꝝ curam exteriorum occupatione nõ minuens: exterioꝝ prouidentiam interiorum sollicitudie nõ relinquens. Et ita ptz ꝙ priores siue prelati sicut sunt maiores in imperijs: ita debent esse perfectiores in donis. Sm illud Genesis. xlix. Prior in donis maior in imperio. In quibus quidem verbis modo pdicto figurare acceptis: prioratus officiũ cõmendatur ex tribus.

Primo ex preminentia dignitatis: quia prior.

Scdo ex sufficiẽtia bonitatꝫ: qꝛ in donis

Tertio ex obedientia sublimitatis: quia maior in imperio.

Circa primũ notandum est ꝙ ille qui in hoc officio est prior nõ dicitur prior ex tempore: qꝛ non ille q̃ antiquior est etate vel religione semꝑ in hoc officio ponit: sed dicit prior et dignitate q̃si principalior ꝛ honorabilior sicut dr Joh. j. Post me venit vir qui ante me factus est: qui prior me erat. Sed hec attẽdenda est differẽtia inter bonũ ꝛ malũ priorẽ seu quẽcũq ꝑlatũ. Nam malus ea q̃ sunt oneris imponit subditis. Sed ea que sunt honoris ꝛ consolationis illa vult habere sibi: et imponit alijs duras leges ꝛ duras penitentias: ꝛ ipse ꝑ se accipit libertates ꝛ delitias. Unde de talibus dixit dñs Mat. xxiij. Alligant onera grauia ꝛ importabilia et imponunt in humeros hoĩm: digito autem suo nolunt ea mouere. Sed bonus econtrario attendit illud quod habet ex̃ de constitu. Cum oẽs. vbi dicit. Qđ quisq iuris in alterum statuit: ipse debet vti eo: qꝛ sapientis dicit auctoritas. patere legẽ quam ipse tuleris. Unde bonus rector ꝛ prelatus in his que onerosa ꝛ laboriosa sunt ad dandum exemplum alijs vult ipse esse prior. vt scꝫ dicat alijs non ite sed venite. De hoc habetur figura. ij. Regum. xviij. vbi dicit speculator ad dauid. Cõtẽplor vit cursum prioris q̃si cursum achimaas filij sadoch. Et ait rex. Uir bonus est. Nam achimaas interpretatur onus fratris. ꝛ sadoch: idest iusticie filius qui scꝫ prior currit ad onera que fratrib' ꝛ subditis imponit. Uñ bon' prelatus ꝛ prior primus ordinat vitã suã ꝛ conscientiã: ꝛ postea dirigit vitam subditorũ. Unde dr Eccl'i. xxxij. Precurre prior in domũ tuam. i. in mentẽ tuã ab exterioribus sollicite redeas: ꝛ illic aduocare. i. totã intẽtionem tuam ibi cõgrega ꝛ illic lude. i. attẽte cogita vt illud facias qđ deo placeat ꝛ qđ ꝓximũ edificet ꝛ tibi lucrũ pariat sicut ille q̃ ludit studet placere ꝛ alios recreare sibi lucrũ cõquirere: ꝛ illic age conceptiones tuas. i. ibi ordina q̃liter foris bona q̃ erga alios facere cõcepisti. Scđo ponit in auctoritate allegata superi' sufficientia bonitatis: que debet esse in priore maxime quãtũ ad dona q̃ necessaria sunt ad regimen aliorꝫ ex hoc qđ dr in donis. Sunt enĩ necessaria ꝑori seu rectori. vt bene regat precipue ista dona. de quib' apostolus dicit Roma. xij. Habẽtes donationes sm gratiam que data est nobis differentes siue supple sit habens ministerium ecclesiasticũ. i. dispositionem sacramentorũ: vtatur eo ad vtilitatem fidelium in ministrãdo. i. ipsa sacramẽta dispẽsando nõ simoniace sed gratuite: non pigre: sed sollicite: nõ irreuerẽter: sed deuote: nõ immũde: sed pure ꝛ caste. Siue q̃ docet. i. q̃ gratiam docendi habet eam ad vtilitatẽ aliorũ erogando vt moneat. Debet enĩ illuminare intellectũ inflãmare affectum ꝛ mouere ad actũ. Qui exhortatur. i. qui habet gratiam exhortandi: vtatur ea etiã ad vtilitatẽ alioꝝ ĩ exhortãdo. Naꝫ sicut colloquia praua corrumpunt bonos mores: ita bone exhortatiões etiã simpliciũ hoĩm edificant Qui tribuit scilicꝫ elemosynas tribuat supple in simplicitate. i. simplici intentione in sua intentione vite eterne. vt nesciat sinistra tua q̃d faciat dextera tua. Qui ꝑest in sollicitudine supple ꝑsit. sollicitudo enĩ est annexa prelature ꝛ dominio. Unde tullius Quo celsior fueris eo magis te antiũ ꝛ sollicitũ esse oportet. ij. Cor. xi. Instãtia mea quotidiana sollicitudo oĩum ecclesiarum Qui miseretur; idest qui opera misericordie impendit in charitate supple hoc faciat. quia hilarem datorem diligit deus. Tertio ponit ĩ auctoritate allegata obedientia sublimitatis. qꝛ maior in imperio. Notanduꝫ ꝙ ĩ ecclesiasticis officijs q̃ maior

est auctoritate ⁊ potestate imperandi: ille debet esse minor in humilitate se reputandi ⁊ in charitate seruiendi. Nam in luminaribus celestibus illa que videntur esse minora sunt in quātitate maiora sicut stelle fixe videntur esse minoris quantitatis ꝙ luna: ⁊ tñ sunt longe maiores. Nam minima stellarum fixarum s̄m traditionez alfagrani est decies maior ꝙ terra. luna aūt est vna pars de. xxxix. partib⁹ terre. Et de hoc diffuse tractaui in libello de operibus vi. dierū ca. ij. videntur ergo minores propter elōgationē ab aspectu nostro. Sic ergo qui maiores sunt ptāte ⁊ dignitate: debent se minores ostēdere seruiendi humilitate. Sic em̄ xp̄s precepit. Mat. xx. Quicunq̃ voluerit inter vos maior fieri sit vester minister. Gen̄. xxv. Maior seruiet minori. Unde dato ꝙ sit maior imperio non tamen debet cū austeritate imperare. sed cū mansuetudinis ⁊ charitatis dulcedine. vnde Ezech. xxxiiij. redarguit dominus de hoc pastores israel dicens. Cum austeritate imperabitis eis ⁊ cū potentia. ⁊ disperse sunt oues mee. Chrysostomus. Circa vitam tuam esto austerus: circa aliorum benignus. Unde apostolus dicebat ad philemonem. Multam fiduciam habens imperandi tibi quod ad rem pertinet. ꝑpter charitatem magis obsecro ⁊c. B

Secundo quoq̃ in themate

assumpto describit mortis instantia in eo q̄d dicitur venit scz ad mortem. Ubi notandū ꝙ instantia mortis multū humiliat humanā superbiam. Et ratio est quia mors annihilat oīa ex quibus homo superbire consueuit. scz dignitates potentiarum rerum abundātiam: hominū sequelā: et reuerentiam. Exemplū huius habetur in Antiocho Rege. de quo instante infirmitate mortis dicit scriptura. ij. Macha. ix. ꝙ cepit ex graui superbia deductus ad cognitionem sui venire diuinis ammonitus plagis. Ubi per plagas diuinā intellige mortis instantiaz que. s. mors ꝓuenit ex diuina sniā que dicit Gen̄. ij. In quacūq̃ die comederis ex eo morte morieris. Hec aūt instantia mortis triplicem effectum habet.

Primus est qr est humilitatiua: qr deducit hominem a sua superbia. vnde dicit primo. ex graui superbia deductus.

Scd̄s qr est illuminatiua. s. ad agnitionem sui faciens hominem venire.

Tertius est correptiua. s. per admonitionem. vnde dicit. diuinis admo. plagis.

Circa primum notandum ꝙ grauitas rei apparet ex casu vel descensu ipsi⁹. Sed casus vł descensus sup̄bie est in ignominiam culpam vel in grauem penam: ⁊ idea sequitur ꝙ sit grauis culpa. De ignaminioso casu p3: quia deus excelsos viros ꝑpter superbiaz permittit cadere in turpia pctā. Unde. Ro. j. dicitur ꝙ philosophi ꝑpter elationem cordis traditi sunt in reprobum sensum vt faciant ea que non conueniunt. Nam sicut in syllogismis ducentibus ad impossibile quandoq̃ aliquis conuincitur per hoc ꝙ ducitur ad inconueniens magis manifestum. Ita est ꝙ ad conuincendam superbiam hominum deus aliquos punit: permittēs cadere in peccata carnalia: que etiam si sint minora: tn̄ manifestiorem turpitudinem continent. Unde Ysidarus dicit in libro de summo bono omni vitio deteriorem esse superbiam seu ꝑpterea ꝙ a summis ꝑsonis ⁊ primis assumit: seu ꝙ opera iustitie ⁊ virtutis exorit minusq̃ culpa eius sentit. Luxuria aūt carnis iō notabilis oībus est: qm̄ statim p se turpis est ⁊ tñ dispensante deo sup̄bia minor est: sed qui detinet sup̄bia ⁊ nō sentit labit in carnis luxuriā: vt per hanc humiliat⁹ a confusione exurgat. Ex quo p3 etiā grauitas peccati sup̄bie. Sic em̄ medic⁹ sapiēs in remedium maioris morbi patit infirmum in leuiorem morbum incidere. Ita etiam peccatū superbie grauius esse ostendit ex hoc ipso ꝙ pro ei⁹ remedio deus permittit homines ruere in alia peccata. Prouer. xxix. Superbū sequitur humilitas. Hiere. xiij. Putrescere faciā superbiā iuda. Itē grauitas sup̄bie facit ruere in ꝓfundissimas penas. sicut patet de lucifero Esa. xiiij. Detracta est ad inferos superbia tua. ⁊. xxiij. Dominus exercituū excogitauit hoc vt detraheret superbiam omnis glorie. Secundo ostendit in auctoritate inducta ꝙ mortis instantia est illuminatiua intellect⁹: quia scz facit hoīem in cognitionē sui venire. facit enim hominem cognoscere ⁊ suaz imbecillitatem ⁊ suaz nuditatem ⁊ suā iniquitatem. Imbecillitatem quidem quia scilicz videt se non posse morti resistere. vnde Alexander qui omniū victor fuerat cognouit se finaliter a morte esse vincendum. vn̄ di

citur. j. Mach. j. q alexander philippi rex macedo &c. Et sequitur. Post hec decidit in lectum et cognouit quia moreretur. i. a morte vinceretur: Item facit hominem cognoscere suam nuditatem. quia mors compellit hominem exire de mundo: ita vt nihil eius secum deferre possit. Eccle. v. Sicut egressus est nudus de vtero matris sue sic reuertetur et nihil afferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas quomodo venit sic reuertetur. Item facit hominem cognoscere suam iniquitatem: quia mors est quedam citatio hominis ad diuinum iudicium. quia statutum est homini semel mori. et post hoc iudicium. sicut dicitur Hebre. ix. et hoc cognoscimus per fidem. ps. cxxxix. Cognoui quia dominus faciet iudicium &c. Sed ille qui citatur ad iudicium vt examinetur de criminibus suis cogitur recordari maleficiorum et iniquitatum que fecit et venit ad iudicium cum timore. Sap. iiij. Venient in cogitatione peccatorum suorum. Tertio quoque instantia mortis ostenditur esse correctiua. s. per admonitionem: quia admonet ad penitentiam et correctionem vitiorum antequam homo recedat de vita ista. et ideo dicitur in auctoritate allegata. diuina admo. pla. Unde deus plaga infirmitatis et timore mortis admonet peccatorem vt relicta malitia redeat ad ipsum per fidem et charitatem. vnde Sap. xij. Nos qui erant ex partibus corripis. et de quibus peccant admones: et colloqueris vt relicta malicia credant in te domine. immo etiam ex morte alterius admonetur homo de fine suo vt cogitet quid futurum sit de se. Et ideo dicitur Eccle. vij. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum conuiuij. In illa enim finis cunctorum admonetur hominum: et viuens cogitat quid futurum sit. ¶

Tertio in themate as

sumpto ponitur loci congruentia. quia ad monumentum. Monumentum enim dicitur quasi admonens mentem. scilicet non solum de memoria mortis habenda: sed etiam de penitentia peragenda. Et hoc figurate exprimitur in maria magdalena. de qua habetur. Jo. xx. quod maria stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret inclinauit se et prospexit in monumentum et vidit duos angelos in albis sedentes. In quibus quidem verbis penitens peccator de quattuor admonetur.

Et primo quidem de interiori contritione quia maria.

Secundo de exteriori confessione. quia foris plorans.

Tertio de humili satisfactione: quia inclinauit se et prospexit in monumentum.

Quarto de consolabili consolatione: quia vidit duos angelos &c.

Circa primum aduertendum est quod interior contritio peccati requirit tria. Primo conscientie discussionem. et hoc est monumentum visitare: quia monumentum est in quo clauditur corpus mortuum. et ideo conscientiam significat in qua latet mortale peccatum: quam nam primo penitens debet per diligentem discussionem visitare: sed tamen inueniendo ibi tenebras peccatorum ingerunt sibi non solum pudorem: sed etiam horrorem. Unde dicitur Jo. xx. quod maria magdalena que penitentem significat venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum. Ad monumentum ergo visitandum. i. ad discutiendum conscientiam suam mane. i. sollicite venit. quia vsque ad sero senectutis vel noctem mortis conuerti minime distulit. sed adhuc ibi erant tenebre peccatorum que ingerunt sibi displicentiam et dolorem: ita vt dicere debeat illud Tobie. v. Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo &c. Secundo contritio interior requirit culpe abominationem peccati que prouocat ad vomitum confessionis. et hoc est de ratione contritionis. s. peccati abominatio cum amaritudine cordis et cum proposito confitendi. vnde dicitur Thren. ij. Magna est velut mare contritio tua. Tertio requirit contritio penitentie continuationem. Et hoc ostendit in auctoritate allegata maria quia stabat. nam ceteris recedentibus non recessit a monumento. et sic non debet homo a penitentie dolore recedere toto tempore vite sue. Et ideo dicit beatus Aug. Dolor in penitentia continue custodiatur. Sed aduertendum est quod duplex est penitentia. s. exterior et interior. Interior quidem est qua quis dolet de peccato commisso: Et talis penitentia debet durare vsque ad finem vite. semper enim debet homini displicere quod peccauit. si enim homini placeret peccasse: iam ex hoc ipso peccatum incurreret: et fructum venie perderet Displicentia autem dolorem causat in eo qui est susceptiuus doloris qualis est homo in hac vita. Post hanc autem vitam sancti non sunt susceptiui doloris. vnde displicebunt eis peccata preterita sine omni tristicia. secundum illud Esaie. lxv. Obliuioni tradite sunt angustie priores

Penitētia vero exterior est q̄ q̄s exteriora si- gna doloris ōndit: z verbo enu9 pctā sua cō fitet sacerdoti absoluēdi: z iuxta ei9 arbi- triū satisfacit. Et talis pnia nō opz q̄ du- ret vsq3 ad finē vite: sed vsq3 ad determi- natū tēpus sm mēsurā pcti. sed iterū no- tandū q̄ si consideret penitētia quātū ad actū: sic impossibile est q̄ homo continue peniteat. Nā necesse est q̄ act9 penitentis siue interior siue exterior interpoletur ad min9 somno z alijs q̄ ad necessitatez corpo ris ptinent. Si vero consideret quātum ad habitū: sic opz q̄ homo cōtinue peniteat: z quātū ad h̄ q̄ hō nunq̄ cōtrariū penitē tie faciat p qd̄ habitualis dispositio peni- tētis tollat: z quātū ad hoc hō debz in p posito gerere q̄ semp sibi pterita pctā dis- pliceāt. Eccl'i.ij. Sta i iusticia. scz peniten tie z timore. scz cadendi. Scdo admonet penitēs in supradicta figura magdal. de exteriori cōfessione. qr stabat foris plorās Nā quādo solū in corde cōteritur adhuc penitēs quasi intus latet: sed dū sacerdo- ti confitetur quasi foris pdit. Hoc videtur innuisse xp̄s quādo venit ad monumētum lazari z clamauit. lazare veni foras z sta- tim pdijt q̄ z c. Dicit eis iesus. Soluite et finite abire. Ubi pmo figurate premittit cōfessionis inspiratio in eo q̄ clamauit ie sus lazare veni foras. Scdo sequit inspi- rati confessio. qr statim prodijt qui fuerat mortu9. Deinde innuitur confessi absolu- tio quia dixit eis soluite z c. Sed qr con- fessio debz esse lachrymosa dicit de Ma- ria q̄ stabat foris plorās. Nā lachryme cō fitētis que prodeūt p foramina oculorum sunt signa iterioris tristicie pctōrū. Unde Hiere. xlviij. Plorās ascendet in fletu qm̄ in descensu oronaim: qd̄ interptatur iusti- cie vel foramē meroris: hostes vlulatum cōtritiōis audierūt. Tertio admonet pe- nitēs in supradicta figura magda: de hūi- litate satisfactiōis: cū dr. q̄ inclinauit se z pspexit in monumētū. Dicit q̄ camelus qū dz onus suscipere sup se inclinat se ge- nuflectēdo. Sic penitēs dz inclinare. i. hu miliare se ad suscipiēdū onus penitētie si ue satisfactionis. ps. cxviij. Inclinaui cor meū ad faciēdas iustificationes tuas. i. p opa satisfactoria quib9 hō iustificat a pec cato. Debet etiā pspicere ad monumētuz idest ad cōscientiā vtrū sit ibi mortuus. i. aliqd̄ pctm̄ mortale de quo pter obliuio nē nō fuerit confessus: vel quo nō sit pur- gatus p satisfactionē. vnde cōscientie dici pōt illō Esa. xxvj. Ad te inclinabūtur teq3 pspiciat. Quarto in supradicta figura agi tur de remissiōis testatione: cū dr. q̄ vidit duos angelos z c. Isti duo angeli qui fue- rūt testes resurrectiōis xp̄i: significāt du- as puritates q̄ ostendūt resurrectionez pe niētis a mortalibus pctīs. Una est respe ctu pteriti. sicut est non habere remorsum pscientie de aliq̄ pctō pterito, sicut dicebat Apls. j. Cor. iiij. Nihil mihi cōscius sum. Scda est respectu futuri. scz non amplius peccare de cetero. Uel significant isti duo angeli vigorē resistendi de cetero malo: z feruorē pficiēdi in bono Lu. xxiiij. Uene- rūt dicētes se visionē āgelorū vidisse q̄ di- cūt eū viuere. Et hi dicunt sedere i albis. qr nō nisi vbi sūt pacate z mūde cōsciētie re- periunt Act. j. Duo viri astiterūt iuxta il- los i vestib9 albis. Hi q̄ annūciant resur- rectionē a morte culpe ad vitā gr̄e p quaz perueniē ad vitā glorie. Ad quā z c.

¶ In funere vni9 abbatisse. Sermo. ix.

m Ater mirabilis z bonorum memoria digna ij. Mach. vij. Sicut plati monachorū maiores cōmu niter vocantur abbates. i. pres rōe gubernatiōis, alicubi vero vocant pores rōe plātiōis. Sic et z monialiū pre late pñt eadē rōe dici mr̄es vel etiā porise. Int' q̄s aliqñ inueniūt aliq̄ q̄ ita religio se viuūt z ita laudabil'r psunt q̄ reddūt se z i vita admirabiles: z et p9 mortē mēora biles. Erīō de q̄lz taliū pōt p9 mortē ei9 p poni hbū ppositū. qd̄ air. mat mirabilis supple fuit: z bonorū memoria digna. A In quib9 quidē verbis describunt tria.

Primū ē cōitas platiōis. ppt' quā dr mr̄.

Scdm est honestas cōuersatiōis: pter quā vocatur mirabilis.

Tertiuz est cōmunitas recordatiōis: qr bonorum memoria digna.

Circa primū notandum

est q̄ ista abbatissa vel priorissa potest dici vere fuisse vt mat' subditarū suarū que circa eas extitit affectuosa argumētosa studio- sa vtuosa z religiosa. Et tal' potuit dicere illō Eccl'i. xxiiij. Ego mr̄ pulchre dilectio- nis z tioris z agnitōis z scē spei: i me gr̄a

ais vite. In ea eñi ꝙ dr mater pulchre dilectiōis: ostēdit quō fuit affectuosa: in ea ꝟo ꝙ timoris ostēdit quō fuit argumentosa q: timor facit hoiem sollicitū ⁊ argumētosum: sʒ in eo ꝙ agnitionis astendit quō studiosa: ⁊ in eo ꝙ sctē spei ostēditur quō ꝟtuosa: q: sicut hoies viciosi habēt spē vanam ita virtuosi habent spem sctām. Sed q: in ea etiaʒ fuit gratia oīs vite ostēditur ꝙ ita fuit religiosa vt esset oībus alijs exemplū bene viuēdi. Uel possum⁹ etiā dicere ꝙ in primo cōmēdat de charitate: in secūdo de hūilitate: i tertio de sagacitate: in quarto de securitate: in quinto ꝟo de communitate. Cōmendatur ergo pmo in matre spūali scʒ in abbatissa vel priorissa affectus charitatis. Nā sicut dilectio carnalis est dilectio turpis ⁊ immūda: ita dilectio spūalis scʒ charitatis est dilectia mūda ⁊ pulchra. vñ btūs Augu. dicit in regula sua. Non autē carnalis: sed spūalis inter vos debʒ esse dilectia. Dicit ergo abbatissa esse vt mater qū diligit sorores suas misericorditer: scʒ quādo cōpatitur earuʒ afflictionib⁹ subuenit earū defectibus: et piam ⁊ discretā correctionē adhibet earū excessib⁹. Talis ergo ꝟe dicit cuilibet subditorū suarū illud Esa. xlix. Nūquid obliuisci potest mater infantē suū vt nō misereatur filij vteri sui. Et si illa oblita fuerit ego nō obliuiscar tui. Sed tūc dr abbatissa esse mater dilectiōis: qū diligit veraciter. i. nō simulate ⁊ ficte. Cum eñi amare aliquē sit bonū velle alicui: illuʒ dicit aliquis vere diligere. cui⁹ bonū appetit ⁊ intendit. Unde quādo quis primū se amare ostendit. tamē ex ipsa dilectione non illius bonū. sed suū propriū intendit et appetit. sicut est in amicitia vtili ⁊ delectabili. manifestū est ꝙ seipm quidē ꝟe ⁊ proximū ipm nō ꝟe sed simulate diligit. Sed quāda ꝟe proximū diligit etiā suū ꝓpriuʒ damnū propter illius vtilitatem negliget apl's. j. Corinth. x. Nō querens qd mihi vtile est. sed qd multis prosit. Tales sunt abbatisse que pro sororū consolatione sustinent afflictionē ⁊ laborant ꝓ eaꝝ quiete: ⁊ penuriam sustinent vt alie abundent. Talis ergo dilectio est de qua dicitur Ro. xij. Dilectio sine simulatione. Sed tūc est abbatissa mater dilectionis pulchre quando diligit fructuose. scʒ quando ita afficitur ad cōuentum ⁊ ita regit ipsum ꝙ facit abūdare in fructibus siue bonis spiritualib⁹ ⁊ tēporalibus. Sed de spiritualibus debet curare ꝑ se: de tēporalibus ꝟo quasi per accidens ⁊ etiā moderate. ⁊ tūc dicere poterit illud ps. xlix. Pulchritudo agri mecū est. Naʒ pulchritudo agri est in abūdātia segetū ⁊ fructuū. Et tūc est abūdātia ⁊ spūaliū et temporaliū in monasterio qñ bñ facit seruare ea q̄ religionis sūt Scdo in auctoritate Eccli allegata cōmēdatur abbatissa de hūilitate. q: dr mater timoris. Timor enim dñi multum humiliat mentē. Debent autē sorores ꝓpter timorē dei abbatissam reuereri tanꝗ superiorē: sed abbatissa ꝓpter timorē dei debʒ se reputare oībus inferiorem. sicut etiam sctūs August. dicit. in regula sua subditis de prelato. Honore corā vobis p̄. ⁊c. Eph. v. Subiecti inuicem in timore xpi. Considerans etiā p̄latus vel prelata ꝙ debʒ corā summo iudice de suis subditis reddere rationē multū timere debet et sollicitus esse de eis. Job. xxiij. Considerās eū timore sollicitar. Unde prelatis dicitur illud ij. Paral. xix. Sit timor dñi vobiscuʒ ⁊ cuʒ diligentia cuncta facite. Tertio cōmendatur de studiositate siue sagacitate. in eo ꝙ dr mater agnitiōis: q: eñi abbatissa habet de sororibus sue cure cōmissis iudicare: ⁊ phs dicit ꝙ vnusquisqʒ bene iudicat que cognoscit ⁊ horum verus est iudex: oportet eā studiose ⁊ sagaciter ipsarum sororuʒ suarū actus et vitam cognoscere. Et ideo dicitur ei Prouerbiaꝝ. xxvij. Diligenter agnasce vultum pecoris tui. Quarta cōmēdatio matris spiritualis abbatisse vel priorisse debet esse de securitate. ⁊ ideo dicitur esse mater sctē spei. Spes eñi sctā: idest sancita ⁊ firma est spes que ponitur in deum. Nā illa spes que ponitur in hominibus nō est firma: q: sicut dr Prouerbiorū. xj. Mortuo homīe impio nulla erit vltra spes. ⁊ expectatio sollicitoꝝ peribit: Et bene dicit hoīe impio. quia de iusto et sctō viro bene potest hoc sperare etiā post morteʒ. Unde beatus Dominicus moriēs ꝓmisit fratribus suis lugētibus ꝙ esset eis vtilior post mortem ꝗ fuisset hic viuens. Et ideo in officio suo cantatur de ipso sic. O spem miram quaʒ dedisti: mortis hora te flentibus: duʒ post morteʒ promisisti: te ꝓfuturū fratribus. Imple pater qd dixisti: nos tuis iuuans ꝑcibus. Unde

q: scti post mortē nō a se:sed a deo habent φ nobis possūt auxiliari post mortē suam: idō ponere spez in eo℞ auxilio non est ponere spem in hoīe:sed potius in deo a quo nobis impetrat auxiliū. Itē non ē firma aut valida spes q̄ habet in bonis tpalib⁹:tum q: deficiunt, tuz q: decipiunt. Eccli. xxxiiij. Uana spes τ mendaciū viro insensato. iiij. Reg. xviij. An speras in baculo arundineo cōfracto:talis bacul⁹ est mundus. Sola ḡ firma spes est q̄ ponitur in deo:q: sicut dr Eccli. ij. Nullus sperauit in illo τ confusus est. Unde illa est ista sctā spes que dat securitatem in omni pugna. Propter qd̄ dicit j. Mach. ij. Oēs qui sperāt in eū non infirmātur. q: ex infirmitate corporis non deficiūt ab infirmitate animi siue in angustia aduersitatis τ afflictionis. Hieremi. xvij. Spes mea tu in die afflictionis. siue cuiuscūq̧ doloris τ penalitatis. Rom. xij. Spe gaudētes:in tribulatione patientes. Item hec est spes que securat in oī indigentia. Job. v. Et erit egeno spes. ps. cxliiij. Oculi oīm in te sperant dn̄e, τ tu das escaz illis ꝛc. Esa. xxv. Factus est fortitudo pauperum fortitudo egeno in tribulatione sua:spes a turbine vmbraculum ab estu. Quinta commendatio matris spūalis est de vite cōmunitate τ de religiositate:quia fuit in ea grā oīs vite scz actiue τ contēplatiue. vel q: ei⁹ vita debet esse oībus exēplaris. ita vt possint sorores dicere. in vita tua viuimus. i. exemplū vite habemus. vel posset illa dicere. In me oīs gratia vite. q: in oī vita sua perseuerasset in gratia dei. Et tales sunt q̄ semp viuunt sine conscientia pctī mortalis. Job. xxvij. Donec deficiam non recedā ab innocentia mea:τ iustificationem meā quā cepi tenere nō deserā. neq̧ etiam reprehendit me cor meū in oī vita mea. De hac pseuerantia hortabantur paulus τ bernabas fideles Act. xiij. Loquētes suadebant eis vt permanerent in grā dei. B

Secūdū quod descri-

bitur ī themate assumpto est honestas conuersationis:que tanta esse debet vt possit dici mirabilis. Ualde enim mirabilis pōt dici mulier:q̄ non obstāte fragilitate sex⁹: in terra posita angelicā vitā ducit. Nam in carne pter carnē viuere:angelicum est non humanum sicut Hiero. dicit. Ualde eñ mirabile videret φ ignis existens in aq̄ non extingueret:sed pualeret ipsi aque. Aqua est caro nostra siue ipsius concupiscentia:q̄ incontinens τ fluxibilis est:sed si ignis diuini amoris intātū in hac aqua preualeat vt ipsam carnem virginem τ continentem semper manere faciat: certe hoc est valde mirabile. Sapien. xvj. Quod enim mirabile erat in aqua plus ignis valebat.

In quib⁹ quidē v̄bis describunt tria.

Primo laus castitatis:quia quod mirabile erat.

Scdo fluxus carnalitatis:scz in aqua. Tertio virtus charitatis:quia plus ignis valebat.

Circa primū attēdendū ē φ valde mirabilis diceret illa virtus q̄ de corpore faceret spm̄:τ de terra faceret celū. Et talis profecto est virtus cōtinētie τ castitatis. Nam facit de corpe spiritū. q: abstinentia a nuptijs angelorum est imitatio. sicut dicit Damascenus. Unde etiā domin⁹ dixit φ in resurrectione qn̄ neq̧ nubēt neq̧ nubentur erunt sicut angeli dei. Et iō dr tunc corpus spūale. Item virtus cōtinentie est q̄ facit de terra celum hoc est qua terra corpis corrumpitur:q̄ per incorruptionem continentie efficitur celestis. vnde τ celebratus vocatur. Celū eñ duo habet. Primum φ non est ponderabile:eo φ dz pbm nō fit graue neq̧ leue. Scdm q: est incorruptibile. Et ista duo quodammodo competunt virtuti continentie. Unde de primo dicitur Eccli. xxvj. Omnis ponderatio nō est digna continentis aīe. De scdo dicitur Sapien. vj. Incorruptio facit esse proximum deo. Quidā pbus cum parasset se ad peccandum cū muliere cōtinuit se dicens. Erubesce celum intrare cenū. quasi diceret. p continentiam es vt celum:p luxuriam efficeris vt cenum. Sic ergo ptz φ ppter honestatez pōt mulier dici mirabilis. Hiere. v. Stupor τ mirabilia facta sunt in terra. Stupor propter sexus fragilitatem:scz mulieris:sed mirabilia propter incontinentie difficultatem: qua frequentius impugnatur. Nam sicut dicit. Inter cetera christianorum certamina duriora sunt prelia castitatis:vbi frequēs pugna τ rara victoria. Facta sunt in terra: idest in carne humana terrestri τ corruptibili. Tertio in auctoritate allegata describitur fluxus carnalitatis scz ī aqua. Aqua enim propter sui liquiditatem fluxibilis τ labilis est. Et sic caro nostra ha-

bet fluribilitatē ⁊ labilitatem nature: quia om̄a ſ̄m carnem morimur. ⁊ q̄ſi aque di. in ter. q̄ non reuer. vt dr. ij. Reg. xiiij. Habet etiam ſup hoc caro noſtra fluxibilitatē concupiſcentie. Propter quā dixit Jacob filio ſuo Rubē Gen̄. xlix. Effuſus es ſicut aqua non creſcas: q̄ aſcendiſti cubile patris tui ⁊ maculaſti ſtratū eius. Sed includenda ē hec aq̄ ⁊ coartanda: ne dānoſe labat infra limites aluei. i. matrimonij. vel ī vaſe religionis. Conceditur em̄ matrimoniū ne deficiat genus humanū: ⁊ ne effluat concupiſcētie aq̄ p alios modos illicitos luxurie: quibus aīe ſalus ſubuertit. Job. xij. Si continuerit aquas oīa ſiccabūtur. quia ſi om̄s eſſent cōtinentes omnino deficeret natura humana ⁊ ſi emiſeris eas. vt ſcilꝫ p libito exerceant carnales concupiſcentie. ſubuertēt terrā. i. aīe fructū ⁊ ſalutē. ¶ Tertio in predicta auctoritate allegata deſcribitur virtus charitatis. quia plus ignis valebat ſupple q̄ꝫ aqua. Et hoc ē quādo in homine continente amor charitatis ſuperat amorem carnalitatis: ⁊ amor ſpiritualis vincit amorem carnalē. Sapie. xvj. In aqua ſcꝫ concupiſcentie ſupra ɔtutē ſcꝫ nature carnis ignis ſcilicet diuini amoris exardebat. Eccli. xxxviij. Vapor ignis. i. feruor diuini amoris vret carnes: idest carnalitates. Aſſimulatur ergo charitas igni. Primo propter formalitatem: q̄ ignis inter cetera elementa eſt maxime formalis: multū em̄ habet de forma ⁊ parum de materia. Et ſic amor charitatis quos replet facit habere modicum de affectu materialium ſiue temporaliū rerum ⁊ plurimum de appetitu formaliū: idest ſpiritualiū donoꝝ. vt iam non carnalia carnaliter ſꝫ ſpiritualia ſpiritualiter diligant. Diſtinguit em̄ btūs Bernar. quatuor mados diligendi. ſcꝫ diligere carnē carnaliter: ſpiritū carnaliter: carnem ſpiritualiter: ⁊ ſpiritū ſpiritualiter. Vtrunqꝫ aūt iſtoꝝ vltimorum modorum pertinet ad amorem charitatis. Ezech. xv. Vtrāqꝫ partem ſcꝫ carnis ⁊ ſpiritus conſumpſit ignis ſcꝫ diuini amoris. quia quando et caro et ſpiritus ſpiritualiter diliguntur. quicquid eſt in vtraqꝫ vitioſum conſumitur ⁊ purgatur. Gregorius. Tanto amplius peccati rubigo ɔſumitur: quanto peccatoris cor magno charitatis igne crematur. D

Tertio in themate aſſumpto deſcribitur de matre ſpirituali. ſ. de abbatiſſa. vel prioriſſa congruitas recordationis: quia btōꝝ memoria digna. Ubi aduertendū eſt q̄ ex duplici parte memoria ſiue memoratio alicuius perſone pōt eſſe appreciabilis. Primo ex parte memorantium puta ſi ſit in memoria bonoꝝ viroꝝ: quia eſſe in memoria maloꝝ hoīm non eſt appreciabile vel appetibile: q̄ eoꝝ teſtimonium ſiue laus potius eſt ad diminutionē q̄ꝫ ad augmentationē bone opinionis ⁊ fame. Et iō Seneca dic̄. Tantum ſit ſi lauderis a turpibus: q̄ꝫ ſi lauderis ob turpia. Hoīes em̄ mali ſicut mendaces ⁊ ſuperbi ⁊ doloſi: potius laudant ⁊ cōmemorant malos q̄ꝫ iuſtos ⁊ bonos ⁊ ſapientes: ⁊ potius mala q̄ꝫ bona. Unde Eccli. xv. poſt q̄ꝫ locutus eſt ſapiens de ſapientia ⁊ iuſticia ſubdit. Homines ſtulti nō videbūt eam. Longe enim abeſt a ſupbia ⁊ dolo. Viri mendaces non erunt ergo illius memores. Eſt ergo appreciabilis tm̄ memoria bonoꝝ: q̄ maloꝝ commemoratio ⁊ laus infidelis ⁊ peruerſa eſt. q̄ de malo dicunt bonū: ⁊ de bono malū. Un̄ Eſa. v. Ve qui dicitis malū bonū ⁊ bonum malū ponentes tenebras lucē ⁊ lucē tenebras. ponentes amarā in dulce ⁊ dulce in amarū. Item bonoꝝ memoria eſt magis vtilis defūctis q̄ꝫ memoria maloꝝ. q̄ꝛ boni habentes memoriam de perſona defuncta orant p ea. ⁊ oratio boni viri plus valet defuncto q̄ꝫ oratio pctōris. q̄ magis eſt gratie impetratiua. Prouerbiorum. xij. Qui bonus eſt hauriet ſibi gratiam a dn̄o. Scd̄o eſt appreciabilis memoria ex parte memorabilium: puta ſi habeatur memoria de his que ſunt memoratu digna. Et ideo vt oſtentatur abbatiſſe memoria ex oī parte eſſe laudabilis: dicitur q̄ bonorum eſt memoria digna. ¶ Ubi aduertendum q̄ apud antiquos illud quo maxime reputabatur homīes digni memoria erat quando viriliter ⁊ ſtrenue ſe habebant in bellis magnam victoriā conſecuti. vnde talibus reddebatur honor triumphi. De quo honore refert Valerius maximus libro ſecundo capitulo. iij. q̄ lege cautū eſt ne q̄s triumphet niſi quinqꝫ milia hoſtium vna acie occidiſſet. Et talibus ad perpetuam memoriā fiebat arcus triumphalis in quo eorū victoria figuris ⁊ imaginibus repreſentabatur. Unde etiā de Saul poſt victoriam habitam de Amalech dicitur. j. Re.

gum.xv. φ nunciatus est samueli φ venisset saul in camelū ꝛ erexisset sibi fornicem triumphalē.s.in memorias victorie habite Sic ergo ī ecclīa xp̄i reddunt hoīes digni memoria ꝓpter victoriam triplicis belli. Aut qi vicerūt bellū carnis per castitatem siue virginitatē. Unde Sap.iiij. O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate ꝛc. Aut reddūtur digni memoria qui vicerūt bellū mundi. Bellū aūt mundi nunc qui ꝓspera eius contēnit ꝛ aduersa nō pertimescit vincit. sicut dī de Moyse. Hebre. xi. φ negauit se filium esse filie pharaonis ecce φ ꝓspera contempsit. Et sequit. magis eligens affligi cū ppl'o dei q̄ tpalis pctī hr̄e iocūditatē. ecce φ aduersa non timuit. et ideo dignus memoria fuit. vn̄ de eo Eccl'i. xlv. dī. Dilectus deo ꝛ hominibus moyses cui⁹ memoria in benedictiōe est. Aut sunt digni memoria: qi vicerunt bellum diaboli. Nam si memoria reputantur digni qui vicerunt homines multo profecto digniores sunt hi qui vicerūt demones. Et ratio est q̄a quāto fortior ꝛ difficilior est pugna tanto gloriosior ꝛ memorabilior est victoria: sed longe difficilior est pugna demonū q̄ hominum. Tribus eñ modis bella vincuntur: scꝫ potentia: astutia: ꝛ perseuerantia: quia qui pl⁹ potest sufferre ꝛ continuare guerram ille vincit. Et de his trib⁹ exempla multa patent tam in diuinis scripturis q̄z etiam in alijs hystorijs. Sed in his tribus demones excedunt quasi incomparabiliter hoīes. Primo in potentia naturali: quia vt dicit de diabolo Job. xli. Non est super terram potestas que equiparetur ei. Item in astutia intellectuali et experimentali: quia vt dicitur Gen. iij. Serpens in quo significabatur diabolus erat callidior cūctis animantibus terre. Itez in instantia pugne continua ꝛ incessabili. quia cum ipse sit tm̄ spiritus non grauat carne vt aliqn̄ impediatur aut morbo aut morte aut cibo: aut somno: aut aliq̄ simili. Unde non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus princ. ꝛc vt dicit apostolus Eph. vi. Et ideo a principio humani generis vsq3 ad finem mundi nos impugnare non cessat. Sed habemus auxilium dei contra eos ꝛ vincere possumus quia deus pater sua potētia nos corroborat ne ab eoꝝ viribus superemur. fili⁹ dei sua sapientia nos illuminat: ne eorum insidijs capiamur: et sp̄ūssāctus sua gratia nos sustentat ne pugne assiduitate vincamur. Unde etiam qui talibus confortati auxilijs demones vincūt. multomagis memoria digni sunt q̄ illi qui quoscunq3 homines vicerunt. Et ideo figura huius victorie atq3 memorie fuit Judas machabeus de quo dicitur. i. Mach. iij. φ repulsi sunt inimici eius pre timore eius: ꝛ omnes operarij iniquitatis cōturbati sunt et directa est sal⁹ in manu eius et exercebabat reges multos et letificabat iacobi ī opib⁹ suis ꝛ in seculum memoria eius in benedictione. scꝫ illa qua dicet Mat. xxv. Uenite benedicti patris mei possidere paratum vobis regnum ꝛc. Ad quam nos. ꝛc.

¶ In funere vnius religiosi. Sermo. xi.

Actus est obediēs vsq3 ad mortē Phil. ij.

Sicut dicit. ex de reg. ꝛ trāseuntib⁹ ad religionē. c. porrectum ꝛ. c. ex parte. Habitus non facit monachum: sed ꝓfessio regularis. ꝛ ītelligit de habitu sine professione. sed sola ꝓfessio naturalis p̄sumpta monachum facit ꝛ solennizat votū: vt dicit ibi glosa. Cōmunis autem forma regularis ꝓfessionis est ꝓmittere obediētiā vsq3 ad mortem. ꝛ illa forma est sumpta ab exēplo dn̄i iesu xp̄i: q̄ ꝓ nobis vt dicit verbum ꝓpositum factus est obediēs vsq3 ad mortem. Et qz illud exemplū xp̄i sequit iste noster frater defunctus non solum verbo in sua ꝓfessione promisit: sed etiā efficaciter ī suo ope adimpleuit laudabiliter: pōt dici de eo φ fact⁹ est obediens ꝛc. A In quibus quidē verbis tria describuntur.

Primum est inchoatio conuersationis spiritualis in eo φ dicit: factus est.

Secundum est executio ꝓfessionis regularis: quia obediens.

Tertium est limitatio corruptionis naturalis: quia vsq3 ad mortem.

Circa primū attēdēdū

est φ homo dicitur factus non simpliciter sed s̄m quid qn̄ mutauit statū: sicut dicim⁹ φ fact⁹ est episcopus: vel φ fact⁹ est miles ita φ qn̄ hō transit a vita seculari ad statū religiōis: factus est quodāmodo nouus hō qi assumpsit nouū modū viuēdi vt efficiat magis amic⁹ dei. Itē eñ hō etiam in statu

seculari possit deo placere: tñ in vita regulari potest ꝛ dz magis deū diligere. Vñ od talē referri patest qḋ dr Sop.iiij. Placens deo factus est dilectus: ꝛ viuens inter peccatores translatus est. In quibus quidē verbis notaꝛ triplex studium od qḋ intempore debet bonus religiosus.

Primū est respectu dei.s. vt eius gratiā habeat. et hoc notaꝛ. cum dr. placēs deo factus est dilectuo.

Scḋm est respectu primi spāliter respectu pctōꝝ: vt inter eos innacenter viuat. et ideo subditur. viuens inter pctōres: qꝛ est moioris laudis.s. inter malos bene viuere

Tertiū est respectu sui. vt scz od gloriā transeat: quia translotus est.

Circa primū aduertendū est ꝙ tunc dicitur aliqs habere gratiā alicui⁹ qñ factuz suum placet illi. ꝛ ad hoe sequiꝛ ꝙ etiaz ob eo diligoꝛ: qꝛ hō nō diligit nisi ea q̄ placent sibi. Et ita diuina grā qñ est in religioso vel in alio hoīe facit duo. Primum qꝛ facit ipsum deo placitū. Scḋm a deo dilectum. Propter primuz dicit. placens deo. Ubi aduertendum ꝙ si aliquis miles esset factus de curia regis francie: et ipse plus esset sollicit⁹ de negocijs regis hyspanie ꝙ̄ de negocijs dñi sui. non esset verus miles neqꝫ dño suo placeret. Quilibet aūt xpianus est vt miles de curia xp̄i. ꝛ tñ multi coruz plus curant et sollicitl sunt de negocijo mūdi vl' carnis vel diaboli ꝙ̄ de seruitio xp̄i. vnde pluro sustinent ꝓ mūdo vel ꝓ corpore suo vel ꝓ implendis tentationibus diaboli ꝙ̄ ꝓ mandato vel seruitio xp̄i. Vñ contra tales dicit apl's.ij. Timot.ij. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus vt ei placeat ꝛc. glosa.i. donauit. vnde quia precipue clerici et religosi donauerunt se militie xp̄i: ideo specialiter eis interdicta est negociatio secularis: qꝛ scz nimis animuz implicat ꝛ retrahit a diuinis quib⁹.s. ipsi sunt specialiter deputati. Sed aduertenduz est hic ꝙ sunt quedā secularia negocio que ex sui natura sunt in honesta. sicut sunt oīa q̄ sine pctō exerceri non possunt. vt contractus vsuraruz: simonie, et similea. Et ista oībus sunt prohibita indistincte tam laicis ꝙ̄ clericis cuiuscunqꝫ sint conditionia vel etatis: dummodo sint doli copaces .xiiij.q.iiij. Nec hac ꝓterenndū.s.q.s. Reperiūtur in fine. di.lxxxviij. Fornicari. ex̄ de delictis pueroꝝ.c. pueris. Alia plura sunt que non sunt i honesta ex sui natura. vt emptio. venditio: locatio: conductio: et similes contractus: et etiaz exercitiuz artiū mechanicaruz vt artis textorie: sutorie ꝛ similiuz que necessaria sunt vsui humano. Et ista concessa sunt laicis dummoda fiāt cum debitis circunstantijs: scz ex debita causa.s. vt nō fiāt ex intentione corrupta .s. ꝓpter cupiditatem vel alinm finem malum. Sed fiant vt ipsi possint de suo labore sibi ꝛ sue familie ꝓuidere in necessarijs. Item vt possint hospitalitatez tenere ꝛ cetera mīe opera exercere. di.lxxxvj. Non satis.xj.q.j. Sicut enī Item si fiant congruo tp̄e. scz vt nan fiant tp̄e festiuo ꝛ feriato: qꝛ tunc nan est vacandum nisi orationibus ꝛ diuinis afficijs et alijs aperibus spiritualib⁹ ꝛ ab omni seruili ope est cessādū. Itē si fiant in decēti laco Naz aliquis locus est indecens ad talia negocia ꝓpter ipsi⁹ loci sanctitatē sicut ecclesia. que teste veritate non debet esse locus negociationia: sed orationis. Vñ ipse eiecit inde vendentes ꝛ emētes. Itez cimiteria ꝛ claustra ecclesiaꝝ non debēt esse loca negociatiōis. Aliquis ∂o locus est indecens ad talia ꝓpter inhonestatem. qꝛ non debēt fieri in lupanari vel alia loco inhonesto ne inde oriatur infamia: vel suspitio aut scandalū ꝛ occassio ruine. Aliquis etiā lacus ē indecēs ad talia ꝓpter suspitionez sicut lacus solitarius ꝛ occultus: qꝛ in talibus lostibulis cōsueuerāt cōmitti adulteria ꝛ doceri heretice prauitateo ꝛ similia. Probaꝛ hoc.xxvij.q.j. Si quis sacra. Itē si fiant debito modo: scz vt non sit vitiosus ꝯtractus scz cū deceptione vel fraude precij. Sed tamen predicta negocia clericis ꝛ religiosis sunt regulariter ꝓhibita. Vñ in ps.lxx. fm aliā litterā. Quoniaz nō cognoui negociationem introhibo in potētios domini. Vñ Hieronymus .vt habetur.lxxxviij. dist. Negociatorem clericū: et ex inope diuitez ꝛ ex ignobili gloriosum quasi quendaz pestē fuge. Potest tamen clericus si indigeat recipere possessiōes excalēdas ad firmā quartā vel quintā partē: vel conducere ad sustētationē suā ꝛ suoꝝ. argu. di.lxxxvj. Peruenit. vbi anaritie causa.xcj. Cleric⁹. Potest etiam clericus artificio suo honesto sibi acquirere victū: dūmado occasione talis artificij non desit diuinis obsequijs. dis.xcj. ꝓ totū. de cōse. dist.v. Nunꝙ̄. ex̄. ne clerici vl' monꝫ.ca.j. Si ergo quia negocia secula-

ria nõ ordinate facta vt dictuȝ est trahunt homines implicãtes se in eis ad iniquo et illicita oportet ergo volenteȝ placere deo ⁊ ei militare nõ ĩplicare se in eis. Eccl. xxxv. Bñplacitũ est deo recedere ab iniq̃tate scȝ negociorum seculariuȝ ⁊ specialr̃ religiosum q̃ maxĩ dȝ esse deo dedicatus. vñ de Enoch qui interp̃tatur dedicãs vel dedicauit: vel eñ deo ambulans per quẽ intelligit religiosus dr̃ Sap. iiij. ꝙ placita erat deo aĩa illius. Scd̃m qd̃ facit gratia dei in hoĩe est ꝙ facit eum esse dilectum a deo. diligit eñ de⁹ eos qui sibi placent. ⁊ ideo bene dixit. ꝙ placens deo factus est dilectus. Sed aduertendũ ꝙ nõ põt esse dilectus a deo: nisi habeat puritatẽ ⁊ charitatẽ. Et ratio est qr dilectio siue amor vnit amantem amata sed de⁹ nõ cõiungit oĩe: nisi sit puras peccato. Propter qd̃ bñ dicit Grego. nazanzenus ꝙ prima sapiẽtia est vita laudabilis: ⁊ apud deũ pura mens p quam puri puro iungunt: ⁊ sancti sctõ sociantur. Iteȝ sicut calor ignis causat colorem in re cui vnitur ⁊ facit ipsam calefactioneȝ vt pȝ in ligno ⁊ ferro: ita etiaȝ amor quo deus hoĩem diligit: causat in homĩe cui de⁹ vnitur amores charitatis qua ip̃e diligit deũ. Et ideo oportet ꝙ in hoĩe qui est a deo dilectus sit ⁊ puritas p̃ueniens: ⁊ etiã charitas subsequens. Et propterea ex persona deitatis dr̃ Canticorum. v. Dilect⁹ me⁹ candidus ⁊ rubicundus. Nam in candore intelligitur puritas conscientie: q̃ est dispositio necessaria ad oẽm virtutẽ: sicut albus ad oẽm alium colorem. vnde pictores primo dealbant tabulã ⁊ oẽm parietem ꝙ ponant ibi alium colorẽ. Et sic deus nõ ponit colores virtutũ ⁊ figuram gratie: nisi in anima dealbata ⁊ purificata. Apoc. j. Caput eius ⁊ mẽs ⁊ capilli eius. i. cogitatiões ⁊ affectiones erãt candidi velut lana alba ⁊ tanꝙ nix. Sed in rubore quo dilectus debet esse etiam rubicũdus: intelligitur charitas. Videmus eñ ꝙ cum corpus frigiduȝ appropinquat calido calor imprimitur in corpore approximato. sicut paȝ in lignis in quib⁹ ignis imprimit calorem. Cum ergo incorruptio faciat esse proximuȝ deo: sequitur ꝙ aĩa recipit formam diuinam: scȝ dilectionem q̃a deus charitas est. Vnde Mat. xvj. Rubicundum est celum: idest anima per munditiam celestis gratie. Isti ergo sunt duo colores qui pulchritudinẽ spiritualẽ faciunt in dilectis dei. scilȝ candor puritatis: ⁊ rubor charitatis. Vñ ⁊ Threñ. iiij. ⁊ de dilectis ⁊ de odiosis sic. Candidiores nazarei eius niue: scȝ p puritatis ⁊ mundicie cõseruationẽ: qr in niue est frigiditas cum albedine: nitidiores lacte: p mansuetudinem ⁊ dilectionem: rubicundiores ebore antiquo p charitatis feruorẽ. In antiquo eñ ebore est rubor cum albedine. saphyro pulchriores per celestẽ conuersationem. In saphyro eñ est aereus color cũ splẽdore. Sed sequit quantũ ad malos ⁊ odiosos deo. Denigrata est super carbones facies eorum. carbo enim extinctus est immundus. sic tales amittunt puritatẽ ⁊ mundiciã. Iteȝ carbo extinct⁹ amittit splendorẽ: sic isti honestaȝ cõuersationeȝ. Itẽ amittit calorẽ. ⁊ sic isti charitatẽ. ⁊ ideo nõ sunt cogniti ĩ plateis. Scd̃m ad qd̃ studere debȝ bonus religiosus est vt etiam inter malos cõuersetur innocenter ⁊ laudabiliter viuat: ⁊ ideo dr̃ in auctoritate allegata ⁊ diuisa superius. viuens inter peccatores. Vbi aduertendum est ꝙ carbo ignitus ⁊ viuens manens inter carbones mortuos ⁊ extinctos si habet modicum de igne extinguit ex eorum frigiditate: sed si multũ habeat de igneitate non solũ nõ extinguitur: immo etiam ipsos pl⁹ accendit ⁊ viuos facit. Sic homo iustus inter pctõres viuens si habȝ modicũ de igne spiritus ⁊ charitatis peruertitur faciliter ab eis. Vñ periculosum est homini imperfecto ⁊ debili conuersari inter malos: quia corrumpunt bonos mores colloquia praua ⁊ exempla mala ipsorum. Et hinc est ꝙ vt docet sctũs Thomas de aquino: christiani qui simplices ⁊ infirmi sunt prohibendi sunt maxime ne magnam familiaritateȝ habeant cũ infidelib⁹ vt cũ iudeis ⁊ saracenis ⁊ similib⁹: ⁊ ꝙ absq̃ necessitate non cõmunicent cum eis: nec cohabitando: nec ad conuiuia recipiendo: vel cum eis comedendo: ⁊ in alijs similib⁹. xxviij. q. j. nullus ⁊. ca. omnes. Sed perfecti viri qui multuȝ habent de igne: idest de amore charitatis ⁊ splendore sapientie viuendo inter peccatores. non solum non peruertuntur ab eis immo etiam eos conuertunt. Vnde tales qui firmi sunt et stabiles in fide ita ꝙ ex eorum communicatione etiam cum infidelibus speratur magis conuersio illorum q̃ȝ horum subuersio: non sunt p̃hibendi communicare cũ iudeis ⁊ saracenis: maxime

si necessitas vigeat. Et iō eunteo ad predicandum saracenis cibis eoꝝ vti possunt et hoc cō moderatione ꝛ gratiaꝝ actione: seruata etiā tempoꝝ qualitate. s. ne carnes in q̄dragesima comedāt ꝛ eiusmodi. ex̄ de iudeis et saracenis. ca. q̄ꝫ sit laudabile. Et sic intelligitur. xi. q. iij. Ad mēsam. Et h̄ intellige nisi esset illud idolis imolatuꝫ. tunc enī sicut Aug. dicit satius esset fame mori q̄ꝫ vesci idolothito. xxxij. q. iiij. sicut satius Sed aliq̄ dicunt ꝙ in extrema necessitate possꝫ q̄s idolothito vesci: sed non in reuerētiā idoli. Sic ergo inter pctōres viuens si sit pfect⁹ non peruertitur ab eis vt spūaliter moriaẜ sed virtuosis operibus ꝛ sctis orationib⁹ et predicationibus cōuertit eos ad vitaꝫ. ꝛ ideo pōt dicere cū ps. cxvij. Nō moriar sed viuam ꝛ narrabo opa dn̄i. Non moriar: scꝫ cū pctōribus peccando: sed viuā scꝫ in gratia perseuerando: et narrabo opera dn̄i. scꝫ alijs p̄dicando vt conuertantur ad vitā. Tertio debꝫ bon⁹ religiosus studere ad sic viuendū ꝙ finaliter ad vitaꝫ eternā perueniat. qḋ notatur in auctoritate allegata: cū dicatur. translatus est. Videmus ꝙ quandoqꝫ contingit ꝙ ille qui fuit in aduersitate ꝛ deiectiōe: quia bene ꝛ patienter se habuit trasferetur ad magnaꝫ dignitatē ꝛ honorem sicut accidit ioseph qui de carceris squalore translat⁹ est ad egypti dn̄ium: ꝛ sicut dauid de exilio ꝛ persecutione saul translatus est ad regnum: sic etiam qui in isto seculo bene ꝛ virtuose viuendo scit fortiter ꝛ patienter portare huius exilij erumnas: finaliter a deo in morte transfertur ad regnum eternū. Et ideo et persona talium dicit aplus Col. j. Eripuit nos ḋ presenti seculo nequā ꝛ transtulit, nos in regnum dilectionis filij sui. B

Secūdo in assumpto

themate describiẜ executio professionis regularis in qua obediētiā p̄misit. ꝛ ideo dicit. obediēs. Ubi aduertēdū est ꝙ s̄m btm̄ Bern̄. triplex est obedientia. Una necessaria: qua scꝫ obeditur in his ad que homo ex necessitate tenetur siue de iure cōi siue de iure speciali: sicut ex obligatione professionis vel voti. Alia est perfecta: qua quis obedit in oībus licitis. Alia est indiscreta qua quis obedit in oībus indifferenter et indistincte. Sed licꝫ huius obedientia sit indiscreta respectu hominū; non tamen respectu dei. quia precipienti est indistincte obediētiū in oībus. Et ratio est: quia homo potest errare in precipiendo ꝛ deficere a iusto p̄cepto. ꝛ ideo indiscretum est homini in oībus obedire: sed non sic deo qui deficere non potest. Et ideo dicitur Act. v. Obedire oportet deo magis q̄ꝫ hominib⁹

In quibus quidem verbis tria de obedientia describuntur.

Primum est eius necessitas: quia obedire oportet.

Scd̄m est eius congruitas: qꝛ deo.

Tertium est obedientie quantitas: quia magis q̄ꝫ hominibus.

Circa p̄mū aduertendū est ꝙ obediētia optima ꝛ necessaria dꝛ dupliciẜ. Uno modo vt seruetẜ ordo diuinit⁹ institutus. Naꝫ sicut actiōes rerū naturaliū p̄cedunt et potentijs naturalib⁹: ita etiāꝫ operationes humane p̄cedunt et humana volūtate. oportuit in reb⁹ naturalib⁹ vt superiora mouerent inferiora ad suas actiones p̄ excellentiam naturalis virtutis collate diuinitus: Sic etiam oportet in rebus humanis ꝙ superiores moueant inferiores p̄ suā volūtatem ex vi auctoritatis diuinitus ordinate: mouere aūt p̄ rationem ꝛ volūtatem ē precipere. Et iō sicut ex ipso ordine naturali diuinitus instituto inferiora in reb⁹ naturalibus necesse habēt subdi motioni superioꝝ. ita etiā in rebus hūanis ex ordine naturali ꝛ diuino tenentur inferiores suis superiorib⁹ obedire. Unde ꝛ dn̄s Matthei xxiij. cōtra phariseos qui obseruabant minora mandata legis de decimandis holeribus ꝛ transgrediebanẜ maiora mādata legis dicit. Hec oportuit facere et illa non omittere: ostendēs ꝙ in omnibus obedire oportet legi ꝛ ordini diuinitus institutis Secūdo obedientia est opportuna ad assequēdū multas vtilitates. Et primo est diuina inhabitatio. cui⁹ figura habeẜ Luc. iiij. vbi dn̄s introiuit in domū symonis: q̄ obediens interpretaẜ. Item tūc fili⁹ dei in vterū virginis cōcept⁹ est: cū maria verbo angeli obediuit dicēs. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi s̄m v̄bum tuū. Scd̄a est impetratio. vn̄ cecus natus dixit ioh. ix. Quis dei cultor est ꝛ volūtatem ei⁹ facit: hūc exaudit. Unde Isidorus dicit. Si qḋ precepit deus facimus: sine dubio illud quod petimus obtinebimus. Et Augustinus. Citius exauditur vna obedientis oratio q̄ꝫ decem mi-

lia ꝯceptoris. vñ ecõtra Prouer. xxviij. dr. Qui obturat: aũs declinat aurẽ suã ne audiat legem: oratio ei⁹ erit execrabilis. Tertia est victorie assecutio Prouer. xxi. Testis mẽdax pibit: vir obediẽs loquit̃ victoriam. Testis mẽdax ẽ qui ꝓfessus est obedientiã ⁊ non seruat: qui in ꝓsenti perit: qr in bello spũali succũbit. Exemplũ de pplo iudaico q̃ ꝓmisit se seruare legẽ ⁊ nõ fecit. Exo. xix. Oĩa que locut⁹ est dñs faciem⁹. ideo corã hostib⁹ nõ poterat stare. Sed vir obediens loquet̃ victoriã: qr obedientia eũ vbiq̃ defendit ⁊ custodit tanq̃ suũ. Eccli. xv. Si volueris mãdata dei ꝯseruare, ꝯseruabunt te. Sic castrũ custodit ipm custodientez. Obedienti enĩ obediũt oĩa. s. creator ⁊ creatura. De creatore dr Josue. x. Non fuit antea et postea tã lõga dies obediẽte dño voci hominis. Greg. Si obediẽtes fuerim⁹ ꝓpositis nostris: obediet dñs orõnibus nostris. De creatura pz in vitis sanctoꝝ patrũ. de illo q̃ adduxit leenã ligatã ⁊ de illo ad cuius iussionẽ aq̃ ascendit vsq̃ ad os putei. Scdo ostendit̃ obediẽtie ꝯgruitas: cũ subdit̃ i auctoritate allegata. deo. Vñ si hõ ꝑciperet aliq̃d qd esset cõtra iusticiã vel charitatẽ: non esset ei obediẽdũ. Sed nõ sic est de deo. qd pz qr Gen. xxij. dñs ꝑcepit abrahe q̃ occideret filiũ suũ innocẽtẽ. Et Exo. xij. ꝑcepit iudeis q̃ furarent̃ res egyptiorũ q̃ videbant̃ esse ꝯ iusticiam. Itez ꝑcepit osee q̃ accipe mulierem adulterã: qd videbat̃ cõtra castitatẽ Et rõ est: qr sicut de⁹ nihil operat̃ cõtra naturã: qr hoc est naturale vniuscuiusq̃ rei qd in eo de⁹ opatur. vt habet̃ in glo. Ro. xj. operat̃ tñ aliq̃d contra solitũ cursum nature. Ita etiã de⁹ nihil potest ꝑcipere ꝯ virtutẽ. qr in hoc principaliter ꝯsistit virtus ⁊ rectitudo volũtatis humane q̃ dei volũtati ꝯformet̃ vt ei⁹ sequat̃ imperiũ: q̃uis sit contra cõsuetũ virtutis modũ. Vñ ꝑceptũ abrahe factũ de filio innocẽte occidendo nõ fuit cõtra iusticiam qr de⁹ est auctor mortis ⁊ vite. Sic nec illd qd mandauit iudeis de rebus egyptiorum furandis: qr ei⁹ sunt oĩa ⁊ cui voluerit dat illa. Sic nec cõtra castitatẽ fuit ꝑceptũ factũ osee de accipienda muliere adultera: qr ipse de⁹ est humane generatiõis ordinator ⁊ ille est debit⁹ mod⁹ mulierib⁹ vtẽdi quem de⁹ instituit. Ergo in oĩbus obediẽdum est deo sm illud Deuter. xxvi. Obediui voci dñi dei mei, ⁊ feci oĩa sicut ꝑcepisti mihi.

Tertio ostẽditur diuine obediẽte quãtitas, idest quãtũ debeas obedire deo. qr magis q̃ hoib⁹. s. magis humiliter. qr humilitas necessaria est in oĩ obedientia. Augu. Obediẽtia nisi humiliũ eẽ nõ põt. qr humilis a sensu suo vacu⁹ recipit alienũ. cib⁹ enim vbi nimis est de sale est quasi perditus sed nõ ille in quo paruz: qr põt apponi sed non faciliter subtrahi. Vñ humilis videns sensum suũ deficere acq̃escere alieno. sz magis dz subijci ⁊ acquiescere deo. Itẽ magis celeriter qr de ꝑceptis humanis põt dubitare ⁊ iõ deliberare dz sed nõ de diuinis. Augu. Ver⁹ obediens non ꝓcrastinat: sz parat aures auditui: linguã voci. man⁹ operi: pedes itineri. ⁊ sic totũ in se recolligit vt mandatũ impleat imperãtis. Itẽ magis reuerenter qr si debem⁹ ꝓpter deũ reuereri parentes carnis ⁊ obedire eis multo magis patri ⁊ creatori aĩarũ nostrarũ. Vñ Heb. xij. Patres carnis nostre hobuim⁹ eruditores et reuerebamur eos. nõ multomagis obtẽperabimus patri spirituum ⁊ viuemus.

Tertio in themate assumpto

describitur limitatio corruptionis naturalis: qr vsq̃ ad mortẽ. Naz sicut mulier q̃diu viuit alligata est viro: cũ aũt mortu⁹ fuerit vir ei⁹ soluta est a lege viri. vt dr Ro. vij. immo etiaz cũ mortua fuerit ipa qr etiã si postea resurgerent non essent amplius coniuges. Sic etiaz est de ꝓfesso: qr alligatus est religioni solũ vsq̃ ad mortẽ. vñ mortuus iste liber effect⁹ est ab omni obedientia sz q̃diu viuebat ex iusticia tenebat̃ obedire ⁊ quãto pl⁹ obediebat: tanto pl⁹ iustificabat̃ ⁊ plus ꝓficiebat. Eccli. xviij. Nõ verearis vsq̃ ad mortẽ iustificari. vt. s. post mortem merearis beatificari. s. in eterna beatitudine. Ad quam ⁊c.

¶ In funere alicui⁹ boni religiosi. Ser. xi.

Consummatus

e

s breui expleuit tpa multa; placito enĩ erat aĩa ei⁹: propterea ꝓpauit educere illũ de medio iniq̃tatũ. Sap. iiij. Videm⁹ q̃ sũt q̃dã fruct⁹ q̃ citi⁹ alijs i arborib⁹ maturescũt. sz postq̃ maturi facti sũt: nõ diuti⁹ relinquunt̃ in arbore sz citi⁹ colligunt̃ ne ibi putrefiant. Ita in religiõe etiã sunt quidam q̃ in ipso nouiciatu suo vel in sua iuuenili etate mirabilr i ipsa religione

per modicum spacium tpis pficiunt τ procedūt quon deꝰ qui oīa nouit τ presentia τ futura: non permittit in vita presenti diutius permanere: sed eos per mortem hinc colligit tanq̄ fructus iam maturos et suo conspectui gratos: ne forte si diutius viuerent ab ipso sue bonitatis feruore retrocedere τ deficere cōtingat. Unde de quolibet talium dici potest verbum ppositum. Consummatus in breui τc. ¶ In quibꝰ quidem verbis quattuor describuntur.

Primum est vite modicitas: qr cōsummatus in breui.

Secundum est meritorum fecunditas qr expleuit tempora multa.

Tertium est meritorum gratiositas. qr placita erat deo anima illius.

Quartum est mortis celeritas: quia pperauit educere τc.

Circa primū notandū

est q̄ iste noster frater defunctus put tangit in ipso verbo pposito in breui spacio tpis et etatis et religionis cursum totiꝰ vite sue feliciter consummauit. Uidemus aūt q̄ si aliq̄s negociator vel artifex in breui spacio tpis d̄ sua negociatione vel arte per sollicitudinez τ industriaz suā plurimuz lucraret: et alius in tpe multo pp̄ter desidiā et imprudentiā suā non lucraret: sz pderet potiꝰ q̄ habebat: pfecto sollicitudo τ prudentia illiꝰ cōdēnaret imprudentiā τ ignorantiā istiꝰ. Certe nos oēs sumus positi h̄ ad artē bene viuēdi τ ad negociationē vite eterne. Si ergo aliq̄s sit qui ita sit sollicitus ad bene operandū τ prudēs ad bene τ religiose viuendū q̄ in modico tpe quo viuit acq̄rat magnū meritū τ lucru vite eterne: τ aliꝰ longo tpe viuēs pp̄ter pigritiam τ imprudētiaz suā ita viuat q̄ nihil mereatur: sed pdat gratiā dei τ tp̄s suū τ lucrum vite eterne: certe breuis vita illius ↄdēnat longam vitaz istius. Un̄ dr Sap. iiij. Cōdēnat iustus mortuus viuos impios: τ iuuētus celerius consummata longā vitā iniusti. Uidebūt eñ finem sapientis et nō itelligent. In quibus quidem verbis describitur triplex iudicium.

Quoꝝ primū puenit ex dr̄ia ↄiietatis. scʒ que est inter iustuz τ mortuū τ impiū viuum. τ ideo dicit. ↄdēnat iu. mor. impi. vi.

Scd̄m sumit ex distātia quātitatis q̄. s. est inter breuē vitā iuuenis iusti: τ lōgaz vitā hoīs iniusti: qr iuuentꝰ cele: ↄsummata supple condemnat longam vitam iniusti.

Tertiū sumit ex ignorantia cecitatis: qr videbūt eñ finē sa. τ non intel.

Circa primū aduertendā est q̄ iustꝰ mortuus dr cōdēnare viuos impios et sine verbo tm̄ cōparatiōis exēplo. Et rō est: qr iustus mortuꝰ q̄diu fuit in mūdo aut semper fuit iustus aut aliq̄n fuit iniustꝰ. Si p̄mo modo. tūc manifestuz est q̄ vita iusti cōparato ad vitaz impij maxime cōdēnat eā: qr maxime facit apparere suā impietatem. nā iustꝰ q̄diu iuste viuit: dr tenere rectaz viā et hoc iō qr rectuz dr cuiꝰ mediū non discrepat ab extremis. vn̄ qr actio iusti a suo p̄ncipio qd̄ est volūtas: τ a suo fine q̄ est intētio minime discrepat: idcirco dicit iustus in sua actione recta via ambulare. Sm̄ illd̄ Esa. xxvj. Rectꝰ callis iusti ad ambulandū Sed hoīes impij q̄uis velint impia agere: nolunt tm̄ si possent impij reputari. Et ideo vnū intendūt: τ aliud pretendunt. et sic quod demonstrant de suo opere exit ad extrema: dum nec principio concordant nec fini. Et ideo non recte: sed oblique siue per circūitum dicunt ambulare. Sm̄ illud ps. xj. In circūitu impij ambulāt. Uel dicunt etiaz impij in circūitu ambulare: qr ille qui vadit in circūitu eandē viaz frequēter reiterat: τ ideo qr ipsi eandē peccata et malo reiterant frequēter: dicunt circuire. Sic ergo pz q̄ vita illius cui semper fuit iustus totaliter est recta: sz vita impij q̄diu impius est curua τ obliqua. Sed tunc apparet τ iudicare potest quanta sit obliq̄tas alicuiꝰ baculi curui. quando ponitur iuxta baculū qui est totaliter rectꝰ. Et iō ph̄s dicit q̄ rectū est iudex sui et obliqui: qr dum rectā applicatur obliquo manifeste apparere facit τ suā rectitudinē et obliqui curuitatem. Et sicut tunc maxime iudicari pōt quanta sit peruersitas vite impij quando cōparatur ad vitam iusti: q̄diu tamen iustus viuit non potest fieri perfecta comparatio vite eiꝰ ad vitaz impij qr quātūcunq̄ sit iustus: q̄diu tamen viuit potest cadere in peccatum et effici ipius: sed qn̄ vsq̄ ad morte in iusticia pseuerauerit τ iustꝰ mortuꝰ est: tunc certū est totā vitaz suā fuisse rectā τ ita vitā impij non rectaz sui comparatione cōdemnat. Un̄ signanter dicit iustus mortuus vel qr iustꝰ mortuꝰ gloriā regni celestis accepit quā impiꝰ male viuēdo amit

tit. vñ Sap. x. Tulerũt iusti spolia ĩpiorũ. Et nota ꝙ quãdo iusti efficiunt impij perdunt oĩa merita acquisita: tñ nõ resurgũt per penitentiã nunꝗ̃ recuperãt eo: sed tamen nõ remanent perdita: qꝛ attribuunt alijs iustis qui perseuerauerũt. Et ideo dicitur Job. xxvij. Hec est pars hoĩs impij apud deũ ꝛ hereditas violẽtaꝝ ꝛc. Et post Si cõportauerit quasi terra argentum. i. puritatẽ boni operis amiserit conuersus ad terrena: ꝛ sicut lutũ preparauerit vestimẽta. i. si merita qb⁹ aĩa ei⁹ fuerat vestita ꝑ luta. i. ꝑ vili peccatã amiserit: preparauit quidẽ sed iustus vestiet illis. ꝛ argentũ innocẽs diuidet. ꝛ dicit diuidet qꝛ iste habuit laborẽ ꝛ ille suscipiet meritũ. Si aũt iust⁹ mortuus aliqñ fuit impius ꝛ postea conuersus ad penitentiã factus est iust⁹: tunc talis iustus mortu⁹ sui cõparationis exemplo cõdẽnat viuos impios qui nolunt ad pniam cõuerti. Matth. xij. Uiri niniuite surgent in iudicio cũ generatione ista ꝛ cõdẽnabũt eã qꝛ penitentiã egerũt in ꝑdicatione Jone. ꝛ ecce plusꝗ̃ Jonas hic. ꝛ tñ supple nõ conuertunt ad pniam ad eius predicationem. Scdõ describit in auctoritate allegata iudiciũ: qd̃ sumit ex distãtia quãtitatis q̃. s. est inter breuẽ vitã iuuenis iusti ꝛ lõgam vitã hoĩs iniusti. vñ ait ꝙ iuuentus cele. consu. condẽnat supple lõgã vitam iniusti. Et tangit duplex ratio isti⁹ ꝯdẽnationis. Una sumit ex etatis qualitate. qꝛ alia est qualitas iuuentutis ꝛ aliarum etatum: qꝛ etas iuuentutis ꝓnior est ad peccandum ꝙ̃ alie etates. Et ratio est qꝛ iuuenes: sicut ostẽdit phs in. ij. lib. rhetoricoꝝ magis habent de concupiscentia alliciente: ꝛ plus de ira impellente: ꝛ minus de ratione refrenante: ꝛ magis de inexperientia precipitante. Et ꝓpter ista vt plurimum iuuenes in diuersa collabuntur vitia. Laudabilior ergo est qui in iuuentute bonus est. vnde talis multum cõdẽnat inferũ sue comparationis exemplo qui in iuuentute ꝛ in longa etate malus ꝛ iniustus existit. Sunt ergo cõmendabiles iuuenes qui fortes sunt ad pugnã vitiorũ ꝙ̃ prompti sunt ad obedientiã mandatorũ. qui cauti sunt ꝛ constãtes contra insidias demonioꝝ. Et talib⁹ iuuenibus dicitur. j. Jo. ij. Scribo vobis iuuenes quoniã fortes estis ꝛ verbũ dei manet in vobis ꝛ vicistis malignũ. Talis ergo iuuenis dicere

pãt illud ps. cxxviij. Sepe expugnauerũt me a iuuentute mea: etenim nõ potuerũt mihi. Et iterũ illud Mat. xix. Omnia. sc; mandata dei custodiui a iuuentute mea. Alia ratio predicte cõdemnationis sumit ex tpis quãtitate: qꝛ iuuenis cui⁹ iuuent⁹ celerius per mortẽ cõsummata fuit: ꝛ in illo modico tpe vixit iuste ꝛ bene se habuit. ꝛ cõparatione vite sue condemnat illũ q̃ longo tpe iniuste ꝛ male vixit. Et nota qñ aliqs inuenit bonũ liquorem positum in malo vase timens ne ibi destruat festinat extrahere ipsum maxime si sit liquor q̃ faciliter permutaret vt vinum vel oleũ. Sic deus quoqꝫ iuuenẽ bonũ ꝛ deuotũ cito extrahit aliqñ de mũdo q̃ totus in maligno positus est: ne permutetur a suo bonitate. vñ festine consummatur iuuentus ꝛ vita eius. Saph. j. Consummationem cum festinatiõe faciet. Sed aduertendũ ꝙ sicut non obest iusto ita obest iniusto ꝛ impio ꝙ vita eius diutius ꝓlongetur: quia malitia semper crescit. vñ iniustus ꝛ impius siue tarde siue cito marior dãnat. Et ideo dicit de impijs ꝛ iniustis Sap. iij. Si longe vite erunt in nihilum cõputabunt: ꝛ sine honore erit nouissimo senectus illorũ. Et si celerius defuncti fuerint non habebunt spẽ nec in die agnitionis allacutionem. Tertium iudiciũ sumit ex ignorãtia cecitatis. s. mentalis. vñ subdit in auctoritate inducta: videbunt. s. insipientes ꝑ cõtrares finem sapientis iusti ꝛ nõ intelligent. Ubi aduertendũ ꝙ finis sapiẽtis duplex est. Unus corporalis ꝭm sensum: et alius spũalis ꝭm intellectum. Finis corporalis q̃ est sensu perceptibilis est mors: ꝛ iste est indifferens ꝛ cõis sapienti ꝛ insipienti. qꝛ morit doct⁹ pariter ꝛ indoct⁹. vt dr̃ Eccl's. ij. Alius est finis spũalis ꝭm oĩam. ꝛ iste non est perceptibilis sensu sed intellectu tñ. ꝛ iste est vita eterna. de quo apl's Ro. vj. Habetis fructum vestrum in sanctificationem: finem ꝟo vitam eternam. In hoc fine differt sapiens a stulto. ꝭm illud Eccl's. vj. Quid habet amplius sapiẽs o stulto: ꝛ quid pauper nisi vt pergat illuc vbi ẽ vita eterna. Ubi aduerte ꝙ sapiens dr̃ q̃ nõ tñ cognoscit sed amat ꝛ desiderat deũ. Unde ꝭm platonem sapiens dr̃ dei cognitor ꝛ amator ꝛ imitator: sicut ait beat⁹ Augu. viij. de ciuitate dei ca. iiij. Stult⁹ aũt dicit q̃ nescit ꝓuidere in posterũ vel igno.

rans appetenda ⁊ vitanda. Pauper autē
dr qui est humilis spiritu recognoscens .s.
suū defectū ⁊ de pctīs contritus. vñ Greg.
s. vj. mora. Pauper est quisquis de suo sen
su elatus nō est, Et bene cōiungunt simul
sapiens ⁊ pauper. i. humilis: quia vbi hu-
militas ibi est sapientia. Uult ergo dicere
ꝙ sapiēs ꝗ cognoscit ⁊ diligit ⁊ imitat deū
⁊ paup. i. hūilis ꝗ cognoscit ⁊ corrigit suū
defectum: hec hꝫ amplius stulto. i. impro-
uido quantum ad futura ⁊ ignorante quā
tum ad presentia: ꝙ sapiēs pergit in fine
illuc vbi est vita. s. eterna. Et per cōtrariū
stultus pergit illuc vbi est mors eterna. Ui
debunt ergo stulti qui non considerant ni
si sensibilia finē sapiētis. s. corpalē. i. mor
tem corporis: sed nō intelligent finē spūa
lem. s. eterne beatitudinis: ad quā aīa ei⁹
pergit. Luce. viij. Uidentes non videāt ⁊
audientes non intelligant. Jo. ix. Qui vi-
dent ceci fiant. B

Secundū quod descri

bitur in themate assumpto est meritoꝝ fe-
cunditas: q: expleuit tpa multa. Ille enī
in breui explet tpo multa qui in modico tē
pore quo viuit acquirit multa merita. Si
cut mercator sollicitus ⁊ industrius plura
lucratur in tempore modico ꝙ piger ⁊ he
bes lucratur in multis temporibus. Un-
de cursor leuis ⁊ velox in modico tempo-
re explet dietas multorum temporum. i. ꝗ
in multis diebus expediri ɔsueuerūt. Sꝫ
istam velocitatē merendi ⁊ operandi facit
amor charitatis. quia sm Greg. nunꝙ est
amor dei ociosus operat enī magis si est.
Item quia sm Aug. omnia etiam seua et
immania tollerabilia et ꝓpe nulla efficit:
Unde sicut dicit Ber. Qui amat vehemen
tius currit velocius ⁊ peruenit citius. Un
de potest dici ei qui sic velociter currit ad
deum ⁊ ad vitam eternam bene operando
illud Eze. xvj. Tempus tuū tempus aman
tiuꝫ. Dicūtur etiam iusti explere multo tē
pora: quia lꝫ eorūꝫ bona opera in modico
tempore expleantur. tamen ipsorum ope-
rum merita per multa tempora remunerā
tur. s. in bonis eternis: immo etiam post
multa tempora remunerabuntur. s. in die
iudicij plena remuneratione. sicut pꝫ ma-
xime de elemosynis ⁊ operib⁹ mīe. Un Ec
cle. xj. Mitte panē tuū sup trāseūtes aqs
q: post multa tpa inuenies illū. In quib⁹
quidē verbis describunt quinꝙ conditio
nes que in datione elemosynarum debēt
obseruari. Prima est vt dentur prompte
siue hilariter: ⁊ ideo ait mitte. Non enī de
bet homo semper expectare pauperes vt
veniant ad petendum. sed debet eis mitte
re etiam non venientibus. maxime si sine
pauperes verecundi. in hoc enī parcit eoꝝ
verecundie ⁊ ostenditur elemosyna ꝓpria
sponte fieri ⁊ hilariter ⁊ non ex importuni
tate petētis. Nee. viij. Mittite partes eis
qui nō preparauerunt sibi. Et. ij. Esdre. ix.
Mittite munera his qui non habent. Se
cunda est vt dētur vtiliter. i. ve detur illud
quod sit magis vtile ei cui datur. ideo ait
panem. Panis enim est precipuum susten
tamentū vite humane. ⁊ ideo nomine pa
nis intelligitur quicquid est necessarium
ad vitam humanaꝫ ⁊ ad eius sustentatio-
nem. Esa. lviij. Frāge esurienti paneꝫ tuū:
Tertia est vt dentur equiter. i. de proprio
bono non de alieno ideo ait tuū. Tob. iiij.
De sustantia tua fac elemosynā. Quarto
est vt dentur clementer. ideo sup transeū-
tes aquas. i. sustinentes tribulatiōes a fa
me ⁊ siti ⁊ nuditate. Per aquas enī tribula
tiones significantur. ps. xlv. Transiuimus
per ignē ⁊ aquā. Nam per ignē significat
feruor tentationuꝫ. ⁊ per aquā inundatio
tribulationū. Naꝫ sicut dixit quidā metri-
ce. Raro iacturā videas contingere solam
Una refert aliam velut vnda recolligit vn
dam. Quinta est vt dentur elemosyne ordi
nabiliter. s. propter deum ⁊ eternam retri
butionem. ⁊ ideo ait. quia post multa tem
pora inuenies illum. s. in futuro nō in pre
senti. sicut ille qui seminat non statim re-
colligit fructum: sed post multa tempora
idest post plures menses. Gal. vj. Bonum
facientes non deficiamus: tempore autē
suo metemus non deficientes. C

Tertio in themate as

sumpto est meritoꝝ gratiositas. q: plac. e.
deo aīa illi⁹. Ubi aduertēdū ē ꝙ ꝑ religio
nē aīa ɔiūgit deo sicut spōso suo vñ sicut
spōsa sollicita est vt sit placita viro suo. Pꝫ
illud. j. Cor. vij. Que nupta est cogitat ꝗ
sunt mūdi quō placeat viro. Sic ⁊ aīa bo
ni religiosi sollicita est vt sit placita deo.
Sꝫ dria ē iter virū lasciuū ⁊ virū honestū
q: hoī lasciuo plꝫ vxor ꝑpt pulchritudinē
vñ maxie hāc diligit ī vxore. Sꝫ viro hone

sto magis placet vxor propter bonitatē et
virtutē. Et sic est aīa respectu dei: q2 intātū
est deo placita inquantū bona. Vñ de phi
nees q̄ significat virū religiosuz d̄i Eccli.
xlv. In bōitate ꝛ alacritate aie sue placuit
deo. In quibus quidem verbis aduerten
dum est. ꝙ anima viri religiosi vt sit spon
sa deo grata debet habere tria.

Primum est vt sit virtuosa: quod nota/
tur in bonitate.

Secundum est vt sit leticiosa: quod no
tatur in alacritate.

Tertium est vt sit gratiosa. qđ notatur
ex placibilitate. q2 placita deo.

Circa primū est aduertēdū ꝙ sicut spon
sa carnalis mľtū studet ad ornatū corpis
ita sponsa spūalis. i. aīa debet studere ad
ornatū mentis. Sed sicut ornamentū cor
poris est habitus p̄ciosus. ita ornamētuz
aīe est habitus virtuosus. Et in tali habi/
tu. scz virtutis bonitas aīe cōsistit. Unde
philosophꝰ dicit in. v. ethicoꝝ. ꝙ virtꝰ est
q̄ bonū facit habērē ꝛ opus eius bonum
reddit. Sic em̄ videmꝰ de vnaquaqꝫ re ꝙ
bonitas eius cōsistit in virtute eius. sicut
medicina dicitur bona q2 habet virtutem
curādi. ꝛ equus d̄r bonꝰ q2 habet virtutez
portandi ꝛ sic de alijs. Et ita etiā aīa dicit
bona q2 virtuosa. Unde etiā August. dicit
ꝙ v̄tus est bona qualitas mentis: qua re
cte viuitur: qua nemo male vtitur: quā deꝰ
in nobis sine nobis operatur. Et ita patz
ꝙ talē habitū ꝛ vestimentū virtutū reci/
pit sponsa. i. oīa a b ipo deo spōso suo. Vñ
patet ꝙ qui aīam suam habet tali habitu
ornatā potest dicere illud Sap. viij. Sor/
titus sum animā bonam. Scđo aīa sponsa
dei debet esse letitiosa: et ideo dicit. in ala
critate. scz vt virtutū opera alacriter pro/
sequatur: q2 ex alacritate exterioris operis
manifestatur interior habitꝰ virtutis. Naz
si queras quomodo potest sciri ꝙ ipa aīa
que inuisibilis est sit induta habitu virtu/
tis qui etiaz inuisibilis est. Dico ꝙ potest
aduerti ex opatione exteriori q2 etiaz occul
ta virtus rei naturalis manifestatur ex sua
operatione. sicut ex expulsione veneni ma/
nifestatur virtus sapphyri vnde curat an/
tracez que est ex materia venenoso. Et vir/
tus iaspidis manifestat ex restrictione flu/
xus sanguinis. Et sic virtus mētis ex boni
tate exterioris operis et conuersationis
manifestatur. Propterea de fide q̄ virtus
precipua est d̄r Jacobi. ij. Ostende mihi ex
operibus fidē tuam. Et dicit ex operibus
nō ex opere. quia ex vno tm̄ opere non ma/
nifestatur habitus. virtutis: sed ex multis
si cū alacritate fiant. Unde ꝙ virtus sit in
aīa habitualiter firmata in exterioribus
bonis operibus: sicut sanctus Thomas de
aquino testatur: cognoscit ex tribus. p̄mo
si operetur stabiliter scz vt sic infirmitas in
bona operatione. ea em̄ q̄ sola dispositio/
ne dependēt facile immutant. nisi s̄m ali/
quam inclinationez habitualē fuerint sta/
bilita. Scđo si operetur celeriter. scilicz vt
operatio perfecta in promptu habeatur.
nisi em̄ potentia naturalis per habitum
aliquomodo inclinetur ad vnū oportebit
semp cum necesse fuerit opari: precedere in
quisitionem in opere. sicut patet de eo qui
vult s̄m virtutem agere habitu virtutis ca
rens. vnde p̄hus dicit in tertio ethicorum
ꝙ repētina sunt habituata. Tertio si ope/
ratur delectabiliter: scz vt cū delectatione
ꝛ gaudio perfecto operatio compleatur.
Quod quidē fit per habitum qui cū sit per
modum nature operationez s̄ibi propriam
quasi naturalez reddit. et per consequens
delectabilem. Nā cōuenientia est delecta/
tionis causa. Unde philosophꝰ in secundo
ethicorum ponit signum habitus delecta/
tionem in opere existentē. Qui ergo virtu/
tum opera his tribus supradictis modis
prosequūtur: isti dicuntur proprie cū ala/
critate operari. Et ratio est: q2 s̄m papiam
alacer dicit fortis velox. vnde alacer quasi
alacer o velocitate ale ꝛ gaudens. Dicitur
ergo fortis inquantuz operatur stabiliter
velox inquātū operatur celeriter: sed gau/
dens inquantum operatur delectabiliter.
Hoc figuratum est. iij. Reg. viij. vbi dici/
tur de filijs israel. Profecti sunt in taber/
nacula sua letantes alacri corde. Taberna
cula enim festiuantium ꝛ letantium sunt
mansiones celestes. de quibus dicit p̄s.
lxxxiij. Quam dilecta tabernacula tua dn̄e
v̄tutū ꝛc. Ad hec tabernacula proficiscunt
homines per opera virtutum: que scz face/
re debent letantes ꝛ alacri corde. i. corde
stabili et prompto et hilari. Tertio debet
aīa esse deo sponso suo grata. vñ dicitur in
auctoritate inducta. placuit deo: scz q2 scl'i
negocia reliquit. ij. Timoth. ij. Nemo mi/
litans deo implicat se negocijs secularibꝰ
ꝛc. Item quia carnalia desideria repressit.

Roma.viij. Qui in carne sunt deo placere non possunt. Item qꝛ ipsi deo fideliter et inseparabiliter adhesit. Hebre.xj. Sine fide impossibile est placere deo. D

Quartū quod describi

tur i themate assumpto est mortis celeritas. qꝛ ꝓperauit educere illum de medio iniquitatꝫ. Ubi nota triplicē gratiā quā fecit deꝰ isti defuncto. Primā scꝫ i accelerando. qꝛ ꝓperauit. scꝫ ne ab hostibꝰ raperetꝛ: sicut dn̄s timens insultū hostium ꝓperat educere vxorē vel familiaꝫ suaꝫ de loco immunito ⁊ ponere in tuto loco. Sic deꝰ properat educere aīam de mundo ne capiatur a demonibus aut a vicijs corrūpatꝛ ⁊ ponit eā in loco tuto paradisi. Hanc accelerationem sub figura desiderabat illꝫ q̄ dicebat. iiij. Regū. iiij. Propera ne mihi morā facias. siquidē periculuꝫ est in mora. Itē properauit educere de mūdo: ne ex diutina expectatione celestis gaudij diutiꝰ affligeretur. Unde dicit deus aīe. Propera amica mea ⁊ veni. Et tamen quosdā amicos suos vult deꝰ in vita ista morari propter bonum suum vt magis mereanꝛ: vel alioꝝ quibus ꝓdesse possunt. vn̄ debent in mora patientiā habere. ſm illud Abachuc. ij. Si morā fecerit expecta eū. qꝛ veniēs veniet. Secundā gratiā fecit deꝰ isti defuncto in extrahendo siue educēdo. scilꝫ a corpe qꝛ properauit educere eū. scilꝫ de carcere corporis: quod ps̄. de gratia petabat dicens. cxlj. Educ de carcere deꝰ aīam meā vt ⁊c. Tertiam grām fecit ei deꝰ in eripiendo. scꝫ de medio iniq̄tatū. ps̄. lvj. Animā meaꝫ eri. de medio catule. Catuli leonū sunt pctā q̄ iniquitates dicūtur. qꝛ oē pctm̄ est iniq̄tas vt dr̄. j. Joh. iij. q̄ catuli leonum dicūtur. quia a leonibꝰ idest a demonibus oriātur ꝑ suggestionem ⁊ nutriunꝛ ꝑ delectationē ⁊ deceptionem. Ab his ergo iniquitatibus est ad gaudia celi ꝑductus. Ad que nos perducat ⁊c.

In funere alicuius boni religiosi. Ser. xij.

Bonum est viro

b cū portauerit iugū ab adolescētia sua. Thren. iij. Inter iugū spirituale ⁊ corporale est differētia. qꝛ iugū corporale est qꝺ imponiꝛ bobus. ⁊ est iugum mundi. Luce. xiiij. Iuga boū emi quinqꝫ. Iugum ſo spirituale est iugū dn̄i: qꝺ imponiꝛ hoibꝰ. de quo xp̄s dixit discipulis Matth. xj. Tollite iugū meū sup vos ⁊c. Hoc intelligi pōt esse iugū obediētie ⁊ regularis vite: sub quo scti religiosi laborāt in agro dn̄ico. i. in ecclesia xp̄i sub quo iugo iste charissimus frater q̄ nūc defunctus est ab adolescentia laudabiliter ⁊ vtiliter lōgo tēpore laborauit. Un̄ merito competit ei qꝺ dr̄ in verbo proposito. bonū inq̄t est viro ⁊c. A In quibꝰ quidē verbis de iugo sancte religiōis qꝺ iste ab adolescentia portauit Hiere. ꝓpheta cuius verba sunt ista describit breuiter tria.

Primo vtilitatem hominis. quia bonū est viro: idest vtile.

Scd̄o facilitatē oneris in eo ꝙ subdit cum portauerit iugum.

Tertio prolixitatem temporis: quia ab adolescentia sua.

Circa primū notādum

est ꝙ iugū obedientie ⁊ sctē religionis dr̄ esse bonuꝫ viro. qꝛ facit virū bonū esse: et qꝛ facit ipm̄ bene esse. Et ratio est qꝛ sicut illud qꝺ adheret fonti caloris. i. igni efficitur calidū: ita illud qꝺ adhereret fonti religiōis scꝫ deo: efficiꝛ religiosuꝫ. Illud aūt qꝺ maxime facit hoīem deo adherere est iugū vite regularis. Et rō est: qꝛ religio remouet ista. quibꝰ hoīes cōiter īpediūtur: ne possint inherere deo. Diciꝛ ꝙ argētuꝫ nō pōt adherere siue cōiungi auro: nisi caueaꝛ a tribꝰ. scꝫ a puluere: a vēto: ⁊ ab humore. qꝛ ista tria impediūt talē cōiunctionē. Sic etiā ne adhereat aīa deo: ista tria impediūt. scꝫ puluis auaritie: vētus superbie ⁊ hūor luxurie. Sed religio remouet puluerē auaritie ꝑ abdicationē ꝓprietatis qꝛ etsi liceat aliquibꝰ religiosis habere aliqua in cōi: nō tn̄ licꝫ habere ꝓprium. ⁊ hoc nō derogat ꝑfectioni fideliū sicut patēter dicit btūs ꝓsper in libro de vita cōtemplatiua. ⁊ habeꝛ. xij. q. j. ꝑ totū. vbi ratio ostenditur ⁊ ꝓpria debere ꝓpter perfectionem cōtemni ⁊ sine īpedimento ꝑfectiōis ecclesie posse facultates que sunt profecto cōia possidere. vn̄ de aplis et primis fidelibus xp̄i a quibus incepit ꝑfectio christiane religionis dicitur Actuum. iiij. ꝙ nec quisq̄ eorum que possidebat dicebat aliquid esse suum. sed erant illis omnia communia. Item religio excludit vētum superbie per humilitatē obedientie. exēplo videlicꝫ xp̄i

de quo dr Phil.ij. q humiliauit semetips factus obediens vsqz ad mortē. Item religio excludit humorē fluxū luxurie p votū ptinentie. Vn̄ religiosi intelligunt p illos eunuchos de qb' dixit xp̄s. Mat.xix. Sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt propter regnum celoꝝ. Istis aūt exclusis adheret deo aīa sancti religiosi p charitatem τ ptemplationē. Vn̄ religio dr iugū a iungendo siue piungēdo: qz non solū piungit hominē deo; sed etiā multos in vnū in magnum bonū ipsoꝝ. Vn̄ de talib' dixit p̄s. cxxxij. Ecce q̄ bonum τ q̄ iocundū habitare fratres in vnū. Ex quibus verbis colligi potest quomodo religio facit homīes bene esse ppter quattuor.

Primo quidē qz ponit eos in statu volde vtili. τ ideo dicit. ecce q̄ bonū. i. vtile.

Scd'o qz ponit eos in statu volde delectabili. τ ideo subdit. τ q̄ iocundum.

Tertio qz ponit eos in statu vniformi. τ ideo additur. habitare in vnum.

Quarto quoqz qz ponit eos ī statu omicabili. τ ideo subinfertur. fratres.

Sunt ergo primo viri religiosi in statu valde bono. i. volde vtili τ meritorio vnde non solum dixit bonum: sed etiam q̄ bonum. i. mirabiliter bonum. Et hoc ptz dupliciter. Primo respectu eorum a quibus religio abstrahit. Secundo respectu eorū ad que religio attrahit. Precipue nāqz religiones abstrahunt homines non solum a nociuis vel superfluis; sed etiā a licitis. Quod quidem propter xp̄m facere est mirabiliter bonum. i. vtile τ meritoriū. Mirabiliter quidem dico. quia hominem ī carne viuentem faciunt preter carnem viuere qđ fm Hiero. angelicū est nō humanū. Bonum τ laudabile est in hoīe seculari q abstineat ab illicito pcubitu fornicatiōis vel adulterij τ alioruz specieꝝ luxurie. τ sit contentus vxore suo. Sed religio amplius facit; qz per votū continentie abstrahit ab oī pcubitu etiaz matrimoniali. Et de hoc bono dr. j. Coꝝ. vij. Bonū est hoī mulierez nō tāgere. Et in eodē infra. Dico aūt non nuptis. i. virginib' τ viduis. bonū est illis si sic pmaneāt. Itē bonū τ laudabile est in seculari q seruet ieiunia τ abstinentias ab ecclesia instituto τ q in eis abstineat a carnibus. Sed pbate religiones amplius faciunt; qz indicunt alia ieiunia τ generalem abstinentiam a carnibus. nisi p infirmitate vel ratione medicinē cum aliquo dispensetur. sicut fit in ordine fratrum predicatorum. sicut etiam ex̄ de statu monachoꝝ. Cū ad monasterium. prohibetur monachis q in refectorio carnes nō comedant nec extra nisi in infirmitorio: vel interdum quidam in camera abbatis de licentia τ dispensatione eius pro infirmitate vel alia necessaria causa. Et talem abstinentiam: scilicet a carnibus etiam apostolus cōmendat Ro. xiiij. dicens. Bonum est non manducare carnem. Item ptz esse bonum statum religionis respectu eorum ad que religio ordinat et attrahit. Nam aliqua religio ordinatur et attrahit ad opera vite actiue que pertinent ad dilectionem primi. vn̄ Iac. j. Religio mūda τ immaculata apud deū τ patrez hec est visitare pupillos. et viduas ī tribulationibus eoꝝ. τ īmaculatum se custodire ab hoc seculo. Quedā vero religiones sunt que magis ordinant ad vitā ptemplatiuā sicut religio cartusiensiū τ similiā. τ hoc ptinet ad dilectionē dei. Sed qz nec de' sine proximo nec prim' sine deo diligit: Hiero. dicit. Idcirco perfectior religio est que ad vtraqz opa. s. ptēplatiue τ actiue ordinat τ maxime q̄ studet ad illud opus vite actiue qđ ex plenitudine ptemplationis deriuat sicut est doctrina τ p̄dicatio. sicut Greg. dicit in. v. omel. super Eze. q de perfectis viris post contemplationem suam redeuntibus dr. Memoriā abundantie suauitatis tue eructabunt. Et hoc prefert simplici contemplationi. sicut eni maius est illuminare q̄ lucere solū: ita quoqz maius est contēplata alijs tradere q̄ solū contemplari. Et ideo summū gradū in religionibus tenēt qui ordinantur ad predicandū τ docēduz. Vn̄ ex persona taliū religiosorum dicit. ij. Coꝝ. viij. Prouidemus bona non solum coram deo: scz per contemplatiuā: sed etiā coram hominibus. s. per actiuam. Unde de beato Dominico legitur q diem impertiebatur proximis: noctez deo. Nocte celi perlustrās limina: de terris dat verbi semina

Secundo ostendit ppheta in auctoritate inducta religionis statum esse delectabilem. in eo qđ subdit. τ q̄ iocundū. glo. i. delectabile. Notandū ergo q boni religiosi habēt iocūditatē cordis oris τ opis. Iocūditatem quidem cordis sentiūt ab interiori τ a superiori τ ab exteriori. Primo enim habent iocunditatē τ gaudiū ab interiori

iustificatione, quia .s. habentes cor interi⸗ iustificatum a peccatis preteritis ꝛ custodiē te sse a futuris viuūt in magna iocundita te a sacritate mentis. Et ista est iocunditas que multum placet deo: qꝛ non ꝓuenit ex dissolutione vanitatis: sed ex puritate men tis. Et de tali iocunditate viri religiosi dr Eccli. j. Religiositas custodiet et iustifica⸗ bit cor. ꝛ iocunditatez atqꝫ gaudium dabit Itē hꝫ religiosus iocunditatez cordis a su periori. s. ex diuinorū contemplatione. de qua etiam pħs loquens in libro de porti⸗ bus animalium dicit ꝙ circa diuinas ꝛ su⸗ perexistentes substātias necesse est nobis minores existere theorias. i. consideratio⸗ nes. Sed si ꝺm modum attingamus eas delectabilius aliquid habent ꝙ qui apud nos omnia. Ex tali ergo consideratione se quitur magis cordis iocūditas. Et de hoc iocunditate dicit Prouer. xviij. Qui inue⸗ nit mulierem bonam: inuenit bonū: ꝛ hau riet iocūditatez a deo. Mulier bona est sen sualitas obediens rationi ad quā sequitur bonū pacis ꝛ quietis mētis: ꝛ tūc in elatio ne diuine contemplationis hauriet iocun⸗ ditatem diuine consolationis. Habet em̄ iocunditatem cordis ab exteriori: quia pro pter bonum obediēte patienter portat ad tempus corporalem laborem. Vñ tandem recipiet in futuro eternam leticiam ꝛ cōso⸗ lationem. vnde dicitur Eccli. j. Usqꝫ ad tē⸗ pus .s. mortis sustinebit patiens. ꝛ postea redditio iocunditatis fiet ei. Secundo ha bent boni religiosi iocūditatez oris siue in verbis ꝯsolatorijs quibus alios letificant ꝺm illud .ps. ciij. Iocundum sit ei eloquiū meū. Siue in diuina laude ī qua ad deuo⸗ tionē ꝛ spūalē leticiā frequētius exhortan tur. ꝛ talis laus deo debetur ꝺm illud ps. cxlvj. Deo nostro sit iocunda decoraqꝫ lau⸗ datio. Tertio habēt iocūditatez operis. s. ī operib⁹ vite actiue vt sunt opa misericor⸗ die: que cum iocunditate cordis ꝛ cuz hila ritate vultus fieri debēt. ꝺm illud apli. ij. Corinth. ix. Non ex tristicia aut ex necessi⸗ tate. hilarem em̄ datorem diligit deus. Et ideo dicitur in .ps. cxj. Iocund⁹ homo qui miseret ꝛc. Tertio ostendit in auctoritate allegata ꝙ religio ponit homines in statu vniformi. cum dicitur. habitare in vnū. scꝫ quia sunt vnius religionis: vniformis pro fessionis vinculo colligati: vniformis colo ris habitu induunt: ad vniformē obseruā⸗ tiam regularis vite tenentur. vt. s. vnifor⸗ mitas que exterius seruatur vniformem vnanimitatez representet animorum: que interius esse debet in corde. Que quidem magis habetur ex dei gratia ꝙ ex huma⸗ no cōuictu vel comitiua. vñ in ps. Qui ha bitare facit vnius moris ī domo. s. religio nis. Quarto ostendit in auctoritate p̄fata ꝙ religio ponit eos in statu amicabili: qꝛ vocat eos fratres. Ad litteram em̄ vocant fratres predicatores vel minores vel here mite. Est em̄ inter eos fraternitas nō car⸗ nalis cogitationis: sed regularis ꝓfessio⸗ nis. vnde vt fratres se diligere debent nō carnalis ꝓpinqtatis amore: sed charitatis dilectione. ꝺm illud Ro. xij. Charitate fra ternitatis inuicem diligentes. debent em̄ imitatores esse religionis apostolorū qui bus dominus dixit Matth. xxiij. Omnes enim vos fratres estis. B

Secūdo ī auctoritate

thematis ponitur facilitas oneris qđ ha⸗ bet religiosus portare: cū dicitur cum por tauerit iugum dñi. Nota ꝙ differentia est inter iugū dñi ꝛ iugū mūdi. Nā iugū mun di est status vite secularis. qđ quidē iugū est durum ꝛ graue. iugū em̄ durum ꝛ aspe rum collum bouis depilat: sed graue incli nat ꝛ curuat. Sic status vite secularis de pilat mentem hominis: idest aufert pilos spiritualiū meditationuꝫ ꝛ affectionū q̄ ī mente oriunt ꝛ quibus non debet ornari. seculares enim homines tantam occupan tur circa ea que pertinent ad corpus ꝙ re trahuntur a meditationibus ꝛ affectioni⸗ bus spiritus. Item potest dici ꝙ illud iu⸗ gū seculi siue mundi est durū inquantuz in fert laborem in acquirendo. durius inquā tum infert dolorē in amittendo: sed duris⸗ simū inquantū aliquib⁹ infert ꝑditionem eternā ad eterno supplicia eos mittendo. De tali iugo cōquerebant filij israel dicen tes. iij. Reg. xij. Pater tuus durissimum iu gū imposuit nobis. sic facit mundus his q̄ diligunt ipm. Dicit etiam status vite secu laris iugum graue qđ deprimit mentez ad terrena ꝛ ifima diligenda. Eccli. xl. Occu⸗ patio magna creata est hoībus. ꝛ iugum graue super filios adam. Iugum autem dñi est status vite regularis siue religiōis qđ iuguꝫ non est durū sed suaue: nō est gra ue: sed leue. Vñ ipse dñs ait. Mat. xj. Ius

gum meũ suaue est ⁊ onus meum leue.
In quib⁹ quidem verbis tãgitur quadru/
plex ratio quare istud iugum scꝫ religio/
nis est letanter portandum.

Primo q̃dẽ ꝓpter vniõis nexũ. q꜀ iugũ

Scd̃o propter imitationis exemplum.
q꜀ meum scꝫ q꜀ ex me exortum.

Tertio ꝓpter deuotionis affectum. q꜀
suaue est.

Quarto propter dilectionis affectum.
quia onus meum leue.

Primo ergo portandũ est libenter iugũ
religiõis ꝓpter cõiunctiõis nexũ. Nã sub
iugo corporali cõiungũtur duo boues in
vnũ ad laborãdũ simul. vñ ⁊ iugũ a iungẽ
do d꜀. Est aũt mos religiosoꝝ vt vadãt cõ
binati. siue q̃n vadunt ad seminandũ ver/
bum dei siue ad aliud vtile ⁊ necessarium
opus faciendũ. Et ista combinatio fit siue
propter auxilium. q꜀ frater qui iuuatur a
fratre quasi ciuitas firma Eccl'e. iiij. Me/
lius est duos esse simul q̃ vnũ. habent em̃
emolumẽtũ societatis sue. Itẽ ꝓpter testi
moniũ. vt vn⁹ assit alteri tanq̃ custos ⁊ te
stis honestatis vite. Matth. xviij. Adhibe
tecũ vnũ vel duos testes. vnde Augu. in
regula sua dicit. Nõ eant quocũqꝫ ire ne/
cesse fuerit minus q̃ duo, vel tres. Et hinc
est q̃ etiã dñs discipulos ad predicandũ
mittens sicut dicit Luce. x. Misit illos bi
nos ante faciẽ suam ⁊c. Ergo religiosi sub
iugo obediẽtie combinati exeũtes ad pre/
dicandũ sunt velut boues sub iugo colli/
gati exeuntes ad seminandũ. Osee. xi. Iu
gum imponet eis simul. Unde de tali iu/
go obedientie ⁊ religiõis d꜀ Eccli. li. Col/
lum vestrũ subijcite eius iugo. Secundo
ostẽditur iugũ religionis esse letãter por/
tandũ ꝓpter imitationis exemplũ: quia
meum. in quo notatur collẽdi exemplari/
tas. quasi diceret meũ dico: q꜀ ego in ve/
strũ exemplũ illud ante tuli. Cum em̃ tria
sint substãtialia religiõis voto. s. continen
tie obediẽtie et paupertatis volũtarie. scꝫ
per abdicationẽ ꝓprietatis: horum triũ
xp̃s in seipso nobis exemplũ dedit: ⁊ etiã
in his apostolicã religionem fundauit vt
supra ostẽsũ est. Unde ⁊ ipsos ap'los ad/
hortatus est, dicens. Tollite iugũ meũ sup
vos ⁊ di. a me. Tertio ostẽditur iugũ reli/
gionis esse letanter portandũ propter de
uotionis affectũ: q꜀ scꝫ deuotis fratribus
non videtur asperum sed suaue, ⁊ ideo di/
cit q̃ suaue est: idest dulce ⁊ cõmune. Dul
ce quidem q꜀ licꝫ in exterioribus obseruã
tijs videat austerũ: tamẽ in interiori spi/
ritu dulcorem gignit. sicut fructus nucis
qui habet exteriorẽ testam durã ⁊ interio/
rem nucleũ sapidũ ⁊ suauem. vñ enucleus
celat aridat testat bonum. Sed illi qui nõ
habent sensum ⁊ affectum deuotionis ne
sciunt discernere dulce ab amaro ⁊ suaui/
tatem ab asperitate. vñ refugiũt dulcedi/
nẽ religionis ꝓpter austeritatẽ vite exte/
rioris. Cui⁹ figura habet. ij. Regũ. xix. In
berzelax qui ait. Nunq̃d vigẽt sensus mei
ad discernendum suaue vel amarꝫ. Bern.
Multi vidẽt punctiones nostras: ⁊ non
vidẽt vnctiões nostras. i. consolationes.
Habẽt em̃ religiosi aliquas furtiuas. i. oc
cultas gratias: quas orando ⁊ cõtemplã/
do occulte ⁊ dulciter hauriunt: ⁊ panem
intelligentie sacre scripture quo interius
pascũtur ⁊ pascũt: in quibus est dulcedo
⁊ suauitas. Prouer. ix. Aque furtiue dul/
ciores sunt ⁊ panis abscõdit⁹ suauior. Di
citur em̃ iugũ suaue q꜀ cõmune. Nã onus
q̃d in cõmuni portatur leuius ⁊ suaui⁹ est
ad portandum. Sed religio vult onera ⁊
oĩa esse cõia vt suauius disponant. Sap.
viij. Disponit omnia suauiter. Quarto re/
ligionis iugum est letanter portandũ ꝓ
pter dilectionis affectum qua scꝫ religio/
nis onera omnia leuigãtur. ⁊ ideo dicit. ⁊
onus meũ leue. Quedam que ex se videtẽ
tur nimis grauia ad portandũ ex aliquo
addito vel supposito efficiuntur leuia. ve/
luti si aliquis supponeret onus lignorum
vel alteri⁹ rei dure sup nudũ dorsum asel/
li: esset nimis graue ei ⁊ dolorosũ ad por/
tandum: sed supposita barda vel sella le/
uius portat. Sic multa essent grauia ni/
mis per se bobus ad trahẽdum: que sup/
posito curru leui⁹ trahunt. Et ita religio/
nis onera supposita charitate leuiter fe/
rũtur. Nam sicut dicit Augu. Omnia seua
⁊ immania tollerabilia ⁊ ꝓpe nulla efficit
amor. Unde etiã ipse Augu. Dicit q̃ sarci
na christi que infirmitati grauis est leuis
efficitur charitati. ⁊ maxime quia religio/
nis onera inter multos distribuuntur: ita
q̃ vnus iuuat alium ad portandum reli/
gionis iugũ. Exodi. xviij. Dixit iero moysi
Leuius tibi sit partito i alios onere. Apo
stolus Gala. vi. Alter alterius onera por/
tare ⁊c, que est charitas.

Tertio in themate as

sumpto notatur plixitas tẽporis quo iste
iugũ dñi siue religionis portauerit: qr ab
adolescentia sua vsq ad prouectã etatem
Et idcirco cõpletũ est in eo quod dicitur
Prouerb.xxij. Adolescẽs iuxta viaz suam
etiã cũ senuerit non recedet ab ea. In qui/
bus quidez verbis iste sanctus religiosus
commendatur ex tribus.

Primo ex inceptionis idoneitate: qr in
idonea etate. scz adolescentie cepit seruire
deo scz duz esset adolescens.

Scdo ex psecutionis conformitate. qr
iuxta viam suam. scz bonã quã inceperat
semp ambulauit pficiendo in ea.

Tertio ex cõtinuationis firmitate: quia
etiam cum senuerit 7c.

Circa primũ attẽdendũ est q adolescen
tia ẽ etas apta ad assumẽdũ iugã religio/
nis triplici rõne. Primo rõne inchoatio/
nis. Magna enĩ vis est faciẽda i pncipijs
Nã vt Aristoteles dicit. Paruus error in
pncipio magn9 est in fine. Et h ptz i pctõ
primi parẽtis. p qd tota natura humana
fuit infecta. Poeta etiã dicit: q dimidiuz
facti q bene cepit hz. sicut q male cepit to/
tũ fere amisit. Et iõ multũ est obseruandũ
quib9 artibus hõ a pncipio assuescat. qr si
bonis totũ est lucratũ: si malis totũ est p/
ditũ: nisi statim reuocetur anteq firma/
tũ sit in malo p cõsuetudinẽ. Propter qd
adolescentib9 qui etiã faciliter informari
possunt bonis vel malis morib9: sicut ce/
ra mollis de facili recipit quoscunq im/
pressiões: postq ad annos discretiõis ve
nerint optimũ est assumere iugũ religio/
nis: p quam retrahant a malis 7 ad bona
puocentur. Prouer.j. Adolescẽti det scie
tia 7 intellectus. Scientia scilz pficiendo
in bono. Apl's Col'.j. Proficiẽtes 7 crescẽ/
tes i sciẽtia dei. Et intellect9 quo sciãt re/
cedere a mala. Job.xxviij. Recedere a ma
lo intelligentia. Scdo bonũ est inchoare
religionẽ in adolescentia ratione inclina/
tionis: qr pcipue adolescẽtes incipiũt in/
clinari 7 esse proni ad vanitates et volu/
ptates. 7 iõ ne defluãt in talia bonũ est vt
alligentur freno seu retinaculo religionis
que a religãdo religio dr. Eccl's.xij. Adole
scẽtia 7 volupras vana sunt. Et coniungit
voluptatẽ adolescentie. qr precipue adole
scentes sunt ad voluptates proni: a quib9
quidẽ retrahũtur p ipsi9 religiõis ligamẽ
Tertio rõne fecũdationis. Nã mulieres q
in adolescẽtia nubunt 7 tradunt viris ma
gis fecũde sunt in filijs q ille que vetule
nubũt. Et sic illi q ab adolescentia religio/
nẽ igrediunt 7 pseuerant in ea fecũdiores
7 fertiliores sunt 7 plus abundant bonis
opibus q illi q ingrediunt senes vel mul
tũ puecti. sm illud Hiere.xlviij. Fertilis
fuit moab ab adolescẽtia sua. 7 ita accidit
isti nro defuncto. Scdo cõmendat in au/
ctoritate allegata ex psecutiõis conformi
tate: qr scz iuxta viã suã quã ceperat semp
ambulauit. 7 illa via fuit vita religiosa et
obseruãtia religionis. Quã iste ab adole/
scẽtia intrauit duplici ex causa. Primo vt
mores suos 7 vitã corrigeret 7 in melius
cõmutaret. Itẽ vt mandata 7 consilia dei
pfectius obseruaret. ps.cxviij. In quo cor
rigit adole. vi. suã in custo. sermões tuos.
Primum facit religio p rigorẽ disciplinẽ.
scdm p subiectionẽ obediẽtie. Tertio com
mendat in auctoritate pfata de cõtinua/
tionis firmitate. qr etiã cũ senuerit nõ 7c.
Nã qd noua testa capit inueterata sapit.
Sunt tñ quidã q vel pprer negligentiam
vel pprer maliciã suã a deo derelicti 7 in
senectute sua apostatãt a religione. vnde
istum casum timẽs bonus religiosus dicit
deo frequenter illud ps.lxx. Usq in sene/
ctã 7 seniũ de9 ne derelinquas me. 7 iterũ
ne pijcias me in tpe senectutis 7c. Sed
iste ecõtrario impleuit illd Job.xxvij. Do
nec vixero nõ recedam ab innocẽtia mea.
iustificationẽ meã quã cepi tenere nõ de/
seram. Unñ potuit ei dici illud Deuteroñ.
xxxiij. Sicut dies iuuentutis tue ita 7 se/
nectus tua est. Ex qua ad vitam transitur
eternam. Ad quam 7c.

¶ In funere alicuius religiose mulieris.
Sermo.xiij.

Mulier timẽs de

um ipa laudabit. Prouer.
xxxj. Nos videm9 q hoies
psueuerũt laudare 7 com/
mẽdare aliquo sm q offi/
ciunt ad illa. Unñ hoies mũdani 7 pecca/
tores q multũ afficiuntur ad carnalia lau
dant mulieres multũ de pulchritudie car
nis. sicut habetur de Sara Genesis.xij. q
cũ ingressus esset abraham egyptũ vide/
runt egyptij mulierẽ. scz saram vxorem eius

ꝙ esset pulchra nimis ⁊ nunciauerūt principes pharaoni: ⁊ laudauerūt eā apud illū sed tales non attendunt ꝙ fallat gratia et vana est pulchritudo. Sed scī viri qui carnalia despiciūt ⁊ tm̄ spūalia diligunt commendant mulieres. nō qꝛ pulchre: sꝫ potꝰ qꝛ virtuose. Et in hoc consonant sacre scriptura verba. que ostendit mulierez esse laudabilē: nō ex nobilitate generis vl' ex pulchritudine corꝑali: sꝫ ex timore dei. vnde ait. Mulier timēs deum ⁊c. Et quia talis mulier fuit ista sancta soror que nunc defuncta est: merito potest laudari. ¶ In quibꝰ quidez verbis de ista scā sorore ⁊ de qualibet religiosa muliere ostēdūtur tria.

Primo quid fuit ꝫm naturā: qꝛ mulier.
Scḋo q̄d fuit ꝫm gratiā. qꝛ timēs deū.
Tertio q̄d erit ꝫm memoriā: qꝛ laudabit̄

Circa primū attendēdū est ꝙ illa ꝫm naturā fuit mulier fragilis: sed tamen ꝫm naturam nos videmꝰ ꝙ ea que de se sunt valde fragilia ⁊ passibilia muniuntur ⁊ fortificantur ex circūpositione alicuius rei fortia vel dure: sicut patet in nuce amigdal'. auellanis. quia coꝝ interior substantia q̄ mollis est ⁊ passibilis munitur ⁊ fortificatur duricia exterioris teste. ⁊ in capite hominis est substantia cerebri internus mollis ⁊ passibilis: ⁊ iō communiter panniculis ⁊ ossibus duris. Sic bona quelibet et religiosa soror q̄uis ꝫm naturam sit tā aīo ꝙ corꝑe fragilis: fortificatur tamen robore continentie ⁊ cuiuslibet spiritualis ꝟtutis. Et de tali sorore dicit̄. j. Coꝝ. vij. Mulier īnupta ⁊ virgo cogitat que sūt domini vt sit scā corpore ⁊ spiritu. In quibus quidem verbis quelibet religiosa et scā soror commendatur de tribus:

Primo de corporis castitate: quia innupta quantū ad viduā que viro caret: ⁊ virgo quantū ad eā que nunq̄ habuit virum

Secundo de mentis religiositate: quia. cogitat que sunt domini.

Tertio de vtriusqꝫ scꝫ mentis ⁊ corꝑis puritate. vt sit sancta corꝑe ⁊ spiritu.

Circa primū notandum ꝙ vtraqꝫ castitas cōmēdabilis est scꝫ ⁊ innupte ⁊ vidue ⁊ virginis q̄uis magis laudabilis sit castitas virginalis. Sed de vidua nota ꝙ est differentia inter secularē ⁊ religiosam. q̄a secularis vidua si vult potest sine pctō nubere. q̄uis laudabilior sit si innupta permaneat. Unḋ ⁊ in sacra scriptura vidue q̄ permanserunt innupte plurimū commendant̄ sicut Judith ⁊ Anna. Primo quia iterato nubere videtur signum incontinētie. Et ista etiaz viro bigamo est vna de causis quare irregularis efficitur: et ad ordīes ꝓmoueri non debet: q̄uis principalis causa sit propter defectum vnitatis sacramēti. Scḋa causa quare commendantur vidue que permanserūt innupte est: quia fuerunt magis expedite a sollicitudinibꝰ cause familiaris viri ⁊ filiorum ⁊ familie. Et ideo potuerūt magis vacare spūalibꝰ: sicut ptꝫ de Anna predicta de qua dr̄ Luce. ij. ꝙ hec vidua erat vsqꝫ ad annos. lxxxiiij. que non discedebat de tēplo ieiunijs ⁊ obsecratiōibus seruiens die ac nocte. Et iō apl's dic̄. j. Coꝝ. vij. Dico autem innuptis ⁊ viduis bonuꝫ est illis si sic ꝑmaneant: innupte scꝫ De nuptis ꝟo dic̄ in eodem. Que nupta est cogitat q̄ sunt mūdi quō placeat viro. Sꝫ vidua que est in monasterio siue religione debꝫ oīno innupta permanere: nec ei nubere licet: qꝛ scꝫ continētia est de substātia religionis. Cuius ratio ē: qꝛ ad statum religionis requirit̄ abstractio eoꝝ per que hō impedit̄ ne totaliter feratur in dei seruitium. Sed matrimoniū habꝫ h̄ impedire propt̄ duo. Primo ꝓpter vsum actꝰ carnalis: qui multum retrahit aīam ab illa perfecta intētione tendēdi in deū. sicut ptꝫ ꝑ dicta Augustini in lib. solilo q̄oꝝ. Scḋo propter sollicitudinē quam ingerit hoī de gubernatione viri ⁊ filioꝝ ⁊ rerū tēporaliū q̄ ad eoꝝ sustentationem sufficiant. Unḋ de viro apl's dicit. j. Coꝝ. vij. ꝙ qui sine vxore est sollicitus est que sunt dñi quō placeat deo. Qui aūt cū vxore est sollicitus est que sunt mundi quō placeat vxori. Et idem dicit de muliere que est sine viro vel cum viro. Et ideo cōtinentia perpetua requirit̄ ad perfectionē religionis. Predictam aūt differentiam inter viduā secularem ⁊ religiosam tangit apl's ibidē scꝫ. j. Coꝝ. vij. Pmō q̄dē quantū ad secularē dicens. Mulier alligata est legi quāto tempore vir eius viuit. Qḋ si dormierit vir eius liberata est a lege. cui vult nubat tm̄ in dño. Sed quantū ad religiosam subdit. Beatior autē erit si sic permanserit: scꝫ innupta. q̄uis etiā de seculari vidua vtrunqꝫ possit intelligi. Sed tamen multo beatior vidua religiosa: que sibi voluntarie etiam necessitatem imposuit per votum continentie vlterius non nubendi.

Sed aduc vlterius tangitur in auctoritate allegata altior cōtinentie virtus scʒ virginalis. cū subditur. ⁊ ꝟgo. Ubi notanduʒ ꝙ sicut dicit pħus. act⁹ actiuoꝝ sunt in paciente ⁊ disposito. Nā quia aer quanto pulchrior tanto est magis dispositus ad susceptionem lucis: iō quanto purior ⁊ serenior existit: tanto plus de lumine recipit ⁊ clarescit. Sic etiam de luce spūali: scʒ gratie vel sapientie. de quo animo tanto plus recipit quanto purior existit. Uñ qꝛ virginitas importat maximā puritatem: scʒ incorruptionē mētis ⁊ corporis. qꝛ ſm Augu. Uirginitas est in carne corruptibili ꝑpetua incorruptionis meditatio. ideo maxime disponit ad suscipiendum lumen sapientie ⁊ grē ⁊ etiā glorie. Nā de lumīe sapientie ptʒ in Johāne euangelista qui fuit virgo. ⁊ iō impleuit eū maiori sapientia ⁊ intellectu. De lumine gratie ptʒ in btā Maria virgine que fuit grā plena sicut fuit virgo purissima. De lumine glorie patet qꝛ quanto aliquis magis appropinquat deo in ipsa beatitudine: tāto maiori lumine illustrat glorie. Sed incorruptio scʒ ꝟginitatis hoīes deo primos facit. sicut dr Sap. v. et ideo dr Eccli. xv. Quasi mulier a virginitate suscipiet illū. scʒ xp̄m qui est fons sapientie lux gratie ⁊ splendor glorie. Scdo cōmendatur mulier deuota de religiositate mentis: quia cogitat q̄ sunt dñi. Ubi notādum ꝙ illa cogitat que sunt dñi que cogitat domini ꝓcepta. Infirmus em̄ qui appetit sanari multū cogitat vt faciat que medicus precepit. ⁊ multomagis hō debet cogitare quomodo impleat q̄ ꝓcepit deꝰ. Eccli. iij. Que precepit tibi deus illa cogita semper. Et dicit semper: vt scʒ ob ipsis per propositum peccati nunꝙ̄ recedat. Deut. vj. Hec meditaberis sedens in domo tua: ambulās in itinere: dormiens atqꝫ consurgens. Item cogitat que sunt dñi que cogitat dñi supplicia: scʒ que ipse dñs pertulit pro nobis. Que quidem recogitat in corde sunt velut anime arma contra tentationū insultus. j. Petri. iiij. Christo in carne passo et vos eadem cogitatione armamini. Berñ. Tanta est virtus passionis christi ꝙ si in mente firmiter habeat: nulla peccati iacula ꝓualere possint in anima. sed in memoria eius totus peccati ⁊ mortis fugatur exercitus. Itē illo cogitat que sunt dñi: que cogitat dñi premia que nobis promittit. Hec em̄ premia sunt spiritualia ⁊ eterna sicut dicebat. ps. lxxvj. Cogitaui dies antiquos: et annos eternos in mente habui. Apes super flores resident ⁊ inde attrahūt mel. sic iusti de eternis bonis cogitāt: ⁊ attrahūt inde dulcedinē. Et qꝛ talia premia recondita sunt apud altissimum deū: ideo dicit de sanctis viris Sapie. v. ꝙ cogitatio illoꝝ apud altissimum est. Tertio in auctoritate inducta ondit ꝙ debʒ sanctimonialis femina habere puritatem ꝑfectā scʒ in carne ⁊ vita. Et ideo dixit. vt sit sancta corpore ⁊ spū. Medici qñ inueniūt in membris principalibus dispositiones contrarias: puta ꝙ infirmꝰ habʒ stomachum frigidū ⁊ epar calidum; sicut dicit Auicenna de tympaniaco: tūc ꝯtra frigiditatem stomachi dātur ei remedia interiora: puta aliqua calida ⁊ ꝯfortātia stomachū ⁊ digestionem eiꝰ siue in cibis siue in confectionibꝰ. Sed ne ex talibꝰ calidis epar inflāmetur superponunt epati exterius aliqua frigefactiua puta aliquod epithyma frigidum. Sic qa hō habet contrarias dispositiones in spū ⁊ in carne. quia caro concupiscit aduersus spiritum ⁊ spiritus aduersus carnē: debet homo sanctificare spirituʒ per actiones interiores. puta per potionem compunctionis: per vomitum confessionis: ⁊ per confectionem calidam feruentis orationis ⁊ dulcia contēplationis. Item sctificare corpus ꝑ actiones exteriores: scʒ ꝑ abstinentias ⁊ ieiunia ⁊ vigilias et disciplinas: et labores vite actiue. Unde glosa super verbo predicto dicit. vt sit sctā spū. per actiones interiores. Et tunc in viroqꝫ sctificata potent dicere illud ps. lxij. Sitiuit in te oīa mea ⁊c. Nota qñ aliquis vult ponere in aliquo vase ꝓciosum liquorem: solet ipsum mūdare ⁊ lauare nō solū interiꝰ: sed etiā exteriꝰ vt sit totū mundum ⁊ purū. Sic deꝰ volēs ponere liquorem grē sue in femina sanctimonioli vult ipsam inuenire mūdā ⁊ sanctā. ⁊ interius in spū: ⁊ exterius in corpe. Propterea dicebat aplꝰ. ij. Cor. vij. Mundemꝰ nos ob omni inquinamēto carnis ⁊ spū. Ephe. j. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionē vt essemus sctī ⁊ immaculati. Sancti scʒ in spū: mūdi a pctīs spiritualibus. ⁊ immaculati scʒ in corpore mundi a peccatis carnalibus. B

Secūdo ostēditur in

themate assumpto de ista nostra sorore defuncta qualis fuit per gratiam qꝛ timens deum. Et sic quelibet religiosa soror debet esse timens deum duplici ratione. Primo ratione debiti. scdo ratione lucri. Ratione quidem debiti: qꝛ licz non habeat sponsuz terrenum: habet tamen sponsum celestem scz deum quem multum timere et reuereri debet. vt pote qꝛ spõsus est non debilis sed potentissimus. nõ ignorãs sed sapiẽtissim⁹ ⁊ nõ remissus sz iustissim⁹. Debet ergo primo deū timere rõne sue potẽtie. tanto eñ sponsa magis timet sponsum suū carnalez quãto magis põt sibi nocere: Sed hoĩes quantũcũqz sint potentes nõ possunt ledere vel nocere nisi soluz in rebus tꝑalibus: vel etiã in corpore verberando vel occidendo corp⁹. Magis ergo timend⁹ est ille spõsus celestis qui põt non solū occidere corpus: sed etiã aĩaz perdere ⁊ in eternū dampnare. Unde Mat. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus: aĩam aũt nõ possunt occidere: sed poti⁹ ⁊c. Banni ⁊ mandata principuz sunt sub pena amittendi tẽporalia et corporalia. Bãni ṽo dei ⁊ mandata sũt sub pena corpoꝝ ⁊ etiaz aĩarum. Uñ ps. cxviij. Tu mãdasti mandata tua custodiri nimis. Item debet timeri iste spõsus rõne sapientie. plus eñ timet vxor virū suum quando scit ꝙ nihil põt eū latere. Et talis sponsus est christus. Hebre. iiij. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius. iij. Reg. iij. Timuerunt regẽ salomonẽ videntes sapientiaz dei esse in eo. Item debet timeri talis sponsus rõne iusticie. plus eñ timent hoĩes iudicem quem sciunt a iusticia non prece nec precio posse flecti. Et vxor habens virū zelotipuz ⁊ implacabilez ⁊ durū vehemẽter timet eū Et talis est spõsus celestis: ꝑcipue in morte vel in extremo iudicio. Prouer. vj. zelus ⁊ furor viri non parcet in die vindicte: nec acquiescet cuiusqꝫ precibus: nec recipiet ꝓ redemptione dona plurima. Hec eñ verba glosa exponit de sponso celesti. vñ poterit ei dicere spõsa q̃ timore eius a malis resipuerit: illud Luc. xix. Timui te sciẽs qꝛ homo austerus es. Scdo debet eum timere ratione lucri. qꝛ scz deum timere est ars multum lucratiua. per quaz conquiruntur multa bona. i. multa merita. Propterea dicitur Tob. iiij. Multa bona habebimus si timuerimus deum ⁊ recesserim⁹ a pctõ. In quibus quidem verbis tria facit.

Nam primo premittit meritorum multiplicationem: quia multa bona habebimus.

Secundo supponit dei subiectionẽ: qꝛ scz timuerimus deum.

Tertio ṽo addit impedimenti subtractionem. ⁊ recesserimus a peccato.

Circa primum nota ꝙ per timorem dei habentur multa bona: qꝛ scz est causa multiplicandi merita. Et huius ratio est: qꝛ timor dei sollicitat ad bene operandū: ⁊ per ipsa bona opera cõquirũtur merita. Unde dicitur Eccli. xv. Qui timet deum faciet bona. vbi Gregorius. Timere deum est nulla que facienda sunt bona pretertre. Unde Eccls. vij. Qui timet deum nihil negligit. Secundo presupponit dei subiectionem. si timuerimus deum. Nota quando est aliqua ars vel operatio que fit multum delectabilis ad faciendum: est homo magis assiduus ad faciendum eam: et ideo plus lucratur. ⁊ talis ars siue operatio est timere deum. Licz eñ timor seruilis qui est propter penam tñ vitandam non sit delectabilis. quia de tali timore dicitur. j. Johan. iiij. Perfecta charitas foras mittit timorem. quoniam timor penam habet tamen timor finalis ⁊ reuerentie delectabilis est quoniam ex dilectione ⁊ charitate dei procedit que facit delectabiliter operari. ⁊ per consequens plus mereri. Unde Eccli. j. Timor domini delectabit cor ⁊c. Et ps. xxx. Quam magna multitudo dulcedinis tue domine quam abscondisti timentibus te. glosa quam impius non sentit quia de febre iniquitatis palatum cordis amisit. Tertio additur in auctoritate allegata exclusio impedimenti: idest peccati quo meritum impeditur. vnde ait. ⁊ recesserim⁹ a peccato: quia stando in peccato opera que fierent de genere bonorum non essent meritoria: sed nec etiam ostenderetur ꝙ deuz ṽe timeret si ab eius offensis: idest a peccatis non desisteret. Unde Eccli. j. Timor domini expellit peccatum. Est enim timor domini: quasi quidam ianitor cordis. Sed est differentia inter timores: quia timor seruilis vel mundanus est sicut ostiarius pictus in portis diuitum: qui eleuata claua videt percutere ingredientes ⁊ ingressum prohibere: et tñ ṽe non facit: sic timor qui sine charitate est videtur pctm̃ expellere, et ideo non expellit, quia dicit Augu. ꝙ

manet in timore seruili peccandi voluntas ⁊ sequeretur opus si separetur impunitas Sed timor finalis est vt ostiarius verus ab ingressu cordis vitia deterrens claua terribili. i. consideratione iudicij et inferni: immo etiam expellit vitia et peccata q̄ fuerūt iam ingressa. Unde Eccli. j. Timor dn̄i sciētie religiositas. Religiositas custodiet et iustificabit cor: scʒ a peccatis. Prouerbi. iij. Time deum ⁊ recede a malo.

Tertio in themate assumpto

de muliere religiosa ostenditur q̄d erit bn̄ memoriam: q laudabitur scʒ etiaʒ post morteʒ. q memoria iusti cū laudibus. Prouerbi. x. ⁊ non solū iusti viri: sed etiam iuste mulieris memoria habetur laude digna. Debet aūt religiosa soror et mulier se ita laudabilē reddere dum viuit vt dicere posset illud Ps. xxxiij. In dn̄o laudabit aīa mea. Ex q̄bus q̄dem v̄bis colligit ꝙ ad laudē ꝑfectā religiose mulieris debent ↄcurrere tria. Primū est vt sit laus certa. ⁊ hoc est qn̄ sit in dn̄o. Naʒ laus qn̄ fundat in hoīe idest in humano iudicio non est laus certa: q sepe humanum fallitur iudicium. q plerumqʒ iudicat esse laudabile qd̄ non est vere laudabile. Sed laus que fundatur in dn̄o. i. in dn̄i iudicio: illa est laus certa. j. Corinth. iiij. Nolite āte tp̄s iudicare. quo adusqʒ veniat dn̄s qui illuminabit abscondita tenebrorū ⁊ manifestabit consilia cordiū: ⁊ tūc laus erit vnicuiqʒ a deo. Secūm est vt sit laus secura: vt scʒ non laudet in ꝑsenti: sed in futuro: ⁊ ideo non dicit in auctoritate allegata laudatur sed laudabitur. scʒ in futuro. Eccli. xj. Ante mortem ne laudes hoīem. Et ratio: est: quia talis laus nō est tuta: neqʒ ex parte laudantis. neqʒ ex ꝑte laudati. Ex parte quideʒ laudantis: q parit suspitionē ꝙ fiat ex quadā adulatiōe ⁊ precipue cum quis laudat in facie. adulatio aūt peccatū est. et nocet ipsi laudanti Ex parte v̄o laudati nō est etiaʒ tuta. q: est aliqn̄ sibi causa elationis. ꝑpter qd̄ dicitur Eccli. ij. Ne laudes virum in specie sua. i. in facie vel in presentia sua. Propterea Maximus dicit in quodam sermone. ꝙ dupli ci ex causa vtilius est hominum memorie magis laudem dare q̄ vite: vt illo potissimū tempore merita sanctitatis extollas qn̄ nec laudātē adulatio nocet nec laudatū tētat elatio. Et infra subdit. Quis aūt viuēs tute possit laudari qui ⁊ de preterito meminit se habere qd̄ doleat. ⁊ de futuro videt sibi supesse qd̄ timeat. Et ideo bene dixit Ecclesiasticus. Aū mortē ne laudes quē q̄ quasi diceret sicut Maximus in eadem sermone dicit. Lauda post periculuʒ p̄dica securum nauigantis felicitatem. sed cū peruenerit ad portum. Lauda ducis virtutem sed cū ꝑductꝰ fuerit ad triumphū Tertium qd̄ requiritur ad perfectam laudem est ꝙ sit laus vera nō vana: et talis est ꝙ nō laudet de bis q̄ ꝑtinent ad corpus puta de pulchritudine vel fortitudine corporis vel similibus sʒ de his sp̄ūalibꝰ q̄ ad aīam ꝑtinent. Et iō dixit i auctoritate inducta: laudabit oīa mea. nō corpꝰ. Et ratio est: q: vero laꝰ ē ex virtutibꝰ vel ex opibꝰ virtutū. Uirtutes aūt subiectiue nō in corpore sʒ in aīa sunt Et de tali laude dicitur Cañ. vj. Regine et concubine laudauerunt eam. quasi regine sint virtutes theologice. vt fides: spes. charitas: sed quasi cōcubine sint virtutes morales. vt iusticia: prudentia: fortitudo. temperantia. que significant per concubinas quibus licite fuerunt vsi Abraham. et Jacob ⁊ alij patriarche. Item opera virtutuʒ estimantur magis laudabilia ex animo q̄ ex corpore. Et de tali laude dicit Prouerb. vlti. Laudent eum in portis opera eius. Et dicit in portis: de quibus dr̄ Aperite mihi portas iusticie. Quaruʒ vna est iudicij particularis: qd̄ fit in morte ꝑ quaʒ anima intrat ad vitā eternā. Alia erit iudicij generalis: per quam intrabunt ⁊ corpora in vitaʒ gloriosam Ad quam ⁊c.

¶ In funere viriꝰ imperatoris. Sermo. xiiij.

S qui videbatur

fluctibꝰ maris imparare et montiū altitudines i statera appendere: nūc humiliatus ad terram in gestatorio portabat. ij. Mach. ix. Dicūt sapientes naturales ꝙ opposita iuxta se posita magis elucescunt. sicut albū magis appet positū iuxta nigrū. Et inde est ꝙ etiaʒ i inferno erunt due pene contrarie in damnatis. vt dicitur Job. xxiiij. sibinuiceʒ succedētes vt vna magis ex altera sentiat. Transibunt inquit ab aquis niuiuʒ ad calorem nimium. Sic quoqʒ qualis sit vita nr̄a appet ex successione mortis. Et idea circa istuʒ quōdam serenissimū dn̄m imperatorem nostruʒ qui

modo defunctus est deferendus: duo nobis in verbis propositis cōtraria describūtur. Primo scz sublimitas viuentis: cū dicitur Is q̄ videbatur fluctibus maris imperare et mōtiū alti. etc. Deinde humilitas morientis: qr humiliatus etc. Ut scz ex hūilitate mortz appareat q̄ modicum q̄d. fuerit ipsa sublimitas vite. ait ergo. is qui videbatur etc. ❡ In quibus quidē verbis circa serenissimū imperatorez istū defunctū describuntur tria:

Nam pmo quidē describitur spectabile regnantis dñium: qr is qui vide. flu. etc.

Secundo flebile morientis excidium: qr nunc humiliatus ad terram.

Tertio humile pietatis officium: qa portabatur in gestatorio etc.

Circa primū attēdēdū

est q̄ imperij dñium non solum se extendit ad dños seu rectores qui principantur seu dñantur in terris. sed etiā ad eos q̄. dominantur in mari vel principantur. Naz quo ad eos qui principantur in mari siue nauigantibus siue in portubus aut insulis cōmorātibus dicit. Is q̄ videbatur fluctibus maris impare. i. q̄ his q̄ nauigāt vel habitāt īter fluctus maris hz īperare cū placet. Et hīc est q̄ imperator de nauigijs et naufragijs leges ponit sicut pz ex ɔstitutiōe Frederici. ad dei et honorez imperij. §. nauigia. q̄ lex dicit q̄ si casu contingente rupta fuerint nauigia tam ipsi q̄ nauigantiū bona reseruentur illis ad quos spectabāt ante periculū nauigij iō cō suetudine contraria cessante: nisi illi tyrannidem pyraticam exerceant: xpiano nomini vel principi fuerint inimica transgressores bonoꝝ publicatione mulctentur. Unde s̄m legē imperialem naufragis nihil est auferendū: immo quicq̄d de naufragio inuentū est: siue illud sit raptū de isto naufragio siue de mari siue de littore restituendum ē. ff. de incē. rui. naufra. Si q̄s ex naufragio immo tenentur infra onnū in quadruplum post annum xo in simplum qui talis criminis essent pncipes. ff. eo. l. f. Ponit enī imperator legē de publicanis theloneis: que sunt loca in portubus maris: vbi stāt publicani ad exigēdum tributū nauticū. i. qd̄ de mercibus nautum debetur. vt pz. ff. de publi. et vectiga. vectigalia. Ex quibus legibus euidenter apparet q̄ imperator dñatur in mari: ita vt possit dici de eo illud Mt. viij. Uentis et mari imperat et obediunt ei. Naz per ventos intelliguntur nauigantes quibus ventus deseruit: et per mare habitantes in mari: idest in littoribus vel in insulis marinis: nisi forte sint tales īsule que ecclesie dominio subsint. Sed quid est qd̄ in themate dicitur. videbatur imperare. nunquid solum apparenter et non existenter imperabat vt videretur esse quod non erat. Absit immo sicut videbatur ita erat eo modo quo dicitur Galath. ij. Cephas et Jacobus et Johannes qui videbantur columne esse. et vere ita erāt. s. colūne spirituales ecclīam dei sustentantes. Dicitur ergo non q̄ imperaret: sed q̄ imperare videbatur. vt ostendatur imperiū istius fuisse temporale et breui tēpore finiēdū. ij. Corinth. iiij. Que enī videntur temporalia sunt: q̄ aūt non videntur eterna. Job. xx. Transiet sicut visio nocturna. Sap. v. Transierunt oīa illa tanq̄ vmbra scz et honores et delitie et diuitie et multorū obsequia et sequele. Sed qr imperij dominium est etiā sup eos q̄ principātur in terra: ideo additur in themate. et montiū altitudines. i. terrenoꝝ et seculariū principum potentes in statera sui iudicij appendere qr potest de eorum excessibus iudicare et facta eoꝝ examinare et absoluere vel punire. Esa. x. Liberauit in pōdere mōtes. i. maiores principes: et colles in statera. i. potestates minores. Sed aduerte q̄ ille qui cōsueuit alioꝝ merita appendere et ponderare in statera iudicij sui modo ipse appensus est in statera diuini iudicij. De q̄ dr Prouer. xvj. Pondus et statera iudicia dñi sunt. In hac statera multorum imperiū inuentū est minus habens. s̄m illud Dañ. v. Appēsus es in statera et inuentus es minus habēs precipue ꝑpter defectū temperantie. Siue propter intemperantiam luxurie. sicut Octauiani. de quo post multas laudes Eutropius refert q̄ cū esset cibi ac vini multum abstinēs et aliquotenus somni seruiebat tamen libidini. ita q̄ inter duodecim zodomitos pueros et totidem puellas solitus erat cubare. et cū esset luxurie seruiens erat tamen illius vitij seuissimus vltor. more hominum qui vlciscendis vitijs quibus ipsi vehemēter indulgent accrescūt. Siue propter intemperantiam gule. sicut tyberij qui cum vocaretur Claudius tyberius nero: eleganter a ioculatoribus ꝑpter intemperantiam vini cadius tyberius nero nominatus est. Siue ꝑpter intemperantiam ci

bi sicut vitellij. cuius tāta fuit ingluuies ⁊ voracitas ꝙ cum in die quattuor sepe vel quinq; vicibus fuisse dicatur epulatus, tādem in quadam cena quam fecit ei Metellus frater eius duo milia pisciū ⁊ septē milia auium apposita traduntur. Quorundam v̾o imperium inuentum est min⁹ habens propter defectum iusticie. sicut neronis: qui vt iniustus ⁊ iniquus omnib⁹ bonis ciuibus hostis fuit: ⁊ infinitam partē senatus iniuste interfecit parricidia multa commisit. fratre vxore matre sua interfectis sanctos dei apostolos Petrū ⁊ paulū innocētes ⁊ bene meritos trucidauit: ⁊ post multa alia flagitia tandem seipsum occidit. Quorundam v̾o imperium inuentum est minus habere ꝓpter defectum fortitudinis. sicut Lucij othonis. qui cum a vitello semel prelio victus fuisset et tamen adhuc magnus exercitus remansisset ei petentibus militibus vt nō tam cito de belli ꝓsperitate desperaret. ⁊ ipse respōdisset ꝙ non erat tanti valoris ꝙ ꝓpter eum bellum ciuile deberet exoriri: voluntaria morte obijt vn̄ pz ꝙ fortitudine animi caruit. Quorundam v̾o inuentum est minus habens ꝓpter defectum prudentie. sicut alexādri magni: quem Seneca in libro de beneficijs notat de multa imprudentia: propter quam alicubi vocat eum vesanum et cum temeritate felicem. Dicit eīm de eo ꝙ herculi equabatur vt vesanus adolescens cui pro veritate ac virtute erat felix temeritas. Alicubi v̾o notat eū de maxima stulticia sicut qn̄ voluit dare vni militi vnam vrbem: quod bonum cum ille refugeret dicēs se esse indignum. Respondit Alexander. Tibi te non decet tm̄ recipere: tamen decet me dare. Ubi dicit Seneca ꝙ illa fuit animosa vox ⁊ quāuis fuerit regia: tn̄ fuit stultissima. q: debet esse ꝓportio inter bonū ⁊ eū cui donatur. vnde si nō decebat illū recipe nec ipsū decebat dare. Sed quia fuerunt nōnulli imperatores non tm̄ fideles xp̄iani: sed insup valde virtuosi. scz prudentes: iusti: temperati: ⁊ fortes. vt Theodosius ⁊ Iustinian⁹. ⁊ quidam alij: ideo tales q̇ eos sequuntur quantum ad regimen imperij forte in statera diuini iudicij nō sunt inuenti minus habentes. quoꝝ quilibet petere potuit illud Job. xxxj. Appendat me in statera iusta. B Possemus etiā alio modo premissa verba que in prima parte thematis continentur. ad specialē laudē inflectere istius serenissimi quondam imperatoris nostri. de quo dicitur. Ja qui videbat fluctibus maris ⁊c. In quibus quidē verbis commendatur ex duobus.

Primo quidem de victoria hostiū: quia fluctibus maris impero.

Fluctus eīm quibus mare turbatur: hostes eius vel rebelles significant: qui totū ipsi⁹ imperiū turbare nitebantur. Quib⁹ quidē ipse imperauit: q: eos potenter expugnās sibi plene subiugauit. Job. ix. Qui gradit super fluctus maris.

Scd̄o cōmendatur de excellentia virtutum: q: altitudines montium ⁊c.

Per altitudines eīm montiū intelliguntur sapiente virtutes imperantium: qs iste appendit in statera: q: eas habere studuit in mente sua: que v̾e erat vt statera districtissime ponderans ⁊ discernēs singulorum merita vel etiā demerita. vn̄ potuit dici de eo illud ps. xciiij. Altitudines mōtiū ipsi⁹ sunt. qsi eīm altitudines montiū fuerunt excellētes virtutes antiquoꝝ imperatoꝝ qs ille studiose imitādo qsi sibi ꝓprias fecit. Felix aūt dici pōt q̇ taliū imitat virtutes videlicz clementiā cesaris. De quo Eutropius dicit ꝙ tante fuit bonitatis: vt quos armis subegerat: clementia magis vicerit. Item liberalitatē vespasiani. de quo idem Eutropi⁹ refert ꝙ nec facile ante eū vel maior est liberalitas cōperta vel iustior. Item facilitatem Tyti. de quo etiam idē refert ꝙ tante facilitatis fuit ꝙ cum nulli quicꝙ negaret ⁊ reprehenderetur ab amicis. Respondit nullum tristem debere ab imperatore discedere. Item comitatem Traiani: q̇ amicis eū culpātibus ꝙ nimis circa omnes esset comis. Respondit talem se imperatorē esse priuatis. quales esse sibi imperatores priuatus optasset. Item facundiā Adriani. de quo idem refert ꝙ facundissimus latino sermone ⁊ greco eruditissimus fuit. Itē deuotionē Theodosij. de q̇ i chronicis legit ꝙ cū esset christianissim⁹ imperator: hostes suos magis ieiunijs ⁊ orone cōfisus: ꝙ ferro vel multitudine ꝓstrauit. Itē sapientiam Iustiniani q̇ p Agapitum papā ab errore euticetis reuocat⁹ leges cōdidit ⁊ cōsummauit libros scz codicem ⁊ digesta. Et sic de multis imperatorib⁹ legūt exempla virtutū. Ubi qn̄ in aliquo imperatore tales virtutes apparēt: potest dici de

eo illud Gen̄.viij. Apparuerunt cacumina montium.i.superne virtutes imperatorū et tunc est mons.i. huiusmodi imperator in virtute montiū.i.in altitudine virtutū aliorum imperatorum. C

Secundo in assumpto

themate describitur flebile mortentis excidium. quia humiliatus: scz est per mortē ad terram: idest vsqz ad hoc vt cito resoluatur in terram. Ista humiliatio est ex diuina sententia propter primorum parentum peccatum. qđ scz fuit superbia: qr appetiuerunt esse sicut dij. vt patet Gen̄. iij. Justum autem ꝛ rationabile est ꝙ illi qui voluerūt indebite extolli vsqz ad summum deprimantur vsqz ad infimum: idest vsqz ad terraz. vnde in ps̄. cxlvj. dicitur. Humilians autem pctōres vsqz ad terraz. In quibus quidem verbis ppheta tangit tria.

Primo quidem punientis iudiciuz: qr humilians.

Secundo humiliati peccatoris meritū quia peccatores.

Tertio resolutionis terminū. quia vsqz ad terram.

Judiciuz ergo dei puniētis est. qr humiliat per mortē. Satis em̄ humiliat hō in morte: qr priuat oībus carnalibus delitijs sed amplius. qr expoliat oībus tēpalibus diuitijs. sed maxime qū deijcitur ab oībus honoribus ꝛ dominijs. Et quanto maior ē altitudo dignitatis et honoris a qua deponit: tanto est maior humiliatio et deiectio Vn̄ qr iste modo defunctus p mortez depositus est a maxima altitudine dignitatis ꝛ honoris: ideo pōt dici ꝙ sit nimis humiliatus. ꝫm illud ps̄. xxxvij. Ego aūt hūiliatus sum nimis. Notandū ꝙ stelle q̄ sunt ī celo fixe nūꝙ de celo cadūt nec cadere possunt. Arbores aūt que sunt in terra quantūcūqz sint t're affixe ꝛ quantūcūqz alte et pcere. succidi ꝛ cadere possunt. Sic illi q̄ sunt in glia celesti nunꝙ humiliari possunt: nec ab altitudine sue glorie cadere. Et ratio est quia gloriam suā habent a deo. et ideo ab illo nūꝙ possunt separari. Sed illi q̄ sunt in terra gloriosi quantūcūqz sint in altitudine glorie ꝛ potētie. quia gl'iam habent ab hoībus ꝛ in hoībus ꝛ aliquando etiam contra deū: ideo humiliari possunt et deijci. vnde Esaie. xlv. dicit de⁹. Gloriosos terre humiliabo. et saltem per mortem decidunt a gloria temporalis dominij: Secundo ponitur in auctoritate allegata humiliatiōis meritū: qr pctōres. Sed querit cuz ipse loquatur de humiliatiōe mortis. q̄ est vsqz ad terraz. i. vsqz ad resolutionē corporis in terram: ꝛ tam iusti q̄ pctōres moriantur ꝛ in terrā ꝫm corpus resoluātur. quare magis dicit de pctōribus q̄ de iustis? Ad hoc est dicēduz ꝙ sentētia mortis et resolutionis in terraz data est ꝑpter pctm̄ primi hoīs. Nā de⁹ creauit primos parētes cum dono originalis iusticie. Et si in hac iusticia pseuerassent: nō fuissent p mortē ī terrā resoluti. sz sine morte in celū assumpti. Sed peccante adā sicut dicit apl'us Ro. v. Per vnū hoiem. s. primū pctm̄ intrauit in mūdū qr scz p vnius delictū pctōres ɔstituti sunt multi. Naz in adā oēs peccauerunt et per peccatū mors etiā in omnes ptrāsijt et per ɔsequens resolutio in terraz. Et ideo post peccatū dixit de⁹ ade. Reuertaris in terrā de qua sumptus es. quia puluis es et in puluerē reuerteris. Gen̄. iij. Unde quia ista humiliatio in terrā per mortē consecuta est ex originali peccato in quo oēs effecti sunt peccatores. ideo peccatorib⁹ attribuit humiliatio talis. Tertio ponit in auctoritate allegata resolutionis terminum quia vsqz ad terrā. Ex cuius resolutiōis cōsideratione hz hō materiā ꝛ causam nō superbie sz magne hūilitatis. vn̄ Eccl'i. x. Quid superbis terra ꝛ cinis. ꝛ ps̄. xliij. Humiliata est in puluere aīa nostra. i. in cōsideratiōe pulueris in quaz resoluendi sum⁹. sequit ꝛ conglutinatus est in terra venter noster. i. terre contiūctus putu qū sepelit in terra vl' resoluitur in terram. D

Tertio in themate assū

pto ponit humile pietatis officiuz. s. portare corpus ad sepulturā. qđ est opus pertinens ad officium sepulture qđ est officium pietatis ꝛ humilitatis. Unde ait ī gestatorio. idest in feretro portabit. Sicut etiam mō iste nr̄ dn̄o defunct⁹ portabit ad sepulcrū. Sed aduertendū est hic ꝙ portari in gestatorio aliqū est opus diuine seueritatis sicut legit in heliodoro. ij. Machā. iij. vbi habet ꝙ cū heliodor⁹ cū suis satellitib⁹ venisset hierosolymā vt expoliaret ꝛ erariū tēpli appuit ill' equ⁹ terribilē habēs sessorez optimis vestimētis adornat⁹: isqz cū ipetu heliodoro priores calces elisit alij ēt appuerūt

duo iuuenes qui circumsteterunt eum et ex vtraq; parte flagellabant sine intermissione multis plagis verberantes. Subito autem Heliodorus concidit in terram: eumq; multa caligine circumfultū rapuerunt: atq; in sella gestatoria pasitum eiecerūt. Et is q̄ cum multis cursoribus ₇ satellitibus predictum ingressus est erarium: portabatur nulla sibi auxilium ferentem manifesta dei cognita virtute. Aliquādo vero sic portari est opus humane pietatis. ₇ de hac ope sanctus Tobias cōmendatur Tob. ij. vbi dr̄ q̄ relinquēs prandium ieiunus puenit ad corpus tollensq; illud portauit ad domū suam: occulte. vt cū sol accubuisset caute sepeliret eum. Ubi aduertendū q̄ sicut aliqñ in vna figura refulgent diuersi colores. ita in hac vna ope pietatis qd̄ Tobias fecit relucent diuerse virtutes. i. actus diuersarū virtutum. Primo abstinentie: q̄r relinquēs prandium ieiunus puenit ad corpus. Et istud ieiunium tāto fuit magis meritorium q̄nto magis ex charitate pcessit. q̄ qdē charitas apparet ex eo q̄ ad exhibendū obsequium sepulture corporis proximi reliq̄t comnnada corporis ppriȷ q̄r charitas nō q̄rit q̄ sua sunt. Et q̄ negligit damnū ppter amicum iustus est. Scd̄a actus prudētie in obseruāda locū ₇ tps. locū. s. in qua occultaret ne ipediret. vñ tollēs illd̄ portauit ad domū suā occlte. Ubi nota q̄ abdias cōmēdatur q̄r abscondit in specu pphas viuos ad nutriendum: sed Tobias cōmendat q̄r abscondit mortuos ad sepeliendū: vt ostendatur q̄ non solum placet deo pietas q̄ exhibetur corporibus viuorū: sed etiā que exhibetur corporibus mortuor. s. ppter spem future resurrectionis. Itē ex prudentia seruauit tps congruū: q̄r sepeliuit caute dū sol occubuisset. i. de nocte: scȝ ne videretur ₇ accusaretur regi. a q̄ iam ppter consimile opus iussus fuerat interfici: vt dr̄. Tob. j. Sed tanta erat ei⁹ pietas ₇ cōstantia q̄ iterato exposuit se picula consimile op⁹ facienda. Et rō hui⁹ reddit Tobie. ij. vbi dr̄ q̄ Tobias plus timens deum q̄ hoiem rapiebat corpora occisor ₇ occultabat in domo sua ₇ medijs noctibus sepeliebat ea. Tertia commendat in auctoritate allegata superi⁹ de actu misericordie scȝ de mortui sepultura. cum dicitur. vt sepeliret eum. Si quidē sepultura mortuor inter opera misericordie computat Tobie. j. vbi dicitur. Esurientes alebat: nudisq; vestimenta prebebat: et mortuis atq; occisis sepulturā sollicitus exhibebat. Sed sciendum q̄ ipsis defunctis sepultura siue sepulchra nō psunt: nisi inquantum respicientes sepulcra memoriam retinent defunctor et p defunctis orāt. Unde monumentū a memoria nomen accepit. dicit eñ monumentum quia monet mentē vt dicit Aug'. in pria de ciuitate dei. Nec etiam prodest defuncto q̄ sit in loco sacro sepultus nisi inquantū ipse defunctus vel alius tumulans corp⁹ eius in loca sacra disponens. patrocinia alicuius sancti eū cōmittit: cuius precib⁹ p hac credēdus est adiuuari. ₇ etiā patrocinio eorum qui loco sacro deseruiūt qui p apud se tumulatis frequentius specialius orant. Potest etiam sepultura sacri loci obesse impio defuncto. s. si tales sepulturā sibi indignam ppter hoīm gl'iam pcurasset. Ea vero q̄ ordinantur ad ornatum sepulture non psunt defuncto: nisi per accidens: inquātum. scȝ p huiusmōi hoīes excitantur ad cōpatiēdum. et p consequens ad orandū pro eis: vel inquantum ex sumptib⁹ sepulture vel pauperes fructū accipiūt vel ecclesia decoratur. Sȝ quātum ad sepelientes: his quidē qui virtutes Tobie vel exemplū imitant. quantū valeāt hec apud deū: ostendit angelus Raphael ipsi Tobie dicens Tob. xij. Quādo orabas cum lachrymis ₇ sepeliebas mortuos ₇ relinquebas prandiū tuū ₇ mortuos per diē abscondebas in domo tua ₇ nocte sepeliebas: ego obtuli oratione tuā dño. de qua dñ dr̄ in p̄s. lxxxiij. Gratiam ₇ gloriā dabit dñs. Ad quā deus nos perducat ₇c.

¶ In funere vnius regis. Sermo. xv.

Ex hodie est rex

eras morietur: Cum eñ morietur homo hereditabit serpētes ₇ bestias et vermes. Eccli. x. Sic dicit Boeti⁹ in libro de consolatione. Non qd̄ ante oculos situm est sufficit intueri. sed rerum exitus prudentia metitur. Et huius dicti ratio est: q̄r ad prudentē pertinet ea que sunt ad finem dirigere et ordinare in finem. Uñ medicus dr̄ prudēs qñ taliter dat medicinas q̄ ad sanitatem pducunt ex'eo. s. q̄ sanitas est finis medicinarū. Sȝ res q̄ ante oculos sita sunt: sunt res q̄ fiūt vel sunt i p̄nti. Exit⁹ aūt dicit q̄d futurū vel q̄d vltimū. s. finē rei. ergo

ita se habent ea q̄ de reb⁹ ante oculos sita
sunt ad exitus ip̄ax rerum: sicut ea q̄ sunt
ad finē ⁊ ad ip̄m finē. Sʒ nō p̄āt aliq̄s ea
que sunt ad finē ī ip̄m finem dirigere nisi
ip̄m pri⁹ consideret ⁊ intuat̄: vñ ad hoc vt
sagittari⁹ directe sagittā dirigat ad signū
non sufficit intueri solū sagittā: sed opʒ q̄
intueat̄ etiā ipʒ signū ad qd̄. s. vult iacere
⁊ dirigere sagittā. Homo ergo imprudens
cōsiderans solā vitā regis ⁊ gl'iam quā hʒ
viuēs ⁊ nō attēdens ad exitū mortis repu
tat ip̄m oīno felicē. Sed hō prudēs qui re
rum exitus metit̄. ⁊ p̄siderat q̄ vita ⁊ glo/
ria regis habebit p̄ morte celerē exitū ⁊ pe
nosuʒ ⁊ calamitosuʒ nō reputat statū eius
felicē: sed formidabilē ⁊ cōtemptibilē po/
tius q̄ appetibileʒ. s. qui videt hūi verba p
posita quia rex hodie est ⁊c. ¶ In quib⁹
quidem verbis describuntur tria.

Primum est excellentia venerabilis di/
gnitatis. quia rex.

Secūdo festinantia terribilis corrupti/
bilitatis. q: hodie est ⁊ cras morietur.

Tertio v̄o consequentia originalis cala
mitatis. quia hereditabit ⁊c.

Premittitur ergo excel/

lentia venerabilis dignitatis: qr rex. Ubi
aduertendum est q̄ excellentia regalis di/
gnitatis tanto redditur venerabilior. quā
to rex est iustior: potentior: sapiētior: ⁊ hu/
milior. Ratio primi est: quia rex subditis
suis tanto venerabilior fit q̄to magis s re
publica ⁊ ab eis mala ⁊ nocumēta repellit
sed sicut dr̄ Prouer. xx. Rex qui sedet in so
lio iudicij dissipat omne malū intuitu suo
Tunc aūt dr̄ sedere in solio iudicij quando
bene seruat iusticiā. s. reddēs vnicuiqʒ ius
suum. vnde Phs dicit in. v. ethicoꝝ q̄ ho
mines ad iudiciū ꝯfugiūt sicut ad quādā
iusticiā alatam. vñ in p̄s. xciij. Justicia cō
uertat̄ ad iudiciū. Et talis dissipat oē ma/
luʒ. i. oē nocumētū. qr. s. repellit ⁊ cohibet
malos qui alioꝝ iura deripiūt ⁊ perturbāt
Ex hoc rex venerabilior reddit̄ ⁊ magis ho
norabilis subditis: ⁊ ideo ī p̄s. xcviij. dr̄ q̄
honor regis iudiciū diligit. Hoc figuratū
est in salomone cui dixit regina Saba. ij.
Parali. ix. Idcirco posuit te deus regē vt
facias iudicia ⁊ iusticiā. Rō v̄o scd̄i est: qr
quāto rex potētior est tāto magis timetur
⁊ quāto magis timetur tāto ī maiori reue
rentia ⁊ veneratione habet̄. p̄s. xxiij. Dn̄s
fortis ⁊ potens ip̄e est rex glorie. i. q̄ glori/
ficatur ⁊ honoratur a subditis. Ratio aūt
tertij est: quia rex tāto est populis venera
bilior quāto per eū stat⁹ bon⁹ ⁊ pacificus
magis stabiliter cōseruatur. Sed sicut dr̄.
Sap. vj. Rex sapiens populi stabilimētū.
⁊ ecōtra dr̄ Eccli. x. Rex insipiēs pdit po/
pulū suuʒ. Et de hoc habetur figura in ro
boam. iij. Regum xij. qui p̄pter insipiētiā
suam populū pdidit: ⁊ inde est q̄ rex quan
to sapientior tāto venerabilior. Ratio aūt
quarti ē. quia rex tāto venerabilior quāto
gratiosior. Sed sicut superbia facit hoīem
deo ⁊ hoīb⁹ odiosum: quia odibilis coram
deo ⁊ hoībus est superbia vt dicitur Eccli.
x. qd̄ patet in diabolo. de quo dicit̄ Job.
xlj. q̄ ip̄e est rex super oēs filios superbie.
Ita ecōtrario humilitas facit hoīem deo
⁊ hoībus gratiosum. ⁊ ideo monet̄ ⁊ rex ⁊
q̄libet magn⁹ Eccli. iij. Quanto magn⁹ es
humilia te in oībus: ⁊ coraʒ deo inuenies
gratiā. hoc figuratū est in rege babylonis
de quo dr̄ Ezechiel. xvij. Fortes terre tollet
vt sit regnū humile ⁊ nō eleuet̄. Sed das/
to q̄ oēs iste virtutes fuerint in isto illus/
trissimo rege nr̄o vel in alio quocūqʒ duʒ
viueret tū postq̄ mortuus est oīa cū ipso
a nobis pariter sunt sublata: qr non appa
ret amplius nobis: nec eius iusticia: nec
eius potētia: nec eius sapiētia: nec etiā ei⁹
hūilitas. Et ideo potest queri de tali rege
mortuo: qd̄ figurate queritur Esa. xxxvij.
Ubi est inquit rex emath: ⁊ rex arphat: et
rex vrbis sapharnaim: ⁊ rex ana. Et ita in
verbis istis tāgit̄ q̄druplex questio de ista
Prima est de eius iusticia cū dr̄. vbi est rex
emath. Emath eñ est ideʒ qd̄ antiochia: ⁊
interptat̄ indignās regide vel vi er sangui
nis: ⁊ significat zelū iusticie quo. s. iste rex
nr̄ indignat⁹ cōtra committētes facinora
malefactores ipsos rigide puniebat etiam
pena mortis ⁊ sanguinis p̄ut culpa exige
bat. nō eñ indignabat̄ ex ira: sed eñ ex iu
sticia: ita vt possit dici de ipso illud Hester
j. Regis iusta est indignatio. ⁊ illud Pro/
uer. xvj. Indignatō regis nūcij mortis. Ubi
est ergo rex emath. i. iusticie tā indignātis
cōtra facinora ⁊ reorū maleficia tā rigide
puniētis. q. d. nō est ampli⁹ hic. Scd̄a que
stio fit de ei⁹ potētia: cū subdit̄. vbi sup. ē
rex arphat. i. potētie. Arphat eñ interpre/
tatur saluās siue saluatio: qr per potentiā
⁊ fortitudinē suā saluabat gētem suam: ⁊

regnum de manu insurgentium hostium.
Unde põt nunc flebiliter queri de ipo qđ
queritur. j. Macha. ix. de iuda machabeo
quõ cecidit potẽs qui saluũ faciebat israel
idest pplm fidelium. Et illud etiam Oſee
xiij. Ubi est rex tuus? maxime nunc saluet
te in oibus vrbib⁹ tuis. q. d. nõ potest am
plius: quia ecce mortuus iacet omni forti
tudine ⁊ potentia destitutus. Tertia que/
stio fit de eius sapientis ⁊ litterarũ sciẽtia
cũ addit̃ vbi est rex sephernaym? qđ inter
pretat̃ labia ipsius vel littere ipse in qbus
iste rex noster perit⁹ ⁊ sapiẽs fuit. ſm illđ.
Hiere. xxiij. Regnabit rex et sapiens erit.
Sed amodo nullo sapiẽtia ⁊ nulla littera
rum sciẽtia apparebit nobis esse in eo. vñ
Esa. xxxiij. Ubi litterat⁹? vbi ſbo legis põ
derãs? ⁊. j. Cor. j. Ubi sapiẽtia? vbi scriba?
vbi conquisitor hui⁹ seculi? quasi di. nõ est
amplius hic. Quarta quoqȝ questio est de
ipius hũilitate cũ subiũ fert̃. ⁊ vbi supple
est rex ana? Ana eñ interpretat̃ hũilis in
genere fratrũ. Nã siue rex siue prelat⁹ licet
sit ſupior in dignitate: tñ debet se reputa/
re fratrem ⁊ coequalẽ charitate. ſm illud.
Eccli. xxxij. Rectorẽ te posuerũt noli extol
li: sed esto in illis quasi vnus ex eis. Unde
rex debet esse humilis in genere fratruȝ. i.
ipoꝝ subiectoꝝ: vel in genere. i. ĩ naturali
generatione: quia oẽs descendim⁹ ab vno
patre. s. primo hoĩe. vñ Grego. Natura oẽs
pares genuit hoĩes. Et ideo isto respectu
dicit̃ Matth. xxiij. Oẽs vos fratres estis:
vt nullus ſup aliũ ſupbiat: sed tãq̃ frater
inter fratres humilis existat. Ubi est ergo
rex ana? idest rex hũilis ⁊ mitis. Certe ſm
pmissionẽ factã humilibus Job. xxij. vbi
ait. Qui humiliat⁹ fuerit erit in gloria. po
test fieri optima responsio ſm illđ Prouer.
xxix. Humilẽ spiritũ suscipiet gloria. Et di
co suscipiet: quia lȝ forte nondum suscepe
rit pꝑter leues culpas adhuc in purgato/
rio purgandas: tamen pꝑter bona meri/
ta sua ⁊ pꝑter finalẽ pñiam pie credẽduȝ
est φ cito eum suscipiet gloria. B

Secũdo ponitur festi

nantia terribilis inmobilitatis. qꝛ hodie
est. s. viuus ⁊ cras morietur. Ita enim po/
terat dici hesterna die de isto vel q̃ hodie. i.
in presenti viuit cras. i. in futuro morietur.
Et qꝛ breue est tẽpus presentis vite: ideo
diei presenti assimilat̃. Sed aduertenduȝ

φ ista successio tẽporis presentis ⁊ futurẽ
siue hodierne ⁊ crastine diei redarguit hu
minẽ de elatiõe superbie. Nam aliquãdo
homo extollitur de gloria vite presentis:
quia non considerat humilitatem ⁊ neces/
sitatem mortis. Cõtra qđ di. j. Macha. ij.
Gloria eius stercus ⁊ vermis est: hodie tol
litur ⁊ cras nõ inuenietur qꝛ cõuersus est in
terrã suã. Ubi ostendit̃ quadruplex ratio
quare nõ debet homo extolli de gloria pꝛ
senti. Primo quidẽ pꝑter eius feditatẽ:
vnde rei fede assimilatur. i. stercori ⁊ vermi.
Stercori quidem qꝛ importat feditatẽ cul
pe. s. superbie ⁊ vane glorie. Et hinc est φ
etiam apls Philip. iij. oĩa ista de quibus
homo potest gloriari vel extolli in presenti
siue essent diuitie siue delitie siue honores
mũdi velut immundo stercori reputabat di
cẽs. Omnis detrimentũ feci ⁊ arbitror vt
stercora. Sed vermi assimilat̃. qꝛ gignit re
morsum consciẽtie: qui mordet siue pũgit
conscientiã sicut vermis ĩmortalis. Esaie
lxvj. Uermis eoꝝ non morietur. Uel põt in/
telligi de gloria ei⁹. s. viri pctõris. de quo
primo locutus fuerat: cuȝ nõ possit esse de
bonis spũalibus que nõ habet: oportet φ
sit de carnalibus. caro autem stercus ⁊ ver
mis est: qꝛ est vt saccus stercoꝝ ⁊ esca ver/
miũ. Job. xxv. Homo putredo ⁊ filius ho/
minis vermis. Secundo nõ debet homo
extolli de gloria presenti pꝑter ei⁹ breui/
tatem: quia hodie extollitur: idest breui tẽ
pore potest extolli: qꝛ cito deficit ad simili
tudinẽ feni qđ breui tẽpore floresćit ⁊ cito
arescit. Luc. xij. Sicut fenũ qđ hodie est in
agro. i. breui tempore est in mundi pꝓsperi
tate florãs: ⁊ cras in clibanũ aduersitatis
vel mortis mititur arens ⁊ deficiens. Uñ
gloria mundi est sicut vestimẽtũ siue orna
mentũ sacerdotis quod cito deponit̃. s. cõ
pleta missa. ⁊ honor mũdi ⁊ exaltatio est si
cut fumus qui cito ĩ altũ eleuat̃ ⁊ cito de/
ficit. Propterea ꝯtulit sapiẽs Eccli. xj. In
vestitu ne glorieris vnq̃: nec in die hono/
ris tui extollaris. Tertio non debet homo
extolli de gratia pñti pꝑter eius vanitatẽ
quia cito euanescit ⁊ deficit. vnde cras nõ
inuenit̃ quia sublatus p mortẽ. Esa. xxij.
Comedam⁹ ⁊ bibamus cras enim morie/
mur. Et ideo ẽ ad modũ vaporis vel arbo
ris euulse vel incise. ps. xxxvj. Uidi impiũ
superexaltatũ ⁊c. Quarto nõ debet hõ extol
li de gloria presenti pꝑter eius vilitatem

quia scз ipse homo qui gloriatur ꝛ extollit: tur in vilem moriendo conuertitur scз in terram. Unde subditur in ductoritate inducta.ꝙ conuersus est in terram suam.i. post mortē in terrā resolutus. qꝛ naturaliter generabilia ꝛ corruptibilia redeunt in suum principiū. sicut in generatione ptз de semine ex quo etiā generatur semē. vñ semen cōuerit ꝑ generationē in semē. ꝛ glacies resoluit. scз i aquā. sic ꝛ corp9 hūanū in terrā de qua primitus sumptus est. ps. cliv. Exibit spūs eius. scз hoīs ꝛ reuertet in terram suam.

Tertio in themate assū

pto describitur consequētia originalis calamitatis. qꝛ cūz moriē homo here.ser.ꝛc. In quibus quidez verbis describit sapiētia tria de homine moriente.

Primo mortis euentū: cum moriet quā do contingere deum mori.

Scđo mortis subiectum: qꝛ homo.

Tertio morientis opprobriū: qꝛ hereditabit serpentes ꝛc.

Euentus erit incertus. qꝛ dicit cū morietur. Sed nō determinat ꝑpterea quo tpe morietur: quia non solū iuuenis nescit qñ debeat mori: sed nec etiā senex. Uñ Ge̅n. xxvij. dixit ysaac. video ꝙ senuerim ꝛ ignorem diem mortis mee. Sed nota ꝙ cū euētu mortis extinguetur hominis fama: ꝛ a mortis subiecto qđ est homo tolletur opulentia: sed post ipsam mortem replebitur ignorantia. Primo ergo cum moriet extinguetur hominis fama sicut facta cōpana cessat eius sonus. pa.ix. Quādo moriet ꝛ peribit nomē eius. Et itē ps. Perijt memoria eius cū sonitu. Secundo a subiecto mortis: idest ab hoīe tolletur opulentio siue plenitudo. sicut fracto vase effunditur vinū ꝛ plenitudo vasis euocuaṫ. ps. xlviij. Homo cū interierit non su. oīa neqꝫ desce. cum eo glorio eius. Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secum afferet: apiet oculos suos et nihil inueniet: Tertio quoqꝫ hō repledit ur pena et opprobrio et ignominia. qꝛ hereditabit serpētes ꝛc. Nā, aliqñ hoīem viuū serpentes occidūt: mortuū bestie cōedunt: sepultum vermes corrodūt. De serpentib9 patet. j. Cor. x. vbi dicitur ꝙ quidā eoꝝ xpm tentauerunt ꝛ a serpentib9 perierunt. De bestijs ptз in Jezabel. iij. Reg. xxj. quā comederunt canes. ꝛ in ps. lxxviij. Posuerunt morticina seruorum tuorū escas. ca. san. tu. be. terre. Sed de vermibus dicitur Esa. xiiij. Subter te sternet tinea. scз generata ex corruptione pānorum quib9 mortuus sepelitur. et operimentum tuum erunt vermes scз generāt ex putredine cormum. Uel si ferontur predicta tria ad corpus mortuum tunc hereditabit serpentes ꝛ bestias et laco sepulture: sed vermes ex sepulto corpe vnde erpentes ꝛ bestie erunt abextro. Deute. xxxij. Dentes bestiorum immittam in eos cum furore trahentium sup terram atqꝫ serpentium: sed vermes erunt abintra. Job. xxj. In puluere dormient: et vermes operient eos. Uel moraliter exponuntur hec de auaro: et tunc serpentes sunt demones qui dicūtur a serpendo, bestie sunt parentes qui dicūtur a vastando vermes oūc accipiuntur ad litteram. Et sic cur auarus in morte hereditabit hecꝛ ꝑ modum hereditatis vt detur aīa serpentibus: idest demonibus: diuitie bestijs: idest parentibus: ꝛ corpus vermibus. Et de his tribus dr̄ Job. v. Cui9 messem: idest corpus famelicos comedet. scз vermis: ꝛ ipm rapiet armatus: idest diabolus animam: ꝛ bibent sitiētes. idest cupidi porētes diuitias suas. Serpentes igiṫ animā cōtinue torqbunt. ps. lvij. Furor illis ɓm silī. serpē. Bestie diuitias vastabunt. Ezech. xxxj. Dicit diuiti auaro. Saturado de te. i. de diuitijs tuis vniuersos bestias terre. i. singulos cōsanguineos terrena cupientes. Sed vermes carnes manducobūt. Esa. lj. Sicut vestimētū sic comedet eos vermis. Uel rotus qđ dictumest sonat in afflictionē: qꝛ. i. vermis dicit afflictionem interiorē. i. remorsū cōsciētie. Job. xxiiij. Dulcedo illius. i. pctī vermis. i. remorsus conscientie q̄ remanet post delectatione peccoti. Alio9 o duo notant afflictionez exteriorem. qꝛ destio dicit afflictionem. j. Regum. xvij. Dobo cornes tuas bestijs terre. Sed serpens dicit afflictionis cōtinuatione. Hiere. viij. Ecce mittam vobis serpentes regulos quibus non est incātatio. Sed tamen ab hijs serpētib9 liberare potest nos ille serpens eneus. i. in serpente figurotus. de quo dicitur Johon9 nio. iij. Sicut moyses exoltauit serpentem in deserto: ita exaltori oportet filium hominis. vt omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam. Ad quam nos perducat ꝛc.

¶ In funere alicuius ducis. Sermo. xxvi.

Dux de terra egypti nō erit amplius. Ezech. xxx. Nos videm⁹ q̄ tāto alicuius subtractio est magis dolorosa. quāto ipsius p̄ntia erat magis necessaria et magis fructuosa. Sed maxime necessaria ꝛ vtilia tā maioribus q̄ minoribus est vita atq̄ presentia nobilis ꝛ virtuosi ducis. Qḋ etiam natura ostendit in volatilib⁹ seu bestijs q̄ turmatī et prudenter incedunt. Nā grues sine duce nō cōsueuerūt simul volare: ꝛ examē apum stante duce nō consueuit p̄cedere: ꝛ cerui etiam sine duce nō consueuerunt transnare. Sic ꝛ ducales hoīes sine bono ꝛ virtuoso duce nō bene possunt se gubernare. Qn̄ ergo habent ducem talem de quo domin⁹ qui eum instituit cōmendari possit ꝛ dici f̄m illud. j. Macha. xiij. Posuit eū ducem virtutū. i. virtutū charismatib⁹ preditum. videlꝫ cuius subditi prudentia dirigantur: cui⁹ iusticia cōseruent̄: cui⁹ fortitudine defendant̄: ꝛ temperantia edificent̄: tunc merito sicut eius vita et presentia erat oībus opportuna ꝛ chara: ita quoq̄ eius mors ꝛ subtractio debet etiam esse omnibus flebilis ꝛ amara: ꝛ maxime cum nulla sit spes eū amplius rehabēdi. Et ita modo nobis contigit de isto nostro domino atq̄ preclarissimo duce: cuius abitus atq̄ subtractio tāta est nobis flebilior: quāto p̄ suas p̄clarissimas virtutes vtilior nobis erat ꝛ charior. ꝛ p̄cipue q2 dux tant⁹ de terra egypti idest de terra ista nobili ꝛ fertili per mortē subtractus. non erit amplius nobis dominus p̄ut in verbis p̄positis figuratiue cōtinetur: cum dr̄. Dux de terra egypti ꝛc. ¶ In q̄bus quidē verbis tria nobis scriptura memorat de isto nostro duce defuncto.

Nam primo cōmemorat officiū preteritē dignitatis: quia dux.

Secūda insinuat beneficium adepte liberatis: quia eductus est de terra egypti: idest de laco angustie. sic enim interpretatur egyptus.

Tertio quasi deplorat exterminiū intercepte potestatis: quia nō erit amplius dominus siue dux.

Circa primū aduertendum est q̄ magni dn̄i sicut reges ꝛ duces multum student ad custodiendū ꝛ conseruandam vitam suam. Unde magnam cautelam ꝛ custodiam adhibent circa cibum ꝛ potum: ne forte in cibo vel potu venenū eis detur: quo extinguātur ꝛ vita minuatur. sicut fuit venenatus Alexander. Adhibent etiam quidam magnā custodiam ne ab emulis vel inimicis insidiose occidant̄ sicut fuit occisus isboset p̄pter malam custodiam. ij. Regum. iiij. Sed si student ad cōseruandā vitā naturalē ꝛ corporalē: multo magis studere deberēt ad cōseruandam vitā virtuosam ꝛ spūalē. Sꝫ illud qḋ maxime valet ad cōseruādā vtrāq̄ vitā est sapientia ꝛ sciētia ducis q2 homo qui est sapiens scit sibi p̄cauere a periculis: ꝛ abstinere a nociuis: ꝛ p̄munire ab inimicoꝝ insidijs. Et ideo dr̄ Prouer. xxviij. q̄ p sapientiā hoīs: ꝛ scientiā eoꝝ q̄ dicunt̄: vitā ducis longior erit. ¶ In quib⁹ q̄dē verbis notantur tria que sunt necessaria duci.

Nam primo ponitur illud qḋ est necessariū respectu eoꝝ que hꝫ gubernare: cum dicitur. per sapientiam hominis.

Secūdo illud qḋ est necessariū respectu eoꝝ que habet iudicare sꝫ vt habeat sciētiam eorum que dicuntur.

Tertio illud qḋ est necessariuꝫ respectu eoꝝ que habet practicare siue operari. ad hoc enim requiritur experiētia ꝛ ad plenā experientiā valet prolixior vita: ꝛ ideo quātum ad hoc dicit q̄ vita ducis p̄lixior erit.

Circa primū sciendū est q̄ quia dux homo est: ideo per sapiētiā hoīs. i. que homini cōpetit vt bon⁹ gubernator sit indiget gubernari tripliciter. s. respectu dei: respectu sui ꝛ respectu p̄missi sibi officij. Respectu dei p̄mo. nā f̄m p̄hm sapiētis est p̄siderare altissimā causam f̄m quā certissime de alijs iudicat̄ ꝛ f̄m quam oīa ordinari op̄ꝫ. Et q2 dux nō solū seipm̄ sed etiam alios habet ordinare ꝛ gubernare: ideo oportet euꝫ esse sic sapientē vt cognoscat et consideret istam altissimam causam f̄m quā: idest f̄m cui⁹ regulas debent ordinari et gubernari oīa ꝛ p̄cipue res ꝛ actus humani. Et talis causa videtur esse diuina voluntas siue beneplacitū diuine volūtatis a qua oīa creata processerūt. q2 oīa quecunq̄ voluit dn̄s fecit ꝛc. vt dicitur in p̄s. Unde in illis rebus humanis ꝛ actibus ostendit̄ esse sapiens respectu dei qui scit gubernare et agere que agenda sunt f̄m beneplacitū dei. i.

sta q deo sint accepta. Unde xps dñs noster tali sapientia plenus dicebat Johan. viij. Ego que placita sunt ei facio semper. Hac sapiẽtia caruit. Saul qñ pretermisit mãdatũ dei reseruãdo meliora pecora de amalech vt sacrificaret ea dño: tũc eñ sicut insipiens nõ cognouit q magis erat deo acceptũ seruare mandata q sacrificare pecora. Unde samuel postea dixit ei q melior est obediẽtia q victime. j. Reg. xv. Ista est ergo prima sapiẽtia quaʒ dʒ dux a deo postulare ſm illud Sap. ix. Da mihi sediũ tuarũ assistricem sapientiã: ⁊ post mitte illã de celis sctis tuis. ⁊ a sede magnitudinis tue: vt mecũ sit ⁊ mecũ laboret vt sciã quid acceptũ sit corã te. Scit eñ illa oĩa ⁊ intelligit in operibus meis: ⁊ deducet me in operibus meis sobrie: ⁊ custodiet me in sua potẽtia. Et erunt accepta opera mea: ⁊ disponã populũ tuum iuste. Item est duci sapientia necessaria respectu sui seʒ vt sciat laudabiliter viuere ⁊ cõscientiã suã in puritate cõseruare cauẽdo a peccatis. Unñ Grego. naʒãzenus dicit. q prima sapiẽtia est vita laudabilis ⁊ apud deum pura mẽs: p quã puri puro iunguntur: ⁊ sancti sctõ sociant. De hoc habetur Prouerb. ix. Si sapiẽs fueris tibimetipsi eris. ⁊ ca. xxiij. ſm aliã litteraʒ. Esto sapiens ⁊ dilige animã tuã. ⁊ Eccli. xxxvij. Est sapiens aĩe sue ⁊ fructus illi⁹ laudabiles sunt. ⁊ Eccli. iij. Cor sapiẽs et intelligens abstinebit se a pctĩs. Itẽ est duci necessaria sapiẽtia respectu officij sibi commissi. Est eñ eius cure cõmissa gubernatio reipublice ⁊ multitudinis sibi subiecte toti⁹ ducatus sui. Dicit añt plato sicut Boetius refert beatas fore respublicas si eas vel sapiẽtes regerent: vel si rectores earũ studere sapientie contigisset. De hoc habemus figuram in salomone. iij. Reguʒ. iij. qui ad regendũ populuʒ sibi commissum petiuit a deo sapientiam. Et dixit deus ad salomonem. Quia postulasti verbuʒ hoc: ⁊ nõ petisti tibi dies multos: nec diuitias aut aĩas inimicoꝝ tuorum: sed postulasti tibi sapientiam ad discernendũ iudicium: ecce feci tibi ſm sermones tuos. et dedi tibi cor sapiens et intelligẽs. Unde patet q sapientia que est necessaria duci ad gubernandum rempublicam vel ad regendam multitudinem sibi commissam potius est impetranda a deo q haberi possit humano studio. Et de tali sapientia dicitur Jaco. iij. q desursum est sapientia. primo quidem pudica est. deinde pacifica modesta suadibilis bonis consentiens plena misericordia et fructibus bonis iudicans sine simulatione. Et quando isti effectus sapientie apparent in duce: tunc ostenditur q habeat sapientiaʒ que desursum est: q optime regit rẽpublicaʒ ⁊ pplm sibi cõmissum. Scdo ex auctoritate superius adducta tangit illud qd est necessariũ respectu eorum que iudex habet iudicare quia oportet eum iudicare ſm scientiaʒ eoꝝ que dicunt siue accusando siue testificando. Sed aduertenduʒ est q duci dicuntur aliqua pertinẽtia ad consilium: ⁊ aliqua pertinentia ad iudicium: et aliqua pertinẽtia ad documentum quorum omnium oportet scientiam habere. Primo ergo dicuntur ei aliqua consulẽdo ⁊ tunc oportet eum habere scientiaʒ discernendi consiliũ: vtile ab inutili. Et hac scientia priuatus fuit absalon quãdo magis approbauit consilium chusi q consilium achitofel. ⁊ ideo dicitur. ij. Reg. xvij. Dixit absalon ⁊ omnes viri israel. Melius est consilium chusi arechite consilio achitofel. Et sequitur ibi. Domini autem nutu dissipatum est consiliũ achitofel vtile. vt induceret dominus super absalon malũ. Sic hanc scientiam discernẽdi cõsilia non habuit roboaʒ filius salomonis: qui pretulit consiliũ malum iuuenum suoꝝ: consilio vtili ⁊ bono senum consiliatoꝝ suoꝝ. iij. Regũ. xij. Unde Job. xlij. Qui celat consiliũ absq scientia. quasi diceret ei celatur consilium vtile qui est absq scientia discernẽdi. Quedã vo dicunt duci pertinentia ad iudiciũ. sicut qñ aliqui denunciantur ei vel accusantur vel quando aliqua coram eo per dicta testium probantur: ⁊ tunc vt non deciperetur oporteret eum habere scientiam discernendi verum a falso: ⁊ iustum ab iniusto. Hac scientia caruit dauid qñ miphiboseth accusatus fuit a syba falso ⁊ Dauid tulit sententiam q oĩa que dederat miphiboseth haberet ipse syba. Unñ postea veritate comperta reduxit ad dimidium. ij. Regum. xvj. ⁊ xix. Sed hanc scientiam habuit salomon quãdo fecit iudicium de mulieribus meretricibus: quia prudẽtissime sciuit discernere verum a falso. iij. Reg. iij. De hac scientia dicitur Leuiti. x. Habetis scientiam discernendi inter sanctum ⁊ prophanũ inter pol

lutum et mundum. Sed quedam alia dicū tur per modum doctrine sicut precipue illa que scripta sunt in sacra scriptura in qua docentur ea que sunt credenda: et eo q̄ sunt agenda: et ea que sunt speranda: et ea que sunt diligenda: et hec est scientia sanctorum de qua dicitur Sap̄.x. Dedit illi scientiam sanctorum. De his autem qui hac scientia carent dicitur. Sap̄.xiij. Uani sunt omnes homines quibus non subest scientia dei. Unde omnia que dicūtur in ea sunt indubitāter tenēda. Tertio in auctoritate superius inducta describit illō qō est necessarium respectu eorum que dux h₃ practicare. i. operari. sc₃ vite prolongatio vt sc₃ de reb⁹ agēdis maiorem experientiam capere possit: vt efficacius operet. Ideo dicit: vita ducis longior erit. Ubi primo aduerte vite nobilitatem: qr vita ducis est. Secundo diuturnitatem. qr longior erit. Circa primū attendendum est ꝙ vita ducis debet esse vita nobilis. sc₃ nobilitate virtutum. Illis autem virtutibus exornari d₃ vita ducis quibus magis fit vtilis sibi et alijs hominibus quibus preest. Et de his dicit Sapiē. viij. rc. Sobrietatem et prudentiam docet et iusticiam et virtutem. i. fortitudinem quibus vtilius nihil est in vita hominibus. Has enim virtutes docere debet dux non tam verbo q̄ conuersationis exempla. Et hoc etiam apparet per ea que importat nomen ducis. Nam aliquando vocatur dux qui preit alios in itinere. Sm illō p̄s.lxxix. Dux itineris fuisti ī ɔspectu eius. In quo innuit ꝙ ducis est dirigere per prudentiā Aliquando vocatur dux qui h₃ custodiam de virgine. Hier. iij. Dux virginitatis mee tu es. In qua notatur sobrietas et pudicitia que debet esse in duce. Aliquādo vocatur dux q̄ est prepositꝰ in regimine: sc₃ aliorum. Mat. ij. Ex te enim exiet dux qui regat populum meum. In qua notatur ꝙ debet dux regere per iusticiam. Quandoqꝫ uo vocatur dux qui preest in certamine sicut dixerunt post mortem Iude machabei amici eius ionathe. j. Mach. ix. Te hodie elegimus in principem et ducem ad bellandum bellum nostrum. Et ī hac innuit virtꝰ et fortitudo que debet esse in duce. Secunda agitur in fine auctoritatis inducte superius de vite diuturnitate. quia ꝫ vita ducis longior erit. ¶ Ubi nota ꝙ quiqꝫ sunt q̄ dicūtur vitam hoīs longiorem facere. Primū est honoratio parētū. Eccli. iij. Qui honorat patrem suum vita viuet longiori: et merito quia sustinendo vitam patris eam facit longiorem. Sed ne intelligatur excepta etiā matre dicitur Deuter. v. Honora patrem tuum et matrem tuam. sicut precepit tibi dn̄s deus tuus. vt longo viuas tēpore et bene sit tibi. Sed quī qr nō omnes qui honorant parentes videmus viuere vita longiori: posset exponi auctoritas Eccli. predicta ꝙ vita viuet longiori q̄ ista vita sit: qr post istam vitam viuet vita eterna. qr pietas ꝓmissum habet vite q̄ nunc est et future. Secundum est obseruātis preceptorum. sc₃ diuine legis. Prouer. iij. Ne obliuiscaris legis mee et precepta mea cor tuum custodiat. Longitudinem enim dierum et annos vite et pacem apponent tibi. Tertium est ratio penitentium sicut patet exemplo Ezechie. Esa. xxxviij. qui egrotauit vsqꝫ ad mortem et venit esaias propheta et dixit ei. Morieris tu et nō viues. Sed postq̄ orauit et fleuit fletu magno et dixit illi esaias. Hec dicit dominus Audiui orationē tuam et vi. la. tu. Ecce ego adijciā super dies tuos. xv. annos. Uñ in p̄s. xx. Uitam petijt a te et tribuisti ei longitudinem dierum. Quartum est odiū viciorum precipue auaricie. Prouer. xxviij. Qui odit auariciam longi fient dies eius. Ad litteram enim multi auari citius moriuntur: quia vel immoderate laborant ꝓ diuitijs acquirendis vel quia mortalibus periculis se exponūt: vel quia ꝓpter suas diuitias nonnulli occiduntur que omnia effugit qui auaritiam odit: vel longi fient dies eius. id est particeps erit eterne claritatis. sicut glosa exponit. Quintū aūt ē vsus intellectualium virtutum. s. sapientie et prudentie: quibus mortis pericula precauentur et regimen vite debito moderamine exercetur et remedia etiam debita contra euentꝰ fortuitos adhibent. Et ideo Prouerbio. iij. postq̄ dixit salomon. Beatus homo qui inuenit sapientiam et q̄ affluit prudētia. subdit infra. Longitudo dierum in dextera eius. et in sinistra illius diuitie et gloria. quasi dicat. Si sit in dextera ꝓsperitatis scit eam ita tenere et ita vti ꝙ perseuerat ī ea in longitudine dieꝝ. sicut patet in abraham: et dato ꝙ sit in sinistra aduersitatis scit eā ita prudenter et sapienter tolerare ꝙ tandē ex illa prouenient ei diui

tie et gloria. sicut patz in Job. vltimo: quia dñs benedixit nouissimis Job magis ꝙ principiis. Et vixit iob post flagella. c.xl. annis vt vidit filios suos et filios filiorum suorum vsqꝫ ad quartã generationẽ et mortuus est senex et plenus dierum. Huius ergo nostri ducis defuncti et si nõ fuit longior etas vite p̄sentis: tamẽ propter sapientiam peruenit citius ad longitudinẽ eternitatis beate vite sequẽtis. D

Secundo in themate

assumpto innuitur bñficiũ adepte libertatis quia de terra egypti. i. de loco angustie et tribulatiõis. sic em̃ interp̄tatur egyptus. per mortẽ eductus est: ita ꝙ nõ erit amplius in ea. Potuisset ergo h̃ dici isti nostro duci dum moreref vel iam mortuo et adhuc in via. i. forte in purgatorio existẽti illud Deutero. xi. Terra ad quam ingredieris nõ est sicut terra egypti de qua existi. In quibus quidem verbis describuntur quattuor.

Et primũ est habitatio eterne stabilitatis que designatur in terra.

Scdm est promissio assequende felicitatis: cum dicitur. ad quam ingredieris.

Tertium est separatio calamitatis quia nõ est sicut terra egypti: idest istius mundi calamitosi.

Quartũ est exemptio adepte libertatis: de qua existi scilꝫ de loco angustie et miserie: et ideo iam factus est liber.

Circa primũ attendendum est ꝙ status beatorum est oĩno intransmutabilis. Et ratio est qꝛ beatitudo sanctorum est in deo apud quẽ nõ est trãsmutatio neqꝫ vicissitudinis obumbratio sicut videmus in statu p̄senti homines esse subiectos naturali transmutationi et vicissitudini. scꝫ generatiõis et corruptionis. Unde status ille btõrum propter eternã stabilitatẽ assimilaf terre que manet in medio mundi ꝑpetuo stabilita ſm philosophum in libro celi et mũdi: quia motus partiũ terre est ad centrũ tm̃. et eadem est causa motus alicuius ad locũ et quietis in loco. Et ideo cõcurrentibus ꝑtibus terre ad centrũ suum. scꝫ ad mediũ mundi stat terra fixa in medio vñ representat vitam beatorum que semper stat fixa et imobilis in deo. Et differẽtia istius et illius vite tangitur Eccl's. i. Generatio preterit et generatio aduenit: terra autem in eternũ stat. Et exponif ꝙ in vita ista generatio vna hoĩm preterit per mortẽ et generatio alia aduenit ꝑ natiuitatem. terra autẽ. i. viuentiũ de qua ait. p̄s. cxli. Portio mea sit in terra viuentiũ. in eternũ stat qꝛ semper viuit et nunꝙ morif. Et qꝛ in rebus nõ mutabilib9 nulla mora est ipsa mutatio: iõ eorum vita. i. vitalis operatio qua i deo beati viuũt est oĩno immutabilis: et iõ vocaf eterna ſm participationẽ diuine eternitatis non solũ qꝛ excludit defectũ finis ꝑ quẽ modũ etiã damnatorum pena dr̃ eterna: sed vlteri9 quãtũ ad remotionẽ omnis mutationis nõ solum in actu quã etiã cum excludit: sed etiã in potentia: qꝛ sciũt ex hoc ꝙ deo adherebunt stabilitatem ex diuino munere consequenf vt transmutari non possint: qđ deus habet ex natura ratione cui9 dr̃ eternus. Unde de vita btõrum põt exponi illđ. p̄s. ciiij. Fundasti terram super stabilitatẽ suaz nõ incli. i se. se. Scdo ponitur in auctoritate allegata superius promissio assequẽde felicitatis: cũ subdif. ad quã ingredieris. quasi di. et si forte adhuc in purgatorio detent9 nõdũ sis ingressus terrã illam viuentiũ: tñ ingredieris triplici ratiõe. Primo propter noticiã fidei. Uidemus em̃ ꝙ ad domum cõuiuij alicuius dñi nõ ꝑmittũtur ingredi nisi noti et amici. Et sic in domũ celestis cõuiuij nõ ingredientur nisi noti et amici per fidẽ charitate formatam. vñ Hebre. iiij. Ingredimur em̃ in requiem scꝫ terre viuentium qui credimus. In cuius figuraz solũ caleph et iosue q̄ fuerunt creduli ingressi sunt terram promissionis. Quorum vnus significat fidẽ scꝫ iosue: alter charitatem fide formatam scꝫ caleph q̄ interpretatur quasi oẽ cor: qꝛ charitas diligit deo ex toto corde. Secundo ꝑpter decentiã ministerij. Nã ministros et seruitores decet ingredi domum cõuiuij. Sed tamẽ deus est sic dñs delicatus qui vult habere ministros oĩno mundos et immaculatos: et etiam multum sollicitos i operibus ministerij sui quod est ministerium iusticie. vnde solum qui tales fuerint. scꝫ immaculati et mundi a peccato et solliciti in operib9 iustis ingredientur domũ siue terrã celestis cõuiuij. ſm illud p̄s. xiiij. Dñs q̄s habitabit in tabernaculo tuo. et respõdet. Qui ingredif sine macula et operatur iusticiam. Hoc figuratur in Noe qui ꝑpter iusticiã et innocentiã suam

ingressus est arcã Esaie.xxvj. Aperite por
tas & ingredietur gẽs iusta. Tertio ꝓpter
gratiã encenij. illi enĩ qui portãt encenia
pmittunt ingredi domũ cõuiuij. Hec en-
cenia q̄ portantur in domũ dei & in terraꝫ
viuentium sunt opera mie. q: sola misa co
mes est defunctorũ vt dicit. Ambrosius
Vñ dicet viro misericordi illð Geñ.xxiiij.
Ingredere bñdicte dñi. Cur foras stas?
vñ etiam Mat.xxv.dr q̄ xp̃s dicet miseri-
cordibus. Venite bñdicti &c. Tertio in au
ctoritate inducta ponit̃ segregatio ꝓsen-
tis calamitatis: q: nõ erit ibi calamitos q̄
est in ꝓsenti. q: nõ erit terra ista viuentiũ
sicut terra egypti.i.mũdi huius. Et ratio
est triplex. Primo q: terra egypti. i. mũdi
est tota tenebrosa scꝫ tenebris ignorantie
et pctĩ. vnde egyptus tenebre interpretat̃.
Sed terra illa viuẽtiũ est tota luminosa.
Hoc figuratũ ẽ Exo.x. vbi dr q̄ facte sunt
tenebre horribiles in vniuersa terra egy-
pti: & vbicunq; habitabant filij israel lux
erat. Scðo q: terra egypti ẽ angustijs ple
na. vñ egyptus interptat̃ angustie. Dañ.
xiij. Angustie sunt mihi vndiq;. q: vndi-
q; inimici tenent nos obsessos. Luce. xix.
Circũdabunt te inimici tui vallo: & coan-
gustabũt te vndiq;. Sed illa terra viuen-
tiũ libera est ab oĩ angustia. Prouerb.xj.
Iustus de angustia liberat9 est Esaie.lxv.
Non erunt in memoria angustie priores.
Tertio q: terra egypti. i. mundi est tribu-
lationibus subiecta. vnde egyptus inter-
pretatur tribulatio et ideo filij iacob in
egypto existentes dixerunt. Geñ. xlij. Ve-
nit super nos tribulatio Esaie.v. Aspicie-
mus in terram & ecce tribulationis tene-
bre. Sed terra viuentiũ est oĩo remota ab
oĩni tribulatiõe Job.v. In sex tribulatio-
nib9 liberabit te. & in septẽ nõ tãget te ma
lũ. Per sex tribulatiões intelligũtur tri-
bulatiões huius mundi. q: mũdus in sex
dieb9 est factus qui sunt dies laboris. et
in his liberatus est homo et purificatus a
pctĩs per labores pnĩe & per tribulatiões
ꝓsentes: sꝫ in septimo scꝫ sabbati q̄ signat
requiẽ eternitatis non tanget te malum.
Quarto in auctoritate superius inducta
ponitur exemptio adepte libertatis: cum
dicit̃. de qua existi. & ideo iam liber fact9
es ab ei9 angustijs & tribulationib9. Nota
libẽter erit homo de terra aliena vbi pati
tur multo incõmoda vt redeat ad terraꝫ &
patriã suã vbi habiturus est pacẽ & quie
tem omni tẽpore quo vixerit. Sic terra
nobis aliena est mũdus iste: ĩ quo diu ha
bitare nõ possumus nec inuenire quieteꝫ:
& in q̄ patimur multa incõmoda. Sed pa
tria nr̃a vbi erit ꝑfecta reques & possessio
pacifica oĩum bonoꝝ est terra viuẽtiũ: ad
quã non perueniet spiritus hoĩs nisi hinc
exierat. vñ ps̃.cxlv. Exibit spũs meus & re
uertetur in terram suam. ❧

Tertio in themate as-

sumpto describit̃ exterminium intercepte
potestatis. q: amplius nõ erit in statu scꝫ
tpalis potestat̃. s. ducat9 neq; in eo statu
in quo fuit. Et iõ anteq̄ veniret ad istud
exterminiũ debuit petere cũ ꝓpheta dicẽs.
Remitte mihi vt refrigerer priusq̄ abeam
& amplius nõ ero. In quibus verbis facit
q̄tuor. Qr primo petit relaxationeꝫ culpe
cũ dicit remitte mihi scꝫ pctã. Istud enim
est primũ quo hõ disponit̃ ad beatitudi-
nẽ consequẽdam. scꝫ remissio culpe. vñ in
ps̃.xxxj. Beati quoꝝ remisse sunt iniquita
tes. Et ista remissio fit in cõtritiõe q̄ñ con
tritio est cũ ꝓposito confitendi. ſm illud
ps̃.xxxj. Dixi scꝫ in corde cõtrit9. confite-
bor aduer. me iniu. meã dño & tu remi. &c.
Scðo petit remissionẽ siue mitigationem
pene: cũ dicit vt refrigerer. Refrigerium
enĩ aut tollit aut mitigat ardoreꝫ. et h̊ fit
in penitẽte q̄ñ pena eterna commutat̃ in
penã tẽporalẽ. Sed põt esse tantus feruor
cõpunctionis: et ardor dilectiõis in hoĩe
cõtrito q̄ purgatur culpa et tollit̃ pena.
& tunc est refrigerium de quo ps̃. oir. lxv.
Transiuim9 ꝑ ignẽ & aquã & edu. nos i re.
Nam ꝑ aquã intelligit̃ magna cõpunctio
lachrymaꝝ que lauat maculã culpe. Sed
ꝑ ignẽ magn9 ardor dilectiõis que tollit
reatũ pene. Et sic de pctõ educitur in ma-
gnũ refrigeriũ gratie. Tertio petit preuen
tionẽ hore. scꝫ mortis: q: priusq̄ abeã scꝫ
per mortẽ de vita ista. Nã sicut homo pri
ma delinquit q̄ꝫ humilietur ꝑ penitentiaꝫ
ſm illud ps̃.xxxviij. Priusq̄ humiliarer
ego deliq̄: sic debꝫ prius delicti veniaꝫ im
petrare q̄ humiliet ꝑ mortem & obeat ex-
tra istã vitã. Unde Job.x. Dimitte me vt
plangam paululum dolorẽ meum anteq̄ꝫ
vadã & non reuertar. Vñ si priusq̄ꝫ obeat
per planctũ penitentie peccata abluerit:
tunc contiget ei ſm illud. j. Regum. xix

Abiit ꝛ saluat⁹ est. Quarto predixit destructionē vite. qꝛ amplius nō ero. s. in hac vita corruptibili. Vn̄ non ampli⁹ erit in aliqua prosperitate corporali siue temporali siue diuitiaꝝ siue deliciaꝝ siue honoꝝ aut dignitatū. Ista em̄ omnia temporalia sūt que non habent locū in alia vita que ꝑpetua est ꝛ euterna. Apoc. x. Temp⁹ non erit amplius. Et ideo finaliter erūt aut in eternis penis aut in eternis gaudijs. Ad que gaudia nos perducat deus. Amen.

¶ In funere alicuius pincipis maximi. Sermo. xvij.

P Rinceps maximus cecidit hodie in israel

ij. Reg. iij. Nos videm⁹ ꝙ quando cadūt turres maxime ꝛ altissime ꝙ faciunt in sua ruina maximū sonitū: ꝛ aliqñ seqꝛ magnū dānū. qñ. s. ex casu ei⁹ multi opprimūtur. Exēplū hui⁹ habeꝛ Luc. xiij. de octodecim viris sup quos cecidit turris in syloe ꝛ occidit eos. Sic qñ aliqs maximus princeps ꝛ optimus cecidit ꝑ mortē. sequiꝛ magnus sonit⁹ eiulātiū et flentiū. ꝛ merito: qꝛ nōnunꝗ ex ei⁹ occasu ꝛ morte sequiꝛ multiplex dānū in pplo. ꝛ aliqñ etiā ex ei⁹ subtractione ꝛ absentia sequiꝛ oppressio multoꝝ siue a hostib⁹ siue ab insolentib⁹ q̄ cū audacia insurgūt. Figura hui⁹ habetur. j. Mach. ix. Qi post obitum iude emerserūt se iniqui in oib⁹ finib⁹ israel ꝛ exorti sunt oēs q̄ opabanꝛ iniquitatē. Et post sequiꝛ ꝙ exqrebāt ꝛ ꝑscrutabanꝛ amicos iude et vindicabant in illos: ꝛ facta est tribulatio magna ī israel. Sic modo de isto serenissimo principe nostro defuncto merito pōt et debēt audiri sonit⁹ ꝛ voces lugentiū ꝛ eiulantiū: qm̄ ipi⁹ vita ꝛ ꝑsentia erat oib⁹ causa tutele ꝛ pacis ꝛ salutis. Et ideo nequaꝗ est dubiū quin ex ei⁹ morte ꝛ absentia seq̄ in gēte nr̄a debeāt multa dāna. Et ideo ꝟe ꝓh dolor. qꝛ vt dicūt verba ꝓposita. Princeps maxim⁹ cecidit ꝛc. i. in detrimentum totius gentis nostre que in israel figuraꝛ. A Sed ista quidē verba eundem dn̄m nostrum nobis tripliciter describunt.

Primo quidem vt venerabilē ex excellentia officij: quia princeps magnus.

Scd̄o vt flebilem ex presentia excidij: qꝛ cecidit hodie.

Tertio ꝟo formidabilē vt turbetur ex se quela sꝫ dissidij vel detrimenti qd̄ poterit sequi ī isrl̄. i. in gēte nr̄a ex ei⁹ subtractiōe.

Circa primū attendendū est ꝙ iste potuit dici princeps nō soluꝫ magn⁹. sꝫ maxim⁹. Magnus em̄ fuit rōne nobilitatis. maior aūt rōne dignitatis: sed maxim⁹ rōne ꝓbitatis. Et ideo merito dici pōt ꝙ ipe fuerit figurat⁹. j. Mach. ij. in Matathia cui nūcij ab ātiocho rege missi dixerūt. Princeps ꝛ clarissim⁹ ꝛ magnus es in hac ciuitate ꝛ ornat⁹ filijs ꝛ fratribus.

In quibus quidem verbis iste noster serenissim⁹ princeps ex quattuor que oliꝫ habebat breuiter cōmendatur.

Priō qdē ex potētie dignitate: qꝛ pricepꝫ.
Scd̄o ex fame celebritate: qꝛ ꝛ clarissim⁹.
Tertio ex opulētie facultate qꝛ magn⁹ ꝛc.
Quarto ꝟo ex familie nobilitate: qꝛ ornatus ꝛc. Circa primū attēdendū ē ꝙ multi sunt in mūdo q̄ obtinēt dignitateꝫ ꝛ nomē principat⁹ imeriti ꝛ indigni. Si qdem vt philosoph⁹ dicit. Pricipat⁹ ostēdit virū. Aliq̄ ḡ ostēdunꝛ indigni dignitate ꝛ ptāte principatus ꝓpter defectū prudētie. sicut fuit Roboā fili⁹ salomonis. de q̄ dꝛ Eccli. xlvij. Dereliquit. s. salomō post se de semine suo gentis stulticiā ꝛ iminutū a prudentia roboā q̄ auertit gētē ↄsilio suo. Est em̄ princeps sine prudētia velut ocl's sine luce qui rectā viā nescit tenere sicut nec īprudēs rectū cōsiliū. Vtinā ḡ ipleretꝛ ꝟbū Esa. xxxij. Nō vocabiꝛ vltra is q̄ īsipiēs est pricepꝫ. Idcirco ergo isti⁹ dn̄i nr̄i pricipatus fuit ꝛ erit stabilis. qꝛ ipe ī oīb⁹ se ostēdit sensatū ꝛ prudētē. Iuxta illud Eccli. x. Principat⁹ sensati stabilis erit. Quidā ꝟo alij sunt qui ostēdunꝛ īdigni pricipatu ꝓpter defectum iusticie: qꝛ non intēdūt ad iusticiā: sꝫ poti⁹ ad rapinā. ꝛ tales ꝑfecto nō sunt dicendi principes: sed poti⁹ lupi rapaces. Naꝫ lupi oues rapiūt: sanguinē fundūt: aīam. i. vitā tollūt: ꝛ carnes earū auidissime comedūt. sicut de qbusdā pricipib⁹ dꝛ Eze. xxij. Principes ei⁹ in medio ei⁹ q̄si lupi rapientes ꝑdā ad effundendū sanguinē: ꝛ ad ꝑdendas aīas: ꝛ auare sectādo lucra. Quidā aūt alij sunt q̄ nō sunt pricipatu dignī ꝓpter defectū tēperantie. Vbi notādū ꝙ antiq̄ principes fuerunt tēperati in cibo. q̄ vsqꝫ ad meridiē nō comedebāt. vn̄ reficiebanꝛ tādem ī die post expeditionem negocioꝝ reipublice. sicut Ioseph. de quo dꝛ in ꝑs. ciiij. ꝙ cō

stituit eum dūm dom⁹ sue ⁊ princi. oīs pos. sue. dixit Geñ. xliij. Mecū sunt comesturi meridie. Vñ si qui pricipes inueniebantur q̄ vellēt mane cito comedere erat signū intēperantie ⁊ gulositatis. vñ de talib⁹ dicit̄ Eccl's. x. Ve terre cui⁹ principes mane comedunt. Et dicit ve terre. i. hoīb⁹ terre sue. qz prīcipes q̄ dont se voluptati ⁊ gulositati parū volunt occupari aut laborare circa regimē ipi⁹ terre. Jtē hoībus terre sue: si ipi⁹ principes gulositatē velint imitari: qd eīm a maiorib⁹ agit̄ facile trahit̄ ī minorībus in exemplū. sicut dicit Greg. Eccl'i. vj. Qualis rector ciuitatis: tales habitātes ī ea. Quidā s̄o sunt indigni prīcipatu ppt̄ defectum fortitudinis ⁊ strenuitatis. Nam qz nō habēt fortitudinē ɔtra bella spūalia scz contra tētationes ⁊ contra vitia sed corruūt in eis ideo facit eos deus plerūqz corruere etiā in bello corporali. Osee. vij. Facti sunt q̄si arcus dolosus: cadēt in gladio prīcipes eoꝝ. Princeps q̄ dictis vitijs caruit ⁊ contrarijs virtutibus claruit qñ de medio p mortē educitur ad sanctos dei applicat̄ ⁊ ad deū accedit glorificandus. vnd Viere. xxx. dicit domin⁹. Pricips de medio eius producetur. ⁊ applicabo eū ⁊ accedet ad me. Secūdo quoqz in auctoritate allegata superius cōmendatur bon⁹ princeps de fame celebritate: qz clarissimus dicitur j. Coꝝ. xv. ꝙ alia est claritas solis alia lune alia stellarū. Nam clara est stella: clarior vi detur luna: sed clarissim⁹ videt̄ sol. Habet claritatē stelle princeps qui est famosus de sapientia. quia de sapientia dicitur Sap. viij. Per hāc habebo claritatem ad turbas Et Sap. vj. Clara est ⁊ que nūq̄ marcessit sapiētia. Et quia sapientes sciunt alios erudire. ideo dicitur esse clari vt stelle Daniel'. xij. Qui ad iusticiā erudiunt multos erunt sicut stelle. Et hanc claritatem fame habuit Salomō. Sed ille videtur esse clarior ⁊ habere claritatem lune: qui habet famam de mīa Procedit enim talis claritas ī luce misericordie. de qua dicitur Eccl'i. xxxvj. Ostēde nobis lucē miseratiorū tuarum. Et hec lux atribuitur lune: quia luna splendet his qui sunt in tenebris noctis. quia misericordia compatitur ⁊ subuenit his qui sunt in miserijs aduersitatis. Luna in ipa sua luce habet in se vmbrositatē quia scz vir misericors in ipsa subuentiōe misericordie habet animi compassionem. Job. xxxj. Si vidi lunā incedentem clare. Ista fuit claritas. Dauid de quo dicitur. j. Machab. ij. ꝙ Dauid in sua misericordia consecutus est sedem regni. Sed ille pōt dici clarissimus tanq̄ sol qui habet famam de magna iusticia. Nam sicut philosophus dicit in. v. Ethi. Justicia est preclarissima virtutum. Et neqz lucifer neqz hesper⁹ est ita clarus. Et ideo ille princeps est clarissimus sicut sol qui est famosus de iusticia. Jtem dic̄ apl's de Melchisedech Heb. vij. qui interpretat̄ rex iusticie: deinde autē dictus est rex salem: qd est rex pacis. quia sicut dicitur Esaie. xxxij. Opus iusticie pax. De tali ergo principe potest dici illud ps. lxxxviij. Thronus ei⁹ sicut sol. s. ppter iusticie claritatē ⁊ firmitatē Eccl'i. xxvij. Homo sctōs ī iusticia manet sicut sol. Tertio qz in auctoritate inducta cōmēdat̄ princeps de opulētia diuitiarū: qz magnus in ciuitate hac. Nam maxime efficiunt̄ homines magni ppter diuitias in ciuitatibus. Et hoc aliqn potest iuste ⁊ rationabiliter fieri: qa scz ille est in republica ciuitatis vel patrie magis promouendus q̄ magis esse pōt vtilis reipublice. Sed manifestum ē ꝙ ī multis diuites possunt iuuare rēpublicam magis q̄ pauperes. Vnd̄ si in talibus officijs diuites magis honorentur vel promoueātur ⁊ magni fiant in quibus vtiliores sunt vel esse possunt cōitati ⁊ ciuitati: non est inconueniens neqz peccatum. quia hoc nō ē honorare eos propter diuitias: sed propter reipublice necessitatē ⁊ vtilitatē ⁊ vbi diuites altiorē locū retinēt vel obtinent ī republica q̄ pauperes: nō est indignū ꝙ magis honorentur quantū ad reuerentiā exteriorem. quia aliud ē honorare hoīes ppter psonā aliud ppter statum. Nā propter personā ille est magis honorandus qui est magis v̄tuosus. scz honore laudis vel reputationis ⁊ huiusmodi. Sed propter statum ille est magis honorādus qui altiorē locū in republica tenet. Competit aūt specialr̄ principi magnitudo diuitiarū: quia decet principē esse magnificū. scz faciēdo virtuose ⁊ laudabilr̄ ⁊ rōnabiliter magnos sumptus que sine magnis diuitijs fieri nō pūt Oportet etiam quandoqz principē facere exercitus et bella gerere que sine magnis expensis fieri nō possunt: nec magne expense sine magnis diuitijs: q̄a si tempore guerre ex se nō haberet sed vellet eas tm̄ extor-

quere: oporteret interdum q infantū gravaret eas q adirent eum et non essent ita fidelea et hoc esset periculosum. Oportet etiam interdum principez lorgiri dana magna et munera militibus et alijs bene meritis. In quo etiam vti debet virtute magnificentie. sicut dicitur Hester. ij. de Assuera rege q dono lorgitus est iuxta magnificentiam principalem. i. que principem decebat. Et ita oportet principez esse magnuz idest magnarū diuitiarum: sicut dr de Iob. i. q erat vir ille magnus inter oēs orientales. i. ditio: in diuitib⁹. sicut exponit glosa interlinearis. B Quarta vo cōmendatur princeps in auctoritate allegata superi⁹ de familie nobilitate: q2 ornat⁹ filijs z fratrib⁹. Decet eñ principē pre ceterꝫ posse dici felicem, saltem felicitate politica ad quā sicut tradit philosoph⁹ i. j. rhetr reqrūtur bona intrinseca et extrinseca. Intrinseca aūt dica vel q ptinēt ad aīam. sicut sunt bona honesta. i. ꝟtutes sicut iusticia: tēperātia: fortitudo: magnificētia: magnanimitas. liberalitas. et māsuetudo: prudētia et sapientia: q2 iste sunt maxime ꝟtutes q reddūt principē alijs maxime honorabilez: vel etiā bona q insunt corpori dicunt intrinseca. vt sanitas. fortitudo robur: pulchritudo. magnitudo: z patētia: siue ars agonistica z bona senect⁹. Extrinseca vo bona dicuntur bonitas generis: multitudo amicorum amicitia bonoꝝ: abūdantia diuitiaꝝ: bona ples z multitudo plis: abūdātia possessionis: et corp⁹ cū patētia seruitiua et actiua honor z bona fortuna. Sꝫ precipue est ad eius ornamentū z robur ipi⁹ pricipis q habeat bonos fratres. q2 frater qui adiuuat a fratre quasi ciuitas firma. vt dr Prouer. xviij. De hac habes exēplū in Iuda machabeo. de quo dr. j. Macha. iij. q post mortē matathie surrerit iudas qui vacobot machabeus filius eius p eo: z adiuuabāt euz omnes fratres ei⁹. Itē q habeat multitudinem plis. i. filioꝝ. sicut dr Judicuz. viij. De Gedeone q habuit. lxx. filios q egressi sunt de femore ei⁹. Sꝫ tū melius esset habere vnuz filiū bonū q multos impios. immo melius est nullū habere q nulluz habere bonum. Et hoc est qd dicitur Eccli. xvj. Ne iocūderis in filijs impijs si multiplicentur: nec oblecteris sup illos si nō est timor dei i illis. Et post. Melior est vnus timens deum q mille filij impij. Et vtilius est mori sine filijs: q relinquere filios impios. Et ideo magis debet desiderare princeps prolis bonitatem q multiplicationē. C

Secūdo in assumpto

themate introducitur iste noster dominus vt flebilis siue deflendus ppter presentiaz excidij. idest mortis. quia cecidit hodie scꝫ per mortez a statu dignitatis et vite presentis. Charissimi iste casus. s. mortꝫ cōmunis est. quo ita cadunt minores sicut maiores et ita populares sicut pricipes. quia mors est cōmunis omnibus hominib⁹. Et ratio est: quia hereditas transit in posteros cum onere suo. Et sic humana natura a primis parentibus transit ad posteros cum onere mortis a quo onere nō eximitur nec dominus nec seru⁹. vñ in ps. lxxxj. Vos autez sicut homines moriemini: et sicut vnus de principibus cadetis. Et dicit sicut vnus: q2 nō moriuntur omnes simul: sed vn⁹ post aliuz Sed aduertendū q quādo vento impellente cadit vna arbor multū vetusta et putrida et infructuosa: tūc hō cuius erat nō dolet: immo potius gaudet: quia in loco vnde euellitur potest ponere aliā plātaz nouā et fructuosam. Sed quando cadit arbor procera et fructuosa: tūc dolet et conqueritur Ita quando per aduentuz mortis caderet vnus pnceps qui iam pre senectute nimia esset factus omnino inutilis et etiam desipiens, vel propter nimiam infirmitatem et incurabilem esset totus putridus: certe de morte talis principis potius esset gaudendum q dolendum. Sed quando moritur princeps robustus et serenus et totus virtuosus et reipublice vtilis: tunc est materia flendi et dicendi cum clamore et lachrymis illud Threnorum. v. Defecit gaudium cordis nostri: versus est in luctum chorus noster: cecidit corona capitis nostri.

In quibus quidem verbis ostendit q de morte boni principis lugendum est z dolendum triplici ratione.

Primo rōne amabilitatis: propt qd dicit. Defecit gaudium cordis nostri.

Secūdo rōne strenuitatꝫ: ppt qd subditur. versus est in luctū chorus noster.

Tertio rōne dignitatis: ppter qd subinfertur. cecidit corona capitis nostri.

Circa pmū attēdēdū ē q inter tyrānū z bonū principē est dria: q2 tyrānus pl⁹ curat timeri q amori, sicut dicit Senē. de Ale-

Simile So

sādro in libro de benefi. q͛ summum bonū ducebat terrori esse, ignorans absolta quoqꝫ ignauiā timeri ob viri⁹ malū. Sed bon⁹ pn̄ceps ꝯ̄uis sciat vtrūqꝫ necessariū esse. s. et amari ⁊ timeri: tamen plus appetit amari ꝙ̄ timeri. Et est differentia inter principis timorē ⁊ amorē: quia quādo princeps solū timet͛ vt tyrānus ⁊ nō amatur a subditis: sꝫ odit͛: tūc subditi gaudent de eius absentia et tristant͛ de eius p̄sentia. Et si aliquando in ei⁹ presentia ostendāt gaudiū in facie nō tñ habent in corde. Sed de eo q̄ multū amat͛ est ecōtrario. q͛ dolent subditi de ei⁹ absentia ⁊ gaudēt de ei⁹ p̄sentia: et nō tm̄ in facie: sed etiam in corde. Vñ qñ ei⁹ p̄sentia grata ⁊ amabilis totaliter ꝑ mortē subtrahitur tūc deficit gaudiū cordis ⁊ cessat oīs leticia quā habere solebāt de ipis grata p̄sentia. ꝫm illud Osee. ij. Cessare faciam omne gaudiū eius. i. qd̄ habebāt de eo. ito dicit mors. Secunda ratio est propter ei⁹ strenuitatē: propter quam dicit. versus est in lu. cho. no. Antiquitus enī quando principes fecerāt aliquos actus strenuos: puta ꝙ strenue se habuerant in bello et victoriā reportabāt: tunc obuiabant eis chori mulierū et iuuenū gaudentiū ⁊ ludentiū ⁊ canentiū laudes eoꝝ: ⁊ fiebāt cantilene que postea in succedētibus temporib⁹ cantabātur in choreis ludentiū et gaudentiū. Exemplum de hoc habet͛. j. Regū. xviij. vbi dicitur ꝙ cū reuerteret͛ dauid ꝑcusso philisteo et ferret caput eius in hierusalem. egresse sunt mulieres de vniuersis vrbibus israel cantātes chorosqꝫ ducentes in occursum regis saulis in tympanis leticie et sistris: ⁊ precinebant mulieres ludentes ⁊c. Et cōsimile etiā fiebat alijs principib⁹ strenuis. sicut patꝫ Exo. xv. de Moyse. et Judic. xj. de iepte. Sꝫ ꝯ̄uis tales chori ludentiū et gaudentiū et laudantiū fierent eis dum viuerent. tamen postea in morte ipsorum chorus cōuertebatur in luctum. quia conueniebat ppl'o non ad laudem sed ad luctum: nō ad cantū: sed ad lamentum. sicut patet de Moyse deut. xxxiiij. vbi dicitur ꝙ moyses centum viginti annoꝝ erat qñ mortuus est. Non caligauit oculus eius: nec dentes illius moti sunt. Fleueruntqꝫ eum filij israel in campestribus moab triginta diebus: et completi sunt dies planctus lugentium moysen. Et simile habetur de Juda machabeo. j. Machab. ix. vbi dicitur ꝙ Jonathas ⁊ Simon tulerunt Judā fratrē suum ⁊ sepelierunt eū in sepulcro patrum suorum in ciuitate madin. Et fleuit eum omnis populus israel planctu magno ⁊ lugebāt dies multos. Tunc ergo poterat dicere omnis populus nō laudantium chorus sed lugentium illud Job. xxx. Versa est in luctū cythara mea: et organū meū in vocē flentiū. Tertia ratio lugendi est ꝓpter principatus dignitatē. q͛ cecidit coro. ca. no. Ubi aduertendū ꝙ corona capitis d͛ honor et glia regni siue principat⁹ et q͛ hoc bono ꝑncipe totū regnū siue tota respublica est in honore. et in glia: ideo cadente ꝑ mortem tali principe d͛ corona et honor cecidisse de capite. vñ Hiere. xiij. Descēdet de capite nostro corona glie nostre. Vel ꝑ caput intelligitur ipe princeps Unde sauli dictū est. j. Regū. xv. Caput in tribubus israel factus es. Unde corona cadit de capite qñ dignitas aufert͛ a pn̄cipe qd̄ fit per mortem. Job. xix. Abstulit coronam de capite nostro. D

Tertio ī themate assū

pto mors boni pn̄cipis ostenditur esse formidabilis ex sequela dissidij ⁊ ꝑiculi. q͛ aliquādo remoto principe ꝯsueuerūt ꝯsequi diuisiōes et scismata. vel īter eoꝝ primos vel īter alios ꝓpter ambitionē et suꝑbiā vel auaritiā: ex quoꝝ lꝫ diuisione et cōtrarietate fit diuisio in israel. i. in ppl'o. sicut aliqñ remoto pastore fit dispersio gregis. Hoc figuratum fuit. iij. Regū. xxij. vbi ait Micheas ꝓpheta. Uidi cunctū israel dispersum in mōtib⁹ sicut oues non habentes pastorē. et Hiere. l. Grex dispsus israel leones. i. maiores eiecerūt eū. Prudēs princeps qñ videt acies militū vel peditū ꝑ inuasionē hostiū dispgi conat͛ eos colligere et cōgregare. Sic rogādus est de⁹ ⁊ ad ipm̄ est oē studiū adhibendū ꝙ ex quo subtraxit notabilē pn̄cipē ꝙ habeamu⁹ ꝑ ei⁹ gratiā talē successorē de quo sperari possit illud ps. cxlvj. Dispsiōes israelis ꝯgregabit In qbus q̄dem vbis trio facit propheta.

Nam primo insinuat periculū. s. in dispsione cum dicit. dispersiones.

Secundo debitum: q͛ israelis.

Tertio remedium: q͛ congregabit.

Periculū siq̄dē ppl'i est ī dispersiōe siue diuisiōe. q͛ omne regnū in seipm̄ diuisum desolabit͛. Mat. xij. Sꝫ tñ nō dicit dispsio.

nem sed dispersiones. quia diuersa vitia faciunt in hominibus diuersas dispersiones Nam vnam dispersionez facit superbia. de qua dicitur Job. xxj. Erunt sicut palee ante faciē venti: ⁊ sicut fauilla quam turbo dispergit. Nam palee sunt homines leues: qui nō habent in se pondus humilitatis. vnde ventus superbie eleuat eos in sui reputatione: ⁊ dispergit eos ꝑ diuersas ambitiones. ⁊ scintilla que ꝓm Isidorum est cinis modicus ex extinctione scintillaris materie derelict⁹: est vita hoīs. Tanq̄ em̄ scintile fulgētes fuerūt primi parentes ex quoꝝ. s. materia nr̄a propagata sunt cinetia corpora nr̄a. Sed ex eoꝝ extinctione. i. peccati transgressione. relicta est nobis fauilla modica. i. breuis ⁊ incerta vita: q꞉ ꝑ vnū hoīem peccatum intrauit in hūc mundum. ⁊ ꝑ peccatū mors vt dicit aplus Roma. v. Vñ Job. xxx. Assimilatus sum fauille. Sed hanc fauillam turbo. i. superbia: dispergit. i. ad diuersa mala impedit: q꞉ initiū oīs peccati sup̄bia. Dicitur aūt sup̄bia turbo: q꞉ sicut turbo aerem perturbat ⁊ obscurat: ita sup̄bia mentem. Vñ Job. iij. Noctē illā tenebrosus turbo possideat. Tenebrosus turbo possidet noctē cū sup̄bie temtatio occupat cecā mentē. Aliā ꝟo dispsionem facit vitiū auaricie. Exodi. v. Dispersus est populus ꝑ egyptū. i. per mundū ad colligēdas palleas. i. tēporalia. Nā ꝑ totuz mundū discurrunt homines paup̄tates timētes ad colligenda temporalia q̄ modici ponderis sunt respectu sp̄ualium. Vñ Horatius. Pauperiē fugiēs per saxa ꝑ ignes Impiger extremos currit mercator ad indos. Aliā dispersionē facit vitiū gule. ps. lviij. Ipsi dispergentur ad manducandū. si ꝟo nō. fu. sa. ⁊ murmurabunt. Scđo ponitur debitū scz vnitatis. q꞉ israelis dispersiones sunt. i. populi deū videntis. i. cognoscētis per fidē in quib⁹ nō deberet esse dispersio: sed potius vnitatis congregatio. Nā sicut est in eis vna fides: vnum baptisma: ⁊ vnus de⁹ ⁊ pater oīm: ita deberet esse vna puritas. ⁊ vna charitas. Vnđ. j. Mach. v. dicit̄ ꝙ congregauit iudas qui interp̄tat̄ confitens omnes israelitas: idest fideles. quia scz confessio vnius fidei debet oēs fideles vnire. vt q̄ sunt vni⁹ fidei sint etiaz vni⁹ animi. j. Petri. iij. In fide aūt omnes vnanimes. Tertio quoqz in auctoritate inducta ponitur dispersionis remedium: q꞉ congregabit. Ad hoc em̄ bonus princeps principaliter intendere debet: vt sint oēs congregati in vnitatē pacis. vt consequat̄ exemplum illius qui est pater futuri seculi princeps pacis. scz christi. de quo dicit̄ Jo. xj. ꝙ xp̄s moriturus erat pro gente. ⁊ non tm̄ pro gente: sed vt filios dei qui erant dispersi congregaret in vnū. Sed tamen congregatio vnitas electoꝝ incipit quidem in mundo isto: sed ꝑficietur ⁊ consumabitur in celo. vnde dicitur Marci. xiij. Congregabit electos a quatuor plagis terre vsqz ad summuz celi. i. celestis gaudij. Ad quod nos perducat deus qui ⁊c.

¶ In funere alicui⁹ magni viri. Ser. xviij.

Agnus ⁊ paru⁹ m ibi sunt: ⁊ seru⁹ liber a dn̄o suo. Job. iij. Videmus ꝙ ista naturalia precipue que generantur ⁊ corrumpunt̄ finaliter ad suā primā naturā seu materiā reuertūtur. sicut patet in his que ex seminibus oriuntur: que etiā finaliter in semina reuertunt̄. vt ex frumento generat̄ herba: deinde stipula: post spica. ⁊ ex spica finaliter excutit̄ frumentū. ⁊ ita ē de hordeo ⁊ alijs seminib⁹. Sic hūana corpa sicut ex terra primitus sunt ꝓducta: sic etiā ī terrā finaliter reuertunt̄. Dicit aūt btūs Gregorius ꝙ natura oēs pares genuit: sz varia meritorum ordine alios alijs culpa postposuit. Qđ q̄dē dictū gregorij si loquamur de hoīb⁹ ꝓm primū statū ante pctm̄ nō est intelligendū de oī equalitate. s. ꝙ quātum ad oīa fuissent equales: q꞉ fuisset īeq̄litas sexuū. s. viroꝝ ⁊ mulierū: ineq̄litas etatuz. scz patrū ⁊ filioꝝ. Et quātū ad aīam: q꞉ ꝓpter liberū arbitriū quidaz magis profecissent in iusticia: ⁊ quidā magis in scientia. Et ꝓm corpus ꝓm diuersitatē aeris aut diuersum situz stellaꝝ aliqui robustiores corpore fuissent geniti ⁊ pulchriores ⁊ meli⁹ complexionati: ita tamen ꝙ in illis qui excederentur nullus esset defectus vel pctm̄ siue circa animam siue circa corpus. Unde Gregorius per verba predicta intendit excludere solū disparitatē que est ꝓm differētiā iusticie ⁊ peccati. ex qua ꝯtingit ꝙ aliq̄ penaliter sunt sub alijs coherēdi. Sed ꝓm statū nature corrupte quantū ad hoc natura omnes pares gignit: quia. s. gignit oēs homines mortales. Unde ꝙuis postea in

vita multi varientur: quia quidam magni et quidam parui ⁊ quidam liberi ⁊ quidaz serui: tamen finaliter in primam naturam seu genituraz mortalitatis omnes pariter reuertuntur. quia .s. omnes pariter actualiter moriuntur. sicut semina supradicta finaliter actu producūt semina que in naturali virtute seu potentia primitus continebātur. Unde sicut cum natura mortali pariter generantur: ita per actualem mortem pariter corrūpūtur. Et ideo dicitur in verbo proposito. Magnus ⁊ paruus ibi sunt scz in dominio ⁊ potestate mortis. quasi dicat. equaliter inuadit mors magnum sicut paruum: ⁊ seruus liber a domino quasi ita inuadit liberum sicut seruū. hac excepta ꝙ qui erat seruus ante mortem: per mortem fit liber a domino suo. Uel potest intelligi magnꝰ ⁊ paruus: idest qui in hac vita erāt inequales ƒm magnitudinem ⁊ paruitatē prosperitatis: sublata per mortez tali prosperitate sunt ibi. scz in alia vita quantum ad hac equales: ⁊ seruus est ibi liber a domino suo. A

Possumus ergo dicere ꝙ tria in verbis propositis de morte describuntur.

Prima quidem eius cōmunitas in inuadenda. quia ita magnus sicut paruus inuaditur a morte.

Scd'a eiꝰ potestas in detinēda: quia ibi sunt .s. ī carcere mortis .i. ī sepulcra detēti.

Tertia eius auctoritas in manumittenda. q: tante auctoritatis est mors ꝙ de seruo potest facere liberum: ⁊ ideo dicit. ⁊ seruus est ibi: supple liber a domino suo.

Circa primū notādū

est ꝙ idcirco a morte ita inuaditur magnꝰ sicut paruus: quia mors est iusticiaria dei ad puniendū humane nature peccatum. Propterea enī dicit aplus Ro. v. ꝙ ꝑ vnū hominē peccatū intrauit in mūdū. scz per adam in quo oēs homines peccauerūt. q: adhuc tota humana natura in eo ↄtinebatur: ⁊ in ea corrupta est tota humana natura: ita ꝙ in ea oēs peccauerūt: ⁊ ideo pertransijt mors in oēs ad puniendū istud peccatū. tanꝗ̄ quedam iusticiaria dei. Et q: iusticiaria dei est: oportet ꝙ ipa sequat modum diuini iudicij. Diuinū autem iudicium nō attendit personā .i. paruitatē vel magnitudinem ꝑsone: sed oēs equaliter iudicat. Et rō cōsimile accidit de morte: q: omēs equaliter ꝑcutit. ⁊ hoc est qd innuit Sap. vi. vbi dicitur. Non subtrahet scz a morte ꝑsonam cuiuscꝫ dn̄a: nec verebitur persona cuiuscꝫ. quoniā pusillū ⁊ magnum ipse fecit. ⁊ equaliter est illi cura de oibus. Ex quibꝰ quidem verbis colligitur ꝙ deus in iudicio mortis tria circa hoīes ostendit.

Primo eq̄itatem sue iusticie: q: non subtrahet personam cuiuscꝫ.

Secūda magnitudinē sue potentie: q: non verebitur personam cuiuscꝫ

Tertio eq̄litatē sue ꝓuidētie. qm̄ pusillū ⁊c. Ostendit ꝗ̄ primo ꝙ in iudicio mortis deꝰ sicut equꝰ ⁊ cōis iudex nō est acceptor personarū: q: nō subtrahit a morte ꝑsonaz cuiuscꝫ .s. nec magni nec parui. Et rō istius eq̄itatis est triplex. Prīa est ꝓpter inuariabilem sententiā prime dānationis: q̄ dictū est primo parenti Gen. ij. De ligno scientie boni ⁊ mali quod est in medio paradisi ne comedas. In quacūcꝫ enī die comederis ex eo morte morieris. Et quia ipse postea comedit incurrit sniaz mortis: nō solū aūt ipse sed omēs hoīes. q: omēs hoīes postea descenderūt ab eo: ⁊ ideo oēs potētialiter ⁊ originaliter cōtinebant in eo sicut ī prīa radice: qua vitiata ꝑ peccatū oēs in eo viciati sunt ⁊ morti addicti. Unū aplus Ro. v. dicit ꝙ iudicium quidē ex vno in condēnationem. q: per vnius delictū in oēs homines mors pertransijt in cōdēnationem. Et ideo ab hac generalissima sentētia ⁊ condemnatione nulla persona hoīs subtrahitur: q̄si diceret iudiciū est. In iudicio autez dei nō decet ꝙ sit personaꝝ distātia. iuxta illud Deut. j. dixit moyses iudicibus qui positi erant vice dei ad iudicandum ꝑplm̄ eius. Non erit distantia personaꝝ: ita paruum audietis vt magnū: nec accipietis cuiuscꝫ personā: q: dei iudicium est. Scd'a rō est ꝓpter rationabilē ꝓuidentiā diuine dispositiōis. ne scz mala fierēt absꝫ terrore ⁊ bona sine remunerationis spe. Nam si ex eo ꝙ nō ꝓfertur cito ↄtra malos sententia filij hoīm absꝫ vllo terrore perpetrāt mala qd esset si sentētia mortis ⁊ iudicij nūꝗ̄ sequeret? Et ideo mortis iudicium dū oibꝰ imminet omēs terrere debet. Itē iusti q̄ bona agunt ⁊ semꝑ hic in angustia viuunt si nō sequeret aliquādo mors: quā remunerationē sperarent? Quia igit̄ non est apud deum iniquitas vt scz velit malos semꝑ in iniq̄tatibus prosperari: ⁊ bonos nunꝗ̄ re

munerari: iudiciū mortis disposuit oibus esse cōe., vt boni omes remunerent᷑ ⁊ male singuli puniantur absq̧ cuiusq̄ exceptio persone. Et. ij. Paral. xix. Non est apud deū iniquitas neq̧ personarum acceptio. Job. xxxiij. Absit a deo impietas. et ab oipoten te iniquitas. Opus enim hoīs reddet ei: et iuxta vias singulorū restituet eis. Et post Qui non accipit personam principum: nec cognouit tyrannū. Opa eñ manuum eius sunt vniuersi. Subito morientur: scʒ vt su⸗ perbia reprimatur ex mortis humiliatione vt negligētia operandi tollatur ex mortis subitatione et vt gloria mundi contēnatur ex mortis expoliatione, quoniaʒ cū interie rit nō sumet omnia neq̧ descendet cum eo gloria eius. Tertia quoq̧ ratio cōmunita tis mortis est ꝑpter familiarem materiam cōsolatiōis. vnde. Seneca. Idcirco vide⸗ tur mihi rerum natura id quod omantissi⸗ mum est fecisse cōmune: vt accerbitatem fa cti p̄solaretur equalitas. Eccli. xxxviij. Mi⸗ hi heri tibi hodie. Acerbum factum videt᷑ ei qui bene faciendo in mundo isto affligi⸗ tur et videt aliū inique agentem hic semp p̄sperari. Sed qñ cogitat ꝙ in morte fiāt adequatio reconpensationis: quia ipse et de bonis que egit et de malis que sustinuit remunerabitur. et econtrario iniquis et de his que male egit et de bonis receptis qui bus male vsus est punietur a deo qui non est personarū acceptor: habet ꝑfecto mate riā magne consolationis. Et sibi acerbum videtur ei qui patitur iniurias ꝙ ille qui eas infert aliquādo hic non punitur sʒ con siderando ꝙ deus in morte vindictā illius non pretermittet: et ꝙ pro patiētia sua pre mium eternum restituet. habet etiaʒ mate⸗ riam ingentis consolationis. Vñ apl's di⸗ cit Colos. iij. Scientes ꝙ a dño recipietis retributioneʒ hereditatis dño xpo seruite Qui eñ iniuriam facit recipiet illud quod inique gessit. et non est personarū acceptio apud deum. Quod ergo boni non subtra⸗ hantur a iudicio mortis sicut nec mali: non est ad perditionem. sicut contingit de ma⸗ lis: sed est ad acquisitionem salutis. vñ ad Heb. x. Non sumus subtractiōis filij in p ditionē: sed fidei in aquisitioneʒ aīe. Secū do deus in iudicio mortis ostēdit magna nimitatem sue potentie: qi non veret᷑ ma⸗ gnitudineʒ cuiusq̄. Videmus enim ꝙ in mundo quidam habentur magni propter dignitatem excellentie sicut reges ⁊ tamen deus nō veretur coꝝ magnitudinē quin ꝑ mortē occidat eos. ps. cxxxv. Qui percussit reges magnos et occidit reges fortes. Job xij. Baltheum regū dissoluit. Quidam ꝟo reputant᷑ magni ꝑpter ꝓfunditateʒ sapiē⸗ tie siue sciētie sicut pħi. et sicut Salomō de quo di. iij. Regū. iiij. ꝙ p̄cedebat sapiētia Salomonis sapientiaʒ oīm orientalium ⁊ egyptioꝝ: et erat sapientior omnibus hoī⸗ bus. sed tamen deus non veretur magnitu dinē sapientium ⁊ scientiū: quia scʒ sapien tia sua ⁊ sciētia oēm sciētiā superat ⁊ vin⸗ cit. Vñ Job. xxxvj. Ecce deus magnus et vincēs sciaʒ nostrā: et ideo moritur doctus pariter et inductus. ps. xlviij. Cum viderit sapiē. mo. sil'. insi. ⁊ stu. peri. Quidam ꝟo re putantur magni ꝑpter plenitudinem opu lentie. s. diuitiarū. sicut dicit᷑. j. Regū. xxv. de Nabal carmeli. ꝙ hō ille erat magnus nimis. id est diues valde. Unde statim sub ditur de diuitijs eius quantū ad animalia in quibus precipue erant antiquoꝝ diui⸗ tie. Erātq̧ ei oues tria milia ⁊ mille capre ⁊c. Sed tamen deus magnitudinem diui⸗ tiarum non veretur quin rapiat eos p mortē sicut patet Luce. xij. in illo diuite qui dice⸗ bat. Anima mea habes multa bona ⁊c. Di⸗ xit autem illi deus. Stulte hac nocte ⁊c. Et sic patet ꝙ omnes quantuncūq̧ magni siue in dignitatis potentia siue i cognitio nis scientia siue in diuitiarum opulentia: debent formidare magnitudinem diuine virtutis que precipue ostenditur in morte. Unde dicitur Exo. xv. Irruat sup eos for⸗ mido et pauor in magnitudine brachij tui. Tertio deꝰ in iudicio mortis ostendit eq̄ litatem sue ꝓuidentie. quia pusillū ⁊ ma⸗ gnū ⁊c. qua. di. ꝙ ipē deus fecit ita pusillū sicut magnum. ideo equaliter est illi cura de omnibus. scʒ tam de paruis q̄ magnis et precipue in iudicio mortis. scʒ vt sine p⸗ sonaꝝ acceptione quilibet tam pusillus q̄ magnus tunc inueniat iusticiaʒ. Et ideo si⸗ mile iubetur fieri in iudicio humano quod quantum possibile est conformariꝺʒ iniusti i cia iudicio diuino. Sm illud Eccli. v. Iusti⸗ fica pusillū ⁊ magnū silr. quasi dicat iustifi ca sic. i. equali et eorum iusticias in iudicio attēde sine personaruʒ acceptiōe. Sʒ cu ca illud qđ dictuʒ est ꝙ eq̄liter est illi cura de oībus posset dubitari. qꝛ cura quaʒ hʒ deꝰ de hoīb' procedit ex amore quem ad hoīes

habet: sed deus nō equaliter amat oēs homines: quia dicit beatus Augu. sup Iob. ꝙ omnia diligit deus que fecit: sed īter ea magis diligit creaturas rationales: et de his amplius que sunt membra vnigeniti filij sui. et multomagis ipsum vnigenitum suū. ergo non equaliter est illi cura de omnibus hominibus. Sed dicendum ad hac ꝙ amare est alicui bonū velle. Si ergo consideretur iste actus qui est amare ex parte diuine voluntatis. sic deꝯ equaliter omnia amat; qꝛ. s. aīa diligit vno simplici actu voluntatis: et semꝑ eodē mō se habēte. Sed si cōsideret̄ iste actus ex ꝑte boni qđ deus vult his quos amat. sic dꝛ plus amore eos quibꝯ vult maiora bona. Et cū amor eiꝯ sit causa bonitatis reꝝ. sequit̄ ꝙ quāto aliqs melior est, tanto magis sit amatus a deo. Qñ ergo dꝛ ꝙ equaliter est illi cura de oībus: non intelligitur ita vt equalia bona sua cura det oībus hoibus: sed quia equali sapiētia ⁊ bonitate oībus prouidet ⁊ oēs gubernat. Sap. xij. Non est alius ꝙ̄ tu cui cura est de oībus. Unde multum debent oēs cōsiderare in co. s. Petri. v. Omnē sollicitudinem vestram proijcientes in eum. qm̄ ipsi cura est de vobis. B

Secūdo in themate assūpto

describitur mortis potestas in detinenda: quia ibi sunt scꝫ magnus et paruus scꝫ in carcere mortis. i. in sepulchro siue sepulture loco. Unde de domino nostro dꝛ Jo. xix. Erat autem in horto monumentum nouum in quo nondum quisꝙ̄ positus fuerat ibi ergo posuerunt Iesum. licet nō diu steterit eo ꝙ non potuerit nec decuerit eum diu a mortis vinculis detineri: quia tertio die resurrexit: Sed iterū aduertendū ē ꝙ scḋm causaꝫ mortis ita ibi vbi sunt scꝫ in alia vita mortui perpetuo collocant̄. Et hoc est qđ figurate dicit̄ Eccl's. xj. Si ceciderit lignum ad austrū vel ad aquilonem. vbicūqꝫ ceciderit ibi erit. In quibus qdem verbis quattuor describuntur.

Naꝫ primo describit̄ hoīs viuētis figura: quia figuratur per lignum

Secundo morientis ruina. si ceciderit.

Tertio ruentium distantia ad austrum vel ad aquilonem.

Quarto distātie ꝑseuerātia: qꝛ ibi erit

Circa primū notandū est ꝙ ꝑ lignuꝫ figurat̄ hō. s. ꝑ lignū inutile ad opꝯ bonum homo peccator: Ezech. xv. Fili hoīs quid fiet de ligno vitis ex oībus lignis nemoruꝫ que sunt inter ligna siluarum. Nunqd tolletur de ea lignū vt fiat opus: aut fabricabitur de ea paxillus vt dependeat in eo qđ cūqꝫ vas. Ecce igni datum est in escā. Notanduꝫ em̄ ꝙ lignū vitis. i. palmes vel sarmentū ꝙ̄ diu inheret viti nullū lignum est eo fructuosius. sed a vite sepatuꝫ nulluꝫ eo inutilius. Et sic est de pctōre. Uites em̄ est xp̄us. Lignū vitis est q̄si sarmentū a vite separatū et incisū est hō pctōr a xp̄o sepatꝯ ⁊ diuisus gladio iniqtatis: qꝛ iniqtates nr̄e diuiserunt inter nos ⁊ deū nostrū. Esa. lix. Inter ligna nemoris. i. inter fideles ecclesie. vel que sunt in diuersis siluis. i. in diuersis statibus vel officijs efficitur inutilis tā respectu sui ꝙ respectu aliorum. Respectu sui et quātū ad meritū: qꝛ nō tollet̄ ex eo lignum qđ valeat ad opus. i. nullus actus potest exire ab eo qui sit opus meritoriū; neqꝫ etiaꝫ vt fiat ex eo fabrica celestium mansionū que fabricant̄ ex meritis bonoꝝ operuꝫ. Est etiā inutilis respectu aliorū qꝛ non pōt fieri paxillus vt pendeat in eo aliqđ vas. paxillus est paruus palus. idest prelatus humilis et rectus ⁊ firmꝯ: ex quo depēdent vasa domini. i. aīe subditoꝝ. Sꝫ homo iustus ⁊ peccator non potest esse talis; qꝛ neqꝫ paruꝯ ꝑ humilitateꝫ; neqꝫ rectꝯ per iusticiā vel charitateꝫ; neqꝫ firmꝯ ꝑ constantiā ⁊ patientiā. et ideo non est dignus preesse animabus. Et ideo solū valet vt sit esca ignis peccati ī presenti: quia peccatuꝫ est fornax babylonica que succenditur malleolis. et vt sit esca gehenne ignis in futura. Sed per viride ⁊ fructuosum ligmuꝫ figurat̄ hō iustus qui est in charitate radicatus. influentia gratie diuine vel sapiētie irrigatus. disciplinali maceratiōe siue castigatiōe putatꝯ et filijs sacre doctrine gratiarum ⁊ fructibus bonoꝝ opeꝝ plenꝯ. Et de tali ligno dꝛ in. p̄s. j. Erit tanꝙ̄ lignum qđ plan. ⁊c. Scḋo notat̄ ī auctoritate inducta hoīs morientis ruina. cū dꝛ. si ceciderit. Notanduꝫ qñ cadit vnū vas vile et debile puta vas luteū ita ꝙ frangat̄: paruꝫ curat̄ et modicū quis pertubat̄. Sed quando cadit et frangit̄ vnū vas preciosuꝫ qđ nō pōt postea reparari: est maior ꝑturbatio et dolor. Homo aūt hꝫ duo vasa. Unū est luteum et debile et vile. i. corpus. qđ si cadat ⁊ frāgat̄ ꝑ morte nō debet multū curari. ⁊ maxime

quia reparabitur in resurrectione. Et vas
preciosum z nobile est aīa: qḋ in morte ca-
dit z irreparabiliter frangitur quādo ho-
mo impenitēs z in pctō moritur: quia ne-
quaqꝫ potest amplius per penitētiā repa
rari: z ideo semper tales erunt perditi. vñ
dicitur de eis Hiere. xxv. Cadetis quasi va
sa preciosa. Sꝫ de iusto z vere penitēte di
cā cecidemt. s. p mortē nō collidet. s. quātū
ad aīam. s. collisione cōfractiōis seu dāna
tiōis. Tertio ponit in auctoritate īducta
cadētiū. i. morietiū differētia: cū dī. ad au-
strū vel ad aqlonē. Nā ille cadit ad austrū
qui morit in gratia: z qr cor aperit deo ad
suscipiēdū eā per finalē pniām tripliciter
scꝫ p pfectā cōtritionē z integrā z humilē
cōfessionē z etiā per idoneā satisfactionē.
Ideo dicitur Apoca. xxj. Ab austro supple
erant porte tres. Ille vero cadit ad aqlonē
qui morit in frigore infidelitatis vel ma-
litie. Eccli. xliij. Frigidus vent⁹ aquilo fla
uit z ꝯgelauit crystallus ab aqs. Frigidus
ventus aquilonis est finalis z vehemens
tētatio demonis qua tentat morientē vel
de infidelitate vel de desperatione: z tunc
aqua mobilis p congelationē efficit crys-
tallus dur⁹ z imobilis a sua malitia. i. du
ritia: qr mēs que p liberū arbitriū erat mo
bilis ad bonū z ad malū: p cōgelationē in
fidelitatis vel desperatiōis efficit dura ad
pniām z oīno obstinata: ita vt impenitēs
z desperatus moriatur peccator. Vel ali-
ter potest intelligi. quia lignum pcisū. i.
iustus p mortē sublatus: tūc cadit ad au-
strum quādo videlꝫ post ipsā mortē trāsit
ad paradisi gaudium. Job. xxxix. Plume
scit accipiter expandens alas suas ad au-
strum. Accipiter leuis significat aīam alle
uiatā o pondere pctī: vel ab onere corporis
p mortē. z tūc plumescit. i. nouas plumas
z nouas dotes glīe accipit. expādēs alas
suas scꝫ intellectū z affectū ad austrū. i. ad
summū paradisi gaudiū siue bonū qḋ est
deus. Abachuc. iij. Deus ab austro veniet
Sed tūc lignū precisum cadit ad aqlonē
qñ pctōr mortuus ducitur ad inferni sup-
pliciā. vt ibi sit cū apostata angelo qui ait
Esa. xiiij. Ponā sedem meā in laterib⁹ aq-
lonis. Aquilo em̄ dict⁹ est qr aquas ligat z
stringit. vnde est regio aquilonis gelida z
obscura z tempestuosa ppter ventum im-
petuosum. Et sic in inferno. est frigiditas
obstinate malitie z obscuritas: non tantū
corporalis sed etiam spūalis per priuatio-
nem omnimodā luminis grātie z glorie. z
tempestuositas per inquietudinē z vehe-
mentiā multiplicis z incessabilis pene. q̄
continet omne malū. vnde Hiere. j. Ab aq
lone pandetur omne malū. Tertio quoqꝫ
in auctoritate inducta ponit differētie p-
seuerantia: cū dī. vbicūqꝫ ceciderit ibi erit
scꝫ immutabiliter. Hieronym⁹. Vbicūqꝫ ti-
bi locū preparaueris futurāqꝫ sedem siue
ad austrū siue ad aqlonē: ibi cū mortuus
fueris permanebis. Si ergo ceciderit ad
austrū. i. ad mortē ptrāsiuerit ad paradisi
gaudiā ibi erit pmanēs. s. in eternū. ps.
lxv. Ibi letabimur in ipso. s. ī deo. Esa. lj.
Leticia sempiterna sup capita eorū. ps. v.
In eternū exultabūt z habitabis in eis.
Si aūt ceciderit ad aqlonē vt. s. post mor-
tē ducat ad inferni suppliciū: ibi erit etiā
in eternā in fletu z luctu horribili. Mat.
viij. Ibi erit fletus z stridor dentium. C

Tertio quoqꝫ in thema

te assumpto ostenditur mortis auctoritas
Nam tāte auctoritatis est mors qꝫ de ser-
uo liberū facit. z ideo dicit qꝫ ibi seru⁹ est
liber a dño suo. s. ī loco vbi est post mortē.
Notandā est autē hic qꝫ est quedā seruit⁹
que est impeditiua salutis. s. seruit⁹ trans-
gressionis pctī. de qua dicit Johā. viij. qꝫ
oīs q̄ facit pctm̄ seruus est pctī. Et de illa
seruitute dꝫ homo multū curare vt fiat li-
ber. s. p pniām dū viuit: qr post mortē non
habet penitentia locū. Liberatur em̄ hō p
mortē a seruitute peccati: nō respectu pre
teriti nisi assit penitētia de pctō preterito
sed respectu futuri inquātū post mortē nō
potest ampli⁹ peccare neqꝫ demereri. saltē
respectu premij essentialis. Nā btī habent
voluntatem confirmatā in bono: z dānati
obstinatā in malo q̄ obstinatio potius est
pena qꝫ culpa. Sed est quedam seruitus q̄
nō est impeditiua salutis. sicut est seruit⁹
ꝯditionis scḋm qꝫ vnus homo est seru⁹ alte
rius. Et ideo de ista nō est multū curandū
inquātū non impedit salutem nec seruitu
tem dei: licet libertas sit melior habēti eā
si bene velit vti. Et hoc ē qḋ dicit Aplūs .j.
Cor. vij. Seruus vocatus es: non sit tibi
cure. Sed si potes fieri liber magꝭ vtere.
qui em̄ in dño vocatus est seruus libertus
est dñi. In quibus verbis ostendit aplūs
triplicem rationē quare de seruitutis con

ditione nō debet homo curare. Primo q̄o
nō excludit aīe salutem. tūc eñ excluderet
aīe salutē q̄ñ impediret hominē ne posset
vocorio xp̄o ad suam fidē vel seruitiū non
esse in eo: sed hoc nō est. Et ideo si tu es vo
catus a xp̄o ⁊ es in gr̄a ⁊ seruitio suo: non
sit tibi cure ꝙ sis seruus hoīs. q: apud xp̄z
nihil facit differētia seruitutis vel liberta
tis. Gala. iij. In xp̄o iesu nō est seru⁹ neqꝫ
liber. i. nihil facit differētia liberi ⁊ serui.
Secūda ratio quia nō excludit benefacien-
di libertatē siue facultatem. satis eñ pōt
bñfacere etiaz seru⁹: tū si potes fieri liber
magis vtere. q: magis poteris vacare ad
libitū circa bona q̄ volueris facere. tamen
siue seruus siue liber dꝫ studere pro posse
ad benefaciēdū. q: d̄i Eph̄. vj. Unusq̄sqꝫ
q̄dcūqꝫ feceris bonū hic percipiet a dn̄o si
ue seruus siue liber. Tertia ratio est: quia
humana seruit⁹ nō tollit diuinā libertatē:
q: q̄ in dn̄o vocat⁹ est seru⁹ libert⁹ est dn̄i.
Sicut etiam ecōtrario humana libertas
nō prohibet diuinā seruitutē. sm̄ illud. j.
Cor. vij. Qui liber vocatus est seruus est
xp̄i. de cui⁹. s. seruitio recipiet eternā mer-
cedem. Ad quam nos perducat ⁊c.

¶ In funere alicuius militis aut equi-
tis aurati. Sermo. xix.

c

Cunctis diebus

q̄b⁹ nūc milito expecto do
nec veniat īmutatio mea.
Job. xiiij. Reges terreni
diuersa loco solent habere
⁊ diuersas domos. Quaꝝ quidē q̄dā sunt
gaudij sicut palacia ad cōmmandū: ⁊ came
ra ad reclinandū. Quedā vo sunt dolora
⁊ supplicij sicut carceres ⁊ patibula ad ma
los puniēdū. Quedā aūt sūt exercitij sicut
est cāpus belli ad militādū. Ito quoqꝫ do
minus noster qui est rex regū ⁊ dn̄s dn̄an-
tium hꝫ locū gaudij. s. padisuz in quo loco
sunt regales diuitie. felices delitie: ⁊ ho-
nores excellētie. vn̄ dn̄s ait Luc. xxij. Ego
dispono vob̄ sicut disposuit mihi pr̄ me⁹
re. vt eda. ⁊c. In regno nāqꝫ diuitie: ī esu
⁊ potu delitie: ī mēse regni sessione honor
excellentie designaꝛ. Item hꝫ locū suppli
cij. s. infernū in quo loco diuitiaꝝ sunt ine
stimabiles miserie: loco delitiaꝝ intermi-
nabiles āgustie: ⁊ loco honoꝝ cōfusibiles
cōtumelie. Unde dn̄s Mat. xxv. dicet re-
probis. Discedite a me maledicti: ⁊ vocat
maledictos propter eternas miserias: in
ignem. scꝫ ad ardoris angustias: qui para
tus est diabolo ⁊ angelis ei⁹. vt sentiatis
eoꝝ cōtumelias. Itē hꝫ dn̄s locū exercitij
scꝫ mūdū qui ad militandū a d̄o ōd quiescē
dū datus est nobis. Sed in hoc quidē cā-
po quidā exercitauerūt se sub armis pn̄ie
sicut petōres puersi quidā sub armis mie
sicut actiui: quidā sub armis sapiētie sicut
cōtemplatiui: quidā aūt sub armis fortitu
dinis ⁊ patiētie sicut oēs iusti. quos multe
tribulationes iustoꝝ. Un̄ ptꝫ ꝙ arma mi-
litie nostre non sunt carnalia sed sp̄ualia.
Et lꝫ illa militia sit laboriosa: tū q̄ñ veniet
īmutatio mortis vel iudicij: expectaꝛ inde
maximum p̄miuz. ⁊ hoc est q̄d ex persona
cuiuslibet boni militis d̄r in verbo ꝓposi
to. cunctis diebus quibus ⁊c. ¶ In qui
bus quidē verbis de exercitio sp̄ualis mi-
litie describuntur tria.

Primuz est opportunitas temporis: cū
dicitur. cūctis diebus quibus nunc.

Secundum est strenuitas operis: cum
subditur. milito.

Tertiū est preciositas muneris seu mer
cedis: quia expecto ⁊c.

Primū inducit ad laborandū. Secūdū
ad dimicandū. Tertiū ad expectādū. Un̄
patet ꝙ ista militia est laboriosa ⁊ bellico
sa ⁊ penosa ꝓpter expectationē: q: spes q̄
differtur affligit aīam. Prouerb. xiij.

Circa primū attenden

dū est ꝙ tēpus laboris hui⁹ militie: primo
quidē hꝫ diuturnitatē: q: durat cūctis die
bus q̄bus. s. homo viuit. Itē habēt oppor
tunitatē. s. p nūc. Est ꝗ laboriosa ista sp̄ua
lis militia ꝓpter temporis diuturnitatē
scꝫ q: labor ei⁹ durat cunctis dieb⁹ quib⁹
homo viuit. Et ratio est: q: q̄diu homo est
in bello semp opꝫ ꝙ laboret ad defenden-
dum se. sed hō q̄diu viuit semp est in bel-
lo vel carnis vel mundi vel diaboli. Unde
opꝫ ꝙ semp sit sollicit⁹ ⁊ semp laboret ad
sui defensionē. Sed in tali labore ⁊ defen-
sione inuenit hō laborē ⁊ dolorē ⁊ erūnā
⁊ inquietudinē. Unde d̄i Eccl's. ij. Cuncti
dies eius dolorib⁹ ⁊ erūnis pleni sunt: nec
p noctē q̄escit mens ei⁹. Ubi aduerte ꝙ di
es hoīs replenꝛ dolorib⁹ quādo affligitur
a mūdo. Dolor eñ aīe est vt dicit Au. xiiij.
de ciuitate dei. ab his rebus que nobis no
lentibus ⁊ dissentientibus accidūt. Unde

quia quatidie accidunt nobis in mundo
isto que displicent nobis τ que non velle
mus: idea cũcti dies hominũ dicunt esse
pleni dolaribus. Unde etiaȝ tullius dicit
quarta libro de tusculanis questionibꝰ ꝙ
dolor est egritudo crucians. Et vocat egri
tudinem ipam passianem aĩe: qua anima
in seipsa cruciatur duȝ sentit se hßbere vel
pati ea que sibi displicẽt. Et talibus dolo/
ribus quatidie afficimur. Sed tamen si
homa sciret talia patiẽter partare τ tales
dolores per rationem moderari: deus in/
funderet multos cansolationes. Sm illud
ps. xciij. Sm multitudinẽ do. me. cõso. tu.
le. ani. me. Sed iterum dies hoīs dicũtur
esse pleni erũnis qñ grauat a carne siue p
ipsius impugnationes. quia caro cõcupi/
scit aduersus spm. siue per ipsius egritudi
nes. qꝛ sicut dicit Tullius. Erũns est egri/
tuda labariosa sensualitati Sed egritudo
cancupiscẽtie est laboriosa rationi ꝑpter
difficultatez resistendi: τ si nan resistit est
in tristicia propter cõscientiam remorden
tez. vnde Eccl's. v. Cunctis diebus vite sue
comedit in eñina τ tristicia. Et dicit come
dit quia etiã ipa comestio est sibi ad erum
ne augmentum. tum quia in sudore vultꝰ
sui vescitur pane suo: tum quia etiam ipa
comestio auget cõcupiscentie passianem.
Sed tunc mẽs hoīs hȝ inquietudinez: qñ
impugnat a demone. vnde dicit ꝙ neqȝ p
noctẽ. i. per tenebras tẽtotianis diabalice
quiescit mens eiꝰ. Uel ad litterã neqȝ ĩ no
cte qñ homo plus appetit q̃escere pmittit
diabolus quiescere mentẽ eius vel tẽtãdo
vel varias somnioꝝ illusiões immittendo.
Job. ix. Non cõcedit requiescere spm meuz
Eccl's. viij. Non sinitur quiscere ingruen/
te bello. Scdo nota ꝙ tempus laboris mi/
litie presentis hȝ oppoitunitatẽ. s. qꝛ tũc est
tẽpus appaitunũ ad dimicandũ τ militã/
dum. Et hoc ostendit taȝ tpis instantia q̃ȝ
laci cõgruentia. Temporis quidẽ instantia
qꝛ cũ distinguant tria tpa humane vite. s.
preteritũ pñs et futurũ. In preterito nã
possumꝰ militare deo: qꝛ iam ꝑteriit. In fu
tura iam nã debemus expectare: qꝛ nullus
certus est an perueniat ad senectutem. vñ si
contingat hoiem expectare faite nã attin/
get. Et dato ꝙ contingat viuere vsqȝ ad se
nectutẽ: natura erit debilior ad pniam fa/
ciendaȝ. consuetudo proclinior ad peccan/
dum. et hostis crudelior ad impugnanduȝ.
et opa pñie minus grata ad recipiendum
sicut qui seruit dño cũ equa clauda ceca et
sene. sic qui in senectute dño seruit similis
ei est qui dat vestem putridam et cansum/
ptam: quia talis nan habet gratiam sicut
ille qui dat nauam. Unde. ij. Corinth. vj.
Dicitur. Ecce nunc tempus acceptabile. i. q̃
seruitiũ militie xpi erit acceptum dea. Hoc
idem patet ex loci cõgruentia. quia lȝ mul/
ta sint loca: non patest tamen in oibꝰ mili/
tari. Naȝ dãnati qui sunt in inferna nõ mi
litãt: quia fuerunt turpiter ab hostibus de
uicti: et ideo in carcere cruciant. Illi etiaȝ
qui sunt in purgatorio nan militant. quia
ibi inclusi τ detenti satisfaciũt pro delictis
suis. In paradiso etiam nõ militant. quia
ibi iam amnibus deuictis hostibus a labo/
re militie totaliter quiescunt. Relinquitur
ergo ꝙ salum in loca in qua nũc sumꝰ. scȝ
in mũda isto sit lacꝰ militãdi. ij. Macho. s.
Nunc autem hic sumus scȝ in laco pugne
et militie. Iasue. xxiiij. Nunc erga timete
daminũ τ seruite ei. Seruite scȝ in exerci/
tio spiritualis militie. scȝ contra vitia viri/
liter dimicando. B

Secundo in themate

assumpta describitur strenuitas opis que
inducit ad dimicandam: cum dicitur. mili
to. Nam militia carporalis instituta est ad
strenuuȝ opus: idest ad bellandum pro de
fensione patrie vel reipublice. Unõ narrat
Eutropius ꝙ romulus instituta republi/
ca romanorum elegit mille viros fortes: q̃
essent in omnis pro defensione reipublice:
quos a numero millenario milites appel/
lauit. Sed militia spũalis seruoruȝ christi
est bellare contra hostes spirituales: idest
contra demones τ contra tentationes cor/
nis τ mundi pro defensiane salutis anime
τ ne impediantur qui habent ire ad super
nam ciuitatem celestis regni: vbi erit opti/
ma respublica semper gaudiosa τ pacifica
Unde patet ꝙ vtraqȝ militia. scȝ et mun/
di τ dei: patest dici bana ex eo ꝙ vtraqȝ est
ad banum finem ordinata. scȝ ad salutem
reipublice vel anime vt perueniat ad rem
publicam ciuitatis superne: quia cuius fi/
nis bonus est ipm quoqȝ bonum est sicut
philasaphꝰ dicit. Uñ de vtroqȝ militia ex
poni possit illud quod dicitur. j. Timoth.
j. Milites in illis bonam militiam habẽs
fidẽ τ bonam conscientiã. In quibus q̃dã

verbis apostolus tria facit.

Nam primo quidez precepit exercitiũ difficile: cum dicit. milites.

Secũdo adiungit officiũ laudabile: q2 bonam militiam.

Tertio vero ostendit armaturam inuincibilem: cum dicit. habẽs fidem et bonam cõscientiam.

Circa primũ aduertendũ est q̃ militare est officiũ difficile. q2 laboriosuz. q2 frequẽter oportet milites esse in armis et discursibus et exponere se periculis. Sed tñ labor militie alleuiat multũ qñ miles recipit bona stipẽdia vel qñ expectat recipere multũ honorifico premio: tũc eñi viriliter pugnat et libẽter militat vt vincat. Est enim licitũ militãti de labore suo recipere stipendium sicut medico vel aduocato recipere salariũ sicut dicit beatus Augu. Sed contra hoc posset argui. q2 videtur q̃ militare vel bellare ꝓpter stipẽdia nõ sit licitũ: q2 illicitũ est preferre min9 bonũ maiori bono. sed p̃sona siue vita p̃sone est maius bonũ q̃ pecunia. sed qui militant vel bellant propter stipendia exponunt p̃sonam τ vitam periculo mortis ꝓpter lucrũ pecunie. ergo videtur q̃ militare ꝓpter stipẽdia non sit licitũ. Sz dicendũ q̃ militare ꝓpter stipendiũ esset illicitum si in ipso lucro vel stipendio ponat vltim9 finis militie. nũc aũt ita est q̃ militia aut bellum ordinat ad bonũ cõe. s. ad salutem reipublice vel totius patrie: que preponẽda est etiam saluti ꝓprie vite vel p̃sone. Ipsum etiam stipendium τ lucrũ militia nõ est finis principalis ꝓpt quẽ militat: q2 etiã ipz ordinat ad aliquẽ finẽ honestũ τ bonũ: puta ad sustẽtationẽ sui vel familie vel ad subuentionez pauperũ sicut τ alia lucro honesta. vñ de peculio castrensi qd. s. filiofamilias in militia degẽti donatũ est: vel q̃ ipse in militia acq̃siuit qd nisi militaret acq̃situr9 nõ erat: ipse filiusfamilias põt facere elemosynã τ condere testamentũ. q2 quantũ ad illud pater familias censet. ff. ad mace. l. j. §. vltio τ. l. ij. τ. vj. de inof. testa. §. vltimo. Sic militantes xpo ĩ militia spũali siue p actib9 spũalibus: licite recipere stipendia pecunie vel aliarũ corporaliũ. sicut sunt p̃dicatores τ sacerdotes τ ecclesiaꝝ rectores: possunt p labore spirituali. nõ per modũ venditõis aut emptionis: quia hoc simoniacuz esset. vñ dicit. j. q. j. Quicq̃d inuisibilis grẽ consolatione tribuitur: nunq̃ questibus vel quibuslibet premijs venũdari penitus debet. Sed tamẽ accipere possunt p sustentatione sua: que debetur eis ab his quib9 spũalia administrant ßm ordinationẽ ecclesie τ consuetudinem approbatã: ita tñ q̃ desit intentio emptionis τ venditionis Et q̃ ab inuitis non exigatur per subtractionẽ spũalium que sunt exhibenda hoc eñi habere quãdã venditionis speciẽ: sed gratis spiritualibus prius exhibitis: licite possunt statute τ ↄsuete oblatiões vel quecũq̃ alij ꝓuẽtus exigi a volẽtibus et a valentibus soluere auctoritate superioris interueniente. Vñ predicantibus etiã debẽtur temporalia ad sustentationẽ ipoꝝ: non ad emendũ p̃dicatiõis verbũ. vnde sup illud j. Timo. v. Qui bene p̃sunt presbyteri: dicit glosa q̃ necessitatis est accipe vñ viuit sed charitatis est p̃bere: non tñ venale est euãgeliũ vt p his p̃dicet. sic em̃ vẽdãt magnã rem vili p̃cio. Sic etiã aliqua tẽporalia dãtur celebrãtib9 missas: vel dicentib9 officiũ ecclesiasticũ siue p viuis siue p defunctis: non quasi preciũ sed quasi sustentionis stipendiuz. Item ille qui non tenet ex officio spiritualia exhibere: põt pro eis eodem modo recipere aliquid temporale. xij. q. ij. charitatem. Ex quo sumitur argumẽtũ q̃ sacerdos potest locare opas suas si non habeat alias vnde viuat. Item pro ꝓcessionibus que fiũt pro funerib9 alique elemosyne recipiũtur: que si aliquo pacto interueniente fierent aut cum intentione emptionis τ vẽditiõis fierẽt simoniacum esset. vnde illicita esset ordinatio si aliqua ecclesia statueret q̃ non fieret processio in funere alicuius: nisi solueret certoz pecunie quantitatẽ: q2 p tale statutũ precluderetur via gratis aliquib9 officiuz pietatis impendendi: magis autẽ licita esset ordinatio si statueretur q̃ oĩbus certoz elemosinã dãtibus talis honor exhiberet. q2 p hoc non p̃cluderetur via alijs exhibendi. ipsa etiã ordinatio habet speciẽ gratuite recõpẽsationis. Illi etiã qui dãt paupib9 elemosynas vt impetrẽt orationuz suffragia: nõ dãt vt intendentes emere orones: sz ad ꝓuocãdũ pauperuz animos vt gratia τ ex charitate orẽt p eis. Et sic patet quõ tã milites dei q̃ mũdi nõ debẽt suis stipendijs militare. Et ideo queritur. j. Coꝛ. ix. Quis militat suis stipendijs: qua. di. nullus. Secũdo in

auctoritate inducta specificat officiũ lau/
dabile scʒ bonam militiam. Ubi aduerten
dum est ꝙ bona militia potest dici nõ solũ
militia spũalis de qua apostolus dicit. ij.
Cor. x. ꝙ arma militie nostre nõ sunt car/
nalia sed spũalia. sed etiam militia corpo/
ralis. que scʒ ad defensionem reipublice ⁊
ad repressionem rebelliũ armis corporali
bus vtitur. Unde etiam in sacra scriptura
scti viri militasse legunt̃ hmõi militia sicut
dauid. vñ Aug. ad bonifaciũ. Noli existi/
mare neminẽ deo placere posse qui armis
bellicis ministrat. Et in his erat sctũs dd
cui dñs magnũ testimoniũ phibuit. Item
iudas machabeus de quo dr. j. Mach. iij.
ꝙ preliabat̃ preliũ israel cũ leticia ⁊ dila/
tauit gloriã pplo suo. Et symon frater eius
dixit. j. Macha. xvj. Uos scitis quãta ego
⁊ fratres mei ⁊ domus patris mei fecimus
ꝓ legibus ⁊ ꝓ sanctis prelia. Ex quibus ptʒ
ꝙ bona erat eoꝝ militia: quia ordinabat̃
ad reipublice defensionẽ ⁊ ad diuini cultus
conseruationem. In populo etiã christia/
no institute sunt quedã religiões ad mili/
tandum: vt religio hospitalarioꝝ scti Jo/
hãnis. nõ quidẽ ꝓpter aliquid mundanũ
sed ꝓpter defensionẽ diuini cultus ⁊ publi/
ce salutis: vel etiam pauperũ ⁊ oppressoꝝ
bm illd ps. lxxxj. Eripite pauperẽ ⁊ egenũ
de ma. pec. li. Itẽ ille bonus cẽturio. de quo
dñs dixit. Non inueni tantã fidẽ in israel
dixit Matth. viij. Nam ego hõ sũ sub po
testate cõstitutus habẽs sub me milites.
Sed notandũ ꝙ ad hoc vt illa militia sit
bona ⁊ licita opʒ attendere ad q̃ttuor. Pri
mo ad militantis statũ. Oportet eñ ꝙ mi
litans sit in statu laicali: qꝛ clericis est iter
dicta militia et arma assumere ⁊ bellare vel
sanguinẽ fundere. xxiij. q. viij. Clerici. nisi
in necessitate ineuitabili. Scdo dʒ attendi
ad militie exercitum qd est bellare in quo
etiã milites laici male militarent nisi esset
bellum iustũ. Nam aut cõstat bellũ esse iu/
stum. puta quãdo manifestum est. qꝛ geri/
tur auctoritate pricipis: quia priuata psõ
na suũ ius potest ĩ iudicio ꝓsequi. Item ꝙ
sit ex iusta causa. s. qꝛ illi q̃ impugnantur ex
aliqua culpa hoc meruerãt. vnde Aug. di/
cit in libro q̃stionũ. Justa bella dñt diffiniri
ri que vlciscũt̃ iniurias. si gẽs vel ciuitas
plectenda est. q̃ vel iudicare neglexerit qd
a suis improbe factum est vel reddere qd ꝑ
iniuriã ablatum est. Item ꝙ sit intẽtio re/
cta bellantium: qua scʒ intẽdatur vt bonũ
promoueatur: vel vt malum vitetur. Quã
do igitur sic constat belluʒ esse iustum licet
seculari bellare. Aut constat bellum esse in
iustum ⁊ tunc non licet. Aut est dubium et
tũc licet subdito bellare ad mandatum su/
perioris: quia excusatur ꝓpter bonum obe
dientie: licet forte peccet dominus contra
deum male precipiendo ⁊ milites et seruiẽ
tes. ⁊ stipendiarij extranei nõ creduntur ex
cusari: quia non excusat eos bonũ obediẽ
tie sicut subditos: nec debent se discrimini
in dubio cõmittere vt iuuẽt aliquẽ in preiu
dicium alterius. Quia sicut dicit Ambro.
Si non põt alicui subueniri quin grauet̃
alter. cõmodius est neutrũ iuuare ꝙ gra/
uare alterũ. xxiij. q. v. denique. Tertio dʒ at
tẽdi ad militãtis salarium vt si fraudulẽter
querat stipendiũ qd sibi non debet: puta si
nõ habuit equos quos debuit habere: ⁊ re
presentauit equos alienos ꝓ suis: vel si di
xit mẽdaciter equũ perijsse vt haberet emẽ
dã. Itẽ ꝙ nõ velit salariũ ĩmoderatũ: qꝛ vi
deat aliquos indigere ꝓ ditate sua. Itẽ ꝙ
vltra stipendiũ sibi debitũ aliud non q̃rat:
alioq̃n reputaretur predo non miles. Unde
Augustinus. Propterea quadam prudentia
sunt militantibus stipendia constituta: ne
dum sumptus querit̃ predo grasset̃. xxiij.
q. j. militare. vnde Luce. iij. Contenti esto/
te stipendijs vestris. Johãnes baptista mi/
litibus dixit. Quarto debet miles vitare mi/
litie abusum: qui est in cõcussione innocen
tiũ. siue ad ostentationẽ viriũ cũ nocumen/
to hoim ⁊ rerum. Sic inuẽta sunt tornea/
menta ⁊ ictus lancearũ ⁊ huiusmodi: licʒ
nõ prohibeantur quedam exercitia militie
vt cursitationes ⁊ versiones dextrarioꝝ et
ars percutiendi ⁊ defendendi ⁊ proijciendi
tela. vnde. ij. Regum. j. Dauid precepit vt
docerent filios israel arcum. i. artem sagit/
tandi. Sic ergo patet quomodo possit dici
bona militia secularis. Sʒ de bona mili/
tia spirituali informat apostolus militare
volentem dicens. ij. Timo. ij. Labora sicut
bonus miles iesu christi. Ubi ostẽditur ꝙ
ad bonã militiam requiritur ꝙ militet di/
ligẽter: ⁊ decent̃: viriliter: ⁊ salubriter. Di/
ligẽtia notatur in labore: decentia in mili/
te: virilitas ĩ bono milite: sʒ salubritas in
militie christi iesu. Felix ergo miles est q̃ ẽ
diligens in labore: decens in cõuersatione
virilis in actiõe: salubris in inuentiõe. Ter

tio in auctoritate superius inducta addi-tur armatura inuincibilis scꝫ vt sit habens fidem ⁊ bonã cõsciẽtiam, quia bona conscientia nihil metuit. Dicit em̃ Seneca ꝙ nihil timendum faciat animũ nisi reprehẽsibilis vite conscientia. Ergo econtrario cõscientia irreprehensibilis vite facit animũ impauidũ. Hãc armaturã habebat qui dixit Act. xxiij. Ego oĩ cõsciẽtia bona conuersatus sum ante deũ. Sꝫ fides vera est sicut scutũ qḋ oẽs ictus aduersarij repellit. Vñ Apostolus Ephe. vj. In oĩbus sumentes scutũ fidei: ĩ quo possitis oĩa tella nequissimi ignea extinguere.

Tertio notatur in thema

te assũpto. p̃ciositas muneris siue mercedis. quia expecto donec veniat ĩmutatio mea. Notandũ ꝙ duplicem immutationẽ expectat miles xpi. Unã in morte: aliam in resurrectione. Prima erit ad glĩficationem aĩe: scda ad reformationem ⁊ glorificationẽ corporis. Et de hac expectatione dicit Jacobi. v. Ecce agricola expectat preciosũ fructum terre patienter ferens donec accipiat tẽporaneũ ⁊ serotinũ. Temporaneus fructꝰ ẽ premiũ qḋ reddit aĩe tempore mortis vel pro labore vite temporalis. Sed serotinus ẽ quẽ recipiet sero. i. in fine mũdi Apl's Philip. iij. Saluatorẽ expectamꝰ dominũ nostrũ iesum xp̃m qui re. cor. ⁊c. Sꝫ notandũ ꝙ primã ĩmutationem miles xpi cũ magno desiderio expectat triplici rõne Primo rõne veritatis cognoscende. Nam in vita ista quasi nulla perfecta ratio de rebus reddi potest. Quis em̃ redderet rõnẽ solũ de herbis ⁊ plãtꝫ: quomodo sint sic facte ⁊ porme ⁊ magne ⁊ virtuose. Vñ Eccl's viij. Hoc intellexi ꝙ omniũ operũ dei nulli possit hõ inuenire rationem. Sed in illa visiane dei videbuntur oĩa. vnde Grego. Quid est qḋ nõ videant qui videntem oĩa vident. Esaie. viij. Expectabo dñm qui abscondit faciem suã a domo Jacob ⁊ presto labor eum quasi di. qui nũc abscõdit faciẽ tunc reuelabit eã: tunc in visione faciei sue videbimꝰ. Secũdo rõne beatitudinis asseq̃ude. Nã beatitudo ab oĩbus hoĩbus desideratur: ⁊ a quocũqꝫ pereret si vellet beatus esse responderet ꝙ sic. Unde q̇cq̇d potuit salamõ facere vt inueniret ĩ mũdo isto beatitudinẽ fecit. vt testat in Eccl's. ij. Feci inquit mihi domos plantaui vineas ⁊c. sequit. Et oĩa q̃ desiderauerũt oculi mei nõ negaui eis ⁊c. Cũqꝫ me cõuertissẽ ad vniuersa opa q̃ fecerãt manus mee ⁊ ad labores meos in quibus frustra sudauerã: vidi in oĩbus vanitatẽ et afflictionẽ spiritus ⁊ nihil pmanere sub sole. Itẽ quidã philosophoꝝ posuerũt beatitudinẽ in diuitijs: quidã in honoribꝰ: quidã ĩ voluptatibꝰ: ⁊ quidã non inuenientes in vita ista posuerunt in alia. Unde ⁊ nos dicimꝰ ꝙ btitudo est status omniũ bonoꝝ aggregatione pfectus. quĩ quia non inuenit in vita ista: oportet ꝙ expectetur ĩ alia. vnde Tob. ij. Uitam illã expectamus quã deꝰ daturus est. Scdo rõne quietis possidẽde. Nõ em̃ quietat res nisi in suo loco: vt dicit philosophus. sicut patꝫ in pisce lapide ⁊ igne. sed nõ inuenit nisi in deo ⁊ nõdũ hõ viuit hic vnde Michee. ij. Surgite ⁊ ite q2 non habetis hic requiẽ. Secũda inmutatio quã expectat miles xpi erit in resurrectiõe: quando corruptibile hoc. s. corpus induet incorruptionẽ ⁊ imortalitatẽ: ⁊ tunc sicut dicit j. Cor. xv. Oẽs quidẽ resurgemꝰ sꝫ nõ oẽs immutabimur. Nã mali nõ ĩmutabuntur in mutatione glorificationis: sed tm̃ boni glorificabunt. Ad quã glorificationẽ ⁊c.

¶ In funere alicuius militis religiosi. vt sancti Johannis ⁊c. Sermo. xx.

Militia ẽ vita hominis sup terrã. Job. vij.

Sicut dr in principio institutionũ. Imperatoriã maiestatẽ nõ solum armis decet esse decoratã sꝫ etiã legibꝰ armatã. Rõnũ huiꝰ est: q2 legibꝰ diriguntur subiecti. sꝫ armis reprimunt vel subiugant aduersarij. Per istũ modũ impator celestis deus in cuius manu est patestas ⁊ iperiũ. prĩo quidẽ rẽpublicã suã. s. hũanã naturã sue. s. maiestati subiectã sapientissimis legibꝰ decorauit. s. lege. veteri decorata p ãgelos ĩ manu mediatoris. i. moysi: deinde lege noua ⁊ euangelica data p veruꝫ mediatorẽ deuꝫ et hoĩeꝫ ihꝫ xpꝫ quẽ moyses figurauit. Scdo ꝟo eandẽ rẽpublicã vt esset etiã armis munita fortissima militia circũcinxit illoruꝫ videlꝫ militũ: de q̃bꝰ dr Zach. ix. Circundabo domũ meã. i. ecclĩaꝫ ex his q̃ militãt mihi. De quoꝝ etiaꝫ numero militiꝫ special'r dici pnt precipue illi milites q̃ deo militant et de presenti sunt siue ad defensionẽ terre

sancte et fidei catholice contra infideles. sicut sunt hospital'. qui sunt quasi milites regine. vnde et milites beate virginis nuncupantur. Aduertendū est q̄ de⁹ habet duo loca precipua vbi tenet militiā suā. Nā vn⁹ locus eius est in quo milites ei⁹ ꝓbantur. quia etiā romani antiquitus anteq̄ tyrones militie sue ascriberēt: multū eos ꝓbabant. Vñ etiā. iiij. Regū. xxv. dī q̄ sopher princeps exercit⁹ ꝓbabat tyrones de ppl'o terre. Alius vo loc⁹ est in quo milites ꝓbati honorantur et premiant. Locus ergo in quo milites dei probant est sup terrā. Sz locus in quo premiātur est super celos. vñ et militis celestis vocat que et angelis et hominibus constat. vñ Luce. ij. Facta est cū angelo multitudo militie celestis. De numero etiam militū qui ꝓbantur super terrā est quilibet hō viuēs in ista vita mortali. vñ tota vita hoīs est quasi ꝓbatio militia. Et ideo dicitur in verbis ꝓpositis q̄ militia est vita et c. A In quibus q̄dē verbis laquēs beat⁹ Job de vita mortali hominis ponit de ipsa tria:

Nam primo quidē ostēdit q̄ est difficilis et laboriosa. s. q̄ militia est.

Scdo vo innuit q̄ est breuis et calamitosa. q̄ vita hominis est.

Tertio q̄ est vilis et ignominiosa: q̄ sup terram est.

Circa primū attendēdum

est q̄ vera ꝓbatio militū est in exercitio bellorū. Valde aūt difficile et laboriosum est ꝯtinue bellare et oportere semp esse sub armis militie. Sed q̄diu hō hic viuit vndiq̄ bella fremūt saltē tentationū siue a carne siue a mūdo siue a demone. q̄ isti sunt hostes hoīm qui militant aduersus aīam. vnde alia littera Job hz. Tētatio est vita hoīs sup terrā. Et idcirco semper opz hoīes si volunt euadere: esse sub armis militie et nunq̄ ea deponere. de quib⁹ dīc philosophia Boetio. Talia inquit ꝯtuleram⁹ arma: que nisi tu prior abiecisses: inuicta te firmitate tuerēt. Et de his armis dīc apl's ij. Cor. x. Arma militie nr̄e nō sunt carnalia: sed potētia deo ad destructionē munitionū. Ubi arma sp̄ualia vt feruēti⁹ assumam⁹ illa quadrupliciter cōmendantur.

Prio a necessitate: q̄ arma sunt. et ideo necessaria nobis.

Secundo a congruitate: quia cōuenit militie nostre.

Tertio ex durabilitate: q̄ nō sunt carnalia: que cito deficiant. sed spiritualia que semper durant

Quarto quoq̄ ex virtute quia potentia deo ad destructionem et c.

Circa primū nota q̄ homo licz sit fortis et audax: tñ si sit inermis nō est securus cōtra hostem. vñ arma confortant audaciā. Sunt aūt arma inuasiua q̄bus hostis impugnat vt ensis lancea et huiusmodi: et defensiua quib⁹ homo protegitur vt scutū lorica et huiusmodi. Et hec est differētia inter ista. q̄ inuasiua nō portant cōtinue: sed solū q̄n hostē vult ꝑcutere. defensiua vo semper maxime si sit inter hostes et nesciens locū et quādo debeat inuadi. Sp̄ualiter aūt arma quib⁹ diabolus impugnat a nobis sunt opa virtutum vnde nō oportet semp ista habere. nō enī potest homo semp operari nec expedit: sed sufficit arma hec idest opera habere loco et tēpore sicut viso paupere tūc est tempus dādi elemosynā: et q̄n occurrit materia operādi. Arma vo defensiua sunt habitus virtutum: quib⁹ hō stat securus ne ledatur. Ephe. vj. Induite vos armaturam dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli. Figura huius est q̄ quādo persequebātur filios israel egyptij armati ascenderūt. Sicut enī ſm naturā hō nudus et inermis eodem ictu leditur et occiditur: sic homo nudus grā et virtutibus quandoq̄ ictu tentationis sic ꝑcutitur q̄ moritur. Et si arma virtutum haberet euaderet et resisteret piculo. Unde Roma. xiij. Induamur arma lucis. et dicit lucis quia reddūt nos illuminatos et cautos ꝯtra insidias hostis. Scdo in auctate inducta cōmendātur arma ꝟtutū ex cōgruitate. quia militie nr̄e. s. cōgruētia. Ubi aduertendū q̄ militia nr̄a est militia dei: q̄ hz pugnare ꝯtra exercitū diaboli. Diabol⁹ aūt facit exercitū de tribus militijs. s. de militia sua de militia carnis: et de militia mūdi. Militia aūt diaboli est cōgeries pctōꝝ sp̄ualiū vt supbie vane glorie inuidie ire et accidie Cui⁹ militie milites sunt diuerse species et modi dictoꝝ vitioꝝ. Et talis militia vocat militia celi: q̄ diabolus de celo cecidit cū talib⁹ vitijs. Qñ ḡ miles dei oīb⁹ tentationibus taliū vitioꝝ sp̄ualiū fortiter resistit tunc militia celi. idest demonū qui de celo ceciderunt, idest omnis virtus eorum ta-

deficit ⁊ cadit. Esa. xxxiiij. Tabescet omnis militia celorum: ⁊ omnis militia celorum desinet. Alia militia est carnis: cuius milites sunt desideria carnalia ⁊ immūda. hec militia vincit abstinendo ab ipsis carnalibus desiderijs ſm illud .j. Petri. ij. Obsecro vos obstinere a carnalibus desiderijs que militant aduersus aīam. Tertia militia est militia mūdi cuius milites sunt cōcupiscentie prosperitatis .s. diuitiarū delitiarū ⁊ honoꝝ. Itē timores aduersitatis vnde prosperitas ⁊ aduersitas sunt dua latera siue acies militie mūdi. Qui ergo tā magnanimus est ꝙ ꝓspera despiciat ⁊ aduersa non metuat: talis pōt dicere de mūdo illō Judith. vj. Gladi⁹ militie mee trāsiet ꝑ latera ei⁹ Gladius iste est virtus magnanimitatis: q̄ tūc ꝑ latera mūdi ꝑtrāsit qn̄ ꝓspera mundi contēnit: ⁊ ei⁹ aduersa nō metuit. Tertio cōmēdatur arma spūalia ex durabilitate: q: non sunt carnalia q̄ scȝ cū carne deficiant sed potius cum ipso spū remanēt ⁊ perdurant. Duplici ergo ratione dicunt̄ non esse carnalia. Primo rōne subiecti: q: habit⁹ virtutum q̄ sunt arma aīe defensiua non sunt in carne que infirma est. ſm illud Mat. xxvj. Spūs ꝓmptus est caro autem infirma: sed sunt ī mēte que stabilis ē et perpetua. Et ideo dicit Augꝰ. ꝙ virtus est bona qualitas mentis Et vnūquodqȝ est in aliquo ſm modū ei⁹ in quo est: ⁊ ideo sunt in mēte habitus virtutū stabiliter ⁊ firmiter. Et ideo dicūtur habitus: q: ſm philosophū habitus est q̄litas difficile mobilis. Sed illa rō non sic intelligenda est vt intelligat̄ cōcludere ꝙ virtutū habit⁹ qui sunt in mēte sic sint ibi stabiliter ⁊ firmiter ꝙ nō possint amitti: q: habitus virtutis infuse per vnū actum peccati mortalis tollit̄: lȝ aīa in qua sunt habitus virtutū sit stabilis ⁊ perpetua ſm substantiā: cū sit indisposita ad talem formā vel habituȝ ꝑ contrariā dispositionem pctī. Nec etiam obstat ꝙ virt⁹ recipitur in oīa ſm modū sīe. q: q̄uis substantia aīe sit stabilis ⁊ perpetua: tū virtus recipit̄ in aīa mediante potentia rationali: cuius ꝓprietas ē vt in opposita possit. Et ideo nō sic firmatur ꝑ habituȝ virtutis: q̄n possit in oppositū: ꝑ qō ipse habit⁹ tollitur. Nec etiā repugnat hoc ei qō dicit philosoph⁹ ꝙ habit⁹ est difficile mobilis: q: nulla res est adeo stabilis q̄ nō statim ex se deficiat sua causa deficiente. Unde nec est mirum si deficiente cōiunctione anime ad deum qui est causa infusionis virtutum in aīam per mortale peccatū: deficiat virtus infusa: nec hoc repugnat sue imobilitati q̄ intelligi non potest nisi sua causa manente. Sed nihilominus arma spūalia virtutum que sunt in aīa dicūtur esse durabiliora ⁊ stabiliora ꝙ ea que fundant̄ in carne. tū quia ipsa caro deficit ⁊ aīa non deficit: tū quia aīa arma virtutū non perdit nisi voluntarie. Ea autem que fundātur in carne vt sunt sanitas ⁊ fortitudo ⁊ pulchritudo perdūtur etiā inuite. Et iterū q: dispositiones que sunt ī carne habēt causas magis trāsmutabiles. vñ nō sunt simpliciter difficile mobiles. Sed qualitates aīe dicuntur simpliciter difficile mobiles ꝓpter inmobilitatē subiecti. vñ ⁊ simpl̄r dicunt̄ habitus. Secūda arma militie nostre dicuntur nō esse carnalia: q: scȝ opa virtutū que sunt vt arma offensiua non sunt ꝓ carnali cōmodo sed ꝓ spūali faciēdo. Vñ apl's. ij. Coꝛ. x. In carne ambulantes non ſm carnē militam⁹ .i. ſm glo. nō pro cōmodo carnali. Quarto cōmendant̄ arma spūalis ex virtute: q: sunt potētia .i. fortia deo .i. per deum. Nam videm⁹ etiaȝ in naturalib⁹ ꝙ virtus inferior non sufficit ad agendū nisi confortetur a superiori virtute. sicut virt⁹ terre nō sufficeret ad fructificandū nisi iuuaretur ⁊ cōfortaret̄ a virtute celestiū corporum: nec virtus hoīs sufficeret ad agendum nisi iuuaret̄ a virtute solis. ꝓpter qō dicit philosoph⁹ ꝙ homo generat hoīem ⁊ sol. Sic nec virtutes humane sufficerēt cōtra hastes spūales nisi iuuarent̄ ⁊ cōfortarent̄ a deo. Unde apl'us philip. iiij. Oīa possum in eo qui me ꝯfortat. Et dominus oīt Johā. xv. Sine me nihil potestis facere vnde sufficientia nostra ex deo est: vt dr̄. ij. Coꝛ. iij. Sed ad quid sint potentia arma spūalia ostēditur cū subdit̄. ad destructionē munitionū .i. calliditatū hoīꝫ vel demonum. frequenter enī demō callide tentat ⁊ impugnat hoīeȝ sub specie boni vel vtilis suggerēs noxia. Et tales calliditates sunt eius munitiones quas circa aīnā ponit vt capiat eā. Esa. xxxiiij. Paliur⁹ in munitionibus eius. Paliur⁹ est cardnus cū quo opplanatur pānus. cū quo aliq̄n ille q̄ vēdit pānos veteres pannū attritū ⁊ veterē ita deducēda carduus super ipm̄ facit ele

nare pilos ⁊ apparere pilosum ꝙ videtur quasi nouus: ⁊ si fit ibi menda non apponet super dictis pilis. et sic diabolus facit in callidis tentationibus suis: quia illud quod est malum ⁊ nociuum facit apparere bonum ⁊ vtile. vnde ipse transfigurat se in angelum lucis. Sed armatus spiritualibus armis virtutū vt fide ⁊ prudētia: faciliter auertit euertit istas munitiones. B

Secūdo in themate

assumpto ostēditur vita humana esse breuis calamitosa. scʒ eorpo ꝙ vita hoīs est. Naʒ vita hoīs est calamitosa: idest calamitatibus ⁊ miserijs plena. Non enī inuenitur hō qui non habeat suā miseriā. Nā alij habet miseriam paupertatis: aliquis fatuitatis ⁊ diuersoꝝ modorum ⁊ sunt alie fere infinite miserie quibus hominis vita est plena. Et ideo ex magna dei mīa est ꝙ sit vita hoīs breuis. ſm illō Iob. xiiij. Homo natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miserijs. Sʒ nihilominus videmus ꝙ homo diligit vitam et metuit mortem. Sed si diligitur vita misera: multomagis debet diligi vita beata. Et si timet mors temporalis ⁊ corporalis: multo fortius timeri debet mors eterna. Sʒ videte ꝙ nō est in potestate hominis retinere vitam corporalem: nec est in eius potestate vitare mortem tēporalem. Est tamen in eius arbitrio positum habere vitaʒ eternam ⁊ euadere eternam mortem. Et hoc est qđ dicitur Eccli. xv. Ante hominem vita ⁊ mors bonum ⁊ malum qđ placuerit ei dabitur illi. In quibus quidem verbis describuntur tria.

Primo differentia premij: quia ante hominem vita ⁊ mors.

Scđo distātia meriti: qꝛ bonuʒ ⁊ malū.

Tertio libertas arbitrij: qꝛ qđ placuerit ei ⁊c. Circa primū attēdēdū ē ꝙ premiū bonoꝝ est vita: premium vo malorum est mors. Et ista posita sunt scʒ per fidem ⁊ sacrā scripturā ante hominez vt contempletur ⁊ consideret ea. Primo ergo ante hominē est posita per fidem vita scʒ beata: que erit bonoꝝ premium. sicut dicitur Deut. xxvij. Erit vita tua quasi pendens ante te. Hanc vitā scʒ beatā multū deberet homo desiderare: ⁊ ad eā habendā sine pigricia laborare. Nā ille qui hʒ vitā penuriosaʒ ⁊ durā ⁊ potest ire ad locū vbi habebit delicatissimam ⁊ abundantissimam ⁊ nobilissimā vitam: non pigritat surgere ⁊ ire. Figura habetur de hoc in filio prodigo q̄ dissipauit substantiam suā viuēdo luxuriose. et postea cepit egere ⁊c. Et subdit. Surgā ⁊ ibo ad patrē meum ⁊c. Luce. xv. Sic homo cupit hic saturari de temporalibus nec pōt tot habere vt impleatur vel satiet auaritia eius. Vñ semper est ī fame: sed si vellet ire ad domū patris. scʒ ad celū tunc cibaretur pane vite ⁊ intellectus: ⁊ haberet vitā nobilissimā ⁊ interminabilem. Nā homo in vita ista hʒ triplicē vitam scʒ vegetabilē in qua cōicat cum plātis: ⁊ sensibilem in qua cōicat cum brutis: ⁊ intellectualē in qua cōicat cuʒ angelis. Sʒ vita vegetabilis ⁊ sensibilis non est sine corpe: vita aūt itellectualis est oīe ꝓpria. Quādo igit moritur homo ſm corpus non remanet in anima nisi vita ⁊ operatio intellectualis: que est vita nobilissima ⁊ operatio. Et maxime in his aīabus que eleuantur ꝑ gloriā ad visionē diuine essentie. in qua visione anima que non hʒ aliaʒ operationem nec appetitū nisi intellectualē: ita in dei cognitione repletur ⁊ satiatur ⁊ delectatur ꝙ est in summa delectatione ⁊ fruitione gaudiosa. Et quia ibi non ē vita vegetatiua. nec appetit aīa comedere vel bibere: nec patitur famē vel sitim nec aliquā indigestionē: nec aliquaʒ intemperantiā humoꝝ: nec aliquā egritudinem. qꝛ iste sunt passiones que sequūtur vitam vegetatiuā: que modo ibi locum non habet. sicut nec lapis q̄ non habet vitā vegetabileʒ patitur aliq̄d hoꝝ. Itē qꝛ nō est ibi vita ⁊ operatio sensitiua. Non enī habetur ibi appetitus alicuius delectatōis sensibilis vel ſm tactū vel ſm gustū vel ſm aliquē sensum: nec habere talia sensibilia esset eis ad delectationeʒ. Sicut nec ouis si tu apponeres ante eam carnes delectaretur: quia non est appetitus suus ad carnes: sed ad herbas. sed leo ecōtrario. Vñ quia ibi est tm̄ appetitus qui sequitur vitā intellectualeʒ: ideo sunt ibi solū delectationes intellectuales que sunt delectatiōes nobilissime: qꝛ sunt ſm altissimas potētias. s. ſm intellectuʒ ⁊ volūtatē: ⁊ sunt in altissimo ⁊ nobilissimo obiecto. scʒ in deo. Nam si nō esset in hoīe nisi virtus visiua oculorum: tunc tota delectatio hominis esset in videndo pulchros colores ⁊ pulchros figuras. Et si esset possibile ꝙ esset vna figura pulcherrima in q̄

representarentur oēs figure ⁊ colores pulchri: tūc nollet videre nisi illā. Sic ē de intellectu hrō respectu dei. vñ istū itellectum petebat ps. cxviij. di. Intellectum da mihi ⁊ viuā. s. vita eterna. q2 h est vita eterna vt cognoscant te solū verū deū ⁊c. Jo. xvij. Secūdo ante hominis conspectū est positum premiū maloꝝ. scʒ mors eterna. Abachuc iij. Ante faciem eius ibit mors. scʒ eterna q̄ est mors gehenne. De morte corporali videmus ꝙ mors tolerabilior est qñ hō moriť ex solo defectu nature: puta post longum seniū: sed horribilior mors videtur: vel qñ homo moritur morte violenta: puta quando occiditur gladio vel moritur fame aut morte pestilēciali. Et talibus mortibꝰ assimilatur mors gehenne: qua moriūtur peccatores finaliter impenitētes. Unde Hie. xlij. Morientur in gladio ⁊ fame ⁊ peste et non effugient a facie mali qđ ego afferam super eos. Dicit ergo primo morientur in gladio. Gladius eñi qui vulneranda inducit diuisionez ⁊ q̄diu manet in vulnere nō inducitur sanatio: est vltio diuine sñie separans hoīem a deo ⁊ semper manebit. ij. Reg. xij. Nō recedet gladius de domo tuo vsq3 in sempiternū. Sequitur. ⁊ fame. Quando homo non habet cibaria que appetit ⁊ nihil datur sibi qđ vult solet dici ipse moritur fame. sic erit ibi: q2 auferetur omnis boni copia: ⁊ omne qđ desiderabitur negabitur. sicut patet Lu. xvj. in diuite epulōe vñ dr Deuť. xxxij. Consumentur fame ⁊ deuorabunt eos aues ⁊c. Sequitur. ⁊ peste Pestis dicitur a pascēdo: quia est morbus pestilentialis depascēs ⁊ affligens: qui descendit p totū hominē. In quo notatur ꝙ illis mors habʒ omnis mali copiā: ⁊ gignitur ex aere corrupto. Et sic illa pena ex corruptione peccanti. Unde Exod. ix. di pharaoni: idest diabolo. Percutiō te ⁊ populū tuū peste. Sequiť etiā. ⁊ non effugiēt a facie mali qđ ego afferā super eos. Ubi notatur maloꝝ perpetuitas. Quando homo est in carcere ⁊ sperat euadere aliqua ē consolatio: sed ibi nulla. Itē aliqua cōsolatio esset si haberet leuē pressionez: sed ibi non Sap. xvj. Manū tuā effugere impossibile est. Threno. ij. Non fuit q̄ effugeret in die furoris dñi. Secūdo poniť differentia meriti: q2 bonū ⁊ malū supple sunt posita ante hoīem. q2 vtrūq3 pōt facere. Sʒ videat quid faciat: q2 faciendo bonum mereť vitaʒ facienda vero malum meretur mortem. Et ideo debemꝰ esse sicut dicit apostolus Ro. xij. odientes malū adherentes bono. Sed quātum ad bonū sciendū est ꝙ deberet inducere hoīem ad operandū bonum condicio nature proprie. q2 natura cuiuslibet rei inclinat eam ad suam propriam operationē. Unde philosophus dicit in libro Ethicoꝝ. ꝙ inconueniens est esse hominē ociosum a sua propria operatione. qđ probat per exemplum. Accidit enim homini ꝙ sit textor vel coriarius aut grammaticus aut musicꝰ: aut aliqđ huiusmodi. Sʒ nihil hoꝝ rum est in homine qđ non habeat propriā operationem: alioquin ista homini frustra aduenirent. Si ergo operatur sm ista que sunt ei accidentia: inconueniens maius est ꝙ sit ociosus i his que sunt ei propria per naturaʒ. vnde sicut in corpore videmus ꝙ quelibet pars habet propriā operationeʒ: sicut propria operatio oculi est videre: ⁊ manus palpare ⁊ pedis ābulare: ⁊ sic de aliis ergo multa fortius dʒ operari sm partem sui digniorē scʒ aīaʒ. Et talis dicitur esse ꝓpria operatio hominis. quia propria operatio rei est que conuenit ei sm propriaʒ formam. forma autē hoīs est anima rationalis vt rationalis est. Illud ergo est propriū opus hominis qđ est opus rationis. hoc aūt non est corpus peccati qđ est contra rationem: sed est opus bonum ⁊ virtuosum: qđ scʒ est factum sm rationem rectam. Uñ sicut est propriū opus arboris producere bonum fructum: ita propriū hominis opus est facere opꝰ bonum. Unde Colo. j. In omni opere bono fructificantes. Consequenter debet homo odire ⁊ vitare malū: Et ratio est: q2 sicut nihil diligitur nisi sub ratione boni: ita nihil oditur nisi sub rōne mali. Ideo illud malum est maxime odiendum qđ nullomodo potest habere rōnem boni. tale aūt malum est solū maluʒ culpe ⁊ non malū temptationis vel pene: quia temptatio cui non consentitur vt dicit Greg. est materia exercende virtutis. Pena autē bona est inquantū a mūdo nos separat: ⁊ ad deum amandum nos eleuat. Unde Gregorius dicit ꝙ mala que nos hic premunt ad deum ire compellunt. Sed maluʒ culpe qđ est peccatum est totaliter odiendū: q2 non potest habere rationem boni quod est contrariū diuine dilectioni: quia separat nos a deo cui dilectio eiꝰ nos cōiungit Esa. lix:

Iniquitates nostre diuiserunt inter vos ⁊ deum vestrū et sepatus a deo q̄ est fons bonitatis nō pōt esse bon⁹. vn̄ ps. xcvj. dicit. Qui diligit͡z dn̄m odite malū.i.pctī. Tertio in auctoritate allegata ostendit͡ facultas liberi arbitrij cū dī. qđ placuerit ei.i. hoī dabitur illi.i. si placuerit ei bonū dabit͡ ei vita si malum mora. Ioh. xxiiij. Optio vobis dat͡, eligite vobis hodie qđ placet. Ex his verbis videt͡ ꝙ ex libero arbitrio fit ꝙ hō faciat malum.i. pctm̄ et dānetur: vel ꝙ faciat bonū ⁊ saluet͡. Sed ex hoc verbo non est accipiendū ꝙ sola facultas liberi arbitrij sine gratia sufficiat ad vitandu͡z malu͡z peccati vel ad faciendu͡z bonum vnde vitā eternam assequat͡: quia sicut dicit Aug. in libro hyponosticon verbum istad Eccl's intelligitur de hoīe ſm statū nature integre qn̄ nondū erat seruus pctī. vn̄ poterat peccare et non peccare: nunc etiam quodcūq͡z vult homo datur ei: sed hoc ꝙ bonum velit habet ex auxilio gratie.

Tertio in themate assū

pto ostenditur ꝙ vita hominis est vilis et ignominiosa. scil͡z ratione loci. quia super terram vbi sunt viliora et ignobiliora. Sꝫ dicitur Eccl's. vij ꝙ deus fecit hominē rectum. rectum autem dicimus cuius mediū non discrepat ab extremis. Principium autem hominis fuit ex terra: et finalis resolutio eius erit in terram. Unde conueniens fuit ꝙ medium sc͡z vita eius esset etiam in terra. Dicitur tamen militia eius esse super terrā: qr non ꝓ terrenis: sed ꝓ his q̄ supra terrena sunt.i. pro supremis et celestibus bonis debet hō militare. vn̄ apl's Col. iij. Que sursum sunt sapite et non que sup terram: sc͡z imediate. Eccl'i. ij. Exaltasti super terrā habitationem meā.i. in celesti gloria. Ad quam deus nos perducat ⁊c.

¶ In funere doctoris legum vel decretorum. Sermo. xxi.

Bi litterat⁹: vbi

verbo legis ponderās: vbi
v est doctor paruulo͡z: Esaie
xxxiij. Uidemus ꝙ i mundo
sunt multi stulti et pauci sapientes. ſm illud Eccl's. i. Stultorum infinitus est numerus. Et ratio est: quia hō cōposit⁹ est ex duplici natura. sc͡z sensitiua et intellectiua. et ſm naturam sensitiuā cōmunicat cū bestijs irrationabilib⁹: sed ſm intellectiuā cū angelis spiritibus. Sequendo igit͡ passionem appetit⁹ sensitiui efficitur bestialis et stultus. Sed sequendo affectiōes appetitus intellectiui et rationalis efficitur sapiens et angelicus. Quia igitur multi sunt sequentes passiones sensitiuas pauci xo viuētes ſm rationē͡z et intellectū ideo multi sunt stulti et pauci sapientes. Et quia multitudo sapientium sanitas est orbis terra͡z. vt dicitur Sap. vj. Unde qn̄ aliquis multū sapiens et litteratus morit͡ videtur esse materia tristicie ⁊ lamenti toti cōitati seu ciuitati: quia sapientes sunt in cōitate sicut oculus in corpore: quia ꝯsilio et sapientia sua dirigūt oēs alios. Quia igit͡ iste fuit sapiens ⁊ litterat⁹ et legista ⁊ magn⁹ doctor iuris. pōt et merito adaptari lamentū Esaie in verbo ꝓposito deplorātis et qsi dicēt͡z. O vbi ē litterat⁹ ⁊c. ¶ In quib⁹ quidem xbis tangit͡ aliqđ de isto qđ est manifestū. et aliquid qđ est dubiū. Manifestū em̄ est ꝙ iste fuit hō lrat⁹ et legista magnus q̄ sciebat bn̄ pōderare et allegare xba legis: et ꝙ etia͡z fuit doctor preclar⁹ ⁊ gratiosus. Dubiū aūt est qđ queritur: cum dicitur. vbi est: Dum em̄ ipse viuebat facile erat soluere istā questione͡z: quia aliquādo erat in camera ad studēdum: aliquando in scholis ad legēdū: quādoq͡z forte in curia ad aduocandum. quandoq͡z in consilio ad perorandu͡z: quandoq͡z in alijs locis ad recreandu͡z. Sed nūc et de cetero in nullo tali loco inuenietur. et lic͡z corpus eius nunc sit in lecto vel in feretro vel ī eccl'ia: statim tamen tumulabitur et in escam vermibus dabitur. Remanet igit͡ tm̄ de anima questio et dubium vbi sit. Et de hoc intendit q̄rere: cū dicit. Ubi est litterat⁹ vbi verba legis ponderans ⁊c. In quibus quidē verbis duo consideranda sunt.

Primū est multiplicatio q̄stionis. quia ter queritur vbi est.

Scđm est specificatio intētionis: quia sc͡z specificat illum de quo intendit querere: de eo qui fuit litteratus et aduocatus. et doctor magnus.

Circa primū notandū

est ꝙ ideo Esaias ter q̄rit dicēs. vbi est vbi est vbi ē: vt īnuat ꝙ tria sunt loca ad q̄ anime morientiū vadūt.i. celū: purgatorium: ⁊ infernus damnatorum. vnde intēdit petere

an sit in celo: an in purgatorio an in inferno. Sicut em̄ in naturalibus quod est graue vt terra locatur in infimo: qd vero leue vt ignis in medio scz inter aerem et celum. qd vo neqꝫ graue neqꝫ leue vt celum locatum est in supremo. Celestia em̄ corpora: quia non sunt grauia nō cadūt deorsum: et rursum quia non sunt leuia nō ascendunt motu recto in sursum: sed solum mouentur per circulū. Sic anima grauata ꝛ honerata peccatis mortalibus descēdit et vadit ad infernum. ſm illud Job. xxi. Ducunt scz peccatores in bonis scz tēporalib9. vt diuitijs delitijs et honorib9. dies suos et in puncto scz mortis ad inferna descendunt. Ubi pro diuitijs habēt oēm defectū: ꝓ delitijs crudele tormentū: ꝓ honorib9 sempiternū opprobriū. Et de tali mortuo q̄rit. Job. xiiij. Homo cū mortuus fuerit nudatus atqꝫ cōsumptus: vbi queso est? Est exponit hō. s. peccator impenitēs cū mortuus fuerit delitijs nudatus a diuitijs et cōsumptus. ita vt nihil honoris ampli9 recipere possit: vbi queso est? scz in alia vita ſm aīam. Et pōt responderi ꝙ est in inferno. vbi etiaꝫ est velut mortuus ꝛ nudatus atqꝫ consumptus. Nam lꝫ sit mortuus in corpore: aīa tamen eius viuit vita nature: et hoc est in preiudiciū ei9 vt possit sentire tormenta: et ideo ei9 vita vocatur vmbra mortis. Job. x. vbi vmbra mortis ꝛc. Umbra em̄ habꝫ similitudinem cū re cuius est: non tamen est illa res sicut vmbrā hoīs non est hō. Ita illa pena habet similitudinem cū morte: q2 est summa ꝛ terribilissima penarum: non tamen est mors: q2 mortuus non sentit penas et percussiōes: sed anima damnata semper sentit penas et tormenta horrenda. Et ideo de talibus dicitur Apoc. ix. Desiderabūt morteꝫ et fugiet mors ab eis. Est etiaꝫ talis anima nudata ꝛ expoliata oībus bonis. s. bono superiori idest vita eterna: quaꝫ habent illi q̄ sunt in celo in re: qui vo in mundo habent eam in spe. sed damnati qui sunt in inferno necin re nec in spe. Item sunt nudati ꝛ expoliati bono interiori: scz habitibus virtutū: ꝓ quibus habent vermes vitiorꝫ et maloꝝ desideriorꝝ a quibus quotidie corroduntꝰ. Itē sunt nudati et expoliati bono exteriori: scz diuitijs delitijs et dignitatibus. ꝛ a nulla creatura mūdi pōt recipere remedium vel refrigeriū. Job. xxiiij. Nudos dimittunt homines ind umēta tollentes scz mora: diabolus et consanguinei: qui tollūt sibi bona temporalia. In tali etiam anima facta est consumptio totalis omnis boni preterqꝫ naturalium: que etiaꝫ in demonibus ſm Dionysiū integra remanserunt. vnde nec habent dānati bona in re. sicut beati habent omnia bona: quia beatitudo vt dicit Boetius est status oīm bonorum aggregatione perfectus: nec habent ea in spe sicut iusti in mundo viuētes: nec etiam in potētia siue possibilitate: sicut peccatores viuētes in mūdo quia possunt adhuc conuerti ꝛ saluari. Sed de damnatꝭ dicitꝰ Job vij. Consumpti sunt absqꝫ vlla spe. Secundo est aliqua anima que nō est grauis sed leuis. sicut anima que recedit de vita ista purgata quideꝫ a grauibus idest a mortalibus peccatis: sed si recedat cum venialibus que sunt peccata leuiora. vel licet sit absoluta a culpa et a pena eterna: nondum tamen perfecerat penitentiaꝫ ad quaꝫ erat obligata. talis inquam vadit ad purgatorium: cuius communis locus esse creditur supra infernū: ꝛ est ibi pena ignis. Si ergo de tali mortuo queratꝰ prout queritꝰ. Job. vij. vbi est ille? Dico ꝙ in loco penoso. sed tamē securo. Est enim ibi scz in purgatorio pena tanta vt excedat omneꝫ penam huius vite. ſm Augustinum. lꝫ non sit eterna sed talis securus est ꝙ nō ꝑdetur. sꝫ saluabitur: q̄ securitas non est in mundo. Tertio est aliqua aīa q̄ neqꝫ grauis est neqꝫ leuis idest q̄ nō recedit hinc grauata neqꝫ mortalib9 neqꝫ venialib9 sꝫ a culpa et a pena totalitꝰ absoluta sicut martyres vel sicut post baptismū decedētes. vel vt ꝑfectissimi viri. sicut fuit btūs Dn̄icus cui in fine apparuit xp̄s dicēs. veni dilecte mi. veni ad gaudia veni. Talis ergo vadit ad illud de quo dicitur Baruch. iij. Scias vbi sit longitur nitas vite ꝛ victus: vbi lumen oculorum et pax. Nam sicut in mundo est vite breuitas ſm illud Job. xiiij. Homo natus de muliere breui viuens tempore ꝛc. Nec obstat de hoībus prime etatis. quorum adam vixit nongentis ꝛ. xxx. annis. et Seth nongentis et duodecim. et matusalem nongētis ꝛ lxx. q2 omne quod fine clauditur breue est ſm Augustinum. vnde pro tanto tempore noluerunt facere habitatiōes. Sic in celo est vite logiturnitas. i. perpetuitas. Nam sicut locus celestis ē incorruptibilis: ita q̄ in celis erunt incorruptibiles erūt. Est em̄

ibi longiturnitas vict⁹. q̄ ibi in medio paradisi est lignū vite xp̄s deus ⁊ homo cui⁹ essentia. i. cui⁹ fruitio mortem ⁊ corruptionē excludunt. Est etiā ibi lumen oculorum. scilz interiorꝝ. i. clarissima ⁊ manifesta cognitio prime veritatꝫ: ⁊ etiā cognitio aliorū quantū necessariū erit ad vniuscuiusqꝫ intellectualē pfectionē. Itez est ibi lumen etiā exteriorū oculorum. scz ex xp̄i humanitate clarissima: ⁊ ex corporib⁹ glorificatis aliorꝝ sctōꝝ: q̄ fulgebunt vt sol: q̄ ciuitas illa non eget lumīe solis. q̄ claritas dei illuminabit eam. ⁊ lucerna ei⁹ est agnus. vt dicitur Apoc. xxj. Item est ibi pax interior p impletionē desideriorū ⁊ p concordiam spūs ⁊ carnis. Itē pax superior p vnionez ⁊ concordiā anime cū deo. Itē pax exterior per perfectū amorem beatoꝝ adinuicem exclaso omni hoste ⁊ omi contrario molestante: sed nulla talis pax est in mundo. Unde tunc vere poterit dicere xp̄us illud Joh. xiiij. Pacē meā do vobis: nō quomodo mundus dat ego do vobis. B

Secūdo ī themate assumpto

Secūdo ī themate assumpto specificatur intentio querentis scz de quo intendit q̄rere vbi sit. Et describit illum ex triplici gradu scientie iuris.

Et primo ex habitu scientie. cū dicit̄. litteratus. i. litterarā iuris scientia repletus.

Scd̄o ex actu scientie vel intelligentie: quia verba legis ponderans.

Tertio ex vsu magistralis scīe: q̄ doctor

Querit ergo primo vbi sit litterat⁹. i. litterarū scientia preditus. talis em̄ debz esse magis sapiens q̄ idiota q̄ est sine litteris. Ille aūt in rei veritate pōt dici magis sapiēs qui puenit ad meliorez finem: ⁊ talis est qui finaliter vadit ad vitā eternam. ⁊ iō dicit̄ Eccl̄s. vj. Quid hubet amplius sapiens stulto: nisi q̄ pergat illuc vbi est vita Sed heu hodie frequenter ꝯtingit q̄ idiote ⁊ simplices vadunt ad celum: ⁊ multi litterati ad infernū. Et h̄ est q̄ tales quanto sunt magis litterati: tanto sunt magis cupidi ⁊ magis maliciosi ad faciendum illicita lucra sicut ptz in iuristis causidicis. Et q̄ aliquādo magis litterati hoīes minus bene sentiunt de fide. sicut ptz in pluribus philosophis ⁊ medicis: qui contra fidem christianā adherent, execrabili errori commendatoris Auerroys: scilz de substantia anime hoīs q̄ nihil remaneat post mortez sicut nec de aīa iumenti. Et de talibus dicit propheta. Homo cū in honore essz non intellexit cōparatus est ⁊c. Quidam etiam sunt litterati diaboli: q̄ student in artibus supsticiosis ex diabolica instigatiōe ⁊ traditione inuentis scz in necromanticis. Et de talium oīm litteratura dicebat propheta. ps̄. lxx. Qm̄ non cognoui litteraturam introibo in potentias dn̄i. Et apostolus. ij. Cor. iij. Littera occidit: scz aīaz. Secundo querit vbi sit verba legis pōderans. Quod quidem posset referri specialiter ad aduocatuz qui verba legis ponderat allegando vel impugnādo. Sed multi aduocati male ponderāt scz aliq̄n iniustas causas scienter assumendo vel prosequēdo: ⁊ tūc tenetur parti lese ad restitutionem. Aliquando ꝑo sermones duplices faciendo vel ad negandum veritatē partem suaz inducendo vel falsos testes instruendo: vel immoderata salaria exigendo vel cauillationibus ⁊ terminorum dilationibus causas cuz grauamine partiū prolongādo. Et omnes profecto tales male ponderāt verba legis. Et talia vitia ptinent ad pandera saccelli dolosa. De quib⁹ Michee. vj. Nunq̄d iustificabo stateram impiam ⁊ iniquū iudicium: ⁊ saccelli pondera dolosa? Sacellus iste est mens vel lingua aduocatorū: qui verba legis dolose ponderant. ⁊ sequit̄. Et habitātes in ea loquebantur mendacium et lingua eorū fraudulenta in ore eorum. Et ego cepi percutere te perditione super peccatis tuis. Tertio quoqꝫ querit de vsu magistralis licentie: scz vbi sit doctor. Nā quando doctoratus fuit accepit licentiam magistraliter docendi ⁊ cathedrā tenendi si vellet. Sed notandū q̄ ille est verus ⁊ perfectus doctor legū cuius vita non discrepat a legis doctrīa. Sicut dicitur de xp̄o qui fuit magister ⁊ legifer noster. q̄ cepit xp̄s facere ⁊ docere. Actuum. j. Unde cum lex sit sanctio sctā affirmans honestum ⁊ prohibens contrariū: ille posset dici verus legum doctor: qui honeste viueret ⁊ inhonesta fugeret. Est etiā lex ciuilis quam iste docuit vel canonica edita a quattuor. de quibus dicitur in principio decretaliuz. Ideo inquit lex proditur: vt appetitus noxius sub iuris regula limitetur perquam gen⁹ humanū vt honeste viuat: alterum non ledat ius suum vnicuiqꝫ tribuat: informat̄. Unde sicut dicitur Matthei. v. Qui fece

rit et docuerit scz ista quattuor: hic vocabitur magnus in regno celorum. Ad quod regnum nos perducat etc.

¶ In funere alicuius iudicis. Ser. xxij.

Memor esto iudi

m cij mei: sic enim erit et tuum Eccli. xxxviij. Secundum doctrinam phi in libro ethicorum sermones sunt exquirendi sm materiam subiectã. et ideo conueniens videtur ex quo materia presens est de morte iudicis: quod sermo siue predicatio fiat de iudicio mortis. Sed tñ aduertendum est quod sm Senecã in prouerbijs. dies sequens est discipulus diei precedẽtis. Nam ex his q̃ occiderũt tpe precedẽti possumus accipere doctrinã et noticiã de his que accidere possunt in tpe sequenti. Et ita est de morte: qr iudiciũ mortis qd̃ actum est isti in tẽpore psenti fiet nobis et cuilibet nostrum in tẽpore sequẽti. Et idcirco in vbo ppositio ex persona istius iudicis mortui dicuiltbet nostrum viuenti. Memor esto etc. Ois homo q̃ adhuc viuit; iudicij mei: idest mortis mee in qua iudicatus sum: sic enim erit et tuum. scz quia sic morieris: et ad iudiciuz venies. A In quibus quidem verbis tria ecclesiasticus facit.

Nam primo inducit ad vtilem consideratione͂: cum dicit. Memor esto.

Scdo exprimit terribilem diffinitione͂: cum subdit: iudicij mei.

Tertio quoqз facit infallibilem pnosticatione͂: qr sic enĩ erit et tuum.

Circa primũ attenden

dum est quod maxime vtilis est consideratio et rememoratio eoꝝ que accidere debẽt hoĩ in nouissimo vite sue: scz in morte: quia in his pōt dirigere totã vitã suã. Unde sicut ille qui vult nauẽ suã bene gubernare ponit se in fine nauis et ante se nauem dirigit vt pericula euitet. Ita q̃ vult bñ gubernare vitam suã debet se ponere in fine nauis: idest vite sue p mortis meditationem, et eorum que accidere debent sibi in morte. vt possit ad bonũ exitũ nauẽ suam. i. vitam dirigere. Sene. Considera quod pulchra sit res ante mortẽ vitam consumare: deinde secure expectare reliquam ipis partem. O quam sollicite longe ante naute sibi prouident de nquis directione quã habẽt malũ passuz transire. Sic quilibet debz sibi puidere lõge añ quõ possit piculosum passuz mortis transire: qr illic naues pertransibunt. i. aĩe per artum foramen mortis. Quia igitur ea q̃ in morte contingunt vocantur nouissima homĩs: dicitur Eccli. xxxviij. Memento nouissimoꝝ et noli obliuisci. In quibus quidem verbis duo facit.

Quia primo inducit ad considerationis actũ cũ dicit. memento nouissimorum.

Scdo prohibet cõsiderationis defectũ: cum subdit. noli obliuisci.

Dicit ergo pmo memẽto nouissimorum: idest eoꝝ que tibi in nouissimo vite debent accidere consideratione͂ habe: qr cuiuslibet eoꝝ consideratio habet vtilitatez suã. Memento ergo nouissimoruz primo scilz quod de rebꝰ tuis nihil portare tecum poteris: vt mundana vilipẽdas. Scdo quod vlterius ad pniam reuerti non valebis: vt nunc penitentiam agas. Tertio quod in loco ad quẽ nouissime pueníes perpetuo permanebis. vt nũc procures quod ad gloriã vadas. Quarto quod pctã tua celare nequibis, vt ea modo p penitentiã deleas. Quinto quod a sententia lata appellare non poteris. vt ptimescas. Hec ergo sũt nouissima tua: quoꝝ memorem te esse oporter. Eccli. vij. Memorare nouissima tua et in eternum nõ peccabis. Scdo prohibetur cõsiderationis defectus: cum dicitur. et noli obliuisci. scilz mortis et iudicij. Unde antiqui dñi primo ne obliuiscerent mortis propter gloriã dignitatis. sed recordarent semper mortalitatis sue: habebant q̃dã memorialia futurã mortem repñsentantia. Naz quãdo imperatores electi erãt prima die coronationis sue veniebat lathomus habens tres vel quatuor pecias marmoris diuersoruz colorum dicens De quo genere marmoris vult dñs imperator sibi fieri monumentum: ea quod mortalis est et mortis debet habere memoriam vt humiliet. Item Johãnes patriarcha fecit sibi sepulcrũ imperfectum: et in magnis solẽnitatibus cũ esset in loco honoris constituit quẽdã qui ei dicebat. Dñe imperfectum est sepulcrum tuũ: iube illud perfici. quia nescis qua hora fur veniet. Item consueuerat papa in loco in quo conuersabatur frequentiꝰ habere lectum pape defuncti. vt eo viso recordaretur sui finis et humiliaret. Itẽ non debz hõ obliuisci iudicij ad quod veniet p mortem. quia ibi non poteꝝ

rint aliqd celare nec se de aliquo excusare nec iudicē aliquo modo declinare vel iratū placare: nec ab eius sententia appellare vel prouocare. vñ Prouerb. iij. consulit sapiens dicens. Ne obliuiscaris legē meaꝫ qua. s. statutum est hoībus semel mori et post hoc iudiciū Hebreo. ix. ꝛ Deuter. xxv. Caue ne obliuiscaris. B

Secūdo in assumpto

themate ex persona istius defuncti recolit ecclesiasticus terribilem diffinitionem quia dicit iudicij mei. i. mortis mee in qua iudicatus sum. Consueuerunt eñi iudices et domini terraꝝ tuscie ꝛ lombardie postꝙ aliquos iudicauerunt completo officio suo stare ad syndicatum et ad iudicium alterius iudicis. Unde iste qui olim alios iudicauit modo in morte sua oportuit ꝙ staret ad syndicatum et ad iudicium dei ad quod citatus fuit per mortem in quo iudicio nihil valent allegationes vel cauillationes pcuratoꝝ sed saluꝫ testimonia proprijaruꝫ conscientiarū: que tunc nude ꝛ manifeste sunt et iudici examinanti et angelo custodi et demoni accusanti. vñ non poterit subterfugere reus qñ confiteaṫ. Sed tamē posset peccator si vellet illius iudicij damnationeꝫ effugere: si seipsuꝫ ante iudicare vellet iudicio penitētie. ƺm illud apostoli. j. Coꝛ. xj. Si nosmetipos diiudicaremus nō vtiqꝫ iudicaremur. Sed notanduꝫ ꝙ iudiciū mortis ꝙuis videaṫ esse malum et terribile: tñ in rei veritate bonū est ꝛ vtile. multa eñi interdū apparent esse mala: q̄ tñ in rei veritate sūt bona. Naꝫ si q̄s somniaret ꝙ suspēderet in furcis: videreṫ esse maluꝫ somniū. ꝛ tñ dicunt somniaꝝ interpretes ꝙ bonū somniū est ꝛ exaltatione suspēsi significat in bonū vñ quāto alti⁹ viderit se suspēdi tanto sibi significat melioreꝫ fortunā ꝛ maiorē exaltationē. Jteꝫ qñ ioseph fuit vēditus a fratrib⁹ suis illa venditio visa est mala: ꝛ tñ ī rei veritate fuit bona: qꝛ factus est dñs egypti. qḋ nō fuisset nisi venditus fuisset. Et ideo ipse dixit eis. Geñ. l. Uos cogitastis de me maluꝫ ꝛ deus vertit illud in bonū. Et sic est de mortis iudicio qꝛ quātūcūqꝫ petōrib⁹ videatur esse maluꝫ tamen in rei veritate est bonum vnde diciṫ Eccli. xlj. O mors ꝙ bonuꝫ est iudiciuꝫ tuū

Jn quibus quidem verbis tria de morte ostenduntur.

Nam primo quidem innuiṫ quō ipsa est penalis et nosē: cum dicitur. o mors.

Secunda quomodo est vtilis. cū diciṫ ꝙ banum. i. ꝙ vtile.

Tertio quomodo est terribilis: cum ad dicitur iudicium tuum.

Circa primum notandum ꝙ mors dicitur a mordendo: quia ille qui mordet partem tollit ꝛ partē dimittit: ꝛ ita facit mors quia tollit vitam corporis et dimittit vitaꝫ anime. Quando pomū est ex aliqua parte putridum et aliud est solidum: tunc remouetur quod est putridum ꝛ remanet qḋ est solidum. Sic mors aufert corpus putridum et dereliquit animam que est stabilis ꝛ ppetua. Sed nihilominus talis morsus est dolorosus. ppter cōnaturalitatem corporis ad aīam. sicut etiā in incisiōe carnis putride dolor sentiṫ. Uñ propter separationem anime a corpore diciṫ mors esse amara. j. Regu. xv. Siccine separat amara mors. Dentes autem quibus mordet mors sunt diuersimodi mauendi. Eccli. xxj. Dentes leonis dentes eius ꝛc. Secūdo ostēditur quomodo mors est vtilis quia iudicium eius dicit esse ꝙ bonum idest valde vtile. Et hoc multiplici ratione. Primo qꝛ in eo terminatur miseria scilꝫ huius vite. Sicut enim felix appetit vitam: ita infelix appetit plerūqꝫ mortem: qꝛ sicut dicitur Eccli. xxx. Melior est mors ꝙ vita amara. Uñ narrat Ualerius maximus ꝙ olim in ciuitate Marsiliensi tenebatur venenuꝫ cicuta temperatū: quod voluntarie sumebāt vel qui diu habuerant prosperam fortunaꝫ ne scꝫ caderent in miseriam anteꝙ morerētur morte naturali vel dabatur ijs qui fuerant in aduersitate et miseria. vt saltem p mortem suam miseriam terminarent. Et si dicatur ꝙ mors aliquibus auget miseriaꝫ scilicꝫ peccatoribus. propter quod dicitur ꝙ mors peccatorum pessima. Dicendum est ꝙ hoc non est ex morte: sed ex malitia vel negligentia ipsorum. Secundo quia in mortis iudicio humiliatur superbia alia enim mala que accidunt potest homo plerunqꝫ euadere vel contra ea aliqua remedia inuenire. Et ideo in eis propter spem non humiliatur cor superbuꝫ. Sed non sic in morte a qua nullus potest euadere. Unde Antioch⁹ humiliatus a timore mortis dixit. ij. Machabeorum. ix. Justuꝫ est subditū esse deo: et mortalē nō paria deo sen

tire. Tertio quia per eā parificant inequa-
lia. Nā in alijs possunt hōies esse inequa-
les, vt in diuitijs et in honoribus ⁊ in alijs
similibus. sed mors omnes adequat. Unde
assimulatur mors porte basse in cuius exitu
omnes se pariter inclināt. Quarto q̄ i ta-
li iudicio certificatur ignorantia. s. futuri
de quo oēs sumus in dubio. Oīs eñ status
mutabilis ē siue diuitis siue iusti siue ser-
ui siue dñi et cuiuscunq̄ cōditionis alteri⁹
Sed mors ponit hoīem in statu certo a q̄
nunq̄ mutabit. Quinto q̄ in hoc iudicio
aīa beatificat. beatitudo eñ est bonum qd̄
ab oībus appetit: q̄ est bonū naturale om-
nia bona continens: et bonum purū omni
malo carens. Sed nullum aliud bonum ab
omnibus appetitur. ⁊ ad hoc bonum perue-
nitur per mortem. Apoca. xiiij. Beati mor-
tui qui in dño moriunt. Et ꝓpterea dice-
bat apl's. j. Cor. ix. Bonum est mihi magis
mori. Jon. iiij. Melius est mihi mori q̄ vi-
uere. Eccl's. iiij. Laudaui magis mortuos
q̄ uiuētes. Tertio in auctoritate adducta
ostendit mors esse terribilis ꝓpter iudiciū
vn̄ dicit iudiciū tuū. Si quidē iudiciū mor-
tis. i. qd̄ post mortē sequitur terribile est ⁊
tremendū: intantum vt propheta clamaret
territus dicens. Non intres in iudiciū cū
seruo. ⁊c. Tunc eñ multa peccata que nunc
latent ad lucem venient ⁊ apparebunt. si-
cut radio solis apparente multi atomi ap-
parent in aere qui prius non apparebant.
Et sic erit in radio diuini iudicij de pecca-
tis et de omnib⁹ exigetur ratio. Sed si ho-
mo vellet habere bonam sententiam debe-
ret sibi primo prouidere. sicut ille qui va-
dit ad iudiciū ciuile. vadit securus si por-
tat secū bonū instrumentū: si habet ꝓcura-
torē instructū. et si habet aduocatū peritū.
Sic in iudicio tutus erit qui secū habuerit
bonū instrumentū. i. bonā cōscientiā: cui⁹
littere sunt bona opera et vera non ficta cū
falsitate hypocrisis. Itē bonum ꝓcuratorem
scʒ pauperem vel xp̄m in pauperib⁹: q̄ ipse
dicet qd̄ vni ex minimis meis fecistis mi-
hi fecistis. Et feneratur dño qui miseretur
pauperis. Prouer. xix. Unde salarium huius
procuratoris est elemosyna. Item bonum
aduocatum vel aduocatos plures scʒ ali-
quem vel aliquos sanctos. Prelati enim ec-
clesiarum in curia romana habent aduoca-
tos quib⁹ frequenter mittūt munera. Sic
si volumus sanctos q̄ sunt in celesti curia
habere aduocatos mittamus eis frequen-
ter munera. s. deuotarū orationū vel absti-
nētiarum ieiunando cor vigilias vel ele-
mosynarum exhibitarū ꝓ eorum amore et
venerationis reliquiarum et eccl'iarū suarū
et alioꝝ similiū. et ista faciendo ibim⁹ ad il-
lud iudicium bene ꝑparati. Eccli. xviij. An-
te iudicium para iusticiam tibi. C

Tertio ī themate assū

pto ex psona istius defuncti fit infallibilis
ꝓnosticatio: cum dicitur: sic eñ erit et tuū
scʒ iudicium sicut modo est meum. nam de
consimilibus idem est iudicium. Est autem
inter homines triplex similitudo propter
quam idem iudicium tripliciter accipiunt.
Prima est nature: q̄ omnes sunt consimi-
lis nature. scʒ mortalis. et ideo de omnib⁹
fit idem iudiciū: scʒ mortis: q̄ omnes mo-
riuntur. Et ideo de hoc posset dicere iste
defunctus illud. iij. Regum. xxij. Sicut ego
sum scʒ mortuus: ita et tu morieris. Scd̄a
similitudo est culpe: quia quidam sunt con-
similes in culpa. Et isti habebunt in mor-
te in fine seculi idem iudicium. scʒ eiusdem
pene. vnde Mat. xiij. Colligite primum zi-
zania et alligate ea in fasciculos ad combu-
rendum. et post. Sicut ergo colliguntur zi-
zania et igni comburunt sic erit in consum-
matione seculi. Mittet filius hominis an-
gelos suos et colligent de regno ei⁹ omnia
scandala. et eos qui faciunt iniquitatem ⁊
mittent eos in caminum ignis. Dicuntur
autem alligari in fasciculos. q̄ sicut dicit
Isidor⁹. Similis culpe reos ꝯsimilis cru-
ciatus constringet. Unde in vna pena con-
simili erit fasciculus. i. congregatio adul-
terorum: in alia consimili congregatio hy-
pocritarum et sic existens memor esto iudi-
cij mei: quia nisi te correxeris sic erit ⁊ tuum
quia damnaberis ad consimilem penam ⁊
sic est de alijs peccatoribus. Apoc. xviij. Ex-
ite de illa populus meus ne participes si-
tis delictorū eius ⁊c. Tertia similitudo est
gratie et qui sunt consimilis gratie partici-
pes. gratie dico gratum facientis habebūt
idem iudicium. scʒ eiusdem retributionis
scʒ in vita eterna. quia gratia dei vita eter-
na. Et in his omnib⁹ apparet equitas diui-
ne iusticie. et rectitudo diuini iudicij vt pos-
sit dici illud ps. cxviij. Iust⁹ es dñe ⁊ rectū
iudiciū tuum. Ad hoc iudiciū retributionis
vite eterne perducat nos deus. Amen.

¶ In funere alicuius excellentis notarij. Sermo. xxiiij.

Bi sapiens: vbi scriba. vbi conquisitor hui⁹
v seculi. j. Cor. j. Uidem⁹ ꝙ frequēter hoīes euadunt ꝑ sapientiā suam de multis ꝛ magnis periculis. Et ratio est qr sapiētia predominatur ꝛ preualet his ex quib⁹ cō-sueuerūt causari pericula. Nam quedā pericula sunt que ꝓueniunt a causis superioribus. s. ab impressionibus astrorū vt sunt cōcitationes bellorꝫ: sterilitates agrorum egritudines aīaliū ꝛ similia Sꝫ sicut dicit vulgatū ꝓuerbiū. Sapiens dn̄atur astris Et istud ꝓuerbiū sumptū est ex verbo Ptolomei q̄ ait in cētiloquio suo. ꝙ anim⁹ sapiens iuuat ꝛ impedit celestē effectū. Iuuat quidē adhibendo ea que fortificāt impressionē corpis celestis. Sicut si impressio celestis corpis inflammando choleram concitet ad iram ꝛ ꝑ consequens ad bellū ꝛ aliquis sapiens faceret aliqua accidere que magis ꝓuocarent ad irā: tunc diceret iuuare celestē effectū. Sed si impressio celestis corpis inflāmaret sic choleram ꝙ induceret tertianas febres ꝛ medic⁹ sapiens adhiberet remedia resistētia cholere vl' talem humorē euacuantia: tūc diceret impedire celestem effectum. Et ideo dr̄ Hiere. x. A signis celi nolite metuere. Quedam ꝓo pericula sunt que ꝓueniūt a causis īferioribus. s. vel ex hominū discordia. sicut sunt etiā partialitates ꝛ guerre ꝛ obsidiōes terrarum: q̄ etiam frequēter vincunt vel euaduntur per sapientiam aliquorꝫ. sicut dicit Eccla. ix. Ciuitas parua ꝛ pauci in ea viri Uenit cōtra eam rex magn⁹ ꝛ vallauit eam extruxitq̄ munitiones ꝑ gyrū ꝛ ꝑfecta est obsidio. Inuentusq̄ est in ea vir pauper ꝛ sapiens ꝛ liberauit vrbē ꝑ sapientiā suam. Et post subdit. Melior est sapientia q̄ arma bellica. Uel ꝓueniūt pericula ex multiplici hominū malitia. Sed sicut dr̄ Sap. vij. Sapiētiā nō vincit malitia. Sed quicq̄d sit de alijs periculis: ꝑfecto ꝯtra periculū mortis ꝛ ei⁹ exterminiū nullaten⁹ vnq̄ sapiētia hoīs vl' periti cuiuscūq̄ artificis siue medici siue iudicis siue scribe vel notarij vel cuiuslibet alteri⁹ hoīs: sciuit remediū aliqd̄ efficax inuenire quo q̄s mortem sic possit euadere ꝙ nūq̄ moriat. Et ideirco morit doct⁹ pariter vt indoctus vt dicit Eccl's. ij. Omnes em̄ rapit mors ꝛ nescim⁹ vbi ꝯstituat. Propt' qd̄ ī auctoritate ꝓposita de ista ꝓbo viro q̄ maltū reputabat' sapiens ꝛ excellēs tā in arte notarie q̄ ī officio ꝓcurationis causarū seculariā: bene q̄rit vbi sit. s. sapia dictandi vel agilitas scribēdi vel sagacitas ꝛ sollicitudo cōquirēdi tpalia lucra. qr nullū de cetero istorꝫ appebit vel erit in eo. Un̄ dn̄ q̄rit ꝛ dicit. vbi sapiens. vbi scriba ꝛc. A In quibus quidē verbis excellētia cuiuscūq̄ notarij defuncti describitur ex tribus.

Primo quidem ex generali noticia artis notariorꝫ: cum queritur. vbi sapiens.

Scd̄o ex speciali peritia cōfectionis instrumentorꝫ: cū queritur. vbi scriba.

Tertio ex singulari solertia ꝓcurationis causarū ꝛ litigiorū. s. cum querit' vlterius: vbi conquisitor huius seculi.

Circa primū attēdēdū est ꝙ sicut ph̄us dicit in primo meta. Sapientis est scire oīa. s. generaliter. Si ergo ille dr̄ esse simpliciter sapiens qui scit generaliter oīa sequit' ꝙ ille debeat dici sapiēs ƀm qd̄. i. ƀm aliquā artē q̄ scit oīa generaliter q̄ ptinēt ad illā artē. Et sic dr̄ sapiēs medicus q̄ scit generaliter oīa q̄ pertinēt ad artē medicandi. Et sic sapiēs notarius qui scit oīa generaliter q̄ ptinēt ad artē notarie. Sed postq̄ talis defunct⁹ est querit' vbi est ille mortuus tā sapiens ī arte sua. quasi dicat' nō est amplius. quia iā est ꝑdita quoad nos ipsa sapiētia sua Sic em̄ pōt dicere mors illd̄. j. Corinth. j. Perdam sapientiam sapientū. In quibus quidem verbis innuitur triplex defectus sapientie secularis: siue sit sapientia medici siue iudicis: siue notarij.

Primus attenditur respectu periculi: cum dicit. perdam.

Secundus respectu premij: cum dicit. sapientiam.

Tertius respectu subiecti: cum addit sapientum.

Circa primū notādū est ꝙ in hoc apparet defect⁹ sapientie secularis. qr plurib⁹ est causa ꝑiculi ꝛ ꝑditiōis aīe sue. Quod q̄dem ideo accidit: qr male vtunt' sapientia siue scientia sua. Sūt em̄ quedam in hoīe quib⁹ homo nō potest male vti. sicut sunt virtutes vt beat⁹ Augu. dicit ꝙ virtus est

bonā qualitos mētis: qua recte viuit: qua
nemo male vtit. Lz em̄ homo posset male
vti virtute vt obiecto. scz male de virtute
sentiendo vel virtutē odiendo vel de virtu
te superbiendo non tamen potest male vti
virtute tanq̄ principio vsus: ita. s. q̄ mal⁹
sit actus virtutis. Et q2 dicta diffinitio cō
uenit omni virtuti humane: cū scientia sit
virtus intellectualis hominis: competit
etiam ei q̄ homo nō potest male vti ea in
quantum est principium vsus: ita q̄ mal⁹
sit scientie actus Sed tm̄ potest homo ma
le vti scientia vel de ea superbiendo: quia
scientia inflat: vel per ipsam scientiā suam
defendendo iniustā causam sicut facit ma
lus aduocatus: vel in nocumentum alte/
rius sicut si medicus qui scit per scientiaz
suam que sunt res venenose daret eas ali
cui sub specie medicine ad comedendum.
vn̄ sapientia talium est causa perditionis
eorum. Et talis sapientia q̄uis etiam sit
lucratiua. nihilominus potest dici esse pe
riculosa et noxia. Luce. ix. Quid em̄ pficit
homo si lucretur vniuersuz mundū: se aūt
ipsum perdat et detrimentā sui faciat. Se
cundo ostenditur in auctoritate adducta
defect⁹ secularis sapientie respectu pīci/
pij in eo quod dicit. sapientiā. Hec em̄ est
sapientia de qua dicit Jac. iij. q̄ nō est de
sursum descendens. s. a deo. Nec est cōtra
hoc illud qd̄ dr̄ Eccli. j. A domino deo est.
Nam et Ecclesiasticus ibi loquit de sapien
tia increata. s. de sapientia diuina. vn̄ sta/
tim subdit. Et cuz illo fuit semper et est an
te eū vt primo ostendat diuina sapientia
que est filius esse genita a patre qi omnis
sapiētia. i. filius dei in quo est oīs noticia
Col. ij. In quo sunt omes thesauri sapien
tie et scientie abscōditi. Uel dicitur omnis
sapiētia. i. perfecta sapiētia: vel q2 omnis
sapientie est idea et efficiens causa et origo
q2 fons sapientie verbum dei. Hec ergo sa
pientia. i. filius a dn̄o deo patre est. s. geni
ta. Deinde ostendit q̄ est patri consubstā
tialis: ita tamen q̄ est ibi distinctio perso
nalis: et ideo subdit. et cum illo. i. cum pa/
tre fuit semp. s. ei consubstantialis ab eter
no. Et vt expressius intelligatur esse patri
coeternus subditur. et ē ante euū. euū em̄
est mensura eoruz que habent principiū et
nō finē esse ergo ante euū est esse ante pri/
cipiū: et hoc est esse eternaliter. Sed beat⁹
Jacobus loquitur de sapiētia creata et hu
mana et vitiata. de quo dicit vbi supra. Nō
est ista sapientia desursuz descendens. sed
terrena aīalis diabolica. Dicit ergo talis
sapiētia nō esse desursuz descēdēs. s. a dei
bonitate: sed poti⁹ de deorsum veniēs ab
humana prauitate. et ideo ē terrena. i. aua
ritia nō inhians ad celestia pmia: sz solum
ad lucra terrena et frequenti⁹ p modos illi
citos. Itē est aīalis. i. carnalis nō intēdēs
ad spūalia bona. sed tm̄ ad corpalia cōmo
da. Item quia est diabolica. i. fraudulēta
fallacijs et deceptionib⁹ plena sicut diabo
lus vtitur scientia sua ad decipiendū et fal
lendum. Tertio describitur sapientie secu
laris defectus ī auctoritate adducta supe
rius respectu subiecti: cū dicitur. sapientiā
scz secularīā Nam frequenter apud secula
res astutie vocant sapientes etiā illi qui
astute et sagaciter sciūt facere mala: in qui
bus tamen nō est vera sapientia. Vn̄ de ta
libus dicitur Hiere. iiij. Sapientes vt fa/
ciant mala bona autem facere nescierūt.
Sed vero sapiētia ostēditur ecōtrario: et
est in his q̄ sciunt bona facere et mala oīa
caute vitare. Sed q2 talis sapientia raro
inuenit in hoc seculo queritur Job. xxviij.
Sapientia vbi inuenitur. B

Secūdo ī themate as

sumpto describitur scientia excellētis no/
tarij defuncti ex speciali peritia conficien
di contract⁹ et publicas scripturas. scz cuz
queritur. vbi scriba. Naz scriba fm papiā
dicitur librari⁹ qui pertinet ad chartas et
scripturas publicas. vnde talis scriba est
notarius qui habet pficere et scribere et pu
blicare chartas testamentoz et instrumen
torum et actitoruz et arbitratuū et aliorum
multorum. Sed quātūcūq3 aliquis nota
rius fuisse perit⁹ in talibus: postq̄ tamen
mortu⁹ est vbi scriba. quasi dicat. non est
hic amplius. quia tota peritia et scriptura
sua nō potuit resistere morti. Sed nota q̄
raro inuenitur scriba. i. notarius qui sit
sufficiēter peritus quātum scz necessariuz
est ad sue artis exercitiū. et adhuc inuenit
rarius qui sit bene verax et iustus quantuz
ad sue artis vsum. Nā qualis debent esse
scriba. idest notarius sufficiens quantum
ad artis exercitiuz ostēdit exemplo esdre
de quo dicitur. j. Esdre. vij. q̄ ascēdit. d̄ ba
bylone: et ipse scriba velox in lege: In qui/
bus quidē verbis ostenditur q̄ ad hoc vt

est scriba.i.notarius sufficiens necessaria
est quadruplex peritia.
Prima ē vt sciat clare dictare. ⁊ hoc no
tatur cū dī.ascendit de babylone.
Scđa est vt sciat expedite pronunciare
qđ notaꝛ cum dī.⁊ ipse scriba.
Tertia est vt sciat celeriter notare: qđ no
tatur cum dī. velox.
Quarta ē vt sciat chartas seu īstrumē
ta legitime rogare: ⁊ hᵒ notaꝛ cū dī.i lege.
Primo ğ necessariā est vt sciat scriba.i.
notari⁹ clare ⁊ apte dictare. Tūc autē est
clarū dictamē qn̄ est ordinatū ⁊ distinctuꝫ
siue breue. Naꝫ si ea que dictātur ponunꝛ
seu scribātur inordinate ⁊ indistincte ⁊ cū
verboꝝ ꝓlixitate non est dictamen clarū:
sꝫ cōfusuꝫ ⁊ obscurū. qđ quidē maxie debꝫ
notari⁹ vitare. Et iō in auctoritate īducta
dī ꝙ ascēdit de babylone.i. de cōfusiōe qꝛ
babylon interꝑtaꝛ cōfusio. Nā quādo no
tarius est ita ingeniosus ꝙ etiā ea q̄ cōfu
se acta vel dicta sunt ipse sciat distincte ⁊
ordinate ⁊ breuiter ac succincte colligere
tūc ꝓfecto de babylone.i. de cōfusione re
cedit. Et ex hoc cōuenit maxima vtilitas
ex eo ꝙ pleruꝗ ex scripturis notarioꝝ
cōfuse ⁊ inordinate ⁊ cū verboꝝ ꝓlixitate
dictaria oriunꝛ postea cauillatiōes ⁊ que
stiones ⁊ lites ⁊ magna dāna mltoꝝ. vn̄
in figura hui⁹ dī.ij. Esdre.viij. Hic esdras
ascendit de babylonia cū esset scriba inge
niosus. Scđa peritia q̄ est necessaria scri
be.i.notario est vt sciat apte ⁊ expedite ꝓ
nūciare: qđ notaꝛ cum dicꝛ scriba. vt scꝫ
lingua ei⁹ correspōdeat manui siue pēne
qꝛ sicut scriba debet esse expeditus in scri
bendo: ita etiā debet esse expedit⁹ et velox
in legendo ⁊ pronūciando ea que ipm̄ le
gere seu ꝓnunciare oportet. vn̄ dī in ps.
xliiij. Lingua mea calamus scribe veloci
ter scribentis. Et bene et apte cōparat lin
guā calamo scribe: qꝛ nec lingua siue cala
mo nec calamus scribe sine lingua valet.
Oportet em̄ ꝙ contractus corā cōtrahen
tibus et testib⁹ primo pronuncietur verbo
deinde ꝙ ponaꝛ in scripto nec vnū adiꝗ
altero sufficit. Tertia vo peritia q̄ adhuc
scribe.i.ipsi notario necessaria est.ē vt sci
at bn̄ et celeriter scribere ea q̄ habꝫ scribe
re. et iō in auctoritate īducta dicꝛ scriba
qđ quidē necessariū est.tuꝫ propter eos q̄
habēt scripta eoꝝ expectare. tū ꝓpꝛ ipos
met qui habent multa scribere. et qui etiā
ꝓpter tarditatē et negligentiam scribendi
possūt de facili obliuisci ita ꝙ postea ma
le et diminute scribit q̄ dicta sunt in contra
ctu vel testamento vel in alijs que scribere
oportet. nec debent scripturas suas pone
re tm̄ in cedulis q̄ faciliter ꝑduntur. sed po
tius ī libro ī quo cū opportunū fuerit im
breuiature inueniantꝛ. nec debꝫ esse scriptu
ra ita breuis ꝙ factū non plene ab alio in
telligiꝛ. qm̄ si cōtigerit notariū mori ante
publicationeꝫ nō possent postea ꝑ aliuꝫ suf
ficienter publicari. Debet ergo esse velox
in scribendo: nihil tn̄ de cōtingentib⁹ omit
tendo. In oibus em̄ operibus velocitas
cōmendatur: nō que tollit diligentiā: sed
que excludit negligentiā et ostendit operā
di peritiā. quia iste qui male scit arteꝫ ope
raꝛ tarde. puta si scribat et in qualibet lit
tera trepidat ⁊ deliberat quomodo debe
at formare. Sed si est bene peritus veloci
ter ⁊ secure operaꝛ. vnde phus dicit ꝙ ar
tifices certissimi nō deliberant. Et ideo di
citur Eccli.xxxi. In omnibus operib⁹ tuis
esto velox. ⁊ intelligiꝛ in oibus operibus
scꝫ bonis esto velox: scꝫ non procrastinans
Sed contra hoc videtur esse quod dicitur
Eccli.xxxij. Sine consilio nihil facias. sed
consiliuꝫ nō debet esse velox qꝛ sicut Sene
ca dicit. Velox consilium sequitur peniten
tia. ergo nec operatio. Unde Prouer.iiij.
Palpebre tue ꝓcedant gressus tuos. Sed
respondendum est ꝙ est duplex velocitas.
scꝫ strenuitatis. ⁊ precipitationis. Prima
est bona: secūda. mala. Prima ꝯtraria ac
cidie ⁊ ista suadeꝛ. secunda contraria deli
berationi ⁊ ista prohibetur. Quarta peri
tia que est necessaria scribe.i. notario est
vt sciat chartas seu instrumenta legitime
conficere ⁊ rogare ⁊ etiā testamenta ⁊ alia
que oportet. Et dico legitime.i. ꝭm insti
tuta legis ciuilis ⁊ canonice ⁊ legis mu
nicipalis. ⁊ iō in auctē inducta additur in
lege. sunt em̄ multa instituta ⁊ ordīata tā
in ciuili q̄ in canonica et etiam in munici
pali lege ⁊ de contractib⁹ ⁊ de testamentis
⁊ de alijs que ad notariū ꝑtinent de quib⁹
oportet notariū noticiam habere. Quomo
do em̄ sciet testamenta conficere q̄ ignorat
ea que sunt per leges statuta: siue de perso
nis q̄ testari possunt vel nō testari: siue co
dicillari aut causa mortꝭ donare siue etiam
de differentia testamentoꝝ. scꝫ nuncupa
tio vel in scriptis ⁊ de vtriusꝗ conditio

ne aut ordine partiũ testamenti: siue de legatis aut istitutionib⁹ heredum: siue de exhereditationib⁹: aut de differentia filiorũ seu liberoꝝ instituendoꝝ vel nõ instituendoꝝ. vel de gradibus liberaꝝ: vel de institutione ascendentiũ. et de heredib⁹ extraneis. ꝛ de substitutione: ꝛ de institutiõe vulgari tacita vel expressa: ꝛ de substitutione pupillari aut exẽplari aut breuiloq̃ seu reciproca siue de ꝓhibitionib⁹ q̃ fiũt a testatoribus: aut de ꝑuisione pupilloꝝ: siue de ꝑbia derogatoria vel de adiectiõib⁹ penarũ. et de effectu clausule finalis: aut de testib⁹ aut de forma singulariũ partiũ testamẽti: aut de restitutiõib⁹ et illicite acq̃sitꝫ aut de ordinatione cõmissariorũ. Et simile est de alijs q̃ ꝑtinent ad cõtract⁹. De quib⁹ oĩbus apparet notariũ noticiã habere vel saltem ꝑm cõsiliũ iurisperitaꝝ q̃ talia sciũt omnia formare. Et idcirco ex ignorantia notariorum multi defect⁹ ꝛ errores inueniunꝭ in instrumẽtis ꝛ testamentis ꝛ alijs coꝝ scriptis: de q̄b⁹ sequunꝭ magna dãna frequẽter de quib⁹ non est dubiũ teneri notarios ex quo ignorantes sunt. Et tñ voluntarie ad talia faciendũ que nesciũt se exponunt. Vñ antiquit⁹ notarij vocabanꝭ scribe legis. qꝛ oẽs erant periti de legibus que ipsoꝝ officiũ tangebant. Vester. iij. Vocati sunt scribe legis: alia regis.

Tertio in themate assumpto

describiꝭ singularis solertia quam dꝫ hr̃e notarius in ꝓcurationis aut syndicat⁹ officio. ꝛ p̃cipue in causis aut questionibus secularium negocioꝝ: que tñ cessat per morte. Et iõ de tali notario q̃rit. vbi conq̃sitor huiꝰ seculi scꝫ q̃ causabatꝭ pro alijs in curijs secularib⁹ vt cõquireret eis iura sua Vel diciꝭ cõquisitor huiꝰ seculi q̃ ad nihil aliud intẽdit nisi ad conquirendum secularia ꝛ terrena lucra ꝛ ex auaricia ꝛ cupiditate lucrãdi. Aliquãdo tales efficiunꝭ falsarij ꝛ cõmittunt falsitatẽ aliqñ in scriptis aliquando in dictis. In scriptis q̃dẽ siue scribendo falsum siue delẽdo verũ vt res. i. rei veritas nõ appareat siue sit testamentum siue instrumentũ publicũ vel priuatũ siue sint tabule lignee vel cerce vel rationes. ff. de crim. fal. l. j. §. q̃ in rõnibus. ꝛ. l. paulus §. paulus. In dictis vero cõmittunt notarij falsitatẽ p̃cipue procuratores testes vel iudices corrũpendo vel dando vel ꝓmittenda pecuniã ne veritatẽ dicãt: aut testes instruẽdo ꝛ locutiõe praua edocendo. ff. de crim. fal. l. j. §. Itẽ qui ob instruẽda. ꝛ. §. Sed ꝛ si q̃s. ꝛ. §. Et qui iudicẽ. Itẽ mẽtiẽda preside ꝛ ꝑ obiectionẽ aliquid obtinenda hac lege tenetur. l. salariaꝝ. ff. eo si q̃s abrepserit: vñ ꝛ mendax impetrator carere dꝫ impetratꝭ. ex̃ de rescriptis. Sup̲ litteris. ꝛ. C. si cõtra ius vł vtili. publi. l. ꝑscriptiõe. ꝛ. l. si legib⁹ de diuer. rescriptis. l. ij. Cõmittit etiã falsuꝫ ꝓcuratorẽ q̃ aduersario secreta cause apit vel instrumenta prodit. ff. eo. is qui deposita. ff. de penis. si q̃s aliquid. § si quis instrumẽtũ. ꝛ. §. instra. Aliqñ etiã ꝯdẽnatur ad interesse. xiij. q. ij. Si qn de clericis. alias teneꝭ iniuriarum ff. depos. l. j. §. si quis talibus. Et etiã ꝓditor dici potest. xlvj. di. clericus. Et sic falsum cõmittit q̃ secretũ aperit. ex̃ de officia delegati. cũ olim magister. Itẽ ex cupiditate q̃dã notariaꝝ ꝯficiũt instrumẽta vsuraria sciẽter. Et talen vt dicit hastiẽ. periuri sunt. qꝛ cũ creanꝭ iurãt ꝙ hoc non facient. ꝛ ideo de cetero nec testificari poterũt nec publica instrumẽta cõficere: et ex hoc etiã sunt infames q̄b⁹ sunt act⁹ legitimi interdicti. ex̃ de testi. licꝫ ex quadã. dẽpra etiam ꝙ inde recipiãt pinguiores elemosynas inde facere debẽt. Peccãt etiam frequẽter ĩmoderata salaria exigentes de scripturis suis. q̃ oĩa ꝑtinere nascũtur ad impietatẽ ꝛ secularia desideria de quibus apl's Tit. ij. Abnegãtes impietatem ꝛ se. desi. so. ꝛ iu. ꝛ pie. vi. in hac secula expec. be. spem. scꝫ future resurrectionis ꝛ glie. Ad quam nos perducat ꝛc.

¶ In funere alicuiꝰ medici. Ser. xiiij.

m

Edicus non est

in ibi. Viere. viij. Artes oẽs q̃ deseruiũt hũane vite corporali: in vita idẽ ista mortali sunt multũ lucratiue. Sicut ptꝫ de arte lanificij ꝛ textaꝝ et calcificũ et ceteraruꝫ artificũ. Sꝫ inter has ars medicine non solũ est multũ lucratiua: sed etiã ꝑitos medicos multũ alijs honorabiles reddit. vñ etiã scriptura p̃cepit. Eccl'i. xxxviij. honora medicũ. ꝓpter necessitateꝫ Et vult dicere honora medicum: scꝫ p̃cibus muneribꝰ obedienda. grãs agenda ꝓpter necessitateꝫ scꝫ infirmitatis sanande. Sed tñ nulla hmõi artiũ habet locũ in alia vita

Et r̄ ratio est. q: iste artes sunt necessarie cōtra passiōes ⁊ lesiones corporis. scȝ vt aro lanifico ne corpus ledat a frigore. medicina cōtra infirmitates corpis. ⁊ sic de alijs. Unde Galienus dicit ꝙ si esset imortale ⁊ impassibile corpus nō indigeret arte constituente ipsum. Unde q: in alia vita sunt modo tm̄ aīe que hmōi necessitatibus seu passibilitatibus nō subiacēt: ⁊ post resurrectionē etiā erunt corpa incorruptibilia ⁊ imortalia nec hmōi necessitatib⁹ subiacebunt, ꝑpter quas inuente sunt artes. ideo nec artes hmōi nec etiā artifices sunt aut erūt in alia vita. Un̄ in ṽbo ꝓposito dr̄ ꝙ medicus nō ē ibi. Et ideo tota ars ⁊ lucrū artis ⁊ honor terminata ⁊ finita sunt ī isto nr̄o medico defuncto: q: nec ampli⁹ erunt ista nec ibi vbi est nūc oīa eius. Un̄ dr̄ medicus nō est ibi. ¶ In quibus quidē verbis possumus considerare tria.

Primo preterite artis cōmemorationē quia medicus.

Scdo corpee vite priuationē: q: nō ē. s. q: nō viuit. Nā viuentibus est esse.

Tertio alterius seculi locationē. q: s. in alio seculo vbi nunc est anima eius.

Circa primū attēdēdū

est ꝙ medicus est minister nature. Nam virtus nature est q̄ pricipalr̄ sanat sed medicus iuuat ipsam. Et q: natura ⁊ virt⁹ tam infirmi q̄ rex medicinaliū a deo est: ideo medicus q̄ est minister nature ē etiā minister dei. Et ideo tm̄ a deo q̄ ab hoib⁹ medicus bon⁹ ⁊ catholicus exaltat ⁊ acceptat. Et hoc est qd̄ innuit Eccl'i. xxxviij. Disciplina medici exaltabit caput illi⁹: et in medio magnatoꝝ collaudabit altissimus de terra creauit medicinā: et vir prudēs nō abhorrebit eā. In quib⁹ q̄dez ṽbis describit et laudatur ars medicoꝝ quadrupliciter.

Primo quidē vt fructuosa. s. ipi medico q: disciplina medici exaltabit caput illius.

Scdo vt famosa. s. non solū apud minores; sed etiam apud maiores: q: in medio magnatorum collaudabitur.

Tertio vt virtuosa, s. hn̄s virtutē a deo q: altissimus de terra creauit medicinam.

Quarto vt gratiosa. s. apud prudētes: q: vir prudens non abhorrebit eam.

Est ergo p isto medico fructuosa q: disciplina medici scȝ in hoc mūdo vel in celo. Posset enim medicus sic vti disciplina scȝ scientia vel arte sua ꝙ nō soluȝ exaltaret in mūdo: sed etiā in celo. Primo quidem si qd̄ studet facere circa aliorū corpa faceret ipse primo circa aīam suaȝ. s. vt studeret curare eā ab egritudinibus vitioꝝ per medicinam penitētie. q: s. deterior est egritudo aīe q̄ corporis. vnde si compar ̄ infirmitati alterius corporali multo magis deberet compati infirmitati sue spūali ⁊ ideo dicit ei. Luce. iiij. Medice cura teipm̄. Itez si diuit curat in alijs corporalem infirmitatez adiuuaret eos ad curandā infirmitatē spūalem eo scȝ modo quo precipit ecclesia medicis extro de penitētijs et remissionibus ca. xiij. vbi dr̄. Cū infirmitas corporalis nonnunq̄ ex pctō ꝓueniat: dicēte dn̄o lāguido quē sanauerat. Vade ⁊ ampli⁹ noli peccare ne deterius aliquid tibi ꝯtingat. Presenti edicto statuim⁹ ⁊ districte precipim⁹ medicis corpoꝝ: vt cū eos ad infirmos vocari cōtigerit: ipos ante omnia moueant ⁊ inducāt vt medicos aduocēt aīaꝝ: vt postq̄ fuerit infirmo de spūali salute prouisum: sed ad corporalis medicine remediū salubrius ꝓcedat: cū causa cessāte cesset effect⁹. ⁊ ifra. Si q̄s nūt medicoꝝ hui⁹ nostre cōstitutionis trāsgressor extiterit tamdiu ab ingressu ecclie arceat. glosa per sniām non ipo iure q̄ male vel nullo modo seruat donec pro trāsgressione hmōi satisfecerit cōpetenter. Ceterū cū aīa sit multo p̄ciosior corpe sub interminatione anathematis ꝓhibemus ne quis medicorum ꝓ corporali salute aliquid egro suadeat: qd̄ in periculū aīe conuertat. Itē si medicus de arte sua esset misericors scȝ pauperibus infirmis. Nam sicut diues tenetur facere elemosynam de diuitijs suis: ita ⁊ medic⁹ de arte sua. s. in casu saltē extreme necessitatis. puta si videret ex defectu cure perire pauperē infirmuȝ q̄ nō hȝ. vn̄ medico soluat: nec ali⁹ est qui velit soluere ꝓ eo: tenet ei gratis curationis beneficiū seu cōsiliū exhibere ⁊ si alia etioȝ ꝑpter tātā necessitatē ei subueniret benefaceret ⁊ multū mereret. sicut faciebat magister Rogerius de colle volis esse qui fuit medicus deuot⁹ xp̄o ⁊ toto tp̄e vite sue in ṽginitate pmāsit. ⁊ erat ita pi⁹ paupibus infirmis ꝙ eum a diuitib⁹ bonū salariū de labore suo exigeret ⁊ reciperet: ab ipsis tn̄ pauperibus infirmis nunq̄ aliquid pro curatione ipsoꝝ recipere volebat: sed gratis eos curabat ⁊ sollicit⁹ eos q̄ diuites. viii.

tabat. Qui ergo medicꝰ ꝓdicta fecerit nõ est dubiũ qn disciplina eiꝰ exaltabit caput illius: nõ solũ i mũdo: sed etiã in celo. Prouerbioꝝ.iiij. Accipe sapiẽtiã ⁊ exaltabit te

Scðo ars medici cõmendat̃ vt famosa non solum apud minores: sed etiam apud maiores. vnde dr̃ in auctoritate adducta ꝙ in medio magnatoꝝ collaudabit̃. s. medicus doctus. Et ratio est quia sicut dicitur Matth.ix. Non est opus valentibꝰ medicꝰ sed male habẽtibus. Non solum aũt minores infirmantur et male habẽt. sed etiã maiores et magnati siue sint principes siue alij imo frequẽter ꝓpter supfluas delitias et modicas exercitatiões magis languescunt tales ꝙ alij. Unde tales magis indigent medico et ipi laudãt medicos a quibꝰ curati sunt. Eccli.xxxix. Collaudabũt multi sapiẽtiã eiꝰ. s. magni ⁊ parui. Sz aduertẽdũ est hic qꝛ laudandus est aliquis proprie ꝓpter ꝟtutẽ. Cuiꝰ rationẽ assignat philosophus in pmo rhetorices. Ex eo ꝙ intantuꝫ est aliqd laudabile inquantuꝫ est bonũ. vñ hõ in tantũ laudabilis est: inquãtũ bonꝰ ẽ: sed bonũ honestũ qð est virtꝰ maxime habet rationẽ boni. ⁊ ipo est ꝗ bonũ facit habentẽ ⁊ opus eius bonũ reddit. vt dr̃ etiaꝫ in libro Ethicoꝝ. Et ideo ꝓpie ꝓpter ꝟtutẽ siue ꝓpter ꝟtutis opa reddit̃ hõ laudabilis ⁊ maxime laudabilis. Ideo eo ipo ꝙ medicus de arte sua ostẽdit̃ etiã inoqꝫ esse laudabilis: datur, itelligi ꝙ ars medicine vel quecũqꝫ alia ars quedã ꝟtꝰ ẽ. Uñ etiaꝫ philosophus in.vj. Ethicoꝝ ponit artem esse virtutẽ. s. intellectualẽ. Et rõ est: qꝛ cuꝫ oĩs ꝟtꝰ dicat̃ in ordine ad bonũ: duplici ratione aliqs habitꝰ dr̃ ꝟtus. Uno mõ quia facit facultatẽ bene operandi. Alio mõ qa cum facultate facit etiã bonũ vsum. facere aũt bonũ vsum ꝑtinet ad illos habitꝰ qui ꝑficiũt partẽ perpetuã eo ꝙ vis appetitiua aĩe est que facit vti oĩbꝰ potentijs ⁊ habitibus. Ars ergo que est recta ratio factibiliũ põt dici virtꝰ inquantũ dat facultatẽ benefaciendi. s. opꝰ artis. nõ autẽ est virtꝰ que de se faciat bonũ vsum. qꝛ nõ est habitus ꝑficiens appetitũ in eo ꝙ appetitꝰ humanus aliquo modo se hꝫ: sed i eo ꝙ ipm opus qð fit in se bonũ est. Unde non pertinet ad laudem artificio inquantuꝫ artifex est qua voluntate opus faciat: sed quale sit opus qð facit: Uñ ipsa ars est quedam virtus intellectualis inquantũ dat facultatẽ bene operandi. Sed quia ad hoc vt homo bene vtatur arte quã habet requirit̃ bona voluntas que perficitur ꝑ virtutem moralem. ideo quantũ ad vsuꝫ bonũ ars nõ est virtus: sed eius ꝫ philosophũ est aliqua virtus. s. moralis in qñtũ ad bonũ vsum eius requirit̃ aliqua virtꝰ moralis. Manifestũ est eñi ꝙ artifex ꝑ iusticiaꝫ que facit voluntatẽ rectã intelligit̃ artifex vt opus fidele faciat. ⁊ ideo dicit̃ Eccli.ix. ꝙ in manu artificũ opera laudabũtur. Tertio ostẽditur ars medicoꝝ esse virtuosa. s. ratione pncipij primi a quo est medicinarũ ꝟtus: quia est a pma ꝟtute scꝫ altissimi dei. Unde ait. Altissimꝰ. s. deꝰ de terra creauit medicinã. i. herbas ⁊ fructus medicinales ad salutẽ hominũ. ⁊ hoc quãdo dixit Geñ. j. Germinet terra herbam virentẽ ⁊ faciẽtẽ semen iuxta genus suũ: ⁊ lignũ pomiferuꝫ faciens fructũ iuxta genꝰ suũ: cuiꝰ semen in semetipo sit sup terrã. Et factum est ita Et ꝓtulit terra herbam virentẽ ⁊ facientẽ semẽ iuxta genus suũ; lignũqꝫ faciens fructuꝫ ⁊ habẽs vnũquodqꝫ sementẽ ꝫm speciem suam. Ex quibꝰ verbis liquet ꝙ ꝟtute dei qui terram creauit terrã ꝓducit herbas ⁊ semina ⁊ ligna: idest arbores ⁊ fructus in quibꝰ etiam semina et in oĩbꝰ his inueniũtur medicinales virtutes ꝯtra infirmitates diuersas. Sicut manifeste pꝫ in arthemesia que a noĩe dicit̃ mater herbarũ: ⁊ est calida ⁊ sicca in tertio gradu cuius folia habẽt virtutẽ expellendi sterilitatẽ mulieris factã ex humida causa: qð põt cõprehẽdi ex cõplexione si sit pinguis vel macilẽta et debẽt talia folia arthemisie pulverizari cũ herba que dicitur bistorta ⁊ cũ nuce muscata: in eadem quantitate ꝯficiat̃ Puluis cum melle vel syrupo simplici ⁊ detur in modicũ electuarij in mane ⁊ sero cũ vino decoctiõis arthemisie. Itẽ i herba ꝗ dicit̃ bethonica que est calida et sicca in tertio gradu: cuius folia valẽt cõtra dolorem capitis factum ex frigida causa in eo existente si fiat gargarismꝰ ex colatura decoctionis bethonice cuꝫ staphi. in aceto. Itẽ patet in borragine. que valet ꝯtra syncopim si ex succo borraginis et zuccaro fiat syrupus ꝯtra cordiacam et epilẽticã passionem addito ibi puluere de corde cerui: sicut posset exẽplificari de vnaquaqꝫ herba qꝛ nulla inuenit̃ sine aliqua medicinali ꝟtute. Est etiam virtus medicinalis et dea posita in

seminib⁹ herbaꝝ. sicut pꝫ in semine mel/
liloti: qđ est calidum ⁊ siccuꝫ in prima gra
du ⁊ dicitur corona regis que formatur ad
modū semicirculi ⁊ ponitur in medicinis
cum ipsis ceꝫ: icibus: cui⁹ decoctionis vi/
nū digestionem confortat ventositateꝫ ex
cludit oppilationem renū ⁊ vesice operit.
Item tale semen in cibis vel potibus posi
tū eos boni saporis ⁊ optime olentē facit.
Iteꝫ patet in semine anisi qđ alio nomine
dicitur cyminū dulce ⁊ est calidum ⁊ siccū
in tertio gradu: ⁊ valet contra ventositatē
⁊ indigestionem: ⁊ acidā eructuotionem si
detur vinū decoctionis anisi feniculi costi
⁊ masticio. Et sic possꝫ exēplificari de mul/
tis alijs seminibus. Item inuenitur virt⁹
medicinalis in lignis sicut potet in ligna
aloe precipue: qđ reperitur ī insula que di
citur cumie: cui⁹ decoctiōis vinū digestio
nem procurat ⁊ stomochū frigidatum ca/
lefacit ⁊ si abominabile fuerit ponat pa/
rum aloea integrum in vino per nocteꝫ et
mane vinū exibeatur. Sic posset exēplifi/
cari de multis alijs lignis. Iteꝫ inuenitur
virtus medicinalis in fructibus, sicut pꝫ
in piris que sunt frigida ⁊ sicca: que cocta
in aqua pluuioli ⁊ posita sup as stomachū
vomitū ex cholera coartant: posita ꝟo su/
per pectinem fluxum ventris. sicut posset
exēplificari de oīb⁹ alijs fructibus. Quis
autem sufficienter dicere posset de virtu/
tibus medicinalib⁹ quas etiam altissim⁹
posuit ī radicibus ⁊ frondibus ⁊ floribus
herbarum vel arboꝝ aut etiā in preciosis
lapidibus ⁊ in diuersis speciebus minera
liū: seu etiā animaliū que ee terra vel ī ter
ro oriuntur: que scilicꝫ virtutes hominib⁹
vel ex diuina inspiratione vel ex longi tē/
poris experientis sunt compte. Unde dici
tur Ecclesiastici. xxxviij. post verba auctori
tatis inducte. Ad agnitionem hominū vir
tus illorum. Et dedit hominibus scientiā
altissimus: honorari in mirabilibus suis.
Quasi dicere ad agnitionem hominū per/
uenit supple virtus illorum: scꝫ medicina/
lium vt herbarum lignorum ⁊ fructuuꝫ ⁊
seminuꝫ. Unde Sap. vij. Dominus dedit
homini scientiam veram. Et post differen/
tiam virgultorum; et virtutes radicum et
quecunqꝫ sunt absconsa et improuisa didi
ci. vnde inducit Ecclesiasticus. Altissim⁹ de/
dit hominibus scientiam: scilicꝫ medican
di vel predicta cognoscendi. honorari ī mi
rabilibus suis: idest vt honoretur in mira
bilibus operib⁹ suis. Quarto describitur
ars medicorum ve gratiosa ⁊ accepta etiā
viris prudentibus. Unde additur in au/
ctoritate ꝑinducta. ꝙ vir prudēs non ab/
horrebit eam. Est auteꝫ triplex ratio qua/
re vir prudens non abhorret medicinam.
Primo ratione principij: scilicꝫ a quo est
medicinaruꝫ virtus. quia sicut dicitur Ec/
clesiastici. xxxviij. A deo est omnis mede/
la et a rege accipiet donationem. Et expo
nitur ꝙ a deo est omnis medela non solū
spiritualis sed etiam corporalis. Job. v.
Ipse vulnerat ⁊ medetur. Hieremie. xvij.
Sana me domine ⁊ sanabor. sequitur. Et
a rege scilicꝫ celesti accipiet donationem:
idest efficatiam in donationem medicine.
Quasi dicat. Non solum est a deo medici/
na. sed etiam est ab eo ꝙ medicus efficat/
ciaꝫ habeat in distributione medicine. Et
ideo in infirmitate maxime est fiducia ha
benda in domino: ⁊ reprehensibilis osten
ditur fuisse Aso de quo dicitur fuisse. ij.
Paralip. xvj. Egrotauit aso dolore pedūꝫ
vehementissimo: ⁊ nec in infirmitate que/
siuit dominū: sed magis in medicorum ar
te confisus est. Inquātum ergo medicina
est a deo non est abhorrēda. quia sicut di/
citur. j. Timo. iiij. omnis creatura dei bo/
na: et nihil reijciendum qđ cum gratiarū
actione recipitur. Secundo ratione exem
pli: quia etiam viri sancti ⁊ prudentissimi
legūtur non abhorruisse medicinas sicut
patet in Esaia ⁊ Ezechia. quia Esaias em
plastrum carcaruꝫ alligauit ezechie. Esa.
xxxviij. Qđ cuꝫ intulisset super vulnus ei⁹
curatus est. iiij. Regum. xx. Sed obijcitur
de beata agatha ꝙ dixit beato petro. Me
dicinam carnalem nunꝙ corpori meo ex/
hibui. Sed potest dici ꝙ priuilegia pau/
corum non faciunt legem communē. Ter/
tio ratione experimenti: quia frequēter et
manifeste experimur ꝙ medicine valēt ad
sanitatē corporis. ea aūt que sunt manife
ste vtilia nō dꝫ respuere hō prudens. Licꝫ
enī dominus solo verbo posset curare oēꝫ
morbum: tamen vult etiam per hoīes ⁊ ꝑ
corporales medicinas corpa sanari. vt in/
ter hoīes mutua charitas ⁊ inter corpora
etiam seruet ordo nature. Unde dr̄. Eccli.
xxxviij. Da locum medico. etenī illum dn̄s
creauit ⁊ non discedat a te. qr opa illi⁹ ne
cessaria sunt. est enī tempus qn̄ in manus

illoꝝ incurrat. Et oīa hec cōsiderat homo prudens etiā s̄m prudentiā spiritus quia ptinet ad virum prudentē habere curam de vita corporis ꝛ de pace mētis. Et ideo Ro.viij. dicitur ꝙ prudentia spiritus vita et pax.i. causa vite ꝛ pacis. vite scꝫ nature ꝛ pacis conscientie. B

Secūdo in themate

assumpto tangitur corporalis vite priuatio: cum dicit. nō est scꝫ viuens ampli⁹ corpore. sicut arbor succisa et desiccata nō est amplius viuens licꝫ remanserit vita in radice. ꝛ sic est corpus succisum per mortem. licꝫ remanserit vita in anima que est radix vite. ps. lxxxiij. Priusq̄ȝ abeam ꝛ amplius non ero. Licꝫ posset referri verbuꝫ thematis ad terminationem artis siue vsus eius vt intelligat̄ non est amplius medicus. q2 scꝫ in alia vita non habet locuꝫ medicina. Unde de medico mortuo potest exponi illud Esa. iij. Non sum medicus: ꝛ in domo mea non est panis neqꝫ vestimentuꝫ. Hoc enim verbū potest dicere aīa medici vbicūqꝫ sit siue in paradiso siue ī inferno. Nā quantum ad medicum qui est in paradiso per verba p̄dicta excluditur triplex passio siue necessitas quaꝫ patimur in vita ista. Nam aliqua passio est que infertur ab exteriori sicut passio frigoris ab aere frigido vel vento: ꝛ contra hanc indiget homo vestimento. Secūda passio est que ab interiori scꝫ passio famis et contra hanc indiget homo pane.i. cibo corporali. Alie po passiones sunt q̄ sunt ab vtroqꝫ. sicut passiones egritudinū: q̄ quādoqꝫ causantur a causa interiori puta ab humoribus: quandoqꝫ ab exteriori sicut a pestilenti aere ꝛ similibus: ꝛ sic sunt etiam passiones vulnerum que ab extra inferunt̄. Et cōtra huiōi passiōes indiget hō medico siue chirurgico siue physico. In vita autem eterna non sunt passiones egritudinū seu vulnerum: sed habēt perpetuā sanitatē ꝛ impassibilitatē Unde beatis dicit̄ Malach. iiij. Orietur vobis sol iusticie ꝛ sanitas in pēnis ei⁹. et ideo nō est ibi medicus. Unde dicit. nō sum medicus q2 sicut dr̄ Luc. v. Nō egent q̄ sani sunt medico. Itē in vita eterna nō erit passio famis Esa. xlix. Non esuriēt neqꝫ sitient ampli⁹ ꝛ ideo nō erit ibi necessarius panis aut cib⁹ corporalis. ꝛ ideo dixit in domo mea scꝫ mansionis celestis nō est panis: idest cibus corporalis. Et ideo pōt dici anime intrāti paradisum illud. iij. Reg. xiij. Non comedes panē neqꝫ bibes aquā: neqꝫ reuerteris per viā qua venisti. s. per mortem: quia scꝫ resurgēs ex mortuis iam nō moritur ꝛ mors illi vltro nō dn̄abitur. Roma. vj. Item nō est ibi passio frigoris. Cantico. ij. Iam em̄ hyems transijt.i. tempus frigoꝝ imber abijt ꝛ recessit. sicut nec estus erit ibi. Apoca. vij. Non cadet super illos sol neqꝫ vllus estus. ꝛ ideo non indigēt vestimento. propterea dixit in auctoritate inducta. neqꝫ vestimentū. Iob. j. Nudus reuertar illuc. erit tamen post resurrectionem quilibet amictus lumine sicut vestimēto sicut dicitur in ps. ciij. Si aūt fuerit in inferno. sic non erit ibi medicina. q2 passiōes eorum ꝛ plage insanabiles sunt Unde Hier. xv. dr̄ ex persona dānati hoīs. Factus est dolor meus ppetuus. et plaga mea desperabilis renuit curari. Item erit ibi fames perpetua propter carentiaꝫ oīs boni siue refectionis cōsolatione. q2 nihil desiderabile dabitur eis. Unde potest dicere dānatus ibi illud Dan. c. Paneꝫ desiderabilem non comedi. scꝫ ex quo veni huc. Item erit ibi estus intollerabilis ꝛ frigus intensissimum. quia transibunt ab aquis niuiū ad calorem nimium. Job. xxiiij. Et erūt in oīmoda nuditate. q2 de demonib⁹ vel petis vel de consanguineis hoīs morientis dr̄ Job. xxiiij. Nudos dimittūt homines vestimenta tollentes q̄bus non est operimentum in die frigoris. C

Tertio ponitur in the

mate alteri⁹ sec̄li locatio: cū dr̄. ibi. Nā aīa hoīs morientꝫ aut vadit ad infernuꝫ ꝛ ibi locata nunq̄ȝ habebit requiē. Et ideo dicitur hoī reprobo morienti. Cōsurgēs transfreta. ibi quoqꝫ non erit requies tibi. Esa. xxiij. Nam pena dānatoꝝ in inferno nunq̄ȝ cessat. q2 semꝑ sunt ī odio dei eiecti a psortio boꝝ. Unde dicit dn̄s de eis Osee. ix. Ibi exosos habui eos. s. ī mūdo ꝑpter malitiā adinuētionū eoꝝ. de domo mea eijciā eos. s. de domo paradisi: ꝛ nō addam vt diligam eos. s. in inferno. vnde semper remanent ī odio dei. Aut vadit aīa morientis ad purgatoriū. ꝛ talea oīe ibi existentes exoluūt debita penarū: q̄ possunt redimi a nobis elemosynis ꝛ sacrificijs ꝛ alijs suffragijs ꝛ hec valēt eis ex mia christi; ꝛ ex vir

tute passiõis: qua ipse dñs nos redemit. ꝛ ideo dicit anime ibi existenti. Ibi redimet te dñs. Michee. iiij. Aut vadit anima morientis ad paradisum: ꝛ ibi habēt anime in ipso deo gaudiū sempiternum. Unde ps. Ibi letabimur in ipso: idest in ipsi⁹ visione beata. Matthei. xxviij. Ibi eum videbitis ꝛc. Ad quam visionē nos perducat ꝛc.

¶ In funere alicuius docti viri vel litterati. Sermo. xxv.

Moritur doctus

sicut ꝛ indoctus. Eccl's. ij. Uidemus ꝙ docti ꝛ litterati viri multū differūt ab indoctis ꝛ illitteratis ī vita. Primo quidē quātū ad vite solaciū: quia sicut dic̃ Seneca. Ociū sine litteris mors ē: ꝛ vivi hoīs sepultura. j. Macab. xij. Habētes solacio sanctos libros. Rom. xv. Per patiētiā ꝛ ꝯsolationē scripturarū spē habeam⁹. Itē quātū ad litterature cōmodū: qꝛ frequēter oportet aliq̄ legere vel dictare vel scribere: q̄ viri docti vel lr̄ati pñt commodius ꝛ efficati⁹ facere ꝑ seipsos ꝙ possent fieri ꝑ alios: qꝺ illitterati ꝛ indocti facere nō possunt. Unde opꝫ ꝙ lr̄as secretas ꝛ similia cōmunicēt alijs qui aliqñ fideles non sunt. ꝛ ideo talia secreta non ē tutū scribere indoctis ꝛ illitteratis. Eccli. viij. Ne cōices cū hoīe indocto. Item differūt quātū ad sciētie lucrum: qꝛ multi docti viri ꝛ litterati multum lucrantur de scientia sua sicut advocati ꝛ medici ꝛ notarij ꝛ doctores sciētiarū quarūdā: ꝛ ideo pleriqꝫ illitterati sunt in egestate pecunie. ꝛ si non sint ī egestate pecūie; sunt tamē in egestate scientie que est egestas cordis. Unde Prover. x. Qui indocti fuerint in egestate cordis morietur. Item differūt quantū ad doctrine fructū: quia docti ꝛ litterati possunt ꝛ sciūt alios docere: nō aūt indocti. ꝛ ideo dicitur Prover. xiiij. In corde sapientis requiescit sapiētia ꝛ indoctos quosqꝫ erudiet. Sed quantūcunqꝫ sic differunt in vita doctus ꝛ indoctus: in morte tamē corporali differre nō videtur: qꝛ vterqꝫ moriт. s. doctus et indoctus: ꝛ hoc est qꝺ in themate assumpto dr̄: qꝛ moritur ꝛc. In quibus quidem verbis possumus considerare tria.

Primo quidem flebilem subtractionē: quia moritur doctus.

Secūdo inevitabilē cōmunionē: qꝛ sic scꝫ oportet ꝙ moriatur doctus vt indoctus.

Tertio vero illaudabilē privationem: cuꝫ dicitur. indoctus.

Circa primū notādū

est ꝙ subtractio ꝛ mors alicuius boni viri ꝛ litterati est magis flebilis ꝛ lamentabilis alijs qui remanēt ꝙ̄ sit cōmuniter subtractio ꝛ mors hoīm indoctorum ꝛ idiotarum. Et ratio est: quia doctoꝝ ꝛ litteratorum presentia ꝛ servitium videtur esse magis necessaria ꝛ vtilis non solum singularibus personis: sed etiam cōitati ꝛ saluti rei publice. Nam sicut est necessaria terre influentia celi ꝛ stellarum: ita videtur esse necessaria reipublice sapiētia ꝛ ꝯsiliū ꝛ ministeriū doctoꝝ ꝛ litteratorūꝫ viroꝝ: ꝛ ideo dicitur Dañ. xij. Qui docti fuerīt fulgebūt quasi splēdor firmamēti. ꝛ qui ad iusticiam erudiūt plurimos quasi stelle in ꝑpetuitas eternitates. Ubi nota drīam doctoꝝ hoīm. Quia quidā sunt instructi: sꝫ nō instruētes. Et de istis dicit. qui docti fuerint fulgebunt sicut splendor firmamenti.

Quidam vero sunt instructi ꝛ instruentes ꝛ de istꝫ subdit: ꝙ q̄ ad iusticiā erudiūt ꝛc.

Circa primū nota tria bona q̄ facit scīa lr̄aꝝ hoīb⁹ litteratis. Naꝫ primo facit eos magis intelligētes. qꝺ notat cū dr̄: qui docti fuerint. Et est dicenda rō huius. Primo quidē: qꝛ plura intelligit hō ꝑ doctrinam alioꝝ ꝙ faceret per seipm: vñ scīa vt plurimūꝫ adgenerat in nobis ex doctrina: sicut dicit philosophus ī. ij. Eticoꝝ. Unde doctus idest doctrina alioꝝ instruct⁹ magis intelligit. Secūdo: quia sicut lux solis in aere recepta facit plurima videre: ita scīa in hoīe ꝑ doctrinā adgeneratā facit plurima intelligere: quia tunc intelligit ꝛ ꝑ seipm ꝛ est ab alio adiut⁹. Unde Hesiodus poeta: sicut refert Aristoteles in primo Ethicoꝝ. dixit ꝙ qui per se intelligere pōt est optimus: q̄ vero recipit que dicitur ab alio: est etiaꝫ bonus qui aūt neutrū habet: est inutilis quantuꝫ ad acquisitionē sciētie. Sed quantū ad doctrinā moralē impedit homo ne efficiatur doctus in ea dupl'r. Uno mō quātū ad sciētiā. alio modo quantum ad finem. Primo modo impeditur iuvenis. Et ratio est: quia iuvenes in etate sunt inexpti operū humane vite propter temporis brevitateꝫ. vnde nō habent de eis noticiā: cū talia per experientiam maxime cognoscātur: ꝛ ideo non

possunt de talibus bene iudicare: qꝛ vnusquisqꝫ bene iudicat que cognoscit ⁊ hoꝛuꝫ verus est iudex sicut philosophus dicit in pꝛimo ethicoꝛum. Sic qui est instructus circa vnūquodqꝫ genus bene iudicat ⁊ de pertinentibus ad ipsum: ⁊ qui circa omnia de omnibus: ⁊ per consequēs iuuenis non est bonus auditoꝛ doctrine moꝛalis: quia opoꝛtet ꝙ auditoꝛ sciat dijudicare de his que audit vt bene dicta recipiat ⁊ male dicta respuat. Sed notandum ꝙ aliquando ex gratia dei speciali suppletur iste defectꝰ in quibusdā iuuenibꝰ qui etiā in iudicādo de actibꝰ humanis pꝛeferūtur senibꝰ: sicut patet in Daniele. Quia suscitauit deus spiritum pueri iunioꝛis cui nomē Daniel. Et dixerāt ei senes. Ueni ⁊ sede in medio nostrū ⁊ iudica nobis: qꝛ dedit tibi deꝰ honorē senectutis. Dan. xiij. Qui postea iudicauit ⁊ condemnauit senes qui false ⁊ inique cōdemnauerant susannā. Et multos alios iuuenes habuit ecclesia supdoctos a deo: de qbꝰ Esa. liiij. Ponā filios tuos doctos a dño. Alio mō impedit aliquis in doctrina moꝛaliū quantū ad finem ipsiꝰ: q̄ ē non cognitio: sed actꝰ bonus ꝑm philosophuꝫ. Et hoc mō sectatoꝛ passionū inutiliter audit doctrinā moꝛalē que est doctrina virtutū: sicut est ille qui ex electione pꝛoponit vt satisfaciat cōcupiscētie sue: talis enī vt dicit philosophꝰ in. j. ethi. inaniter. i. sine efficacia ⁊ inutiliter. i. sine ꝯsecutiōe finis audit moꝛalē sciam: cuiꝰ finis sicut ⁊ oīm pꝛacticaꝝ nō est cognitio solū ad quā solis peruenire potest: sed actio virtuosus ad quē nō peruenit q̄ passionē sectatꝛ. Sic accidit etiā de incōtinentibus: qui licꝫ pꝛoponāt a noxijs ⁊ delectationibus obstinere: vincūtur tamē interdū impetu passiōis: vt contra suū pꝛopositū impetū passionis sequātur. vñ tales licꝫ sint docti in cognoscēdo: non tamen ostendunt se doctos in operando. Sed de doctrina socre scripture sciendū ꝙ tradita est nobis vt cognoscamus ea que sunt fidei ⁊ ea que sunt vite ⁊ moꝝ vt boni simus. Unde ille ostēditur doctus ⁊ intelligēs in ista doctrina qui cōsequitur vtrūqꝫ finē: scꝫ scientiā fidei ⁊ operatiōem moꝛuꝫ. Sed neutrū finē ossequitur homo impiꝰ ⁊ malus: ex quo enim malus est non agit que sunt bonoꝛum moꝛuꝫ: ⁊ non vult intelligere vt bene agat: ⁊ excecat eū malicia sua. Et impiꝰ qui caret fidei pietate excecatus ex impietate infidelitatis caret pꝛimo fine scꝫ agnitionis fidei: ⁊ fidelis malus ⁊ peccatoꝛ caret scdo: ⁊ neuter est pfecte intelligēs aut perfecte doctus. Et ideo dicitur Dan. xij. Impie agent impij: neqꝫ intelligent omnes impij: poꝛro docti intelligent. Scdm bonuꝫ qd facit scientia litterarum est. quia facit homines apparentes ⁊ ideo dicit in auctoꝛitate inducta: ꝙ fulgebunt: ea enim que fulgent magis apparent. Fulgent enim intra se per scientiam ⁊ extra per verboꝛuꝫ eloquentiam. Tob. xiij. Luce splēdida fulgebis: idest habebis lucem scientie ⁊ splendoꝛem eloquētie ⁊ fulgoꝛem fame. Sed notādum ꝙ quidam fulgent in nocte quoꝛum fulgoꝛ non apparet in die sicut noctiluce. Et tali fulgoꝛi assimilatur scientia ⁊ eloquentia hominis peccatoꝛis: quia habet lucem scientie cum obscuritate peccati. Luce. xj. Uide ne lumen qd in te est tenebre sint. Tertium bonum qd facit scientia litteraruꝫ est: quia facit hominem eminentem: ⁊ ideo dicitur in auctoꝛitate supꝛa allegata sicut splēdoꝛ firmamenti. Firmamētum enim pꝛeeminet ceteris: ita viri litterati ⁊ eloqūētes si sint boni viri vtilius ⁊ decentius pꝛesunt: ⁊ ideo scientia ⁊ litteratura rectoꝛis ⁊ domini recte est vt splēdoꝛ firmamenti. Eccli. xliij. Uas castroꝝ in excelsis in firmamento celi resplendens: debet enim rectoꝛ dominus esse vas mundum per continentiam: sed castroꝛum per foꝛtitudinis pugnam: sed in excelsis in firmamēto per iusticiam. resplendens per pꝛudentiā ⁊ scientiā. B Secundo ostendit in auctoꝛitate allegata daniel ꝙ sunt instructi siue docti alios instruētes ⁊ docētes. Et de istis dicit: ⁊ qui ad iusticiam ⁊c. Ubi tangūtur quottuoꝛ cōditiones quas habet doctrina perfectoꝛum doctoꝛuꝫ. Pꝛima: est quia est fructuosa: scꝫ quia erudiūt ad iusticiam. Quidam enim docti sunt qui erudiunt alios ad pecuniā: sicut doctoꝛes legum aut decretoꝛuꝫ aut medicine: ⁊ aliarum scientiarum seculariū. Nam ⁊ illi qui docent faciunt pꝛopter salarium ⁊ lucrum pecunie: ⁊ illi etiam qui audiunt talia volunt addiscere vt inde postea lucrentꝛ. Uñ talis eruditio habet mercedē suā hic in pꝛesenti. Sed illi qui docent doctrinam sacre scripture que est doctrina diuinitus inspirata: isti pꝛopꝛie erudiunt ad iusticiam nō autem pꝛopter pecuniam: quia dicitur eis

gratis occepistis gratis date. et intendunt etiam auditores inducere ad iusticiam: idest ad cõmunem virtutem: quia iusticia ꝟm philosophum dicitur omnis virtus: vt scȝ faciat hominem ad omne opus virtutis ꝑfectum. et ideo dicitur. ij. Thimothei. iij. ꝙ omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendum. ad arguendum: ad corripiendum: ad erudiendum in iusticia vt perfectus sit homo dei ad omne opus bonum instructus. Et tales doctores non habent hic premium in presenti: sed expectant inde coronam in futuro. de qua doctor egregius Paulus dicebat. ij. Timothe. iiij. In reliquo reposita ē mihi corona iusticie ꝛc. Secunda conditio quam habet doctrina perfectorum est: quia est copiosa quia erudiunt multos. Nota differentiaȝ inter pecuniā et scientiā. Quia pecunia inter multos diuisa minuitur. Sed scientia pluribꝰ cõmunicata nõ minuitur sed augetur. Vñ Anticlaudianꝰ dixit ꝙ scientia est nobilis possessio anime: que distributa suscipit incrementū ꝛ auaruȝ dedignata possessorem: nisi publicetur elabitur. Et ideo docendo alios multos etiam ipse docens ꝓficit in scientia. Propterea dicit̃ Eccli. xxxvij. Vir peritus multos erudiuit et anime sue suauis est quia scȝ aīe sue acquirit profectum et suauitateȝ scientie. Notanduȝ etiaȝ ꝙ oē habens aliquam excellentem virtutem conatur similitudinem illius ꝟtutis in multa alia imprimere: sicut sol habens luceȝ excellentē multa corpora facit lucida et lunaȝ et stellas et planetas. Et ignis habēs excellentem calorē multa corpora calefacit. Sic etiam homo habens iusticiā que ꝟm philosophū est ꝓclarissima virtutū: multos erudit ad iusticiaȝ. Unde Prouer. x. Labia iusti erudiūt plurimos scȝ de iusticia. Tertia cōditio quā ostendit̃ habere in auctoritate inducta doctrina perfecte docentiuȝ est: quia est luminosa: idest lumine sapientie plena vnde ipsi doctores assimilantur stellis. Erunt inquit sicut stelle: stelle enī imbute lumine solis ipm lumen in inferiora refundūt. Sic periti doctores luce solis .i. agnitione veritatis pleni ipsam libenter cōicāt alijs. Unde Baruch. iiij. Stelle dederūt lumen in custodijs suis: ꝛ lete te sunt Ubi attendendū ꝙ scientiam suā cõmunicant vtiliter: quia dederunt lumen. Naȝ vt lumē stellarum est vtile cōtro tenebras noctis. ita et lumen scientie volet cōtro tenebras ignorātie et peccati. Item caute et prudenter: qr in custodijs suis. Custodiunt enī seipsos ne qđ verbis predicant moribus destruāt. Custodiunt etiam scientiam et linguam suam vt proferant cōgruo tempore doctrinam. Malachie. ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiam. Item cõmunicant eam hilariter: quia letate sunt. quia homini scienti delectabile est docere. Prouerbiorum. xv. Letatur homo in sententia oris sui. Quarta conditio doctrine perfectorum doctorum est. quia est gloriosa. quia finaliter recipient gloriam in perpetuas eternitates. Sunt enim ibi perpetue eternitates viuentium et gaudentium. ꝓs. In eternū exultabūt: et habitabis i eis. Et licȝ sit vna eternitas essentialis: tamē multe sunt eternitates partitiue. vñ et dies anni dicunt̃ ibi esse eterni. Michee. v. Egressus eius a diebus eternitatis. et in ꝓs. Annos eternos in mēte habui. Et inuisibilia eterna dicuntur. ij. Cor. iiij. Que autē non videntur eterna. C

Secūdo in themate

assumpto notatur ineuitabilis cõmunio: quia scȝ ineuitabiliter cõmunicāt in morte doctus ꝛ indoctus. quasi dicat sicut moritur vnus ita et alius. Ratio autem huius est: quia qui sunt similes in delicto: debent pati similem penam. Sed omnes hoīes tā docti ꝙ indocti sunt similes in debito siue peccato ex quo sequitur pena mortis. s. in peccato originali qđ trahitur ex Adam et ideo dicitur ꝙ in Adam omnes peccauerunt. ergo sic debet mori siue doctus siue indoctus. Unde. j. Cor. xv. dicitur. In Adam omnes moriuntur. Et dico sic quantum ad mortis terminum: quia cuiuscunqȝ hominis vita per mortem terminatur. sed non quantum ad mortis modum: quia nō omnes eodē modo moriūtur. Sed notandū ꝙ duplex est mors ꝟm quā attendit̃ duplex similitudo. Prīa est mors nature. In hac assimilant̃ non solū oēs hoīes: sed etiā oīa aīalia. Deus enī a principio in hoc honorauerat hoīem super omnia animalia ꝙ dederat sibi gratiam qua poterat nō mori Sed hā ꝑ pctm̄ inobedientie hoc honore reddidit se indignū. Et ideo ꝯueniens fuit vt sublato hoc ꝓuilegio honoris per actū ꝑtinentē ad aīaleȝ vitā. s. ꝑ esum pomi vetiti

rediret ad cõmunitatẽ et cõmunẽ mortalitatem oĩm aĩalium. Et idcirco dicitur in ps. Homo cuz in honore esset ꝛc. Et Eccl's iij. dixi in corde meo de filijs hominũ vt ꝓbaret eos deus ꝛ ostenderet similes esse bestijs. Et idcirco vnus est interitus hominũ et iumentoꝛuz ꝛ equa vtriusqꝫ cõditio Sicut moritur homo. sic et illa moriuntur Similiter spirãt omnia: et nihil habet homo iumẽtis amplius. Et loquitur quantũ ad istud qð sensibiliter et visibiliter apparet. qꝛ aĩa hoĩs ꝗ remanet ĩmortalis nõ videt oculis corporeis. Vñ sicut de iumento nõ remanet nisi cadauer: ita videtur quoqꝫ ad sensum ꝙ sic fit de hoĩe: ꝙuis in rei veritate sit falsum: hoc tamẽ verũ est ꝙ et homo moritur et illa etiã moriunt̃ ꝺm corpus qð videtur. Est autez alia mors scꝫ gehẽne que dicitur mors eterna: quia priuat vita eterna ꝛ omnibus bonis temporalibus, et dicitur gehenne propter penã ignis eterni ꝛ ista sequitur ex peccato actuali ꝛ mortali. Et ista nõ est cõmunis omnibus hoĩbus: sed tm̃ peccatoribus impenitentibus quia scꝫ omnes sic pereunt in eterna damnatione. Unde Luce. xiij. Si non penitentiam habueritis om̃es similiter peribitis.

In quibus quidẽ ꝟbis primo excludit̃ culpe remediũ, si nõ pñiam habueritis.

Secundo infertur cõmune suppliciuz quia omnes similiter ꝛc.

Circa primũ aduertẽdũ est ꝙ penitẽtia est remedium quo purgat̃ macula culpe et remouetur reatus pene. Dicitur ꝙ leo qui cõmixtionẽ leene cũ pardo odore cognoscit totus in adultere surgit penam: sed si leena post cõmixtionez in flumine lauetur: nihil tunc a leone percipit̃. Sic si anima christi sponsa diabolo peccãdo coniungitur: ipse christus qui est leo de tribu iuda ad vindictam cõtra eã merito prouocatur. Sed si anima in flumine lachrimose penitẽtie lauetur: ab ipo christo peccatũ dissimulat̃, et parcitur. Unde Ambro. Qð defendi non potest: ablui potest: lauent lachrime delictum qð voce pudor est confiteri. lachryme veniã nõ postulant sꝫ merent̃. Ezech. xviij. Si impius egerit penitentiaz ab omnibus peccatis suis oĩm iniquitatum eiꝰ nõ recordabor. Sed ecõtra dicitur Eccli. ij. Si penitentiã non egerimus: scꝫ: de peccatis incedimꝰ in manus domini: et non in manus dominum, scꝫ releuantium: quia in inferno nulla est redemptio. Illi qui nunc agunt penitentiam incidunt in manus hominuz irridentiũ ipsos tanꝙ pappalardos. Sed qui non agunt incidunt in manum fortiorem: scꝫ dei punientis eos. Sed videtur ꝙ eligibilius sit incidere in manus domini ꝙ in manus hominũ: per illud. ij. Reguꝫ vltimo. Melius est vt incidam in manus domini multe em̃ misericordie eius sunt. ꝙ in manus hominum. Sed dicendum est ad hoc ꝙ verũ est hoc in presenti quia nũc est tempus misericordie: sed non in futuro: quia tunc erit tempus iusticie. Et ideo tunc horrendum erit incidere in manus dei viuentis: vt dicitur ad Hebreos. x. Secundo in auctoritate adducta subinfertur commune suppliciũ. s. hoĩm impenitentiuz. qꝛ similiter peribitis. Nota ꝙ quãdo aliquis vadit per viam malam et suspectam vbi cõsueuerunt homines expoliari a latronibus et occidi ꝛ dicitur ei non teneatis viã istaz si non vultis perire: sed teneatis viam talẽ que est bona et secura. et ipe non vult assentire vt exeat de via ꝑiculosa ꝛ vadat ꝑ viaz securam: talis est stultus et insipiẽs. Stultus: quia nõ exit de via mala. insipiens: qꝛ non vult tenere viam bonam. et ideo merito perit et ipse et qui cũ eo pergũt. Sic via mala in qua sunt latrones expoliantes est via peccati in qua demones expoliãt aĩam gratia ꝛ virtutibus. Figura huius habetur Luce. x. de eo qui descendebat a hierusalez in hiericho. i. a. iusticia in culpam qui incidit in latrones: idest demones vel ipa peccata, et expoliauerũt eũ. s. gratuitis ꝛ vulnerauerunt scꝫ in naturalibus quia in statu peccati vulneratur intellectus per ignorantiã: et affectus per malitiã: et cõcupiscibilis ꝑ concupiscentiam mali inordinataz et irrascibilis per impotentiã boni: semiuiuo relicto. qꝛ licet peccator viuat vita nature. non tamen vita gratie. Sed via bona et secura est via penitentie. quia sicut dicitur Ezechielis. xviij. Si impius egerit penitentiam ab omnibus pctĩs suis vita viuet et non morietur. Est ergo stultus et qui non vult exire de via peccati. et insipiens qui non vult ire per viam penitentie. omnes ergo ꝗ tales sunt simul pereũt. ps. Simul insipiens et stultus peribunt. Sunt em̃ ꝗdam stulti qui nolunt ire per viam penitentie: quia nolunt dimittere peccata. Quidaz ꝟo insipientes sunt qui etiam nolunt ire

per eā: qi nolūt sustinere aspera. et vtriq; simul pereūt. scz in eterna dānatione. P

Tertio in themate as

sumpto ponit laudabilis ꝓuatio cū dī. in doct⁹. Indoct⁹ eni ꝓprie vocat ille qui nō didicit q̄ tū discere poterat: et h̄ plerunq; prouenit ex sup̄bia. Uñ dī Prouer. xxj. Su perb⁹ ⁊ arrogās vocatur indoctus: qui in ira operat superbiā. Ubi tanguntur breuiter tres modi hominū indoctorum.

Nā quidā sunt indocti a v̄itatis cognitione: ⁊ ꝓuenit ex sup̄bia. vñ dicit. sup̄b⁹.

Quidā v̄o sunt indocti quantum ad sui estimationem. ⁊ hoc prouenit ex arrogantia. ⁊ ideo dicit. ⁊ arrogans.

Quidā v̄o sunt indocti quātū ad rectam operationē: ⁊ hoc prouenit ex ira: ⁊ ideo dī qꝫ in ira operatur superbiam.

Quantū ad primū sciēdū est qꝫ quidam sunt īdocti quātū ad cognitionē veritatis tripliciter. Uno modo qr doctrinaz veritatis ignorāt: ⁊ hoc plerūq; ex superbia prouenit qr superbus innititur proprio sensui ⁊ despicit sensum alterius: ⁊ ideo non vult subijcere se sciētibus ad discēdum. Et ideo dicit Tob. iiij. Superbiaz in tuo sensu aut in tuo verbo nunq̄ dn̄ari permittas. Aliquando v̄o potest prouenire etiā ex accidia qꝫ homo non curat discere ea que potest ⁊ tenetur scire: qr accidia refugit spirituale bonum inquantuz est impedimentū boni corporalis: ⁊ tali dicit dn̄s. Osee. iiij. Quia tu sciētiā reppulisti repellam ego te Quidā v̄o sunt indocti: quia in cognitione veritatis errāt: scz falsa pro veris approbantes. Et hoc etiā quādoq; ꝓuenit ex superbia: qr tumor mētis est obstaculum veritatis: sicut Greg. dicit. Existimat eni quādoq; hō superbus se intelligere qđ non intelligit: ⁊ tales dicentes se esse sapientes stulti facti sunt. Quidā v̄o sunt indocti quantū ad cognitionem veritatis: qr in doctrina falsitatis pertinaciter perseuerant: ⁊ talis est ꝑtinacia eius qui errat in his que pertinēt ad fidē ⁊ que hereticum facit: que quidem pertinacia ex superbia oritur. magna eni sup̄bia est vt hō sensum suum preferat veritati diuinitus reuelate. Unđ sup illud Hiere. xlix. Arrogātia tua decepit te ⁊ sup̄bia cordis tui ⁊c. dicit glosa. Hereticū nō facit error sed sup̄bia. Sc̄do sunt aliqui indocti quantū ad sui reputationez sive estimationem: ⁊ hoc pertinet ad arrogātiā: ⁊ ideo additur in auctoritate inducta: ⁊ arrogans vocat indoctus: ⁊ hoc propter deceptionem quam habet arrogans ī sui estimatiōe ⁊ reputatione. Et istā estimationē quam habet ipse de se appetit etiam esse in alijs. Nam sicut dicit Grego. xxiiij. moralium. Quattuor sunt species quibus omnis tumor arrogantium demonstratur. Prima est: cū bonū a semetipso habere se existimant. Et ista est existimatio indocti: quia repugnat sane doctrine apl̄i dicentis j. Cor. iiij. Quid habes o homo qđ non accepisti? si autem accepisti q̄d gloriaris quasi non acceperis? Sc̄da est qn̄ bonum sibi datū desup credāt: sed ꝓ suis hoc accepisse meritis putāt: ⁊ hoc etiā putare est hominis indocti ⁊ ignorantis doctrinā sanaz eiusdē apl̄i dicentis Tit. iij. Non ex operibus iusticie que fecimus nos: sed ſm misericordiā suam saluos nos fecit. Tertia species est cum iactāt se habere qđ non habēt ⁊ in hoc etiam si credant si esse vt iactant ostenduntur esse indocti ⁊ insipientes: vel si velint alios hoc credere qđ ipsi sciūt non esse verum presumunt illos esse indoctos. Quarta species est quando despectis ceteris singulariter volunt videri habere qđ habent. ⁊ hoc est quia tales presumunt de se ac si singulariter omnes excederent: in quo profecto decipiuntur tanq̄ indocti. Eccl'i. viij. Ne cōmunices homini indocto: idest arroganti. i. nō habeas cum illo familiaritatem: ne male de progenie tua. i. de operibus tuis loquatur. scz detrahēdo. qr homo arrogans vt videatur ipse pre oib⁹ excellēs male de alijs loquitur etiam de domesticis. Et propter oīa predicta arrogantia est odibilis deo. ſm illud Prouer. xvj. Abominatio est deo oīs arrogans. Tertio sunt aliqui indocti quantum ad operationem sicut est ille qui in ira operatur superbiam. nā ira nō audit consiliuz. ⁊ superbia cōtemnit preceptum ⁊ documentum. ideo irat⁹ ⁊ superbiēs indocte operant. Eccl'e. vij. Ne sis velox ad irascendū. quia ira in sinu stulti requiescit. ps. Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam et ideo oportet mansuete ⁊ humiliter bono operari si quis vult habitare in domo celestis glorie. Ad quaz nos ꝑducat deus ⁊c.

¶ In funere visitatoris in visitatione decedentis. Sermo. xxvj.

Ponam visitatio

nē tuam pacem. Esa.lx. Frequēter cōtingit ꝙ vnus bonus ⁊ iustus hō existens in aliquo collegio siue a prelato siue a cā socijs iniuste pturbatur ⁊ molestatur: sed misso vel veniete illuc aliquo visitatore bono fit ei iuo: ⁊ ponit in pace vel aliqñ: inde educit ⁊ ponit in meliori collegio vt ibi pacē ille habeat: ⁊ alij puniantur sicut iusticia exigit. Figura huius habetur Gene.xix. ī Loth: quādo angeli a deo missi tanq̄ꝫ visitatores ad terram sodomoruꝫ eripuerunt inde Loth q̄ erat iustus ⁊ affligebat ab eis: ⁊ miserūt eū ad locū tutū ⁊ pacificū ⁊ sodomitas punierāt. Unde. dr. ij. Petri. ij. Iustū loth oppressum a nefandorū iniuria ac luxuriosa ꝯuersatiōe eripuit Aspectu enī ⁊ auditu iust⁹ erat habitans apud eos q̄ de die in diē aīam iusti iniq̄s opibus cruciabāt. Nouit igit deus pios de temtatiōe eripere. Simile ergo accidit in morte cuiuslibet iusti ⁊ sancti viri. Cum enī in mundo isto iustus hō affligatur ex multis in morte tamē fit visitatio iusticie a deo: ⁊ eripitur a mūdi afflictionibus: ⁊ ducitur ad trāquillitatē ⁊ quietem pacis eterne. Propterq̄ꝺ in ps. dicit. Multe tribulationes iustoruꝫ ⁊ ex omnibus his liberabit eos dñs. Sic etiā modo accidisse videmus isti sancto et probo viro defuncto qui dum alios visitare cepisset laudabiliter et iuste ipse visitatus est a dño per mortem: vt scꝫ de tribulationibus ⁊ miserijs istius mundi eductus in eternitatis pace quiescat. Et ideo bene poterat dicere illi deus Ponā visitationē tuam pacē. A Ja quibus quidē verbis tria predicūtur que circa istū defunctū a deo sunt impleta.

Et primū est pmissio infallibilis: qꝛ promittendo dicit ponam.

Scōm est eductio amicabilis: qꝛ visitationē tuā scꝫ qua visitabo te in morte sicut amicū ad educēdum te de carcere corpis.

Tertium est tranquilatio desiderabilis quia pacem.

Circa primū attendē

dū est ꝙ sicut nos videm⁹ in curijs dñoꝝ ꝙ certo tpe ponūt se iudices ad examinandum siue ponderandū merita causarum et iura vniuscuiusq3 vt postea diffiniant et sententient ꝫm mensuram iusticie. Ita facit deus qui est iudex iustus fortis. ⁊ patiens. qui adueniente tpe mortis ponit se ad examinandum merita vniuscuiusq3 vt reddat vnicuiq3 penā vel premiū ꝫm pondus culpe sue ⁊ ꝫm mensuram iusticie sue. Figura habet de hoc Mat.xxv. de eo qui vocauit seruos suos ⁊ tradidit illis bona sua: scilꝫ deus hoibus bona nature ⁊ gratie ⁊ fortune. Et post multum tpis: scꝫ in fine vite vel in fine mūdi venit. i. veniet dñs seruorū illorū ⁊ posuit idest ponet: quia ratione certitudinis ponit preteritū pro futuro. rationē cū eis ⁊c. Et ratio est: quia non videmus in mūdo aut bona sufficienter remunerari: aut mala sufficient puniri. Et ideo cōueniēs est ꝙ fiat iudiciū in q̄ vnusq̄sq3 accipiat ꝫm opa sua. q̄ꝺ quidem in morte fit occulte: sed in fine mundi fiet manifeste. Unde dr Esa.xxviij. Ponaꝫ in pondere iudicium ⁊ iusticiā in mensura: ⁊ subuertet grando spem mendacij ⁊ ptectionē: aque inundabūt: ⁊ delebitur fedus nostrū cum morte ⁊ pactū nostrū cum inferno. In quibus quidē verbis quattuor describūtur q̄ erga homines in morte contingunt.

Primum est iudicis equitas: cum dicit ponam in pondere ⁊c.

Scōm est mortis veritas: cum subdit et subuertet grando ⁊c.

Tertium est punitionis immēsitas: cum additur: aque inundabunt.

Quartū est deceptiōis claritas: cum subinfertur. ⁊ delebitur fedus ⁊c.

Circa primū aduertēdū est ꝙ aliud iudiciū fit in morte de his qui fecerūt mala et aliud de his qui fecerūt bōa. Nā quātū ad eos qui mala fecerūt: dicit primo. ponam in pōdere iudiciū. Nā peccata ponderosa sunt: ⁊ quedā pctā sunt alijs grauiora. Unde sicut pondus trahit corp⁹ ad imū sic pctm aīam ad infernū. Ille q̄ portat nimis graue pondus currit festin⁹ vt cito deponat. Sic q̄ sentit onus pctī deberet currere ad pnīam vt cito deponeret anteq̄ꝫ mergeret in infernū. Hebre.xij. Deponentes oē pondus ⁊ circūstās pctm p patientiā curramus Tūc ergo ponit in pōdere iudicium qñ est grauitas pene inflicte ꝫm grauitatem culpe: ⁊ sic fit ī morte pōderatio culpe ⁊ pene in statera dei. i. in equitate diuini iudicij. Prouer.xvj. Pōdus et statera iudicia dñi sunt. Sed quantum ad iudicium eoꝝ qui

bona fecerunt subditur. et iusticiaz in mēsura. Nam iusticie hominū dicunt opa bona debito mō facta. Uñ de tali iusticia dicitur Mat. vj. Attendite ne iusticiaz vestram faciatis coraz hominibꝰ vt videamini ab eis talē ergo iusticiam ponit deus in mensura quando scz ſm operum merita reddit vnicuiqꝫ premia. Mar. iiij. In qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Scđo in auctoritate inducta describit mortis veritas: cū dicitur: ⁊ subuertet grando. i. impetus mortis spem mendacij. i. spem mendacem quam habebatis de proliriori vita: et ꝓtectionē scz vitā vestre. i. quicquid faciebatis ad ꝓtegendā et cōseruandā vitam vestram Et ita veritas mortis manifestabit mendacem fuisse spem vestram: ⁊ nihil valere protectionem vite vestre. Figura huius habetur. Luce. xij. scz in illo diuite qui dixit. Congregabo bona mea ⁊ dicaz aīe mee. Anima mea habes multa ⁊c. Dixit autez illi deus. Stulte hac nocte ⁊c. Ecce ꝙ iste diues longiori tpe viuere sperabat. dicēs aīe sue. habes multa bona ⁊c. Ecce ꝙ ad ꝓtectionem ⁊ cōseruatiōnē vite sue multa bona congregauerat: ⁊ tñ mendaciū spei sue et inualitudo sue ꝓtectionis eadē ei nocte apparuit. Unde omnes tales cuz ad mortem perueniunt dicere possunt illud Esa. xxviij. Posuimus mendacium spem nostram: ⁊ mendacio protecti sumus. Et totum hoc ostendit grando. i. impetus improuise mortis: omnia simul in quibus homo confidebat subuertendo. De hac grandine dicit Apo. xvj. Grādo magna sicut talētū descendit de celo in homines. Ista grando que subito et cum impetu descendit est mors que subita et improuisa venit. et dicitur descendere de celo in homines: qz ex diui sententia prouenit data: scz contra primos parentes et in eis super totam naturam humanam cuz dixit Ade deus. Genesis. ij. Quacūqꝫ hora comedetis ex eo. scz de ligno scientie boni et mali: morte moriemini. Unde etiam apl's ait Ro. v. ꝙ per vnuz hominem peccatū intrauit in mūdū: ⁊ per peccatum mors. Et hec grando tanto impetu venit ꝙ oēm hoīem prosternit. Esa. xxviij. Sicut impetus grandinis turbo consurgens ⁊c. Dicitur etiam esse magna. i. magne potestatis quia scz nullus hominum ab ea tueri se potest. Uel dicit esse magna sicut talentum. i. sicut peccatum. scz primi parentis. quod assimilatur talento ratiōe grauitatis. Unde sicut illiꝰ peccatū fuit ita magnum ꝙ ad oēs hoīes se extendit: ita ⁊ mors ꝓpterea dicit apl's. ꝙ sicut in adā oēs peccauerūt. ita in eo oēs moriunt. Tertio describitur i auctoritate inducta punitionis immensitas que fit in peccatore post mortē: qz aque scz tribulationum et penarū inundabūt. In quā scz inundatione intelligitur ⁊ abundātia ⁊ diuersitas pene: quia aqua non dicit inundare nisi quando multum abundat: et multe vnde sunt multe pene. Uidemus eñ ꝙ ſm abundantiam pluuiarum fit inundatio fluuiorum. Sic ſm abundantiam culparum est inundatio penarum. De inundatione vitiorum dicitur Osee. iiij. Maledictum et mendacium et homicidium et furtum ⁊ adulterium inundauerunt. Sed de inundatione aquarum. i. penarum dicitur. Thren. iij. Inundauerunt aque super caput meum. Uel sicut abundat fluxus aquarum. i. concupiscentiarum: ita inundabunt torrentes penarum: dicente deo Apoc. xviij. Quantū glorificauit se et in delitijs: fuit tantū date illi tormentū et luctū ps. Fluxerunt aque ⁊ torrentes inundauerunt. Et assimilant pene infernales torrentibus: qz aliquando torrētes sunt torridi. s. a calore desiccati aliqñ aquis pleni. in quo figuratur ꝙ dānati sicut dr Job. xxiiij. transibūt ab aquis nimiū ad calorem nimium. Quarto describit i auctoritate adducta deceptiōis claritas: cū dicit. ⁊ delebitur fedus nostrū cū morte ⁊c. Nā eo ipso ꝙ petōres nō timēt mortē nec infernū: videntur fecisse pactū cum vtroqꝫ: sicut homo non timet hostē cuz quo hꝫ pacta pacis seu treuge seu īduciarū: mortē eñ non timēt qz sperāt diutiꝰ viuere. infernū etiā nō metuunt. qz etiā malefaciētes sperāt finaliter conuerti et ad ipm̄ nō ire. vñ neutrū timēt ac si essent cuz vtroqꝫ confederati. Uñ Esa. xxviij. Dixistis enim. Percussimus fedus cum morte: et cuz inferno fecimus pactuz. Sed tunc istud pactū apparet deletum quando peccator morte ꝓoccupat et impenitēs ad infernuz deducitur. ⁊ tunc clare sentit quo modo miser deceptus fuit. B

Secūdo ī themate assumpto ponit eductio amicabil's: cum addit

visitationez tuā. Ubi aduertendū ꝙ aliqñ deus visitat hominē corrigendo: scz per fla

gella infirmitatũ et tribulationũ. Nã multi sunt similes pisci qui dr̃ solpa. q̃ s̃m Plinium nõ põt coqui nisi primũ fuste. vel ferula verberet. Sic multi nõ cõuertunt nisi verberent flagellis infirmitatis vel tribulationis: vñ in ps̃. Uisitabo in virga iniquitates eoꝝ: et in verberib⁹ pctã eorũ. Aliquñ ãõ visitat deus illuminando p inspirationeo et excitãdo ad desiderium celestis glie Lu. j. Uisitauit nos oriens ex alto: illuminare his ꝛc. Aliqñ ãõ visitat corporaliter mortem imittẽdo. vt educat hoĩem de miseria huius mundi ad gloriã patrie celestis Cuius figura habetur Geñ. vlti. vbi dixit Joseph ad fratres suos. De⁹ visitabit vos et ascendere vos faciet a terra ista ad terrã quam iurauit Abraham Ysaac et Jacob.

In quibus quidẽ verbis tangunt tria que pertinent ad mortem iustorũ: scȝ beneficium. meritum: et premium.

Beneficium in visitatione: quia deus visitabit vos.

Premium in ascensione: quia ascendere vos faciet ꝛc.

Meritum ãõ ostenditur in promissiõe quam iurauit idest firmiter promisit abrahe ysaac et iacob.

Notatur ergo primo beneficiũ visitationis: cũ dicitur: de⁹ visitabit vos. Specialiter enĩ mors sanctoꝝ est amicabilis visitatio dei. Non enĩ esset modicum beneficium amicũ in penoso existente carcere visitare et eũ inde educere. Sic deus visitat amicum suum scȝ spiritum hominis sancti in morte corporis. vt educẽs de penoso carcere corporis ducat ad libertatem glorie filioꝝ dei. Unde p magno beneficio hoc ps̃. petebat a deo dicens. Educ de carcere deus animã meã vt cõfi. no. tu. ꝛc. In hoc visitatione lȝ deficiat corpus: tamen custoditur spiritus Unde Job. x. Uisitatio tua custodiuit spiritum meuȝ. Scd̃o notatur premium in ascensione: quia ascendere vos faciet a terra ista: scȝ mundi ad terram. scȝ viuentium. Sed notanduȝ ꝙ terra ista in qua habitamus media est inter terram viuentium. i. eorum qui beatam ducunt vitam. de q̃ ps̃. dicit. Portio mea domine sit in terra viuentium. que etiam dicitur terra ratione stabilitatis. quia terra in eternum stat. vt dicitur Eccl'. j. et terraȝ miseroruȝ et dampnatorum. de qua dicitur Job. x. Terra miserie et tenebrarũ vbi vmbra mortis. ꝛc. Et quia terra miserorum est in profundo inferni: qui illuc vadunt dicuntur descẽdere: et tales sunt qui sunt graues. i. peccatis grauati et in eis obstinati et ad modum lapidis indurati. Unde de talibus dicitur Exo. xv. Descenderunt in profundum quasi lapis. Terra ãõ viuentium est superius in monte idest in celesti altitudine. et ideo qui ad illam vadunt ascendere dicuntur. Et tales sunt qui sunt leues. i. immunes a grauib⁹ peccatis cordis vel operis. sicut sunt innocentes vel perfecte penitentes. Et ideo de eis postꝙ quesiuit ps̃. Quis ascendet in montẽ domini. aut quis stabit in loco sancto eius. subditur ibidẽ respondendo ad dictam questionem. Innocens manibus. i. operibus: et mundo corde supple ascendet illuc. Tertio in auctoritate inducta describitur premiũ quo ad vitã eternã ascenditur i eo qd̃ dr̃. quã iurauit abrahã ysaac et iacob. Ex quib⁹ verbis daẗ itelligi ꝙ ad terrã illã viuentiũ ascendit merito fidei et spei et charitatis. Nã sicut dicit glosa super illud Mat. j. Abrahã genuit ysaac et ysaac genuit iacob. Per abrahã figuraẗ fides per ysaac spes: per iacob ãõ figuratur charitas. Unde tales virtutes habentib⁹ et eis vtentibus iurauit dominus. i. firmiter promisit dare illaȝ terraȝ viuentiũ. i. eternã stabilitatem vite beate. Figura huius habetur etiam Exo. xxxiij. vbi dicitur. Eduxisti populũ tuum in terram quam iurauit abraham ysaac et iacob dicens. Semini tuo dabo eam. Nam si per abrahaam figuratur fides: semen abrahe est fidei act⁹ qui est credere. et semen ysaac est actus spei q̃ est sperare siue expectare. et semẽ iacob est actus charitatis qui est diligere. s. deum et proximum. Ex quibus pȝ ꝙ terra ista non dabitur infidelibus: sed solum credentib⁹: nec dabitur desperatis sed firmiter sperantibus: nec dabitur peccatoribus charitate priuatis sed solũ diligentibus deum. ¶

Tertio in themate assũ

pto ponitur quietatio desiderabilis. cum dicit. pacem. Dicimus ergo bellam⁹ vt pacem habeamus. Nũc eniȝ in mũdo isto oportet nos continue bellare. quia mundus caro demonia diuersa mouẽt prelia. Sed qñ in fine belli venitur ad bonam pacem: tunc gaudet homo ꝙ bellum sustinuit. Ita nos in istis bellis que patimur si habuerimus

nos fortiter & valenter habebimus i fine optimam & perpetuam pacē. de qua i ps. c. Posuit fines tuos pacem. Ubi aduertendum q homo hz duos fines vltimos: Unus est glorificatio aīe post mortē corporis. & hic finis est vita eterna. & huuc finem assequitur homo per meritum bone vite. Nam sanctificata & purificata aīa recipit gratiā dei per quam pducit fructuz idest meritum boni operis ex quo sequit premiuz vite eterne que est vltimis finis. Et ideo dicit apl's Ro. vj. Habetis fructū vestrū in sanctificationē. finem vo vitam eternā. que scz vita consistit in cognitione pfecta sanctissime trinitatis in quo hz homo perfectissimā pacē. Et hoc ostenditur in ipso noīe pacis in quo sunt tres lr̄e exprimentes tres diuinas psonas. s. P. i. pater & A. i. amor qui ē spiritussanctus & X. idest xp̄s filius dei. Unde in visione & fruitione sanctissime trinitatis habebim⁹ quietem & pacem. ps. In pace in idipsum. dormiam & requiescam. Et ratio huius requietionis & pacis est. q: q̄diu homo appetit aliquid & desiderat non est in pace donec habeat illud. ideo nullus in hoc mundo est i plena pace. q: si hz vnū desiderat aliud Sz qū homo nihil appetit qd non habeat & habet omnia appetibilia tūc erit in plena pace. & hoc est in illo vltimo fine beatitudinis anime. quia omne qd desiderari potest habz. & inuenitur in deo in quo et de quo beatitudo habet. Un̄ boeti⁹ dicit q beatitudo est stat⁹ omniū bonoꝝ aggregatione pfectus. & tūc homo requiescet in perfecta pace. de qua dicitur Esa. xxxij. Sedebit populus me⁹ in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie & in requie opulenta. Secūdus autē finis hominis erit glorificatio corporis. s. in fine mundi in resurrectiōe que resurrectio fiet virtutē xp̄i fm illud. j. Corint. xv. Nūc aūt xp̄s resurrexit a mortuis primitie resurgentiū qm̄ quidē per hominē mors & per hominem resurrectio mortuoꝝ. Et sicut in adam oēs moriūtur. ita in xp̄o oēs viuificabuntur. Unusquisqz aūt in suo ordine primitie xp̄s. deinde hi qui sunt xp̄i qui in aduentu xp̄i crediderūt. deinde finis. Nihil enī restabit vlterius habēdum postq̄ hi qui sunt xp̄i. i. sancti resurrexerint cum corporibus glorificatis. & erunt glorificati & beatificati in anima & in corpore ex beatitudine anime in corpus redundante. & tunc erunt in perfectissima quiete & pace. quando corruptibile hoc corpus induet icorruptionē. & immortalitatem & non erit subiectum alicui passibilitati. Erit ergo in fine pax pfecta & pacis nō erit finis: sicut dicitur Esa. ix. Ad quem nos perducat deus &c.

¶ In funere alicuius dispensatoris vel castaldi. Sermo. xxvij.

Vocauit dn̄s villicū: & ait illi. Quid hoc audio de te. redde rōnem villicatiōis tue. iam enī nō poteris villicare. Luc. xvj. Quia deus dedit hominib⁹ arbitrij libertatem: qua plerūqz ipsi hoīes & bene vtunt & male: & nō esset cōueniēs q ipse de⁹ cui⁹ prouidentia oīa gubernant finaliter sub prouidētia sua aliquid inordinatū relinqret opz q vniuscuiusqz hoīs facta siue bona siue mala sint ad examen diuini iudicij aliquādo reducant vt scz recte facto approbētur & premient & inordinate facto p punitionē penalē fm diuine iusticie rectitudinē ordinent. Vocaūt iverbis ppositis exēplo villici. i. dispensatoris cuiusdā dn̄i demonstrat a quo dn̄s de administratiōis sibi cōmisse dispensatiōe d. strictā rationem exegit: & pp̄ter infidelitatē dispensandi q ab administratiōe eū amoueret cōminat⁹ fuit. Et sic̄ faciet deus cuilibet homini de bonis nature vel fortune q̄ sui arbitrij gubernationi cōmisit in die mortis vel in iudicio finali. Dicit ergo in p̄dicto exemplo Vocauit dn̄s villicum. ¶ In quib⁹ quidem verbis de isto villico seu dispensatore quattuor describunt que ad iudicium: qd deus facit in morte vniuscuiusqz hominis congrue referunt.

Et primum est citationis preuentio. qr vocauit dominus villicuz. idest citauit ad iudicium suum.

Scd̄m est diffamationis obiurgatio: cū subditur: & ait illi. qd hoc audio de te.

Tertium est administratiōis examinatio: cum additur. redde rationez villicationis tue.

Quartū est dispēsationis priuatio: quia iam enī non poteris villicare.

Circa primū aduertēdū est q sicut dicit beat⁹ Piero. villic⁹ pprie

dicitur ille cui commissa est gubernatio ⁊ dispēsatio eoꝝ que sunt in villa. Sed economꝰ vocatur dispensator generalis. ⁊ pecunie ⁊ frumēti ⁊ omniū que dn̄s possidet. Iste ergo dispēsator significat quemlibet hoīem: qꝛ cuilibet homini cōmisit deꝰ gubernationē ville. i. psone ꝓprie ⁊ bonoꝝ q̄ hꝫ dispensationē. Hic ergo a dn̄o vocatur siue citatur vt ad iudiciū suuꝫ veniat: qn̄ p mortē de hoc mūdo egredit̄. vn̄ ipsa mors est velut nūcius dn̄i citans hoīem ad diuinū iudiciū. Sed nota differētiam inter diuinū ⁊ humanū iudiciū: qꝛ illi qui vocant̄ siue citant̄ ad iudiciū curie humane aliqn̄ non obediunt citationi neqꝫ veniunt ad respondendū iudici. vn̄ efficiuntur contumaces. Prouer. j. Vocaui ⁊ renuistis. Sed vocationi siue citationi q̄ fit per mortē ad diuinū iudiciū nullus pōt inobediēs esse qꝛ omnes manifestari oportet ante tribunal xpi. ⁊ ideo sicut nullus pōt subterfugere mortē: ita nec iudiciū. ⁊ ideo necessario in examine illius iudicij. opꝫ vnūquemqꝫ iudici respondere. Et ideo dicit. Iob capi. xiij. loquēs ipsi iudici deo. Vocabis me. ⁊ ego respōdebo tibi. In quibꝰ quidē verbis debemus attendere duo.

Primo citātis auctoritatem. qꝛ vocabis idest citabis me ad iudiciū: scꝫ tu christe q̄ constitutus es a deo iudex viuorum ⁊ mortuorum.

Scd̄o obediendi necessitatem. qꝛ respōdebo tibi scꝫ necessario quasi non potero subterfugere quin respondeam.

Circa primum aduertendum est ꝙ vocatio hominis per mortem peccatori quidem est valde terribilis: iusto autem valde est amabilis. Ratio autem primi est: quia quando peccator moritur videt se vocari ⁊ citari ad iudicium districtissime examinationis seuerissime condemnationis ⁊ grauissime punitiōis. ⁊ ideo oportet ꝙ sit in maximo timore. Et de tali vocatione dicit̄ Esa. xxij. Vocauit dominꝰ deꝰ exercituum in die ista ad fletum ⁊ planctum ⁊ caluitiū Licꝫ enim ad litteram in morte hominis concurrant fletus consanguineorū lachrymantium: ⁊ planctus lamentantium: ⁊ caluitium se depilantium: tamen magis hec in diuino iudicio cōtingunt peccatori morienti. Habet enī causam flendi in culparū examinatione: quia in examine diuini iudicij omnia mala ⁊ peccata que vnq̄ fecit venient ita ad plublicum ꝙ nulla poterūt tergiuersatione celari. multum autem haberet materiam flendi qui videret publicari ea qua propter deberet ad suspendiuꝫ ⁊ mortem condemnari. Et sic peccator qn̄ videbit apparere omnia peccata sua propter que condemnabitur ad inferni patibulum ⁊ ad mortē eternam flebit. Et ideo bene possunt dicere peccatores morientes ad diuinum iudicium venientes. Vocauit nos dominus ad fletū. Mat. xiij. Ibi erit fletus Iteꝫ peccator habebit in diuino iudicio causam lugendi ꝓpter penarū damnationem: quia dānabitur ad penas eternas acerbas ⁊ varias. Unde dicit̄ anime damnate Hiere. vj. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amaruꝫ. Et assimilatur perditio animo perditiōi vnigeniti. i. vnici filij. qꝛ nō habet homo nisi vnicam animaꝫ quam si perdiderit non habet aliam que saluari possit. Iteꝫ erit ibi caluitium que est denudatio siue priuatio capilloꝝ. i. priuatio ⁊ expoliatio oīm bonoꝝ. Priuantur enī damnati bonis supernis. i. gaudijs celestibus. Item internis s. gratia ⁊ virtutibus ⁊ omni interiori ꝯsolatione ⁊ est tota aīa repleta doloribus. Itē sunt priuati bonis externis. i. temporalibꝰ omnibꝰ vt nunq̄ scꝫ possint ex eis aliquod subsidiū recipere. Esa. iij. Decaluabit dominus verticem filiarū syon. i. animarum damnatarum.

Sed homini iusto vocatio que fit in morte est valde amabilis: siue respectu termini a quo: siue respectu termini ad quē vocat̄. Nā per hanc vocationē educit̄ a mundo angustioso ⁊ penoso: perducitur tanq̄ filius dei cum honore ad celestem hereditateꝫ. Unde de tali vocatione hominis iusti dicit̄ figurate. Osee. xj. Ex egypto vocaui filium meum. Egyptus enim interpretatur angustis siue tribulationis coangustatio vnde recte significat munduꝫ istum in quo viri iusti multum angustiantur et tribulant̄. vn̄ ps. dicit in psona cuiuslibet iusti. Tribulatio ⁊ angustia inuenerūt me. Nam nihil est in mūdo quod non habeat plus de tribulatione q̄ꝫ de consolatione. Hoc figuratū Nume. xj. in filijs israel qui dixerunt. In mentem nobis veniunt cucumeris ⁊ pepones porriqꝫ ⁊ cepe ⁊ alia q̄s comedebamus in egypto. Omnia enī hec scꝫ porri cepe ⁊ alia plus habēt acredinis q̄ dulcoris. vn̄ signant bona huius mun

di que plus habent penolitatis ꝙ delectatiōis, vñ amabile est viro iusto ex hac egypto.i. mundo angustioso vocari ꝛ educi. Itē qꝛ ex tali vocatione perducit ad hereditatē celestē: q̄d notat in auctoritate predicta in eo q̄d dicit: vocaui filiū meū. Ga. iiij. Si fili⁹ ꝛ heres: immo coheres xp̄i vt scꝫ cū xp̄o dei filio perfruat celesti hereditate. vnde .j. Cor. j. Fidelis deus ꝑ quez vocati estis in societatez filij eius dñi nostri iesu xp̄i. Scd̄o in auctoritate iob superius adducta notat obediendi necessitas cū dicitur. respondeo tibi quasi nō potero subterfugere vt vocat⁹ ꝛ citatus a te non veniā ad examen iudicij tui in quo necessario oportebit me respōdere tibi. B

Notandū em̄ est hic ꝙ duplex est dei iudicium ad quod vocatur homo vt respondeat. Primū est iudicium penitentie. Ad quod vocatur peccator viuens diuersimode. Primo quidē ꝑ litteras: scꝫ scripturarū ad penitētiā vocātiū et citentiū: quas litteras offerūt peccatoribus sancti predicatores sicut dr̄. Mat. iij. ꝙ venit Johannes baptista predicās in deserto iudee: et dicēs. Penitentiā agite. appropinquabit em̄ regnū celoꝝ. Et petrus ꝑdicans ad populū Actuū. ij. ait. Penitemini et conuertimini vt deleantur peccata vestra. Scd̄o vocat ad penitētiā nutu manus vel signis creaturarum quorū beneficia etiam peccatoribus non subtrahit: ꝙuis eū frequenter offendant: vt eius considerantes benignitatem saltem per penitentiam ad eum redeant. Roma. ij. An ignoras qꝛ benignitas dei ad penitentiam te adducit. Sed qꝛ ipsi ad hoc non attēdunt cōqueritur. Prouerbioꝝ. j. Extendi monum meam nec fuit qui aspiceret. Extendit enim deus manum suam sua beneficia largiēdo: innuens per hoc vt ad deum redeamus: sicut reuocatur accipiter cibum offerendo. Tertio vocat dñs ad penitentiam vocibus: idest inspirationibus. Esaie. xxx. Aures tue audient verbum post tergium monentis. ps. Audiam quid loquat in me dominus deus meus. qui stat ad ostium cordis et pulsat. sed multi nō aperiunt ei quod est magna rusticitas. Quarto vocat et citat dominus ad iudicium penitentie per nūcios idest per flagella que deferunt nobis signū salutis. Sapientie. xvj. Ad correptionem in breui turbati sunt signum habentes salutis. Istis ergo nuncijs debemus respondere per cōtritionē confessionem et satisfactionem. Sed miseri peccatores non respondent: immo turpiter eijciunt et sine honore remittunt. sicut. ij. Regū. x. factum est nuncijs dauid missis ad amon. Unde multi peccatores vocati et citati a domino omnibus predictis modis vt veniant ad penitentie iudicium: non respondent vocati neqꝫ citationi obediūt. Et mirabile est ꝙ canis vocatus a domino statim vadit et currit ad eū. et factura ad creatorem: filius ad patrem: seruus ad dominum venire contēnit. Ideo conquerit Job. xix. Seruū meum vocaui et non respondit mihi. Unde stulti non respondendo vocati domino nec obediendo citationi iudicis effi ciuntur cōtumaces et rei. Nam f̄m humanū iudicium dicitur esse contumax qui citatus tribus edictis vel vno pro omnibus non venit ad iudicium. ff. de re. iudi. l. contumocia. Et hoc modo peccator citotus a deo tripliciter. scilꝫ per eius flagella ꝑ eius v̄ba ꝛ per eius bn̄ficia: si non venit ad iudicium penitētie contumax est. Item dicitur esse cōtumax qui non vult respondere: puta qui impedit vel ꝑcurat ꝙ citatio ad ipsum non perueniat: et talis pro citato debet haberi. ff. de reg. iu. l. ad eo. §. sēper set. l. in iure ciuili. ꝛ. l. quibus diebus. Et huic assimilātur peccatores qui predicatores et predicationes refugiunt quoꝝ. scꝫ verba sunt vellut iudicis edicta. Unde de talib⁹ peccatoribus dicitur Job. xxj. Dixerunt deo recede a nobis: scientiā viarū tuorum nolumus. Item nota ꝙ dicitur contumax qui venit in p̄sentiam iudicis: sed non exhibet se siue represētat sic ꝙ iudex ipsum cognoscat: sed potius latitat retro columnas aut stationes. ff. ex quibus causis in pos. ea. l. fulcinius. §. quid sit latitare. ꝛ. §. Itē sciendū. Et huic assimilatur is qui venit ad penitentiā vel confessionis iudiciū: sed non sic confitetur ꝙ sacerdos eius conscientiam agnoscere possit: aut quia occultat aut quia palliat vel excusat ꝛ huiusmodi. Und̄ etiam in humano iudicio dr̄ contumax qui iudici obscure respondet. Et sic qui cōfitetur per verbū obscurū ꝛ inuolutū. Item dicitur contumax qui recedit sine licentia in auct. de litigio. §. coram vo col. viij. et talis est qui recidiuat in pctm̄ vel qui penitētiā sibi impositā nō perficit

sed absq dispensatione vel licētia sacerdotis eā dimittit. Dicit etiā cōtumax qui ad ꝑceptum iudicis non desistit. in quo casu reo manu militari ei iubetur auferri. ff. de rei vē. l. qui restituere iussus. Et his assimilant q ad dictō sacerdotis aliena non restituūt postq̄ cōfessi sunt. vñ deus per alias vios oliqñ aufert eis ex quo restituere nolunt. Oēs aūt dicti cōtumaces dicunt nō respondere. aut qi nullo modo respondent aut qi nō vt debēt. et ideo oēs punientur a deo. sed aliter q̄ punior contumacia in iudicio canonico humano. Nam canon dicit cōtumacē excōicari debere. xi. q. iij certum q: ois cōtumacia graue crimē potest dici. est enī quasi crimen idolatrie repugnare velle ⁊ qsi scelus idolatrie nolle acqescere viij. q. j. sciendū. Sed de pena que infertur a deo nō respondentibus vocationi ⁊ citationi sue ad iudicium penitentie dr Esaie lxv. Omnes in cede corruetis pro eo ꝙ vocaui ⁊ non respondistis mihi. Et vult dicere. oēs in cede idest mortis occisione corruetis in infernum: Sed est aliud dei iudiciū. scʒ iusticie qd fit in morte vniuscuiusq et hoc nullus potest subterfugere nec contumax esse vt nō assistat iudici ad respondendō ei et se manifestādo et eius sentētie parendo. Sed quid poterit miser et impenitēs peccator respondere in illo iudicio? certe non nisi male pro se. Unde iob. xxxi. Cum surrexerit ad iudicandum deus. ⁊ cū quesierit. quid respondebo ei? Sed si bene respondisset hic in iudicio penitentie non oporteret timere in illo iudicio iusticie qd vt dicitur. j. Corinthior. xi. Si nosmetipsos diiudicaremus: nō vtiq a dño iudicaremur scʒ ad penam. E

Secūdo in themate assumpto

Secūdo in themate assumpto ponit diffamationis obiurgatio cū dr. qd hoc audio de te? Ubi notandū ꝙ ponitur obiurgatio per modū inquisitiōis Et tangunt in ea tria que precipue sunt in inquisitione obseruanda. Primū est ex pte inqrentis. qr ait. illi. Ubi nota ꝙ istud de quo villicus apud eum fuerat diffamatus ⁊ de quo volebat inquirere: non ei tacuit sed ait illi. scʒ presenti. Ex quo colligitur ꝙ ille contra quem fit inquisitio debet esse ꝑsens ⁊ oēs cōtra quos proceditur: nisi ꝑ cōtumaciā se absentent: ⁊ debʒ fieri coram ecclesie senioribus: ⁊ ea que obiiciuntur ei: vel de quibus debet inquisitio fieri: sunt illi expanēda: vt facultatē habeat defendendi seipsum. ⁊ nō solū dicta sed etiā nomina testiū sunt ei dicenda: vt qd ⁊ a quo sit dictum appareat: vt extra de accu. inqsi. ⁊ denū. qualiter ⁊ qñ. ⁊. v. q. ij. si primates. Sed iñ cauti iudices cōsueuerūt tradere depositiones sine noībus ⁊ nomina sine depositionibus ꝓpter testiū odia euitanda. Scdm qd attēdendū est ī inquisitione est ex parte criminis. qd notat cū dicit. quid hoc audio. hoc scilʒ crimen de quo premiserat ꝙ diffamatus est apud illū qsi dissipasset bona illi⁹. Ergo de dilapidatione bonorū sibi cōmissorum inquirebat: que fuerāt ⁊ graue crimen includebat. Ex quo etiā colligitur ꝙ nō de leuib⁹ sed de grauibus debet inqsitio fieri: vt de homicidio vel heresi simonia adulterio fornicatione ⁊ huiusmodi. ex de accu. inqui. Itē dixit audio: qr tunc debet moueri ad inquirendum cum crimen commissum nō tm̄ semel sed sepe ⁊ per famam ad aures eius peruenerit. Et exponūt quidam sepe solitē duabus vicibus vel pluribus: ⁊ hoc innuit ipsa diffamatio villici istius vñ dixit audio. s. sepe ⁊ a fidedignis. vnde debet esse rolis cōtra quē inquiritur vt sit infamatus non a maliuolis vel inimicis ⁊ maledicis: sed a bonis ⁊ discretis: vt extra de accu. qualiter ⁊ qñ. ⁊ extra de purga. ca. cū in iuuentute. ⁊. ij q. v. oibus. Et dixi a bonis ⁊ discretis. qr sufficit ꝙ apud bonos ⁊ graues sit diffamat⁹: non distincto a quibus ortum habuerit diffamatio quia infamia ab incerto auctore procedit ij. q. iij. sacramentum. Tertiū qd debet attēdi in inquisitione est qualitas eius contra quem fit inquisitio. et ideo dixit: de te scʒ villico meo. qui villicus preerat ville in quo figuratur prelatus qui preest ecclesie. Ex quo colligitur ꝙ nō solum contra subditum: sed etiam contra prelatum inquiri potest et debet cum excessus eius supradicto modo fuerit auditus. vt extra de accusa. qualiter et quando. Sed quantum ad iudicium diuinū quod fit in morte cuiuscunq hominis ipsa propria cōscientia coram deo accusabit. Et tunc dicere poterit ei deus. quid hoc audio de te. auris enim dei spñalis est. et ideo audit oīa que cor vel cōscientia etiam mens spiritualiter dicit. Et ideo dr Sapien. j. In cogitationibus

impij interrogatio erit. sermonũ aũt illi⁹ auditio ad deum veniet: ⁊ ad correptionẽ iniquitatũ illius. quoniã auris celi audit omnia. Ex quibus verbis manifeste colligitur ꝙ in illo iudicio latere nihil poterit neqꝫ cogitationes: neqꝫ sermones: neqꝫ iniquitates: idest inique operationes: qꝛ auris celi dei omnia audit. D

Tertiũ quod ponitur

in themate assumpto est administrationis examinatio: cum dicitur. redde rationẽ villicationis tue.

In quibus verbis primo exigit debitũ: quia redde rationem.

Secundo commemorat officium: quia villicationis tue.

Circa primum attendendum ꝙ tenetur quilibet reddere rationem deo de his que sue cure cõmisit: ⁊ ipsa rerum gestarũ manifestatio erit rationis redditio. Sed ista redditio rationis erit valde formidabilis. Primo quia oportebit reddere rationẽ de multis, scꝫ de omnibus dictis ⁊ factis ⁊ cogitatis. Sap. vj. Altissim⁹ interrogabit opa vestra: et cogitationes vestras scrutabit. Item quia oportebit reddere rationeꝫ de minimis. Matth. xij. Omne verbum ociosum qđ locuti fuerint homines: reddent rationeꝫ de eo in die iudicij scꝫ vltimi vel iudicij mortis. Item qꝛ oportebit reddere rõnẽ de omnibus tempoꝝ momẽtis. Bernar. Sicut nec momẽtũ pertrãsibit de tẽpore. Nam omne tẽp⁹ tibi impẽsum requiretur a te qualiter sit expẽsum. Unde omni die et fere omni hora deberet hõ cogitare de ista hora et de rõne reddenda. qꝛ qui in ea defecerit acriter punietur. Sicut enim in fine hebdomade solent pueri reddere rationeꝫ totius septimane: et qui nescit reddere verberatur et qui scit euadit ⁊ operarij recipere mercedes ꝓ operibus suis: et deficientibus nũdinis vadit mercatores ad pagamentuꝫ idest solutionẽ constitutã. Sic in fine vite oportebit reddere rationẽ de omnibus et recipere penã vel mercedẽ. Mat. xxv. Ueniet dñs seruoꝝ illoꝝ et ponet rationẽ cũ illis.

Scđo cõmemorat officium: quia villicationis tue. i. dispensationis tibi cõmisse a quo. s. ⁊ villicus dictus est. Sꝫ male administrauerat eã. Luce. xvj. Hõ quidã erat diues qui habebat villicũ ⁊ hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona illius

In quibus verbis notãtur duo. Primum est cõmissio potestatis quia habebat villicum idest dispensatorẽ. quia accipitur hic villicus pro economo: et significat quẽlibet hominem: quia cuilibet cõmissa est dispẽsatio et rerum exteriorum et corporis et aĩe. s. vt de rebus temporalibus reddat discretas elemosynas: đ corpore casta ieiunia, de aĩa orationes deuotas. Et hoc figurauerunt illa tria que obtulerunt magi dño. s. auruꝫ de quo põt fieri elemosyna: thus in quo significat oratio feruida: et myrrha in qua mortificatio carnis ꝑ ieiunia. Secundo notat diffamatio criminis. qꝛ hic diffamatus est apud illũ quasi dissipasset bona illius. Ubi nota ꝙ diffamatio aliqñ fit a ꝑsonis grauibus et tũc facit violentã presumptioneꝫ aliqñ a personis leuibus et tũc facit leuem suspitionẽ: aliqñ vero ab infamibus ⁊ tunc potius facit cõdemnationẽ. Sic peccator in iudicio mortis diffamatur a fide dignis scꝫ ab angelis sanctis. Diffamatio autem istius fuit ꝙ dissipasset bona illius. Dissipat enĩ pctõr res tẽporales qñ eas male expendit: dissipat corpus qñ in voluptatib⁹ nutrit: dissipat aĩam quando nõ orationes deuotas sed malas cogitationẽs imittit. Hec figurant Luce. xv. in filio prodigo qui substãtiã suã dissipauit. corp⁹ suũ luxuriose viuẽdo in voluptatib⁹ enutriuit. ⁊ aĩam suam malis cogitationibus repleuit. vnde cupiebat saturari de siliquis porcorum. i. de cogitationibus immundorum. E

Quarto ponitur ĩ the

mate assumpto dispẽsationis priuatio cuꝫ subinfertur. iam nõ poteris villicare. s. ab officio villicãdi amotus. Hic enĩ est effect⁹ inquisitionis quoad prelatum. Nã si inquiritur contra prelatum administrationẽ habentem qui per istũ videtur significari villicum ⁊ cõuincitur de crimine: isto est pena eius certa ⁊ determinata. s. remotio ab administratione. extra de accusa. qualiter qñ Tunc ergo non erit pena arbitraria. nam facti quidẽ questio est in arbitrio iudicãtꝫ pene vero ꝓsecutio nõ eius voluntati mandatur. sꝫ legis arbitrio reseruatur. vt. ij. q iij. §. ⁊ notãdũ. ⁊. ff. de vẽ. sig. l. si qua pena Si vero is contra quem inquiritur sit priuata persona non habens administrationeꝫ: tunc est pena arbitraria ꝙ sm merita personae ⁊ qualitatem excessus poterit iudicãs

tis discretio moderari: extra de accu. c. quisi. in fine. Sed hec soluunt in criminibus enormibus que ordinis suscepti executionem aut retentionem beneficij post penitentiam impediunt. vt est videre in homicidio et simonia in ordine et beneficio: vt extra de accu. ca. inquisi. In his enim et consimilibus sic est sicut in accusationis iudicio procedendum. Sed quantum ad iudicium dei quod fit in morte in quo per istum villicum quilibet homo figuratur: qui bona sibi commissa scz animam et corpus et res temporales male viuendo dissipauit. non solum ob administratione corporis aut rerum temporalium remouetur per mortem: sed etiam vlterius per diuinam sententiam infernali pene addicitur. nisi sibi prudenter prouideat. sicut iste villicus fecit. qui dicit Luce. xvi. Quid faciam. quia dominus meus aufert a me villicationem. Fodere non valeo etc. In quo exemplo notanda sunt tria. Primum est prouisionis inquisitio. Quid inquit faciam? quia dominus meus aufert villicationem. Quasi diceret. non contra hoc possum mihi prouidere quin hec administratio auferat. quia hoc fit per mortem cui nullus resistere potest. Sed quid faciam vlterius vt non mittat ad penas eternas. Sed huic questioni scz quid sit faciendum optime respondet Micheas. vi. et prudenter consulit dicens. Indicabo tibi o homo quid sit bonum et quid dominus requirat a te. Utique facere iudicium scz de teipso per penitentiam: et diligere misericordiam proximo per elemosynam: et sollicitum te ambulare cum deo tuo. scz proficiendo per bona opera. Et sic ostendit quid homo debeat facere et respectu sui et respectu proximi et respectu dei. Secundo aduertenda est in exemplo villici infirmitatis recognitio: quia dixit. Fodere non valeo mendicare erubesco. Quasi diceret: cognosco impotentiam meam quia non potero me post amotionem a villicatione: idest post mortem iuuare per me ipsum laborando. vnde ait. fodere non valeo. Esaie. v. Non putabitur neque fodietur. Et sic de vinea anime que post mortem non poterit putari: idest a vitijs purgari per penitentiam: neque poterit fodi vt amoueantur ab ea spine et vepres: idest pene et supplicia per misericordiam. Item cognosco quod non potero me iuuare per alios. s. per donum vel mutuum mendicando. vnde ait. mendicare erubesco scz quia non dotetur mihi. Nam quamuis multum misericordes sint sancti homines et multum pie sint mulieres. et fons pietatis sit christus. tamen diues epulo. de quo Luc. xvi. in inferno existens non potuit a sanctis viris scz abraham et lazaro impetrare vnam guttam aque. Item virgines fatue de quibus Matthei. xxv. non potuerunt impetrare a mulieribus virginibus vnam guttam olei. nec a christo sponso quod ingrederentur ad nuptias: sed clausa est eis ianua. Et ita accidit pigris qui nolunt laborare in hac vita. Prouerb. xx. Propter frigus piger orare noluit: mendicabit ergo estate. idest in inferno vbi erit estus gehenne et non dabitur. Tertio aduertenda est in exemplo villici sagacitatis prouisio qui dicit. scio quid faciam. Et postea fecit opera misericordie debitoribus domini sui debita minuendo. Et sic consulitur Luce. xij. Vendite que possidetis et date elemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt thesaurum non deficientem in celis. Ad quem thesaurum nos perducat etc.

¶ In funere alicuius aucupis vel venatoris. Sermo. xxviij.

Anima nostra erepta est de laqueo venantium. ps. cxxiij. Sicut auceps studium suum ponit ad capiendas aues. et venator ad capiendas feras siluestres ita diabolus totum studium suum et conatum ponit ad capiendum animas precipue fideles. Sunt enim quidam homines qui scz habent animas leues et inconstantes sicut superbi et vane gloriosi. et isti ad modum auium a diabolo capiuntur. Quidam vero habent animas graues et terrenis inherentes sicut auari et cupidi: et isti ad modum ferarum a diabolo apprehenduntur. Sed quando homines ad penitentiam redeunt precipue in fine ita vt bene moriantur. s. per confessionem peccatorum et sacramenta ecclesie sint a laqueo peccati liberati: tunc post mortem gratias deo agunt. quia et a deceptione aucupis et a captione venatorum: idest demonum se ereptos et liberatos inueniunt. et ideo ex persona talium defunctorum dicuntur verba proposita. Anima nostra etc. A In quibus quidem verbis ostendit quod per bonam mortem hominis anima a tribus malis eripitur quibus communiter in vita subijcitur. Nam primo quidem eripitur a mundi afflictione quod notatur primo cum dicitur. anima nostra erepta est

Secundo a peccati infectione: cum subditur. sicut passer.

Tertio a diaboli deceptione: cū additur de laqueo venantium.

Circa primū sciendū

est ꝙ duplex potest esse aīe afflictio. Una tēporalis ⁊ trāsitoria: quā patitur in mūdo. Alia futura ⁊ eterna: quā patietur ex peccato in inferno. Homines autē imprudentes magis timēt penas istas transitorias ꝙ timeant illas eternas. Sed ecōtrario prudentes homines magis eternas ꝙ transitorias metuūt. Et ratio istius diuersitatis est: quia īprudētes hoīes respiciūt tm̄ ad presentia: que scʒ sensibus subiacēt vnde in hoc assimilantur bestijs: que non respiciunt nisi ad presens delectabile vel tristabile. Et ideo tales diligūt bona trāsitoria ⁊ non curāt de eternis. Unī dicūt ꝓuerbium suū scʒ ꝙ ad presens oua cras pullis sunt meliora. Figura hui⁹ habet Esaie xxxix. ī Ezechia qui dixit. Fiat tm̄ pax ⁊ veritas in diebus meis. Et sic penas transitorias quia presentes sunt magis metuūt ꝙ eternas futuras: ⁊ dicunt ad hoc aliud ꝓuerbiū suū scʒ ꝙ qui euadit de vno puncto euadit de multis: quasi dicerēt: euadamus mō istā penā presentē de alia bn̄ fiet. Sed hi qui prudētes sunt nō respiciūt solū ad presentia: sed magis ad futura. Unī boetius dicit. Nō qd̄ ante oculos situʒ est sufficit intueri: sed rerum exitus prudētia metit. Unī qz in exitu vite pctōribus dant pene eterne: tūc inprudentiā suā cognoscere cogunt. ⁊ tūc prudentes q̄ presentes penas ⁊ afflictiōes quas siue ꝑ penitētiā siue per patientiā salubriter portauerunt. videtes se ereptos a penis eternis ⁊ a demonū crudelitatibus deo gratias agētes dicent illud p̄s. Torrentē pertransiuit aīa nostra: forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilē: benedict⁹ dn̄s ⁊c. In quibus quidem verbis quasi loquētes de se iusti defuncti tria dicunt.

Quia primo ostendūt se ereptos a presentis vite aduersitate: cū dicunt torrentē pertransiuit anima nostra.

Scdō a future miserie calamitate: cum subdunt. forsitan pertransisset aīa nr̄a ⁊c.

Tertio a demonum potestate: ⁊ de hoc gratias agunt dicētes. Benedictus dominus qui non dedit ⁊c.

Circa primum aduertendum est ꝙ quasi aqua torrētis est aduersitas vite pn̄tis.

Quam quidem viri prudētes ⁊ iusti patienter tolerāt. Primo ratione breuitatis quia inundatio aque torrentis cito venit ⁊ cito recedit. Torrēs enī est aqua cum impetu veniens ⁊ cum impetu recedens. vnde dicitur torrēs: quia cum impetu crescit sed siccitate torrescit. Et ita accidit de aduersitate iustorum in hac vita: sicut patet in tobia ⁊ iob qui cito liberati sunt ab aduersitatibus ⁊ afflictionib⁹ suis. Iob. vi. Preterierunt me sicut torrens qui raptim transit in cōuallibus. Scdō patiēter tolerant viri iusti aduersitatē vite presentis ꝓpter exēplū sui capitis: idest christi: quia sicut dicit Gregori⁹. Si passio christi ad memoriam reuocetur: nihil est adeo durū qd̄ non equo animo toleretur. Ipse enim qui erat caput nostrum in vita huius mūdi existens: multum bibit de aqua torrētis: idest de pēa vite presentis: ⁊ propterea meruit exaltari. vnde in p̄s. De torrente in via bibit: propterea exaltabit caput. Et sic exaltabuntur mēbra huius capitis: idest iusti consimili aqua potati. Sed iniquis ⁊ peccatoribus aliquādo aduersitas incipit in vita ista: ⁊ per impatientiam et nequitiaʒ deducit eos ad penam eternā. Sic torrēs aliquando fluit ad mare vbi omneʒ aque dulcedineʒ amittit. Et sic impius trāsiens a pena huius vite ad amaritudinem eterne pene: omnē dulcedinē amittit vite presentis ⁊ future: quia amaritudo illi⁹ pene semper adherebit ⁊ nunꝙ̄ cessabit. Esaie. xxxiiij. Conuertentur torrentes eius in picem. idest pene transitorie in eternā. que vocatur pix ratione obscuritatis ⁊ tenacitatis. qz pix nigra, ⁊ obscuri coloris est ⁊ tenacissime inherentie. Postꝙ̄ ergo absumpti sunt ꝑ morteʒ viri iusti. tunc hec dicere possunt. Torrentem pertrāsiuit anima nostra. Sed nota ꝙ viri iusti aliter se habēt ad aduersitateʒ alienā aliter ad propriam Nam aliene aduersitati multum cōpatiūtur ita ꝙ etiā intus in anima affliguntur sicut mater saluatoris nostri afflicta est in passione filij. Et tūc ipsa aduersitas dicit pertransire aīam, propter qd̄ symeon dixit ei. Tuā ipsius aīam pertransibit gladius Luce. ij. ⁊ Job. xxx. Flebā quōdam sup eo qui afflictus erat. ⁊ cōpatiebatur aīa mea pauperi. Sʒ aduersitates ꝓpās viri iusti

dicitur pertransire: quia. s. per tribulatio
nes fit via qua transitur ad vitã eternam
et hec via est meritum patiẽtie: et per hanc
viam deducit dñs ad vitam iustos. et ps.
Transiuimus per ignem et aquam et edu.
nos in re. Jere. xxxi. Adducam eos p tor
rentes aquarum in via recta et non impin
gent in ea. Secũdo ostendunt iusti defun
cti se esse post mortez ereptos a future pe-
ne calamitate: cum dicũt. forsitã pertran-
ani. et c. Quasi dicerẽt. nisi pertrãsiuissem⁹
torrẽtes: idest nisi purgati fuissem⁹ per ad
uersitates et penalitates vite p̃sentis forsi
tan ptrãsisset oĩa nostra aquaz intolerabi
lem: idest ad penam infernalẽ deuenisset.
B Ubi breuiter ↄsiderare debem⁹ q̃n q̃ q̃
litates ifernalis pene. Primo est: q: pena
infernalis hz euitabilitatẽ. et ideo dic. for
sitã ptrãsisset: q: in arbitrio hoĩs est penã
istã euitare vel habere. Et rõ est: q: nullus
vadit ad illã penã. nisi ꝓpter mala q̃ volũ
tarie committit: vel bona que voluntarie
omittit. vnde reatum illius pene volunta
rie incurrit. ꝓpter qd̃ di Osee. xiij. Perdi-
tio tua ex te. Et ideo dubitatiue dr forsitã
pertrã. q: poterat si voluisset ptrãsire et nõ
trãsire ad illã: vñ in p̃s. Forsitan aqua ab
sorbuisset nos: Scd̃o est: q: pena ista ha
bet infinitatẽ. s. successiuã Nã sicut in tem
pore si esset ꝑpetuũ esset infinita successio
dierũ. ita in gehẽna que ꝑpetua est erit in
finita successio penarum. Et ista successio
designat in eo qd̃ di ptrãsisset. Nã dãnati
vt di Job. xxiiij. trãsibũt ab aquis niuium
ad colorẽ nimiũ: et ecõtrario et h in īfinitũ
Tertio est: q: pena illa habebit diuinaz
potestatẽ: qd̃ notatur cũ di. animo nostra
Quãq̃ eñi ibi sit pena caloris vel frigoris
corporalis: tñ diuina virtute fiet vt affligat
nõ solũ corpus sed etiã aĩam: q: aget vt in
strumẽtũ diuine iusticie siue illud qd̃ affli
git dicat ignis siue aqua. vñ aget in virtu
te dei: de quo dicit Mat. x. Qd̃ põt animã
et corpus perdere in gehẽnã. Quarta q̃li
tas ẽ: q: hz profunditatẽ: et ideo dic. aquã
Nã qñ aliquid est aridum et porosuz aqua
cõtingens exteriora penetrat ad interiora
vsq3 in ꝓfundũ ei⁹. Et sic illa pena in aĩa
que īuenitur arida sine pluuia diuine mi-
sericordie et sine rore diuine gratie: pene-
trabit vsq3 ad ītima. et diffundet se vndiq3
ad oẽm partẽ aĩe. Vñ p̃s. Induit maledi-
ctionem sicut vestimẽtum: et intrauit sicut
aqua in interiora eius. Quinto quoq3 in-
fernalis pena ostẽditur habere maximaz
acerbitatem: propter quam vocat eam in-
tolerabilem. Nã sicut ƀm philosophũ: nõ
solum vocatur inuisibile qd̃ nullo mõ vi-
deri potest: sed etiam illud qd̃ vix et male
videtur. Sic etiaz dicitur intollerabile nõ
solũ illud qd̃ nullo modo põt tolerari: sed
etiã illud qd̃ vix vel male toleratur. Ita sic
est de pena ista: que tantã acerbitatem hz
vt vix vel male sit tolerabilis: erit tñ min⁹
tolerabilis siue magis tolerabilis vni q̃3
alteri ƀm minorẽ grauitatẽ culpe pro qua
ibi punietur. Unde di Mat. x. Tolerabi-
lius erit terre sodomoꝝ et gomorreoruz i
die iudicij q̃3 illi ciuitati. Et accipitur ter-
ra ꝓ hominib⁹ terre et ciuitas pro hoĩbus
ciuitatis. s. continens pro cõtento. Tertio
iusti defuncti ostendũt in auctoritate ad-
ducta se esse etiã ereptos a demonũ pote-
state: vñ de hoc gratias agũt dicentes. Be
nedictus dñs qui nõ et c. Nota quando ali
quis habet pugnare cum hoste potẽtiori et
sapiẽtiori se multum deberet regratiari ei
qui doceret eũ quomodo posset pugnare et
vincere hostẽ suũ. Figura huius innuitur
Numeri. xxiiij. q: balac dedit munera ba-
laam. quia docuit eum quõ posset vincere
filios israel. Nũc nos habem⁹ hostes no-
bis fortiores et callidiores. s. demões. et do
minus noster voluit tentari tali hoste vt
doceret nos pugnare cõtra eum et vincere
ipm: siue impugnet et tentet nos de vitio
gule: siue vane glorie. siue auaritie: vt pz
Mat. iiij. et insup paratus est nobis auxi-
liũ ferre. Vñ patet q multũ tenemur eum
bñdicere et sibi regratiari ƀm illd̃ ps. Bñ
dictus dñs de⁹ me⁹ q̃ docet man⁹ meas ad
preliũ et digitos meos ad bellũ et c. Ubi p
manus intelliguntur bona opa quibus ini
micũ repellimus et quasi percutim⁹: sicut
sunt ieiunia et orõnes et elemosyne. Nã de
ieiunio et oratiõe dicit Mat. xvij. Hoc ge-
nus demonioꝝ nõ eijcitur nisi in oratiõe
et ieiunio. De elemosyna vo di Eccli. xxix.
Super scutũ potentis et sup lanceã aduer
sus inimicũ pugnabit ꝓ te. Sz p digitos
intelligitur operũ discretio: quia. s. oĩs ta
lis opa cũ discretiõe et prudẽtia fieri debẽt
debitis circũstantijs obseruatis. Notãdũ
etiã q quilibet pastor gregem ouiũ suarũ
custodit quãtũ potest ne capiãtur a feris:
aliẽas aũt oues nõ custodit, Sic xps eos

qui per fidez ⁊ dilectionē suo dt grege suo optime custodit ne capiant a dentib⁹ ferarū: idest a tentationib⁹ demonum. De quibus dentibus dicit. Dentes leonis dentes eius interficiētes animas hoim. Eccl.xxi. Sed alienos.s. pctōres qui irrationabiliter viuunt ɓm carnē tm̄: vel etioz infideles qui per ignorātiā blasphemant xp̄m ⁊ eius fidem. illos pmittit xp̄s capi ⁊ perire. ɓm illud. ij. pe.ij. Ui velut irrationabilia pecora naturaliter in captionē ⁊ in perniciez in his qui ignorāt blasphemātes in corruptione sua peribunt. E

Secūdo ostēditur in

themate assumpto ex persona defunctorū iustorū quomodo erepti sunt a peccati detētione: qz dicit ꝙ eoruz anima sicut passer erepta est de laqueo venātium. Ubi notandum ꝙ per passerem intelligitur homo incautus scz qui non cauet sibi a malorum societatibus ⁊ familiaritatibus. Nam passeres inter homines in ciuitatibus cōmorantur: ⁊ ideo facilius ⁊ frequentius capiuntur ꝙ̄ aues siluestres vel que morantur in solitudine. Unde passer signat eos q̄ cōuersantur in hoībus mundanis ⁊ peccatorib⁹ ⁊ tales facilius a diabolo capiūtur ⁊ illaqueātur: quia de ipsa cōuersatione ⁊ corruptione eoꝝ cuz quibus conuersant facit ei diabolus laqueos vn̄ capiat aīaz eius. Hiere.v. Inuēti sunt in populo meo impij insidiātes: quasi aucupes laqueos ponentes ⁊ pedicas ad capiēdos viros. Itē passeres patiūtur morbū caducū non ex egritudine cōplexionali: sz quia comedūt iusquiamū herbā venenosam ⁊ frigidissimā: vn̄ ex resolutione frigide euaporationis congelat cerebruz passeris ⁊ cadit. Et ideo passeres significāt incautos qui non cauēt sibi a delectationibus ⁊ delitijs carnis in quib⁹ latet venenū voluptatis vnde sunt velut cibus iusquiami venenosus: cuius euaporatio idest delectatio vel desiderium infrigidat extinguēdo ignē dilectiōis ⁊ deuotionis ⁊ ideo inducit casum pctī. Et quia pro modica ⁊ vili delectatione carnis vēdunt se diabolo vel pctō: recte assimilant passeribus: qui vili ⁊ modico precio vēduntur. ɓm illud Mat.x. Nōne duo passeres asse veneūt. Et signāter dicit duo: quia in veteri lege vsus passerū erat in purificatiōe leprosi: in qua duo passeres offerebant: quorum vnus occidebatur ⁊ alter dimittebat liber. Unde quia duo simul offerebant in lege. Leui.xiiij. Precipies ei qui purificat vt offerat pro se duos passeres ⁊c. iō apud iudeos passeres duo cōbinati vendebant. Et isti duo passeres significāt aīam ⁊ corpus: que ambo esse veneūt quādo p vili ⁊ modica delectatiōe vel vtilitate tpali diabolo vel peccato se tradunt. Passer ergo idest incautus homo tunc in laqueū incidit quando in peccatum cadit. Eccl'e. ix. Sicut pisces capiuntur hamo ⁊ aues laqueo cōprehendunt: sic capiunt hoīes tēpore malo: scz tempore tentationis. Et nota ꝙ passeres ⁊ alie aues aliqn̄ arculis et sagittis vulnerātur: ⁊ sic est quando homines a tentationib⁹ superātur. Quandoqz v̄o retibus capiuntur: ⁊ sic est quando homines diuersis vitijs implicantur quia in reti diuerse sunt macule inuicem se connectantes: quia quandoqz vnum vitium trahit ad aliud. Quandoqz v̄o per aues prede rapiuntur: ⁊ hoc est quando timore tyrannorum ⁊ malorum ad peccādum inducūtur. Aliquādo v̄o visco detinētur: ⁊ hoc est quando propter contritionis defectum a peccato non separātur. Quandoqz v̄o laqueo stringuntur: ⁊ hoc est quādo de peccato non confitentur: quia laqueus strangulat guttur tenēdo: per qd̄ vox exire consueuit. Sed tunc a laqueo totaliter eripiūtur cum scz vere penitentes moriuntur: vt scz per cōfessionem ⁊ alia sacramenta sint a peccato liberati. Et tales defuncti dicere possunt illud p̄s.cxxiij. Laqueus contritus est ⁊ nos liberati sumus. ⁊ illud. Nos autem surreximus ⁊ erecti sumus. D

Tertio ī themate assū

pto ostendūt iusti defuncti ꝙ liberati sunt a demonum deceptione: cum subinfertur erepta est de laqueo venantiū. Ubi aduertendum est ꝙ tanta est fraudulentia ⁊ nequitia demonum ꝙ nullus posset euodere ab ea: nisi diuine gratie auxilio iuuaretur ⁊ iō euasio hoīs siue viuētis siue moriētiz a fraudulētijs ⁊ illaquestionibus demonuz est deo principaliter ⁊ non humane sapientie ascribenda. Et hoc p̄s. in persona iusti defuncti cōfitetur dicens. Ipse scz de⁹ liberauit me de laqueo venantium.

In quibus quidē verbis ex persona iusti defuncti duo facit.

Quia primo confitetur beneficiuz quod recepit: cū dicitur. ipse liberauit me.

Sc̄do refert periculum a quo euasit: cuz subditur. de laqueo venantium.

Circa primum aduertendum est ꝙ duobus modis dicitur aliquis esse liberatus ab aliquo malo. vno mō quando est extra ipsum sicut homo dicitur liberatus a carcere quādo est extro carcerē. s. postꝙ exiuit de carcere. ⁊ liberotus a creditore quando est extro debitum suū. Et sic dicitur homo esse liberatꝰ a peccato quādo est extra peccotum: idest qn̄ exiuit de peccato per penitentiā ⁊ quādo p̄soluit debitū peccati p̄ satisfactionē penitētie. Vn̄ apl's Roma. vj. Nūc aūt liberati a peccato: serui aūt facti deo. ⁊c. Sic etiā bestia dicitur esse liberata o venotoribꝰ qn̄ effugit manus eorum ⁊ nō est capto ab eis in venatione. Venotoribꝰ aūt assimilātur demones: a quibus aīo dicitur liberari qn̄ nō capit̄: idest quādo non superotur a tentatione. Et tolis liberatio fit in vica isto p̄ auxilium gratie dei. Eccli. xxxiiij. Aliquotiēs vsq3 ad mortē: idest pro pecasum in peccatū mortale: periclitatus sum: idest fui in periculo: hoīs causa. s. demonū tentantiū: sed liberatus sum gratia dei. Alio modo dicitur aliquis esse perfecte liberatꝰ ab oliquo malo: qn̄ nō solū est extra ipsum sed etiom nō timet amplius se posse redire ad ipsum: sicut ille dicit̄ perfecte liberatꝰ a corcere qui non solū est extra corcerē: sed etiom nō timet amplius redire ad carcerē. Et sic dicitur esse perfecte liberatus a peccato ⁊ a diabolo iuste defunctꝰ qui est in stotu glorie: quio tolea nō timēt posse ampliꝰ illoqueari a diabolo laqueo peccoti vel olicuius mali. Et ideo iusti defuncti sunt totaliter extra manū diaboli et sunt tm̄ in monu dei. Iuxta illud Sapiē. iij. Iustorum anime in monu dei sunt. vn̄ dicitur Ro. viij. Ipsa creotura: idest hō liberabitur a seruitute corruptiōis in libertatē glorie filioꝝ dei. Gloria filioꝝ dei primo est in anima post mortē: ⁊ tūc liberantur a seruiture diaboli ⁊ corruptiōis pctī. Secundo fiet in corpe. s. post resurrectionē: ⁊ tūc liberabūtur a seruitute corruptionis scz passibilitatis ⁊ mortis corporalis.

Secūdo in auctoritate odducta iustus defunctus refert periculum a quo euasit: quia de laqueo venantium. Notandum ꝙ sicut venatores vtuntur diuersis modis et ingenijs siue instrumentis ad capienduz feras: ito demones vtuntur diuersis vijs ⁊ astutijs ⁊ modis ad capiendum onimas. Nam venatores vtuntur canibus venotoris ⁊ pedicis ⁊ foueis ⁊ laqueis. Canes sūt dioboli venatici sunt homines praui et aliorum corruptores: qbꝰ mediantibus multos diabolꝰ capit ⁊ lucrot̄: sicut p̄ vetulas copit iuuēculas ⁊ trahit eos ad corruptionem. Michee. vij. Vir fratrē suū ad mortē venot̄. Itē vtuntur pedicis: ⁊ ita diobolus. Iob. xviij. Abscondita est in terra pedico eius: quibꝰ copiūtur lupi dn̄ oues capere moliātur: que significont violentiom raptoꝝ: qui dn̄ ab alijs rapiunt ipsi a peccoto ⁊ a diabolo capiuntor. Sed interduz lupus dimittit pedē in pedica ⁊ euodit. Et sic debet peccator raptor si vult euadere dimittere pedē. idest affectum rapiēdi vel tenēdi ropinas. Itē venatores vtunt̄ foueis ⁊ sic demones per fouesa luxurie multos capiūt. Prouer. xxiij. Fouea p̄funda ē meretrix. Item venotores vtunt̄ laqueis. i. cupiditatibꝰ diuitiarum ex quoꝝ inordinato vsu ⁊ affectu multi capiunt̄. Unde. j. Timo. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem ⁊ in laqueum diaboli. ⁊c. Dicitur ecīā laqueus ipa voluptas carnis que signatur per mulierem: de quo dicitur Eccl's. vij. Inueni amariorē mortem mulierē que laqueus venatoruz est: ⁊ sageno cor eius vincula sunt monus eius. Qui plocet deo effugiet illā: qui aūt peccator ē capiet̄ ab illo. De istis laqueis venatorum dī Prouer. xj. Qui couet laqueos. s. culpe in p̄senti: securus erit: scz in futuro: scz post mortē in stotu glorie. Ad quam ⁊c.

¶ In funere alicuiꝰ piscatoris. Ser. xxix.

Sicut pisces capiūtur hamo: ⁊ sicut aues capiūtur loqueo: sic capiūtur hōies in tēpore malo. Eccl's. ix. videmꝰ ꝙ finito bello illi qui in bello copti sunt ducunt̄ in carcerem: nisi forsitan de monibus hostiuz redimātur. Sed qui ne caperentur effugere potuerūt: in terram suā liberi redeunt. Sic finito bello ⁊ militia huiꝰ vite illi qui copti fuerīt ⁊ ligati vinculis peccotoꝝ ducentur in carcerem inferni. nisi forte per satisfactionem penitentie fuerint redempti. Sed iusti qui nec vinci ab hostibꝰ nec ca-

pi potuerunt: ibunt liberi ad ciuitatem suã De qua dicit apostolus ad Hebreos. xiij. Quia non habemus hic manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus. Qualiter autem ab hostibus peccatores capiuntur ostenditur in verbis propositis ex triplici similitudine. cum dicitur. sicut pisces capiuntur hamo: A In quibus quidẽ verbis ostenditur triplex causa quare multi homines ab hominibus capiuntur: idest a demonibus. Prima est propter voluptatem diuitiarum. Secunda propter ambitionez honorum. Tertia vero propter cupiditatem diuitiarum.

Prima ergo similitudo pertinet ad voluptuosos: cum dicitur. sicut pisces capiuntur hamo.

Secũda pertinet ad supbos: cum dr sicut aues capiuntur laqueo.

Tertia vero pertinet ad cupidos: cũ subinfertur: ita homines capiuntur in tempore malo.

Circa primaz similitu

dinem cõsidera primo voluptuosorum visum: quod designatur in piscibus. Secundo periculum: quia capiuntur. Tertio modum, quia hamo. Circa primũ nota q̧ pisces viuentes in aquis sunt homines viuẽtes in delitijs: quorum vitium propriuz est vitium gule lz postea ex hoc cadant etiam in vitia luxurie. Pisces ergo directe gulosos designant: quod patet ex tribus. Primo ex nomine: qr pisces a pascendo dicunt ̃ḿ Isidorum secundo etymologiarum. Item patet ex motu. quia motus piscium est propter cibum et pastũ. sicut dicit philosophus septimo libro de animalibus. Item patet ex intestinis: quia pisces sunt recte intestini et cito abscindũt. sicut dicit idem in duodecimo de animalibus: Tales ergo pisces lz habeant aquam concupiscẽtie: carẽt ratione aqua gratie. et ideo putrescũt putredine luxurie. Esaie. l. Computrescent pisces sine aqua. B Secũdo notatur periculũ voluptatis: qr voluptuosi faciliter a diabolo capiuntur sicut pisces a piscatore. Et istud accidit propter tria. Primo propter offuscationem concupiscentie. quia in homine voluptuoso quando ipse tentatur de vitio carnis concupiscentia inflammatur et rationis iudicium perturbatur ꝛ offuscatur. Pisces autẽ facilius capiuntur ĩ aqua turbida q̧ in aqua limpida. vnde piscator turbat aquam ne piscis videat nassam. Et sic diabolus inflammando concupiscentiã perturbat et obscurat rationis iudicium: ne aduertat deceptionem peccati. et vt sic capiatur. Secundo accidit propter cõplacentiam delectationis venereε. Nam tentator decipit et capit animaz sicut piscator murenulam. Nam serpens cum murenula coire volens eam sibilo ad se vocat. et ideo etiã a piscatoribus sibilo vocat̃ ꝛ capit̃. Sibilus ergo serpentis est delectatio carnis: sed sibilus peccatoris ei consimilis est ipsa tentatio carnis: in qua tentator malignus homini ipsam carnis delectationẽ ad immaginationem adducit. et sue fraudulentie eius speciem abscondit: quia ad quid animã finaliter deducere debeat ei non ostendit. Tertio accidit viris propter aspectum mulieris ornate vel pulchre. Nam ornatus corporis mulieris est sicut rete diaboli ad capiendum animas intuentium. Nam lz alique se excusent dicentes q̧ non se ornent ad decipiendum: nihilominus tamen sunt similes latroni qui non audet piscari in viuario domini sui vel venari in foresta eius tamen cõmodãt recte suũ latroni audaciori. Et sic isti commodant corpora sua diabolo ad decipiẽdum et capiendum aĩas. Prouerb. vi. Mulier viri preciosam animaz capit. Et bene volunt concupisci licet nõ concupiscant. Cõtra quod dicit Aug. q̧ non solum appetere. sz etiã appeti velle criminosum est. Et Chryso. etiam dicit q̧ mulier si se decorauerit et oculos intuentiũ ad se traxerit etsi plagã non intulerit: vindictã non euoluet extra materiã. Venenũ enĩ intulit etsi nullus sit q̃ biberit. Propter hec oĩa supradicta multi hoĩes voluptuosi cõprehendunt̃ per vitiũ gule et luxurie a demonibꝰ sic multi pisces a piscatoribꝰ. ̃ḿ illud Luce. v. Concluserunt piscium multitudinem copiosam. Unde põt dici diabolo illud Luce. v. Ex hoc iam hoĩes eris capiens. C

Tertio ostẽdit ipsa silitudo thematz modũ capiendi siue instrumentũ quo capiunt̃ qr hamo. Pisces enĩ naturaliter sunt gulosi ad cibũ tã auidi q̧ non aduertũt hamum in quo est ꝛ aculeus latẽs et cibus olliciẽs Sed qđ facit in piscibus natura. hoc facit in hoĩbus voluptatis concupiscentia. s. vt ita auide attẽdãt ad delectationẽz pctĩ q̧ nõ aduertant ad deceptionẽ diaboli q̃ est ha-

mus eius quo pertrahit od dolorem suppli
cij. Job. xl. Quasi hamo capiet eum. Aba/
chuc. j. In hamo subleuabis.

Secunda similitudo

thematis pertinet ad superbos: cum dici/
tur: sicut aues capiuntur laqueo.
Ubi attende primo superborum elatio
nem propter quā sunt sicut oues.
Secundo deceptionem: quia decepti ab
aucupe capiuntur.
Tertio eorum perditionez: quia laqueo
strangulantur.
Circa primū nota qꝫ superbi assimilant
auibus. Primo ꝑpter volatuz. aues em̄ in
volando nō tenent rectas et determinatas
vias. Vn̄ fm Isidoruz. ij. etymol. dicte sunt
aues ab a quod est sine et via quasi deuie si
ne via. vn̄ aliquando ascendūt: aliquādo d
scendūt: aliquando diuertūt ad dexterā: ali
quando ad sinistrā. Et tales sunt superbo/
rum actus quales sunt auiū volatus. scz si
ne via rationis recte. Job. xxviij. Semitam
ignorauit auis. i. viam rationis superbus:
qr propriaz mensurā recte rationis trāscen
dunt in excellentie appetitu. Ex quo acci/
dit qꝫ aliquando ascendunt per ambitionē:
aliquando descendūt per delectionem. Ps.
cvj. Ascēdūt vsqꝫ ad celos: ⁊ descēdūt vsqꝫ
ad abissos. Diuertunt vsqꝫ ad dexteraz qn
prosperitatibus potiunt: ⁊ ad sinistrā quā
do aduersitatibus concutiunt. Item aues
motu alarum aerem diuidunt: sed mox ae/
re se claudente nullum signuz sui transitus
derelinquūt. Sic superbi in alto positi do/
minia et officia alijs diuidūt et distribuunt
sed eis deiectis vel mortuis deficit memo/
rio et posteritas ipsorum. Sap. v. Transie
runt oīa ista tanqꝫ vmbra. et tanqꝫ auis q
transuolat in aere. Itē aues volantes dele/
ctātur aliqū de vento. Et sic supbi delectan
tur in vento vane laudis. Vn̄ adulatores
mendacijs habēt locū apud eos et vadunt
post eos. Prouerb. x. Qui innititur menda
cijs. s. adulatorijs: pascit vētos idest hoīes
ventosos et vanigloriosos: et idē sequitur
aues volantes. i. superbos volantes: ad ho
nores mundi qui delectantur in vanis lau
dibus suis. Scdo supbi assimilantur auibꝰ
ꝑpter dominiū. Nam quedam aues sunt q
alijs auibꝰ violenter dominātur sicut aues
p̄dantes. Et tales sunt supbi qui p tyranni
dem et violentiā dñiuz sup alios assequūt
et tenēt: ⁊ tales inuadūt ⁊ p̄dātur ⁊ rapiūt
aliorū possessiones et terras. Item oēs ta
les oues sicut dicit. Arist. in. ij. de aīalibus
solitudinē diligūt: et cū aliquo sociorū ha
bitare non possunt. Et ita superbi in digni/
tatibus et honoribus singularitatem dili/
gunt. et dō sup oēs esse cupiāt. cōitatem so
cietatis et parilitatis fugiūt. Et ideo inter
supbos semp sunt iurgia vt dr Prouerbio.
xiij. Quia contendunt de altitudine digni/
tatis. scz vt possit dicere superbꝰ: Similis
factum sum pelicano solitudinis: et factus
sum sicut passer solitarius in tecto idest suꝫ
singularis i altitudine dignitatꝫ. Isti sunt
aues montiū quas dña frequēter p̄mittit
esse in montibꝰ dignitatū: vt per eos puni
antur aliquorū pctā, de quibꝰ Esa. xviij. Re
linquentur auibus montiū. i. tyrānus sup
bis. s. puniendi. Scdo nota i dicta similitu
dine supboꝝ deceptionē: qr capiūtur. s. duz
alios capere moliātur. scz pcipue capiuntur
a diabolo: qui est rex super oēs filios sup/
bie. Sed differentia est inter istū regē ⁊ ali
os reges: qr alij reges nō capiūt obedien/
tes sibi neqꝫ nocent eis, sed capiūt hostes
et rebelles. Sed diabolus e contrario facit
quia rebbelles ⁊ hosten liberos dimittit: sz
sibi obediētes capit et ad carcerē et ad sup
pliciū inferni deducit. Retia aūt qbus dia
bolus capit aues suas: sunt blande et sub/
dole tētatiōes eius. Prouer. xxix. Qui blan
dis fictisqꝫ sermōibus loquit amico suo re
te expandit gressibus eius. Ezech. xiij. Con
suūt pululillos sub omni cubito manus: et
hoc est quādo demones blande suggerunt
illicitas opatiōes: et faciūt ceruicalia sub
copite vniuerse etatis qd est quando blan/
de suggerunt immundas cogitationes. vel
affectiones: ⁊ sequitur od quid. quia ad ca
piendas animas. Sed notandū qꝫ dicitur
qꝫ eempore. Salomonis structio inueniēs
pullū suum captū iuit et quesiuit quendā
vermē cū quo rediēs cū sanguine illiꝰ tinxit
cagiam seu caueā vitreā in qua pullus eius
captꝰ erat: ⁊ statim illius sanguinis scissa ē
et cōfracta: ⁊ pullū inde liberū eduxit. Sic
deꝰ frequēter aīam a diabolo captā ⁊ in ca
giā peccati inclusam cū vermiculo. i. cū hu
militate penitentie: qui operatur in virtu/
te sanguinis et passionis christi: frangit car
cerē peccati et dimittit aīam liberā. vt euo
lare possit ad vitam eternā. Vn̄ Ezechielis
xiij. dicit deus demonibꝰ. Disrūpam eos de

brachijs vestris: ꝛ dimittam animas quas vos capitis animas ad volandū. Sed tamen tutius est vt homo custodiat se ne capiatur. Nam sicut dicit Greg. Melius est liberum exire ꝗ̄ post vincula libertatē querere. Unde dicitur Prouer. iij. Custodi pedē tuū ne capiaris. Tertio notatur in predicta similitudine superborum perditio: q꞉ laqueo ambitionis strangulantur. Notandū ꝙ duplex est causa quare aues illaqueantur. Una est ex parte auis que ad laqueum occedit. Alia est ex parte aucupis ꝗ laqueum tetendit. Et ideo dicitur Amos. iij. Nūquid cadet auis in laqueū terre absꝗ̄ aucupe? Nā cū laqueus sit in terra nō illaqueatur auis nisi descēdat ad terrā vbi laqueus est. Sic anima diligēs celestia non illaqueatur a diabolo: sꝫ qn̄ descēdit ad ista terrena diligenda ꝛ querēda: tūc illaqueatur a diabolo supbo. Unā rōne ligni terreni diabolus primā mulierē illaqueauit laqueo ambitionis et supbie dicēs Gen. iij. Quacūꝗ̄ die comederitis ex eo apperientur oculi vestri ꝛ eritis sicut dij: ecce laque⁹ terre: idest laqueus ambitionis tēsus in cibo terreno. Sic diabolus suadet homini ambitioso simoniā pecunie: que res terreno est: vt assequatur dignitatē prelationis. Et sic cadit auis incauta in laqueum terre. Esa. xxiiij. Formido ꝛ fouea ꝛ laqueus super te qui habitatores terre. Alia causa est ex pte aucupis: idest diaboli qui laqueos peccati tetendit in om̄b⁹: sed libentius capit homines laqueo ambitionis ꝛ superbie: quo ipse illaqueatus est in celo: vnde non cadit auis in istū laqueū absꝗ̄ aucupe: idest diabolo laqueū parāte. ps. cxxxix. Absc̄oderūt supbi. s. demones laqueū mihi ꝛc. Sꝫ hūc laqueū euadit humilitas: sicut dictuꝫ fuit beato Antonio: qn̄ vidit mundum laqueis diaboli plenū: ꝛ quesiuit quis euaderet: et responsum est ei ꝙ sola hūilitas. ps. cxiiij. Humiliatus sum ꝛ liberauit me. ꝛ a quo liberauit exponit alibi: cū dicit. Ipse liberauit me de laqueo venantium. D

Tertia similitudo seu

similitudinis adaptatio pōt referri ad cupido: cū dicitur in themate: sic capiuntur homines in tempore malo.

In qua primo attende vitium cupiditatis: quia homines.

Sc̄do vinculū captiuitatis: q꞉ capiuntur

Tertio periculum irremediabilitatis: quia in tempore malo: idest in tēpore mortis: postꝗ̄ non erit remedium vt a captiuitate redimantur: quia in inferno nulla est redemptio.

Circa primū notādū ꝙ p hoīes intelliguntur cupidi. Et ratio est: q꞉ homo dicitur ab humo: idest a terra humido de qua scꝫ primus hō a deo formatus est: scꝫ ſm corpus. Et ideo dicit aplus. j. Cor. xv. ꝙ primus hō de terra terren⁹. Et quia per dilectionem efficitur anima similis reb⁹ quas diligit: vt ait. Hugo de sctō victore. Scio inquit anima mea ꝙ in illius rei similitudinē quā diligis trāsformaris. Nō si celum diligis celuꝫ es: si terrā diligis terra es: ideo terrena diligēs ſm aīam efficitur terrenus. Et quia ſm corpus etiā est terrenus: congrue per homines qui a terra denominantur intelliguntur cupidi terrena diligentes: ꝛ tales habent cor graue ex pondere terreni amoris. ps. iiij. Filij hoīm vsꝗ̄ quo graui corde. Unā de illis gentilib⁹ ꝗ nō credūt vel sperāt aliā vitā. ꝛ ideo solum terrena ꝛ presentia diligūt in ps. ix. dicit. Sciār gentes qm̄ homines sunt. Secūdo ostenditur vinculum captiuitatis: quia capiuntur a diabolo. Unde ſm Aug. pecunia male acquisita est auaro quasi muscipulo: quia si vult eā tenere pro seipso: tenetur a diabolo: ꝛ dū capit eā capitur: sicut auis inueniens escā in laqueo dū capit escam capitur a laqueo ita auarus dū capit pecuniā p lucrū capitur ab ea per cupiditatis vinculū. Unā de nūmis quos lucrantur auari pōt dici illō Esa. xiiij. Erunt capiētes eos qui se ceperant.

Tertio notatur periculū irremediabilitatis: q꞉ i tpe malo. glosa: scꝫ iudicij mortis: de quo tempore dr̄ in ps. lxxiiij. ex persona xp̄i iudicis. Cū accepero tēp⁹ ego iusticias iudicabo. Hoc tempus malum est cupidis ꝛ auaritia: qui in tali iudicio damnantur. Hoc patet in diuite epulone auaro: ꝗ lazaro pauperi non subueniebat: de quo dicitur Luce. xvj. ꝙ mortu⁹ est diues ꝛc. Illi aūt qui fuerint sine macula auaritie: in tali tempore nō cōfundentur: sed perducentur ad hereditatē eternā vbi habebūt pfectā satietatē. ſm illud ps. xxxvj. Nouit dn̄s. idest approbat dies immaculatorum et hereditas eoꝝ in eternū erit. Nō confundentur in tēpore malo ꝛ in diebus famis. idest pro diebus quibus fuerūt hic famelici saturabūtur

tur scilz in saturitate: de qua dr in ps. xvi. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Ad quam nos perducat &c.

¶ In funere alicuius mercatoris. Ser. xxx.

Non erit merca

tor vltra in domo dñi. Zacharie. xiiij. Notandum q aliqua operatio hominis est que habet locū solū in alia vita sicut est visio dei per essentiam: in qua principaliter erit beatitudo hominis: vnde dicitur ex persona dei Exo. xxxiij. Non videbit me homo & viuet scz vita sensuali & mortali. Quedam vero est operatio hoīs que locū habet solū in vita ista sicut est mercatio. Et ratio est: quia mercatio fit de his que necessaria vel accommoda sunt ad sustētationem vite hoīs corruptibilis: vnde terminata vita isto corruptibili non erit amplius mercatio. Et ideo in domo dñi de qua dicitur Ioh. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. nō est mercator siue mercatio. In cuius figura dr Ioh. ij. Nolite facere domū patris mei domum negociationis. Et hoc est qd dr in verbo proposito: quia non erit mercator &c. ¶ In quibus quidem verbis describit mercator defunctus ex tribus.

Primo ex termino naturali: quia non erit vltra.

Secundo ex exercitio temporali. quia mercator.

Tertio ex domicilio finali: quia in domo domini.

Circa primū attendēdū est q econtrario se habet mors iusti hominis & mors impij qr mortuo homine iusto cessat timor omnis mali: scz & mali culpe: quia non potest vltra peccare: Itē pene si sit iustus q recedat perfecte purgatus: puta si decedat statim post baptismū. vel per martyriū. Et iō dr Soph. iij. tali iusto. Nō timebis malum vltra. Sed mortuo hoīe impio cessat oīs spes boni; vnde dr Prouer. xj. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes.

In quibus quidem verbis de homine impio describuntur tria.

Primū est naturalis corruptio: qa mortuo homine.

Scdm est spūalis trāsgressio: quia impio

Tertiū vniuersalis priuatio: quia nulla erit vltra spes scz alicuius boni.

Circa primum nota

q corruptio hoīs. i. hoīs compositi fit per mortē: idest per separationē anime a corpore. Unde in homine mortuo & corrupto terminata omni lōgeuitate vite fit corruptio corporis: & oēs quasi accidētia in contrario pmutantur scz agilitas in grauitatem: pulchritudo in turpitudinē: & fortitudo in debilitatē. Et ideo dicitur Iob. xiiij. Homo cū mortuus fuerit & nudatus atqz consumptus: vbi queso est? Quasi dicat. si cōsideremus antiquos iam mortuos & consumptos: vbi queso est lōgeuitas Mathusalē nōgētorū sexagintanouē annorū: & mortuus est: de quo dicitur Geñ. v. q facti sunt oēs dies mathusalē &c. Ubi est agilitas Azahelis: de quo dicitur. ij. Reg. ij. Porro azahel cursor velocissimus fuit quasi vnus ex capreis. & post subdit. Et percussit eū Abner aduersa hasta ī inguine & trāsfodit: & mortuus est in eodē loco. Ubi queso est valitudo Caleph: qui ait Iosue. xiiij. Hodie octogintaqnqz annorū sum sic valens vt eo valebā tpe qñ ad explorādū missus sum. s. qñ erat quadraginta quinqz annorū. sequitur: Et illius sn me tēporis fortitudo vsqz hodie perseuerat tā ad bellādum q ad gradiēdū qui tñ postea mortuus est: & annihilata est eius valitudo. Uel vbi queso est fortitudo Samsonis: de quo legit Iudicū. xiiij. q dilacerauit leonē quasi hedū in frusta discerperet. Et eodē. xv. q rupit vincula duorum nouorū funiū quibus ligatus erat sicut soleat ad ardorē ignis ligna consumi: & inuēta maxilla asini interfecit ex ea mille viros. Et post plures alias fortitudines qs fecerat dr de ipo Iudicū. xvj. q apprehendēs ambas colūnas qbus innitebat domus: concussisqz colūnis fortiter: cecidit domus super oēs principes & sup cetera multitudinem que ibi erat multoqz plures interfecit moriēs q ante viuus occiderat. Itē qso vbi est pulchritudo Absalonis: de quo legit. ij. Reg. xiiij. Porro sicut Absalon vir non erat pulcher in omni israel & decorus nimis. A vestigio pedis vsqz ad verticem nō erat in eo vlla macula. Et tñ eodē. xviij. dr q tulit Ioab tres lāceas & infixit eas in corde absalon. Cūqz adhuc palpitaret decem iuuenes armigeri Ioab pcutiētes iterfecerūt: & proiecerūt eū in saltu in foueā grandē: & cōportauerūt super eū aceruum lapidū magnum

kimis. Et ita patet quomodo mors humiliat omnē humanam gloriam: siue de fortitudine: siue de pulchritudine: siue de quacūq3 gratiositate corporali. Scd̄o describitur in auctoritate inducta spūalis transgressio sc3 que fit ab homine impio. Ubi advertendum est ꝙ ab homine impio tollitur omnis modus pacis. Et ratio est. quia cum pax s̄m Augustinū sit ordinata tranquillitas: idest tranquillitas sequens ex ordinata vita: sicut fit in homine impio vita omnimode inordinata: ita tollitur ab eo omnis modus pacis. Nam vita hominis debet esse ordinata respectu dei: respectu sui: ⁊ respectu proximi. Sed vita hominis impij efficitur inordinata respectu dei: qui sc3 deo non obedit. Item respectu sui quia caro spiritui et sensualitas rationi rebellat et contradicit: ⁊ ipse mogis sequitur carnē ⁊ sensualitatem ꝙ rationes. Fit etiā inordinata respectu ꝓximi. quia qui sibi nequam est cui alij bonꝰ erit? Ergo ꝓpter inordinationē sui ꝑdit pace3 pectoris: idest tranquilitatē et pacem cōsciencie. Sed ꝓpter inordinatā vitam respectu proximi perdit pacē temporis. Sed ꝓpter inobediētiā dei ꝑuabitur pace eternitatis: que erit ī ipso deo. Et ideo d̄r Esa. xlviij. ꝙ non est pax impijs. Et eodē. lvij. Cor impij quasi mare feruens quod quiescere non pōt. Tertio describitur in auctoritate īducta vniuersalis boni priuatio. q2 nulla erit vltra spes sc3 alicuiꝰ boni. Et rō est: q2 bonu3 hoīs triplex est. s. externū: et interuu3: ⁊ supnū. Sed impiꝰ mortuus et damnatus est priuatus spe boni exterioris: q2 a nulla creatura extra se existente potest aliquod suffragium siue auxilium recipere. Unde priuatꝰ est beneficio et vtilitate oīm creaturarū siue omni refrigerio. Item est priuatus spe boni interioris. quia priuatus est grā dei ⁊ virtutibꝰ: nec ē possibile vltra recuperare ea que recuperari possunt in vita ista per pniam. vnde loco earū habet habitus vitiosos qui eum cruciant ⁊ mordēt ad modū vermiū. Item est priuatus spe boni superioris qđ est bonum eternum et beatitudo sanctorum: quam sancti qui sunt in celo habēt in re: sed qui sunt ī mundo in spe. Sed impius damnatus nec ī re nec in spe habet quia scit se esse in eternum priuatum gloria eterne beatitudinis: quam scili3 consecutus fuisset nisi fuisset ex culpa sua. Et ideo dicitur Prouerbiorum. x. Spes impiorū peribit. Et sic patet primum principale. B

Secūdo quoq3 describitur ī themate mercatoris cōditio ex exercitio temporali: a quo. s. denominatur mercator: sc3 quia mercationē exercet. Ubi aduertendū ꝙ quidā dixerunt ꝙ oīs mercatio illicita est. Unde Aristoteles in politicis dixit ꝙ omnis mercator est vituperabilis. Et rationē assignabat: q2 omnis actio nostra iudicaᷓ bona vel mala ex intentione finis. sed finis intentus ex mercatione est lucrum qđ pertinet ad cupiditate3 et ideo mercatio illaudabilis. ē quia ex cupiditate lucri procedit. Sed isti pro tanto nō bene dicunt: q2 etiam ip̄m lucrū potest ad bonum finē ordinari: sicut ad domꝰ et familie sustentationem vel pauperū subuentione3 et huiusmodi. tamē si mercator lucrū intendat non quasi finem: sed vt stipendium laboris: mercatio erit licita et etiam laudabilis propter aliquem bonū finē ad que3 etiā ordinatur. Reprehenditur tñ mercator cupidus qui non intendit nisi ad lucrum: et qui tantū occupatur circa mercationes ꝙ negligit spūalia: et qui ponit finem suu3 in lucro et diuitijs et non attendit ad incertitudinē vite sue. Unde dicitur Jaco. iiij. Dicitis mercabimur et lucrum faciemus: qui ignoratis quid sit vobis in crastinum. In quibus quidem verbis de mercatoribus d̄scribitur tria.

Primo mercatorum actus: cum dicitur mercabimur.

Secūdo mercationū fructus: cū subditur. et lucrum faciemus.

Tertio ipsorum euētus: quia ignorotis ⁊c. Actus ergo potest esse iustus: fructꝰ potest esse licitus sed euētus est incertus et dubiꝰ. Circa primū ottendendu3 est ꝙ homo pōt licite et etiam illicite mercari sc3 emendo vel vendendo. Et hoc precipue consideraᷓ ex quattuor. Primo ex modo sc3 vt pure et sine vitio fiat. Na3 si fieret cū mendacijs ⁊ cū fraudibꝰ ⁊ dolositatibꝰ erit ꝑfecto illicita mercatio. Et quia vix fit hodie mercatio sine fraudibꝰ vel saltē sine mēdacijs videtur impleri illud Apoca. xiij. Et faciet inquit ne q̄s possit vēdere aut emere nisi habeat characteres bestie aut nomē bestie aut numerū nois eius. Bestia eīm q̄ a vastando dicitᷓ diabolū representat: cuiꝰ quidē cho-

racter est fraus vel falsitas: eius quia ipse
mēdax est et pater eiꝰ. vt dicitur Joh. viij.
Sine hoc ergo charactere fraudulētie vel
mendacij non videntur hodie vendere vel
emere mercatores: et tamē subdit in Apo/
ca. xiiij. ꝙ qui accipit characterē scʒ bestie
in fronte sua aut in manu suo bibet de vi/
no ire dei. Scđo vero cōsideratur an sit bru/
talis et illicita mercatio ex ꝑcio rei empte
vel vendite: quia si sit iustum precium erit
mercatio licita. si vero non iustum: illicita.
Dicitur autem iustum precium quando est
ſm valorem rei. Quia emptio et venditio
introducta est ꝑ cōmuni vtilitate vtriusqʒ
partis: scʒ ementis et vendentis dum vnus
indiget re alterius ⁊ ecōtrario. Et qđ intra
ductum est pro cōmuni vtilitate nō debet
cedere in grauamen magis vni ꝙ̄ alteri.
Unde ſm equalitatem rei debet contractꝰ
inter eos institui. Quātitas aūt earum re/
rum que veniūt in vsum hoīm mensuratur
ſm preciū datū. ⁊ ad hoc ſm philosophum
inventū est numisma. Et iđ si precium exce/
dat quantitatem valoris rei vel res excedat
ꝑciū: nō seruatur equalitas iusticie. et ideo
rem chariꝰ vēdere vel vilius emere ꝙ̄ va/
leat ſm se iniustū et illicitū est. Tertio con
sideratur an sit illicita vel licita mercatio
ex vitio: scʒ rei vendite. Nam aliqñ res que
vēditur hʒ vitium siue defectum quantū ad
speciem rei. Et si talem defectū vēditor co/
gnoscat esse in ipa re quam vendit: tunc in
ipsa vēditione fraudē cōmittit: ex qua red/
ditur venditio illicita. et non solum peccat
iniuste vēdendo. sed etiā ad restitutionem
tenetur. vt si vendat aurū falsum vel eracū
falsum pro vero. vel vinū mixtum pro puro
scienter. Sed si venditor ignorat vitiū: tūc
non peccat vendendo: qr lʒ faciat iniustum
naturaliter tū operatio eiꝰ non est iniusta.
Sed qñ cognouerit ipm vitiū: tūc tenetur
ad cōpensandū damnū emptori. Item si
venditor estimat rem suā quantū ad speciē
minꝰ preciosam ꝙ̄ sit vt si vendat aurū ꝑ
auricalcho: emptor si illđ cognouit iniuste
egit et ad restitutionē tenet. Sʒ si illud tūc
nō cognoscat quādo emit: lʒ tūc non tenea/
tur: tenetur tamen cū ad eius noticiā vene
rit. Aliquando res que venditur habet de/
fectū et vitiū quantū ad quātitatē: puta qñ
nō vtitur recto pādere vel mensura: et tunc
etiā est fraudulenta et illicita venditio. Uñ
Deut. xxv. dominus prohibuit dicēs. Non
habebis in sacculo tuo diuersa pādera ma/
ius et minus: nec erit in domo tua modius
maior et minor. et postea subditur. Abomi
natur eñ dñs eū q̄ facit hoc. et auersatur
oēm iniusticiā. Aliquando vero res vendita
hʒ defectū quantū ad qualitatem vt sit mor
bosum ꝑ sana vendatur: et sic de alijs simi/
bus. qđ si q̄s scienter fecerit fraudulenter
et illicite vendit. et ideo ad restitutionē te/
netur. Quarto cōsideratur an mercatio vē
dētis vel emētis sit licita vel illicita ex com
modo vel damno cōsequente prout scʒ per
accidēs cedit in vnius cōmodū ⁊ in alterius
detrimentū. puta cū vnus indiget habere
rem aliquam et alter multū leditur si ea ca
reat. In tali eñ casu iustū preciū erit si ius/
tus estimator aspiciat nō solū ad rē q̄ ven
ditur: sʒ etiā ad damnū q̄d venditor incur
rit ex tali venditione: ⁊ ideo licite potest vē
di res talis magis ꝙ̄ valeat. qr lʒ ſm se mi/
nus valeat: non tamen minꝰ valet habenti.
Si aūt ex ipsa re vendita multū iuuet em
ptor et venditor ea carendo nō damnificat
tūc si eam supervenderet illicita vēditio esset
quia vtilitas que accrescit alteri non est ex
venditione: sʒ ex cōditione emētis. Nullus
autem qđ suum non est alteri vendere dʒ:
lʒ damnum qđ patitur vendere possit ille ta
men qui multū iuuaretur ex accepta re al/
terius potest aliquid sua sponte superoga/
re vendenti cū hoc euidenter pertineat ad
eius honestatem. Est etiam quandoqʒ mer
catio indecens propter statū: puta si cleri/
ci vel principes fiant mercatores. sicut di/
citur Apocali. xviij. Mercatores tui erant
principes terre. Secundo in auctoritate
allegata describitur mercationuʒ fructus:
cum dicitur. et lucrum faciemus. et hoc est
quod nō finit mercatores. immo homines
esse lapsos. Quesiuit eñ Adrianus impe/
rator a Secundo philosopho. q̄d est qđ nō
finit hoīem esse lapsum: respondit lucrum.
Sed nota ꝙ mercator nō lucraretur si non
venderet rem emptam plus ꝙ̄ empta sit.
Hoc autem sibi licet. vel quia in aliquo rē
meliorauit: vel quia precium est meritum
ſm diuersitatem loci vel temporis: vel pro
pter periculū cui se exposuit merces trāsfe/
rēdo. vnde charius vendere potest. Chryso
stomus tamē dicit super Mattheum ꝙ q̄
cūqʒ rem cōparat vt integrā et immutando
vendendo lucret. iste est mercator q̄ de tem
plo dei eijcit. Sʒ hac intelligit de merca/

tore q̄ vltimū finē mercationis in lucro cō stituit. Ob p̄cipue apparet: q2 vendendo plus rem in nullo mutatam: nō videt pie/ mū sui laboris accipere. Potest aūt inten di lucrū licite nō sicut vltimus finis: s3 p̄ pter aliquē finē necessariū vel honestū. pu ta ad domꝰ sue sustentatione vel ad subue niendū indigētibus vel ad publicom vtili tatem patrie: scz ve reo necessarie ad vitas nō deficiat patrie τ lucrū expectat nō q̄si finem sed velut stipendium laboris. Ter tio describitur euētus intētus cū ad ditur τ ignoratis quid sit vobis in crastinū: siue quantū ad personas: siue quantū ad mer/ cotiones. Nam quantū ad personas sit ho/ die viuat cras pōt mori: quantū ad merca/ tionē qui hodie est diues cras pōt depau/ perari τ perdere merces τ lucrum: τ tales euent futuri a nobis ignorant. q2 nō pos/ sumus eos cognoscere in se cuꝫ nō dū sint: nec in suis causis q̄ se habēt ad vtrūlibet nec sunt determinate ad vnu: τ lꝫ sint isti effectus determinati in diuinis piesciēn/ tia: tamē ipsa occulta est nobis nisi inquā/ tum deus hoīb9 voluerit reuelare. Et ideo dicitur Prouer. xxvij. Ne glorieris in cra/ stinuꝫ. ignorans quid superuētura pariat dies. Eccl's. viij. Multa hominis afflictio quia ignorat preterita: τ futura scz contin gentia nullo potest scire nuncio. C

Tertio describitur bonus mercator defunctus o domicilio. fina/ li. quia in domo dñi. Notandū q̄ domus dñi vocatur habitotio paradisi: in qua lꝫ non sit mercatio vel mercator: tamē ille q̄ fuit mercator si mercationē suam sine pec/ cato exercuit τ alias bene vixit vel saltem si in fine bene penituit: illuc ad habitandus in perpetuum pergit post mortem corpo/ ris. Qualis autem sit illius domus habi/ tatio. ps. lxxxiij. ostēdit dicēs. Beati q̄ ha. in do. tu. do. in scl'a se. lau. te. Sm q̄b9 quidē verbis celestis glorie māsio quadruplici/ ter cōmendat. Primo er copiositate in eo q̄ dī beati. Beati em̄ dicūtur illius domꝰ habitatores: quia habēt copiam abundā tiam oim bonoꝝ. Nam sm Boetiū. Bea/ titudo est status. oim bonoꝝ aggregatiōe perfectus. Et hāc beatitudinē habent qui habitāt in domo dñi. propter qd̄ dicit ps. lriiij. Beatus quē elegisti τ assump. inha. in atri. tu. Scdo cōmendatur ex satietate cū subditur. qui habitāt in domo tua dñe Nam et si auarus habeat abundontiā pro pter parcitorē non comedit nec accipit de reb9 quātū vellet. vñ dī Eccl's. vj. Uir cui dedit de9 diuitias τ substantiā et honores τ nihil deest anime sue er oib9 que deside/ rat: nec tribuit ei potestatē de9 vt comedat er eo. sed hō extraneus vorabit illud. Et ideo talis licꝫ habeat bonoꝝ abundantiā: non habet tamen sotietatem: sed in domo dñi celesti quilibet replebitur τ satiabit. Sm illud ps. lxiiij. Replebimur i bonis do mus tue. Tertio cōmēdat ex perpetuita/ te: q2 in secula seculoꝝ. In his em̄ seculis notat perpetuitas laudis: q̄ est hoīm bea toꝝ τ etiam angeloꝝ. Sed secula honinū habēt augmētū successiuū: q2 iugiter igre/ diunt homines celū τ oddunt laudātib9. Et inceperūt secula hominū ab ascensiōe rp̄i quādo primo ingressi sunt hoies celū. Sed angeloꝝ seculo inceperūt ab origine mūdi. Et boni angeli q̄ pmanserūt post q̄ beatificati sunt. semp oēs simul fuerūt ibi τ laudantes deum. neutra tamē secula fi/ nientur. Uel dicūtur secula seculoꝝ. quia presentia secula que temporolia sunt. sunt figura seculorum sequentium que scz sunt perpetua: q2 cōtinua fit successio temporū presentiū. q2 sicut sol mouetur ab oriente τ iterum redit ad oriētē: τ iterato etiās fa/ cit eandē circulatiōnē. τ sic circulatio sem/ per succedit circulatiōnē ita τ tempus tem pori. puta dies diei. τ annus onno. Talis inquā successio tempoꝝ que semper itera/ tur quedā vmbra est ppetuitotis seculoꝝ sequentiū. in quibus sancti semp laudont deum. q2 ab initio seculoꝝ presentiū semp angeli laudauerunt deum. τ in perpetuū laudabūt τ homines beati simul cum eis: ideo dicunt laudare τ gaudere in sclo sclo rum. sicut etiā homines damnati simul cuꝫ diabolo dicunt torqueri in secula seculorū in perpetuū. Sm illud Apoc. xx. Diabolus q̄ seducebat eos missus est i stagnū ignis τc. Quarto cōmēdat ex iocūditate. quia laudabūt τc. Ex continuo interiori gaudio quod habebūt de deo τ a deo. procedet ex/ terior vor ptinus laudis τ gratiarū actio/ nis. Sm illud Esaie. lj. Gaudiū τ leticia in uenient in ea. gratiarū actio. et vor laudis. Gaudiū. s. interi9. τ leticia exterior. grarū actio p ereptiōe a malis. τ vor laudis pro adeptis bonis. Ad que nos perducat τc.

¶ In funere alicuius artificis. Ser. xxxi.

Omnis artifex et

omnis ars non invenietur in ea amplius. Apoc. xviii. Artes hominum sunt necessarie propter passibilitatem et corruptionem corporis. Sicut ars textoria necessaria est ad faciendum indumenta que scilicet protegunt corpus humanum ne patiatur a frigore. Et ars piscatoria et coquinaria est necessaria ad preparandum cibos: quibus passio famis repellitur et interior defectus et corruptio prohibetur. Et ars medicine necessaria est contra passiones et corruptiones egritudinum. et sic de aliis. Unde et Galenus dicit quod si esset immortale et impassibile corpus non indigeret arte conservante ipsum. Hinc est ergo quod in alia vita: que est impassibilis et incorruptibilis sicut in beatis: vel saltem incorruptibilis sicut in damnatis: non habebit facere artifices neque artes. Et ob hoc dicit in verbis propositis quod omnis artifex etc. ¶ In quibus quidem verbis circa defunctos artifices considerare possumus tria.

Primo laudis preconium. scilicet in artifice vel arte: cum dicitur. omnis artifex etc.

Secundo mortis exterminium: propter quod non invenietur amplius.

Tertio operis premium: quia in ea.

Circa primum nota

quod differentia est inter opus morale et opus artificiale. Nam opus morale non potest homo facere bonum nisi bonus. Et ratio est: quia ex eadem causa procedit quod homo sit bonus et quod faciat opus moraliter bonum. scilicet ex virtute. Et ideo philosophus dicit quod virtus est que bonum facit habentem et opus eius bonum reddit. Figura huius habetur Matth. vii. ubi dicitur quod bona arbor fructus bonos facit: et non potest mala arbor bonos fructus facere. Sed opus artis potest facere bonum etiam qui non est bonus. Licet enim philosophus adnumeret artem inter virtutes intellectuales: tamen non dicitur esse virtus: quia faciat hominem bonum sicut facit virtus moralis: sed solum quia facit facultatem operandi. sed virtus moralis utrumque facit. Et hinc est quod in artifice non attendimus ad bonitatem hominis: sed solum ad bonitatem operis: et de hac laudatur artifex. unde dicitur. Eccli. ix. In manu artificum opera laudabuntur. In quibus quidem verbis artificum conditio notificatur ex quattuor.

Primo ex instrumento naturali: quia in manu.

Secundo ex habitu intellectuali quia est ars a qua denominantur artifices. unde dicit artificum.

Tertio ex affectu artificiali: cum additur opera scilicet artis.

Quarto ex fructu honorabili: quia laudabuntur. reputat enim sibi artifex ad fructum et honorem quod eius opera laudentur.

Circa primum attendendum est quod manus est naturale instrumentum et coniunctum quo artifices operantur. Canti. vii. Sicut monilia que fabricata sunt manu artificis. Ubi per monilia intelliguntur virtutes sive habitus virtutum que tunc manu fabricamus quando virtutum opera facimus: quia habitus virtutum moralium. secundum philosophum ex actibus acquiruntur: quia frequenter agendo iusto efficimur iusti: et sic de aliis virtutibus. Notandum est etiam quod in ipsa distinctione manus ostenditur que virtutum opera facere debeamus. Est enim manus hominis per quinque digitos distincta. Quorum primus qui est grossior vocatur pollex: ex eo quod inter ceteros virtute plus polleat. Unde in hoc digito designatur iusticia: eo quod inter virtutes morales plus polleat. Unde philosophus dicit. v. ethicorum quod iusticia est preclarissima virtutum et neque lucifer neque hesperus est ita clarus. Unde etiam Avicenna in tertio libro medicine sue dicit quod iste digitus scilicet pollex est iusticia omnium digitorum: quia scilicet omnes alii digiti cum ei applicantur ad quandam equalitatem reducunt. Ille ergo habet pollicem manus qui iusta operatur. Iste digitus secundum constantinum ex tribus ossibus componitur: que referuntur ad triplicem iusticiam scilicet distributivam que competit dispensatoribus: vindicativam que competit correctoribus: et commutativam que competit mercatoribus. Secundus digitus vocatur index: quia per ipsum rem indicamus et demonstramus. et hoc pertinet ad prudentiam que nobis que agenda sunt demonstrat et ordinat. Et tres partes huius digiti significant tres partes prudentie: que sunt memoria. respectu preteritorum: intelligentia respectu presentium: et providentia respectu futurorum. Tertius digitus qui est medius: dicitur im-

pudicus: eo ꝙ dum manus aliquid turpe tangit hic digitus cum sit maior ceteris il lud prius attingit. Unde signat temperantiam que impudicitiam ⁊ voluptatem carnis tangit reprimendo ⁊ moderando. Et tres partes huius digiti significant triplicem temperantiam: quarum vna est in abstinentia ciborum: scda sobrietas potationum: tertia continentia venereorum. Quartus digitus vocatur anularis: quia in ipso anulus defertur. Sicut autem est anulus in digito: ito est in opere fortitudo que necessaria est precipue in continuando ⁊ perseuerādo. est enim anulus sicut corona digiti. quia sola perseuerātia coronat. Et tres partes huius digiti significant triplicem fortitudinem. Una est in aggrediendo qd pertinet ad fiduciam. alia in sustinēdo qd pertinet ad patientiam. ⁊ tertia in cōsummando quod pertinet ad perseuerantiam. Quintus digitus dicitur auricularis. eo ꝙ cum ipso aures scalpimus. ⁊ hic significat obedientiam. quia scriptum est in ps. xvij. In auditu auris obediuit mihi. Et tres partes huius digiti significāt ꝙ obedientia est homini tripliciter necessaria. Primo respectu dei. scz vt homo obediat diuine voluntati. Secundo respectu proximi. scz vt obediat supiori potestati. Tertio vt obediat proprie rationi. scz vt sit sensualitas subiecta rationi. De istis ergo digitis manus dicitur Danielis. v. Apparuerunt digiti quasi manus hominis ⁊c.

B Scdo describitur cōditio artificum ex habitu intellectuali qui est ars. qui ab arte qui est habitus intellectualis denoīant. artifices. ⁊ ideo dī artificiū. Sed quia artifices possunt et bn̄ ⁊ male vti arte sua: notandum ꝙ quidem sunt artifices diaboli. Diabolus eni fallax et mēdax est. Joh. viij. Mendax est et pater eius. s. mendacij. Unde qcūqȝ faciūt artē suā cū falsitate et mendacijs sunt de arte diaboli. Nam quidaȝ artifices sunt qui interdum faciūt opera sua falsificata. sicut illi qui faciunt aurum vel argentum alchimicum et vendūt ipm pro vero. vel sicut speciarij qui ponūt in confectionib9 vel syrupis mel vel puluerem zuccari pro bono zuccaro. Et simile est de quocunqȝ artifice falsificante opera sua. sicut quidam falsificant crocum et quicunqȝ alij sint qui faciunt vt vēdant res falsas p veris. Isti similes sunt artificibus illis qui faciebant deo falsos. s. idola pro veris dijs. Osee. xiij. Fecerunt sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum factura artificum totum est. Ad hoc peccatum idolatrie redducuntur artes magorū et necromaticorum. quia etiam sunt artes diaboli: quib9 deus maxime irritatur ad vindictam. Unde de manasse dicitur. ij. Paral'. xxxiij. cap. ꝙ obseruabat somnia. sectabatur auguria. maleficis artibus inseruiebat. Habebat secum magos ⁊ incantatores multaqȝ mala operatus est coram domino vt irritaret eum. Sunt etiam de arte diaboli artifices mendaces qui non seruant pacta que promittunt. et ideo infideliter agunt. ps. lxxvij. Auerterunt se et non seruauerunt pactum ⁊c. Item diabolus quicquid facit cum peccato facit. Et sic quidam artifices nesciunt quasi de arte aliquid facere vel vēdere sine peccato: dicēdo mēdacia: vel vendendo rem pluris ꝙ valeat. vel vendendo rem falsam ⁊ vitiosam pro bona: ⁊ non manifestando vitium occultum vel si sit vitium damnabile vel damnosum vel periculosum: tenetur de damno vel periculo vel si non sit vitium periculosum nec dicunt vitium quod est in re nec diminuunt de precio. Unde omnes tales diabolus tollet ⁊ portabit in infernum nisi correxerint se. Hoc figuratū est. iiij. Regum. xxiiij. vbi habetur ꝙ rex babylonis. idest diabolus transtulit in captiuitatem scilz peccati et in infernum omnem artificem scz qui cum predictis peccatis facit artem suam. Quidam vo sunt artifices dei sicut illi qui pure ⁊ fideliter faciunt artem suaz ⁊ de arte sua ⁊ lucro faciunt etiam elemosynas. nec propter occupationem artis dimittunt spiritualia bona que facere tenentur. Et de tali potest dici illud Sapientie xiij. Arte sua visus est diligenter. Tertio describitur in auctoritate allegata conditio artificum ex effectu artificiali in eo qd dicit opera. Artifex enim qui nihil operatur nihil lucratur. Prouerbiorum. x. Egestatez operata est manus remissa. Sic etiā in quo non facit opera virtutum non meretur. ⁊ ideo dicitur Ecclesiastici vlti. Operamini opus vestrū ante tēpus. ⁊ dabit vobis mercedem vestram in tempore suo. Et dicit ante tempus. s. mortis. quia post non est tēps operandi. sed recipiēdi. Et ideo cōsulit sapiēs Eccl's. ix. Quodcūqȝ facere pōt

manus tua instãter opare: quia nec opus nec ratio nec sapiẽtia nec sciẽtia erũt apud inferos quo tu properas. Quarto describitur ex fructu honorabili: cum additur. laudabuntur. Ubi auertẽdum est ꝙ opera artificum non debent laudari nisi primo bene videantur ⁊ inspiciant. Unde si essent in tenebris ita ꝙ non posset videri illud quod melius et preciosius est in eis. non deberẽt laudari. Sic est etiam de operibus moralibus: quia modo fiunt ita in tenebris ꝙ non apparet id qđ melius et principalius est in eis scʒ intẽtio a qua sequẽs opus denominatur scʒ bonũ vel malũ. Et ratio est quia intẽtio est finis. qui scilʒ finis est illud qđ primo est in intẽtione operantis: sicut sanitas infirmi est illud qđ primo intenditur a medico: ⁊ ꝓpter hunc finem adhibet medicamina sanatiua. sed vnũquodqꝫ denominatur a fine sicut dicit phs. vñ cuius finis bonus est ipm quoqꝫ bonũ est. Quia igitur intẽtio est de fine. ideo ab intẽtione ipsius finis opus denominatur. Et propter ea Grego. dicit ꝙ si praua est intentio que precedit. puersum est omne opus qđ sequitur etiã si rectũ esse videatur. Quia igitur licʒ opus videat intẽtio tñ nõ videtur. non possunt opera hoĩʒ in vita ista bene laudari. sʒ apparẽte claritate diuini iudicij illuminabũtur abscõdita tenebrarũ ⁊ manifestabũtur secreta cordiũ ⁊ intentionũ. ⁊ tũc erit vera laus ⁊ ꝑfecta operum factoꝝ. Uñ apl's. j. Coꝛ. iiij. Nolite ante tps iudicare quousqꝫ veniat dñs qui illuminabit abscõdita tenebrarũ ⁊ manifestabit cõsilia cordiũ ⁊ tũc laus erit vnicuiqꝫ a deo. Prouer. vltimo. Laudent eaʒ in portis opa ei⁹. De parte sunt duo iudicia hoĩm. vnũ particulare qđ fit in morte. ⁊ aliud generale post resurrectionẽ generaleʒ in fine mũdi. In quibus ex ipis operibus factis apparebit qđs sit laudabilis vel nõ. Sed primum est deo manifestum nobis autẽ occultũ. sed scđm erit omnibus patulum. ¶

Secundo in themate

ponitur mortis exterminiũ. quia nõ inuenietur amplius. Manifestum est eñ ꝙ iste dũʒ viueret frequẽter de arte sua requirebatur. sed nũc postꝙ̃ est per mortẽ sublatus. nullus requiret eum amplius ⁊ si requireret non inueniret. vnde dicere possit illud ps. xxxvi. Quesiui eum ⁊ non est inuentus locus eius. In quibus quidem verbis describũtur duo.

Primo hominis viui consideratio. cum dicitur. quesiui eum scʒ mentis consideratione.

Scđo hoĩs defuncti subtractio. qꝛ non est inuentus locus eius.

Circa primũ notandũ ꝙ multũ deberet homo viuens querere ⁊ mente considerare de amico defuncto vel cõsanguineo vbi sit quia si sciret ꝙ esset in celo deberet sibi cõgratulationem. quia est extra omnẽ miseriam ⁊ est in abũdantia omnis boni. Et de quibusdã est certum ꝙ sunt ibi sicut de pueris decedẽtibus post baptismũ q̃ sine macula sunt ante thronũ dei. Unde de tolium morte non deberet homo lugere sed potius gaudere. De quibusdam ṽo probabile est ꝙ ibi sint sicut illi quoꝝ mortẽ bona vita p̃cessit. quia sicut dicit augustinus Mala mors putanda nõ est. quã bona vita precessit. Itẽ sicut illi qui de suis peccatis. plenam ⁊ veram penitentiam ostenderunt. vnde dominus dixit. Penitentiã agite appropinquabit enim regnum celoꝛuʒ. Si ṽo esset in inferno: tũc deberet de statu eius concipere magnũ horrorẽ ⁊ pro se magnũ timorẽ: ne scʒ ipe sic vadat ad tantã penã: que talis ac tanta est ꝙ hic estimari nõ possit. Et de quibusdam certũ est ꝙ ibi sint sicut infideles qui sine fide moriuntur: quia qui non credit iam iudicatus est. Et sicut hi qui moriunt heretici vel impenitẽtes ⁊ desperati vt qui occidunt seipsos. Si autem sint in purgatorio: sicut cõmuniter accidit de his qui moriuntur etiam penitentes: quia raro penitencia tanta est ꝙ statim faciat ad celum euolare: quia si penitẽtia nõ est perfecta in vita ista: tũc oportet ꝙ compleatur in purgatorij pena et de tali defuncto debet habere compassionem: qꝛ pena cuiuscunqꝫ in purgatorio existentis tãta est ꝙ nulla pena huius vite potest ei comparari: sicut Augustinus dicit. et ideo debet eum iuuare cum elemosynis et missis et alijs suffragijs. Et isto modo debent querere de consanguineo vel amico suo defuncto vt possit dicere illud Canticoꝝ. iij. Quesiui quem diligit anima mea. Secũdo ponitur in auctoritate adducta hominis defuncti subtractio: quia non est inuentus amplius locus eius: scʒ in mundo isto: Quod est error illoꝛuʒ qui dixerunt ꝙ post

magnum annū: qui erit ſm quoſdam errātes post completum circulū celi ſtellati. ſ. post triginta ſex milia annorum ab initio mūdi: tunc ſ. et reiteratia heim: quia redibunt iidem homines ad eoſdem artes: ita ꝙ adhuc plato leget athenis. Sed contra hoc eſt auctoritas ſcripture diuine q̄ dicit ij. Regum. xiiij. Omnes morimur ⁊ quaſi aque dilabimur in terram que nō reuertūtur. Unde ſm veritatem fidei catholice: q̄ defuncti ſunt nūq̄ reuerſuri ſunt ad hanc vitam mortalez. Sap. ij. Non eſt agnitus qui ſit recurſus ab inferis, et paulopost. Non eſt reuerſio finis noſtri. Et hoc verū eſt ſm cōmunē legem: lz de ſpeciali grā ⁊ diuino miracula aliqui reſuſcitati fuerint a xp̄o vel ab antiquis prophetis. vt ab helia ⁊ heliſeo. vt patet de lazaro ⁊ alijs. ſed priuilegium particulare non facit legem cōem. ⁊ lz oēs defuncti ſint reſurrecturi: nō tamen ad vitam mortalem: ſed cū immortalitate. Et qz Diony. dicit ꝙ hoc fuit angelis caſus qd eſt hoib⁹ mors. ideo ſicut di de angelis cadentib⁹ Apoc. xij. ꝙ locus eorum non eſt inuentus amplius in celo ita dici poteſt de morientib⁹ ꝙ locus eoꝝ nō eſt inuent⁹ amplius in mundo. Ex quo ſequitur ꝙ nūq̄ amplius perfruent nec mundi diuitijs nec delicijs: nec eius honoribus potientur. D

Tertio ponitur in themate aſſumpto premiū operis: cū dicitur. in ea. Ubi nota ꝙ duplex. ē locus retributionis defunctoꝝ hoim. ſ. locus inferni qui figuratus eſt in ciuitate babylonica et ibi eſt retributio malorū in duplici pena ſcz dāni de amiſſione glorie, ⁊ etiam ſenſus ex ardore gehēne. Propter penam ergo ſenſus audientur ibi clamores luct⁹ et triſticie. Sed ꝓpter penam dāni deficient ibi voces laudis et leticie. Et hoc figurate dicitur Apoca. xviij. vbi metaphorice loquitur de pena damnatoꝝ ſub figura ciuitatis babylonice dicens. Clamauerant flentes ⁊ lugentes. Ue ve ciuitas illa magna, et dicit bis vel ꝓpter duplicem penaz predictam. Et poſt ſubdit infra. Hoc impetu mittetur babylon ciuitas illa magna et vltra nō inuenietur. Et vox citharedoꝝ et muſicorum ⁊ tybia canentiū, et tuba nō audietur i ea. Sz locus retributionis iuſtorum eſt locus paradiſi q̄ figuratus eſt in ciuitate. ſ. hieruſalē. de qua econtrario dicitur Eſa. li. Gaudiū et leticia inuenietur in ea. gratiarū actio: et vox laudis Gaudiū. ſ. ab interiori de aīe beatitudine: leticia de exteriori corpis glificatione. grārum actio pro ereptione a malis. et vox laudis pro repletione in bonis. ps. cij. Qui redimit de interitu vitam tuam: q̄ coronat te in miā et miſerationibus. Et hec eſt corona eterne glorie. Ad quam nos ⁊c.

¶ In funere alicui⁹ iuuenis. Ser. xxxiij.

Memento creatoris tui in die iuuētutis tue anteq̄ veniat tēpus afflictionis. Eccl's. vlti. Cū hō a deo habeat aīam ⁊ corp⁹ et exteriora bona. i. tpalia: In his q̄dē que ad aīam pertinēt dicit Seneca ꝙ nihil eſt dignius memoria. Inter cuncta inquit humana nature cōmoda: nihil digni⁹ memoria reperitur. Naz in aīa nobiliſſima pars eſt intellectus ſiue rō: memoria autez non quidē ſenſitiua quā habemus cōmunē cū brutis: ſcz intellectua q̄ eadē potētia eſt cū intellectu ⁊ rōne. Sed dicitur ratio vt eſt inquiſitiua. intellectus vt eſt apprehenſiua: ſed memoria vt eſt retentiua. Et qz retinere maioris virtutis videtur eſſe q̄ inquirere vel apphendere: iō memoria di eſſe digniſſimū quid in aīa. Sed in his q̄ ſpectant ad corpus nihil eſt charius vita: ⁊ pcipue qñ eſt magis florida vt in etate iuuenili. Sed i exteriorib⁹ pcipue appetitur ꝓſpera fortuna. Hortatur ergo nos Salamon in auctoritate ꝓpoſita vt oīa iſta tria corpaſſunt nobis in illū referre ſtudeamus a quo ipa percepimus. ſcz in noſtrū creatorē: dicēs vnicuiq̄ iuueni. Memento creatoris ⁊c. A In quibus quidem verbis tria facit.

Quia primo oſtendit ꝙ debem⁹ referre in deum noſtram memoriam: cum dr. Memento creatoris tui.

Scdo noſtrā iuuenilē vitā: cū ſubditur in die iuuentutis tue.

Tertio ꝓſperaz fortunā: cū ſubinfert. anteq̄ veniat ⁊c. i. dū es in proſperitate.

Hortatur ergo nos primo ad memoriā creatoris nr̄i: quia nihil ē cui⁹ homo ita faciliter obliuiſcatur. Et cauſa pateſt eſſe ⁊ pōt hoc cōtingere ex elatione. Dicit eīn Sene. ꝙ memoria beneficiorū. ſ. receptor labilis eſt. Nō enim benefi

ciorum que dedit magis recordatur: q̄ eorum que recepit. Et ratio est quia homo inter cetera aīalia est maioris elationis animi. et ideo in illud quod est excellentius & honorabilius magis et libentius tendit. q̄ illud quod est despectibilius a quo libenter auertitur. Cum igitur beneficium dare sit agere: recipere autem sit pati. et agere sit nobilius q̄ pati. et pati sit despectibilius ideo magis habet homo animū ad beneficia data q̄ ad recepta: et ideo magis recordatur eorū. Unde dñs noster ait. vt dicitur Actuū. xx. ꝙ beatius est magis dare q̄ accipere. Quia igitur creator oīm se habet ad nos solum rōne benefactoris et nō beneficiati: q2 bonorū nostrorū non indiget. vt dr in ps. xv. ideo humanus animus tanq̄ elatus et indignatiuus faciliter auertitur ab eo et obliuiscitur eius. Unde dicit Deut. xxxij. Deū qui te genuit dereliquisti: & oblitus es domini creatoris tui. Sed posset aliquis dicere ꝙ hoc non procedit ex vitio elationis: sed ex virtute magnanimitatis. q2 sm philosophum in. iiij. ethicorum. Una proprietas magnanimi est ꝙ nō est memor beneficiorum: & sic obliuisci benefactionis vel bñficij: non est ex elatione: sed ex magnanimitate. Sed intelligendū est ꝙ phs dicit magnanimum non esse memorē beneficiorum quantum ad hoc ꝙ nō est sibi delectabile ꝙ bñficia recipiat: nō autē quātū ad hoc ꝙ bñfactori sit ingratus: quī maiora sibi recōpēsare studet quod pertinet ad perfectionem gratitudinis: in cuius actu vult superexcellere. Sed circa deū creatorē qui est prima causa omnium bonorum istud nō habet locū: q2 tāto quis est excellentior et virtuosior: quāto plus recipit de influentia sue bonitatis & potestatis & sapientie siue virtutis: que tria includuntur in noīe creatoris. Implicat enī diuinā ptātē: q2 solius dei est creare vt dicit Aug. v. de trini. cap. xiij. Item implicat diuinā bonitatem q2 enī bonus ideo creauit res. vt ait Augu. xj. de ciuitate dei. Itē implicat sapiētie veritatē: q2 oīa in sapientia fecisti ait propheta. Ex quo ergo hō accipit a deo totū suum esse & ingenuum siue nobile esse: q2 creatura rationalis. & accepit bonū esse siue gratificatū: & accepturus est si pseuerauerit i bono beatū esse: merito debet habere deū in memoria alioqn si oblitus fueris eris ingratus: & ex igratuitate mereberis vt tibi gratia subtrahatur. Et ecōtrario: memoria bñficiorum dei faciet te apparere gratum. et ipsa gratitudo ampliorem impetrabit gratiam. Figura huius habetur Tobie. j. Qm̄ memor fuit dei in toto corde suo. dedit ei deus gratiam. In quibus quidem verbis ostenditur ꝙ Tobias memoriam suam referebat in deum.

Primo quidem actualiter. quia memor fuit dei.

Scđo integraliter. q2 in toto corde suo;

Tertio vtiliter. q2 dedit ei deus grām.

Circa primū notandum ꝙ illud qđ facit hoīem esse memorē dei est amor charitatis sed qđ maxime facit imemorē est amor cupiditatis. Nā eorum ad que magis afficimur: magis recordamur & minus obliuiscimur. Unde phs in libro de memoria & reminiscentia ponit. ꝙ vnū de adiuuātibus memoriam est vt hō affectū adhibeat ad ea q̄ discit. et ideo obliuio dei pcipue causatur ex modico affectu ad ipm. eo autē minus homo afficitur ad deū quo magis afficitur & cupidus est ad mundū. Propterea di. j. Johā. ij. ꝙ q̄ diligit mundū non est charitas pris in eo. Et Jac. iiij. Qui voluerit esse amicus huius seculi. inimicus dei ꝯstituitur. Unde Aug. dicit ꝙ venenū charitatis ē cupiditas. q̄ tollenda amorē dei tollit memoriā dei. Amor autē charitatis facit hoīem dei recordari. & in ipamet dei memoria delectari. sicut hō cōsueuit delectari in recordatiōe rei amate. Unde ps. lxxvj. ait. Memor fui dei & delectatus sum. Et aliqñ pre abundātia delectationis interioris prorumpūt scti viri exterius in vocem diuine laudis. sicut vinū qñ bullit in vase aliqñ eructat exterius. ps. cxliiij. Memoriā abūdantie sue. tue eructa. Est enī memoria dei vt vinū faciēs feruere corpus: Unde Osee. xiiij. Memoriale eius sicut vinū libani. Libanus enī interpretatur candidatio ppter cādorē niuiū qui erat in monte libani. vnde significat candorem. i. puritatem cordis. Unde vinum libani est amor cordis puri qđ feruere & eructare facit memoriā dei. Scđo ostenditur in auctoritate adducta ꝙ habebat memoriā dei integraliter. q2 i toto corde. Ubi notandū ꝙ aliqñ vocatur cor intentio mentis. vnde de hypocritis. qui ea que faciūt nō faciunt recta intentione quia non ppter deum sed ppter fauorē mūdi: di in ps. lxxvij. Generatio q̄ nō direxit cor suum. Qui ergo sic est memor dei ꝙ omnē intentionē suam dirigat in deum

ille dicit memor esse dei in toto corde suo et tales hominem trahit ad se idest ad suā gratiam et ad suā gloriā. Job. xxxiiij. Si direxerit ad deum cor suum: spūm eius et flatum ad se trahet. ps. cxviij. In toto corde meo exquisiui te. Tertio ostēditur de Tobia ꝙ habebat memoriam dei utiliter: qꝛ ex hoc dedit ei deus gratiam. Et ratio est: quia memoria dei quādoqꝫ humiliat homines maxime quādo iudicia eius ad memoriam reducit: sicut faciebat ps. cxviij. qui dicebat. Memor fui iudiciorum. humilitas autem ad gratiam disponit sicut inclinatio vasis ad hauriendum aquas. Unde Jacobi. iiij. Deus superbis resistit: humilibus autem dat gratiam. B

Secundo in themate

assumpto ostenditur ꝙ debemus referre in deum nostram iuuenilem vitam. cum dicit. in diebus iuuētutis tue. Ubi aduertendum est precipue in etate iuuenili necessarium est habere memoriam dei. Et ratio est duplex. Primo quia in iuuentute est homo de viuendo magis presumptuosus. Scdm enim phm in. ij. lib. rhetoricorum: hec est vna differentia inter iuuenes et senes: quia senes sunt difficilis spei: qꝛ de pluribus parū vel male sperāt. Qd̄ cōtingit eis ꝓpter tria. Primo ꝓpter experientiā experti sunt em̄ ꝙ plura eoꝝ q̄ fiunt mala sunt. nō multa eueniūt in deterius. ꝓpter qd̄ senes oīa referūt ī peiorē partē et de facili credūt. Scd̄o ꝯtingit ꝓpter timiditatē: sunt enim formidolosi: qꝛ sunt frigidi et deficiūt in natura: et timor est quedā infrigidatio. Sed sicut audacia facit sperare: sic timiditas desperare. Tertio ꝯtingit: qꝛ senes magis viuūt memorie ꝙ̄ spei: naꝫ reliquū vite eoꝝ est modicū: qꝛ modicū habent viuere: qd̄ aūt est preteritū est multū quia multū vixerūt. Cū ergo spes sit futuri, memoria āo preteritoꝝ: senes modicum sperāt et multū memorātur. Juuenes aūt ecōtrario vt dicit phs de facili sperāt: quia scdm plurima viuūt spei: cū em̄ memoria vt dictū est sit preteriti: et spes futuri: iuuenibus aūt futurū sit multū: quia scdm ordinē cōem nature multū debēt viuere: preteritū aūt est breue: quia modicū vixerūt: ideo iuuenes modicū viuūt memorie: qꝛ modicū habent de vita in preterito: spei autē: qꝛ multū sperant se debere viuere et multa se facturos. Et ꝓpter speꝫ presumūt de mīa dei et inuoluunt se in peccatis et obliuiscūtur dei. Sed in tali spe frequenter frustrātur: quia credentes se diu viuere quādoqꝫ citius moriuntur siue morte violenta. scdm illud Hiere. xi. Juuenes morient ī gladio siue morte naturali: scꝫ aliqua infirmitate scdm illud Esa. xl. Deficient pueri et laborabunt: et iuuenes in infirmitate cadent. Necessaria est ergo eis memoria dei: que suo timore refrenat eoꝝ ꝑsumptionē: qꝛ etiā si multis annis deberēt viuere: finaliter tñ oportebit eos venire ad ei⁹ iudiciū et tunc cogētur cognoscere ꝙ̄ vana fuerit eoꝝ vita et spes. Et ideo dꝛ Eccl'us. xi. Et si annis multis vixerit hō et in his omnibus letus fuerit. meminisse debet tenebrosi tēporis. scꝫ mortꝫ vel iudicij: et dieꝝ multoꝝ. s. post iudiciū vel mortē. qui a erūt dies eternitatis. qui cū venerint vanitatis arguent preterita. Letare ergo iuuenis in adolescētia tua. idest si letatus fueris et in bono. s. qd̄ tibi placeat. sit cor tuū in dieb⁹ iuuētutis tue et ambula. i. si ambulaueris. in vijs cordis tui. i. in voluptatib⁹ cordis. et in intuitu oculoꝝ tuoꝝ. s. delectādo ī visibilib⁹. et hoc in exteriori hoīe. scito ꝙ pro omnibus his adducet te deus ad iudiciū. Scd̄a ratio quare ꝑcipue ī iuuētute est necessaria memoria dei est. quia iuuentus reddit hominem magis pronū ad peccandū. Uñ necessaria est iuuenib⁹ memoria dei que suo timore a peccatis refrenet. vnde Tobias monebat filiū suū iuuenem dicēs. Omnibus diebus vite tue in mente habeto deū et caue ne aliqñ̄ do peccato ꝯsentias. Tobie. iiij. Causa autē quare iuuenes magis sunt proni ad peccata est. qꝛ fortius impugnantur. Uñ ex ꝑsona iuuenis fortis dꝛ in ps. cxxviij. Sepe expugnauerūt me a iuuētute mea. etenim nō potuerūt mihi. In q̄bus verbis primo describit pugna. quia sepe expugnauerūt ꝛc. Scd̄o victoria. etenī nō potuerūt mihi. Pugne aūt difficultas ostenditur ex tribus.

Primo ex tentationū frequētia. qꝛ sepe

Scd̄o ex tentationuꝫ violentia. quia expugnauerunt.

Tertio ex etatis inexperientia. quia a iuuentute mea.

Circa primū notādū ꝙ diabolus videns iuuenes esse pronos ad diuersas et plures passiōes vt ad ꝯcupiscētiā ciboꝝ et venereo

rum ⁊ ludorum ⁊ iras et huiusmodi: ideo
sepe tentat eos: modo de vna passione mo
do de alis ⁊ ideo sepe facit eos cadere mo/
do in peccatū luxurie: modo in peccatum
gule modo in peccatū ire: ⁊ sic in diuersa
peccata. Figura huius habetur Mat. xvij
in illo demoniaco de quo dicitur ibi. Ma/
le patitur. nam sepe cadit in ignē ⁊ crebro
in aquam. Et Marci. ix. dr. de eodem ꝙ ac
cidit ei ab infantia: ⁊ frequēter eū in ignē
⁊ in aquam misit scʒ spūs malus vt eum ꝑ
deret. Per ignem intelliguntur passiones
irascibilis: ꝑ aquā passiones ꝯcupiscibilis
ad quas iuuenes ꝓni sunt. Scdo pugna
qua impugnātur iuuenes hʒ difficultatē
ex impugnātiū hostiū violentia: que nota/
tur: cū dr expugnauerunt. Ubi nota ꝙ de
mones obsident ⁊ expugnāt aīam cū exer/
citu vitiorꝫ in quo exercitu superbia quasi
vexillū portat. ps. lxxiij. Posuerunt signa
sua signa. Grego. Euidētissimū signum re/
proborꝫ est supbia: ⁊ electorum humilitas.
Quā cū quisqꝫ hʒ in se apte cognoscit sub
cuiꝰ potestate seruiat rectoris. Inuidia sa
gittas trahit detrahēdo alijs. Iere. ix. Ex
tenderūt linguā suam quasi arcū mēdacij
⁊ non veritatis, ⁊ post. Lingua eorꝫ dolum
locuta ē. Ira aūt quasi pyrata lapides ia/
ctat blasphemie ⁊ improperio. ij. Regum
xvj. Semei maledicebat dauid mittens la
pides aduersus eū: sʒ ipse deterius se percus/
sit in capite ꝙ alium in veste. Eccli. xxvij.
Qui in altū mittit lapidē: sup caput eiꝰ ca
det. Accidia fossatum euacuat ab aqs grē.
Judith. vij. Holofernes fecit precludi aq̄
ductū: ne veniret in ciuitatē cordis aqua
grē letificans. ps. xlv. Fluminis impetus
letificat ciuitatē dei. auaritia fossata splet
per terrenorꝫ cumulatiōeʒ. Daū. xj. Ueniet
rex aquilonis ⁊ cōportabit aggerē scʒ diui
tiarum ⁊ capiet vrbes munitissimas. Lu/
xuria ignem succēdit. Job. xxxj. Ignis est
vsqꝫ ad cōsumptionē: als ꝑditionē: deuo
rans. Gula hunc ignē nutrit ⁊ accēdit ap/
ponēdo ligno ciborū. iiij. Reg. xxv. Na/
buzardā princeps seruorꝫ incēdit domum.
Qui ergo sic expugnat debet clamare ad
dūʒ dicēs illud ps. xxxiiij. Expugna impu/
gnātes me. Apprehēde arma ⁊ scutum: et
exurge in adiutoriū mihi. Tertio notatur
diuersitas pugne in iuuenibꝰ ex etatis in/
experiētia: cuʒ dr. a iuuētute mea. Multa
enī sunt terribilia ⁊ difficilia militibus in

expertis quādo vadūt ad pugnā que faci
lia ⁊ intrepida videntur militibꝰ exper
tis. Et rō est sicut dicit phs in ethicis. Ex/
periētia videt esse quedā fortitudo. Naʒ si
cut dicit vegetiꝰ de arte militari. Nemo se
facere metuit: q̄ se bene didicisse confidit.
Iuuenes aūt inexperti ⁊ inexercitati sunt: ⁊
in corporalibꝰ ⁊ in spūalibus. Et ex toli in
experiētia sicut dicit phs i scdo rhetoricorꝫ
rū cōtingūt eis duo. Primū estꝙ non sunt
maligni moris sʒ facilis moris: qr de facili
persuadetur eis: scʒ quia inexperti sunt et
nōdum viderūt multas nequitias. Scdm
est quia sunt de facili creditiui. Cuius etiā
ratio est inexperiētia: quia nōdum sunt in
multis decepti. Et hinc est ꝙ diabolus qui
est malignissimus ⁊ expertissimus suis calli
dis ⁊ fraudulētis tentationibꝰ ⁊ persuasio
nibus faciliter decipit eos ⁊ capit in pec/
catis: vt ducat eos in carcerē inferni. Un̄
cōqueritur ecclesia Threnorꝫ. j. dicēs. Iu/
uenes mei abierunt in captiuitatē. Unde
suadetur Eccli. xxx. Nō des illi partem. als
potestatē. s. diabolo in iuuentute tua. Qm̄
aliquis malitiosus ⁊ callidus potest obti/
nere partem in possessione alicuiꝰ simpli/
cioris viri: tātū scit postea facere ꝙ habet
postea totā. Ita ⁊ diabolus quādo potest
inclinare ⁊ obtinere oculū vel cor in iuue/
ne. Sed optima defensio est custodia quā
habebat ille q̄ dixit Mat. xix. Omnia hec
custodiui a iuuētute mea. Naʒ de precepti
dicitur: si seruaris seruabūt te. Scdm prin/
cipale qđ notatur in auctoritate adducta
est tentationū victoria: de qua dixit. Etenī
non potuerunt mihi scʒ preualere: et hoc
deo suo gratia confortante et protegente.
Apostolus Philip. iiij. Omnia possum in
eo qui me ꝯfortat. Iere. j. Non ꝓualebūt
aduersum te: quia ego tecū sum. Hanc dei
societatem habēt iuuenes q̄ sunt fortes ad
resistendum. Iaco. iiij. Resistite diabolo ⁊
fugiet a vobis: sicut telum percutiens in
rem solidā ⁊ fortē ⁊ resistentem resilit ⁊ re/
fugit: sed in mollē penetrat ⁊ strat: sic etiā
⁊ diabolus. Sed debēt etiā iuuenes tene/
re manu. i. opere gladiuʒ verbi dei. s. Ma
chab. iij. Protegebat castra gladio suo. s.
Joh. ij. Scribo vobis iuuenes: qm̄ fortes
estis: ⁊ verbum dei manet in vobis: ⁊ vici/
stis malignum. E

Tertio ostēditur in the

mate ꝙ debem⁹ offerre deo nostrā prosperā fortunam. vñ dicit. anteꝙ veniat tēpus afflictionis. i. ante tēpus aduersitatis. q̄a gratius est deo ꝙ seruias ei ⁊ memor sis ei⁹ qñ bene est tibi. q̄ videtur magis sponte fieri ⁊ ex maiori amore ꝙ quod fit in aduersitate. Eccli. xxxij. Grandinē preibit coruscatio. q̄ debet hō coruscare virtutibus ⁊ clarescere coram deo anteꝙ veniat grando periculi et infortunij. Vel ante tempus afflictionis. i. ante tēpus senectutʒ vl' mortis. Tēpus em̄ senectutis dicit' tempus afflictionis. q̄a sicut dicit Horati⁹. Multa senem circūueniūt incōmoda. Naʒ in sene sicut dicit Grego. in quadam omelia super Ezech. statura curuatur. ceruix exaltata deprimitur freq̄uētibus suspirijs pectus vrgetur. virtus deficit. loquētis verba anhelitus intercidit. ⁊ si languor deficit senibus ipsa salus egritudo est. post senectutē sequitur afflictio mortis. vñ Ezech. vij. Afflictio tua scʒ senectutis. afflictio ecce venit scilʒ mortis. Sed si ante tale tempus hō memor fuerit dei vt abstineat a pctīs ⁊ sollicitetur de operibus bonis licʒ visuo fuerit postea affligi per senectutem vel exterminari per mortē. tñ aīa eius perueniet post hoc ad eternā paceʒ. vñ Sap. vij. Estimata est afflictio exitus illorum. ⁊ quod a nobis est iter exterminij. illi autem sunt in pace. Ad quā nos perducat. ⁊c.

¶ In funere vnius senis. Sermo. xxxiij.

Mortuus est i senectute bona prouecteꝙ etatʒ ⁊ plenus dierū Gen. xxv.

In omnibus humanis euentibus prudentes viri respiciūt ad vltimū: idest ad exitum. vnde Boetius dicit. ꝙ rerū exitus prudentia metitur: ⁊ ideo de hoc faciūt totam vim: sicut in mercatione non fit vis de emptiōe: vel de portatione: sed de lucro quia qualitercūꝙ sit empta vel portata dummodo inde mercator bñ lucret' de putat' bona mercatio. Et in agricultura nō fit vis de aratura vel semētem: sed de messe. Et in cura medici non est vis de dieta vel potione: sʒ de sanatione. Sic non de hoīs natiuitate vel augmēto vel nutritiōe vel fortuna de⁹ curat sed de morte scilʒ qualiter hō moriat': quia ibi est tota vis scʒ salutis vel damnatiōis. Verūtamē b'm modū reputantur bñ mori qui moriuntur i bona etate ⁊ prosperitate sicut refert verbum propositum de abraham dicens ꝙ mortuus est ⁊c. A

In q̄bus quidē v̄bis describūtur duo.

Primū est corruptio gn̄alis: q̄ mortuus est: sicut gn̄aliter oēs homies moriuntur.

Scd̄m est cōditio sp̄alis: q̄ in senectute bona ⁊c. ad quā non oēs perueniunt.

Circa primū attēdendū

est: cū dr̄. quia mortuus: ꝙ mors sine mori oibus est cōe: quia est cōe mori: mors nulli parcit honori. Nec etiam vlli sexui. Unde assimilatur mors illi animali qd̄ dr̄ yena que dicit' variare sexū: quia eadeʒ aliquando inuenit' masculus aliqñ femina. Dicit' insup de yena qd̄ habet collū vipere dorsam elephantis: vocē hoim̄ signat: in q̄antitate aūt ⁊ voracitate representat lupum ⁊ i pilis colli equum. Assimilat' ergo mors yene quantū ad sexus varietatem. q̄ scilʒ aliquando masculos aliquādo feminas inuadit nulli scʒ sexui parcens: que etiam habet de similitudine vipere propter moriendi celeritatem: quia frequenter moriuntur hoies inopinate ⁊ per mortes violentas ⁊ casuales ante tempus mortis naturalis: sicut accidit ipsi vipere: que cum tempus pariēdi filios aduenerit filij non expectantes nature operationeʒ eius latera rodūt ⁊ cū matris interitu exeūt. Ita multi ante tempus scilʒ senectutis vel mortis naturalis disrūpunt' per mortē. Elephanti v̄o assimilatur ꝓpter bellicositatē: quia elephans ē aīal aptum ad bellū: sed bellū siue pugna mortis est maxima. Est em̄ ibi pugna nature que p mortē dissoluit': est enim pugna anime q̄ exire de domo propria et in regionem sibi ignotam ingredi compellitur. Est em̄ ibi in peccatore pugna consciētie: que supra se habʒ iudicē iratū: ⁊ intra se peccatoꝝ remorsum: ⁊ sub se infernū preparatū ⁊ iuxta se aduersariū truculētū: ⁊ terribile est venire ad talem pugnam. Voceʒ aūt hominis signat propter fallacitatē. fallit enim hominē ꝓpter incertitudinem: q̄ nescit homo finem suum: vt dicitur Eccl's. ix. Lupo autem assimilatur propter voracitatem: omnes enim deuorat mors et nunꝙ satiatur. Collum aūt equi habet propter refrenabilitatē: quia imponit frenum ⁊ terminum malitie humane: scʒ quantum ad culpaʒ: q̄ amplius mala facere nequeunt

vnde ipsi non dimittunt peccata: sed peccata dimittunt eos. Johā. viij. In peccato vestro moriemini. B

Secūdo describitur

cōditio spālis: q2 in senectute bona ꝛc. Nō eñ oēs hoīes ad etatē senilē ꝑueniunt: q2 plures moriuntur in iuuentute ꝙ in senectute: sicut plures occidūtur agni ꝙ pecudes: ꝛ ita cito frangitur vas nouū vt antiquum: ꝛ facilius scindit arbor iuuenis ꝙ antiqua. Cōmendatur tñ in proposita auctoritate antiquitas etatis ex tribus.

Primo ex sensuum integritate: quia in senectute bona.

Scd̄o ex temporum longeuitate: quia prouecte etatis.

Tertio ex virtutū operositate: quia plenus dierum.

Circa primū nota ꝙ corꝑaliter dr̄ senectus bona qn̄ nō tollit sensum nec interiorem puta memoriā: nec exteriorē sicut auditū: vel visum ꝛ hmōi. Sed vlterius loquēdo tria ꝑcipue sunt que senectutē hoīs faciūt dici bonā. Primū est bona vita preterita. Et huius ratio est: quia aliquid dicitur bonū triplici de causa: scilꝫ aut q2 venerabile: sicut bonū honestum puta virtus: aut quia delectabile vt cibus: aut q2 vtile sicut medicina vel nummus. Sed bona vita preterita reddit primo senectutem venerabilē, ſm illud Sap. iiij. Senectus venerabilis est non diuturna, neqꝫ numero annoꝝ computata: cani sunt sensus hominis: ꝛ etas senectutis vita immaculata. Itē bona vita preterita reddit senectutem delectabilem. Est eñ differētia inter bonū ꝛ malū: quia malum est delectabile in fieri sed tristabile in facto esse: vñ mali replentur plenitudine. s. post factū. Bonū aūt est difficile in fieri: sꝫ delectabile in facto esse vnde finis maloꝝ est agere: finis bonorum est egisse. Et ideo senex qui bonam vitam duxit dum recordat̄ bonorū que fecit multum delectat̄. Itē bona vita preterita reddit senectutē vtilem: quia quanto diuturnior est vita bona: tanto magis fructuosa sicut palma quāto antiquior: tāto fructuosior. Job. xxix. Sicut palma multiplicabo dies: ergo ille senex moritur in senectute bona plenus dieꝝ diuitijs ꝛ glorio. Secundū qd̄ facit senectutem bonam est memoria: quia ſm philosophū iuuenes viuūt spe: senes aūt memorie. Vñ senes ex bona memoria habēt sanius cōsiliū. s. propter experiētiam: que ſm pħm fit ex multis memorijs. vñ. ij. Paral. x. Reprehēsibilis ostenditur. Roboā qui dereliquit consiliū senum Et ſm beatū Greg. senes habēt dulce colloquiū. Vñ dicit in dialogo ꝙ senum locutio semꝑ sibi dulcis siue amabilis fuit. Et ideo dr̄ Eccli. viij. Non te ꝑtereat narratio senioꝝ: ipsi eñ didicerūt a partibus suis: qm̄ ob ipsis disces intellectū: ꝛ in tempore necessitatis dabis responsum. Tertiū qd̄ facit senectutem bonā est bona natura. i. bona complexio nature qn̄ scꝫ talis est ꝙ sensus nō obtundit: sicut dicitur de beato Augustino ꝙ in senectute sua erat integro aspectu atqꝫ auditu ꝛ membris oībus sui corporis incolumis. Et de moyse dicitur Deut. xxxiiij. ꝙ moyses erat centū viginti annoꝝ quando mortuus est: non caligauit oculus eius: ꝛ dētes illius non sunt moti. Itē quādo talis est cōplexio ꝙ in sene vires non prosternit nec animū eius deijcit per pusillonimitatem: sicut dicit Caleph Josue. xiiij. Quadragītaquinqꝫ anni sunt ex quo locut⁹ est dn̄s verbū istud ad moysen quando ambulabat israel per solitudinē. Hodie. lxxxv. annoꝝ sum sic valens vt eo valebam tēpore qn̄ ad explorandū missus sum. Illius in me temporis fortitudo perseuerat vsqꝫ ad bellandū ꝙ ad gradiendum. Sed quia in pluribus senibus vires deficiūt orabat ipse psalmographus psalmo. lxx. deum dicens. Ne proijcias me in tempore senectutis cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. C Tertio in themate impresentiaꝝ assumpto cōmendatur antiquitas ex tēporum longeuitate: quia ꝓuecte etatis. Prouecta eñ etas est vltima etas: que vocatur prouecta: idest ꝑcul vecta: erat eñ tunc Abrahā de quo ad litterā thema loquit̄ centū septuagintaqꝫ annoꝝ. Variant̄ eñ etates hoīs ſm similitudinem varietatis lune: quia luna maxime dominatur terrestribus: ꝛ ideo ſꝫ Ptolomeum sumuntur varietates etatum ex circulo lune. Luna eñ q̄druplicater variatur. Quia qn̄ primo crescit quousqꝫ fit media est calida ꝛ humida. scꝫ in effectu. Et talis est in se primo hoīs etas que dicitur puerilis. que est etas augmentatiua que est communiter vsqꝫ ad tertium septennium; idest vigesimū p̄mū annum;

vel in quibasdā fortioris complexiōis vsq; ad vigesimūqntū. Scdo luna ab media vsq; ad pleniluniū est calida ⁊ sicco. Et talis est scda etas q̄ dr virilis: ⁊ est etas statiua, qr adhuc in ea nec humidum nec calor deficit, et ideo adhuc stat ⁊ substantia ⁊ virtus: lz deficiat in hoc etate virtus augmentatiua. Et hec etas durat vsq; ad. xxxv. annū: vel. xl. si sit homo fortis complexionis.

Tertio luna cadēs a plenilunio quousq; efficiatur dimidia est frigida et sicca. Et talis est tertia etas que dicitur senectus. et est solum virtus diminutiua: qr cum humido euaporante continue etiam expirat calidam. et sic diminuitur virtus virt. Et tali etati attribuuntur quattuor. Primum est φ senes huias etatis sunt constantes: qr frigidum et siccū bene retinēt. Scdm est φ fortiter apprehendunt propter defectum calidi commiscentis operationes rationis. Tertiā est φ sunt sapientes propter multoꝝ experientiā ⁊ versutias que ex frigido et sicco confortaꝛ. Quartū est φ in eis cessat dissolutio iocoꝝ et venereoꝝ ppter imobilitatē frigidi abscindētis motum et sicci qd non de facili mouetur extra se ipsum. Et hec etas ſm quosdam durat vsq; ad. lxx. annū. Quarto luna a medio vsq; ad nouiluniū est frigida ⁊ humida. Et talis est quarta etas que dicitur senium siue decrepita. in qua est diminutio tot substantie φ virtutis. et hec etas est etas pueca q̄ durat vsq; in finez vite. Mors igiꝛ nō parcit etati: qr quosdam aufert in iuuentute: qd quandoq; vtiliter fit ne a mundi malicia corrumpanꝛ. Un de tali potest exponi illud Sap. iiij. Raptus est ne malicia mutaret intellectum eius aut ne fictio deciperet animam illius. Et loquiꝛ de malicia demonū et fictione mūdi. Quosdam vo mors rapit in etate virili et non in iuuenili. Et aliquando vtiliter dimittunꝛ vt in melius immutētur. sicut aplūs dicebat. j. Corinth. xiij. Cum aūt factus sum vir euacuaui q̄ erant paruuli. Quosdam vo mors vsq; ad senectutem vel seniū siue vsq; ad pueccā etatē relinqt sicut qd oꝝ fructꝰ relinquunꝛ vsq; ad plenā maturitatē. vt sint dulciores et sapidiores et meliores. sicut de Josue dr. Josue. xiij. φ iosue senex pueccteq; etatis erat. et tunc dulcior in puersatiōe et sapientior ĩ operatione ⁊ melior in regiminis puisione fuit.

D Quarto cōmendaꝛ hō antique etatis in themate assumpto de virtutū operositate: cū diciꝛ. plenus dieꝝ. Plenus em dierū dici potest qui dies suos bene occupauit: qr lz non maneat tempus. manet tn̄ temporis fructus. i. meritum: et laus eoꝝ quasi in tpis decursu bene operāti sunt. Et de talibus dici pōt illud ps. lxxij. Dies pleni inuenienꝛ in eis. sicut dies autūni sunt pleni fructibꝰ. et sic ipsi bonis operibꝰ. Econtra aūt qui tempus suū in malis expenderūt vel ociose deduxerūt: dicunꝛ eos habere vacuos scilz a mercede. Job. vij. Habui menses vacuos. et noctes laboriosas enumeraui mihi. Habent em operantes bona in nocte peccati operationes quidem laboriosas: sed tamen a mercede eterne retributionis vacuas. Sed sicut mensis excedit noctem: ita et eterna retributio quam perdunt excedit laborem bonorum operum que faciunt. Ad quam retributionem eternam nos perducat deus ⁊c.

¶ In funere vnius puelle. Ser. xxxiiij.

Non est mortua puella: sz dormit. Mat. ix. Duo errores periculosi fuerūt de homine antiquitus dicti. Primus fuit eoꝝ q̄ dixerunt φ anima non viuit post corpꝰ sed cū ipso corpore pariter resolui. Et isti submoto honore immortalitatis quez deꝰ ſm animam intellectualez eis dedit fecerant seipsos similes bestijs dicentes illud Eccl's. iij. Unus est interitus hominis et iumentorū et equa vtriusq; conditio. Sicut moriꝛ homo: sic et illa moriunꝛ. Similiter spirant oīa et nihil hz homo iumētis amplius. vnde de eis. ps. xlviij. dixit. Homo cū in honore esset nō intellexit comparatus est iumentis insipiētibꝰ ⁊ similes factꝰ est illis. Scdus fuit eoꝝ qui dato φ ponerent animam immortalē dixerunt tamē impossibile esse coꝛ resurrectionē: attendentes tm̄ ad ordinez et potentiā nature: ſm quā non inuenitur possibile. vt fiat regressus de corporali priuatione. mortis ad pristinū vite habitum. Sed non aduerterunt quō hoc sit possibile ⁊ facile dei omnipotētie. ⁊ ideo hoc per dei oipotētiaz fiendū esse beatus Job p reuelationē ipsius dei certissime cognoscēs ait Job. xix. Scio φ redemptor meꝰ viuit ⁊c. Et idcirco dñs nr̄ iesus xp̄s volens vtrūq; errorē de puella iā in corpore mortua ou

ferre ait verbū ꝓpositum. Non est mortua puella. i. in aīa quis corpore sit defuncta. sed dormit. i. mortua est in spe resurrectionis: qꝛ sicut possibile est homini excitare dormientem. ita facile est deo resuscitare morientem. ¶ In quibus quidem verbis circa puellam defunctam ostendit tria.

Nā primo ostendit spūa incorruptibilitatē cū ait. non est mortua: scꝫ sm animam

Scđo obitus celeritatē. qꝛ puella erat scꝫ defuncta in puellari etate.

Tertio defectus reparabilitatē: qꝛ dormit. i. sicut dormiens pōt et debet aliqñ excitari: ita ipsa defuncta resuscitari. vñ per xp̄m fuit mox resuscitata.

Circa primū notandū

est ꝙ sicut aliquando accidit de arbore ꝙ in ramis et in stirpe que apparēt videtur sicca et mortua: tamen in radice que nō apparet remanet virtus vite. ꝓpter qđ succiso ligno arboris cum ramis fit ex radice pullulatio arboris noue. Sic etiam mortuo homine sm corpus remanent aīa q̄ est radix vite. ita ꝙ virtute dei iterū renuitur eidem corpori virtute dei reformato. sm illud Phil. iij. Qui reformabit corpus humilitatis nostre ꝯfiguratum corpori claritatis sue ꝛc. ꝛ tūc pullulabit nou9 hō: idē tn̄ numero ꝓpter idētitatē aīe et materie corporalis. Et ideo potest spūs hoīs dicere illud ps. cxvij. Non moriar sed viuam. In quibus quidem verbis duo facit.

Quia primo remouet a se priuationis maliciam. cum dicit. non moriar.

Scđo asserit perfectionis permanentiam: quia viuam.

Circa primū attendendū est ꝙ homo lꝫ sm corpus non possit euadere mortē ꝓpter qđ dr ps. lxxxviij. Quis est hō q̄ vi. ꝛ nō videbit mor. quasi dicat null9. sm aīam tn̄ communē mortē euadere pōt. s. ꝛ nature et culpe et gehenne. Bene ergo est aīe qꝛ euadit mortē nature: sꝫ melius si euadat mortē culpe: sꝫ optime si euadat mortē gehēne. Euadit ergo anima mortem nature: quia corrupto corpe nō corrumpit aīa. Et hoc habet aīa hoīs ex eo ꝙ est nature: et substantie intellectualis. Nam intellectuales substantie sicut dicit beatus Dionysius habēt indeficiētiā ab omni interitu et morte munde existentes. et ideo in morte separant a corpore sicut ꝑpetuū a corruptibili, sicut phs dicit. Et de hoc habetur argumentum ab experientia veritatis. Nam frater quidam de ordine fratrū predicatorū cum esset mortuus anteꝙ sepulture corpus eius traderetur apparuit de sero in corporali tn̄ effigie cuidā fratri amico suo vigilanti et legēti. quem cū ille ante se stantē vidisset quē esse mortuū ignorabat. letificatus de eius presentia dixit. Bene venias: qñ venisti ad conuentū. Benedictus deus ꝙ video te sanum quē audieram pridie grauiter infirmatum. Cui rñdit ille dicens. Uere infirmatus fui. et isto sero corpore sum defunctus. et modo fratres de conuentu vbi eras circa corpus meū mortuū psalmos et orationes dicunt. Ille igitur hoc audiens et aliquantulum territus assumpta tn̄ fiducia ei dixit. Si ita est vt dixisti, placet tibi vt mihi respondeas de tribus. Primū est qđ sentit aīa in ipsa separatione a corpe. Scđm est an sit verum ꝙ aīa post egressum a corpore statim assistat diuino iudicio: et qualiter iudiciū illud fiat. Tertium mihi pandas quid iudicatū sit de te. Ille aūt ad singula quesita respondēs ait. Ad primum respōdeo quid mihi circa hoc acciderit referens: qꝛ ea hora qua morti appropinquās cepi corpe resolui: diabolo immittente imaginari cepi ac credere ꝙ deberē ex toto deficere et tā in aīa q̄ in corpore corrūpi: sed angelo dei occulte suadente a meipso hoꝛs regressus dixi. Ubi nūc fides mea est quas vsqꝫ nūc inuiolatā tenui de aīe immortalitate et alterius vite statu. Et statim me in huius fidei cōfessione firmato viso est fieri reuolutio q̄dā subita ac si tot9 mund9 ab imo verteretur ad summū. Et sic me solam animam a proprio corpore separatam et in me cōsistentē cū leticia veritatis translate inee fidei reperi. De scđo vero rñdeo ꝙ cum essem separatus a corpore: quoddā immensum lumen intellectuale desuper in mente mea resplenduit. ex quo diuine maiestatis presentiam intellexi: sub cuius virtute luminis omnia quecunqꝫ egeram ꝛ merito vel demerita ante mētis mee oculos subito sunt adducta. et ipso ostendente lumine ego ipse cognoui: et cuius glorie premio et meritis essem dign9: et cui etiā purgatorij pene ex meis negligentijs ꝛ defectibus applicād9. et postea hoc dictū lumē disparuit. De tertio vero tibi rñdeo ꝙ sum propter meos defectus adiudicatus purgatorij pe

ne ad certũ tẽpus: sed ꝑpter sanctã amici
tiã ⁊ charitatẽ quã habui tecũ: concessum
fuit mihi a dño vt tibi apparerẽ ⁊ ad illam
penã abbreuiandã missarum ⁊ deuotarũ
orationũ tua ⁊ alioꝝ per te suffragia postu
larem: quo ⁊ nũc a charitate tua pie ⁊ fi/
denter exposco. post quod valedicto dispa
ruit. Et iste postmodum vt fidelis amicus
et per se ⁊ p alios fratres per dies multos
petita suffragia non destitit ei dare. Valde
aũt letificatus remãsit ꝙ tã de imortalita
te aĩe ꝗ̃ de statu alterius vite et de amici
etiã salute certificatus est. Et sic etiam veri
ficatũ ostẽdit qđ dr̃ Matth. xxij. ꝙ non est
deus mortuoꝝ sed viuentiũ scʒ aĩarum.

B Potest ⁊ scđo aĩa euadere mortem cul
pe quã incurrit ꝑdendo vitã grẽ. ſm illud
Jacobi. j. Peccatũ cũ cõsummatuʒ fuerit:
scʒ p consensum: qđ inchoat in cogitatiõe:
ꝓcedit in delectatiõe: cõsummatur in con
sensu: generat mortem. Sed hanc mortem
euadet illa que innocentiã seruauerit aut
que per pniam se emendauerit. Eze. xxxiij.
Si dixero impio morte morieris: ⁊ egerit
penitentiã a pctõ suo: feceritqʒ iudiciũ ⁊
iusticiã vita viuet ⁊ non morietur. Jtẽ põt
euadere mortẽ gehenne que dr̃ mors eter/
na. scʒ viuẽdo in gratia ⁊ per fidem forma
tã. vñ. Joh. xj. Omnis qui viuit: scilʒ vita
gratie ⁊ credit in me: scʒ fide formata cha/
ritate quo. scʒ credendo ⁊ diligendo ⁊ ope
rando in eũ tendimus ⁊ ideo in eũ credere
dicimur: talis inquã non morietur in eter
num. Scđo notat permanentia perfectio/
nis: perfectio em̃ viuentis est ipm viuere
⁊ ideo dicit: sed viuam scʒ vita immortali
nam ſm aĩam habet vitã immortalem na
ture: ⁊ post etiam viuere vita gratie ⁊ tan
dem vita glorie que erit vita tota intellec/
tualis. et hanc petebat ps. cxviij. dicens
Jntellectum da mihi ⁊ viuã. C

Secũdo in themate as

sumpto tangit dñs obitus celeritatem: qr
scʒ adhuc puella erat de qua prius dixerat
filia mea modo defũcta est: ⁊ ita accelera/
ta erat ei mors: nõ expectans eius senectu
tẽ. erat em̃ in puellari etate sicut est modo
isto. ⁊ q̃ spectabat forte vt tũc iret ad spõ/
sum carnalẽ. modo ire cõpulsa est ad vidẽ/
dũ iudicẽ celestem. scʒ xp̃m. et feliciter erit
ei si inuenta fuerit habere in re illud quod
puella sonat in noĩe. Nã puella sicut dicit

Jsidorꝰ est nomen etatis integritatis ⁊ ho
nestatis: ⁊ dr̃ puella quasi pura sicut pupil
la. Vnõ btã puella que ad xp̃m vadit par
ua per humilitatem: integra per virginita
tẽ: honesta per pudicitiã: pura per sinceri/
tatis mundiciam. Vel parua in sui estima
tione: integra sine carnis corruptione: ho/
nesta in moribus: pura in operibus. Talis
debet esse quelibet anima: que procedit p
mortẽ ad sponsum videndũ in gloria. Qđ
figuratur Actuũ. xij. vbi dicitur ꝙ proces/
sit puella ad videndũ. Vbi de anima que
egreditur bene disposita sub figura puel/
le describuntur tria.

Et primũ ẽ morꝭ ꝑfectus: qr processit.
Scđm est morientis virtus: qr puella.
Tertiuʒ est felicitatis intuitus: quia ad
videndum.

Circa primũ notandũ ꝙ anima sancta ⁊
pura quando hinc egreditur debet proce/
dere: quia cum leta processione ducitur ad
sponsum celestem: scʒ cũ choris ⁊ laudibus
sanctoꝝ angeloꝝ. Hoc figuratũ est Judi/
cum. xxj. in filiabus sylo que interp̃tantur
translate. de quibus ibi dicitur. Cũqʒ vide
ritis filias sylo. idest animas sanctas de
corpore translatas ad ducenduʒ choros ex
more procedere. Se ista processio leta per
fectius fiet in die iudicij: quando sicut di/
citur Joh. v. Procedent qui bona fecerũt
in resurrectionem vite: qui vero mala ege/
runt in resurrectioneʒ iudicij: scʒ dãnatio/
nis. Et sic erit duplex processio. Vna bono
rum: alia malorum: vna ad vitam: alia ad
mortem eternam. Scđo describitur virtus
⁊ ornatus qui debet esse in anima homi/
nis morientis: scʒ in puella. Nã puelle ſm
complexionem sunt calide ⁊ humide. Et sic
anima vt sit bene disposita debʒ esse cali/
da per dilectioneʒ ⁊ humida per deuotio/
nem: ita ꝙ frequenter lachrymis ex deuo/
tione abundet. in quas deuotionis lachry
mas precipue resoluitur persona deuota
audiẽdo vel meditando ṽba diuina. vnde
canticoruʒ. v. dicit puella: idest anima deo
deuota. Anima mea liquefacta est vt dile/
ctus locutus est. Nam in liquefactione aĩe
notatur calor dilectionis resoluens: ⁊ hu/
mor deuotionis decurrens. Jtem puelle
ſm corporis dispositioneʒ sunt tenelle gra
ciles flexibiles ⁊ pulchre. Et sic anima de/
bet esse tenella per beniuolentiam: graci/
lis per abstinentiam: flexibilis per obe/

dientias. et pulchra per mundiciā. Figura huius habet. iij. Regū. j. vbi dī de Abisoc sunamite. Erat nāq puella pulchra nimis. quia non erat sordida. idest in peccatis fedata. De tali enī dicit deus pater filio suo sponso illud Leuiti. xxj. Sordidam et repudiatam nō accipiet: sed puellam depopulo meo scz sancto etc. Tales sunt anime que vēdunt diabolo pro vino delectationis peccati sm illud Johele. iij. Puellam vendiderunt pro vino vt biberent. Tales anime que egrediuntur ex corpore dicuntur captiue a diabolo ad carcerē inferni. sm illud. iiij. Regū. v. Captiuas duxerunt puellas: scz latrunculi syrie: per quos demones designantur. Non ergo tales vult rex siue sponsus celestis: sed vult eas pulchras per mūdiciam mētis et corporis. sm illud Hester. ij. Querant regi puelle virgines atq speciose. Virgines. scz per continentiā corporis et speciose per mūdiciā mētis. Talis figuratur in Rebecca de qua dicit Gen. xxiiij. Erat autem Rebecca puella decora nimis viroq pulcherrima. Tertio notatur in auctoritate adducta felicitatis intuitus qī pcessit ad videndum scz xpm sponsum suum: quem in vita hac videre non poterat exodi. xxxiij. Non videbit me homo et viuet in hac visione est tota merces sz Augustinū: quia tunc sicut dicitur. j. Johan. iij. similes erimus ei et videbimus eum sicuti est. Et in hac visione erit perfecta sacietas et pax anime. In cuius figura dixit symeon Luce. ij. Nunc dimittis seruum tuum dñe etc. Et de hac visione dicit Grego. in moralibus. Cum peruenerimus ad te fōtem vite et dulcissimaz speciem erit nobis ex visiōe tua inserta sitis simulq sacietas: sed longe aberit a siti necessitas: et a sacietate fastidium quia sitientes satiabimur et satiati sitiemus. D

Tertio in themate as

sumpto ostenditur defectus reparabilitas cum dī. sed dormit: quasi dicat. licz defecerit p mortem: reparari tn̄ pōt p resurrectionem: sicut ille qui dormit euigilari pōt p excitationem. ps. xl. Nunquid qui dormit nō adijciet vt resurgat? Ubi notandum est q mors beatoꝝ assimilat somno siue dormitioni propter tria. Primo quidem propter quietis suauitatem: quia nullorum laborum dormiens meminit sed tūc dulciter requiescit. Et ita viri iusti per somnuz mortis requiem a laboribus capiunt. Apocal. xiiij. Beati mortui qui in dño moriuntur etc. et ad eterne pacis dulcedinez perueniunt: sm illud ps. iiij. In pace in idipsum dormiam et requiescā. Scdo ppter dormientis securitatem: qī scz dū homo dormit nullius aduersarij potentiam pertimescit. Et ita iusti somnū mortis de omnium aduersariorū manibus eripiuntur et eterne securitatis fiducia perfruunt. Leuiti. xxvj. Dormietis et non erit qui exterreat. In hoc tn̄ distat securitas mortis iustorū a securitate dormientium: quia securitas somni est ex insensibilitate: sed mortis securitas est ex libertate: de qua in ps. cxxiij. Laqueus contritus est: et nos liberati sumus. vnd Joh. xj. Si dormit saluus erit. Tertio ppter figure dormientis mutabilitatē: qī extra videtur mortuus qui maxime intus viuit. Et sic isti cū mortui sm carnē sunt: tūc vera vita viuunt. Et ideo dicitur ex persona iusti mortui Cantico. v. Ego dormio et cor meū vigilat idest mens est in contemplatione eterne veritatis: i qua vita eterna ē. Ad quam nos perducat etc.

¶ In obitu mulieris nobilis et pulchre. Sermo. xxxv.

Omnis caro fe

nū et oīs glīa eius qsi flos feni. j. Petri. j. Dicit q pauo qn extensis alis suis videt pulchritudinē pennarū suaꝝ: in imaginatione sua quodāmodo extollitur de sua pulchritudine: et facit rotā suā: sed quando inclinato capite pedum suoꝝ turpitudinem aspicit: totus deijci et humiliari videtur. Ita mulier pulchra vel nobilis quando cogitat nobilitatem et pulchritudinē corporis sui: cōponit se extollitur et progreditur vt a cunctis aspiciatur. Sed si inclinaret caput: idest mentem ad respiciendū turpitudinē pedū. i. vilitatem finis corporis sui quod cito resoluetur in putredinē et vermes: multum humiliaret et despiceret seipsam. quia gloria et flos carnis cito deficit. Et ideo dicit in verbo proposito q omnis caro fenum etc. A

In quibus quidem verbis vanitas glorie carnalis describitur ex tribus.

Primo ex infirmitate generali: quia omnis caro.

Secundo ex corruptibilitate naturali. quia fenum.

Tertio ex facilitate instabili: qr omnis gloria ꝛc.

Circa primum nota ꝙ

Magna differentia est inter mulieres sanctas et mulieres vanas. Quia mulieres sancte gloriantur solum de interioribus que pertinent ad animam. scȝ d pulchritudine et ornamenta virtutum. Unde de muliere sancta dicitur in ps. xliiij. Oīs gloria eius filie reg. abintus in fimbr aureis. que sunt opera in charitate facta circumamicta varietate: scȝ aliarum virtutū. Sed vane mulieres gloriantur solum de exterioribus. s. que pertinent ad carnem. vt de pulchritudine membrorū: de ornatu vestimentorum de magnitudine temporali maritorum vel propinquorum. Et rō hui⁹ diuersitatis est: qr vane mulieres studēt plus placere mundo ꝙ deo: sȝ hmōi carnalia sunt ex quibus efficiuntur gratiose mundo: vt pulchritudo ꝛ ornatus et similia. et ideo in talib⁹ maxime gloriant. Sed sancte mulieres nō appetūt placere mūdo sȝ deo. sȝ deo sciūt se nō placere ꝓpter ista carnalia: sed magis ex taliū affectu ei displicere. sm illud Roma. viij. Qui aūt in carne sunt. i. in carnalium affectu: deo placere non possunt. Uñ i talibus nolunt gloriari. qr sciunt esse contemptibilia deo. vnde magis in spiritualibus gloriant ꝗ sciunt ei esse accepta. Nam ea que sunt magis accepta mūdo deus contemnit vt pulchritudinē vel nobilitatē carnalē et magnitudinem tpalem. Et econtra ea que mundo ꝯtemptibilia sunt deus magis eligit. vt nullus glorief de carnalibus. Uñ di i. Cor. i. Infirma mundi elegit de⁹ vt confundat fortia. et ignobilia mundi ꝛ cōtemptibilia elegit deus et ea ꝗ nō sunt vt ea ꝗ sunt destrueret. vt non glorietur omnis caro in cōspectu ei⁹. In quibus quidem verbis apostolus mundi gloriam repellendam esse ostendit quoad quinqȝ.

Nam primo quidem ostendit quare non est gloriandū de fortitudinis firmitate. s. qr infirma mundi elegit ꝛc.

Scōa quare nō est gloriandū de originis nobilitate: qr ignobilia mundi ꝛc.

Tertio quare nō est gloriandū de diuitiarum copiositate: qr ꝯtemptibilia elegit ꝛc.

Quarto quare nō est gloriandū de fame claritate: qr de⁹ elegit ea ꝗ nō sunt ꝛc.

Quinto quare nō est gloriandū de pulchritudinis formositate. vt non glorietur omnis caro ꝛc.

Circa primum attendendum est ꝙ nō est gloriandum in sanitate vel fortitudine corporis: quia infirma mūdi ꝛc. Quod quidem ex hoc apparet: quia nanq̄ unꝙ sanitas carnis causat infirmitatem mentis. et fortitudo corporis parit debilitatem spiritus. Sunt enim quidam fructus qui habent exteriorem corticem durum et fortem sed interiorem medullam teneram ꝛ mollem sicut nuces et amigdala et pini fructus et similia. Ee sic quidam habent corpus robustum et sanum: sed spiritum debilem ꝛ ifirmum. Et de talibus fuit. Saul: qui corpore fortis erat ꝛ oīa debilis quia a carnis voluptate vincebatur. Econtra quidā fructus sunt qui habent exteriorem substantiam debilem et mollem sed interiora ossa dura et fortia: sicut cerasa et pruna. Et ita quidam habent corpus passibile et infirmū spiritum vo fortem et promptum. Et de talibus erat apostolus qui dicebat. ij. Cor. xij. Cum infirmor scȝ corpore: tunc fortior sum et potēs. s. spiritu. Et hoc ideo est quia peccatū est qd reddit spiritum siue animaȝ debilem et infirmā. Sed infirmitas corporalis preseruat ab infirmitate peccati quia infirmitas vna preseruat ab alia: de ꝗ apparet exemplū etiā in corpore. Sicut pueri quibus i partibus capitis accidunt vlcera et apostemata ꝛ adest fluxus narium: preseruantur ab epilentia. vt dicit Auicenna: qr sic purgatur humiditas cerebri: ꝗ si non purgaretur iduceret epilentiam. Sic etiā per infirmitates corporis purgantur et remanent interdū tentationes et male dispositiones mētis que facerent hominem nisi sic purgaretur ruere in peccata. Ex his ergo satis appet ꝙ ifirmitas corporis gignit fortitudinem mentis. ij. Cor. xij. Uirtus in infirmitate perficitur. Et tunc accidit qd dicitur Mathei. xxvi. Spiritus quidem promptus est caro autē infirma scilicet ad faciendū bonum et ad tolerandum malum.

B Scōo non est gloriandum de originis nobilitate. quia ignobilia elegit deus quasi non curans de nobilitate carnis. Uñ frequenter ignobiles sunt meliores et sanctiores nobilib⁹. quia etiam ipsa nobilitas est eis occasio ābitionis ꝛ supbie. et multi etiā

degenerāt a sue nobilitatis origine. Uidetur eñ ipsa nobilitas ad ambitionē honoꝝ īclinare. Un̄ phs dicit in scd̄o retho. ꝙ nobilitas est facere eū qui hꝫ ipsam amatorē honoris. Et rō est qꝛ oēs cum habent aliq̄d de aliquo consueuerūt accumulare ad illud est eñ naturale ꝙ īperfectuꝫ desiderat perfici. ideo etiam modicū diuites voluāt fieri ditiores. et ita honorabiles amant esse honorabiliores. nobilitas ergo existens queda honorabilitas p̄imoꝝ facit ipsos nobiles esse amatores maiorū honoruꝫ. Et ex tali appetitu sequit̄ inuidia in eos qui sunt in honore. et aliqñ insidie ad abijciendum eos. et aliqñ faciunt scismata ⁊ scandala in ciuitatibus vt ipsi honores assequantur: sicut fecit catilina rome ꝑut Salustius refert. Itēꝫ nobilitas aliqñ facit eos supbos et despectiuos q̄ sunt siles ꝓgenitorib⁹ suis ꝑut phs dicit ibidem. Et rō est: qꝛ dignitas ⁊ nobilitas sunt magis honorabilia: ⁊ etiam magis iactabilia longe facta ꝙ prope. Ideo quāto magis descēdit generatio tanto nobilitas facit superiores. propter qd̄ filij nobiliuꝫ se reputant meliores patribus suis: qꝛ cum sit dare initiū quo parentes sui ceperūt ditari. et ipsi sunt magis lōge a pauptate ꝙ aliq̄s progenitoꝝ. iō magis se iactant et siles ꝓgenitoꝝ despiciunt Unde et dux calabrie duꝫ peteret dominiū terre seu castri sancti geminiani. et illi de terra offerrent ei dominium terre ꝑut dederāt pauo suo regi Karolo q̄ fuit germanus sancti Ludouici regis francoꝝ. Ille respondit. Proauus meus qñ dedistis illi dominiū nondū erat rex. sed tm̄ comes prouincie: nec erat primogenitus regis cui regni deberet̄ successio. Ego aūt sum dux et regis primogenit⁹: et iō pl⁹ honoris debetis mihi facere ꝙ illi: nec cōtentus fuit eorū oblatione. sꝫ magis minus volebat dominiū habere in eis: qd̄ illi non dederunt. Item qꝛ illi sunt nobiles qui sunt de genere digno et virtuoso. generosum aūt est nō degenerare a naturali origine siue nobilitate: ideo multi nobiliū efficiunt̄ degeneres recedendo a nobilitate et virtutib⁹ suorum progenitorum. sicut accidit quandoqꝫ aliquādo terrio ꝙ ex bono frumento nascitur malum bladum. Item dato ꝙ nobilitas possit prodesse quantum ad bona assequenda vel mala euadenda in vita ista tamen ad bona vel mala alterius vite nihil prodest. Quid eñ prodest existenti in inferno sua vel filiorum nobilitas. Un̄ Job. xiiij. Siue nobiles fuerint filij eius siue ignobiles: non intelliget. Attamen anima eius in semetipsa lugebit. ¶ Tertio sic ostendit ꝙ non sit gloriandum de diuitiarum copiositate: quia contemptibilia elegit deus: scꝫ paupertatem et mendicitatem vnde frequenter illi q̄ sunt pauperes sunt iusti. et illi qui sunt diuites iniqui. Et ideo etiam Augustinus dicit ꝙ omnis diues aut iniquus est aut heres iniqui. Ipsa etiaꝫ diuitiarum copia inclinat homines ad diuersa vitia: prout etiam ostendit ipse Augustinus. Sunt eñ primo diuites contumeliosi et elati. qꝛ eo ipso ꝙ diuitias habēt vident̄ eis habere omnia bona. qꝛ scꝫ vidētur vulgaribus omnia esse appreciabilia precio diuitiarū ac si oīa mensurentur numismate. et ideo possidentes numismata credūt se oīa possidere. et ideo volunt oēs excellere: quod est superbie. Iterū vt excellentes videantur inferūt cōtumelias alijs et iniusticias faciūt. Itē diuites sunt deliciosi et iactabūdi. Nam qui multas habent diuitias videntur eis esse felices: et ad felicitatem insinuandam multi vtuntur delitijs. Iactabundi etiam sunt et aliorū infestatores quia semper videntur immorari ⁊ insistere circa illud quod ipsi admirantur et amant. et quia putant alios emulari et amare que ipsi amant videndo alios non consequi talia amata et admirata vt ipsi cōsequantur iactant se ex hac et alios infestāt et hoc insuper auget eorum iactantiam. qꝛ vident ꝙ etiam sapientes et religiosi ⁊ alij litterati viri indigent eoꝝ diuitijs. et oportet ꝙ recurrant ad eos pro elemosynis vel mutuis. Unde Symonides poeta refert ꝙ vxor Heronis interrogata vtrum melius esset fieri diuitem vel sapientem: respondit ꝙ melius est fieri diuitem quia contingit videre sapientes frequētare ad ianuas diuitum. Sunt etiam diuites superbi et ambitiosi: quia reputant se dignos principari et habere illa quorum gratia dignum est principari. Et breuiter concludendo: mores diuitis sunt mores felicis sed insensati. Et qꝛ diuitie sunt organa ad felicitatem et organum semper indiget directione. et dirigere est habentis prudentiam. Diues ergo non virtuosus est felix: quia habet illud in quo aliquo mō reseruatur felicitas

est tamen insensatus qꝛ non habet intelle
ctum ⁊ prudentiam. que directiua sunt ta
lis felicirotis. Pauperes ergo cõtemptibi
les sunt mundo. Eccl'i. ix. Sapientia pau
peris cõtempta est. sunt tamen honorabi-
les deo magis ꝙ diuites. qꝛ isti corãt spi-
ritualibus diuitijs. quibus plerunqꝫ pau
peres abundant. Unde Jac. ij. Nonne deꝰ
elegit pauperes in hoc mundo diuites in
fide ⁊ heredes regni. quod promisit deꝰ di
ligentibus se. ¶ Quarto ostenditur in
auctoritate adducta ꝙ non est gloriandũ
in opinionis siue fame claritate. qꝛ deus
elegit ea que non sunt. s. in fama vel nomi
ne apud mundanos vt destruat ea q̃ sunt
scꝫ in fama idest vt destruenda ⁊ annihi-
landa esse ostendat. Unde apostolus Ro.
iiij. Uocauit scꝫ deus ad iudicium suum.
ea que non sunt in nomine apud mundũ
tanꝙ ea que sunt scꝫ famosa apud mũda-
nos. ⁊ tunc opera iustorum que apud mũ-
danos non fuerunt in precio condemna-
buntur vel destruent. ¶ Quinto ostendi
tur ꝙ non est gloriandum de corporis spe
ciositate. cum dĩ. vt non glorietur omnis
caro in conspectu eius. Licꝫ eñ mulieres
pulchre in cõspectu hominũ carnaliũ ap
pareant gloriose; tamen in ꝯspectu dei ap-
parent plurimũ ignominiose. Et ratio est
qꝛ homines vident solum ea que foris pa
tẽt. deus autẽ intuet cor. sed plerũqꝫ q̃ ha
bent corpus pulchrũ habent cor peccatis
fedũ; ⁊ ideo hominibus nitẽt ⁊ deo displi
cent. Uñ sunt siles sepulcris de albatis q̃
deforis apparẽt hoĩbus speciosa ⁊ intus
plena sũt spurcitijs. s. Mach. ij. Gloria eiꝰ
scꝫ qui gloriatur de pulchritudine carnis
stercus ⁊ vermis est. Stercus quantũ ad
illud quod in corpore continetur. vermis
quantum ad illud in quod corpus resolui
tur. ⁊ subditur. Hodie extollitur ⁊ cras nõ
inuenietur: quia conuersus est in terram
suam ⁊ cogitatio eius periet. ¶

Secũdo describitur i

themate assumpto vanitas glĩe carnalis
ex corruptibilitate naturali: qꝛ caro corru
ptibilis est vt fenum. Ubi nota ꝙ huma-
na caro siue homo carnalis assimilatur fe-
no triplici ratione. Primo ꝓpter mutabi-
litatem nature. Nam sicut dicit glosa sup
illud Esa. xl. Omnis caro fenũ. Fenũ na-
scendo habet virorem; crescendo decorem,
⁊ vltimo habet florem: sed tandem desicca
tum solis ardore redigitur in puluerem.
Item fenum precisum ⁊ siccum nutrimen
to est animalium depurstum. ps. ciij. Pro
ducens fenum iumentis. Sic etiam hu-
mana caro nascendo habet virorem vite.
ps. xci. Cum exorti fuerint peccatores sicut
fenum. Et dicit peccatores: quia omnes na
scimur infecti peccato. Sed crescendo ha-
bet humana caro siue corpus decorem for
me: ⁊ post augmentum etiam aliquando
habet florem fortune ⁊ temporalis glorie.
ps. lxxi. Florebunt de ciuitate sicut fenum
terre. sed post hoc fenum solis ardore sic-
catur: idest feruenti infirmitate vel tribu-
lotione exinanit: ⁊ in puluerem ꝑ mortem
redigitur. Esa. xl. Exiccatum est fenum ⁊ ce
cidit. Item hoc fenum scꝫ corpus huma-
nũ per mortẽ precisum ⁊ per totales tribu
lationẽ presentis vite siccatum: sicut quan
do est in sepulcro clausum vel humatũ effi
citur nutrimentum animalium: idest esca
vermiũ. ps. ciij. Comedit omne fenũ ter-
re eorum. Unde versus dicit. Post hoĩem
vermis: post vermẽ fetor ⁊ horror. Sic in
non hoĩem vertitur omnis homo. Unde
Bernardus dicit super cañ. Cur carnem
tuam preciosis rebꝰ impinguas ⁊ adornas
quã post paucos dies vermes deuoraturi
sunt in sepulcro. ⁊ aĩam tuam bonis operi
bus nõ adornas: que etiam deo ⁊ angelis
presentanda est in iudicio. Cur ergo aĩam
tuam vilipendis ⁊ ei carnem preponis. do
minõ oncillari: ⁊ ancillom dominari ma-
gna abusio est. Scđo caro vel homo car-
nalis assimilatur feno ꝓpter varietatẽ for
tune. Nam fenũ ꝙdiu viret ⁊ frondet mõ-
tes ⁊ prata vestit ⁊ ornat: et sua venustate
intuentiũ oculos reficit et delectat: sꝫ fer-
uente sole humiditas eiꝰ ꝯsumit: ⁊ herba
q̃ ridere videbat a sua glĩa totaliter spo-
liatur ⁊ pabulum ignis efficit. Sic fortu-
na hoĩs viret qñ est cũ corporis incolumi-
tate ⁊ venustate. Frondet qñ est cum diui-
tiarũ vbertate vel qñ est cum consangui-
neorꝫ seu amicorum circũstantium plurali-
tate. Sed tũc montes vestit qñ est cum ho
norum ⁊ dignitatum sublimitate. Tũc au
tem vestit prata quando est cum fame di-
latatiõe et claritate. Talẽ ergo fortune ve
nustatem vniuersorum oculi cum admira
tione intuent: in eiꝰ intuitu amici reficiũ-
tur et delectantur; sed feruente sole, i. forti

persecutione deficiente vel aduersitate deprimente vel veniente infirmitate consumente: humiditas eius .i. nature vel fortune vigor cõsumitur ⁊ sua gloria per priuationem honoris vel per ruinaz mortis totaliter spoliatur. pabulum ignis .i. furoris persequentis vel gehenne infernalis aliquando efficitur. Unde Jac. j. Exortus est sol cum ardore ⁊ arescit fenum: ⁊ flos eius decidit: ⁊ decor vult⁹ eius deperijt. Tertio caro assimilatur feno ꝓpter inflammabilitatem concupiscentie: q: sicut periculosum est feno vel stupe esse iuxta ignez: ita viro esse ⁊ cõuersari iuxta mulierem. Bernardus. Cum muliere semper esse et eam non cognoscere mai⁹ est ꝙ mortuos suscitare. Et si quod minus est non potes quomodo quod maius est credam. Apoc. viij. Omne fenum viride combustum est idest omnis voluptas carnis igne concupiscentie inflammato. G

Tertio in proposito thema

te describitur vanitas carnalis glorie ex prosperitate instabili: q: omnis gloria ei⁹ scz carnalis vite quasi flos feni. vt flos ergo feni est prosperitas vite carnalis de qua non est gloriandum. Nam flores i austro vento dissoluuntur. auster autem calidus signat infirmitatis feruorem: que incolumitatem ⁊ prosperitatem carnalis vite resoluit: ⁊ gloriã eius retũdit. Job. xiiij. Quasi flos egreditur ⁊ conteritur. Flores em̃ dum humore modico nutriuntur: subito solis incendio desiccantur ⁊ omnis eorum pulchritudo deperditur conteritur ⁊ deletur. ⁊ simile accidit de corporibus humanis. Item flores in vento boreali dissoluuntur. ventus autẽ boreas asper ⁊ fortis est mors per quã carnalis vita dissoluitur. Itẽ flores dicunt quasi fluores: q: cito defluunt ⁊ ad materiam primã redeunt. Sic hominũ vita cito desinit: ⁊ per mortez humanũ corpus in propriam materiaz: idest in terrã redit. ps. cij. Homo sicut fenum: dies eius tanꝙ flos agri sic efflorebit: q̃m spũs pertransibit ⁊c. Ergo nõ est gloriãdũ in carne: sed in spiritu .i. in spirituali testimonio bone conscientie. Scdm illud scde ad Corinthios. j. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. quo scz securi perueniem⁹ ad gloriam beatitudinis eterne. Ad quam ⁊c.

¶ In funere vnius sancte mulieris. Sermo. xxvj.

Acta sum coraz

eo quasi pacem reperiens. f Can. viij. Homo vel mulier in vita ista non põt reperire pacẽ. Et ratio est: q: ꝙdiu homo appetit aliquid ⁊ desiderat non est in pace donec habeat illud. ⁊ ideo null⁹ in hoc mundo est in plena pace: quia si habz vnuz desiderat aliud. Sed quando homo nihil appetit qd̃ nõ habeat ⁊ habebit oĩa appetibilia tũc erit in pace: sed hoc erit in futuro quando omne quod desiderari potest habebitur ⁊ inuenietur in deo q̃ est ipsa beatitudo. Unde Boetius dicit ꝙ beatitudo est status omniũ bonorum aggregatione perfect⁹. Et ideo quando aliqua sancta mulier transit ex hoc mundo ⁊ vadit ad vitam eternam: hec põt dicere verbum ꝓpositũ Facta sum corã eo ⁊c. A In quib⁹ quidem verbis ostẽdit se post mortem mulier sanctam tria bona esse assecutam.

Primo quidem firmam stabilitatem in eo ꝙ dicit. facta sum.

Secundo honorificam sublimitatem: quia coram eo.

Tertio quietam tranquillitatem: quia pacem reperiens.

Circa primũ aduertẽdũ

est ꝙ ad ostendendã sui status immutabilitatem ⁊ perfectã stabilitatem: dicit facta sum. Illud em̃ qd̃ factum est iam nõ est in fieri: q: qd̃ factuz est iam quiescit in suo esse: qd̃ autem est in fieri est in motu quousqz perficiatur: q: scdm philosophuz motus est actus imperfectus. In omni em̃ re q̃ mouetur ad hoc est motus ei⁹ vt ipsa ꝑficiat ⁊ suã ꝑfectionẽ assequat. Unde q: oĩa nr̃a nondũ habet suã perfectionem: ideo tota vita nostra q̃ ab oĩa est: est motui ⁊ varietati subiecta. Iuxta illud Job. xiiij. Homo natus de muliere bre. vi. tẽp. re. mul. mi. ⁊ post. Fugit velut vmbra ⁊c. Unde Augu. Fecisti nos dñe ad te: ⁊ inquietũ est cor nostrũ donec requiescat in te. Uniuersaliter aũt q̃ quãta varietate ⁊ mutabilitate sit hõ in vita ista ostendũt nobis tria. s. tempus corpus ⁊ opus. Tempus quidem quia diuersimode variatur. s. ex vere in estatez: ex estate in autũnũ: ⁊ ex autũno in hyemẽ: ⁊

ex hyeme in ver: τ nūc facit nubilū nunc serenū. Itē corpus nostrū cōtinue variatur τ mutatur: siue s̄m alterationem de sanitate ad infirmitatē: siue s̄m augmētū τ diminutionē in iuuētute crescēs: in senectute decrescēs. diminutionē. scʒ patiēs in substātia τ virtute. Itē est in homine varietas operum ex mutabilitate voluntatis: quia sicut voluntas diuersificatur τ in diuersa mouetur. sic τ opa nr̄a diuersa sunt vtpote pcedētia ex ipsa volūtate mobili τ imperfecta. vnde m odo eligit vnū modo aliud. Et sic mēs τ volūtas eius in diuersa rapitur τ inclinatur τ diuersimode variatur. Et eorū hoc est. q2 nōdū est perfecta et in sua perfectione cōpleta. Un solū beata aīa q̄ vltimo fini est coniuncta pōt dicere perfecta sum. Sed cōiunctio aīe ad vltimum finē qui deus est fit in visione diuine essentie. q̄ tunc aīa ab omni mutabilitate exempta est in pfecta τ stabili salute. Un tunc potest dicere illud Geñ. xxxij. Uidi dn̄m facie ad faciem. τ salua facta est aīa mea.

In quibus quidē verbis de statu eterne beatitudinis ad quam anima sctā post mortē perueniet describuntur duo. Primū est beatitudinis essentia: quia beatitudo essentialiter cōsistit in visiōe diuine essentie. que dr̄ visio faciei. τ de hoc dicit. vidi dn̄m facie ad faciē. Ibi enī facies dei que est diuina essentia vnitur faciei anime. idest menti vt scʒ dei facies. i. ipsa dei essentia ab humana facie. i. mente nō per speculum et in enigmate. sed per seipsam videatur τ nō per aliquā similitudinē sui. sicut nunc res corporalis ab oculo nō per suā substantiam sed per suā similitudinē videtur. et lapis etiam non est in anima sed species lapidis vt dicit pħs per quā scʒ speciem ipse lapis intelligitur. Unde aplš. j. Cor. xiij. Uidemus nūc per speculum et in enigmate tūc autē facie ad faciem. Sed nota φ istam visionē beatam debet precedere perfectissima puritas et consequitur eam letissima iocunditas. Nam etiā res corpalis quantumcunqȝ sit lucida. tanto clarius videtur ab oculo quanto magis est mundua et purgatus. et sic quāto mens hominis magis purgata hinc exierit: tanto ibi ipsum deum limpidius videbit: Propterea dicit. Mat. v. Beati mundo corde: qm̄ ipsi deum videbunt. Et non ait mundo corpore. sed corde: quia non valet mundicia corporis absqȝ mundicia mentis. Unde Matthe. xxiij. Ue vobis scribe et pharisei hypocrite qui mundatis quod deforis est calicis et parapsidis. intus autem pleni estis rapina et immundicia. Ergo illi qui exeunt hinc cum corde immūdo et sordibus peccatorum pleno non videbunt deum: sed diabolum qui spiritus immundus est. et tunc accidit eis quod dicit Sapiē. v. Uidentes turbabuntur timore horribili: sicut videndo lupum ouis tota perturbatur τ tremit: sed adhac ipsam visionem diuine faciei consequetur gaudiosa leticia sicut visio dilectissimi amici diu desiderata letificat. Iob. xxxiij. Uidebit faciem eius in iubilo et iusticiam reddit ei idest premium iustorum operum merito tanto: vbi faciem dei videbit in maiori iubilo. Scd̄o ostenditur in auctoritate aducta beatitudinis efficacia in perfecta anime salute: quia salua facta est anima mea. Felicitas vite presentis non aīam saluat sed perdit. Unde Mar. viij. Quid proderit homini si lucretur mundum totum τ detrimentū anime sue faciat? Quando in corpore abundant humores mali et deficiūt boni est signum mortis: Sed quādo ecōtrario abundant humores boni et deficiūt mali est signū salutis. Sic quando homo abundat in bonis temporalibus τ deficit in spiritualibus: est signum perditionis anime. Sed quando econtrario abūdat in virtutibus τ bonis spūalibus licʒ deficiat in temporalibus: est signum salutis: τ φ deus tali anime assistat vt eam saluā faciat; quia ex quo habet virtutes q̄ sunt arma spiritualia: potest se defendere ab hostibus anime. Et ideo propheta dicebat ī ps. cviij. Qui scilicet deus astitit a dexteris paupis vt saluā faceret a pse. anime. Quando enim dn̄s dat alicui peccatori abūdantiam temporalem qui tn̄ de spiritualibus ꝟtutibus est omnino spoliatus dicitur ei assistere a sinistris. quia in sinistra illius diuicie τ gloria scilʒ temporalia: vt dicitur Prouer. iij. Sed quādo pauperi in temporalibus dat diuitias spirituales gratie sue τ virtutū. tūc dicitur ei assistere a dextris: τ hoc est signum φ vult defendere τ saluare a persequentibus aīam suam. ps. xv. A dextris est mihi dominus ne commouear.

assumpto ostēdit aīa sctē mulieris se asse/
cutā esse post mortē honorificaꝫ sublimita
tē siue dignitatē in eo qđ dicit: coram eo.
Si eñ magni honoris ⁊ dignitatis repute
tur a mūdanis hominibus assistere corā im/
peratore vel rege: quanto maioris est assi/
stere regi reguꝫ ⁊ dño dñantiū. Figura hu
ius habet. iij. Reg. x. in salomone cui dixit
regina saba. Beati serui tui q̄ stant coram te
semper: vñ multo magis hoc pōt dici deo
Et ƀm hoc in his verbis possumus notare
tria pertinētia ad beatoꝝ dignitatem.

Primo felicitatis statum: quia beati.
Scđo hūilitatis meritū: qꝛ serui tui.
Tertio dignitatꝫ pmiū. qꝛ stāt corā te sēp

Circa primū notanduꝫ ꝙ illi dicunt bea
ti qui sunt in statu felicitatis eterne. Si
inueniretur vna maxima domus in qua
esset omne pulchrum: omne delectabile: et
omne bonum qđ hō posset appetere ⁊ ni/
hil contrariū: certe beatū se reputaret qui
mereret esse illi⁹ habitator: quia btūs est
qui habet quicquid vult ⁊ nihil mali vult
dicit Augusti. sed talis est domus dei de
qua dñs dixit Joh. xiiij. In domo patris
mei māsiones multe sunt. i. diuersi beati/
tudinis gradus: qꝛ gloria ⁊ diuitie in do/
mo eius: glīa eñ tanta est ꝙ excludit oēm
miseriam ⁊ tristiciaꝫ: diuitie tante sunt ꝙ
excludunt oēm inopiā: ⁊ ideo bñ dr̄ in ps.
lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua do
mine in secula seculoꝝ laudabūt te. Se
cūdo in auctē adducta nota hūilitatis me
ritum: qꝛ serui tui. scꝫ dei. Illi eñ sunt veri
serui dei qui student ei debite seruire. Ta/
les eñ sunt qui seruiūt ei cum hilaritate:
cū puritate: cū humilitate: cuꝫ sinceritate:
⁊ cū cōtinuitate. Primo dico cū hilarita/
te: vt scꝫ ostendatur nō coacte sed volunta
rie seruire. qꝛ deus non vult coacta. Dicit
aūt phs ī magnis moralibus. Si tristat
aliquis bona opari coactus operatur. qui
aūt ex coactione operatur. non est virtuo/
sus. ⁊ propterea in ps. xcix. dicit. Seruite
dño in leticia. Itē debet seruire cū purita/
te. quia scꝫ mundus dñs mūdos vult ha/
bere ministros. ps. c. Ambulans in via
immaculata hic mihi ministrabit. Item
cum humilitate. que scꝫ subiiciat hominē
diuine voluntati ⁊ eius mandatis. ⁊ quia
hoc iustum ē secūdū illud. ij. Machab. ix.
Iustum est subditum esse deo. ideo humili/
tas iusticia vocatur. vnde super illud
Mat. iij. Decet nos implere oēm iusticiaꝫ
dicit glosa. i. oēm humilitatē. Item debꝫ
seruire cū intētionis sinceritate. scꝫ vt ipse
deo placeat ⁊ nō mūdo: sicut seruus qui
operatur coraꝫ dño operatur sicut credit
ei magis placere. Itē debet seruire cum
continuitate perseuerantie: vt nō sit sicut
seruus fugitiuus aliquādo recedēs a ser/
uitio dñi sui. Et de omnibus istis dr̄ Luc.
j. Seruiamus illi. in quo notatur hilari/
tas: in sanctitate in quo puritas: ⁊ iusti/
cia in quo humilitas: coram ipso in quo
intentionis sinceritas: omnibus diebus
vite nostre in quo perseuerantie continui/
tas. Tertio notatur ī auctoritate adducta
dignitatis premium: quia stant coram te
semp. Ubi nota premij firmitatem: quia
stant nō cadunt: immo nunꝙ̄ cadere pos/
sunt ab illius btitudinis statu. Unde dici
tur de beatis Apoca. vij. Uidi turbaꝫ ma/
gnam quā dinumerare nemo poterat: ex
omnibus gētibus ⁊ tribubus et populis
⁊ linguis: stātes ante thronum in conspe/
ctu agni amicti stolis albis ⁊c. Secundo
nota premij claritatem quia coram te. scꝫ
dño. ps. lv. Placeā coram dño in lumine
viuentiū. Res pulchra tūc placet qñ vide
tur in lumine. beati aūt pulcherrimi erūt
⁊ in lumine erunt. ⁊ ideo placebunt. ps.
cxiiij. Placebo domino in regione viuoꝝ
Item nota premij eternitateꝫ quia semp.
semper enim faciem dei videbunt. ex qua
visione semper simul cum angelis beati
erunt. De quibus dicitur Matthei. xviij.
Angeli eorum in celis semper vident fa/
ciem patris mei ⁊c.

Tertio in themate as

sumpto ostendit se aīa sctē mulieris post
mortē corpis esse asecutā quietam tranquil
litatē: cū dicit. quasi pacem reperiens. Ex
quo eñ quelibet res peruenit ad finem in/
tentū non mouetur amplius sed quiescit.
Unde aīa post mortem corporaleꝫ creatori
suo coniuncta. in eo tanꝙ̄ in vltimo fine
omne eius desideriū requiescit. et tunc pōt
aīa sancta dicere deo illud Prouerbio. viij.
Desiderans te videre repperi. in eo eñ re/
perit pacē pfectā. ps. iiij. In pace in idip/
sum dormiā et requiescā. Sꝫ notanduꝫ ꝙ ad
illā perfectā pacem peruenitur post labo/
rem bonorum operum. Unde. Roman. ij.
Gloria honor et pax omni operanti bonuꝫ

In quibus quidē verbis merces q̄ redditur laborantibus ⁊ bene operantib⁹ cōmēdatur ex quattuor. Primo ex claritate. q̄ glorioso. Nam ſm Ambrosiū dr gloria q̄ſi clara cū laude noticia. Videm⁹ eñ φ q̄ñ aliquis laudatur de subtilibus operib⁹ coram magnis ⁊ plurib⁹ solet inde gloriori. Certe illi ita qui intendunt bonis operib⁹ commendabuntur coram magnis. ſ. coram deo ⁊ angelis ⁊ coram tota celesti curia. Sap. iij. Bonorum laborum gloriosus est fructus. maxime q̄ñ perseuerauerit in bono opere. Job. xxxvi. Complebunt dies suos in bono. ⁊ annos suos in gloria. Scđo commendatur ex dignitate. q̄ honor. Nota q̄ñ vnus bonus artifex ⁊ famosus venit ad aliquam magnam curiam solet honorari. ⁊ non sustinetur φ sedeat in terra. Sic qui erit famosus in bonis operibus que sunt nobilia opera. honorabitur in curia paradisi cū beatis angelis. non sicut illi q̄ fecerunt opera mala peccatorum. Eccli. xiiij. Omne opus corruptibile in fine deficiet ⁊ qui operatur illud ibit cū illo. Et oē opus electū iustificabitur. ⁊ qui operatur illud honorabitur in illo. ps. viij. Gloria ⁊ honore coronasti eū dñe. Tertio cōmendatur ex trāquillitate. q̄ pax. Ibi eñ erit oīs modus pacis. q̄ a superiori ⁊ ab inferiori ⁊ ab interiori. ⁊ ab exteriori. A superiori. i. a deo. Esa. ix. Pater futuri seculi princeps pacis sub tali eñ patre ⁊ principe nō poterit perturbatio accidere. Itē ab inferiori. i. a mūdo. q̄ oīs mundus ⁊ oīs creatura mundi erit eis subiecta ad leticiā ⁊ delectationē. ps. xxxvi. Delectabuntur in multitudine pacis. Itē ab interiori. q̄ scʒ impletum erit oē oīe desideriū. ⁊ quātū ad intellectū sicut est desideriū sciendi. et quantū ad appetitū sicut desideriū habendi. Phil. iiij. Pax dei q̄ exuperat omnem sensum custodiat corda vestra et intelligentias vestras ⁊c. Item ab exteriori. q̄ erunt adinuicem et cum angelis dei in magna concordia: nec ab impijs vel demonibus poterunt molestari. Vñ Esa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. ⁊ tabernaculis fiducie. et in requie opulenta. Quarto describitur a congruitate. q̄ omni operanti bonū. Hoc eñ congruū est et iustum ⁊ vt bene operāti reddatur premiū suum. nam merces nō ociosis sed operantib⁹ debetur. et ideo qui operari noluerit mēdicabit in alia vita. Prouer. xx. Noluerunt manus eius: operari mendicabit ergo estate. in alia scʒ vita et nō dabitur ei. sed alij remunerabuntur et gaudebunt. q̄ seruierunt deo de suo officio. Vñ Prouer. xiij. Aīa operantis impinguabitur. scʒ in gratia in presenti et gloria in futuro. Ad quam nos perducat ⁊c.

¶ In funere vnius pauperis mendici. Sermo. xxvij.

Factū est vt moreretur mēdicus. et portaretur ab angelis in sinum abrahe Lu. xvi. Plerūq; accidit φ ea q̄ sunt apud mūdū vilia ⁊ despecta sunt apud deum et angelos suos honorabilia et accepta. Cui⁹ figura habetur Exo. viij. de oīb⁹ q̄s egyptij abominabātur ⁊ ideo dixerūt filij israel. Abominationes egyptiorum immolabim⁹ dño deo nr̄o. Sic accidit etiam de pauperib⁹ qui a diuitib⁹ mundi despiciuntur. Eccli. xiij. Execratio diuitis paup. sed a deo plerūq; ⁊ angelis honorantur. sicut accidit de lazaro mendico et paupere, de quo ad litterā dicetū est verbū ppositū. sʒ trāsferri pōt ad quemcūq; morientē bonū pauperē ⁊ mendicū. Nā ille lazarus a diuite epulone ⁊ suis familiarib⁹ fuit despect⁹ ⁊ derelict⁹. q̄ cupiebat saciari de micis q̄ cadebant de mensa diuitis et nemo ⁊c. ⁊ tñ postea mortuus fuit ab angelis dei honorat⁹ ⁊ assumpt⁹. qđ forte impletum est etiā de isto paupere. Factum est in quit vt ⁊c. A In quib⁹ quidē verbis describuntur tria de ipso.

Et primū est eius humilis conditio.

Scđm est eius vtilis resolutio. q̄ factū est vt moreretur.

Tertium est eius honorabilis remuneratio q̄ portaretur ab angelis.

Circa primū aduertēda est differentia inter pauperē ⁊ mendicum quia mendicus dicitur a mene quod est defectus ⁊ dico dicis. vñ mendicus quasi defectum suū dicens. scʒ elemosynas querendo. ⁊ ideo qui elemosynas querūt dicuntur mendicantes pauper autem dicitur quasi paruum habēs de ere. Potest ergo esse aliquis mēdicus ⁊ non pauper sicut qui querit elemosynam ⁊ non habet indigentiam. ⁊ iste talis peccat. Primo quidē: quia fingit paupertatē quā nō habet, ⁊ ita est mē

dat et hypocrito. Item quia non mēdicat ex necessitate sed ex cupiditate et auaritia. Item est vt fur: quia contrectat quasi rem alienā inuito dño. Nam lʒ iste qui dat elemosynā volūtarie det: tn̄ credit dare pauperi. et si sciret eū esse talem q̄lis est. s. non indigētes non vellet dare. ei: nec vellet euʒ habere. s. qi voluit et credidit dare pauperi nō tn̄ dʒ sic recepta ꝓpterea illi q̄ dedit restitui. sed veris indigentibꝰ et pauperibus exhiberi. Aliquis namra. q̄nq̄ʒ est pauper sed non mendicus. sicut ille qui lʒ indigeat victū suū acquirere: mendicare tamen erubescēs. vel ꝓprijs manibus laborando vel diuitibus seruienda: licita ⁊ honesto modo acquirit vel lucraṫ necessariū sibi victuʒ et talis implet preceptū domini dicentis. In sudare vultus tui vesceris pane tuo. Aliq̄ vo vtrūq̄ʒ habent scʒ paupertatē ⁊ mendicitatem: sicut q̄daʒ religiosi qui sunt volūtarie pauperes ⁊ necessaria mendicantes. Et quidam etiā sunt ex necessitate pauperes ⁊ mēdicātes. Et ex persona cuiuslibet talis pauperis dı̄ in ps. xxxix. Ego aūt mendicus suʒ ⁊ pauper: ⁊ dn̄s sollicitus ē mei. In quibus quidem verbis tria debemus considerare.

Primo quidē effectū humane indigentie: q̄ scʒ facit ⁊ cogit hoīem mendicare. et ideo primo dicit. ego aūt mendicus sum.

Scd̄o defectum temporalis substantie quia pauper sum.

Tertio prospectum diuine prouidentie. qr dn̄s sollicitus est mei.

Circa primū notandū est ꝙ aliqui sunt qui mendicāt ex cupiditate. s. diuitias habendi. ⁊ talis mendicitas illicita est oībus sʒ magis esset detestabilis in religiosis. Et ideo dicit Aug. in libro de operibus monachoꝝ. Miros hypocritas sub habitu monachoꝝ vsq̄ʒ quaq̄ʒ dispersit callidissimus hostis circūeūtes ꝓuincias. ⁊ postea subdit Omnes petunt oēs exigunt aut sumptus lucrosae egestatis aut simulate precii sanctitatis. Quidā vo mendicant ex ociositate. s. vt ociose viuant. Contra q̄s dicit apostolus. j. Thessal. iiij. Operamini manibꝰ vestris sicut precepimus vobis. vbi glosa. opus est agendum ⁊ non ociandus. Unde piger qui est. citur mendicus ex eo ꝙ suo tpe noluit laborare quantū ex se non meretur elemosynam accipere. ⁊ ideo dı̄ Prouer. xx. Propter frigus piger arare noluit. ⁊ sequitur. Mendicabit ergo estate ⁊ non dabitur ei. sed tn̄ etiaʒ tali est elemosyna denegando quando homo videt eum indigere. Quidam vo mendicant ex necessitate. sicut qui non potest habere aliunde vnde viuat nisi mendicet puta qi est impotens ⁊ inualidus ad operandum vt si sit cecus vel infirmus qi talibus licet mendicare. Lu. xviij. Cecus quidam sedebat secus viam mendicans. Si autem sit potens ⁊ validus ad operandum ⁊ lucrandum non debet mendicare. vnde talis s̄m legem ciuileʒ si immisceat se elemosyne imperatoris redigitur in seruitutem vt. C. de mendicantibus validis. l. ij. Unde etiam q̄daʒ glosa super Mattheum dicit. Iustius feceris si iniuste petentem correxeris ꝙ si ei dederis. Sic illi qui detinentur in carceribus ita ꝙ nec operari possunt nec aliūde habere licite mendicant. vnde ps. cvj. Satiauit vinctos in mendicitate ⁊ ferro. Danda est ergo elemosyna necessitateʒ patienti. etiā excōmunicato. nisi ex securitate cibi negligeret iusticiam. Nam in tali casu dicit Augu. Ullius esuriēti panis tollit. si de cibo securus iusticiā negligat q̄ʒ esuriēti panis frangatur vt iniusticie seductus acquiescat. v. q. v. non oīs. Sed predicta intelligas nisi tales eliciant ad morteʒ. qi tunc quantūcūq̄ʒ negligerēt iusticiam pasci deberēt. lxxxvj. distin. pasce. Sed nota ꝙ si diuites essent charitatiui erga pauperes vt deberent faciliter impleret illud Deut. xv. Omnino indigēs ⁊ mēdicus nō erit inter vos qi in hoc non phibuit indigenti mendicare: sed prohibetur diuitibus ne tam tenaces sint. vt propter hac aliqui egestate mendicare cogantur. Quidam vero efficiunṫ mendici ex humilitate: ex eo enī ꝙ mendicitas videṫ habere adiunctam maximā abiectionē: qi illi īter homines abiectissimi reputanṫ: qi non solum sunt pauperes: sed etiam intantum egentes necesse habent ab alijs victuʒ acquirere. Et propter hoc causa humilitatis aliqui laudabiliter mendicant: sicut alia assumunt que ad quandam abiectionem pertinent. ad extinguendum. scilʒ superbiam in seipsis vel in alijs per exemplum: quia sicut infirmitas que est ex excessu caloris efficacissime sanatur per ea que in frigiditate excedunt. ita pronitas ad superbiam per ea que multum abiecta videnṫ. Et ideo

dicitur in decretis. de penitentia dist. ij. c. Si quis semel. Exercitia humilitatis sunt si quis se vilioribus officiis subdat, et ministeriis indignioribus tradat. Ita namque arrogantie et humane glorie vitium evitari vel curari potest. Quidam vero mendicant ex utilitate sicut cum aliquis intendit ad aliquid utile perficiendum quod sine elemosynis fidelium facere non potest: sicut petuntur elemosyne pro constructione ecclesie vel pontis: vel pro quibuscunque aliis que pergunt in utilitatem communem. Et ideo religiosis et predicatoribus qui utilitati deserviunt animarum ex debito debetur victus ab his quibus predicant. Unde apostolus .j. Corinthi. ix. Si nos vobis spiritualia seminavimus: non est magnum si carnalia vestra metamus? Si tamen non quasi sibi debitum: sed quasi gratis dandum mendicando petere velint ad maiorem humilitatem pertinet. scilicet exemplo Christi qui sic mendicare voluit. Salomon tamen mendicitatem fugiebat ne ex hac induceretur ad avariciam vel furtum. Unde ait Proverbiorum. xxx. Mendicitatem ne dederis mihi ne egestate compulsus furer etc.

Secundo quoque in auctoritate adducta considerare debemus defectum temporalis substantie cum dicitur, et pauper. Paupertas facit hominem qui eam voluntarie assumit vel saltem qui eam humiliter et patienter tolerat esse socium Christi: non tantum in abiectione et humilitate: sed etiam in celesti dignitate. Videmus quod quando aliquis fuit socius alicuius et pervenit unus eorum aliquando ad magnum statum: solet alium exaltare: unde frequenter filius unius mediocris hominis potest exaltari tantum quod potest loqui sedere et preferri aliquando magnis principibus et magnis hominibus. Ita certe Christus eos qui fuerunt socii sui hic in via in humilitate et paupertate: exaltabit ut etiam preferantur multis magnis: unde quamdiu aliquis est armiger non sedet ad magnam mensam regis: sed aliquantulum inferius: sed quando efficitur miles sic. Ita qui fuerunt in mundo isto armigeri Christi qui portaverunt arma sua ut paupertatem humilitatem charitatem et similia ipsum sequentes: non sedebunt in terra: sed in celo cum angelis. Et econtra est de armigeris diaboli: qui isti in mundo sunt in elatione: de alto superbie prosternuntur in terram miserie. Et ideo dicitur de sociis Christi. Suscitans a terra inopem: et de stercore erigens pauperem. Ut collocet eum cum principibus: cum principibus populi sui.

Tertio in auctoritate adducta debemus considerare prospectum divine providentie. quia dominus sollicitus est mei: scilicet prospiciens ex sua providentia meam indigentiam; sollicitus est mei. i. habet curam mei. Nam si homo tantam curam habet de equo suo ut non absque sollicitudine provideat sibi de necessariis: multo magis deus de hominibus sollicitus est quos magis diligit quam homo equum. Et ideo dicitur .j. Petri ultimo. Omnem sollicitudinem vestram proiicientes in eum: quoniam ipsi cura est de vobis. B

Secundo ponitur in

themate assumpto utilis dissolutio. cum dicitur. factum est ut moreretur. Ubi advertendum est quod bonus pauper non moritur cum tristicia immo potius cum leticia. Et ratio est: quia homo letari consuevit vel de ereptione a malo vel de translatione ad bonum. Et utrumque accidit pauperi sancto et bono in morte sua: quia eripitur a malo inopie et abiectionis et transfertur ad abundantiam et dignitatem eterne beatitudinis unde potest dicere illud Genesis. xlvj. Iam letus moriar. Non autem ita accidit de homine divite: immo moritur cum amaritudine et tristicia. Et ratio huius sapientie est triplex. Prima est quia dives moritur cum maiori privatione. Videt enim dives se expoliari et privari per mortem omnibus bonis que cum multo desiderio et labore congregavit et que cum magno affectu et delectatione possedit. Item videt se privari omni leticia et delectatione et honore que ex divitiis consequebatur. et hoc in perpetuum: et ideo est sibi mors valde afflictiva et amara: unde Eccli. xli. O mors quam amara est memoria tua homini scilicet iniusto et pacem habenti in substantiis suis. Pauper autem qui nihil dictorum habebat: immo contraria eis: non de morte affligitur: sed letatur considerans illud Ecclesiastici. xl. Melius est enim mori quam indigere. Secundo vero est: quia dives moritur cum maiori obligatione. Nam quanto aliquis moritur cum maiori culpa. tanto magis est obligatus ad maiorem penam. quia ubi plus est de culpa: plus

est de reatu pene. sed diuites in multis delinquūt et peccant. qr cupiditos diuitiarū et ipse diuitie etiā odepta sunt eis occasio multarū tētotionū et vitiorū. vn̄ apl's. i. ad Timo. vi. ait. Qui volunt diuites fieri incidūt in tentationē. s. auaritie. qr crescit amor nūmi quātū ipa pecunia crescit. Itē in tentationē superbie. qr vernus diuitus superbia sicut dicit Augustinus. Itē in tētationē luxurie. qr ex diuitijs nascunt delitie. ex quibus incitat homo ad luxurias. Vn̄ sicut dicit Ber. Perit humilitas in diuitijs. et castitas in delitijs. Et ideo vidēs se diues inuolutū in multis pctīs. cognoscit se ire ad magnas penas: vn̄ magis de morte affligitur et amaricatur. Sed paup qr talibus peccatis inuenit se immunē: et qui per angustias paupertatis purgatus est a peccatis: moritur cū cōsolatione maiori: qr expectat meli' iudiciū. vn̄ dr Eccli. xli. O mors bonū est iudiciū tuū homini indigēti. Tertia ratio est qr diues morit cū maiori dubitatione siue timore. Nam qr post mortē sequitur iudiciū: sm̄ illud apl'i Hebre. ix. Statutū est hoibus semel mori et post hoc iudicium: et ille qui habet malam causam cum maiori dubitatione et timore vadit ad iudicium: sicut diues sentiens se habere malam causam siue ppter delicta que circa diuitias commisit vel in acquirendo vel in retinendo vel in vtēdo. Iuxta q'd dr Eccli. xi. Si diues fueris non eris immunis a delicto. Et iterum ppter elemosynas quas potuit facere et nō fecit: qñ venit ad mortē magis dubitat de diuina misericordia. et plus timet de diuina iusticia. Paup aūt q in talib' nō deliquit et qui hic semp afflict' fuit: et sperat de diuina mīa et confidit de diuina iusticia: minus timet. Cōsiderat eñi illd̄ qd̄ dixit abrahā diuiti epuloni in inferno existenti Lu. xvi. Fili recordare: quia recepisti bona i vita tua et c. Et idcirco dr Eccli. xli. Noli metuere iudiciū mortis. Memēto que ante te fuerūt: et que s. peruētura sunt tibi ℭ

Tertio notatur in themate assumpto remuneratio admirabilis

ppter duo. Primo ppter trāquillitatē honoris. s. vt pararet ab āgelis q primo fuerat hoib' despectibilis. Hoc tñ rōnabile ē ppter tria. Primo qr ipsi fuerūt custodes quos ille pauper letificauit. s. eoꝝ pet suasionibus obediēdo et diabolicis tētationibus nō cōsentiēdo: vel etiā de suis pctīs ad pnīam redeūdo: qr gaudiū est angelis dei sup vno pctōre pnīam agēte: vt dr Luce. xv. Itē qr ipsi sunt conciues: quos iste secutus fuit. caruit eñi materiali substantia sicut carēt angeli naturali materia: et maxime si fuit paup voluntarie. In cuius figura dixit angelus petro Actuū. xij. Sequere me. et exiens s. de carcere mundani affect' secutus est eū. Item qr ipsi angeli sunt cōsortes cū quib' debet regnare i celis: et ideo dicit in ps. xc. Angelis suis deus mandauit de te vt custodiāt te: ecce qr custodes in oībus vijs tuis: ecce qr conciues et cōuiatores. in manibus portabūt te scz ad gaudia paradisi in quib' erunt consortes. Scd̄o remuneratio ista ostēditur mirabilis ppter locationē quietis: qr in sinu abrahe. Mirabile est eñi q ille q nec infra ianuā diuit' stare pmittebat: q in sinu abrahe modo recipiat. Recipitur tamen ibi animo homīs mendici: tanq̄ in loco magis cōgruo sue humilitati: tanq̄ in loco magis tuto sue sanctitati. tanq̄ in loco magis quieto sue felicitati: Vn̄ p sinum abrahe intelligit locus quietis oīuꝫ sanctoꝝ: qr sinus sm̄ grāmaticos aliqñ dicit collectio vestis: aliquando vo vocatur sinus portus vel littus maris: et in vtroqꝫ q̄daꝫ quies siue securitas designat. Olim ergo dicebat sin' Abrahe limbus inferni: in quo antiq̄ patres quiescebāt xp̄i redemptionē expectātes: sed nunc vocatur sinus abrac ipsa sanctoꝝ requies: quam habent in regno celoꝝ simul cuꝫ abrahā qui fuit prima via credendi per fidem qua omnes electi saluātur. vn̄ Matthei. viij. Multi venīēt ab oriēte et occidente et recumbent cum abraham ysaac et iacob in regno celorum. Ad qd̄ nos perducat et c.

¶ In funere viri prediuitis. Sermo. xxviii.

Q

Uid est tibi mare q fugisti? ps. cxiij. Naturale videt esse aīalib' vt fugiāt loca in quib' pateren- tur incōmoda. et ad loca in quibus inueniunt sibi accōmoda se reducant. Ita eñi faciunt grues et hirūdines et ciconie et plurime aues. qr salꝫ hyemis tēpore timentes incommodum frigoris a locis frigi-

dis recedētes ad calida loca se trāsferunt. Et ecōtrario tpe estat; timētes calozio molestiā fugiunt ad frigida loca. Vñ etiam de talibus Viere. dixit ca. viij. Turtur hirundo ꝛ ciconia custodierūt tp̄s aduētus sui. Quantū aūt ad hoīes habeẗ exēplū hui⁹ Ruth. j. de elimelech q̄ fugere volēs incōmodū famis abijt de terra isrl' vbi erat fames in regionē moabitidē vbi maioꝛ abūdātiā erat. Sic etiā Geñ. xlv. Joseph mandauit pr̄i suo Jacob vt recederet de terra chanaā vbi famea erat ꝛ descenderet ī egyptū vt ibi victualia sibi daret. Descende inquit ad me ne moꝛaris. ꝛ dabo tibi terraȝ iessem. ibiq; te pascā. Adhuc em̄ q̄nq; anni residui sunt famis ne ꝛ tu pereas ꝛ domus tua. Mirandū ergo ꝙ ille modo defunct⁹ sic fugit de mundo isto vbi abundabat diuitijs ꝛ delitijs. ꝛ erat plenus oībus bonis sicut mare plenum est aq̄s. ꝛ iuit ad aliā vitā vbi nihil istoꝝ hȝ. Queramus ergo ab eo q̄ erat sicut mare habēs plenitudinē aq̄rū. i. diuitiaꝝ ꝑut dicūt v̄bs pꝛoposita quid est tibi mare ꝙ fugisti. i. quid nouitatis tibi accidit vt fugeres ꝛ recederes a tot diuitijs: a tot delitijs: a tot bonoꝛib⁹ q̄ā deficiebat tibi: q̄re fugisti: q̄ iusti⁹

In istis ergo v̄bis p̄s. facit tria si volum⁹ ea trāsferre ad iustū nr̄um defunctuȝ

Quia pꝛimo querit de causa nouitatis presentis. cum dicit. quid est tibi?

Scd̄m loquitur de abūdantia ꝓsperitatis precedentis vocando eū mare.

Tertio miratur de absentia hoīs a diuitijs recedētis: cū additur. ꝙ fugisti. scȝ de mūdo isto vbi tanta bona habebas.

Circa pꝛimū notandū

ēst ꝙ si nos q̄ram⁹ ab isto: q̄d est tibi: nullus nostrū posset pro eo r̄ndere: qꝛ scim⁹ de eo q̄d sibi fuit: sȝ nūc null⁹ scit ad plenum q̄d sibi modo fit. Si aūt petamus ab eo sicut dr̄ Job. j. q̄d dicis de teipso: lȝ non possit nobis r̄ndere ꝑ loquelā v̄bi r̄ndet tñ nobis ꝑ euidētiā facti manifeste nobis ostendens ꝙ quātū ad oīa que videm⁹ est sibi multum male. Intulit em̄ sibi mors mala dupl'r. Pꝛimo respectu vite p̄ntis: quia destruxit sibi ꝑsonā ꝛ abstulit sibi substantiā. Scd̄o respectu vite sequentis: qꝛ si ille qui moꝛiẗ vadit ad purgatoꝛiū: hȝ ibi multum graue penā: ꝛ si iret ad infernū haberet ibi penā acerbissimam ꝛ interminabileȝ ꝛ irremediabilē: vñ dato etiā ꝙ iste esset in purgatoꝛio: qꝛ ad ꝑadisum nō vadunt ita cito nisi illi q̄ hinc exeunt ꝑfectissime purgati: adhuc verificareẗ in eo q̄d dr̄ Esa. lj. Duo sunt q̄ occurrerūt tibi: vastitas ꝛ contritio fames ꝛ gladius. Duo sunt scȝ maloꝝ genera: q̄ tibi occurrunt. scȝ ꝑ moꝛtē: vnū respectu vite sequentis. ꝛ ad hoc pertinet fames ꝛ gladius. Tanguntur ergo quattuoꝛ mala que sibi acciderunt ex moꝛte.

Pꝛimū ex destructiōe ꝑsone. s. vastitas.

Scd̄m ex dispōne substātie q̄ dr̄ ꝯtritio.

Tertiū ex recoꝛdatione glie: q̄ dr̄ fames

Quartū ex afflictione gehenne. i. ignis purgatoꝛij: qꝛ idem est in subā ignis īferni ꝛ purgatoꝛij: lȝ ex diuina iusticia non tātū affligat: ꝛ ista pena vocaẗ gladi⁹. Est ergo pꝛimū malū vastitas: qꝛ scȝ vastat⁹ est per moꝛtē ꝛ destruct⁹ in ꝑsona. Et h̄ maluȝ est in oībus partib⁹ coꝛpis sui: in q̄bus euidēter apparet ꝙ nihil remansit de vita: nihil de coloꝛe: nihil de foꝛtitudine: nihil de sensu: nihil de motu: nihil de actu. Certe mala passio est cardiaca. i. defectus coꝛdis: q̄a facit apparere q̄si moꝛtuū: sed tñ in rei veritate adhuc vita est in eo: ꝛ iō post modicū cōfortaẗ ꝛ redit: sicut etiā ille qui rapiẗ. Sed modo moꝛs ita vastauit istum ꝙ nec in apparētia nec ī existentia remāsit in ipso aliq̄d de vita: nec sp̄ōo redibit ad vitam hodie vl' cras nec vsq; ad finē mūdi q̄n resurgēt oēs. Mala etiā passio est hydropisis q̄ defoꝛmat coloꝛem: qꝛ in ol hydropisi fit discoloꝛatio: vt dicit Auicēna. Et infirmitas etiā icterica facit coloꝛem croceū siue citrinū ꝑpter coloꝝ diffusionem: sed aliq̄n tales liberātur ꝛ redeunt ad suū coloꝛē Sed hic per moꝛtem oīs coloꝛ et oīs decoꝛ ꝯuersus est in palloꝛeȝ: nec est spes recuperādi. Itē vna febris continua aufert homini foꝛtitudinē: sed totaliter quātū ad oēs vires vel partes nō: sicut fecit isti moꝛs. Et paralysis licȝ auferat motū vel sensum nō tñ a toto coꝛpe: qꝛ aliq̄n caput remanet liberā: vt quando humoꝛ pꝛocedit a nuchaꝛ aliquando est solū in vno mēbꝛo. Hic autē totū coꝛpus ꝑuatū est oīm sensu ꝛ motu ita ꝙ modo amplius nō equitabit. nec peditabit. nec loqueẗ. nec aliq̄d operabitur quantū ad vitā istam. ꝛ nihil sentit aut videt de omni honoꝛe qui fit ei in sepultura sua. ꝛ tantum habet de eo quantum si fieret ligno vel lapidi. Hoc figuratum est

Gen.xix.in vxore Loth:q̄ subito conuersa in statuā salis:videbat̄ habere formā mulieris ꝛ non erat mulier. Posset ergo aīa istiꝰ dicere illud Hiere.iiij. Tabernaculum meū.i.corpꝰ meū vastatū est. De tali enī tabernaculo dicebat btūs Petrꝰ.ij. Petri.j. Velox est dispositio tabernaculi mei.i. corporis mois. Scd̄m malū est ex dispsitiōe substātie.i.diuitiaꝝ q̄s ꝓpheta vocat contritio. Et rō est:q̄a quādiu res manet integra cōseruant̄ in ea ptes eiꝰ: sed qñ frangit̄ et cōterit̄ tūc ptes eiꝰ diuidūtur ꝛ dispgunt̄. Sūt enī quidā diuites qui multū laborāt in cōgregatione subē: ꝛ cū congregatā ita conseruāt vt nec de ea elemosynas faciant nec etiā caritates aliquas: imo etiā pro se expensas faciunt valde parcas. Sed qñ venit cōtritio mortis. tunc eorū diuitie diuidunt̄ ꝛ dispgūtur: vel inter diuersos heredes vel qr opꝫ mala ablata restituere: vl' quia aliq̄ elemosyne fiunt: vel eius legata soluūtur. Et iō tales diuites sunt similes porcis: de quibꝰ nihil vtile hēbet̄ dum viuūt: sed postq̄ꝫ occisi sunt multi comedunt ex eis. Itez sunt similes vasi testeo in quo pueri cōseruāt denarios q̄ eis dant̄: de q̄ postq̄ꝫ immissi sunt non exeūt denarij nisi conterat̄ siue frangatur ipm̄ vas. Et sic est de diuitibꝰ auaris interdū etiaꝫ heres cui remāserūt diuitie ab auaro congregate talis est q̄ꝫ cito eas dispgit ꝛ consumit i malis vsibus ꝛ expensis. Vnd̄ si talis auarus sciret diuitias suas sic dispergi ꝓpter mortem suā posset dicere illud.ij. Reg.xxij. Circūdederūt me cōtritiōes mortis. Tertium malum qd̄ facit mora diuiti est retardatio glie si scꝫ sit in purgatorio: ꝛ ista vocatur fames.i. vehemēs appetitꝰ pueniendi ad gloriā. Nā affectꝰ quo desiderat̄ summum bonū post hanc vitā est intensiuo in aīabꝰ sctīs q̄ꝫ esset in vita ista: qr non retardatur affectus materiale corpis. Et qr terminus fruēdi summo bono iā aduenisset nisi aliqd īpediret: iō de retardatiōe maxime dolēt: nā q̄nto aliq̄d magis desiderat̄: tanto eiꝰ absentia est molestior. Sed licꝫ sint in tali fame sunt tamē securi a morte eterna Iob.v. In fame eruet te de morte. Sed diuites qui sunt in inferno habēt aliā famē idest ardētissimū desideriū habendi aliqd̄ refrigeriū ꝯtra penā suā: qd̄ tñ habere nō possunt: sicut pꝫ Luce.xvj. in diuite epulone: qui petiuit modicā aquā ꝯtra ardorē gehenne: et negata est ei. Eccli.xl. Fames ꝛ contritio ꝛ flagella sup impios. Quartū malū est de afflictione gehēne.i. ignis gehennalis. Sed siue sit ignis inferni siue purgatorij vocat̄ hic gladius q̄ ad modū gladij penetrabit vsq̄ꝫ ad intima cruciatꝰ illiꝰ ignis. Et cū sit instrumentū diuine iusticie non solū poterit cruciare corpora qñ fuerint resuscitata ꝛ fuerint in īferno: sed vterq̄ꝫ ignis.s. inferni ꝛ purgatorij cruciat ꝛ penetrat etiaꝫ vsq̄ꝫ ad intima aīe: ꝛ iō est cruciatus maximi doloris. Et rō est: qr dolor nō est lesio: sꝫ lesionis sensus: ꝛ iō tāto quis magis dolet de aliquo lesiuo quanto est magꝫ sensitiuū: vn̄ lesiones q̄ fiūt in locis maxime sensibilibꝰ sunt maximum dolorez causantes. Et qr totꝰ sensus corpis ē ab aīa: iō lesiuū qd̄ agit in ipam aiam maxime affligit eā. Et ꝓpterea istiꝰ gladij pena.i. cruciatꝰ ignis quo aīa etiaꝫ in purgatorio affligit̄ excedit oēm penam istius presentis vite. Potest ergo dici homini eunti ad purgatorium illud Luce.ij. Tuāipsius animam pertransibit gladius.i. cruciatus maximi doloris. B

Secūdo in themate assumpto

loquitur p̄n. de abūdātia prosperitatis p̄cedētis vocando ipm̄ mare: qr sicut mare hꝫ abūdantiam aquaꝝ: ita iste habebat abūdantiam diuitiaꝝ. Dicit̄ enī Eccles.j. q̄ꝫ oīa flumina intrāt i mare. Sic oīa flumina.i. oīm bonoꝝ tēporaliū gñā confluxerūt ad prosperitatē istius: abūdabat enī in diuitijs ꝛ in honoribꝰ ꝛ in delitijs ꝛ in multoꝝ hoīm obsequijs. Similiter aūt loquēdo p mareītelligit̄ vita hoīs in mūdo isto existentis. Et rō est q̄druplex. Prīo qr mare est multorū piculoꝝ contētiuum. Est enī mare piculosum. Primo ꝓpter motuꝫ: Mat.viij. Motꝰ magnꝰ factꝰ est in mari: q̄ scꝫ motꝰ maris facit ipm̄ tēpestuosum ꝓcellosum ꝛ tumultuosum. Sic vita hūana est tēpestuosa ex guerrꝫ ꝓcellosa ex infortunijs: tumultuosa ex īiq̄tatibꝰ ꝛ vitijs qr impij q̄si mare feruēs. Esa.lvij. Et iō ꝓpt' tales motꝰ piculosuꝫ est mare vite hūane.ij. Coꝝ.xj. Periculꝰ in mari. Itē est mare periculosuꝫ ꝓpter vētū: est enī ī mari impulsio ꝯtrarioꝝ vētoꝝ. Dan.vij. Quatuor venti pugnabāt ī mari. Nā vt vētꝰ auster est presens hūane vite ꝓspitas: vt aq̄lo est eiꝰ aduersitas; orīētalis est īspiratio grē; occidē

folis suggestio malicie. Itē mare est piculo-
sum ppter defectū tam.s.nauis ꝙ nante.i.
gubernantis. Nauis enī siue lignū cū q̄ ha-
bem⁹ transire mare p̄sentis vite est corpus
qđ est vas fragile ppter passibilitatē: gra-
ue ppter pctōꝝ onerositatē. ⁊ multis fora-
minib⁹ penetrabile ppter sensuū suscepti-
bilitatē. Sunt enī sensus vt foramina q̄dam
p̄ q̄ multe aq̄.i. multe culpe ingrediunt̄ ad
eam submergendā. Itē est frequēter defe-
ctus naute imperiti.i. rōnis imprudēter re-
gentis. Oīa enī hec sentiūt hoīes piti i ma-
ri hui⁹ vite. Eccl.xliij. Qui nauigant mare
narrāt picula ei⁹. Scđa rō q̄re hūana vita
assimilat̄ mari est: q2 mare est animantiū ⁊
multipliciū mōstroꝝ ꝯtentiuū ⁊ pductiuū
vn̄ ꝓm Rabanū plura mōstra pducit ma-
re ꝙ terra. ps.ciij. Hoc mare magnū ⁊ spa-
ciosum manib⁹: illic reptilia quoꝝ non est
numer⁹. Sic i mari hui⁹ vite sunt aīantia
diuersa et mōstruosa multa nō tm̄ corpal'r
sȝ etiā spūal'r. Sunt enī in vita ista homīes
aīales.i. sensuales nō sapientes q̄ dei sunt
q2 aīalis hō nō pcipit ea q̄ sunt spūs dei.
vt dr̄.i.Coꝛ.ij. Itē sunt mōstruosi velut il-
le belue de q̄b⁹ dr̄ Dan.vij. ꝙ q̄tuor bestie
grandes ascēdebāt de mari diuerse inter se
Nā prima q̄ erat sil'is leonis significat su-
biā. vite. Scđa q̄ est sil'is vrso significat vo-
luptatē carnalis ꝯcupiscentie. Tertia q̄ est
sil'is pdo significat cupiditatem auaritie.
Quarta q̄ habebat dētes ferreos et terribi-
les signat crudelitatē malitie. Tertia rō q̄-
re vita humana assimilat̄ mari est: q2 ma-
re est nubiū et nebule ⁊ vētoꝝ generatiuū.
Et sic generat vita p̄sens nebulas errorum
vētos psecutionū siue tentationū ppter q̄s
multi pcipitant̄ et suffocant̄. Mar.v. Grex
p̄cipitat⁹ est in mare: et fuit grex porcoꝝ.i.
hoīm carnaliter viuentiū. Quarta rō q̄re
vita humana assimilat̄ mari est: q2 mare
est lune imitatiuū. Dicit enī phs in libro
de pprietatib⁹ elementoꝝ: ꝙ mare imitat̄
naturā lune. Nā sicut adamātē sequit̄ fer-
rum: sic mare sequit̄ lune cursum. Vn̄ mare
semp est in sūmo augmēto ⁊ vigore qn̄ lu-
na ē plena siue versus celū: vt in nouilunio
siue versus terrā vt i plenilunio. et sicut lu-
na in suo lumine pl⁹ proficit vel deficit: sic
mare crescit ampli⁹ vel decrescit. Sic ergo
mare seq̄t̄ lunā: ita vita p̄sens seq̄t̄ fortunā
Vn̄ sicut crescit vel minuit̄ fortuna alicu-
ius ita est multū vel parū in p̄cio vita eius
Vn̄ et metrice dr̄. Cū fueris felix m'tos nu-
merabis amicos. Tpa si fuerint nubila so-
lus eris. Jac.i. Silis est fluctui maris q̄ a
vēto.i. fortune mouetur ⁊ circūfertur. ¶

Tertio in themate as-

sumpto ps. admirat̄ de abūdātia siue de ab-
sentatiōe hoīs ab istis diuitijs recedentis.
cū dicit. ꝙ fugisti.i. de mūdo in q̄ tot diui-
tije et boīa abūdabāt. Nā apparēte aduer-
sario. i morte fugere cōpulsus est. ps.cxiij.
Mare.i. iste abūdans aq̄s deliciaꝝ ⁊ diui-
tiarum: vidit.i. mortē. et fugit.i. de mundo
velociter recessit. Sed notandū ꝙ nō solū
moriens: sȝ etiā hō viuēs ppter velocē tem-
poris cursum fugere dr̄. siue ipsius dies fu-
gere dicunt̄. ꝓm illud Job.ix. Dies mei ve-
lociores fuerūt cursore. fugerūt et nō vide-
rūt bonū. ptransierunt velut naues poma
portātes. In quibus quidem verbis osten-
dit quattuor conditiones humane vite.

Primo q̄dem ei⁹ labilitatē: cū dicit: dies
mei ve.fu.cur. Null⁹ enī cursor quātūcūq3
leuis et agilis ita bene currit sicut nos. Nā
cursor cū dormit vel quiescit nō currit. sed
nos oī hora currim⁹ ad mortē sine interru-
ptione. q2 quicquid viuit̄ de vita demit̄. et
iō nihil aliud est viuere ꝙ cursus ad mor-
tem. vn̄ iste cursus se hȝ ad modū diei q̄ ho-
ra post horā q̄tidie tendit ad occasum. de
prima ad tertiā: de tertia ad sextā: de sexta
ad nonā: deinde ad vesperā. et de vespera
ad noctē. Nā prima qn̄ sol est i ortu est in-
fantia. Tertia qn̄ sol ascendit plus est ado-
lescentia qn̄ vsus rōnis et discretionis in-
cipit vigere. Sexta qn̄ sol est i feruore suo
est iuuentus qn̄ hō est in fortitudine sua.
Nona qn̄ sol incipit tendere ad occasum est
senect⁹. Hora vespertina qn̄ sol est in occa-
su est seniū: q2 est ppe interitū. Nox est ipsa
mors ecce cursus dierum nroꝝ. Hiere.xlix.
Subito eū currere faciā ad illā.i. ad mor-
tē. Vn̄ Greg. dicit ꝙ hō ne siniat̄ a pperit
et p augmentū vite quotidie ad finē tendit

Scđo ostēdit beat⁹ Job hūane vite irre-
uocabilitatē: q2 illud qđ preterijt non pōt
reuocari. vn̄ subdit: fugierunt.i. absq3 vlla
spe reuersionis. vn̄ sicut vmbra transit nec
pōt sequēs transire eā: sic dies qui transie-
rūt nūq̄ postea redibūt. Job.xiiij. Fugit
velut vmbra et nunq̄ in eodē statu perma-
net. Tertio ostendit hūane vite obscuri-
tatē: quia non viderunt bonū. scȝ ipm̄ deū

qui est oē bonū. Videmꝰ enī ꝙ locꝰ vbi est
vmbra patitur defectū luminis ex interposi
tiōe corpis vmbrosi īter ipm locū et lumen
Ita ex interpositione vite nr̄e corporis īter
nos ⁊ deū deficit nobis lux btē visionis. vt
dictū fuit mayst Exo. xxxiij. Nō videbit me
hō ⁊ viuet. Sȝ tūc erit vex qd̄ dr̄ Exo. xxxiij.
Ego ostendā tibi oē bonū. Vn̄ dic̄ Ansel. ꝙ
ibi erūt bona aīe et corpis q̄lia nec oculus
vidit nec auris audiuit nec ī cor hōīs ascen
dit. Cur p multa vagaris homuncio q̄rens
bona corpis et aīe. ama vnū bonū ī q̄ sunt
oīa. Vel nō viderūt bonū qd̄ specialiter in
vita ista multi cogitāt. talis ero: ita diues
ita faciā: sȝ frequēter p̄uentꝰ morte non vi
det ista q̄ pponebat. Sic dicebat ille Lu.
xij. Aīa mea habes multa bona ⁊c. Iste men
surabat vitā suā ad lōgas vltas. et statim
ille miser audiuit. Stulte hoc nocte aīam
tuā repetūt a te. Jō dȝ hō hac soluȝ appete
re ī q̄ sunt oīa bona. Prouer. xi. Desideriuȝ
iustorū oē bonū: Quarta ondit vite hūane
nullitatem: qz finaliter annullat vt fere ni
hil ex ea remāeat. et ideo subdit. ptrāsierūt
ve. na. po. par. Nauis enī poma portās dr̄
hō: qz nō relinqt post se nisi odores mamen
taneā. Sic vita hoīs nisi modicam mema
riā. vxor sua plorabit: et filij sui ⁊ filie: et ali
qn̄ qn̄ est ī feretro cogitabit mulier cui pa
terit maritari. Sap. v. Tanq̄ nauis q̄ per
trāsit fluctuantē aquā: cuiꝰ cū p̄terierit nō ē
vestigiū inuenire. et sequit̄ ibi. Sic et nos
nati cōtinuo desinimꝰ ēē: et xtutis q̄dē nul
lū signū valuimꝰ ondere: ī malignitate aūt
nr̄a ꝯsumpti sumꝰ. Talia dixerūt in īferna
hi q̄ peccauerunt. Vn̄ in hac naui q̄ intelli
git aīa scā debēt ēē merces bona opa: fu
nes. s. p̄cepta: malꝰ. i. patiētia: velum ꝑseue
rantia: gubernaculū charitas: ancora fides
gubernator spūsscūs dāmꝰ nauis xp̄s: fa
muli ducentes nauē exēpla scōx. vn̄ dr̄ de
aīa scā Prouer. xxxi. Facta est q̄si nauis in
stitoris. in quo scȝ sunt oīa ista. Sed dr̄ aūt
ꝙ debeat poma portare. i. bona opa et re
dolētia coram deo. Vn̄ dȝ hō de pomis suis
et de suis bonis operibꝰ facere encenia. Ju
xta illud Can̄. vij. Oīa poma noua et vetera
dilecte mi seruaui tibi. Vn̄ arbor. i. hō dȝ
portare poma. i. bona opera in abundan
tia. Leuit. xxvj. Pomis arbores replebun
tur: aliter certe si nō portat ista poma suc
cidetur et tollet̄ de terra viuētiū. Deut. xx.
Si qua aūt ligna non sunt pomifera sed
agrestia et in ceteros opta vsus. ista succi
de tūc erūt ad aliū vsum. s. ad ignē eternū.
Vn̄ poma dant̄ post prandiū in delectatio
nē. ita fructꝰ. i. fruitio bonox nr̄ox operū
dabit̄ nobis in paradiso qn̄ dicet dn̄s illud
Can̄. v. Veniat dilectꝰ meꝰ in hortū suum vt
comedat fructus pomax suorum. et hic est
hortus paradisi. Ad quem ⁊c.

¶ In funere vnius pauperis mendican
tis. Sermo. xxxix.

Pauperem quidē

vitā gerimꝰ sed multa bona
habebimꝰ si timuerimꝰ deū
Tob. iiij. Contrariā plerūq̄
mutationem facit mors ī iu
stis ⁊ pctōribus: qz si pctōr fuit diues mors
trāsfert eū ad sūmā paupertatē: qz. s. expoli
at eū oībꝰ diuitijs ⁊ sic ducit eū ad īferni ge
hēnā caret ibi oī bono eē oī refrigerio. Eȝ
aūt iustꝰ quantūcūq̄ fuerit paup trāsfert̄ p
mortē ab inopia mūdi ad diuitias padisi.
Et de his clare patēt exēpla. Lu. xvi. in di
uite epulone ⁊ in lazaro paupe. de q̄ dr̄ ibi
ꝙ mortuꝰ est diues et sepultꝰ est in inferno
vbi fuit in tāta inopia ꝙ guttā aq̄ petiuit
et hr̄e nō potuit. q̄ tn̄ dū viueret epulabat̄
q̄tidie splēdide. eȝ factū est vt moreret̄ mē
dicꝰ. s. lazarꝰ et portabat̄ ab angelis in sinu
abrahe. i. in plurima reqe ⁊ cōsolatiōe. Vn̄
postea dixit de eo abrahā ipsi diuiti loq̄ns
Nūc hic ꝯsolat̄. tu xo cruciaris. Vn̄ p̄figu
rabatꝰ sinꝰ abrahe requiē ⁊ cōsolatianē quā
hȝ nūc lazarꝰ cū alijs btīs ī diuitijs ⁊ deli
tijs celestis padisi. De hac mutatiane siue
ꝯsolatiane siue trāslatiōe quā facit mors ī
pauperibꝰ iustis pōt expani verbum ppo
sitū cū dr̄. Paupere q̄dē vitā gerimꝰ. s. ī pre
senti: sȝ multa bona habebimꝰ. s. ī diuitijs
padisi. et h̄ erit si timuerimꝰ deū dū h̄ fueri
mꝰ viui. A In quibꝰ q̄dē xbis ex persona
iustorum pauperum ostendūtur tria.

Nā primo ostēdunt se tolerare fortune
angustiā. cū dicūt. pauperem vitā gerimus

Scd̄o ostendūt se expectare glorie abū
dātiā: cū subdūt sȝ multa bona habebimꝰ

Tertio ostēdunt se supponere iusticie cō
sequētiā: cū addūt. si timuerimꝰ deum.

Nā humana iusticia p quam puenit̄ ad
gl'iam ꝯsistit in declināda a malo et ī faciē
da bonū. Et vtrūq̄ faciunt q̄ deū timent:
quia per timorē domini. declinat omnis a
malo, vt dicitur Prouerbi. xv. ⁊ Eccli. xv.

Qui timet deū faciet bona rc.

Circa primū notandū

ꝙ qn̄ arbor purat̄ ꝛ amputant̄ ramusculi circūstātes: tūc magis crescit in altū: qꝛ humor ꝗ iret ad ramusculos cedit in augmētū arboris. Sic āputatis tpalib⁹ ꝑ paupertatem aīa magꝭ crescit in spūalib⁹: qꝛ amor ꝗ cēēt ad tpalia ꝯuertit̄ ad spūalia. Hui⁹ figura hꝛ. Gen̄. xli. i Ioseph: qui ait. Crescere me fecit de⁹ i terra paupꝑtatꝭ mee. Ubi notant̄ ꝗttuor ꝗ ꝯsueuerūt ꝯcurrere ad arboris augmētū ꝗ ꝯcurrūt ad augmētū aīe i spūalib⁹. Primū est agricola. i. de⁹ qui notat̄ primo cum dꝛ. crescere me fecit deus.

Scōm ē plāta. i. hō sollicit⁹: cū subdit̄. me. Tertiū est t̄ra. i. vita siue viuēdi modus: ibi in terra. Quartū ē cultura. i. temporaliū contēptus: cū dꝛ. paupertatis mee

Circa pmū attēdendū ꝙ deus est ꝗ facit hoīem crescere i donis tpalib⁹. s. in ꝟtutib⁹ ꝛ i meritꝭ. In ꝟtutib⁹ ꝗdē: qꝛ sicut augmētū arboris vel ramoꝝ est ex radice: ita augmētū ꝟtutū. s. ifusarū vt fidei spei ꝛ charitatꝭ ꝛ ceteraꝝ est ex grā: ꝗ est pncipiū ꝛ radix taliū ꝟtutū. Nā sic ob essentia aīe effluunt ei⁹ potētie naturales: ita a grā ꝗ est in ipa essentia aīe faciens eā ꝑ quandā silitudinē diuine nature ꝑticipem: effluūt virtutes spūales p̄dicte ꝗ sunt in potētijs aīe: ꝑ q̄s mouent̄ potentie ad opa ipaꝝ ꝟtutū. Cum igit̄ grā sit a deo. ſm illud ps. lxxxiij. Grām ꝛ gliam dabit dn̄s: sequit̄ ꝙ icremētū ꝟtutū sit etiā a deo. s. Cor. iij. Qui icrementū dat de⁹. Itē ipē de⁹ est ꝗ nos crescere i meritꝭ facit. Meret̄ eī hō ꝑ bona opa ꝗ facit. vn̄ Hiere. xxxi. Est merces opi tuo. Sꝫ de⁹ est ꝗ fac̄ nos bn̄ opari duplr̄. Pimo inquātū dat nob̄ grām ꝑ quā hūana natura corrupta sanat̄ ꝛ etiāꝫ sanata eleuat̄ ad opandū opa meritoria vite eterne ꝗ excedūt ꝓpoitionē nature: sicut medic⁹ dat medicinā ꝑ quā ifirm⁹ sanat̄ ꝛ ꝑ quā fortificatur ad ambulandū ꝛ opandū. Alio mō inquātū etiā post gratiā datam mouet ad bn̄ opandū ꝛ ad recte agēdū: h̄ eīn necessariū est: qꝛ etiā postq̄ aīa. est sanata ꝑ grām adhuc remanet infectio carnis alliciens ad peccādū: ꝛ remanet ꝗdā obscuritas i intellectu: ꝓpt̄ quā in varijs euētib⁹ rerū ignoram⁹ ꝗd debeam⁹ agere: nec etiā scim⁹: ꝗd nobis magꝭ expediat cū nec nosmetipsos ꝑfecte cognoscam⁹. Propter h̄ etiam dicebat apls Ro. viij. Quid oremus sicut opꝫ ne scim⁹. Propter h̄ etiā dꝛ Sap. ix. Cogitatiōes mortaliū timide ꝛ incerte ꝓuidentie nr̄e. Et ꝓpterea indigem⁹ dirigi a deo vt recte opemur: ꝛ vt illō faciam⁹ qꝺ magis expedit nob̄. Propterea dꝛ. ij. Paral. xx. Cū ignorem⁹ ꝗd agere debeam⁹ h̄ solū habemus residui vt oculos nr̄os dirigamus ad te. s. deū. Sic ꝗ qꝛ ipē de⁹ ꝗ opat̄ in nob̄ velle ꝛ ꝑficere: ipē est ꝗ facit nos in meritis crescere ꝛ proficere. Eccli. liiij. Dedit. s. de⁹ crescere illū. s. in grā ꝛ in virtutibus: ex ꝗbus etiā auget̄ bona voluntas ꝛ facultas bn̄ opandi: ꝛ multiplicant̄ etiam vlteri⁹ ipa bōa ꝛ meritoria opa. vn̄. ij. Cor. ix. Multiplicabit semen vestruꝫ ꝛ augebit incrementa frugū iusticie vestre. Nā semē diuinū est grā. incremēta sunt bona volūtas ꝛ facultas bn̄ operandi: fruges iusticie sunt opa meritoria ex iusticia procedentia: ꝗ oīa deus auget ꝛ multiplicat in sanctis opib⁹. Quia igit̄ tpalia de⁹ minima reputat respectu spūaliū: frequēter expoliat et depauperat electos suos de tpalib⁹ vt faciat eos crescere in spūalib⁹. Esa. lvi. Pro vrtica crescet myrtus. Urtica est diuitiarū copia: ꝗ ad modū vrtice vrit ꝑ inordinatū amorē auaricie: ꝛ pūgit ꝑ mīras sollicitudines ꝑ qua amissa crescit myrtus. i. vigor ꝟtutū qꝛ myrtus est nature tpate dissoluta mēbra cōstringēs: ꝛ ita ꝟtutes restringūt opa dissoluta ꝛ inordinata. B Scōo in aucte adducta notat̄ illud in quo fit augmentū. s. ipse hō qui mūdū cōtēnit ꝗ. s. est loco plante cū dꝛ. me. Ubi est notanduꝫ ꝙ isti hospitalarij qn̄ sunt hoies pij ꝛ cōpassiui: quāto vidēt ꝑegrinos magis paupes ꝛ afflictos tāto libētius suscipiūt eos ꝛ refouere conant̄. ꝛ ita xp̄us libenter suscipit pauperes ꝛ afflictos ꝛ a mūdo abiectos. Refert Amb. ꝙ auis ꝗ fulica dꝛ pullū eiectū ab aq̄la de nido suo: qꝺ qn̄ꝗꝫ aquila facit non valens nutrire tot pullos quot hꝫ: suscipit ꝛ nutrit. Et sic xp̄i grā suscipit afflictos ꝛ paupes: q̄s mūdus abijcit ꝛ derelinꝗt qn̄ volūt ad eā confugere. Figura hui⁹ habet̄. j. Reg. xxx. vbi dꝛ de viris Dauid ꝙ iuenerūt vnū egyptiū in agro ꝛ adduxerūt eū ad dauid. Dederūtꝗꝫ ei panem vt comederet ꝛ biberet aquā: sꝫ ꝛ fragmen masse caricarū ꝛ duas ligaturas vue passe. Qui cum comedisset reuersus est spūs eius: ꝛ refocillat⁹. est. Et dixit ei dd. Cuius

es tu, vnde et quo pgis? Qui ait. Puer egyptius ego sum, seruus viri amalechite. Dereliqt aũt me dño meus, qr egrotare cepi nudiustertius. Quã figurã exponẽs Greg. ait. Quid est qꝫ egyptius amalechite puer in itinere lassatur, nisi qꝫ amator presentis scli pctĩ sui nigredine opertus, sepe ab eo dẽ sicut infirm9 despectusqꝫ relinqtur: ve cũ eo nequaqꝫ currere valeat: sed fractus aduersitate torpescat. Sed hũc dauid inuenit: qr redẽptor noster veraciter manu fortis nonnunqꝫ qs despectos a mũdi gloria reperit: in suo amore conuertit et cibo sue gre vl' vbi scia reficit. vñ etiam ps. lviij. ait Ego sum paup et dolẽs sũ, tua de9 su. me. Tertio in auc̃te adducta notat' incrementi loc9: qr in terra. Ubi notãdũ qꝫ corpa que sunt in celo nõ recipiũt augmẽtũ neqꝫ diminutionez sicut pꝫ in stellis: sꝫ corpa que sunt in terra vt plãte aĩalia augmẽtũ suscipe possunt. Sicut isti q̃ sunt ĩ celo quantũ quidẽ ad meritũ pmij essentialꝭ non recipiũt augmẽtũ, neqꝫ diminutionem: qr non põt meritũ eoꝝ crescere: nisi forte vsqꝫ ad diẽ iudicij respectu pmij accidentalis: qr gaudiũ eoꝝ crescit ex h' qꝫ aliq ex earũ doctris vel exẽplis trahunt' ad saluationẽ: sꝫ post diẽ iudicij nec in merito nec in pmio crescẽt habita finali et plena btitudine tam aĩaꝝ q̃ corporũ: et tunc erunt oẽs saluandi ĩ celo. Sed meritũ eoꝝ q̃ sunt in terra et crescere et diminui põt. Jab. j. Possessio eius scꝫ meritoꝝ acquisitorum creuit in terra. Quarta ostenditur in auc̃te adducta illud qd ꝓportionatur culture. scꝫ paupertas: cuꝫ di paupertatis mee. Nã paupertas pcipue voluntaria extrahit de agro cordis spinas diuitiaꝝ et lapides. i. peccata auaricie quib9 induratur cor et alias malas herbas. i. affectiones et cupiditates malas q̃ possent impedire fructum diuini operis. i. diuine gre ne crescat in nobis: et h' fructus est salus animarum: et ideo dicitur in ps. lxxj. Animas pauperum saluas faciet.

Secũdo in assumpto

themate ondũt se boni paupes expectare celestis glie abundãtiã: cũ dicũt. sꝫ multa bona habebim9. Sꝫ notãdum qꝫ bona presentis vite lꝫ possint multa vni hoĩ aduenire: nõ tñ oĩa. Etiqr etiã pzaua bona sunt nõ satiant aĩam: nec etiam sunt durabilia: qr aut ipa deserunt aut deserunt' p mortez vñ Luce. xij. illi diuiti q̃ dicebat. Aĩa mea habes multa bona et c. rñsum est ei statim Stulte hac nocte et c. Sꝫ in celesti btitudine nõ solũ erũt multa bona: sꝫ etiã oĩa bona: qr btitudo ꝑm Boetiũ est stat9 oĩm bonorũ aggregatione ꝑfect9. Hoc aũt pfigurabat mãna qd habebat in se oĩs saporis suauitatẽ ꝑm illd Sap. xvj. Paratũ panez de celo pstitisti eis oẽ delectamẽtum in se habentẽ: et oĩs saporis suauitatẽ. Licꝫ em̃ sit vnũ summũ bonũ increatũ in quo btitudo nr̃a cõsistit. s. de9: tñ in illo vno sunt oĩa bona: et iõ illa btitudine q̃ in ipsi9 dei visiõe cõsistit aduenientẽ adueniunt simul oĩa bõa. vñd Sap. vij. Venerũt mihi oĩa bona pariter cũ illa. In quib9 quidẽ vbis de celesti btitudine q̃ttuor innuũtur.

Primũ ẽ ei9 ꝓprietas: qr venerũt mihi.
Scdm est eius satietas: quia oĩa bona.
Tertiũ est eius equalitas: quia pariter.
Quartũ ẽ ei9 trãqllitas: cũ addit'. cũ illa

Circa primũ attẽdendum est qꝫ nõ dicit ego veni ad oĩa bona. i. ad celestẽ btitudinẽ: immo poti9 dicit oĩa bona venerũt mihi. s. vt ostẽdat qꝫ poti9 ex dei miseratione hꝫ hõ illa bona. i. btitudinez q̃ ex propria ꝟtute siue ex ꝓprio merito. vnde sup illud Ro. vj. Gr̃a dei vita eterna: Hic dicit glosa posset recte dicere: stipendiũ iusticie: sed maluit dicere gr̃a dei vita eterna: vt intelligeremus deũ ad eternã vitã pro sua miseratione nos ꝓducere non meritis nr̃is: nec vult hec glosa dicere qꝫ merita nõ valeant ad vitã eternã: sed vult ostẽdere qꝫ miseratio dei est prima causa ꝑueniẽdi ad vitam eternã: meritũ autẽ nostrũ est causa subsequẽs. vnde etiã ps. cxviij. dicebat. Veniãt mihi miserationes tue et viuã. s. vita eterna. Scdo attẽditur beatitudinis satietas: cum dr oĩa bona. Cũ em̃ bonũ sit qd oĩa appetũt vt dr pmo ethicoꝝ: sequit' qꝫ vbi habẽtur oĩa bona qꝫ oĩs appetit9 sit impletus: sed iusti in vita eterna habebũt quicquid desiderabũt. ꝑm illd Prouer. x. Desideriuꝫ eoꝝ iustis dabit'. ps. xx. Desiderium cordis ei9 tribuisti ei dñe. Hoc aũt ẽ qd iusti desiderãt. s. hr̃e oĩe bonũ. Ergo sequit' qꝫ ipsi habebũt omne bonũ et erunt in pfecta saciętate: et hoc promisit de9 Moysi cum ait Exo. xxxiij. Ego ostẽdã tibi omne bonum. Hoc nõ cõceditur homini in presenti scilꝫ qꝫ habeat oĩa bona: sed reseruatur sibi in alia vita, vnde Cantic. vij. Oĩa poma no-

na ꝛ vetera dilecte mi seruaui tibi. Per oīa poma intelligunt oīa bona qb⁹ hō in vita eterna delectabiliter pfruet: s; noua erunt gaudia q̄ habebunt in delectatiōe hōanitatis xpi: vetera q̄ in visione diuinitatis que etiā ab initio angeli habuerūt: vel noua in corpis glorificatiōe ꝛ mūdi inouatiōe que fiet ī die iudicij: et vetera ī aīarū btitudine q̄ pri⁹ ē ɔcesso. Et dic̄ dilecte mi: vt ostēdat ꝙ p viā dilectōis ꝛ charitatꝫ puenit ad ista Ro. viij. Diligētib⁹ deū oīa cooperant ī bonū. s. eternū. Tertio oñdit btitudia eq̄litas: cū dr̄ piter. Qđ nō sic est ītelligēdū. s. ꝙ oēs btī sint in illa btitudine pes: vel ꝙ oīa ista bona oēs eq̄liter habeōt. s; est ibi pilitas ex pte obiecti btificantio: q. s. diuina essentia ex cui⁹ visiōe oēs erūt btī et habebūt oīa bona. et iō ex hac pte nō erit ibi grad⁹ vñ Esa. xl. Uidebit oīs caro. i. oīs hō sc; beat⁹ etiā post carnis resurrectionē piter qđ os dñi locutū ē. i. dei verbū ī ipsa. s. diuina notura piter. s. ī hoc ꝙ q̄libet videbit ipsū. s; tñ erit ibi grad⁹ ex pte beatoꝝ sicut ipsi⁹ opatiōis: in q̄ beotitudo ɔsistit q̄ ē visio dei p essentiā: q2 ꝭm ꝙ habit⁹ pficiēs ad opationē pdictō. s. lumē glorie erit pfectior in vno ꝙ in alio. ꝭm hoc opatio ipsa erit pfectio ꝛ ꝛ delectatio maior. Et ꝭm hoc nō erūt oēs pares nec ī eodē gradu btitudinis ꝭm ꝙ vn⁹ limpidi⁹ et clari⁹ videbit deū ꝙ ali⁹: nihilominus tñ. cum dr ꝙ piter videbunt posset etiā exponi piter. s. simul ī eadē societate vel loco. s. ī celo empyreo existentes oēs nō tm̄ angeli: s; etiō hoīes cum eis. Cui⁹ figura hr̄ Act. ij. vbi dr ꝙ erant oēs piter ī eodē loco. Uñ dicit natura āgelica nature hūane illō Judic. xix. Dic manteos piterq;. i. simul letemur. Quarto oñdit ī auctoritate adducta ipsi⁹ btitudīs trōq̄llitas. i. pax ī eo qđ dicit cū illa. Nā cū illa siue ī illa celesti btitudine ē tranq̄llitas pfectissime pacis. ī quorū oīa illa remota sunt ī ppetuū a btīs. q̄ possent eoꝝ glorio ꝛ btitudinē et delectationē īpedire vel pturbare vel in aliq̄ molestare. Uñ Aug. xix. de ci. dei. Possumus dicere finē bonoꝝ nroꝝ esse pacē: sicut ꝛ eternā vitā. Et dicit pacē eē finē: q2 simul est cū ipso fine. et sicut ppinq̄ssima dispositio ad finē. s. inquantum excludit īpedimēta beatitudinis: ꝛ inde est ꝙ illa beatitudo figurat p ciuitatē hierl'm que interptat pacifica. Uñ Gal. iiij. Illa aūt q̄ sursum est hierusalem libera est.

D

Tertio in themate assūpto ostēdūt paupes iusti se supponere iusticie ɔsequētiō: cū dr. si timuerimus deum

Ubi aduertēdū ē ꝙ q̄dō opa sūt iusta ꝛ bona ad q̄ nō tenet oīs hō sic ieiunare ieiunia ab eccl'ia instituto: nō tenent grauiter īfirmi vel pueri q̄ sunt ī augmēto. Ite; ad dicēdū offm̄ ecclesie tenēt solu; clerici: nec etiā oēs clerici. s; solū q̄ sunt beneficiati vel hūt ordinē sacrū. s; q̄de; alia sunt ad q̄ tenet oīs hō: sicut ad diligendū vel timendū deū ꝛ ad obediendō ei⁹ mādotis. Et iō dr̄ Eccl's. xij. Deū timet ꝛ mādato ei⁹ obserua: hoc est oīs hō. In qb⁹ q̄dē verbis tria facit

Quia primo inducit ad dei reuerentiā: cum dicit. deum time.

Scđo ad eius obedientiam. cum subditur. ꝛ mandata eius obserua.

Tertio assignat vtriusq; causam. q2 hoc est omnis homo.

Circa primū attendēdū est ꝙ debes deū timere reuerēter. i. nō sicut seruus. s. ppter penā: s; sicut filius ppter reuerentiā et beniuolentiā amoris. ꝛ iste timor nō ē coact⁹ neq; penalis: et iō remanet etiō in beatis: vñ ps. xviij. Timor dñi sanct⁹ pmanet ī seculū seculi. Ubi notandū ꝙ talis timor vocatur castus filialis et amicabilis. Castus q2 ad modū spōse caste d;'a timere deum Na; aliter timet virum vxor casta. et aliter adultera. Si em̄ vir est p̄sens: timet casta ne recedat. si est absens timet ne venire differat. Adultera si vir ē p̄ns timet ne maneat si est absens timet ꝙ redeat. Sic sctī viri si deū hūt p̄sentē p ɔsolationē īternam timēt ne recedat ipam ɔsolationē subtrahēdo. et si aliq̄n recedit timēt ne venire differat diuinā ɔsolationē eis reddēdo. Tali timore oñdebat p̄s. se timere deū q̄ timens ne ab eo recederet dixit. p̄s. l. Spiritū sanctū tuū ne auferas a me. ꝛ si aliq̄n recesserat timebat ne venire differret dicēs. Redde mihi leti. sa. tui. Ecōtra, oūt mali dicunt illud Job. xxj. Recede a nobis sciam viarū tuarū nolum⁹: q2 timēt ne maneat: dicunt recede a nob. ꝛ qi timēt ne redeat: subdūt scientiā viarū tuarū nolum⁹. Et est pdicta snīa btī Augu. de timore casto super illud p̄s. cxxvij. Beati oēs. qui ti. domi. Item vocat timor filialis q2 aliter timet deū filius: aliter seru⁹. Fili⁹ q̄de; timet offendere patrem ne amittat eius gratiam et visionem

suã: seru⁹ aũt ne incurrat penã. Jõ illi q̃ ti
mẽt deũ timore filiali manent in domo dei
vt videãt ei⁹ faciẽ quã desiderauerũt. serui
aũt nõ manẽt: qr de ipsa dei visione nõ cu/
rauerunt. vñ Jo. viij. Seru⁹ nõ manet ĩ do
mo in eternũ: fili⁹ autem manet ĩ eternum.
vñ dicit Augsti. vbi. s. de isto timore filiali.
Interrogo vos si de⁹ veniẽs ꝓprio vice lo
q̃ref vobis et diceret homini. si peccore vis
pecco: fac q̃cq̃d te delectat obũdẽt tibi oĩa
terrena. nemo tibi resistat et viue ĩ illis nõ
vsq̃ ad tp̃s sz semp: faciẽ tñ meã non vide/
bis. fleret gemeret ⁊ rũderet. Timor ver⁹ ti
mor sincer⁹: imo tollonf oĩa et faciẽ tuoꝫ vi
deã. et exclamaret. ps. lxxix. Ostende faciem
tuã ⁊ salui erim⁹. Et iõ de tali timore dr̃ Ec/
cli. xxv. Beat⁹ hõ cui donatũ est hr̃e timorẽ
dei. Itẽ vocaf timor amicabilis: qr timere
debem⁹ eum vt veri amici. Aliter eñ timet
amicũ offendere amic⁹ ver⁹. et aliter amic⁹
fict⁹. ver⁹ eñ timet offendere ne ꝑdat amici
tie solatiũ. fict⁹ ꝟo timet ne ꝑdat tp̃ale sub
sidiũ. Veri igif amici dei timẽt ipsum offẽ
dere ne ꝑdãt ei⁹ amicitiã: ficti ne ꝑdant ter
renã substãtiã. Fict⁹ ergo amic⁹ timet solũ
tp̃e ꝓsperitatꝫ: sz timorẽ abijcit tp̃e necessi
tatꝫ. Et tolẽ timorẽ voluit diabol⁹ falso ĩpo
nere btõ Job. qñ dixit Job j. Nũq̃d frustra
iob timet deũ ⁊c. Ver⁹ aũt amic⁹ in oĩ statu
fortꝫ ꝑmãet. vñ Prouer. xiiij. In timore dñi
fiducia fortitudinis. Scdo ĩ auctoritate
adducta inducif hõ ad obedientiã. cã dr̃ et
mãdata ei⁹ obscura. Ubi aduerte ꝙ mãda
to dei sunt obseruãdo amicabilr̃. i. ex amo
re: vt possit dici illud Jo. xiiij. Qui hꝫ man/
data meo et seruat ea. ille est q̃ diligit me.
Aug. Qui hꝫ. s. in memoria et seruat in vita
Itẽ sũt obseruãda vniuersalr̃. s. nl'lũ omit/
tẽdo. Jac. ij. Quicũq̃ aũt totã legẽ serua/
uerit: offendat aũt in vno fact⁹ est oĩm re⁹.
Itẽ sunt custodienda hilariter siue delecta
biliter vt delectef hõ in eis. Eccli. xxiij. Ni
hil meli⁹ ꝙ timor dei: et nihil dulcius ꝙ re/
spicere ĩ mãdatis dñi. Vñ etiam ꝓpha ait.
In via testimonioꝝ tuoꝝ delectat⁹ sum. si
cut ĩ oĩb⁹ diuitijs. Tertio ĩ auctẽ adducta
assignof rõ q̃re vtrũq̃ facere debemus. s. ⁊
deũ timere ⁊ mãdata ei⁹ seruare. s. qr h̄ est
oĩs hõ. Et rõ est: qr sicut timẽs deũ ⁊ mãdo
ta ei⁹ obseruãn ĩ charitate sine q̃ hõ nõ est
ĩm illd̃. j. Cor. xiij. Si charitatẽ nõ habue
ro nihil sum. vñ et beat⁹ Aug. xx. de ciui. dei
de h̄ rõnem reddẽs ait. Jd h̄ est oĩs hõ: qr
q̃cũq̃ est hoc. i. obseruator mandatoꝝ dei
vbiq̃ ẽ. qm̃ q̃ hoc nõ est: nihil ẽ: nõ eñ ad
veritatis imaginẽ reformaf remanẽs in si/
militudine vanitatis. vñ ꝓpho in ps. lxxij.
Imaginẽ ipoꝝ ad nihilũ redig. Eze. xx. In
p̃ceptis meis nõ ambulauerunt. et iudicia
mea ꝓiecerũt: q̃ faciẽs hõ viuet ĩ eis. s. hic
vita gr̃e et tandẽ vita glĩe. Ad quã dñs ⁊c.
¶ In funere vnius diuitis. Sermo. xl.

D
Iues cum dor/
mierit nihil secum afferet.
Job. xxvij. Qñ duo hoĩes
vadũt sil' ꝑ viã ⁊ catul⁹ se
q̃tos nã põt discerni cui⁹
sit iste catul⁹ ꝙdiu sil' vadũt: sz statim cum
sepanf abinuicẽ vt vn⁹ recedat ab altero ca
tul⁹ stat cũ dño suo et aliũ derelinq̃t. Et ita
accidit de diuitijs mũdi: qr ꝙdiu hõ est in
mundo et offluit diuitijs: nequaq̃ discerni
põt cui⁹ sint ille diuitie an hoĩs an mundi
sz qñ hõ sepaf a mũdo ꝑ mortẽ. tũc diuitie
remanẽt ĩ mãdo ⁊ hoĩem derelinquũt ita vt
nihil penit⁹ possit secũ portare d̃ eis: quod
dr̃ in auctẽ ꝓposita. diues cũ dormierit ni/
hil secũ ⁊c. i. cũ mortu⁹ fuerit nihil secuꝫ af
feret de tp̃alib⁹ diuitijs. In q̃b⁹ quidẽ
verbis de moriente diuite tria describunf.
Primum est ꝯditio fortune: qr diues.
Scdm est corruptio nature: cuꝫ dr̃. cuꝫ
dormierit. s. somno mortis in quo natura
hmõi hõis corrũpif quoad vitã corꝑalem.
Tertiũ est priuatio substãtie. qr nihil se
cũ afferet. s. de temporali substantia.

Videmus ꝙ nõ timẽt

hoĩes de eo q̃ fit dñs in aliquo ludo quãtũ
cũq̃ ĩponãf ei ornamẽta dñi et tribuãf ei
honores vt dño. qr ꝯsiderãt ꝙ talis nõ ẽve
re dñs et ꝙ cito de illo dñio deponef. Sic
nõ dꝫ hã timere: qr videat se esse pauperem
et aliũ factũ diuitẽ: qr ille nõ est vere dñs
suarũ diuitiarũ: ⁊ post modicũ vitã oporte
bit oĩa dimittere. et totã gliam illi⁹ dñij ꝙ
nis ad modicũ videaf ornat⁹ diuitijs et ab
alijs honorat⁹. maxime qr sicẽ illi⁹ diuitie ter
minabunf ĩ morte: sic ⁊ ipsi⁹ pauꝑtas si bñ
voluerit viuere. Vñ dr̃ in ps. xlviij. Ne ti/
mueris cũ diues fact⁹ fuerit hõ. ⁊ cũ multi
plicata fuerit glĩa dom⁹ ei⁹. qm̃ cũ interie/
rit nõ sumet oĩa. neq̃ descendet cũ eo glĩa
ei⁹. In q̃b⁹ q̃dẽ verbis describunf quinq̃.
Primum est pauperis securitas: cuꝫ di/

citur ne timueris.

Scđm est diuitis pſperitas. cū ſubdit. cum diues factus fuerit homo ꝛc.

Tertiū est hoīs mortalitas cū interierit

Quartum est decedentis paupertas. qꝛ non ſumet omnia.

Quintum est morientis humilitas; qꝛ non descendet cum eo ꝛc.

Circa primū aduertēdū est ꝙſi aliq̄ pauꝑes irēt in vīs post dn̄m multū diuitē ꝛ curialē de eo ſperarēt ꝙ nō deficeret eis in necessitate. ꝛ iō nō timerēt suā paupꝑtatē. Nos aūt viā huiꝰ mūdi oēs intrauimꝰ pauꝑes: qꝛ ſicut ait apl's. j. Tim̄. vj. Nihil itulimꝰ in hūc mūdū. vn̄ ꝛ nudi naſcimur. Job j. Nudꝰ egressus ſuz de vtero mr̄is mee. habemꝰ tn̄ nobiscū dn̄m diuitē ꝛ ita curialez ꝙ nō deficit i necessitate dū hō nō fore faciat ꝯ eū. vn̄ apl's Ro. x. Itē dn̄s oīz diues i oēs q̄ iuocāt eū. Et ſic dicit ps. ix. Factꝰ ē dn̄s refu. pau. adiu. in op. ꝛ iō nō opꝫ pauperes timere de necessitatibꝰ huiꝰ vite ſiue liut i eū ſperare ꝛ ab offensis eiꝰ cauere. vn̄ de talibꝰ paupibꝰ dr̄ in ps. lxxvij. Deduxit eos i ſpe ꝛ nō timuerūt. Nota ꝙ multas ꝑrogatiuas facit deꝰ paupibꝰ vt paupꝑtatez nō metuāt: ſꝫ eā vl' voluntarie vl' ſaltē patiēter ferāt. Prima ē qꝛ ip̄e est eoꝝ exauditor vn̄ ps. ix. desideriū pauꝑeꝝ exaudiuit dn̄s ꝛ Eccli. xxj. Deꝑcatio pauperis vſqꝫ ad aures dei ꝑueniet. Scđa ē: qꝛ ē illoꝝ memor ps. ix. Qm̄ nō in finē obliuio erit paupis. Tertia est: qꝛ est eorū ꝓcurator. ps. ix. Tibi dereli. est. paup. ꝛ idē. xxxix. Ego aūt mēdi. ſū ꝛ paup dn̄s ſolli. ē mei. Quarta ē: qꝛ est eoꝝ ſaluator. ps. lxxj. Aīas paup. ſal. fa. Et iō ad ꝯfortādū patientiā paupis dr̄ Deut. xx. Nō timebis qꝛ dn̄s deꝰ tuꝰ tecū. ſ. vt tuꝰ exauditor vt tui memor ꝛ vt tuꝰ ꝓcurator ꝛ ſaluator. Esa. xlj. Ne timeas qꝛ ego tecum ſuz. B Scđo notat in auctāte aducta ꝓditio fortune. ſ. pſpera: cū diues fa. fue. hō. Tunc eñ lꝫ videat bn̄ ſtare: tn̄ vt plurimū ſtat valde male ꝛ ꝑcipue ſi factꝰ ē diues de diuitijs male acq̄ſitꝫ: qđ vt plurimū ꝯtīgit qꝛ vix ſine pctō vſure vel furti vel rapine vl' mēdacij aut ꝑiurij ꝛ doli diuitie acq̄runt. Prouer. xxviij. Qui festinat ditari nō erit inocēs. Spine eñ nō colligunt ſine manꝰ colligētis lesiōe: nec lutū cōgregat ſine cōgregātis inq̄natiōe. Diuitie eñ a dn̄o ſpine dicunt Lu. viij. ꝛ ab apl'o stercora nūcupant, et iō dr̄ Eccli. xx. Si diues fueris nō eris immunis a delicto. Itē postq̄ hō per lucra illicita factꝰ ē diues: tāc ē fortissimo laq̄o illaq̄atꝰ a diabolo. vn̄ Aug. Res quā capis muscipula ē: dū capis capis. ſic auis rapiēdo granū ꝛ piscis vermē i hamo mordica rapiūt: ſꝫ mortis ꝑiculū incurrūt; plꝰ dānificant q̄ dānificēt aliū qꝛ capiēdo et tenēdo alienū tenent a diabolo. Itē i fundo fluminū tenet vas plenū aq̄. ꝛ hoc nō eſſet niſi in ſe ꝯtineret aquā: ꝛ tādiu tenebit q̄diu aquā ꝯtineat. Sic q̄ ꝛ alienū tenebit a diabolo: ſicut capistrū tenet equū qꝛ equus mādibulis tenet eū: ꝛ ſi dimitteret ꝛ nō teneret nō teneret ab eo: ꝛ hamꝰ tenet piscē qꝛ piscis tenet eū: ꝛ auis laq̄uz vn̄ Eccl's. ix. Nescit hō finē ſuū. Sed ſicut pisces capiūt hamo ꝛ aues laq̄o: ſic capiūtur hoīes tp̄e malo. Dr̄ ꝙ malū est ip̄s q̄n vna denariata ꝯstat. x. denarijs. ꝛ certe vnꝰ denariꝰ furatꝰ ꝯstat furāti plꝰ q̄ xx. ſ. qꝛ dānū aīe incurrit qđ incōparabile est auro ꝛ argēto. Et de tali illaq̄atione diuitū a diabolo dicit apl's. j. Timo. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt in tētatiōes ꝛ in laqueuz diaboli ꝛc. Sed qm̄ ꝓſperitas fortune ꝯſistit nō solū in diuitijs: ſꝫ etiā in honore. iō ſubdit. ꝛ multiplicata fuerit gl'ia. i. honor nō solū eiꝰ ſꝫ etiā domꝰ eiꝰ: qꝛ lꝫ tota domꝰ ſiue familia inde honorat ps. cxj. Gl'ia ꝛ diuitie i do. eiꝰ. Sed tn̄ illa gl'ia ꝯtēptibilis ē; qꝛ nō dat hoī: ſꝫ diuitijs. Sene. Mella ſequūt musce; grana formice; cadauera lupi: ꝑdā ſequit turba iſta nō hoīem. Vn̄ deficiētibꝰ diuitijs deficit honor ꝛ gl'ia. deficiētibꝰ eñ fructibꝰ vines nō viſitat vel cuſtodit ſꝫ exclusa relinquit. ꝛ ſic hō deficiētibꝰ diuitijs. Stulte ergo agūt illi q̄ vt dicit ps. xlviij. ꝯfidūt in virtute ſua ꝛ in multitudine diuitiaꝝ ſuaꝝ gloriant. Vn̄ vera gl'ia nō est a diuitijs exteriorꝰ ſꝫ ab iteriorꝰ de q̄bꝰ Grego. dicit ꝙ ille ſe diuitie ſunt q̄ nos virtutibꝰ diuites faciūt. vn̄ ps. xliiij. Oīs gl'ia eiꝰ ab intꝰ. Inde eñ est testimoniū bone ꝯſcīe. vn̄ apl's ait. ij. Coꝝ. j. Gl'ia nr̄a hec est testimoniū ꝯſciētie nr̄e. Tertiū qđ notat i auctoritate adducta ē hoīm mortalitas: cū ſubdit. cū interierit. Casus aduersus tāto ꝑiculosiꝰ recipit quāto magis est inopinatꝰ ꝛ iprouisus ꝛ ꝑcipue casus mortꝫ. Aliq̄n accidit porcis ꝙ dū comedūt vel iacēt i pace ꝛ securitate ſua capiūt ꝛ ad macellū ducunt ſeu occidūt. Sic accidit etiā plerūqꝫ diuitibꝰ ꝙ cū in maiori pa

ce vel securitate pfruunt̄ diuitijs suis. tūc
inuadunt̄ ⁊ capiunt̄ a morte. sicut pz ī illo
diuite de q̄ dī Lu. xij. q̄ dicebat. Aīa. mea
habes multa bona ⁊c. Et dicūt q̄dā istū di
uitem fuisse nabal carmeli. Un̄ de talib⁹
dicit apl's. j. Tes. v. Cū dixerint pax ⁊ secu
ritas tūc repētin⁹ eis supueniet interitus
Quartū qd̄ notat̄ in supadducta auctori
tate ē decedētis paupertas: q2 nō sumet oīa
scz a se possessa: q2 oīa relinq̄t h. Nā oīa cor
ruptibilia reuertunt̄ ad suū pncipiū sicut
corp⁹ q2 sumptū ē de terra ī terrā reuertet̄
sm̄ illud Gen̄. iij. In sudore vult⁹ tui vesce
ris pane tuo donec reuertaris ī terrā de q̄
sumpt⁹ es. Et sic etiā accidit de corpib⁹ iu
mētoz. Eccl's. iij. Oīa pgūt ad locū vnū de
terra facta sūt ⁊ ī terrā pit̄er reuertunt̄. q̄
re cū hō nō habuerit diuitias a se sz a mū
do. iō in fine hoīs ad mūdū reuertunt̄. ps
xlviij. Relinq̄t alienis diuitias suas. Aua
rus ergo sil'is ē colūbe q̄ ibi nidificat vbi
pentes sui pullos amiserūt. sic auari ī mū
do thesaurizāt vbi pētes eoz oīa reliq̄rūt:
Hiero. Nō sunt bona hoīs q̄ secū ferre nō
pōt. sola mīa comes ē defūctoz. iō Mat.
xxv. Virgines fatue, i. aīe imprudentes q̄
exeūtes. s. a corpib⁹ nō sumpserunt oleū. i.
meritū opez pietatꝫ ⁊ mīe exclusę sūt a nu
ptijs padisi. Quarto ōndit̄ moriētis hūi
liatio: q2 nō descēdet cū eo. s. ī sepulcrū vel
ī īfernū glīa ei⁹: q2 vtrobiqꝫ nō in glīa sz ī
ignominia erit sm̄ illud Osee. iiij. Gloriā
eoz in ignominiā cōmutabo. Nā in igno
minia erit aīa in īferno: ⁊ in sepulcro feti
do corp⁹ ⁊ vermib⁹ plenū. s. Mach. ij. Glo
ria viri pctōris sterc⁹ ⁊ vermis est Et bū di
cit pctōris: q2 gloria viri iusti magna est ⁊
aīe ī celo ⁊ corpis ī tumulo: q2 corpa sctōz
etiā ī tumultis clausa honorant̄ ⁊ adorant̄
ppter spē future resurrectiōis in q̄ pleni⁹
glorificabunt̄. ps. cxlix. Exultabunt sctī in
gloria letabunt̄ in cubilibus suis. C

Secūdo ī themate as

sumpto notat̄ corruptio nature qū subdit̄
cū dormierit. i. cū mortu⁹ fuerit. Pħs in li
bro ethicoz vocat somnū dimidiū vite di
cēs: q̄ felix nō differt a misero sz dimidiū
vite. i. ī somno nisi q2 meliora sūt fātasma
ta. i. somnia iustoz. Et sm̄ h̄ mors pōt assi
milari somno siue dormitiōi q̄ ē dimidiū vi
te magis ppe q̄ somn⁹. Nā cū vita hoīs sit
in aīa ⁊ ī corpe mors q̄ tollit vitā corpis ⁊
relinq̄t vitā aīe: dimittit q̄si dimidiū vite
Et de tali dormitiōe mortis dr̄ in ps. lxxv
Dormierūt somnū suū ⁊ nihil inuenerunt
oēs viri diuitiarū in manib⁹ suis. In qui
bus quidem verbis agitur de duobus.
Primo de morientium expectatione: cū
dr̄. dormierunt somnum suum.
Scd̄o de diuitū frustratione. q2 nihil in
ue. oēs viri. di. in ma. suis.
Circa pmū attēdēdū est q̄ sicut ille q̄ ad
dormiēdū se ponit: ponit se sub spe surgē
di a sōno: ita q̄cūqꝫ morit̄ bz mori sub spe
future resurrectōis. ho. xl. Nūq̄d q̄ dor. nō
adij. vt resur. Et sicut facile ē hoī excitare
aliquē a sōno: ita facile ē deo resuscitare a
morte. vn̄ Jo. xj. Lazar⁹ amic⁹ nr̄ dormit sz
vado vt a sōno excitē eū. ⁊ loq̄bat̄ de sōno
mortis q2 lazar⁹ iā mortu⁹ erat. Sz notādū
q̄ sm̄ medicinā aliq̄s sōn⁹ ē laudabilis ⁊
aliq̄s illaudabilis. Laudabilis q̄dē ē som
n⁹ suo tpe fact⁹ ⁊ in q̄ corp⁹ dulciter q̄escit
Sic mors laudabilis ē q̄ aduenit hoī eo
tpe q̄ est bū dispositꝫ. s. sm̄ aīam puta qū ī
uenit eū in grā: siue baptismali sicut mors
pueroz: vel saltē ī grā pniali ⁊ ī statu cha
ritatis: q2 tūc cū sint filij dei ducūt ad eter
nā hereditatē sm̄ illō ps. cxxvj. Cū dederit
dile. suis sō. ecce here. do. fi. mer. Tūc etiā
dī dormiēs. i. moriēs ad dulcissimā q̄etem
duci. s. padisi. de q̄ dī in ps. iiij. In pace in
idipz dor. ⁊ req̄e. Et iō sicut somn⁹ corpalis
ē ad q̄etē ⁊ sanitatē corpis q2 mot⁹ corpis
⁊ sensus nō sinuarent̄ sz deficerēt si aliqñ
nō q̄escerēt. q̄ quies fit in somno. Ita ⁊ sō
n⁹ mortis est necessari⁹ ad quietē ⁊ salutē
aīe. Un̄ Jo. xj. Si dormierit saluꝰ ē. Sōn⁹
aūt illaudabilis ē somn⁹ nō suo tpe fact⁹:
⁊ iste pcipue ī infirmo nō ē bonū signū vt
dicit Hippocrates ī libro pnosticoz ⁊ pci
pue qñ ē cū inq̄etudine ⁊ fātasijs distortis
Et talis ē pctōris qui fit incōgruo tpe. s.
qñ est in pctō ⁊ ī mala dispositiōe aīe: ⁊ tūc
veniūt demones ⁊ īmittūt ei fantasias di
stortas ⁊ deceptorias vt nō redeat ad pniā
⁊ morit̄ cū inq̄etudine ⁊ horrore pscīe: ⁊ ta
lis somn⁹ mortis nō ē ei ad salutē sz ad dā
natiōnē ⁊ ad mortē eternā. Hoc figuratū ē
Judic. iiij. in Sysara q̄ capite. s. mētis defi
xo terre. i. affectib⁹ terrenis vel pctō cum
clauo obstinatiōis ⁊ desperatiōis soporē. i.
mortis corpalis sociās. s. morti eterne de
fecit in corpe ⁊ mortu⁹ est etiā in aīa. s. eter
na morte. Scd̄o in auctoritate adducta a

gif de diuitū frustratiōe: q2 nil inuenerūt
rc. Aliqñ accidit dormiēti φ sōniat se īue
nire magnas diuitias et vr ei tenere eas
manib⁹ ⁊ recōdere ꝑ se: sȝ postφ̄ excitat⁹ ē
nihil īuenit ī māib⁹ suis. Sic diues φ̄ diu
viuit cōtrectat diuitias ⁊ pecunias suos
manib⁹ ⁊ recōdit ⁊ letaṙ ī eis: sȝ post som
nū mortꝫ nihil īuenit ſībi de oib⁹ illis. vñ
Iob. xxvij. Apiet oclos suos ⁊ nihil īnue-
niet. vbi Grego. Oculos q̄s culpa cloudit
pena apit. vñ de diuite epulone existēte ī
inferno dr̄ Lu. xvj. Eleuās aūt oclos suos
cū eēt ī tormētꝫ: vidit eo abrahā alōge ⁊ lazo
rū quē. s. p̄ri⁹ aspicere nō dignabaṫ. Notā
ter aūt dic̄ p̄ri⁹ φ nihil īuenerūt ī manib⁹
suis: qi eīm diuitias suas ī manib⁹ suis te-
nuerūt ⁊ eas dū viuerēt pou p̄rib⁹ distribue
re noluerūt: iō de eis post morte nihil īue-
nerūt q̄s q̄dē īuenissēt si ī manib⁹ paupeꝝ
ponere voluissēt vñ btūs Laurenti⁹ dixit
tyrāno. Thesauros eccl'ie q̄s req̄ris iā ī ce-
lestes thesauros man⁹ paupeꝝ deportaue
rūt. Greg. Tpalia oīa q̄ seruādo amittim⁹
largiēdo ſuam⁹. Propterea dr̄ Prouerb.
xxxj. de muliere forti. Manū suā apuit in
opi ⁊ palmā suā extēdit ad pauperē. D

Tertio agitur ī proposi

to chemate de ꝑuatōe sube q̄. s. fit ꝑ morte
cū dr̄. nihil secū afferet. s. de suis diuitijs:
⁊ iō ē q2 aīa itellectīa nō ē susceptiua sube
material' et corp̄alis. vñ etiā ī corpe exūs
ſm itellectū recipit spēs sine maria ꝑut
phs dic̄. Mlto ḡ mag3 cū a corpe sepaṙ ⁊
denudaṙ nihil materiale ⁊ corp̄ale secū af
ferre pōt. Cū ḡ iste diuitie sint materiales
et corp̄ales: nō ē mirū si de talibus nihil se-
cū dicanṫ afferre. Sed notandū φ accidit
de diuitijs sic̄ de p̄atꝫ vl' arborib⁹ īfructuo
sis: q2 lȝ talia p̄ta in vere vestianṫ herbis ⁊
floib⁹ vel arbores frōdib⁹: tñ nec in messe
illa afferunt segetes: nec ille ī autunno affe
runt fruct⁹, et ita t̄poles diuitie φuis in h̄
mūdo exornēt et florere faciāt diuites: post
morte tñ ī iudicio vl' ī inferno nullū fructū
afferēt eis. vñ Abachuc. iij. Mentieṫ opus
oliue et arua nō offerēt cibū Abscindet de
ouili pec⁹ rc. Et tangit illa de q̄bus p̄cipue
erāt diuitie ātiq̄ꝝ. s. d̄ fructib⁹ arboꝝ ⁊ fru
gib⁹ ṫre. ec de aīalib⁹: de q̄b⁹ nihil fructifi-
cat diuiti post hāc vitā. solo ḡ bōa opa sūt
q̄ afferūt fruct⁹ p̄manentes: q2 lȝ trāseat op⁹
ē manet tñ meritū et p̄miū eternū, vñ, dñs
ait Ioh. xv. Posui vos vt eatꝫ et fructū af
feratis. s. meritoꝝ ⁊ fructus vester maneat
scȝ in p̄mio vite eterne. Ad quā nos rc.

¶ In funere vni⁹ diuitꝫ afflicti. Ser. xlj.

Humiliasti nos in

loco afflictiōis et coopuit nos
h vmbra mortis. ps. xliij. Vide-
mus cōiṫ in his q̄ sūt ex 2rijs
mixta φ denoīanṫ a 2rio p̄dn̄ante. i. cuius
2ri⁹ ⁊ ꝑpetas mag3 appet ī mixto. Et iō cor
p⁹ hūanū lȝ sit corp⁹ mixtū ⁊ ex q̄ttuor cō-
positū 2rijs elemētꝫ tñ q2 pl⁹ appet ī eo 2ri⁹
et ꝑpetas ṫre. sic̄ pȝ ex eius grauitate ⁊ cor
pulētia et ī pu̇ritate ⁊ ī finali resolutiōe in
terraȝ idcirco terrestre vocaṫ siue terrestris
domus. ij. Cor. v. Scim⁹ φ si terrestris do
m⁹ nr̄a hui⁹ h̄itatiōis dissoluaṫ rc. īmo et
hac de cā t̄pe hō vocaṫ terra. Eccl. x. Quid
sup̄bis terra ⁊ cinis. vñ hō ad humo dr̄. i.
ab humida terra sic̄ ⁊ aīalia in q̄bus p̄dn̄aṫ
ꝑpetes aq̄ dicunṫ aq̄a siue aq̄tica: ⁊ sic de
alijs. Nūc aūt sūt tria loca p̄ncipalia hūa-
ne h̄itatiōis. Un⁹ sup̄m⁹ q̄ est locus felici-
tatꝫ ⁊ delectatiōis. s. celū empyreū q̄ ē loc⁹
angeloꝝ ⁊ scōꝝ: de q̄ ps. xxij. ait. In loco
pas. vbi me collocauit. Alius 2o ē infimus
q̄ est loc⁹ infelicitatꝫ ⁊ damnatiōis. s. infer
nus q̄ est lac⁹ demonū ⁊ pctōꝝ: q̄ cū morta
li pctō decedūt: de q̄ Baruch. iij. Coinq̄na
tus es cū mortuis. deputat⁹ es cū descēdē
tib⁹ ī infernū. Al⁹ loc⁹ ē medi⁹. i. mūdus:
⁊ q2 mediū sapit naturam extremoꝝ. sic̄ aer
q̄ est medi⁹ inter ignē ⁊ aquaȝ 2uenit cum
igne in calido ⁊ cū aq̄ in hūido. est eīm aer
calid⁹ ⁊ hūidus sȝ mag3 tēperate calid⁹ φ
ignis ⁊ minus hūid⁹ φ aq̄. Sic etiā q2 mū
dus medi⁹ locus est inter p̄adisum in q̄ est
sūma delectatio. ⁊ infernū in q̄ est sūma af
flictio. iō lȝ tēperat⁹ hȝ in ſe vtroq3 quādā
admixtionē 2solatiōis ⁊ afflictiōis ⁊ gau-
dij ⁊ merois. ſm illō Prouer. xiiij. Risus
dolore miscebiṫ ⁊ extremo gaudij luct⁹ oc-
cupat. iñ q2 plus hȝ de afflictiōe φ de 2so
latiōe. q2 hūane felicitatꝫ dulcedo multis
amaritudinib⁹ est respsa. iō denoīaṫ a p̄e
dn̄ante. q2 loc⁹ afflictiōis vocaṫ. Et in h̄ lo
co post pctm̄ sup̄bie posuit deus hoīes vt
hūiliaret. ⁊ vt mag3 hūiliaret dedit ei sen-
tētiā mortꝫ. i. vt oēs hoīes moriaṫ. ⁊ mors
mar̄i ē hūiliat hoīem. q2 nulla sup̄bia nul-
la diuitiaꝝ copia ⁊ nulla ēt potentia mor-
ti resistere pōt. Sic ḡ habem⁹ duo. Primo

ꝙ nūdus dr̄ locꝰ afflictionis. Scd̄o qꝛ ī h̄ loco deꝰ posuit hoīem cū sua morꝫ vt hūiliaret: et h̄ est qd̄ dr̄ in v̄bis ꝓpositꝫ. Hūiliasti nos ⁊c. Ad quid deꝰ q̄ dē v̄bis describuntur breuiter tria q̄ deꝰ circa hoīes facit.

Et primū est bn̄ficiū quo deijcimur ex diuina mīa: cum dr̄ hūiliasti nos.

Scd̄m est supplicū qd̄ patimur ex diuina iusticia: cū subditur in loco afflictionis.

Tertiū est exterminiū quo corrumpimur ex diuina potentia, cum subinfertur. et cooperuit nos vmbra mortis.

Circa primū notandū

est ꝙ sic̄ ille q̄ hꝫ lapidē ī manu: ⁊ vult eā ī altū ꝓijcere pmo īclinat manū in q̄ ipm lapidē hꝫ et postea in altū mittit. Sic deꝰ ex sue grē bn̄ficio q̄s primo hūiliauit postea exaltat. Eccl'i. vij. Hūiliat ⁊ exaltat circanspector deꝰ. Hūiliat aūt dupl'r. Uno mō ꝑ pn̄iam inquātū ipe pn̄iam īstituit in q̄ hūiliamur. s. vl' deo in ꝯtritionis merore: qꝛ in corde viri hūiliabit eū: siue sacerdoti in cōfessiōe. Eccl'i. iiij. Presbytero hūilia aīam tuā. Alio mō hūiliat nos deꝰ ꝑ tribulationes ⁊ afflictiōes: qꝛ lꝫ dū sentiunt videantur inferre tristiciā. tn̄ si patiēter portentur postꝙ transierūt ꝑducunt ad magnam leticiā: sic̄ ille q̄ a chirurgico incīdit ⁊ incidit vt sanet. lꝫ tūc dolor tn̄ postꝙ sonꝰ est factus ⁊ euasit mortē multū letat. Jta tribulatiōes ⁊ afflictiōes pūtea lꝫ videantur dolorose. tn̄ patiēter portate sanant animā a pctīs. ⁊ faciūt euadere mortē eternā. ⁊ introducūt ad eternam leticiā. vn̄ ī ps. lxxxix. Letati sumꝰ pro diebꝰ qbꝰ nos hūmi. an. q̄bus vidi. mala. Jn quibꝰ q̄ dē v̄bis tanguntur q̄tuor effectus pn̄tiū tribulationum.

Primus qꝛ letificāt: vn̄ dicit. letati sumꝰ

Scd̄s qꝛ clarificāt. vn̄ subdit pro diebꝰ.

Tertiꝰ qꝛ hūiliāt. ⁊ iō subiūgit. qbꝰ nos hūiliasti. Quartꝰ qꝛ mollificāt. s. ad cōpassionē. ⁊ iō subinfert. ānis q̄bꝰ vidimꝰ mala. s. aliorū cōpatiendo ⁊ condolendo eis.

Circa pmū notādum est ꝙ tribulatiōes sūt cā leticie triplici rōne. Pmo rōe patientie. qꝛ tribulatio patiētiā opat. patiēs autē lꝫ s̄m corpꝰ sentiat cruciatū. tn̄ s̄m mentē ꝯsiderat tribulationū fructū ⁊ pmiū: ⁊ iō s̄m diuersa insunt ei duo ꝯria. qꝛ ex passiōe cruciat. lꝫ ex apphēsione aīe letat. vn̄ ij. Macb. vj. dixit eleazarꝰ. Duros corpis sustineo dolores, s̄z aīos vo ꝓpter timorē tuū libēter h̄ patior. Et sic etiā faceruīt alij scti martyres q̄ ingemiscebāt carne s̄z letabant corde. Esa. xxiij. Jngemuerūt oēs q̄ letabant corde. Scd̄o tribulatiōes sūt cā leticie rōe diuīe grē: qꝛ in plibꝰ ꝯtingit ꝙ dolor corpis tātꝰ ē ꝙ fac nō sentire aīale apphēsionē seu delectationē mētalē ꝯtutꝫ. Et iō deꝰ infūdit aliqbꝰ tātā grām ⁊ cōsolationē in ipa tribulatiōe ꝙ fortiꝰ eleuāt aīaꝫ ad diuina ī qbꝰ delectet q̄ꝫ a corpalibus penis afficiat: ⁊ tūc aīa exultat ī tāta leticia vt ꝓ nihilo q̄si hēat corpis cruciatꝰ Jn huiꝰ rei figura dr̄ Deut. viij. Afflixit te penurio ⁊ dedit tibi māna. Et h̄ deꝰ fac: q̄ quāto amariores sūt herbe medicine tāto plꝰ opꝫ ponere de zuccaro vel melle vt ifirmus faciliꝰ absorbeat potionem. ps. xciij. Scd̄m mlt'i. dolorꝫ meorꝫ ī cor. meo: ꝯsolatiōe leti. aīt. meā. Tertio tribulatiōes sūt cā leticie: qꝛ. s. ꝑ multos tribulatōes opꝫ nos ītrare ī regnū dei in q̄ est etna leticia. Qꝛ aūt ꝑ tribulatiōes opꝫ nos ītrare ī regnū dei ⁊ gl'iaꝫ: ꝓꝫ exēplo xpi ⁊ sctōꝫ suoꝫ: q̄ꝫ exēpla ꝯsiderādo est etiā tribulorꝫ cā cōsolatiōis ⁊ leticie. Nā a q̄ amara transiēs per aquā dulcē dulcꝫ efficit: ⁊ vinū dulce transiens ꝑ gariofilū q̄si goriofilatꝰ ē: sic tribulatiōes ⁊ tētatiōes q̄ ptiꝰ ꝑ xpꝫ ⁊ sctōs trāsierūt exēplo illoꝫ nob' debēt eē dulciores. Ber. Magna ē ꝯsolatio mēbris ex capite. Gre. Facta ꝑcedētiū recolomꝰ ⁊ nō erunt nob' grauia q̄ toleramꝰ. Un̄ q̄ ꝯsiderāt exēplo xpi ⁊ martyꝫ letificant ī tribulationibus. Esa. xvj. Letāt sup muros cocti lateris. ⁊ muri cocti lateris fuerūt sci martyres defensores et muniētes eccl'iā et excocti igne passionis: q̄ ostēdūt nobis eoꝫ exēpla ꝙ ꝑ tribulationū pn̄tiū tristitiaꝫ opꝫ transire ad eternā leticiā. s. celestꝫ hierl'z: ⁊ tūc dicet illō Esa. lxvj. Letamini cum hierl'z et exultate ī ea oēs q̄ diligitꝫ eaꝫ: gaudete cū ea gaudio vniuersi q̄ lugebatꝫ. Scd̄s effectus tribulationū est: qꝛ clarificāt aīam ⁊ iō vocantur dies q̄n dicit. ꝓ diebus dies eī dr̄ a dyā qd̄ est claritas. Claritas eī diei duobꝰ modis inducit. Uno mō ꝑ purificationem aeris. Nā q̄n aer ē plenꝰ densissimis nubibus. tūc q̄nq̄ ita obscurat ꝙ vr̄ q̄si nox: s̄z vēto aq̄lonari flāte expellunt nubes: purificat aer et dies clarificatur. Sic q̄n peccator est plenus magnis pctīs anima ita obscurat et tenebrat vt videat esse in nocte, Sed adueniente vēto tribl'atiōis vehe

mētis redit hō ad agnitionē sui ꝛ ad penitentiā: ꝛ tūc aīa expulsis nubib⁹ pctōꝝ purificata clarescit. Unū debent dicere sic tribulati ꝛ sic cōpūcti. Nox precessit dies appropinquauit obijciam⁹ ergo opa tenebrarū. Ro. xiij. Scdō inducit claritas diei p illuminationē. s. solis: redeūte scꝫ sole sup terrā. Sol aūt iusticie. s. de⁹ qui recessit ab hoīe p pctm̄: tunc ad ipm̄ hoīem redit qñ hō redit ad ipm̄. Jac. iiij. Appropinquate deo ꝛ appropinquabit vobis. Sicut port⁹ appropinquat nouī qñ nauis appropinq̄t ei. Et si aliqs auertisset faciē suā a facie alicui⁹ q̄ esset imobilis: tūc illi⁹ facies esset adūsa ouersa qñ ipse ouerteret ad eū. Et sic ē qñ pctōres q̄ erāt auersi ab eo peccādo cōuertunt ad ipm̄ penitēdo. Unū Zach. i. Cōuertimini ad me ꝛ ego ouertar ad vos. Cōuertimini ad me. s. a tenebris pctōꝝ recedēdo. ꝛ ego cōuertar ad vos lumē grē īfundēdo. ps. cxxxviij. Nox sicut dies illuminabit sic tenebre ei⁹ ita ꝛ lumē ei⁹. Job. xvij. Noctē verterūt in diē. Terti⁹ effect⁹ tribulationum est q̄ humiliāt. vñ dici q̄b⁹ nos humiliasti. Nō sicut inclinant arbores pōdere pomoꝝ: ita humiliant hoīes pōdere tribulationū. ps. lxxxviij. Tu humiliasti sicut vulneratū supbuꝫ. Sed tñ talis humiliatio si sit ficta vel violēta tñ nō valet ad salutē. Sicut humiliatio antiochi. ij. Machab. ix. Humiliat⁹ ad terrā i gestotorio portabat manifestā dei virtute in semetipso cōtestans. Et post hoc ergo cepit ex grandi supbia deduci⁹ ad agnitionē sui venire diuina admonit⁹ plaga. ꝛ infra. Orabat aūt scelest⁹ dñm a quo nō esset miam ɔsecuturus: Eccli. xij. Si humiliat⁹ vadat curuus abyce aīm tuuꝫ et custodi te ab illo. Aliqñ etiā si sit impfecta volet ad salutem. tpolē sicut pꝫ in Achab. iij. Reg. xxj. Nōne vidisti achab humiliatum corā me. Quia igit humiliat⁹ est mei cā nō inducā malum ī dieb⁹ ei⁹. ij. Para. xij. Quia humiliati sunt nō disꝑdā eos. Sed si sit vero et pfecta humiliatio liberat hoīem a mal' tpalib⁹ ꝛ spūalib⁹ ps. cxiiij. Humiliatus sum ꝛ liberauit me. Job. xxij. Qui humiliat⁹ fuerit erit in glia. Quart⁹ effect⁹ tribulationū est q̄ ɔdolificāt. s. ad cōpotiendū alijs. Nā etiā ille qui erat dur⁹ qñ patit ipe magis cōpatit alijs q̄s videt mala pati. Nā ferrū ī ignē missuꝫ ita mollescit vt facil' adhereat alteri ferro ignito. et sic afflict⁹ igne tribulatōis facili⁹ cōpatit alteri afflicto et ex tali cōpassiōe accrescit hoī pmiā leticie. et iō d̄r ī auctoritate et p annis supple letati sum⁹ q̄b⁹ vidim⁹ mala alioꝝ cōpotiēdo. s. eis: sed illi q̄ diligūt mala alioꝝ letant de eis sicut inuidi et sunt digni pena. Sop. xv. Maloꝝ amatores digni sūt morte. Et sic q̄ fecerūt mala alijs q̄ nō debēt recipiēt ea. Esa. iij. Ue aīe eoꝝ qm̄ reddita sūt eis mala. B

Secundo ponitur in

themate assūpto supplicium qd̄ patimur ex diuina iusticia: q2 ꝓpter pctā nrā sum⁹ positi ī loco afflictiōis. Est em̄ duplex loc⁹ afflictionis. Un⁹ p se. ali⁹ p accidēs. Per se q̄dē ille est afflictionis loc⁹ q2 ad h' solū deputat⁹ est vt existentes in eo affligant ꝛ h' loc⁹ est infernus. vñ vocat locus tormētoꝝ. Luc. xvj. Testet illis ne ꝛ ipsi veniāt in locū hūc tormētorū: ꝛ talis loc⁹ est pessimus. Mal⁹ q̄dē ꝓpter tormētoꝝ acerbitatē: peior propter tormētoꝝ pluralitatē: sed pessim⁹ ꝓpter tormētoꝝ eternitatē. Sūt em̄ ī infer⁹no tormento crudelia ꝛ plura ꝛ eterna. vñ pñt dicere dānati pctīs suis vel demonib⁹ illud Numme. xx. Adduxistis nos in locuꝫ istū pessimū. Alius est locus afflictionis p accidēs. s. mūdus: in q̄ nō fuit hō posit⁹ vt affligeret: inīmo vt delectoret ꝛ ad meliora pmerēda oporet. sm illud Geñ. ij. Plātauerat aūt dñs de⁹ paradisum voluptatī a principio in q̄ posuit hoīeꝫ quē formauerat. ꝛ īfra eodē. Tulit ergo de⁹ hoīem ꝛ posuit euꝫ in paradiso voluptatis vt opararet ꝛc. Sed postq̄ hō peccauit ꝛ deū offendit eiect⁹ est de loco delectatiōis ꝛ missus ī locū afflictōis vt ibi afflict⁹ humiliaret. vbi pōt dicere illō ps. xxxvij. Afflict⁹ sum ꝛ humiliat⁹ sum nimis. Unū propter pctā hoīm frequenter inducit de⁹ sup mūdū magnas afflictiōes. Et ideo dicit de⁹. Hiere. xix. Inducā afflictionē super locū istum ita vt oīs qui audierit illam tinniāt aures eius eo q̄ dereliquerunt me. In quibus quidem verbis tangūtur quattuor rationes quare tribulatiōes pñtis vite sunt patiēter ferēde.

Prima sumitur ex parte inferentis. scꝫ dei qui dicit. Inducam ꝛc.

Scdā ex pte ɔtinētis. super locū istum.

Tertia ex parte audientis. ita vt omnis qui audierit ꝛc.

Quarto ex pte patientis. q2 dereli. me.

Circa primū notādū q̄ sicut infirm⁹ dꝫ

patiēter sufferre qn̄ affligitur a medico ex eo φ faciet ad eius curationem. Ita hō dʒ patienter sustinere qn̄ affligit a deo: qr faciet hoc ad eius correctionē et purgationē. Un̄ multū gaudere dʒ pctōr infirmus qn̄ videt celestē medicuʒ intromittere se de infirmitate sua et ex hoc sperare veniā. Nā illi q̄ in hoc mūdo ꝓsperant sunt velut infirmus desperat⁹ a medico relictus volūtati sue cui nihil qđ petat denegat vn̄ Greg. Desperatis egris medici quicquid poscunt dare ꝑcipiūt: q̄ aūt ad salutē reduci pñt varia multa cōtradicūt. Maius ergo beneficium cōfert deus homini qn̄ ipsum affligit φ cū ipsum ꝓsperari pmittit. Pl⁹ eīm confert puero q̄ eum corrigit φ qui libitū suū facit. et frenetico vel insano qui ipm ligat φ qui eius insaniam non refrenat. sic eīm exponitur periculo sicut navis sine anchora ventis ꝛ procellis exponitur. Et sic etiaʒ dicit Greg. Moctand⁹ vitulus liber ad pascua dimittitur: servandus iugo premittitur: qr iniustus ad debitam morteʒ currēs effrenotis voluptatibus ꝑmittitur: iustus vero delectatione retrahitur transitorie iocūditatis. Unde Job. vj. Hec mihi sit consolatio vt affligens me dolore nō pcat. Sed tunc apparet φ deus afflixerit peccatoreʒ ꝓ bono suo qn̄ cognoscens se affligi ꝓ peccatis suis revertitur ad penitentiā vt purget peccata sua. Un̄ Levit. xxvj. Affligent donec confiteant iniquitates suas ꝛ malorum suorum recordent quibus prevaricati sunt in me: Hoc etiā affectu petebat Hiere. affligi pctōres qn̄ dixit Hiere. xvij. Induc super eos diē afflictionis. Secūda rō quare afflictiones huius vite sunt patienter tolerande: sumit ex parte ꝯtinentis. i. loci in quo sum⁹. vnde dicit sup locū istū. Uidemus eīm φ locus ꝓphanat propter ea q̄ fiūt i loco: sicut ecclesia violat ꝓpter effusionē sanguinis vel seminis in ea: ꝛ iō oportet φ recōcilietur ꝛ sanctificet. Et sic mundus seu locus mundi quodāmodo efficit particeps maloꝝ q̄ fiunt in eo. Sed qn̄ hoīes qui peccaverūt i loco ꝑ afflictiones ꝛ tribulationes quas patiunt in ipso loco in quo peccaverūt sive ꝑ afflictiones penitentie purgant: tūc ꝛ ipse locus dicit purgari ꝛ recōciliari. ꝛ sicut fuit particeps maloꝝ sic efficit particeps bonoꝝ. Un̄ dr ij. Mach. v. Non propter locum genteʒ: sʒ ꝓpter gentem locum deus elegit. Ideoqʒ ꝛ locus ipse particeps fact⁹ est populi malorum. postea autem fiet socius bonorum ꝛ qui derelict⁹ in ira dei omnipotentis est iterum magni domini reconciliatione cū summa gloria exaltabitur. Un̄ ꝛ finaliter mūdus innovabitur ꝛ glorificabitur resuscitato ꝛ innovato ꝛ glorificato homine.

Tertia ratio q̄re afflictiones sunt pntiēter ferēde ꝛ quare positi sumus in loco afflictionis: est ex parte audientis. vn̄ dicit. vt omnis qui audierit tinniant ꝛc. Punit eīm ꝛ affligitur aliquādo vnus peccator vt alij qui audierint terreantur. Notandum est eīm φ in exemplum aliorum affligunt aliquando ꝛ iusti ꝛ peccatores. Iusti qdeʒ in exempluʒ patientie. sicut dicitur de Tobia φ hanc tentationem permisit domin⁹ evenire illi vt daretur posteris exemplum patiētie eius sicut ꝛ sancti Job. Tobie. ij. Peccatores aūt affligunt in exemplum vt alij eoꝝ penam audiendo vel videndo terreantur ꝛ retrahātur ab imitatione culpe ꝛ qn̄ ex magnitudine pene audite ille qui audit vehementer admiratur ꝛ terret. dicūtur aures eius tinnire. Et qr duplex est pena qua homo potest affligi. s. ꝑ subtractionem boni ꝛ per illationem mali qn̄ ex vtrinsqʒ auditu aliquis multum terretur vel admirat. dicūtur tinnire ambe aures eius. Dextera ꝓpter timorē de subtractiōe bonoꝝ. Sinistra ꝓpter timorē de illatiōe maloꝝ. Un̄ j. Re. iij. Ecce ego facio verbū in israel. qđ quicūqʒ audierit tinnient ambe aures eius. In die illa suscitabo adversum hely oīa que locutus suʒ super domū ei⁹ ꝛc. Quarta ratio quare tribulationes sunt patienter sustinende. accipit ex parte patientis qn̄ ille qui patit meretur affligi. Un̄ Luce. xxiij. dixit latro crucifixus cum xp̄o. Nos quidē iuste: supple patimur: nam digna facti recipim⁹. Esa. xlvj. Ego feci et ego eram. Et ideo in auctoritate adducta assignat iustaʒ causam inducēde afflictiōis per quā ostendit φ merebant affligi. s. qr dereliquerunt me. Nā cum sint in pctō. scʒ eversio ab icōmutabili bono et cōversio ad bonū cōmutabile. ratio culpe magis accipit ex aversione a deo q̄ʒ ex conversione ad creaturaʒ. Unde si aliquis converteret ad creaturā sic φ ex hoc non averteret a creatore non haberet rōnem culpe. Et iō iusta causa afflictionis est qn̄ aliqs ꝓpter qđcūqʒ aliud relinqt creatorē suū. vn̄. iij. Reg. ix

Quia dereliq̄rūt dn̄m deū suū: ⁊ post. Id circo inducit dn̄o sup eos oē malū. Et merito: qꝛ i deo quē dereliq̄rūt ē oē bonū. ¶

Tertio in themate as

sumpto ponit exterminiū q̄ corrūpimur. s. mortis: cū d̄r. coopuit nos vmbra mortꝫ. i. necessitas moriēdi ⁊ h̄ est nr̄a mortalitas. Nā aūq̄ hō peccaret poterat hō nō mori ⁊ ista possibilitas nō moriēdi erat q̄dā vmbra imortalitatis vite future: sꝫ post pctm̄ hūit possibilitatē ⁊ necessitatē moriēdi ꝓpter qḋ ī viuēdo sp̄ tēdit ad mortē. Et iō ista talis possibilitas seu necessitas ē vmbra mortꝫ q̄ p̄cedit ipam mortē in viuēte. Et h̄ est q̄ oēs coopimur: qꝛ oēs subiecti sum9 mortalitati ⁊ necessitati mariēdi. s. Paral. xxix. Dies nr̄i q̄si vmbra sunt super terrā. Job. iij. Obscurēt eū. s. diē q̄ natus vel cōcept9 sum in originali pctō: tenebre ⁊ vmbra mortꝫ: qꝛ. s. ex originali pctō secute sūt ⁊ tenebre ignoiātie ⁊ necessitas moriēdi. Uel ip̄a mors hoīs corꝑalis vocatur vmbra mortꝫ. s. eterne. Umbra eīm licꝫ habeat aliq̄ mō figurā rei cui9 est vmbra: nō tn̄ est illa nec adequat ei. Sic mors corꝑalis assimilat morti eterne: qꝛ est in īferno de qua d̄r in p̄s. xlviij. Sicut oues ī inferno positi sūt mors depascet eos. s. excoriato corpis indumēto ⁊ ablāta lana tꝑalium deposite aīe in īferno velut oues excoriate vbi mors ita depascet eos q̄ tn̄ nō extiguūt: qꝛ mors in eis ꝺm Greg. sempviuit: ⁊ finis semꝑ incipit ⁊ defect9 nūq̄ deficit. Et iō ꝺm Ber. semꝑ moriunt ad vitā ⁊ semꝑ ad mortē viuūt. Assimilat ḡ mors corꝑalis illi morti et̄ne: qꝛ sicut mors corꝑalis separat carnē ab aīa: ita illa mors et̄na aīam a deo. Et sic mors corꝑalis priuat hoīez vita nature ⁊ bonis tꝑalib9: ita mors eterna p̄uat eū vita glorie: ⁊ bonis eternis: nō tn̄ ista mors illi adequat: nec ē illa: qꝛ ex ista morte tenebrosa nūq̄ trāsit ad lucē: sed ex obscuritate corꝑoralis mortꝫ aliq̄ trāseūt ad lucē glīe sicut ex vmbrositate aurore trāsit ad plenā lucem diei. vn̄ Job. xxiiij. Subito cū apparuerit aurora arbitrant vmbrā mortꝫ. Et in eodē xij. Producit in lucē vmbrā mortis. Et h̄ fit qn̄ ex morte corꝑali percutitur aliquis ad lucē eterne glorie. Ad quā nos ⁊c.

¶ In funere viuius afflicti vel diu īfirmi. Sermo. xlij.

Elior est mors

q̄ vita amara: ⁊ requies eterna q̄ languor perseuerans. Eccli. xxx. Plerūq̄ cōtigit q̄ ea q̄ ꝺm se sūt meliora ⁊ magꝫ eligibiliora ex aliq̄ adiūcto fiunt minus eligibilia: sic̄ philosophari ē meli9 ꝺm se ⁊ magꝫ eligibile q̄ ditari: qꝛ sic d̄r Prouer. viij. Melior est sapīa ad quā. s. studet ph̄s cūctis opib9. sꝫ tn̄ si philosophari esꝫ cū nimia indigētia nō eēt magꝫ eligendū. vn̄ ph̄s dicit ī lib. Topic. q̄ philosophari est meli9 q̄ ditari: sꝫ nō magis eligēdū indigēti. Sic vita ē eligibilis magꝫ q̄ mors sꝫ tn̄ si mors sit hoī bona ⁊ vita eēt multū amara meli9 eēt eligēda talis mors q̄ vita. Et sic lꝫ meli9 sit q̄ corp9 cōseruet in vita q̄ q̄ quiescat in sepulcro: tn̄ si longeuitas vite esset cū cōtinuo lāguore ⁊ afflictiua īfirmitate: nō esset meli9 nec etiā magꝫ optabile. Et h̄ qḋ exp̄sse d̄r in ꝟbis ꝓpositis. Melior est mors ⁊c. ¶ In quibus quidē ꝟbis quattuor Ecclesiasticus facit.

Or p̄mo extollit illḋ qḋ est terminatiuū afflictiōis. s. mortē dicēs: melior est mors.

Scḋo despicit illud qḋ est afflictiōis inclusiuū: qḋ est vita amara.

Tertio adiungit illud qḋ est afflictionis exclusiuū: qḋ est requies eterna.

Quartu describit illud qḋ est afflictiōis cōtinuatiuū scꝫ languor perseuerans.

Circa primū attenden

dū est q̄ vnicuiq̄ illud videt esse meli9 ⁊ magis eligēdū ad qḋ magis afficit: ⁊ ecōtrario nihil videt sibi esse min9 eligibile q̄ carere illo. vn̄ auaro q̄ maxīe afficit ad diuitias meli9 videt etiā mori q̄ carere diuitijs ⁊ eē indigētē. Et ꝺm h̄ d̄r Eccli. xl. In vita tua ne idigeas. meli9 est eīm mori q̄ indigere: q̄uis possit h̄ exponi etiā de hoīe ꝟtuoso qꝛ meli9 videt ei mori corꝑalr q̄ expoliari diuitijs sp̄ualib9. s. ꝟtutū idigere. Itē ābitioso q̄ maxīe afficit ad gliaꝫ ⁊ honorē meli9 videt mori q̄ p̄uari glīa ⁊ honore ⁊ viuere ignominia. vn̄ dic Ambro. sup illḋ. j. Cor. ix. Bonū est magꝫ mihi mori q̄ vt gloriā meā quis euacuet. Ap̄ls tn̄ illud verbū dixit non de gloria tꝑali et vana: sed de spirituali ⁊ bona: quam habebat ex eo q̄ p̄dicabat euangeliū sine sumptu ⁊ elemosynis de ꝓprio labore viuens

Quis ei licitum fuisset viuere de elemosynis sicut alij faciebãt q̃ euãgeliũ ṗdicabãt. Homini aũt virtuoso q̃ maxime afficitur ad bonũ ṽtutis gloriosius videt et melius mori ꝛ etiã occidi q̃ ṗtermisso bono virtutis peccare ꝛ vitiosã vitã ducere q̃ sibi odibilis est. Et iõ dĩ de Eleazaro .ij. Machab.vj. Iste gloriosissimã mortẽ magis q̃ odibilẽ vitã cõplectẽs voluntarie ṗibat ad supplicium. Ubi prerogatiua mortis viri ṗbi ꝛ fortis apparet ex quattuor.

Primo ex cõmendatione. quia vocat eã gloriosissimam mortẽ.

Scđo ex cõparatione. quia cõparat eã ad odibilem vitam.

Tertio ex prelectione. quia magis eam complectens.

Quarto ex patiẽtis feruore. quia voluntarie preibat ad supplicium.

Circa primũ attẽdendũ est q̃ mors viri ṗbi ꝛ fortis puta alicuius martyris põt dici gl'iosa ꝛ gl'iosior ꝛ gl'iosissima. Gl'iosa q̃dẽ rõe pugne: q2 talis est pugna martyrũ. q̃ moriẽdo vincit: cadẽdo resurgitur: et morte victoria cõparat. sicut Chris. dicit. Sed dĩ gl'iosior rõne cause. q2 martyrẽ nõ facit pena sed causa. puta si patiat ṗpter iusticiã vel legẽ sicut Johã. bap. vel fidei sicut Paulus. vel ecclesie sicut Thomas cantuariẽsis. Sed dĩ gl'iosissima rõne victorie vel corone: q2 non solũ martyr coronatur laurea sed etiã aureola ṗs. viij. Gloria ꝛ honore coronasti eũ. Gñalius autẽ loquẽdo ista mors põt dici gl'iosa quã precedit testimonium bone cõsciẽtie. ij. Cor. j. Gl'ia nostra hec est testimoniũ cõscientie nostre. Sed illa est gloriosior quã sequit approbatio diuine iusticie. vñ. ij. Cor. x. Qui gloriatur in dño glorieť. Nõ eñ qui seipm cõmendat ꝛc. scz approbãdo eũz in iudicio post mortẽ. Sed illa mors est gloriosissima q̃ perducit ad visionẽ claritatis eterne: ibi erit maxima gl'ia. i. clarissima cũ laude noticia. ṗs. cxlix. Gl'ia hec est oĩbus sanctis eius: ṗpterea etiam dĩ in ṗs. cxv. Preciosa in conspectu dñi ꝛc. et hec mors sequitur ex bona vita sicut ex bona cultura terre sequitur fructus preciosus. Sap. iij. Bonorũ laborũ gl'iosus est fructus. Scđo apparet ex cõparatione: q2 cõparatur ad vitaz odibilẽ hoĩs pctõris. Uita eñ pctõris est odibilis deo: q2 altissimus odio habz pctõres: vt dĩ Eccli. xij. ꝛ maxime superbos: q2 odibilis corã deo ꝛ hoĩbus est supbia. Eccli. x. Itẽ est odibilis ṗximo: q2 licz hõ debeat in quolibet ṗximo suo diligere naturã: in quolibet tñ debet vitiũ ꝛ culpã odire. Augusti. in sententijs ṗsperi. Sic diligẽdi. sunt hoĩes vt eorũ nõ diligantur errores. Aliud est enim amare q̃ facti sunt: ꝛ aliud odisse quod faciunt. ṗs. cxviij. Iniquos odio habui.

B Itẽ est pctõris vita odibilis sibipsi. Qđ põt ṗbari ṗ q̃ncz q̃ sunt amicitie propria ṡm pħm. ix. Eth. Unusq̃sqz eñ amicus. Primo quidẽ vult suũ amicũ esse ꝛ viuere. i. cõseruari in vite integritate: sz mali nõ volũt cõseruari integritatẽ interioris hoĩs. Scđo ei quez diligit vult hõ bona: sed mali nõ appetũt spũalia q̃ sũt aĩe sue bona. Tertio qui diligit operat bona ad ipm quẽ diligit: sed mali non operant ad bonũ aĩe sue. Quarto cõuiuit delectabiliter amico suo: sed malis nõ est delectabile cõuiuere secũ redeundo ad cor: q2 inueniũt ibi mala ṗterita ꝛ ṗsentia ꝛ futura q̃ abhorrẽt. Quinto cõcordat hõ cũ eo quez diligit q2 in eisdẽ delectatur ꝛ cõtristatus: sed mali seipsis nõ cõcordãt ṗpter cõsciẽtiã remordẽtẽ. Ex quibus oĩbus ptz q̃ qui diligit iniquitatẽ odit aĩam suaz: vt dĩ in ṗs. x. ꝛ ṗ cõsequens vitã suã ṡm anime salutẽ. Tertio ostendit prerogatiua mortis viri fortis ex prelectione: q2 prelegit eã vite odibili: q2 magis est eam cõplacens. Si aliq̃s haberet dñm quez multũ offendisset ꝛ q̃ ei multũ esset iratus ꝛ vocaretur ad iudicium eius: si inuenire posset aliquez mediatorẽ qui esset placator ire illius libenter cõplecteretur illũ ꝛ eius auxilium. Sic homo pctõr qui multũ offendit deuz ꝛ qui ṗuocauit sibi irã dei quãdo considerat se vocari ṗ mortẽ ad iudiciuz eius multũ debet vigilare ꝛ esse sollicitus quõ posset inuenire modũ placandi irã eius: ꝛ inueniens debet eũ cõplecti ꝛ nõ dimittere Eccli. iiij. Qui vigilauerint ad istã scilz ad mortẽ. s. sollicite ad eã se preparãdo cõplectẽtur placatorem. Iste placator est pñie luctus. Cuius figura habet Esa. xxxviij. in Ezechia qui cum audisset. Dispone domui tue: q2 morieris tu ꝛ nõ viues. Et conuertit ezechias faciem suã ad parietem ꝛ orauit ad dñm ꝛ dixit. Obsecro dñe ꝛc. Et fleuit ezechias fletu magno. Et statim redijt propheta ad eum: ꝛ ostendit deum

esse placatū ei dicēs. Audiui orōnē tuā ꝛc. Sed iste flet⁹ pnie dʒ esse cuꝫ dolore cōtritiōis, cuꝫ robore cōfessiōis. ꝛ cuꝫ labore satisfactiōis. Ista em̄ sunt munera quib⁹ ira dei placaᵗ. s. munere cordis: qđ ē dolorosa contritio. ꝛ munere oris siue lingue. qđ est pudorosa cōfessio. ꝛ munere man⁹. i. opis siue obsequij. qđ est laboriosa satisfactio. Gen. xxxij. Placabo eum muneribus. Per ista etiam tria extrahunᵗ tres spine pctī q̄ sunt infixe pctōri que seinuicē cōplectuntur. s. pctm̄ cordis: oris: ꝛ opis: ex quo nerui. i. spine seinuicē cōplectunᵗ. Naꝫ ex peccato cordis ꝓcedit pctm̄ oris. ex q̄ etiā nō nunq̄ seq̄tur pctm̄ opis. sicut qn̄ aliquis volens ꝛ deliberās carnaliter peccare solli citat ꝛ requirit mulierē ꝟbis ꝛ illa consentiente ꝓceditur ad actum carnis. Et sic iste tres spine pcti. scꝫ cordis oris ꝛ operis seinuicē cōplectunᵗ. ꝛ ita frequenter accidit etiā in alijs. Sed extrahitur spina. i. pctm̄ cordis ꝑ dolorem contritiōis: sed spina. i. pctm̄ oris extrahitur ꝑ pudorē confessiōis ꝛ spina. i. peccatū opis extrahiᵗ labore satisfactionis. Sed notandū ꝙ tam hō iust⁹ q̄ etiā pctōr eligit interdū potius mortem q̄ vitam. Sed pctōr facit hoc non ratione culpe: sed solū rōne pene. scꝫ vt pena quam viuens patitur per mortē finiaᵗ: ꝛ ſm̄ hoc dr̄ Hiere. viij. Eligēt magis mortē q̄ vitaꝫ oēs qui residui fuerint de cognatione hac pessima. Sed iustus taꝫ ratiōe pene q̄ culpe. Ratione quidem culpe: qr potius vult quācūq; penam q̄ cōmittere culpā. vnde Heb. xj. Magis eligens affligi cum pplo dei q̄ tpalis pctī habere iocunditatem: et ideo martyres potius voluerunt occidi q̄ cōtra fidē peccare. Itē etiā rōne pene quia multotiens eligunt potius mori q̄ videre vł experiri mala huius vite ꝑsentis. vnde Tob. iij. Expedit mihi mori magis q̄ viuere. Et. j. Macb. iij. Melius est nobis mori in bello q̄ videre mala gentis nostre ꝛc.

Quarto in aucte adducta ostēdiᵗ prerogatiua mortis viri fortis: puta martyris ex feruore patientie: quia vol. prei. ad sup. Ubi nota feruoreꝫ martyris. Primo ex electiōe: qr voluītarie nō coacte. Item ex preuentione: qr preibat. Et ex passione: qr ad suppliciū. Ita deberet hō peccator ire ad suppliciū pnīe. Primo scꝫ libēter qđ est voluītarie ire. Ista voluntas ostēdiᵗ ex duob⁹ Primo ex correctione pctī ꝑteriti. Scđo ex fuga ꝛ cautella futuri. Eccli. xx. Quā bonū est correctū manifestare pnīam. sic em̄ effugies voluntariū pctm̄. Scđo dʒ ire celeriᵗ qr dʒ ꝑire. i. ꝑuenire mortē vł infirmitateꝫ Luc. j. Preibis em̄ añ faciē dn̄i. s. confessione accelerādo. ps. xciij. Preoccupem⁹ faciē ei⁹ in ꝯfessiōe. s. vt nō appareāt turpitudines pctōꝝ ante faciē ei⁹. Item patiēter scꝫ suscipiēdo ꝛ tolerādo penā satisfactiōis: q̄ pōt itelligi ꝑ suppliciuꝫ inquātū esse dʒ afflictiua: qr si ħ suppliciuꝫ refugeret ad maius suppliciū iret. s. eternuꝫ de quo Mat. xxv. Ibunt hi in supplicium eternuꝫ. ¶

Secūdo in themate assumpto poniᵗ illud qđ est afflictionis icl̄usiū. s. vita amara.

Ubi aduertendū ꝙ duplex est amaritudo. Una est vita presentis: ꝛ hec diuersis remedijs pōt amoueri vel tēperari. Un̄ figurata est in aquis marath que per immissioneꝫ ligni dulcorate sunt: Exo. xv. Et iđ dr̄ Eccli. xxviij. Nonne a ligno dulcorata est aq̄ amara. Un̄ ꝛ scti viri ꝑ imissionē. i. cōsideratiōnē: ligni crucꝭ. idest penarū q̄s xp̄s pro nobis ꝑtulit i cruce dulcorauit sibi amaritudīes p̄ntis vite vel ꝑ aliquā considerationē sapīe q̄ ligno vite assimilaᵗ. Prouer. iij. Alia ꝟo est amaritudo vite sequentis. i. infernalis pene q̄ nec remoueri pōt nec etiā tpari. Et de hac exponi posset illud Job. iij. Quare misero data est lux: ꝛ vita his qui in amaritudine aīe sunt? Ubi aggrauatur ꝛ horrenda esse ostendiᵗ dānatoꝝ pena ex quattuor.

Primo ex ꝑuatiōe bōi: ꝛ ista notaᵗ i miso

Scđo ex ꝯgruitate mali ꝛ istā denotat lux

Tertio ex duratiōe supplicij: q̄ designatur in vita.

Quarto ex afflictiōe animi: que designatur in amaritudine anime.

Circa primū notāduꝫ est ꝙ multū miser pōt dici q̄libet dāmnatoꝝ in īferno cuꝫ sit oī bono priuat⁹. Est em̄ triplex bonū. s. supernū externū ꝛ internū. Bonū supnum ē bonuꝫ eternū. scꝫ celestia btitudo: qđ q̄dē illi q̄ sunt in celo iā possident in re: fideles autē q̄ viuūt in mūdo habēt illud in spe. Sed miseri dānati nec in re ipm habent nec in spe hr̄e pn̄t. Un̄ etiā spe ipsi⁹ eterni boni priuati sunt ex toto: qđ tn̄ bonū cōsecuti fuissent si non fuisse ex culpa sua. Bonum autē externū est oē bonū tpale huius mūdi quo scꝫ nos iuuamur: q̄ bono carent

dãnati: qꝛ vidẽt se p̄uatos oĩ iutorio ⁊ vti
litate oĩm creaturorum sine oĩ refrigerio.
Aliud est bonũ internũ.s.grã ⁊ v̄tutes et
dona sp̄ũsscti: quib⁹ etiã carẽt dãnati ⁊ ha
bẽt postea malos habit⁹ viciorũ q̄ eos cru-
ciãt ad modũ vermiuz: vñ cuilibꝫ dãnato
pōt dici illud Apoc.iij. Tu es miser ⁊ mise
rabilis ⁊ paup̄. Miser ꝑpter carentiaꝫ bo
ni eterni: miserabilis ꝑpt̄ defectũ boni in
terni: sꝫ paup̄ ꝑpter expoliotioneꝫ oĩs bo-
ni externi. vñ ⁊ infernalis regio d̄r terra mi
serie ⁊ tenebrarũ. Job.x. Scd̄o aggrauat̄
pena dãnatorũ ex cognitiõe mali: qꝛ scꝫ op
time agnoscũt mala q̄ patiũtur. Sed q̄re
dota est lux talis cognitiõis misero dãna-
torũ: certe in penã suã. Nã quãto pl⁹ cogno-
scit hõ malũ suũ: tanto plus affligit̄ ⁊ do-
let qꝛ dolor non est lesio sed lesionis perce-
ptio: ⁊ iõ ignorãtia mali diminuit de pena.
Licꝫ autẽ dãnati sint obscurati corporaliter
tñ ad maiorẽ penã suã habẽt lumen itelle-
ctus: quo cognoscũt ⁊ bona q̄ amiserũt et
mala q̄ patiunt̄. Job.xij. Producit ĩ lucem
vmbrã mortis. Tertio aggrauat̄ eorũ pena
ex duratione supplicij: qꝛ scꝫ data est mise
ro dãnato vita.s.indeficiẽs. Vñ vt nunq̄
careant miseria nunq̄ poterũt carere vita.
libẽter enĩ vellẽt mori ⁊ nõ esse vt tali pe-
na carerẽt. Licꝫ enĩ nõ esse per se non sit op
petibile: tñ inquantũ esset ablatiuũ tanti
mali hẽre rõneꝫ boni: ⁊ sic est appetibile.
vñ Apocal.ix. Desiderabunt mori ⁊ fugiet
mors ab eis. p̄s.xlviij. Laborabit ĩ eternũ
⁊ viuet adhuc in finẽ. Quarto aggrauatur
eorũ pena et amaritudine interiori: quia ĩ
amaritudine aĩe sunt. Tria enĩ pctã sunt
q̄ p̄cipue cõsueuerũt in aĩa amaritudineꝫ
generare.s.odium: inuidia: ⁊ ira: ⁊ ista tria
maxie sunt in eis. Habẽt enĩ damnati sum
mũ odiũ inter se ⁊ ad deum ⁊ sctõs: immo
etiã p̄res ad filios ⁊ ecõuerso. Cruciantur
etiã de inuidia quã habent ad btõs viden
tes eos eẽ in glĩa inestimabili. Cruciantur
insup̄ de ira quã habẽt contra deũ ⁊ sctõs
⁊ etiã ad seipsos: ⁊ semper sunt in maxima
amaritudine oĩe. Eccle.xxiij. Amara erit
potio bibentib⁹ illam. Ezech.xxvij. Plora
bunt in amaritudine anime. D

Tertio in themate as-

sumpto ponit̄ illud qd̄ est afflictionis exclu
siuũ.s.requies eterna. Quãdiu enĩ aliq̄d est
in motu ⁊ labore nõ quiescit nec requiem hꝫ.
Vñ qꝛ in mundo isto hõ semp̄ est in motu:
qꝛ nunq̄ ĩ eodẽ statu p̄manet: ⁊ etiã ĩ labo
re: qꝛ hõ ad laborẽ nascit̄: iõ non hꝫ hic re-
quiẽ. vñ Michee.ij. Surgite ⁊ ite: qꝛ non
habetiꝫ hic requiẽ. Sꝫ terminato oĩ motu
⁊ labore vt ĩ celesti beatitudine: tũc erit p̄
fecta requies. Apoc.xiiij. Amodo iam dic̄ spi
rit⁹ vt re.a lo.suis. Oĩs eĩ laboriosus mo-
tus videt̄ fieri ꝑpt̄ aliquã indigentiã vel
fugiẽdi malũ vel adipiscendi bonũ. Sꝫ in
celo nõ erit aliq̄ talis indigẽtia vbi aberit
oẽ malũ ⁊ aderit oẽ bonum. vñ cessabit la
boriosus mot⁹ ⁊ erit hõ in opulẽta requie.
s̄m illud. Esa.xxxij. Sedebit p̄plus me⁹ in
pulchritudine pacꝭ ⁊ ĩ tabernacul' fiducie:
⁊ in reqe opulẽta. Vñ ⁊ celũ empyreũ qd̄
est btitudis loc⁹ vt sit ꝯforme q̄eti btõrũ d̄r
non moueri. p̄s.cxxxj. Hec requies mea ĩ sclm̄
sclĩ hic hitabo ⁊c. ¶ Quarto notat̄ ĩ the
mate assumpto illud qd̄ ẽ afflictionis cõti
nuatiuũ.s.languor p̄seuerãs.i. diuturna ĩfir
mitas: qꝛ sic̄ illa grauat medicũ corporaleꝫ:
ita p̄seuerãtia ⁊ diuturnitas pctĩ offendit
medicũ celestem. Eccli.x. Languor prolixior
grauat medicũ. Naꝫ sicut dic̄ Hiero. Hũa-
nũ est peccare sꝫ diabolicũ est p̄seuerare.
Et sicut lãguor breuis facil'r sanat̄. Eccli.
x. Breuẽ lãguorẽ p̄cidit medic⁹: inueterati
aũt difficulter. Sic a pctõ cito resurgens
facil'r purgat̄: sed pctm̄ p̄ cõsuetudinẽ in-
ueteratum difficil'r expiat̄ vel corrigit̄. Et rõ
est. qꝛ ꝯsuetudo est altera natura: ⁊ iõ p̄ cõ-
suetudineꝫ efficit̄ q̄si innatũ. Et sicut dicit
Sen. Qd̄ innatũ est vel infixũ nõ tollit̄ sꝫ
linit̄. Sꝫ q̄uis p̄ medicũ corporalẽ non pos-
sit sanari oĩs languor corporalis: tñ oĩs lan-
guor pctĩ sanari pōt p̄ medicũ celestẽ. scꝫ
deũ. Deut̄.vij. Auferet dñs a te oẽꝫ lãguo
rem. sꝫ opꝫ p̄mo adhibere medicinã pnĩe.
Eccli.xviij. Ante lãguorem adhibe medici-
naꝫ: qꝛ per pnĩam acquirit̄ sanitas gratie
et glorie. Ad quã nos perducat. ⁊c.

¶ In funere viuus robusti qui statim mo
ritur. Sermo.xliij.

Ste moritur ro

bustus ⁊ sanus. Job.xxi.
Frequẽter videm⁹ q̄ illud
qd̄ videt̄ robusti⁹ ⁊ fortius
cuius deficit q̄ illud qd̄ vi
detur debilius ⁊ infirmius. Sicut leo est
fortior ⁊ robustior ceruo ⁊ tamẽ minus vi
uit ⁊ citius moritur morte naturali q̄ͣ cer-

bus et fortior ē falco q̄ coturnicula. Et lignū castanearū videt̄ fortius q̄ lignum palme. Ita aliqui q̄ videntur languidi diutius viuūt q̄ illi q̄ videntur sani et robusti. vñ aliquādo absq̄ aliqua apparēte infirmitate tales q̄ videntur sani et robusti subito moriunt̄: ita vt de sua sanitate vel fortitudine nullus cōfidere possit. Sic accidit etiam modo de isto nostro defuncto. vñ dicitur in verbis propositis. Iste moritur robustus et sanus. ❡ In quibus quidem verbis tripliciter describitur huiusmodi defunctus.

Et primo ex corruptiōe imminēti: q̄r moritur

Scdo ex fortitudine pcedēti: q̄r robustus

Tertio ex valitudine apparenti. quia sanus: saltem erat apparenter licet forte non existenter.

Circa primū aduertēdū

q̄ repentina mala periculosiora sunt q̄ premisso q̄r incula puisa minus seruiunt: sicut Greg. dicit. Et idcirco subitonea mors est valde periculosa: q̄r in eo statu in quo hō inuenit moriēs in eo iudicat et semp manet Et hoc dī figurate. Eccl's. xj. Si lignū ceciderit ad austrū vel ad aq̄lonē ibi erit. Et exponit̄ a Hiero. et a Grego. Si lignū. i. hō ceciderit p mortē in austrum. i. in grā finali. vel ec. austrū cadit qñ p mortē ad glīam vadit vel ad aq̄lonē. i. in frigore malitie et pcti vel ad aq̄lonē cadit qñ p mortē ad eternū supplicium ducit̄. Et seq̄t. ibi erit. s. immutabilit̄ Hiero. Ubicunq̄ locū tibi pparaueris futuráq̄ sedē siue ad austrū siue ad aq̄lonem: ibi cū mortuus fueris pmanebis. Sed nota q̄ ille dī mori subito q̄ mortē suam non puidet cogitādo: etiā si quantum ad tps tarde moriat̄. Et sm hoc multi pctōres subito moriunt̄ et male: q̄r finē suū puidere neglexerūt. et de talibus dī Job. xxxiiij. Subito morient̄ et media nocte curuabunt̄ ppli et pertransibūt. In quibus quidem verbis de malorum morte quottuor describit.

Primo eius velocitatem quia subito morientur.

Scdo eius obscuritatē q̄r media nocte

Tertio eius humilitatem: quia curuabuntur populi.

Quarto eius mutabilitatem: q̄r ptrāsibūt

Primo ergo mali et pctōres dicunt̄ mori subito: q̄r. s. impiauisi et ipreparati moriuntur. Et ratio est quia totū sollicitant̄ et curant de his que ptinent ad vitam q̄ negligunt cogitare vel puidere ea que spectant ad mortē: et ideo subito. i. qñ nō expectant neq̄ cogitāt ex diuina snīo superuenit eis mors: sicut aui quiescenti super arborem ea non perpendēte superuenit pcussio sagitte. Figura huius hr. j. Reg. xxv. de nabal qui interpretatur stultus vel insipiens: q̄r dicitur ibi q̄ percussit dñs nabal et mortuus est scz subito. Esa. xxx. Subito dum nō sperat̄ veniet contritio eius. Et ideo bene consulitur Eccli. v. Ne tardes conuerti ad dñm et ne differas de die in diem. subito eñi veniet ira illius et c. Et hoc faciendum est q̄r post mortē remedium nō est. vnde Prouer. vj. Subito cōteret̄ et nec habebit vltra medicinā. Scdo describit beatus Job in auctoritate adducta mortis obscuritatem quia media nocte. i. i obscuritate cordis: sicut beatus Gregorius exponit. q̄r non habuerunt lucē consideratiōis et preuisionis ipsius mortis. Et notandum q̄ obscuritas ipsius noctis est ex interpositione terre inter nos et solem. Et sic est obscuritas in corde vsurariorum et aliorum auarorum ex interpositiōe cupiditatis terrene inter animā ipsorum et deum. Et ideo Chrysostomus dicit q̄ tenebra anime est diuitiorum cupido et in tali tenebra moriunt̄ impenitētes. Uñ dictū est illi diuiti Luce. xij. Stulte hac nocte. i. in hac obscuritate aīam tuam repetēt a te: q̄r dum in temporalibus gaudere cogitabat ceca aīa eius rapta est ad ea que ignorabat. Contra quod dicebat aplus. j. Tessalo. v. his q̄ iam terrena cōtempserant et ad eterna bona per mortis preuisionem se preparabāt: Iam non estis noctis neq̄ tenebrarum vt vos dies illa tanq̄ fur cōprehendat. Dies eñi illa scz mortis. illos tanq̄ fur comprehendit quos improuisos et impreparatos inuadit et ad eterna supplicia rapit. Tertio describit beatus Job mortis humilitatē: q̄r curuabunt̄ populi. Qui eñi viuentes curuari. i. humiliari ad penīam noluerunt voluntarij. humiliati per mortem diuine sententie curuātur inuiti. sicut taurus indomitus qui refugit collum subdere iugo humano studio subdit̄ et nolens. Et talis sic curuatus et humiliatus potest dicere illud ps. xxxvij. Miser factus sum et curuatus sum vsq̄ in finem. Quarto describit beatus Job i auctoritate adducta mortis mutabilitatem. quia pertransibunt. Secundū Gregorium. aliud est transire. aliud per-

transire: qꝛ transimus viuēdo: sed pertransimus moriendo. Ipsa eñ vita nostra continue transit ad mortē. Sap. ij. Umbre transitus est tp̄s nostrū. Primus eñ homo sic conditus fuit vt staret: et ideo ipse stabat tēpore transeunte. sed postq̄ ipse peccauit et deū offendit. fact⁹ est transiēs cum tp̄e. Et sic etiā nos de eius vitiosa radice ꝓpagati sic transim⁹ cū tp̄e. scꝫ de infantia ad adolescentiā: et inde ad iuuentutē. et de iuuentute ad senectutē: et inde ad mortem. Sap. ij. Transiet vita nostra tanq̄ vestigiū nubis. Sed in morte dicimur pertransire. ps. cij. Spiritus pertransibit in illo et nō subsistet. Ipsa etiam mors dr̄ pertransisse. Ro. v. In oēs hoīes mors pertrāsijt. s. ab adam. B

Secūdo ī themate as

sumpto describiꝛ hō defunct⁹ ex fortitudine precedenti: qꝛ robustus. Ubi aduertendū q̄ aliquis pōt dici robustus vel a robore corporis. vel a robore mētis. Robur aūt corporis non est virtus lꝫ possit esse instrumentum virtutis si aliquis bene vtatur eo scꝫ ad actū virtutū. Sed aliqñ ꝯtingit q̄ q̄ plus habet de robore corporis magis deficit in virtutibus anime. Unde sanson qui non vincebatur ab hoste vincebatur tñ a meretrice ⁊ voluptate carnis. Uñ tale robur scꝫ corporis tñ non sufficit ad salutem anime immo aliquando impedit eam. vt cum hō vtitur eo ad malum. vñ dr̄ Amos ij. Robustus nō saluabit aīam suam. Quis etiam exponaꝛ de aīa. i. de vita corporali que ab aīa est: quā etiā robust⁹ saluare non pōt qꝛ quantumcunq̄ robustus non pōt finaliter resistere morti. Scđo pōt dici aliquis robustus a robore mentis: quod differt a robore corporis. qꝛ frequenter illi q̄ sunt imbecilles corpore sunt robusti corde ⁊ mēte et ad hoc robur multū valet sapientia ⁊ doctrina: quia vir sapiēs et doctus videt vbi timendū est vel nō. et ideo nō timet vbi nō est timendum. Propterea dicitur Prouer. xxiiij. Uir sapiēs fortis est. ⁊ vir doctus robustus: et validus. In quibus quidem verbis tangitur triplex virtus hoīs sapientis.

Nā primo quidē vir sapiens habet virtutē ꝯtēnendi ꝓspera. et iō dicit q̄ fortis est. Et ratio est: quia sapientia illuminans intellectū facit virtutes ⁊ bona spūalia apparere amabilia et appetibilia: sed voluptates ⁊ ꝓspera huius mundi facit apparere contemptibilia et mortifera. Et ideo facit animum fortem ad contemnendū ea. Quādiu eñ ferrum manet frigidum est forte et non potest faciliter plicari: sed qñ in igne calescit emollitur et plicatur. ⁊ saxum quia durū ⁊ forte est non emollitur aqua. Sic q̄diu cor nō incalescit igne auaritie est forte ad contemnendum terrena. Anim⁹ etiā qñ facit sapere spiritualia facit despicere carnalia. q̄ gustato spiritu desipit omnis caro. et faciendo etiam percipere eterna facit contemnere temporalia: quia vilescunt temporalia cum considerantur eterna. Et ita facit animum fortem ad contemnendū talia. Job. ix. Si sapiens corde est et fortis robore. Sapiēs ad discernendū noxia ⁊ fortis ad contēnendū ea: qꝛ frequenter appetitus ad talia vehementissime inclinaꝛ: qꝛ sicut dicit Aug. Aliqñ etiam si noceat prodesse creditur qd̄ delectat. et ideo requiriꝛ fortitudo animi ad vincendū talē appetitum. s. delectationū carnis vel mūdi. Secūdo vir sapiēs ostenditur habere virtutem tolerandi aduersa: cū dr̄ vir doctus. scꝫ a dño robustus est. s. ad tolerandū aduersa. Et bene dicit doctus patiēter. Uerbo quidē cū dixit Mat. v. Beati q̄ persecutionem patiunꝛ ꝓpter iustitiam: qm̄ ipsoꝝ ⁊c. Exēplo cum dixit Jo. xv. Non est seruus maior dño suo. si me persecuti sunt et vos ꝑsequētur. ps. xvij. Qui docet man⁹ meas ad prelium et digitos meos ad bellū. sicut ille q̄ docet ascremire. hoc bellū p̄ patientiā ⁊ bona opa vinciꝛ. Et ideo sicut dicit Aug. Perfectio christianitatis est bona facere et mala pati. et talis est fortitudo et robur quo peruenimus ad vitam eternā. In cuius figuram dixit Moyses Josue. Deut. xxxi. Confortare et esto robust⁹. Tu eñ introduces pplm istū in terrā quā daturū se patrib⁹ eoꝝ iurauit dñs. que terra vitam eternā figurabat. Robustus aūt pugnat miles q̄ expectat de victoria ditari sic dꝫ homo robustus contra aduersa pugnare p̄ patientiā vt acquirat eternas diuitias. Uñ Prouerb. xi. Robusti habebunt diuitias. Robusti scꝫ in virtutibus habebunt in futuro diuitias eternas q̄ sole hec diuites faciūt. Prouer. xxj. Cogitationes robusti semper in abundantia. Tertio quoq̄ sapiens ostenditur habere virtutē vincendi tentationū certamina. ⁊ ideo dicitur validus: quasi valens contra oīm tentationū genera. Terra que

est bñ garnita ⁊ de victualib⁹ puisa interi⁹ ⁊ bñ murata exteri⁹ est valida ad resistendū hostib⁹. Sic aīa q̄ est plena interi⁹ diuitijs xtutū ⁊ est clausa bñ exteri⁹ bona ⁊ diligenti custodia sensuū: est valida ad resistendū oīb⁹ tētatiōib⁹. vñ Prouer. xviij. Substātia diuitis vrbs roboris eius: ⁊ q̄si murus validus circūdās eā. Itē p sensus non ingrediunt ad aīam nisi imagines rerū. i. fantasmata ⁊ spēs siue silitudines earū: q̄ quasi valide cōteruntur qñ male tētationes bene repellūtur. iiij. Reg. xi. Imagines. s. baal. i. diaboli contriuerūt vallide he imagines sunt tentationes ⁊ illusiones diaboli qui conteruntur. E

Tertio in themate assumpto

describit defunct⁹ ex valitudie apparēti: qr san⁹. s. videbat appenter qñ mortu⁹ est: vel existenter erat si occisus fuit ab aliq̄. Unō sanitas corpis subito pōt pdi siue ex vulnere seu pcussione hoīs siue ex pcussiōe dei ex aliq̄ infirmitate subito imissa. vñ Hierem. xiiij. Precussisti nos ita vt nulla sit vltra sanitas: vñ magis dz hō curare de sanitate aīe: quā tñ hō hre nō pōt nisi expellat egritudo pctī p medicinaz pnīe ⁊ purgationē pfessiōis. Sz sicut nō valet mortuo medicina corpalis sz solū viuenti: sic nec medicina pnīe valet post mortem. Et ideo dr Eccli. xvij. Uiuus ⁊ sanus cōfiteberis. In q̄bus xbis tanguntur tria.

Primo tempus aptum penitentie qd̄ ē in vita presenti: cū dicitur. viuus.

Scdo penitētie commoditas: qr sanus.

Tertio pnīe necessitas: cū dr. pfiteberis.

Circa primū attēdēdū ē q͠ optimū tpā ad pniām ⁊ ad pctī cōfessionē est dū hō viuit. Nā putatio arboris q̄ fit ad remouendū ramusculos supfluos q̄ possent īpedire arboris augmētū vel fructū: non pdest arbori ad fructū vel augmētū: nisi q͠diu arbor viuit: sz postq͠ succisa vl' arefacta ē nō pdest. Cōfessio g̃ pctōꝝ que est sicut q̄daz putatio p quā cū gladio lingue amputantur pctā q̄ impediūt fructū ⁊ profectū salutis: faciēda est dū hō viuit. i. āte mortē: qr mortu⁹ cōfiteri non pōt. vñ Eccli. xvij. Ante mortē pfitere: a mortuo eñ q̄si nihil perit pfessio. Et rō est: qr pfessio fit ad expiationē mortaliū pctōꝝ: qr de venialibus q̄ possunt remitti p solā cōtritionem interiorē nō tenemur de necessitate cōfiteri neq3 de necessitate absoluta: qr sic nec de eis penitere tenemur: qr illa tenet hō facere de necessitate absoluta sine q̄b⁹ nō est salus: ⁊ iō sic nō tenet hō ad penitētiam pctī venialis: cū ex h' mortē nō incurrat: nisi forsitā ex contēptu dimittat. Nec etiaz tenetur ad cōfessionē venialiū de necessitate q̄ est ex suppositiōe finis. scz remissionis eorūz: qr etiā sine pfessione vel actu vel voto existente possunt venialia remitti: q͠uis pfectionis sit venialia cōfiteri. Qr igit confessio fit ad expiationē mortalium pctōrum ⁊ mortalia pctā post mortē expiari non pūt licz venialia possunt in purgatorio expiari: iō pfessio pctōꝝ fieri dz āte mortē. scz a viuēte. vñ Eccli. xvij. Cōfiteberis viuens.

Scdo in auc̄te adducta tangit penitēdi cōmoditas: que est dū hō est sanus: qr tūc pōt sine impedimento cōfiteri si vult. Aliqñ aūt infirmi⁹ non pōt sanus fieri sine auxilio medicine. Et sic pctōr nō pōt habere sanitatē grē sine auxilio pnīe. Figura huius habet Joh. v. vbi legitur q͠ erat hierosolymis probatica piscina q̄nq3 porticus habēs. In his iacebat multitudo magna languentiū: ⁊ isti erant incurabiles pp̄ter diuturnitatē morbi. Itē cecoꝝ claudorum ⁊ aridorū: ⁊ isti erant incurabiles ppt' naturā morbi. Sed q̄ primus descendisset in piscinā post motionē aque sanus fiebat a quacūq3 detinebat infirmitate. Ista piscina est pnīa: q̄nq3 autez porticus sunt q̄nq3 penitentie opa: q̄ sunt cōtritio cōfessio carnis afflictio elemosyna ⁊ oratio. ⁊ vltima tria ptinēt ad satisfactionē: ⁊ tūc pmouet illa piscina qñ pctōr diuina grā mouetur ad faciēdū hmōi opa: vl' fuit mota in passiōe xpi in cui⁹ virtute pnīa opatur salutē. Languidi ergo sunt assueti ⁊ inueterati in pctīs. Ceci sunt per ignorantiā peccantes. Claudi q̄ bona nolūt opari. Aridi xo sunt terreni qui sunt sine pinguedine deuotionis ⁊ charitatis: sed tñ oēs sanant virtute penitētie. Sed postq͠ infirmus sanatus ē adhuc indiget custodia ⁊ cautela ad cōseruādā sanitatem: ⁊ opz q͠ abstineat a nociuis. Et sic post pniām opz cauere a pctīs ⁊ occasionib⁹ pctōꝝ. In cuius figurā dñs Joh. v. dixit paralytico curato. Ecce sanus factus es: iā amplius noli peccare: ne deterius tibi contingat. D Tertio autē in auc̄te adducta tāgit penitendi necessitas cuz dr. confiteberis. Nā si ille q̄ hz vulnera

vult ea curari ⁊ sanari: opz ꝙ ea detegat
medico. Et sic opz detegere pctā medico
spūali, i. sacerdoti per ꝯfessionē anselmus
Pctā si celant fiunt insanabilia. Jacobi. v.
Cōfitemini alterutrū pctā vestra. vn̄ dicit
gla. ꝙ loquit de confessione mortaliū ⁊ ve
nialium; sed maiora. s. mortalia solis sacer
dotib⁹. sz leuiora socijs cōfiteri possumus
sz de mortalib⁹ est p̄ceptū. de venialib⁹ ṽo
ꝯsiliū. Nota qn̄ apostema conuertit ad ex
teriora possibile est ad sanitatez venire: sz
qn̄ cōuertit ad interiora ⁊ in eis crepat: si
gnū est mortis corpis. Sic pctm̄ abscondi
tū causa est mortis eterne: ꝯuersum ṽo exte
rius ⁊ manifestatū p ꝯfessionez spūalis sa
nitatis est indiciū. Prouer. xxviij. Qui ab
scōdit scelera sua nō dirigef: q aūt ꝯfessus
fuerit ⁊ reliqrit ea miam consequef. Ex
ponit. Qui abscondit scelera sua cōfessori
sua nō dirigef. s. ad dnm̄. vn̄ abscōdere sce-
lera sua est abscōdere latrōes i domo sua
vel est abscōdere ignē in sinu: vl' est bellū
cōscribere p aduersario ꝯ se in die iudicij
qr vnū ꝙ in corde vniuscuiusqz scriptuz in
uenief sic iudicabitur. Seqtur: qui autem
ꝯfess⁹ fuerit. s. ei q pōt absoluere. cōfessus
fuerit dico ṽe pure integre et spontanee:
sequit ⁊ reliquerit ea. scz volūtate ⁊ ope:
miam consequtur. i. veniā de pctis ⁊ gliam
de penitētia. Ad quā nos pducat ⁊c.
¶ In morte viri sancti viri. Sermo. xliiij.

Sperat iustus i

morte sua. Prouerb. xiiij.
Qm̄ agricola bene colere
agrū suū. s. arādo ⁊ sēinā-
do: hz spem in messe futu
ra. j. Cor. ix. Debet in spe qui arat arare: et
q triturat in spe fruct⁹ percipiēdi. Sic iu-
stus qui bene purgauit aīam suam ⁊ bono
rū operū semina multa misit: debet spera-
re bonā messem. i. bonā mercedē. Naz ip̄a
laboris est tēpus vite: qr homo ad laborez
nascitur: vt dr̄ Job. v. sed tēpus messis est
tēpus mortis. vn̄ dr̄ Gal'. vj. Bonū facien
tes nō deficiam⁹: tpe aūt suo metemus nō
deficiētes: ⁊ ideo dr̄ in ṽba pposita ꝙ spe-
rat. ⁊c. ❡ In quibus quidē ṽbis circa
virū iustum ⁊ bonū cuiusmodi fuit iste de
functus tria describuntur.

Nam primo ponitur illud qd̄ est infirmi
tatis ꝯfortatiuū. scz spe: vn̄ dr̄. sperat.

Scd̄o ṽo ponitur illd̄ qd̄ est volūtatis
directiuū. scz iusticia. vn̄ subditur iustus.

Tertio illud qd̄ est felicitatis allatiuum
scz mors: cū additur. in morte sua.

Circa primū attēdēdū

ꝙ spes hoim̄ mundanoꝝ ⁊ pctōꝝ mendax
est: qr ponūt spem suā in his q mētiuntur
eis: nā mētiri est cōtra mentem ire. ⁊ talia
ꝯtra mē. ē eoꝝ vadūt. Ponūt enī quidam
spē suā in hūana potētia: sicut reges ⁊ p̄n
cipes mūdi ⁊ qui in eis confidunt: creden
tes in tali potētia conseruari ⁊ defensari.
Sed qr hūana potentia fragilis est et cito
deficit: vel qr violenter tollit: qr vnus deij
cit alium: sicut nabuchodonosor deiecit ar
faxat rege persarū ⁊ medoꝝ qui gl'iabatur
q̄si potens in potētia sua ⁊ in glia quadri-
gaꝝ suaꝝ. Et ip̄e nabuchodonosor pugna
uit ꝯtra eūz ⁊ obtinuit. Judith. j. Sic ale
xāder deiecit potentiā darij regis persaruz
⁊ medoꝝ ⁊ oīm alioꝝ auētalū regum: qa
ꝯstituit p̄lia multa ⁊ obtinuit aīm muni-
tiōes ⁊ iterfecit reges terre. vt habetur. j.
Mach. j. Uel etiā ꝯfitie hūana potentia:
qr naturalē manē hoīs termiat ⁊ non assi
milaf baculo arūdineo q frangif dum ei⁹
fortitudini quis innititur: ⁊ facit ruere in
nitentē: ⁊ aliqn̄ ledit manū ei⁹. Et sic hūa-
no potētia ⁊ fortitudo plerūqz mentitur ⁊
fallit: qr vn̄ credit stare inde ruit: vnde cre
dit saluari inde periclitaf is q in ea cōfidit.
iiij. Regū. xviij. In quo cōfidis ⁊ audeas
rebellare: an speras in baculo arundineo
atqz ꝯfracto egypto. Sup quē si incubue
rit hō comminuit⁹ ingredief manū eius et
pforabit eā. Sic est pharao rex egypti oī-
bus qui ꝯfidūt in eū. Esa. xxx. Sperantes
auxiliū in fortitudine pharaonis: ⁊ haben
tes fiduciā in vmbra egypti. i. in potentia
seculi ⁊ erit vobis fortitudo pharaonis in
ꝯfusionem ⁊ fiducia vmbre egypti in igno
miniā. Quidā ṽo ponūt spem suā in mun-
di abūdantia. i. in copia diuitiarū: q etiaz
fallax est ⁊ mentitur qr credit homo in eis
inuenire quietē ⁊ inuenit magnaz inquie-
tudinē: sperat inuenire in diuitijs omnem
sufficientiā ⁊ inuenit multiplicē defectū:
sperat habere in eis vitaz felicē ⁊ incurrit
mortē infelicem. Sic accidit diuiti epulo-
ni. Luce. xvj. Qr mortuus est diues ⁊ sepul
tus est in inferno. Sic accidit alteri diui-
ti qui dicebat Luce. xij. Destruam horrea
mea ⁊ maiora faciam: ⁊ illic ꝯgregabo oīa

que nata sunt mihi et bona mea. & dicā aīe mee. Anima habes multa bona &c. Sic est qui sibi thesaurizat & nō est in deum diues. Propterea dicebat apl's. i. Timo. vi. Diuitib9 hui9 seculi precipue nō sublime sapere nec sperare in incertū diuitiar. Eccl'i. xxxi. Beatus diues qui inuentus est sine macula et qui post aurū nō abiit nec sperauit in pecunia et thesauris. Quidā vero alii sunt q̄ cōfidūt in humana sapientia, sicut philosophi confidebant de scientia & sapientia sua credentes per eam se inuenisse omnes veritates & tñ in pluribus errauerunt. qr dicētes se esse sapientes stulti facti sunt. Ro. i. Oēs ergo qui ponunt spem suam in hmōi mundanis et caducis finaliter inueniētes se deceptos dicent illud Esa. xxviii. Posuimus mendacium spem nostram: sed iusti qui ponūt spem suam in deo nō decipiunt neqȝ cōfundunt. Eccl'i. ii. Nullus sperauit i illum et cōfusus est. Sed spes iustor cōfortat in firmitatem et debilitatē eor. & maxime i aduersis facit eos patientiam habere vnde dr Ro. viii. Qd non videm9 speramus & p patientiā expectam9: sed & spūs adiuuat infirmitatem nostrā. In quib9 quidem verbis tria de spe iustorum ponit apl's.

Primo tangit ipsius spei obiectum: cū dicit. qd non videmus speram9. i. eternam beatitudinem.

Scdo describit spei effectum qr facit patienter expectare. et ideo subdit per patientiam expectamus.

Tertio addit sperantium auxiliū: quia spiritus adiuuat infirmitates nostras. B

Circa primū notādū q̄ spes cōmuniter est de eo qd non videt. Et rō est: qr spes proprie dr esse nō de presenti sȝ de futuro. Un̄ sicut timor est de futuro malo: ita spes de futuro bono. Et qr istud qd futurū ē nōdū est. ideo nondum apparet neqȝ adhuc in se videtur. Sed quia futura preexistunt in suis causis: ideo videndo apparere causas p̄sentes speram9 de effectib9 futuris: sicut vidēdo nubes densari in aere speram9 habere pluuiā. & vidēdo semina bene nata in agro speram9 de futura messe. Et sic ex his que videm9 speram9 ea que non videmus. que scȝ meliora sunt q̄ ea que videmus, sicut pluuia melior ē q̄ nubes: & messis melior q̄ semētis. Sed quasi condense nubes sunt tribulatiōes presentis vite: que quidē etsi lumen solis intercipiant quoad terrestria: nō tamen quoad celestia: quia in terrenis et peccatoribus ex ipsis tribulationibus lumen rōnis offuscatur & tollitur per impatientiā et irā. Sed viri iusti & celestes semper lumen rationis habent clarum qr per patientiam & mansuetudinem per turbationes tribulationū ad orbem rōnis ascēdere non pmittunt. vnde et eorū nubib9. i. ex eorum tribulationibus oritur pluuia. i. infusio inuisibilis gratie et interioris refrigerii que facit fructificare eorum terram. i. eorum vitam. Item ex seminibus elemosynarum et aliorum bonorum operum q̄ faciunt: sperant colligere fructum eterne beatitudinis: vbi sunt bona eterna. Hoc est ergo qd non videm9. et tñ speram9. i. eternam beatitudinē quā recepturi sum9. nō solum ex bonis que facim9: sȝ etiā ex malis q̄ patimur. Et licȝ illi9 beatitudinis bona q̄ speramus sint modo inuisibilia: meliora tamen sunt oībus que videmus: qr ista tpalia illa eterna. Unde dicitur. ii. Cor. iiii. Illud quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre. supra modum in sublimitate eternum pondus glorie operatur in nobis. nō cōtemplantibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enī videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna. et talium inuisibiliū est spes. Rom. viii. Spes que videtur non est spes. nā qd videt quis quid sperat? Secundo in auctoritate adducta ponitur effectus spei qr q̄uis bonum quod speratur differatur. tamen facit illud patiēter expectare. et ideo dicit per patientiam expectamus. Agricola enī non statim post sementem colligit fructum: sed patiēter expectat vsqȝ ad tempus messis vel vindemie. Unde Jaco. v. Ecce agricola expectat preciosum fructum terre patiēter ferēs donec accipiat temporaneum et serotinum. Patientes igit estote & vos & cōfirmate corda vestra. quoniam aduētus domini appropinquabit. Quilibet enī nostrum agricola est & habet colere agrum cordis sui. De quo Augu. Cor nr̄m ager dñi est. excolamus eum celestibus disciplinis. Fructus autem quem patienter expectare debemus est plenium eterne glorie. sed temporaneus fructus erit gloria anime. serotinus erit gloria corporis in resurrectione. Quando medici dant potiones amaras vt facilius sumant admiscent zuccarum vel aliud dulce. Sic dominus

amaritudini τ tristicie psentium tribulatio
nū admiscuit gaudiū spei eternoꝝ bonorū
vt patienti⁹ tolerent. vñ Ro. xij. Spe gau
dentes: in tribulatiōe patientes. Tertio
quoqꝫ in auctoritate adducta addit aplus
sperantiū auxiliū: cū dicit. sed τ spūs adiu/
uat infirmitatē nostraꝫ. Ita eñ est de aīa si
cut de gallo sup campanili q̄ mouet ad oēꝫ
vētū qi nō ē firmiter situat⁹. Ita certe aīa
q̄ est sine grā spūssancti ē istabilis τ obedit
cuilibet tētationi. vñ ē sicut hō q̄ est in ia/
nuis mortis. q̄ non pōt resistere morbo. qꝛ
natura nimis debilitata ī ipso. et opꝫ ipm
reuoluere de lecto in lectū. Ita certe aīa si
ne spūsscti grā nō pōt resistere morbo pec/
cati: sꝫ p pctm̄ debilitat et voluit de lecto ī
lectū: de pctō cogitatiōis in delectationeꝫ:
τ de delectatione in consensum: et inde in
operationē: τ inde in consuetudinē. sꝫ spūs/
sanctus adueniēs dat aīe vigorē resistendi
peccatis: nec pōt ibi diabol⁹ aliqd accipe:
qi bannit⁹ est: nec oculū ad male vidēdum
nec os ad male loquendū: nec manum ad
male operandum. nec cor ad male appeten
dum. Ephese. iij. cap. Det nobis bm̄ diui/
tias glorie sue virtutē corroborari p spiri/
tū ei⁹ in interiori hoīe. Nota q̄ bene idi
gem⁹ adiuuari: qi caro ꝯcupiscit aduersus
spiritū et spiritus aduersus carnē. Vñ si fa
cim⁹ mala spūs non vult: si bona caro repu
gnat. Sed ex quo ista contrarietas in vna
psona inueni. Rñsio. Caro est natione terre
stris et delectādo generat spūs celestis: qi
a deo cai̅pi infundit. et quilibet trahit ad
suā naturā. vñ caro trahit ad delectatiōes
inferiores. s. ad auaritiā supbiaꝫ gulā τ ad
carnis illecebras: nullū facit bonū trahens
ad inferiora. sꝫ spūs trahit ad supiora. Iō
Roma. viij. Qui bm̄ carneꝫ sunt q̄ carnis
sunt sapiunt: quia vo bm̄ spiritū sunt: q̄ spi
rit⁹ sunt sentiūt. τ ideo quicūqꝫ spiritu dei
aguntur hi filij sunt dei. ¶

Secūdo ponitur in the

mate assumpto illud qd̄ est voluntatis for
malissimū. cū dr̄. iustus. Naꝫ iusticia sicut dr̄ ī
principio digestoꝝ est cōstans et perpetua
volūtas iura suū vnicuiqꝫ tribuēs. Sed no
tandū q̄ iustus q̄diu viuit multas angu/
stias patit: qꝛ multe tribulatiōes iustorum:
sꝫ tandē p morteꝫ ab oī angustia liberatur.
Et tunc vo potest dici illud Prouer. xi. Iu/
stus de angustia liberatus est. In quib⁹
quideꝫ verbis describuntur de ipso tria.

Primū est constātia quā habuit: qꝛ iust⁹

Scđm est pena quam sustinuit: cū sub/
ditur: de angustia.

Tertium est gratia quam recepit: quia
liberatus est.

Circa primum attendenduꝫ est q̄ ī hoc
apparet constantia hominis iusti. quia pro
pter nullam causam declinat vel diuertit
a iusticia. s. nec a iusticie modo nec a iusti/
cie specie nec a iusticie ordine. hec eñ tria
sunt q̄ in omni re reqrunt. s. mod⁹ species
et ordo. Sunt aūt primo q̄daꝫ qui diuertūt
a iusticie mō. sicut illi q̄bus deest modestia
discretiōis. Qd̄ fit duob⁹ modis. Vno mā
qñ iusticia est diminuta videlicꝫ qñ magna
dimittunt et faciūt vī de modicis. Et talis
erat iusticia scribarū et phariseoꝝ qui deci/
mabāt mentā τ anetū τ cyminū τ relinque
bant q̄ grauiora sunt legis iusticiaꝫ. s. et fi/
dē. Talis est etiaꝫ iusticia eoꝝ qui maiorem
vim faciūt in obseruantia ꝯsilioꝝ q̄ mādaꝫ
toꝝ: vel in obseruantis ꝯstitutionū q̄ regu
lariū votoꝝ. Exēplū de moniali q̄ maioreꝫ
vim faciebat ī fractiōe silentij q̄ virginalis
claustri. Vñ ergo dr̄ Mat. v. Nisi abunda/
uerit iusticia vr̄a plusq̄ scribarum τ phari
seoꝝ non intrabitis in regnū celorꝫ. Scđo
recedit a modo iusticie qñ excedit aliqͦ per
indiscretū feruoiē. Cōtra qd̄ Eccl's. vij. dr̄.
Noli esse iust⁹ multuꝫ: neqꝫ plus sapias q̄
necesse est. Et de hoc etiā intelligi pōt illō
qd̄ ibi sequit. Iustus perit ī iusticia sua. sꝫ
alios iudicādo indiscrete. τ hoc est iustorꝫ
q̄ facta vel pctā alioꝝ aggrauāt et sua alle/
uiant. Item iusticiā indiscrete exercendo.
Exēplū de illis quib⁹ dixit sanct⁹ hō q̄ be/
ne ptīgeret romā si nō festinaret. et de illo
q̄ putauit se esse de numero angeloꝝ τ au
diuit q̄ erat de numero asinorum. ibat eñ
quattuor pedib⁹ ī signū humilitatis. ppt
hoc cū dixisset ps. x. Iust⁹ dñs τ iusti. dil. sta
tim addit. eq̄tatē vidit vult⁹ ei⁹. equuꝫ eñ
est qd̄ in nullā sui pte excedit. A debita vo
specie iusticie diuertit cui deest debita for/
ma discipline. qd̄ fit duobus modis. Vno
modo quando facit aliud q̄ illud qd̄ face/
re debet: sicut faciūt singulariter viuentes ī
cōmunitate. de quib⁹ dr̄ Ro. x. Ignorātes
dei iusticiam τ suam querentes statuere iu
sticie dei non sunt subiecti. Nota iusticiam
dei que debet esse in nobis esse humilita/
tem et obediētiam, de qua Matthei, iiij.

Sic decet nos implere omnē iusticiā;sed
isti singulares non debēt esse in paradiso
cum alijs qui nolūt illum mereri cū alijs.
Alio modo deest debita forma disciplīe qñ
q̄s facit qd debet sed alio mō q̄ debet: q̄z
debet quisq̄ obedire humiliter. Iuxta illd
Lu.xvij. Cū feceritis oīa q̄ precepta sunt
vobis dicite:serui inutiles sum⁹:qd debui
mus facere fecim⁹. Sed aliū modū appo-
nūt q̄ de suis operib⁹ gloriant̄ similes gal
linis que de vno ouo faciunt multū clamo
rem. Nota exēplū de pharisco Luce.xviij.
q̄ publicanus descēdit iustificat⁹ ab illo ꝛ
nō ille. His dici potest illud Amos.vj. Cō
uertistis fructum iusticie in absinthiū. A
debito aūt iusticie ordine declinat cui de-
est recta intētio. Dz em̄ intētio op⁹ ordino-
re. Sed ista declinatio fit duobus modis.
Uno modo qñ nō fit ex donatiōe s̄z ex con
etiōe qū fit. sicut qñ non audet vel nō pōt
aliud facere. de quo Eccli.xx. Est iust⁹ q̄ se
nimiū submittit a multa hūilitate ꝛ seq̄t.
Et si pre inopia:al's ab imbecillitate viriū
vetet̄ peccare:si inuenerit tempus malefa
ciendi malefaciet. Hoꝝ simplicitas ē sicut
simplicitas vulpis capte:que cū soluit̄ sta
tim currit ad gallinas tales deberēt sem-
per suppeditari:q̄z in eis honores nō mu-
tāt immo monstrāt mores. Alio mō qñ fit
ex affectu sed īordinato vt qñ fit ꝑpter hu
manā laudē. Mat.vj. Attēdite vobis ne
faciatis iusticiā vestram corā hominib⁹ vt
videamini ab eis. alioq̄n mercedē non ha
bebitis apud patrē vestrum q̄ in celis est.
Iustus ergo qui non declinat a modo vel
specie vel ordine iusticie:semꝑ tenet viam
suā rectā. s̄m illud Iob.xvij. Tenebit iust⁹
viā suā. Scd̄o tāgit̄ pena quā sustinet iu-
stus dum viuit:q̄z frequenter est in angu-
stia. Tangit̄ em̄ homo iust⁹ ex omni parte
dū viuit. i. ex parte posteriori vel ex motu
culpe p̄terite ne forte sit remissa: vel vite
sue p̄terite ne fuerit bene deducta. Itē ex
ꝑte anteriori:q̄z nescit hō finē suū. Eccl's
ix. Itē ex ꝑte dextera ꝛ sinistra. q̄z nescit hō
vtrum amore an odio dignus sit. ibidē in
principio. Nam odiū dei ad sinistrā: amor
ro ad dexterā ꝑtinet. Et ideo dicere cogit̄
illud Dan.xiij. Angustie sunt mihi vndiq̄z
ps.cxviij. Tribulatio ꝛ angustia īuenerūt
me. Tribulatio ab exteriori: angustia ab
īteriori. Tertio notat̄ in auctoritate ad-
ducta gratia quā recepit;q̄z liberatus est.
Ubi notandū q̄ ↄsueuit homo se liberare
a periculis corꝑalibus aut sensu aut p̄ce
aut precio aut emēda. Sic etiā liberat̄ hō
iustus ab angustijs ꝛ periculis vite hui⁹. s.
aut sensu circūspectiōis:aut verbo suppli
catiōis:aut dono erogatiōis:aut emēda sa
tisfactionis. Sensu quidē circūspectiōis:
q̄z qñ videt homo sensatus ꝛ sapiēs locum
vel statū ī quo presentit alijs periculū im-
minere:tūc fugit ꝛ dimittit illū ꝛ vadit ad
tutiorē locū vel statum. Et sic facit ille qui
fugit pctm̄ ꝛ vadit ad p̄niam: vl' qui fugit
seculū ꝛ vadit ad claustrū vt euitet pcī vl'
seculi naufragiū. Figura hui⁹ habetur in
Loth. de quo dr̄ Sap.x. Sapientia iustū
a pcūtib⁹ impijs liberauit descēdēte igne
in pentapolim. Item sapiētes ꝛ sensati vi
ri qñ vident se obsessos aliquādo nauigio
declināt insidias obsidentiū. Tanq̄ enim
mare est mūdus:obsidētes aūt sunt demo
nes aīas remigū tanq̄ pyrate quidā suas
dentes. Sed sapiētes ad nauē penitētie
vel religionis fugiunt:ꝛ ad portū salutis
tutius veniūt. Sap.xiiij. Exiguo ligno cre
dūt hoīes aīas suas ꝛ trāseūtes mare ꝑra
tē liberati sunt. Et sicut interdū pyrate ꝓ-
ijciūt ignē post fugiētes. Sic ꝛ demones
ignē aduersitatis vel tētatiōis post fugiē-
tes pctm̄ vel seculū:s̄z dūa ad portū suū cō
fugiētes perire nō sinit. Eccli.lj. Liberasti
me s̄m multitudinē mīe noīs tui a rugiē-
tib⁹ ꝑparatis ad escā:de manib⁹ q̄rentiū
aīam meā:ꝛ de portis tribulationū q̄ cir-
cūdederunt me:a pressura flāme q̄ circūde
dit me:ꝛ in medio ignis non sum estuat⁹.
Itē liberat̄ iustus p̄ce seu verbis supplica
tiōis:sicut si reus posset se liberare suppli
ci prece de manu iudicis q̄ vellet eū puni-
re nō negligeret facere ꝛ sic iusti. et si aliq̄n
delinquūt ꝛ deū se offendisse metuunt sup
plici prece eum placare satagunt vt ab ei⁹
ira liberent̄. vñ Prouer.xij. Os iustoꝝ li-
berabit eos. ꝛ l̄z de⁹ nō statim exaudiat: fi
naliter tñ exaudit assidue orātē. Eccli.lj.
Laudabo nomē tuū assidue ꝛ exaudita est
orō mea ꝛ liberasti me ꝛc. Itē liberat̄ iust⁹
dono largitatis. s. elemosynarū. Nihil est
qd hō non daret vt liberaret se de manu
saracenoꝝ:quanto magis de manu demo-
nū. Prouer.vj. Omnē substā domus sue
tradet ꝛ liberabit se. Nihil etiā ē qd non
daret hō ꝓ euasione mortis tp̄alis:quāto
magis ꝓ euasiōe mortis eterne vel sp̄ualis

debet elemosynas dare. Tobie. iiij. Elemosyna a pctō ꝛ a morte liberat. Itē liberat iustus ꝑ emendā satisfactiōis. q̄ emenda iusticia vocatur. Prouer. x. Justicia liberabit a morte. de⁹ enī nō iudicat bis ī idipm vnde cū homo seipm iudicat in curia propria liberabitur ī curia diuina Prouer. xi. Justicia rectorum liberabit eos. D

Tertio in themate assūpto

tangit illud qd̄ est felicitatis allatiuū scꝫ mors iusti. cū dr̄. in morte sua ꝑ quā scꝫ transit iustus ad eternā felicitatē. Sperat ergo iustus in morte sua. qꝛ per eam a corporis carcere educitur. ab omni labore eximit. ꝛ ad eterne vite requiē introducitur. Primo enī carcer corporis lꝫ sit ꝛ bonis et malis augustiosus ꝛ pēosus: tn̄ differētia est in exitu: qꝛ sicut dr̄ Eccl's. iiij. de carcere catenisqꝫ interdū q̄s egredit ad regnū. ꝛ interdum ad suspendiū. Unde qꝛ iusti ꝛ sancti viri cū de carcere corporis vel vite presentis egrediunt vocant ad regnū celeste ideo multū gaudent de morte. Et ꝓpterea dicebat ps. cxlij. Educ de carcere deus aīaꝫ meā. ꝛ ideo dolent de ꝓlōgatiōe vite. sicut idē ps. cxix. dicebat. Heu mihi qꝛ incolat⁹ me⁹ ꝓlongat⁹ est. Sed mali ꝑ mortem vadunt ad suspendiuꝫ dānatiōis eterne. ꝛ iō sicut ille qui dꝫ suspēdi ꝓ maleficio qd̄ cōmisit nū q̄ꝫ vellet audire. veni foras. ita peccatores nunq̄ vellēt mori: qꝛ dictat eis cōsciētia q̄ ꝓpter mala q̄ cōmiserunt digni sunt morte eterna. Et iō studēt quātū pn̄t domum seu carcerē corporis ꝯseruare cuꝫ cibis ꝛ vestib⁹ ꝛ delectationib⁹. vt nō ruat ꝛ cōpellant exire: ꝛ iō in eis amara ē etiā ipsi⁹ mortis memoria. ꝫꝫ illud Eccl'i. xlj. O mors q̄ꝫ amara est memoria tua Et ista talis dr̄ia q̄ ē inter exitū bonoꝝ ꝛ maloꝝ a carcere corpis fuit figurata Gen̄. xl. in pincerna ꝛ principe pistoꝝ pharaonis. quorū alter. s. pincerna. i. iust⁹ post triduū. s. natiuitatis vite ꝛ mortis fuit restitut⁹ pristine dignitati. s. ad quā primit⁹ hō creatus ē. alter ꝟo scꝫ pistor figurās ipm post triduuꝫ mali ꝯsensus ꝛ mali opis ꝛ male ꝯsuetudinis educt⁹ a carcere corporis suspēsus ē suspēdio eterne dānatiōis. Et in vtroqꝫ. s. tā in iusto q̄ in impio appet bonā ꝛ equū iudiciū mortis. Eccl'i. xlj. O mors q̄ bonū ē iudiciū tuū. Itē ꝑ mortē hō iust⁹ ab oī labore eximit. vn̄ sicut mercēnari⁹ prestolat finē opis sui vt requiescat. ita vir iust⁹ expectat mortē vt requiescat a suis laborib⁹ Job. xiiij. Donec optata veniat ꝛ sicut mercenarij dies eius. Apoca. xiiij. Beati mortui q̄ in dn̄o moriunt ꝛc. Itē iustus ꝑ mortem suā ad vite eterne requiē deportatur. Hoc figuratum est Luce. xvj. in lazaro mēdico. de quo dr̄. Factum est vt moreretur mendicus: ꝛ portaretur ab angelis in sinū abrahe per quam eterna requies iustoruꝫ figuratur. Ad quam nos ꝛc.

¶ In funere vnius libenter morientis. Sermo. xlv.

In obitu suo nō

est ꝯtristat⁹: nec ꝯfusus est coraꝫ inimicis. Eccl'i. xxx. Differētia magna ē īter iustos ꝛ pctōres tā in vita q̄ in morte. In vita q̄dē: qꝛ pctōres volūt habere vitā gaudiosaꝫ ꝛ delitiosaꝫ. Justi aūt ducūt vitā tristē ꝛ penuriosaꝫ. Et iusti ecōtrario habēt mortē letā ꝛ delitiosaꝫ. De h̄ habet exēplū expssum. Luce. xvj. in diuite epulone ꝛ lazaro mendico. Qu oꝝ prim⁹. i. diues duxit vitā in gaudijs ꝛ delitijs: qꝛ induebat purpura ꝛ bysso ꝛ epulabat quottidie splēdide. Lazarus ꝟo duxit eā in penurijs ꝛ tristicijs: cū esset mēdicus ꝛ vlcerib⁹ plen⁹. Sꝫ in morte deduct⁹ ē diues ad tristiciā ꝛ penuriā inferni: vbi ad refrigeriuꝫ cruciat⁹ sui guttā aque petijt nec accepit. Ān ꝛ Abrahā dixit diuiti. Recordare qꝛ recepisti bona in vita tua. ꝛ lazar⁹ sil'r mala nūc aūt hic ꝯsolat: tu ꝟo cruciaris. Itē est alia differētia: qꝛ pctōr sicut ab inimico. i. diabolo in vita vincit: ita ab eo ī morte cōfundit. Naꝫ ab eo in morte rapit corā dei iudicio: ab ipso accusat ꝛ ꝯfundit: ꝛ eodē natus a iudice ab inimicis. i. a demonib⁹ ad suppliciū cōfusibiliter ducit sicut latro ad furcas Sed hō sanct⁹ sicut nō vincit ab inimicis in vita ita nec ab eis in obitu suo cōfundit: sed a sanctis angelis poti⁹ honoratur ꝛ ad requiē deportatur sicut de eodē lazaro ibi dicitur. Factū ē vt moreret mendicus ꝛ portaretur ab āgelis in sinū abrahe. Sic ergo duo habemus de obitu iustorū. Primū ē q̄ nō est cum tristicia. Scōm est q̄ nō est cū confusione vel ignominia. Et hoc est qd̄ dicitur in verbis propositis q̄ possunt huic sancto viro defūcto cōgrue aptari, dicūt enī q̄ in obitu suo nō est ꝛc

A In quibus quidem verbis de iusto viro defuncto tria describuntur.

Primum est terminatio presentis vite. s. in obitu sua

Secundum est consolatio finalis gratie: quia non est contristatus.

Tertium est superatio spiritualis pugne: quia non est confusus etc.

Circa primum attendendum

est quod sicut dicit beatus Aug. in sententijs prosperi. Mala mors putanda non est quam bona vita precessit: nam quales sunt premisse talis sequitur conclusio: et qualis precessit dispositio materie talis sequitur introductio forme. Cum igitur mors sit conclusio totius vite: et tota vita sit dispositio ad mortem: sequitur si bona vita precedit quod debeat sequi bona mors. Et ideo si quis vult habere mortem iusti oportet quod ante mortem dum viuit faciat opera iusti. Et ideo dicitur Eccli. xiiij. Ante obitum operare iusticiam: quoniam non est apud inferos inuenire cibum. In quibus quidem verbis describuntur tria

Primum est opportunitas temporis. s. ante obitum

Secundum est congruitas operis: cum subditur et operare iusticiam.

Tertium est impossibilitas mercedis: cum additur. quoniam non est apud inferos etc.

Circa primum notandum quod tempus opportunum ad iustificationem penitentie et ad purgandum peccata est ante obitum hominis. i. quamdiu viuit. Nam si aliquis esset accusatus de crimine capitali et unde deberet incurrere sententiam mortis et daretur sibi terminus ad sui defensionem: si differret ostendere suam iusticiam et facere suam defensionem usque post terminum elapsum: tunc non audiretur. sed daretur sententia contra eum. Sic homo qui mortaliter peccauit accusatur apud deum a consciencia sua sed datur sibi terminus ad purgandum et defendendum se per iustificationem penitentie usque ad mortem. unde si differat penitentiam suam usque post obitum. tunc non valet ei: sed datur contra ipsum sententia damnationis eterne: Et ideo dicitur Eccli. xvij. Ante mortem confitere. et eiusdem. xviij. Ante iudicium para iusticiam. Consueuerunt operarij in fine diei vocari non ad opus sed ad pagamentum ut soluatur vnicuique secundum quod operatus est: tamen si conductor esset pauper et non haberet pecuniam paratam non esset sibi facile tunc statim soluere omnibus. sed si esset diues et potens tunc esset sibi facile dare pagamentum omnibus. Sic in fine vite quilibet in obitu suo vocatur ad pagamentum. i. ut iudicetur et retributionem accipiat secundum opera sua. et dominus qui vocat ita diues est et potens in iusticia et omnibus quod facile est ei statim omnibus soluere. i. retribuere secundum opera sua et sic facit. vnde dicitur Eccli. xj. Facile est deo in die obitus retribuere vnicuique secundum vias suas. Secundo panitur congruitas operis. cum subditur in auctoritate inducta operare iusticiam. Hoc enim omnibus congruit scilicet operari iusticiam. quia hoc necessarium est omnibus ad salutem. Et ratio est. quia duo sunt de necessitate salutis. scilicet abstinere a malo et facere bonum secundum illud ps. xxxvj. Declina a malo et fac bonum. primum pertinet ad innocentiam. secundum ad iusticiam: quoniam vtrumque est ad salutem necessarium. secundum illud ps. xiiij. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo etc. quod scilicet est mons salutis. et respondet subdens. Qui ingreditur sine macula et operatur iusticiam. Sed nota quod homo debet operari iusticiam et respectu dei et respectu sui et respectu proximi. Respectu quidem dei: primo quidem in emendatione commissorum. i. seipsum punire de suis offensis: quia quem inferior prelatus sufficienter corrigit postea superior veniens non corrigit. Sic si homo in presenti sufficienter se punit non punietur in iudicio. apostolus. j. Cor. xj. Si nosmetipsos diiudicaremus non vtique iudicaremur. Ideo dicitur Prouer. xviij. quod iustus in principio accusator est sui. ante. scilicet quam ab alijs accusetur in futuro. Ubi glosa dicit. Alius qui vere iustus est ubi peccantium errata conspicit: primo seipsum accusat: postea alios benigne corripit. Iniustus vero non accusat se in presenti: ideo accusabitur in futuro. Seneca. Qui in secreto nolunt audire veritatem: in publica audient eam. Item debet homo operari iusticiam respectu dei in solutione debitorum. i. ut domino suo reddat quod ei debetur: quia ex quo homo est seruus dei et de domino suo debet ei seruitium de feudo suo. ij. Macha. ix. Justum est subditum esse deo et mortalem non paria deo sentire. Qui feudum ei a quo emptus est auferret et traderet ei qui non habet ius iniustus esset. Sic qui seipsum ei auferendo a quo factus est et redemptus est seruit diabolo: magis iniustus est. Ber. Fidelem esse viget iusticia naturalis totum se tradere illi a quo se totum habet. Et tenetur homo deo seruire de tribus mensuris scilicet de corde per dilectionem. de corpore per bonam operationem. de possessione per elemosynarum largitionem. Item debet homo operari iusticiam respectu dei in supererogatione gratiarum. Nam sicut a deo gratis accepimus se et sua, sic debemus ei nos

et nostro. Prouer. xij. Qui negligit dānum
ppter amicū scʒ xp̄m iustus est: dānū. s. ami
caʒ corporis honoris et rerū. naʒ aīa ista ne-
glexit xps p nabis vt nos retineret. Sic
tu nō cures qd pdas vel qd deficiat dūmo-
do deum retineas. Aug. Quicqd valuerit ō
ns mens auferat se mihi det. Scd̄a dʒ hō
opari iusticiaʒ respectu pximi. Prima qui
dē vt ei nocumentū nō inferat. Tulli⁹. Pri
mū fundamentū iusticie est ne cui noceat:
deinde ꝙ cōi vtilitati seruiat magis alijs
ꝙ̄ sibi prodest. et vtilitates suas negligat
cōia emolimēta pparens. Jā di Prouer.
xvj. Initiuʒ vite bone facere iusticiaʒ. s. na-
turalē: de qua Mat. vij. Quecunqʒ vultis
vt faciāt vobis hoīes. et vos eadē facite il-
lis. et Tab. iiij. Qd ab alio oderis tibi fie-
ri. vide ne tu aliqn̄ alteri facias. Prouer.
xvj. Semita iustoꝝ declinat mala. Iteʒ dʒ
hō facere iusticiam respectu pximi: vt inu-
ria sibi ab eo illata remittat. Et hac qdeʒ iu
stū est vt q iudicari vult a dn̄o in fora mise
in eodē foro cū pximo velit iudicare. alio
quin mīa nō defendet eū: si eam negauerit
pximo: qr iudiciū sine mīa fiet ei qui non
fecerit mīam. Jaco. ij. Talis enī illi aufert
ius suū qui dixit. Michi vindictā ꝛ ego re
tribuam: ꝛ ideo iniust⁹ est qui se vindicare
vult: q ꝯo remittit iustus est: qr pro indul-
gentia indulgentiaʒ soluit. ps. xxvj. Mu-
tuabitur petōr ꝛ non sol. iust. aūt mi. ꝛ re.
Impassibile est enī vt riuul⁹ fluat ꝛ fons
siccus sit. mīa autē dei fons est mīa autem
nostra riuulus. Augustinus. Fluit riuulus
mīe nostre ad pximū nūquid fons. i. mīa
dei siccabitur erga nos? Mat. v. Beati mi-
sericordes qm̄ ipsi mīam consequentur. Itē
debet homo facere iusticiā respectu proxi-
mi vt ei bona exhibeat: sicut scriptum est
in ps. cxj. Dispersit dedit pauperibus iusti
cia eius manet in seculum seculi. glo. Qui
dat suū iusticiā operatur: qr pximo debitum
soluit. Osee. x. Seminate vobis in iusticiam
idest elemosynam in veritate ꝛ metite in
ore mīscdie. i. in ore illius qui dicet Mat.
xxv. Esuriui ꝛ dedistis mihi manducare.
Venite ergo bn̄dicti ꝛc. Debet etiā homo
iusticiam operari respectu sui. Primo qui
deʒ vt sit aīe sue iustus pcurator: quia aīa
est pupilla exul ꝛ incarcerata: que ꝛ in ho
minis custodia posita est ei cōmendata: iā
iustū est vt ei necessaria prouideat. Prouer.
xiij. Justus comedit ꝛ replet aīam suam: qr
querit ei cibū spūales. Iniustus videtur qui
melius pcurat ancillā suā ꝙ̄ dominā suā.
Job. xxiiij. Pauit sterilē et que nō parit.
glo. i. carnē que dum sola terrena appetit
bonas cogitatiōes gignere nescit. ꝛ vidue
idest aīe bene nō facit. Itē debʒ opari in-
sticiā respectu sui: vt sit corporis iust⁹ guber
nator. sm qd dicitur Eccli. xxxiij. Cibaria et
virga ꝛ onus asino. i. corpori debētur. Sed
multi ita impinguāt asinū ꝙ nō possunt
eū tenere: sʒ pijcit eos in lutū pctī. Et no-
ta qn̄ in terra nō fit iusticia habitāt ibi la
troneo. sic in terra corporis pctā. si nō fit iu
sticia pnīe. Esaie. xxvj. Quia iusticiā nō fe
cimus in terra. ideo nō ceciderūt habita-
tores terre. i. pctā et mali mot⁹. Itē debet
hō facere iusticiā respectu vtriusqʒ scʒ cor-
poris ꝛ aīe vt promotor ad bonū. Prouer.
iiij. Justoꝝ semita. i. vita que di semita p
pter breuitatē qsi lux splēdens. i. alios il-
luminās p exēplū. procedit ꝛ crescit vsqʒ
ad perfectū diē scilʒ eternitatis. Tertio
quoqʒ in auctoritate adducta superius tā
gitur impossibilitas mercedis quia post
mortem nō est possibile mereri eternam
mercedē in qua est plena refectio ꝛ satie-
tas animaꝝ. vn̄ subditur. qr non est apud
inferos inuenire cibū scilʒ sm glo. eterne
refectionis. Et rō hui⁹ est. qr ad merendū
illā satietatē ꝛ refectiōeʒ eterne beatitudi
nis requiritur ratio inuestigās quid sit agē-
dū. ꝛ sciētia distinguēs bonū agendum a
malo vitando. et sapiētia quasi saporādo
preeligens bonū a malo. ꝛ vltimo ipsum
opus bonū quo mereamur. Sed nihil ho
rū apud inferos est. vnde hoc consulitur
Eccls. ix. Quodcūqʒ pōt manus tua scʒ si-
ue magnū siue paruū instanter opare: scilʒ
absqʒ dilatione absqʒ interruptione absqʒ
desertione ꝛ sine cessatiōe: qr nec op⁹ scʒ ad
merendū. nec rō. i. facultas ad inuestigan-
dū: nec scientia. i. facultas ad distinguendū
nec sapientia scʒ gustandi vel sapiendi pre
eligendo bonū. erit apud inferos quo tu p
peras. s. tu pctōr nisi hic vitā tuaʒ corrigas
vel tu hō quilibet quantū est ex te nisi diui
na grā adiuueris. ps. xciij. Nisi qr dn̄s ad
iu. me pau. ha. in infer. aīa mea. Qm̄ arua
sint a cultoribus totalr derelicta nō afferunt
fruct⁹ q sint in cibū hoīm. Sic sunt aīe dā-
natorū in inferno derelicte. s. a deo de quo
ps dixit Joh. xv. Pater meus agricola est:
ꝛ ab alijs cultorib⁹. scilʒ angelis et scīs. ꝛ

ideo nō est ibi cibus inuisibilis beate fruitionis ſm illud Abachuc.iij. Arua nō afferent cibū. ⁊ de hoc cibo dixit Raphael Tobie.xij. Ego cibo inuisibili ⁊ potu q̄ ab hoībus videri nō potest vtor. B

Secūdo in themate as

sumpto ponit ꝯsolatio finalis grē: q2 non est cōtristatus. Ratio quare iustus nō contristatur ī obitu sed potius gaudet: e st q2 qn̄ quis amittendo id qḋ minus diligit videt se consequi illud quod maxime diligit nō tristaꝛ. sed potius gaudet. sicut si auferretur clerico ecclesia parochialis vt dareꝛ ei episcopatus. Sed iustus in morte amittendo temporalia vel vitam corporis que minus diligit: videt se cōsequi ꝑ diuinam grām vitam beatā ⁊ eternā quam maxime diligit. ideo nō contristaꝛ. sed gaudet. Sic in vita qn̄ accidit aliqḋ damnū in tꝑalib⁹ que minus diligit. q2 ex hoc videt se ꝓfice re in bonis spūalib⁹ q̄ magis diligit. ideo nō cōtristaꝛ. s3 potius ꝯsolatur. Ideo dicitur Prouer.xij. Non ꝯtristabit iustū quicquid ei acciderit. Hui⁹ aūt rōnem assignauerunt stoici. q2 nullus tristaꝛ nisi de amissione suoꝝ bonoꝝ. iustus aūt non reputat bona sua nisi iusticiā3 ⁊ virtutem quā non pōt omittere. alioquin subijcereꝛ iust⁹ fortune si pro amissiōe bonoꝝ fortune tristaretur. Sed cōtra hoc videꝛ esse q2 xp̄s fuit maxime iustus. Hiere.xxiij. Hoc est nomē qḋ vocabunt eū dn̄s iustus noster. ⁊ tamē dr de eo Mat.xxvj. ꝙ cepit contristari et mestus esse. ergo multomagis alij: q̄ min⁹ iusti sunt contristantur vel contristari possunt. Ad qḋ dicendum est ꝙ stoici ideo negauerūt posse esse tristiciā ī animo sapientis siue iusti: q2 tristicia est de malo qḋ iam accidit. nullum etiam verum malum existimauerunt stoici posse accidere sapienti vł iusto viro. Et hoc ideo q2 nō credebant aliquid esse bonā nisi honestum qḋ hoīes bonos facit. nec aliqḋ esse maluz nisi in honestum per qḋ hoīes mali fiunt. Sed ꝙuis hoc verū sit ꝙ honestā est principale hoīs bonū. et inhonestū principale hoīs malum: q2 hoc ꝑtinet ad ipsam rōnem q̄ est principalis in hoīe. sunt q̄da3 tn̄ secūdaria hoīs bona q̄ pertinēt ad ipm corpus vel ad res exteriores corpi seruientes. Et ſm hoc pōt in aīo sapientis esse tristicia quātū3 ad appetitū sensitiuuz ſm apprehensionē hmōi malo2: q2 motiuū obiectū tristicie est malū interius apprehensum siue ſm rōnem siue ſm imaginationem sicut cū aliqs tristatur de amissione grē vel pecunie. Et q2 aīa xp̄i potuit interi⁹ ꝯprehendere aliqd vt nociuū. et quātū ad se. s. passionē suā ⁊ mortē: et quantū etiā ad alios. sicut pctm̄ discipuloꝝ vel etiā iudeoꝝ occidentiū ipsum. ideo potuit eē ⁊ fuit in eo vera tristicia: nō tamē ita ꝙ rationē3 perturbaret vel ei dn̄aretur Hiero. dicit sup Mat. ꝙ dn̄s noster vt veritatem assumpti ꝓbaret hoīs ꝟe quidem contristatus est. sed ne passio in aīo eius dominareꝛ per passionē: dicit ꝙ cepit contristari. Nā aliud est contristari: aliud incipere contristari: Quia cōtristari est quando passio talis aīo. i. rōni dominaꝛ. et tunc est passio ꝑfecta. Sed incipere ꝯtristari est passio inchoata in appetitu sensitiuo ⁊ vlterius nō ꝓcedēs. Sic ergo tristicia remoueꝛ a xp̄o ſm passionē perfectam. Et ſm h̄ dr Esa.xlij. Non erit tristis neq3 turbulentus. fuit tn̄ in eo initiata ſm passionem. et sic dici pōt de alijs iustis. Et ſm hoc intelligitur qḋ dictum ē. s. ꝙ non cōtristabit iustum quicqd ei acciderit: q2. s. ex nullo accidente eius ratio conturbaꝛ. Et notanꝛ in istis verbis duo de viro iusto.

Primum ē eius equanimitas: q2 nō contristaꝛ. ideo dicit. non contristatur iustus.

Scḋm est eius magnanimitas: cū subditur. quicquid ei acciderit.

Circa primū notandā est ꝙ quedā ꝯtristatio est q̄ est laudabilis. sicut est tristicia pnīe: ⁊ hec est salutifera. ⁊ ſm deuz. Vn̄. ij. Coꝝ. vij. Gaudeo. nō q2 ꝯtristati estis: s3 q2 ꝯtristati estis ad pnīa3. Et3 eni tristicia ſm se sit mala saltē malitia pene: ꝓpter qḋ dicit Pħus in. vij. ethicoꝝ ꝙ oīa tristicia est maluz ⁊ fugiēdū: tn̄ inquātum pena tristicie ordinaꝛ ad bonū finē: puta ad pnīam ⁊ purgationem pctī: est volūtaria ⁊ laudabilis. nō ꝓpter se tn̄: s3 rōne finis sicut potio medicine amare ꝓpter sanitatē. q2 tūc habet rōnem boni: q2 ratio eoꝝ q̄ sunt ad finem trahiꝛ ex ipso fine. ⁊ ideo talis tristatio est laudabilis: ⁊ ſm deum. ⁊ iō subdit apl's ibi. Contristati eni estis ſm deū vt in nullo detrimētū patiamini ex nobis. Que eni ſm deū tristicia est pnīam. i. salutē stabile3 operaꝛ. Sed tn̄ talis tristicia proprie nō est ī iusto inquātū iust⁹ est: q2 inquātū3 iust⁹ est non peccat, neq3 facit vn̄ peniteat

Et de tali iusto dr Eccli.xiiij. Felix qui non
habuit animi sui tristiciam. Nec obstat qd
dr Eccls.vij. Non est eñi homo iustus inter
ra qui facit bonũ et nõ peccet: qr loquit᷑ de
pctõ veniali:a quo null9 est immunis quã/
tũcũqꝫ iust9 excepto xpo ꝛ mře sua q̃ hoc ex
singularis gře munere habuerunt. Sꝫ ad
venialiũ pñiam homo ꝓprie loquẽdo non
tenet᷑.cũ ex eis mortẽ aĩe non incurrat: ni/
si forte ex contemptu dimittat. vn de etiam
si nõ peniteat de venialib9 põt venire ad vi/
tam eternã. cum etiaꝫ post hanc vitã venia
lia possint remitti ꝑ purgatorij penã ꝙuis
etiã in hac vita venialia ꝑ pñiam remittan
tur. Item est aliqua contristatio q̃ est tole/
rabilis. puta qñ cõtristatio est soluꝫ in sen/
sualitate. et nõ ꝑturbat rõnem. et talis ꝯtri
statio bene inuenit᷑ in iustis. qꝛ videt᷑ esse
ineuitabilis nec est cõtra deũ. Et de hac dr
ſ. Petri. j. Modicũ nunc si opꝫ cõtristari i
varijs tentationib9 ꝛc. ꝛ dicit. modicũ: q̃a
non ꝓcedit vsqꝫ ad rõneꝫ vt eã perturbet
Sed est alia ꝯtristatio detestabilis ꝛ ma/
la qꝛ ẽ ꝯtra deũ vel rõne ei9 de quo ẽ. puta
si q̃s tristet᷑ de bono diuino sicut facit acci/
diosus. vl' de bono pximi sicut facit inui/
dus. vel põt esse ꝯtra deũ rõne modi. qꝛ ex
cedit modum rõnis ipsam rationẽ pertur
bans sicut est impatiẽtia ꝛ ira. Et ista non
sunt in hoïe iusto. Tobie. ij. Non est contri
status contra deum ꝙ plaga cecitatis eue
nerit ei: sed immobilis in dei timore ꝑmã/
sit: grãs agẽs deo oĩb9 dieb9 vite sue. Se/
cũdo notat᷑ iusti magnanimitas: cũ dr q̃c/
q̃d ei acciderit. ſ. aduersi: qꝛ pre magnitudi
ne animi q̃si nihil reputat ista bona fortu/
ne. Et iõ aduersa q̃ accidũt in talib9 nõ cu
rat ad maiora bona intẽdens. Et inde ẽ ꝙ
non terret᷑ qñ occurrũt ei aduersa. ſm illd
Prouer. xxviij. Iustus quasi leo cõfidens
absqꝫ terrore erit. De leone eñi dr Prouer.
xxx. ꝙ leo fortissim9 bestiarũ ad nullius pa
uebit occursum. Et ideo hõ iustus propter
nulla aduersa q̃ accidũt pretermittit ea q̃
dꝫ facere ſm virtutem ꝛ ſm deuꝫ. vñ Act.
xx. dicit Paulus ephesijs. Uos scitis qua
liter vobiscũ per omne tpa fuerim seruiẽs
dño cũ omni humilitate ꝛ lachrymis ꝛ tẽ/
tationibus que mihi acciderũt ex insidijs
iudeoꝝ: quõ nihil subtraxeriꝫ vobis vtiliũ
quominus annunciarẽ vobis ꝛ docereꝫ vos
publice ꝛ ꝑ domos: testificans iudeis atqꝫ
gentilibus in deũ pñiam ꝛ fidẽ in dñm no
strũ iesum xpm. Et nũc ecce ego alligatus
spiritu vado in hierlm: que in ea mihi ven
tura sunt ignorãs: nisi ꝙ spũssanctus per
oẽs ciuitates protestatur mihi dicens. ꝙ
vincula ꝛ tribulationes hierosolymis me
manent: sed nihil horum vereor. ❡

Tertio ponitur ĩ thema

te assumpto superatio spũalis pugne: cuꝫ
dr ꝙ nõ est corã inimicis cõfusus. ſ. ĩ mor/
te vel ante tribunal xpi. Licꝫ eñi diabolus
acriter impugnet hoïem in vita: tñ acrius
in morte: ꝛ qui tũc nõ vincit᷑ non cõfunde
tur. ps. cxxvj. Beat9 vir qui imple. desi. suũ
ex ipsis nõ cõfun. cũ loquet᷑ inimi. suis in
porta. In quibus quidẽ verbis de viro iu
sto moriente describuntur tria.

Primum est felicitatis assecutio: cũ di/
citur beatus vir ꝛc.

Secundum est damnationis euasio. ꝙ
ex ipsis non confundetur.

Tertium est impugnationis superatio
cum dicitur. cum loquetur ꝛc.

Circa primũ notãdũ ꝙ sicut dr Prouer.
xj. Desideriũ iustoꝝ est esse bonuꝫ. ꝛ iõ tũc
implet᷑ desideriũ iusti cũ assequit᷑ eẽ bonũ
ꝛ hoc est esse beatuꝫ: qꝛ beatitudo est stat9
oĩm bonoꝝ aggregatiõe ꝑfect9 sicut dicit
Boe. dicit ps. ciij. Replet ĩ bonis desideriũ
tuũ. Scdo ponit᷑ dãnationis euasio: cũ dr
ex ipsis nõ cõfundet᷑ ex ipsis. ſ. q̃b9 hõ effi/
cit᷑ beat9 sine quibus ad beatitudinẽ ꝑdu
cit᷑. ſ. exuitatiõe pctõꝝ ꝛ opatiõe virtutuꝫ
nõ ꝯfundet᷑. ſ. ꝯfusiõe dãnatõis. ps. xxxvj.
Nõ ꝯfundent᷑ in tpe malo. ſ. in tpe mortis
vel iudicij qđ est malũ his q̃ confunduntur

Tertio ponit᷑ impugnationis supatio cuꝫ
subdit᷑. cũ loquet᷑ inimicis suis. ſ. demonib9
nõ cõsentiẽdo sꝫ cõtradicẽdo. in porta. hoc
est in morte eo mõ quo dixit beatus Mar
tin9 diabolo. Quid hic astas cruenta bestia
ꝛc. ꝛ hec est porta. ſ. mortis ꝑ quam iusti in
trãt vitã eternã. ſm illđ ps. cxvij. Hec por/
ta dñi iusti intrabũt in eã. Ad q̃nã nos ꝛc.

❡ In funere unius desiderantis multum
mori. Sermo. xlvj.

Esideriũ habẽs

dissolui ꝛ esse cũ xpo. Phil.
j. Frequẽter accidit ꝙ illud
qđ ſm se est malũ ꝛ inuoli/
tũ rõne alicui9 effect9 vel f
nis ꝯsequẽtis efficit᷑ bonũ ꝛ voluntarium i
:

sicut adustio vł' scissio carnis q̄ facit chirurgic⁹ ẜm se ē dolorosa ⁊ inualūtaria: sed inquātū est ordiota ad sanitotē ⁊ sanitatꝫ effectiua bona est ⁊ volūtaria. Sic mors xp̄i vel passio ẜm se mala fuit: sꝫ inquātum fuit ordinata ad nr̄aꝫ redēptionē ⁊ nr̄e salutis effectiua bona ⁊ grata fuit vñ q̄dā metrice dixit. Actio displuit passio grata fuit. Actio .s. occidētiū xp̄m iniuste ⁊ peccantiū: sꝫ passio inquātū ad nr̄aꝫ salutē ordinata. Hac etiā rōe dicūt q̄dā doctores ꝙ dānati appetūt nō esse: qꝛ lꝫ nō esse ẜm se nō sit appetibile: tñ inquātū est illi⁹ tāte miserie ablotiuū hꝫ rōnē boni ⁊ appetibilis Hoc etiā mō mors corporalis q̄ est destructiua corpalis vite ⁊ naturalis: q̄ oīb⁹ est omabil' ẜm se q̄dē nō est appetibil': imo ē oī aīali odibil'. Et ꝓpterea Boetius dic̄ in lib. de cōsolatiōe ph̄ie ꝙ oē aīal vitā tueri laborat. mortez ꝟo pnicieꝗꝫ deuitat. Et ob h̄ etiā dicit apl's .ij. Cor. v. ꝙ nolum⁹ expoliari .s. tunica corpis sꝫ supuestiri scꝫ incorruptiōe vt absorbeat q̄d mortale est ad vitā. Sed tñ qꝛ nō possum⁹ nisi ꝑ mortē esse cū xp̄o .i. xp̄o ꝯiungi in visiōe ⁊ fruitiōe sue deitatꝫ in q̄ nr̄a btitudo ⁊ vita eterna cōsistit. ẜm illud Exo. xxxiij. Non videbit me homo ⁊ viuet: ideo hac de cā desiderant sancti viri mori magis q̄ꝫ viuere: dicentes illud Jone .iiij. Queso domine tolle animam meā: qꝛ melior ē mihi mors q̄ꝫ vita. Hac q̄ rōne dixit apl's ꝟba ꝓposita: desideriuꝫ supple sum hn̄s dissolui .i. vt ꝑ mortē dissoluat̄ vnio aīe ⁊ corporis mei. ⁊ subdit rationē cū dicit: et esse cum xp̄o: idest ve christo sim coniunctus in beata fruitione. B In quibus quidem verbis innuuntur tria.

Et primū est affectio glorie finalis: que ostēditur ꝑ desideriū mortis: desideriū inquit habens scꝫ moriendi.

Secundum est corruptio vite corpalis: cum subditur dissolui. scilicꝫ per separationem anime a corpore.

Tertium est adeptio presentie salutaris scꝫ esse cum christo.

Circa p̄mū attēdēdū est ꝙ duplex est rō q̄re aliq̄ sc̄ti viri hn̄t desideriū moriēdi. Et vna q̄dē est ex calumitate vite p̄ntis. Sc̄da ex dulcedine diuie bonitatꝫ q̄ ꝑfruēt̄ur in vita sequēti. Vñ qꝛ nec de isto exire nec ad illā accedere p̄nt nisi ꝑ mortēꝫ mediā. sicut de obscuritate noctꝫ. ad claritatē diei nō peruenit̄ nisi ꝑ aurorā. q̄ tenet vmbrā .i. sitltudinē mortꝫ. ẜm illō Job. xxiiij. Si subito apparuerit aurora arbitrantur vmbram mortis. Ideo sc̄ti viri vt exeant de nocte p̄ntis vite ⁊ ꝑueniāt ad claritatē diuine visiōis hn̄t desideriū moriēdi. ẜm illud Esa. xxvi. Aīa mea desiderauit te in nocte. Quasi di. i nocte .i. i obscuritate aduersitaeꝫ ⁊ calamitatꝫ p̄ntis vite. Aīa mea desiderauit vt exuta a corpore haberet te deū verum ⁊ dulcissimam lucem. In quibus quidem verbis triplex ratio tangitur quare anime humane inest desideriū perueniendi ad deum.

Et prima est ex proprietate spiritualis nature scꝫ ipsius anime humāe que tangitur: cū dicitur. anima mea.

Sc̄da est suauitas dulcedinis diuine cū subdit. desiderauit te. scꝫ deum.

Tertia est ex obscuritate huius temporalis vite: que tangitur cum dicitur. in nocte.

Circa p̄mū attēdēdū est ꝙ ceru⁹ aliq̄n a venatorib⁹ ⁊ a canib⁹ inuasus iuuat se cursu ⁊ fuga velocissima ⁊ fac̄ maiores salt⁹ ⁊ si euadit remanet lass⁹ ⁊ sitibūd⁹. Lassus ꝓpt̄ laborē mot⁹ ⁊ cursus: sitibūd⁹ aūt qꝛ desiccat̄ ex calefactione mot⁹ ⁊ ex timore. vñ tūc maxie desiderat fōtes aq̄rū ⁊ refrigeriū aq̄ ⁊ q̄etē. Sic etiā aīa viri fidel' et iusti i vita isto hꝫ ꝑsecutionē venatoꝝ .i. tēptatiōes demonū: q̄ nō venant̄ nisi aīas ee iō dicit̄ diabol⁹ mūdo vel morei illō Geñ. xiiij. Da mihi aīas cetera tolle tibi Habet etiā vir iust⁹ ꝑsecutiōes canum .i. prauoꝝ hoīꝫ latrātiū detractaciōes ⁊ ꝯtumelias: ⁊ mordētiū ꝑ nocumētu ⁊ iniurias. vñ apl's Phil'. iij. Videte canes videte malos operarios. Et aliq̄ sūt canes q̄ blādiunē cauda ⁊ lingēdo lingua: sic̄ adulatores ⁊ seductores q̄ ꝟbis blādis decipiūt ⁊ corrūpunt: iō sc̄ti viri iuuāt se cū fuga sic̄ dictū fuit Arsenio. Fuge hoīes ⁊ saluaberꝫ: ⁊ tūc fec̄ maximū saltū: qꝛ recessit de sc̄lo ⁊ iuit ad vitā solitariā. Et talē etiā saltuꝫ facit qui transit de sc̄lo ad religiosam vitā ne corrūpat̄ o cōsortio prauoꝝ ⁊ a vitijs mūdanoꝝ. Nā videm⁹ ꝙ etiā elemēta vbi cōtingūt se alterātur ⁊ corrūpunt̄ a ꝓprietatibus suis: sicut terra ob aqua humeceat̄ et aer infrigidat̄ ⁊ ab igne inflāmatur. Ita

homo a prauo cōsortio inficitur. vñ etiam vnus prauus hō inficit totā vnā cōgregationē: τ vna ouis morbida totū gregē: τ vnus malus humor totū corpus. aplus. j. Cor. v. Modicū fermētū totā massaz corrumpit. Propter qđ iubet Augustinus tales ad ordine eijci: ne cōtagiōe pestifera plurimos perdant: sicut medicus cauat malū dentē: τ abscindit mēbrū putridū: τ iō debz homo quantū pōt ob hmōi separari. Est etiā vir iustus in cōtinuo discursu τ mutabilitate rerū tpaliū: qr oīa que in mūdo sunt ī motu cōtinuo sunt: nā saltē quātū ad mutabilitatē nature. sicut videmus φ mutantur elementoꝝ qualitates. qr vno tpe dñanf elemēta inferiora. s. in hyeme qñ sol mouetur ꝑ signo meridionolia. τ fm hāc mutationē generanf frigora τ vēti τ pluuie. et aliqñ dñanf elemēta supiora sicut in estate. τ tāc generantur colores τ siccitates et grādines τ fulgura τ hmōi. Itē mutātur tēpoꝝ vicissitudines. scz ꝑ q̄tuor tpa anni τ hoiem etiā etates diuerse. Sed etiaz mutanf hoīm mutabilitate fortune. s. de ꝓsperitate in aduersitatez. de sanitate in infirmitatē. de diuitijs in paupertatē. de honore in oppbrium: τ ecōuersa Vñ dicūt ꝓsperitas τ diuersitas illō Boetij in lib. de cōsolatiōe. Hunc ꝯtinuū ludū ludimus: fortunā volubili orbe versamus. Sūma infimis τ īfima summis mutare gaudemus. Et tali mutabilitate ꝓuenit hoī plerūqz labor τ dolor. Est etiā in hoīe iusto vehemēs timor peccandi qr φdiu aīa est in carne hz volūtatē ꝯtibilē ad banū τ ad maluz: nec est aliqs in carne viuēs qui possit ex tota absolui a pctō nisi per grām specialē: sicut fuit btā virgo maria. Et iā huius est: qr lz volūtas nō possit cogi a carne tñ multū inclinaf ab ea qr ꝓpter vehementes passiōes ab ea cōsurgētes voluntas impellif ad malū: propter qđ dicebat apls Romā. vij. Infelix ego hō: qs liberabit me de corpore mortis huius. i. pctī. Et ꝓpter talē impulsum multū timet hō iustus de casu in pctm̄. Ideo ex oībus dictis malis lassatus hō iustus cōcipit statim magnū. i. desideriū moriēdi: quia ꝑ mortē liberaf a venatoribus. i. a demonibus τ a conibus. i. a prauis hoībus τ a mūdi mutabilitate τ aduersitate τ a timore peccandi: τ ꝓuenit ad ipm deū: in q̄ aīa motus er labor quietaf: in quo oīs estus τ ardor temptationū τ tribulationū cessat τ refrigeraf τ in quo etiā aīs sitis. i. oēe desideriū pfecte satiaf: τ ideo dicebat. ps. xlj. Quemadmodū desiderat ceruus ad fōtes aquaꝝ τc.

Scđa rō q̄re hō iustus desiderat ire ad deū est ex suauitate dulcedīs diuīe: ꝓpter qđ dicit deo. Desiderauit te. scz videre, visione btā per quā pfruif aīa dulcedine bonitatis diuine. Nota sicut nos videmus φ motus naturalis tāto magz itēdif quāto magis appropinq̄t fini. sic desideriū dei: cum sit motus animi in ipm deū desideraiū tanto magis accidif quāto aīa magz est propinqua etiā disposita ad habēdū deū. Et ob hāc cām dicūt doctores φ pena purgatorij maior est q̄z aliq̄ pena huius vite: qr quāto magis aliq̄d desideraf tāto eius obsentia est molestior: τ qr affectus quo desideraf summū bonū post hāc vitā in aīabus sctīs est intēsius qr nō retardaf affectu mole corpis: τ etiā qr terminus fruēdi summo bono iaz aduenisset nisi aliq̄d īpediret: iō de tali retardatiōe maxime dolēt. Sz aīa sctā q̄ purgatiōe nō indiget occurrēs immediate ipsi deo τ vidēs euz visiōe beata ꝓut desiderabat reperit ipm esse fontē totius dulcedīs: τ tāc dicit deo illō Prouer. vij. Egressa sum in occursuz tui desiderāte videre τ reperi. Tertia rō desiderandi deū est ex abscuritate p̄sentis vite: q̄ notatur in auctē adducta: cū dr. in nocte. Ille enī qui est in obscuritate tenebraꝝ desiderat lucē: qr dulce lumen τ desiderabile est oclīs videre solē τ multo magz videre deū vñ in p̄nti vita nō possumus videre deum: qr sumus in obscuro: sicut in nocte nō videmus solē. Sed qñ aīa sancta exit de vita isto: tāc pōt dicere illud apl̄i Roma. xiij. Nox p̄cessit dies autem appropinquauit τ tunc videt solem. i. deum. B

Secūdo in themate assumpto

tangif corruptio corpalis vite in eo qđ dicit dissolui. Hec eñ dissalutio fit qñ diuidif vnio aīe τ corpis ꝑ ipsius aīe separationē. vñ dñs dixit Joh. ij. Soluite tēplū hoc τ tribus diebus excitabo illō: τ dr ibi φ hoc dicebat de tēplo corpis sui. Nota de mane aliqñ nebula cōsurgit paulatim ex terra: sed appatente sole cito dissoluitur. vñ dr Sap. ij. Transiet vita nostra tanq̄ vestigium nubis: et sicut nebula dissaluetur: que fugata est a radijs solis: et a ca

lore illius aggrauata. In quibus quidē
verbis describit humanā vitā tripliciter.
Quia primo ostendit eius labilitatem:
quia transiet vira nostra.
Scdo ipsius breuitatem. quia tanq̄ ve
sti. nu. quia cito disparet.
Tertio ei⁹ corrupitbilitatē qi sic ne. rc.
Circa p̄mū notandū ē q̄ sicut appet in
horologio q̄d fit cū stilo ferreo infixo tobu
le vl' lapidi posit ꝯ od sphærā solis sicut trāſ
it tp̄e vel boin ſm motū solis. ita mutatur
vmbra quā facit ille still⁹ ſm diuersa pūcta
in horologio signata. Et sic est de vita hu/
mana. qr sicut trāsit tp̄s. ita mutaƭ. et trāſ/
it continue ipsa vita ſm diuersas etates.
Sed qr vita ip̄a finita est et breuis. qaārū
transit de tp̄e tātū minuiƭ de vita. Et sic di
cit Greg. Hō a p̄ncipio ita fuerat ꝯdit⁹ q̄
trāsēte tp̄e ip̄e stabat. s; pastea ꝑpter pec
catū fact⁹ est instabilis et mutabilis. ita q̄
trāsēte tp̄e vitā ei⁹ cū tp̄e transit. vnde d̄r
Sap. ij. Umbre trāsit⁹ est tp̄s nostrum. p̄s.
cxliij. Dies eius sicut vmbra pieteieunt.
Scdo ostēdit sapiēs in auc̄te adducta vi
te hūane breuitatē. qn̄ dicit. sicut vestigiu;
nubis. Parum em̄ durat nubes in aere: qa
cito resoluiƭ in aquā vel aerem. ꝛ sic hō bie
ui tp̄e viuit in mūdo: ꝛ cito p̄ morte; in ele
menta resoluiƭ. iij. Reg. xviij. Ecce nubecu
la parua q̄si vestigiū hois. Sed notādū q̄
spāliter vita pctōris tenet vestigium ꝛ siili/
tudinē nubis: qr nubes ad modū spongie
est tota cauernosa vana ꝛ vacua nulla sta/
bilitate suffulta: s; a ventis hinc inde dedu
cta. Et sic hō qui viuit in pctō est oī ꝟtute
vacu⁹ cauernis ꝛ foraminib⁹ latētiū ꝛ pa/
tentā vitiorꝫ plen⁹. ꝛ in operibus totus in
anis: ꝛ in nullo bono ꝓposito firm⁹: s; ma/
gis a vēto. i. tentatiōe diaboli vel vanitate
mundi ad oīa mala deduct⁹. vn̄ d̄r in ep̄la
iude. Hi sūt nubes sine aqua scꝫ grē que a
vētis circūferunƭ. Tertio ostēdit hūane
vite corruptibilitatem: cū subdiƭ. ꝛ sicut ne
bula dissol. rc. Naꝫ sicut post breue tp̄s dis
soluiƭ nebula: ita ꝛ vita humana p̄ morte;
cito corrūpitur: siue qr fugaƭ a radio solis
idest p̄ illationē violēte mortis: vel p̄ mor/
tē naturalem deficit q̄ est ex aggrauatione
caloris. i. ex aggrauatiōe febris vel alteri⁹
infirmitatis: ꝛ tondē etiā mors sicut d̄r in
ps. cxliij. Nebulam sicut cinerē spargit. q̄a
hūani corpis vitā ꝛ substātiā in cinerē ꝛ
puluerē resoluit. Ecci. x. Quid supbis ter/
ra ꝛ cinis? Itē assimilaƭ hūana vita nebu⁹
le rōne tentatiōis: qr d̄r Job. vij. ſm aliam
lrām q̄ tentatio est vita hois sup terrā. Et
hec tētatio rep̄sentaƭ in nebula: quia nebu
la in initio noctis ꝛ in initio diei solet ag/
gregari aerē turbulentum reddens. Sic in
initio conuersionis qn̄ terminaƭ nox culpe
ꝛ inchoaƭ dies grē tentationes animū tut
bulētū reddentes oriunƭ. Sed sicut nebu/
la radio solis exorti dissoluiƭ: ita tentatio
illustrantib⁹ radijs die cōsolatiōis dissol/
uiƭ ꝛ calore solis. i. feruore sp̄ūs fugatur.
Ecc'i. xliij. Apti sunt thesauri. i. diuine con
solationes ꝛ euolauerūt nebule sicut aues
i. tētationes q̄ ad modū auium alis cogita
tionū ꝛ desideriorꝫ euolātes recesserūt. ℭ

Tertio in themate as/

sumpto notaƭ odepn̄a p̄ntie salutaris que
est esse cū xp̄o. i. ī p̄sentia ꝛ societate xp̄i in
g'ia paradisi vbi est p̄fecta sal⁹. Sed notā/
dū q̄ sicut xp̄s anteq̄ transisset ad gl'iam
paradisi p̄mo fuit mortu⁹ ꝑpter pctā n̄ra
vt nos viuificaret: ita opꝫ primo nos esse
mortificatos pctīs ꝛ iustificatos q̄ possi/
mus esse cum xp̄o in gl'ia paradisi. Et pro/
pterea dic̄ ap̄l's Col. iij. Mortui enim estis
ꝛ vita v̄ra abscōdita est cū xp̄o in deo. Cuꝫ
aūt xp̄s apparuerit vita vestra: tunc ꝛ vos
apparebitis cum ipso in gloria. In qui
bus quidē verbis agitur de duobus:
Primo quidē de nostra iustificatione: cū
dicitur. mortui enim estis. rc.
Scdo de nostra glorificatiōe: cū addiƭ.
cū autē xp̄s appatuerit vita vestra rc.
Circa p̄mū notādū q̄ nostra iustificatio
fit p̄ h̄ q̄ morimur pctīs ꝛ viuimus deo: et
iō dicit p̄mo. mortui em̄ estis. s. pctīs: ꝛ vi/
ta v̄ra. s. qua viuitis p̄ grām abscondita est
s. in aīa cū xp̄o. s. qui p̄ ip̄am grām ꝛ fidem
habitat in nob: ꝛ h̄ in deo. i. in ei⁹ deitatis
ꝟtute. Nota q̄ nos videm⁹ ī hyeme q̄ iste
herbe ꝛ arbores videnƭ mortue: s; qn̄ venit
estas reuiuiscere videntur. Sic isti mortui
pctīs qui sunt in p̄nia videntur q̄ sint q̄si
mortui: sed qn̄ venit estas glie tunc appa/
ret q̄ habeāt ī se vitā manifestam quā pri⁹
in fteriori grā habebāt abscōditā sicut her
be ꝛ arbores in radice. Ro. vj. Si aūt mor
tui sum⁹ cū xp̄o: credim⁹ q̄ simul viuemus
cū ipso. Un̄ etiā granum seminatū in terra
nisi pri⁹ mortificetur in terra nihil fructifi
cat. iuxta illō Job. xij. Nisi granū frumenti

eadẽ in terrã mortuũ fuerit ipm̃ solũ manet. si aũt mortuũ fuerit multũ fructum affert. Sic h̃o nisi pri⁹ mortificat⁹ esset ꝑ penitentiam nihil esset. Ro. viij. Si spũ facta carnis mortificaueritis viuetis. ij. Ti. ij. Si cõmortui sum⁹ ꝛ cõuiuem⁹: si sustinebim⁹ ꝛ cõregnabim⁹. Scd̃o agit̃ in auctẽ adducta de nr̃a glorificatione: q꜡ cũ xp̃s apparuerit ꝛc. Uidem⁹ ꝙ q̃diu est guerra inter ꝑncipes ꝛ durat adhuc bellũ nõ appet adhuc q̃s sit victor nec gliant̃ nec ipi nec viri eoꝝ de victoria: sꝫ qñ bellũ finitum est et vn⁹ fuit victor tunc ille gliat̃ cũ suis militibus: ꝛ ali⁹ tristat̃ cũ suis. Sic q꜡ guerra est modo iter deũ ꝛ diabolũ null⁹ adhuc gliat̃ de victoria plena nec sui milites. Sed qñ mũd⁹ finiet̃ tũc diabol⁹ cuꝫ suis ↄfundet̃. Sed xp̃s tũc appebit victor ꝛ ostendet gloriã suã suis militib⁹. ij. Re. vj. d꜡ de dauid Gloriosior appebo. vñ verũ erit illud p̃s. xvi. Ego autem in iusti. appa. cõ. tuo. sa. cũ ap. glo. tu. Leui. ix. Apperuit glĩa dñi oĩ multitudini. Ad quã. ꝛc. ¶ In funere vnius pctõris male morientis. Sermo. xlvij.

Mors pctõrum

m pessimo. p̃s. xxxiij. Sicut bon⁹ exit⁹ ꝛ finis alicuius hoĩs ꝓuocat alios ad siĩa operandũ: ita exitus ꝛ finis malus reuocat ab operando. De h̃ h̃r̃ figura. ij. Reg. vj. vbi Legit̃ ꝙ surrexit dauid ꝛ oĩs ppl'o vt adduceret arcam dei. Postꝙ aũt peruenerãt ad arcã nochor extendit manũ suã oza ad arcã ꝛ tenuit eã. Iratusq꜡ est indignatione dñs ↄ ozã: ꝛ pcussit eũ sup temeritate: qui mortu⁹ ẽ. Et extimuit dauid dñm in die illa: dicẽs. Quõ ingredietur ad me arca dñi? Et noluit diuertere ad se arcã dñi sꝫ diuertit eã in domũ obededõ gethei. Et habitauit arca dñi in domo obededõ trib⁹ mensibus: ꝛ bñdixit dñs obededõ ꝛ oẽm domũ ei⁹. Nũciatũq꜡ est dd̃ ꝙ bñdixit dñs obededõ ꝛ oĩa ei⁹ ꝑpter arcaꝫ dñi. Dixitq꜡ dauid. Ibo ꝛ reducã arcã cũ bñdictiõe in domũ meã. Et sic pꝫ ꝙ dd̃ propter malũ exitũ. i. occisionẽ ozẽ reuocatus ẽ ab arce reductiõe: ꝛ ecõtrario ꝑpter bonũ finẽ ꝛ exitũ obededõ ꝓuocat⁹ est ad eius reductionẽ. Sic q̃ videdo bonũ finẽ. i. bonaꝫ mortem scrõꝝ ꝛ iustoꝝ q̃ bene vixerunt: de qua d꜡ in p̃s. cxv. Preciosa in cõspectu dñi mors scrõꝝ ei⁹ ꝛc. debẽt homĩes prouocari ad eoꝝ imitationem vt possit q̃libet dicerẽ illud Numeri. xxiij. Fiant nouissima mea hoꝝ siĩs. Et e contrario vidẽdo malã mortem hoĩm pctõꝝ debent hoĩes reuerti ꝛ ab eoꝝ imitatiõe retrahi. Et ideo de ista malo morte hoĩm pctõꝝ d꜡ in verbo propositis. Mors peccatorũ pessima. ¶ In quibus quidem verbis describuntur tria.

Et primo quidem illud qd̃ est omnibus cõmunicabile: scꝫ mors.

Scd̃o illud qd̃ debꝫ esse omnibus detestabile. scꝫ peccatorũ transgressio.

Tertio illud qd̃ debet esse omnibus formidabile. scꝫ ꝙ pessima sit mors.

Circa primũ notandũ

ꝙ illud qd̃ est oĩb⁹ hoĩb⁹ cõicabile ẽ mors qꝛ sicut oẽs fluuij aquarũ cõtinue currunt ad mare: ita oẽs hoĩes viuẽtes ↄtinue currũt ad mortẽ. vñ. ij. Regũ. xiiij. Oẽs morimur ꝛ q̃si aque dilabimur in terrã. Sed in isto cõitate notandum est ꝙ est magna differentia inter mortẽ hoĩs iusti ꝛ pctõris. Qꝛ iustus quacũq꜡ morte corꝑali moriat̃ bñ moritur siue morte ꝑuisa siue preuenta. Et rõ est: qꝛ iust⁹ hõ a pctĩs abstinẽdo: vel se in vita sua a pctĩs purgando ꝛ bona operãdo: semp est q̃si ꝑmisus ꝛ ꝑparatus: ꝛ iõ q̃ñcũq꜡ vel qualitercũq꜡ veniat mors est ei bona: qꝛ ĩplet illud qd̃ Sen. dic̃. Mors in/quir vbiq꜡ te expectat: ꝛ tu si sapiẽs fueris vbiq꜡ expectabis eã. Et idcirco d꜡ de iusto Sap. iiij. Iust⁹ si morte ꝑoccupatus fuerit in refrigerio erit. Pctõr aũt semp male viuẽdo vel malã vitã nõ corrigendo est semp imparatus: ꝛ iõ q̃ñcũq꜡ vel q̃litercũq꜡ moriat̃ hꝫ mortẽ nequissimã. vñ Eccl'i. xxviij. Iugũ illi⁹ iugũ ferreũ est: ꝛ vinculũ illius vinculũ est ereũ: ꝛ mors illi⁹ mors nequissima est. In quib⁹ q̃dẽ v̈bis tãgunt̃ q̃nq꜡ mala que facit pctm̃ in hoĩe pctõre.

Primũ ẽ qꝛ mẽtẽ grauat. ꝛ iõ vocat̃ iugũ.

Scd̃m est qꝛ cor ĩdurat: ꝛ iõ vocat̃ ferreũ.

Tertiũ est qꝛ ligat: ꝛ iõ vocat̃ vinculum.

Quartum est quia fructum lingue euacuat: ꝛ ideo dicitur ereum.

Quintũ est quia finaliter damnat: ꝛ ideo mors illius dicitur mors nequissima.

Circa ꝑmũ notãdum ẽ ꝙ iugũ hoĩs pctõrio d꜡ ipm̃ pctm̃: qꝛ sicut iugũ grauat ꝛ premit ceruicẽ bouis: ita pctm̃ grauat ꝛ deprimit mẽtẽ hoĩs. p̃s. xxviij. Iniquitates mee supgresse sũt ca. meũ ꝛ sic onus ꝛc. Uñ sic is

Qui portat graue on⁹ vadit festin⁹ vt depo
nat onus. ita pctōr deberet festinare ad pe/
nitētiā vt deponeret on⁹ pcti. vñ Heb. xij.
Deponentes oē on⁹ ⁊ circūstās nos pctm̄ p
patientiā curram⁹. Illi q̄ volūt euadere pi
culū maris ꝓiciūt onera vt alleuiēt nauē.
Sic q̄ volunt euadere ꝑiculū mortis debēt
ꝓiicere onus pctōꝝ. Itē boues cū iugo at
trahūt aliū on⁹ post se. qr pctm̄ qđ ꝑ pn̄iā
nō diluit mox suo pōdere ad aliud trahit.
Eccli. xxviij. Beat⁹ q̄ nō attraxit iugū illius
et in vinculis ei⁹ nō est ligat⁹. Istud iugū
maxime soluit opib⁹ mīe ⁊ pietatis. Esa. x.
Cōputrescet iugū a facie olei. Scđm ma
lū qđ facit pctm̄ est: qr cor indurat. et iō in
auctoritate adducta nō solū iugū sed ⁊ fer/
reū vocat: qr ferrū duri⁹ ē ceteris metallis
sicut incus ferrea ex assidua malleatione
magis induratur: ita pctōris cor induratur ex
assidua ꝯsuetudine peccandi. Job. xlj. Cor
ei⁹ indurabit q̄si lapis. et stringet q̄si mal/
leatoris incus. sꝫ lapis quātūcūqꝫ sit dur⁹
aliq̄n tñ a calore ignis soluit. Job. xxviij.
Lapis calore solut⁹ ⁊c. Et pꝫ etiā in lapidi
b⁹ de q̄b⁹ fit calx. Itē ferrū quātūcūqꝫ dur
tñ mollescit in igne. Et sic duricia pcti ali/
q̄n soluit igne vl' calore tribulatōis vl' ꝯtri
tionis. Qđ si nō fit erit ad maius iudiciū.
Sm̄ illud Ro. ij. Scđm duriciā tuā ⁊ īpeni
tēs cor thesaurizas tibi irā in die ire ⁊ reue
lationis iusti iudicij dei. Tale aūt cor sicut
ferrū durū ꝑcipue habēt pagani et gētiles
in pctō infidelitatis existentes. vñ. Diere.
xxviij. Iugū ferreū posui sup collū gētiū.
Tertio ostēdit in auctoritate adducta q̄
pctm̄ animā ligat. et iō vocat vinculum. li
gat eīm detinēdo p volūtatis obstinationē
Augu. Ligatus erā nō catena ferrea: sꝫ mea
ferrea volūtate. Diabol⁹ eīm facit d aīa cur
rū trahēs eā ad īfernū cū sarcina pcti. Di/
citur de castore aīali q̄ facit domūculas su
as de lignis sup fluuiō: qr hꝫ caudā vt pi/
scis quā tenet in aqua. ⁊ precisis lignis vñ
facit domūculā si pōt cape aliū castorem re
uersat eū et impositis lignis sup eū trahit
eū ad modū ploustri. Sic diabol⁹ qñ pōt
cape aīam p ꝯsensum tētationū onerat eā
pctīs ⁊ ligat eā p obstinationē. et trahit eā
ad īfernū q̄si plaustrū oneratū. Esa. v. Ve
q̄ trahitis iniq̄tatē in funiculis vanitatis
q̄si vinculū plaustri pctm̄. Quarto osten/
dit quō pctm̄ fructum lingue euacuat. ⁊ iō
vocat erē. Et rō est qr tollit charitatē sine
q̄ locutio lingue nō valet ad meritū. Apl's
j. Cor. xiij. Si linguis hoīm loquar ⁊ ange
loꝝ charitatē aūt non habuero factus sum
velut es sonans ⁊ cymbalū tinniēs ⁊c. qđ
sꝫ aliis sonando seipm̄ consumit. Augusti/
nus. Recte fari ⁊ male viuere est se sua vo
ce dānare. Quinto ōndit q̄ pctm̄ finalr̄
etiā dānat: Vñ dī q̄ mors ei⁹. s. pctōris ne
quissima est sꝫ qñ impenitēs morit. Ne/
quā eīm est ex cōscientie corrosione: neqor
ex mētis desperatōe: et nequissima ex eter/
na damnatiōe. Sed ista mors nequissima
procedit ex nequissima vita pctōris q̄ fuit
nequā in pcti perpetratiōe nequior in con
tinuatione: neqoissimus in obstinatione.
Vñ in morte talis perdit sensum ⁊ moritur
sicut fatuus. Eccli. xxij. Nequissimi nequis/
sima vita super mortem fatui. B

Secūdo ī themate as

sumpto ponitur illud qđ debet esse oībus
detestabile. s. peccatoꝝ trāsgressio: cum dꝫ
peccatoꝝ. Ubi aduertendū q̄ vnicuiqꝫ ser/
uo dꝫ esse detestabile illud vñ īcurrit odiū
dn̄i sui: ⁊ tōto ampli⁹ quāto maior est dn̄s
⁊ altior. et hoc est pctm̄: qr sꝫ ꝓpter pctm̄
efficiuntur homines exosi altissimo domīo
Vñ Eccli. xij. Altissimus odio habet pctō
res. ⁊ misertus est penitentibus. In q̄bus
quidem verbis notantur de deo tria.

Primum est immensitas potentie pro/
pter quom dicitur altissimus.

Scđm est seueritas iusticie: ꝓpter quā
habet odio peccatores.

Tertium est liberalitas gratie: propter
quam misertus est penitentibus.

Circa primū notandū q̄ sicut videm⁹ ī
mūdo ille dn̄s est maioris potentie q̄ est in
altiori dignitate. vñ maior est ptās epi q̄
simplicis sacerdotis in iuribus et actib⁹ ec
clesiasticis: et maior auctoritas archiepi q̄
simplicis epi. et maxima potestas pape re/
spectu inferioꝝ ꝑlatoꝝ. et sic est etiā in po
testatib⁹ secularib⁹. vñ non dꝫ hō obedire
inferiori ꝯ supioris mādatū. sicut motens
corpalis puta lignū nō obedit igni qñ vir
tus aque fortior supuenit et. vñ cū de⁹ sit ī
altissima dignitate ipse est summe potens
et iō maxime debem⁹ ei obedire. nō solū ex
timore sed etiā ex amore sicut patri. vñ Ec/
cli. iiij. Eris tu velut filius altissimi obe/
diens. Sed aduertēdū q̄ res grauis quan
to ab altiori cadit tanto tardius descendit

sed fortius puniit. Et sic vindicta dei altissimi tardius venit sed grauius punit. vñ Valerius maximus dicit ꝙ leto gradu ad vindictam sui diuina procedit ira tarditatemqȝ supplicij grauitate cōpensat. Et ideo dr Eccli. v. Ne dixeris peccaui. et quid accidit mihi triste. altissimus enim est patiens redditor. Scdo ostenditur in auctoritate adducta seueritas iusticie: qr odio hz pctōres. Ubi nota ꝙ odium apud hoies dupliciter manifestatur. Uno mō subtrahēdo bonū. et hoc mō deus dr odire illos quibus nō confert gratiam. sicut illos quibus confert dr diligere. Malach. j. Jacob dilexi esau autē odio habui. Alio mō iferendo malo. s. pene propter malū culpe. s. remouendū vel puniendū. vñ Eccli. xij. Altissimus odio hz pctōres: et impijs reddet vindictam. Et nota ꝙ dr odire pctōres nō hoies. Sap. xj. Nihil odisti eorū q̄ fecisti. hoies enī ipse fecit non pctōres. et ideo hoies diligit sz pctōres odit. vñ ps. v. Odisti oēs q̄ operantur iniquitatem. Tertio in auctoritate adducta ponitur liberalitas gratie: qr misertus est penitētibus tripliciter. Primo remittēdo culpā. s. p cōtritionē cū proposito confitendi. ps. xxxj. Dixi confitebor aduer. me iniusti. meā dn̄o. et tu re. rc. vñ. ij. Reg. xij. statim vt ipse dauid cōfessus est pctm̄ suum dicēs. Peccaui dn̄o: intulit nathan propheta dicens. Dn̄s transtulit peccatū tuū. Nō est aliquis debitor qui nō cito confiteretur et recognosceret debitū suū si ex recognitione et confessione remitteretur ei debitum a creditore suo. Hoc figuratū est in illo seruo qui procidit ad pedes dn̄i sui. de quo Mat. xviij. dr: ꝙ misertus est dn̄s serui illius et debitū dimisit ei. Scdo relaxādo penā sicut fecit niniuitis qui conuersi sunt ad penitentiam. vñ Jone. iij. Conuersi sunt de vis sua mala et misertus est deus sup maliciam quā locutus fuerat vt faceret eis et non fecit. Tertio conferendo gratiam. s. iustificantem et dirigentem. Eccl. xvij. Penitentibus dedit viam iusticie. C

Tertio in themate assum

pto ostendit et ponit illud qd̄ dz esse oibus formidabile. sicut est pessima mors. Circa qd̄ notandum ꝙ pctōrū mors dr pessima qr per mortē tendūt ad eternā dānationē in qua grauia mala et horrēda incurrūt. Et huius figura hr̄. ij. Mach. vj. vbi dr. Pessimus autē et vniuersis grauior erat malorum incursio. In quibus quidē verbis ostendit ꝙ magnam penam incurrunt peccatores qui male moriuntur quadrupliciter.

Nam primo ostenditur ꝙ est magna excessiue qr pessima.

Scdo ꝙ magna intēsiue: qr grauior.

Tertio extensiue: qr vniuersis.

Quarto multiplicatiue: qr malorum. rc.

Circa primū notandū ꝙ pctōrū mors dr esse mala propter expoliationē bonorū presentiū. ps. xlviij. Ne timueris cū diues fa. fu. rc. Sed peior est propter incursionē malorū sequētiū. s. infernalium tormētorū. de quibus Luce. xvj. Eleuās autē oculos cū esset in tormētis rc. Sed pessima est propter priuatione bonorū i eternū manētium: qr priuati sūt eterna beatitudine. q̄ sm̄ Boetium est status oim̄ bonorū aggregatione pfectus. Propter oīa ergo predicta pctōrū mors est dolorosa et pessima. vñ Baruch. ij. Mortui sunt i dolouibus pessimis. in fame. et i gladio: et in emissione. In fame. s. propter carentiam bonorū desideratorū. In gladio propter vltionē cōmissorū pctōrū: qr vltor iniquitatis est gladius. vt dr Job. xix. Et emissione. i. exclusione a regno celorū. Scdo pena pctōrū erit magna intensiue: qr grauior: lz vnus alio grauius affligatur sm̄ exigentiā et gradū culparum qr sm̄ mensurā delicti erit et plagarū modus idest penarū mēsura. tn̄ tam immensus erit ordo: . i. afflictio illius ignis ꝙ erit vnicuiqȝ grauis ad portandū. sicut in eodē igne licȝ diuerse materie diuersimode iflāmentur: tn̄ vnaqueqȝ grauiter crematur. Vñ Esa. xxx. Ardēs furor eius et grauis ad portandum. Tertio erit magna extēsiue: qr vniuersis scȝ pctōribus dānatis. In mūdo enī isto neqȝ oīa bona vel mala proueniūt vniuersis. sz in alio sicut vniuersis beatis abūdabunt oīa bona propter suauitatē diuine fruitiōis in q̄ sunt oīa bona. sm̄ illud ps. cxliiij. Suauis dn̄o vniuersis. Sic in iferno vniuersis aderit afflictio oim̄ malorum. Nā sicut in corpore in q̄ quodlibet mēbrū est corruptū et infirmum vniuersa mēbra sentiūt penā et dolorē. ita in inferno sicut vniuersi fuerūt corrupti pctis: ita vniuersi sentiēt de penis. et sicut nō deficiet malitia culpe: ita nec afflictio pene. Hiere. vj. Uniuersi corrupti sūt defecit sufflatorium in igne. et post Malicie eorū nō sunt consumpte. Quarto ostēditur ꝙ pctōrū pena erit magna multiplicatiue: qr erit ibi nō tm̄ vnū sz oim̄ malorum incursio. Cū enī duplex sit genus mali. s. malū culpe et malū pene: vtrūqȝ

erit ī eis.scʒ maluʒ culpe: vel horribilis in his in quib9 nō fuit expiatū: vel p circuncisionē ī lege veteri vel p baptismū in noua. Itē mortalia sicut in oib9 damnatis ad penā gehēne: vel veniole in his q̄ decesserunt cū mortalib9 et venialib9. Itē erit ibi malū duplicis pene. s. dāni de amissiōe donoruʒ tēpaliū et eternoꝝ: et sensus sicut pena gehēne. Deut. xxij. Cōgregabo sup eos mala et sagittas meas cōpledo ī eis. Hiere. xi. Induca sup eos mala de q̄b9 exire nō poterūt. Vn̄ quilibet eoꝝ dicere pōt illud Gene. xlij. In me mala oia ceciderunt. Sʒ econtra dt cuilibʒ btō qui bn̄ mortuus est illud ps. xc. Nō accedet ad te malū et fla. nō ap. ta. tuo et h̄ erit in gl'a celesti. Ad quā nos p. xc.

¶ In funere vnius sancti viri. Ser. xlviij.

Preciosa ī cōspe

ctu dn̄i mors sctōꝝ ei9. ps. cxv. Cōsueuit homo in fine opis recipe p̄ciū ei9: ꝛ iō finio opis doni dr preciosus Sic in fine vite sue. i. in morte sciu̇s hō recipit p̄miū: ꝛ idcirco sctōꝝ mors dr p̄ciosa i. gl'iosa p̄cio pleno. Et lʒ mors sctōꝝ in conspectu hoim aliqn̄ sit despecta: tamē in conspectu dn̄i semp est p̄ciosa: sicut pʒ de morte sctōꝝ martyrū. Et iō bn̄ dr in ṽbo proposito. Preciosa in conspectu dn̄i ꝛc. In quibus quidē verbis sanctorum virorum mors ex tribus commendatur.

Pīo q̄dē ex p̄mij plenitudine: q2 p̄ciosa.

Scdo ex iudicij rectitudīe: q2 ī ꝯspctū dn̄i

Tertio ex pulegij magnitudīe: q2 mors sctōꝝ q̄ scʒ est priuilegiata magnis premijs

Circa primū notandū

est ꝙ p̄ciū ꝯsueuit dari opifici in fine operis. s. ipo ope cōpleto ꝛ terminato: q2. s. tunc apparet ꝙ sit p̄ciosum. s. quāto p̄cio sit dignū. Et ita p̄miū sctōꝝ redditur eis in morte. i. in fine vite: q2 tūc appet pfecte quo precio. i. que mercede sint digni: ꝛ iō mors sanctorū dr p̄ciosa: ꝛ iō vsqʒ in finē vite qn̄ recipit p̄miū aīe vel vsqʒ ad diem iudicij. q2 oēs simul premiabūtur etiam in corpe: opʒ eos esse in labore ꝛ patienter expectare ad modum agricole laborātis ꝛ patiēter vsqʒ ad messem fructum expectantis. Et de hoc exemplū habet Iaco. v. vbi dr. Patientes estote fratres vsqʒ ad aduentum dn̄i. Ecce agricola expectat preciosum fructum terre: patienter ferens donec accipiat temporaneū ꝛ serotinum. B In quibus quidem verbis facit tria.

Quia primo dat virtutis documentuʒ: cum dicit. patientes estote fratres.

Scdo ostendit laboris terminum scilʒ vsqʒ ad aduentum domini.

Tertio inducit lōganimitatis exemplū: quia agricola expectat ꝛc.

Circa primū notandū ꝙ ille q̄ hʒ gubernare nauē et videt se esse in procella maris si vult sapiēter gubernare opʒ ꝙ patiatur multa incōmoda ꝛ sollicitudines ꝛ labores. Et sic ille qui hʒ gubernare exercitum ꝛ hʒ vndiqʒ inimicos pugnare paratos. Ita etiaʒ spūalr si q̄s vult sapiēter gubernare vitam idest aīam suā inter ꝓcellas seculi ꝛ inter bello spūaliū hostiuʒ: opʒ ꝙ patiatur labores ꝛ sollicitudines ꝛ tribulatiōes. Et qui talia patiēter porta ostēdit esse aīe vel vite sue sapiēs gubernator. Et iō dr Prouer. xiiij. Qui patiens est multo gubernatur sapientia. Nota etiā ꝙ sicut ignis facit laterē crudū esse durū ꝛ fortēʒ vt non dissoluat in qua: sic charitas facit hoiem patientem vt nō soluatur in tribulatione. j. Coꝛ. xiij. Charitas patiens est. Scda in ouēe adducta ponit terminuʒ laboris ꝛ tribulationis. s. vsqʒ ad aduentū dn̄i: scʒ in morte vel in iudicio. Nā sicut tenebre noctis durant vsqʒ ad aduētū luminis diei: sic tribulotiones p̄sentis vite vsqʒ ad aduentum dn̄i: vl particulareʒ in morte vel generalem in die iudicij. j. Coꝛ. iiij. Quousqʒ veniat dn̄s qui illumiabit abscōdita tenebraꝝ. Illuminabit em̄. i. manifestabit reprobis tenebras. idest occultas latebras pctōꝝ ꝛ fugabit a iustis tenebras tribulationū. Multū confortat cor laborātis ꝛ patiētis qn̄ audit appropinq̄re terminum laboris vel passionis sue. Sic ꝛ hō sctūs cōsiderādo ꝓpinq̄tatē aduēt9 dn̄i ī morte. Iaco. v. Patiētes igit estote ꝛ vos: ꝛ cōfirmate corda vr̄a: qm̄ aduentus dn̄i appropinq̄bit. Tertio in aucte adducta introducit exemplū agricole quo ad tria. Pīo quoad longanimitatē ī expectādo: q2 agricola expectat p̄ciosum fructū ꝛc. Notandū ꝙ agricola, qui bn̄ laborauit colēdo ꝛ semināndo agrū suū pōt probabilr expectare p̄ciosum fructū. Et ita q̄ laborat purgādo agrū ꝯsciē sue ꝛ mittendo semīa bonoꝝ operū: pōt sperare ꝛ expectare preciosum p̄miū. ij. Ti. ij. Laborātē agricolam

primus opz de fructu percipere. Sed nota
quātūcūqz agricola laboraret τ seminaret
agrū: si non haberet pluuiā nō recolligeret
fructū: τ confusus esset a spe sua. Et sic est
de his q̄ laborāt in bonis opibus sine plu-
uia grē vt q̄ faciunt bona stādo i peccatis.
Hiere. xiiij. Qz nō venit pluuia in terrā cō-
fusi sūt agricole: q̄ vt nō confundant a spe
sine expectatiōe sua: opꝫ habēt τ pluuia et
cultura. Et sic vt hō non cōfundat a spe fu-
ture btitudinis requirit τ grā dei τ meri-
tū bonoꝝ operū: qz spes est certa expecta-
tio future btitudinis ex grā dei τ meritis
pueniens. ps. cxviij. Non cōfundes me ab
expectatione mea. Scdo introducit exem-
plū agricole quoad tollerātiā i substinēdo
qz patiēter ferēo. Notandū q̄ malū culpe
deterius est q̄ malū pene. Nam pena facit
hoīem nō malū: sz culpa malū facit. Et iō
Dionysius dicit q̄ puniri nō est malū sed
fieri pena dignum. Ideo virtuosus hō po-
tius eligit sustinere patient malū pene q̄
velit cōmittere malū culpe. vn̄. ij. Mach.
vi. dr de eleazaro q̄ patient sustinēs destr-
nauit nō admittere illicita. Et notādū q̄
q̄uis possit esse magnū meritū in toleran-
do patiēter τ hūiliter penam quam hō me-
ruit: tn̄ adhuc est maius in tolerādo eā quā
nō meruit vn̄. j. Pe. ij. Si benefaciētes pa-
tiēter sufferetis hec est grā apud deū. Ter-
cio introducit exēplū agricole q̄ ad pseue-
rātiā in pmanendo. s. vsqz ad finē: et ideo
subdit in auctē inducta donec accipiat tem-
po. τ sero. q̄si em̄ tēporaneū fructū accipie
hō in morte in aīe glificatione sed seroti-
nū in die iudicij in corpis resurrectione et
renouatiōe. Osee. vj. Ueniet q̄si ymber vo-
bis tēporaneus τ serotinus. Quasi em̄ ym-
ber temporaneꝰ erit glorificacio aīe: sed q̄si
serotinus glorificatio corporis: et vtraqz
erit a supiori grā τ vtute: ideo assimilatur
ymbri siue pluuie qui a superioribus par-
tibus in terraz descendit. Hiere. v. Metua-
mus dominū deuz nostrum qui dat nobis
pluuiam tēporaneā τ serotinā. B

Secūdo in themate as-

sūpto cōmendat mors sctōꝝ ex rectitudine
iudicij: qz in conspectu dn̄i: qz lz in iudicio
hoīz videant aliqñ male mori: in cōspectu
tn̄ diuini iudicij mors eoꝝ est p̄ciosa. Ubi
aduertēdū q̄ in curijs dn̄oꝝ mundi vt plu-
rimū male recipiunt pauperes τ bene reci-
piunt diuites τ sic etiā apud deum est: sed
differentia est inter diuites. Qz em̄ hoīes
vidēt ea q̄ foris patēt: deꝰ aūt intuetur cor:
iō respiciāt hoīes solū ad diuitias corpora-
les exteriores. deus aūt magis respicit ad di-
uitias spūales iteriores. Et q̄ talibus diui-
tijs locuples est secure in morte vadit ad
eiꝰ curiam τ secure appet in cōspectu eius:
qz ipse dixit Exo. xxiij. Nō apparebis in con-
spectu meo vacuus. scz bonis spūalibꝰ. vn̄
talis hꝫ diuitias abscōditas τ est locuples
in cōspectu dei. s̄m illud. j. Pet. iij. Qz ab-
scōditus est cordis hō in incorruptibilitate
quieti τ modesti spūs qui est in conspectu
dei locuples. In quibꝰ quidē vbis iustus
τ sanctus vir tripliciter cōmendatur.

Primo quidē de interiori custodia: cum
dicit: quia est abscōditus homo cordis.

Scdo in spūali innocētia: cū subditur:
in in corruptibilitate quieti τc.

Tertio de celesti abundantia: quia in cō-
spectu dei. τc.

Circa p̄mū attēdēdū est q̄ in homīe cor-
dis. i. i mēte hoīs rōnali pōt esse aliq̄d qd
nō est abscōdēdū: sz potius propalandū scz
pctm̄. Et iō est: qz pcēm est sicut qdā vul-
nus ipsiꝰ mētis. sed sicut dicit Boetius. Si
operā medicantis expectas opꝫ vt vulnus
tuū detegas. Et sic q̄ vult sanari a pctō opꝫ
q̄ detegat pctm̄. s. cōfitēdo. Prouer. xxviij.
Qui abscōdit scelera sua nō diriget: q̄ aūt
cōfessus fuerit τ reliqrit ea miam cōsequet.
Quedā aūt alia sunt q̄ abscondenda sunt
sicut dꝫ hō abscondere consilia sua ab his
q̄ inuident: τ qz nō cogitant nisi quō pos-
sint nocere. Eccli. xxxvij. A zelātibus te. idest
ab inuidētibus tibi abscōde cōsiliū. Itē dꝫ
hō abscondere bona q̄ facit. scz quantū ad
intētionē vt scz in abscondito cordis nā ad
hoīz gloriā cōsequēdā faciat ea: sed ad ho-
norē dei τ pximi edificationē. Dicit q̄ fe-
mina pauonis abscōdit oua ne a masculo
suo dissipentur. sic debet hō abscōdere opa
sua ne destruantur ab humane glorie fauo-
re. vn̄ Mat. vj. Attēdite ne iusticiā vestrā
faciatis corā hoībus vt videamini ab eis:
alioquin mercedem non habebitis apud
patrem vestram qui in celis est. Figura hu-
ius habet Esaie. xxxij. vbi dicit. Et erit vir
sicut qui absconditur a vento. scilicz vane
glorie. Matthei. vj. Te autem faciente ele-
mosynam nesciat sinistra tua quid faciat
dextera tua: vt sit elemosyna tua in abscon-

dito et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Unde sanctoꝝ viroꝝ vita licz aliqñ sit abscondita mundo cui mortificati sunt. est tñ nota deo. Iuxta illud Colo: iij. Mortui em̄ estis et vita vestra abscondita est. ꝛc. Scd̄a cōmendatio in auctoritate adducta est de spūali innocentia: cū subdit in in corruptibilitate quieti ꝛc. Quasi dicat spiritus debz manere incorruptꝰ ꝛ quietꝰ ꝛ modestꝰ. Tūc aūt manet incorruptꝰ. s. a corruptione peccati qñ in innocētia perseuerat: et talis spūs ē quietꝰ a rixa vitioꝝ ꝛ modestꝰ. s. mensuratꝰ p amorē virtutū. Talis ergo incorruptio seruate innocentie facit hoīem eē deo propinquū. Unde et celū qḋ est corpꝰ incorruptibile p quandaz congruentiā dicit esse locus dei qui est incorruptibilis ꝛ imortalis. ſm illud ps. cxiij. Celuz celi dño ꝛc. Et idē. Dñs in celo sedes eius. ꝛ multomagis incorruptio spūs et puritas a pctō. vñ Gre. nazanze. dicit. Prima sapientia est vita laudabilis et apud deū pura mēs p quaz puri puro iungunt ꝛ sancti sctō sociant. Unde Sap. vj. Incorruptio facit eē primū deo. Sed spūs vbi est corruptio pcti nō pōt esse quietꝰ in se. qꝛ appetitꝰ peccandi vel remorsus peccati nō pmittit. Job. ix. Non concedit quiescere spm̄ meuz. ꝛ implet me amaritudinibꝰ: ita est remorsus ꝯscientie de pctō. Debet etiā homo esse quietus respectu aliorum. j. Thessa. iiij. Operaz detis vt quieti sitis. j. Timo. ij. Tranquillā ꝛ quietaz agamꝰ vitā. Tranquillaz ī nobis: quietā ad ꝓximos vel tranquillaz interiꝰ. et quietaz exterius. Debet etiaz esse modestus: i. moderatus in motibus et actibꝰ suis. siue in vestitu et cultu: siue in verboꝝ affatu. siue in ioco vel risu: siue incessu et statu ꝛ in aliis cōsimilibꝰ Augu. Incessu statu et habitu ꝛc. Philip. iiij. Modestia vestra nota sit oībus hoībus Tit. iij. Admone illos non litigiosos esse: sed modestos. Tertio cōmendat vir sanctus de celesti abundantia: qꝛ est in cōspectu dei locuples. Notandū ꝙ in conspectu mūdi est locuples qui hꝫ multum de auro: sed in conspectu dei est locuples qui habet multam charitatem. Et ratio est: qꝛ ille efficitur locuples qui facit multa continua lucra. Sic est ille qui habet multā ꝛ feruentē charitatem: qꝛ amor dei nunq̄ȝ est ociosus. Operat em̄ magna si est. vt dicit Grego. Operando aūt magna acq̄rit magna lucra idest magna merita apud deum. Uñ charitas feruens assimilat auro. qꝛ facit aīam locupletē. Et ideo suadet dñs Apoca. iij. Suadeo tibi emere a me aurū ignitū ꝓbatū vt locuples fias. Et dicit aurū ignitū. i. charitatē feruētez in amore dei ꝛ ꝓximi. Et dicit a me non a mūdo. qꝛ q̄ diligit mūdū nō est charitas patris in eo. j. Jo. ij. De tali ergo auro sunt diuitie iustoꝝ de quibꝰ gaudent et epulant in celo ante dei conspectum. ps. lxvij. Justi epulent ꝛ exultent in conspectu dei ꝛ delectentur in leticia. ¶

Tertio ī themate assū

pto commendat mors iustoruz a priuilegij magnitudine: qꝛ mors sctōꝝ est q̄ magnum priuilegiū habet ex eo ꝙ sancti viri in morte sua eximunt ab oībꝰ malis et ꝑfruuntur oībꝰ bonis. ꝛ ideo dicūtur beati. Apo. xiiij. Beati mortui q̄ in dño ꝛc. In q̄bꝰ verbis tangunt tria bona p q̄ viri sancti p mortem eximunt a tribus malis in quibꝰ viuimus.

Primū est bonum glorie. cum dr̄. beati. per qḋ eximuntur ab omni flagello.

Scdm̄ est debitū nature: cū subdit. mortui. p qḋ scz sunt exempti ab omni piculo.

Tertiū est donū gratie. cū addit. qui in dño moriunt. i. in gratia dñi. s. per qḋ eximuntur ab omni peccato.

Circa primuz attēdēduz est ꝙ scti q̄ sunt mortui dicunt btī dupl'r. Uel in spei certitudine sicut illi q̄ sunt in purgatorio. Uel in re. sicut electi q̄ iaz in glīa sunt assumpti ps. lxiiij. Beatꝰ quē elegisti et as. Quē elegisti. s. p grāz: ꝛ assumpsisti. s. p glīaz. et talis ē ab oī malo et ab oī flagello securꝰ. ps. xc. Nō accedet ad te malū et flagellū nō appropinq̄bit tabernaculo tuo. Ad hāc aūt btītudinē scti viri pueniūt vel p opa actiue vite q̄ sunt opa mīe. Prouer. xiiij. Qui miseret paupi beatꝰ erit. Uel p opa vite ꝯtēplatiue q̄ ptinēt ad sapiaz. Eccli. xiiij. Beatꝰ vir qui in sapientia morabit ꝛ q̄ in iusticia sua meditabit. et in sensu cogitabit circunspectionē dei. Et vult dicere q̄ in sapiētia morabit. s. supna ꝯtēplādo. et in iusticia meditabit. s. eā faciēdo. Et dicit Alcuinꝰ ꝙ iusticia est animi rectitudo vnicuiqꝫ tribuens ꝓpriā dignitatē supiori reuerētiaz pari concordiaz: minori disciplinā. deo obedentiaz: amicis beniuolentiā: et inimicis patiētiā: ꝛ miseris cōpassionē operaz. Et in sēsu. i. mētis intellectu cogitabit circūspectionem dei. idest qualiter deꝰ omnia circunspicit etiam

usq; ad abscondita cordis: q2 q̄ hoc cogitat a malo retrahit, et ad bonū aīat. Secūdo tangit debitū nature p q̄d exempti sunt sancti mortui ab oī piculo. et hoc debitū nature ē mors. et iō dicit mortui q2 extūc scti petire nō pñt: q̄d q̄dē de viuētib9 nō ptingit: qui ubiacere pñt periculis et aīe et corpis. ppter q̄d dr Eccl'a. iiij. Laudaui magis mortuos q̄ viuētes. ppter q̄d etiam clamabat apl's Ro. vij. Infelix ego hō q̄s me liberabit de corpe mortis hui9. Tertio tāgit donū grē p q̄d sunt liberati a pctō: q2 in bñio. q2 in gra dñi moriunt. Notādū q̄ q̄busdā de9 dat grām et tñ nō dat eis gloriā: q2. s. nō pseuerāt i grā eis data: sz illis q̄b9 dat grāz finalē. s. vt moriant in grā dat etiā eis gloriā. sm illud ps. lxxxij. Gratiā et gloriaz dabit dñs. et hoc pcipue cōtingit sanctis qui bene viuunt. de quibus erat apl's qui dicebat. Mihi viuere xp̄s est et mori lucrū. Philip. i. Item de stephano Act. vij. dr q̄ obdormiuit. s. somno martio in domino. scilz. in gratia domini per quam introiuit in vitam eternam. Apl's Roma. vi. Gratia dei vita eterna. Ad quam nos &c.

¶ Explicit distinctio quīta que agit de mortuis sm diuersitatē psonarū et dignitatum

¶ Incipit distinctio sexta: in qua agitur de mortuis sm diuersitatē causarū modorū locorūq; quibus hoīes decedere ptingit: cuius sunt sermones nouem.

¶ In funere alicuius in bello occisi maxime ex causa iusta. Sermo. i.

M Elius est nos mori in bello q̄z videre mala gētis nr̄e et sctōrū. i. Mac. b. iij. Videm9 q̄ res maior facit disparere minorē: sicut psentia solis in die facit disparere stellas: q2 minus habēt de lumine et minoris sunt quantitatis. Et vn9 hō cōis stature iuxta vnū gigantem positus videret eē minime stature. vñ Nume. xiij. exploratores qui a moyse missi fuerāt dixerūt. Vidimus mōstra q̄dā filiorū enach de genere giganteo: q̄b9 cōparati q̄si locuste videbamur. Sic et mai9 malū facit disparere et pēligere min9. sicut poti9 eligit hō q̄ abscindat ei vnū mēbrū q̄ velit pdere toti9 corpis vita. Et dauid maius malū existimans incidere in manus inimicorum suorū q̄ in manus dei misericordis. dit. ij. Reg. xxiiij. Melius est vt incidam in manus dñi: multe enī misericordie eius sunt: q̄ in manus hominū. Hoc etiam consideratione iudas machabeus iudicans maius esse malū tot9 gētis sue et prophanationez sanctorū locorū q̄ mortē ppriā dixit pposita verbo. Melius est nos mori &c. A

In quibus quidē verbis loquit de trib9

Primo de re timorosa scilz de morte. vñ dicit. Melius est nos mori.

Secūdo de re periculosa. s. de bello: cū subdit. in bello.

Tertio de re angustiosa. s. de visiōe malorū gētis sue. vñ ait. q̄z videre mala &c.

Circa primū notandū

q̄ mors aliqñ dicit bona: aliqñ melior: aliqñ vo optima. Bona q̄dē ppter iusticiam: melior ppter miseriā. sz optima ppter gratiam. Propter primū dr Eccl'i. xlj. O mors q̄ bonū est iudiciū tuuz. Vbi nota q̄ iudicium mortis dr esse bonum triplici ratione

Primo q2 nō corruptū cupiditate pecunie. Narrat. Valerius de cambise q̄ quendam iudicē corruptuz cupiditate munerū excoriari fecit et de ei9 corio iudicialez sedē cooperuit i qua filium illius loco patris ad iudicandū posuit. Est quoddā gen9 ranarū paruarū q̄ saltant in os canis latrantis et tollunt ei vocē. Sic aliqñ munus absconditum facit verū iudicē tacere. Sed mors nō parcit ppter munera. et ideo ita occidit diuitem sicut et pauperem. Luc. xvj. Factū est vt morerer mēdicus &c. et post. mortuus est aūt et diues &c. Scdo q2 iudiciuz non erroneū. s. ex ignorantia iudicis vel ex astutia aduocati. q̄ sez aliqñ facit iudicem errare. vnde nec iudex seu aduocatus siue ignorans siue sapiens pōt effugere mortem. Eccl's. ij. Morit doct9 silr et indoctus. Tertio vo est bonū iudiciuz mortis: q2 non est iniquū ex psonarū acceptione. Hoc enī iudicē cōpetit sine psonaruz acceptione inter ptes equalitatez seruare: q2 sicut pho dicit in primo Ethicorū. Iudex debet esse sicut regula recta ad nullā declinās partē odio vl' amore. Et sic est ipsa mors q2 oīb9 ē equalis. ij. Reg. xiiij. oēs morimur et q̄si aque dilabimur in terrā q̄ non reuertunt. Aliqñ aūt declinat iudex a veritate iudicij timore alicui9 potētie. Sed mors potentiā alicui9 nō metuit. imo deponit potentes de sede et humiliat oēm supbiā. Dicit q̄ q̄dam lapillus

missus fuit Alexādra: qui cum poneret in
lance ad ponderādū3 p̄ualebat oī pōderi
qd ponebat ex alia parte: s3 puluere opt9
erat ita leuis φ palea pl9 ponderabat eo.
Et expositū fuit alexādra φ iste lapill9 fi/
gurabat p̄sonā suā. qui viuēs erat lāte po
tentie φ oib9 p̄ualebat. s3 mortuus τ terra
opertus. i. sepultus nulli9 potentie fuit9
erat. Job. xiiij. Homo cu3 mortuus fuerit
nudat9 atq3 p̄sump9 vbi queso est. s. valor
τ sua potentia. q2 non inuenitur amplius
Scdo mors nō solum d̄r bona sed etia3
melior φ vita. vnde Eccl's. vij. Melior est
dies mortis die natiuitatis. τ tamē hoīes
gaudent in natiuitate alicuius hominis
τ lugent in morte eius. Sicut Valeri9 ma
ximus narrat de gentibus thracie φ in na
tiuitate hominis faciebant luctū τ in mor
te eius gaudium τ conuiuium: significare
volentes φ per natiuitatem homo venit
ad locum miserie. sed quando moritur de
miseria exit: τ si iustus est vadit ad locum
quietis τ leticie Est em̄ homo dū viuit sub
iectus multis miserijs de quib9 oībus exit
du3 morit. Dicit em̄ Job. xiiij. φ hō breui
viuens tpe replet multis miserijs. Et ab
istis miserijs eximit per mortē: qi sc3 per
mortem egreditur de loco tempestuoso. s.
de mūdo qui est velut mare habēs tempe
state vndarū. i. tribulationū a mūda con
surgentiū quarā vna preuenie aliam velut
vnda preuenit vndā. Habet etiam mund9
tempestatē vento2. i. tentationū. Est etiā
hic multitudo hoīm semuicē ledentiū τ p
sequentiū: sicut in mari multitudo piscīū.
Unde sicat ille q̄ est in mari multū tempe
stuoso desideriū h3 veniēdi ad portū quie/
tis. Ita τ vir iustus desideriū h3 moriendi
vt perueniat ad xp̄i quietem. vn̄ τ apl's di
cebat Phil'. j. Desideriū habēs dissolui et
esse cū xp̄o qui. s. est velut portus salutis τ
quietis. Ite3 per mortē deponitur anima
de equo rabido τ periculoso. s. de corpe qd
frequēter facit aiam ruere in p̄cipitiū pec
cati τ in barotrum inferni. vn̄ apl's Rom̄.
vij. Infelix ego homo quis me liberabit
de corpore mortis huius. Item egreditur
de carcere angustioso qui etia3 est corpus
Unde ps. cxlj. Educ de carcere deus aiam
meā: vt cōfi. no. tu. dn̄e. Itē alleuiat a pō/
dere oneroso. i. ab ipsius corporis infirmi
tate τ corruptibilitate. Sapi. ix. Corp9 qd
corrumpitur aggrauat animā. τc. Itē exit

per mortem anima ab habitaculo ruinoso
qi quotidie aliqua pars corpis τ vite nos/
stre ruit τ defluit. Job. viij. Innitetur sup
domum suā τ non stabit. Item exit de ape
laborioso: q2 homo ad laborem nascitur si
cut d̄r Job. v. A quo sc3 labore quiescūt iu
sti post mortem s̄m illud Apoca. xiiij. Bea
ti mortui qui in dn̄o moriunt τc. Tertio
mors d̄r optima p̄pter gratiā: sc3 quā spe
rat hō iustus recipere a deo. nō solū i glo/
rificatione aīe: sed etiam corporis in glo/
riosa resurrectōe. de qua. ij. Mach. xij. Cō
siderabat. s. iudas φ hi qui cū pietate dor
mi. ac. op. ha. re. grām. Ubi nota φ sancti
viri p̄pter pietatem. i. p̄pter opera miseri
cordie τ pietatis que exercuerāt in vita ha
bent repositam in morte gratiā bonā me/
liorem τ optimā. Bonā quidē inquantum
liberantur a p̄senti malo. s̄m illud ps. xl.
Beat9 vir qui intelligit sup egenū τ pau/
perē in die mala liberabit eum dn̄s. Sed
meliorē inquātū liberant a futuro suppli
cio. Tobie. iiij. Elemosyna ab omni pctō τ
a morte liberat. τ nō patietur animas ire
in tenebras. Sed optimam in eterne vite
premio. j. Timo. iiij. Pietas ad omnia vti
lis est: promissionē habens vite que nunc
est τ future. Propter que omnia sancti vi
ri ad magnū luciū reputant sibi mortem.
s̄m illud apostoli Philip. j. Mihi viuere
christus est τ mori lucrum. B

Secūdo agitur in the

mate de re periculosa: quia de bello. vn̄ di
cit in bello. Ratio autem quare bellu3 est
res periculosa: est qi sicut dicitur. ij. Reg.
xj. Uarius est euentus belli: τ nunc hūc τ
nunc illum consumit gladius. Et est tri/
plex hominu3 bellum τ cuiuslibet varius
est euentus. s. est bellum temporale: τ spiri
tuale τ finale. Temporale autem bellum
potest esse iustum τ licitum. Ad quod req
ritur primo φ pugnantes sint tales perso
ne quibus licitu3 sit pugnare. s. φ sint lai/
ci non clerici: quib9 nō licet sanguinē fun
dere. Item φ sit iusta causa. s. vt illi q̄ im
pugnantur ex aliqua culpa hoc mereātur.
Un̄ augustinus dicit in libro questionu3.
Iusta bella debēt diffiniri que vlciscūtur
iniurias: si gens vel ciuitas plectenda est
que vel vindicare neglexerit quod suis im
probe factū est. vel reddere qd per iniuriā
ablatū est. Item φ sit intētio bellantiū re

cta: qua scȝ intēdat vel vt bonū pmoueat vel vt malū euitetur. Item requiritur ad iustum bellū auctoritas principis: qȝ priuata persona ius suū potest in iudicio prosequi. Quodcunqȝ aūt istorum deest nō est iustum bellum sed iniustum. sed precipue qū iusta causa nō subest. sicut dixit Jepte Judi. xj. regi filiorū amō. Nō ego pecco in te: sed tu contra me male agis indicēs mihi bella non iusta. Et de talibus bellantibus dr in ps. lxvij. Dissipa gētes que bella volunt. Dicūt aūt astrologi qdā bella puenire ex celesti impressione puta ex coniunctione martis ⁊ saturni: que dicit coniunctio media. Unde qū est talis coniunctio dr signare guerros atqȝ bella ⁊ cōtrarietatē diuitū vel regū: ⁊ durat res donec fungat alia vice pur dicit Mesalach. Sic qū apparet cometa q̄ vocat tenaculū q̄ assimilatur stellis dr figurat bella ⁊ terrores ⁊ magnos euent⁹ i mūdo. Sed sm theologos bella pleruqȝ pueniūt ex dei punitione: vt scȝ pctā hoim puniant ⁊ purgent p sanguinis effusionē ⁊ per alia mala que ptingūt ex guerris. vn̄ Esa. xlij. Ipse est cui peccauerunt: ⁊ noluerāt in vijs ei⁹ ambulare: non audierūt legē eius. Et effudit sup eos īdignotionē furoris sui ⁊ forte bellū. Sȝ ex parte hoim bella contingūt. Primo ex praua hoim dispositiōe puta ex dn̄io ire vel ꝯcupiscētie inordinate alicui⁹ rei temporalis. Jaco. iiij. Unde bella ⁊ lites ī vobis. Non ne ex ꝯcupiscētijs vestris q̄ militāt in mēbris vestris. Scd̄o m bellum qd̄ cōtingit in hoibus est bellū spirituale. s. pugnantium non cōtra homines sed contra vitia ⁊ tētationes vitiorū. Seneca. Pacē cū hominib⁹ habebis bellū cū vitijs. Et ista bella vincūtur orationibus abstinentijs ⁊ occupationibus bonis que sunt quedam gubernacula anime quibus defensant. Prouerbi. xx. Gubernaculis tractāda sunt bella. Tertiū est bellū finale. s. in morte vbi pugnat natura cōtra morbū: ⁊ diabolus cōtra aīam: ⁊ conscientia cōtra peccatū. Unde mors assimilat cuidā animali de quo hr ī mappa mūdi qd̄ dicit belua. q̄ hȝ corpus asini crura cerui. pect⁹ leonis. pedes equi: ingēs cornu: vastū oris rictū. i. aperturā oris vsqȝ ad aures: os solidum: ⁊ vocē pene hominis. Asinus est animal qd̄ omnia portat secum quecūqȝ illi supponunt. Sic mors oīa bona temporalia hoīs secum asportat ⁊ tollit Portat eīm corpus ad tumulū: aīam peccatoris ad infernū: ⁊ diuitias ad consanguineos trāsfert que sunt ministre mortis ad asportandū. Crura cerui hȝ propter velocitatē: hȝ eīm mors cursum velocissimū ⁊ continuū quo hoīem insequitur. Pectus autē leonis hȝ ppter ferocitatem ⁊ intimiditatem: qr nemīnē timet ⁊ nemini parcit. Nō eīm pepercit salomoni ppter suā sapientiā nec sansoni ppter suā potentiā ⁊ fortitudinē: nec alexādro magno ppter suā gloriā et magnificentiam. Equo aūt assimilatur ppter bellicositatē. Iiere. viij. Quasi equ⁹ impetu vadēs in preliū. Mors eīm ad magnū bellū siue preliū inducit hoīem: habȝ eīm mortēs pugnā cū mūdo qui eū spoliat cū consciētia que eum occusat: cū infirmitate q̄ eum cruciat: ⁊ cū demone qui eū expectat: Ingens aūt cornu habet ppter magnā potestatem qua oīa psternit humana psternit eīm ⁊ annihilat humanā fortitudinē. sicut pȝ in hercule: ⁊ humanā celsitudinē. sicut pȝ in holoferne. Vastū habet oris rictū ppter insatiabilitatē qua oēs īsatiabiliter deuorat. Os aūt hȝ solidū ppter tenacitatē: vbi est multitudo dentiū ppter varios moriēdi modos. Vocē aūt hoīs fingit ppter fallacitatē. Multos eīm decipit ppter incertitudinē. Cū ergo talis belua aggredit hominē instat ei periculosiū bellū: de quo si vult euadere opȝ ꝙ ante hoc se bene disponat ad ipsam mortē. s. armando se armis penitentie. Prouer. xxiiij. Cū dispositione initur bellum E

Tertio in themate assū

pro agitur de quadam re angustiosa. s. de visione malorum. vnde dicit. ꝙ videre mala gentis nostre ⁊ sanctorum. Ubi aduertendum ꝙ iudas machabeus dixit hoc eo ꝙ videbat mala tripliciter accidere: q̄ etiā frequenter hodie contingunt. s. qr primo videbat malos exaltari: secundo videbat bonos opprimi et conculcari: tertio videbat sancta prophanari. Uidebat ergo mala gentis sue. primo quia cernebat malos exaltari. s. vt affligerentur boni. Prouer. xxix. Cum impij sumpserint principatum gemet populus. Legitur de Democrito ꝙ eruit sibi oculos ne videret prosperitatem malorum ⁊ indignos exaltari. Eccl's. x. Est et aliud malum quod vidi sub sole quasi per errorem egrediens a facie principis

poſitū ſtultū ĩ dignitate ſublimi: ⁊ diuites ſedere deorſuꝫ. Scđm malū erat q2 videbat bonos opprimi ⁊ conculcari. De q̃ q̃ſtiõ admirãs dicebat deo Abochuc. i. Quare reſpicis cõtẽptores: et taces cõculcãte ĩpio iuſtiorẽ ſe? Sed iã de⁹ iſtud pmittit ad pfectū iuſtoꝝ: q2 ex talib⁹ oppſſionib⁹ purgant ⁊ maiora in celo gaudia cõſequunt. Vñ in ps. cxviij. Letati ſum⁹ p dieb⁹ q̈bus nos hũiliaſti annis q̈bus vidimus mala. Tertiū malū erat q2 videbat ſctã pphanari: ⁊ iõ addit in themate et ſctoꝝ: q2 ſicut habet. ij. Mach. v. Antiochus auſus ĩ introire tẽplū in vniuerſis terra ſctiſſimū. Et ſceleſtis manib⁹ ſumens ſctã vaſa que ab alijs regib⁹ ⁊ ciuitatib⁹ erãt ad ornatum loci ⁊ gloriã: cõtrectabat ĩdigne ⁊ cõtaminabat. Ex quo etiã hr̃ argumentū ꝙ etiã q̈ indigne cõtrectãt res ſctãs ſicut clerici vel ſacerdotes in mortali pctõ exiſtentes tangẽdo vel ſacramẽta vel veſtes ſacras aut vaſa aut miniſtrãtes in eis grauit ⁊ mortaliter peccãt. Sed illi q̈ digne miniſtrant ſacramẽta et recipiũt grãm cõſequuntur qua. ſ. perueniũt ad gloriã. Ad quã nos ⁊c.

In funere vni⁹ occiſi ĩ cãpo belli. Ser. ij.

f

Acta eſt ſuper

me man⁹ dñi: ⁊ eduxit me in ſpũ dñi: ⁊ dimiſit me in medio cãpi. Eze. xxxvij. Sicut ſpũs hoĩs. i. rõnalis aĩa manu. i. virtute dei creatur ⁊ corpori immittit: ita etiam dei manu. i. virtute a corpore educitur p mortẽ ſiue naturalem ſiue violentã: q2 numerus menſiũ eius apud ipſum eſt: et ipſe conſtituit terminos eius qui pteriri nõ poſſunt ⁊ ideo etiã eductio ei⁹ a corpore ei⁹ qui in campo occiditur manui dei attribuitur. Et ideo ex pſona iſtius in cãpo certaminis occiſi poteſt dici vbum propoſitũ. Facta eſt ſuper me. ⁊c. A

In quibus quidẽ vbis continentur tria q̃ circa iſtius mortem poſſunt conſiderari.

Primum eſt diuine diſpoſitionis adimpletio: que notatur. cum dr̃. facta eſt ⁊c.

Scđm eſt aĩe ſeparatio: que notatur cũ ſubditur. et eduxit me in ſpũ. ⁊c.

Tertiũ eſt corporis deſtitutio. cuꝫ additur ⁊. dimiſit me in medio campi.

Circa primũ notandum

eſt ꝙ ſicut artifex manu adimplet illud qđ prius mente diſpoſuit. Sic qñ de⁹ tpoꝛaliter adimplet de hoĩe vel in hoĩe illud quod ab eterno diſpoſuit de eo. dr̃ manus eius eſſe facta ſup hoĩem. Unde q2 iſte ſic mortuus eſt vt deus diſpoſuerat de ipſo: ideo ex pſona eius dr̃. Facta eſt ſup me manus dñi. Sed aduertendũ ꝙ ſi eſſet aliquis manus tãte magnitudinis ꝙ ad oẽm partem mundi ſe extẽderet ⁊ ad oẽm locuꝫ attingeret: tunc talem manũ nullus poſſet effugere. Et talis eſt man⁹ dei p quaꝫ intelligitur eius virtus omnipotens: q2 attingit a fine vſqꝫ ad finẽ fortiter. et diſponit oĩa ſuauiter. et ideo eã nullus põt effugere. Et ideo dr̃ in pš. cxxxviij. Si aſcẽdero in celũ tu illic es ſi deſcẽdero ad infernum ades. ſi ſumpſero pẽnas meas diluculo et habitauero in extremis maris, etenĩ illuc manus tua deducet me ⁊c. In quibus quidẽ vbis tangunt tria generalia loca ad que man⁹ dei idest diuina virtus ⁊ operatio ſe extendit. Eſt enĩ locus ſuperior: ſcꝫ celum de hoc dicit: Si aſcẽdero in celũ. ⁊c. Item eſt locus inferior. ſ. infernus: ⁊ de hoc dicit: ſi deſcendero ad infernum ⁊c. Et eſt locus medius ſcꝫ iſte mundus q̃ deſignatur per extremum maris: q2 terra in qua habitamus mari occeano cingitur: ⁊ ideo dicit. ſi habitauero in extremis ⁊c. Sed nota differentiam: quia ad celũ aſcendimus: ad infernũ deſcendimus ⁊ in extremis maris habitamus. Aſcendimus ergo pmo in celum ſi fuerimus primo a pctõꝝ onere alleuiati. tã ſcꝫ a pctõ operis q̃ꝫ praue cogitatiõis ſeu affectiõis. non enĩ grauia ſed leuia aſcẽdũt. vñ ĩ pš. xxiij. Quis aſcendet in montem dñi: aut q̈s ſtabit in loco ſctõ ei⁹? ⁊ rñdet. Innocens manib⁹ ⁊ mũdo corde. Iteꝫ ſi fuerim⁹ feruore amoris dei iflãmati: ſicut ad calorem ſolis eleuant vapores nubium. vñ pš. ciij. Qui ponis nubẽ aſcẽſum tuũ. Itẽ ſi fuerimus mẽte humiliati. Nam auis volẽs in altum volare primo ſe inclinat. vñ dñs primo deſcẽdit ſe humiliãdo: q̃ꝫ aſcenderit ſe glorificando. Ephe. iiij. Qui deſcendit: ipſe eſt et qui aſcendit ſuper omnes celos. Sed additur de loco celi ĩ auctoritate adducto: tu illic es. ſcꝫ cũ beatis. ſ. qui in hoc mundo fideliter miniſtrauerunt ei in operibus actiue vel contemplatiue vite: ſicut ipſe pmiſit Job. xij. dicens. Ubi ego ſum illic ⁊ miniſter me⁹ erit. Secũdus eſt locus inferni: de quo dicit. ſi deſcendero ad infernum ades

Ubi aduertendũ est φ descẽdere ppriũ est grauiũ: vñ q2 lapis grauior est φ lignũ: ĩõ lignũ in aq̃ natat: et lapis ad fundũ descendit. Sic descẽdunt ad infernũ aĩe q̃ hinc exeunt pctõ grauate ꝛ lapidee. i. dure et obstinate in pctõ. Exo. xv. Descẽderunt in profundũ q̃si lapis. Hmõi aũt sunt q̃ p malam cõsuetudinez veterascunt in pctĩs et semp magis coinq̃nant̃ in mortalib9 pctĩs. Baruch. iij. Inueterasti ĩ terra aliena: coinquinat9 e9 cũ mortuis: deputat9 es cũ descẽdẽtib9 in infernũ. Sed addit̃ de loco inferni in au cte adducta. ps. Ades tu de9. scʒ p iusticiã puniente. Nã ipse q̃ modo hab9 salubriter loquitur p̃cipiẽdo ꝛ admonẽdo cõtẽnentibus mandata ꝛ monita sua ibi aderit puniendo. ꝛ dicet illud Esa. lij. Ego ipse qui loq̃bar ecce assum. Quasi dicat ego ipse qui loq̃bar te admonẽdo ecce assum te puniendo: ꝛ etiã diabol9 ẽ ibi ad torquẽdũ hoĩes dãnatos. Job. j. Affuit int̃ eos etiã sathã. i. aduersari9. Sed de loco mundi dĩ si habi. in extre. ma. ꝛc. Uel p mare intelligit̃ vita impioꝝ: q2 ad modum maris intumescũt p supbiã: spumãt p luxuriã: absorbẽt p auariciam insatiabilẽ. vnde Esa. lvij. Cor impij q̃si mare ferũẽs qđ q̃escere nõ põt. Huius extrema sunt extreme dãnatiõis supplicia ad q̃ manu dei. i. v̾tute dei. i. deducunt̃ impij. Istã manũ nullus põt effugere aut ei resistere: ꝛ h̾ q2 oĩpotens est: vnde φuis possit q̃s effugere manũ hoĩʒ: nõ tñ manuʒ dei. vñ Eleazarus dixit. ij. Mach. vj. Nam ꝛ si in p̃senti tpe supplicijo hoĩm eripiar: sed manũ oĩpotentis neq3 viuus neq3 defunct9 effugiã. Et sicut homo pctõ dupliciter deũ offendit. s. in aĩa ꝛ in corpore: ita p manum dñi in vtroq3 punit̃. Uel offendit deũ dupliciter scilʒ cõmittẽdo mala q̃ p̃hibuit: ꝛ amittẽdo bona q̃ precepit: ideo d aplici pena punietur. scʒ pena sensus propter cõmissa: ꝛ pena dãni propter omissa. Esaie. xl. Suscepit de manu dñi duplicia pro oĩbus pctĩs suis. horrẽdum est ergo incidere in manus dei viuentis vt habetur Hebre. x. ꝛ ideo dicebat Job. xiij. M. auum tuam longe fac a me. B

Secũdo tangitur aĩe

separatio. cũ subdit̃. eduxit me. s. de mundo ĩ spũ dñi. in spũ dicit nõ corpe: q2 spũs separatur a corpe ꝛ recedit: sed corp9 remanet mortuũ. Dicit̃ autẽ spũs dñi: q2 a dño creatus est ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ eius ps. cxlv. Exibit spũs ei9 scʒ a corpe ꝛ reuertet̃. scʒ corp9 in terrã suã. Sed notãdũ est φ scĩ viri multũ appetũt φ spũs siue aĩa o corpis custodia educat̃. sic petebat psalmis. dicẽs. Educ de custodia aĩam meam.

In q̃bus quidẽ v̾bis tangitur triplex ratio quare aĩa scĩ viri desiderat a corpore separari. Primo scʒ rõne claritatis: cuʒ dicit. educ. Quãdiu aĩa in corpe est in tenebris ignorãtie est nã q̃n aliq̃s est in domo magna q̃ nõ est operta sʒ hʒ fenestras paruas modicũ lumẽ recipiẽtes est in abscuro sed q̃n educit̃ extra tunc hʒ claritatẽ lucis. Magna aũt domus est aĩa. de q̃ dicit pĥs. Aĩa est quodãmodo oĩa. i. oĩm capax q2 oĩum similitudines in se recipit vt sic oĩm cognoscitiua. Sed p parua foramina scʒ q̃nq3 sensuũ φdiu est in corpe lumẽ cognitiõis recipit. q2 oĩs nostra cognitio oritur a sensu. ꝛ ĩõ semp est in q̃dã obscuritate ignorãtie. maxime circa ea q̃ sensum trãscẽdũt. sicut sunt spũales substãtie ꝛ ea q̃ ad aliã pertinẽt vitã. ad q̃ se hʒ ĩtellect9 naster sicut oculus noctue ad lucem solis put pĥs dic. Sed q̃n aĩa educit̃ de corpe tũc p seipam illustratur a superiorib9 substãtijs ꝛ intelligit nõ p cõuersionẽ ad fantasmata. sed per conuersionẽ ad eo q̃ sunt simplr̃ ĩtelligibilia. sicut ꝛ al̾ie substantie sepate. q2 sicut aĩa separata hʒ aliũ modũ essendi φ cõiuncta. ita et aliũ hʒ modum ĩtelligẽdi. vñ ꝰm naturalẽ cognitionẽ poterit quidẽ intelligere p spẽs intellectuales hic acquisitas. sed nõ eodẽ modo quo nũc q̃n est cõiuncta. sed ꝰm modum cõuenientẽ aĩe separate. Cognoscunt etiam aĩe separate p spẽs ex influentia diuini luminis participatas quaruʒ aĩa fit particeps sicut et alie substantie separate. φuis inferiori modo. vñ φcito cessat conuersio ad corpus ad supiora cõuertit̃. Intelligit etiaʒ aĩa separata naturali cognitione seipaʒ p seipaʒ ꝛ sicut perfecte cognoscit seipam. ita etiam pfecte cognascit alias aĩas separatas. Angelos autẽʒ cognoscit p spẽs diuinitus impressas. sed tñ q2 tales spẽs recipiuntur in anima ꝰm moduʒ nature sue. et natura sua est inferior natura angelica. ideo deficiunt hmõi spẽs a pfecta representatione angeloꝝ. et ideo cognitionem hʒ de angelis deficientẽ ꝛ imperfectã loquendo de cognitione naturali. Sic etiam p hmõi spẽs quas

habet aīa separata ab influentia diuini luminis hꝫ cognitionē de oībꝰ naturalibus nō perfectam ⁊ distinctā sicut angeli: sꝫ cōmunē ⁊ cōfusam. vñ angeli per hmōi spēs nō solū cognoscūt naturas rerū in vniuersali sed etiā in singulari sub speciebus cōtentas. Anime aūt separate nō possunt cognoscere p hmōi species nisi solū singularia ista ad que quodāmodo determinant vel per precedentē cognitionē vel per aliquā offectionē vel per naturalē vel per diuinā ordinationē. Et sic pꝫ ꝙ aīa separata liberior est ad intelligendū ꝙ esset in corpore existēs: qm̄ per grauedinem ⁊ occupatione corporis impedit. ⁊ insuper quantū ad cognitionē glie quā habēt separate aīe iustorū habēt cognitionē clarā ⁊ perfectā de oībus q̄ cognoscūt. Et ppterea iustorū aīe qn̄ de corpe exeūt ⁊ trāseūt ad claritatē illius cognitionis q̄ erit in visione dei dicunt educi ad lucē ⁊ tūc clare vidēt iustissimā dei ordinationē ⁊ dispensationē circa multa q̄ ꝯtingūt in mūdo q̄ nō apparent iusta. sicut est de afflictiōe bonoꝝ ⁊ ꝓsperitote maloꝝ. Vñ Michee. vij. Educet me in lucē. videbo iusticiā eiꝰ ps. cvj. Educit eos de tenebris. Scđo aīa viri iusti oppetit educi de corpe rōne libertatis vt. s. efficiat libera a corpis custodia. ⁊ iō notōter dixit ps. in auctoritate adducta superius educ. sꝫ addidit de custodia. Legit de btō Marcello ꝙ in penā fuit deputatus ad custodiā animaliū ⁊ ibi vitā finiuit. Sic magna pena est ⁊ quasi quoddā aīe martyriū custodire corpus suū qđ est aīale ⁊ de se nō spūale. sꝫ carnalia ⁊ sensibilia tm̄ oppetēs Et ideo beatꝰ Andreas in cruce existens petebat a deo vt absolueret spm̄ suū et educeret a tali curia et custodia corpis. Opꝫ aūt aīam habere de corpe pcipue duplicē custodiaꝫ. s. a vitio luxurie ⁊ a vitio gule. sed ab vtraqꝫ custodia liberabit qn̄ exierit de carcere corpro p portā mortis: q̄ porta ferrea est et dura ad exeundū: sed tn̄ hec porta vltro operit ei qui libenter ⁊ volūtarie moritur. Hoc figuratū ē in beato petro qn̄ eductus est de carcere herodis. vñ dī Act. xij. Transeūtes aūt. s. petrus ⁊ angelus eiꝰ primā et secūdā custodiā. Prima est a vitio gule: secūda a vitio luxurie. vel prima est custodia innocentie post baptismū. scđa grē post pniam. et ita vtraqꝫ iuuat hoiem: angelus ei ad custodiaꝫ datꝰ venerunt ad portam ferream. i. ad mortem corporis duram que vltro aperta est: qꝛ sꝫ beatus Petrus angelo auxiliante voluntarie suscepit martyriuꝫ ⁊ hec porta ducit ad ciuitatem. s. celestem hierusalem. Tertio desiderat aīa viri iusti educi a corpore ratione felicitatis q̄ innuit in auctoritate adducta. ps. cū dicit aīam meam. Naꝫ anima existens in corpore felicitateꝫ beatitudinis habere nō potest: sꝫ a corpore egressa efficitur beata quando videt faciē dei. quaꝫ quidē visiōeꝫ quanto aīa magis desiderat tanto cū educitur a corpore ardentius expectat. et tanto cum maiori luctu presentis vite incolatum portat. vñ ps. xlj. dicebat. Sitiuit aīa mea ad deū fontem viuū ⁊c. vsqꝫ ibi. tuuo. ¶

Tertio ī themate assū

pto ponit corporis destitutio. cū dī. dimisit me ⁊c. vult dicere dimisit me. s. occisum in medio campi. Notandū ꝙ illi qui vadunt ad bellū campestre multum debent attendere an habeant bellū iustū an nō: qꝛ si habent bellum iustū possunt securius ire propter cōfidentiā diuini auxilij: qđ etiaꝫ pauciores facit plerūqꝫ vincere qū habēt iusticiam p se. Exemplū de hoc habet. ij. Reg. xviij. de populo dauid qui erat in numero paruo sed habebat iusticiā. ⁊ ō populo absalon numeroso valde. sed qꝛ non habebat iusticiā debellatꝰ est a populo dauid. Et iō dī ibi. Ingressus ē populus. s. dauid in cāpum ꝯtra israel ⁊ factū ē preliū in saltu effraim ⁊ cesus est ibi populus israel ab exercitu dauid. Et dato ꝙ in tali bello ex his q̄ habēt iusticiā aliq̄s occidat si als sit bene dispositus saluat ⁊ habet vitam eternam. Ad quam deus nos perducat ⁊c.

¶ In funere alicuius mortui ex vulnere. Sermo. iij.

S Icut vulnerati dormiētes in sepulcris q̄rū nō es memor amplꝰ ⁊ ipsi de manu tua repulsi sūt. ps lxxxvij. Quo cūqꝫ mō hoies moriant siue p corruptioneꝫ egritudinū: siue p violentiā vulnerū. oēs tn̄ post morteꝫ cōiter destituūt fauore fortune: qꝛ. s. de bonis fortune q̄ sunt bona huiꝰ mundi nihil post mortē pcipiūt. ps. xlviij. Cū interierit sꝫ hō nō sumet oīa neqꝫ des. cū eo glo. eiꝰ Sꝫ qꝛ mori nō naturale sꝫ violētu morte. s.

ex vulneribus illatis magis videt esse contra fauorem fortune. ideo specialiter de talibus mortuis ostēdit propheta in verbis propositis quod destituunt post mortem ab omni fauore fortune vt. s. sumuntur dicta verba tanquam ipsi fortune dicto. vt accipiunt sicut vulneratio dormiēte s. i. mortui quiescētes in sepulcris quorum tu fortuna nō es memor amplius: q. s. nō facis eos amplius esse in reputatiōe et recordatiōe hoīm. et ipsi etiam de manu tua. i. ab auxilio fauoris tui repulsi sunt.

¶ In quibus quidem verbis tangitur triplex iactura talium mortuorum.

Primum est ex psone lesione: quia vulnerati

Secūda ex sepulture requietione. quia dormientes in sepulchro.

Tertia ex fortune destitutione. cum dr. quorum non es memor. rc.

Circa primū attēdēdū

quod plures hoīes moriuntur spūaliter de vulneribus mētis quam moriunt corporaliter de vulneribus carnis. Sagitte enī spūales quibus vulnerant aīe sunt tētationes male. et tūc ex vulneribus hoīes moitui corruūt quādo tentationibus cōsentiūt. j. Paral'. v. Uulnerati multi corruerūt. fuit enī bellū dñi. In quibus quidē verbis ostendit tentatorū hoīm periculum ex tribus.

Primo quidem ex interiori lesione: quia vulnerati scz mente.

Secūdo ex exteriori prostratione: quia corruerunt. s. opere.

Tertio ex superiori pmissione: quia bellum tentationū est bellum dñi. s. permissiue.

Circa primū notandū quod tentator primo conat inuadere intellectū īmittēdo mediātibus fantasmatibus et formis imaginabilibus prauas cogitatiōes: deinde inuadit et inflāmat affectū ad indebitas delectationes: et tūc dānatur ambobus quā cōsentire facit mētem aut in ppositū cōplendi actū pctī: aut in delectationē morosam ipsius praue cogitationis: et in tali psensu est aīa vulnerata vulnere mortalis pctī. et tunc etiā expoliatur ornamētis et īdumētis gratie et virtutum: et expoliatur grauitas licz naturalia euadāt et nō tollant. Hoc figuratū ē Act. xix. vbi dr. quod insiliēs hō in eos in quo erat demonium pessimū et dominatus amborum inualuit cōtra eos ita vt vulnerati effugerēt Dañ. xiij. Erant ambo vulnerati. s. intellectus et affectus vel spūs et caro amore eius. s. peccati. Sed inter alia pctā plures vulnerat tentatio carnis. Et ideo de voluptate carnis dr Prouer. vij. Ne abstrahat in vijs illius mens tua: necz decipiaris semitis eius Multos enī vulneratos deiecit et fortissimi quicz interfecti sunt ab eo. Et nota quod deus sicut dicit Greg. aliqñ punit occultam mētis supbiā per manifestā carnis ruinā. s. pmittēdo hoīem superbū cadere in pctm carnis vt humiliet. Unū in ps. lxxxviij. Tu humiliasti sicut vulneratū supbū. Secūdo ostendit tentatorum periculū ex exteriori pstratione: quia corruerūt. s. ex prauo cōsensu in prauā operationē. Nam o dignitate grē tāto aliqs pfundius corruit: quanto ad pctī gradū vlteriorē pcedit. Prouer. xj. In impietate sua corruet impius. Et nota quod quattuor sunt cause que faciūt hoīes in pctā corruere. Prima ē tenebrositas ignorātie. Prouer. iiij. Uia impiorum tenebrosa nesciūt vbi corruāt. Secūda est lubricitas ꝯcupiscētie. Hiere. xxiij. Uia eorum erit quasi lubricū ī tenebris impellunt enī et corruēt ī ea. Tertia est pusillanimitas aīe. Prouer. xix. Qui timet hoīem cito corruet. Quarta est duritio impenitentie. Prouer. xxviij. Qui mentis est dure corruet in malū. Tertio apparet tētatorum periculū ex diuina pmissione: quia bellū tentationū dicit: quod fuit bellū dñi. Nam a deo pmissum est vt hoīes tētent. lz enim deus nemīnē tentet. quia deus intētator malorū est. pmittit tñ hoīes tētari et sanctos ad eorum humiliationē. quia sicut dicit Greg. Uitia dū nos tentāt pficiētes ī nobis virtutes humiliāt. vel ad eorum eruditionez sicut erudit miles ī experientia bellorum. Propter quod dimisit deus quasdam gentes in medio filiorum israel quas nō potuerūt delere. vt in eis erudiret eos. sicut hr Judi. iij. vel ad eorum sollicitationē sicut boues stimulo pūcti sollicitius arant: vel ad eorū cōseruationem vñ Greg. Interius bene custodimur cū p dispensatione dei tolerabiliter tētamur. Dr ergo bellū dñi: quia a dño pmittit ad nrām vtilitatē Exo. xvij. Bellū dei erit contra. Amalech a generatione in generationē. Amalech interptat gēs bruto: et signat demones tētātes vel ipsas tētatiōes. Sz notandū quod qñ quis viriliter bellat cōtra tētationes et vincit eas: dr fuisse bellum dei: quia non potuisset resistere tentationibus nec eas vincere nisi a deo adiutus. ps. lxxxviij. Non es auxiliatus ei ī bello: destruxisti eum. i. pmisisti

eius destrui a vitijs tu de⁹: eoipso ꝙ nō es auxiliat⁹ ei in bello tētatōis. Et ecōtra de his q̄ habēt dei auxiliū dr̄ zach. x. Erunt q̄si fortes ⁊ cōculcātes lutū in medio matis ⁊ in p̄lio ⁊ bellabūt: q: dn̄s cū eis. Itē dr̄ bellum dn̄i: q: dn̄s tētari voluit vt nos erudiret ad bellādū ⁊ vincendū. p̄s. cxliij. Bn̄dictus dn̄s de⁹ meus qui do. ma. me. ad p̄eliū. ⁊ digi. me. ad bellum ⁊c. B

Secūdo in themate assumpto agit de sepulture cōclusione siue requietiōe: cū dr̄. dormiētes in sepulcris Ubi aduertendū est ꝙ aristo. in primo de aīa arguēs cōtra eos qui dicebāt ꝙ aīa esset primū mouēs seipsm deducit ad h̄ impossibile q: sequeretur ꝙ esset resurrectio mortuorū: q: illud qd̄ est primū mouēs se ip̄m: mouet se b̄m motū localē: ⁊ sic oporteret ꝙ aīa moueret seip̄am mutatiōe locali. mutatio aūt localis est de loco ad locum siue de corpe ad corpus: ⁊ sic esset aīe trāsitus de corpe ad corpus sicut de loco ad locum: ⁊ si ipsa mouet seip̄am exiēs de corpe pōt etiā redire quādo vellet ad corpus vn̄ exiuit: ⁊ sic idē corpus resurget ad vitā ⁊ erit resurrectio mortuoꝝ qd̄ est b̄m eū absurdū ⁊ impossibile. Unde patet ꝙ quidā p̄hi habuerūt ꝓ impossibili ꝙ mortui resurgāt ⁊ cū crederēt mūdū esse eternū: sequebatur b̄m eos ꝙ mortui nunꝙ̄ essent de sepulcris exituri viui. Et ideo ex persona taliū dr̄ in p̄s. xlviij. Sepulcra eoꝝ domus illorū in eternū. Unde tales ignorauerūt ordinationem et v̄tutem dei circa mortuos dormiētes siue q̄escētes in sepulcris. Sed sancti viri per fidem a deo inspiratam nō ignorauerūt sed cognouerunt ꝙ non virtute nature seu anime: sed virtute ⁊ ordinatione oīpotentis dei fiet resurrectio oīm mortuoꝝ: vt scʒ a iusto iudice deo non tm̄ aīa sed etiam corpus premiet de labore suo. Hoc eī nō ignorauit iob. q̄ ait. Iob. xix. Scio ꝙ redē. meus vi. ⁊ in n̄no. ⁊c. Non etiā ignorauit hoc beata. Martha q̄ erat loquens de fratre suo Lazaro mortuo. Scio quia resurget in resurrectiōe in nouissimo die. Ioh. xi. Et hinc est ꝙ ap̄l'us dixit. j. Thessal. iiij. Nolum⁹ vos ignorare de dormientib⁹ vt nō contristemini sicut ⁊ ceteri qui spem non habēt scilicʒ future resurrectionis. In quibus quidem verbis facit tria.

Quia primo dat documentū cū dicit. Nolum⁹ vos ignorare de dor. idest de mortuis. scʒ ꝙ sint resurrecturi.

Scd̄o ponit documēti emolumentū: cū subdit. vt non contristemini.

Tertio ponit emolimēti defectū: cū addit. sicut ⁊ ceteri qui spē non habēt.

Circa primū sciēdū est ꝙ ille dr̄ ignorare cui deest scientia eoꝝ q̄ aptus nat⁹ est scire. Sed q̄dā sunt q̄ aliquis nat⁹ est scire: sed tn̄ nō tenet̄ ea scire sicut theoremata geometrie ⁊ cōtingentia singularia nisi ī casu: ⁊ talia ignorare nō est pctm̄ etiā si homo possit ea scire. Sed quedam sunt que homo aptus natus est scire ⁊ tenetur ea scire sicut illa sine quoꝝ sciētia non pōt debitū actū recte exercere: vn̄ oēs cōiter tenent̄ scire ea que sunt fidei et vniuersalia iuris p̄cepta. Singuli autem tenentur scire ea que ad eoꝝ statū vel officiū pertinēt. vn̄ si quis negligat ea scire peccat peccato omissionis: non aūt imputat̄ hoī ad negligētiam si nescit ea que scire non potest: q: talis ignorantia inuincibilis est: ⁊ nunꝙ̄ est pctm̄: quia nullo studio superari pōt. Sed in habētibus vsum rōnis quantū ad ea sine q̄bus nō est salus: nulla ignorātia est inuincibilis ⁊ q̄re: q: si nō inueniret hominē a quo doceret̄ vnctio doceret eū nisi staret p eū: ⁊ ideo taliū ignorātia nō excusat: vnde nō licet talia ignorare: Et de talibus sunt articuli fidei: q: sine fide īpossibile est placere deo. Et ideo cū carnis resurrectio sit fidei articulus nullo modo licet ignorare: ⁊ simile ē de ignorātia mādatoꝝ dei. vn̄ de talib⁹ dicit ap̄ls j. Coꝝ. xiiij. Qui ignorat ignorabitur. Et nota ꝙ mortui vocantur dormiētes q: sicut facile est homī dormientē excitare: ita est facile deo hoīem mortuū resuscitare. Et ideo Ioh. xj. dixit dn̄s de lazaro mortuo. Lazarus amicus noster dormit: sed vado vt a somno excitē eū: et subditur ibi Dixerat aūt iesus de morte eius: discipuli v̄o putauerūt ꝙ de dormitione somni diceret. Itē mors assimilat̄ dormitioni: q: sicut ille q̄ ponit se ad dormiendū ponit se sub spe euigilandi: sic ille q̄ morit̄ dʒ mori in spe resurgendi. p̄s. xl. Nunq̄d q̄ dormit nō adjciet vt resur. Scd̄o post doctrinā resurrectiōis ponitur emolimētū ꝯsolationis. cum dr̄ in auctoritate adducta: vt nō cōtristemini scʒ de morte charorum

sciliz supflue ꝛ incõsolabilr. Nã moderate
tristari nõ ꝓhibeꝛ siue ꝑpꝛ ꝯpassionẽ na/
turalis pietatiz: siue ꝑpꝛ affectionẽ spũalꝛ
charitatis spũaliter qñ hõ dubitaret de sa/
lute aie defũcti. siue ꝑpter dãnũ ꝑuerti
litatis: siue ꝑpter sepationẽ delectobilꝛ so
cietatis. vñ Dauid audito morte Absalo/
nis sicut dr. ij. Reg. xviij. Cõtristatꝰ ascen/
dit cenaculũ ꝛ fleuit. Et rex ãtiochꝰ audita
morte Onie. sic. dr. ij. Macb. iiij. Tristatꝰ
aĩo ꝑpter oniã flexꝰ ad misam lachrymas
fudit: recordotꝰ defũcti sobrietatẽ ꝛ mode
stiã. Debz tñ hõ refrenare tristiciã. Primo
ꝑpter consensum iusticie diuine: vñ Eccli.
xxxviij. Fili in mortuũ ꝑduc lachrymas: ꝛ
post bm vnã lrãm subinferꝛ: ꝛ cõsolare ꝑ
pter iusticiã. scz qr dei iusticia exigit vt hõ
moriotur: cui consentiendũ est oĩno. Sed
alia littera hobet ꝑpter tristiciã. i. vt non
absorbearis nimia tristicia. Scdo dz hõ
tristiciã refrenare ꝑpter domnũ ꝑsone ꝑ/
prie: qr scz nimia tristicia defuncto nõ ꝓ/
dest ꝛ sibi multũ põt obesse. Eccli. xxxviij.
Ne dederis in tristicia cor tuũ: sed repelle
eã a te: ꝛ meñẽto nouissimorꝝ: ꝛ noli obli
uisci. neqꝫ eñ est ꝯuersio. ꝛ huic nihil pro
deris ꝛ teipsum pessimabis. Et exponiꝛ ne
dederis in tristicia cor tuũ. i. nõ ꝯtineꝛ ti/
bi tristicia de morte alicuiꝰ: sed repelle eã
a te per sanctarꝝ scripturarꝝ inspectionem
ꝑ bonorꝝ virorũ conspectionẽ: per diuine
miẽ contẽplationẽ: ꝛ meñẽto nouissimo/
rum. i. memorare qꝫ tu sic morieris: ꝛ noli
obliuisci. scz nouissimorꝝ. i. mortis ꝛ extre/
mi iudicij: neqꝫ eñ est conuersio. i. ad vitã
pñtẽ reuersio: ꝛ huic. i. mortuo ꝓ qꝫ trista/
ris nihil ꝓderis. s. tristãdo ꝛ teipsꝫ pessima
bis nimio dolore affectꝰ. Hiero. Moderã
duo est dolor de morte amici. Scdm hoc
documẽtũ fecit Dauid. ij. Reg. xij. qui au/
dita morte filij sui ait. Cũ adhuc puer vi/
ueret ieiunaui ꝛ fleui: dicebam eñ. Quis
scit si forte donet eũ mihi dñs ꝛ viuat in/
fans. Nũc aũt qr mortuus est q̃re ieiuno?
Nũquid potero eum reuocare amplius?
Ego vadã magis ad eũ: ille ão nõ reuerte
tur ad me ꝛ ꝯsolatus est Dauid. Tertio
dz hõ refrenare tristiciã ꝑpꝛ bonũ ꝑsone
defũcte: qr si bñ mortuꝰ est transit de vita
ista misera ꝛ laboriosa ad eternã felicita/
tẽ ꝛ requiẽ. Eccl. xxxviij. In requie mor/
tui requiescere fac memoriã eius. Quasi di/
ceret: ex quo mortuus trãsijt ad eternã re/
quiẽ: fac qꝫ memoria eius sit in corde tuo:
nõ ꝯtristatiua ꝛ perturbatiua: sed potius
quietatiua ꝛ consolatiua. Tertio quoqꝫ in
ducte adducto ponit aplꝯs emolumẽti de/
fectũ: cã dicit: sicut ceteri q̃ spẽ nõ habent
Ubi nota qꝫ licz futura resurrectio debeat
fieri nõ ex virtute nature sed diuine potẽ/
tie: tñ ad habẽdã spẽ de ipsa induci nos
etiã exẽplũ nature. Nã dato qꝫ lignũ ꝑci/
datur si tñ remaneat radix viua adhuc est
spes qꝫ reuiuiscat ꝛ crescat. Radix aũt vi/
te hũane est aĩa: ꝛ ideo cũ anima remanet
immortalis qꝫcqꝫ ab ea precidatur corpus
per mortẽ: tñ adhuc dz esse spes de futuro
resurrectiõe: ꝛ hoc exemplũ tãgitur Job.
xiiij. Lignũ habet spem. Si precisum fue/
rit rursum virescit et rami eiꝰ pullulant:
si senuerit in terra radix eius ꝛc. ps. xv.
Caro mea requiescet in spe.

Tertio in themate as

sumpto poniꝛ erga defẽctũ fortune desti/
tutio. Primo q̃dẽ quãtũ ad eorꝝ obliuionẽ
cũ dr. quorꝝ. s. tu fortuna nõ es memor am
plius. Itẽ quoad fauoris fortune subtra/
ctionẽ: qr de manu tua repulsi sũt. Fortu/
na ẽ dr nõ esse eorꝝ memor amplius: quia
postqꝫ mortui sunt nõ sunt in hoĩm viuẽ/
tũ reputatiõe: et ideo obliuioni tradũtur.
Scdm illud ps. xxx. Obliuioni datꝰ sum tanqꝫ
mortuus a corde. Itẽ ps. ix. Perijt memo
ria eorꝝ cũ sonitu. scz vocũ eos deflentium
vel cũ sonitu cãpanarũ in morte eorꝝ pul/
santiũ ꝛ clericorꝝ in funere cantantiũ. Uel
hoc qd dicit quorꝝ nõ es memor amplius
põt accipi vt dictũ deo de his spũaliter qui
male moriũtur. scz de dãnatis in inferno
quorꝝ deꝰ nõ est memor amplius nõ qr in
eũ cadat obliuio: sed inquãtum eis nihil
miẽ vel refrigerij impendit in penis suis:
nec impendet in ꝑpetuũ ac si eorꝝ ex toto
esset oblitus: nec etiã deus ꝑ sacram scri/
pturã aliq̃d miẽ ꝓmittit eis sed solã eter
na supplicia: ideo dicit deus. Nec memor
ero nominũ eorꝝ ꝑ labia mea. Os eñ quo
deꝰ nobis loquiꝛ sacra scriptura est cuius
quasi duo labia sunt duo testamenta: ꝛ in
neutro inueniꝛ qꝫ deus de aliquo dãnato
faciat mentionẽ qꝫ debeor recordari eius
ad miserẽdũ ei. Et ideo infernus vocatur
terra obliuionis: vbi apparet dei iusticia
sine miẽ spe ps. lxxxvij. Iusticia tua in ter
ra obliuionis. Job. xxiiij. Obliuiscaꝛ illiꝰ

suis. Scđo ostēdit i themate quō sunt destituti mortui a fauore fortune: cū addi/tur. τ ipsi de manu tua. i. tui fauoris τ au/xilij o fortuna repulsi sunt. repulit eñ eos vt nō amplius apiat eis manum fauoris sui vel dandū eis diuitias vel honorea vel de litias sicut cōsueuerūt hr̄e. vnde possent di cere fortune illud p̄s. lxxviij. Tu vero rep/pulisti τ despexisti: et iō fortuna retrahit manū suam qñ hō magis egeret: Ezech. xvj. Manū egeno τ paupi nō porrigebat. Uel pōt etiā hoc referri ad deum de cuius manu i. auxilio repulsi sunt damnati i inferno exi stētes vñ dicūt illud p̄s. lix. Deus reppuli. τ destru. nos. Job. viij. Nō porrigit manum malignis illā. s. manū de qua dr̄ in p̄s. ciij. Apiente te manū tuā oīa implebuntur bo/nitate. Et ista impletio p̄cipue erit in glīa eterne beatitudinis. Ad quam. τc

¶ In funere vnius in longinquo mortui Sermo. iiij.

Non est vir in do
n mo sua: abijt via lōgissima sacculū pecunie secum tulit in die plene lune reuertetur in domū suā. Prouerb. vij.

Quattuor questiones pñt fieri de isto in re gione remota defuncto. Primus q̄dē est vbi sit: scđa quo iuit: tertia q̄d secum portauit quarta est qñ redibit. Ad has ergo questio nes salomon in v̄bis ppositis p ordinem r̄ndet. Ad primā nāq questionem r̄ndet q non est vir in domo sua. Ad scđam vero q abijt via longissima. Ad tertiam q saccu lū pecunie secū tulit. Ad quartā v̄o respon det q in die plene lune reuertet. A

Circa primū attenden

dū est q hoī in statu mortalitatis assignata est triplex domus. Prīa q̄dē est cōis toti hu mano generi. s. totus iste mūdus visibilis: cuius tanq̄ fundamentū est terra: tanq̄ v̄o parietes sunt tria alia elemēta. s. aq̄ aer et ignis: tanq̄ v̄o tectū est celuz. Hec domus licz sit valde magna: tñ p̄cipue propter ho/mines videt esse facta: τ iō post oīa factus est hō τ oīa seruiunt ei τ oīa sunt ei subie/cta: τ humano etiam genere cessante cessa/bit etiam ordo rerū qui est in domo ista vi/delz post dīe iudicij. Licz aūt sit positus in domo tā magna: minimā tñ partem occu/pat de ipsa; quia terra minima est respectu celi τ de terra modica pars īhabitat: si er/go istū hoīem q̄ras in domo ista non inue/nies: q non est vir in domo sua. Scđa do mus hoīs est sp̄alis. s. quaz cū familia sua inhabitat. Et hmōi domus est inuēta ad cō moditatē psonaꝝ τ ad custodiā rerū quia hoīes p̄me etatis habitauerunt sub arbori bus: sequentes aūt sub tētorijs τ in taber/naculis posteriores vero in domibus sub te ctis: sed nūc fiūt magna palacia aliqñ plus ad pōpam q̄ ad necessitatē. vñ dr̄ in glīam octauiani impatoris q inuenit romam la/teritiā τ dimisit eam marmoream. Sed ad huc si q̄sieris istam in tali domo: non inue nies: quia dicit q non est vir in domo sua. Tertio domus est aīe ꝓpria τ singularis. scz corpus ꝓpriū: de q̄ aplus. ij. Cor. v. Scimus qm̄ si terrestris domus nostra huius habita tiōis dissoluat. domū nō manufactaz habe mus in celis. Hec domus hz diuersas ptes in quibus quidā dixerūt aīam habitare. Naz aliqui dixerunt q aīa principalr̄ residet in capite. vñ. τ Gen. ij. dr̄ q deus inspirauit in faciē eius spiraculū vite. i. sp̄m dantem vitā qui est aīa: facies aūt in capite est. vnō ista inspiratio fuit aīe infusio. Alij autem dixe rūt ipsam potius esse in corde. vñ Salomon Prouer. iiij. Omni custodia serua cor tuū: qr ex ip̄o ꝓcedit vita. vita aūt aīa est: ergo aīa est in corde. Dūs etiam dixit Mat. xv. De corde exeūt cogitationes: cū ergo cogi/tationes sint ab aīa: videt etiā p hoc q aīa sit in corde. Alij vero dixerunt q aīa est in sanguīe: ꝓpter illō Leui. xvij. Aīa oīs car/nis in sanguine est. Alij autez sicut Aristo. dixerūt eā esse in toto corpe totam τ in qua libet pte totā. Et istud tenet p vero quan/tum ad substātiā aīe: licz diuerse ptes siue potentie aīe sint diuersis organis siue pri/bus corpis affixe: preter intellectū q̄ nullius partis corpis siue organi virtus est aut ex affixus. Vñ si queraf vnde exit aīa qñ rece dit a corpe: Responderi pōt q exit a toto corpore τ a qualibet parte eius: qr anteq̄ separet f̄m substātiā est tota in toto corpe τ tota in qualibet pte eius. qr substantia aīe indiuisibilis est. Potētie aūt aīe q̄ sunt af fixe organis destructis organis destruunt quātū ad actū: lz remaneant ī aīa separata sicut ī radice sua ex qua radice repullula/būt τ reuiuiscent in resurrectiōe eorūdem corporuz que fiet virtute dei. Nunc autem moriente homine aīa totaliter recedit de

domo sua.i.de corpe licz non appareat' vñ exeat sicut etiam moriatur hō in tegete clausis non apparet vnde aīa exisset ⁊ tamē exiuit. Unde de illa domo.s.corpis aliter exit aīa viri iusti ⁊ aliter anima impij. Naz aīa viri iusti dissoluta domo corpis per mortē transit ad domū celestem in qua hz habitationē iocundā ⁊ perpetuā. Sm illud apl'i ij.Cor.v. Scimus ꝙquit qm̄ si terrestris domus nostra huiꝰ habitatiōis dissoluntur domū nō manufactā habemꝰ in celis: ⁊ h̄ domus est plena diuitijs ⁊ gaudijs. vnde in ps.cxj. Gloria et diuitie in domo eius. Sed aīa impij etiam inuita cogitur relinquere domū corporis et oīa bona sua dimittere alijs: ⁊ traditur in manus inimicorū suoꝝ vt deducant eā ad domū inferni vbi sunt tormēta crudelia ⁊ eterna. Uñ ex persona talis defuncti defleт Hiere.xij. Reliqui domum meam scz corporis dimisi hereditatez meam scz alijs qui plus curāt de hereditate ꝙ̄ de me: dedi. filicz ex culpa mea dilectā aīam meā.i.quam maxime debebā diligere in manum inimicoꝝ eius scz demonū in inferno torquentiū. B

Secūdo in assumpto

themate rñdetur ad scđam questionē qua querit̄ de isto quo iuit. Et rñdetur ad hoc ꝙ abijt via longissima. Nā si aīa defuncti vadit ad infernuz vel ad cōe purgatorium qđ dicitur esse locus iuxta infernuz longa valde via siue distātia est; quia si infernus est i centro terre sicut videtur ex auctoritate Gregorij in lib. diala. vbi ait ꝙ infernus se habet ad terrā.i.ad superficiem terre in qua stamus sicut terra ad celū. Et ideo sequi videtur ꝙ sicut terra est in centro celi: ita infernus in centro terre: tunc ē grādis distantia siue longa via: qz secūduz computationē alphagrani vsqz ad centrum terre sūt miliaria tria milia.cc.fere. vnde patet aīe illuc eunti dici illud.iij.Reg.xix. Grandis tibi restat via. Sed mirabile valde est; cum sit tam grandis distantia vsqz ad profunduz inferni: ꝙ tantū est pōdus peccati ꝙ die miseroꝝ pctōꝝ: sicut dı.Job.xxj. in puncto ad inferna descendunt: Et ꝙuis sctūs Thomas de aquino dicat in quadaz sua questione nō esse rationabile dicere ꝙ infernus sit in cētro terre qđ est locus naturalis grauiū. Uñ non est credibile ꝙ ibi sit concauitas ⁊ ꝙ ibi nō sint partes corporis grauis quibꝰ natura talem locum instituit ⁊ ideo dicit ꝙ est infernus sub terra in aliqua parte nobis ignota. Tamen hac non obstante videtur rationabile credere ꝙ sit: ⁊ si non in centro: tñ ꝙ sit in loco valde pfundo sicut paradisus etiam terrestris in loco valde alto; ⁊ sic etiam competit grauitati peccati. Sed si anima vadit ad celuz idest paradisum tunc est longior distantia ⁊ longissima via. Nā sicut dicit rabbi moyses tanta distantia est a terra ad celum'quātum homo posset ire de via plana in septem milibus septingentis annis eundo qualibet die per.xl.miliaria. Sed alphagranus tradit ꝙ a terra vsqz ad'celum stellatum sunt miliaria centum nongintanouem ⁊ trigintaseptez miliaria; ⁊ abinde vsqz ad celum empyreū credenda est esse distantia ꝙ̄ maxima que non est nabis nota. Ad hanc viam longissimā potest referri illud Luc.xix. Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam accipere sibi regnum. Iste homo nobilis est anima iusti defuncti que tanꝗ̄ pars hominis principalior p synecdochen homo vocatur: et est nobilis quia est intellectualis nature et ad imaginē dei creata. Regio autem longinqua ad quā abijt est vita eterna vt ibi accipiat regnum celorum. C

Tertio respōdetur ad

tertiā questionē qua queri potest: quid potauit ⁊ respōdetur ad hoc ꝙ sacculū pecunie secū tullit: nō quidē pecunie materialis: qz sicut dicitur Job.xxvij. Diues cum dormierit nihil secum afferet: apperiet oculos suos ⁊ nihil inueniet: sz iste sacculus pecunie est meritū elemosynarum factarū. Sm illud Eccli.xvij.⁊.xxix. Elemosyna viri quasi sacculus cum ipso vel sacculus iste pecunie est cumulus meritoꝝ p quecunqz opera facta acquisitoꝝ. Sed cauendum est ne sit moneta falsa scz apparens ⁊ non existens sicut sunt opera hypocritaꝝ ficta ⁊ duplicia. Deut.xxv. Non habebis in sacculo tuo diuersa pondere; aliud scz in intentione: ⁊ aliud in actione. Item ne sit moneta diminuta scilicet per defectū penitentie Apoca.iij. Non inuenio opera tua plena. Daniel.v. Appensus es in statera ⁊ inuentus es minus habens. vnde dicetur tali illud Act.viij. Pecunia tua tecum sit in perditionem. Debet ergo esse de moneta pre

ciosa sicut moneta aurea per charitatem: vel argentea per puritatem: vera per simplicitatem: integra per totalitatem et continuitatem. et talis pecunia bene recipietur Esa. xl. Qui confertis aurum de sacculo et argentum statera ponderatis. D

Quarto ad questionē

qua queri posset qñ redibit. respondet ꝙ in die plene lune reuertet̃ i domū suam. Dies plene lune erit dies iudicij postꝙ innouabitur mūdus. Et ad litterā luna semper erit plena stās ex opposito solis. ps. lxxxviij. Luna perfecta in eternum. Uel tūc luna. i. ecclia erit plena cōpleto numero oīm electoꝝ. Et tunc aīa huius defuncti ⁊ cuiuslibet alterius p resurrectionē generalem oīm reuertet̃ in domū suā. i. in corpus ꝓpriū ⁊ tūc dicet q̄libet aīa illō Mat. xij. Reuertar in domū meam vñ exiui. Et tunc etiam sicut dr̃ Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis. i. claritas ecclie iustoꝝ ⁊ sanctoꝝ consimilis erit claritati xp̄i. Un̄ apl's Phil'. iij. Saluatorē expectamus dominū nostrum iesum xp̄m qui reformabit corpus humilitatis nr̃e cōfiguratū corpori claritatis sue ⁊c. ⁊ hoc erit in gloriosa resurrectione. Ad quam nos perducat ⁊c.

¶ In funere vnius submersi in nauigando. Sermo. v.

Ui nauigāt ma

re enarrāt picula eius. Eccli. xliij. Sicut piculosa ⁊ terribilis est nauigatio turbati et ꝓcellosi maris: sic etiā imo valde amplius periculosa est instātia ⁊ experientia mortis Nā in illa timor est de periclitatione: in ista aūt est non solū horror nature de sua solutione. sz etiam timor aīe de districtiōe diuini iudicij. et de eterno dānatiōe. vñ etiam pericula maris timet̃ ꝓpter mortē ⁊ ꝓpter qd̃ vnūqdq3 tale ⁊ illud magis. Et propterea dicit phs in libro Ethicorum ꝙ terribilissimū qd est mors: qr finis est totius. Et sicut maris pericula diuersimoda sunt: ita et pericula morꝭ sm̄ diuersas causas et modos moriendi. Nam alios videmus ferro occidi: alios suspēdio terminari: alios in mari submergi: alios fame consumi alios in carceribus finiri. et alios in lectis deficere morte naturali. Sicut ergo nesciret narrare ad plenū maris pericula nisi q̄ ea nauigando mare pbasset, sic nec picla mortis nisi q̄ eā p expientiam gustasset. Et sub ista silitudine dr in verbis ꝓpositis. q̄ nauigāt mare ⁊c. i. q̄ mortē experiunt̃ illi ostēdūt nobis ꝙ sit piculosa. A In qua quidē metaphora mortis tria de ea principaliter innuūt.

Primum est eius experientia: que signatur in eis qui nauigant mare.

Scd̃m est eius euidētia in enarratione qr enarrant nō verbo sed euidēti exemplo.

Tertium est eius truculentia: que ostēditur per pericula eius.

Circa primū notandū

est ꝙ per nauigationē maris intelligitur experiētia mortis. Et sicut in nauigatione ille euadit periculum maris q̄ trāsit cum naui integra: ita q3 ille euadit periculum mortis q̄ trāsit cum p̄nia pfecto. vñ Sap. xiiij. Transeuntes mare p rates liberati sunt. In q̄bus quidem verbis agitur de duobus.

Primo de mortis exitu: cum dicit̃. transeuntes mare.

Scd̃o de p̄nie fructu: qr per ratem.

Circa primū attendendū est ꝙ exitus mortis est sicut trāsitus maris. Nam mare mortem repñsentat i triplici ꝓprietate. Primo q̄dem qr mare est amarū siue salsum. Et causa est sm̄ phm i libro methauroꝝ. qr aq̄ eleuatur in vapores sz vapor frigidus ⁊ humidus tanꝙ subtilior eleuat̃ ad supficiē aque et insaerē Alius vero vapor frigidus ⁊ siccus eleuat̃ de pfundo maris p motū solis ⁊ stelloꝝ. Et iste vapor vtpote terrestris cōburit̃ ⁊ ita fit salsus. eo ꝙ sal est ex speciebus terre combuste. sicut habet̃ in q̄rto li. methauꝝ: et si nimis cōburit̃ fit amarus. Sic etiā i corpe humano subtile cibi eleuat̃ ad nutrienda mēbra grossum aūt remonet indigestum qd̃ vel est salsum vt vrina: vel est amarū vt cholera q̄ deriuat̃ a felle ⁊ est quedam supfluitas cibi l3 sit inutilis: sicut etiam aqua colata p cineres fit amara eo ꝙ aliquid admiscetur ei. Amaritudo ergo maris representat amaritudinē mortis. de q̄ Eccli. xli. O mors q̄ amara est memoria tua hoī pacē habēti in substantijs suis. Et si amara est memoria: multo magis expientia q̄ priuat hoīem iiu stū oībus bonis et gaudijs p̄sētibus ⁊ futuris vnde Agag dixit. j. Reg. xv. Siccine separat amara mors. Secundo mare representat mortē: qr iperscrutabile est et ꝓfundū: ita ꝙ in plerisq3 locis non potest sciri profunditas eius. Et signat profunditatem mor

tis:de quo nō pōt presciri nec tps nec mo/
dus nec locus. vñ mors in oī tpe et in omi
loco et ferre in omi re hōi pōt esse suspecta:
Itē tertio mare representat mortez: qr vtile
et pficuū: qr p mare ptransit ad portū τ ad
ciuitates remotas. Et sic mors sanctis τ iu
stis viris vtilis τ pficua est. qr per eam ad
portū glorie transeunt. Peccatores aūt si/
ne naui pnie hoc mare trāseuntes submer/
guntur in inferno. Hoc figuratum est Exo.
xv. qr. filij israel iusti trāsierunt p mare ad
terrā pmissionis: egypti aūt pctōres in ma
ri submersi sunt. Et ideo dr ibi. Ingressus
est eques pharao cū curribus τ equitibus
eius in mare τ adduxit super eos dñs aqs
maris filij aūt israel ambulauerūt p siccum
τc. Vñ de viro iusto dr Jo. v. In iudicium
non veniet: sed transiet a morte in vitam
Scdō in auctoritate adducta agitur de pe
nitētie fructu: cū dr. Per ratez liberati sunt
scz transeuntes mare mortis a diabolo et a
penis eternis. Fundamentuz aūt peniten/
tie est in contritione cordis: q̄ tñ contritio
includit ppositū confessionis τ satisfactio
nis cum possibilitas affuerit. Vñ figurali
ter dr Esa. li. Posuisti pfundum maris viā
vt trāsirēt liberati. Profunduz enī maris
est intima cōtritio cordis. de qua dr Thre
noꝝ. ij. Magna est velut mare ptritio tua
Et sicut mare eijcit fordes τ dat aliqū nau
seam τ facit vomere: ita contritio cordis fa
cit vomere pctā per confessionez τ purgare
sordes pctōꝝ per satisfactionez. Et sic trans
eunt morientes liberati a penis eternis.
Vñ taliū ptritiones τ penitētie sunt velut
rates quedam: in quibus ligna. i. pctā q̄ sūt
materia ignis eterni transferunt in moriē/
tibus ad locū τ penam purgatorij. si morie
tes non decedant completa pnia ꝑm iudi/
cium dei. Sed si esset perfecta penitentia
transirent ad locū paradisi. Sed an sit com
pleta an nō signat et ostendit anime in iu/
dicio dei: cui assistit post mortis exitum. Et
in huius figura dr. iij. Reg. v. Componam
ea scz ligna hoc est pctā ratibus. scz. contri
tionis confessionis τ satisfactionis q̄ sunt
rates maris. i. mortis qr precipue in morte
debent haberi: vsqz ad locū quē tu deus iu
dicans me. s. mortuuz: significaueris mihi
et applicabo tibi. scz vel ad locum purga/
torij si non sint ꝑm tuum iudiciuz per peni
tentiam perfecte purgata: vel ad locum pa
radisi si sint totaliter expiata. B

Secundo in themate

assumpto notaē manifestatio et euidentia
periculoꝝ mortis p enarrationē. i. p mani/
festationē. etsi nō verbi tñ euidentia exēpli
eoꝝ q̄ ea experiunē. et iō dicit enarrant τc.
Aduertendū est aūt q̄ mors non est pericu
losa bonis et iustis qui bonaz vitā duxerūt
qr sicut dicit Aug. Mala mortis putanda
nō est quā bona vita pcessit. Sed est formi
dabilis et periculosa pctōribus et iniquis.
Vñ tales qū veniūt ad experientiam mortis
ipsi possent enarare pericula ipsius. Et hoc
est quod figurate dr Job. xij. Interroga iu
menta et docebūt te et volatilia celi et indi
cabunt tibi: loquere terre τ respōdebit tibi
et enarrabunt pisces maris. Siquidez p iu
menta intelliguntē luxuriosi de quibus Jo
hel. j. Computruerunt iumenta in stercore
suo. vbi Greg. Iumētu in stercore suo com
putrescere est carnales hoīes in pctō luxu
rie vitam finire. Per volatilia aūt celi intel
liguntē supbi q̄ imitanē illuz supbuz luciferꝫ
q̄ dixit Esa. xiiij. In celū cōscendā sup astra
celi exaltabo soliū meū. Per terraz vo intel
liguntē auari terrena tātū amātes et querē
tes. q̄ oculos suos statuerunt declinare in
terrā. Sed p pisces maris intelliguntē vo/
luptuosi in aquis delitiarū viuentes. Oēs
ergo isti si interrogati fuerint de periculis
maris respōdere poterūt et indicare τ enar
rare illud qd scribitur Sap. v. Errauimus
a via veritatis. et iusticie lumen non illuxit
nobis. τ sol intelligentie nō est ortus nobis
Lassati sumus in via iniquitatis τ perdi
tionis et ambulauimꝰ vias difficiles. viam
aūt dñi ignorauimꝰ. Quid nobis pfuit su/
perbia: aut diuitiarū iactantia quid contu
lit nobis. Transierunt oīa illa tanq̄ vmbra
et tanq̄ nuncius precurrēs: et tanq̄ nauis q̄
ptransit fluctuantē aquā. cuiꝰ cū pterierit
nō est vestigiū inuenire: neqz semitam cari
ne illiꝰ in fluctibꝰ: aut auis q̄ transuolat in
aere cuiꝰ nunq̄ inuenitē argumentū itine
ris illius: τ post. Virtutis quidē nullum si
gnū valuimꝰ ostendere in malignitate nr̄a
cōsumpti sumus. Sed ecōtrario celi. i. vi/
ri celestes τ iusti enarāt gloriaz dei. C

Tertio in themate as

sumpto oñditē mortis truculētia. i. per picu
la eiꝰ. Vbi aduertendū q̄ picula morꝫ assi
milanē piculis maris. Qr pericula maris

sunt ex ventis ꝛ ex vndis ex scolijs ꝛ ex belluis marinis. Sic in morte assunt venti. i. spiritus mali. Unde dicit Job. xxvij. Tollet eos ventus vrens. i. diabolus q̄ ad vstionē gehēne q̄ ipē vrit aīam pctōris ducit. Itē insurgūt vnde siue fluctus vl' āgustiarū mortis vl' tētationū ꝛ specialiter fluctuatio ꝛ dubitatio eoꝝ q̄ pertinēt ad fidē ꝛ obuiāt scolia sa roꝝ. i. duricie ꝛ obstiatōes cordiū. Itē assunt bellue marine ad deuorandū. i. hoīes mūdi pcipue cōsanguīei q̄ nō expectāt nisi q̄modo possint rape ꝛ habere d' bonis suis tēporalibus. Un̄. ij. Coꝝ. xi. Periculis in mari. p q̄d figuraliter intelligit pturbatio ꝛ amaritudo mortis. Sz post ista periculo aīa impij in inferno inuenit lōge maiora. ꝛ tūc dicit illd̄ ps̄. cxiiij Pericula īferni inuenerunt me. Sed aīe iustoꝝ a periculis mortis liberate dicūt illd̄. ij. Macha. i. De magnis periculis a deo liberati magnifice grās agimus ipi. s. ī gloria celesti. Ad quā ꝛc.

In funere vnius mortui subito. Ser. vi

Ste moritur robu

i stus ꝛ san⁹. Job. xxi. Notandū q̄ causa mortis corpalis aliqñ est euidēs ꝛ manifesta. siue sit mors violenta: vt puta qñ videmus hoīes letalit' vulneratum: siue sit mors naturalis ꝛ ꝯsueta. vt puta si primo decūbit mortali infirmitate grauatus. Sz aliqñ causa mortis ē intrīseca ꝛ occulta. ꝛ hoc pcipue accidit plerūqꝫ ī morte subitanea qñ hō q̄ videbat' exterius sanus ꝛ robustus: subito cadit mortu⁹ sine aliq̄ apparenti infirmitate vel causa. sicut accidit de pomo pulchro pēdēte ī arbore q̄d aliqñ ppter aliquā interiorē corruptionē q̄ non apparebat exteri⁹ subito cadit ab arbore. De tali ergo hoīe sic moriēte dr̄ in ppositis verbis. Iste morit' robust⁹ ꝛ san⁹. ❧ In quib⁹ quidem verbis de casu mortis talis defuncti describuntur tria.

Naz p̄mo ostendit' talis casus fuisse itremediabil': q2 morit': q2 mors ñ hz remediū.

Secundo insuperabilis: q2 robustus. nō eñi robur eius potuit mortē superare.

Tertio īcognoscibil': q2 san⁹. s. apparebat

Circa primuz aduerten

dū ē q̄ mors ex pte hz certitudinē ꝛ ex pte incertitudinē hz. Certissim⁹ ē eñi moriz euētuo: q2 necessariū ē hoīem moriz: sz incertū ē moriz determinatū temp⁹. vñ nil certi⁹ morte: nil incerti⁹ hora mortis. Et rōnē huius rddit Greg. dicēs. q̄ idcirco oīpotēs deus horā mortis voluit esse incertā vt semp̄ debeat haberi suspecta. ꝛ ideo sic debz hō se disponere vt semp̄ sit parat⁹. et ppterea cōsulit' Esa. xxxviij. Dispōe domui tue q2 morieris tu ꝛ nō viues. In quibus quidem verbis tria facit esaias.

Quia primo tribuit salubre cōsiliū: cum dicit. dispone domui tue.

Secundo predicit ineuitabile iudicium: cum subdit. q2 morieris tu.

Tertio oñdit impossibile remediū: q2 nō viues. s. vt vlterius possis procurare remedium salutis tue.

Circa p̄mū notandū q̄ hō habz duplicē domū cui⁹ dispositiōi dz intendere omnīq̄ moriat'. Una est exterior. s. dom⁹ familie. cuius dispositio fit p testamētū qñ. s. hō bene ꝛ sapient' facit testamentū suū: ꝛ quātū ad sepulture officia: ꝛ quātū ad restitutiōes ꝛ debita: ꝛ quātuz ad elemosynas ꝛ legata: ꝛ quātū ad herēditoria iura: ꝛ quātū ad fidei cōmissa: ꝛ quātum ad tabellionē ꝛ testimonio. Et si hō prudens esset semp̄ deberet habere apud se ppter mortis incertitudnē cōditū testamētū. ꝛ de hac dispositōe dr̄ ī ps̄. Disposui testamētū. Alia ē dom⁹ īterior. s. aīe siue cōsciētie pprie. in q̄ scz de⁹ debet p grāz habitare: ꝛ iō debz eē purgata ꝛ sāctificata. sz illd̄ ps̄. lxxxviij. Domū tuā decet sāctitudo ista dom⁹ disponēda ē ad modū dom⁹ materialis: Ad cui⁹ p̄parationē ꝛ dispositionē cōsueuerūt fieri tria qñ aliqs recipiend⁹ ē in eā. Quia p̄mo cōsueuit scopari. Secūdo collecta immūdicia foras proijci. Tertio si q̄d ē destructū ī ea repari. Primū ptinet ad cōtritionez cordis: q2 sicut dom⁹ purgat' cū scopa aspera: ita dom⁹ aīe cū cōtritione dolorosa. ꝛ hui⁹ rō est: q2 sicut dic̄ Chrys. ꝛ habet' extra de regulis iuris. Oīs res p quascūqꝫ causas nascit' p easdē dissoluit'. s. cōtrario modo. Et hoc pz multiz exēplis. q2 sicut discordia nascit' p volūtatiz displicentiā: ita cōcordia p volūtatis cōplacētiaz. Et sicut infirmitas puenit ex humoꝝ distēperātia: ita sanitas ex eoꝝ cōtemperātia. Et ita aq̄ congelat' p caloris absentiā ꝛ resoluit' p ei⁹ p̄sentiā. Et hūc modū ē p cessus in pctū. q2 pctm̄ causat' in aīa ex cōplacētia volūtatis. vñ pctm̄ adeo ē volūtariū. q̄ si nō est volūtariū nō ē pctm̄. vt dicit Aug. ꝛ iō e cōtrario oportet q̄ remoueat'

ab aīa p displicentiā ꝫ volūtatio: que ꝗdez displicētia nihil ē aliud ꝙ ipa cōtritio essē tialiť. ſꝫ tāto ē cōtritio pfectior quāto ē cū maiori dolore. null⁹ eñ dolor debꝫ esse maior ꝙ dolor de pctō. Et hui⁹ rō est; qꝛ cū hō cōtristetur vel de aliq̄ malo qδ incurrit vl' de aliquo bono qδ pdit: tāto dolor debꝫ eē maior quāto mai⁹ ē bonū qδ pdit vl' malū qδ incurrit. Sꝫ si nos volum⁹ videre de ali qua re ꝙ magna sit debem⁹ respicer̄ ad ei⁹ cōtrariū. sicut pꝫ in istis exēplis. Si queratur qδ sit mai⁹ malū an surditas an cecitas debem⁹ respicere ad cōtrariū istarū puatio nuꝫ qδ. ſ. sit mai⁹ bonū. ſ. an visus an auditus. Et manifestū est ꝙ visus ē mai⁹ bonū q̄ssꝫ magis diligiť sicut phs dicit in pmo metaphisice. ꝛ ideo cecitas q̄ ē ei⁹ priuatio ē mai⁹ malū ꝙ surditas q̄ ē puatio audit⁹. Sic si q̄rať qδ sit maius malū an pdere famā an pecuniā. respiciam⁹ qδ est mai⁹ bonum. ſ. an fama an pecunia. ꝛ manifestū ē ꝙ fama. Et ppťea dicit Seneca ꝙ stult⁹ ē qui diligit lucrū cū mala fama. vñ cū p peccatū pdať maximū ꝛ summū banū. ſ. deus vel beatitudo eterna: seqť ꝙ de pctō debeat esse maxim⁹ dolor. ꝛ ideo cōtritio de pctō debꝫ esse maxime dolorosa. Sꝫ aduertēdū ꝙ ista dispositio cōtritiōis habere debꝫ q̄sdam grad⁹: Et pm⁹ est in pcti recordatōne Naꝫ sicut dicit Chryѕ. sup epl'am ad Heb. Nullū īuenit tale remediū sicut cōtinuata memoria pctōꝝ. penit⁹ ad ꝟtutē talꝫ exhortatio qualis pctōꝝ recordatia. recordare erga pctī tui: ꝛ erubesce ī cōspectu dei tui. secund⁹ grad⁹ ē ī pctī detestatōe. cui⁹ detestationis signū est verecūdia penitentis. de q̄ verecūdia dicit Origenes sup Ezech. omelia. x. Primū inq̄t bonū ē nullū op⁹ cōfusionis facere: ſꝫ oīa talia q̄ possunt deū libera frōte respicere: qui vero vt hoīes sepe peccamus. ſꝫ vt ita dicā sciendū ē esse erubescere ac p sceleribus suis verecūdos oculos deijcere nō eos pcaci vultu defendere. Terti⁹ gradus ē ī detestatiōis aggrauatiōe. ſ. districte cōsiderādo circūstantias pctī aggrauātes siue ex parte peccātis sicut ē peccātis etas vel stat⁹: siue ex pte pctī vt loc⁹ vel tempus vel mod⁹: siue ex causa peccādi puta si spōte ꝛ non impulsus peccauit. Quart⁹ grad⁹ ē ī pctī deploratōne. ps. vj. Lauabo p singulas noctes lectū meū lachrymis meis stratuꝫ meū rigabo. De istis gradib⁹ de quib⁹ ascēdiť ad purgationē ꝛ purificationē aīe dicitur in ps. lxxxiij. Ascensiões in corde suo dis. in val. la. id est in cōpunctiōe humilitatis. Nā sicut dicit Isidor⁹ in libro soliloquioꝝ. Cōpūctio cordis ē humilitas mētis cū lachrymis pueniēs ex recordatiane peccati. Secūdo ad preparationē ꝛ dispositionē dom⁹ materialis requiriť ꝙ immūdicia p scopationē collecta foras proijciať: ne remanendo ibi putrefiat ꝛ feteat. ꝛ hͦ fit in doma cōscientie p pctōꝝ cōfessionē: sine q̄ actu vel voto habita dom⁹ cōsciētie purgati nō potest. Cui⁹ triplex ē ratio. Et pma ppter curationē: qꝛ sicut morb⁹ corporalis nō potest curari nisi medico manifestetur ppter qδ Boeti⁹ dicit. Si opem medicantis expectas oportet vt vuln⁹ detegas. ita etiā culpa que est morb⁹ spūalis curari nō potest nisi manifestetur sacerdoti p confessionē. Unde Jaco. v. Cōfitemini alterutrū pctā vestra. Secundo ppter irrigationem Ecclesia eñ est vt quidā hort⁹ diuersis arboribus consit⁹: quē aq̄a celestis gratie irrigare non patest nec ad arbores ei⁹ puenire: nisi p quosdā canales siue aqueduct⁹ q̄ sunt ecclie sacramēta. Unde si hō vult irrigari ꝛ lauari oportet ꝙ se subijciat sacramētis ꝛ specialiť sacramento penitētie siue cōfessionis. Unde Prouer. xxviij. Qui abscondit scelera sua nō dirigeť: qui autē cōfessus fuerit ꝛ reliquerit ea mīsericordiā consequeť Tertio ppter reductionē: qꝛ peccator a deo elongat⁹ per culpā nō reduciť ad deū nisi p mediatorē. Iste autē mediator ē sacerdos Oportet autē ꝙ mediator sciat culpaꝫ ꝛ offensam ei⁹ quaꝫ habet reducere. oportet ergo pmū confiteri ꝛ pandere sacerdoti. Unde dūs mādauit leproso q̄ figurabāt pctōres Ite ostendite vos sacerdotibus. Luce. xvij. Et debet peccator sacerdoti integraliť confiteri quantū ad oīa peccata ꝛ causas ꝛ psonas ꝛ numerū pctōꝝ ꝛ tēp⁹ ꝛ locā ꝛ deñ derīū ꝛ intētionē. ꝛ tali modo bene se ostēdit. Et de ista dispositione conscientie que fit per verba confitentis ī iudicio penitentie diciť in ps. cxj. Dispōet sermōes suos ī iudicio. Tertio ad preparatianē ꝛ dispositionem dom⁹ materialis requiriť ꝙ si est alicubi destructa repareť. Et hoc fit in doma conscientie per satisfactionē integram omnium peccatoꝝ. Non eñ potest penitēs satisfacere de vno peccato sine alio. et hoc pꝫ tripliciter. Primo ex parte amicitie: quia nō potest homo satisfacere deo; nisi primo ad

tum amicitia reformetur: sed amicitia non potest reintegrari quamdiu manet offensa. cum ergo peccato quolibet deus offendatur: nō potest homo tenēdo aliquod peccatū de aliis satisfacere deo. Item patet ex parte gratie quia quodlibet peccatum gratie contrarium. unde sicut non possunt esse simul et in eadē lux et tenebre frigus et calor ita nec aliquod peccatū cum gratia: et idea ad gratiā habēdam et conseruandā necesse ē quodlibet peccatum per satisfactionē expiari. Item patet ex parte anime: quia anima non potest simul cōuertere se ad plura. propter quod dicit philosophus quod vna potentia existente in actu altera retrahitur ab actu. unde non potest simul respicere deum et peccatum. Et ideo ita est de homine respectu dei sicut de hominibus rixantibus adinuicē quorum quilibet auertit faciē ab altero. unde peccatoribus dicit deus Hieremie. ij. Verterūt ad me tergum et non faciem. Et semper ē auersa facies anime quamdiu manet in offensa alicuius peccati. et ideo nō potest conuerti ad deū: nisi satisfaciat ei de quolibet peccato. Et de tali dispositione dicitur. ij. Paral. vij. Compleuit omnia que disposuerat in corde suo scilicet complete satisfaciendo de omnibus de quibus in corde suo fuerat contritus. Secundo in auctoritate adducta agitur de iudicio ineuitabili scilicet de iudicio mortis: cum dicitur. quia morieris tu. Ubi aduertendū quod omnes homines ineuitabiliter moriuntur morte nature. quia sicut dicitur ad Hebre. ix. Statutū est hominibus semel mori. Sed illi qui non disponunt bene domum conscientie sue moriuntur etiam morte gehenne. Que mors in tribus differt a morte naturali. Primo in duratiōne: quia pena mortis corporalis prout consistit in separatione anime a corpore est instantanea. sed pena mortis gehenne est eterna. Matthei. xxv. Ibūt hi in suppliciū eternū. Hic cadit exemplum quomodo falco marsiliensis qui fuit excellens ioculator cogitādo de eternitate inferni cōuersus est. Sed posset alicui iniustum videri quod pro vno peccato finito infinita pena infligatur: quia secundum mensurā delicti debet esse plagorum modus Sed dicendū quod offensa et pena offense mensuratur secundum conditionē et dignitatem illius in quem peccatur. sicut maior reatus est offendere militem quam rusticum: et maior offendere regem quam militem. Et ideo qui offendit deum qui est infinitum bonum sicut facit peccator: merito infinitam penam incurrit. sed non potest esse infinita intensiue scilicet secundum acerbitatem: quia creatura non est capax talis infinitatis: sed est infinita duratione. Unde quantum ad acerbitatem est finita. et in hoc respōdet finitati culpe: sed duratione est īfinita. et sic respondet infinitati persone offense scilicet dei. Secundo differt mors corporalis ab ista morte incorruptiōe. quia ista mors corporalis corrumpit et dissoluit subiectum scilicet corpus: ita quod postea non subsistit in esse humana. Sed ista mors cum semper summe affligat nunquam tamen ipsum subiectum corrumpit vel dissoluit scilicet naturam anime vel vitam eius naturalem: unde semper laborant quasi in extremis: et tamen semper viuunt. secundum illud ps. xlviij. Laborabit in eternum et uiuet. adhuc in finē. ps. xlviij. Mors depascet eos. sicut herba passa adhuc viuenda pullulat vt amplius pascatur. Unde etiam damnatorum corpora post resurrectionem etiam in illo igne inferni erunt indissolubilia. Cuius ratio est: quia sicut omnia membra humani corporis dependēt ab anima: et omnis motus qui est in eis ab anima procedit: et deficiente anima remanent membra per se immobilia: ita omnia corpora vniuersi dependent a motu celi. quia motus celi est quasi anima mundi. et ideo cessante motu celi: quod erit post resurrectionem: cessabit omnis alius motus in omnibus aliis corporibus. et ideo non erit generatio nec corruptio: neque per consequens mors que est corruptio quedam. Contingit enim mors naturalis ex distemperantia humorum que distemperantia prouenit ex motu elementorum: et motus elementorum a motu stellarum et planetarum: et motus stellarum a motu celi: sed cessante motu primo oportet quod cesset motus omnium secundariorum: ex eo quod omnia secundaria mouentia sunt in substantia primi mouentis et primi motus. Et nos videmus quod cessante actione principalis agentis cessat actio omnium instrumentorū. sicut cessante actione artificis cessat actio dolabre: et quiescente motu militis cessat actio ensis: ergo cessante primo motu cessabunt omnes alii: ergo et mors que ab ipso causatur. Apocalips. xxi. Mors vltra non erit. Tertia differt mors corporalis ab illa acerbitate: quia pena mortis gehēne sine cōparatiōe acerbior erit quacumque

morte corporali. Quod patz qꝛ acerbior est pena inferni ꝙ͂ pena purgatorij. licet sit idem ignis: ⁊ tamen pena purgatorij transcēdit ī acerbitate oēs penas huius vite etiā mortē Unde Aug. in lib. de penitētia dicit. Prius purgandus est igne purgotionis qui in aliud seculū distulit fructum conuersiōis. Hic autē ignis licꝫ eternꝰ nō sit: miro tamē modo ē grauis, excellit em̄ oēs penā quā vnꝙ͂ quis passus ē in hac vita, nō in carne tanta inuēta est pena. lꝫ mirabilia passi sint martyres tormenta ⁊ multa. nequaꝙ͂ tn̄ tāta sustinuerūt tormēta. Studeat ergo quisqꝫ sic delicta corrigere vt post morte nō oporteat penā tolerare. hec Augu. Ex quo sequit͛ ꝙ sine cōparatiōe mors gehenne acerbior sit ꝙ͂ sit mors corpalis vl' quecōꝙ͂ alia pena huiꝰ vite. Et ideo dānati apetunt mortem nature vt carere possent morte gehenne, sed tamen nō ē eis possibile. Unde Apocal. ix. Desiderabunt mori ⁊ fugiet mors ab eis. Tertio in auctoritate adducta ostendit͛ impossibile remediū. s. solutē post mortem in eo qđ dicit͛. nō viues. s. tali vita in q̄ possis habere remediū salutis. qꝛ si hoc neglexisti vel contēpsisti vel si fueris in morte gehenne nō viues vita glorie que ē vita beata. ⁊ hoc erit magis penale ꝙ͂ pmū. Unde sup illo verbo dn̄i Matth. xxv. Discedite a me maledicti i ignē eternū. dicit. Chryß. ꝙ duriꝰ erit petōibꝰ audire discedite a me ꝙ͂ audire. ite in ignē eternū. qꝛ maior erit pena dōni ꝙ͂ pena sensus. Unde petōres miseri eo ipo ꝙ peccōdo vitā illam cōtēnūt beatā: iudicāt se esse tali pena dignos. Et iđo dicet͛ eis illud Act. xiij. Indignos vos iudicastis eterne vite ⁊ ideo de tali vita sunt omnino desperati. ꝑm illđ Job. vij. Desperaui. nequaꝙ͂ iam vltra viuam: B

Secūdo in themate assumpto

ostenditur causa mortis talis defuncti esse insuperabilis: qꝛ robustꝰ. quia. s. nec robur ipiꝰ potuit mortē vincere vel superare. Ubi aduertendū est ꝙ duplex est robur hoīs a quo robustꝰ vocari potest. s. corporis ⁊ aīe. Frequent͛ autē cōtingit ꝙ qui sunt fortes ⁊ robusti corpore sūt debiles mēte ⁊ facilit͛ a vicijs et temtationibꝰ vicunt͛. sicut ptꝫ de sansone: qui licꝫ vinceret corporaliter viros oēs. tamen luxurie vicio ⁊ a vicijs mulieribꝰ spēalit͛ vincebat͛. Et iđo de tali robusto dr̄ Amos. ij. Peribit fuga a veloce: ⁊ fortis nō obtinebit virtutē suā: ⁊ robustus nō saluabit aīaꝫ suā. Qua. di. velocitas corporalis nō facit vicia fugere. ⁊ corporis fortitudo nō tribuit menti virtutē. ⁊ robur etiā corporis nō facit aīe salutē. Vel pōt expōi peribit fuga a veloce. i. ꝓpt͛ velocitatem suā nō pōt hō fugere mortē. Quod patet ī Azahele qui fuit cursor velocissimꝰ quasi vnus ex copreis ⁊ tn̄ occisus ē ab abner. ij. Regū. ij. Et fortis nō obti. vir. suā. s. contra mortē. q̄si dicat ꝟtute fortitudinis sue non potent ꝯtra mortē obtinere. Hoc ptꝫ in sansone q̄ fuit pugil fortissimꝰ. et tn̄ ruente domo simul cū inimicis extinctꝰ est. Eccl's. ix. Uidi neqꝫ velociū esse cursum neqꝫ fortiuꝫ bellū: sequit͛. Et robustꝰ nō saluabit aīaꝫ suam. i. vitā suā. s. a morte. Hoc pꝫ in Nēroth qui fuit robustꝰ venator coram dno. s. nō bestiarū tn̄ sed etiā hoīm vnde īcepit esse primus potēs in terra. vt dr̄ Gene. x. et tn̄ mortuꝰ est. ⁊ Judicō. xx. Interfecti sunt decē ⁊ octo milia virorū oēs robustissimi pugnatores. Sed ē aliud robur. s. aīe ꝓueniēs ex virtutibꝰ ⁊ q̄ tali robore sunt robusti abundant in bonis cogitationibꝰ. Prouerb. xxj. Cogitatiōes robusti semper in abundantia Itē sūt diuites in bonis operibꝰ. Prouer. xi. Robusti habebūt diuitias Itē sūt ꝑfecti in omnibus virtutibꝰ. ij. Reg. xxij. Erio cū robusto perfectus: C

Tertio ostenditur istius

defūcti casus fuisse īcognoscibilꝫ: qꝛ sanꝰ. s. videbat͛. Eccli. xxi. Plage illiꝰ. s. mortis non est sanitas. vnde non debꝫ hō confidere de sua sanitate, lꝫ quādo sanꝰ ⁊ viuꝰ est: tūc magis debꝫ se p penitētiā ad mortē preparare Eccli. xvij: Cōfiteberis viuēs viuus ⁊ sanus cōfiteberis. In quibꝰ quidē ꝟbis ostēditur ꝙ penitētia debet habere tria.

Quia pmo debꝫ esse accusatoria. qđ fit in cōfessiōe: vbi hō accusat se sacerdoti tanꝙ͂ iudici de factis suis. ideo dicit cōfiteberis. et hoc valet ad salutē. Rom. x. Ore autem confessio fit ad salutem.

Secūdo debꝫ esse ꝓficua et hoc ē si fiat dū homo viuit. ⁊ ideo dicit viuens post mortem enī non valet confessio. Esa. xxxviij. Uiuens viuens ipse confitebitur tibi.

Tertio debꝫ esse libera siue voluntaria. vt nō fiat tn̄ necessitate vel metu mortis. Et iđo dicit viuꝰ ⁊ sanꝰ. i. nō egrotās ad mortē cōfiteberis, ⁊ tūc eris totꝰ sanꝰ; nō solū ī corpe

sed etiã in aĩa. ⁊ postꝙ anima sanata est ⁊ mũda a moɼtalibus adhuc ẽ frequẽter purificãda saltẽ a venialib⁹. Unde leuit. xiiij. Postꝙ lota est scꝫ anima ꝑ cõfessionẽ reddita sanitati scꝫ gratie denuo purificabis eam scꝫ si recidiuet vel saltẽ a venialib⁹. vt sic purificata maneat sana ꝑ gratiã. ⁊ fiat tandẽ salua ꝑ glĩaꝫ. Ad qua nos ⁊c.

In funere vnius in carcere defuncti
Sermo vij

Educ de carcere de

us aĩam meaꝫ. ps. cxli. Quanto aliquad aĩal est liberioɼis nature. tãto ẽ magis sibi penale detineri ⁊ scludi. Unde quia aues naturalr̃ sunt liberiores ⁊ agilioɼes ad motũ localẽ ꝙ bestie fre que sunt grauioɼes: est eis magis penale scludi vl̃ detineri ꝙ bestijs. Et ideo videm⁹ auiculas in cagijs seu caueis inclusas semper querẽdo circũire latera cagie: vt inuenire possint vnde exeãt quantũcãꝙ habeant cibuꝫ vel potũ paratã. Et inter bestias quia siluestres sunt liberioɼes domesticis: ideo difficilius includunt̃ ⁊ detinent̃. Uana aũt ex parte aĩe oĩbus est libertas: quia scꝫ sol⁹ habꝫ arbitrij libertatẽ: vnde ꝙuis ſm coɼpus subijci valeat ſuituti: tamẽ ſm aĩaꝫ a qua liberũ est arbitriũ: semꝑ in libertate manet ꝑut Seneca dicit. ⁊ ideo si est sibi penale detineri in carcere ſm coɼpus: multo magis ſm aĩam. Et inde est ꝙ ps. eximi a tali pena cupiẽs in ṽbis ꝓpositis a deo petebat dicẽs. Educ de carcer̃ de⁹ ⁊c. A

In quibus quidẽ ṽbis facit tria.

Quia scꝫ ꝑmo tangit inclusionis angustiam: cum dicit. de carcere.

Secundo petit liberationis gratiam: cũ dicit. educ de carcere deus.

Tertio ostendit pɼopɼiam indigentiam cum adit. animam meam.

Circa primũ attẽdẽdum

ẽ ꝙ vna littera hꝫ. educ de custodia: ſꝫ alia de carcere. ⁊ idem est. ⁊ hac littera de carcere vtit̃ Greg. viij. lib. moɼa. Sed nota differentiã inter hoĩem prudẽtẽ ⁊ imprudẽtẽ. Nã hoĩa prudens ⁊ ꝓuidus plus respicit ad futurũ ꝙ ad pñs: ⁊ ideo vidẽda hoĩem iustũ affligit vel se affligere coɼpaliter cogitat ꝙ qñ exierit ð carcere coɼpis ꝑueniet ad magnã glĩam. Sed imprudẽs ⁊ ĩpɼouid⁹ hõ q̃ respicit magis ad pñs ꝙ ad futurum qñ videt iustũ affligi coɼpaliter reputat eũ male stare: nec cogitat ad quãtã dignitatẽ glĩe sit ꝑuenturus postꝙ exierit de carcere coɼpis. Unde de tali imprudẽte di Eccl's. iiij. Nescit ꝓuidere in posterã. ꝙ ⁊ de carcere catenisꝙ interdũ q̃s egrediat̃ ad regnũ.

In quibus quidẽ ṽbis facit Eccl's. tria.

Quia ꝑmo ponit petõris impɼudẽtiam quia nescit pɼouidere in pasterum.

Scd'a panit viaentis angustiam: quia de carcere et catenis.

Tertio moɼientis gloɼiam: quia interdũ egreditur ad regnum.

Circa ꝑmũ nota ꝙ ille q̃ dꝫ ire ð nocte si nesciat sibi ꝓuidere de lumine vadit ĩ tenebris. Sꝫ q̃si iter noctꝫ ẽ trãsit⁹ moɼtis: ſꝫ q̃si lumẽ est pnĩa finalis: vel bona vita ꝑced ẽs vñ q̃ in fine est ĩpenitẽs: ⁊ q̃ male vixit nesciens sibi ꝓuidere de lumine: cũ moɼit̃ ambulat in tenebris. Figura hui⁹ habet̃ mat. xxv. in ṽginib⁹ fatuis: q: nesciẽtes sibi ꝓuidere de oleo ꝑ lumĩe: media nocte veniẽte spõso exclusẽ sũt a nuptijs ⁊ ĩ tenebꝫ remãserãt. ps. lxxx. Nescierũt neꝙ ĩtellexerũt ĩ tene. ãbu. Dꝫ ẽ sibi hõ ante ꝓuidere de eo qð erit in pasterũ necessariũ. s. in vita: ð eo qð erit necessariũ ĩ moɼte. Eccl'i. xviij. Añ iudiciũ scilꝫ moɼtꝫ para iusticiã. s. vite iuste vel pnĩe. Scd'a in arcte adducta ostẽdit angustis viuẽtꝫ: q: est in carcere ⁊ catenis. Est eñ oĩa in coɼpe velut inclusa in carcere. Job. vij. Circãdedisti me carcere scꝫ coɼpoɼis. Catene aũt q̃ tenent aĩam ligatã in carcere coɼpis sũt vnio nature ⁊ amoɼ vite Unit̃ eĩ aĩa naturalr̃ coɼpi sicut foɼma materie. ⁊ amat aĩa naturalr̃ carnis vitã. Seneca. Una catena est q̃ nos ligatos tenet amoɼ vite. Uel nota ꝙ est triplex carcer in quo hõ poni põt. s. carcer mũdi carcer pctĩ ⁊ carcer inferni. Carcer mũdi est locus confusionis in q̃ manet hõ ꝙdiu viuit in angustijs ⁊ misetijs multꝫ. Uñ figurat̃ ꝑ carcerẽ babylonis ĩ q̃ posit⁹ est Sedechias. Hiere. lij. Adduxit eũ rex babylonis in babylonẽ: et posuit eũ in domo carceris vsꝙ in diem moɼtis sue. Ab isto carcere cupiebat eripi Joseph q̃ signat virũ iustũ. Gen. xl. Suggeras pharaoni vt educat me de isto carcere. Ali⁹ est carcer pctĩ in quo claudit̃ hõ malicia sua cecat⁹. vñ figurat̃ ꝑ carcerem sansonis de q̃ Judi. xvi. dr̃. Quẽ cũ apphẽdissẽt philistijm. i. demõẽs tẽtãtes ꝑ oīenſiuꝫ statim oclos ei⁹ eruerũt. scilꝫ bonũ cogitatus

ītellectus ꝛ bonū affectū volūtatis ꝛ duxe
runt gazā.i.in fluxū pctī.qꝛ gaza ꝫm orige
nē interptaꝛ quō fluit.s.a cogitatōe in de
lectatōnē:a delectatiōe in ꝯsensum:ꝛ a cō
sensu in opatione:ꝛ ab ope in cōsuetudinē
pctī:vinctū catenis scꝫ pctōꝝ mltoꝝ ꝛ clau
sum in carcere ꝑ obstinationeꝫ pctī molere
fecerūt.s.circūeūdo molā peccati de vicio ī
viciū quasi circulū faciēdo. De hoc carcere
dicit Chryso.sup Matth.omel.xiiij. Quē
admodū inqt hi q̄ sunt in carceribus cū ca
tenis adducunꝛ ad iudiciuꝫ:ita aīe diuer
sis catēis pctōꝝ circūdate ad tribunal ter
ribile ducunꝛ.Et sequiꝛ ibi. In his vīculis
custos ꝑniciosus est desideriū pecuniarū:
qꝺ nō dimittit exceder̄ carcerē:sꝫ cōpedes
struit:ꝛ nō solū aīmā illis ī dedit ligatā
sed etiā aridam et sordidā ꝛ pediculoꝝ ple
nam.i.affectionū rodentiū.Ab hoc carcere
educiꝛ homo ꝑ pniāın.s.ꝑ cōtritionē ꝯfessi
onem ꝛ satisfactionē:q̄ resecat supfluitatē
capilloꝝ.i.passionū vel meritoꝝ et mutāt
vestem sordidam vicioꝝ in vestē pulchraꝫ
ꝟtutū. Quod figuratū est gene.xli.vbi dꝛ
ꝙ adductū de carcere totōderunt iosephꝛ
mutata veste obtulerūt ei.s.regi ꝗ est deo.
Tertiꝰ carcer scꝫ inferni est carcer ꝑennis.
de quo nunq̄ pōt aliq̄s liberari ꝫm cōeꝫ le
gem postq̄ ibi fuerit finalr̄ deputatus. vn̄
de isto carcere dꝛ Mat.v. Esto ꝯsentiēs ad
uersario tuo.i.ꝟbo diuino qꝺ aduersaꝛ carna
li vite.ꝛ post.ne in carcerē mittaris.s.īfer
ni. Amen dico tibi nō exies inde.nā in īfer
no nulla est redēptio. Tertio in auctoritā
te adducta poniꝛ iusti morientis glīa:quia
egrediꝛ.s.a carcere corpis vel mūdi ꝑ mor
tem ad regnū scilꝫ celoꝝ assumptꝰ. Figura
huiꝰ habeꝛ in Joseph.de quo dꝛ in ps̄.ꝙ
misit rex ꝛ soluit eū scꝫ a vīculis carceris ꝛ
cōstituit eū dn̄m domus sue ꝛc. Iterū.iiij.
Regum.xxv.in Joachim.de quo dꝛ ibi ꝙ
rex babylōis subleuauit caput ioachim de
carcere:ꝛ posuit thronū eius sup thronum
regū qui erant cū eo. Et cū fuerit assumptꝰ
iustꝰ ad r̄gnū dei.d̄ q̄ dꝛ ī ps̄.cxliij. Regnū
tuū regnū oīm seculoꝝ.tūc egrediꝛ ꝛ īgre
dietur ꝛ pascua inueniet. Ingrediꝛ.s.ad vi
dendā diuinitatē:ꝛ egrediꝛ ad cōtemplā
dam humanitatē dn̄i nostri iesu xp̄i:ꝛ vtro
biqꝫ pascua īueniet eterne refectionis B

Secundo in themate

assumpto poniꝛ liberationis gratia:cū dꝛ.
educ deus. Nota q̄n aliq̄s inuenit aliquē ī
loco inq̄eto et ꝑiculoso ꝛ educit eū inde ꝛ po
nit eū in via recta ad eundū ad locū q̄etū
et securū:facit ei magnū beneficiū. Sic fa
cit deus morientibus ꝑcipue iustis:q̄a edu
cit eos de mūdo inq̄eto ꝛ ꝑiculoso:ꝛ ponit
eos in via ad eundū cito ad locū habitatō
nis quiete ꝛ secure scꝫ ad paradisuꝫ.ꝛ hinc
est ꝙ de morientibꝰ statim vt defuncti sunt
pōt exponi illud ps̄.cvi. Eduxit eos in viā
rectam vt irēt in ciuitatē habitatiōis. In
q̄bꝰ q̄dē ꝟbis danꝛ intelligi tria q̄ ꝯsidera
ri debēt in trāsitu iustoꝝ.s.terminꝰ a quo:
terminꝰ ad quem ꝛ motus eius.

Terminus a quo est presens vita a qua
scilicet eduxit eos.

Mediū est pena purgatoria vel diuina
sententia:q̄ intelligiꝛ per viam rectam.

Sed terminus ad quē est celestis glīa:q̄
intelligiꝛ ꝑ ciuitatē habitationis

Circa ꝑmuꝫ attendēdū est ꝙ q̄n deꝰ edu
cit hoīeꝫ de mūdo educit eū de loco ꝑiculo
so sicut q̄n auis euadit illesa de laq̄o. Est eī
mūdus plenꝰ laq̄is diaboli q̄ sunt cupidi
tates auaroꝝ.ꝫm illud prime. Timoth.vi.
Qui volūt diuites fieri incidūt in tētatōnē
et ī laqueū diaboli. vn̄ ps̄.xxx. Educes me
de laq̄o quē abscōderūt mihi. Iteꝫ educit
eū de loco fetido ꝛ feculēto sicut si aliq̄s ex
trahaꝛ de latrina vl̄ de luto fetēti:qꝛ mūdꝰ
plenꝰ ē fetore ꝛ fece luxurie ps̄.xxxix. Edu
xit me de lacu miserie ꝛ de luto fecis. Iteꝫ
educit eū de loco tenebroso:qꝛ mūdus locꝰ
est in quo deficit serenitas ꝛ claritas amo
ris ꝛ dilectiōis.i.Jo.ij. Qui diligit fratreꝫ
suū manet in lumine. Sed istud lumē defi
cit ī mūdo:qꝛ oīs frater supplātās suppla
tabit:ꝛ oīs amicꝰ fraudulēꝛ īcedit ps̄.cvi.
Eduxit eos de tenebris.i.Joh.ij. Qui odit
fratrē suū in tenebris est. Itē de loco dolo
roso:qꝛ in mūdo sunt dolores ꝛ tristitie ho
minū inuidoꝝ:q̄ dolent ꝛ torquenꝛ de feli
citate alioꝝ:vnde mūdꝰ assimilaꝛ inferno:
qꝛ dānati inuidēt felicitati sctōꝝ. ps̄.xxix.
Eduxisti ab īferno aīaꝫ meā.i.a mūdo ple
no inuidia. Itē de loco penurioso ꝑpꝛ ac
cidiā ꝛ pigritiā qꝛ egestatē opata ē manꝰ re
missa.ps̄.cvi. Eduxit eos vinctos ī mēdicita
te et ferro. Nā accidiosi et pigri sunt tanq̄
vincti ꝑpter difficultatē bn̄ operādi:ꝛ mē
dici ꝑpter defectū merēdi.ꝛ ferrei.i.duri ꝛ
frigidi ꝑpter defectū diligēdi ꝛ cōpatiēdi

Secūdo tangiꝛ mediū ꝑ qꝺ trāseūt multi

iusti ad ciuitatē celestis hierl'z: ꝛ hac ē pur
gatoriū. ꝛ ideo subdit in viā rectā. Purga
torium dicit via inq̄tum p ipm transit ad
paradisum: qꝛ nō possent illuc intrare: nisi
essent plene purgati: sed dr recta ꝓpter iu
sticiā: qꝛ p satisfactōe penitētie supplenda
infligitur purgatorij pena vel p leuiorib⁹
culpis. Sap. x. Justum deduxit dominus
per vias rectas. Una em̄ via recta p quam
transeunt iusti in oriētes est sentētia diuini
iudicij: alia est quandoqꝫ pena purgatorij.

Tertio tangit terminus ad quē: cuꝫ dr
in auctoritate adducta. s. ciuitatē habitatō
nis. Hec ciuitas est nō in mūdo. sꝫ in celo
vbi est habitatio ꝑpetua. Apostolus Heb.
xiij. Non habem⁹ hic manentē ciuitatē ꝛc.
Itē habitatō leta. ps. lxxxvi. Sicut letātiū
oīꝫ habitatio ē in te. Itē habitatia quieta
Eccli. xxiiij. In ciuitate sanctificata simili
ter requieui. E

Tertio in themate assū

pto tangit ꝓpheta ꝓpriā indigentiā: cū di
cit. aīam meam. quasi dicat anima indiget
educi vt ꝑueniat ad optatā requiē paradi
si. ꝛ qꝛ hec requies in deo erit dicebat ps. xli.
Sitiuit anima mea ad deū fontē viuū ꝛc.
Notandū ꝙ cibus salitus generat sitim: sꝫ
quasi cibus salitus est cōtemplatio diuine
sapientie que generat in aīa fideli sitim id
est appetitū summi ꝛ veri boni qđ est deus
vnde. ps. lxij. tali sapientia plen⁹ dicebat
deo loquēs. Sitiuit ī te aīa mea ꝙ multi-
pliciter tibi caro mea. Ubi tāgit sub naīe
sitis duplex hominis appetitus.

Unus de anime quietatiane. cum dicit
sitiuit in te anima mea.

Alius de corpis reformatiōe: cū subdit
ꝙ multiplicier tibi caro mea.

Circa pmū natandū ꝙ tūc inclinatio rei
ad motū quiescit qñ ꝑuenit ad terminum ꝛ
finē motus. Cum ergo deus sit vltim⁹ finis
hominis. tūc desideriū hoīs quo īclinatur
et mouet ad rem desideratā total'r q̄etabit
quādo ꝑueniet ad ipꝫ deū vt ei ꝑfecte vnia
tur. Unde Aug. libro. ꝯfes. Fecisti nos dñe
ad te. et inquietū est cor nostrū donec requie
scat in te. Et ideo dicebat xps deus. Jo. vij.
Si q̄s sitit veniat ad me ꝛ bibat. Et de hac
siti et satietate dicit Greg. in moral'. Cuꝫ ꝑ
uenieremus ad te fontē vite ꝛ dulcissimam
spēm erit nobis ex visione tua impꝑssa sitis
siл'qꝫ satietas: sꝫ lōge aberit a siti necessitas
et a sacietate fastidiū qꝛ sitiētes satiabimur
et satiati sitiemus. Scđo ponit appetit⁹
anime de corpis reformatiōe. cū dr. ꙗ mul-
tipl'r tibi caro mea. Caro em̄ p mortēꝫ mul-
tipl'r diss' pat scꝫ in oībus suis partibus et
in oībus sensibus et in oībus delectabilib⁹
ꝛ ideo multipl'r oportebit reparari. ꝛ h̄ erit
in resurrectiōe qñ total'r reformabit ꝛ etiaꝫ
in iustis glorificabit. Et ista est spes quam
habem⁹ de carne quiescēte mortua. vñ ps.
xv. Caro mea requiescet in spe. Apostolus
Philipp. iij. Saluatorē expectamus dñm
nostruꝫ iesuꝫ xpm q̄ reformabit corpus hu
militatis nostre ꝯfiguratuꝫ corpi claritas
sue ꝛc. Et hoc erit in gl'iosa resurrectiōe san
ctoꝝ. Ad quam. nos ꝑducat ꝛc.

In funere vnius damnati et occisi.
Sermo. viij

Erue eos q̄ ducun

e tur ad mortem. Prouer. xxiiij.
Dupl'r potest hō ad mortē con
demnari ꝛ trahi. s. iuste ꝛ iniuste. Si iiuste
tūc licitū ꝛ meritoriū ē eruere eū si q̄s pōt a
morte: sicut daniel eruit susannā: ꝛ btūs ni
cola⁹ tres iuuenes īnocētes ꝯdēnatos. Et
de h̄ ad literā loquit ꝟbū ꝓpositū. Et idō
post ꝑdicta ꝟba subdit. ꝛ eos q̄ trahuntur
ad interitū. s. iiuste liberare ne cesses. alio
mō pōt eē aliq̄s ꝯdēnat⁹ iuste: ꝛ talē nō lꝫ
eruere a morte corpali: qꝛ eēt in ꝑiudicium
reipublice ꝛ iusticie: ꝛ p dñs ꝯ eū q̄ ait. Ex
odi. xxij. Maleficos nō patieris viuere. Et
tñ valde meritoriū est eruere eum a morte
spūali. i. iuuare vt eruat. Mors aūt spūal'
duplex est. culpe ꝛ pene. s. purgatorie que
morte corpali acerbior ē. vl' eťne q̄ dicitur
mors gehēne. A pma morte. s. culpe pōt q̄
libet erui volūtaria pniā. A scđa. s. a pena
purgatorij pōt liberari ꝛ erui per exhibita
suffragia. A tertia ꝟo scꝫ a gehēna postꝙ il
luc ꝑduct⁹ ē nll'a pōt erui via: qꝛ in īferno
nulla est redēptio. Ergo de morte culpe vl'
pene purgatorie pōt exponi ꝟbū ꝓpositū:
vt dicam⁹. erue. i. iuua vt eruat q̄ ducūt vl'
volūtarie ad mortē culpe vl' īuite ad passio
nē pene purgatorie q̄ acerbior ē oī morte. sꝫ
ꝓsequmur vt nūc tm̄ d morte purgatorie pe
ne. A Et hm hec tria fac Salo. in ꝟbis ꝓ
Nā pmo inducit ad exhibi- positis:
tionē mie: cū dic. erue eos. Scđo ōndit co-
actionē iusticie: qꝛ ducūt etiā inuiti. Ter
tio afflictōeꝫ pene purgatorie: qꝛ ad mortē

Circa primũ attẽden

dum ẽ ꝙ anime eoꝝ qui sunt in morte siue penis purgatorij: lꝫ multipliciter possint iu nari vel ꝑ elemosynas ⁊ oblationes ⁊ etiã ꝑ ieiunia et labores ꝓ eis assumpta ab his qui sunt in charitate: tamen ꝑcipue ꝑ orationes iustoꝝ et missis eoꝝ possunt adiuuari. Cuius rõ est: quia taxatio illius pene est ex diuina iusticia ſm exigentiã culpe veni alis: vel penitẽtie nõ adimplete in vita ista sed ꝙ pena sic taxata minuat̃ et breuiat̃ hoc ꝓcedit ex diuina mia: que ꝑcipue impetra tur per preces amicoꝝ dei. s. per orationes iustorum: qui scꝫ timent eum et habent spẽ ĩ mĩa ei⁹. Et ideo dr̃ i. ps. xxxij. Oculi domi ni sup me. eũ et in eis qui spe sup mĩ. eius vt eruat a morte animas eorũ. scꝫ qui sunt in purgatorio. s. per ꝑces eorũ. In quib⁹ quidẽ verbis includit̃ triplex laus iustorũ. Prima est ex ꝓtectione diuine custodie: qꝛ oculi domini super eos.

Secundo est ex moderatione prudentie quia sciunt temprare ⁊ moderari metum iu sticie cum spe mĩe dei. vnde sunt metuẽtes eũ ⁊ separãt de mĩa ei⁹. Tertio ĩ relaxa tiõe pene purgatorie. vt eruat aĩas eoꝝ ⁊c.

Circa primã aduertendũ est ꝙ sicut dicit̃ Prouer. xv. Oculi dñi cõtemplant̃ bonos et malos. Sed sicut nos videmus ꝙ sol q̃ dicit̃ oculus mũdi respiciẽdo ⁊ illuminãdo ista inferiora in diuersis rebus inducit ali quãdo cõtrarios effectus: quia lutũ ĩdurat ⁊ glaciẽ vel ceram liquefacit et mollificat. Sic et oculi dñi aliter respiciũt iustos ⁊ ali ter peccatores qui in peccatis impenitẽtes ꝑseuerant. Nam iustos respiciunt ad custo diendum eos in seipsis: ⁊ etiã ad exaudien dum eos pro alijs: sed malos ꝑseuerantes in malis opibus respiciũt ad ꝑdendũ ⁊ de lendũ: nõ solum de celo sed etiam de terra. Sic oculi aqle olit̃ respiciũt pullos suos. s. ad custodiẽdũ ⁊ nutriendum: ⁊ aliter lepo res scꝫ ad rapiẽdũ ⁊ comedendũ. Et iõ dr̃ ĩ ps. xxxiij. Oculi dñi sup iustos. ⁊ aures ei⁹ ĩ pces eorũ. vultus aũt dñi sup fa. mala ⁊c. Sunt ergo aures dei parate exaudire ora tiones iustoꝝ: nõ tm̃ ꝓ viuis: sed etiã ꝓ de functis scꝫ in purgatorio exñtibus. ꝓpter quod dr̃. ij. Macha. xij. ꝙ sancta ⁊ salubris est cogitatio ⁊c. Prouer. xv. Longe est dñs ab impijs: et orationes iustorum exaudiet.

Scdo cõmendant̃ iusti ex moderatõne prudẽtie: qꝛ prudẽter sciũt temprare metũ iusticie cũ spe mĩe: vt metus iusticie retra hat a malis: ⁊ spes mĩe impellat ad bona. Et qui ista duo habẽt scꝫ timorẽ. dñi ⁊ spẽ merẽt̃ habere deũ adiutorẽ. ſꝫ illõ ps. cxiij. Qui timẽt dñm spe. in do. adiu ⁊c. Et notã dũ ꝙ metus diuine iusticie inducit iustos viuos ad cõpatiendũ defunctis qui sunt ĩ purgatorio et ad cõpatiendũ eoꝝ penis qꝛ cõpatiunt̃ alijs de his que timẽt de se. Sꝫ spes diuine mĩe inducit ad rogandũ ꝓ illis vnde rãm ꝓ se ꝙ̃ ꝓ alijs ille qui metuit deũ potest expectare ⁊ sperare mĩam eius: ꝓpt̃ quod dr̃ Eccl'e. ij. Metuẽtes dñm sustiere et expectate mĩam eius. Tertio ostendit̃ gratia que nascit̃ defunctis ex ꝑcib⁹ iusto rum q̃ est relaxatio pen[illegible] s. eruat a morte idest ab illo pena q̃ acerb[illegible] vt mors im mo ẽt acerbior aĩas eoꝝ. ps. xvij. Preoccu pauerũt me laq̃i mortis. isti laquei sunt pe ne purgatorij quib⁹ anima tenet̃ ne euolet ad celestia vt vellet. ¶ Sed notandũ ꝙ lꝫ in morte naturali nõ sit meritũ vel deme ritũ nec valeat ad purgationẽ peccati: qꝛ ẽ ex peccato originali quod est quasi in natu ram cõuersum. tñ in morte violẽta etiãꝫ ꝓ peccatis inflicta si humiliter et patiẽter fe ratur et cũ cõtritione peccatoꝝ. potest esse tantũ meritũ ⁊ tãto diua potẽtie ⁊ humi litatis ꝙ absqꝫ aliqua pena purgatorij euo let anima ad celũ. Et ideo latroni cõfitenti qui dixerat. Nos quidẽ iuste: naꝫ digna fa ctis recipimus ⁊ orauerat xp̃m dicẽs. Me mento mei dñe ⁊c. Luc. xxiij. dñs ꝓmisit dicens. Hodie mecũ eris in paradiso. Un de potest dicere talis deo postꝙ̃ occisus ẽ. Eruisti animã meam vt nõ periret: piecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

Secundo in themate

assumpto ostendit̃ coactio iusticie cũ dicit̃ ducunt̃ scꝫ ad purgatoriũ illi scꝫ qui hic ere unt nõ plene purgati: ducunt̃ scꝫ exigente dei iusticia etiã inuiti: nõ eñ est ista pena vo luntarie assumpta sicut fuit penitentia vo luntarie facta in vita ista: et ideo erit vehe mentior penis: quia modica pena volunta rie assumpta plus purgat ꝙ̃ maior que est inuoluntaria. vnde posset dici tali morien ti illud Iohanis. xxi. Alius cinget te ⁊ du cet quo tu non vis. In quibus quidem verbis tanguntur tria.

Primũ ẽ coactio iudicij: cũ dr̃. ali⁹ cĩget te

Secūm est executio ministerij. qꝛ ducet. Tertium est punitio purgatorij: qꝛ quo tu nō vis.

Dicit ergo quātū ad primū. ali⁹. i. de⁹ te iudicās cinget te. i. coartabit te cīgulo. i. sniā iusticie sue. Esa. xj. Erit iusticia cingulū lūboꝝ ei⁹. Antiq̄t⁹ ille q̄ debebat flagellari ne posset flagella effugere cingebat. i. ligabat ad colūnā. Sic flagellād⁹ flagellis penarum purgatorij cingetur. i. ligabit̄ ꝑ diuinā sniam ad ignē vel locū purgatiōis vt possit dicere illud Job. xix. Flagellis suis me cinxit. Secūo ponit̄ executio ministerij: qꝛ ducet. i. duci faciet per ministeriuz boni angeli qꝛ mali angeli: i. demones non habēt post morte aliquā ptātē sup aīas iustoꝝ. vñ non per malos sed ꝑ bonos angelos ducunt̄ ad purgatoriū aīe bonoꝝ: qui licz videant̄ inimici inquātū ducūt eas ad suppliciū: tñ amici sunt: qd apparet quando exeuntes de purgatorio honorabiliter portant ad celū. Hoc figuratū est Baruch v. vbi dꝛ. Exierūt abs te. s. mūda pedib⁹ ducti. nō quidē pedib⁹ corporalib⁹: qꝛ aīe nō habēt pedes nisi affectionis: sed pedes dicunt̄ ipsi reatus pctōꝝ quib⁹ ducūt̄ ad penā istā: vel qꝛ minus honorabiliter ducuntur cū ad penā vadunt. sicut ille q̄ ducit̄ penitanda minus honorabiliter vadit q̄ꝫ q̄ portat̄ equitando. Sed qñ exeunt de purgatorio ꝛ vadunt ad paradisum: tunc honorabiliter portari dicunt̄ ab angelis. vñ sequitur ibi ī Baruch. Adducet illas dñs idest adduci faciet portatos in honore sicut filios regni. Tertio ponit̄ punitio purgatoria: cū dꝛ quo tu nō vis. s. ad purgatoriū. Est eñ aliqua pena voluntarie assumpta sicut pnīa. et ista est volūtaria: sed tñ satisfactoria. Alia ꝯo pena est perpetua durata sicut pena infernalis. et ista nec volūtaria est nec satisfactoria. In purgatorio ergo verificat̄ qd dꝛ Ro. ix. Non est volentis neqꝫ currētis sed dei miserentis. Vellet eñ aīa iusti exuta corpore velociter currere. i. ad celestem gloriaz cito euolare. sed nō est volentis: qꝛ. s. detinetur inuita in ipsa purgatorij pena quousqꝫ a diuina mīa liberetur impetrata per viuorum suffragia: vel vbi fuerit completa purgatio per penam taxatam ex diuina iusticia. D

Tertio etiaꝫ ī themate assumpto agit̄ de afflictione pene purgatorie sub noīe mortis. cū dꝛ ad mortē. Assimilat̄ aūt pena purgatorij morti. qꝛ sicut mors media est inter istā vitā tpaleꝫ ꝛ vitā aliam eternalem ꝑpter qd in morte sepat̄ perpetuū a corruptibili. s. aīa a corpe. Sic etiam purgatorij pena media est inter penam huius mūdi tpalē et finitā ꝛ penā inferni eternaꝫ et interminatā. ꝛ ideo cōuenit cū pena huius mōdi inquātū est tpalis et infinita: sed cū pena inferni inquantuꝫ est vehementi⁹ cruciatiua ꝛ afflictiua. Vñ ideꝫ ignis est in purgatorio ꝛ in inferno: non tñ ꝯternus vel tantū afflictiu⁹. qꝛ ex diuina iusticia moderatur eias cruciat⁹ sm gradus culparuꝫ. Mors ergo q̄ est in inferno est sine respectu mīe: qꝛ interminabilis ē et sine oī remedio et refrigerio. vñ dꝛ in ps. lxxij. Non est respect⁹. s. mīe dei morti eorum. Sed mors purgatorij hꝫ terminū ꝛ remediū: qꝛ pena illa finita est: ꝛ adiuuari pñt ꝑ suffragia viuoꝝ ve citi⁹ eruantur. vñ. Job. v. In fame eruet te de morte. Naꝫ qui sunt in purgatorio sunt in fame inquātū vehemēter desiderāt celestis glorie satietatē. de qua dꝛ in ps xvj. Satiaboꝛ cuꝫ appa. glo. tua. ꝛ ī hoc vehemētissime affliguntur ꝙ eis retardatur. Sūt etiā in morte inquātū sunt in acerbissima pena ignis: sꝫ tñ a tali morte aīa eruitur. qꝛ inde cōpleta purgatiōe exient ad celestē gliam cū leticia ꝑducent̄: ꝛ tūc dicere pñt sic deducti illud. j. Jo. iij. Translati sumus de morte ad vitam. Ad quā nos ꝛc.

¶ In funere vni⁹ insidiose occisi. Ser. ix.

Insidiatur quasi leo in spelunca sua. ps. ix. Sicut nos videm⁹ naturaliter ꝙ qñ res deserit suam ꝓprietatē naturalem: pdit etiā naturā suā ꝛ trāsit in aliā naturā: sicut ignis pdita caliditate nō est ampli⁹ ignis: sed trāsit ad aliā naturā puta aeris vel aq̄. Sic etiā moraliter dicit Boeti⁹ ꝙ accidit de hoīe: qꝛ deserta ꝓbitate ꝓpria cū ad diuinā naturā transire non possit: restat vt in beluas rediga̅t. Vñ qꝛ naturalis ꝓprietas hoīs est ꝙ est aīal mansuetū natura: qñ deserta māsuetudine efficit̄ crudelis ꝛ inhuman⁹ ita vt insidiose ꝛ ꝓditorie occidat ꝓximū suū: merito dici pōt nō hō sꝫ fera crudelis. Et iō talis in verbis ꝓpositis leoni assimilat̄ qui insidiose ꝛ latēter māsueta ꝛ innocentia aīalia aggredit̄ ꝛ occidit. Insi-

diatur inquit q̃si leo in spelunca sua. Sed
q2 tales imitantur diabolum qui homicido
fuit ab initio ꝛ ĩ veritate nõ stetit cui9etiã
insidie in sacra scriptura assimilantur insi-
dijs leonis. sm illud .j. Pet. v. Aduersari9
vester diabol9 tanq̃ leo ꝛc. iõ possunt p̄di
cta verba ad nostrã doctrinã exponi etiam
de insidijs quas diabolus ponit hoib9 pre
cipue in morte. vt aĩas rapere possit et ad
eternum interitum ducere. vt scꝫ dicatur de
diabolo ꝙ insidiatur quasi leo ꝛc. ¶ In
quibus quidem verbis de ipso aduersario
nostro tria ostenduntur.

¶ Primum est eius calliditas: quia in
sidiatur.

¶ Scđm est eius crudelitas. ꝓpter quam
est quasi leo.

¶ Tertium est eius malignitas: quia in
spelunca sua latet.

Circa primũ attẽdẽdũ

est ꝙ sicut hõ dolosus qui vult aliquem ca
pere ꝛ decipere: non tm̃ vno mõ vel in vna
re insidiat ei: sed diuersis modis ꝛ in diuer
sis rebus. Sic facit diabolus homini qui
diuersis astucijs ꝛ ingenijs eum decipere
conatur. Et ideo dr̃ Eccli. xj. Multe sunt
insidie dolosi. In quibus quidem verbis
ostenditur ꝙ deceptiones diaboli metuen
de sunt duplici ratione.

¶ Primo q2 sunt diuerse: q2 non vno mo-
do vel in vno tm̃ insidiantur. sed multis ꝛ
in multis ꝛ diuersis. ꝛ ideo dicit multe sũt
insidie.

¶ Secundo fraudulente: ꝛ ideo dicuntur
esse dolosi

¶ Circa primum aduertẽdũ est ꝙ sicut ille
q̃ vult capere ciuitatẽ ponit insidias circa
eã: nõ in vna pte tm̃: sꝫ in pluribus ptibus
Sic diabolus volẽs capere aĩam ponit ei
plures insidias. Figura hui9 habet Iudi.
ix. in Abimelech qui signat diabolum. de q̃
dr̃ ibi ꝙ posuit insidias iuxta sychimam in
q̃tuor locis. Sic diabolus circa hominem
qdruplicit insidias ponit. Primo ĩ prin-
cipio boni operis: vt impediat ne fiat. sicut
pharao conat9 est impedire filios israel ne
crescerẽt occidendo paruulos: per quos in
telligunt bonoꝝ operũ initia: ꝯtra qđ opꝫ
habere virtutes que muniũt hominem con
tra ista que faciunt bene incepta relinq̃re.
Cuius figura habetur Nume. xxxij. vbi dr̃.
Paruuli nr̃i erũt in vrbib9 muratis ꝓpter
habitatoꝝ insidias. Urbes murate sunt vir
tutes q̃ faciunt hoiem firmũ. scꝫ constãtia
q̃ nõ ꝑmittit bono incepto relinq̃re vel de
serere ꝓpter difficultatẽ. Item patiẽtia q̃
non deserit ea ꝓpter contrarietatẽ Itẽ fi-
ducia q̃ nõ deserit ꝓpter pusillanimitateꝫ
Itẽ pseuerantia q̃ nõ retrocedit ꝓpter p
lixitatẽ. ¶ Scđo diabolus insidiat hoi in
ipso opere. scꝫ vt ipsum corrũpat saltẽ per
inanẽ gloriã. Eccli. xj. Bona in malũ cõuer
tens insidiat ꝛ in electis ponit maculam
scꝫ inanis glie. ¶ Tertio insidiat diabol9
hoi p̄cipue in fine. i. in morte. Cui9 figura
habet Geñ. iij. vbi dictũ est serpẽti q̃ typũ
gerebat diaboli. Tu insidiaberis calcaneo
eius. Nam calcaneũ cum sit extrema pars
corporis signat extrema vite corporalis hois
in quo diabol9 maxime insidiat ei vt ipm
habeat. ¶ Quarto insidiatur homini post
mortẽ in dei iudicio. vt ibi eũ accuset. Tũ
in iudicio dei faciunt demones homini si
cut faciebant pharisei xp̃o. de quib9 dr̃ Lu.
xj. ꝙ ceperũt grauiter insistere de multis
insidiãtes ei. ꝛ q̃rentes capere aliq̃d vt ac
cusarent illũ. ¶ Scđa ratio quare metuẽ
de sunt tentationes diaboli est ei9 fraudu
lentia. q2 scꝫ insidie eius sunt insidie dolosi
Notãdũ qđ diabolus dr̃ dolosus: q2 habet
dolosam linguã: dolosam stateraꝫ: ꝛ dolo
sum arcũ. Dolosam linguam habet: quia
de malo pollicet bonũ. i. de malo opere p̄-
miũ. vñ ait prime mulieri de pomo ꝓhibi
to. Geñ. iij. Quacũq3 die comederitis ex ea
aperient oculi vestri ꝛ eritis sicut dij scien
tes bonũ ꝛ malũ. Sic etiã facit qñ tentat
de vindicta ꝛ homicidio: quia pollicet inde
magnũ honorem. et qñ de furto pollicetur
lucrũ ꝛ vtile: et qñ de fornicatione pollicet
magnã delectationem. Sed de malis et pe
nis vel opprobijs q̃ ex talibus sequunt ple
rũq3 nihil ostẽdit. immo celat et ideo dolo
sus est. ps. cviij. Locuti sunt aduersum me
lingua dolosa. Sed contra dolum dolosum
sunt mittende sagitte. i. verba dei: que ꝓhi
bent isto mala que ipse persuadet. puta si
persuadet homicidium: et tu arripe. i. emit
te contra eum ex arcu sacre scripture sagit-
tam. idest verbum .j. Jo. iij. Quia ois ho-
micida non habet vitam eternam in se ma-
nentem. Si persuadet furori: mitte sagit-
tam aliã s. verbum Pauli dicentis. Eph.
iiij. Qui furabatur iam non furetur. Si
persuadet fornicationẽ: emittas aliam que.

dicit. Ephe. v. Omnis fornicator aut immundus out auarus: qđ est idoloꝝ seruitꝰ non habebit hereditatē in regno xpi ꝛ dei. Et isto mō defendit se xp̄us ab eo in deserto tētatus. s. per verba sacre scripture. Et sic cōtra sagittas lingue sue dolose valedunt sagitte lingue vere: et ideo dr̄ in ps. crix. Quid detur tibi aut qđ apponatur tibi ad linguā dolosam: ꝛ respōdet. Sagitte potentis acute. Itē diabolus dr̄ dolosus: qꝛ hʒ ꝛ tenet in manu dolosam staterā. Osee rij. In manu eius statera dolosa. Statera dolosa est que illud qđ est mogni pōderis facit minoris ꝙ sit: ꝛ illō qđ est leuioris facit videri grauiorꝫ. Hoc facit diabolus quādo peccatuꝫ graue ꝑsuadet tibi vt leue ꝛ facile remissibile: ꝛ qn̄ bonuꝫ opus facit videri magꝭ laboriosuꝫ ꝛ ad faciendū magis difficile vt retrahat ab eo. Prouer. xx. Statera dolosa nō est bona. Itē diabolus habet arcū dolosum: qꝛ duꝫ videt trahere ad vnā partē trahit ad aliā: ꝛ hoc est quādo ꝑsuodet malū sub specie boni ꝛ errorē sub specie veri. vel qn̄ persuadet malum vt sequatur inde magnū bonum: contra illud apl'i Roma. iij. Non sunt facienda mala vt eueniant bona. ꝛ ideo demonibus cōpetit quod dicitur Osee. vij. Facti sunt quasi arcus dolosus. B

Secūdo in themate

assumpto ostendit diaboli crudelitas ꝛ ferocitas. s. ꝯtra hoīem: cū dr̄ qasi leo. Notandū ꝙ leo hʒ vngues quibꝰ rapit: ꝛ dētes qbus interficit. Sic vngues qbꝰ diabolꝰ capit ꝛ tenet aīas sunt eiꝰ tētationes sʒ dētes quibꝰ īterficit. sunt eiꝰ ꝑsecutiōes vel vngues sunt suggestiōes: qbꝰ seducit dētes aūt sunt vitia ad q̄ īducit quibꝰ aīa spūaliter occiditur. Vn̄ Eccl'i. xxi. Dentes leonis dētes eiꝰ interficiētes aīas hoīm.

In quibꝰ etiā verbis ostēdit quales sint tentationes vitioꝝ quas diabolus imittit: ꝛ ostenditur ꝙ habēt tres ꝯditiones.

Prima est quia sunt fortes. vnde vocantur dentes.

Scḋa qꝛ crudeles leo qđ dicunt leonis

Tertia quia sunt mortales: quia interficiunt animas hominum.

Dat ergo diabolꝰ tētatiōes fortes: sicut ꝛ hō q̄ cito vult capere terrā quā obsidet vndiqꝫ ꝛ ī diuersis partibꝰ dat bellū forte Sic diabolus circūdat animā diuersis ꝛ fortibus tētationibus expugnans eā: scʒ ꝑ omnes sensus qui sunt in toto corpore. Job. xli. Per gyrā dentium eius fortitudo: eiꝰ formido. Sed maxime tentat diabolus de tribus vitijs ad que scʒ videmꝰ cōmuniter hoīes proniores sʒ de concupiscentia carnis de cōcupiscentia oculoꝝ et de supbia vite. Prima cōcupiscentia pertinet ad gulā ꝛ luxuriā: scḋa ad auariciam. tertia ad elationē: ꝛ ideo dicitur Danielis. vij. Tres ordines erāt in ore eius: ꝛ in dētibus eius principes tres. i. tres concupiscentie predicte q̄ ꝑtinēt ad principalia vitia. Scḋo tētationes diaboli ostēduntur esse crudeles: quia sunt vt dentes leonis: dentes enī leonis laniāt ꝛ fetent. Tanꝙ ergo dentes leonis laniantes sunt persecutiones demonis crudeles sicut ille quas sathan intulit Job. Sed quasi dētes eius fetentes sunt tentationes ad vitia inducentes que deo fetent. Johelis. j. Dentes eius vt dentes leonis. Notandum etiaꝫ ꝙ diabolus assimilatur leoni. quia leo licꝫ sit audax ꝛ fortis: tamen naturaliter timet cantum galli et ignem et sonitum rote. Sic diabolus timet predicatorē: quia mēbra eius separat ab eo: et timet ignē scʒ charitateꝫ. Unde Gregori. Si vigilemus hoc nō timet diabolus: qꝛ ipse nunꝙ dormit. si ieiunemus hoc non metuit: quia ipse nunꝙ cibū capit si charitatē seruamus hoc formidat. qꝛ charitatem seruamus in terra quam ipse seruare noluit in celo. Item timet rotā idest penitentem qui vertitur in cōtritione: dat sonum in cōfessione. sed portat onus in satisfactiōe. Et ideo oportet ꝙ homo sit fortis. ꝛ tūc pro nihilo habebit dētes leonis. Hoc figuratum est j. Reg. xvij. in Dauid qui interp̄tatur manu fortis qui ait. Pascebat seruus tuus patris sui gregem. et veniebat leo vel vrsus et tollebat arietem de medio gregis. et ꝑsequebar eos ꝛ percutiebam eruebamqꝫ de ore eorum. Et illi insurgebant aduersum me: et apprehendebam mentum eorum et suffocabam interficiebamqꝫ eos. Tertio tentationes demonum sunt mortifere. quia interficientes animas hominum. Dentes enim leonis interficiunt corpora: sed tentationes demonum impellunt ad alia peccata que interficiunt animas nō bestiaruꝫ: sed hoīm. Nā lʒ aīe hoīm sunt īmortales quā

tū ad mortē nature:tū possūt īterfici mor/
te culpe vel gehēne. vn̄ Eze. xiij. Ut inter/
ficerēt aīas q̄ non moriunt. Interficiunt
sic a diabolo ⁊ ei⁹ tentotionib⁹ precipue q̄
sunt incauti ⁊ nō cauent sibi ab eis. Pro/
uer. v. xxiij. Insidiatur in via quasi latro :⁊
quos incautos viderit interficiet. C

Tertio in themate as

sumpto ostēdit diaboli malignitas: cum
dr in spelūca sua. Spelūca em̄ diaboli est
ei⁹ malitia occulta qū se in lucis angelum
transfigurat. Nā spelūca est fouea subter
tanea a speculādo dicta. habet em̄ ex pre
lucis introitū latū:sed terminū hz ortum.
vn̄ loc⁹ est lucidus ī ingressu: obscurus in
progressu:sed artus ⁊ insidiosus in egres/
su:si tamen inueniunt egressus vt dicit da/
mascen⁹. Sic etiā q̄nq̄ diabol⁹ apparens
in forma boni angeli vt dicit. Beda. in p̄n
cipio dat splendorē ⁊ stuporē: in ꝓgressu
dat timorē:sed in exitu dimittit errorē. Et
ita in talib⁹ cauernis hoc est malitijs lati/
tātes demones speculātur subtiliter qua/
liter possint aīos rapere. Apoc. vj. Abscō/
derūt se in speluncis. Sed dn̄s electis su/
is notas facit isti⁹ astutias: sicut dicebat
paulus. ij. Cor. ij. Non inq̄t ignoram⁹ co/
gitatiōes ei⁹. Et habēt hoc sctī qui sunt il
luminati p̄ grām vt nō decipiātur nec im/
pediātur venire ad celestem gloriam. Ad
quam deus nos perducat ⁊c.

¶ Explicit distinctio sexta que de diuersis
casibus defunctoꝝ tractauit copiose.

¶ Incipit distinctio septima: in qua agit
de cōsolatione viuoꝝ in fletu mortuorum
cuius sunt sermones septem.

¶ De tristicia repellēda ⁊ de luctu qui fit
ꝓpter mortuū cito finiēdo. Sermo. j.

Consolare pro/

pter tristiciā ⁊ fac luctum
c
b̄m meritū ei⁹ vno die vel
duob⁹. Eccl'i. xxxviij. Nos
videm⁹ naturaliter q̄ oīb⁹
excellēter actiuis ne nocumentum oīmode
destructiōis inferant passiuis natura fre/
nū et tēperamētū apposuit: de quo exem/
pla patēt ⁊ in planetis celi: ⁊ in elementis
mūdi ⁊ etiā in partibus corꝑis humani.
Cum em̄ quidā planete dicant esse mali/
uoli eo q̄ ꝓpter excessum sue v̄tutis acti/
ue inferioribus plerūq̄ corꝑibus inferunt
nocumēta sicut mars nimis calefaciendo
⁊ saturnus nimis infrigidādo: iō his deus
qui est auctor ⁊ cōseruator nature suppo/
suit quosdā planetas alios: q̄ idcirco vocā
tur beniuoli: q2 illoꝝ ꝓhibēt ⁊ tēperāt no
cumēta: ⁊ etiā suo tēperata v̄tute nō infe/
rūt inferiorib⁹ detrimenta. Unde saturno
qui dr̄ esse planeta maliuolus ⁊ infortuna
tus: eo q̄ hz v̄tutē infrigidatiuā ⁊ desic/
catiuā excessiue supposuit iouē beniuolū
qui est v̄tutis contrarie: scz calefactiue et
humectatiue tēperate. Marti quoq̄ qui
etiam maliuol⁹ dr̄: eo q̄ est virtutis nimis
inflāmatiue ⁊ etiā siccatiue supposuit ve/
nerē planetā beniuolū eo q̄ hz v̄tutē cō/
trariā. s. infrigidatiuā ⁊ humectatiuā sed
tēperatā. Appet ḡ etiā inde exēplū in ele/
mētis mūdi. Nō ne ignis ꝓpter excessum
sue caliditatis ⁊ siccitatis suppositi aeris
humiditatē destrueret est ipsi aeri suppo/
sita aqua: q̄ sua humiditate et frigiditate
igneā caliditatē atq̄ siccitatē cōtēperat.
Et nimia etiā hūiditas aq̄ terre supposi/
te tēperat siccitate. Hoc idē exēplū ptz in
partib⁹ extrinsecis corꝑis hūani: q2 od ni/
miū colorē cordis cōtēperādū est in capi/
te suppositū cerebrū: sua magna frigidita
te ⁊ hūiditate ꝑdictū cordis colorē contē/
perās ⁊ refrenās. Sic ergo cū in aīa hoīs
ex ꝑte sensitiui appetit⁹ frequēter passio/
nes insurgūt vt cōcupiscētie vel ire ⁊ tri/
sticie ⁊ similiū: quarū excessus mentē hoīs
deordinat ⁊ ꝑturbat: od talē refrenandum
excessuz est in hoīe supposita rō: que refre/
nās passionū excessus quoddā in eis cōsti
tuit tēperamentū: ⁊ in huius medietatis
tēperie cōsistit tota virtutis moralis. vn̄
ph̄us in Ethi. dicit q̄ virtus est habitus
electiuus in medietate consistens determi
nata ratiōe prout vtiq̄ sapiēs determina
bit. Quia ergo inter passiōes hm̄oi exces/
siua tristicia tam aīe q̄ corꝑi est plurimuz
nociua: quia sp̄ūs tristis exiccat ossa scilicz
corporis vel robur v̄tutiz: ⁊ talis tristicia
maxime ꝓuenit ex morte coniunctorum ⁊
charoꝝ tā ex interiori dolore q̄ ex fletu ⁊
luctu exteriori: idcirco in tali casu p̄cipue
est necessaria cōsolatio rationis ꝓprie vel
hominis sapiētis: ne scz ex nimia tristicia
absorbeat animus: ⁊ ne exterius ex luctu
sup̄flua v̄tus corporis resoluat. Et idcir/
co taliter dolēs in verbis ꝓpositis diuine
scripture: ad interiorem dolorem consolan

dũ inducitur ad exteriorē luctũ citi⁹ termi-
nandũ dicēdo: consolare ꝓpter tristiciã ⁊c.
A In qb⁹ qdē v̄bis facit ecclesiasticus tria
Quia primo inducit ad dolorem mitigã-
dum: cum dicit. consolare.
Scḋo ad ipsum vitandum: cum subdit
propter tristiciam.
Tertio ad ipsum breuiandum: cũ addit
et fac luctũ ⁊c.

Circa primũ attēdēdũ

est ꝙ non ꝓhibetur hoī dolore ⁊ lugere de
dãno mortis charoꝝ suoꝝ: q: non pōt fieri
ꝙ nō doleat homo de amissiōe rei amate.
vnde Dauid audita morte ionathe amici
sui ait. ij. Reg. j. Doleo sup te frater mi io-
natha. ⁊ postea subdit causam. q: sicut ma-
ter vnicũ amat filiũ suum: ita te diligebã.
Et dñs noster super lazarũ amicum suum
mortuũ lachrymatus est. Ioh. xj. Exhorta-
tur aũt sacra scriptura vt post dolorē ⁊ lu-
ctum debeat hō aliquã ꝯsolationē accipe-
re ⁊ doloreꝫ ⁊ luctũ deponere. Hui⁹ figura
habet in iuda de quo post mortem vroris
dr Gene. xxxviij. ꝙ post luctũ consolatione
accepta ascendebat. In quibus quidem
verbis innuuntur breuiter tria.
Et primũ est tristicie signũ. scz luctus.
Scḋm est patientie remedium. scilꝫ in
consolatione accepta.
Tertiũ est gratie ꝑfect⁹: q: ascendebat.
Circa primũ attēdendũ est ꝙ luctus fit
in morte charoꝝ ad ostēdendũ tristiciam: si-
ue de separatione dilecti: siue ex considera-
tione dãni ꝓprij qḋ scz plerũqꝫ sequitur ex
morte alteri⁹: siue ex cōpassione alioruꝫ do-
lentiũ ⁊ attinētiũ illi. Et ideo de Jacob dr
Gene. xxxvij. ꝙ indut⁹ est cilicio lugens fi-
lium suũ ioseph multo tpe. Similiter. ij.
Reg. xiij. dr de dauid ꝙ luxit filiũ suum om-
nibus diebus. Itē eodem. xix. nuncia-
tũ est ioab ꝙ rex lugeret filium suum absa-
lō. Et. ij. Paral. xxxv. dr de iosia mortuo: ꝙ
vniuersus iuda ⁊ hierlm luxit eum. Item
Eze. xxiiij. dixit ipse ꝓpheta. Mortuorum
luctũ faciã. Habeat littera hiero. Mortuo-
rũ luctum non facies. Immo etiaꝫ inducit
sacra scriptura ad associandũ tales lugen-
tes ꝓ ipsoꝝ cōsolatione illud Eccli. vij. Ne
desis plorãtibus in cōsolatione: ⁊ cũ lugen-
tibus ambula. Et salomon cōmendat visi-
tare domos lugentium dicens Eccl's. vij.
Melius est ire ad domum luctus ꝙ̃ ad do-
mũ conuiuij: ⁊ subdit rationem dicens. In
illa em̃ finis cunctoꝝ admonet hoīm: ⁊ vi-
uēs cogitat quid futurum sit. Scḋo in au-
ctoritate adducta ponit patiētie remediũ
scz in consolatione accepta. Ubi aduerten-
dũ est ꝙ ex duob⁹ ꝑcipue accipienda est cō-
solatio de morte alicuius. Primo ex consi-
deratione qualitatis morientis: q: lachry-
mis aut dolore reuocari non pōt: q: si tot
lachryme funderētur quot gutte aque sũt
in mari non ꝓpterea reuocaret ad vitã: et
ex hac cōsideratione accepit consolationē
dauid de puero suo mortuo ⁊ consolatus
est etiã matrē eius. vñ dixit seruis suis. ij.
Reg. xij. Propter infantē cum adhuc viue-
ret ieiunaui ⁊ fleui. Dicebã enim quis scit
si forte donet eũ mihi dñs ⁊ viuat infans?
Nunc autem q: mortuus est quare ieiuno?
Nunqd potero reuocare eũ amplius? Ego
vadam magis ad eũ: ille vo non reuertet
ad me: Et consolatus est dauid bersabee
vxorē suã. Scḋo ex ꝯsideratione vtilitatis
viuentis: q: ex immoderata tristicia ⁊ lu-
ctu nullũ fructũ et magnũ dãnũ incurrit:
nō tm̃ aīe: sed etiã corporis. A tristicia enĩ
festinat mors: vt dr Eccli. xxxviij. Multi
em̃ iam ex multa tristicia infirmati ⁊ mor-
tui sunt: ⁊ ideo mīe opus est tales contri-
status ⁊ lugētes consolari. vnde. j. Paral.
xix. dixit dauid. Faciam mĩam cum amon fi-
lio naas. Prestitit em̃ mihi pater ei⁹ mise-
ricordiã: ⁊ misit dauid nũcios ad consolan-
dum eum sup morte patris sui. Tertio in
auctoritate supius adducta ostendit noti-
cie ꝑfectus: q: dixit ꝙ ascendebat. i. profi-
ciebat in noticia ⁊ cōsideratione sapiētie:
q: ex consideratiōe mortis alterius potest
hō ascēdere triplicē gradũ ꝯsiderationis.
Primus est: q: ex hoc cognoscere ⁊ perpen-
dere potest hũane vite calamitatē: que ta-
li fine terminat: scz mortis et putredinis.
Scḋa est male morientis infelicitateꝫ: quia
vadit ad penas eternas. Tertia est consi-
derãdo bene viuētis felicitatē ⁊ iocũdita-
tem: quia vadit ad ineffabilia gaudia. Et
iste sunt ascensiones de quibus dicitur in
ps. lxxxiij. Ascensiones in corde suo dispo-
suit in valle lachrymarũ: idest in humilita-
te mortis ⁊ luctus alicuius. B

Secũdo sapiēs in pro

posito themate inducit ad dolorē vitãdũ:
cũ dicit. ꝓpter tristiciam scz effugiendam.

Et notādū ꝙ tristicia repellenda est dupli-
ci ratiane. Primo ꝓpter detrimentū spiri-
tuale qđ est triplex. Primū ē qꝛ īpedit scien
tiā ex eo scꝫ ꝙ tristicia impedit a cōsideran
do ⁊ addiscēdo. Et ratio est; qꝛ cum oēs po
tētie anime in vna essentia aīe radicentur
necesse est ꝙ qñ intētio anime vehementer
trahitur ad operationem vnius potētie ꝙ
retrahatur ab opatione olterius: vni⁹ enī
aīe nō pōt esse nisi vna intentio. Et ꝓpter
hoc si aliquid ad se trahat totā intentionē
anime vel magnā porte eius: non cōpatit
secum aliquid aliud: qđ magnam intentio
nem requirat. Manifestum est autē ꝙ ad
discendā aliqđ de nono requirit studium
⁊ conatus cum magna intētione. ſm illud
Prouer. ij. Si quesieris sapientiā q̄si pecu
niā ⁊ sicut thesauros effoderis illam: tunc
intelligen disciplinam. Sed aliqñ tristicia
animi intantum intendit ꝙ trahit fere to
tā intentionē: ⁊ tūc nō patest homo appo-
nere cor vt aliquid addiscat de nouo: licet
forte voluat aliqđ in animo qđ iam didi-
cit. vnde Gregorius ꝓpter tristiciā intermisit
ezechielis expositionem. Et ideo dr Eccli.
xxvj. Felix qui non habuit animi sui tristici
am. Scđm detrimentū tristicie est: quia ag
grauat ⁊ angustiat animā. Aggrauat q̄dē
qꝛ homo dicitur aggrauari corporaliter ex
eo ꝙ aliquo pondere impeditur a proprio
motu: ⁊ sic tristicia aggrauat spiritualiter
Tristicia em̄ contingit ex aliquo malo pre-
senti: qđ q̄dem eo ipso ꝙ repugnat motui
valūtatis aggrauat animū inquātū impe-
dit ipsum ne fruatur eo quod vult: ⁊ si vis
mali contristantis intantū excrescat vt nō
sit spes euadendi: tunc motus animi inte-
rior angustiat vt nec huc nec illuc diuerte-
re valeat. Et ita tristicia animi angustiam
⁊ anxietatem generat. vnde dicit de Antio
cho rege. j. Mach. vj. ꝙ renouata est in eo
tristicia magna ⁊ arbitrat⁹ est se mori. Et
vocauit oēs amicos suos: ⁊ dixit illis. Re-
cessit somnus ab oculis meis: ⁊ concidi et
corrui corde pre sollicitudine. Et dixi in cor
de meo. In quantam tribulationem deue-
ni: ⁊ in quos fluctus tristicie in qua nunc
sum. Tertium detrimentū tristicie est: quia
impedit actionē meritariā. Acquiritur em̄
meritum ab actibus virtuosis: quos pluri
mum tristicia īpedit. Unde in magnis mo
ral ib⁹ phs dicit. Si tristatur aliquis bo-
na operari; coactus operatur; qui autē ex
coactione operatur iam non v̄tuosus. Im
mo interdū tristicia impedit oēm operatio
nē: ex eo interdum ꝙ tristicia ita aggrauat
vel absorbet aīam vt oēm motū etiam inte
riorē ⁊ exteriorez excludat. Et iō phs dicit
in decimo Ethi. ꝙ sicut delectatio perficit
opationem. ita tristicia impedit. Et iō dice
bat aplus. ij. Cor. ix. Non ex tristicia aut ex
necessitate. hilarē em̄ datorē diligit deus
Scđo repellēda est tristicia propter nocu-
mentū corpale: quia maxime nocet corpo-
ri: quia maxime repugnat humane vite.
Cōsistit em̄ humana vita in quadaz motio
ne que a corde in cetera mēbra diffundit:
cui scilicet motiōi talis tristicia repugnat.
Et ideo dicitur. Prouer. xxv. ꝙ sicut tinea
vestimento ⁊ vermis ligno: ita tristicia vi-
ri nocet cordi. Et Ecclastici. xxxviij. A tri-
sticia festinat mors.

Tertio in themate as-

sumpto inducit sapiēs ad dolorē ⁊ luctum
cito terminandū: cū ait. fac luctum ſꝫ meri
tū. ⁊c. Meritū istud plangendi mortuum
attenditur ſm dignitatē defuncti. Unde in
veteri testamento: qui maiores erant in di
gnitate vel probitate magis plāgebantur:
sicut ptꝫ de iacob Gen. l. ⁊ de aaron Nu-
meri. xx. ⁊ de moyse Deuter. xxxiiij. ⁊ de sa-
muele. j. Reg. xxv. Sed sequitur in thema
te: vno die vel duobus. i. modico tempore
Eccli. xxij. Modicum plora sup mortuum
qm̄ requieuit. Narrat Ualerius maximus
ꝙ licij quādo incidebant luctus mortui in
duebantur homīes veste muliebri vt defor
mitate cultus permoti stultum merorem ci
tius deponere cuperent. Uñ Eccli. xxxviij.
Fer luctum illius vno die. Hoc fiebat an-
tiquitus de quolibet vili mortuo: sed de no
bilioribus fiebat luctus saltem septem die
bus. secūduꝫ illud Eccli xxij. Luct⁹ mortui
septē diebus. Uel per istos septez dies acci
piūtur moraliter septez partes ꝓsperitatis
mundane: pro quibus lugendus est homo
qui propter talia iacet mortu⁹ in peccatis:
scꝫ pompa secularis: fama popularis: sani
tas corporalis: voluptas carnalis: abun-
dantia temporalis: securitas insidialis: et
gloria singularis: de quibus Job. xxj. Du-
cunt in bonis dies suos: ⁊ in puncto ad in
ferna descendunt. Sed illi qui lugent be-
ne peccata sua vel aliena cōsolabūtur. ſm
illud Matth. v. Beati qui lugent quoniaz

ipsi consolabuntur: scꝫ in presenti de venia et in futuro de gloria. Ad quam nos deus perducat qui viuit ⁊c.

¶ De commendatione visitãtis lugentes. Sermo. ij.

m **Elius est ire ad** domũ luctus ꝙ ad domũ cõuiuij in illa enĩ finis cũctoꝝ admonetur hoĩm. Eccl's. vij. Plerũqꝫ contingit ꝙ presens voluptas conuertitur in aduersitatem perpetuam. quia vt dr Prouer. xiiij. Extrema gaudij luctus occupat. ⁊ Luc. vj. Ve vobis qui ridetis nũc: quia lugebitis et flebitis. Et econtrario contingit ꝙ presens aduersitas conuertitur in perpetuam voluptatem. Job. xvj. Tristicia vestra vertetur in gaudium. Que duo manifeste apparent. Lu. xvj. in diuite epulone et lazaro paupere. Si ergo cuius finis bonus est et ipsum quoqꝫ bonum est: et finis luctus est bonus et finis gaudij malus: sequitur ꝙ vt dicitur in verbis ꝓpositis: meli⁹ est ire ad domũ luctus ꝙ ad domũ conuiuij. ¶ In quibus quidẽ verbis agitur de quattuor.

Et primo de presenti afflictione: que intelligitur per domum luctus.

Secundo de mundi consolatione: que intelligitur per domum conuiuij.

Tertio de vtriusqꝫ comparatione: quia melius.

Quarto vero euidenti ratione: quia in illa finis cunctorum ⁊c.

Circa primũ attẽdẽdũ est ꝙ mundus iste est vt domus luctus his qui sunt ĩ aduersitate. Mundus enĩ est domus incensa ⁊ cõbusta igne auaritie. iiij. Reg. xxv. Omnẽ domũ combussit ignis. scꝫ auaritie. Vñ Judet. xij. dicitur quasi ex persona demonũ. Incendemus domuꝫ tuam. Itẽ mũdus est dom⁹ immunda ⁊ infecta lepra luxurie. Leuiti. xiiij. Lepra est perseuerans: ⁊ immũda domus. s. immundicia luxurie. ⁊ dr lepra perseuerans: q: corrumpit ⁊ nõ corrigit vitiuꝫ luxurie. Item mundus est velut domus tota plena fumo supbie. iiij. Reg. x. Repleta est dom⁹ a summo vsqꝫ ad summum. Et q: ex hmõi vitijs plurima mala ⁊ aduersa ꝓueniũt in mũdo pro qb⁹ hoĩes lugere opꝫ: ⁊ idcirco recte mũdus vocatur domus luct⁹. Sed de isto luctu dicitur Viere. xxxj. Conuertam luctum eoꝝ in gaudium: ⁊ consolabor eos: et letificabo a dolore suo. In quibus quidem verbis continetur triplex ꝓmissum qḋ correspondet merito triplicis virtutis.

Et primũ quidẽ respondet merito pñie cum dr conuertam luctũ eorũ. s. penitentiũ in gaudium: et istud gaudium est de remissione culpe.

Scḋm respondet merito misericordie. scꝫ eoꝝ qui cõpatiuntur miserijs alioꝝ. et istis promittit consolationem gratie: cum dicit. consolabor eos.

Tertium vero respondet merito patiẽtie cum dr: et letificabo eos a dolore suo: et illud erit in adeptione glorie.

Circa primũ attendendũ est ꝙ sicut penitens dolet de ꝑpetratione culpe: ita gaudet de ei⁹ remissione. Sicut ergo in vite virtute solis cõuertitur humor aque in vinuꝫ ita etiaꝫ vtute charitatis in penitẽte ꝯuertitur luctus in gaudiũ. Et rõ est: q: virtute charitatis remittuntur peccata lugentib⁹ ea sicut pꝫ in Magdalena post cuius lachrymas et luctũ dixit xp̃s. Lu. vij. Dimittuntur ei pctã multa: qm̃ dilexit multũ. Notanduꝫ est aũt ꝙ vere penitentibus deus ⁊ remittit culpã ⁊ restituit gratiã. Remittit enim primo culpã quantũ ad omnia peccata: q: vnum peccatũ sine alio remitti non potest: quia esset hoc contra perfectionem diuine misericordie: cuius perfecta sunt opa. vt dr Deut. xxxij. vnde cuius miseretur totaliter miseretur. Et ideo Augustinus dicit in libro de pnĩa. ꝙ quedã impietas infidelitatis est ab illo qui iustus ⁊ iusticia est dimidiam sperare veniam. Et lꝫ remissa culpa per penitentiã tollat reatus pene eterne q̃ sequebatur ex auersione a bono incõmutabili et eterno: que auersio per conuersioneꝫ pnĩe remouetur: potest tamen homo post talem remissionẽ adhuc remanere ligatus ad penã tꝑalem. sed cuꝫ auxilio diuine gratie patienter penas tolerando absoluitur etiam a tali reatu pene tꝑalis. Item vero penitenti restituitur gratia et omnes virtutes. sicut videmus ꝙ redeunte tꝑe veris arboribus reddunt frõdes quas abstulerat asperitas hyemis. Et ex hoc pꝫ ꝙ vere penitentibus remittitur vt dictum est culpa. ⁊ remissio culpe non põt esse nisi ꝑ infusioneꝫ grẽ ⁊ iõ opꝫ ꝙ penitenti grã infundatur: ⁊ grãm consequũtur oẽs virtutes gratuite: sicut ex

essentia anime fluunt omnes potentie. Et huius figura habet Lu. xv. vbi pater mandauit q̄ filius penitens indueretur stola prima. que s̄m Ambro. est amictus sapientie, quam sequuntur omnes virtutes s̄m illud Sap. viij. Sobrietatem em̄ et prudentiam docet et iustitiam et virtutem: quibus vtilius nihil est ī vita hominibus. Sic ergo q: per pn̄iam remittit̄ culpa et restituitur gratia cum virtutibus, conuertitur luctus penitētis in duplicē leticiam. Et ideo dr̄ Hester. ix. Luctus atq; tristicio in hilaritatē gaudiūq; conuersi sunt. Et pōt expom̄ q̄ luctus pn̄ie exterioris conuertit̄ in hilaritatem ꝓpter remissionem culpe et pene eterne: et in gaudiū ꝓpter restitutionem gr̄e et virtutū. Scd̄a aūt ꝓmissio q̄ ponitur in auctoritate adducta correspondet merito misericordie: q: pij homines compatiuntur proximis et lugent de alioꝝ miserijs: et quantū ad hoc subdit: et cōsolabor eos. Ubi aduertendum est q̄ sancti et pij viri in mundo isto et dolent de afflictione bonoꝝ, et lugent de perditione malorum. sicut samuel lugebāt saul a deo reprobatum. Et id in alia vita cōsolabunt̄ a deo: q: habebunt gaudium de beatitudine bonoꝝ, et leticiam de punitione maloꝝ: q: letabit̄ iust⁹ cū viderit vindictam et id dr̄ Esa. lj. Gaudiū et leticiam tenebunt. fugiet dolor et gemit⁹ ecce ego ipse ꝯsolabor vos. Quasi dicat: illo mō ꝯsolabor misericordes et cōpassiuos: q: tenebūt gaudium de beatitudine bonoꝝ: q: vnusq̄sq; cōgaudebit btitudini alteri⁹, et leticiam de vindicta maloꝝ. et sic fugiet luctus quē habebant in mūdo de afflictiōe iustoꝝ: et etiam gemitus quē facere solebant de perditione malorū. Tertia promissio correspōdet merito patiētie: cū dr̄. et letificabo eos a dolore suo. Dicitur d̄ nilo qui est egypti fluuiū q̄ quādo inundat multum eius aq̄ multum letificant̄ egyptij: q: est signū et causa future fertilitatis. Sic inundatio et fluct⁹ tribulationum in mūdo isto est cā et signum abundantie bonoꝝ in futura gloria. ꝓpter qd̄ dicitur Jaco. j. Omne gaudiū existimate fratres mei cum in tentationes varias incideritis. Et ideo etiā in ps. xlv. dicit̄ q̄ fluminis impetus letificat ciuitatē dei: q: sc̄z impetus aduersitatis p̄sentis erit cā leticie et glie: quam habebunt sancti q̄ passi sunt in supna ciuitate celestis hierusalē: et tūc letificabuntur ab oī labore liberati et dolore. sicut mulier postq̄ dolorē part⁹ euasit et filiū peperit a dolore suo letificat̄. et sicut sanat⁹ letificatur a dolore incisionis: q: letat̄ ꝓpter sanitatē adeptam etiā de dolore quē sustinuit ps. xciij. Scd̄m multitudinē dolorū meorū in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam. B

Secundo in themate assumpto agitur de mundi consolatione siue voluptate; que intelligitur per domum conuiuij.

Notandum q̄ mundus dicit̄ domus conuiuij ꝓpter affluentiam voluptatis, et dicitur etiam domus luctus propter tristiciam aduersitatis. Uidemus autem q̄ terre nascentia leduntur vel a nimio calore vel etiam a nimio frigore. Et sic hoīes vel a nimio fauore prosp[eri]tatis vel ardore voluptatis vel etiā a nimio frigore aduersitatis leduntur. Quia ꝓsperitas per voluptates corrumpit: faciens homines luxuriosos et gulosos. Et aduersitas per impatientiam deijcit: faciens homines vel crudeles et immites vel pusillanimes et desperātes. et ideo ab vtroq; op3 cauere. Uñ Hier. xvj. Ne ingrediaris domum cōuiuij sc3 vt voluptatibus mundi resoluaris. sicut faciebat diues epu'o Luce. xvj. Neq; vadas ad plongendū sc3 ꝓpter īpatientiā aduersitatis. quasi diceret. Si vis non perire neq; voluptatib⁹ mūdi resoluaris neq; aduersitatib⁹ eius et luctib⁹ ꝓsternaris aut deijciaris. Ad litterā etiā vitanda sunt cōuiuia inhonesta et intemperata. s̄m illud Prouer. xxiij. Noli esse in cōuiuijs potatoꝝ. in talib⁹ conuiuijs. s̄m Gre. abūdant edacitas loquacitas et ludoꝝ vanitas. Uñ Job. j. dicitur q̄ filij iob faciebāt ꝯuiuia per domos vnusquisq; in die suo. cūq; transissent dies conuiuij mittebat ad eos iob et sctificabat eos. vbi Greg. dicit p̄mo moral'. q̄ vir sanctus nouerat: q: ꝯuiuia vix sine culpa poterāt celebrari. et q: magna purgatiōe sacrificiorum diluende erant epule conuiuiorū. Et Ambro. in libro primo de officijs dicit q̄ conuiuia occupationes extraneorum habēt subrepunt fabule et voluptatum pocula. Et notandum q̄ circa conuiuia peccatorum quattuor vitia concurrūt. Nam precedit cupiditas inanis glorie: quia multi talia cōuiuia faciunt vt magnifici reputentur. et vt inde homines gloriam et laudem assequantur. et ideo cum magna pompa fa

eiunt cōuiuia ad laudē hominū ⁊ non ad
meritum apud deum:⁊ ideo non vocātur
pauperes sed diuites. vñ contra illud Lu/
ce.xiiij. dicitur. Cum facis cōuiuium voca
paupes debiles claudos et cecos ⁊ beatus
eris. quia nō habent vnde retribuere tibi
retribuet enim tibi in retributione:al's re/
surrectione iustorum. Item procedit prodi
galitas expense. quia multi prodige expen
dūt in talibus cōuiuijs q̄ nolūt dare etiā
parua in elemosynis vel in restitutionib⁹
faciēdis. sicut ptz in diuite epulone q̄ quo
tidie habebat splendidas epulas ⁊ paupe
ri lazaro negabat micas. Itē cōmitat ta/
lia conuiuia voluptas ⁊ edacitas gule ⁊ se
quit postea immūditia luxurie. Et de his
dicit. ij. Petri. ij. voluptatem existimantes
dei delitias coinquinationis ⁊ macule deli
tijs affluētes in cōuiuijs suis luxuriantes
vobiscū oclos habētes plenos adulterijs
⁊ Osee. iiij. Separatū est cōuiuium eorum
fornicatione fornicati sunt. C

Tertio in themate as/

sumpto agitur de vtriusq̄ comparatione.
scilicet aduersitatis ⁊ voluptatis. quia me/
lius est ire ad domum luctus ⁊c. idest me/
lius est pati aduersitatem q̄ sequi volupta
tem. Et ratio est:q̄a in aduersitate anima
iusti deum benedicens et patienter ferens:
conseruatur in vita gratie:sed voluptatem
sequens ruit in mortem culpe. Unde Da/
uid q̄diu fuit in persecutione saulis bon⁹
perseuerauit. sed quando erat in prospe/
ritate regni carnis voluptatem sequens
in vitium luxurie ⁊ homicidij cecidit. Et iō
dicitur Judith. vij. Melius est vt captiui
benedicamus dominum viuentes:scilicet
vita gratie q̄ moriamur scilicet morte cul/
pe. Item quia ex aduersitate anima humi/
liatur:sed ex voluptate et prosperitate in
superbiam eleuatur. sed sicut dicitur Pro/
uerbiorum. xvj. Melius est humiliari cum
mitibus q̄ diuidere spolia cum superbis
Item in paupertate et aduersitate homo
magis timet deum:sed in voluptate ⁊ pro/
speritate precipue si sit diues cōtemnit eū
⁊ ideo dicitur Prouerbiorum. xv. q̄ melius
est parum cum timore dñi q̄ thesauri ma/
gni ⁊ insatiabiles. Itē quia per aduersita
tē incidit homo plerūq̄ absq̄ culpa i ma/
nus hominum:sed per voluptatem incidit
cum culpa in manus dei. Sed sicut dixit
susanna Danielis. xiij. Melius est absq̄
opere incidere in manus hominum q̄ pec/
care in cōspectu dñi:quia horrēdum est in
cidere in manus dei viuentis. D

Quarto in themate as

sumpto ponitur eadē ratio quare sit me
lius ire ad domū luctus q̄ ad domū conui
uij scz quia in illa scz in domo luctus finis
cūctorū admonetur. i. ad memoriā reduci/
tur finis omniū hoīm scz mors. Et ista ad
monitio siue rememoratio finis valet ad
hoc vt homo viuēs cautius ⁊ prudentius
se habeat. Nā si aliquis finis est periculo
sus si homo habet amicum solet eū premo
nere vt cautius se habeat. Sed finis iste ho
minum scz mors periculosus finis est quia
multi ibi pereūt:⁊ ideo insinuatio ei⁹ ⁊ re/
memoratio valet nobis ad meliorē nostri
custodiam. Un̄. j. Petri. iiij. dr. Finis oīum
appropinquabit. Estote ergo prudentes et
vigilate in orationibus. In quibus quidē
verbis btūs petrus tria facit.

Quia pmo nobis pponit mortis instan
tiā:cū dicit. finis oīm appropinquabit.

Scdo nos inducit ad futuri pruidētiā.
cū subdit. estote ergo prudētes.

Tertio ad nostri custodiā:cū addit. vigi/
late in orationibus.

Circa primū notādum q̄ finis omnium
idest mors dr appropinquasse:quia breues
dies hominis sunt:⁊ quāto homo plus vi/
uit tanto plus appropinquat eius finis.
Sed aduertēdum q̄ quādo est aliqd peri
culum vbi multi periclitātur ⁊ multi eua/
dunt:non est mirū si aliqui homīes multū
audaces ⁊ fortes nō timent nec pruident si
bi. sed quādo est talis passus p quē nullus
transit quin dimittat robam ⁊ pellē:tunc
est stultitia si nō prouideat sibi q̄ transeat
tutus. Ita certe si finis noster esset talis q̄
aliquis aut p vim aut per pacē posset eua/
dere:nō esset mirum si homo nō curaret de
ipso:sed est talis passus q̄ nullus pōt eua
dere. ⁊ ideo dicitur finis omnium. Sicut
enī iste finis habet potentiam in tuscia vl
lombardia:sic in anglia ⁊ in frācia ⁊ in to
to mundo. ⁊ sicut in senib⁹ sic in iuuenib
sicut in pauperib⁹ sic in diuitib⁹ ⁊ freque..
tius occiditur porcus pinguis q̄ macer.
⁊ sicut moritur bos ita ⁊ vitulus:sicut asi/
nus ita ⁊ asellus. ⁊ frequenter portat asinus
corium aselli ad forum:⁊ iuuenes a paren

tibus ad sepulcrum: licz non per naturam tamen per dei voluntatem. Geñ. vj. Finis vniuerse carnis venit corā me. Et Ezechiel vij. Finis venit: venit finis super quattuor plagas terre. Scđo inducit nos ad futuri prouidentiam cum subdit estote ergo prudentes. Ubi notandum q̄ homo nō esset prudens si vellet remanere in terra ista: vnde omnino oporteret eum exire velit nollet. Et si esset sollicitus facere ibi thesaurum suum: sed esset prudens si vbi manere deberet ibi faceret cōgregationē suam sicut vulpes et mus quando de suis foueis exire compelluntur tam cito aliam faciunt cum labore. Hanc prudentiam bñ habent mundani quando festum sancti michaelis appropinquat vel festū sancti iohannis et debent exire de domo quā tenuerunt. quia solent ante exitum de alia domo sibi prouidere. Sic certe noster exitus est propinquus et nescimus horam quando expellemur de hoc mundo. Et ideo debemus facere cōgregationē ibi vbi nostra mansio erit Et sic habitabimus in pace. Eccli. x. Ciuitates inhabitabuntur per sensum prudentiū. Sed heu quia dicitur Luce. xvj. q̄ filii huius seculi prudentiores filijs lucis in generatiōe sua sunt: quia illi faciunt isti non

Tertio inducit nos ad nostri custodiam et tutelam: cum additur. vigilate in orationibus Et primo vult q̄ simus solliciti ad custodiam. et ideo dicit vigilate. Scđo q̄ simus ornati ad pugnā: et ideo subdit in orationibus. Quantum ergo ad primum notandū q̄ quādo homo habet aduersarium nequissimū qui cōtinue insidiatur ei sollicitus est multum et vigilat vt non inueniat ipsum dormientem. Sic certe homo habet aduersarium crudelissimum qui insidiatur ei scz diabolū. et ideo non debet homo dormire in peccatis: sed esse in vigilia gratie ne diabolus inueniat eū dormientem et occidat ipsum. Jtē dr. j. Petri. v. Sobrij estote et vigilate etc. Nota figuram huius. ij. Regū. iiij. de isboseth qui interpretatur vir confusionis: qui dormiebat super stratū suum meridie et ostiaria domus. i. ratio purgans triticum separans granū a paleis idest bonum a malo obdormiuit: et ingressi sunt duo latrunculi: scz rechab q̄ interpretatur mollis pater: et banaa qui venit gratificus et interfecerunt eum. Et ideo sicut vigilat homo ne auferantur ei bona tēporalia sic multomagis debet vigilare ne auferātur ei bona spūalia. Unde Apocal. xvj. Btūs qui vigilat et custodit vestimēta sua ne nudus ambulet. Secundo monet q̄ simus armati ad pugnā spiritualē scilicet p armis orationum. vñ dicit. in orationibus. Nā oratio est summū remediū ꝯtra bellum carnis, nec mirū: quia oratio impetrat auxiliū plurimum. caro est vna pessima ribalda que semp est cōtrario spiritui: sed aīa est vna nobilis creatura: ideo tenēt se sancti libenter de parte sua. Mat. xxvj. Orate ne intretis in temptationē: nō vt non temptemini: sed ne intretis per consensum. Aliquādo enim homo velit nolit turpia cogitat: sed tunc est ad ostium temptationis: intrat autem quando cōsentit: et ideo oratio est auxilium. et ideo dicit dñs Matth. xvij. Hoc genus demoniorum non ejicitur nisi in oratione et ieiunio. Unde ieiunio sanantur pestes corporis: sed oratiōe pestes mentis: et per eam etiam cōceditur gratia qua peruenitur ad gloriā. Ad quam deus nos perducat qui viuit et regnat etc.

¶ De ploratu tēperato habēdo. Ser. iij.

Modicum plora

m supra mortuū. Eccli. xxij. Dixerunt philosophi stoici q̄ tristicia non debebat esse in homine sapiente. Et ratio est sm Tullium in libro de tusculanis questionibus. quia tristicia et ira et generaliter omnis passio anime est quidam anime morbus. quicūqz aūt morbosus est sanus nō est: et qui in anima sanus non est insipiens est. vnde insipiētes insanos dicimus: ergo tristicia non est in homine sapiente. Sed peripatici philosophi dixerunt q̄ in homine sapiente potest esse tristicia et quecūqz alia passio sensitiui appetitus dūmodo sit ratione moderata: qr tristicia et quecūqz alia passio non dicit morbus vl perturbatio anime nisi quando caret moderamine rationis. Et huic opinioni sacra scriptura cōcordās immoderatā tristiciam prohibet et moderatam concedit. Unde de immoderata tristicia que perturbat animum et rationem absorbet. dicit Prouerb. xij. q̄ non contristabit iustum quicquid ei acciderit. Et ecclesiastici. xxx. Tristiciā longe expelle a te. Moderatam autem tristiciā concedit sacra scriptura specialiter de

morte charorũ. ꝛ iõ etiam ad plorandũ sup mortuũ inducit nõ tamẽ multuʒ: sed modicũ. i. cũ tẽperamẽto debito ꝛ moderamine rõnis. Et hoc est qd̃ Eccl'icus sapiens dicit in ꝟbis ꝓpositis. Modicũ plora sup mortuũ. A In quibꝰ quidẽ ꝟbis tria facit.

Quia primo inducit ad tristiciaʒ ostẽdendam. in eo qd̃ dicit. plora.

Scd̃o ad tristiciam moderandam; in eo qd̃ dicit. modicum.

Tertio specificat tristicie materiã: cum subdit. supra mortuum.

Circa primũ notandũ

ꝙ plorare mortuos sacra scriptura concedit: qꝛ non est illicitum. Et ratio est: qꝛ cui non est illicita causa: nec effectus q̃ naturaliter sequitur ex ipsa causa. Un̄ sicut non est illicitum viro vti vxore: ita nec ẽ ei illicitum ex ipsa filios generare: qꝛ iste effectus naturaliter est cõueniens ex vsu matrimonij. Et ideo cũ plorare siue flere sit effectus quasi naturaliter consequens tristiciam et dolorem ꝛ dolere ꝛ contristari de morte proximi et chari sui non sit illicitum: sequitur ꝙ non sit illicitum etiaʒ de mortuo plorare et ideo dicitur Eccl'i. xxij. Supra mortuum plora. deficit enim lux eius. In quibus quidem verbis duo facit.

Quia sꝫ primo inducit ad compassiõis ostensionẽ: cũ dicit. supra mortuũ plora.

Scd̃o ostendit cõpassionis rationẽ: cuꝫ subdit deficit enim lux eius.

Circa primũ notãdũ ꝙ inducit ad plorãdum super mortuum triplici ratione. Primo quia hoc requirit naturalis dilectio. nõ enim cor hominis potest tangi et pungi quin sentiat ꝛ doleat. Gregorius. Non est pondꝰ virtutis insensibilitas cordis. Sed de morte persone dilecte cor pungitur et tãgitur. quia tollitur et separatur ab eo illud quod erat sibi forti vinculo amoris vnitum ꝛ coniunctũ. et ideo oportet ꝙ doleat et sentiat ꝛ' ꝙ dolẽdo ploret ꝛ defleat. Unde beatus Augustinus mirabatur ꝙ cum amico mortuo ipse non fuerat mortuus. quia non videbat ꝙ esset possibilis diuisio vbi fuerat tãta vnio. Unde dicitur Ecclesiastici. xxxviij. In mortuum produc lachrymas ꝛ quasi dira passus incipe plorare. Hec est ergo naturalis affectio que fecit beatũ Job dolere ꝛ plorare de morte filiorum: quia ea audita surrexit ꝛ scidit vestimenta sua ꝛ tonso capite in terram corruit Job. j. Item que fecit plorare et lachrymari xp̃m de morte lazari. Unde dicitur. Joh. xj. ꝙ vt vidit mariam plorantem et iudeos qui venerãt cũ ea plorantes infremuit spiritu ꝛ turbauit seipsum ꝛ lachrymatus est. Illa etiaʒ affectione tactus plorabat hieremias interfectos populi sui. Hierem. ix. Plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Scd̃a ratio plorandi mortuũ est quia hoc requirit dilectionis probatio. Nam exteriores lachryme signa sunt interioris dilectionis. Et ideo iudei videntes christuʒ lachrimari in resuscitatione lazari. Johan. xj. Dixerunt. Ecce quomodo amabat eum. Unde quia homo debet ostendere ꝛ probare se personam defunctam dilexisse ideo debet de ipso plorare ꝛ lugere dicens illud Treñ. j. Idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquas: quia longe factus est a me. Tertia ꝟo ratio est: quia hoc requirit lugentiũ cõsolatio. Naʒ sicut dicit Gregorius. Ordo cõsolationis est vt si volumus merentem a merore suspendere: studeamus etiaʒ nos eius luctui merendo concordare. Nam consolari nõ possumus cui non merẽdo concordamus. Et pħus dicit in. x. Ethico. ꝙ in tristicijs amicꝰ ꝯdolens consolatur. Et ideo di Eccl'i. vij. Ne desis plorantibus in cõsolatione. ꝛ cum lugentibus ambula. B Scd̃o in auctoritate inducta reddit ratio cõpassionis et ploratur super mortuũ: ꝛ hoc qꝛ defecit lux eius. Uita enim humana dicit lux triplici rõne. Primo q̃a sicut lux non durat in aere nisi q̃diu habet ꝑsentiã solis: ita et vita non durat in corpe nisi q̃diu hꝫ ꝑsẽtiã aĩe. Unde Joh. j. Uita erat lux hoim. Scd̃o qꝛ sicut lux claritate suoꝝ radiorum hꝫ oculos letificare: ita ꝛ vita homis debꝫ esse talis vt possit claritate bonoꝝ operuꝫ alios edificare. Un̄ dñs dixit Mat. v. Sic luceat lux vestra. i. vita vestra corã homibus. vt videant opera vestra bona ꝛc. Sed non est talis vita eorum qui viuũt in tenebris pctõꝝ. Joh. iij. Dilexerunt homines magis tenebras q̃ lucem erant enim eorum mala opera. C

Secũdo in themate assumpto

inducitur homo ad tristiciam temperandã: cũ dicitur modicuꝫ. Ubi aduertendum est ꝙ de omni re que ex sui excessu potest esse lesiua etiam si sit necessaria: tamen

potius assumendum est de illo modicum ꝙ̄ multū. vñ de medicinis fortib⁹ ꝛ multum euacuatiuis dicit medicus ꝙ melius est infra subsistere ꝙ̄ exquisite euacuare. idest meli⁹ de ea dare minus ꝙ̄ plus. Igitur q2 tristicia ex suo excessu est lesiua ꝛ anime ꝛ corporis. sez si sit nimia. ideo etiā si sit necessariū contristari ꝛ plorare sicut est de morte: tamen poti⁹ cōtristandū ꝛ plorandū est modicum ꝙ̄ multum. Et ideo dicitur. j. Petri. j. Modicum nūc si oportet cōtristari. In quibus quidem vbis. duo facit.

Quia sez primo ostendit ꝙ tristicia est necessaria: cū dicit. oportet cōtristari.

Secūdo ꝙ debet esse tēperata: cū subditur. modicum nunc.

Circa primū attēdendū est ꝙ in vita ista oportet hominem contristari propter duo.

Primo ꝓpter necessitatez esse quia impossibile est ꝙ in vita ista nō eueniant homini tristabilia. i. que animo suo inferunt tristiciā. Nā sicut dicit. Ualerius maximus Nemo est tante felicitatis ꝙ dentes malignitotis sez fortune euadere possit. Et Boetius dicit. ꝙ nemo est tam composite felicitatis qui nō ex parte aliqua cum status sui cōditione rixetur. quia semper inuenit aliquid quod animo suo siue appetitui repugnat. ꝛ hoc tristiciā infert. Permittit enī deus multa tristicia euenire et malis hominibus ꝛ bonis. Malis quidē ad eorum correctionē. vñ si non eueniret aliquid triste in vita sua homini peccanti: esset signū tristicie ꝛ dānationis eterne. ꝛ ideo dr. Eccli. v. Ne dixeris peccaui: et quid accidit mihi triste. altissimus enī est patiēs redditor. Bonis vero hominib⁹ permittit deus tristicia euenire. etiam que non meruerunt ad eorū probationē. et ideo dicitur. j. Petri. ij. Hec est gratia si propter dei conscientiam sustinet quis tristicias patiens iniuste. Ubi quis sic patitur. non debet propterea se reputare a deo derelictum: sed sperare potius ex hoc certitudinez finalis salutis. Unde ps. postq̄̄ dixerat. Quare oblitus est mei: et quare cōtristatus incedo ꝛc. finaliter conclusit seipsum confortando. Quare tristis es aīa mea et quare conturbas me? spera in deo qm̄ adhuc ꝯfitebor illi salutare vultus mei ꝛ deus meus. Scđo oportet cōtristari hominez propter tristicie efficaciaz omnis enim tristicia de aliquo malo fugiendo est efficax et vtilis ad aliquod bonum.

Est aūt aliquod malum qđ est fugiendum propter seipsum: propter cōtrarietatē quā habet ad bonum sicut peccatuz. ꝛ ideo tristicia de peccato vtilis est ad hoc ꝙ homo fugiat peccatum. Fugiendum est ergo peccatum ꝛ ratione sue malitie: quia de se malum est: et etiaz quia cōtristatiuū est. Unde inquantum tristicia talis inducit ad fugam peccati. patet ꝙ vtilis est. Unde apostolus ij. Corinth. vij. Gaudeo. nō quia contristati estis: sed quia contristati estis ad penitentiam. Aliquid vero est fugiendum. non quia sit sm̄ se malum: sed quia occasio mali: vel quia ei homo nimio inheret p amorez: vel quia ex hoc precipitatur in aliquod malum. sicut patet in bonis temporalibus: Unde tristicia de bonis temporalibus potest esse vtilis. sicut dicitur Ecclesiastes. vij. Melius est ire ad domuz luctus ꝙ̄ ad domum conuiuij. Secundo ostenditur primo in auctoritate inducta ꝙ tristicia debet esse tēperata: cū dicit. modicum sez modica sit tristicia. Scđo quoad temporis breuitatem vt non multo tempore perseueremus in ea. et ideo dicit nunc: qđ sonat breuitatē presentis temporis. et hoc vt possimus sine lesione tolerare. Quia sicut dicit Tullius. Omnia breuia tolerabilia esse debent etiā si magna sint. Et hinc est ꝙ etiaz deus dat nobis ad patiendum in vita ista passionē breuem et modicam ꝓ qua postea in futura vita reddet nobis gloriaz eternaz et magnā. j. Petri. v. Uocauit nos in eternam gloriam suā in xp̄o iesu modicuz passos. Uult enī vt hic in sustinēdo tristiciam laboremus modicum vt postea requiescamus multū. sm̄ illud Ecclesiastici. lj. Modicū laboraui ꝛ inueni mihi multā requiem. Et ideo modicū est tempus tristicie: quam oportet sustinere. Apocalipsis. vj. Dictum est illis vt sustinerent tēpus adhuc modicum. Unde pro tristicia breui quam nunc sustinemus ineffabilem leticiaz reddet nobis dñs. sm̄ illud Ioh. xvj. Uos quidem nūc tristiciā habetis. iterum autem videbo vos ꝛ gaudebit cor vestrum. D

Tertio in themate assumpto

specificat tristicie materia: qr super mortuū. Notandū ꝙ mortu⁹ pōt esse hō dupliciter. Nā aliq̄s morit corporaliter. ꝛ supple tolē mortuū plorandus est modicum: tn̄ qr ploratus talis nihil valet nec prodest illi

tūc q2 si multus esset noceret ipsi plorãti. Et ideo dr Eccli. xxxviij. Ne dederis in tristicia cor tuū: sed repelle eā a te. ⁊ post subditur. Et huic nihil proderis. s. defuncto. ⁊ teipsum pessimabis. s. ex nimis tristicia ⁊ plorotu. Aliqui vo moriunt spūaliter. s. morte peti. Istis est maxime cōpatiendū qr dna pctōꝝ vulnera patiunt qb9 nos cōpati debem9. ⁊ ideo d viroqꝫ mō dr Eccli. xxxviij. Fili in mortuū scꝫ corpe ꝓduc lachrymas scꝫ tēperoias ⁊ de mortuo supple in pctō q̄si dira passus incipe plorare. Talis enim ploror9 est cōpassiōis ⁊ est meritori9 plorãti ꝓpter charitatē: ⁊ est vtilis tali mortuo qr aliqñ ꝓpter tales lachrymas resuscitat a pctō. Vñ dictū fuit matri beati augustini q̄ plorabat ꝑditionē filij sui augustini: sicut matres cōsueuerūt flere corporea funera filioꝝ. Impossibile est vt fili9 istarū lachrymarū pereat. Vñ in figuram huius dñs lachrymando lazarū mortuū suscitauit. Et ideo lachrymis ⁊ ꝓprijs ⁊ alienis resuscitat homo morte pctī ad vitā gratie per quam peruenitur ad vitam glorie eterne. Ad quam nos perducat deus ⁊c.

¶ De fletu propter cōsiderationem nostri. Sermo. iiij.

In mortuū produc lachrymas

In mortuū produc lachrymas: ⁊ q̄si dira passus icipe plorare. Eccli. xxxviij. Triplici de cā licet homini plorare ⁊ dolere de aliq̄ defuncto. Primo ex cōpassione ipsius defuncti: puta si sit male mortu9 ⁊ specialiter quoad aīam. vt cū certitudialiter apparet vel saltē visibilr q sit mortu9 in pctō vel infidelitatis vel vsure vel impenitentie vel desperationis. Et ista forte de causa dauid planctū fecit sup morte saul. Secunda causa potest esse ex compassione ꝓximi scꝫ compatiendo viuis qui ex morte alicui9 dāna consequunt. Sicut legit de beato Ambrosio episcopo. q flebat amarissime quando audiebat de morte alicui9 sancti sacerdotis: vel qr se precesserat ⁊ in hoc compatiebatur sibiipsi: vel qr difficile erat hmōi inuenire: ⁊ in hoc respiciebat dānū ꝓximorum. Tertia causa pōt esse ex compassione sui scꝫ ꝓpter damnū quod ipse consequitur ex alicuius morte: ⁊ de hoc specialiter exponi pñt v̄ba ꝓposita q̄ dicūt. In mortuū ꝓduc lachrimas ⁊c. A In quibus quidem verbis tangitur duplex ratio plorādi de aliquo mortuo.

Et prima quidem sumitur ex bonis que homo inde perdit. et hac ratione dicit. in mortuum produc lachrymas.

Scdā vo sumitur ex malis que inde incurrit: ⁊ hac ratione dicit. ⁊ quasi dira passus incipe plorare.

Circa primū attēdēdū

est q licet vnicuiqꝫ homini dolere ⁊ plorare de dāno suo sicut ⁊ de dāno alterius: qr ꝑcipitur q hō diligat ꝓximū sicut seipsum ⁊ ideo dolere pōt hō de dāno suo: nō solū ex amore naturali puta si sit dāmnū corporale et contra bonū nature et qñ ille mortu9 ē a quo corporaliter sustentabat ⁊ iuuabat in necessitatib9 suis. sicut habet Act. ix. de Tabita q erat plena opib9 bonis ⁊ elemosynis quas faciebat. Et factū est vt infirmata moreret. Et cū aduenisset petrus: circumsteterūt eum oēs vidue flentes ⁊ ostendentes ei tunicas ⁊ vestes quas faciebat illis dorcas. Et petr9 ponens genua sua orauit ⁊ conuersus ad corpus dixit. Tabita surge. At illa aperuit oculos et viso petro resedit et cū vocasset petrus sanctos ⁊ viduas assignauit eam viuam. Sed multo magis potest etiam homo dolere de morte alicuius amore spirituali: vt si mortuus sit ille cui9 doctrina vel consilio fouebatur in seruitio dei. Unde Thren. j. Idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquas: quia longe factus est a me ꝯsolator conuertens aīam meā. Eccli. xxij. Super mortuum plora. defecit enī lux eius. i. doctrina vel consilium quo te illuminabat et dirigebat. et iō talia damna patiētibus dr Hiere. ix. Deducant oculi nostri lachrymas: et palpebre nr̄e defluant aquis: quia vox lamentationis audita est. In quibus quidem verbis tangitur triplex tristicie effectus.

Primus est ex dolore incipiente. s. qñ incipiunt lachryme apparere: ⁊ quātū ad hoc dicit. deducant oculi nostri lachrymas.

Scdūs sequitur ex dolore crescente: vt qñ incipiūt lachryme abundanter ab oculis fluere: et quantum ad hoc subdit. ⁊ palpebre nostre defluant aquis.

Tertius est ex dolore vehementer affligente vt quando voce lamentationis clamatur. ⁊ quantum ad hoc addit. q vox lamentationis audita est.

Circa primū attendēdū est ꝙ lachrima
rū deductio aliquando videt̄ ꝓdesse etiam
ad mitigandū dolorē. Cui⁹ rō duplex est.
Prima quidem est ꝙ omne necessarium in
terius clausum magis affligit quia magis
multiplicatur intentio anime circa ipsum
sed quando ad exteriora diffunditur tunc
intentio anime ad exteriora quodammo-
do disgregatur: ⁊ sic interior dolor minui-
tur et propter hoc qū homines qui sunt in
tristicijs exterius suam tristiciam manife-
stant fletu aut gemitu vel etiam verbo mi-
tigatur tristicia. Scđa qr semper opatio
cōueniēs homini s̄m dispositionē in qua
est: est sibi delectabilis. Fletus aūt et gemi
tus sunt quedā opationes cōueniētes tri
stato vel dolenti, ⁊ ideo efficiuntur ei dele
ctabiles. Cum igit̄ delectatio aliqual'r miti
get tristiciā vel dolorē sequit̄ ꝙ per fletū ⁊
gemitū tristicia mitiget̄. Et iō btūs Aug.
dicit in lib iiij. cōfes. ꝙ qū dolebat de mor
te amici: i solo gemitu ⁊ lachrymis erat ei
aliquātula requies. vn̄ ps. xlj. Fuerunt mihi
lachryme mee panes. Scđs effect⁹ est q̄ se-
quit̄ ex dolore crescente. s. cū effluit abūdā-
ter ab oculis aq̄ lachrymarū. ⁊ iō dr̄ in au-
ctoritate adducta: palpebre nr̄e ⁊c. Sꝫ mi-
randū est ꝙ aliqui sunt q̄ abundāt lachry-
mis pro damnis temporalibus dolentes
vel ꝓ morte alicuius amici: qui tamen pro
damno ⁊ morte anime sue: scꝫ pro peccatꝭ
suis lachrymas habere nō possunt. ⁊ taleꝫ
dicit beatus Augustinus culpabiliter esse
damnandū. Sed hoc intelligendum est qū
defectus lachrymarum exterior ꝓuenit ex
defectu īterioris doloris: scꝫ qr plus dolet
de morte amici q̄ꝫ de pctō suo. Sed inter
dum defactus lachrymarū exteriorū proue
nit ex nimio dolore qui ꝓpter calorem exci
tatum desiccat. Interdū vō prouenit ex eo
ꝙ homo se cōtinet vt postea corā deo am
plius doleat ⁊ lugeat. Interdū ergo proue
nit ex duritia cōplexionis: qr dolor de mor
te amici est dolor magis sensibilis: ⁊ ideo
magis ꝓpinquus ad resolutionem corpis
Sed qū est dolor interior magis de pecca-
to ⁊ exterius fluere facit abundantiam la-
chrimorum sicut fuit in Magdalena. tunc
valet ad ablutionē peccatoꝝ. ⁊ sicut etiam
ps. se habuisse dicit in ps. cxviij. Exitus aq̄
rū deduxerūt oculi mei: qr nō custodierunt
legē tuā. ⁊ sequit̄. pax multa diligentib⁹ le
gem tuā ⁊c. Tertius effectus est qui pro
cedit ex dolore vehemēter affligēte: vt qū
prorumpit in vocē lamentationis. ⁊ ideo
dicitur in auctoritate adducta. vox lamen
tationis audita est. Nam vbi magni dolo
res ibi magni clamores. ⁊ ideo pre dolore
fit lamentū aliquando magnis vocib⁹ cla
mantiū. s̄m illud Ihere. xxxj. Uox in excel-
sis audita est lamentationis luctus et fle-
tus. Sed si facit homo tale lamentum de
corporali morte amici: multomagis debe-
ret facere lamentū penitētie de morte ani
me sue spiritualī. Et deberet homo lamēta
ri propter amissionem gratie cū qua etiā
perdit omnes virtutes ⁊ omnia merita p̄-
cedentia. et deberet flere propter reatum
gehenne: ⁊ deberet plangere propter pri-
uationem celestis glorie quam scilicet me
ruit ex peccato. B.

Secūdo in themate as-

sumpto ponitur ratio flendi de morte ali-
cuius propter mala que inde homo incur-
rit. qr quandoqꝫ ex morte alicuius homo
patitur dira mala. ⁊ ideo subditur. ⁊ quasi
dira scꝫ mala seu damna passus icipe plo-
rare. Et sic prima ratio tristicie fuit ꝓpter
bonum amissum. sed ista secunda est pro-
pter malum commissum Sed queritur
a sapientibus quid magis sit causa tristi-
cie an bonum amissum an malum cōmis-
sum. Et respondetur ꝙ sicut obiectū dele
ctationis est bonum. ita obiectum tristicie
est malum. ⁊ in motibus appetitiuis dele
ctatio se habet per modum persecutionis
⁊ accessus: sed tristicia per modum fuge ⁊
recessus. Sicut ergo delectatio per prius
respicit bonum adeptum quasi proprium
obiectum: ita tristicia respicit malū cōmis
sum. Unde eo modo quo obiectū est causa
passionis: magis ꝓprie est cā tristicie vel
doloris malum cōmissum q̄ꝫ bonū amissū
lꝫ vtrūqꝫ sit causa tristicie. Et si cōtingat ꝙ
bonum amissum sit maius q̄ꝫ malum com-
missum: erit maior tristicia de bono amisso
q̄ꝫ de malo cōmisso. Sicut s̄m Chryso. tri-
stabilius erit reprobis audire in die iudi-
cij. Discedite a me maledicti. qđ ptinet ad
amissionem boni scꝫ ad priuationem eterne
beatitudinis: q̄ꝫ audire. Ite i ignē eternū
quod ꝑtinet ad cōmissionē mali. in vtroqꝫ
tamen quasi dira mali passi incipient plo-
rare scꝫ ploratu eterno: quia non habebūt
spem euadendi: nec fiet eis ista dulcis allo

cutio q̃ fiet electis .s. Venite bñdicti. &c.
qr tunc erit manifesta cognitio siue discre-
tio bonorum a malis: & habebũt dirã ꝯsum-
mationẽ.i.crudelẽ finẽ sine fine scz penã eter
nã & hac est qđ dr Sap.iij. Nõ habebunt
spẽ nec in die agnitionis allocutionẽ. Na-
tiones em̃ inique dire sunt cõsummatio-
nis. Vñ tũc incipiẽt plorare ploratu maxi
mo ꝓpter miserias ad quas ibũt dãnatio
nis eterne. De quo ploratu dr Jac.v. Plo
rate vlulãtes in miserijs vestris q̃ super-
uẽniẽt vobis. In quib9 quidẽ v̓bis innuit
triplicẽ cõditionem pene dãnandorum in
die iudicij. Prima quidẽ est: qr erit lu-
ctuosa: & ideo dicit plorate.s. corde ꝓpter
penã aie interiorẽ: & vlulate. scz voce pro-
pter penas corporis exteriorẽ. Mat.ij. Vox
in rama.i.in excelso audita est: plorat9 &
vlulat9 multus. Scđa: qr erit calamito
sa: qr in miserijs scilz ꝓpter priuationem
omnis boni & propter afflictiones omnis
mali. erunt em̃ in genere priuati oĩ bono
scz superno.i.supna & eterna beatitudine
de qua nunq̃ spem habebũt. Itẽ bono in
terno scz gratijs dei ꝓ quibus habebunt
vermes vitiorum corrodentes. Itẽ bono ex-
terno.i. exteriorib9 bonis tẽporalibus de
quibus nullũ refrigeriũ aut auxiliũ pote
runt habere. Itẽ habebũt miseri afflictio-
nẽ oĩs mali. Quia est triplex malũ hoĩes
affligẽs scz corpale: imaginabile: & intel-
lectuale: & ipsi affligentur corpaliter ima-
ginabiliter & intellectualiter. Corporali-
ter quidẽ: qr post resurrectionẽ habebunt
corpora quibus affligent̃ ſm quinq3 cor-
poris sensus horribiliter. Primo in visu
qr in tenebris erunt & lumẽ solis aut lune
vel stellarũ nunq̃ videbunt. & dato q̃ ali-
quid viderẽt nõ viderẽt nisi horrẽda scilz
penas suas & corpa deformia & fantasias
demonũ. Itẽ in auditu nihil audiẽdo: ni-
si aut fletũ ꝓpter ignẽ feculentũ & fumo
sum: vel si nõ sit ibi flet9 quantũ ad lachry
marum effusionẽ & resolutionem erit tamen
quantũ ad capitis perturbationẽ: aut stri
dorem dentiũ propter frigus: aut blasphe
mias dei & sanctorum pre furore: qr videbũ-
tur q̃si velle corrodere linguas suas deum
& sctõs blasphemãtes. Itẽ in odoratu: tũ
quia de cadaueribus eorũ ascendet fetor:
tum quia quãdã nauseã habebũt de seip-
sis & de alijs. Itez in gustu: quia erunt in
continua fame & sit. sicut patet de diuite
epulone Luce.xvj. Qui guttam aque sup
linguam petiuit. recordabuntur forte dele
ctationum quas habuerunt in cibis & po-
tibus: & multum eas ad refrigerium pene
habere desiderabunt: sed non poterunt.
Item in tactu cõtrarietatẽ frigoris & ca-
loris: quia transibũt ab aquis niuium ad
calorem nimiũ. Scđo affligentur imagi
nabiliter. Malũ em̃ imaginabile est quod
apprehẽditur auribus sensitiuis interio-
ribus: scz memoria imaginatiua & estima-
tiua. Ipsi em̃ affligentur ex memoria scz
preteritorum vel delectationum & gaudio-
rum que habuerũt: et tũc videbunt se pri-
uatas & esse sibi in penam. Item quoad
imaginationẽ & sensum malorum presen-
tium que habebũt actualiter. Item quãtũ
ad estimationem malorum futurorum: quia
sunt in eis semper mansuri & nunq̃ exitu-
ri: nec imaginantur vel vident aliquid vn
de estimore possint aliquod remediũ.

Tertio affligẽtur mentaliter siue intel-
lectualiter triplici ratione. Prima ratiõe
vermis: quis in mente eorum sunt multi ver
mes: tot enim sunt vermes quot habuere
pctã mortalia: quorum remorsus durissime
corrodunt eos. vnde Esa.lxvj. Vermis eo
rum non morietur. Scđa ratione crimi
nis: quia sunt in eis tria q̃ sunt peccata et
sunt pene scilz odium inuidia & ira: qr ista
peccata habent penam in seipsis. Habent
autem damnati summuz odium inter se &
ad deum & ad sanctos: immo etiaz patres
ad filios & econuerso. Cruciantur etiã in-
uidia quam habent ad beatos videntes
eos esse in gloria inestimabili. Cruciantur
etiam de ira quam habent contra deum &
sanctos & etiam ad seipsos. Tertio ra-
tione cognitionis: scz intellectus: quia co
gnoscunt quanta bona amiserunt & mala
que patiuntur. Et pene tanto sunt maio-
res quanto magis a patientibus eas co-
gnoscunt: eo q̃ ignorantia multũ minuit
de pena: & licz sint obscurati corporaliter
tamen ad maiorem penam suã habent lu-
men intellectus quo plene penas suas et
damna cognoscũt: & maxime affliguntur
videndo & considerando se detineri et pati
a vilioribus creaturis: scilicz animam ab
igne corporeo: & tunc accidet cuilibet dã-
nato quod dicit Job.x. Nõ leuabo caput
saturatus afflictione & miseria. Tertia
cõditio pene illorũ erit: qr erit improuisa,

Unde dr in auctoritate adducta: q̃ superueniẽt vobis scz ex improuiso. Eso. xlvij. Ueniet sup te repẽte miseria quã nescis. Sapiẽne. xix. Impijs vsqz in nouissimuz sine mia ira superuenit. j. Thessal. v. Cum dixerint pax τ securitas tunc repentinus eis superueniet interitus. Sed iustis qui deum tanq̃z patrẽ suuz honorauerũt superueniet illud qḋ promittitur Eccl'i. iij. Honora inquit patrẽ tuũ vt superueniat tibi benedictio a deo: scz illa qua iusti noĩabunt bñdicti qñ dicet eis illud Mat. xxv. Uenite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnũ. Ad qḋ nos perducat τc.

¶ De patientia habenda in hoc mundo. Sermo. v.

Patientia vobis

necessaria est vt volũtatez dei faciẽtes reportetis repromissionem. Hebreo. x. Quantũcũqz medicus pmitteret salutẽ infirmo: nõ tamẽ daret ei nec sanaret: nisi reciperet τ patienter portaret medicinã etiã asperam: τ penosa que illi facere vellet. Sic deus licz promittat salutẽ eternam hoibus: quia vult oẽs homines saluos fieri: nõ tñ saluat eos q̃ mala p̃sentia que ad purgationẽ τ correptionẽ pctõꝝ nostroꝝ vel ad meliorationem nostrã vult nos in vita ista pati nõ patienter ferunt siue sint mala egritudinũ quas patimur ĩ corpibus nostris: siue sint mortes hoĩm quas patimur in nostris cõiunctis: siue sint damna rerũ que patimur in diuersis infortunijs. Et ideo si asseq̃ volumus repromissionẽ salutis scz vite eterne de qua dr. j. Johan. ij. Hec est repromissio quaz ipse pollicit⁹ est nobis vitã eternam opz nos in aduersis huius mundi habere patientiã. τ hoc est qḋ dr in ṽbis propositis. Patiẽtia vobis necessaria est. τc.

A In quib⁹ quidẽ verbis tria facit.

Quia primo inducit ad virtutis habitũ cũ dicit. patiẽtia vobis necessaria est.

Scḋo ad eius meritũ: cũ subdit. vt volũtatem dei facientes: scz per patientiam.

Tertio ad ipsius premium: cuz addit: reportetis repromissionem.

Circa primũ notandum

est φ sicut nauis indiget gubernaculo: τ sicut vita corporalis indiget cibo: τ qui bellat indiget armature munimento: ita hõ per mare huius seculi nauigãs in decursu presentis vite posit⁹ τ vndiqz aduersis impugnat⁹: indiget patientie habitu virtuoso. Naz primo patientia hominis est sicut gubernaculuz nauis. vñ sicut nauis sine gubernaculo vẽtis et turbinib⁹ agitat τ tãdem tẽpestate cõpulsa frangitur ad rupes vel ad scopulos: sic cor impatiẽtis tribulationũ vẽtis τ psecutionũ turbinibus a stabilitate sua euellit τ ad iracundiaz et odiũ vel desperationẽ deductũ perditur. Sed ecõtrario sicut dr Prouer. xiiij. Qui patiẽs est multa gubernat patiẽtia. Item in huius vite decursu ad moduz asini cordis pungitiuis pascitur: τ in aquis amaris tribulationum viuit vt piscis et ad modũ ciconie deuorat serpentes venenosos τ ei non nocent: quia scz patiẽtes viri venenosis ṽbis τ cõtumelijs τ detractionibus nõ moriũtur sed pascũtur τ sunt vt visi qui verberibus impinguantur: τ lapidee increpationes in panẽ eis cõuertunt τ vt salamãdra viuunt in igne tribulationis. Itẽ homo patiẽs vincit τ triumphat de hostibus sine ictu τ repercussiõe: quia non leuaret vnã festucam ad eos feriẽdos τ ideo bene dicit puerbium: φ vincit qui patitur τ si vis vincere disce pati: quis hẽ patiena a toto mundo vinci non potest. Seneca. Facilius est gentem vnam q̃z hominem vnum vincere. Sed ista patientia roboratur in nobis ex spe eterni τ inuisibilis premij quod expectam⁹: et ex gratia spiritussancti a quo iuuamur: et hoc dicit apostolus Roma. x. Quod non videmus speramus τ per patientiam expectamus: sed et spũs adiuuat infirmitatem nostraz. In quibus quidem verbis describuntur tria que faciunt nos ĩ vita ista patienter ferre aduersa.

Et primũ est meritum fidei: quia credimus quod non videmus.

Secundum est desideriuz premij: quod scilicz speramus et per patientiam expectamus habere.

Tertiũ est auxiliuz: quia spũs scz sanct⁹ adiuuat infirmitatem nostram.

Circa primũ attẽdendũ φ fides est per quã homo assentit credere ea que sunt supra rationẽ: τ proter hoc fides est meritoria: qz fides nõ habet meritum vbi humana ratio prebet experimentum. Unde

dicit Isidorus quod fides est qua veraciter cre-dimus que nunquam videre valemus: et ideo fides est fundamentum christiane religionis. Unde opera iudeorum et paganorum non sunt beatitudinis me-ritoria neque alicuius boni diuini: quia ut dicitur Heb. xi. Sine fide impossibile est placere deo. ideo dicit Aug. super Ioh. quod sicut in radice arboris nulla apparet prorsus species pulchritudinis et decoris: et tamen quicquid est in arbore pulchritudinis et decoris ex illa procedit. Sic ex fidei humilitate quicquid est meriti quicquid est vere beatitudinis sibi suscepta procedit dummodo sit fides viua. s. cum gratia et operibus. Unde Ioh. xx. Beati qui non viderunt et crediderunt. Et dicuntur beati. s. futuri: qui per talem fidem merentur eternam beatitudinem. Tali ergo fidei merito et virtute roborati vincunt per patientiam omnia mundi aduersa: inquantum ex fide cognoscunt quod non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam. ut dicitur Rom. viii. Unde ii. Cor. iiii. Id quod in presenti momentaneum est et leue tribulationis nostre: supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis: non contemplantibus nobis que videntur: sed que non videntur. que enim videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna. Secundo roborat nos ad patienter tolerandum aduersa propter premium quod speramus et expectamus per patientiam habere. Unde si volumus ad istud premium per patientiam venire: oportet quod speremus. i. spem nostram ponamus non in mundo sed in deo. Solet enim dici de aliquo multum confidit de eo qui nunquam fuit amicus fidelis. iste est stultus qui confidit in isto. Ita certe multi sperant et habent spem in bonis mundi qui nunquam fecerunt fidelitatem: sed semper deficiunt in necessitate sicut arcus de sambuco. ps. li. Ecce homo qui non posuit deum adiutorem etc. et iste talis stultus est. Unde i. Thimo. vi. Diuitibus huius seculi precipendo sublime sapere: nec sperare in incerto diuitiarum: sed in deo viuo qui prestat nobis abunde ad fruendum. Sed illi qui sperant in illis que non videntur scilicet bonis supernis non sunt decepti: qui iuuant in necessitate et sunt eterna. Eccl. ii. Nullus sperauit in domino et confusus est. ps. xxxvi. Spera in domino et fac bonum. et inhabita terram et pa. in di. eius. Et sequitur in auctoritate apostoli adducta: per patientiam expectamus. Aliquando contingit quod aliquis habet bladum seminatum in terra vel vineam bene cultam: et contingit quod venit ad aliquam necessitatem et non vult sustinere: et ideo vendit bladum in herba vel vinum in agresta. i. vuis inmaturis et acetosa seu viridibus: et tunc nihil capit in fine. Sed alij aliquando sustinent paupertatem et expectant maturitatem segetis et tunc habent fructum. Ita est spiritualiter: quia aliqui habent bladum seminatum vel vineam in paradiso per spem et bona opera: et gaudium paradisi talibus est in herba. Sed quando venit vna tribulatio. vel vna temptatio statim propter suam leccacitatem complendam vendant bladum pro vno modico peccato vel assensu vel delectatione. Sed alij qui fortiter resistunt et sustinent in patientia in maturitate colligent fructum scilicet eternum. Iac. v. Patientes estote fratres vsque ad aduentum domini: Ecce agricola expectat preciosum fructum terre patienter ferens donec accipiat temporaneum et serotinum. Tertium quod facit nos patienter ferre aduersa est auxilium spiritussancti. et ideo subditur in auctoritate inducta: sed spiritus adiu. infir. no. Ita enim est de anima sicut de gallo super campanile: quia mouetur ad omnem ventum: quia non est firmiter situatus. Ita certe anima que est sine gratia spiritussancti est instabilis et obedit cuilibet temptationi. vnde est sicut homo qui est in ianuis mortis. qui non potest resistere morbo: quia natura nimis debilitata est in ipso: et oportet eam voluere de lecto in lectum. Ita certe est anima sine spiritussancti gratia: quia non potest resistere morbo peccati: sed per peccatum debilitatur et voluitur de lecto in lectum: ut de peccato cogitationis in delectationem: et de delectatione in consensum: et inde in operationem: et inde in consuetudinem. sed spiritussanctus per gratiam suam dat anime vigorem resistendi peccatis: nec potest ibi diabolus aliquid accipere quia bonitus est: scilicet nec oculum ad male videndum: nec os ad male loquendum: nec manum ad male operandum: nec cor ad male appetendum. Unde Eph. iii. Det vobis secundum diuitias glorie sue virtute corroborari in interiori homine per spiritum eius. Nota quod bene indigemus adiuuari: quia caro concupiscit aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem. vnde si faciamus mala spiritus non vult: si bono caro repugnat. Sed vnde ista contrarietas in vno homine reperitur? Responsio. caro est natione terrestris et delectando generatur. spiritus autem celestis quia a deo corpori infunditur: et quilibet trahit ad suam naturam. vnde caro trahit ad delecta

tiones inferiores.f.ad auoritiã superbiam
gulam ⁊ ad carnis illecebras multum facit
bonum tractum ⁊ grossum: sed spũs trahit
ad superiores. vnde Rom. viij. Qui enim
ẜm carnẽ sunt ea que carnis sunt sapiunt
qui vo ẜm spũm ea que sunt spũs sentiũt
⁊ io q̃cũq; spũ dei agunt hi sunt filij dei. B

Secundo in themate

assumpto inducimur ad patientie meritu;
cũ subditur. vt voluntatẽ dei facientes. In
hac eñ volũtatẽ dei facimus. ꝙ patienter
toleramus aduersa. nõ qi deus delectet in
afflictionib⁹ nostris: sed in merito ⁊ fructu
patiẽtie nostre: sicut pater ponit filium in
manu chirurgici ad incidendum vel incen
dẽdũ vt sanet eũ. Uel sicut pater nobilis
mittit filiũ ad torneamentũ ad ictus vt di
scat vincere ⁊ honoret. Tũc ergo ẜz volun
tatẽ dei patimur: quãdo in his q̃ patimur
patientiã habem⁹: vt ex ipsa patiẽtia profe
ctũ consequamur. Et ideo dr̃ primo Petri
iiij. Ui qui patiãtur ẜm voluntatẽ dei fide
li creatori cõmendant animas suas in be-
nefactis in quibus quidem verbis tradit
forma patiẽtie meritorie ⁊ pfecte in trib⁹.
Primũ est vt patiat innocenter: idest vt nõ
cõmitat peccatũ vnde pati mereat. Nam si
cut dicit beat⁹ dionysius. puniri nõ est ma
lum: sed fieri pena dignũ. Un. j. Petri. iiij.
Nemo vestrũ patiatur quasi homicida aut
fur aut maledicus aut alienoꝝ appetitor.
Et istud est pati ẜm volũtatez dei: idest vt
hõ sine culpa sua patiat. Et si tu dicas. vo
luntas dei iusta est ⁊ pia. velle oãt pati ali-
quid sine culpa neq; iustum videtur neq;
piã. vñ si deus nõ vult mortẽ pctõris: mul
to minus mortẽ innocentis. Respõsio. Di
cendũ ꝙ neq; est cõtra iusticiã dei neq; cõ-
tra pietatẽ eius: qr ipse velit ꝙ innocẽs pa
tiẽter ferat penã illatã sibi sine culpa. vt ex
ipso patiẽtia coronet ⁊ glorificet. Nã tẽpo
ralia ⁊ corporalia bona sunt quidez aliqua
bona hominis sed tamen parua. bona aũt
spũalia sunt magis bona. Nõ est ergo cru-
dele vel cõtra pietatẽ aut iusticiã ꝙ de⁹ ve
lit innocẽtes ⁊ virtuosos viros pati detri-
mẽtũ in bonis corporalib⁹ vel tẽporalib⁹
vt dentur eis bona spũalia q̃ sunt maiora:
immo pertinet ad diuinã iusticiã vt virtuo
sis det spũalia bona: ⁊ de tẽporalib⁹ bonis
vel mal' tãtũ det eis q̃tũ sufficit ad ꝟtutẽ:
⁊ ideo beatus dionisius dicit. viij. cã. de di-
ui. no. ꝙ diuine iusticie est nõ emolire op-
timorũ fortitudinẽ materialiũ donationi-
bus. Et qđ dr̃ nõ vult mortẽ pctõris itelli-
gitur de morte spũali peccati quã deus nõ
vult. Patet ergo ꝙ pati ẜm volũtatez dei
est patiẽter ferre penaz sine culpa illatã. Et
ideo dr̃. j. Petri. iij. Melius est eñ benefa-
cientes: si velit volũtas dei pati q̃ malefa-
ciẽtes. Et exponit ꝙ melius est: quia ma-
ioris pfectionis ⁊ commodi. Augustinus.
Perfectio christianitatis est bona facere ⁊
mala pati. Et sequit. si velit volũtas dei. i.
sine culpa nos pati. in quo innuit ꝙ ex vo-
lũtate beneplaciti dei est sic pati. Scđo
in auctoritate inducta traditur forma me
ritorie ⁊ pfecte patiẽtie q̃tũ ad hoc ꝙ ho
mo patiatur salubriter. ⁊ hoc est quãdo hi
qui patiũtur fideli creatori cõmẽdant ani
mas suas. Ubi notandũ ꝙ ille qui vult re
cõmendare vel depositare apud aliquem
vnã rem multũ sibi charã: multũ cõsueuit
respicere ad qualitatẽ persone cui recõmẽ-
dat: puta ꝙ sit psona fidelis ⁊ ꝙ sit amic⁹
⁊ ꝙ restituat sibi qñ voluerit. Sz nulla res
est quam homo debeat habere ita charam
sicut animã suam: quia plus debet habere
eam charam q̃ totũ mũdum. Quid enim
pficit homini si lucretur vniuersũ mũdũ;
se aũt ipm perdet ⁊ detrimentũ sui faciat?
Luce. ix. Unde multum debent homines
respicere ꝙ nõ cõmendãt aĩas suas perso
ne infideli ⁊ qui non sit amicus sicut diabo
lus est: cui stulti quidam peccatores recon
mendãt se: sed debẽt eas recõmẽdare deo
quia est fidelis scz in pmissis. Isti merca-
tores qui recipiunt pecuniam sibi commẽ
datam vel locatã ad commune commodũ
vel incõmodum siue ad lucrum et damnuz
⁊ promittunt respondere de parte lucri cõ
tingente. si sint persone fideles optime ser
uant promissum ⁊ bene respondent. Et sic
christus filius dei his qui commendant ei
animas suas ⁊ volũt tenere cũ eo ad dam-
num: scz patiendo in mundo isto sicut ipse
passus est innocenter: in alia vita fideliter
respõdebit de lucro suo faciendo eos parti
cipes glĩe sue. ps̃. cxliiij. Fidelis dñs in om
nibus verbis suis. vnde bene seruat qđ p-
misit. Joh. xvij. Uolo vt vbi sũz ego: ⁊ illi
sint mecũ: vt videãt claritatem meam. Ipse
etiam deus est amicus: quia creator est qui

nihil odit eoꝝ que fecit: ⁊ ideo secure debet hō in manib⁹ suis ponere ⁊ cōmēdare aīam suā: q̄ nō solū custodiet eā illesam: sed etiā meliorabit ⁊ pficiet eā. Et ꝓpterea dicebat ps̄. xxx. In manus tuas cōmendo ⁊c. vn̄ aīam quā redemit de manu diaboli tam charo ꝓcio: scilꝫ sanguis sui qn̄ venerit ad tuan⁹ suas optime tractabit ⁊ cōseruabit. Sap̄. iij. Justoꝝ aīe in manu dei sunt ⁊c.

Tertio ostendit mod⁹ ꝑfecte patiētie. vt patiatur homo amicabiliter. i. vt ei a quo patitur nō reddat malū ꝓ malo vt inimico sed potius benefaciat ei vt amico. Et idō sequitur in auctoritate petri adducta superius in bn̄factis. i. vt benefaciatis his a quibus patimini. ſm illud. Mat. v. Benefacite his q̄ oderunt vos: Rom̄. xij. Si esurierit inimic⁹ tuus ciba illū: si sitit potū da illi: h̄ eī faciēs carbones ignis cōgeres sup caput ei⁹. Vn̄ Ualerius maxim⁹ ait. Speciosius aliquantulū iniurie bn̄ficijs vincuntur q̄ mutui odij cōpensatiōe tollant.

Terto in themate assumpto

Terto in themate assumpto inducimur ad patientie premium: cum addit. reportetis repromissionē. i. vitam repromissam. Et ratio est: q̄ patientia nascit ex charitate. j. Corinti. xiij. Charitas patiēs ē: charitas aūt est radix merendi vitam eternam: ⁊ ideo repromissio glorie vite eterne facta est spāl'r diligentibus ⁊ patientibus. Jaco. j. Beatus vir q̄ suffert tentationē: quoniā cum probat⁹ fuerit accipiet coronam vite. In quibus q̄dē verbis facit beatus iacobus tria.

Quia primo cōmendat patiētie actum q̄ est sufferre tentationē: vnde ait. beatus vir qui suffert tentationem.

Secūdo patientie vsum. cū probat⁹ fuerit scꝫ ex multis toleratis.

Tertio patientie fructum: q̄ accipiet coronam vite.

Circa p̄mū notandū q̄ ille q̄ est bene armatus ⁊ ita cautus ⁊ fortis q̄ pugnando cū aduersarijs ī nullo ledit ab ictib⁹ ⁊ a percussionib⁹ eoꝝ: talis finaliter assequitur victoriam ⁊ gloriā: quia qui plus potest sustinere pugnam: ille finaliter vincit. Sic est in bello patientie: q̄ patiēs non leditur ab aduersarijs: ⁊ ideo vincit. ⁊ ex victoria beatificatur ⁊ glorificatur. Unde Jac. v. Ecce beatificam⁹ eos qui sustinuerunt sufferentiam iob audistis: ⁊ finē dn̄i vidistis: Secundo in auctoritate adducta describit patientie vsum: q̄ cum ꝓbatus fuerit. Nota aliqū clericus vult habere p̄bendā ⁊ eē magister in artibus. vn̄ opꝫ prius q̄ examinetur ⁊ probet. Ita qui vult habere p̄bendā paradisi opꝫ q̄ prius ꝓbetur in multis tentationibus: ⁊ q̄ bene se habeat ⁊ nō redigat in redargutionē. Non eīm sufficienter ꝓbat clericus in vno argumēto neq̄ miles ī vno torneamento: sed quando fuit in pluribus guerris et in pluribus torneamentis: tunc dicitur probatus miles: ⁊ efficitur amicus principis. Unde Judith. viij. Per multas tribulationes ꝓbatus dei amic⁹ effect⁹ est. Unde bonitas auri ꝓbat in ignē. qn̄ enim applicat igni ⁊ nō cōsumit tūc verū ⁊ probatū est auꝝ. Sic quādo tales applicantur ad ignē tribulationis vel tētationis ⁊ non consentiūt peccato sed veraciter se tenent: sunt probati quasi aurū. Prouer. xvij. Sicut in igne ꝓbat argentū ⁊ aurum in camino: ita corda hominū ꝓbat dn̄s. vnde tāq̄ aurum in fornace probauit illos. Sap̄. iij. Item ꝓbat aurum in tactu lapidis. sic homo ꝓbatur ꝑ vituperia. si eīm est verum aurum ibi scitur. Sic si hō est dulcis ⁊ patiēs: multi hn̄t morbū noli me tangere. Gen̄. xxvij. Accede huc ad me vt tangā te et probē. Itē probat aurū pōdere. sic hō in vero amore qn̄ hꝫ amorē suū bene situm. scꝫ in celestibus tūc hꝫ verū pondus: q̄ amorē ponēdus in sp̄ualib⁹ ſm August. ps̄. cxxxviij. Dn̄e probasti me ⁊ cognouisti me. ⁊c. quasi dicat. vos bene scitis vbi posui cor meum. De tali ergo pōt dici q̄ bene sit ꝓbatus. et tales sunt apti ad bellū dn̄i. Qō bene figurat. Judic. vij. vbi legit q̄ ppl's israel. i. dei habebat preliū contra madiā ⁊ amalech. i. cōtra demones. Madiā interpretatur contritio aut iniquitas. Amalech īterpretatur populus lambēs: idest diabolus qui lingit seu lambit nostram dominationē. Et dixit dominus ad Gedeon qui interpretat tentatio iniquitatis. Duc eos ad aquas et ibi ꝓbabo illos. Qui manu ⁊ ligua lābuerint aquas sicut solent canes lambere: separabis eos: qui autem curuatis genibus biberint flexo poplite ī altera parte erunt. Pauci lambuerūt aquas. ⁊ illi qui lambuerunt nō curuauerūt genua sua: iuerunt ad bellū ⁊ liberauerūt israel. Iste oque sunt mūdane

delectationes. Alij lombunt manu et linguo qui licz tentētur non incuruant ad peccatuz. se. i. illi bibunt flexo poplite qui se dont toto affectu ꝛ ingurgitāt se. et iō alij sunt probati ꝛ apti ad bellum. Tertio describit potiētie fructū tripliciter. Primo ex dignitate: q2 accipiet coronam vite. id est vitam interminabilē et eternaz: quia corona rōne circularis figure que principio caret ꝛ fine designat eternitatē: sz ratione officij dignitatem. scz glorie ꝛ honoris. ps. viij. Gloria et honore coronasti eū ꝛc. Secūdo ex firmitate. q2 repromissit deus. id est firmiter promisit. Heb. x. Fidelis est deus qui repromisit idest nō deficiet in promisso. Tertio ex cōgruitate: quia diligentib9 se. Congruum enī est ꝙ amici exaltent ꝛ gloriaz accipiant a deo. Eccli. j. Scdm datū suū pbet illā diligentib9 se scz vitam eternā. Ad quaz nos perducat de9 iesus xp̄s dei filius ꝛc.

¶ De nō flendo sup iustos. Sermo. vj.

Nolite flere sup me

n sz sup vosipsos flete. Luc. xxiij. Dicit ꝙ syrena qn̄ videt temp9 clarū ꝛ serenū tristatur ꝛ luget sz qn̄ habet tp̄s turbulentū et nubilosum tūc letatur et cantot. Sic accidit viventib9 ꝛ spāliter peccatorib9 deflentib9 in morte iusti viri ꝛ sancti: q1 tunc vir iustus hz tēpus clarū ꝛ serenū qn̄ mortuus est: q2 iaz exiuit de miserijs et tenebris hui9 vite: et transiuit ad tranqlitatē ꝛ claritatē alteri9 vite. Sed tp̄s turbulentū et nubilosum hñt illi q̄ remanēt in vita ista: vbi est obscuritas ignorantie: turbulentia multarū tribulationū ꝛ tentationū: ꝛ tenebrositas pctōꝝ. ꝛ iō ille posset dicere iustus mortu9 his q̄ deflent mortē suaz et precipue peccatorib9 ꝛ remanētib9 ī vita ista sicut dr̄ in verbis ppositis: qd̄ dixit dn̄s noster mulieribus de hierusalē que post eū plorantes ibant qn̄ ipse ibat ad mortē crucis. Nolite inquit flere super me ꝛc. A

In quib9 quidē v̄bis si assumant vt dicta ex psona iusti viri defuncti vel iuste mulieris ad consanguineos vel cōsanguineas lugentes cōtinet principaliter tria.

Quia primo prohibet ab eis tristiciā: cū dicit: nolite flere.

Scd̄o innuit suā gloriā: cū subdit. sup me

Tertio ostendit remanentiū miseriā: in eo qd̄ addit. sz super vosipsos ꝛc.

Circa primū notandū

est ꝙ de morte viri iusti nō est flendū; neqꝫ rōne aīe: neqꝫ rōne corporis. Non rōne aīme sue: q2 mors est viro iusto carceris ruptio: peregrinationis termin9 miserie finis: laborū requies. et ianue celestis apertio. Ex quibus patz ꝙ de morte iusti rōne aīe sue non est dolendū seu flendū. sz gaudendū ꝛ exultādū. ppterea dn̄s dicebat Joh. xiiij discipulis loquēs de morte sua. Si diligeretis me gauderetis vtiqꝫ: q2 vado ad patrē. Itē nō est flēdū rōne corporis licz moriat ꝛ dissoluat. sicut si aliqua dom9 dirueret ad modicum tp̄s vt postea de nouo melior ꝛ pulchrior reedificoret. ij. Cor. v. Scimus enī qm̄ si terrestris dom9 nostra huius habitationis. i. corp9 dissoluat ꝙ edificationem ex deo habem9 domū nō manufactā scilz sed eternaz in celis. Philip. iij. Saluatorē expectam9 dn̄m nostrū iesum xp̄m qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratuz corpi claritatis sue ꝛc. ꝛ iō de tali mortuo cōpetit dici qd̄ dicit Hiere. xxij. Nolite flere mortuū neqꝫ lugeatis sup eū. In qb9 quidē verbis excludit duplex ratio qre posset videri ꝙ flendū sit de morte iusti viri. s. vel ratione damni proprij scz ipsius lugentis; vel ex compassione ipsius defuncti. hec ergo duo facit.

Quia primo ostendit ꝙ nō debēt hoīes flere de morte viri iusti ratione dāni proprij et quātū ad hoc dicit. nolite flere mortuuz.

Scd̄o q2 nec ratiōe ipsius defuncti. ꝛ iō subditur. neqꝫ lugeatis eum.

Circa primū notandū est ꝙ possent aliq̄ dicere ꝙ diu ille viuebat et nob ꝛ alijs erat plurimū vtilis. sed modo postꝙ mortuus est nihil amplius cōferet nobis. ꝛ ideo damnum nostrū deflemus. Sed contra hac debent considerare sanctissimaz vitaz suam ex qua spem habere debent de optima morte sua: quia sicut dicit btūs Augusti. Mala mors putanda nō est quā bona vita precessit. ꝛ ex hoc vlteri9 credere ꝙ ip̄e etiaz sit in gloria eterna vel saltē ꝙ cito erit si est in eo aliquid purgandum. Illi autez qui sunt in gloria plus nobis prodesse possunt ꝙ potuissent quando erant in mundo quia magis cōiuncti sunt deo ꝛ plus possunt apud eum ꝛ perfectiorem charitatem habent ad nos ꝙ̄ haberent in mundo: quia charitas

nihil q̄z excidit. Et ideo sperare debem⁹ eos
nobis vtiliores futuros. Et sic nō habem⁹
etiam respectu nostri materiā dolēdi vl' flē
di: sed potius gaudēdi. vnde ap̄ls dicebat
j. Thesal'. iiij. Nolumus vos ignorare de
dormiētibus ₇c. Unde legit̄ de beato dn̄i
co. q̄ cum fratres flerent in morte eius cō
solatus est eos dicens. Non vos perturbet
dilectissimi filij hm̄oi corporalis a vobis se
paratio: quia vtilior vobis ero post mortē
meā q̄ fuerim dum viri vobiscū. vnde fuit
vt granum frumēti. de quo dicitur Jo. xij.
quod si mortuū fuerit multuz fructū affert
Unde si de tali aliquis incidat flet⁹ ex cō-
passione sensualis nature non tamē debet
esse ex rationis consideratione. j. Cor. vij.
Qui flent tāq̄ nō flentes sint. Quis enim
defleat de morte ei⁹ q̄ tanq̄ leo intrepid⁹
mortem vicit; diabolū supauit ₇ ad christi
gl'iam trāsiuit: Apocal'. v. Ne fleueris ecce
vicit leo. Secūdo ostendit̄ in auctoritate
adducta q̄ nō debz aliquis lugere de iusto
mortuo rōne ipsius defuncti. cuz subditur
neq̄z lugeatis sup eū. Cuius ratio est: quia
iustus mortuus est in gl'ia. i. in paradiso ₇
ideo de eo gaudendū est nō flendā. ₇ preci
pue amicis: q̄ amor mutuus ₇ leticiā ₇ tri
sticiam eādem facere debet inter amicos. s.
vt eueniat eis: gaudere cū gaudētib⁹ ₇ fle
re cum flētibus. vnde cum iusto ex morte
sua conuertat̄ luctus in gaudium. s̄m illō
Hiere. xxxj. Conuertā luctū eoꝝ in gaudi-
um. nō debet charis ₇ amicis suis cōuerti
gaudium illius i luctum. vnde sicut ipse ē
extra luctum ₇ dolorem. ita deberēt dicere
chari sui illud Apocal'. xxi. Et mors vltra nō
erit neq̄z luct⁹ neq̄z clamor: sz nec vll⁹ dolor
erit vltra: que p̄ma abierunt. B

Secundo in verbis p
positis iustus defunctus innuit suā gl'iam:
cum dicit: sup me. Nam sicut dānatus post
mortē recipit sup se magnā irām dei in ge-
henna. s̄m illud ps̄. lxxxvij. Sup me confir
matus est furor tu⁹ ₇ om̄es fluc. tu. indu.
sup me. Ita ille q̄ saluat̄ recipit sup se ma-
gnam mīam dei in gl'ia. s̄m illud ps̄. lxxxv.
Mīa tua dn̄e magna est su. me. ₇ eru. ani.
meam ex inferno inferiori. In quib⁹ qui
dem verbis iustus mortuus confitetur du-
plex beneficium dei.

Primū est: quia supra cōdignū assumpt⁹
est ad gloriam: ₇ quantum ad hoc dicit. mi
sericordia tua magna est super me.

Secundum quia euadit ignia eterni ge
hennam: ₇ quantū ad hoc dicit. ₇ eru. ani-
mā meam. ₇c.

Circa primū notandū q̄ beati gaudent
de magna mīa dei quā receperūt i tripliciter
Primo q̄ per ipām euaserūt piculū pecca-
ti quia scz certi sunt q̄ peccare non possunt
nec mortalit̄ nec venialiter. In hoc em̄ mun
do iusti hanc mīam nō habēt: nec vnq̄ ali-
quis habuit: nisi beata v̄go que ꝯfirmata
fuit sicut sancti in celo. s. quantuz od nō pec
candū aliquo modo. Et si vultis videre q̄-
ta sit ista mīa: cōsiderate quid est peccatū ₇
quid est offendere deū: q̄ uis peccator non
offendat deū: sed seipm̄: quia deus offendi
nō potest. Sed in hoc est offensa quantū od
malā voluntatē: quia peccatores quātū ex
parte eoꝝ offendūt eum frangēdo dei pre-
cepta. ₇ ideo cum ipe sit bonū infinitum ē
offensa infinita. ₇ sic est maximū malū: q̄a
perdit̄ per culpā bonū infinitū. sz si pdere
tur totus mūdus modicā est: quia mund⁹
est bonū finitū. in isto autē periculo sunt iu
sti lz custodiantur a deo p liberū arbitriū.
Et si tu queras nunq̄d illi qui sunt in vita
beata habent liberꝝ arbitrium: ₇ si habent
q̄re peccare nō pn̄t. Dicēdum est ad hoc: q̄
habent liberum arbitrium: sed tamen pec-
care non possunt. Et quidem in vulgari ha
bem⁹ defectū loquendi: quia vocamus im
potentiā illud quod est maxima potētia. s
cut etiā quādo dicimus q̄ deus nō potest
peccare videt̄ sonare impotentiā. ₇ tamen
nō est verum: quia deus potentissimus est:
sed certe hoc sonat maximā potentiā: quia
posse peccare nō est potētia sed defect⁹: q̄a
potentia cōsistit in ope boni nō mali. vnde
saluati habēt liberū arbitriū: quia possunt
velle hoc vel illud semp tamē bonū. facere
em̄ malū nō ex aliquo arbitrio sz ex aliqua
necessitate ₇ defectu qui trahit liberꝝ arbi-
trium ad malā in hoc mūdo. quia creature
trahūt nimis simus cauti in custodiendo libe
rum arbitrium: sicut trahit nos pecunia ₇
alia cōsimilia. Sed in alia vita nō trahun-
tur a creaturis istis quia continue vident
eorum defectus: ₇ sic remanent in libero
arbitrio solum bene faciēdi: q̄ nō possunt
recipere impressionem alicuius peccati. Et
istud nō posse est magna virtus ₇ magna
potētia. sicut in corporibus celestibus non
posse corrumpi vel alterari. vnde multum

gaudent videntes se extra periculum peccandi: quod est auersio ab incommutabili bono ⁊ conuersio ad malū. Secūdo gaudēt sancti de magna mīa dei. qi p ipsam euaserunt iudiciuz dei quod est maximū bñficiū. Videmus enī φ exemptio a iudicio a mundanis valde diligitur. sicut pz i monosterijs et ciuitatibus ⁊ castris: et tamen a foro pape nullus eximit. sz si alicui daretur tale priuilegium esset maximuz priuilegium. ergo q̄to ē excellēti⁹ donuz φ aliquis sit exēpt⁹ a iudicijs dei sicut sunt saluati. certe nō posset estimari. Et si arguat in cōtrariuz φ dicit beatus paulus Roma. xiiij. φ oēs stabimus ante tribunal xpi. Dicendū φ veruz est φ iusti venient sz nō ad iudiciuz recipiendū sz aderūt dei iudicio ad rectū di iudiciū ostendendū contra peccatores. Et hoc erit quia ipi iudiciū fecerit de seipsis. sicut apostolus dicit. j. Cor. xj. Quia si nosmetipsos dijudicarem⁹ nō vtiqz iudicaremur a dño. Et in hoc ostendit magna mīa dei. qi scilz nobis ipsis iudiciū de petīs nrīs cōmittit. Certe nullus iudex huius secli hoc facit. sicut diceret latroni q̄ deberet suspendi. tibi cōmitto iudiciū. O quanta esset leticia cordis sui: φ libēter correptionē cōmitteret sed iudex talis hoc nulli cōmittit: ⁊ tamen deus hoc facit. ⁊ nō solum hoc: verūtamē sententiā datam ex lege cōmittit. vnde infernum ad quē deputatus erat peccator ex lege diuina relinq̄t iudicio suo vt euadat sententiā si vult. ⁊ ideo hoc maxime imputabitur ei ad penam. Vñ qi saluati iudicium de seipsis fecerūt i hoc mūdo: exempti omnino sunt a iudicio cōdemnatiōis dei. Tertio quoqz gaudēt beati de magno mīa dei: quia euaserūt piclīn mūdi ⁊ oēm molestiaz eius. In mundo enī isto sunt mlte molestie ⁊ tribulationes. de q̄bus quilibet sentit et papa ⁊ cardinales ⁊ quilibet pnceps. vt timores veneni ⁊ mortis ⁊ infinitoꝝ periculorum. Et iusti etiam habent in hoc mūdo saltem tribulationes mētales. Sed ab omnibus his malis sunt liberi ipi beati: quia nullam tribulationē vl' aduersitatē habere possunt. ⁊ de hoc sunt securissimi. Considerate quāti emeret a dñis mūdanis si haberent tm̄ vnā securitatē: puta veneni vel infirmitatis vel hostis: ⁊ si possent habere ab omnibus periculis fere oīa darēt vt hoc emere possent. Ergo quāto studio deberet pcurari vita eterna; vbi sunt omēs cōsolationes sine tribulatiōe in pace mētis eterno. Propter quod ergo p̄dicta dr. Domine in celo mīa tua: ⁊ talem mīaz optebat dauid dicens. Veniat super me mīa tua domine.

Secundū beneficiū quod confitet iustus saluatus est quia euasit istis eterni gehēnam. ⁊ ideo subdit in auctoritate adducta supius. eruisti animā meā ex inferno inferiori. qui est īfernus damnatoꝝ: a cui⁹ supplicijs sic eruti sunt beati φ etiā certitudinem habēt nunq̄ illuc eūdi: ⁊ istud est maxima gratia: quia qui dicit infernū inferiorem in quo sunt damnati dic generale malum: quia est ibi cōtinuū ⁊ incurabile malum. nāz picula hui⁹ mūdi sunt vt tele araneorum que cōtra ventū cito franguntur. Sic esses in mari cū omnib⁹ possessionib⁹ tuis ⁊ filijs ⁊ amicis: multū timeres cum ibi oriretur tēpestas de amissiōe p̄dictoꝝ. Sed nihil est respectu timoris quē debes habere de inferno: vbi pdis totuz mundū qui debebat esse tuus. quilibet enī saluat⁹ habet totū mundū ⁊ de toto gaudet. quod certe nō habēt reges mūdi vel impatores lz aliquid habeant. Quis enī possz habere omnes pisces omnes aues oēs thesauros abscōditos: certe nullus. Unde mūdani ⁊ peccatores ista nō habēt nec p eis fecit ea deus. sed saluati totū habēt. ⁊ de toto gaudent. videntes puidentiā dei ⁊ ordinatiōez eius in illo. Et ita p infernū pdit homo dānatus totum mundū quem habuissz si saluatus fuisset. sed quod peius est pdit etiā visionez dei. Item est malū inferni incurabile: quia nullus pōt euadere: nec aliquod remediū fieri potest. quia in inferno nulla est redemptio. sed cōtra penas huius mundi aliqua remedia inueniunt. vnde summa mīa est istam penā euasisse. Est et illud malum continuū; quia quocūqz vadat pctōr infernus sequet eum in omni tēpore ⁊ in omni loco. ⁊ ideo est maximū periculuz cum in eo omnia bona pdant. et istud maluz est proprium peccatoꝝ. sed iustoruz periculum est ne cadant in mortale pctm̄. Sed debēt considerare peccatores si oīa haberent in loco piclo'so φ cito eleuarēt si possent. ergo multo magis cum omnia habeāt in piculo maximo scz aīam ⁊ corpus et omnia. cito deberent a tanto piculo surgere. Unde qi sancti iuuerūt seipos surgendo vl' custodiēdo se a peccato. ideo deus iuuit eos ad eruendūz animas suas de īferno. ⁊ ideo dicebat ps.

Nisi quia dominus adiu.me.pau.habi.in
infer. anima mea. C

Tertio i themate assum-
pto tangitur remanentiū miseria: in eo q̄d
dicit. sup vosipsos flete: quia scz remanetis
in continuo bello: in magno dubio ⁊ ī gra
ui piculo. Sz miseri peccatores q̄ hoc non
attendūt volūt hic gaudere vbi tantū essz
flendum. ⁊ ideo post istam vitam habebūt
fletum eternum. Sed iusti q̄ sunt hic flen-
tes puenient ad gaudiū. vñ dñs ait disci-
pulis. Job xvj. Plorabitis ⁊ flebitis vos:
mūdus aūt gaudebit: vos aūt ɔtristabimi
ni: sed tristicia vestra vertet in gaudiū. Ra
tio aūt huius ē: quia motus est de opposi
to in oppositū: ⁊ nunq̄ opposita sunt sil' in
eodem. vnde nūq̄ potest aliquid fieri sub
vno opposito nisi fuerit sub alio pus. flet⁹
⁊ risus opposita sunt. ideo illi qui volūt in
hac vita leticiā ⁊ risū z: habebūt in alia tri
sticiam ⁊ luctū. Arbores em̄ que nimis ci-
to virescūt ⁊ florēt: nō faciūt fructū tēpore
suo. Sic illi qui gaudēt in mūdo isto ⁊ que
rūt mūdi cōsolationes: virescunt ⁊ florent
ante tempus determinatū: quia hic nō est
tempus gaudij: sed meroris penitētie ⁊ lu
ctus: ⁊ ideo in alia vita nō cōsequent fru-
ctum gaudiorū vite eterne. Sed iusti qui
hic sunt in luctu ⁊ tristicia: ī alia habebūt
risū ⁊ exultationē ⁊ leticiā. In cui⁹ figurā
Gen. xxix. Jacob pmo accepit lyam q̄ erat
lippa oculis ⁊ postea rachel que erat venu
sta facie: ad denotādū q̄ post vitam flebi-
lez ⁊ laboriosam veniet ad gaudiosam. vñ
dicitur Luce. vj. Beati qui nunc fletis: q̄
ridebitis. scilicet risu eterni gaudij. Ad q̄d
deus nos perducat ⁊c.

¶ De consolatione tristantium de morte.
Sermo. vij.

Tristicia vestra ver
tetur in gaudiū. Jo. xvj. Experi
mento pbatum est q̄ res amare
quibusdā īgenijs possunt ɔuerti ī dulces.
De hoc habent exēpla in scriptura diuina.
ī. exodi. xv. vbi legit q̄ filij isrl' venerūt ī ma
rath. nec poterāt biberē aq̄s d marath eo q̄
eēnt amare. Et moyses clamauit ad do-
minū q̄ ondit ei lignū: q̄d cū misisset ī aq̄s
ī dulcedinē v̄se sūt. Itē. iiij. Reg. iiij. vn⁹ d
pueris helisei collegit colloquītidas ama
ras ⁊ ɔscidit in ollā pulmēti; nesciebat em̄
quid eēt. Et īfuderūt socijs vt comederēt
Et cū gustassent clamauerūt. Mors ī olla
vir dei. Et cū attulissent farinā misit in ol-
lā ⁊ nō fuit q̄cq̄ amaritudis ī olla. Sic ēt
fieri pōt vt amaritudies ⁊ tristicie q̄s pati
mur ī vita ista siue de mortib⁹ charoꝝ nro
rū ɔuertāt in dulcedinē ⁊ gaudiū ⁊ ɔsola
tionē. Et h̄ pfecto ɔtinget nobis si ɔformā
tes volūtatē nrāz volūtati diuine studeam⁹
in oībus patiētiā hre. Vñ dñs h̄ promisit
etiā discipulis suis de tristicia ⁊ amaritudi
ne quā habere debebāt de morte ⁊ passiōe
ipi⁹ dicēs pposita v̄ba. Tristicia vr̄a ⁊c. In
quibus q̄dē v̄bis describūtur tria.

Primū est luctus miserie. cum dicitur
tristicia vestra.

Scdz est virtus patiētie: cū subdit. ver
tet. nam p patientiā maluz pene vertetur
in bonum glorie.

Tertiū est fruct⁹ leticie: qr in gaudiū.

Circa pmū attēdēdū q̄ in statu pñtis mi
serie frequēter accidūt hoib⁹ ea q̄ inferūt
eis tristiciā ⁊ luctū. Sed tristicie q̄ accidūt
hoib⁹ pñt eē male ⁊ bone. Mala em̄ pōt eē
tristicia ⁊ viciosa dupl'r. Vno mō inq̄tū ē
de aliq̄ īdebito ⁊ īcōueniēti: puta q̄ aliq̄s
tristet de bono: sicut ecōtrario eēt viciosūz
gaudiū q̄ aliq̄s gauderet de malo. Et si tu
q̄ras quō pōt aliq̄s vel dolere de bono vel
gaudere de malo: Dico q̄ rō ē: qr aliqñ cō
tingit q̄ est aliq̄d malū q̄d est apparenter
bonū. vñ de tali posset homo gaudere non
inq̄tū eēt malū: sz inq̄tū apparēs bonū.
Et tale est gaudiū mūdanoꝝ: q̄ letant cuz
male fecerūt ⁊ exultant in rebus pessimis:
puta qñ pñt se vīdicare quocūq̄z modo de
eo quē oderūt. Hoc em̄ videt eis bonuz: ⁊
honorificū: ⁊ tñ est vere malū: qr repugnat
iusticie diuine: ⁊ humana est. Vñ qñ dauid
fuenit saul in spelūca purgātē vētrē: viris
quidē q̄ erāt cū eo apparebat bonū q̄ ipse
occideret eū ⁊ expediret se de eo: q̄ ɔseque-
bat eū ⁊ q̄rebat mortē ei⁹: ⁊ q̄ vindicaret
se. Sed dauid ondit q̄ hoc nō erat bonuz
sz vere malū q̄ ipe mitteret manū in xp̄m
dñi. Et noluit hoc facere sz reseruauit vin-
dictā suā deo. j. Reg. xxiiij. Silr est aliq̄d
quod vere est bonū: ⁊ tñ hz aliquā apparē
tiam mali. sicut paulo videbat malū suuz
q̄ pateretur stimulū carnis: ⁊ ideo petiuit
a deo ter vt ipsz a se remoueret. sed dñs nō
exaudiuit eū: qr v̄e erat bonū suū. ij. Cor.
xij. Et s̄m hoc posset aliquis tristari de tali

bono: nõ inquãtũ est bonũ: sed inquãtum apparet sibi malũ: ꝛ tamen ista esset mala tristicia. Et talis est tristicia mũdi: q̃ tristatur de bono aliorꝫ ꝙ videt sibi ꝙ sit diminutiuũ boni sui: vnde letat de malo alteri⁹ ꝛ dolet de bono. quod est cõtra charitatẽ: que ecõtrario gaudet de bono primi ꝛ dolet de malo. Simil'r talis est tristicia accidiosi: quia apparent sibi mala ꝛ tediosa ea q̃ sunt vere bona ꝛ desiderabilia: sicut bona spũalia que sunt nobile nutrimẽtũ anime sicut habẽti gustũ infectũ aliquo humore cholerico ei dulcia vident amara: ꝛ iõ nõ vult sumere. Et sic accidiosus refugit spũalia que debꝫ facere ꝭm deũ. Alio modo tristicia potest eẽ mala: q̃ est immoderata. et sic est mala ꝛ viciosa: sicut si homo smoderate tristetur de dãno suo: puta de morte cuiuscũqꝫ vel de quacũqꝫ alia iactura: q̃ passio tristicie debꝫ esse ratiõe moderata. vnde apostolus. ij. Cor. ij. non vult ꝙ penitens maiori tristicia absorbeat: etiaꝫ de peccato: ꝛ si nõ de malo culpe: multo min⁹ de malo pene lꝫ sup̃flue tristari. Et si tu q̃ras: nũquid potest aliq̃s nimis tristari de peccato? Dico ꝙ si nos vocemus tristiciaꝫ interiorem displicentiã quam habꝫ homo in animo suo de peccato: sic nõ põt aliq̃s de peccato sup̃flue tristari: quia pctm̃ non potest nimis displicere. Sꝫ si vocemus tristiciam put est passio q̃ facit trãsmutatõeꝫ etiã in corpore ꝛ facit etiã interdũ flere et affligere se. sic debꝫ esse moderata. Et si sit sup̃flua est viciosa ꝛ illicita: quia ẽ nociua corpori ꝛ anime. ꝛ ideo de tali tristicia dicitur Eccl'i. xxxviij. ca. Ne dederis ĩ tristicia cor tuũ: sed repelle eam a te. Talis ẽ tristicia que viciosa est que d̃r tristicia seculi. de qua apostolus dicit. ij. Cor. vij. ꝙ secl'i tristicia mortem operat. Sed si sit de moderata tristicia et sit de malo vero ꝛ debito: tũc est tristicia ꝟtuosa: ꝛ d̃r tristicia ꝭm deum: sicut est tristicia de peccato vl' de malo proximi. ꝛ talis tristicia ẽ ꝭm deuꝫ. ꝛ ideo ẽ cã salutis. vnde d̃r. ij. Cor. vij. Que ꝭm deum est tristicia penitentiam in salutem stabilem operatur. In quibus quidem ꝟbis facit apostolus tria.

Quia primo ponit motiuum graciosuꝫ cum dicit. q̃ ꝭm deum est tristicia idest ꝭm dei beneplacitum.

Secũdo ponit effectum virtuosum que penitentiam operatur.

Tertio ponit fineꝫ fructuosum: quia in salutem stabilem.

Circa p̃mũ attẽdendũ ꝙ tristicia ꝭm deum est multiplex. Et p̃ma q̃dem ẽ tristicia cõtritionis que est de malo ꝓprie id est de ꝓprio peccato. in quãtũ homo p̃ hoc offendit deum. ꝛ ideo talis tristicia est de malo culpe. vnde si sit cũ humilitate recognoscẽdo magnitudinẽ mali ꝛ peccati sui ex hoc se humiliãdo ꝛ lugẽdo ꝛ ieiunando timendo iusticiã dei ꝛ dolenda de glĩa dei quam cõtempsit. tũc talis tristicia est deo multũ accepta. vñ Baruch. ij. Anima que tristis est sup̃ magnitudine mali: ꝛ incedit curua ꝛ infirma ꝛ oculi deficiẽtes: ꝛ anima esuriens dat tibi glĩaꝫ ꝛ iusticiã dño. Alia ẽ tristicia passionis scꝫ mali pene ꝓp̃e quaꝫ hõ patitur. ꝛ si patit iniuste ꝛ patientiã habeat ꝓpter deũ in pena sua: tũc talis tristicia est ad meritũ ꝛ ẽ grata deo. vnde. j. Petri ij. Hec ẽ gratia si ꝓpter deũ sustinet quis tristicias patiẽs iniuste. Sic xp̃us tristis fuit dicẽs. Math. xxvj. Tristis est anima mea vsqꝫ ad mortẽ. Alia ẽ tristicia cõpassionis scꝫ de malo ꝓximi. s. culpe vl' pene: ꝛ hec ꝓuenit ex charitate ꝓximi: ꝛ ideo deo grata Job. xxx. Flebã quondã sup̃ eo q̃ afflictus erat ꝛ compatiebat anima mea pauperi. Sic dicebat Paulus de perditiõe iudeorꝫ dicẽs Rom. ix. Tristicia est mihi magna ꝛ dolor cõtinuus cordi meo. Optabã eñi ego ipse anathema eẽ a xp̃o ꝓ fratrib⁹ meis qui sunt cognati mei ꝭm carnẽ qui sunt israelite. Alia est tristicia correctõis: q̃ corrigens aliũ nõ cum facie ridẽte debꝫ corrigere: sꝫ cuꝫ facie quasi turbulẽta ꝛ tristi habẽdo etiã tristiciaꝫ cõpassionis ĩ corde de culpa fratris sui. Eccl's. vij. Per tristiciam vultus corripit animus delinquẽtis. Oĩs ergo talis tristicia que est ꝭꝫ deũ nõ nocet salutem anime: sed valet ad anime saluteꝫ ij. Cor. vij. Cõtristati estis ꝭm deum vt in nullo detrimentũ patiamini ex nobis. Secũdo in auctoritate adducta ponit effect⁹ ꝟtuosus: cũ d̃r. quia penitentiã operat. i. remissionẽ peccati ꝛ adeptionẽ regni que virtute penitẽcie acquirunt. Nota ꝙ si cõdemnatio alicuius esset scripta in libro cõmunis vel regis ꝓpter peccatum suũ. ita ꝙ si caperetur cum forbannitia suspenderetur vl' decapitaretur si posset teneri. multum gauderet talis si posset deleri de scriptura. libꝫ ꝛ esse securus in domo sua. Sic

